D Dudok

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 596

T. 635.

ár orman lobogó leng, a háttérben
n pedig a tábori sátrakon innen az
adó lovasnak. Felirata alól közé-

4.4 : 7.1 cm.

Ø Dudonits Sajós

üvegfestő

1926. egyházmuvészeti kiállítás megnyerte üvegfestményével az Ajusági díjat.

Magyar Katolikus Almanach

I. évf. Bp. 1927.

537. l.

Elisn

A Műemlékek
ból kölcsönvettem
Diehl, A
918

Dúdor István

Dúdor István: Deresk, 1976.

Irodalmi Szemle, 1974. 4.

Részlet a rimabányai templom Szent László legenda ábrázlásából 1360—70-ből (A leány búcsúja a vitézektől). Borzi L. felvétele

A Kortárs Magyar Galéria KMG

tisztelettel meghívja Önt a

DÚDOR ISTVÁN

festőművész kiállítására

halálának 10. évfordulója alkalmából

a Kortárs Magyar Galéria kiállítótermébe
Dunaszerdahelyre (Vásártér)

1997. december 12-én,
pénteken 16.30 órára

A kiállítást megnyitja:
Farkas Veronika, művészettörténész

✧

A kiállítás megtekinthető: 1998. január 18 – ig
hétfő – péntek: 9.00 – 16.30
szombat: 9.00 – 12.00

Dúdor István

1949–1987

CSEMADOK Területi Választmánya – Dunaszerdahely

MESTO DUNAJSKÁ STREDA

MESTSKÝ ÚRAD

DUNAJSKÁ STREDA

929 01 DUNAJSKÁ STREDA

-9.12.97

Poštovné úverované

I.

Lóska Lajos

Felsőköldmáli út 61-65

Budapest

1 0 8 5

magyarország - Maďarsko

DÚDOR István festő

Pogány Gábor: Kettős arc a világ.
= Liget, 1999/2. 119–126. ill

kapcsolódó szövegeket is, a következő: *Egy Hérakleitosz–értelmezés, Hérakleitosz utóidén Orfeusz Gertrude Stein kertjében, Négy téli évsz*

A Nyolc *Tandori–dal* eddig nem tá *Zoltán egy "kromatikus" Vidovszky–művet átpergetem ujjaim közt az ábécét*) Jeney *Kiegészítések, Forgácsok*) kapcsolódik, kulcsdarabjához a *Tizenkét dal*–hoz (1975– *ujjaim közt az ábécét* című dal "kísérete" a negyedhangokként süllyedő dallam szakad szöveget, és a zongora szólamához hasonlóa de sem a dallam, sem a szöveg nem rö végigmondja az énekes, kivéve az utolsó sor is mindig azonos módon végigjárja a *desz–f* h jelent, ami az alapréteget nem befolyásolja, énekhangok orientálnak az alapsor tag motivumokkal indulnak, az ötödik–hatodik kilencedik sortól pedig egy hanggal (kvázi–fe szerző, de úgy, hogy az egyes sorok közti Az új réteg dinamikai árnyalatot is jelent. dinamikailag is a lebontás, pusztulás érzetét e betűre esik, a betű hangalak nélüli jellé válik darab, aminek segítségével a darab tipográfi hatás, amit az alapdarab elemzésekor láttunk.

A Kovács Zoltán egy "kromatikus"

DÚDOR ISTVÁN

Dúdor István rajza

tékű kezdeményezésnek a költségvetés oldaláról? Mert ezen áll vagy bukik az egész.

— *Ha most veselkednének neki a felhívás megírásának, másként*

társadalmi-gazadasági modell, amit ezen felfogás alapján építettek ki. MN 1989. I. 28.

Elvárja a magyar kormánytól, hogy mindent elkövessen atekintetben, hogy *az erdélyi magyarság a béketárgyalásokon Erdély kérdésében meghallgatásra találjon*, és hogy véleményét hivatott szószólói útján szabadon és biztonságban fejthesse ki, annál is inkább, mert Erdély területének a román állam által történő tényleges birtoklása folytán az erdélyi románság számára ez a jog amúgy is biztosítva lesz.

2. Az erdélyi magyarság felfogása szerint sem neki magának, sem pedig a magyar kormánynak nincsen joga Erdély tekintetében, amely a magyarság összességének is létfontosságú kérdése, *önkéntes felajánlással* területi lemondásba belemenni. Lemondást külső hatalom a magyarságra rákényszeríthet, de az ilyen döntést, ha igazságtalan, az idő orvosolni fogja; az önkéntes lemondást azonban többé jóvátenni nem lehet. Ezért a felelősséget az erdélyi magyarság lelkiismerettel nem vállalhatja.

3. Az erdélyi magyarság, mint minden szabad nép, amelyből az élet ösztöne még ki nem aludt, *saját államában*, saját fajtestvé-

állásfoglalása a jelen körülmények között nehézségekbe ütközik."

Levél Teleki Gézának

A magyar kormány kétoldalú kapcsolatok javítására, a területi kisebbségi kérdés rendezésére vonatkozó diplomáciai kezdeményezését Petru Groza román miniszterelnök visszautasította. (A Sebestyén-misszió történetét a *Világtörténet* 1988/2. száma közli.)

A magyar kormány április végén a szövetséges nagyhatalmak elé terjesztette a területi újjárendezésre vonatkozó javaslatát, amely a békeszerződés-tervezetek kidolgozására éppúgy nem volt hatással, mint az 1946. április 15-én Londonban benyújtott román emlékirat. A Külügyminiszterek Tanácsa 1946. május 7-i párizsi délelőtti, román kérdést vitató 11. ülésén Brynes amerikai külügyminiszter visszavonta — a Sebestyén-misszió kudarca következtében túlhaladottá vált — kétoldalú tárgyalásokat szorgalmazó módosító javaslatát, s miután Molotov is feleslegesnek tartotta egy szov-

Dúdor István

„Deresk" (1976)
„Szerelem" (1976)

Irodalmi Szemle 1977/4

Gyódor István

2. „Prágai motívumok" - 1976

Irodalmi Szemle 1977/6

Dúdor István

„Gönöri ballada"
„Napbanéző"
„A dereski festő"
„Prágai motívum"

Irodalmi Szemle 1978/8

Dúdor István

„Deresk," (1977 - lavérozott tusrajz)

Kodalmi Szemle 1978/5

Dudor István

grafikus

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csehszlovákiában" c.cikkben a 7-8.oldalon

Kritika 1973 december

Dúdor István, grafikusművész 1) Folytatás.

Négy fiatal művész grafikáiból és festményeiből nyitt tárlatot az Irodalmi Szemle e száma. A négy művész: Dúdor István, Roskoványi István, Turcsan László, Varga Lajos. – Szerepeltek máskor is így együtt, négyesben – igazi tárlaton.

Kulcsár Ferenc: (Cím nélkül).

Irodalmi Szemle, 1979. 8.

Dúdor István, festő

A vers ajánlása: „Dúdor Istvánnak, a festőnek"

Tóth László: A Sehogyse dicsérete 28-29.

Alföld, Debrecen, 1980, június XXXI/6.

Dúdor István, grafikusmüvész
2) Folytatás

Irodalmi Szemle, 1979. 8.

Dúdor István: Kompozíció III., 1979, tusrajz

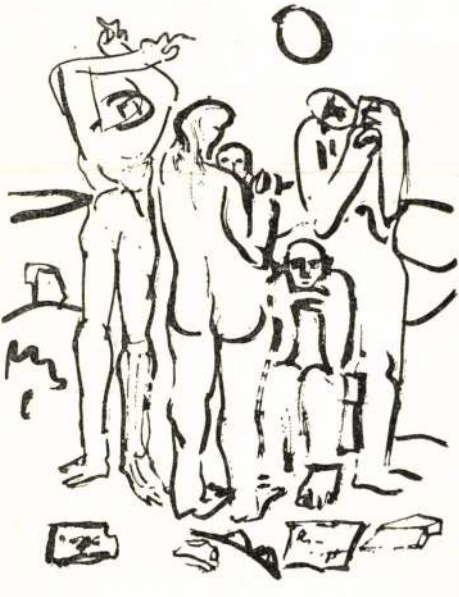

Dúdor István: Kompozíció II., 1979, tusrajz

irodalmi
SZE

Irodalmi és kritikai folyóirat
XXI. évfolyam, 1979. október

VARG
KESZ
és L'U

KÖVI
és PI
LADI
ZBIG

HODI
VARG

TURG
a két
nove
MÉSZ
Vand

8
1979

DUDOR ISTVÁN festő

Magyar Napló 1990. febr. 8. 15.p.

Várszínház
Galéria

Egy felvidéki festő

A fiatalon, 38 évesen elhunyt szlovákiai magyar művész, Dúdor István kiállítását láthatjuk néhány hétig a Várszínház Galériában. A szlovákiai magyar irodalmat valamivel jobban, a képzőművészetet kevésbé ismerjük ma itt Magyarországon.

A hajdanvolt Felvidéken nem koncentrálódik a magyarság kulturális élete annyira a nagyvárosokba, mint nálunk. Ez természetes is, hiszen az ottani magyarság zöme vidéken él, ahol kisebb ugyan az asszimilálódás veszélye, de a kibontakozás, az önmegvalósítás lehetőségei is korlátozottabbak. Dúdor István is egy gömöri falu, Deresk szülötte. Itt dolgozik kamaszkora idején Bacskai Béla festő, az ő intenciói alapján kezd el rajzolni, az ő biztatására keresi fel a Losoncon élő Szabó Gyulát, aki szintén irányítja, segíti. 1973 és 1979 között elvégzi a prágai Képzőművészeti Akadémiát, majd visszatér szülőfalujába, ott él és dolgozik haláláig.

A tragikus, messianisztikus világlátású festő kifejezésmódja erősen expresszionista. Korai, a 60-as és a 70-es évek fordulóján készült rajzain még érezni Bacskai erőteljes, tömbszerű formáit, de kiforrott, zaklatott festészetét a Kassán élt Jakoby Gyula expresszionizmusához hasonlíthatnánk inkább. Összemosódó, a sötétebb háttérből kivillanó vérző vöröseit, angyal- és festőfiguráit Ámos Imre művészete is ihlethette, sőt a Várszínház Galériában látható munkák között találunk Farkas István szorongó, baljós szín- és formavilágát idéző, magával ragadó Dúdor-festményt is. Az említett művekre, az ismerős formák, az analógiák miatt talán az első pillanatban jobban odafigyelünk, mégsem ezek az igazán izgalmasak, hanem az egyéni, az eredeti, másokkal össze nem téveszthető alkotásai: az élete utolsó két évében készült festményei, valamint bibliai tematikájú rajzai.

E jelenlegi tárlat azt bizonyítja, hogy a határokon túl élő magyarság művészeti értékeit még mindig nem fedeztük fel, nem ismerjük eléggé. Napjainkban, amikor a hazai közvélemény jelentős részét elsősorban az erdélyi magyarság sorsa foglalkoztatja, igencsak szükséges ráirányítani a figyelmet a többi magyar kisebbség problémáira, művészetük értékeire. A bemutató ezt a missziót is teljesíti, de ami még nagyobb érdeme, hogy ezt egy tehetséges festő drámai, szaggatott vonalvezetésű képeivel és rajzaival teszi.

LÓSKA LAJOS

Gyula.) Bp. 1955, Magvető. 357 p. 20 cm.

38/101
CSOHÁNY Gabriella: Kórház mécsvilágnál. [Regény.] (Ill. Kass János.) [Bp.] 1970, Kossuth K. 223 p. 20 cm.

39/49
CSOKONAI VITÉZ Mihály minden munkája. (Összegyüjt., jegyz. irta Vargha Balázs. A latin nyelvű müveket ford. Muraközy Gyula. 2.) [köt.] Bp. (1973), Szépirod. K. 1076 p. 18 cm.
/Magyar remekirók./

40/48
CSOKONAI VITÉZ Mihály válogatott versei. (Vál., bev. Pándi Pál.) [Bp.] 1953, Szépirod. K. 116 p. 19 cm.

Dúdor István /Deresk,1949.nov.11./: festő.

1964-1967 Inaskodásának évei,villanyszerelőnek tanult Melegvízen.

1967-1968 Iparművészeti Középiskola Pozsonyban.

1968-1973 Illusztrátor, Az Uj Ifjúság és a Hét külső munkatársa. Rajzai 1967-től jelentek meg a hazai magyar sajtóban.

1973 Felvételt nyer a prágai Képzőművészeti Akadémiára, melynek jelenleg ötödéves hallgatója kamarafestészet szakon, Frantisek Jirondek nemzeti művész professzor irányításával.

Korábbi tus- és szénrajzain a látvány szigorú visszaadására törekedett. Az utóbbi néhány évben, a belső indulat a téma kivetítésénél visszafogja a részletező, aprólékos rajzi megoldásokat. Festészetében, különösen olajképeinél néhány színre korlátozza a kompozíciót, sőt néha egy szín variánsait használja. Képeinek témája szélesskálájú, tájképeket, portrékat, csendéleteket fest és rajzol gömöri, prágai motívumokkal. S helyenként a gömöri balladakincs egy sajátos megfogalmazása jelentkezik művein "Gömöri ballada I.,II."

Kiállítások: Önálló kiállítása eddig nem volt.

Művei szerepeltek a prágai Képzőművészeti Akadémia éves kiállításain 1973 Prága, 1974 Prága,1975 Prága, 1976 Prága, Kladno, 1977 Prága,Terezin,1977 Rimaszombat, 1978 Prága, Dunaszerdahely, Marcelháza.

DUDOR István

Uj Forrás, 21.évf.5.sz.1989

Dúdor Mail Art

1949—1987

Ülök a szobámban, s szemben velem a falon — pontosabban a könyvek előtt — egy tépett plakát lóg, amelynek bal felső sarkában egy könyöklő férfi tekint rám. 2 hónappal ezelőtt még nem ismertem Őt — mára tevékenységem egyik állandó kísérőtársa lett. Őrzőm és felügyelőm.

Dúdor István Ő.

Először egy páternoszterben utazva láttam e zömében fekete-fehér plakátot, s vettem észre ezt az arcot. A lift továbbment, de úgy éreztem, tudtam, hogy ez a felhívás nekem — is — szól. Köszönet ezért a kortárs művészetnek, köszönet az alkotóknak — in memoriam Dúdor.

Mert másnap, amikor ismét láttam e plakátot, már nem tétováztam. Kiléptem az utazó-szekrényből, s elolvastam. Akkor tudtam meg, hogy ki volt Ő, s hogy a művészsors mily rövid időt szabott neki.

Azóta nem tudtam elfelejteni. S amikor a plakát megtépődött, hazamentettem. Ide, a szemközti falra. Azóta nézünk egymás szemébe. S a lelkem vajmi keveset csitul. Szégyenkezem és megpróbálom lerázni magamról a felelősséget, de nem megy. Mert szégyellem magamat, hogy egyetlen munkáját sem láttam. Művészettörténész, 20 millió magyarban gondolkodó, képzőművészettel foglalkozó ember létemre!

Nem?! Valóban nem csak az én hibám ez. De a szégyenérzet az enyém. Hiszen részt vállalok én is ebből, ami itt körülvesz: ilyen-olyan hivatalokban, ilyen-olyan tevékenységgel „illeszkedem" a rendszerbe, s ezek alig-alig segítettek engem vagy mást a tisztábban látáshoz. Van tehát miért égjen az arcom még akkor is, ha vannak a felmentésre is érvek. Van-e egyáltalán olyan bűn, amelyre valaki (az ördög ügyvédje) ne találná meg a feloldást?

És van-e megfelelő büntetés — például a Dúdor István életét kioltó bűnre? Az alkotót elnémító, az alkotást, a művészetet megölők tetteire? És itt nem csak az öklüket ittasan verekedésre emelő tudatlanokra gondolok. Nem a hóhér az igazi gyilkos.

A madáchi „minden, mi él, az egyenlő soká él" nagyon hamisan cseng az Ő arcképével szemben ülve. Talán a hangyára, s a méhekre igaz, s az emberre az Univerzum szempontjából. De abban a mikro-univerzumban, amelyben élünk, már nem így van, mert bizony „e sár-testbe van szorítva az ember egyénisége". S ez Ő 38 éve nem teremhetett annyit, mintha 80 adatott volna neki. Mert nem kiégett, nem elmondta a magáét és kész — nem. Megtanult egy nyelvet, rátalált a keresett közlésmódra, s elkezdte megfogalmazni a saját üzeneteit. S akkor egy nyár-eleji éjszaka..., homályos festmény-tervek motoznak benne..., majd ütések zuhognak..., s nincs tovább.

Ülök a képpel szemben s töprengek. Két barátom jut eszembe. Hekerle

László — akit 1986 nyarán 30 éves korában orvosi hanyagság vitt el közülünk —, aki nemzedékünk egyik legígéretesebb bölcselőjeként indult. Alpha Diallóé a másik arc, amely felrémlik bennem: munkásságát 1984-ben, 32 éves korában szakította meg végleg gyógyíthatatlan betegsége, s életművének torzó jellege és folytathatatlansága a sok magyar-pular fordításának kéziratát nézegetve (ez utóbbi volt az anyanyelve e nagyszerű afrikai férfinak) válik nyilvánvalóvá.
De hát egyik életmű sem folytatható! Nincs ember, aki az Ő élményeit az Ő kultúráját az Ő nyelvén tolmácsolni tudná. Minden jó alkotó kiküzdi a saját kifejezési módját. Ő is ezt tette — s ehhez hozzátartozott a középiskola, a budapesti sikertelen próba, az alkohol, a zsákolás, a prágai akadémia, az alkohol, a segédmunka — és mindaz még, amiről nem tudunk. Végigmegy-e valaki még ezen az úton? Nem. De hiába is menne: kétszer nem lehet ugyanabba a folyóba lépni.
Pótolni a pótolhatatlant Tóth Lászlóhoz fordultam: ha küldene nekem ezt-azt Dúdorról: lássak legalább néhány reprodukciót munkáiról. Kisebb csomagot kaptam válaszként — cikkek, reflexiók, interjúk D. I.-vel, sok rajzról repró, kevesebb festményről, s azok is fekete-fehérben, kivéve 3 képet, amelyeket a Hét 1982. január 9-i száma közölt színesben.
Expresszív jegyek, szemérmes líra, vonzódás a krisztusi tragédiához, a megváltás két évezredes ambivalens jelképéhez, tisztelet a szülőföldnek — a képek, a témák, de még sokszor a festésmód is — így reprodukción keresztül nekem Dési Huber Istvánt juttatta eszembe. A „dési templom és a dési fák" festője volt ő, Dúdor pedig a gömöri táj s a dereskei templom piktora lett. Minden írás megemlíti közvetlen hazai elődeit, példáit, tanárait, az ő sorolásuktól ezért most én eltekintek. S nekem (a más horizontról) máshová kell, hogy tekintsek.
S mivel önmagamnak önmagamtól kapott és vállalt feladatom a 20 millió magyar képzőművészetével foglalkozni, az Ő könyöklőre hajtott feje, tekintete fog immár sürgetni, hogy ne csak Erdélyt járjam, hanem mielőbb menjek a gömöri táj felé is.
Mert nem tudhatom, hogy nekem mennyi idő adatott. S a nehéz küzdelemmel kivívott alkotói jogot is elorozhatja egy indulatos nyári éj.
Ezért érzem magamon az Ő őrző-felügyelő pillantását: afelé haladok-e, hogy beteljesítsem a küldetést, amely rám szabatott, vagy sem.
Megyek, Dúdor Pista, megyek, indulok Északnak, hogy felkeressem munkáidat, még alkotó társaidat, Gömör és a Felvidék többi képzőművészét! Meg kellene mutatnom, hogy a magyar képzőművészetet a Kanadába vagy Franciaországba „szakadt" egykori honfitársainkon kívül tőlünk karnyújtásnyira is gazdagítják. Fogjuk meg egymás kezét, míg nem késő! A Tiédet már nem tudjuk. De kezed, szíved munkájának eredményét megbecsüljük, s tekinteted engem is kísérni fog.

Budapest, 1987—88. december—január.

CHIKÁN BÁLINT

összeesküdött ellene
nem beszélve
a véghetetlen szovjet kocsisorról
mely apostoli szaglószerve alá
benzingőztől büdös szürke füstöt ontott

így hát Pál apostol
pár száz méterrel a Cél motorosvendéglő után
jobboldalt egy hűs erdei ösvényre kanyarodott

Dúdor István rajza

BETTES ISTVÁN

Ha szabad így mondani

(Dúdor Pista utolsó útja előtt)

akkortájt szinte minden
Pál apostol hosszú vándorlásáról szólt
— ki néhány nappal azelőtt kelt útra
a messzi Sziléziából
és Róma felé tartott

pár száz méterrel
a Cél motorosvendéglő után
hol TIR jelzésű román kamionok
szusszantottak a koradélutánban
a júniusi aszfalt módfelett sütötte a talpát
ezentúl még aztán
háta mögött szovjet gépkocsisor morgott
s ontott büdös benzingőzös füstöt
apostoli szaglószerve alá

így hát kivárt kicsit egy ferde útjelzőnél
megfigyelt a kordén
néhány grúz és örmény arcot
ám ritkulván a végtelen sor egyhelyt
ugrásrakész apostoli lován
a békeerők túloldalán termett
majd jobbkéz felé rögtön
az első erdei útra kanyarodott
a turistajelzések irányt mutató táblája mögött
férges kérgű cserfán
megafon harsogott:
gavarit moszkvá gavarit moszkvá amerika hangja
szabadeuróparádió itt peking itt peking
rádió jereván tirana tirana

: Pál apostol a messzi Sziléziából
a júniusi forró aszfaltúton
Róma felé tartott
de a nyári nap melege
s a forró aszfalt heve

DUDOR István

Szombat, 1989. április 15.

Magyar Nemzet

A film csapdája — a tájékoztatás csa

Láttam egy filmet, amit mindenkinek látni kellene. S most kellene látnia mindenkinek, 1989 tavaszán. Akkor, amikor sajtó, rádió, televízió nyíltságról és nyitottságról beszél, meg nemzeti közmegegyezésről, népakaratról és demokráciáról. Amikor ifjú lányok és legények aláírásokat gyűjtenek a Bős—Nagymaros sorsát eldöntő népszavazáshoz, a tévé képernyőjén pedig szinte estéről estére föltűnnek a dunakanyari munkálatok képei. Kiirtott nyárfasorról hallunk, kő-, por- és betonsivataggá tett — egykoron viruló — tájat látunk, és nem tudjuk eldönteni, kinek higgyünk. A piros arcú vezérigazgatónak-e, aki *A Hét* kamerái előtt is, meg a *Híradóé* előtt is elmondja, úgy kell annak mind történnie Nagymarosnál, Visegrádnál, ahogyan történik; vagy az aláírásgyűjtőknek higgyünk, akik csöndes szóval arra figyelmeztetnek, valami jóvátehetetlen történik ez országban, ha szó nélkül hagyja a nemzet a dunakanyari *Monstrum* fölépültét. Jóvátehetetlen a természetben, a gazdaságban a szívekben.

A filmből, amit láttam, és amit mindenkinek látni kellene, ki-ki kiszemelhetné az igazságot. Haragok és részrehajlások nélkül. Mert haragok és részrehajlások nélkül készült ez a film, *Csillag* Ádám ifjú rendező *Dunaszaurusz* című, kétrészes, két és félórás munkája. Alighogy a filmfőiskoláról kikerült, *Fábri* Zoltán és *Gábor* Pál szárnyai alól, véletlenül botlott bele Csillag Ádám a Duna-témába. Hiába, a szép szenvedélyeket mindig a véletlenek szülik... Valaki a kebiztosítása is —, és megjelenik a képen *Petneházi* Zalán nyugalmazott hajóskapitány, aki elmondja, szépen hangzik csakugyan, hogy a magyar hajók bemehetnek majd a nagy nemzetközi kikötőkbe az újjáalakított vízi útért cserébe. De vajon tudja-e valaki, mit fognak szállítani a hajók oda, s mit vissza? Mások az átépítések után szükségszerűen bekövetkező ivóvízgondokról szólanak — a most jól működő parti szűrés akkor már nem lesz alkalmazható, a Dunántúl karsztvizei pedig, amelyek sajátos módon kapcsolatban vannak a Dunával, mind elszennyeződnek —, arról az ötmillió emolyan film, ami a változásokat négy esztendőn át úgy követte nyomon a nevezetes ügy körül, hogy csalhatatlanul az igazság kerüljön ki győztesen. A gazdasági, a természeti, az erkölcsi igazság. Talán a tettenérhető gazdasági, politikai, társadalmi folyamat rögzítéséért, meg csalhatatlan igazáért is támogatták sokan e film munkálatait. És föltehetőleg azért is, mert mindenki a jövőre gondolt, amikor a filmre pénzt adott, meg amikor a kamerák előtt nyilatkozott. A jövő számára rögzíteni kell mindazt — gondolhatták a film szereplői és szorgalmazói —, ami a jelenben nem kerül a nyilvánosberről, köztük a főváros lakosságáról gondolkodnak fönnhangon, ság elé. És, mert a jövőre gondoltak, nem a jelenre, a film jelenéért senki nem vállalt felelőssé-

Dúdor István rajza

A filmforg
vényénél, var
hatóbb vezér
előtt egyelőr
szaurusznak.
hogy immár
litikai, de erk
az emberek
jékozatlanok
azokban az
amelyek így
lyesen érinti
terhét, megé
denképpen a
lára, amelyik
ra a *Dunasz*
tárgyilagos t
minden
fontosabb. M
deti a fil
megszűnt a
korszaka, a
ben elvégze
tanúi (és
gyunk. Ör
hogy négy,
előtt forgato
zikba kerüln
jutnak, csak
szük észre,
taknak" a h
az a négy—
amíg forgaln
tak. Eljárt
sóhajtunk é
és inkább a
lágmegismer
kezet készt
mondandój
dolatainkba

A Dunas

nem járt
azonban?
fogói és sz
megegyezés
nak elő. P
filmet, és

Magyar Nemzet

Szombat, 1989. április 15

venéves Gábor Miklós

ények között
zínészi pálya-
en a felszaba-
an — a most
ábor Miklós.
ahhoz, hogy
rendezők —
ami egyéni-
ének lényegét
osztályánál —
zínésztársada-
űveltebb fia-
a „szépfiúk"
ott. Tudása,
s természete-
már ifjan is
it csak 1962-
n esztendős
Vagyis hogy
hakespeare e
, kételyt és
ánt kifejező
-ben a buda-
áz tagja lett
özepén ment
zba —, több,
szerepe el-
i számára az
óban legjobb
együttesben
ez az érzé-
tudott vol-
yan utal rá
eleinte erős
a kor egyik
zi egyénisé-
hoz. Ő azon-
g a művész-
fiatalon is a
pekre ihlet-
nyok Gábor
észek, ame-
, akár csak
amással va-
ak. Arról a
ól, amelyek
ünk szerint,
tak el e ki-

meg" Jágót is. Bizonyos azonban, hogy Major Tanással vívott „küzdelmei" — amelyekhez hozzátartozott, hogy évekig a semmiképpen sem személyisége lényegéből fakadó „szerepkör"-ben mozgott, a színház MDP-titkára volt — Gábor Miklóst elbizonytalanították.

Tehetségéhez valóban méltó eredményt *Hamlet* szerepe hozott 1962-ben, a Madách Színházban. Később olyan, látszólag „könnyed" szerepekben is bizonyította, mit jelent az igazi humor, mint például Pálfi Tibor színműíró szerepe *Szomory* Dezső *Hermelin*jében. Gábor Miklósnak nem csak címszerep jutott *Füst* Milán *Negyedik Henrik*jében, hanem harcosan vett részt abban, hogy a magyar közönség megismerhette a nagy színpadi írót, aki csak nem sokkal halála előtt ülhetett be a Madách Színház „szerzői páholyá"-ba.

Amikor aztán — már a hetvenes évek elején — megszakadtak Gábor Miklós lehetőségei a Madáchban — nem utolsósorban, azzal, hogy *Pártos* Géza rendező kivándorolt —, a színész Kecskemétre költözött, ahol főleg *Ruszt* József lett a rendezője. (A kecskeméti Katona József Színház történetének „fényes évei" lettek e „Gábor—Ruszt" esztendők!) Később újra visszakerült Budapestre, ahol a Várszínházban immár nem játszotta, hanem rendezte, komoly sikerrel, Füst Milán *Henrik*jét. Más darabokat is rendezett, de — eltekintve egy betegség okozta szünettől — játszott is különböző művekben. A legutóbbi sikerek közül kiemelkedik az a Lucifer, amelyet a szülővárosában, Zalaegerszegen

Útközben

Cvekedli

Már reggel óta az járt az eszében, hogy káposztás cvekedlit kér az önkiszolgálóban. Csak legyen. Jó borsosan, persze, úgy jó. Majd rámosolyog Katikára, hadd púpozza meg a tányérját. De az is lehet, hogy dupla adagot kér. Az lesz az ebédje. Amikor belépett a hodályba, rögtön észrevette a szakállast. Itt szokott üldögélni, a maradékot lesi. A régi üzletvezető nem tűrte, úgy látszik, megbékéltek vele. Most, hogy beállt a sorba, már nem izgatta a tészta. Biztosra vette, hogy van. Volt is. Katikát nem látta, de így is elégedetten ment a pénztárhoz. Dupla adag gőzölgött a tányérján. A második asztalhoz ült, az ablak mellett, éppen neki való hely akadt. A bors a kezeügyében. Megszórta a tésztát, s beleszúrta a villáját. Az első falatnál látta meg újra a szakállast. Őt nézte. Bámulta ahogyan eszik. Próbált másfelé nézni, de nem sikerült. Már nem is kívánta a cvekedlit. Elment az étvágya. A kancsó után nyúlt, üres volt. Felállt, hogy vízért menjen. A szakállas úgy gondolhatta, hogy befejezte az evést. Felpattant a helyéről és a fejek fölött átnyúlt a maradékért. Egy férfi rámordult: „Mit képzel, nyavalyás!", és belecsimpaszkodott a tányérba. De a szakállas nem engedte el a zsákmányt. Miközben szorongatta a tányért, a másik kezével tömte magába a tésztát. Szakállán káposztamorzsák csüngtek, és úgy nyeldekelt, mint egy gép. Dermedten nézte a jelenetet. Valaki az üzletvezetőért kiáltott, de nem jött senki. A szakállas befejezte, aztán letette az üres tányért az asztalra és

ember törekvése arra, hogy töviről hegyire megismerje mestersége titkait. Ragaszkodása a szeretett szakmához. Megvetése minden selejt iránt. Az egyre feljebbre törés, a művészet régióiba vágyódás. És háttérrajzként a megélt történelem. Háttérrajz? A véres valóság. A külföldön való bolyongás, a valcolás keserves, éhezéssel teli napjai, az első világháború réme, a hadirepülő örök rettegése, és közelsége a halálnak, amelytől csak a szerencse menti meg. Aztán az összeomlás, és haza a frontról, hogy átvegye nagybátyjától, Szultzberger Józseftől a műlakatos műhelyt.

„A múlt héten családi körben, fiam, lányom, unokám, dédunokáim körében ünnepeltük meg a műhely százesztendős fennállását" — meséli derűvel. Száz év! Ma, amikor a tisztességgel végzett munkának nem sok becsülete van, el lehet gondolkodni azon, mit jelentett ez a száz esztendő. S benne az a hetvenegy, amely alatt Bieber Károly és fiai formálták a vasat. Az Ürömi utcai műhelyben több mint száz fiatal tanulta a mesterséget, és hogy miként, arra jellemző, hogy közülük sokan kiemelkedtek a nagyvilágba, s valamennyien dicsőséget szereztek mesterségüknek és a magyar névnek. És hát az izzó vasból formált remekek! Ezek beszélnek igazán arról, kicsoda Bieber Károly Munkácsy-díjas kovácsművész. Talán nincs is a földkerekségnek olyan tája, ahová nem került valamilyen alkotása. És a zirci, az esztergomi, a gyöngyösi, a tihanyi és a budapesti kovácsoltvas kapuk, hogy más munkáiról most ne szóljunk, nemcsak Bieber Károly tehetségének tanúi, hanem hivatástudat

Dúdor István

- művészetét elemző cikket ír róla a szerző

Kulcsár Ferenc: Dúdor István

Irodalmi Szemle 1978/8

Dúdor István

-1978 aug 24-én nyílt meg a dunaszerdahelyi Csallóközi Múzeumban Dúdor István első tárlata (önálló)

(HOLNAP)

Irodalmi Szemle 1978/7

DÚDOR István

Vathy Zsuzsa: Dúdor István
kiállítása. = Magyar Fórum, 1990. 5. sz. 8. p.

Joannes Kreutz Transilvanus.
Volfgangus Giller ex Buda.
Joannes de Meges.
Nicolaus Cibiniensis Transilvanus.
Franciscus Koy de Zalankemen.
Matheus de Halas.
Lucas Nandori Ungarus.
Stephanus Ungarus de Paris.
Nicolaus Hiba ex Kowachow, alias ex Radisch.
Bartholomaeus Schenk Transilvanus.
Albertus de Putnok.

1518.

Franciscus Schlierholzer de Buda.
Franciscus Sicalus Transilvanus.
Georgius Militis de Monoslo.
Andreas de Yvoniczs.
Matheus de Zagrabia.
Andreas de Sabaria.
Georgius Vervetinus ex Sybin.
Andreas Hekal ex Pulsu.
Petrus de Sabaria.
Emericus Cardus.

DÚDOR István, grafikus

CHIKÁN Bálint: Dúdor Mail Art 1949 – 1987.

= Új Forrás 21. 1989. 5. 87 – 88., ill.

XX n. 45n / Mestanek

mcsak az összesség fizikai
s szellemi létének is egyet-
tja. Tehát a legmagasabb
gteljesebb, egyetemes emberi
s reménysége. A konstruktiv
szemmel látja a legapróbb
kommunista társadalomban ént,
s erejét és magasodó perspek-
tivának, a fölemelkedés biz-
t a konstruktiv müvészet a
civilizációba ágyazott kol-
unka és öröm hirdetője. Mert
az örömöt hirdetőben minden

Dudosits Jenő.

Benhárd Ágost tanár növendéke.

Tájképei szerepelnek a Képzőmű-
vészeti Főiskola növendékeinek
kiállításán, a Műcsarnokban.
(említve)

Budapesti Hirlap, 1928. Máj. 20.

Dudositz Jenő.

Benkhard Ágoston tanítványa

a „Képzőművészeti" Főiskola növendékeinek kiállításáról munkája rovására.

Újvidék, 1928. Máj. 20.

Dudosits Jenő.

Benkhardt Ágoston növendéke.

Tájképei szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnok-ban. (említve)

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Dudosits Jenő.

A Miskolci Művészek Társaságának tagja lett.

Budapesti Hirlap, 1928. Okt. 28.

Dudosits Jenő.

A Miskolc Művészek Társaságának első kiállításán művei szerepeltek.

Pesti Hirlap, 1928. Nov. 6

Dudosits Jenő.

Székesfehérváron volt tanórának, Benkhard Ágoston- és tanítványainak kiállításán tájképei és aktjai szerepelnek, valamint üvegablakai, melyek már az Egyházművészeti kiállításon is szerepeltek. (említve.)

Magyarság, 1927. febr. 9.

Tisztelt Barátom!

Köszönettel vettem szíves levelét, melyben
Nyugton és szenvedélytelen hangon
fejtegeti és eltéveszti szemeimet, valamint
megcáfolásai, melyek más az igazságnak
hiányában is megfelelnek. (szülte.)

Budapest, 1907 febr.

Dudosits Jenő.

festőművész.

Benkhardt Ágost tanítványa. Székesfehérváron tanára és négy tanítványa kiállításán művei szerepeltek.

Magyarság, 1927. febr. 1.

Budapesti Jenő.

Jeszámoló.

Budapesti Ágost tartósnya. Szabadfelső-
ström tanúsa mely tartósnya kiállítás
szám minsei rossepettek.

Ma a gyorsaty, 1927. febr. 1.

Dudosits Jenő.

Iparrajziskolai tanár

Karácsonyi kép-és szaborkiállítás nyílt meg Váci út 35 n. alatt, melyen mintegy szerepel.

Magyarság, 1927. dec. 22.

Dudosits Jenő MDK

Önarckép

Szakállas önarckép

Öreg koldus

Füzfák

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Dudosits Jenő.

Képe szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán.

Magyarság, 1928. május 20.

Dudosits Jenő

MDK

Gyubok néni

Cigány

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Dudositz Jenő
festőművész

Szinyei-Merse Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Vaskosan magyar a Magyar paraszt-ja.

Pesti Hirlap
1930.V.11.

Dudositts Jenő

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Komoly paraszt portré.

Budapesti Hirlap
1930.V.11.

Dudsics Jenő

festőművész

A Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

E s t .
1930.V.11.

Dudosits Jenő

Alakrajztanulmányokkal szerepel a Képzőmű. Főiskola kiállításán a húsarnokban

Pesti Napló 1937 III. 20.

Dudosits Jenő

Benkhard tanítványa

Szerepel a Kéjzőmű. Főiskola

kiállítására hűcsarnokban

Csütörtök 1937 III. 20.

Dadosits Jenő

A Képzőművészeti Főiskola kiállításán díszéretet kapott

Magyarság 1937 IV. 9.

Dudosics Jeno"

Szinyei M. Társaság Tavaszi Szalonjain szerepelt.

IV4.934.IV.4.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-szá

Utalványszám ...../BI..... ügyosztály.

Fizetési ut

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára ált

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

.....

.....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

Dudositz Jenő

Szinyei M. Társaság tavaszi kiállítá-
sán a Nemzeti Szalonban két női
karakterfejével szerepelt.

PH. 934. IV. 1.

Kiadás után

— Pallas nyomda, Budapest.

Dudosits Jenő MDK

Tájkép, repr.

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Dudosits Jenő

dicsérő elismerésben részesült

Képzőmüv. főisk. jelölései... Magyarság, 1937. ápr. 9. 1o 1.

MDK

Iván Szilárd, 2oo P. festődij
Férfi arckép

Képzőmüv. főisk. jelölései... Magyarság, 1937.
ápr. 9. 1o 1.

megvo

Dudoschitz Mihály

ács

1715-ben ingatlant és
120 császári forintot
hagyott fiának.

vrd

Winkler Elemér:

A soproni céhek
története a XV–XIX.
Náradban. Sopron
1921. 35. l.

Dudoschicz Michály

ács

Sopron

1701. febr. 11 polgár-

esküt

Házi

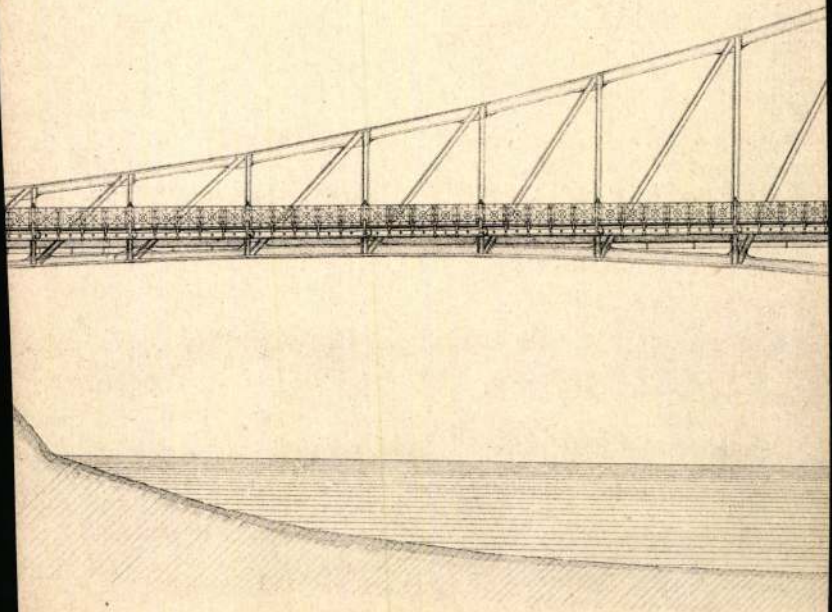

a) ábra. A fővámtéri d

átutalas megvan

Dudosits Jenő

fessö, l.

Dudás J.

Dudovits.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán grafikai munkája szerepel.

Pesti Napló, 1924. ápr. 20.

Dudovits Jenő.
Benkhardt - növendék

A Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán szerepel munkája.

Perti Napló, 1928. Máj. 20.

Dudevits Emil ötvös M.D.K.

1944-ben a németek Németország a hurcolták , ahol nyomtalanul eltünt.
Az Iparmüvészeti Iskola elvégzése után Budapesten a Bálvány utcában volt müterme., iskolája
A Tanácsköztársaság bukása után Bécsbe ment, majd Párizsba .
1943-ban hazajött.

M. Abonyi Arany: Egy szocialista ötvösmüvész utja a Magyar Tanácsköztársaságtól a náci haláltáborig

Magyar Nemzet 1966 március 22. 4.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dudovits Emil

MAGYAR NEMZET

1966 MAR 22

1021

Egy szocialista ötvösművész útja a Magyar Tanácsköztársaságtól a náci haláltáborig

A Párttörténeti Intézet már évek óta gyűjti a munkásmozgalom és a szocialista munkáskultúra emlékeit, így az *1919-ben dolgozó művészek* munkásságára vonatkozó adatokat, amelyekhez néha más földrészekre került emberektől kapunk felvilágosításokat, vagy egy-egy hozzátartozó közlése egészíti ki — legtöbbször nagyon tragikus tartalommal — a már eddig tudottakat.

Így történt ez most is, mikor a *Magyar Nemzet*ben megjelent »*Hevesy Iván munkássága a munkásmozgalomban*« című írásra válaszolt a cikkben említett egyik híres *MIMOSZ-tanár, Dudovits Emil* ötvösművész özvegye és közölte, hogy férje is a többi mártír-művész sorsára jutott: *1944-ben a németek Németországba hurcolták, ahol nyomtalanul eltűnt.*

Dudovits Emilnek az Iparművészeti Iskola elvégzése után Budapesten a Bálvány utcában volt műterme és iskolája, s a Partizán Szövetségben tartott találkozón a Munkások Irodalmi és Művészeti Szövetségének tagjai nagy elismeréssel és szeretettel emlékeztek meg volt tanárukról, az ötvös-szak vezetőjéről, akinek sorsáról semmi közelebbit nem tudtak, mert Budapestről eltűnt a Tanácsköztársaság bukása utáni időkben.

Előbb Bécsbe ment, majd Párizsba, ahol nemcsak megélhetést talált és hírt szerzett a magyar ötvösségnek, de előadásokat tartott az Académie des Beaux-Arts növendékeinek is, mint meghívott tanár. Mikor Sándor jugoszláv királyt franciaországi látogatása alkalmával meggyilkolták, ezt ott magyar akciónak tartották s ebből a becsületes magyaroknak rengeteg kellemetlenségük származott. A párizsi Képzőművészeti Főiskola tanárai például úgy tettek, mintha nem is ismernék magyar tanártársukat, Dudovits Emilt, nem fogtak vele kezet többé.

Dudovits ekkor 1934-ben hazajött feleségével együtt, aki a pesti Zeneművészeti Főiskolát végezte és zongoraművésznő volt, de annyira megszerette az ötvösművészetet, hogy férjével együtt dolgozott. Pesten újra sikeresen *folytatta* működését és művei olyan exportcikkek lettek, amelyeket külföldön mindig szívesen vásároltak és amelyek becsületet szereztek a magyar ötvösművészetnek 1944-ig, míg el nem hurcolták őt is.

M. Abonyi Arany

Komárom megyéb
negyedik vietnami
tartották.

Országosa
tá

az árvíz és belvíz
ingó károk helyreállítására

Az árvíz- és belvízkárok helyreállítására alakult országos operatív bizottság hétfőn *Rostás* István elnöklésével ülést tartott a Vöröskereszt székházában. A bizottság elhatározta, hogy a rendelkezésre álló anyagi lehetőséghez mérten az árvizek és belvizek által sújtott megyékben és Budapesten segélyt nyújt az ingó károk helyreállítására. A károsultaknak kifizetendő összegeket a helyi operatív bizottságok javaslata alapján a járási, illetőleg megyei bizottságok állapítják meg. A segélyösszegek megállapításakor a múlt évi árvíz- és belvízkárok helyreállításánál alkalmazott irányelvek szerint járnak el, az elszenvedett káron kívül figyelembe veszik a károsult családok szociális helyzetét is.

A segélyek maximális össze
ge ötezer forint.

Átadták az új

Az Országos Atomenergia Bizottság Izotóp Intézetének vezetői hétfőn tájékoztatták a sajtót arról a nagyszabású munkáról, amelynek eredményeképpen elkészült az új izotópüzem.

Dr. *Tétényi* Pál igazgató megnyitó szavai után dr. *Veres* Árpád igazgatóhelyettes az izotóptermelés hatéves hazai múltjáról adott áttekintést. Elmondotta, hogy 1962-ben az *Egyesült Államok, Anglia és Svájc után Magyarországra esett a lakosság számarányához viszonyított legnagyobb értékű izotópfelhasználás.* Az utóbbi öt évben az izotópforgalom hazánkban kétszeresére nőtt. Termékeink exportképesek, a nemzetközi ügynökség katalógusában jó néhány szerves készítménynél egyedüli gyártóként mi szerepelünk.

Hirling József főmérnök az új izotópüzem tervezésének és építésének bonyolult munkáját ismertette. Ezt illusztrálja az is, hogy az üzemben rendkívül magas a fajlagos beépítettség, háromszorosa egy normális laboratóriumnak. Szovjet dokumentáció felhasználásával készítette el a terveket az Iparterv. Segítséget

Dudovics János

Kőfaragó

Kassa 1864

l.

Wick Kassai kálvária

32. l

Szent Mihály - templom, Kolozsvári

II. 178

Dudovits Emil

Dudovits Emil ötvös, gobelin-keretkészitő, XIV. Szent Domonkos-u. 19. 227-924

Bptávb 1940 szept.

a 1942. jan.

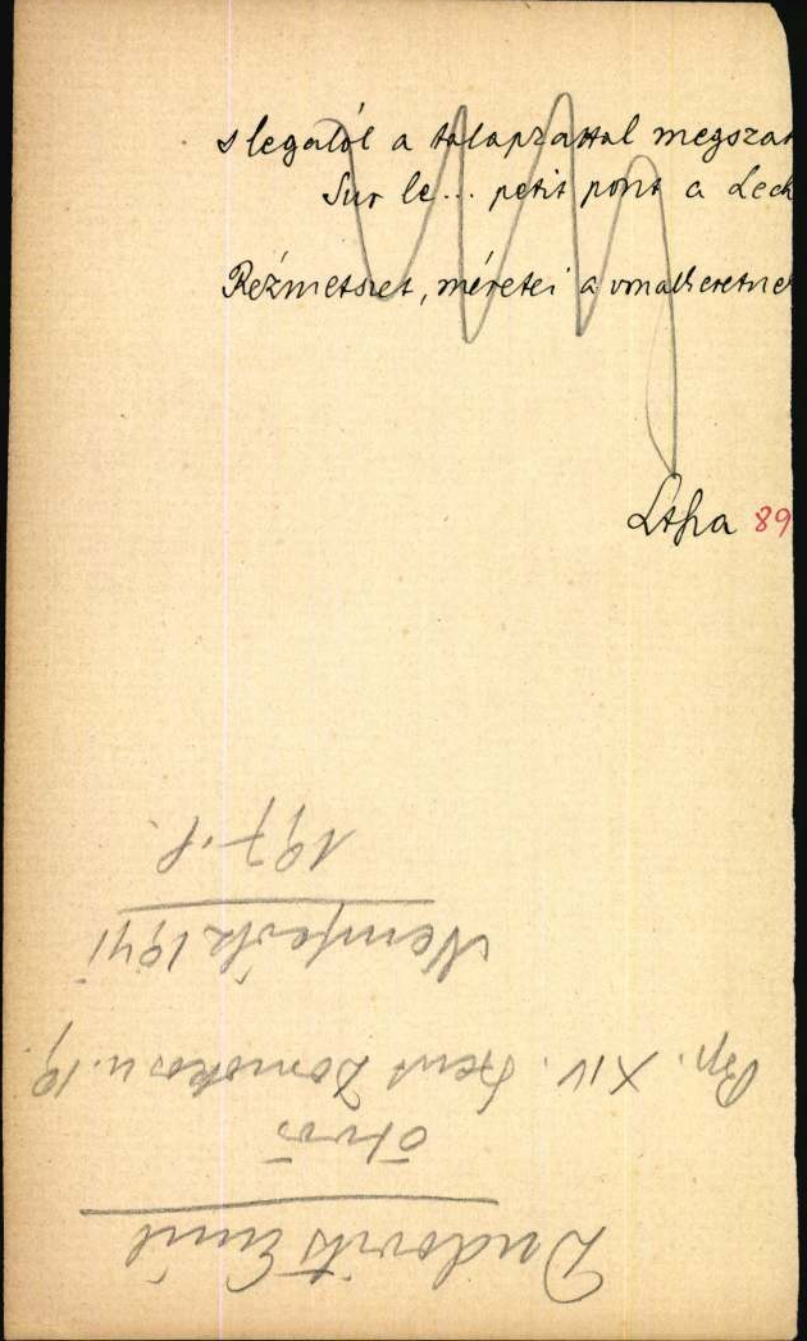

Dudovits Emil

ötvös

Bp. XIV. Szent Domokos u. 19.

Nemfeók 1941

197. l.

Alha 89

Legalól a kalapzattal megszak

Sur le... petit pont a deck

Rézmetset, méretei a vmatlenmet

...ra ~~[illegible]~~ fordult, tojásdad medaillonban. Hajá
...m, szakálla leberetvált. Vértje felett egy rend-
...alástjá prémes. A czímerrel díszített keret

...g. REX POLONIÆ, MAGNVS DVX LITH. RVSS.
... VOLHYN. PODOL. PODLACH. LIVON. SMOLENSC.
...OVIEQ"

...pzaton nyolcz sorban:

...secourir, remporter la victoire,
...l'Empire et le Trosne et la gloire,
...s Chretiens, Terrasser le Croissant,
... effort jmpuissant,
... confuse et trompée;
...vous o' grand Roy l'ouurage de deux mois;
...donne encor l'esclat a tant d'exploits,
...ien s'est seruy de vostre seule Epée."

...inzelmann del. et. sculp."
... Priuil du Roy, 1684."

MDK

DUDOVITS JENŐ

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyert. névsora. N.Szal. 1942. jun.

MDK

Dudovits Jenő

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

MDK

Dudovits Jenő

kitüntető elismerésben részesült

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.

4 l.

MDK

Dudosits Jenő

Tájkép, repr.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1936/37. VI.

NDK

Dudositz Jenő festő

N.Szal. tárlatai. /Szinyei Társ./ Képzőművészet. 1930, 31.sz. 144. l.

MDK

Dudovits Henö, grafikus

Dudujka részlete kiforrott tehetség müve.

A hét vidéki városnak közös a grafikai teme.

Vidéki centrumok.- Het magyar város képkiállitása Miskolcon,
Képzömüvészet. 1929. 21. sz. 150.l.

MDK

Dudosits Jenő

Művével szerepelt a Szinyei-Társaság kiáll.-án.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 31.sz. 144.lap

Dudositz Jenö,
Benkhard Agost tanár növendéke.

84. Tanulmányfej.
91. Tanulmányfej.
92. Tanulmányfej.
Falu vége.
Erdö mélye. 11.1.

Az Ernst Muz. Relikon kiállításai. OMKK Fiatal növ. Munk. kiáll. Bp. 1923 márc. Kat. 10,11.1.

18-25.

MDK

Dudosits Jenö, festö

Benkhard Ágoston tanitványa.

(e.a.)

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928 máj.2o. 22.1.

MDK

Dudosits Jenő

Fiufej, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

19. 1.

MDK

Dudosits Jenő

1926. áll. ösztöndijat kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1925-27. 86 l.

Dudosits Jenő
Falu vége, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 8 l.

Dudositz Jenő

Öreg ember, festm.

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 7 l.

Dudosits Jenő
Önarckép, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Dudosits Jenő
Öregember, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Dudosits Jenő
Fiufej, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Dudosits Jenő
Tájkép, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 18 l.

MDK

Dudosits Jenő

Öregember, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

19. l.

MDK

Dudosits Jenő

Önarckép, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

19. 1.

Dudovich

Magyar Képírók Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban tájképtanulmányával szerepelt.

Pou.934.III.18.

Dudovits Emil

Abonyi Arany, M.: Egy szocialista élvonalbeli művész (Dudovits Emil) útja a Tanácsköztársaságtól a náci haláltáborig. - Magyar Nemzet, 1966. márc. 22.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

259. l.

Dudovits Ernő

Szinyei Társaság fiatal művészeinek kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Als Gegensatz zwei Gemälde von Eugen *Dudovits.* Ein altes Bauernweib voll Lebensleid und eine junge Zigeunerin, von Lebensleidenschaft durchglüht. Fest gezeichnete, festgetönte Bilder, beredte Ausdruckskunst.

Pester Lloyd 934. IV. 1.

Dudovics Ernő

Szinyei Társaság Zsűrije a Tavaszi Szalón kiállításán kitüntető elismerésben részesítette.

Est 934.IV.1.

Dudovics Ernő

MDK

Fiatalok kiállítása a Nemzeti Szalonban.
Vasárnap, 1934. ápr. 1.

Dudovics Ernő

Tavaszi Szalon zsűrije kitüntető elismerésben részesítette.

PH.934.IV.1.

MDK

Dudovics János és Bednarik István kőfaragók

helyrehozzák a templom előtt álló 3 keresztet,
melyet 1864-ben szélvihar ledöntött.

Wick Béla dr: A kassai Kálvária története. Kosice, 1927.

32 4

Dudovits Emil

Ölvös

M.D.K.

AMIMOSz képzőművészeti és
ipszerművészeti iskolájában tanított

M. Abonyi Arany: Emlékezés Káldor László grafikus művészre

Művészet, 1963. március - 48 kap

MDK

Dudovits Jenö, festö

Edvi Illés Aladár, festö tanár növendéke

Zöld korsó. Vizf.

Az OMKK Föiak. növend. munk. kiáll. 1923. márc. 18-25.
Ernst Múz. Kat. 22.1.

Dudovits Jenő
Tanulmányfej, szén

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 15 l.

Dudovics Jenő

Szinnyey Társaság zsűrije ki-
tüntető elismerésben részesítette.

NU. 934.IV.4.

A könyv lapszáma	Számlázás

Össze

BI/ .....ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Dudovits Jenő

Szinyei Társaság zsűrije a IX. Tavaszi Szalón kiállításán kitüntető elismerésben részesítette.

PN. 934. IV. 1.

A könyv lap-száma	Számlázás

Összes

BI/ .....ügyo

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett .....a könyvben:

193 .....

Dudovits Jenő

MDK

Tanulmányfej, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

15. 1.

MDK

Dudovits Jenő

Tájkép, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

18. 1.

MDK

Dudovits Lajos

az 1927 évi Egyházmüvészeti kiállitáson üveg-festményeért hárommilliós ifjusági dijat nyert

Aktuális képzőmüvészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

MDK

Dudus Ernő építész

Építési eng. ÉIÉM. 1931. aug. 1. 12o l.

Duetechum Joannes

(Doetechum alatt is lásd)

l. Harsányi

65. l.

29. 4

Mur és Kot. Ért

1910. 221. l.

HOMOKI JÓZSEF
fűszer- és vegyeskereskedő
ENDRŐD.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

0 Duetechum I.

Térkép. T. 8342.

Magyarország.

A megkeletelt és NOVA ET RECENS EMENDATA TOTIUS REGNI UNGARIAE UNA CUM ADIACENTIBUS ET FINITIMIS REGIONIBUS DELINEATIO 1596 czimű lapnak felirata alól jobbra a faragott keretben:

lásd még Deutecum alatt is

Vera delineatio accurataq3 Tabula totius
Regni Ungarici Regionumq3 ei adjacentiū
asscriptis præcipui nominis urbibus
tempore quo à Turcis capta sunt
Joannes à Duetechum Jun: fecit
Corn: Nicol: excud:

mig jelzése e fölött: t´Amsterdam gedruckt by Dauit de meyne inde werrelt cart.

Rm., mér. a rl. 55.3: 53.2 cm.

Sz.n. 104-903
650-902-8.

Dufala József
belsőépítész

M.D.V

A miskolci város pártbiottság
tanácstermének belsőkihépzését
serverte.

Artur Tivadar: Miskolci lépek
Élet és Irodalom, 1962-dec 1. – 6 lap

Dufala József

H/orváth/ I/stván/: Borsod Megyei Állami Építőipari Vállalat irodaháza, Miskolc. /Horváth István építész, Dufala József belsőépitész./ - Magyar Építőművészet, 1966. 15. évf. 2.sz. 38-4o. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 248. l.

Duffala József

Korszerű szállodabútorok tervezésére kiírt pályázatam Heczendorfer László, Nagy Bálint, Mózer László, D. F., Weidlinger Júlia, Tóth Lajos belsőépítészek pályamunkái nyertek a 10.000, 8.000 és 6.000 ft-os díjakat. A pályázatokat prototípusban kivitelezik, és próbahasználatra adják ki üdülőknek és szállodáknak.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 108. l.

Dufala József, [belsőépítén?] MDh

Az orsz. szálloda- és üdülőhítov tervpályázaton 6000 ft-ért megvásárolták terveit.

—: Hír 15.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. júl. 12.

ÉPÍTÉSZET – BELSŐÉPÍTÉSZET 11.

Fényes Adolf Terem
Budapest, VII. Rákóczi út 30

-műhelymunka-

1987. VI.4 – VI.28

DUFALA JÓZSEF

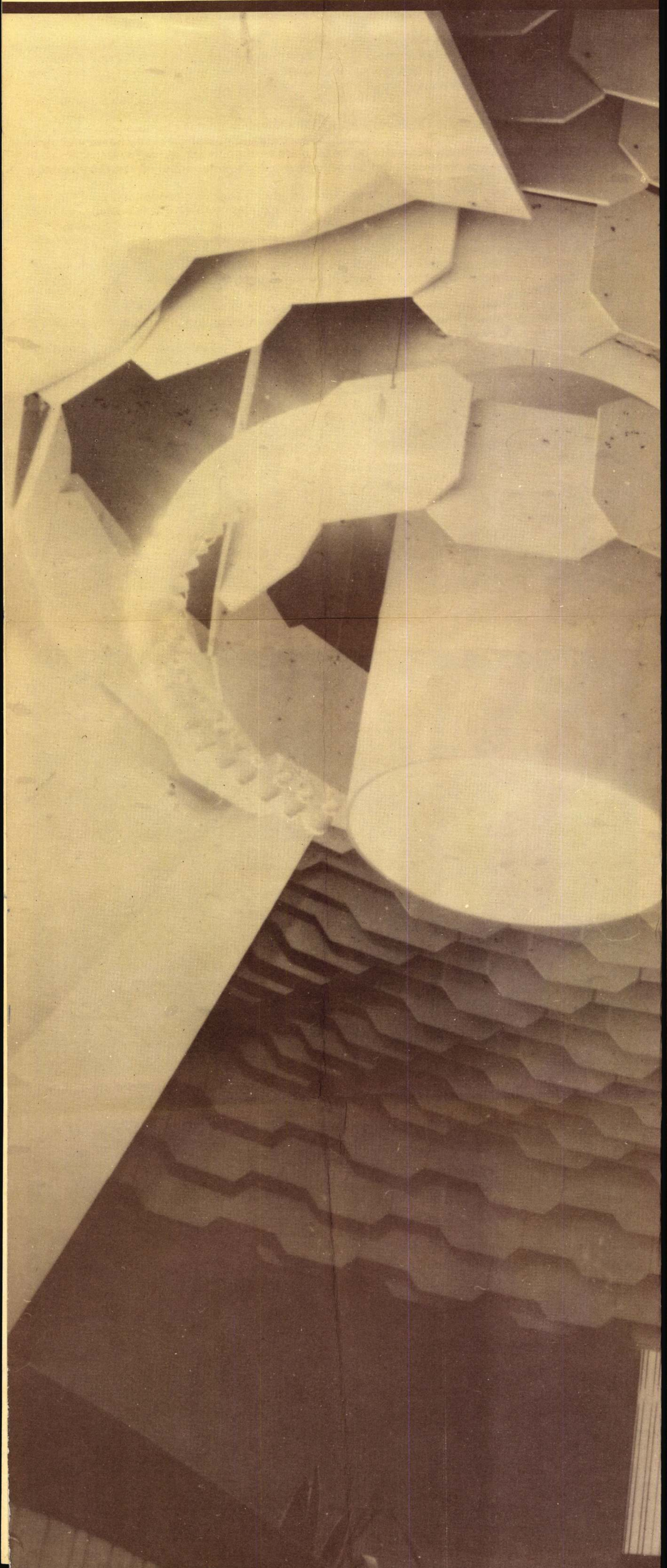

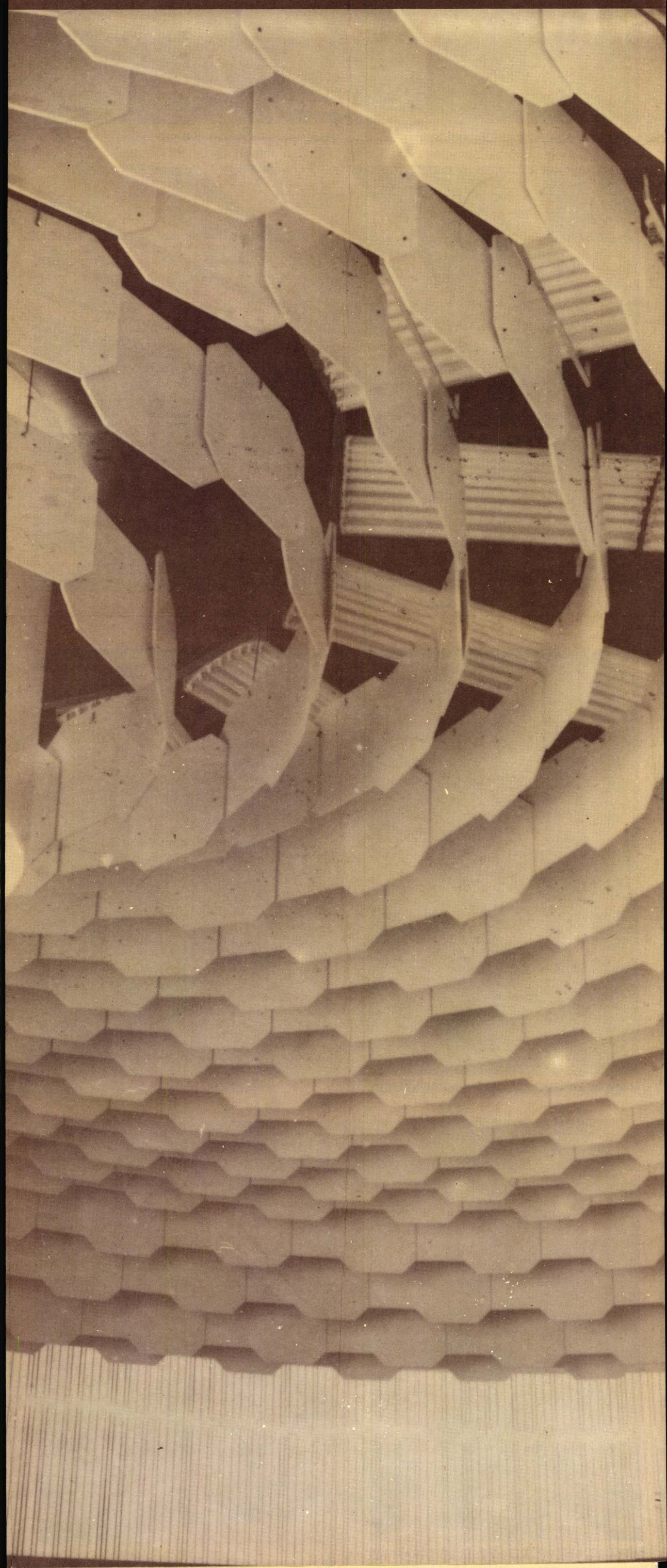

MISKOLC, NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM: I. SZ. ELŐADÓ

LENINVÁROS, VÁROSI TANÁCS: NAGY TANÁCSTEREM

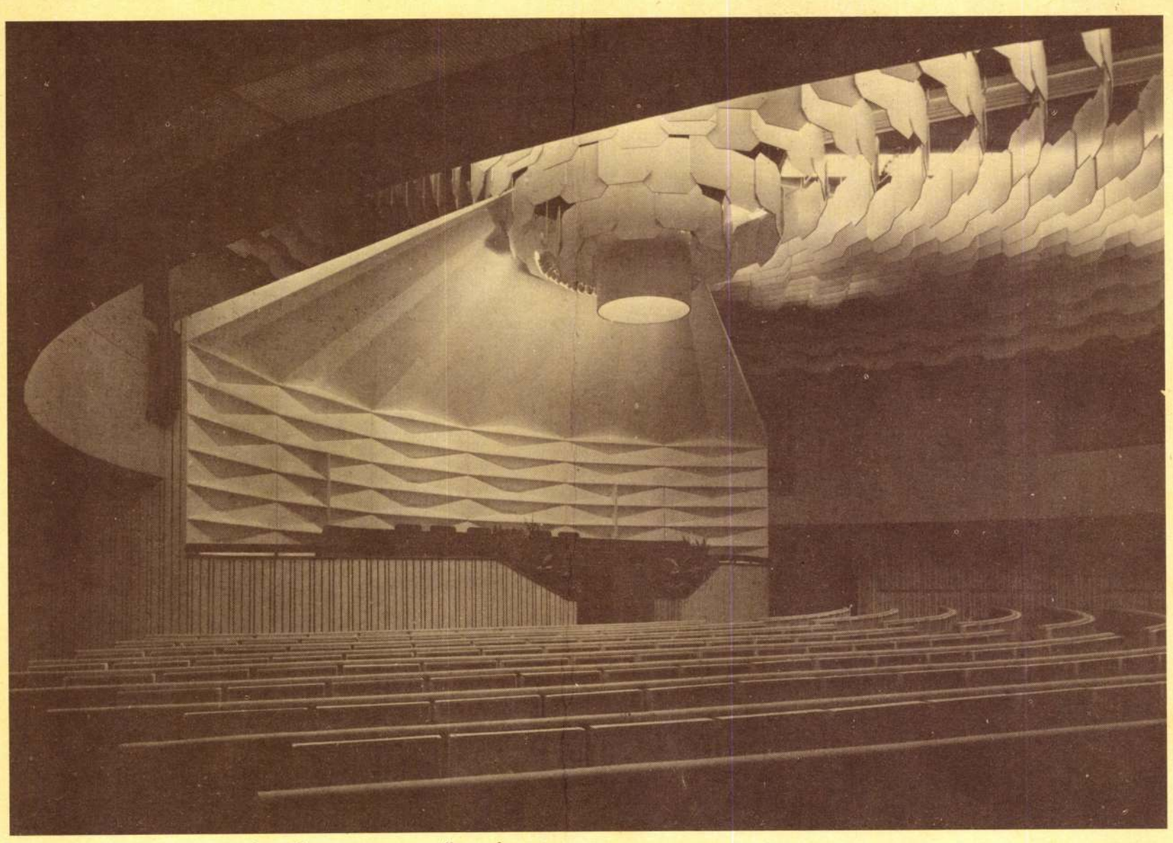

MISKOLC, MSZMP SZÉKHÁZ: NAGY ELŐADÓ

MISKOLC, MSZMP SZÉKHÁZ: ELSŐ-TITKÁRI SZOBA

ÉPÍTÉSZET – BELSŐÉPÍTÉSZET

-műhelymunka-

DUFALA JÓZSEF

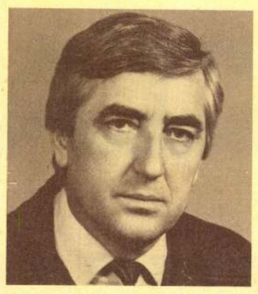

1958-ban végeztem az Iparművészeti Főiskola belsőépítész tagozatán. Azóta az ÉSZAKTERV-nél dolgozom, főleg mint belsőépítész, de komplett építész munkák tervezésére is többször adódott lehetőség a húsz év alatt. A nagy munkák között van három Ybl-díjas épület is, ahol nyomós szerepet játszott a belsőépítészeti rész (Déryné Színház, Megyei Könyvtár, Junó Szálló). A munkák zöme helyzetemnél fogva Borsod megyéhez kötődik, azon belül is Miskolc városához. Ez a tény egy nehézségi fokozatot is reprezentál, mivel a mennyiség bűvöletében élő városban ez a műfaj kevés ember számára okoz „szellemi izgalmat". A miskolciak többségének a város nem jelent otthont, csak lakóhelyet. Ezenkívül a kulturális örökség ápolása is kis hatásfokon történt a többi vidéki városhoz viszonyítva és ezért nincs kötőereje. Ilyen közegben dolgozni és vigyázni, hogy a gondolkodás ne váljon belterjessé, hanem egy nagyobb horizontú szellemi teljesítmény legyen, nem könnyű dolog.

A főiskolától hozott útravalók közül a szakmák közötti szintézisre törekvés igénye volt, ami meghatározta szemléletem. Szerves egységnek tekintem a bútort, belsőteret, szerkezetet és a formát. Ez csak egyes esetekben válik külön a megbízások jellegéből adódóan.

Kaesz Gyula tanár úrtól azt tanultuk, hogy a bútor kis építészet. Ugyanez vonatkozik az utcai pavilonokra és a többi kis architektúrára.

Munkáimban alapvető törekvés volt az építészet-szemlélet kifejezésre juttatása, annak ellenére, hogy belsőépítésznek érzem magam. Hiszem, hogy a belsőtér problémája is építészeti probléma. Bár vannak olyan korszerűsítési munkák, ahol önmagában zárt, befelé élő belső terek születnek, de nagy százalékban a belső tér mint az egésznek egy része az épület koncepciójával együtt, illetve abból nő ki. Szerves része a nagynak, de önmagában is zárt egész.

A vidéki helyzetből adódóan széles skálájú a tevékenységi kör. Csak az otthon-alakítás területe maradt mostohagyerek. Pedig a mai ember alaptudás, lépték és tájékozódás nélkül áll a saját homályosan kialakult igényével, az áruk sokféle kínálatával és a sokféle felfogással szemben. Nagy szüksége lenne nemcsak az egyénnek, hanem a városnak is olyan lakásszituációk teremtésére, ahol az ember jól és otthon érzi magát, mert csak ilyen közegben erősödik a lokálpatriotizmus.

Munkáimat látva eszembe jutnak azok is, amelyeket nem sikerült megvalósítani (kb. 30%), de azok is, amelyeket kompromisszumokkal sikerült csak megvalósítani, illetve amelyeket az idők folyamán külső beavatkozással eltorzítottak.

A munkák nagy része egy-egy igényes megbízó inspirációjára, de főleg minden követelési kényszer és publikum nélkül, saját mániából született; de ezek azonban közvetlen munkatársaim pozitív hozzáállása és felkészültsége nélkül nem valósulhattak volna meg.

Ezeket a terheket nem sok pénzzel és drága anyagokkal próbáltam „humorizálni", hanem a ráfordított gondolatok, az energia mennyiségével. Az arányosság, a harmónia, a lépték nem kerül pénzbe.

Az élet kiteljesedéséhez szükség van mind az egyéni aktivitás, mind a nagyobb közösségek közötti viszonyt biztosító körülményre. Ehhez szerettem volna a magam eszközeivel és 20 éves kitartással hozzájárulni. Ennek a törekvésnek a tanúi a munkásságomból kiragadott különböző területet érintő, megvalósult munkák fotói és tervei.

Egy-egy sikeres térszituáció talán gazdagítja környezetünket. Szeretném hinni, az illetékesekben is tudatosítja, hogy a térkultúra támogatása nem „áldozat", hanem kötelesség, mert környezetünk fejlődésének ez a feltétele.

DUFALA JÓZSEF

A MŰCSARNOK KIADVÁNYA
FELELŐS KIADÓ:
NÉRAY KATALIN IGAZGATÓ
A KIÁLLÍTÁS FELELŐSE:
BARANYI JUDIT
KATALÓGUSTERV: NAGY LÁSZLÓ
MAHIR – ZALAI NYOMDA
ZALAEGERSZEG 87 2068 o
ÁRA: 10,– Ft

1987. VI.4 – VI.28
Fényes Adolf Terem

11.

MISKOLC, MSZMP SZÉKHÁZ: V. B. TEREM

MISKOLC-DIÓSGYŐR, VASAS MŰVELŐDÉSI HÁZ: ELŐCSARNOK

MISKOLC, SZÉCHENYI UTCA: PÁTRIA-HÁZ, IBUSZ

DUFALA JÓZSEF
Lakcíme: Miskolc, Kinizsi u. 12. – 3527

1933-ban született Rudabányán.
1958-ban diplomázott a Magyar Iparművészeti Főiskolán, belsőépítész szakon. Azóta Miskolcon dolgozik az ÉSZAKTERV-nél, irányító tervező. Számos munkáját ismerték el nívódíjjal:

1970 Miskolci Tervező Vállalat nívódíja: Alabárdos Étterem – Söröző (külső belső)
1971 Miskolc Város építészeti nívódíja: Megyei Könyvtár (belső)
1975 Miskolc Város építészeti nívódíja: Juno Szálló (belső)
1976 Miskolci Tervező Vállalat nívódíja: a Miskolci H.k. új rendszerben megvalósított épületéért
Miskolci Tervező Vállalat nívódíja: Avas II. ütem – Postaforgalmi épület (belső)
1985 Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács nívódíja: a megyében végzett munkájáért

JELENTŐSEBB MEGVALÓSULT MUNKÁI:
MISKOLC:
1970 Alabárdos Étterem, borozó
Művészklub
1972 Megyei Könyvtár
1974 Juno Szálloda
1977 Vasas Művelődési Ház
MSZMP Megyei Bizottságának székháza
Avasi Posta
1978 Avasi Kávéház
1981 Nehézipari Műszaki Egyetem I. sz. nagy előadó és előcsarnok
1982 Megyei Tanács: V. B. terem, elnöki szoba, tárgyaló, titkárság
Juno söröző
1983 Széchenyi u. 3–9.: üzletek (ABC, IBUSZ, Óra-Ékszer, Posta, Virágbolt, Ételbár)
1984 Diósgyőri Diófa Vendégház (étterem, bár, bisztró)
OTP Városi Fiók
1985 Széchenyi u.: Arany-Ékszer Bolt
1987 Széchenyi u.: Rendezvények Háza
Spaten Bajor Söröző
Széchenyi u.: Rácz-kávéház
Fodrász- és Kozmetikai Szalon
LENINVÁROS:
1970 Hotel Olefin
1978 Városi Tanácsháza (tanácsterem, házasságkötő terem)
SÁROSPATAK:
1977 Hotel Bodrog
1979 Comenius Tanítóképző Főiskola (előadó terem, tárgyaló)
1985 Mudrány Étterem, előcsarnok
HIDASHÁTI:
1978 Állami Gazdaság, Vadászház belső
1985–86 Nyíregyházán, Pásztón, Záhonyban különböző üzletek és szolgáltató helyiségek
JÉNA (NDK):
1968–69 Étterem, ABC, Posta, Gyógyszertár

ORSZÁGOS TERVPÁLYÁZATOKON RÉSZVÉTELE:
1962 OKISZ és Iparművészeti Tanács lakásbútor tervpályázat (megvásárlás)
1964 szállodai szoba komplett berendezése (megvétel)
1967 a BNV-n szálloda bútorokkal „az év legszebb terméke" elismerés
1973 postai pavilonok (II. díj)

Duffala József belsőépítész

Az ifj. Horváth Béla tervezte lakóépületben az építés, a lakástextíliák, porcelán és háztartási gépek bemutatója volt az építész, a belsőépítész és Ballonyi László kirakatrendező közreműködésével.

„Lakás 1965" kiállítás Miskolcon. Ipari Művészet, 1965. 4. sz., 82. l.

Dufala József belsőépítész

Lakberendezési tervek (rajzok, reprók)

Magyar Ifjúság 1965 XI. 6

M.D.K.

Dufala József belsőépitész

A Borsod megyei Áll. Épitőipari Váll. irodaházának Miskolcon belsőépitésze.

Épitész: Horváth István

repr.

Magyar Épitőművészet 1966/2. 38-41. l.

Építészet - Belsőépítészet N 11.

Dufala József

belsőépítész

A Fényes Adolf Terem-ben látható Dufala József belsőépítész kiállítása, 1987. jún. 4-28-ig. 1958-ban szerzett diplomát az Ypermúvészeti Főiskolán. Azóta Miskolcon, az Északton-nevelőgyök. Kiállítás-sorozatunk keretében ennek az éltpályának bemutatására törekszünk a mostani tárlaton.
A kiállítás-sorozat felelőse: Baranyi Judit.

Műcsarnok és Kiállítóterem

1987 június

Dufala József

Járási irodaház, Szerencs. /Deák Ferenc, Dufala József építészek./ - Müszaki Tervezés, 1968.6.sz.19.1.

Az 1938.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Irt. 1971.2.sz.649-682. l.

156. l.

de. D. K

DUFALA József belsőcsétén

Megvásárolt butortervek

G. J : A szövetkezeti butorpályázat eredménye

Magyar Nemzet 1962. február 9. 3.1.

Dufala József

a miskolci Alabárdos öltöny épülete helyreállításának és átalakításának tervezője

Vendégváró régi házak, Müszaki kiadó Bp. 1979. 186. o.

Duffech Johann

márvány faragó mester díszes kázmosó-
medencét készített 1788-ban az egyi
trinitárius rendház temploma számára;
Rozsnyóról hozatott márványból.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza:
Magyar műemlékvédelem II. (1959-60)
Budapest, 1964. 225 l.

DUFFECH János márványos mester, aki Egerben 1779. II. 18-án kelt költségvetése szerint a trinitáriusok templomának sekrestyéjében a márvány lavabot faragja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Duffech János, márványmester

1779. febr. 18-án helt költségvetés szerint az egri trinitáriusok templomának sekrestyéjében a márvány lavabót faragja.

Hevessmegye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt,
Szerk.: Dercsény Dezső.
Bp. 1959. Akadémiai Kiadó,

321. old.

Duffech Johann

márványfaragó mester készíti 1788-
ban a Trinitarinsok egri templomának
kézmosómedencéjét.

Voit Pál stb.: Heveszmegye műemlékei II. kötet
Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. kötet
Budapest, 1972.

1981

W. Kilian: Desß aller Durchle
Ertzherzogen, König un
Augspurg 1629.

fordult an és arcélben van ábrázolva.

bra, négyszögü alapon, tojásdad me-
ág visel keresztel ~~[illegible]~~, Haja hosszú,
lt. Vértbe van öltözve és vállra vetett pa-
össze. Alól a medaillonban ket felhők körül
rt, mely re öt lándzsa támad ~~[illegible]~~. Feli-

hi T. Fil. Romanorvm Imperator."
toria Nescit."

nit victis pro ~~Re~~ rege Bohemis
territat arma suis.
caedem primordia regni
fraude nepotis obit."

ohs erster Son, Römischer Kayser."
ú: „Rvdolphvs II. Wlit dem zů-Namen
rsten Son" eletrajza olvasható.

az alapnak 14.8 : 11.7 a vízlapnak 17.1 : 12.3 c/m.
l irás nélkül.

243/95 № 2

Dušek

l.

Lykanemzromantika
212, 216 l,

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bibliográfia és topográfia.

Az ókeresztény müvészet irodalma csak a XVI.században kezdődik.A XV. század historizáló hajlama az antik felé fordult.Az ókereszténység felfedezésének volt egy külső,véletlen,gondviselésszerü és egy belső oka.A külső ok az volt,hogy a XVI.század elején a Via Salaria egyik katakombája beomlott.Ekkor kezdődnek az ásatások.A VII.századtól kezd- az ókereszténység kultuszemlékei feledésbe merülnek.Később azt sem tudták,hogy hova és hogyan temetkeztek.Csak a XVI.században derült ki ezen földomlás következtében.Éppen erre az időre esik az Egyháznak a protestantizmussal folytatott küzdelme,amely az Egyházat arra kényszeritette,hogy a katakombák emlékeit fel asználja a hitvitákban.Ezeket tanukul hivja a protestánsok azon vádjával szemben,hogy eltért az eredeti,igazi kereszténységtől.A hitviták idején,a XVI-XVII.században a katakombák ismerete nem szolgál l'art pour l'art müvészeti célt,hanem a hitvitákat szolgálta,mind a katolikusok,mind a protestánsok részéről. De ez nyitotta meg a katakombákra vonatkozó irodalmat.Először feljegyezték mindazt,amit a katakombákban találtak,topografiai és nageografiai szempontból.A szentek adatait és emlékeit jegyezték fel.Csak később,a XVIII.század elején irányult a figyelem a régészeti emlékekre. A papák korán felismerték a katakombák jelentőségét és a XVIII.szazad elején nagy lendülettel inditották meg az ásatásokat,a XIX.szazad második felében ez ujabb lendületet vett,ma pedig külön pápai bizottsag foglalkozik a katakombák kiásásával.Már a harmadik Olaszország az Egyháznak engedte át a katakombák ásatását és az itt talalt emlékek tulajdonjogát.Most a Laterani egyezményben kodifikálva van az Egyháznak az a joga,hogy a vatikáni államon kivül ásatásokat végezzen s a kivüleső katakombák emlékeit is gyüjthesse.A Vatikáni Muzeumba a müvészeti jellegü dolgokat viszik,mig az epigráfiai és régészeti emlékeket a Lateráni Muzeumban helyezik el.Az egyház legujabban nemcsak ásatásokkal és az emlékek muzeumi megőrzésével és feldolgozásával foglalkozik,hanem kereszténytörténeti intézetet létesitett,ahol a legmodernebb tudományos igényeknek megfelelően a régészeti tudomány minden elméleti és gyakorlati problémájával foglalkoznak.Ebben az intézetben főiskolai jellegü előadasokat is tartanak és ittszékel a pápai katakomba-bizott-

Duffek F

Országgyűlés megnyitása emlékére az 1865. évben. Mellképek csoportja.
Könyomat. Rajz. Duffek F.
59–42 cm. Szeles papiszeretben.
Felsorolás!

Kum S. Arch.-jegyz. (32.) 784.

A nevek felsorolását ld.
M. Tört. Képes. Kat. (1922.) 55.–

th-B (0)

KILENCEDIK TEREM.

1. ***Deák Ferenc.*** († 1876.)

Térden alul ábrázolt, kissé balra forduló alak, álló helyzetben, gesztenyeszínű hajjal és világosbarna bajusszal. Fejét kissé jobbra fordítja. Ökölbe szorított jobbját a zöld terítővel letakart asztalra helyezett könyvek egyikén nyugtatja és derekához emelt baljában összehajtott iratot tart. Zsinoros fekete kabátot, ugyanolyan mellényt, fekete nadrágot és nyakkendőt visel. Háttér: pillérekkel tagolt sötét fal.

Olajfestmény. Vászon. M. 146—122 cm.

Festette *Székely Bertalan.* Jelzése a kép hátán: «Vázlat a természet után egy óra alatt. 1869. Székely.» Ltsz. 155.

2. ***Lónyay Menyhért gr. pénzügyminister.*** († 1884.)

Térdig ábrázolt, kissé balra forduló és szemközt néző alak. Haja és körszakálla ősz; bajusza és ajka alatt meghagyott szakálla szürke. Két karját mellén keresztbe fonja. Öltözete: fekete kabát, ugyanolyan mellény, nadrág és nyakkendő. Jobbra, a zöld szövettel párnázott széken, könyvek és iratok láthatók. Háttér: szürke fal, balra zöld függönnyel.

Olajfestmény. Vászon. M. 140—100 cm.

Jelzése lent a bal sarokban: «Temple J. Budapest. 85.» A Magyar Tud. Akadémia ideiglenes letéte. Ltsz. 505.

64. *Az 1865. évi országgyűlés vezérférfiai.*

A középen, díszes mennyezet alatt, *I. Ferenc József* király derékon alul ábrázolt alakja, szemközt, fejét kissé jobbra hajtva. Előtte három sorban, balról jobbra haladva, az alábbiak mellképei. A felső sorban: *Peitler, Simor, Bartakovics, Girk, Scitovszky, Lonovics, Kunszt, Szaniszló, Ranolder, Kruesz*; a középső sorban: *Br. Sennyey, Br. Bánffy Albert, Br. Eötvös József, Klauzál, Deák, Gr. Cziráky, Gr. Károlyi István, Gr. Apponyi, Szentkirályi Károly, Mailáth;* az alsó sorban: *Nyáry Pál, Ghyczy Kálmán, Br. Podmaniczky, Gr. Forgács, Br. Kemény, Gr. Andrássy Manó, Tisza, Jókai, Somssics Pál, Boniss Samu.* Háttér fal, roccoco-dísszel. Lent a következő írás: «Magyar Ország Gyűlés Megnyitása Ős Buda Vár Kir. Lakban Karácsony Hó 14-én 1865 Évben | Király S' Honérti Működéstöket, Áldás Koszorúzza». Ez alatt két sorban az ábrázoltak nevei.

Kőnyomat. M. 42·9—60·2 cm.
Rajzolta *Duffek F.* Kiadta Nagy Antal. Ltsz. 4822.

Duffek Ferenc körajzoló M.D.K.

mink. az 1860 as években

1.) Kern Jakab emlékeül – 1864

2.) Magyarorsz. főpapjainak archépcsai noha – 1865

3.) A magyar országgyűlés megnyitása ... 1865

4.) Gr. Festetich György palotája Pesten – 1865

Gerszi, A magy. köraji 1960 134

Ø Duffek M.

unaostatos

l.

Aranyi Lajos:

Vajda-Hunyad
vára. Pozsony,
1867. III. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

LEVELEZŐLAP

Nagyságod

Dr. Szentiványi Gyula urnak
a Műemlékek Orsz.Bizottsága főtitkára

Budapest

XI. Lágymányosi utca 16

8634

MDK

Duffek,

asztalos mester, Arányi Lajos megbízásából Wolfarth-al a vajdahunyadi vár modelljét készíti el 2 év alatt. 1865-7. /Pal/

Gerő Lajos: Hunyadi János vajdahunyadi vára.

Művelődés. 1957. I évf. 2 sz.
86 l.

MDK

Duffek Mátyás asztalos

Fischer J.L. és fiai üzletkirakat
Lipótv. Bécsi-u. 2(8.
1865. Homlokzat alapr.metszet

MDK-A-M-1/1809.

WDK

Ø Duflos
rezm.

l.

Pataki 51
23. l.

Duflos

vérm.

Verancsics Antal
archépe

Emlitve

Thall Zay

170. l.

Duflos, Jeanne

Örs:

Egész alakban, állva és balra visszanézve van ábrázolva. Jobb kezében réteges buzogányt, baljában pajzsot tart. Prém kucsmáját toll diszíti, bajusza hosszú, szakálla leberetvált. Oldalán kard és kürtlóg, vértje alól köntösének alja kilátszik, derekát kendőöv szorítja, nadrágja szűk, csizmája magas szárú. Felirata a kép alatt két sorban:

EURS VIII,
Ancien Capitaine Hongrois

balra: Touzé d.
jobbra: Jeanne Duflos S.
s legalól balra: A Paris chez Duflos le Jeune
középütt: Tiré des Estampes du Cabinet du Roi
jobbra: A. P. D. R.
Rézkarcz, méretei a vonalkezetnek
9796 (szmes)

Sz. N. 336/98
249 – 98 – 4.

Duflos J.

Tököli Imre:

Egész alakban, állva s kissé jobbra fordultan van ábrázolva. Előre nyújtott jobb kezével mutatni látszik, lecsepzett baljában réteges buzogányt tart. Tollas kalpagja hermelin prémből való; hosszú hajat, és bajuszt hord, szakálla leberetvált. Köpenyege, szűkujjú kabátja és nadrágja brokát, csizmája magas szárú. Felirata a kép alatt kit sorban:

EMERICI TOKOLI,
Chef des mecontens de Hongrie

balra: Touzé d.
jobbra: Duflos S.
s legalól balra: A Paris chez Duflos le Jeune
középütt: d'après Zaltabac
s jobbra: A.P.D.R.

Rézmetszet, méretei a vonalkeretnek 23·7 : 15·1 cm.

9798 (szines)

Sz. N 338/98
249-98-6.

Szabolcs:

Egész alakban, jobbra haladva, de szembe nézve van ábrázolva. Leereszteti jobb kezében gombos buzogányt tart, balját csipőjére támasztotta. Kalpagját toll díszíti, bajusza s körszakálla ősz. Öltözete: kopeny, terdig érő köntös, szűk nadrág és magasszárú csizma sarkantyuval. Derekát öv szorítja, oldalán kard lóg. Felirata a kép alatt két sorban:

ZABOLCH II,
Ancien Capitaine Hongrois

balra: Touzé d.
jobbra: Jeanne Duflos S.

s legalól balra: A Paris chez Duflos le Jeune
középütt: Tiré d'après les Estampes du Cabinet du Roi
jobbra: A.P.D.R.

Rezkarc, méretei a vonalkeretnek 24:15·1 cm.

9797 (sinies).

Fl. N. 337/98
249—98—5.

Dugár András

A képzőművészeti világhét keretében ezen a héten Bács-Kiskun megye területén hírsz különböző munkahelyen rendeznek kiállítást. – A közönség elé lép műveivel Dugár András, Baloghné Boros Ilona is.

Petőfi Néke, 1975. szept. 25.

Dugár János

Kerámiáival I. díjat nyert az alábbi tárlaton

Moldvay Győző: (Csanyiszád képző és díszítőművész köreinek) kiállítása

Nagymuvelés 1970 VII-sz. 42 old.

Dugár János, iparművész 1)

a Kleskeméten megrendezett Téli Tárlaton szerepel a művész munkája a népi iparművészet nemes hagyományaihoz ragaszkodik. Fekete, alykor mesz betétes edényei, szépen formáltak, díszeik mértéktartok.

á. Szabó János: Téli tárlat '76.

Petőfi Népe, 1976. dec. 12.

Dugár János

„Fütyülő állat"
1976

Lelnik József: Nagy Sándor és a játékszabályok
Művészet, 1976. június – 14 oldal

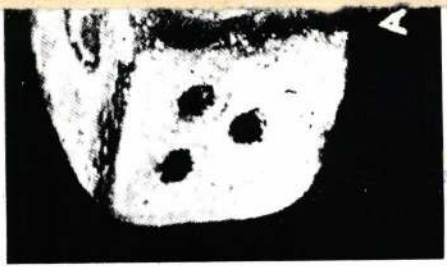

1

2

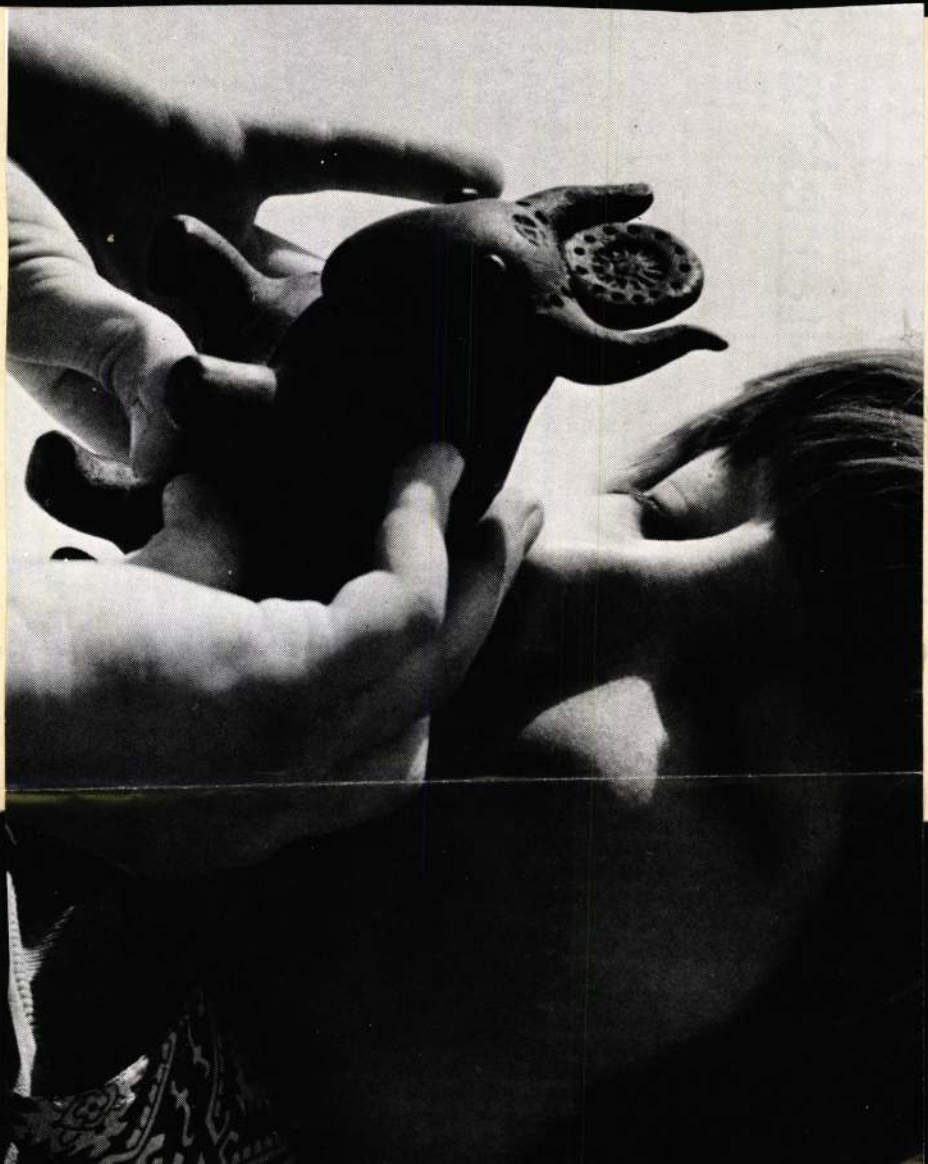

1) Dugár János, iparművész, 2) Falytatás

Dugár János: Mészbetétes tál.

á. Szabó János: Téli tárlat, ~~1976. dec. 12.~~
Petőfi Népe, 1976. dec. 12.

Dugár János

Dugár János keramikus, a Népművészet Ifjú Mestere azokat a fekete edényeit mutatta be július hónapban egy kecskeméti kiállításon, melyek e kerámia fajta forma- és díszítési rendjét próbálák felújítani.

Forrás 1975/11/boritó

Dugár János

A kecskeméti Katona József Múzeumban rendezett II. Orsz. Képző- és Iparművészeti kiállítás szerepelnek a művész művei.
„Vesszőlabirintus" ért (játszótéri makett), kár lenne, ha nem tölthetné be környezetformáló szerepét. (repr. és emlétve)

Csáky L. György: A Katona József Múzeum kiállítása.
Petőfi Népe, 1977. jul. 5.

Dugár János, fazekas

Fazekasok, vevők és a csali korsók

Amikor még tartott a készletből. Baksa Gyöngyi pécsi keramikus alkotásai

(MTI-fotó Fényes Tamás felvétele)

Talpalatnyi hely nem maradt szabadon a Jókai téren, és még mindig özönlik autóbusszal, gépkocsival, gyalogosan a tömeg. Különböző irányokba törekvő emberek keresik mind hangosabban boszszankodva, ami nincs: *a fazekasportékát.* A vásárnak lassan vége. *Pécs, reggel 9 óra.*

— *Saját sikerébe fulladt a vásár* — tárja szét a kezét *Büky Kálmán*, a Baranya megyei Tanács művészeti előadója. — Ki gondolt ekkora érdeklődésre?

Kora reggel még volt itt érdekes portéka bőven. Hat óra előtt érkeztek az első fazekasok a pécsi vásárra. Hamarosan cseréppel borították a teret: *míves tányérokkal, csali korsókkal, kancsókkal, vázákkal, figurákkal,* ki tudja még mivel. A roham — pécsiek és nem pécsiek rohama — ezzel egy időben kezdődött. Mintha csak tudták, sejtették volna: *egy percet sem lehet késlekedni.* Így aztán — a szakma nagy seregszemléjén — egyre összébb szoruló gyűrűbe kerültek a mesterek. Előbb a portéka javát vitték, később már mindent. Egy-egy fazekas óránál tovább alig-alig birta áruval, készlettel.

Huszonnégy mester, huszonnégy népművész. Jöttek az ország minden részéből. *Dugár János* Kecskemétről, *Frank Eszter* Nagyatádról, *ifj. Csiszár József* Tatáról, *Varga Gábor* Mezőtúrról, a *Soltész-házaspár* Csákvárról. Igazi, jó kerámiát hoztak. Azt a kerámiát, amelyik az utóbbi évtizedekben beszorult a kiállítótermekbe. Ahol általában nem lehet vásárolni, ahová nem minden érdeklődő jut el. Hogy az ilyen vásár kell, hogy szükség van rá: *mindennél jobban bizonyítja, ami történt.*

— Jómagam évtizedek óta nem voltam vásárban — mondja a bakócai *Sáfrán Géza*, a vásár rangidőse. — *Nagy öröm, nagy megtiszteltetés volt nekem, hogy meghívtak.* Egy hónapig csak a vásárra készültem. Háromszáz tányért hoztam, saját mintáimmal. Két egyformát nemigen találsz közöttük. Illetve most már egyet sem találsz; lassan indulunk hazafelé.

— *Mióta űzi a mesterséget?*

— Tizenkét esztendős korom óta. Most meg már a hetvenharmadik esztendőt taposom. Édesapámtól örököltem a mesterséget, sajnos, nincs, aki utánam tovább folytassa.

— *Merre járt a világban?*

— Én magam soha nem voltam külföldön. A két kezem munkája? Hogy az hány országba jutott el, ki tudná megmondani?

— *Alighanem ön itt a legfiatalabb fazekas?* — kérdezem *Fusz Györgytől*, aki Lajos bátyjával Szekszárdról érkezett. Ők és a mohácsiak itt az utolsó mohikánok. Eladtak eddig vagy 1600 darabot. Szekszárd közel van, hazaküldtek utánpótlásért.

— *Nem vettek föl az Iparművészeti Főiskolára. Beálltam fazekas ipari tanulónak.* Így tanultam ki a mesterséget. Most már főiskolás vagyok.

— *A fazekasság?*

— Lehet ezt abbahagyni?

Öreg néni másfél százados cserépremekkel jár körbe a téren. Ezer forintra tartja, 750-et már kínáltak érte. Egyelőre még várakozik. Az apróságok tapsolnak, játszik a Bóbita-együttes. Várják a komlói irodalmi színpadot, *sütik a hurkát, kolbászt, fogy a mézeskalács szív.* A Széchényi téri trafikba nem lehet beférni: viszik mint a cukrot — bóvli, nem bóvli — a cserépmütyürüket.

Széky Péter

a is legelterjedtebb, leg-
dveltebb fajtát, *a múlt*

ndta sürgősen találkozni
ar velem, de már este
lt és tudod, hogy van az,
m voltam rá beállítva.
ndtam neki, hogy nem
tem jól magam, már ágy-
n vagyok halott fáradtan,
án nem is fogok felkelni
a már. Mire ő, hogy kár,
rt el akart vinni a Mou-
Rouge-ba, ott lép fel a
dálatos és világszép El-
a. Hülye vagy? — érdek-
tem, gyere a kapu elé,
sz perc múlva lenn le-
k. Ő volt a hibás, mind-
t ezzel kellett volna kez-
i, igazságom van?
— Érdekes, milyen hülyék
k a mai férfiak. És ki-
fogsz férjhez menni?
— Hát a Gusztihoz, a vő-
ényemhez semmi esetre,
már fix.
— Nem szereted?
— De. Szeretem. De az
ber legyen ravasz, mint
pótkerék. Soha nem sza-
l férjhez menni ahhoz,
t szeret egy lány. Mert
féltékeny, meg arénázik,
g csal és akkor csak
ckadok. De ha Ferihez
gy az ember, vagyis én,
cor nincs baj, mert miat-
csalhat, vagy murizhat,
ennyit akar, nem érde-
Nyugodt életet akarok.

— Az országos átlag nálunk hektáronként 115—130 mázsa közötti. Az egészséges import gumókból az első évben valóban ennek több mint kétszerese terem. De a következő esztendőben már 100 mázsával kevesebbet hoz, *ahogy fertőződik, úgy csökken a hozam.* Mert az egészséges növények is gyorsan megbetegednek. Az idén viszonylag jó termést várunk. De amíg beteg burgonyát ültetünk, az átlagtermés sokkal nem emelkedhet.

burgonya szaporításakor később is. *A rózsahéjú, fehér húsú termés fehérjében előbbeinél jóval gazdagabb.* A világon páratlan vetőburgonyákat tenyésztettünk ki. Eredményeinket már a külföldi szakemberek is ismerik, s érdeklődnek iránta. A kultúrnövényeket most az Országos Mezőgazdasági Fajtakutató Intézet vizsgálja. Ha zöld utat kapnak, kezdődhet a szaporítás. S akkor, a nyolcvanas évek elejére ismét lesz elég szép és jóízű burgonya az üzletekben, a piacokon.

Fazekas Ágnes

HÁZTARTÁSI PB-GÁZ

Megújul a palackozó

Három megye, Somogy, Veszprém és Zala kommunális és üzemi gázfelhasználóinak ellátásáról gondoskodik a Középdunántúli Gázszolgáltató és Szerelő Vállalat. A vezetékes földgázszolgáltatás mellett a háztartási kisfogyasztók propán-bután gázellátását is a vállalat végzi. Idén további 8000 pb-gázfogyasztói engedélyt adtak ki, és ezzel működési te-

Tovább javul és biztonságosabb lesz a kisfogyasztó háztartások pb-gázellátása. A Zala megyei Újudvar község határában ugyanis befejezés előtt van a töltő állomás rekonstrukciója. Az automatikusan működő berendezések évi 40 000 tonna cseppfolyósított pb-gáz palackozására lesznek alkalmasak. A vállalatnál korszerűsítik a szállítást is: a cserepalack-

Dugár János

Kecskeméten két hét óta látható a Téli tárlat, 1977. —
Külön sarkat kaptak Nagy ~~István~~ Kristóf és Dugár János munkái.

Csáky L. György: Téli tárlat, 1977.
Petőfi Népe, 1977. dec. 11.

DUGÁR JÁNOS

Magyar iparművészet az ezredfordulón 2003

188.2

DUGÁR JÁNOS

Magyar Iparmuvesz Szakmai
ezredfordulon 2005

191. l.

Dugár János

A makói tárlaton a kerámia előretörését a vásárhelyi Dugár János és a szöregi Farkas Olga munkái tanúsítják. Nagyjából mindent tudnak ami a technika sajátosságaival összefügg. Ők osztoztak a Csongrád megyei Tanács első és második díján

Moldvay Győző: Csongrád képző és díszítőművész köréinek kiállítása.

Népművelés 1970/7 42 old.

Dugár János

A népművészet ifju mestere cimet kapták 1975-ben Andrejcky Katalin bőrös, Báder Katalin textiles, Dugár János keramikus, Galánffy András fafaragó, Kun Éva iparművész, M Veress Borbála keramikus.

Népművelés 1975/1o/8

Dugár János

Részt vett a Népművészet Szellemében címmel, máj-ban Kecskeméten megrendezett tárlaton.

. Dugár János vesszőlabirintusa az egykori halfogó vejszét kívánja átplántálni egy mai parkba vagy játszótérre.

Forrás 1977/9-57.
Á. Szabó János: Másodszor a Népművészet szellemében

Dugás János

Részt vett a Téli tárlat 76 kiállitáson

Kecskeméten.

Dugar János szép, mészbetétes fekete kerámiáit, mint nemes hagyományok ígéretes folytatását üdvözölhetjük, de egyetlen keramikus lévén, ,,kilóg a mezőnyből".

Forrás 1977/1/88

A Szabó:Jelenségek és furcsaságok

Kecskemét müvészeti életében

Dugás János, keramikus

Kerámiák: fényképezték: Reg.

Dugás János kerámiái: a B/I, B/II, B/III, B/IV
és a 2, 4, 6, 14, 60, 69, 81, 92
oldalakon

Forrás, Kiskunhalas, 1981. szept. XIII/9.

Dugár János, Jozefas

L: Gonda Ishón

Gulyás Éva: II. Alföldi Fazekas Triennálé holnokon 45-46

Jászkunság, holnok, 1982. június XXVIII/2

Dupai Tamás

Bánszky Pál: Fából faragott játszóterek

Művészet, 1983. augusztus

DUGÁR Jánosné

A II. országod népművészeti kiállitáson
ek
részt vett a fiatal népművészeti studió
tagjai: Vitéz Istvánné és Mohácsi Istvánné
gyékényből font tárgyaival, Lőrincz Aladárné
, a népművészet mestere bukovinai szőttessel,
Dugár Jánosné fekete edényekkel, a bejáratnál
Nagy Kristóf játszótérrel.

Magyar Hirlap 1975/294/8

Csapó: Élő népművészet

- Ezek a hangos kerámiák Dugár János alkotásai voltak talán a legkeresettebbek.

- Mikor jött ki a vásárra?

- Fél 8-kor ma reggel.

- Hát ez a vásárnak az egyik legszebb darabja azt hiszem.

- Igen tudom, körülnéztem teljesen és ez nyerte meg a tetszésemet.

- Pécsi?

- Nem budapesti.

- Ezért jött le a vásárra.

- Igen.

- Gyüjti a cserepet?

- Igen és gyüjteményemmel én aratnék, mert ez nagyon gyenge volt.

- Minőségében gyenge volt ugy gondolja, hogy széria dolgok ezek?

1978. II. 24. Televízió, 18.05 /Gnéf/
Cserepek

- Mennyiségében és mindenben, itt milliomos lehettem volna a saját gyüjteményemmel.

- Tehát ez a legszebb darab ezt sikerült megvenni, mennyibe került?

- Ezer forint.

- Nem sajnálta érte az árát.

- Nem egyáltalán. Gondolkodás nélkül vettem.

- Ismeri ezt a fajta cserepet?

- Igen ismerem. Ez a fajta megadja a fazekasságnak egyik irányvonalát, a nádudvari és sajnos nagyon kevés van belőle.

- Most maga szerint ez széria dolog, vagy valami egészen egyéni alkotás?

- Ez inkább egyéni, széria az apróbb darabok.

- Mennyibe került ez a tál, ami önnél van?

- Ez 12oo-ra volt tartva és ezerért vettem.

- Tehát akkor sikerült alkudni.

- Hát vásár és igy szeretek vásárba jöni lehet alkudozni.

- Hogy tetszik ez a vásár?

- Nagyon tetszik, remélem, hogy többször meg lesz rendezve.

- Csak az a baj, hogy ilyen zsufoltság van és alig lehet odajutni a mesterhez, hogy kicsit eltudjon az ember vele beszélgetni.

- Nem igy képzeltük el ezt az egész vásárt, vagy fazekas találkozót, mert például én Buzsákon voltam egy népmüvészeti kiállitáson, ahol kulturált környezetbe a kulturotthonba kiállitották a tárgyakat és csak vásár után illetve a kiállitás után lehetett megvenni, ha valakinek szándéka volt. Ez az egésznek a lejáratása őszintén szólva.

- Hát ez nem vásár kezét csókolom, mert itt csak tömeg van, de áru nincsen.

- Nem lehet látni semmit, háromnegyed tiz lesz, és jelen pillanatban aki venni akar nem tud venni semmit, tehát mint vásár nem vásár.

- És maga a gondolat, hogy egy ilyen vásárt csinálnak az jó?

- Jó, jó hát itt sátor sátor mellett kell, hogy legyen hát ez nem vásár.

- Lehetséges, hogya fazekasok nem gondoltak arra, hogy ilyen nagy lesz

a kereslet, azért nem hoztak több árut.

- Hát én nem tudom, hogy hány fazekas lett meginvitálva, tegnap hallottam a Rózsa Györgynek a rádióba elmondott kommentárját, hát egy nagy fölhajtást igértek és sehol semmi.

- Szóval be van csapa a nép ezek szerint?

- Igen.

- Magának is ez a véleménye?

- Szerintem körülbelül ugyan ugy néz ki a helyzet, de annyi különbség, aki korán kel az aranyat lel.

- Maga ezek szerint korán kelt.

- Korán kell jönni és akkor mindent meg lehet kapni időbe. Hát lehetséges az, hogy a fazekas nem számitottak ilyen nagy forgalomra. Viszont ez Pécsre jellemző.

- Mért pont ezt a medvét választotta ki?

- Nagyon megtetszett, én m ár kijöttem reggel fél 7-kor, és láttam.

- És hova fogja tenni?

- Hát gondolom, hogya vitrinbe. Volt két kis párja picibe, azt nem sikerült megvenni azt sajnálom azért.

- Megvették maga előtt?

- Elvitték azt már. Akkor nem vettem meg fél 7-kor, mondom később visszajövök, hát már csak ezt találtam meg. Különben nagyon tetszik, szép ugyhogy kár, hogy nem nagyobb a választék.

Dugó (Szenes András)

rajzoló művészi álneve.

l.

Pérely 150 l.

A MAI NAP tárcája

Hárman kaptak filmakadémiai díjat az „Érik a gyümölcs" gárdájából

Minden év februárjában ül össze a hollywoodi filmakadémia bizottsága, hogy odaitélje az amerikai filmgyártás legérdemesebb produkciójának azt a kis, aranyból készült atléta-szobrot, az akadémiai díjat, amelyet, nem tudni miért, «Oscar» néven becéznek a filmfővárosban. Az akadémiai díjak odaitélésénél egyidejüleg közölték, hogy az «American Film Artic's Circle» az év legjobb filmjének plakettjét, az «Érik a gyümölcs» cimü film kapta. John Steinbeck merésztárgyu regényének filmváltozatát az akadémiai dijkiosztó zsüri háromszoros kitüntetéssel jutalmazta. Az «Oscar»-t John Ford, a film rendezője és Alfred Newman, a film zenei vezetője, a színészek közül pedig a legnagyobb női szerepet játszó Janet Darnwell kapta meg a plakettet, Joad mama szerepének tökéletes alakitásáért.

MIKI EGÉR filmkritikája

Robinson-család

Rádius

„Érdekes"

Ennek a filmnek *Robinson* órásmester a főhőse, aki londoni lakásán látva gyermekeinek léha életét, összepakkolja a családot, eladja ingóságait és vitorlásra száll, hogy kivándoroljon Ausztráliába. Céljukat azonban nem érhetik el, mert egy pusztitó vihar pozdorjává zuzza a hajót és egy lakatlan szigetre kerül a család. Eddig szól a mese. Ami a szigeten történik, azt nem meséljük el, azt meg kell nézni.

EMIL JANNINGS BUDAPESTRE JÖN

Emil Jannings, a *„Krüger apó"* cimü *Tobis-film* főszereplője a búrok szabadságharcáról szóló film bécsi bemutatója után a következőket mondotta Bécsben:

— *Hans Steinhoffal együtt készitett filmünk bécsi bemutatója után hosszu utazás áll előttem: a film bemutatóira utazom Rómába, Amsterdamba és Budapestre.*

A FILMSZTÁR ÜVEGPAPUCSA

A filmvásznat az utóbbi időben arra is felhasználják, hogy a divat legfantasztikusabb ujdonságait ott mutassák be először. A nagy filmdrámák, vagy filmvigjátékok érdekessége növekszik azzal, ha a jelenetek közé divatrevü is illeszthető. Különösen az amerikai filmeknél terjedt el ez a szokás, mint ahogy például *Rosalind Russel* brilliáns uj vigjátéka, a *«Villámházasság»* is szolgál néhány meglepő divatattrakcióval.

A magyar mozipublikum előtt is mind népszerübb amerikai filmsztár uj filmjében például üvegpapucsot hord. *Rosalind Russel* mellett *Virginia Bruce* és *Brian Aherne* játssza a *«Villámházasság»* másik két főszerepét.

SPORTNAPLÓ

A tavaszi nyolcadik fordulónak az Ujpest veresége a meglepetése, az Elektromos—Gamma, továbbá a Szeged—DiMÁVAG játéka alakult még váratlan eredménnyel, a többi mérkőzésen a favoritok győztek. A Ferencváros Szolnokon 4:2 (2:1) arányban győzte le a jóképességü Szolnok csapatát. A szolnokiak méltó ellenfeleknek bizonyultak, kétszer is kiegyenlitettek, végül a zöld-fehérek mégis felülkerekedtek és további két góllal biztositották a mindvégig nyilt harc eredményes kimenetelét. Ezzel a győzelemmel a Ferencváros tiz pontelőnyt szerzett — és bajnoki elsősége most már megtámadhatatlan.

++

Az Elektromos a Gammával mérkőzött a BEAC sporttelepén és 2:0 (2:0) arányban győzött. A Gamma szerencsétlen mérkőzést játszott, csatárai tehetetleneknek bizonyultak a kedvező helyzetekben, mig az egyébként fölényesebben mozgó Elektromos valóra tudta váltani a támadásaival adódott gólyhelyzeteket. A Gamma csapata a remélt győzelem helyett bekövetkezett vereséggel a bajnoki sorrend 12-ik helyére került és a hátralévő mérkőzéseken teljes erőbedobással kell küzdenie, mert különben az osztálycserét alig kerülheti el. A Beszkárt 3:1 (1:0) arányban verte az Ujpest csapatát. Kivételes meglepetés ez még ebben a bajnoki évadban is, amikor az Ujpest már nem a régi. A meglepetés azonban nem volt egyoldalu, mert a Beszkárt is meglepetést keltett bravuros játékával, amellyel a páratlan sikert kiérdemelte. A második félidőben az Ujpest kiegyenlitett még, ekkor a Beszkárt kissé visszaesett, de az Ujpest továbbra is rendszertelenül mozgott, mig a Beszkárt Mészáros révén két pompás góllal egy időre kiszabadult a veszélyes zónából.

++

A Szeged csapata 4:1 (0:0) arányban verte a DiMÁVAG legénységét Szegeden. A diósgyőri legénység arról volt hires, hogy idegenben bravuros eredményeket ér el, most csak egy félidőn át játszott régi hiréhez méltóan, helycsere után összeroppant és a Szeged győzelme feltartóztathatatlan volt. Tokodon a WMFC az első félidő 27. percében szerzett egyetlen góljával 1:0 (1:0) arányban verte a Tokod csapatát és ezzel megszerezte a bajnokság harmadik helyét. Izgalmas és végig elkeseredett harcban győzte le a Kispest 3:2 (1:0) arányban a Törekvés legénységét, amelynek a bajnokságból való kiesése immár kétségtelen. Szombathelyen a Haladás és a SalBTC 0:0 arányu eldöntetlen küzdelmet vivott.

++

Alakuló ülését tartotta vasárnap az MLSz elnöksége. Az MLSz ügyvezetését *Gidófalvy* Pál elnökre bizták, akinek állandó helyettese a főtitkárrá választott *Gálffy* András.

++

Az elnökség tudomásul vette *Fábián* József lemondását a szövetségi kapitányi tisztségről és *Ginzery* Dénes társelnököt bizta meg az esetleg junius 8-án sorra kerülő magyar-bolgár mérkőzés válogatott csapatának kijelölésével. Elhatározták, hogy az öt hét előtti kölni vereség miatt «haladéktalan» fegyelmi vizsgálatot inditanak több ferencvárosi, egy csepeli játékos és a Ferencváros edzője ellen, egyben kifogást emeltek a Ferencváros és az FTC két mérkőzésen történt törvényszerü, de a szövetség elveivel nem egyező képviselete ellen. *Kiszely* István válogatott játékos fegyelmi ügyében az elnökség döntését későbbi időre tartotta fenn.

++

A hölgyek tőresapatbajnoksága bomba meglepetést hozott: bajnok lett a BBTE csapata, mert 9:7 arányban legyőzte a verhetetlennek vélt HTVK hölgycsapatát. A harmadik helyet a Postás hölgyei foglalták el.

++

A vasárnapi atlétikai események kiemelkedő eredménye Remetz József 50.46-os diszkoszdobása Csillaghegyen.

++

Az országos férfi ifjusági tornászbajnokságban Balla Tibor (Debreceni TE) győzött. A csapatversenyt is a debrecenek nyerték.

— IZLETES, OLCSÓ HUSTALAN ÉS EGYTÁLÉTELEK készitését mutatják be az Elektromos Müvek esküuti főzőelőadásain. Délutáni előadás szerdán 5 órakor, délelőtti pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor van. Részvétel, ruhatár dijtalan.

Minden müvelt nemzet hálás a sajtó munkásainak és megbecsüli őket. Ne engedd, hogy szomoru öregség várjon a nemzeti gondolat önzetlen harcosaira: a magyar ujságirókra. Küldd el adományodat az Ujságirók Nyugdijintézetének (Budapest, VI., Andrássy-ut 101), a 44.575. számu csekklapon, vagy postautalványon.

A Peer Gynt hármas szereposztása

Lezajlott a Nemzeti Szinház szombati és vasárnapi kettős Peer Gynt reprize. Annak ellenére, hogy az előadás tartama négy és fél óra, a közönség sok nyiltszini tapssal és komoly elismeréssel fogadta ezt a nagyigényü felujitást. Természetesen azáltal, hogy az igazgató három különböző színészt próbált ki a cimszerepben, az egész dolog kissé „wartburgi dalnokverseny" jelleget kapott. Szomoruan jelenthetjük, hogy senki sem vágta ki a magas cé-t. De viszont a részletekben egyik szereplő sem vallott szégyent.

Jávor Pálról, mint Peer Gyntről igen eltérőek a vélemények. Azt hisszük, hogy *Németh* Antalnak mégis érdemes volt vele a próbát megtennie, mert fellobbantak ebben az alakitásban néha olyan tüzek is, amelyek világánál észre lehetett venni, hogy Jávorból talán más is válhatott volna, mint „sztár" és jól fizetett film amorózó. Csakhogy a karrier utjáról nehéz visszatalálni a hivatás meredek csapásaira és a színészt a nézők hozzáfüződő képzetei is egyfajtáju szerepek hálójába fonhatják. Jávor mindenesetre tulnőtt önmagán — és ezért őszinte dicséret illeti — de ez a tiz-husz arasz Peer Gynthöz még mindig nem volt elegendő. Több vitalitás, melegség volt játékában, mint akár Apáthyéban, akár Lehotayéban. Viszont a szövegmondás tisztaságát kellett gyakran nélkülöznünk, ez pedig a legfontosabb, mert Ibsen — az a szöveg. Lehet, hogy még későbbi előadások során ezek a hibák kitisztulnak.

Németh Antalnak azt a kisérletét, hogy a második estén Peer Gynt szerepét két szinészre bizza, éppen Ibsen elleni eredendő tévedésnek kell tekintenünk. Egy ilyen kisérlet a dráma lényegét vágja agyon és semmiféle szinpadi érdekesség sem mentheti. A karakter egysége és az egyéniség bonthatatlansága a világnak egyetlen szinpadi müvében sem olyan kifejezett, mint éppen Peer Gyntben. Hiszen ez maga a főtéma, erről van mindvégig szó és a második rész át van szőve ezer és ezer legszemélyibb emlékező utalással az elsőre. (Mellékesen szólva a kényszerü huzásoknál sem helyeselhető, ezek közül a lényegre tartozók kihagyása.) Két szinész közt elvész a dráma és a gondolat. Csak a költészet marad meg, mert ez lebirhatatlanul diadalmaskodó ennél az Ibsen münél.

Apáthy sokkal tisztább és értelmesebb tolmácsolást adott az első részben Jávorénál. Viszont szárazabb volt. Nem lehet tagadni, hogy éppen a leghatásosabb jelenetnél: a halálba lovaglásnál Jávor puhitotta könnyesebbé a szíveket. *Lehotay*, mint idős Peer nagyon korrekt volt, de érezhetően kedvetlen. A legapróbb részletekig a Jávorétól elütő figurát állitott színpadra, felfogásában Gynt visszahelyeződött írójának korába és környezetébe: a megtestesült oldalszakállas, Ferenc József-kabátos polgár lett belőle. Jávoré költő és sarlatán maradt lendülettel végig. Világos, hogy az igazi Peer Gynt az lett volna, akinek alakitásában Apáthy, Jávor és Lehotay megfigyelése és játéka harmonikusan egyesül. Csakhogy éppen ez a fajsulyu színész az, aki ma nálunk nincsen. Mindenesetre helyesebb lett volna a derékba kettérött szereposztás helyett a második este *Timár* Józsefet felléptetni, aki feltétlenül a még elérhető legjobb Gyntünk lenne.

A többiek közül a csillagos egyes *Gobbi* Hildáé. Belőle szerencsére sohasem lesz sztár, de bizonyos szerepkörben előreláthatóan nagy színésznő. *Várkonyi* Zoltánnak és *Major* Tamásnak adjuk holtversenyben a második dijat, bár nem tudjuk, hogy nem vagyunk-e igy igazságtalanok *Balázs* Samuhoz. A kisebb női szereplők között *Lukács* Margit, *Rápolthy*, *Vándory*, *Olthy* lehetne a sorrend. *Szeleczky* Zita nagyon kedves, de nem Solvejg. E pillanatban valószinüleg csak *Tolnay* Klári tudná játszani, de ő nem tagja a Nemzetinek. Ellenben Németh Antal tehetett volna itt egy olyan kisérletet, amelyet többen érezhetnének igazoltnak, mint a kettős szereposztást. Amiót *Grieg* megirta kisérőzenéjét, Solvejg szerepe nem ugyanaz többé, mert felerészben éneket kiván, még pedig jó éneket. Meg vagyunk arról győződve, hogy a Zeneakadémián gondos szinészi képzettségben részesülő, fiatal, jó alaku szoprán-énekesnő jobb Solvejg lenne a prózaiaknál. Hogy találomra egyet mondjunk, *Osváth* Julia például bizonyosan jól megállta volna a helyét a Nemzetiben is. Ez is próba ugyan, de legalább nem indokolatlan.

Mint rendezőnek csakis a köszönet szavai járhatnak Németh Antalnak. Egyike a Nemzeti legjobban rendezett, legméltóbb előadásainak a mostani felujitás. *Jaschik* Álmos vetitett diszleteit jónak itéltük, a harmincöt kép másképp, mint vetitéssel nehezen lenne megoldható. A 30-ik szin bravurosan szép. *Paul* Tibor áhitatos gondossággal vezényelte Grieg zenéjét. Jó lenne azonban, ha éppen az előbb emlitett képnél halkabbra fogná, a szöveg jobb érthetősége kedvéért. Mindent egybevetve, a Peer Gynt a Nemzeti kivánt szinvonalához illő szezonzárás.

V. M.

Nyilas bünügyek a Kuria előtt

Sági József kisoroszi fuvaros a mult év tavaszán a visegrádi Dunaparton sárgaszinü nyomtatott röpcédulákat osztogatott, illetve szórt szét, amelyek tartalma Szálasit dicsőitette és a hungarista állam megvalósitását propagálta. A budapesti büntetőtörvényszék ötöstanácsa az állam és társadalom törvényes rendjének erőszakos felforgatására irányuló izgatás és ezenfelül sajtórendőri vétségért vonta felelősségre s ezért *kétheti fogházra itélte*. A kir. Kuria az ötöstanács itéletét *jogerőre emelte*.

Adorján László magánhivatalnok 1939 szeptember 3-án egy bankutcai tejivóban politikai eszmecserét folytatott a vendégekkel és ennek során a földbirtokreformra terelődött a szó. Adorján e politizálgatás közben ugy nyilatkozott, hogy ők — már mint a nyilasok —

hamarosan olyan eszközökkel lépnek föl, amelyek alkalmasak lesznek a legradikálisabb földosztás keresztülvitelére.

Hogy szavainak nagyobb nyomatékot adjon, e kijelentésénél a nála lévő és bőrtokba helyezett *pisztolyára csapott* a kezével. Eljárás indult ellene a rendtörvénybe ütköző izgatás vétsége miatt. A büntetőtörvényszék ötötanácsa előtt Adorján beismerte a terhére rótt tényeket, majd kijelentette, hogy *nagyon megbánta meggondolatlan és indokolatlan kijelentéseit*. A törvényszék a vádbeli cselekményért elitélte a vádlottat *egyhónapi fogházra*, azonban a büntetés végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztette. A kir. Kuria *Kvassay*-tanácsa ezt az itéletet helybenhagyta.

A büntetőtörvényszék ötöstanácsa folytatólagosan elkövetett izgatás vétsége cimén vonta felelősségre *ifj. Kánya* Péter törökszentmiklósi napszámost, aki a helybeli ifjusággal kötekedett, majd

felhivta a legényeket, hogy törvényes kötelezettségeiket ne teljesitsék.

A főtárgyaláson a vádlott azzal védekezett, hogy a terhére rótt kijelentéseket *csak tréfából tette*. A lefolytatott bizonyitási eljárás után az ötöstanács, a vádlott bünösségének megállapitása után, *nyolcnapi fogházra itélte* ifj. Kánya Pétert. Az ügyészség semmisségi panasza folytán a kir. Kuria a vádlott büntetését *kéthónapi fogházra emelte föl*, mert a vádbeli kijelentésekkel nemzetellenes felfogásáról tett tanuságot.

Az Első Magyar Általános Biztositó Társaság közgyülése

Az *Első Magyar Általános Biztositó Társaság* 1941. évi május hó 10-én tartotta 1940-ik évi — 83-ik — rendes közgyülését, amely az 1940. évi nyereséget 343.439 pengőben, az osztalékot pedig részvényenként — ugy, mint az előző évben — *15 pengőben állapitotta meg.*

A közgyülés a választmány uj tagjaivá *vitéz gróf Festetich* Kristófot, *Markovits* Kálmánt, *báró Wesselényi* Istvánt és *Zombory* Gézát; az igazgatóság uj tagjává pedig *dr. Jelen* Gyulát választotta meg.

MÜSOROK

Szinházak müsora

Nemzeti Szinház: Peer Gynt (½8).
Nemzeti Kamaraszinház: Kaland (¾8).
Madách Szinház: Bécsi gyémántok (¾8).
Magyar Művelődés Háza: Hangverseny (½8).
Vigszinház: A tizedik kérő (¾8).
Magyar Szinház: 2000 pengős férfi (¾8).
Andrássy Szinház: Egyszer megcsallak (¾8).
Pódium (a Pesti Szinházban): A meztelen igazság (½9).
Fővárosi Operettszinház: Fityfirittyo (¾8).
Komédia Orfeum (Bohózatrevü 15 képben, minden este ½9-kor, ünnep- és vasárnap délután ½5-kor is): Vigyázat, törékeny!
Kamara Varieté. (Minden este ½9, sz. 6. 9, v. és ü. ½4. ½7. 9): Napos oldal.

Mozgóképszinházak müsora

ÁTRIUM FILMSZINHÁZ (II., Margit-krt. 55. Telefon: 154—024 és 143—034). **András.** (½6. ½8. ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)
BELVÁROSI FILMSZINHÁZ (IV., Irányi-utca 21. T.: 384—563). **A szerelem nem szégyen.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. jobbt.: 2, 4, 6, 8, 10, balt.: ¾3, ¾5, ¾7, ¾9.)
BELVÁROSI HIRADÓ (IV., Petőfi Sándor-utca 6. szám. Telefon: 181—244.) **Balkáni és afrikai háboru. — Rajzos hiradó a Közelkeletről. — A magyar ipar 100 éve.** (Kulturfilm.) — **Magyar, Ufa, Luce és Fox Hiradók. — Szines rajzfilm.** (Folyt. egyórás előadások 10—24 óráig.)
BROADWAY-FILMSZINHÁZ (VII., Károly-krt. 3. szám. Telefon: 422—722) **Olajváros.** (½4, ½6, ½8, ½10. sz., v., ü. ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)
CAPITOL (Baross-tér 32. Tel.: 134—337) **9 agglegény.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
CASINO FILMSZINHÁZ (IV., Eskü-ut 1. Tel.: 383—102). **A balkezes angyal.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ½4 órakor is.) Második hétre prolongálva!
CITY (V., Vilmos cs.-ut 38-38. Tel.: 111-140.) **Gulliver a törpék országában.** (¾6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ¾4-kor is.) — Hatodik hétre prolongálva.
CORSO (IV. Váci-utca 9. Telefon: 182—818): **Kék hold völgye.** (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. ½4, ½6, ¾8, 10.)
CORVIN (Üllői-út és József-körut sarok. Tel.: 138—988 és 139—584). **Hatoslegat.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
DÉCSI (Teréz-krt 28. T.: 125—952 121—343.) **Modern szimfónia.** (½6, ½8, ½10, sz., v. és ü. ½4-kor is.)
ELIT (Szent István-körut 16. Tel.: 114—502.) **A fekete asszony.** (4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)
FORUM FILMSZINHÁZ (Kossuth Lajos-u. 18. T.: 189—707 és 189—543). **A bagdadi tolvaj.** (½6, ½8, ¾10, sz., v. és ü. 3-kor is.)
GLORIA (Thökölv-ut 86. Tel.: 427—521.) **Notredámei toronyőr. Világhiradó.** (½5, ¾7, 9, sz. ½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
HIRADÓ FILMSZINHÁZ (VII., Erzsébet-körut 13. sz. Tel.: 222—499). **Balkáni és afrikai háboru. — Rajzos Hiradó a Közelkeletről. — A magyar ipar 100 éve.** (Kulturfilm.) — **Magyar, Ufa, Luce és Fox Hiradók. — Szines rajzfilm.** (Folyt. egyórás előadások 9—24 óráig.)
HOLLYWOOD FILMSZALON (Bethlen-tér 3. Tel.: 225—003). **Ma, tegnap, holnap.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
HOMEROS MOZGÓ (Hermina-ut 7. szám) **Balalajka.** (¾5, 7, ½10, v. és ü. ½2-től folyt.)
KAMARA MOZGÓKÉPSZINHÁZ. (Dohány-u. és Nyár-utca sarok. Telefon: 423—901) **Egy asszony három élete.** (11, ½2, 4, ½7 és 9 órakor.)
LLOYD FILMSZINHÁZ (Telefon: 111—984): **Elnémult harangok.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
NYUGAT MOZGÓ (Teréz-körut 42. Telefon: 121—022). **Budai cukrászda.** (½5, 7, ½10, sz. 4, 6, 8, 10, v. és ü. 2-kor is.)
OLYMPIA (Erzsébet-körut 26. Tel.: 423—188.) **Hét évig nem lesz szerencsém.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.)
PALACE (VII., Erzsébet-körut 8. T.: 221—222.) **Dankó Pista.** (11, 2, 4, 6, 8, 10.) Ütödik hétre prolongálva.
PATRIA (Népszinház-utca 13. Tel.: 143—673): **Fekete asszony.** (4, 6, 8, 10 vas. és ünn. 2-kor is.) Vas., 18-án d. e. 11-kor Halálugrás
PHÖNIX (Rákóczi-ut 68. Telefon: 223—242.) **Frankenstein fia.** (11, 1, 3, 5, ¾8, ½10.)
RADIUS FILMSZINHÁZ (VI., Nagymező-utca 22—24. sz. Telefon: 122—008 és 120—564). **Robinson-család.** (½6, ¾8, ¾10, sz., v. és ü. ½4-kor.)
RIALTO FILMSZINHÁZ (Rákóczi-ut 70. Tel.: 224—443). **A szerelem nem szégyen.** (11, 1, 3, 5, ¾8, ½10.)
ROYAL APOLLO (Erzsébet-körut 45—47. sz. Tel.: 222—002.) **András.** (5, 7, 9, sz., v. és ü. ½4, ½6, ½8, ½10.) 2. hétre prolongálva.
SAVOY (Kálvin-tér Üllői-ut 2. Tel.: 148—040.) **Fekete asszony.** (½4, ½6, ½8, ½10, v. és ü. ½2-kor is.)
SCALA (Teréz-körut 40. Telefon: 114—411.) **Beata és az ördög.** (½6, ½8, ¾10, sz. v. és ü. 3-kor is.)
STUDIO (Akácfa-utca 4. Telefon: 225—276). **Cárnő.** (11, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10.)
TIVOLI FILMSZINHÁZ. (Nagymező-u. 8. Tel.: 225—602). **A szerelem nem szégyen.** (¾4, ¾6, ¾8, ¾10, v. és ü. ¾2-kor is.)
URÁNIA MOZGÓ (Nagymező-utca 6. Telefon: 120—003). **Balalajka.** (11, ½2, 4, 6, 8, 10, v. és ü. 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Matiné: Május 18-án vas. d. e. 11: **Szerelem és vérpad.**
URÁNIA FILMSZINHÁZ (VIII., Rákóczi-ut 21. T.: 146—046). **Beáta és az ördög.** (5, ½8, ½10, sz., v. és ü. ¾3-kor is.) — Vasárnap d. e. 11-kor a M. Élet és Járadék Biztositó Intézet jubiláris előadása.

Hogyan szabadult fel millió és millió rabszolga a „Tamás bátya kunyhója“ cimü hires regény nyomán

Fugitive Slave Law... Fugitive Slave Law... a borzalom idegrázó erejével futott végig a szörnyü hir, amikor Dél-Amerika a rabszolgatörvényt megszavazta. A mai szabad ember nem is tudja elképzelni, mit jelentett Lincoln Ábrahám Amerikájában, amikor ezt a hirhedt törvényt Dél-Amerika megszavazta. Mindenki tisztában volt azzal, hogy ettől a pillanattól kezdve sem buvó, sem menedékhely nem akad többé rabszolga számára. Hiába menekült, vagy szökött meg urától a rabszolga szabad földre, *a Fugitive Slave Law alapján a törvény visszahurcolta a szenvedés poklába.* Hosszu hónapok teltek el, de a közvélemény moraja nem csitult el, sőt növekedett. *A felháborodott Amerikában azonban csak egyetlen ember cselekedett, egy nő: Harriet Beecher Stowe,* aki Brunswick városában hat gyermek nevelésének és ellátásának gondja mellett időt szakit magának, hogy íróasztalhoz üljön és megirja hires regényét, a szabad ember mellett, a rabszolgaság ellen, megirja a legemberibb, a legbecsületesebb könyvet, amelyet valaha a világirodalom produkált: a *Tamás bátya kunyhóját.*

Észak-és Délamerika farkasszemet néz

Amikor a Tamás bátya kunyhójának első fejezete a *National Era* folyóiratban megjelent, már izzott a közvélemény Amerikában s a felháborodás átcsapott Európára is. *A rabszolgaság eltörlése mellé állottak az összes szabad államok Amerika északi területén. Ezzel szemben egész Dél-Amerika a rabszolgaság mellett harcolt.*

Észak és Dél lakosai között óriási ellentét tátongott. Más volt az életük, foglalkozásuk, de véralkatuk is. Az északi mérsékelt égalj munkaadója maga is dolgozott s nem találta a munkát annyira sulyosnak, hogy feltétlenül ragaszkodnia kellett volna rabszolgáihoz. *A déli forró égalj munkaadója viszont hallani sem akart rabszolgái felszabaditásáról s minden erejével arra tört, hogy ezzel az olcsó és teljesen kiszolgáltatott munkaerővel dolgoztassa meg földjét.*

Az égalji különbségen kivül azonban még hozzájárult az északi nép felszabaditó agitációjához az is, hogy az északi telepesek között rengeteg becsületes gondolkodásu humanista, puritán eredetü család akadt. A «quakerek» világában lassan megoldódott a rabszolgák lánca. Az északiak szinte versenyeztek egymással, hogy szabaddá tegyék rabszolgáikat.

Észak- és Dél-Amerika farkasszemet nézett.

A déli államok gyülölettel tekintettek az északiak felé. A gyülölködés akkor érte el tetőpontját, amikor az északiak a délről szökött rabszolgáknak menedéket és ételt adtak.

A rabszolgák felszabaditásáért!

Harriet Beecher-Stowe regénye ekkor már lefutott a National Era-ben és könyvalakban is megjelent. A példányszám tulcsapott a három millión. Az emberek falták Tamásnak, a rabszolgának sorsát és megkönnyezték azokat a sorokat, ahol Tamás képtelen összegyüjteni a váltságdiját a feleségének öt esztendőn keresztül összegyüjtött keresete, a váltságdij már csak akkor érkezett meg, amikor az öreg rabszolga haldoklott.

Egész Amerika a könyvről és szerzőjéről beszélt.

Harriet Beecher-Stowenak *Viktória királyné, Kossuth Lajos, Macaulay, Lord Palmerston és George Sand levélben gratuláltak, majd nemsokára személyesen is felkeresték.*

De Beecher-Stow egy percig sem pihen. A regényen kivül külön cikkezik Amerika minden valamire való folyóiratában. Megirja a borzalmakat, amelyek háza előtt játszódnak le. *A menekülők izgalmas elfogásáról, az utcán lefolyó közelharcokról igen gyakran a rögtönitélés után való helyszini kivégzésről.*

Beecher-Stove ugyanis Cincinnati államban lakott és Cincinnati állam volt a csatatér, a szabad és rabszolgatartó államok között.

Anglia 500 millió koronát áldozott a rabszolgaság végleges megszüntetésére, azonban ez még mind kevésnek bizonyult. A rabszolgatartó gazdák ugyanis felvették a pénzt, de adott szavuk ellenére sem engedték el rabszolgáikat.

Beecher-Stove tovább harcolt, uj könyvet jelentetett meg: *„Kulcs a Tamás bátya kunyhójához“* cimen s ebben már nem romantikus eszközökkel, hanem a bizonyitékok és tények erejével harcol. *És egy nap Lincoln Ábrahám, az Észak-Amerika elnöke is az asztalra csap: Ha a rabszolgatartás nem bün, akkor semmi sem az!*

Kijelentése után megmozdultak a szabadállam fegyveres erői. A szabadságért a barbarizmus ellen, a világosságért a sötétség ellen. Pár hét alatt a szabadállam fegyveres erői fegyvertelenitik és megverik a rabszolgatartó délieket.

Egy törékeny asszony

A polgárháboru lezajlása után Lincoln Ábrahám estélyt adott s azon egy törékeny, igénytelen megjelenésü, alacsony, barnahaju asszony is résztvett. Lincoln Ábrahám felvonultatta előtte meghivott vendégeit és mosolyogva jelentette ki: *Ime hölgyeim és uraim, ez a kis asszonyka az, aki a háborut kirobbantotta és felszabaditott millió és millió embert.*

Ez az igénytelen kis asszonyka volt Harriet Beecher-Stove, a Tamás bácsi kunyhójának szerzőnője, aki most egy félszázada, hogy elköltözött az élők sorából.

Az amerikai tömegek ennek a törékeny asszonynak szavára és irásaira mozdultak meg.

Már *Taine* kimutatta, hogy a tömegmegmozdulások leginkább a hipnózishoz hasonlithatók s *Le Bon* óta tudjuk, hogy a tömeg, jóra és rosszra, becsületesre és becstelenre éppen olyan arányban hajlamos.

Egy törékeny asszony is hasznos tud lenni a tömegre, ha szándéka becsületes s egy tetterős férfi is kártékony, ha szándéka rombol és pusztit.

Gábor István.

HEGEDÜKÉSZITŐ SZÉKELY ŐSTEHETSÉG

Duka János háromszékmegyei földmüves hangszereit Budapesten is megcsodálták

Egy idő óta határozottan, — hogy ugy mondjuk — *divatban vannak nálunk az őstehetségek.* Irókat, költőket, festőket, szobrászokat, iparművészeket kap fel egyik napról a másikra a hir szárnya és viszi őket a népszerüség, a közönségsiker és az anyagi érvényesülés felé. Sok társadalombiráló szemében volt már szálka az őstehetségek felkarolása. Mindez azonban keveset változtatott a helyzeten, mert

őstehetségek vannak és jelentkeznek is az elismerésért a maguk egyszerü módján.

Az árkosi földmüves hegedüt készit

Ilyen őstehetség jött fel a nemrégen visszatért székely hegyek közül Budapestre a Nemzetközi Vásárra. Szerencsét akart próbálni. *Duka Jánosnak hivják, Háromszék megye Árkos községéből való.* Egyszerü, négy elemit végzett földmüvesember, aki most is ott áll az eke szarvánál, szánt, vet, kaszál, egyszóval dolgozik a maga kis földjén. Pihenő óráiban azonban a nagyok és a nagyratörők, nagyotakarók alkotó ereje szállja meg. Hegedüket készit, még hozzá olyan tökéletes, szép, egészséges, tömör hangu hegedüket, amilyeneket csak a régi nagy mesterek adtak ki kezükből.

A zenének még ma is nagy problémája az, hogy vajjon a régi nagy mesterek csodálatos hangu hegedüinek mi volt a titka. A XVII. század egyre-másra ontotta ezeket a nagyszerü hegedükészitőket, a Stradivarit, Amatit és követőiket. Azóta azonban, mintha megszakadt volna a sor. A hegedükészités titkát azóta is kevesen közelitették meg.

Duka János székely földmüves hegedüjének hangja azonban a legnagyobb szakértők véleménye alapján is közel áll a régi mesterek hegedüinek a zengéséhez.

Stradivari époly kezdetleges, egyszerü eszközökkel készitette el a maga csodálatos alkotásait, mint ez az egyszerü parasztember. Duka János azonban mit sem tud a hegedü történelméről.

Duka elmondotta, hogy hész évvel ezelőtt szeretett volna hegedülni tanulni. Pénze azonban nem volt hegedüre, ezért gondolt egy nagyot és merészet: *fabrikált magának egy hegedüt.* Amikor az nem tetszett, utána egy másikat csinált, majd egy harmadikat. *A harmadik hegedü már nemcsak neki tetszett, hanem azoknak is, akiknek megmutatta.* Egymásután rendeltek tőle a falubéli és a közeli városok zenekedvelői hegedüket.

Az első hangversenyhegedü

Lassan hire ment a székely hegyek között élő hegedükészitő mesternek és most már messzebbre is eljutottak készitményei. *A Bukaresti Zeneművészeti Főiskola* rendszeres vásárlója lett és az ő hegedüivel játszottak koncertjeiken.

Keresztes Károly dr. sepsiszentgyörgyi ügyvéd, hegedümüvész, Duka János által készitett hegedüvel európai koncertkörutra ment

és olyan nagy sikert ért el, hogy amikor hazament az akkor még román megszállás alatt lévő Erdélybe, *a hegedüjéért 60.000 leit igértek.* Keresztes Károly dr. azonban nem 60.000-ért, hanem még 200.000-ért sem adta volna el a hegedüjét.

44 pengő sok pénz...

Duka János most itt van Budapesten. Végigjárta a hegedüszakértőket és próbajátszásra jelentkezett a Zeneakadémián is. *Mindenütt nagy tetszéssel fogadták a hegedüjét és a legjobb véleményt adták róla.* Eredetileg a Nemzetközi Vásáron akart egy kis helyet bérelni magának, hogy ott árusitsa a hegedüket, azonban az ideutazás költségei felemésztették ugyszólván minden pénzét és igy

nem tudta megfizetni a 44 pengő legkisebb helypénzt, amit a vásárigazgatóság követelt.

Hegedüinek máris vannak vevői Pesten. Hamarosan utnak indul vissza hazájába, a székely hegyek közti kis faluba, hogy tovább dolgozzon és készitse tömör zengésü hangszereit. Lehet, hogy hire bejárja majd egész Budapestet és sokszor keresik majd fel a hegedü barátjai kis székely falujában.

Önre vár

ez a hatalmas összeg. Ne késlekedjen, vegyen még ma jótékonycélu állami sorsjegyet.

Egész sorsjegy ára **3 pengő,** fél sorsjegyé **1.50 pengő.**

A nagyszerü magyar őstehetség, akinek nevével tele voltak a román lapok és hasábokat irtak róla, nem sikkad el a visszatért erdélyi földön sem. Felkarolja őt saját nemzete is, Duka János egyike azoknak az őstehetségeknek, akiknek munkája és sorsa azt példázza, mennyi szunnyadó erő, mennyi tehetség és nemes müvészi érzék vár kibontakozásra népünk tengerének beláthatatlan mélységeiben. Csak fel kell fedezni őket.

Biztositják az iparosok cérnaszükségletét

A szabók és más, cérnát felhasználó iparosok a foglalkozásuk folytatásához szükséges cérnát csak kis mennyiségben tudják beszerezni. Most *Laky* Dezső közellátási miniszter megbizta a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát, hogy tegyen javaslatot az iparosok cérnaszükségletének biztositására. A kamara fel is hivta a társkamarát és a kerületéhez tartozó iparestületeket, hogy *közöljék a cérnát feldolgozó iparosok jegyzékét, valamint az általuk foglalkoztatott alkalmazottak számát.* Mihelyt ezek a jelentkezések megtörténnek, előterjesztést tesz a kamara a cérnaszükséglet biztositására és a mennyiség felosztására.

KÉMIAI ELVÁLTOZÁS OKOZTA A VÖRÖSMARTY-UTCAI ROBBANÁST?

A sebesültek állapota javult

A szombaton délben történt Vörösmarty-utcai robbanás ügyében tovább folyik a vizsgálat. A rendőrség és a szakértők már a helyszinen megállapitották, hogy a felrobbant vaspalack Dissousgázzal volt telitve. A helyszini vizsgálat megállapitotta azt is, hogy nem a palack helytelen kezelése folytán történt a robbanás, hanem azt minden valószinüség szerint az idézte elő, hogy

a palackban kémiai elváltozás történt.

Most az iparfelügyelőség utján vegyészek döntik majd el, milyen kémiai elváltozás következtében történt a robbanás.

A tömegszerencsétlenségnek — mint ismeretes — *két halálos áldozata, tiz sulyos és hatvannégy könnyebb sebesültje volt.* A legsulyosabb sebesülteket a mentők az OTI Magdolna-kórházba vitték. Csaknem valamennyien égési sérüléseket szenvedtek. Ma reggel érdeklődtünk a Magdolna-kórházban, ahol azt a felvilágositást kaptuk, hogy

az ottfekvő tiz sérült tul van az életveszélyen.

állapotukban javulás állott be.

A Rókus-kórházba huszonhat sérültet vittek szombaton a mentők. Legnagyobbrészük üvegszilánkoktól sebesült meg. Ezek a sebesültek *vasárnap estig mind elhagyták a Rókus-kórházat.*

A Szondy-utca 28., 30. és 32. házakból, amelyeknek tüzfalai a Vörösmarty-utcai *Erődtviteli és Világitási Rt.* épületével szomszédosak,

több lakót kilakoltattak.

A robbanás ereje ugyanis ezeknek a lakásoknak falát megrepesztette, ugyhogy a bennük való tartózkodás veszéllyel jár. Még szombaton intézkedés történt, hogy ezeknek a lakásoknak a kijavitását megkezdjék. A veszélyeztetett falakat alátámasztották, nehogy ujabb szerencsétlenség következzék be.

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

Emberölésért 15 évi fegyház

Kosztré (Duro) György harmincéves szenteskei földmüves abból az alkalomból, hogy a községi biró előtt cséplési szerződést kötöttek, nagy áldomást ivott a helybeli kocsmában a társaival. Kosztré később duhajkodni kezdett és ólmosvégü botjával nagyot csapott az asztalra, mikőzben kijelentette, hogy ha nem adnak neki még több pálinkát, mindenkit agyonver. Nagy tumultus keletkezett a kocsmában, amelynek során Kosztré nyitott késsel hadonászott és *egyik munkástársának felhasitotta a hasát,* ugy hogy ez sérüléseibe a helyszinen *belehalt.* Az ungvári törvényszék, majd a kassai tábla is szándékos emberölés bűntette miatt tizenötévi fegyházra itélte. A kir. Kuria a tizenötéves fegyházbüntetést *jogerőre emelte.*

RÁDIÓ
Zenegép * Lemezjátszók
Gramofon művész- és tánclemezek
Villamos háztartási készülékek
KONCERT-nél
IV., VÁCI UTCA 23. TEL. 185—255
Porszívók - Vill. hűtők - Kvarclámpák

Kacagó esték! JAVA BAR DANCING Zoltán-utca 17. Tőzsdepalota Telefon: 113-307, 113-882 KOMLÓS VILI és BALÁZS JÁNOS mint TÜCSÖK ÉS SAJÓ!

Dugonics András

az első nemzeti rajziskolák egy jeles tanítója.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-művészet a 18-19. század fordulóján

Budapest, 1972 1381

321

Dugonics András, festőművész

A Nemzeti Galériában megnyílt a „Kazinczy korának művészete" című kiállítás. – a középső teret arcképek foglalják el. Közöttük sak az emlékezetes alkotás: Dugonics András pasztellképe. (említve).

Majzer Miklós: Kazinczy korának művészete. Budapest, 1980. 9. 25.-old.

M.D.K.

ifj. Dugonics Péter, gyöngyösi asztalos

és Kindornai János körös-
munkájának tulajdonítja szerző
a Szt. Bertalan templom karrat-
rácsaikoz hasonló, 1800 körül készült
és az abasári templon bejáratánál
oldalt levő deszes farácsokat.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 463 old.

MDK

Duha Melanie, ip.m.

a "Rosemary" /Dunántúli üzem/
üzemvezetője személyes felügyelete mellett
dolgozott négy leány nyolc hónapig az egypt. Mer-
ceegnö által rendelt 700x280 cm. nagys. tüllrá-
tétes abroszon. Pompás magyar munka.

Egyptom és Magyarország.-magy.Ip.müv. 1939. 174.l.

Dük/?/ szobrász XIX.szd.

Religio 1898. II.fv. 38.sz.
vegyesek 304.old.

DÜK /?/ szobrász XIX.sz.
Loyolai Szent Ignác halotti maszkja után készitett márványszobor.

Religio 1898.II.fv. 38.sz.
vegyesek 304.old.

DUKA

Kossuth Lajos u. 112.

Vidos-kuria

VÉRTES Ernő: Napórák a történelmi Vas megyében. = Vasi Szemle, 47, 1993, 4. 575. és ill.

1767-ben az épülettel egy időben készülhetett romos

1815 májusában az angol Richard Bright „két ige
ves napot" töltött Martonvásáron Brunszvik[1]
grófnál. E látogatásról útinaplójában egyebek me
következőket írta:

„Reggel sétát tettem a parkban, amelyet a gróf a
nensen általában angolnak nevezett stílusban képe
ki; ebben a stílusban az a felfogás érvényesül, hogy a
szet nem szoríthatja ki a természetet. Gyönyörű
reggel volt. Körülöttem minden Angliára emléke
olyannyira, hogy szinte hazámban képzeltem
mat."[2]

Az angol utazó sorai, amelyek nem kis büszke
tölthették el vendéglátóit, szempontunkból igen érté
ezek jelentik az első rövid, s mégis sokat mondó tud
a martonvásári Brunszvikok angolkertjéről, amely m
ke leglátogatottabb kastélyparkjainknak.

A martonvásári parkkal, amelynek leírását Rapai
mund „Magyar kertek" című, 1940-ben megjelen
történeti összefoglalójában még hiába keressük, az
évtizedek során többen foglalkoztak,[3] egy, a tudon
igényesség és alaposság követelményeit kielégítő ker
neti szakmunkának azonban ma is híján vagyunk
hiány azért is szembeötlő, mivel nem akármilyen p
van szó, hanem arról a helyről, amely egyebek me
nagy zeneköltő, Beethoven emlékét őrzi. E hián
felismerése adta az ötletet, hogy mint a Brunszvik csa
és Martonvásár 18—19. századi múltjával foglalkozó
nész a kerttörténeti kutatás vérkeringésébe juttassa
kat a parkkal kapcsolatos forrásadatokat, amely
Brunszvikok családi levéltárainak,[4] Brunszvik Te
részt kiadatlan irathagyatékának,[5] valamint más eg
dokumentumoknak a tanulmányozása során gyűj
össze.

A Brunszvik család[6] német (braunschweigi) er
Magyar nemeslevele 1598-ban kelt. Elejében Ga
(ma: Hlohovec, Szlovákia) által a birtokaik főkánt

Důka Péter

1791.

l.

Eperjessy 1929

35. l.

többnyi

F. GOODALL: REBEKA A KÚTNÁL

A Mult és Jövő 1917 októberi műmelléklete

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Duka László
NÉPSZABADSÁG

1969 APR 15

Mintegy negyven képzőművészeti kiállítás lesz még az idén

Nagyon gazdag a Műcsarnok és a Képzőművészeti Alap idei kiállítási terve.

A Műcsarnokban (XIV., Dózsa György út 37.) a még nyitva levő bolgár képzőművészeti kiállítás után májusban csehszlovák szobrászok műveit mutatják be, majd a szír alkotóművészek munkásságáról adnak képet. Terveikben szerepel egy szovjet képzőművészeti kiállítás is. Novemberben itt rendezik meg a VII. Magyar Képzőművészeti Kiállítást.

A *Műcsarnok kamaratermében* még áprilisban megismerkedhet a közönség *Mágori Varga Béla* újabb alkotásaival. Május-júniusban itt tartják a jugoszláv művészek tárlatát. Júliusban *Schönberg Armand* festőművész, augusztusban *Román György*, szeptemberben *Kurucz István* festőművész és *Kamotsai István* szobrászművész közös kiállítása lesz a kamarateremben. Októberben *Bene Géza*, decemberben pedig *Bolmányi Ferenc* festményei kerülnek a közönség elé.

A *Nemzeti Szalonban* (V., Engels tér) április 19-én nyílik *Edvi Illés Aladár* festőművész kiállítása. Májusban *Martyn Ferenc* alkotásait láthatjuk itt. A nyári hónapokban külföldi művészek kiállításait tervezik. Ősszel *Czóbel Béla* festőművész képei után *Ferenczy Béni* szobrainak kiállítására kerül sor, majd *Benedek Jenő* és *Domanovszky Endre* mutatják be alkotásaikat.

Az *Ernst Múzeumban* (VI., Nagymező utca 8.) májusban *Márffy Ödön* gyűjteményes kiállítását rendezik meg. Nyáron itt adnak helyet a karikatúráknak, októberben pedig a nemzetközi fotokiállításnak. A kiállítótermekben nyáron külföldi művészek alkotásait helyezik el. Novemberben *Raszler Károly* grafikus munkáit láthatjuk. A Művészettörténeti Intézet decemberben rendezi meg az Ernst Múzeumban a XX. század magyar festészete kiállításrorozat második tárlatát.

A *Fényes Adolf-teremben* (VII., Rákóczi út 30.) az épület árkádosításának befejezése után *Pleidell János, Nemcsics Antal, Cseh István* kiállítását, majd *Duka László* grafikus, *Földes Lenke* szobrász és *Benkő Erzsébet* gobelinművész közös tárlatát, utána *Gádor Emil, Bikádi Erzsébet* és *Bagossy Károly* festményeit láthatjuk ebben az évben.

A *Kulturális Kapcsolatok Intézetének* kiállítási termében (V., Dorottya utca 8.) májusban *Láng Rudolf* festményeit, majd pedig *Hincz Gyula* kínai tanulmányútján készült rajzait állítják ki.

A *Képzőművészeti Alap* képcsarnokaiban is számos kiállítás nyílik. A *Csók István Galériában* (V., Váci utca 25.) *Gráber Margit, Frank Frigyes* és *Ősz Dénes* festőművészek tárlatai után kollektív iparművészeti kiállítást rendeznek *Gorka Lívia, Gaubek Júlia, Fett Jolán* és *Juris Ibolya* műveiből. Szeptemberben *Szobotka Imre*, októberben *Bartha László*, novemberben *Göllner Miklós*, decemberben pedig *Molnár C. Pál* műveit mutatják be.

A *Derkovits-teremben* (VI., Lenin körút 63.) *Varga Nándor Lajos* után *Holba Tivadar*, majd *Székelyné Kasznár Aranka*, végül pedig *Élesdy István* festményeinek és grafikáinak kiállítását rendezik meg.

ÁLLÁS

Felveszünk egy fő géplakatost, aki villannyal és autogénnel hegeszteni tud, karbantartó munkára. Jelentkezés: Üvegszigetelőanyagok Gyára, Bp. XI., Fehérvári út 11—13.

A Történeti Múzeum (VIII., Múzeum krt. 14—16) felvesz könyvtárba fiatal férfi hivatalsegédet, vidéki szolgálati helyre (Balassagyarmat, Nyíregyháza) kézügyességgel rendelkező éretségizetteket restaurátor tanulónak.

Fodrászno elhelyezkedne, azonnal, vidékre is. „Balaton 758" jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Felveszünk változó munkahelyre kubikos brigádokat. E. M. Tereprendező és Kertépítő Vállalat, Bp., V. ker. Vadász u. 29. Munkaügyi osztály.

Hűtőgépgyár, Bp. XIII., Lőportár u. 9. felvételre keres pitler gépmunkásokat (nőket), valamint segédmunkásokat.

Cukorka automatagép javításához értő szakembert azonnalra felvesz az Élelmiszeripari Központi Gépjavító, Bp. XIV. ker. Fogarasi út 2—6

Selejtanalitikus elhelyezkedne. MEO keretében, több éves gyakorlattal. „Vasas 58702" jeligére a Lenin krt. 80. Magyar Hirdetőbe.

Elhelyezkednék bérelszámolónak, vagy egyéb adminisztratív munkakörben. „Edit" jeligére a Lenin krt. 80. Magyar Hirdetőbe.

Vas megyei Állami Építőipari Vállalat, Szombathely, keres információt kibíró, mérlegképes oklevéllel, vagy ennél magasabb képzettséggel rendelkező egyént főrevizori állásra. Építőipari gyakorlattal rendelkezők előnyben.

Budapesti Cementáruipari Vállalat csepeli telepére felvesz vasbetonszerelőket. Darabbér, munkásszállás, napi egyszeri meleg étkezés. Jelentkezés: Bp., VIII., Asztalos Sándor u. 12. Munkaügyi osztály.

Fővárosi Építő Vállalat Budapest V., Bástya u. 35.

állványozókat

G

SÜRGŐS!!!!

Sokszorosítást, leírást, taxigépírást, fordítást azonnalra **vállal**

TEMPO KSZ.

Bp. XIII., Szent István körút 22. Telefon: 125—994, 110—427.

ÉRTESÍTÉS

Elveszett április 15-én 17—19 óra között a budapesti Soroksári úttól Kecskemétig 2 db. lökésgátló, 1 db. fékcső, 2 db. permetező-szórócső, 1 db. méteres rézcső. Kérjük a becsületes megtalálót jutalom ellenében közölje címét az Örményküti Állami Gazdasággal. Telefon: Szarvas 2.

Bélyegző elveszett. Anyagátvevőnk az 1-es számú átvételi bélyegzőjét elvesztette, felhívjuk a vállalatok figyelmét, ha valaki a jelzett bélyegzővel jelentkeznék, azt tekintsék érvénytelennek, árut ne szolgáltassanak ki. Ruhaipari Ksz. VIII., Leonardo da Vinci u. 45.

LAKÁS

Egy szoba ha
összkomfortos la
keresek **térítés**
Társbérleti cs
lakást adok. „Az
nal" jeligére a
adóba.

3 szoba, hallos, r
fényes, jó beosz
összkomfortos,
konos lakáso
Pannónia utca el
2 szobásra, vagy
ba, hallos, szem
zetis, központi f
sesre elcserélh
ráfizetek. Tele
402—419.

X. ker. mod
egymásbanyíló,
nagyméretű 2 sz
komfortos, ipari
mos, cserépkály
villalakásomat (8
Ft lakbér) garz
vagy 1 szoba, k
fortosra cseréle
megegyezéssel. Te
fon: 348—688.
5—7-ig.

Egy szoba, komf
tos társbérletet c
rélnék ráfizetéss
félkomfortos, va
komfortosra. „Ap
lis" jeligére Felsz
badulás téri hirdet
be.

esetleg egy szoba, személyzetisért. V., Garibaldi u. 4. (volt Géza u.)

Modern házban lévő parkettás, szoba, összkomfortos, kertes házfelügyelőségem elcserélném egy szobás, félkomfortosra, X., Gergely u. 54.

Elcserélném kétszobás, komfortos, központi fűtéses, thermálvizes lakásomat egy szoba komfortos hasonlóra, II. emeletig, 4—6-ig 315—469.

Hipermodern,
ponti fűtéses, m
vizes garzonért
rek modern köz
fűtéses nagy
vagy kettévá
ható kertes,
modernért g
plusz kétszo
adok. 331—275.

Elcserélném 2
hall, személ
(központi fűtés
kásomat 1
hall, központi
sesre. 310—446
órától.

OLVASSA

a kínai költők – írók müve

Csao Su-li: **Kis Er-Hein házasága.** (Kisregény.) Fűzve 9.–

Csu Juan versei. Kötve 21.–

Lu–Hszin: **A–Q hiteles története.** (Regény) Félvászonkötésben 20.–

Mao Tun: **Hajnal előtt.** (Regény.) Kötve 26.–

Po–Csu–ji versei. Kötve 29.5

Tien Csien: **Egy kordé története.** (Kisregény.) Fűzve 12.5

Uj kínai elbeszélők. Kötve 13.5

Tu Fu versei. Kötve 25.–

Kapható a könyvesboltokban

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Dukay Barna

1972 JAN 3

1021

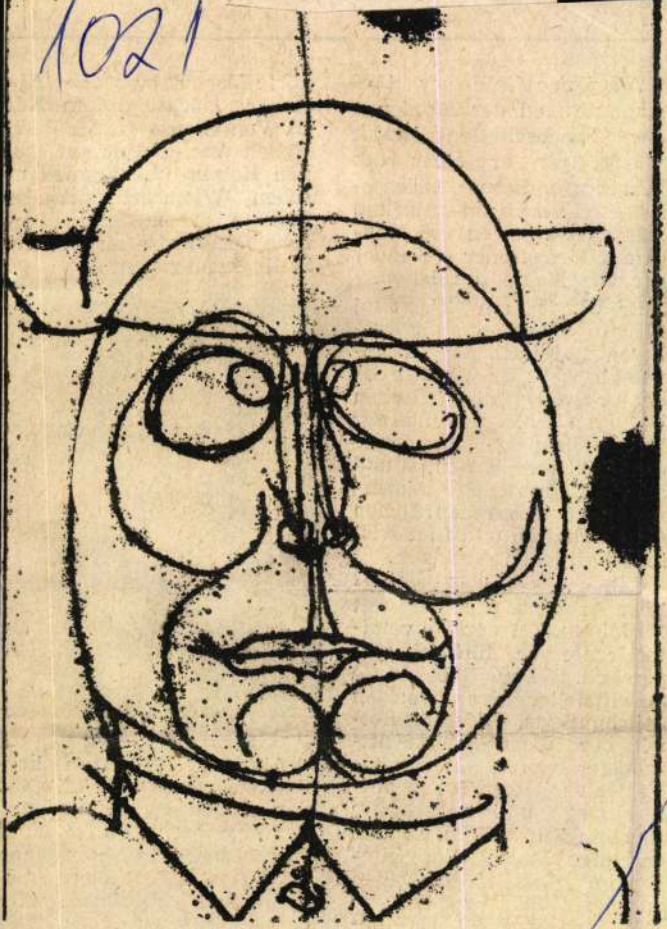

Grafiken von Barna Dukay

Als Ign
zum Mitg
der Wiss
wurde, w
hervorrag
listen, ein
anerkannt
dem über
der Gesch

Er wurde am 22. Juni 1850 in Székesfehérvár geboren und starb am 13. November 1921. Er war Ehrendoktor von zwei englischen Universitäten, Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften, und acht ausländischen Akademien, elf wissenschaftlichen Gesellschaften und fünf wissenschaftlichen Vereinen.

Seine erste wissenschaftliche Arbeit schrieb er mit 12 Jahren. An der Universität lernte er türkisch und persisch. Der bekannte Schriftsteller des vorigen Jahrhunderts, József Eötvös, der damalige Kultusminister, wurde auf den talentierten jungen Mann aufmerksam und verschaffte ihm ein Stipendium, so daß er einige Jahre Forschungen im Ausland betreiben konnte. Goldziher studierte in Leiden, in Wien, 1873 besuchte er Ägypten, Syrien,

Als er in 1876 zum korrespondierenden Mitglied der Ungarischen Akademie der Wissenschaften gewählt wurde, war sein Name schon in weiten Fachkreisen bekannt und geschätzt. Im Jahre 1892 wurde er zum ordentlichen Mitglied der

1021

DUKAY BARNA

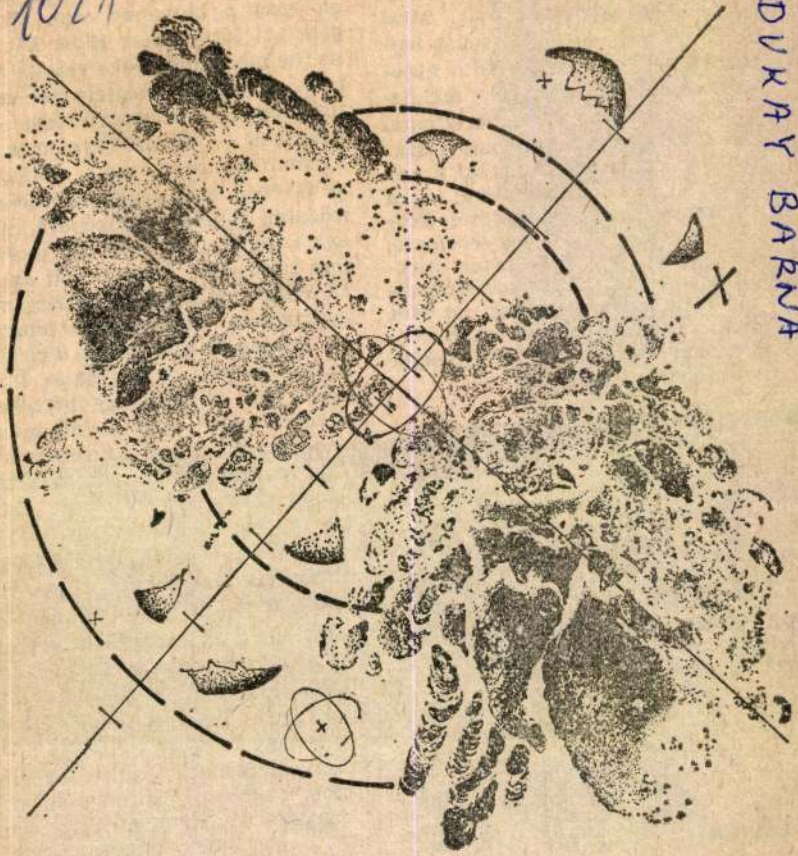

Dukay Barna: Disznóölés

szen Dean mítosszá vál
ból csak 1955-ös tragiku
esete *után* kezdődött r
ahogy jóserejű — azóta
legetett — telitalálat a
baleset-jelenete, melyne
tító száguldásából Dean
kerül ki, ellenfele azon
kadékba zuhan. Nem so
zadás ok nélkül prem
James Dean egy ezüst
schéban, úton egy aut
szörnyethal. Az ütköz
állt sebességóra öngyilk
get, 115 mérföldet mut
néha kerekebb, csatta
ténetekből áll elő, mint
hollywoodi sikerrendez

1982 AUG 2 17
ÉLET ÉS IRODALOM
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

iskolatérelmi
sége, *Marlon Brando* játssza. Brando ma száz kilós, és a világ legjobban fizetett mozisztárja. Dean huszonkét éve halott, és élő mozimítosz.)

Ahogy Dean alakja átmenetet jelent a hagyományos amerikai hős és a beatirodalom kallódó antihősei között, úgy *Nicholas Ray* filmje, a Lázadás ok nélkül, átmenet a hagyományos, csillogóra lakkozott hollywoodi mozi, és a későbbi nyersebb, őszintébb filmes törekvések között. A túlrajzolt színek, a mesterkélt világítás, a hatásvadász beállítások, a színpadias játékmodor (Dean kivétel) még a

1021

DUKAY BARNA

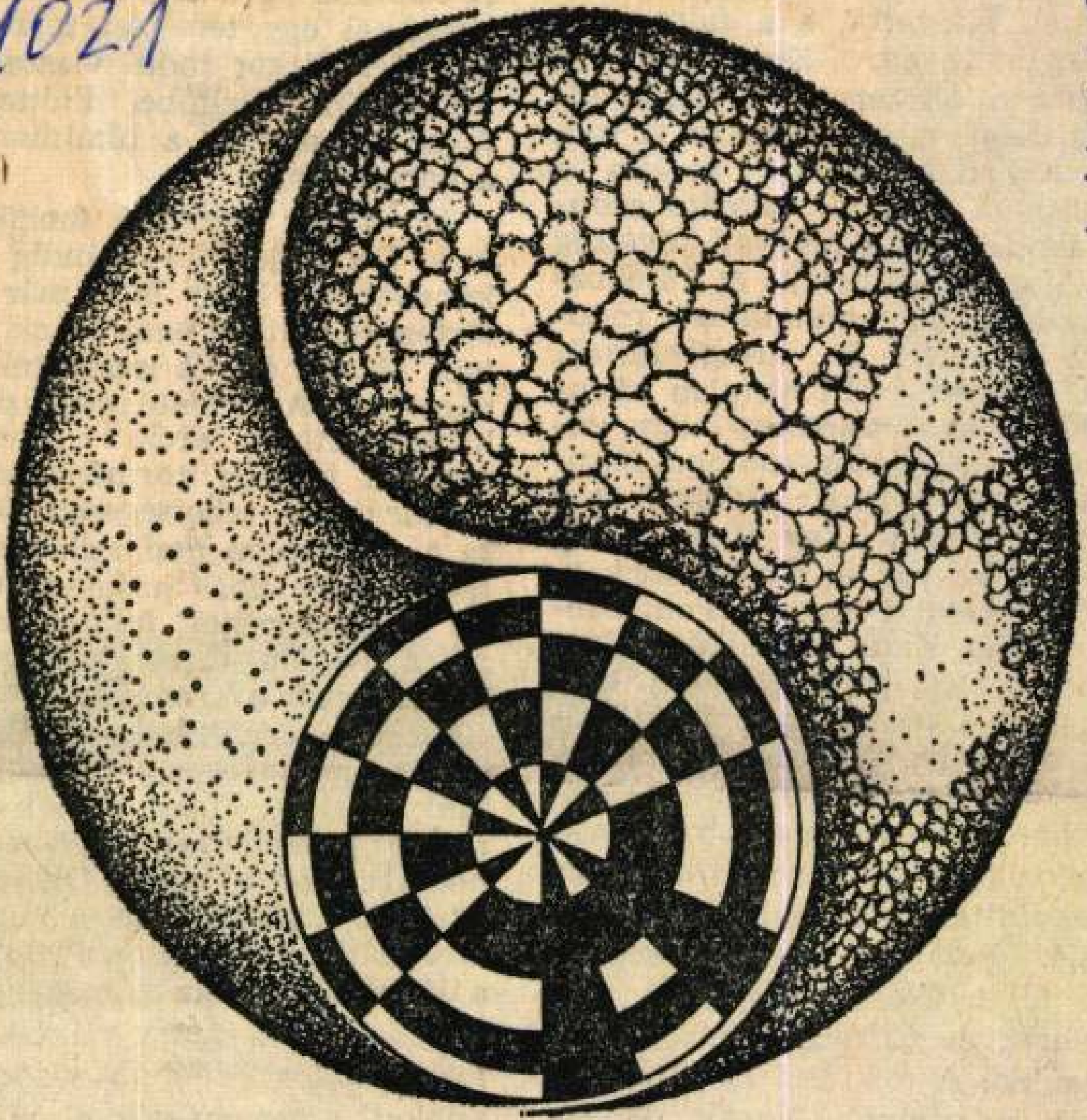

Dukay Barna: Kozmosz

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 MÁJ. 21

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR SAJTÓFIGYELŐ

Elsírja magát é
nisztert, igazgat
növénydzsungelt
magyar miniszt
lóképessége, har
Rezzenetlenül
programot. Igaz
nal akad, mert
és a Magyar Ku
tatási Központ
kívül képzettek
— A kertben a
zik a kép. A tu
szonból készült
tenek a bambu
magasba emeli
közepén, bokro
dik ünnepelni
ban Sheila Kault, aki Uttar Pradesh képviselője a központi kormányban. Csak ekkor derül ki számunkra az izgatottság és a kapkodás oka. Belekeveredtünk a választási harcokba. A magasba emelt vásznon nagy betűkkel áll Pozsgay neve, alatta kisebb betűkkel Sheila Kaulé. Pozsgay, a transzparens alatt áll a gyolcsruhás helyi miniszterek és tudósok körében, alig láthatóan. A televízió és a fotósok veszik az egész jelenetet. Persze mindenki igyekszik adásba kerülni, így elég nagy a tolongás.

Módunk lenne még megnézni néhány lakhnaui nevezetességet, de

lass
t ha
a re
mé
er
ık
meg
ne
gép
a fo
igor
dolo
a, al
hida
at.
ökéle
e mé

nincs módom, mert váratlanul v
harba kerül a gépünk. Villámo
cikáznak körülöttünk, majd eg
szélörvény igyekszik kirázni bel
lünk a lelket. Éppen a teát osztjá
a gépen, amikor minden átmen
nélkül kitör a vihar. Olyant má
gyakran átéltem, hogy a vihar fe
le dobálja a gépet, de ilyent, mi
a Himalája tövében, még nem. E
megcsóválta a gépet, mint kutya
farkát. Oldalirányban rázott ber
nünket, a teáscsészék elrepültek
a gép közepe táján az indusok
kipotyogtak az ülésből. Ez az Utta
Pradesh, úgy látszik, kemény v
dék lent is, fent is.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel és szeretettel meghívjuk Önt
és kedves hozzátartozóit, barátait a **Váci úti esték** rendezvénysorozatunk
legújabb összejövetelére

Dukay Barna

grafikussal, lap- és könyvtervező tipográfussal beszélget
Kaiser László a Hungarovox Kiadó vezetője

Helyszín: MDF XIII. kerületi szervezete
(Budapest, XIII., Váci út 50.)

Időpont: 1999. november 22. (hétfő) 18 óra

Dukai Károly

mesterszedő-grafikus

cjód

Lőwy III.

(Monogrammok)

Garmond 36.

/Eloim/ látható.

Az 1770 táján készült főoltár szet szellemét idéző felépitésév Jakab megdicsőülését ábrázolja.

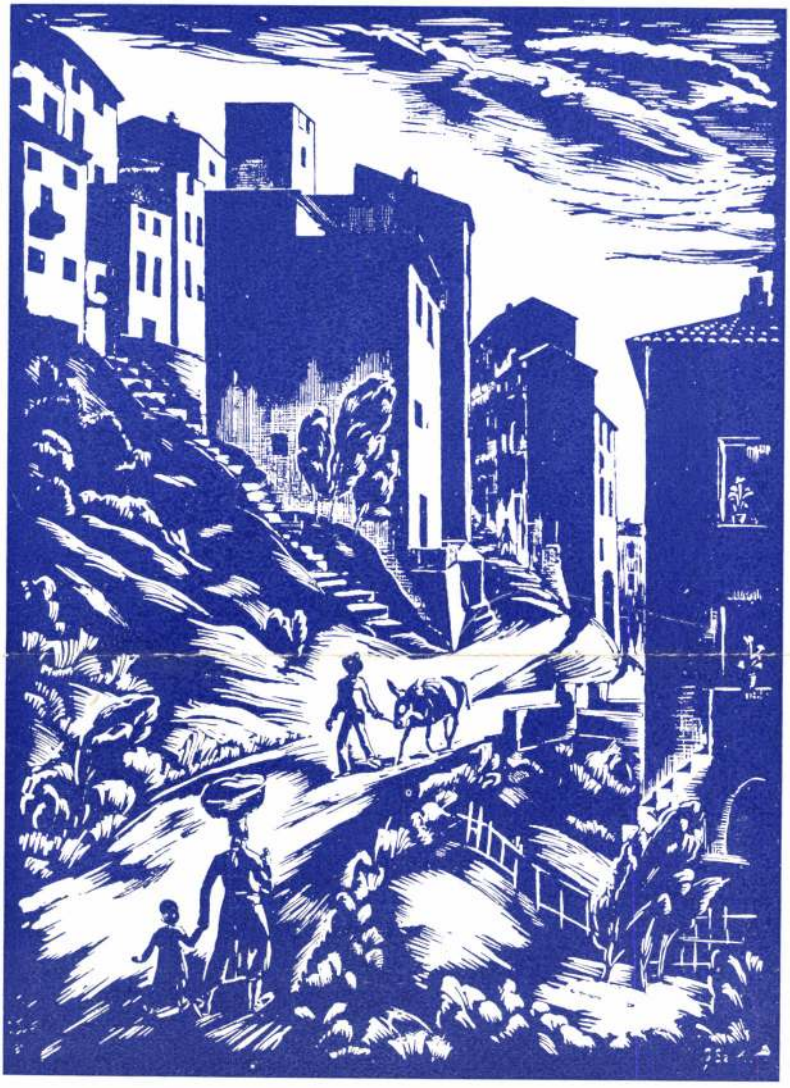

Olasz város. Gáborjáni Szabó Kálmán fametszete

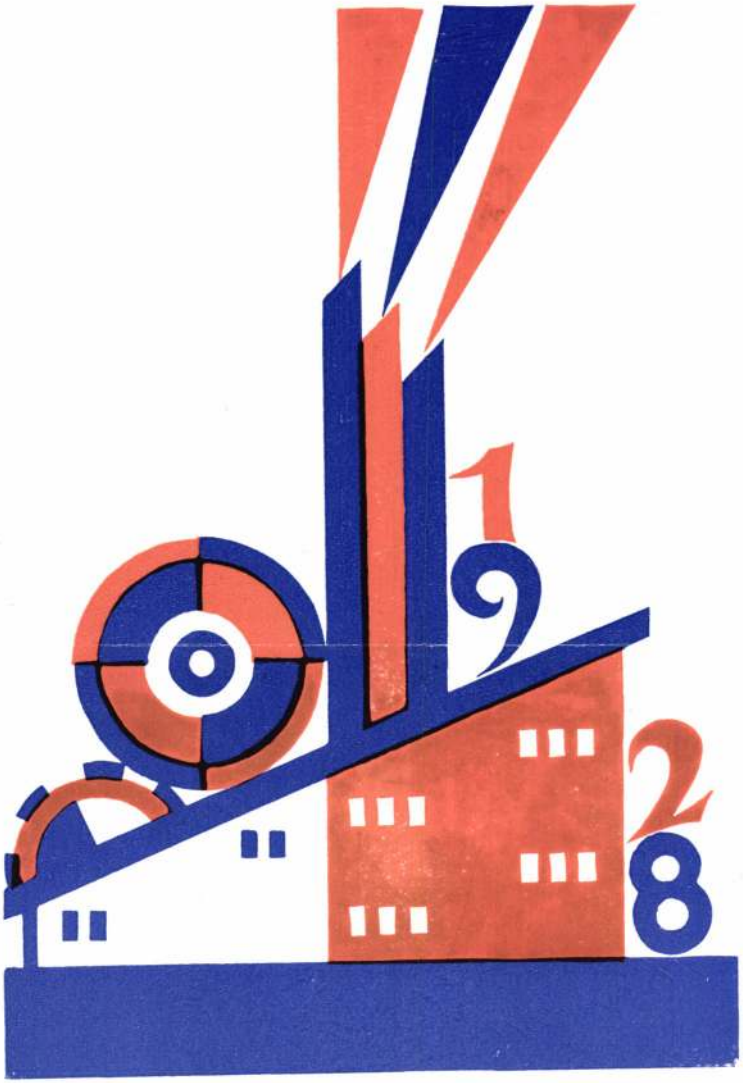

104 *Naptárcímlap (1928). Rajzolta és ólomba metszette Dukai Károly*

Vastag könyvet kéne irni, ha ezekről a tarka, hangulatos estékről részletes beszámolót akarnánk adni s hatalmas listát összeállitani, hogy a mindenkori szereplőit (micsoda fejek!), névszerint felsorolhassuk. Erre biz itt kevés a helyünk (– műveikkel természetesen valamennyien szerepelnek ebben a könyvben a fiatalabbak, a még fiatalabbak közt, —) de az *Ujságrajzoló Művészek Könyve* még sem hagyhatja említés nélkül a *Kagált* s vele Bálóné kocsmáját, a magyar rajzolók első, legrégibb fészkét, talán egy kicsit mostani *Egyesületünk* öreganyját is. JÁSZ FARAGÓ SÁNDOR

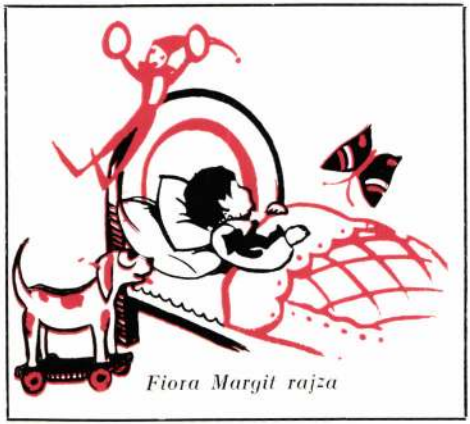

Fiora Margit rajza

UJSÁGRAJZOLÓK

Ide járnak az Otthonba: itt jönnek össze, tárgyalnak, megbeszélnek, gyűlé-

a mindennapi vicceiket megelevenitik délutáni uzsonnakávéjuk mellé: derüs,

lal, a rajzolótoll hajszálfinom pianisszió-jával rádiózza belénk az aktualitás lelkét! Alig néhány centiméternyi terület áll rendelkezésére s ezen a lehetetlenül szük férőhelyen el kell tudnia mondani mindent! *Egy* embert, *millió* embert; egy nyári zivatart, egy világháborut néhány gördülékeny vonallal, de e néhány vonalfutamban összesüritve és tökéletesen kifejezve mindent!

Dukay Károly: Szignet

Az ujságrajzoló olyan, mint a versiró. lehet „készülni". Az ujságrajzoló — lesz. Az ujságrajzoló maga sem tudja, hogyan. Ha megkérditek, hogyan lett ujságrajzolóvá: nem tudja megmondani. De mindegyik, kivétel nélkül, szent hittel, aszkéta önmegtagadással él hivatásának, elfelejtve világi életét, mint valami zárdanövendék.

Az ujságrajzoló, a *magyar* ujságrajzoló, mindig rajzol. A tiszta papiros mindig ott lapul egyik zsebében s mikor felébred, mindig hegyes ceruzája ott vib-

Novák L.: A nyomdászat tört. VII. k. Bp. 1929. 14, 88. l. –

Dukai Károly, grafikus, ~~mesterszedő~~, sz. 1888. Bpeslen.
Több nagy nyomdában mint mesterszedő és tervező grafikus dolgozott. Nagy évig az Ipar-művészeti iskolat nyomdászati tanműhelyben Czakó Elemérnél tanult. Az 1920-(30) as évek-ben a nyomdászok továbbképző tanfolyamán az ólom-cs limoleum metszést tanította. Nagyobb vidéki városokban graf. előadásokat tartott és kiállításokat rendezett.

Biró M.: Nyomdászati lexikon. Bp. 1936. – G. P. M. Grók
VI. 349. h. –

Graf. Szemle

1937. 129. l. 131. l. 1938. 31. l.

1938. 174. l.

atok	3.60	3	--
on I.kötet	15.-	13	50
		78	24
	20.-		
	20.-	40	-
tozásának összege P		38	24

önettel vettem

10156 BAROZA NYOMDA

Dukai Károly

l. Novák VII

2, 14, 884.

Mario Reviglione: *Notturno - 1926.*

GRAFIKAI SZEMLE

NYOMDAIPARI SZAKKULTURÁLIS FOLYÓIRAT
SZERKESZTI: NOVÁK LÁSZLÓ
KIADJA A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDAI MUNKÁSOK EGYESÜLETE
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: KÖLCSEY UCCA 2
1938 NOVEMBER HÓ 15. XXVIII. ÉVFOLYAM. 8. SZÁM
MEGJELENIK HATHETENKINT

Felvidéki magyar nyomdászat

Historia mater studiorum — a történelem a tudományok édesanyja. Valamikor Vergiliusék korában keletkezett ez a travesztált mondás, s igazsága keresztülragyogott az azóta eltelt két évezreden.

Alkalmazható mindenekre. Világító lámpás az elvont és egzakt tudományok útvesztőiben, a művészetek rengetegében, de még a technikák területén is.

Világító lámpás a nyomdászat területén is, amely pedig tudomány, művészet és technika egyúttal, olyan kiterjedésben és mélységben, aminek nincsen párja talán semerre az egyéb emberi foglalkozások közepette. Históriai alapon ismerkedhetünk meg legbehatóbban a betűszedőnek mintegy nyersanyagával: az édes anyanyelvünkkel; történelmi nyomonkövetéssel nyerhetünk legbiztosabb tájékozódást szedő- és nyomtatógépeinkről, a modern nyomdászat fogalma alá eső száz- meg százféle sokszorosító eljárásról.

De szórakoztatóul is legalkalmasabb a történelmi művek olvasgatása. Nekünk nyomdászoknak különösen a nyomdászattörténelmi műveké. Fölemelő, magasztosító és élvezetes mindaz, amit lapjaikról megtudhatunk. Megismerjük belőlük a munka, a szó és a betű ama hőseinek küzdelmét és hányattatásait, akik századokkal ezelőtt aprózták itt Gutenberg művészetét.

A magyar nyomdászattörténelem klasszikus földje a Felvidék. Kezdve Pozsonytól, az Erdős Kárpátok láncolatáig csupa három-négyévszázas emléke a magyar tipográfiának, a magyar gondolat s magyar írás szárbaszökkenésének!

Nagyszombat: az Egyetemi Nyomda neves szép városkája 1577-től fogva jó kétszáz esztendőn keresztül, Telegdi Miklós és Pázmány Péter ködlovagokként óriásivá nőtt nemes alakjaival. Komjáti, Sempte, Rárbok meg Detrekő: a magyar reformáció prédikátornyomdászai, Huszár Gál és Bornemisza Péter bujdosásos munkásságának a 16. század végebeli emlékeivel. Galgóc: Farinola-Mancskovics szép kis nyomdájával, 1582-re szóló kalendáriumával s egyéb magyarnyelvű könyvecskéivel. Besztercebánya: a maga 1570 körül alapított városi nyomdájával, s későbbi tipográfiáival. A csallóközi Tejfalu és Somorja: a francia hugenotta Wechelius nyomdászcsalád egyik tagjának nyomdászkodásával 1638 körül. Vizsoly: a Károli Gáspár féle magyar bibliafordításnak, kora egyik legszebb könyvének nyomtatóhelye 1590-ben. Kassa: a kitűnő nyomdák hosszú sorával 1610 óta; sok-sok magyarnyelvű kiadvánnyal, a mérges és egyszersmind mulatságos hitvitázó iratok tömegével; Thököly Imre és II. Rákóczi Ferenc proklamációival; Kazinczy Ferenc, Bacsányi és a többi úttörő nyelvépítő tevékenységének ólomba lehelt emlékeivel. Bártfa: Gutgesell Dávid, majd Klösz Jakab remekbe készült magyar nyomtatványainak sokaságával 1578-tól kezdve. Lőcse: az európai hírű Brewer-nyomdával, annak híres kalendáriumával, magyar könyveinek nemes tipográfus-művészetével...

... Csupa emlék, csupa szent hely a gondolkozó tipográfus számára. A szárnyait bontogató magyar géniusznak ölelkezése a magyar tipográfiával.

Jó magyar nyomdászok! Gondoljunk olykor a Felvidékre, annak úttörő, lelkes, magyar szívű és magyar szellemű őstipográfusaira! Merítsünk erőt az ő példájukból, akik nehéz idők, nyomasztó viszonyok közepette is megtalálták az útját-módját annak, hogy korszerű, díszes magaslaton gyakorolják a hivatásukat.

Továbbképzés

A Nyomdász-Egyesület továbbképző tancsoportjainak munkálkodása október hó 1-ével megkezdődött. Október 9-én, vasárnap volt – ezernyi kollégánk részvételével – az évadnyitó matinénk, de már egy héttel azelőtt is élénk sürgés-forgást tapasztalhattunk az Egyesület nagyfuvarosuccai házában, amely most továbbképzőnknek és a nyelvi tanfolyamoknak új otthonává lett. Ifjabb-öregebb kollégáink szép számmal jelentkeztek a szakkulturális munkára, amely tüstént meg is indult. Egyelőre csak a szedői szakban, mint amelynek szervezete és tanítási metódusa hosszú esztendők tapasztalatai révén biztos alapokra van fektetve.

A nyomdászmunkásság szakbeli továbbképzője hosszú és tisztes multra tekinthet vissza. Első rendszeres kurzusai 1901-ben létesültek. Oktatási rendszerünk már akkor is az volt, ami most: öregebb és nagyobb szakbeli tapasztalatú kollégák tanították az ifjabb és munkaviszonyaiknál fogva egyoldalúbb kiképzésben részesült szaktársaikat. Ezeken a szakbeli önképzés elvére alapított kurzusokon természetesen csak az Egyesület tagjai vehettek részt, s magától értetődik, hogy a résztvevőktől semmiféle tandíjat, beiratási díjat stb. nem szedtünk. Mint ahogy most sem szedünk, lévén a továbbképzés az Egyesület alapszabályszerű egyik célja. (Alapsz. 4. §.)

Az évtizedes gyakorlatú oktatói karban egy kis személyi változás történt az új évad kezdetén: Spitz Adolf kollégánk, szakkulturális munkánknak 1904 óta, tehát 34 esztendeje tevékeny részese, 70 éves korára való tekintettel kivált a szakoktatói karból, s helyét Harsányi Dezső foglalta el.

Több mint félszázad óta neves akcidensszedő Spitz Adolf és idehaza is, meg a külföldön is szépszámú pályázatnak volt a kitüntetettje. Nevét és legjava munkáit e pályázatok s a nyolcvanas-kilencvenes évekbeli „Könyvnyomdászati mintacsere" révén az európai, sőt itt-ott a tengerentúli államokban is ismerik. Nem volt sohasem lobbanékony, a föl-fölvetődő új „izmus"-okat tüskén-bokron keresztül követő tehetség, de ami az idők folyamán tipográfiai szabállyá gyökeresedett: azt mindig hűségesen követte, sőt a maga utólérhetetlen precizitásával és a tipométria adta lehetőségek legteljesebb kihasználásával példaszerűvé fejlesztette. Ezt a pedánsságig menő szedésbeli pontosságot igyekezett tanítványainak is mintegy a vérébe átömleszteni a Szakkör régi szaktanfolyamain. Mikor Egyesületünk saját kezelésébe vette a szakbeli továbbképzés intézményét: természetesen Spitz kollégánk itt is folytatta szakoktatói működését s bár csak vázlatozás útján – ceruzával, tollal meg tusokkal –, a legtökéletesebb tipográfiai hatást keltő tervezetek százait állíttatta elő tanítványaival.

A Könyvnyomdai Munkások Egyesületének október eleje óta teljes működésben lévő tancsoportjai a következők: I. a szedői továbbképzés alapvető csoportja (munkavezető: Horváth Ferenc); II. a szedői továbbképzés középfokú csoportja (munkavezető: Harsányi Dezső); III. a szedői továbbképzés felsőfokú csoportja (munkavezető: Kun Mihály); IV. az ólom- és linoleummetszés, valamint egyéb lemezkészítő eljárások technikáját gyakorló csoport (munkavezető: Dukai Károly); V. tancsoportnak számítanak a most fölsorolt csoportok keretén belül tartott nyelvi és helyesírási megbeszélések és gyakorlatok, amelyeknek irányítója: Novák László.

Ami a gépmesteri tancsoportokat illeti: e sorok írásakor, október 26-án (azért ily korán, mert az újabban érvényes sajtórendszabás értelmében nyolcnapi mintegy vesztegzárat kell a már teljesen kész folyóiratunknak a terjesztés megkezdése előtt kitöltenie) még nem kezdődhettek meg, mert bizonyosfokú gépi berendezkedésre van szükségünk a színes nyomtatás stb. mesterfogásainak ismertetéséhez. De remélhető, hogy mire e szám napvilágot lát: a gépmesteri továbbképzés munkavezetői: Bauer Henrik, Hörnyéky és Heller kollégáink is megkezdhetik, illetőleg folytathatják tanítási munkásságukat. Ugyanez remélhető az öntői szakkurzusokról, amelyeknek tavaly Schreiber Ede kollégánk volt a megszervezője.

* * *

A szedői tancsoportok között három is van olyan, amelynek „tipográfiai vázlatkészítés" címet lehetne adni. Ezek a szedői továbbképzés alapvető, középfokú és felsőfokú tancsoportjai. Bár tanműhelyünk egyelőre nincs, s ennélfogva ólombetűink sincsenek: színtiszta tipográfiát kapnak tanítványaink már most is. Hogy papiroson, tollal, ceruzával meg ecsettel és tussal dolgozunk a továbbképzőn, s nem az ólomtípusok sokaságával: csöppet sem lényeges. Aki bele tudott hatolni az alfabéták szellemébe, s aki papiroson meg tudja állapítani, hogy mi hová való, micsodás esztétikai törvények az uralkodók itt meg amott, azt – ha csakugyan praktikus betűszedő – ez a tudása és képessége nem hagyja cserben a szedőállványa előtt sem. Az ilyen betűszedő tisztában van azzal, hogy a papirossik meg a betűszövedék mily arányokban viszonylik a legjobban egymáshoz, hová kell esniök – mondjuk – a könyvcím sorainak, micsoda nagyságbeli differenciák lehetnek a sorok között és tisztában van sok más ilyen eminensül fontos tudnivalóval is.

A tipográfia szélesebb mezején mozog az a tancsoport, amely – jobbára szedésvázlatok alapulvételével – az ólom- és linoleummetszés technikáját s az ilyen metszetek nyomtatás alá való előkészítését gyakorolja. Talán mondanunk sem kell, hogy mai nyomdabeli viszonyaink mellett mennyire hasznos ez a technika. Aki ezt elsajátította, s ért valamelyest a rajzoláshoz: hasonlíthatatlanul szélesebb perspektívával dolgozhatik még a legszerényebb berendezkedésű kisebb nyomdában is, mint az ilyes készség híjával levő társa.

De teljesen gyakorlatias az a munka is, amely „Magyar nyelv és helyesírás" címén ád Ariadne-fonalat az ortográfiánk útvesztőiben botorkáló kollégák kezébe. A szakbeli továbbképzés eme munkarészletére különös gondot fordítunk, mert hiszen anyanyelvünk kultusza nemcsak hogy kötelessége minden magyar nyomdásznak, de egyszersmind szakképzettségének elsődleges, legelemibb része is. Hiszen a kontárt, a zugnyomdák fertálynyomdászát első sorban is a hibái sokaságáról ismeri föl minden művelt magyar ember...

A pontosvessző

És szól a szedő nagy mérgesen:

– Egy fenét!... Ha bolond volnék megcsinálni!.. Micsoda marhaság ez megint... pontosvesszőt belejavítani a korrektúrába...

Ezzel fogja a hasáblevonatot és fensőséges mozdulattal áthúzza a szerinte oktalanul belejavított pontosvesszőt.

... Ez a szedő, aki ilyen kurtán-furcsán intézte el a korrektor által szükségesnek tartott pontosvessző sorsát, bizonyára azt hitte, hogy most okosan cselekedett. Túltengő kényelemszeretete – no meg a sértett önérzet, hogy hiszen „ő csak tudja", hová kell pontosvessző – útját állta, hogy a kárhoztatott írásjel hivatását teljesíthesse.

Mert az bizonyos, hogy a pontosvesszőnek, akárcsak az emberi test legparányibb szervének, hivatása van.

Nyelvkönyveink, a helyesírási szótárak nem mondanak sokat erről a fínom hangsúlyirányítóról, de a figyelmes olvasó, aki nem száguldva rohan végig az olvasmányon,

Grafikai Szemle 1938

MDK

Dukai Károly

Naptárcimlap, rajz, repr.

Pérely 1o4 l.

MDK

Dukai Károly, graf.-ip.m.

kiváló tipográfiai munkával szerepel.

Rosner Károly: Reklámgráfika.- MIP. 1934. 94-96.old.
Am Ip.M.Társ.kiáll.-a.

MOL

Dukai Károly
nyomdái

üdvözlőlapja: Ábra 93 lapon.
jól sikerült olomvíset.

M. ujévi köszöntőlapokról

Grafikai Szemle 1928 évf 3 f. 10 l.
és 1929. "

m. DK

Dukay károly
nyomdász

üdvözlőlapja díjat nyert. Ábra

÷ Pályázati tirek

Grafikai Szemle 1914 évf 1 sz 11-12-13 l.

MDK

Dukai Károly ólommetsző

Továbbképzés.
Grafikai Szemle 1938. febr. 15. 31. 1.

mDK

Dukay S Károly
nyomdász

első díjat nyert a kiírt pályázatok.

÷ A Pesti Hirlap aprótirdetés-fejének szedés mintájára kiírt pályázat.

Grafikai Szemle 1910 évf 3 z 83 l.

MVK

Duka y Károly

mesterszedő

önálló rajzal szerepel lapjáu

ifj Aigner Antal: Az ujévi üdvözlőkártyák
és naptárakról.

Grafikai Szemle 1911 évf. 2 sz. 33 l.

DUKAI KÁROLY
mesterszedő, grafikus (1888–?)

Több nagy nyomdában volt mesterszedő, művészeti tanácsadó és tervező grafikus. Elvégezte az Iparművészeti Iskolát. Számos könyvpályázatot nyert. Jelentős szakírói és oktatói tevékenységet folytatott.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón.
MTA MKCS és Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa Bp.1975.

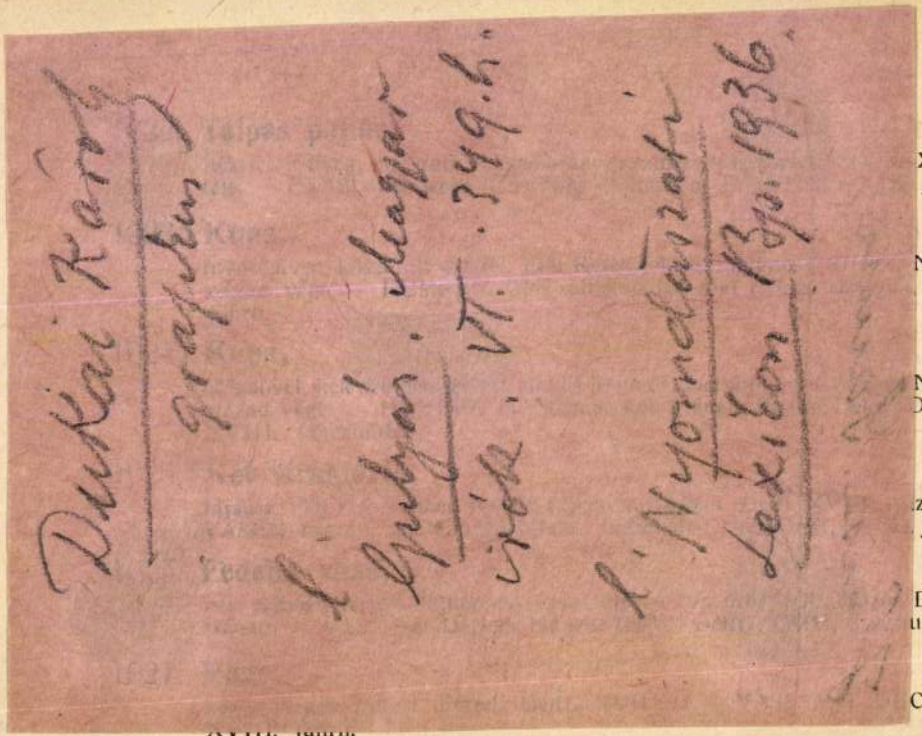

X. század első
Jahrhundert.

Német, XVII.
Ende XVII.

Német, XVII.
Deutsch. Ende

zad. — ZWEI
Jahrhundert.

Delft. XVIII.
undert.

CKEL. Delft.

1008. **Illatszeres doboz,**

elefántcsont, fedelén »Odeurs« felirattal, belsejében két porcellánflakon felrakott szines virágokkal. Cseh, XIX. sz. k. — PARFÜMKASSETTE, Elfenbein. Am Deckel die Aufschrift: Odeurs. Im Inneren zwei Porzellanflacons mit plastischem Blumendekor. Böhmisch, Mitte XIX. Jahrh.

1009. **Templomi gyertyatartó,**

faragott és aranyozott fa, talapzatán szárnyas angyalfejek, gyürüsen tagolt karral. — ALTARLEUCHTER, geschnitztes, vergoldetes Holz. Am Fuss geflügelte Engelköpfe; der Schaft ringförmig gegliedert. XVIII. Jahrh.

1010. **Randel, Friedrich** (1801—1886):

FÉRFI ARCKÉP. Akvarell. Jelezve alul balra: F. Randel 1838. 40—32 cm. — PORTRÄT. Aquarell. Bezeichnet links unten: F. Randel 1838.

1011. **Tükör,**

metszett üveggel, boritott faragott keretben. XVIII. század. — SPIEGEL, geschliffen. XVIII. Jahrhundert.

1012. **Két kutya,**

ülő helyzetben, bécsi porcellán. XVIII. század. (Lábuk sérült.) — ZWEI HUNDE, sitzend. Alt-Wiener Porzellan. XVIII. Jahrhundert.

(Illusztrálva a XIV. táblán.)

1013. **Serleg,**

üveg, fedővel, indák között címerdiszszel köszörült. — POKAL, Glas geschliffen,

Dukai Károly

grafikus

Ólomanetszetű üdvözlő-
lapja repr.

Magyar Grafika

1926. 11. l.

A Magyar Grafika 1926. évi január-február havi számának tartalomjegyzéke

A könyvnyomdai munkák kalkulációja (II). *Freund Jenő* 7
Aktkiállítás a városligeti Műcsarnokban. *Dr. Rabinovszky Márius* . . . 21
A Magyar Grafika és a szakkulturális fejlődés 1
A mai könyvnyomtatás eszközei és gépei (I.). *Augenfeld M. Miksa* . 2
A nyomtatógépek szerkezetellenes kezeléséről. *Ruzicska Ferenc*, Bratislava-Pozsony 11
A „Nyomdász-Évkönyv és Utikalauz“ 35
A sokszorosító technika újabb haladásáról. *W.* 14
A szerkesztőségtől a gépteremig (I). *László Dezső* 16
Az offsetnyomtatás 30
Egy és más a Linotype-technika köréből (II.). *Neumann Ede*, Uzhorod-Ungvár 13
Egyik legújabb offsetnyomógépünkről. *h.* 20
Három hónap művészeti kiállításairól. *Dr. Rabinovszky Márius* . . . 26
Hírek és feljegyzések 32
Kmetty János festőművész újabb akvarelljei. 4 ábrával. *Dr. Rabinovszky Márius* 6
Könyvismertetés 28
Kritikai rovat 36
Lengyel grafikusak. *r. m.* 19
Magyar helyesírás 21

PÜNKTLICHE POSTADRESSE AB 1. MÄRZ 1926:
MAGYAR GRAFIKA B

Dukai Károly

mesterszedő és
grafikus
a Grafikai Művészetek Könyvtára c.
kiadvány egész
tipografiai elrendezése fenti munkája
1920-években

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dukay Károly

„Világosság" grafikusa, ő tervezte Kódexszerűen V. Zs. „A Fájdalom könyve" c. versszöletének címlapját 1921-ben.

Várnai Zseni, Fényben, vihárban, Bp. 1956

206

Dukai Károly

Könyve

Dukai Károly és

Novák László:

Grafikai rajz és

metszés –

Grafikai Művészetek

Könyvtára IV.

Bp 1926.

Részben fenti illusztrá-

cióival

Garmond 33.

III. A SZENT JAKAB-

1. A kápolna eredeti rendeltetés

Az apátsági templomtól délnyugat
a világi hivők plébánia-temploma vo
rendszerint nem voltak feljogositva
és az apátsági templomban a világi
ségek egy részét /pl. a keresztség,
bad kiszolgáltatni. Ezért külön plé
az esetben is, ha - mint Jákon - a
tiszteletre /misék, ~~vecsernyék~~ litániák stb.
gadni.

Az idősb Szent Jakab tiszteletér
sági templom épitésének harmadik sz
zése után, ~~épitették~~ 1250-60 közt é
1489-ben, Elderbach János végrendel
történetére vonatkozó adatok közt/.
~~xxxxxxx~~ a plébánia hiveinek költs
ben külsejét kijavitották, belül az
ték.

Dukay Károly, grafikus

MDK.

1921-ben Vámai Izeni: A fájdalom könyve című kötetét tervezte.
Belső címlapja úgy festett mint a régi kódexeké"
Minden lepedet "piros miniálással kezdődött
200. exp.

Vámai Izeni: Fényben, viharban (Regélyes önéletrajz)
Bp. 1958.

MDK

Dukai Károly graf.

nyomdászcimer, repr.

A nyomdészcimer históriája. Grafikai Szemle, 1938, 58. l. kép

Terverte és olomba
vérte Dukai K.
Magyar grafika
1927-11-12.4.

Dukai K

DUKAI Sándor épitész M.D.K.

72 éves korában meghalt

Halálozás

Magyar Nemzet 1962. október 7. 6.1.

(uo. 1963). – 9. *Doc Clayburne.* (uo. 1963). – 10. *Heisser Atem.* (uo. 1963). – 11. *Bis in der Hölle.* (uo. 1963). – 12. *Das letze Duell.* (Hamburg, 1963, 1966., München, 1971). – 13. *Die Rauch der Besessenen.* (München, 1964). – 14. *A. P. greif ein.* (uo. 1964). – 15. *Der Teufelsmustang.* (uo. 1964). – 16. *Deputy Randall.* (uo. 1964). – 17. *Der Einsame.* (Karlsruhe, 1965). – 18. *Der letze Aufstand.* (Hamburg, 1966., Stuttgart, 1971). – 19. *Gnadenlose Gegner.* (München, 1967). – 20. *Ein Mann wie Stahl.* (Hamburg, 1969., Rastatt/Baden, 1971). – 21. *Geronimo. Teufel der weissen Berge.* (München-Wien, 1969). – 22. *Im Land der Büffeljäger.* (Stuttgart, 1969). – 23. *Langmesser und Mokassins.* (uo. 1969). – 24. *Mars, Planet der Geister. Über die Landung des Raumschiffes Sirus auf dem Mond.* (uo. 1969). – 25. *Texas-Rangers.* (uo. 1970). – 26. *Der schwarze Mustang.* (uo. 1970). – 27. *Der Unbesiegbare.* (Hamburg, 1971). – 28. *Indian River.* (München-Wien, 1971). – 29. *Geronimo. Kampf bis zur letzen Patrone.* (uo. 1971). – 30. *Der Skalpjäger.* (Stuttgart, 1972). – 31. *Geier über Fort Massac.* (Hamburg, 1972). – 32. *Lasso, Colt und Cowboysattel.* (Stuttgart, 1973). – 33. *Geronimo. Kämpft für die Apachen.* (München-Wien, 1973). – 34. *Die Grosse Büffeljagd.* (Stuttgart, 1973). – 35. *Entscheidung im Weltraum.* (uo. 1973). – 36. *Schwarzer Falke.* (Rastatt/Baden, 1979).

I: WWL. – DLL.

Duczynska Ilona (Mari-Etzesdorf, Alsó-Ausztria, 1897. márc. 27. – Pickering, Kanada, 1978. ápr. 23.): mérnök, újságíró. * *Tan.*: 1929-: Bécsi Műszaki Egyetem; Technische Hochschule (Zürich); 1917-18: PPT; Royal Aeronautic Society, aerodinamika. * *Lh.*: 1919-: SZU, 1920-: Ausztria, 1936: Anglia, majd USA, 1943: Anglia, majd Kanada. * *Karr.*: 1919: a Komintern VB sajtóreferense, az Österreichische Volkswirt rovatvezetője, 1934-36: a Der Sprechen és a Der linke Sozialdemokrat szerk.-je, 1942: tanár Benningtonban (USA). * *Publ.*: Kanadai Magyar Munkás, Unser Weg, World Today, World Affairs, Leeds Weekly. * *Ford.*: Lengyel J., Déry T., Juhász F. * *Tag*: Új Demokratikus Magyarországért Mozgalom.

M: 1. *The Plough and the Pen: Writings from Hungary 1930-1956.* Szerk. Polányi K.-al. (Toronto, 1963). – 2. *A Galilei Körre vonatkozó ismeretlen dokumentumok.* Polányi K.-al. (Bp. 1971). – 3. *Der demokratische Bolschewik.* (München, 1975; m. Bp. 1976; ang. New York, 1978).

I: MÉL. – Dalos György. A cselekvés szerelmese. (Bp. 1984).

Dudás Jánosné → Gólya Margit

Dugovich Viktor (Bp., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1889. okt. 14. – Párizs, 1977. márc. 17.): újságíró. * *Lh.*: 192?: Franciao. * *Karr.*: a Köztársaság társszerk.-je.

I: Gulyás.

Duka Miklós: újságíró. * *Lh.*: NSZK. * *Karr.*: A SZER munkatársa. * *Áln.*: Dévényi Miklós.

Duka Tivadar (Dukafalva, Sáros vm., 1825. jún. 25. – Bournemouth, Anglia, 1908. máj. 5.): orvos. * *Tan.*: Eperjes és Pest, jog; 1853: London, orvosdr. * *Lh.*: 1849-: Franciao., 1850-: Anglia. * *Karr.*: 1854-77: a brit keletindiai hadsereg orvosa Bengáliában. * *Tag*: 1863: MTA levelező, 1900: uo. tb, Royal-Asiatic Society of Grat Britain and Irland. * *Publ.*: Journal of the Royal Asiatic Society, Lancet.

M: 1. *Emlékbeszéd William Stephen Atkonson külső tag felett.* (Bp. 1881). – 2. *Life and Works of Alexander Csoma de Kőrös.* Összeáll. és bev. (London, 1885; m. Bp. 1885). – 3. *An Essai on the Bráhúi Grammar.* Klny. (London, 1887). – 4. *Első benyomások Kelet-Indiában. A hindu társadalom alaptörvényei.* (Sátoraljaújhely, 1888). – 5. *An Essay on Ugor Languages.* (London, 1889). – 6. *The Ugor Branch of the Ural-Altaic Family of Languages.* (uo. 1889). – 7. *Európai háztartás Keletindiában.* (uo. 1889). – 8. *Emlékbeszéd Grote Arthur felett.* (uo. 1889). – 9. *Emlékbeszéd Rádzsa Rázsendrálálá Mitra K. tagról.* (uo. 1892). – 10. *Emlékbeszéd Spencer Wells külső tag fölött.* (Bp. 1899). – 11. *Dr. Semmelweis on Childbed Fever, Its Prevention and Treatment.* (Hertford, 1892). – 12. *Kossuth and Görgei.* (uo. 1898). – 13. *Levelek a boer-angol háborúból.* (uo. 1901).

I: Szinnyei. – Gulyás. – MÉL. – Stein Aurél: Duka Tivadar emlékezete. (Bp. 1913). – In Memoriam Theodore Duka. (Oxford, 1914).

Dukai Takách Gusztáv (Pusztaszentimre, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm., 1897. – Sao Paulo, 1986.): mérnök. * *Tan.*: József-Műegyetem. * *Lh.*: 194?: Németo., 1951-: Brazília. * *Karr.*: Magánmérnöki gyakorlatot folytatott, 1960-68: alkalmazásban állt. A Jeruzsálemi Templomos Rend és a Szent László Rend lovagja, a Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetsége díszelnöke. * *Tag*: 1984-: ÁA. * *Díj*: Árpád-bronzérem (1983).

I: MTK 24.

Dukesz Lipót (Pozsony, Pozsony vm., 1810. jan. 10. – Bécs, 1891. aug. 3.): hebraista. * *Tan.*: Pozsonyi Moséh Szófer; Wien; Bing Ábrahám Jeshiva (Würzburg). * *Lh.*: Bécs, 1837-: Németo., 1842-46: Hollandia, Belgium, Anglia, 1846-: Franciao., 1869-: Bécs.

M: 1. *Ehrensäulen und Denksteine zu einem künstigen Pantheon hebräischer Dichter und Dichtungen.* (Wien, 1837). – 2. *Moses ben Esra aus Granada. Darstellung seines Lebens und literarischen Wirkens.* (Bonn, 1839). – 3. *Zur kenntniss der neuhebräischen religiösen Poesie.* (Frankfurt am Main, 1842). – 4. *Rabbinische Blumenlese, einthaltend.* (Leipzig, 1844). – 5. *Literaturhistorische Mittheilungen über die ältesten hebräischen Exegeten.* (Stuttgart, 1844). – 6. *Beiträge zur Geschichte der ältesten Auslegung und Spracherklärung des Alten Testamentes.* H. Ewalddal. (uo. 1844). – 7. *Die Sprache der Mischnoh. Lexikographisch und grammatisch Betrachtet.* (Esslingen, 1846). – 8. *Zur rabbinischen Spruchkunde.* Szerk. (Wien, 1851). – 9. *Salomo ben Gabirol aus Malaga und die ethischen Werke desselben.* (Hannover, 1860). – 10. *Philosophisches aus dem zehnten jahrhundert. Ein Beitrag zur Literaturgeschichte der Mohamedaner und Juden.* (Nakel, 1868). – 11. *Autobiographische Blätter.* (1892).

I: MZSL. – Gulyás. – DLL.

Duna Kiadó: magyar könyvkiadói vállalkozás. * *Alap.* 1960-as évek, Svájc. * *Kötete: Dénes György: Egy komornyik vallomásai.*

Dunai Ákos; *Hársfalvy Lajos* (Komárom, Komárom vm., 1956. okt. 27. – München, 1989. okt. 4.): szerkesztő, újságíró. * *Tan.*: Ausztria, NSZK, USA. * *Lh.*: 1975: elhagyta Mo.-ot, 1976-: USA. * *Karr.*: 1977-85: a Katolikus Magyarok Vasárnapja, 1985-87: a Hazánk, 1989-: az Új Hídfő szerk.-je. Számos antológiát szerkesztett: Magyar kéve. (Youngstown, 1977); Halkuló harangok. (uo. 1979); Életjel. (uo. 1980); Az idő rostájában. (uo. 1981); Hajnalvárók. (uo. 1982); **Beszélgetés önmagunkkal.** (uo. 1983); **Mire várunk?** (uo. 1983); Egyedül vagyunk. (uo. 1985). * *Áln.*: Acacius. * *Publ.*: Új Hídfő, Katolikus Magyarok Vasárnapja, Hazánk.

M: 1. *Bibliai történetek és a katolikus vallás alapigazságai.* Hittankönyv. (Youngstown, 1977). – 2. *II. János Pál a vasfüggöny mögül jött pápa.* Mihályi G.-el. (uo. 1980). – 3. *Magyar főnemesek az emigrációban.* Interjúk. (uo. 1983, 1984, 1985, 1987). – 4. *Elvtárscsúfoló.* Karcolatok. (London, 1985). – 5. *Ávósok.* Interjúk. (San Francisco, 1987). – 6. *Esik eső karikára, Grósz Károlynak kalapjára.* (198?).

I: Nemz 1981/371. (Csonka E.). – Él 1983/10. (-ij-). – ÚHíd 1983/12. – KMV 1983/33. (Stirling Gy.). – Nemz 1983/402. (V. I.). – KaM 1983/44. – KMV 1984/10. (Thiery Á.). – uo. 1984/23. (Rónai Z.). – Nemz 1984/410. (Thiery Á.). – uo. 1988/459-60. – Kró 1988/9. – CMa 1989/39.

Dunai Ferenc: drámaíró, humorista. * *Lh.*: 1966-: USA. * *Karr.*: 1971-: a Humorérzék szerk.-je.

M: *Nadrág.* Színmű. (bem. New York, 1964).

I: Vasváry.

Dunay András: nyelvész. * *Lh.*: USA. * *Áln.*: André du Nay.

M: *The Early History of the Rumanian Language.* (Lake Bluff, 1978?).

I: Kró 1978/7. (Pannónius).

Duncker Gizella; *Duncker-Beck* (Jablonka, Árva vm., 1882. okt. 10. – ?): író. * *Lh.*: Németo. * *Áln.*: Bruck, Günther.

M: 1. *Frauen.* N. (1922). – 2. *Ariadne von Cleve. Nach einer Begebenheit aus der Zeit der Franzosenherrschaft um 1800.* (1928). – 3. *Die Schlucht von St. Sauveur.* R. (1930). – 4. *Das Haus an der Clever Heerstrasse.* R. (1931). – 5. *Rita van den Hoff.* R. (1935).

I: Bölöny. – DLL.

Durovecz A.: szerkesztő. * *Lh.*: Kanada. * *Karr.*: Az Új Szó szerk.-je.

Dús László (Szeged, Csongrád vm., 1915. máj. 28. -): rádió vezérigazgató. * *Tan.*: PPT.; Erzsébet Tudományegyetem, Pécs;

DUKAI TAKÁCH Gusztáv épitész

MEIL I.Bp.,1990

Dukai Takách Jenő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)

1966. JÚN 26.

1021

Dukai Takách Jenő

1888—1956

Életének utolsó évtizedét termékeny alkotóként Balatonalmádiban töltötte Dukai Takách Jenő festőművész. A veszprémi születésű, zárkózott természetű, széles érdeklődésű művész meglehetősen zaklatott élet után itt keresett nyugalmat, pihenést.

Dukai Takách Grázban, Nagybányán és Kecskeméten tanult. Utóbbi helyen Révész Imre volt a mestere. A húszas évektől rendszeresen szerepelt tájképekkel a Nemzeti Galéria és a Műcsarnok kiállításain. 1926-ban az állam kiengedte a már korábban Bécsbe költözött felesége után. Évekig dolgozott a bécsi Akadémia grinzingi telepén, kiállítást is rendezett képeiből. Nyugalmát keresve 1947-ben hazatért s Almádiban élt szűkös anyagi körülmények között, magányosan, 1956 szeptemberében bekövetkezett hirtelen haláláig.

Sokfelé vannak képei. Buzgó érdeklődéssel tanulmányozta és örökítette meg a Balaton-parti tájat, az itt élő embereket. Kiváltképpen a 20-as, 30-as években alkotott képein jelennek meg a társadalom elesettjei, a szegények, koldusok, cigányok, kisemberek. Sok figurális kompozíciója, rengeteg tanulmánya maradt fenn, sok képe viszont külföldre került, részben pedig elkallódott. Rajzos vonalaiban még a sötét tónus ellenére is ott bújkál a népi derű, az egészséges életfelfogás. Jól ismerte a Balaton-parti tájat: a vizet, a színtüneményt, a mozgó, változó parti életet.

Rengeteg gondolat, téma, idea foglalkoztatta. Ezerszám készítette vázlatait. Igen jó karakterérzéke volt, portréi ezért jólsikerültek. Témáiban — Viharos Balaton, Öreg paraszt, Vándorlegény — életét mondta el. Úgy, hogy a formákkal, színekkel a közvetlen valóság visszaadására törekedett. Realista festő volt. Munkássága meglehetősen az ismeretlenség homályában maradt. Ezen változtat majd az, hogy a Művészeti Lexikon 1968-ban megjelenő IV. kötetében helyet kap — joggal — Dukai Takách is.

Vörösberényben temették el. Faragott vöröskő síremléke jelenleg ledőlten hever. Elhanyagolt. Megérdemelné a Balaton-part néhai művészfia, hogy emlékét legalább sírja rendbentartásával ápolnák akár az almádi, akár a vörösberényi úttörők. Nemes feladatot vállalnának, ami bizonyára nem lenne hiábavaló.

—gs—

Dukai Takách Jenő: Horgászat (Fotó: Szabó Ferenc)

Gyárbővítés 380 millió forintért

Több cikkben beszámoltunk már az Ajkai Timföldgyár és Alumíniumkohóban folyó nagy beruházásról. A timföldgyár több mint 380 millió forintos bővítésének végcélja, hogy a jelenlegi termelés évi 130 ezer tonnára növekedhessen. A nagyértékű beruházás az eredeti tervekhez képest most gyorsított ütemben halad, hogy a magyar alumíniumipar külföldi kötelezettségeinek mielőbb eleget tudjon tenni. Képriportunkban e nagy munka jelenlegi készültségi fokáról adnak számot.

A kalcináló kemence hatalmas beton tartóoszlopait nemsokára a Gyár és Gépszerelő Vállalat dolgozói veszik birtokukba. (Balra)

Új otthonba költözött a kohó gépműhelye, itt végzik ezután a karbantartások előkészületeit. (Jobbra)

Nemcsak hasznosságával, szépvonalú külsejével is rangos épülete lesz a gyárnak az új irodaház. (Lent)

(Foto: Szabó)

Dukai Takách Jenő

Szerepelt a Műcsarnak Tavaszi tárlatán.

P. H. 1931. IV. 25.

Dukai Takács Jenő

N. Szal. szezonzáró kiáll.-án festménye kiemelkedik.

Dékány András
M. 932 VI. 19.

Dukai Takách Jenő

muzsikáló cigányai a romantikát képviselik.
(Králl. Nemzeti Szalon).

(– – ó): Független Művészek Társasága.

P. H. 931. XI. 15

Dukai Takách Jenő

szerepelt a Nemzeti Szalon tavasi tárlatán.

BH. 1933. IV. 16.

Dukai Takách Jenő

Szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

PH. 1933. IV. 16.

Dukai Takách Jenó

"Vén cigány" c. müve, a Független Müvészek Társ.kiáll.-án.

P.H.930.V.9.

Dukai Takách Jenő

"Ván cigány" c. műve, a Független Művészek Társ.kiáll.-án.

P.H.ºJC.V.º.

dukai Takách Jenő

Nemzeti Szalon nagy téli tárlatán
miszticus genre képével szerepelt.

PH. 932. T. 1.

Dukai Takách Jenő

Horgászat (reprodukció)

Napló (Veszprém) 1966. jún. 26.

MDK

Dukai-Takách Jenő

Festményei a Spirituális Művészek Szövetségének kiállitásan.

Tóth Dénes: A Spirituális Művészek Szövetségének kiallitása.

Esti Ujság, 1939. márc. 8. 3.l.

DUKAI TAKÁCH JENÖ

Külföldi aukción:

Jenö Lukai Takach: Allee im Herbst.
Pastell auf Papier, 33,5x23,7 cm.

Wien, Dorotheum
470. Kunstversteigerung 17-24 Janner
1984. - Katalogus 259.sz.

Mai televízió- és rádióműsor

A rádió- és a televízió-műsorok részletesen és ajánlóval a szerdánként megjelenő, színes, 32 oldalas **MŰSORÚJSÁG** című mellékletünkben olvashatók.

m1: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** Topmodell **9.05** Naprakész **11.05** Dempsey és Makepeace **12.00** Déli harangszó **12.01** Híradó délben **12.21** Bank utca **12.25** Világhíradó **12.41** Lapszemle **12.45** Agrárvilágtallózó **12.53** Időjárás-jelentés **13.00** Körzeti magazinok **13.50** Néprajzi értékeink **14.05** Trópusi hőség **15.00** Évgyűrűk **15.25** Állítsátok meg a Földet! **15.55** Magyar művészet a XX. század második felében **16.35** Marsupilami **17.30** Sztárfilter **18.00** Híradó **18.15** Esti mese **18.30** Ablak **19.30** Híradó **19.53** Sporthírek **20.05** Egy bolond százat csinál **21.30** Nem jogerős **22.00** Híradó **22.05** Aktuális **22.25** Théma **22.45** Hölgyválasz **23.15** Gyermekrablás **0.40** Kárpáti krónika **0.50** Világhíradó

m2: **5.45** Agrárvilág **6.00** Ma reggel **8.30** Panoráma **9.00** Iskola utca **10.00** Mesélő cégtáblák **10.30** Alternatív Magyarország **11.00** Szevasz, Franciaország! **11.50** Jelképtár **12.00** Déli harangszó **12.02** Vízi zsaruk **12.45** Nyitott stúdió **13.00** Híradó délben **14.00** Sikkes **14.25** Az Árpád-kor templomai **14.50** Musica Historica **15.00** Magyar Ház **15.30** Miss World Hungary 2001 – Út a döntőig **16.00** Naprakész magazin **18.00** TS **19.35** Esti mese **19.50** Théma **20.05** Híradó **20.30** Sporthírek **20.35** Századunk **21.05** Magyarország 2001 **21.35** Kiadó szoba **23.35** Záróra **0.40** Aktuális **1.00** Trópusi hőség **1.55** Sztárfilter **2.25** Mesélő cégtáblák **2.55** Nekem ne lenne hazám? **3.10** Magyar Ház **3.40** Világhíradó **4.00** TS

DUNA TV: **5.30** Indul a nap **8.40** Kamera a hátizsákban **9.15** Szép magyar novella **9.45** A népművészet örökösei **10.15** Elveszett paradicsom **11.50** Híradó **12.00** Déli harangszó **12.10** Műsorismertetés **12.20** Harley-Davidson Fesztivál a Balatonnál **12.50** Breznóbánya **13.20** Petőfi Koltón **13.35** Hintónjáró szerelem **15.00** Ez bámulatos **15.25** A XX. sz. száz híres fotója **15.35** A virtuális valóság és a digitális forradalom **16.00** A család apraja-nagyja **17.00** Kalendárium **18.00** Híradó **18.30** Mese **18.55** Műsorajánlat **19.00** Udvarház **19.35** Republic-koncert, 2. **20.35** A soponyai Zichy-kastély **21.00** Híradó, sport **21.35** Tusztörténet **23.20** Híradó **23.25** Egy hét egy férfi életében

tv2: **6.00** Jó reggelt, Magyarország **9.00** Milady **9.45** Brúnó és Benny **10.10** Titokzatos művészet **10.40** Közvetlen ajánlat **11.40** [illegible] Mi magyarok

Alvászavarból öngyilkosság

A kutatók szerint az álmatlanság elveszi a fiatalok életkedvét

A súlyos alvási zavarokkal küszködő tizenévesek 4,2-szer gyakrabban kísérelnek meg öngyilkosságot, mint azok, akik nyugodtan alszanak – adták hírül Milánóban az alvászavarokkal foglalkozó nemzetközi szimpóziumon. Az alvászavarok ugyanis nem csupán viselkedési problémákat okozhatnak a tinédzsereknek, de életkedvüket is elvehetik.

TUDOMÁNY

G. Juhász Judit

Négyezerkétszáz tizenegy–tizenhét év közötti, houstoni fiatal családjában végezték el a vizsgálatokat. *Robert E. Roberts*, a kutatások vezetője elmondta: bizonyítékaik vannak arról, hogy az alvás nem csupán a tinédzserek hangulatát, de viselkedését is nagymértékben befolyásolja. A rossz alvók között ugyanis több a depressziós, az ideges, a feszült, ellenséges, azaz érzelmileg labilis fiatal. Ugyancsak nagyobb számban fordul elő közöttük olyan, aki droghoz vagy alkoholhoz fordul. A rossz alvás következtében a fiatalok fizikai állapota is romlik: könnyebben megbetegszenek, fáj a fejük, a gyomruk, kevesebb az energiájuk és több közöttük a hipochonder.

Az álmatlanság tehát – összegezte Roberts – tulajdonképpen a tinédzserek életkedvét veszi el.

A szociális stressznek erősen kitett fiataloknak mintegy 60 százaléka ébred fáradtan reggelente, és 23 százaléka napközben küszködik fáradságrohamokkal. A megvizsgált tinédzserek 9,6 százaléka naponta használ altatót, 17 százalékuk nehezen bír elaludni, 16 százalékuk viszont beleájul az ágyba. A kutató szerint a lányoknak 20,2 százaléka, azaz több mint egynegyede, míg a fiúknak 16,7 százaléka szenved álmatlanságban. A rosszul alvó fiatalok jól alvó társaiknál hétszer olyan gyakran érzik úgy, hogy romlik mentális kapacitásuk. Roberts szerint a legnagyobb probléma az, hogy az álmatlan fiatalok 4,2-szer gyakrabban kísérelnek meg öngyilkosságot, mint társaik.

ÉLETUNT BELGA FÉRFIAK. A nemzeti egészségügyi intézet vizsgálata szerint Belgiumban a 25 és 45 év közötti férfiak leggyakrabban nem betegség vagy baleset, hanem öngyilkosság következtében halnak meg. A 15–25 éves férfiak körében többen vannak azok, akik önkezükkel vetnek véget életüknek, mint ahányan autóbalesetben meghalnak. A vizsgált évben, 1995-ben például naponta heten követtek el sikeres öngyilkosságot, legtöbben közülük idős személyek és férfiak voltak. Az összesen 2155 öngyilkos közül 1550 volt férfi és 605 nő. Ugyanakkor az intézet felmérése szerint 1995-ben húszezren próbálkoztak sikertelenül az öngyilkossággal Belgiumban.

Menekülés a hajóról

Véres csütörtök Los Angelesben

Három embert megölt és hármat megsebesített Los Angeles egyik legsűrűbben lakott területén egy férfi. A gyilkos elmenekült, a rendőrség hajtóvadászatot indított ellene. A CNN szerint az öldöklés oka még nem derült ki, egyes, a rendőrség által meg nem erősített feltételezések szerint Reynaldo Herrera Rodriguez szerelmi csalódása miatt lövöldözött.

G. Juhász Judit

A szomszédok azután értesítették a rendőrséget, hogy a Simi Valley-beli lakásból lövéseket hallottak. A Los Angeles-i rendőrség hadnagya, *Rex Jones* tájékoztatása szerint életét vesztette egy tizenkét éves fiú, egy kiskorú lány meg egy nő.

A lakásban helyszínelő rendőrök hátborzongató látványról számoltak be. A három sebesült egyikét, egy 19 éves nőt gyomor- és karlövéssel kritikus állapotban szállították kórházba, egy tizenhat éves lány jobb lábán sérült. Egy tizennyolc éves fiatal akkor szenvedett töréseket és zúzódásokat, amikor a lövések hallatán a második emeletről a mélybe vetette magát.

A rendőrség arról nem adott tájékoztatást, hogy a gyilkos és áldozatai milyen kapcsolatban álltak egymással. Egyelőre úgy tűnik, hogy ismerték az elkövetőt, mivel a vizsgálat szerint a férfinak nem kellett betörnie az ajtót ahhoz, hogy a lakásba jusson. Hí[illegible]

Dukai Takách Jenő

„A fénnyel érő sűrű csend…”

Jubileumi Balaton Tárlat – országos kiállítás az almádi Padlásgalériában

P. Szabó Ernő

Pilinszky János sorait választották mottónak a tizedik alkalommal megrendezett Balaton Tárlat szervezői: „… lenn a hínáros rét lebeg / alant a kagylók boldogok. / Szívök remegve tölti meg / a fénnyel érő sűrű csend…” Nyár végén, ősz közeledtén valóban egyre izgalmasabbak a fény jelenségei a hatalmas víztükör fölött, s a nyaralók lassú elvonulásával növekszik, sűrűsödik a csönd is: mintha éppen ekkorra érne be az idő, hogy a szellem, a művészet értékei kerüljenek a figyelem középpontjába. Talán innen az időzítés, hogy augusztus 20-án nyílt meg a Balaton Tárlat 2001, amely szeptember közepéig várja az érdeklődőket Balatonalmádiban, a városházán lévő Padlásgalériában. Talán onnan is, hogy a kiállítás megnyitójának résztvevői így kettős évfordulót ünnepelhettek, a millennium mellett a tárlatsorozat elindulásának tizedik évfordulóját.

A tárlattal vállalt hagyományok köre persze nem szorítkozik magára a városra, s az utóbbi tíz évre. Ezt érzékeltetik a kiállítás bejáratánál bemutatott munkák is, amelyek a tájhoz, a régió kulturális-művészeti értékeihez szorosan kötődött elődök előtt tisztelegnek egy-egy mű bemutatásával. Van közöttük olyan, mint például *Dukai Takách Jenő* (1883–1956), aki a XX. század első évtizedében dolgozott hosszabb ideig a tó igézetében, s vannak olyanok is, mint például *Bartha László* (1908–1998), *R. Kiss Lenke* (1926–2000), akik a legutóbbi évekig rendszeres résztvevői voltak a régió művészeti eseményeinek is. A legfontosabb hivatkozási pont azonban, ahogyan a választott cím – A fény – is jelzi, *Egry József* (1883–1951) életműve, amelynek jelentős művei ebben az időszakban éppen egy pápai kiállításon szerepelnek. Az ő munkásságától indul el az az ív, amely a hosszabb ideig Keszthelyen rendezett csoportos tárlatokon, a tópart különböző pontjain dolgozó művészek munkásságán át vezetett az almádi tárlatok tíz évvel ezelőtti elindulásáig. Talán a mércét is egyre inkább a hagyományok jelentősége szabja meg, hiszen az évfordulós kiállítás nemcsak nevében országos, de valóban kínál olyan műveket is, amelyek nem csak városi, kistérségi szempontból számítanak értéknek.

Olyanokat – mint például *Ásztai Csaba* Fények című festménye –, amelyekhez valóban nem kell kommentár, olyan intenzív, átható a képfelület felől áradó fény (a művész egyéni tárlata a véletlennek törvényszerű egybejátszásaként éppen szeptember 1-jén nyílik meg a Vigadó Galériában). Intim, bensőséges hangulat, „a fény emléke” jelenik meg *Kopócsy Judit* munkáján, a fény érzékelésének, az élmény emlékké válásának folyamata jellemzi *Krajcsovics Éva* vásznát. *Pleidell János* a „klasszikus” Balaton-képet idézi meg Tihany című munkáján, *Somody Péter* az erős, tiszta színekkel, *Szilvásy Nándor, Wagner János* a fényben megtestesülő szakrális tartalmak transzponálásával jelzi: az ezredfordulón a művészi élmény természete átalakul, de nem veszti el személyes jellegét. Akkor sem, ha, mint *Áfrány Csaba* idézi az újsághírt saját, kvalitásos műve kommentárjaként, a tudomány számára a fény hordozta információk lassan éppen olyan könnyen elraktározhatók, mint ahogyan a befőttet őrizzük az éléskamrában.

Nem hiányoznak a figyelmet érdemlő művek a kiállítás plasztikai anyagából sem: *Balás Eszter, Györgydeák György, Lugossy László, Péterffy Gizella, Raffay Béla* munkái szemléleti, stilisztikai, technikai szempontból jelentős eltéréseket mutatnak, de értékes hozzájárulást jelentenek az összeállításhoz. Ugyanez érvényes a fotográfiák egy részére, a többi között *Szelényi Károly* munkáira. A művészi pozíciók érzékeltetéséhez hozzájárul a kiállítás katalógusa is, amely a – sajnos csak fekete-fehérben – reprodukált művek mellett egy-egy vallomás jellegű szövegrészlettel idézi föl az adott művész számára legmeghatározóbb Balaton-, illteve fényélményt. Kár, hogy az energiákból már nem jutott teljes műtárgyjegyzék összeállítására, illetve a reprodukált művek legfontosabb adatainak – készülési év, technika, méretek – közlésére. Ebben az esetben az egyébként igényes munkáról tanúskodó katalógus valóban hitelesen dokumentálná a millennium évében rendezett Balaton Tárlatot.

Pleidell János a „klasszikus” Balaton-képet idézi meg Tihany című munkáján

Újra koncertezik a Syrius

Nedbál Miklós

Ma este hét órakor a margitszigeti szabadtéri színpadon lép fel az 1974-ben – főleg politikai okok miatt – felbomlott Syrius zenekar. A hetvenes évek első felében progresszív és a kor zenei ízlésétől eltérő stílusjegyeket hordozó zenekar azzal is büszkélkedhet, hogy elsőként a kelet-európai rocktörténetben egy évet angolszász nyelvterületen, Ausztráliában koncerteztek.

Mostani fellépésük szervezését négy éve kezdték el. – A zenekar tagjai eleinte azt gondolták, hogy a porlepte mítoszt nem érdemes újraéleszteni, meghagyják azt a múlt szépségében – mondta *Csonkics Károly*, a koncert főszervezője. Végül mégis úgy érezték, hogy zenéjükre ismét szüksége van a közönségnek és annak a generációnak is, amelyiknek ma leginkább „műanyag” zene jut – tette hozzá a szervező.

Az 1969-ben alakult Syrius zenekar azért hagyta el az országot huszonhét évvel ezelőtt, mert nem kapták meg azt a megbecsülést a kultúrpolitikai vezetéstől, amelyet méltán megérdemeltek volna. A szakma és a közönség körében viszont igen népszerűek voltak.

A koncert első felében *Tátrai Tibor* és *Országzky Jackie* ez év februárjában Sydneyben felvett nagylemezét mutatja be, amely a groove és Tátrai rhythm and blues jegyeit ötvözi. Majd nemsokára kibővül a zenakar, és évtizedek múltával újra felcsendülnek a Syrius slágerei.

Dukai Takách Jenő

-as-: Dukai Takách Jenő (1888-1956) - Napló (Veszprém) 1966. jún. 26.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

255. l.

Dukai Takács Jenö, festöm. MDK

Nö hegedüvel. Olf. J.1.j.

Árv. Közl. 1931. 3.tk.sz. 43.1.

MDK

Dukay Takách

"Tavasz" c. festm.repr.

Művész-Elet, 1933.apr.15. 18.1.

Ábrázolás megyre

Dukai Takách Jenő

festő

l. Takách J.

13.

Átvételi elismervény

2 lob „Visegrádi vár" lemü mü röl, melyeket az Orsz. Magyar Régészeti Társulat régére 440 korona árban (à 220 korona) a mai napon átvettem.

Bpest, 1923. VI. 19.

Dr. Oroszlán Zoltán
társulati jegyző

DUKAI TAKÁCH JENŐ

Aukción:
Jenő Dukai Takách: Interieur.
Öl auf Karton, 33,5x25 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 691.sz. 94.old.
Kép: Taf. ~~234~~. 243.

Dukász Bettahan

kiáll. Nemzeti Szalonban

1920 jan.-febr.-

A pápai szőles vizmél,

olaszf. 1600.—

Lengyel h. n. VI. 123

Dukász, Berthold, Maler, nahm an mehreren Ausstellungen der Budapester Kunstsalons teil.

Knick I. 249. l

T.

Europa film és lapt.

Budapest

Visegrády u. 36. IV. 1

Dukász Bertalan.

1912 Téli kiáll.

Holdas éj, olajf,

Nemzeti Szalon

Dukász Bertalan

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1935. október hó 19-én (szombaton) délután fél 6 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum Baross-utcai előadótermében (VIII., Baross-utca 13.) tartandó

SZÉKELY BERTALAN-EMLÉKÜLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

Elnöki megnyitó.

Dr. Szentiványi Gyula: Székely Bertalan emlékezete. (Vetített képekkel.)

Utána választmányi ülés.

Gerevich Tibor
elnök.

Vendégeket a Társulat szívesen lát.

Dukay Barnabás,

AMÉSZ Mesteriskola Előadásai.

IX. ciklus 1986-88.

Dukay Barnabás: az Én, a tudatállapot és a tett
(a zeneszerző alkotói szemlélete.)

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR PAPÍR

Dukay Barna

1972 APR 17

1021

Mit miért rajzol?

(DUKAY BARNA PORTRÉJA)

A papíripa
gyors fejlődé
Ez nemcsak
térhódításán,
felhasználás
mérhető le, hanem az
és újabb technológiák beve-
zetésén, az automatikus pa-
pírgépóriások üzembe állítá-
sán is. Nyugodtan mond-
hatjuk, új dimenziói nyílnak
a papír felhasználásának. Ki
gondolta volna akár csak egy
évtizeddel ezelőtt, hogy a
papírból ágynemű, ruha, bú-
tor, ház, sőt — uram bocsá
— híd is készíthető.

S ki tudja, mi jöhet még?
Számítva a kutatók kiismer-
hetetlen fantáziájára, köny-
nyen lehet, hogy ezt a cikket
fél évszázad múlva papírír-
gépen írnám, a szerkesztő
papírtollal húzná ki a suta
mondatokat, papírkarosszé-
riájú autó szállítaná a papír-
falú nyomdába, ahol papír-
nyomdagépek nyomnák új-
ságcikké ...

Fantáziadús kutatókat em-

(Látogatás

lítettem, pedig a fantázia —
ha nem is hanyagolható el
—, csak nagyon viszonyla-
gos eleme a kutatásnak. A
kutatómérnök ugyanis semmi
ördöngösséget nem csinál,
csupán a természetben már
korábban meglevő, de eddig
ismeretlen összefüggéseket
fedez fel, amelyeket, — már
amennyiben gazdaságos —, a
termelésbe való bevezetésre
készít elő.

Az ismeretlen valóság

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR PAPÍR

1972 APR 1

Dukay Barna
1021

DUKAY BARNA rajza

terület, aho
alista brigád
n nem ok
. A szociali
rmálása ter
ég a tenniva
Papírgyárb
almi alapok
rigádok tevék
égszenek me
án gazdasági

melyek más munkafeladat közben is megismétlődnek. Így nem kell külön célgépet készíteni, hanem egy adott gépet lehet a variációk felhasználásával menetközben több célgéppé átalakítani.

Alapvetően humánus és szocialista feladatnak tartom az ilyen hosszú életű és lehetőleg egyszerű kezelésű automaták tervezését, hiszen a feldolgozóipar még tele van monoton, gépies munkával, ahol az ember nem élheti át az igazi munka, az alkotás örömét. A munkásosztály felszabadulása után azt hiszem ez az egyik célunk; felszabadítani a munkát, vagyis alkotássá, teremtéssé tenni.

— Itt a gyárban hogy érzi magát?

— Nagyon jól. Sokat tanulhatok itt, nagyon érdekes a feladat — én vagyok a szerelés vezetője — amivel megbíztak. És — ne értse félre — öröm itt lenni. Közép-Európa talán legkorszerűbb feldolgozó papírgyára épül itt, egy rendkívül logikusan, korszerűen felépített üzem. Az anyagmozgatás rendszere teljesen újszerű, szinte az utolsó fázisig automatizált. A technológiai rendje is rendkívül modern és logikus. Kényszerpályákon halad az anyag, a gépek elhelyezkedése, ill. az anyag mozgatási rendje szerint, a lehető legrövidebb úton, a lehető leggazdaságosabban. A géppark többnyire auto
áll, s ha minde
hetjük a terme
őrzését. Tárgyal
cesszográf besz
podnunk, akko
geink.

— Mit tart n
a gyár életében

— A termelé
rend kialakítás
teremtését. Ne
Nyírségben vag
legelmaradottab
a hipermodern
munkásanyag k
ellentmondás f
tőségeit.

— Meg van-
nyeivel?

— Hány nős,
mondhatja el, h
kája? — kérdez
ember, hogy el
ban — elégedet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TYPOGRAPHIA
Budapest

1971 JAN 1

1021

Dukay Barna

Dukay Barna és Berta József munkái

A Gutenberg Ifjúsági Klub az elmúlt év szeptemberétől ismét elindította tárlatsorozatait. Elsőnek DUKAY BARNA mutatkozott be a klub közönségének. Grafikai munkáit állította ki, melyek vegyes technikával készültek: ceruza, tus, szén, vízfesték, nyomdafesték. Amilyen változatos volt a technika, olyan heterogén volt Dukay stílusa is. Néhol szinte már végleges absztrakcióval találkoztunk (pl. a portrék és az alakok), máshol pedig szép, stilizált dekoratív formákkal és színekkel (pl. csendéletei, tájképei). Talán legmegragadóbb alkotásai az eszmei tartalmat, mondanivalót hordozó festményei voltak. Ez a sokféleség azonban nem nyújtott egyszerusegeben mutatkozik meg. Berta mindig egy valóságos élményből indul ki, a téma mindig a látott valóság. A művészi alkotómunka közben szabadjára engedi elvonatkoztató képességét, s ugyanakkor egyszerűsít, tömörít. Noha absztrahál és felbontja a hagyományos alkotási módot (a festékeit is maga készíti), Berta mégsem sorolható az absztrakt irányzat képviselőihez. Az absztrakt művészet szélsőségeitől távol tartja őt az objektív világ iránt való fogékonysága, alázata, végtelen líraisága, mindenben feloldódó érzelmességben. Azt is észre kellett vennünk, hogy kifejezésmódja mennyire hasonlít a népművészet sajátosságaihoz (pl. a távlat nélküli térábrázolás, az aszimmetria, szimbolikus tartalom, aránytalanság stb.). Saját bevallása szerint is közel áll a népművészet szemléletvilágához, s ezt a vonzalmat csak elősegíti, erősíti a Félegyházán élő *Lükő Gáborral* való ismeretsége, aki kitűnő ismerője a „magyar lélek formáinak".

KOVÁCS ISTVÁN

kellő biztonságérzetet a szemlélőben Dukay iránt. Vajon a játékos kedv mögött mennyi a megértésre törő művészi szenvedély? Dukay Barna kiállítása sok kérdőmondatot tett fel nekünk, egyelőre válasz nélkül. Reméljük legközelebbi bemutatkozásán feleletét, s válaszadását is láthatjuk majd.

BERTA JÓZSEF a félegyházi Holló László képzőművészkörben kezdte el műhelytanulmányait, melyeken fellelhetjük a szentendrei művészcsoport hatását. Ez leginkább a stilizálás

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
TYPOGRAPHIA
Budapest

...mertbak legyenek a megtisztel-
tetésre.

Biróczky János sportköri elnökkel, Pellvássy Ferenccel és Krétay Lászlóval, a szakosztály két vezetőjével arról beszélgettünk, hogyan fejlődnek, mi várható a továbbiakban a fiúktól. Az országúti versenyzőkkel kezdjük:

ZSEBEHÁZI GYULA (18 éves, a Zrínyi Nyomda dolgozója): Jó képességű, jó szellemű versenyző, a jövő ígérete. Éves teljesítményével a juniorok pontversenyében utcahosszal végzett az első helyen. A nyár egy szakaszában és az NDK-ban visszaesett formájában, de ősszel felfelé ívelt a teljesítménye. Hullámzó formájának két oka van:

...lehetőséget nyújthat a válo...
ban folyó rendszeres edzőt...
zás. Ha továbbra is ennyire...
ti ezt a nehéz sportot, s önb...
a válogatottság tényével vis...
akkor sikerei lesznek. Ben...
az eredmény.

BICSKEY BÉLA (19 éves, ...
peli Papírgyár dolgozója...
sprinter, sokkal többet telj...
ne, ha még komolyabban ve...
edzést.

HABONY FERENC (25 éves, az Athenaeum dolgozója): Óriási tapasztalattal rendelkezik, kitűnő sprinter. Teljesítménye eléggé hullámzó volt, vereségeit, főképpen a taktikai utasítások be nem tartása okozta.

Kettőjüket a páros pályaversenyre nevezik, ha formájuk kielégítő lesz. Ha a klubban is együtt maradnak, és nemcsak az ...

*

Sportérdeméremmel tüntették ki Kovács Lajost, a természetjáró-szakosztály vezetőségének tagját, hosszú évtizedes társadalmi sporttevékenységéért. Gratulálunk!

*

Előrehaladott tárgyalások folynak az illetékes sport...
a szakszervezet köz...

...gei miatt gyengébben táplálkozik. ...
Ha e két tényezőn változtatunk — ...
és ez lehetséges —, akkor kitartása ...

Befejezéshez közeledn... bajnokságok e...

Befejezéshez közelednek az üzemek közötti bajnokságok első fordulói, az asztalitenisz és a sakkversenyek. Az asztaliteniszben jelenleg öt esélyes csapat küzd a bajnoki címért, a vesztett pontok alapján még az Egyetemi csapat is bajnok lehet. Ehhez azonban elmaradt mérkőzéseit meg kell nyernie. A táblázat december 11-én készült, így természetesen nem végleges. Az elmaradt mérkőzések jegyzőkönyveit (mérkőzéslapjait) kérjük beküldeni. A sakkbajnokságban a Szikra, az Akadémiai, a Nyugdíjasok és még a Csomagoló csapata is esélyes a bajnoki címre. Az elmaradt mérkőzéseket a sakkozóknak is le kell játszani.

A bajnokságok második fordulója — amennyiben az őszi fordulót befejezik — előreláthatólag január közepén kezdődik. A kiírás értelmében az Újpesti Papír az asztaliteniszből, az Ifjúsági Lapkiadót a sakkbajnokságból töröltük, mert nem jelentek meg a mérkőzéseken.

Dukay Lajos

1909/10 - 1911/12 I

Ø

Ferkèpzomfoiskèvk

77 l.

Dukay Zsuzsa

90 Kukoricafosztás a Bánátban 200.—

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Firenzei iskola a XV. század végéro

Jézus föltámadása és a szt. Lélek

A képnek felső csúcsives
jobb kezét áldásra emeli és
tart piros kerez
másika arcczal
alszik. A háttérben díszes épüle
nak jeruzsálemi állandó im
diszítettek. Szemköz a Mad
helyeskedettel; fölül a Szentlélek
apostolokat kiknek feje fölött
sugározzabe, a nagy zugásra összegyülő zsi
apostolok összegyülve valának.

Olajfestés, fára, méretei

Ltsa: 1199

116

Dukesz Artúr

Houlcot Kerső: Dukesz Artúr. (Tanulmányok Gyöngyös város történetéből, Gyöngyös, 1964(1966.) Hiz. sokszor. Bp.)

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284l./

282,l.

Duklauer Jenő

Duklauer Jenő okl. építész-
mérnök, építőmester, V. Szalay-

u. 3. II.

Tel 316-199

Bptávb 1940 szept.
– 1942. jan.

Dukesz Alfrédné:

(Déri-Huber Kör.)

A Nemzeti Szalonban rendezett képzőmű-
vészeti körök országos kiállításán portré-
szolva szerepelt. (említve)

Népszava, 1952. Nov. 19.

M.D.K.

Dukits Josef,fazekasm.

A pápai anyakönyvekben szerepel 1840-ben,mint fazekas.
239.o.

Kéry Bertalan: A pápai keményceréppgyár története.
235.o.

m A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.
Veszprém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága
Veszprém.1965

Duknovich

Hobräer

(Dalmata Giovanni)

Hekler M.M. Tört

107. l.

Glasinac h.n. VIII.112

Ábrahám megyrea

Duknovich de Tragurio, Joannes

lásd
z
Giovanni Dalmata.

LVIII. Tábla.

petrén

Duknovich, Johann
de Tragurio
(akit Dalmata Gio-
vannival arono-
sitanak)

l.

Hekler Budapest

31, 36. l.

Duknovich Johannes

de Tragusia

l. Dalmata, Giovanni

L.

Szendrey-Szentiványi

402-l.

W. Kilian: Dess aller G
Erzherzogen, König
Ingspurg, A° 1624

Jordultan, arcélben és)

a (négy szögletes alapon tojásdad me-
visel (keresztel ~~a tetején~~ ~~van~~ ~~van~~ kaja hosszú,
tvált. Vértbe van öltözve s palástjának
gélye ékkövés ~~[illegible]~~. Alól a medail-
áll. Feliratai a kereten:

V. Fil. Rom. Imp."

stantia"

ux, et pugnacibus armis
iae splendor honosq; domus.
duo dos uxoria regna
aleoi laudibus omne latus."
nffte, Alberti deß vierdten Römischen

dig: „Ladislavs, nach ableibung seines
i deß fünfften Römischen Kaysers Son."

nak 15.6:12.9 a rézlapnak 18.4:13.1. c/m.

883.

243/95 N:3

Duknovich, Johannes de Tragusia, l. *Dalmata, Giovanni.*

DUKNOVICH, I. *Dalmata. Giovanni.*

Bezegh Éva:

Derékon alól, állva s kis
ját tartja, a mely negyed hete
könyvi van ezüst csatokkal.
je gyöngyös; nyakéke, karkötő
ruhája ki van vágva s aranyu
ujjak szegése csipke. Köpenye
A jobb kéz csuklójánál kettős cs
ezüst karikát visel. A derekán
Balra az asztalon edény áll v
függöny log. A kép alatti fe
VERA EFFIGIES SPECTABILIS a
DNI JOANNIS SRETER . . . .

Olajfestés, va
Lanfranconi

L czimert átrázoló brocheja, a hullámvonással körül
vett boglárok

Duknovich de Tragurio, Johannes

lásd.

meglevőt használta fel, a nép ro
bánni, mint előtte senki. Zalánjá
zet első nagy küzdelmének, a h
hetett, mint a nagy nemzeti felb
gazdag költői pálya alkotásainak
drámák, elbeszélő és lírai költemé
műfordítások. Vörösmarty az örö
nem, amíg e földön nyelvünkön
zengeni fog a magyar ajkakról,

Vörösmarty nemcsak a k
dekkel maradt volna hátra. Köv
említsük; a legkitünőbb azonban

Tompa költői pályája k
akinek versei ugyan gyönyörköd
korszak költői között, akit egész
retet zengésére nincsenek húrjai.
csapása végig sújt a nemzeten, f
ható fájdalommal. S e szive véré
a magyar nép egyik legkedveseb

Vörösmarty és Tompa k
és ARANY JÁNOST.

Majdnem egykorúak vol
volt mindene s mégis minő külö

Petőfi élete megrázóan t

Balogh Adatok Milano

22. l

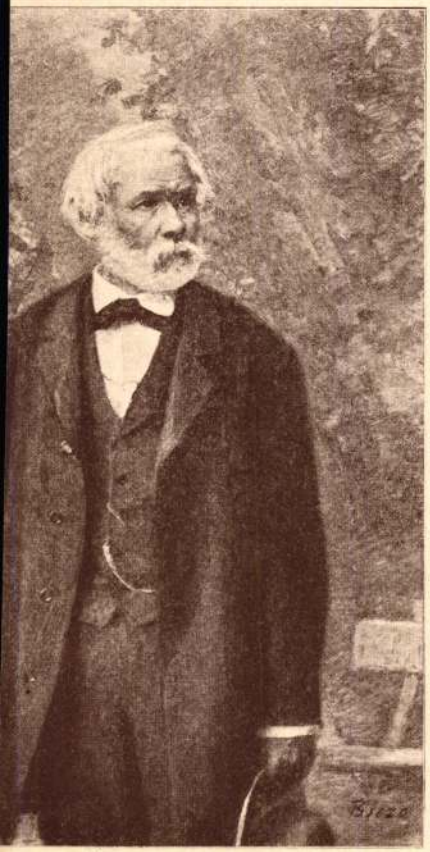

y János arczképe. Kiállította Arany László

Duknović, Ivan Dalmata

Fiskovič, Cvito: Ivan Duknović Dalmata. Acta Historiae Artium, 1967. tomus XIII. fasciculi 2-3. 265-270.

Az 1967.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o.1.sz.68-1o7.l./

1o5. l.

105.l

Dukhovich, Ivan (Joh. Dalmata)

munkásságát érintő kérdésekről tartotta kongresszusi előadásait C. Fiskovic.

Prokopp Mária: A XXII. nemzetközi művészettörténeti kongresszus /Bp. 1969.IX.19-26./ - Művtört.Ért. 1971.1.sz. 30-46. l.

44.l.

M.D.K.

Duknović, Ivan, Trogirból
más néven Giovanni Dalmata szobrász

Mátyás király legfoglalkoztatottabb szobrászai közé tartozott. Műveire vonatkozó vélemények még nem egségesek: neki tulajdonítják a Diósgyori

./.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz. Veb. Seemann, I. Aufl. 1965. Bd. IV. Die Kunst der Renaissance, 936 old.

612. old.

M.D.K.

Giovanni Dalmata, szobrász

... hadomát, a visegrádi vyoleszögletes kút vörös márvány faragványait és egy angyalfejet.*)

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz. Veb.Seemann, I.Aufl. 1965. Bd.IV. Die Kunst der Renaissance, 936 old.

612. old.

x) 467. ábra

M.D.K.

Ivan Stjepanov Duknović

szobrász

(Giovanni Dalmata)

Magyarországon készült műveiről csak feltételes módban nyilatkozik a szerző, miszerint, neki tulajdonítják a diós győri dombormüves oltár-triptichont, dombormüves töredékeket hollóval és angyalfejjel, Mátyás és Beatrix dombormüves arcképét és a visegrádi díszfulaf". Ez utóbbira vonatkozólag több ellentétes véleményt közöl a szerző. Ismerteti honi és itáliai, munkáit, Mátyás király megrülöntörtetek magas véleményét a művészről, aziner élete mégis tragikus volt.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkorban és a reneszansz idején

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

97. old.

MDK

Johannes Duknovich de Tragurio szobrász

Balogh Milano 22 l.

Joannes Duknovich, művésznéven: Giovanni Dalmata, szobrász

magyarországi működésével első írben Teleki József foglalkozott (1857), öt követte a horvát Kukuljević (1868), azi az 1488-ból származó Mélyás király adományozó levelét is közölte. A különböző külföldi méltatókkor csatlakozik Fabriczy Kornél (1901) ariner részletes tanulmánya már a művész munkáinak kronológikus felsorolását is adja.

Balogh Jolán: Joannes Duknovich de Tragurio. Acta Hist. Artium. 1960. Tom. VII. Fasc. 1-2. 51. old.

M.D.K.

Joannis Duknovics de Tragurio
(Giovanni Dalmata) szobrász

nevét idézi a szerző Mátyás
királynak egy levelébőt vett elismerő
nyilatkozata alapján.

Iolán Balogh: I mecenati ungheresi
del primo rinascimento

Acta Historiae Artium,
Bp. 1967. Tom.XIII. fasc. 1-3. 206. old.

M.D.K.

Ivan Duknovič, szobrász
(Giovanni Dalmata)

műrödéséről ad áttekintést a szerző, megemlézesve 1497-1514 között Magyarországon töltöt éveiről, és hét szép fényképet közöl a művés Trogvi-ben található műveiről.

Cvito Fiskovič: Ivan Duknovič Dalmata

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc. 1-3. 265-269.old.

Duknovich Johannes /Dalmata Giovanni/ MD K

szobrász 1445-1509.

Mátyás nemességgel és várbirtokkal jutalmazta mert müvészetével " a magunk és országunk dicsőségét" növelte.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 251.o.

M. D. M.

Johannes Dukanovich
avar Giovanni Dalmata
horvát

I. Pál pápa síremléke.
A Frau-i dóm Orsini kápolnájában
Ev. János oltára.

Problema: a rómában dolgozó Johannes Dalmata és a Mátyásnál dolgozó Joannes Dukanovich de Traguio azonos-e?
Balogh Jolán: Johannes Dukanovich de Traguio. Művtört. Ért. 1959 VIII. 4 n. 259.

Duknovich János M.D.K.

azaz Giovanni Dalmata

kolrán

Mátyás uolgálatában hosszú időt töltött. A budai palota faragványai a diósgyőri vár tyklomának fehérmárvány oltárát s Mátyás és Beatrice relief-archépét készítette

Kanyús, hag. műv. Bp. 1960 429

Duknovich János / Giovanni Dalmata/ MDK

a "Király őfelsége köfaragója" Mátyás
királytól nemességet és birtokot kapott.

54.o.

Borsos- Sódor- Zádor: Budapest. Bp. 1959

MDK

Duknovich de Tragurio Ioannes, szobrász

Mátyás kedvelt fenti mesterének nemességet és várbirtokot adományozott.

A magyarországi művészet története I.
Budapest, 1961. II. kiadás. 266.l.

Ábrázolás megyéjéz

Dúknovich de Tragúrio

Johannes

építész és szobrász

XV. sz.

lásd

Giovanni, Dalmata

alatt is

Budinis: 156. l.

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrás

A betüszerkesztés hazai egykoru emlékanyagában sajátos vonást jelentenek:
az E és az L betük alsó szárának iveléseː
a T betü vizszintes szára végeinek párhuzamos metszéseː
az S betü középszakaszának elegáns megvastagitásaː
az O betü oldalainak ferde tengelyhez igazodó megvastagitása.--E jellegzetességeket a Verebélyi sirkő mester egyéb müveinek meghatározására is felhasználhatjuk.
113.old.

NAGY ÁRPÁD:Négy renaissance kori siremlék a középkori egriSzent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Museum Évkönyve,VIII-IX.,Eger,1972.

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az egri egri Verebélyi sirkő/1493/mesterének V betüi:
9/b.-ábra.-1.-Ancona,Gianelli siremlék,1509.-
2.-Verebélyi siremlék,Eger,1493.-128.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD:Négy renaissance kori siremlék a középkori egriSzent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Muzeum Évkönyve,VIII-IX.,Eger,1972.

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrás

A Mátyás-Beatrix portrépár elemzései alkalmával több-
ször felmerült az a lehetőség,hogy az ő alkotásai.
Balogh Jolán ezt elutasitotta. 115.old.

NAGY ÁRPÁD:Négy renaissance kori síremlék a középkori
egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XXXX VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUNOVICH DE TARGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

A diósgyőri, egri, kassai faragványok mesterei azonos műhelyből származhattak/1490-93 körül/A Mátyás-Beatrix portrék, a Verebélyi sírkő arra utalnak, hogy mindezek Dalmata művei voltak. 116.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XXXX VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az egri Verebélyi-sirkő/1493/mesterének E betüi:
9.4.ábra,- 1.-Verebélyi siremlék,1493.
2.-Gianelli siremlék,Ancona,1509.-
3,-Siremléktöredék,Eger, én. 127.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy reneszánsz kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger,1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrás:

Az egri Verebélyi-sirkő/1493/mesterének E betüi:
8.ábra.--1.-Verebélyi-siremlék,1483.--2.-Gianelli siremlék,Ancona,1509.--3.-Siremléktöredék,Eger én.---
5.-Szatmári-sztemma,Kassa.1492.-- 126.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger,1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Joggal kereshetjük az egri Verebélyi-sirkő készitőjét Mátyás udvarának olasz szobrászai között.
Támpontul szolgálhatnak:
a/ a Mátyás-Beatrix portrépar Dalmatától való származtatása;
b/a diósgyőri oltártöredékek mesterét Balogh Jolán Dalmata személyében határozta meg. 116.old.

NAGY ÁRPAD: Négy renaisssance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-iX. Eger, 1972

/JOHANNES DUNOVICH DE TARGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az egri, diósgyőri, kassai darabok működésének eddig ismeretlen szakaszára világítanak reá. Ugyanis Mátyás halála után 1497. febr. 10. ig semmit sem tudunk életéről. Ha Nagylucsei, majd Bakócz Tamás környezetében bukkannak reá, Magyarországról való távozását Bakócz esztergomi érsekségével hozhatjuk kapcsolatba. 116. old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaisssance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105. old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-iX. Eger, 1972

JOHANNES DUNOVICH DE TARGURIO; Giovanni Dalmata/szobrász

Az egri Verebélyi-sirkő teljes azonositásahoz teljes hazai emlékanyagunk feldolgozására és a római és a parizsi hiteles Dalmata alkotások betüivel való egyeztetésre is szükség van. 117.old.

NAGY ÁRPÁD; Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

V Hof

JOHANNES DE

Johannes Dunovich de Targurio/Giovanni Dalmata/szobrász

Mátyás halála után megszünt az udvar müvészpártolása. A leggazdagabb főurak még foglalkoztatták a müvészeket. Ekkor van az egri székesegyház átépitése/1490-96/Nagylucsei, Bakócz sokat áldoztak erre. Rgyetlen, mely kellő mértékü fizetést és müvészi feladatot jelenthetett Dalmata számára. 116.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

Johannes Dunovich de Targurio/Giovanni Dalmata/szobrás

A 8-9 ábrán az egri, anconai, kassai feliratok E és R betüit és az egri és anconai V vetüket vetettük egybe. Egy mühelyre vallanak, ha mühely azonosságról lenne szó csupán, de Dalmata Magyarországról való távozása után 1496.97, ezzel a betüalkotással hazai emlékeinken már nem találkozunk. 117.old.

MAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori síremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 103.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUNOVICH DE TARGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Ellenpróbaként a hiteles Dalmata-müvek egyikének,az anconai S.Ciriaco templom B.Girolamo Gianelli siremlékének betüivel vetettük össze a Verebélyi-sirkő feliratát.Az E betü eltér,de az R egyezik.Az eltérést igazolhatja a közben eltelt 16 év is.Egymásik egri felirat is hasonlit. 117.old. /8-9.ábra/.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUNDVICH DE TARGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

A 8-9.ábrán, az egri, anconai, kassai feliratok E és R betüit és az egri és anconai V betüket vetettük egybe. Egy mühelyre vallanak, ha mühelyazonosságról lenne szó csupán, de Dalmata Magyarországról való távozása után 1496-97-ben ezzel a betüalkotással hazai emlékeinken már nem találkozunk. 117. old. -8-9. ábra. 126-28. old. -Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105. old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata, al. Johannes Duknovich de Tragurio, magyarországi működése Mátyás király halála után, igy rekonstruálható 5.-Verebélyi Simon egri sirkövének készitése.
117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972.

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAUGURIO/Giovanni Dalmata/szobrás:

Ha feltevéseink helytállóak,akkor Giovanni Dalmata, al.Johannes Duknovich de Traugurio,magyarországi működése Mátyás király halála után,így rekonstruálható: 6.-1492-1493.-további xxxxxxxxxxxx legalább három egri siremlék xxxxxxx faragása. 117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972.

Johannes Duknovich de Targurio/Giovanni Dalmata/szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata, al. Johannes Duknovich de Targurio, magyarországi működését Mátyás király halála után igy rekonstruálhatjuk:

1. 1490-91: székesfehérvári Mátyás siremlék készitése. 117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972.

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO /Giovanni Dalmata/ szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata, al. Johannes uknovich de tragurio, magyarországi működését Mátyás király halála után igy rekonstruálhatjuk:
3.- 1490-92.-A diósgyőri /un. alsó/ oltárt készíti, valószinüleg Nagylucsei Orbán egri püspök részére.
117. old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105. old

Az Agax Egri Múzeum Évkönyve. VIII-IX. Eger 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/ Giovanni Dalmata/szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata, al. Johannes Duknovich de Tragurio, magyarországi működését Mátyás király halála után igy rekonstruálhatjuk:

4.- 1492.-a kassai Szatmári-sztemma készitése.
117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Agax Egri Múzeum Évkönyve. VIII-IX. Eger 1972

JOHANNES DU U

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata, al. Johannes Duknovich de ~~Traguriex~~ Tragurio, magyarországi működését Mátyás király halála után igy rekonstruálhatjuk:

2.-1490-1496: az egri Szent János székesegyház szobrászati munkáiban való résztvétel. 117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az ~~Egax~~ Egri Múzeum Évkönyve. VIII-IX. Eger 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrás

Egri, Verebélyi Simon sírköve, 1493.ból. Felirata:
1. CONDITUS.HAC.EGO.SV.SIMO
2. VEREBILIUS.VRNA.MILES.ERA.MARTIS MV/nera/MVLTA T/v/LI
3. ...S.EO...DENVS.DV/m/
4. MIHI.DEFVIT.ORDO.INVIDIT.TANTIS.MORS.INIMICA.BONIS
5. A.D.M.CCCC.LXXXX.III.

Egyazon tipusu maiuskula betük.105.old. 163.ábrák.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNS DUKNOVICH DE TRA-GURIO/GIOVANNI DALMATA szobrász

Ha feltevéseink helytállóak, akkor Giovanni Dalmata al. Johannes Duknovich de Traugurio, magyarországi működése Mátyás király halála után, így rekonstruálható:

7.- 1496-1497.- Trauba, /trogár/ költözik. 117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkri egri Szent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az egri,Verebélyi Simon sírkövének/1493/szöveg kiegészitése ez lehetett.Verebélyi Pál kanonok verse lehetett.
1.Conditus hac ego sum Simon Verebilius urna;
2.Miles eram martis munera multa tuli.
3.Opis eorum egenus dum mihi defuit ordo.
4.Invidit tantis mors inimica bonis.
Dátum: A.D.M.CCCC.LXXXX.III. Distichon.
106.old. 1-3.ábrák.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Dalmata megrendelőinek körét egy zárt időszakban, Nagylucsei Orbán és Bakócz Tamás egri püspöksége idején, az egri egyházmegye területén találjuk. Bakócz távozásával lelassúltak az egri építkezések, így Dalmata legnagyobb megrendelését veszíthette el, ezért távozott el.
117.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori síremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Verebélyi Simon, egri várkapitány siremlékét készitette 1493-ban. Vörösmárvány. Heraldikus cimer. Mérete: Hossz. 190 cm. Szél. 94 cm. Vast. 14-15 cm. Feliratméret: 5.3 cm. Feliratt pus: antiqua maiuscula. A felirat a kereten körbefut. 105. old. -I, tábla. 1.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105. old.

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO /Giovanni Dalmata/szobrász

Simon

Az egri Verebélyi sirkő/1493/cimere megegyezik Verebély /verebi/Péter erdélyi alvajdának a mátraverebélyi templomban lévő siremléke cimerével/1403/. Bár a cimerkép magyarázata nem ismert, biztos, hogy a származási hely-azaz a nemesi praenomen szimbóluma a cimerképen verebe. 107.old.

HAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giuvanni Dalmata/szobrá

Verebélvi Simon sirkövének/1493/feliratrajzai:
1.ábra.-Verebélyi sirkő: &anditusx"CONDITUS"szavából
2.ábra,-Verebélyi sirkő:"Conditus"."Mors"."Tantis"
szavaiból.
3.ábra.-Verebélyi sirkő: "Ego" szava.
122.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a közép-
Kori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO /Giovanni Dalmata/ szobrász

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az összetett betük/B.D.P.R./szerkezetét függőleges szár és kicsinyitett körszakasz adja/B.P.R./ill.a körives betütestbe rajzolt függőleges húr/Dä/.7.ábra. 113.old. 7.ábra.-Verebélyi sirkő/1493/:a D betü az "invidit" szóból. 125.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy reneszánsz kori síremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger,1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Egyéni vonás az M betü szerkesztése.
5.ábra.-Verebélyi Simon sirküve/1493/.-A betüszerkeszt
és szkémája:-a./ a körháló.-b./érintők és húrok.-
c./ érintők és húrok:az M betü szerkesztésének vázla-
ta.- 113.old.- 5.ábra. 124.old. Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a közép-
kori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger,1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Az ivesvonalu betüknél az O vonala kör,a C és G teste körivszakasz.-1.és 6.ábra.-Verebélyi sirkő/1493/az első ábra.- "Conditus"szavából.-122.old.--5.ábra.-Verebélyi sirkő,a C betü az"inimica"szóból. 123.old..Fekete repr. Szöveg:113.old.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger,1972

jJOHANNES DUNOVich de Targurio5/ Giovanni Dalmata/szobrás

Kérdéses,hogy Mátyás halála után Velencében dolgozott-e egyes feltevések szerint?Megalapozottabb az a lehetőség,hogy Mátyás székesfehérvári siremlékét készithette 1490-91-ben. 117.old. 92-93.jegyz

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Múzeum évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

JOHANNES DUKNOVICH DE TRAGURIO/Giovanni Dalmata/szobrász

Ismert mintakönyvek alapján irta betüit.Az egyenesvonalu betük arányos szerkesztése mellett/4.ábra/egyéni felfogásokkal élve,e korban megszokott antiqua maiusculáktól eltérően a T szárait párhuzamosan metszette,alsó szárait finoman ivelte.113.old.--4.ábra.Verebélyi sirkő betüszerkesztések rekonstrukciója.-123.old.-Fekete repr.

NAGY ÁRPÁD: Négy renaissance kori siremlék a középkori egri Szent János székesegyházból 105.old.

Az Egri Múzeum Évkönyve, VIII-IX. Eger, 1972

Ø Dukovió T.

horvát oxobrász

L.

Szindrey-Szentiványi

402. l.

W. Kilian: Deß aller Durch
Erzherzogen, König in
Augspurg 1629.

fordult)
(negyszögletes alapon tojásdad medail-
(kereszttel ~~a tetején~~, Hosszú haja hullá-
la ~~[illegible]~~ nincs.. Vért ~~[illegible]~~ je ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ fe-
lvényét ~~[illegible]~~ viseli, ~~[illegible]~~ brokát palástjának csat-
onban kerék ~~[illegible]~~ van fölül keresztes or-
almával. Föliratai a kereten:
ivs Romanorvm Imperator P.P."
scrimina"

sar varijs par laudibus alter
Virtus, Sors qvoq summa fuit,
ide, Victricibus armis
ůd abs re nomina tanta tulit."
vs der Erste diß Namens, Kaysers
ten Son."
g: „Philippvs der Erst, ein Son Maxi-
" olvasható.
lapnak 15:11.7 s a réclapnak 16.9:12 cm.
élkül hátul.)
ggel)

243/95 - N°4

Duković T., horvát szobrász. Berdjanban Oroszországban született 1860-ban. Nagyatyja dalmácziai származású volt. Atyja ellenezte, hogy a művészetnek szentelje magát s ezért a zürichi polytechnikumon tanult s azután a mérnöki pályán működött. Utóbb, atyja halála után, a bécsi képzőművészeti akadémián tanulta a szobrászatot. 1889-ben »Művészi impressziók a párisi kiállításról« cz. alatt olasz nyelven írt munkát adott ki. Jelenleg főleg a szobrászattal foglalkozik.

Strossmayer koledar za god. 1909. 196. l.

Dukovics Péter Ifj és
Kindornai János

nincs
eed
2

asztalosok

1798-ban a maig is meg-
levő farostélyokat
készítettek a két Kornson
az alábbi templomban

Csem Bart Gyöngyös

14. l.

álni, ha a kilátásba helyezett élelmi-
marosan. Olaszország igéretet kapott,
itelt fog rendelkezésére bocsájtani. De
gitség nem elegendőek és Olaszországnak
bevennie.
sen birálja a kormányt a délolaszország-
. Brindisiben összeütközésre került sor
A munkásszövetség titkára kijelentette,
a reakcióval szemben, ha a kormány nem

kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy
lizációja feltétlenül szükséges az olasz
en amerikai vagy angol pénzember sem fog-
ni a helyzet lényeges javulása előtt.
lt az olasz kormányhoz, hogy a politikai
t ne hajtsák végre. Római hir szerint a

Dul Dezső

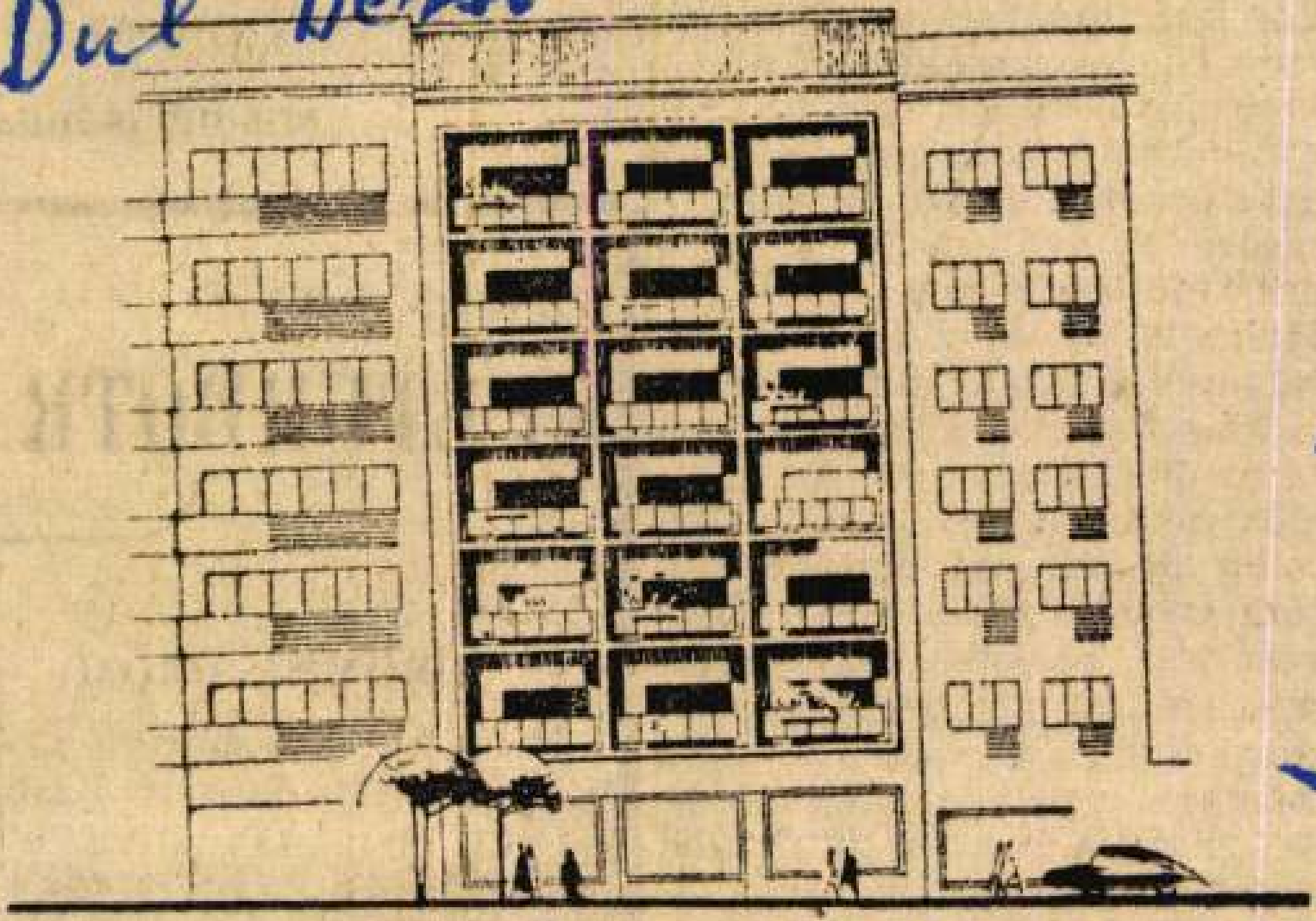

A »Lottó-ház« homlokzata, a Mártírok útja 27. szám alatti telken
(Dul Dezső terve)

Mozar Nemzet
c 357 Gepz 29.

Szokolyán hirdeti az igét szűkös körülmények között, hiszen hat gyermekének kellene kenyeret adni, de nem tud. A nyomorgó prédikátor idősebb gyermekét a Buda felszabadítására gyülekező seregek egyik főtisztje kéri örökbe és Mányoki Ádám, a 12 éves, értelmes fiúcska a jólelkű német katona fogadott gyermeke lesz. Így szóródik a tehetséges gyermek német környezetbe, sodródik az európai barokk kultúra csiszoló műhelyébe. Művész lesz, korának egyik keresett, sokszor megbecsült, sokszor megalázott, de mindig számon tartott arcképfestője. A szász, a lengyel uralkodói udvarokban királyok, fejedelmek, főúri szépasszonyok, diplomaták és tudósok képmásainak egész sorát alkotta meg. ábrázolás, a lélekfestés egyszerű, meleg és közvetlen művészetében.

Mihalik Sándor

URBÁN ERNŐ:

KULTÚRBOTRÁN

CSOKONA

1.

ÖRÖMBE ÜRÖM

Hősnönk: Bumburucz Ödönné, született Szirom Kamilla Thália papnője, magyarán: színművésznő volt eredetileg. Igaz, hogy oklevelének kiállítója csak egy Dohány utcai magánképezde volt. Az is igaz

Dul György, építész;
sz. 1925. Gyulán. A bpesti
Műegyetemen 1945. után
végezte tanulmányait.
1952. a M. Építőművesek
Szövetsége Sztálin 73.
születésnapja alkalmából a
szocialista-realista épité-
szet ügyének előbbrevi-
telében szerzett érdemeiért
jutalomban részesítette.
A IV. M. Képzőművészeti
kiállításon Irodaház
épülete és Lakóépület Pa-
saréten c. műveivel
szerepelt. Az AÉTI-nél
működik.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS B...
35 /19 23
1923 év jannár 24

atásügyi Miniszterium.

Határidő 923 február hó 15

rszágos Bizottságát, hogy a cserhát-
emplom helyreállitása tárgyában ke-
égett 1917. évi november hó 9-én
ött iratokat hozzám mielőbb vissza-

nuár hó 10-én.
ett:

Megyva

Dul Dezső

építék

IV. M. képzm kiáll

1954 jan-febr (kevés)

Irodaház

l. Szabó
Erzsi
listáján

219.000 kor.

3.100 kor.

55.000 kor.

46.000 kor.

511.100 kor

...nik, hogy az érdeklődés a körönség

...ünemlék fontosságának, főképp ha azt

...abott díjnak öl-hatszorosát is adták

...még kevesebb ember körött osztott

...ömböki Takarékpénztár Rt. Zs" sevű

...ott kamatozik. Tekintettel az önzy

...irottságának - Budapest.

DUL Dezső építész M.D.K.

Pályaterv az orvostudományegyetemi központ épületéhez

/25 000 Ft-os dij

Döntöttek a Nagyvárad téri orvostudományegyetemi központ és a Győr-Nádorváros tervpályázatról

Magyar Nemzet 1962. október 20. 3.l.

M. D. K.

DÚL Dezső építész

Részvétel a pályázaton (Megvásárolva)

000 forint 69 pályaműre
énnyesen zárult a főiskolai kollégiumi tervpályázat

emzet 1962. május 30. 3.1.

Re

MDK

Dul Dezső

Kiosztották a lakóházépitési tervpályázat dijait.
Magyar Nemzet, 1953. jan. 4. 6.l.

DÚL Dezső építész

K.D.K.

Bp. Fophijbeépítés a Márkérok utján (Lottó-ház) Repr.

Rados Jenő: Magyr építészettörténet Bp. 1961. 351.
352.

DUL Dezső épitész M.D.K.

ÁÉTV

SZOT Gyógyüdülő, Hajduszoboszló repr.

modellfotó

Kerttervező: Dalányi László

Magyar Épitőművészet 1962/3. 9.1 11.1.

Dul Dezső, építész MDK

Az északi szakaszon szállodasor, a délin diákszállótömb építését tervezi.

Pakots György: Legfontosabb a Dunapart rendezése 3.

Bp. 1903. júl. 2.

ESTI HIRLAP

Dul Dezső építész /ÁÉTI/ M.D.K.

Középmagas lakóház tanulmányterve

Magyar Építőművészet 1963/1. 34.1.

M.D.K.

Dul Dezső épitész

ÁÉTV

Irodaház, Veszprém, repr.

Belsőépitész: Kigyóssy Ágnes

Magyar Épitőművészet 1966/1. 24- 27.1.

K. D. 1

DÚL Dersó építész

Részvétel a kiállitáson / I. kategória/

xmegv~~á~~erv megvásárolt terv

/ b.j./ Vita az épitőművész szövetségben a családiház-épités uj megoldásairól
Kihirdették a sorház- tervpályázat eredményét
Magyar Nemzet 1962. március 4.

Dul Dezső építész M.D.K.

Résztvett a budapesti Orvostudományi Egyetem elméleti tömb tervpályázatán

Magyar Építőművészet 1963/2. 6-7.l.

Dul Dezső
építész

M.D.K.

A Hajduszoboszlói Szot üdülő
tervezője.

Frank János: Építészeti kiállítás
Élet és Irodalom, 1964. febr. 29 – 8 hap.

Dul Dezső épitész

M.D.K.

Résztvett a pesti Duna-part beépitésre kiirt tervpályázaton

10 000 Ft-os III. dij

G.J.:Kihirdették a Duna-psrti tervpályázat eredményét

Magyar N emzet 1963. julius 2. 5.1.

M.D.K.

Dul Dezső építész

A Bp. II. " Aranyhegy és környéke" rendezési terv-pályázaton dijazva,

Társtervező: Korbonits Dezsőné, Mártha Endréné

Magyar Építőművészet 1967 /6. 3-4 .l.

Dul Degső

a hajdúszoboszlói fürdő és szálloda tervegője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966

271 l.

M.D.K.

Dul Dezső, épitész

tervezte a hajdúszoboszlói fürdőt és szállodát

Major, Máté: Ungarische Baukunst von heute
Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/.
Bp. 1966. 363 l. 26 t.

283. old.

M. D. K.

DUL Dezső épilész

12 tantermesre bővíthető 8 tantermes
ált. gimn. pályaterve III. díj

Teropályázati eredmények
Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62 l

Dul D.

A Hadapród utcai /új/ lakóházat épített.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 96.l.

1

Dúl Dezső

1) Atomreaktor 1956-57 terve

2) Engels téri lakóház, 1956. terve

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. 13 l.

Kiállítás-katalógus.

Dul Dezső

D/ul/ D/ezső/: Irodaház, Veszprém. /Dul Dezső építész, Kigyóssy Ágnes kerttervező/ - Magyar Epitőművészet, 1966, 15. évf. 1. sz., 24-27. l. Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./
~~249.~~ 247.l.

Dul Dezső

Veszprémi Irodaház. /Dul Dezső építész, Kigyóssy Ágnes belsőépitész./ - Magyar Epitőipar, 1966. ~~kkkxxvf~~. 15.évf. 1.sz. 18-19. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 25o. l.

Dúl Dezső

(1925) - építész. Elvégzi a Budapesti Műszaki Egyetemet, 1948 - az Általános Épülettervező Vállalat műteremvezetője. Épülettervezéssel foglalkozik. Ibl díjas (1959).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-6171 /Fonó Gy., Kis J./ 139 l.

Dúl Dezső

Több művei: Csillebérei atomreaktor (1956), Hajdúszoboszlói Béke szálló és gyógyfürdő (1964), Veszprémi irodaház (1966), továbbá számos bjesti lakóepületet.

1: Fonó György, Kis J.,

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l

139 l.

Dul Dezső

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., [illegible] ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

DÉLI HÍRLAP
1970 FEB 13

1021

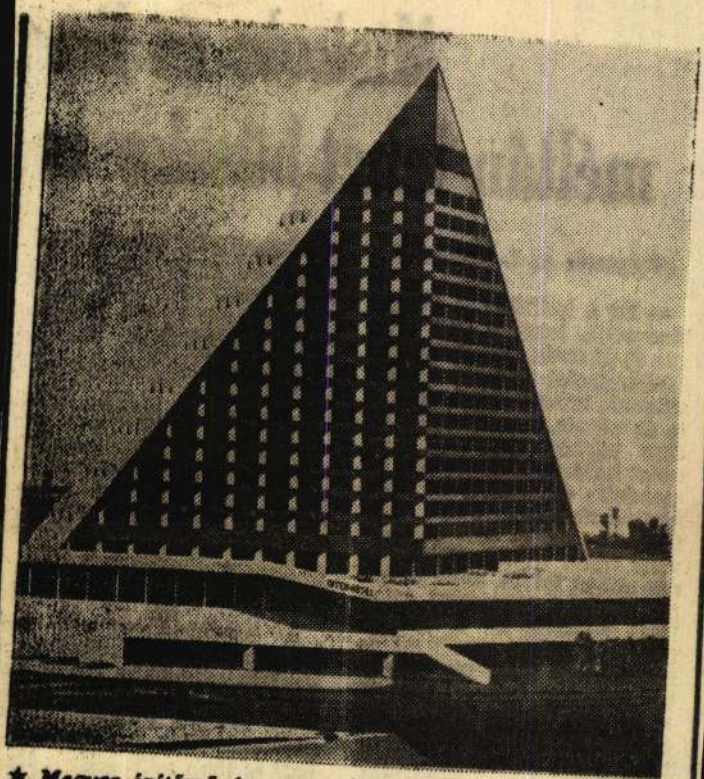

✱ *Magyar építőművész tervei szerint épül Európa egyik legnagyobb síszállója. Az NDK-beli Oberwiesenthalban (Érchegység) 1000 méter magasságban épülő, a környező épületekhez és hegyi jelleghez igazodó 500 ágyas szálló tervezését az Általános Épülettervező Vállalat építőművésze, Dul Dezső készítette különleges építészeti megoldásokkal. Képünkön: a 70 méter magas, 30 emeletes síszálló makettje.*

Miskolc és Bors
méltán lehet büszke ere

(Folytatás az 1. oldalról.)

— Ez a kiállítás is ékesen bizonyítja, hogy Borsod megye és Miskolc nemcsak egyik közigazgatási egysége az országnak, hanem olyan megyéje és városa, amelynek fejlődése egyben meghatározója egész hazánk fejlődésének — mondotta *dr. Soós Gábor* miniszterhelyettes, majd így folytatta: — A mai rendezvény egyik legnagyobb hasznát abban látom, hogy újszerű, kevésbé közismert oldaláról mutatja be a magyar ipar fellegvárát, amely a mezőgazdasági termelés mértékét tekintve, már országosan is az első három megye közé tartozik. Ehhez csak gratulálni lehet. De külön kiemelném, hogy itt nemcsak tájbemutatóról van szó, hanem egy szakmai seregszemléről, ahol kiváló alkalom nyílott a népgazdasági méretű problémák megvitatására és a baráti tapasztalatcserék, az elhangzott javaslatok, kritikák valamennyiünknek hasznos útmutatót jelentenek a további munkában. Miskolc és Borsod lakossága méltán lehet büszke eredményeire, hiszen az elmúlt 25 év alatt nemcsak a vidék ipari pozíciói erősödtek. Mezőgazdasága — a legrosszabb adottságok ellenére — országos jelentőségűvé vált — fejezte be nyilatkozatát dr. Soós Gábor.

*

A rendezvénysorozat második délelőtt a MTESZ-székházban megrendezett mezőgépész találkozóval folytatódott, amelyen Borsod megye állami gazdaságainak, gépállomásainak és több mint félszáz termelőszövetkezetének gépész szakemberei találkoztak a mezőgazdasági gépgyárak ve-

---

400 vagon primőrt kap

Dul Dezső

és Rajkányi Lajos építészek tervezői közösségének tv. székház terve 21 pályamű közül második díjat nyert. A díjnyertes és megvásárolt terveket a Magyar Építőművészek Szövetsége kiállításon mutatta be.

Kiállították az új tv. székház díjnyertes terveit.

Magyar Hírlap, 1968 október 26. 9. l.

MDK

Dul Dezső, építész

A magyar építész tervei alapján
készül az MDK-beli Oberwiesenthal-
ban Európa legnagyobb sí-szállója.

A makett: Rep

— . (— szöveg — jénykép —) 3.

ESTI HIRLAP Bp. 1969. febr. 22.

MDK

Dul Dezső, építész

A harkányi gyógyszálló tervezésére kiírt országos pályázat első díját nyerte.

— : Négyemeletes gyógyszálló épül Harkányban 6.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 31.

Dul Dersö

az alábbi pályázaton loo.ooo forintos dijban részesült 42.sz. pályamü egyik szerzője.

Bakos Béla: Gyógyfürdőszállók és gyógyfürdők tervpályázata, 197o. - Magyar Épitőmüvészet,197o.6.sz. 7-14.l.

Dul Dezső, építész

A hajdúnánási Béke szálloda tervezője.

Kékesdi Gyula: Mai építészek 4.

Népszabadság, Bp. 1972. máj. 21.

Dul Dezső
építén

Hajduszoboszló: SIOT Béke gyógyszálló,
1963.
lexi.

Magyar mív. tört. 10. 5. k.
Kiprómív. Kiad. 1971.

Dul Dezső
építész

+ Hajdúszoboszló. „Béke" gyógyüdülő

1960.
Repr.

Rados: Magyar építészettört. 382.
Műszaki K. 1971.

Dul Dezső
építész

Bp. Foghíjbeépítés a Mártírok
útján. 1954.
Repr.

Rados: Magyar építészettört. 366.
Műszaki kiadó 1971.

Dul Dezső
építész

Óbudai ltp. középarasos épületei

1963.

Repr.

Rados: Magyar építészettört. 360.
Műszaki Kiadó 1971.

Dal Dezső

tervezte a Hajdúszoboszló-i Szot. gyógyüdülőt 1968. 475. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1451

Dul Dezső

tervezte a Veszprémi pártbizottság szél-
házól. 1965. 454. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

1431

Dul Dezső

tervezte a bp-i Engels téri lakóházat.
1958. 366. p. reprodukció

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1310

Dul Dezső

tervezte a bp-i óbudai kísérleti
Középmagas típusházat. 1963. 354 p.
reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1281

Dul Dezső

Tervezte a Bp.-i Erzsébet királynő úti iskola lépcsőházának oblakrácsát 1954. 349. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1271

Dul Dezső -
Rájtalánji Lajos

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.
II. díjat nyertek.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.l.

Dul Dezső –

Rajkányi Lajos

– terve megvételben réncsült a „Fejlenthet" művelődési otthonok" tervpáfázatán 1967.

Magyar Építőművészet 1969. 1. k. 2. l.

Dul Dezső, Ybl-díjas építész

2. Dul Dezső: SZOT gyógyüdülő, Hajdúszoboszló 1964

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 26-old.

Dúl Degső

1) Erzsébet királyné uti iskola 1954-57 terve,
2) Diplomata ház, 1957 terve.

A felszabadult Budapest müvészete.

Budapest, 1960 13 l.
Kiállítás-katalógus.

M. D. K.

DUL DEZSŐ építész

Középmagas tervpályázat II. Épületkategória (I. dú.)

Tarstervező: Boruzs Bernát és Kótai József

Tervpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

M. D. K.

DUL Dezső építész

Bp. Alpári Gyula u. 2. sz. lakóépület Repr.

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 11. l

le. D. K.

DUL Dezső építész

Bp. Lendvai u. 10. sz. lakóépület

Rész.

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 17. l.

M.D.K

DUL Dezső épélész

Bp. Mártírok útja 43-45. sz lakó-
ház

Tarstervező: Hont Róbert és Fenyves
István

Pintér Béla: Épéleszetünk szemlélete
magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 10. l

M. D. K.

DUL Dezső építész

A Csillebérci atomreaktor (Repr.)

Magyar Építőművészet ~~1. sz.~~ 1960. 1. sz.

33 — 34. l.

M. D. K.

DÚL Dezső építész

Bp. Erzsébet királyné úton 8 tanter-
mes iskola Repr.

Szokrász. Horváth Ilona

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 6. sz.

180-182. l.

M. D. K.

DUL Dezső építész

16 tantermes iskola - pályázat

(III. díj)

Társtervező: Hegyi Lajos

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. K.

DÚL Dezső építész (ÁÉTV)

Diplomata ház (Repr. Modell fotó)

Bene László: Lakásépítkezés Budapesten

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 166. l.

Dul Dezső, építész MDH

A Veszprémben épülő
Irodaház terveit készítette.

— (: szöveg — fénykép) 6.

ESTI HIRLAP, br. 1965. szept. 13

MDK

Dul Dezső ép.

Engels téri lakóház

Felszabadult Bp. művészete. M.Gal. 1960.

MDK

Dul Dezső ép.

Atomreaktor

Erzsébet kir.uti isk.

Diplomata ház

Felszabadult Bp. művészete. N.Gal. 196o.

M.D.K.

Dul Dezső épitész

SzOT toronyépület az Árpád-hid pesti hidfő-
jénél

G.J.: Budapest legmagasabb épülete a Váci uton

Magyar Nemzet 1966. junius 23. 3.1.

. . .

M. D. K.

DUL Dezső építészmérnök

8 emeletes lakóház tipustervi pályázaton vesz részt

Magyar Épület 1960 (XVI.) 124. sz. 6. l.

Eredményesen szerepelt a 8 emeletes lakóház tipustervi pályázat

Dul Dezső, építész MDk.

Az Erzsébet kivályné úti iskola épületet tervezte. Igen korszerű, stílusos alkotás.

Vincze Oszkár: Korszerű stílusú lakóépületeket

Népszabadság Bp. 1960. jan. 20. 9. l

Dull Dezső, építész 17 Dk

1. Az egyik III. díjat nyerte a pályázaton.

—: Fiatal építének nyerték az országos gimnázium = tervpályázatot

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 5. 6.l

K. D. K.

DUL Dezső építész (ÁÉTV.)

Kártírok útja 27. Lottóház (Repr.)

Bene László: Lakásépítkezések Budapesten

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 162. l.

M. D. K.

DÚL Dezső építész (ÁÉTV)

Mártírok útja 43-45. „Regent és hom-
jas házak (Repr.)

Tarisleverő: Tenyves István
Hont Róbert
Ilegyi Lajos

Bene László, Lakásépítkezések Budapesten
Magyar Építőművészet 1959. 5/6. 18. 163 l.

Dul Dezső épitész

MÉ D. K.

ÁÉTV

SZOT üdülő , Hajduszoboszló, repr.

Belsőépitész: Szabó György

Dekorációs anyagok: Pó Szabó Éva, Kresz Albert

Kerttervező:Dalányi László

Magyar Építőművészet 1963/6. 20.1.

1963/6

le. D. K.

DÚL Dezső építész

1959 évi Ybl-díj I. fokozat

az Erzsébet Királyné élő iskola terve-

zéséért

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 137.

M. D. K.

DUL Dezső építész

Bp. Lendvai utcai lakóépület
(Resz.)

Magyar Építőművészet 1959. 9/10. sz.
301. l.

MDK

Dull Dezsö,ép.

Iroda ház épületének tervezöje. Munkatársai:
Hont Róbert és Boroszlai István.

La kóépület Pasa réten szintén az ö terve.
Munka társai ennél: Hegyi Lajos és Brjeszka
István voltak.

Műcs.-IV.M .Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr.Ka t. 23.1.

NDK

Dul D.építész

Hadapród utcai lakóház

Major Máté: Építészetünk helyzetéről Csillag, X.évf. 1955.október 784.l.

MDK

Dul. Dersó, építész
az Erzsébet királyné úti iskola
tervéért az Ybl Miklós díjat
(I. fokozatú) és a velejáró 10.000 Ft.-t
kapta.

MTI-Kiosztották az 1959. évi művészeti díjakat.
Népszava. - 1959 IV. 4.: 10. l.

Dul Dezső épitész

MDK

Hidasi Lajos:XIII.kerületi rendelőintézet tervpályázata Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz. 363.l.

Dul Dezső építész MDK

Hadapród-utcai lakóház repr.
54.I.1. jelü országos tipusterv repr.

Csordás Tibro:A tömeges lakásépités tervezési kérdései Magyar Epitőmüvészet 1955.IV.évf.9-10.sz.269.l.

Dul Dezső, építész MDK

Hajdúszoboszló rendezési tervének egyik készítője Repr.

— : A főútvonalak kialakítása, új üdülők stb Hajdúszoboszló rendezési tervében

Népszabadság, bp. 1959. febr. 12. 11. l.
[Vidéki]

Gul Dezső építész

MDk.

az Ybl Miklós-díj I. fokozatát nyerte az Erzsébet királyné úti iskola tervéért.

—: Az új Ybl Miklós-díjasok

Népszabadság, 1959. ápr. 4. 17.(

Dul Dezső, építész MDK

Az Ybl-díjas építészmérnök készítette a hajdúszoboszlói gyógyüdülő és fürdőépületek építészeti terveit.

Repr.

-: Háromszázmyolcvan személyes új gyógyüdülő épül Hajdúszoboszlón

Népszabadság, Bp. 1959. aug. 1. 10.1

Dúl Dezső

Serveszerint épült az I. Mészáros u. „Zöld-fa étterem" több emeletes lakóépület.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

7481

d Dersö

Az OVH székháza, Bp,I.Fő u.44-50. - Építész Dul Dezső, statikus Reitter Ferenc, belsőépitész Szabó György. - Ism.

43-44.1.

Magy.ép.ip. 1972. 1.sz.

Dul Dezső
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1970 FEB 15

1021

Síszálló, magyar terv alapján

Magyar építőművész terve szerint épül Európa egyik legnagyobb síszállója. Az NDK-ban, 1000 méter magasságban épülő, a környező épületekhez és hegyi jelleghez igazodó 500 ágyas szálló tervezését az Általános Épülettervező Vállalat építőművésze, Dul Dezső készítette különleges építészeti megoldásokkal.

A 70 méter magas, 20 emeletes síszálló makettje.

- Tömegpusztító méreg
- Ankarába helyezik
- Sokat isznak
- A gyujtogatót keresik

A világ minden tájáról

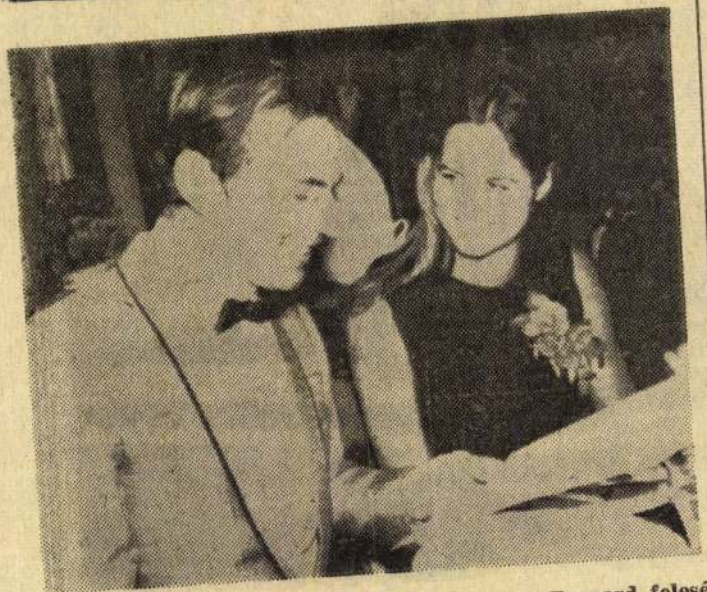

A 47 éves szívátültető professzor, Christian Barnard feleségül vette a 19 éves Barbara Zöllnert.

és az ismere

Tegnap délelőtt kibővített ülést tartott a Hazafias Népfront Miskolc városi elnöksége. Érdekes és a további közművelési és ismeretterjesztési munka szempontjából értékes anyagot vitattak meg: Kovács Sándor, a Lenin Kohászati Művek szociológiai tanácsadója vezetésével felmérés készült a város vezető értelmiségének az ismeretterjesztésben elfoglalt szerepéről.

Két aspektusból vizsgálták e témát. Egyrészt azt nézték meg, hogy a vezető értelmiség milyen formában kapcsolódik be az ismeretterjesztési munkába mint előadó, másrészt pedig azt, hogy mint hallgató, befogadó játszik-e szerepet benne. Érdekes, s még a város objektív körülményeiből adottan is elgondolkoztató a szociológiai felmérésnek az az eredménye, hogy vezető érte'miségünk érdeklődési köre döntően szakmai jellegű. A humán ismeretek, ismeretterjesztési formában való megszerzésére alig van érdeklődés. A szakmai ismereteken belül elsősorban az újak iránt érdeklődnek. Vezető értelmiségünk 77 százaléka olyan igénnyel jelentkezik, hogy kevesebb,

DUL DEZSŐ

Veszprém megyei MSZMP Oktatási Központ

Építész: Dul Dezső (ÁÉTV)

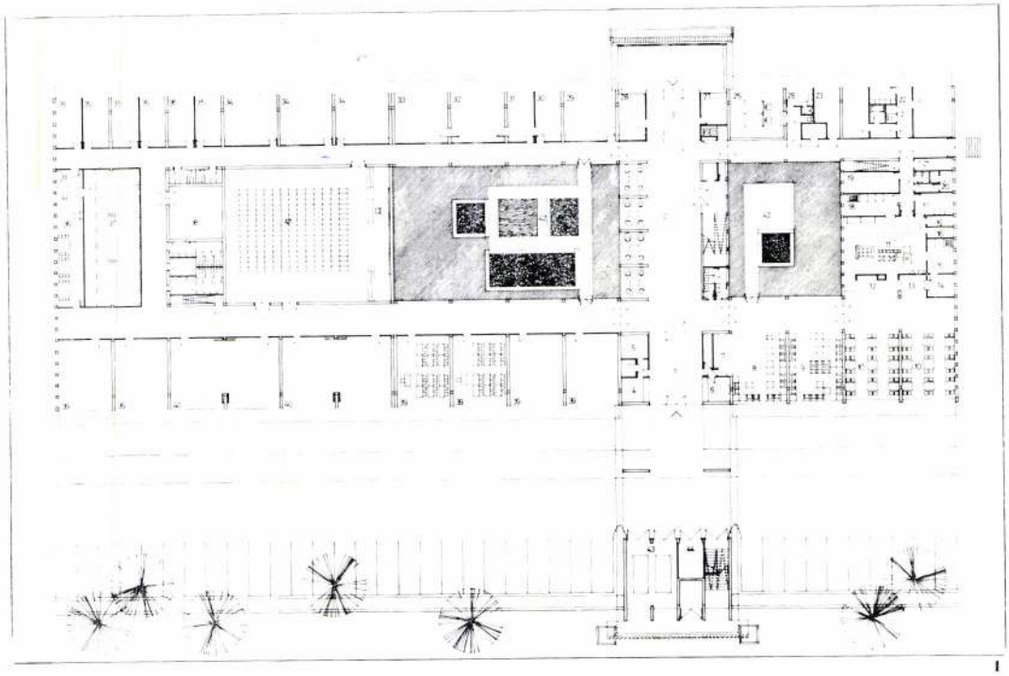

1

2

Belsőépítész:	Kigyóssy Ágnes
Statikus:	Kovács János
Fűtés-szellőzés:	Bellágh György
Víz-csatorna:	Kótai József
Elektromos tervező:	Kohlmann Miklósné
Mélyépítés:	Zimay János
Beruházó:	Veszprém megyei Beruházó Vállalat
Kivitelező:	Veszprém megyei ÁÉV
Beruházási költség:	34 347 000 Ft
Beépített térfogat:	19 500 lm³
Légköbméter ár:	1750 Ft/m³
Tervezés ideje:	1973
Kivitelezés ideje:	1974—1976

1. Földszinti alaprajz, M=1 : 700
   1. Szélfogó; 2. Előcsarnok; 3. Szélfogó; 4. Porta; 5. Telefonközpont; 6. Ruhatár; 7. Büfé; 8. Klubszoba; 9. TV szoba; 10. Étterem; 11. Konyha; 12. Tálaló; 13. Fehér mosogató; 14. Hulladék; Fekete mosogató; 16. Kamra; 17. Húselőkészítő; 18. Zöldségelőkészítő; 19. Szárazáru-raktár; 20. Öltöző; 21. Iroda; 22. Portáslakás; 23. Gázmérő; 24. Szemét; 25. Gázkazánház; 26. Fűtő; 27. Kerti raktár; 28. Raktár; 29. Gazdasági vezető; 30. Igazgató; 31. Titkárság; 32. Igazgató; 33. Tanácskozó; 34. Tanszékvezetők; 35. Tanári szobák; 36. Olvasó-könyvtáros; 37. Könyvtár; 38. Szellőző gépház; 39. Előadótermek; 40. Összenyitható előadótermek; 41. Nagy előadóterem; 42. Udvar
2. A kollégiumi szárny a belső udvarról nézve
3. Nézet az érkezés felől

1. Plan du rez-de-chaussée
2. L'aîle du collège vue de la cour intérieure
3. Vue du côté d'arrivée

Magyar Építőművészet 1978/5

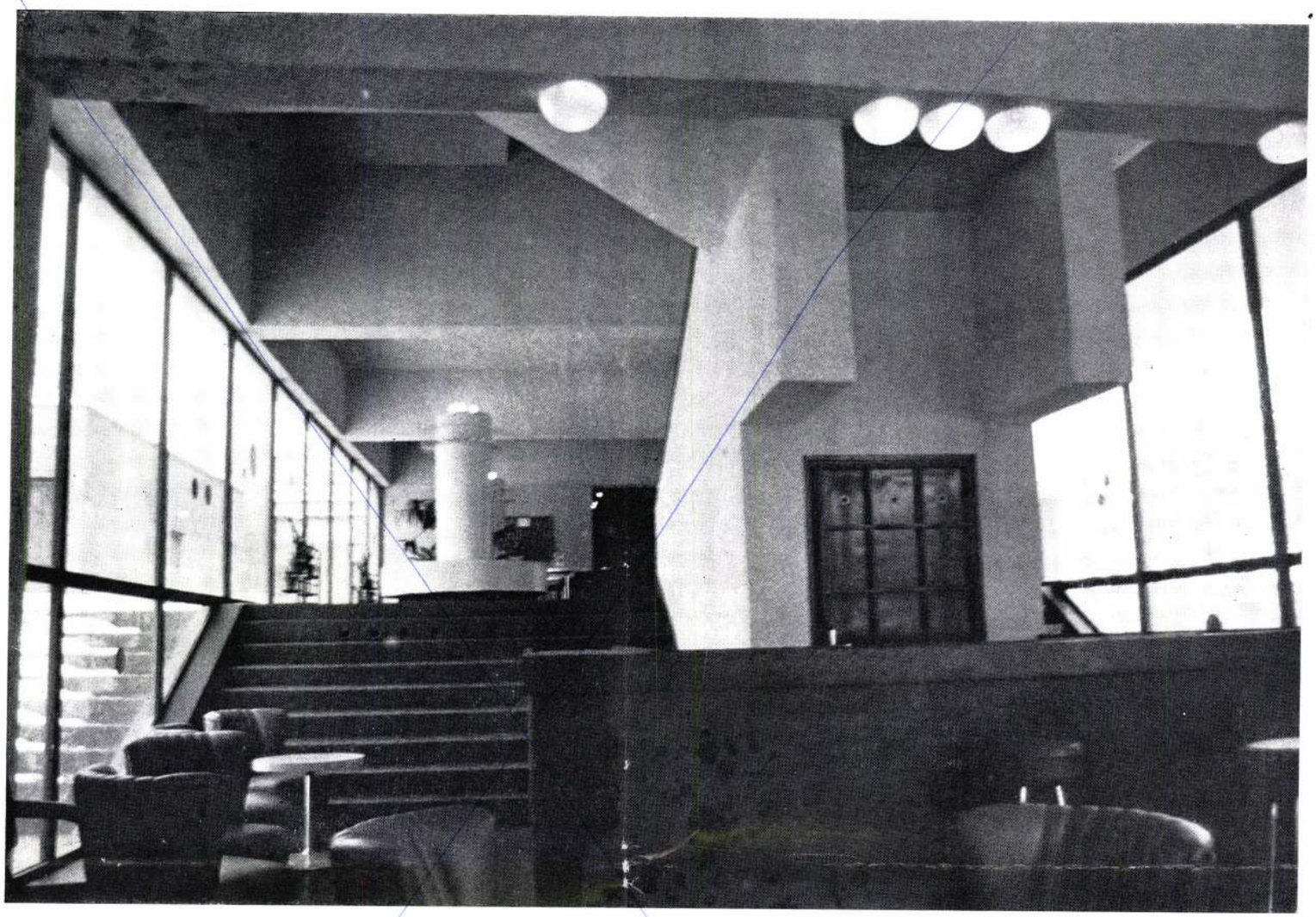

4

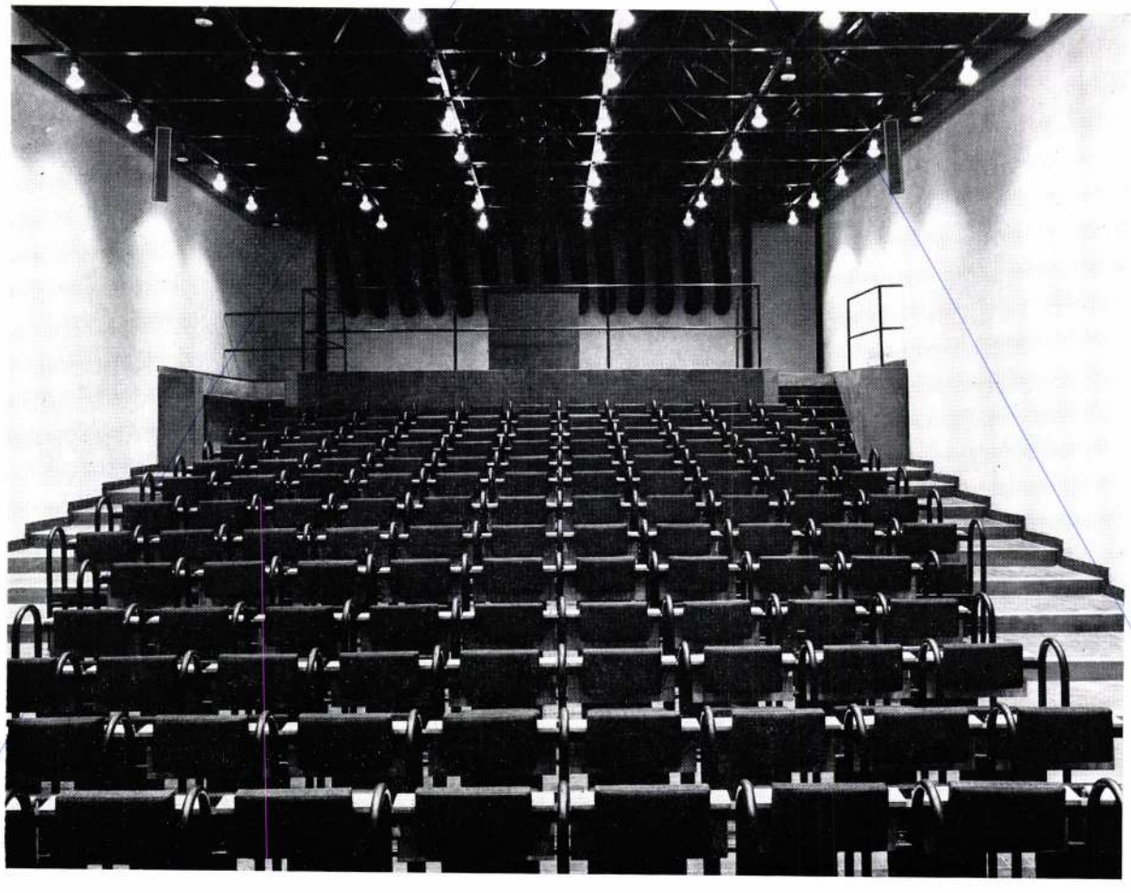

5

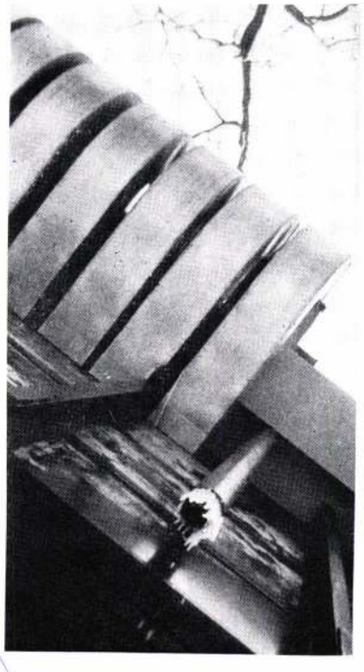

3

1. Külső kép
2—3. Közösségi tér
4. Előadóterem
5. Külső részlet

1. Vue extérieure
2—3. Espace collectif
4. Salle de spectacle
5. Détail extérieur

Az MSZMP Veszprém megyei Oktatási Igazgatósága részére nehezen lehetett volna alkalmasabb helyet találni, mint a kijelölt területet. Már a hely kiválasztásakor érvényesült ugyanis az a lényeges szempont, hogy az épület ne csak a Marxizmus—Leninizmus esti Egyetemének mintegy 500 hallgatója, a szakosított tanfolyamnak 250, a különböző pártoktatási formáknak pedig 400 hallgatója részére biztosítson korszerű elhelyezést, hanem, a tanítási szünet alatt üdülésre is adjon lehetőséget. A szép környezet és a Balaton közelsége ezt is indokolttá teszi. Fontos szempont volt továbbá az is, hogy az épület kiállítások és rendezvények részére is alkalmas legyen.

A kiválasztott terület a fenti igényeknek teljes mértékben megfelel. A vasútállomást a városmaggal összekötő Felszabadulás út egyik oldalán épül Veszprém legújabb nagy lakótelepe az új házgyárban előállított elemekből. Az út másik oldalán igen hangulatos fenyőerdő húzódik, mely a honvéd sportpályát övezi. A telepítés egyik legnagyobb érdeme, hogy az értékes és igen hangulatos környezetet biztosító faállományt az építkezés alatt szinte teljes mértékben meg lehetett őrizni. A kiválasztott hely egyébként mindazokkal az előnyökkel (csendes környezet, a városi és vasúti közlekedéshez kapcsolódó összekötetés, sűrű autóbusz-forgalommal) rendelkezik, mely biztosítja az oktatás funkciójának maradéktalan kielégítését.

Befolyásolta még az épület elhelyezését az a tervezői törekvés is, hogy a sziklás talajra való tekintettel a lehető legkisebb mennyiségű földmunkát kelljen végezni. Az épület előtt a meglevő erdő felhasználásával parkterület helyezkedik el, ahol a szükséges gépkocsiparkoló is helyet kapott.

Az épület mögötti területen az Aranyosvölgy széléig kerítéssel leválasztott zárt tanulókert áll a hallgatók rendelkezésére.

A programban előírt helyiségcsoportok elhelyezése két különböző jellegű épülettömegben történt. Az oktatási egység, valamint a gazdasági rész helyiségei, melyeket az előcsarnok választ el egymástól lapos, földszintes épülettömegben, két hangulatos és tanulás

3

céljára is használható belső udvar körül csoportosulnak.

A kollégiumi szárny 6 emeletes kialakítása egyrészt lehetővé teszi az oktatási és a szállodai funkció szétválasztását, másrészt pedig az épületegyüttes szerkezeti felépítése is így felel meg leginkább a különféle rendeltetésű helyiségcsoportok igényeinek.

A tanítási szünet alatt a szállórész az étterem és a klubhelyiségekkel együtt üdülőként is kifogástalanul is üzemeltethető a tanszéki és az előadói folyosó lezárásával.

A kollégiumi épületszárny középfolyosós elrendezésű, a kollégiumi szobák valamennyien déli tájolásúak, szélvédettek és az ablakokból nagyszerű kilátás nyílik a városra. A felső szobák hő- és csapadék elleni védelmét a magas tető kialakítása nagymértékben megkönnyíti.

A vasbeton pilléralapokon, illetve egyes helyeken sávalapokon nyugvó épületegyüttes földszintes épülettömege UNIVÁZ szerkezetre helyezett gyári panelekkel készült, míg a kollégiumi szárny monolit vasbeton szerkezetű földszint felett OUTINORD zsaluzatos vasbeton haránt szerkezet.

A külső határfalak teljes egészében előre-

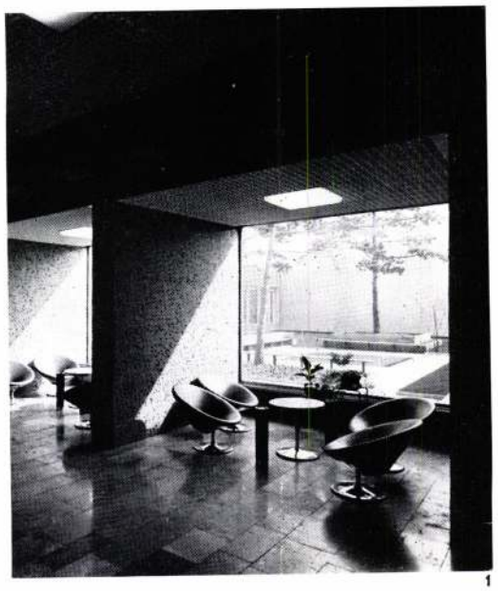

1

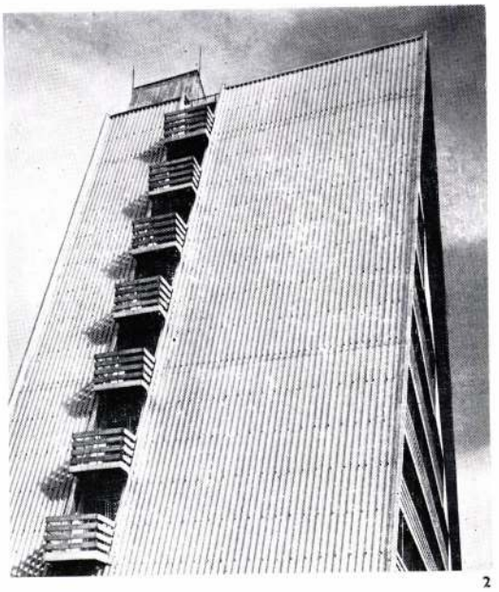

2

3

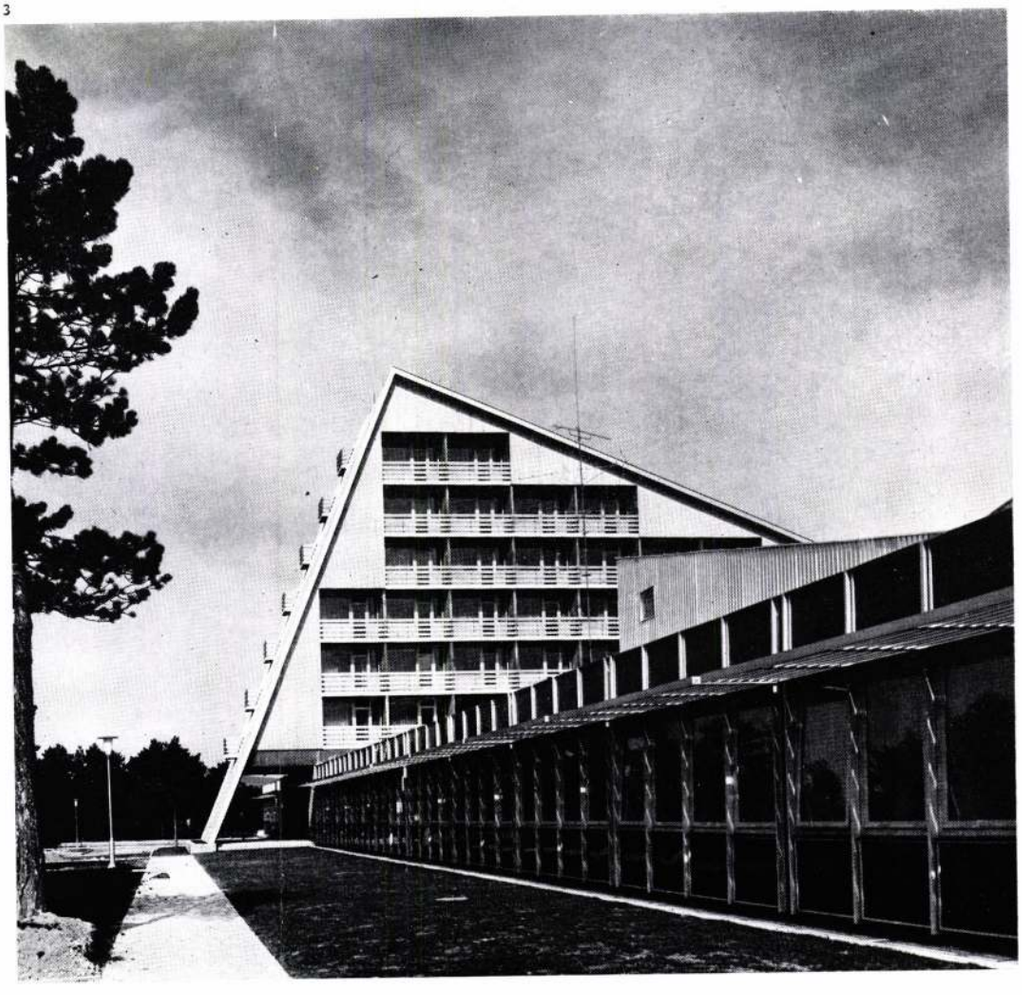

4

KISZ Központi Bizottság Székháza, Budapest, XIII.

Építész: Dul Dezső (ÁÉTV)

Belsőépítész: Kigyóssy Ágnes, Pauló Lenke; statika: Kovács János; gépészet: Bellágh György, Kótai József, Kohlmann Miklósné; tereprend.-kert: Géczy Gábor; lakatosszerkezet: Dóka Sándor; kivitelező: Középületépítő V.; tervezés: 1976—1977; kivitelezés 1977—1979; beépített lm³: 40 000 lm³; beépített alapterület: 11 000 m² építési költség: 160 millió Ft

Az épület Budapest XIII. kerületében az Újpesti rakpart és Kárpát utca, valamint a Garam utca és Bessenyei utca által határolt telektömbön épült. A telek közvetlen nyitással rendelkezik a Duna-partra, a város központjában van, közlekedési adottságai jók, tehát igen alkalmas az országos jellegű intézmény elhelyezésére.

Az épület közvetlen környezetét a BUVÁTI által tervezett panelszerkezetű 10 szintes lakóépületek képezik. Az ezekhez viszonyítottan kisebb tömegű épületnél a Székház középület jellegét az épület mozgalmasabb tömegével, eltérő homlokzatával, valamint az alkalmazott anyagokkal lehetett biztosítani.

A KISZ-székház funkcionálisan eltér a szokványos irodaépületektől, mivel az irodai munka mellett fontos szerepük van a különböző tanácskozótermeknek, a KISZ-klubnak, valamint a kiállítások rendezésére szolgáló tereknek. Ebből eredően az épület két egymástól eltérő tömegből alakul ki; az irodaszárny 6 szintes tömegéből, valamint a földszinten elhelyezkedő helyiségcsoportjából.

Az irodaépület a telek középpontja körül helyezkedik el, ami által az irodahelyiségek az utak forgalmától megfelelő távolságra kerülnek. Az irodaszárny alaprajzi rendszere a forgalmi csomópontokban öttraktusos, míg az épületszárny végei háromtraktusos elren-

1. Főbejárat
2. Földszinti alaprajz
   1. Szélfogó 2. Előcsarnok 3. Előadóterem 4—6. Porta 7—9. KISZ Klub 10. Kiállítási terület 11. Tanácsterem 12. Ruhatár 13—14. Mosdó 15. Közlekedők 17. Terasz 18—31. Üzemi helyiségek 32—45. Konyhaüzem 46. Étterem
3. I—V. Emeleti alaprajz
   1. Irodaegység 2. Adminisztrátor 3. Vezetői iroda 4. Vezetőhelyettes 5. Tárgyaló 6—7. Mosdó 8. Takarítószer 9. Kávékonyha 10. Közlekedőtér
4. Nézet déli irányból

1. Entrée principale
2. Schéma du rez-de chaussée
   1. Coupe-vent 2. Vestibule 3. Salle de conférence 4—6. Loge du concierge 7—9. Club de KISZ 10. Espace d'exposition 11. Salle du conseil 12. Vestiaire 13, 14. Cabinet de toilette 15. Passages 17. Terrasse 18—31. Locaux d'usine 32—45. Usine de la cuisine 46. Restaurant
3. Schéma des étages, du premier aux Ve
   1. Unité de bureau 2. Administrateur 3. Bureau du chef 4. Vice-chef 5. Salle de négociations 6—7. Cabinet de toilette 8. Local des outils pour le nettoyage 9. Cuisinette 10. Espace de passage
4. Vue de la direction de sud

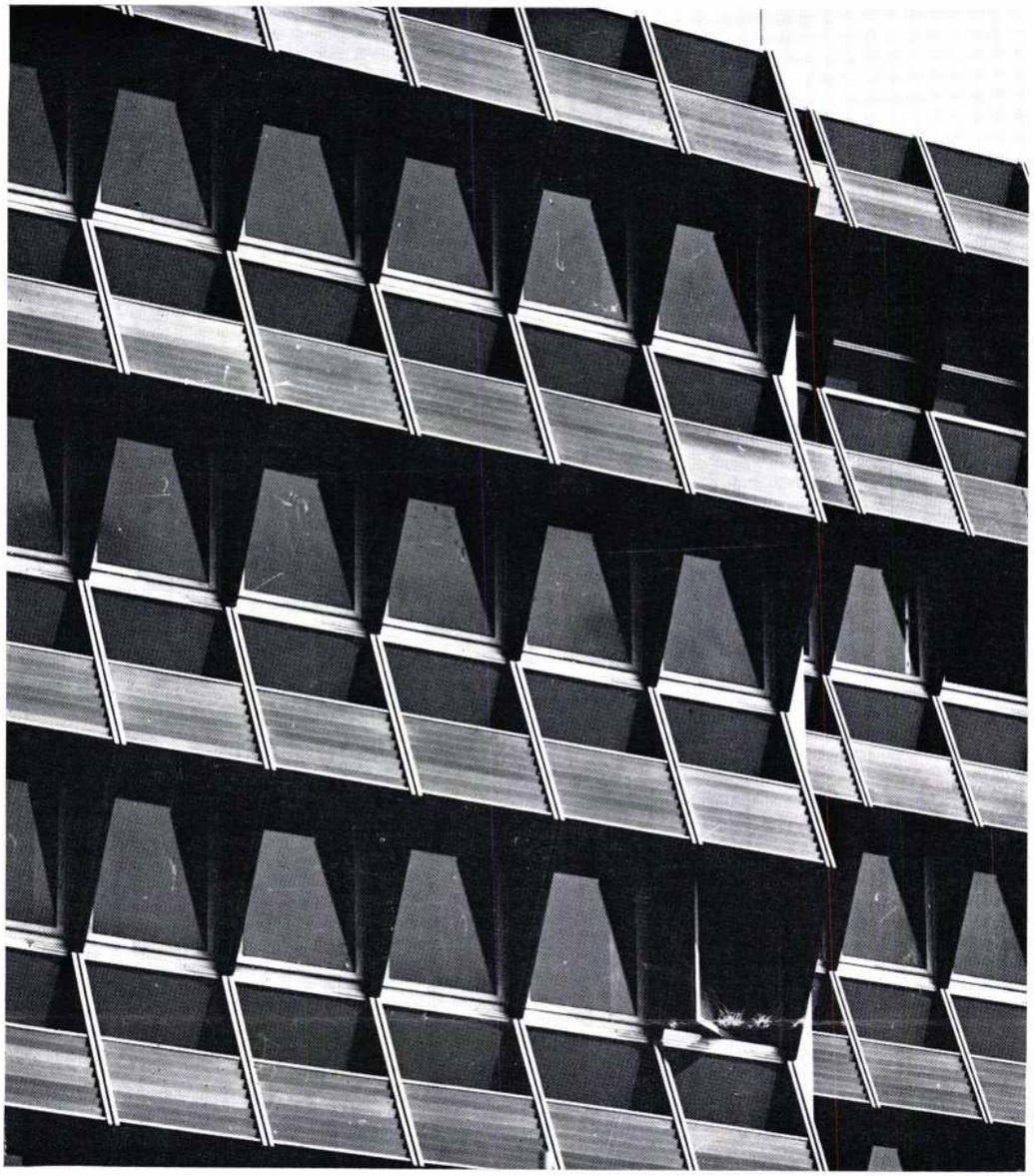

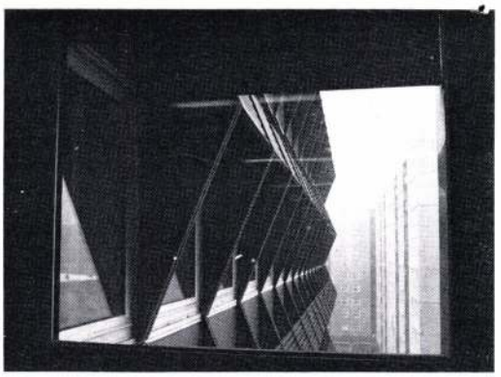

2

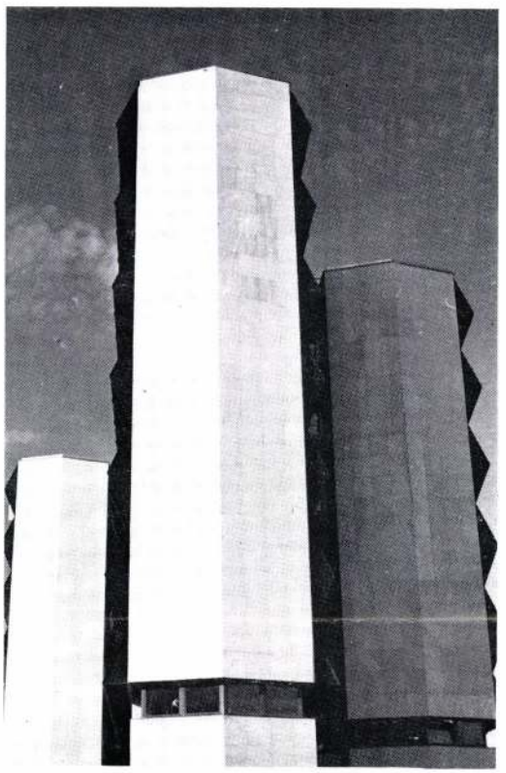

3

dezésűek. Ez az alaprajzi rendszer lehetővé tette a homlokzati felület maximális kihasználását irodai célra, ugyanakkor a belső traktusban elhelyezett közlekedési csomópont, valamint vizeshelyiségek a munkahelyekről rövid úton elérhetők.

Az irodaszárny középső traktusa egy szinttel magasabb és magában foglalja a felvonógépházakat, hűtő- és szellőzőgépházakat, valamint az alacsonyabb szárnyak feletti tetőteraszhoz kapcsolódó sporthelyiségeket és zuhanyozókat. A földszinti helyiségcsoportot az irodatömb forgalmi csomópontja funkcionálisan két részre választja. A Duna felőli oldalon helyezkedik el a nagyméretű előcsarnok, amelyre azok a helyiségcsoportok vannak felfűzve, melyeknek nagy külső közönségforgalma van. Ezek: a 200 fős tanácsterem, a 100 fős tanácsterem, a KISZ-klub és könyvtár, valamint a portával kapcsolatos irodahelyiségek. Az előcsarnok egy része alkalmas időszaki kiállítások megrendezésére is. A forgalmi csomópont Kárpát utcai oldalán a gazdasági helyiségek csoportja található, úgymint a 300 adagos konyhaüzem, a vele kapcsolatos étterem és büfé, valamint egy nyomdaüzem. A gazdasági bejáratok a Kárpát utcai oldalról nyílnak és ezen az oldalon helyezkedik el a székház gépkocsiparkolója is.

Az irodaszárny alatt, a földszinti helyiségek felett szerelőszintet helyeztünk el, ide központosítva a gépészeti helyiségek túlnyomó részét, valamint a különböző munkahelyeket és raktárhelyiségeket. Ezzel elkerültük a Duna melletti épület szigetelési szempontból kockázatos alápincézését, a gépészeti vezetékek lerövidültek és az irodákból való kilátást az alsó szinten sem zavarja a lepényépület tetőfelületére való rálátás.

A szerkezeti megoldásoknál figyelembe vettük a helyi adottságokat, valamint a kivitelező vállalat építési lehetőségeit.

1. Homlokzati részlet
2. Kilátás a folyosóról
3. Véghomlokzat
4. Árnyékoló szerkezet
5. Homlokzat a Duna felől nézve
6. Homlokzati részlet

1. Détail de façade
2. Vue prise du couloir
3. Façade finale
4. Structure ombrageante
5. Façade vue du côté du Danube
6. Détail de façade

4

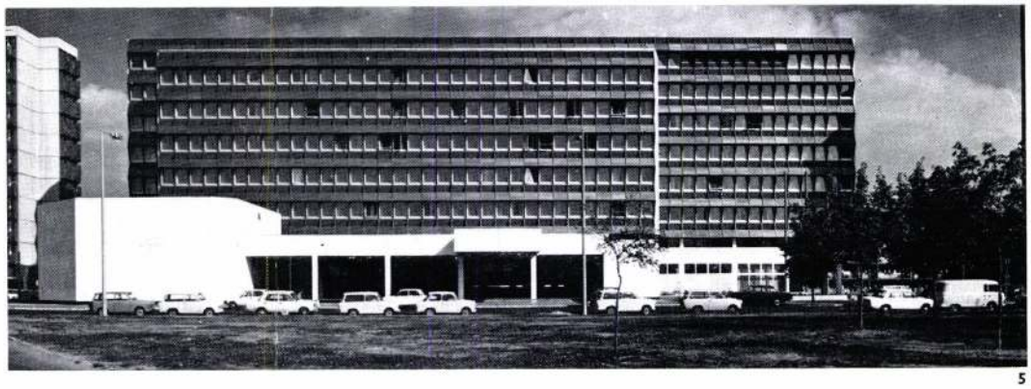

5

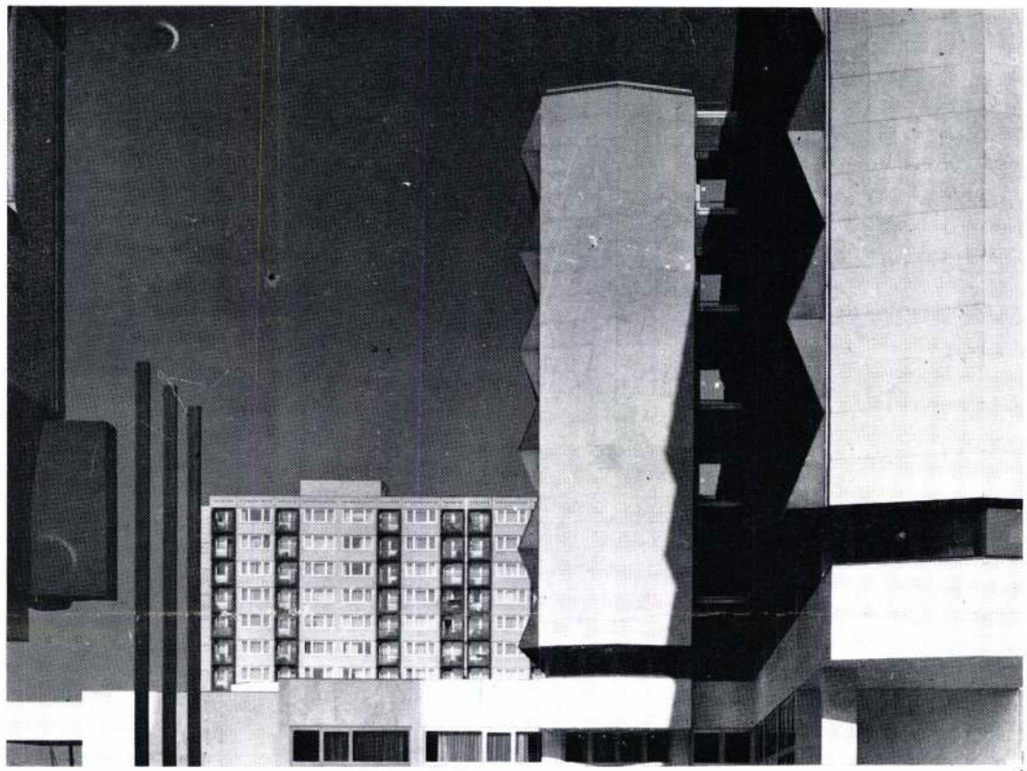

6

A felmenő szerkezet SCAN-FORM zsaluszerkezettel készülő monolit vasbeton váz, harántirányú gerendázattal, monolit vasbeton lemezfödémekkel. A földszinti előcsarnok, valamint a nagy tanácsterem fölött acélgerendás tartószerkezet készült, felette könnyűszerkezetes födémmegoldással.

A külső határfalak az irodaépület esetében teljes egészében függönyfal szerkezetűek. A függönyfalat a „SOPRON" típusú fal szerkezeti elemeiből alakítottuk ki, olyan megoldással, hogy az a homlokzati oldalról is szerelhető legyen és alkalmassá tettük árnyékoló szerkezet elhelyezésére is.

A földszinti nyílászáró szerkezetek részben füstszínű edzett üvegfalak, részben alumínium szerkezetű nyílászárók. Az edzett üvegfalakat a bejárat felőli Dunára néző oldalon alkalmaztuk, mert célunk az volt, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsünk a belső terek és a szép külső környezet között. Ez a törekvés egyébként a többi helyiségcsoportnál is megmutatkozik, így például a KISZ-klub összekapcsolható egy külső terasszal és az épület körüli parkterülettel.

A válaszfalszerkezetek a nagy belmagasságú földszinti helyiségeket kivéve, teljes egészében szerelt jellegű „KÖZFAL" válaszfalak. Vakolatot nem alkalmaztunk, egyrészt, mivel a válaszfalak ezt nem kívánták meg, másrészt a legtöbb helyiségben álmennyezet készült.

Az álmennyezet az irodahelyiségekben osztrák eredetű „ARMSTRONG" mennyezet, a közlekedőterületeken pedig „DOROG" típusú „fémmunkás" mennyezet. Az előadóteremben és az előcsarnokban rácsszerkezetű „fémmunkás" álmennyezet készült.

A falburkolatok az irodahelyiségekben tapétázottak, a folyosókon VLIESIN festéssel készültek. A forgalomnak kitett helyiségekben kőburkolat, míg az akusztikai igénnyel bíró termekben falburkolat került elhelyezésre.

A padlóburkolat az irodahelyiségekben szőnyegpadló, a folyosókon GRABOFLEX, míg a nagyobb forgalmú előcsarnokban, lépcsőházban, étteremben kőburkolat.

Az épület homlokzatát lényegében az irodahelyiségek előtti függönyfal, illetve annak bronzszínűre eloxált árnyékoló szerkezete adja meg. A tömör végfalak a tanácsterem oldalfala, valamint a földszinti szárny attikafalai és pillérei jugoszláv eredetű fehér színű kőburkolatot kaptak.

A telektömb be nem épített részén a Duna felőli oldalon parkosított felület került kialakításra, egyes helyiségcsoportokhoz kapcsolódó burkolt teraszokkal, valamint egy tűzivíztároló medencével. A be nem épített terület Kárpát utca felőli oldalát teljes egészében a gépkocsiparkoló foglalja el.

D. D.

1

2

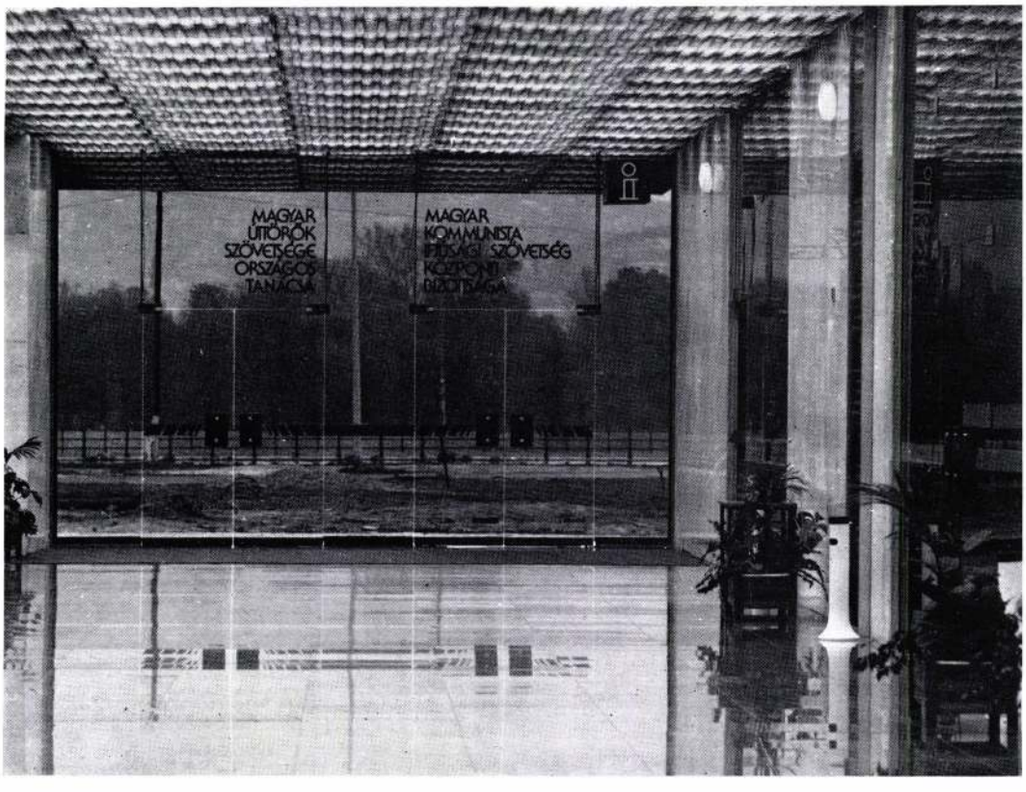

1. Előcsarnok
2. Bejárat
3. Étterem
4. Előadóterem
5. Előadóterem
6. Folyosó és lépcsőház részlet
7. Tanácsterem

1. Vestibule
2. Entrée
3. Restaurant
4. Salle de conférence
5. Salle de conférence
6. Détail du couloir et de la cage d'escalier
7. Salle de conseil

3

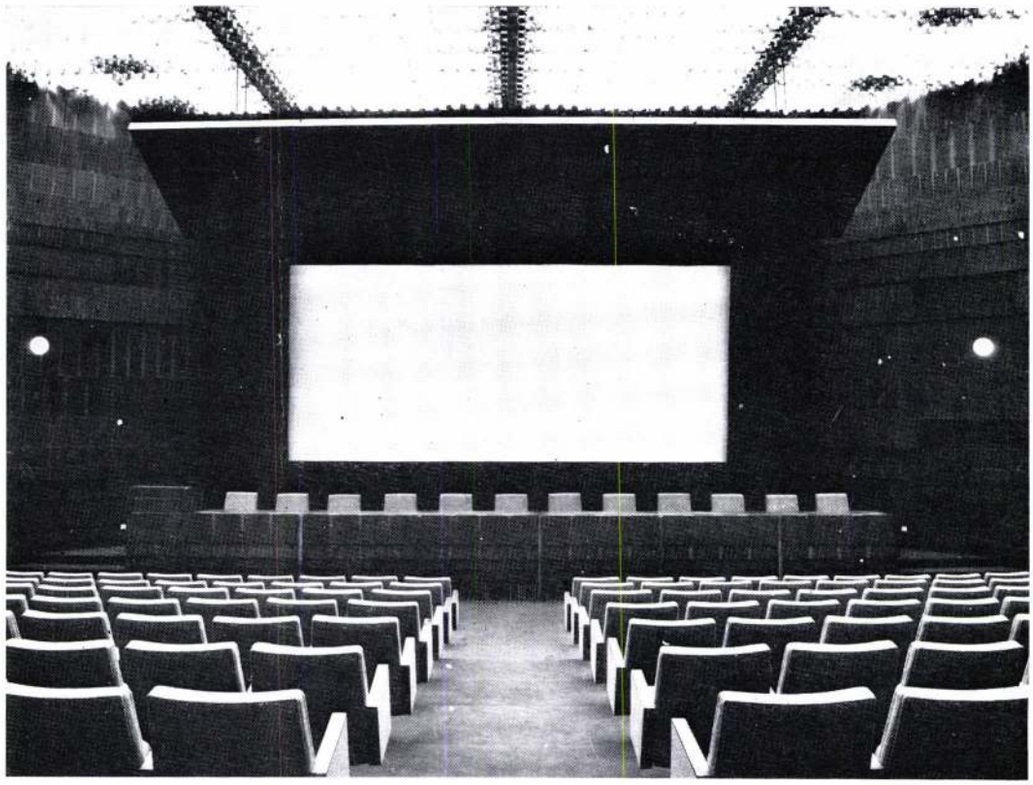

4

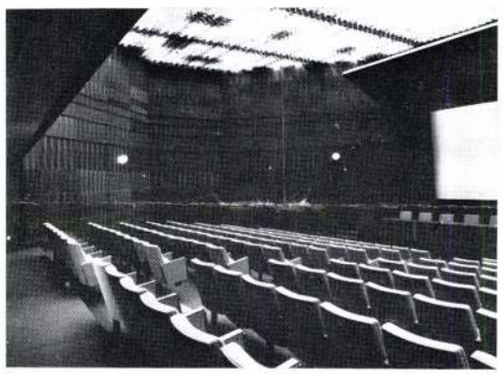

5

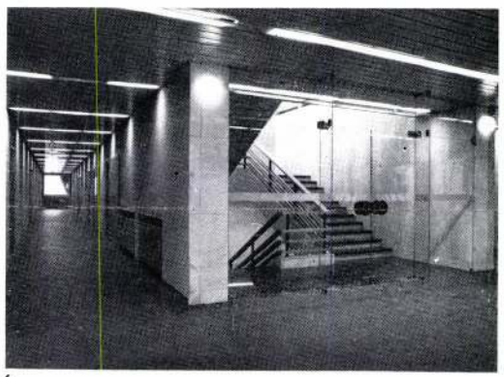

6 7

1

2

1. Beépítési terv
   1. Mozi 2. Szórakoztató központ 3. Bázis étterem, konyha 4. Sátorhelyek, teraszok (megépült) 5—6. Fürdőépület, kazánház (5. egység megépült) 7. Szállásépületek I. ütem (jelen cikkben bemutatott épületek) 8—10. Szállásépületek II. ütem 9. Üzlet és W. C.-csoport 12. Szálloda 13. Strandépületek 15. Posták 16. Halászcsárda 17. Üzletsor
2. Helyszínrajz
3. Térképvázlat
4. Bejárati homlokzatok az épületek közötti gyalogútról

1. Plan de construction
   1. Cinéma 2. Centre des divertissements 3. Restaurant-, cuisine de base 4. Places pour les tentes, terrasses (bâties) 5—6. Bâtiment des bains, chaufferie (l'unité 5. est bâtie) 7. Bâtiments de logement du Ier étage (les bâtiments présentés dans cet article) 8—10. Bâtiments de logement du IIe étage et le groupe des WC 12. Hôtel 13. Bâtiments de la plage 15. Postes 16. Cabaret pour des plats de poisson 17. Rangée des magasins
2. Plan de situation
3. Esquisse cartographique
4. Façades d'entrée du chemin piéton d'entre les bâtiments

3

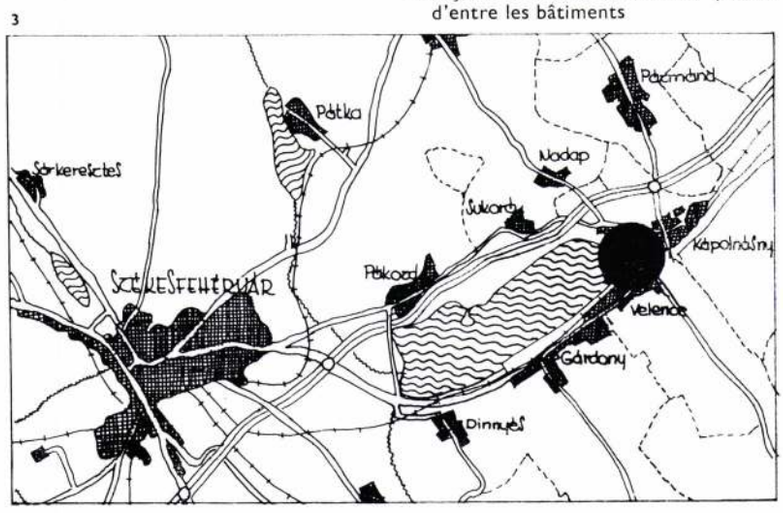

MDK

Dull Rezső az ÁÉTI terveződe, építész

három építész-társával tervet készített
a Mártirok útján volt egykori Regent-
ház telkének beépítésére. A telken hét-
emeletes modern lakóház épül; föld-
szintjén és első emeletén étteremmel.

Új lakótömb a Regent helyén.

Érdekes Ujság, Bp. 1857. augusztus 10. 7. l.

Dul Dezső

a hajdúszoboszlói Béke Gyógyüdülő
építészeként neve említve

Magyar építészet 1945-70
145. old.

Dul Dezső építész

Veszprém város új arculatának építésén dolgozott Dul Dezső és a már nem élő Körner József építészek.

Unokáink is látni fogják.

1995. X. 23. 20.21 TV. 2. műsor, N.

Dúl Éva, Építész

16 tantermes iskola, Pécs-belváros. Építész: Seyfried Hedvigis
Szabó Ferenczné.

Építész munkatárs, a trafóház tervezője: Dúl Éva.
Statikus tervező: Frivaldszky János.

Magyar Építőművészet, 1987. 3., 47-old.

M. Dul Éva, építén

Ev. Eltér István

– követségi kisch

10-12

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

83/4

MDK

Dul L.

Erdőrészlet, akv.

Jánoshegy, "

Liszt, bronz plak.

Grafikai kiáll. Müterem, 1937. aug.
1 l.

MDK

Dul Lajos

Balatoni horgász, vf.

Rózsaszin felhők, "

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934. okt. 6 1.

MDK

Dul Lajos

Erdőrészlet, vf.

Apám arcmása, xx

T av.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 3 l.

MDK

Dul Lajos

Gyermekfej, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

15 l.

MDK

Dul Lajos

Esteledik, of.

Fiatal müvészek kiáll. Mücs. 1933. szeptm
22 l.

megírva

Dul Lajos

szobrász

Kiutais 1940. A gyermek

Gyermezfej, gipsz

Leányarcmás, gipsz

UTATÓ

Oldal

Kenczler Hugo dr.: Az olasz dekoratív építészszobrászat fejlődéséről 235
Farkasfalvi Imre: Faragó József 300

ÉPÍTÉSZET

Petrovics Elek: Lakóház és otthon 23
Kéméndy Jenő: A huszadik század színpadja . . 106
Lengyel Géza: A tömeg-lakás 295

ROVATOK

Hazai krónika:

Művészeti ügyek a parlamentben 66. l. — Éremkedvelők Egyesülete 69. l. — Temesvári levél 69. l. — Kitüntetések 70. l. — Az utca művészete 127. l. — Mátrai Lajos György 130. l. — Kiállítások 131. l. — Kitüntetések 131. l. — Báli meghívó tervek 194. l. — Rézkarcokról 195. l. — Szoborápolás 195. l. — Művészeti díszletek 195. l — Ki lehet építész? 195. l. — Egy pályázat tanulságai 198 l. — Kiállítások 198. l. — Kitüntetések 198. l. — Iparművészek Egyesülete 266. l. — Új rajz- és festőiskolák 266 l. — Doby Jenő 267. l. — A Doge-palota Budapesten 267. l. — Kitüntetések 268. l. — Új

D u l L a j o s .

1927. Tavaszi tárlat.

Bükköspataki vizesése, olajf,
~~XXXXXXXX~~ Hódvadás

1928 Tavaszi tárlat.

Kelenvölgyi táj, olajf,
Ut a Pálvölgyi barlanghoz,

~~1930 IV. Balatoni kiáll.~~

~~Balatoni táj, olajf,~~

1931 Öszi tárlat.

Csendélet, olajf,

1932 Öszi tárlat.

R.N. arck. gipsz.

1932 Téli tárlat.

Gyöngyösi I. költő, gipsz.

1933 Tavaszi Szalon.

Napnyugta, olajf,

1933 Tavaszi tárlat.

Báthory István, gipsz

1934 Tavaszi tárlat.

Erdőrészlet, vizf.
Apám arcmása vizf.

Nemzeti Szalon

Дубл. ПЕЧАТЬ

Dúl Lajos

Balatoni táj, olaff.

Nemzeti Szalon

IV. Balatoni kiáll.

1930.

szept.

1934 okt (lej szalon)

Balatoni horgás
Rózsasím felhők } virf

1935 dec. (mintereu)

Nyári d.u. virf
Balatoni fogás

Allgemeine

Geschichte der bildenden Künste.

Nagy Balogh János Egy. kispest

1931 máre (kisp. városháre)

Felhőtanulm. / Esti hangulat / Naplemente / Balatoni táj } of

Viharfelhők / Tanyai harak } part.

1933 dec (h.o)

Tihany felett kél a nap / A csendes Balaton / A d.n-i M. Tenger / Zalai falu / M. csendélet / Birsalmák / Budai táj / Esteledik / Piros almák } of

Bátrony Istv. / Édesapám / Riadó (vázlat) } gipsz

Deák Lőrinc / Szincsargató / cer. r.

1934 ápr-máj (h.o)

Ősz táj / Esteledik } of

R.N. arcmáse / Leánykafej } gipsz

évi január hó 5-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr Kuszka

miniszteri tanácsos.-

ságának,

B u d a p e s t .-

Omkt

1931-32 Tanfej (gips
Hermelfej)

1932 tav. Ösi hangulat, of

1933 szept
Hermelfej, gips
Esteledik, of

1937 ápr-jun (N. képzm)
Bp határában, virf

1940. Herm. a mův: Hermelfej, kényszerm. gips

1941-42 (Mape)
Rözsesredők az erdőn, virf

6

-

ül-

A m.kir. vallás- és közoktatásügy
szám alatt s a keb. számvevőség
deletének másolata:

Utasitom, hogy W
lai tanárnak /cime: IX., Kinizsy
zottsága kiadásában megjelenő kép
festmányek ára fejében Kettőmill
a 62.453 számú kiadási csekkszám
évi január hó 13-án. A miniszter
államtitkár.-

Uj Szalon

1934 máj-jun.

Háborús emlékek, of

Férfi fej, gips

1934 aug.

Gladiolus, bizonia, virf

1934 szept

Napos út
Erdőben | virf

1934 dec.

Hullámzó Balaton
Orgonák
Peoniák } of

ZIRKELBACH ERNŐ
VASKERESKEDÉS
BUDAPEST,
IV. ... NÉ UCCA 37.

SZA

188-017.
PO... ÁRI SZÁMLA: 36.586.

2 FILLÉR 1934

Nagyságos Dr. Szentiv

1	drb.	nehéz piros fazék 3 ltr.
1	"	" " " 5 ltr.
1	"	piros fedő 17 cm.
1	"	" " 2o cm.
1	"	" habzókanál
1	"	fehér kávégép 1 ltr.
1	"	" medence 34 cm.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Dúl Lajos

festő

l.

Bpvirfpály 1941-

(Fővhégő)

Boráros-téri

~~Horthy~~ -híd

Jánoshegy

Aquincumi romok

Dúl Lajos

Vízesés c. képe

Repr.

Karikás. 1932. I. évf.

júl. 7. 14. l.

Vorwort

Die „Bonner Blätter" erscheinen nach längerer Pause wieder als Mitteilungen der Deutschen Akademischen Auslandsstelle. Sie sollen ein Verbindungsglied sein zwischen den ausländischen Studierenden und Akademikern und ihrer alten Alma mater auch nach ihrem Fortgang aus Bonn, sie sollen die Beziehungen aufrechterhalten und weiterpflegen. Der erste Teil der Hefte enthält kurze, allgemeinverständliche und interessierende Beiträge von Bonner Universitätsprofessoren als Grüße an ihre früheren Schüler aus dem Ausland. Eine Zusammenstellung über die Lehrfächer an der Bonner Universität vermittelt einen Ueberblick über alle Studiengebiete. Der zweite Teil berichtet über die Arbeit der Akademischen Auslandsstelle und bringt eine Blütenlese aus Briefen, die unsere Freunde uns schrieben. Eine Aufsatzreihe — Als Austauschstudent — Als Austauschlehrer — Als Austauschprofessor in Bonn — beschließt diesen Teil. Im dritten Abschnitt kommt der Deutsch-Ausländische Club zu Wort mit

Dúl Lajos

festő

Tanulmányfej c.

képe rajz.

Karikás

1932. aug. 9. l.

szerinti restaurálási dij ellenértéke

az átvételi elismervényt és maradok

et mondva

kiváló tisztelettel

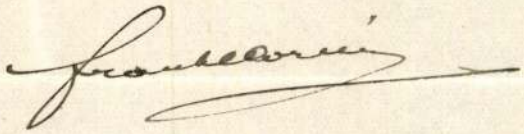

Dul Lajos

festő és nobrán

Gyermek tej c. nobor-

mise repr.

Magyarország (Hongrie,

Hungary.) II-III. z.

26. l.

EXPOSITIONS AMBULANTES
D' ARTISTES HONGROIS

ADOLF, KOSZTA JÓZSEF, KUNFFY LAJOS,
VÁN, VASZARY JÁNOS, VASS ELEMÉR.

r festőművészek elhatározták, hogy
művészeti kiállitásokat rendeznek
jlesztik és terjesztik a magyar mű-
nül értékes részét. Ezen cél további
ben elhatároztuk egyenkint kifestett,
ámozott, s mappába foglalt művészi
zrebocsájtását. A 9 műlap famentes
ezeket magába foglaló sorszámozott
forgalomba nem kerülnek. Egy mappa
100 pengő.

y jelentőségü kulturális eseményt
tudomására adni szerencsénk van.

Dull Lajos

1935-ben a Balatoni Társaság kiállításán a földmivelésügyi minisztérium jutalomdíját nyerte Balatoni fogas c. vízfestményével.

Pesti Napló. 1935. dec. 15.

Taddeo di Bartoli.

Dvorák bizkép.
vadásztati félnyelő
Visegrád

Ar Erő.

A koron
Fejét kissé job
jának nyaka
képes diszt;
kezdetűés „F
ábrázolt férfi
ez utóbbinak
Fresco,
Ltpa

1500

1897: VII
tetett el. (480 9

Dul Lajos

Kispest

nobrász Mücsarnok

1931/32. téli kiáll. 177, 178.

1932. tav. tárl. 60

Dul Lajos

1928 jun. Neur. Kalon
tav. tárl.
2 tajtép

MÁV gépgyárának alpzógyi szanatoriumának

népkönyvtára III. 53.

DUL LAJOS
32 Napnyugta olajf. 60.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

Dul Lajos, festő és szobrász, szül. 1894. jul. 20. kispesten, eltűnt 1945. a második világháborúban.

~~A Műemlékek Országos Bizottságár~~

Vidovszky Béla
Zádor István

A KIÁLLITÁST RENDEZTE:

Herman Lipót és
Szőnyi István

E kiállitáson odaitélésre kerül:

Az 1934. évre szóló Nemes Marcell-féle utazási ösztöndij,
Egy 100 pengős dij és néhány kitüntető elismerés.

Dúl Lajos

26 Manyi. Gyermekportre, gipsz szobor 100.—

Nemzeti Szalon
Ltav, kiáll. 1932 jun

JAPÁN ÉS INDIA

TORNAI GYULA

KÜLÖN

KIÁLLÍTÁSÁNAK

TÁRGYMUTATÓJA

Dul Lajós

Jestő

Műcs. kiáll, 1931 tól
Pipics 111 l,

Kis Kun-félegyházai múzeum

IV. 263

Dul Lajos

szobrász. Mücsarnok

1933. szept. Fiatal művészek
kiáll. 96, 179, V

Dúl Lajos

— Sosem?

Dúl Lajos: „*Russ N.*"
(A „Nemzeti Szalon"
kiállításáról.)

Művészet 1932.
nov. 2

magassága 10 m. Pár évvel ezelőtt egyes helyeken 2·5 m. vastagságú kulturréteg állott

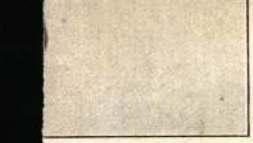

elepről. 1/2 nagys.

1 Mindazoknak, és pedig első sorban Simonyi Béla ny. főispán úrnak, akik munkálatomban segítségemre voltak, szives támogatásukért e helyütt is őszinte köszönetemet fejezem ki. *V. J.*

2 A első terem «Y» jelzésű szekrényében «Pilini (Nógrád m.) és magyaradi (Hont m.) régiségek br. Nyáry Jenő gyüjteményéből» jelzés alatt.

3 A VIII. számú terem 16. sz. szekrényében 9 drb agancs- és csonteszköz. Vezető a Kassai Múzeum gyüjteményében. 41. old.

4 Ifj. Simonyi Elemér mérnök úr értesített erről.

5 E három utóbbi múzeumban, amelyeket személyesen alkalmam volt megtekinteni, alig van nehány tárgy.

6 Teschler György igazgató úr szives értesítése szerint különösen csonttárgyak vannak a régiségtárban az őstelepről.

7 E két magánmúzeumban és az ipolysági megyei múzeumban összesen vagy 50 drb tárgy van a magyaradi őstelepről. Erről b. Szokolyi Alajos hontvármegyei főlevéltárnok úr volt szives értesíteni.

Közgyülés és tanácsnokválasztás Rákospalotán

Rákospalota képviselőtestülete szerdán, 13-án rendkivüli közgyülést tart. A közgyülésen egész sereg kisebb jelentőségü ügyet tárgyalnak. Tárgyalásra kerül az *uj temetőszabályrendelet is.* A virilis névjegyzéket összeállitó bizottság beszámol munkájáról a közgyülésen.

Karácsony előtt előreláthatóan még két közgyülés lesz Rákospalotán. A törvény értelmében *külön közgyülésen kell tárgyalni a virilis névjegyzéket,* emiatt hivják össze az egyik közgyülést, a másik pedig tisztujitó közgyülés lesz, amelyen betöltik az üresedésben levő tanácsnoki és még több kisebb állást. A tanácsnoki állás egyetlen komoly jelöltje *Ákay* Ágoston, aki ezidőszerint is a népjóléti tanácsnok teendőit végzi.

Házat kap egy arany vitézségi érmes hős Pestszenterzsébeten

Pestszenterzsébet képviselőtestülete vasárnap délelőtt tiz órakor *Chikán* Béla dr. polgármester elnöklésével diszközgyülést tart. Az *Országos Vitézi Szék* ugyanis *Lehel* János pestszenterzsébeti lakosnak megvette a *Pannonia*-ut 8. sz. alatti házat s ezt adják át ünnepies keretek között a vitéz katonának.

Az ünnepségen képviseltetik magukat a ráckevei, csepeli, soroksári, kispesti, ujpesti, rákospalotai és pestszentlőrinci vitézi járások vitézei, a pestszenterzsebeti frontharcosok, csendőraltiszti iskola és a leventék. Az ünnepség programja: vasárnap reggel 8 órakor gyülekezés a polgári iskolában, 9 órakor istentisztelet, 10 órakor diszközgyülés a városházán, 11 órakor kivonulás a Pannonia-ut 8. sz. alá, a ház ünnepies átadása, megáldása, diszfelvonulás, 12 órakor ebéd az *Iparoskör nagytermében.* Az *Országos Vitézi Szék* részéről vitéz bilkei *Lipcsey* Márton törzskapitány vesz részt a pestszenterzsébeti ünnepségen.

Felebbezések pergőtüze egy kispesti közmunka odaitélése ellen

Kispest képviselőtestületének közgyülése — mint erről lapunk legutóbbi számában beszámoltunk — vállalatba adta a főgyüjtőcsatorna legfontosabb mellékgyüjtőinek kiépitését. A város közgyülésének ezt a határozatát többen megfelebbezték.

A felebbezők részletesen rámutatnak arra, hogy a MABI-kölcsönből elvégzésre kerülő csatornaépitkezésre beérkezett ajánlatok legnagyobb része irreális volt. A vállalati összegeknél oly nagy volt a kilengés, — olyik ajánlatnál száz-százalékos — hogy a versenytárgyalás müszaki kiirása is lehet vitatható, annál is inkább, mert a felsőhatóság előzetes véleménye a versenytárgyalás megsemmisitését ajánlotta.

A kispesti képviselőtestület közgyülése azért hagyta figyelmen kivül a felsőhatóság előzetes véleményét, mert — mint a munkáltatókat odaitélő közgyülés szónokai kifejtették — téli munkaalkalmat akarnak szerezni a város inségeseinek. A felebbezők ezzel szemben azt állitják, hogy a mellékgyüjtő csatornák épitésére a fagy miatt a tavasz előtt amugy sem kerülhet sor, addig pedig uj versenytárgyalás kiirása és uj döntés esetén is meg lehet kezdeni a munkálatokat.

Érvül hozzák fel a felebbezők azt is, hogy nem a legolcsóbb ajánlat tevőjét bizták meg a munkával, holott ennek megbizhatósága vitán felül áll. A közszállitási szabályrendelet megsértését is hangoztatják a felebbezések benyujtói és olyan müszaki okokat, amelyeknek megvizsgálása az államépitészeti hivatal és a kereskedelmi minisztérium müszaki főosztályának lesz a feladata.

A felebbezéseket a kispesti városházáról a jövő héten terjesztik fel a vármegyéhez. *Pestvármegye* kisgyülése *Tarnay* Árpád dr. vármegyei főjegyző előadásában januári ülésén dönt a kispesti csatornaépitkezés ügyében benyujtott felebbezések sorsáról.

Kispesten eleven erő a katolikus öntudat

A Baross Szövetség tagjai a Központi Sajtóvállalat lapjait olvassák

December 12: az ifjuság kulturestje

A jövő vasárnap: előadás a katolikus sajtóról

Hogy Kispesten eleven erő a katolikus öntudat, annak ékes bizonyságai a Katolikus Népszövetség helyi szervezetének havonta megtartott seregszemléi is. Hatalmas tömegek vesznek részt ezeken a gyüléseken. Az intelligencia férfi- és nőtársadalma csakugy képviselteti magát, mint az egyszerü munkásság.

A *Katolikus Népszövetség* kispesti szervezete impozáns kulturelőadást tart december tizenhetedikén, a jövő vasárnap délután négy órai kezdettel a *Szent Imre herceg-ut és Petőfi-utca sarkán levő elemi iskola tornatermében.*

Az ünnepi program keretében *Baranyay* Lajos dr., a *Központi Sajtóvállalat* vezérigazgatója tart előadást a katolikus sajtó jelentőségéről és nemzetépitő munkájáról. *Zichy-Chikann* Móric báró időszerü gazdasági és társadalmi problémákról beszél. *Verseghy* Károly megyebizottsági tag a katolikus sajtó gyakorlati megszervezéséről tart előadást.

A kispesti *Baross Szövetség* választmányi ülése a mult héten lelkesen elhatározta, hogy a *Központi Sajtóvállalat* lapjait, a *Nemzeti Ujságot* és *Uj Nemzedéket* támogatja. Elhatározta a választmány, hogy felszólitja minden tagját, hogy a *Központi Sajtóvállalat* lapjaira fizessenek elő. A választmány tagjai nyomban meg is rendelték a KSV-lapjait.

Verseghy Károly megyebizottsági tag a választmány ülésén arról tartott nagyhatásu előadást, hogy nem elég csak az iparosokat és kereskedőket megszervezni keresztény alapon. Meg kell szervezni a fogyasztóközönséget is, hogy keresztény ember csak keresztény iparosnál, kereskedőnél szerezze be szükségleteit.

A kispesti katolikus mozgalom egyik jelentős csoportja, a *katolikus ifjuság,* amelyet *Verseghy* Károly szervezett meg, december tizenkettedikén este hét órai kezdettel kulturelőadást tart a *Katolikus Kör* Kisfaludy-utcai székházának nagytermében. Előadó: *Migray* József, aki a *Marxizmus bukása* cimmel tartja meg nagy érdeklődéssel várt előadását.

KÖRNYÉKI HIREK

Budafok

— (A Budafoki Football Club) második osztályu csapata eredményesen szerepel a magyar labdarugósportban. Most a negyedik helyen állanak a derék budafoki labdarugók. Az egyesülete vezetői: *Csenky* Imre, a *Törleygyár* igazgatója, *Hockel* Emil dr. ügyvéd, városi főügyész, *Fiala* Antal és többen mások mindent elkövetnek, hogy a budapesti labdarugók megtalálják az utat a professzionalista első ligába.

Budatétény

— (Budatétényben) a Katolikus Hitterjesztés Egyesülete *Zimits* Mihály S. V. D. plebános kezdeményezésére és a *Rietzl*-nővérek szakavatott iparmüvészi vezetése mellett jótékonycélu babakiállitást és karácsonyi vásárt rendez. A nagy mügonddal és izléssel összeválogatott vásári kiállitás már eddig is a legteljesebb erkölcsi és anyagi sikerrel jár, ugy hogy a szegények iránti önfeláldozó szeretet nagymérvü megnyilvánulásával, a jótékonysági akció az idén fokozottabb mértékben kibővül Budatétényben.

Kispest

— (Az Emericana kispesti Suburbana) corporatiójának curiája igen szépen sikerült táncvizsgát rendezett. A szépszámu előkelő közönséget *Ramendorfer* László dr. subprior üdvözölte meleg szavakkal.

— (A kispest-pestszentlőrinci vitézi járás) vitézei a kormányzó névnapján kitünően sikerült ünnepi estet rendeztek. A vitézek estjén *Kispest* és *Pestszentlőrinc* társadalmának számos vezetőtényezője is megjelent.

Pestszenterzsébet

(Pestmegye kisgyülése) megsemmisitette *Pestszenterzsébet* január 31-ikén tartott részleges tisztujitásának eredményét, mert a szavazásban olyan tisztviselők is résztvettek, akiknek szavazati joguk nem volt. A megsemmisitett tisztujitáson *Marcelly* Gusztávot választották meg adóügyi tanácsnoknak s több kisebb állást töltöttek be. A kisgyülés határozatát a közigazgatási birósághoz lehet megfelebbezni.

— (A pestszenterzsébeti evangélikus nőegylet) december tizenhetedikén délután 5 órai kezdettel a polgári leányiskola tornatermében müsoros előadást rendez a szegény gyermekek felruházására.

— (A pestszenterzsébeti ETC) *Futball Club* kitünően szerepel a második ligában. Előrelátható megtartja jó formáját a tavaszi szezonban is és kivereksz magának azt a helyet a magyar labdarugósportban, ahol már tartott évekkel ezelőtt, amikor az egyesület belső életében mutatkozott jelenségek a további fejlődésben megállitották. A klub jelenlegi vezetőinek szen élye garancia arra, hogy a környéknek ez a nagyjövőjü csapata rövidesen a legjobbak között fog szerepelni.

Rákospalota

— (Cserba polgármester ünneplése.) *Cserba* Elemér dr. rákospalotai polgármestert névünnepe alkalmából meleg ünneplésben részesitette Rákospalota egész közönsége. A város tisztikara *Szőts* József polgármester-helyettes vezetésével, az egyháztanács pedig *Schwarcz* Gusztáv dr. pápai prelátussal az élén köszöntötte a polgármestert, majd egymás után jöttek a társadalmi egyesületek, a képviselőtestület tagjai és az iskolák vezetői. Este a leventék, a cserkészek, a rákospalotai dalkör és a társadalmi egyesületek *lampionos tisztelgő felvonulást rendeztek.* A köszöntőkre a polgármester meghatottan válaszolt. Igéretet tett, hogy továbbra is teljes odaadással dolgozik városáért és a hazáért és reméli, hogy *a sulyos megpróbáltatások után most már jobb idők virradnak az országra és Rákospalotára.*

— (Hirek a rákospalotai plébániáról.) *Horthy* Miklós kormányzó névünnepén főpapi mise volt a rákospalotai plébánia templomban, amelyet *Schwarcz* Gusztáv dr. pápai prelátus apátplébános mondott. — December 12-én délután 4 órakor az *Actio Catholica* szegénygondozó bizottsága beszámoló gyülést tart a rákospalotai plébánián. A vezetőség ezuton is kéri a kerületvezetők és gyüjtők pontos megjelenését.

— (Egyesületi hirek Rákospalotáról.) A *Rákospalotai Katolikus Kör* december 9-én *Littván* Sándor főigazgató, kulturbizottsági elnök elnöklésével kulturestét rendezett, amelyen *Darás* Gábor dr. főgimnáziumi tanár a hazai nemzetiségekről tartott értékes előadást. Az előadás után *Petry* Henrik zenetanár, operaházi tag *Haydn-* és *Hubay*-müveket adott elő. — A *Katolikus Kör* választmánya december 12-én délután 6 órakor ülést tart. — A *Rákospalotai Polgári Kör Darás* Sándor dr. elnöklésével december 6-án választmányi ülést tartott, amelyen a folyó ügyeket tárgyalták. — A *Rákospalotai Népmüvelési Bizottság* december 8-án a szegénysorsu iskolásgyermekek ingyenebéddel való ellátásának javára jól sikerült müsoros előadást rendezett. A *Clarisseum* levente csapata december 8-án müsoros előadást tartott. Az ünnepi beszédet *Ajtay-Ackermann* Kálmán mondotta. — A *Rákospalotai Evengélikus Nőegylet* vasárnap a szegények karácsonyi segélyezésére jótékonycélu előadást rendez. Közreműködik *M. Kovács* Mária operaénekesnő, *Sauermann* Antal zongoraművész, *Bardócz* Dénes, *Kósa* Zoltán, *Uray* Margit, *Szepke* József és *Turcsán* Erzsike. — A *Rákospalota-máv.-telepi Templomépitő Egyesület* választmányi ülést tart december 11-én, hétfőn délután 5 órakor. Az ülésen beszámolnak az egyesület évi munkájáról. December 16-án *Várady* Berta hölgybizottsági elnöknő vezetésével nagy karácsonyi vásár lesz a templomépitő egyesület uj helyiségében. December 17-én a *Testvériség* müvészgárdája a MÁV-telepen épitendő templom javára előadja a *Beleznai asszonyok* cimü szinmüvet. Jegyek kaphatók *Horváth* János főintézőnél és a bizottság tagjainál. A vezetőség a nemes célra való tekintettel kéri a közönséget, hogy a vásáron és az előadáson minél nagyobb számban vegyen részt.

Ujpest

— (Halálozás.) *Zák* Alajos, az ujpesti katolikus egyháztanács pénzügyi bizottságának elnöke december 1-én meghalt. *Zák* Alajos hosszu időn át tekintélyes szerepet vitt a várospolitikában is és mint a főváros vizmüveinek főtisztviselője, alapos ismerője volt a közüzemi kérdéseknek. Nagy részvét mellett temették december 3-án az ujpesti uj temetőben.

— (Az ujpesti katolikus-bál) február 1-én lesz a Szociális Telep összes helyiségében. A bált most is Ujpest egyik legelőkelőbb katolikus testülete, a *Katolikus Nőszövetség rendezi.*

— (Megváltozik az ujpesti autóbusz utvonala.) Ujpest most követzteti a Berlini-utcát s ha a kövezést befejezték, az autóbusz utvonala megváltozik. A *Jókai-utcán,* a *Rózsa*-utcán és *Berlini*-utcán keresztül közlekedik a jövőben az autóbusz.

— (Az ujpesti mentők bálja) január 6-án lesz.

— (Az ujpesti reálgimnázium) helyettes igazgatójává a vallás- és közoktatásügyi miniszter *Kiss* Jenőt, az intézet régi érdemes tanárát nevezte ki.

— (A Társadalmi Egyesületek Szövetségének ujpesti szervezete) vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartja alakuló gyülését a városháza közgyülési termében.

Elárverezték Ujpest diszpolgárának a gyárát

Kollár Miklós, aki nevét Ujpesten a háboru alatt tette ismertté, a hadiözvegyek és hadiárvák részére létesitett teleppel, közelebbi ismeretségbe került a végrehajtóval. A mult héten árverezték el ujpesti gyártelepét a Deák-utcában, a hitelezők azonban *alig kapnak ebből valamit, mert a gyár berendezése meglehetősen régi volt. Kollár* Miklós később a hadigondozó telepet *ismét a városnak ajándékozta,* most már tüdőbeteggondozó céljára és ekkor abban a reményben, hogy az uj intézményt anyagilag támogatni fogja, *Ujpest képviselőtestülete diszpolgárává választotta.* Később, különösen a jobboldalról követelték, hogy *Kollár* mondjon le a diszpolgárságról, mert a teleppel kapcsolatban ellentétek támadtak közte és a város között, amikor ideiglenesen a megyeri iskolát a telepen helyezték el.

Élénk érdeklődés a kispesti téli kiállitás iránt

Legutóbbi számunkban megirtuk, hogy *Molnár* József polgármester nyitotta meg a *Kispest-Pestszentlőrinci Képzőművészek Nagy Balogh János Egyesületének* téli kiállitását. A kiállitást nagy közönség tekintette meg a héten és előreláthatóan sokan keresik fel vasárnap is. A kispesti képzőművészek téli kiállitását délelőtt 9-től 2 óráig lehet megtekinteni.

A kispesti képzőművészek, akik sikerrel szerepelnek évről-évre a *Műcsarnok, Nemzeti Szalon* és más pesti nagy tárlatokon, müveik, alkotásaik legjavát vonultatták fel a városháza disztermében levő téli kiállitáson.

A festők közül *Abonyiné-Keresztury* Margit, *Dúl* Lajos, *K. Nagy* Sándor, *Némethy* Miklós, *László* Endre, *Klimó* István, *Muhoray* Mihály, *Faith* István és *Déry* József a legnépszerübbek. *Illéssy* Péter vásznai és krétarajzai komoly müvészi megnyilatkozások.

Pankotai *Farkas* Béla, a kitünő szobrász két kisebbigényü munkáját álllitotta ki. *Dúl* Lajos szobraival is egyik erőssége a kiállitásnak.

A kispest-pestszentlőrinci képzőművészek valóban magas szinvonalu kiállitáson hivták fel magukra a város közönségének és a müvészbarátoknak figyelmét. A mai nehéz világban a művészek fáradságát rendesen nem honorálja kellő anyagi eredmény. Amikor beszámolunk a kiállitás nagy erkölcsi sikeréről, jó volna anyagi sikerről is beszámolni. Ilyenről azonban egyelőre még nincs sok mondanivaló. Talán majd a kiállitás zárónapján ezen a téren is történik valami...

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
Dr. BERKES RÓBERT
Nyomatott a PALLAS IROD. ÉS NYOMDAI R.-T. körforgógépein. Budapest, V., Honvéd-utca 10.
(Felelős nyomdavezető: Tiringer Károly.)

GRÓF KÁROLYI LÁSZLÓ URADALOM
HÁZHELYPARCELLÁZÁSAI
Minden irányu felvilágositás Gróf Károlyi László telekeladási hivatala: Ujpest, József-utca 38. d. e. 8—12, d. u. 3—4-ig. Telefon: 95-1-99
UJPESTEN Villatelkek a Horthy Miklós-út környékén. Családi házak épitésére alkalmas telkek Megyeuton az O. F. B. házhelyek mellett. RÁKOSPALOTÁN: Szilaspatak melletti terület családi házaknak.
Telkek 100 négyzetöltől felfelé. Igen előnyös részletfizetések. Telkek telekkönyvileg azonnal átirhatók.

BUDAPEST KÖRNYÉKE

Ujpest és Kispest

képviselőtestületében még a mult évben kisorsoltak harminc-harminc városi képviselőt. A részleges községi választást eddig egyik városban sem tartották meg, mert a választói névjegyzékeket Ujpesten is, Kispesten is megpanaszolták. Idáig valahogyan rendben van a dolog. Pest vármegye kisgyülésén azonban „nagy vihar" volt a „készülő kispesti törvénysértés" miatt s a baloldal tiltakozott az ellen, hogy Kispesten december tizenhetedikén választást tartsanak. Még az ujpesti szociáldemokraták vezére is sorompóba állt és „harcolt" a kispesti választás kitüzésével szemben, háborogva, hogy még nincsen „jogerős névjegyzék".

Ugyanezen a kisgyülésen, ugyanez a baloldal nagy méltatlankodás közben igyekezett tisztázni a főispánnal az ujpesti választás kiirását. Az ujpesti baloldalnak sürgős a választás, mert „harminc képviselő mandátuma már tavaly lejárt s ezek jogtalanul és törvényellenesen mégis résztvesznek a képviselőtestület ülésén."

A józan ember a fejéhez kap és (bocsánat a gorombaságért) ezt kérdezi: ennyire korlátoltak egyesek, vagy a jobboldal pipogyasága ennyire megnövesztette néhány közéletbe véletlenült baloldali „vezér" szarvát, hogy ugyanazon a napon, ugyanabban az órában a törvényre hivatkozva két ellentétes dolgot követeljenek? Mert, ha törvénysértés lenne Kispesten választást tartani a közigazgatási bíróság előtt fekvő névjegyzék alapján miért nem törvénytelen ez Ujpesten, amelynek névjegyzéke szintén panasz alatt van a közigazgatási bíróságon? Vagy a főispán, alispán, sőt a közigazgatási bíróság is ugy táncoljon, ahogyan ők fütyülnek? Törvénytelen a választás kiirása Kispesten, mert ott lassan kialakult a polgári egység és veszedelem fenyegeti a baloldali uralmat, de ugyanez nem törvénytelen Ujpesten, ahol az uj fajta szerveződés átmenetileg megbontotta a jobboldal egységét, viszont a baloldali egységfrontot a négyezerholdas demokratavezér árnyékában mostanában összevacsorázták? Főispán, alispán, vármegye, közigazgatási bíróság, tessék sietni az ujpesti választással, nem baj, ha itt nincs „jogerős" névjegyzék, sürgős a választás, mert ki tudja meddig tart a baloldalon a puszipajtásos hangulat!

Ez a kétszinüség csupán azokat lepheti meg, akik csak a községi választásokon veszik tudomásul a várospolitikát. Akik felülnek a jelszavaknak, a tények meghamisitásának és a vakmerő baloldali lódításoknak. Ujpesten a baloldali pártok minden választás előtt átalakulnak harcos ellenzékbe. Mi van a közmunkákkal, kiket akar a jobboldal a városházára tisztviselőknek behozni, s természetes hogy minden közteherért a jobboldal felelős. Ezt hallani mindenütt. Ez amikor vége a választásnak a demokrata és egyébb vezérek, elnökök és mások már ott ülnek a főtisztviselői állásokban. Ha pedig valaki végignézi a köszállitások és közmunkák jegyzékét csodaként lelheti meg egy-két jobboldali érzelmü iparos, vagy kereskedő nevét, de ott találja a baloldali vezérekkel barátkozó iparosok és kereskedők egész tömegét, sőt egyikmásiknak a neve tulgyakran is ismétlődik. A baloldal mégis megjátszhatja az ellenzék szerepét és utána nevet a tenyerébe.

A valótlanságok, felekezeti és osztályharcos jelszavak csak kiegészitik a baloldal harci taktikáját. Kezdődik az egész a kerületi beosztásnál. Kispestet a képviselőtestület baloldali többsége nagykerületekre osztotta olyanképen, hogy a munkásnegyedek elnyomják a polgári szavazatokat. De szociáldemokrata lármázott a megyeházán az ellen a „törvénytiprás" ellen, hogy egyik községben „jogfosztó módon" tulnagy választókerületeket létesitettek. Akkoriban már a nagyon is türelmes főispán is kénytelen volt megróni ezt a szocialista vezért, mondván, hogy a „bizottsági tag ur olyan intézkedéseket követel, amilyeneket Ujpesten a legélesebben kifogásolt és óvást emel olyan intézkedések ellen, amelyeknek elrendelését Ujpesten ő maga követelte!"

Azután a választói névjegyzékek! A legutolsó községi választás előtt egyik ujpesti házban, egyetlen szobakonyhás lakásban harminchét bejelentett és igazolt „választót" találtak. A lakás főbérlője szociáldemokrata gyári bizalmi volt! De ugyanakkor a jobboldal nemtörődömsége miatt egész sereg választó kimaradt a névjegyzékből. Az országgyülési névjegyzéket, amely alapja a községi választók névjegyzékeinek, pártprotekciós összeirók állitották össze, akik között sürün akadt szélsőbaloldali érzelmü egyén és fegyelmi uton elbocsátott baloldali tisztviselő . . .

Három pestkörnyéki várost sajátitott ki a baloldal. Ezt a három várost kerületi ravaszkodással, névjegyzék-gondoskodással, hazug jelszavakkal védi körömszakadtáig. Ugyanakkor az országgyülési választások statisztikája azt mutatja, hogy a jobboldali szavazatok száma ezekben a városokban is állandóan emelkedik. Mi okozza, hogy a keresztény nemzeti gondolat, a polgári öntudat és a közérdek nemesebb szolgálata nem tudja megtörni ebben a három városban a baloldali klikkvezérek uralmát? Legközelebb erre is feleletet próbálunk adni . . .

Kelemen Géza.

Pestszenterzsébet csatornát épit a MABI-kölcsönből

A város tőkevagyonának egy részét „átcserélik" és nagyarányu közmunkákra hirdetnek versenytárgyalást

Pestszenterzsébet képviselőtestületének legutóbbi közgyülésén szóvátették az inségesek ügyét. Mint ismeretes, a fővároskörnyék legnagyobb városában ugyszólván minden negyedik ember hatósági támogatásra szorul s hogy ez milyen feladatot jelent a városi hatóság számára, arra nem kell külön magyarázat.

Chikán Béla dr. polgármester bejelentette a város legutóbbi közgyülésén, hogy ebben az évben ezer szegénysorsu iskolásgyermek kap cipőt az inségakciótól, gondoskodnak az elaggottak és betegek népkonyhai ebédeltetéséről, megnyit a város két napközi otthont és mintegy másfélezer iskolásgyermeket részesit a tejakcióban. Alkalmaznak szellemi és fizikai inségmunkásokat is, még pedig a város által erre a célra rendelkezésre álló összeg arányában.

Pestszenterzsébet inségakciója ezzel ugyszólván be is fejeződik. A városnak ezidő szerint nincs más ilyen természetü kiadásra költségvetésileg előirányzott fedezete.

A MABI-kölcsönt egyelőre nem tudja nyélbeütni Pestszenterzsébet. Ha sikerülne is felvenni a kétszázezer pengőt, ebből az összegből a csatornázási munkálatokat folytatják. A pestszenterzsébeti munkanélküliek érdekében sokkal több munkaalkalomra volna szükség s a kényszerhelyzet ismét előtérbe tolja az egyetlen megoldást: a város törzsvagyona egyrészének értékesitését. Helyesebben: olyan átcserélését, amely lehetővé teszi nagyarányu munkaalkalmak teremtését anélkül, hogy a várost törzsvagyonának állományában veszteség érné.

Pestszenterzsébet képviselőtestületének tekintélyes része a villamos részvények értékesitésének ügyét kéri napirendre tüzni. A kormányhatóság előzetes véleményében hozzájárult ahhoz, hogy a város a tulajdonában levő villamosrészvényeket megfelelő módon, a Speyer-kötvények megváltoztatásáért és a villamossági érdekeltség által felajánlott tekintélyes összegért értékesitse. A város törzsvagyona egyrészének ilyen átcserélése lehetővé tenné sokszáz munkanélküli állandó foglalkoztatását azoknál a közhasznu beruházásoknál, amelyeket a megváltási összeg tenne lehetővé. A villamosrészvények ügye tehát rövidesen napirendre kerül Pestszenterzsébeten.

Mit ajánlott a Tröszt Ujpestnek?

Hónapokig tartó tanácskozás után *a Tröszt eljuttatta Ujpesthez* legujabb ajánlatát. A háztartási kedvezményes tarifa bevezetését Ujpest képviselőtestülete annakidején nem vette tudomásul, hanem *általános tarifareviziót követelt.* A polgármester és a városi főügyész megkezdte a tárgyalást a *Tröszt,* illetve a *Phöbus* vezetőivel s ennek eredménye *az uj ajánlat,* amely most került a városi bizottságok elé.

A világitási vállalat az uj ajánlatban *Ujpest fogyasztói részére is biztositja mindazokat az engedményeket, amelyeket a rákospalotaiak megkaptak.* Leszállitják a kisfogyasztók árammérődiját *egy pengőről 60 fillérre,* a háztartási tarifa alapfogyasztásának árammennyiségét is *csökkentik.* Uj kedvezményeket kap a város a közvilágitásnál és a részesedésnél, de mindezek ellenében *módositani kell az érvényben levő szerződés ama pontját, amely a városnak a tarifarevizióra való jogát biztositja.*

Az uj ajánlat legközelebb a közgyülés elé kerül.

BUDAFOKON

Záborszky Nándor polgármester kezdeményezésére bevezetik az egri normát és hatósági intézkedéssel MEGTILTJÁK A KOLDULÁST

A pestkörnyéki városok közül elsőbben *Ujpesten* és *Rákospalotán* vezették be az ugynevezett egri normát, amely számos magyar városban bevált. *Pestszenterzsébet, Kispest* és *Budafok* most követi a másik két környéki város példáját.

Záborszky Nándor budafoki polgármester elhatározta, hogy *Budafokon* az inségesek ellátását az eddigi évek tapasztalatai és a kérdés alapos tanulmányozása után teljesen ujjászervezi.

A polgármester intézkedésére megállapitották, hogy hány inséges és ellátásra szoruló van *Budafokon.* A város tisztviselői a polgármester ellenőrzésével házról-házra jártak és összeirták azokat, akik valóban támogatásra szorulnak. A város felállitja az inségkatasztert. Az adatok feldolgozásával már a napokban végeznek. *Budafokon* előreláthatóan két—háromezer lélek szorul segélyre.

A budafoki polgármester terve szerint a legrövidebb idő alatt bevezetik az egri normát.

Az inségakció bizottság a napokban ülést tart, amelyen elhatározzák a legfontosabb tennivalókat. A jövő hét végén megnyitják a város népkonyháját és karácsony előtt cipő- és ruhasegélyt kapnak a szegénysorsu budafoki iskolásgyermekek. Az egri norma bevezetésére *Záborszky* polgármester szegénygondozó nővéreket kért az egri érsektől. Az uj rendszer bevezetése után megállapitják a közsegélyre szorulók számát, külön katasztert állitanak fel az elaggottakról és munkaképtelenekről. A budafokiak havonta róják le majd adományaikat és ezzel egyidejüen megtiltják a város területén a koldulást.

Erdélyi Lóránt

alispán 30 esztendeje szolgálja Pestvármegyét. A személyét ért ünneplésekhez csatlakozik ez alkalommal a fővároskörnyéke is. A pestkörnyéki városok és községek, amelyeknek segitő jóbarátja volt Erdélyi Lóránt hosszu közpályáján mindig s az ma is, amikor az ország legnagyobb vármegyéjének közigazgatását vezényli diszes hivatalában.

Erdélyi Lórántot a munka alispánjának nevezik. A megyei szolgálatban eltöltött három évtized formálta meg róla a legszebb jelzőt, ami közfunkcionáriust érhet. Értékes egyénisége nemcsak azokat a hagyományokat őrizte meg Pestvármegye életében, amelyeknek a mult tradiciói adnak nemes fényt, hanem teret nyitott a mai idők szellemének is. Pestvármegye régi, nagy alispánjainak sorába méltán csatlakozik a jubiláns Erdélyi Lóránt, a vármegye első tisztviselője, aki első munkása is a maga vármegyéjének.

Felavatták a rákospalotai országzászlót

Rákospalota közönsége felállittatta a nyolcvanadik országzászlót. Az ünnepies felavatás mult vasárnap volt többezer főnyi közönség jelenlétében. *Urmánczy* Nándor az országzászló nagybizottság nevében mondott avató beszédet, majd *Cserba* Elemér dr. polgármester átvette a zászlót és beszédében a magyar revizió törekvésekről emlékezett meg. A helyi bizottság részéről vitéz *Kálmán* Béla beszélt utána egy középiskolai tanuló irredenta költeményt adott elő. A *Rákospalotai Dalkör* a Szózatot és a Hiszekegyet énekelte, majd a cserkészek, leventék, társadalmi egyesületek, a frontharcosok, a vitézek, a gazdák és az iskolák növendékei tiszteletgő diszmenetben vonultak el az uj országzászló és a hősök emlékmüve előtt.

Ujpest megyei város polgármestere.

ad. 57203/1933 szám.

Tárgy: Altisztek és szolgák részére cipő beszerzése.

HIRDETMÉNY.

A 49157/1933 sz. a. kiirt árlejtési hirdetményt — mint szabálytalant — 57203 sz. határozattal megsemmisitettem, mert az a Közszállitási Szabályrendelet 16. §. 11. pontjának utolsóelőtti bekezdésében foglalt tilalomba ütközött.

Ennélfogva uj árlejtést tüzök ki és felhivom az érdekelteket, hogy ajálataikat a város gazdasági ügyosztályánál dijmentesen kapható hivatalos ürlapon *1933 évi december hó 21 napjának déli 12 órájáig lepecsételt boritékban a város iktató hivatalában adják be és a boritékot lássák el a következő felirattal:*

„Ajánlat altisztek és szolgák részére cipő szállitásra az ad. 57203/1933 számhoz."

Figyelmeztetem azokat, akik a 49157/1933 számu hirdetmény folytán már adtak be ajánlatot, ezt az ajánlatukat módosithatják, vagy vissza is vonhatják, a fent meghatározott határnapig történő bejelentésükkel vagy ujabb pályázatukkal. Akitől ily bejelentés vagy ujabb pályázat nem érkezik, azt ugy fogom tekinteni, hogy már beadott ajánlatát fenntartja. A már beadott ajánlatokat a jelen hirdetmény folytán beérkező ajánlatokkal egyidőben fogom felbontani.

Szállitandó 50 pár altiszti- és szolgacipő, melyek anyaga a következő: A felsőrész elsőrendü minőségü fekete borjuboxbőr, tiszta derékrészből (Kern). Az aljarész a talp és a sarokfelsőfolt elsőrendü minőségü 6—7 mm vastag ökörtalpcroupon természetes pucolatlan állapotában, a talpbélés, kéreg és kapli 2.2—2.4 mm vastag elsőrendü minőségü kipsz, vagy nyaktalpbélés. A bélés elsőrendü bőrkopper, elsőrendü lencérnával megtüzve. Ringlibőr és hátsószij saját boxanyagból. A sarok tiszta talpbőranyagból.

A cipők vizhatlanságáért a szállitó négy hónapig szavatol.

Egyebekben a 49157/1933 sz. hirdetményben foglalt pályázati feltételek az irányadók azzal a kiegészitéssel, hogy bánatpénzt nem tartoznak letenni azok, akik a fennálló törvényes rendelkezések értelmében a bánatpénz letétele alól fel vannak mentve és hogy az 1000 pengőt meghaladó szállitásnál a számlázáskor igazolni kell azt, hogy adó és köztartozási hátraléka nincs.

Felvilágositás és hivatalos ürlap a város gazdasági ügyosztályában (Városháza, II. em. 47) a hivatalos órák alatt kapható.

Ujpest, 1933 december 6-án.

Semsey Aladár s. k.,
polgármester.

MDK

Dul Lajos

Horthy hid

Jánoshegy

Aquincumi romok

Bpvizfpály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

3 l.

Dúl Lajos

1932-évi Tavaszi Tárlaton az alábbi
műveivel szerepelt: Némethy festőművész
Gyermekfej
Napnyugta
Erdő nyáron
Tanya, Pestszenlőrincen
Eső után
Kora tavasz

Tárgymutató

Dúl

Kiállít

86.U.932. IX.4.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Dúl Lajos

1932-évi Tavaszi Tárlaton az alábbi művekkel szerepelt: Esti csend
Tájkép
Mocsár az erdőben
Borostáj
Vekerlelelep
Alföld.

Tárgymutató

Dul Lajos MDK

Budapest határában, vizf.

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Dul Lajos MDK

Gyermekfej, gipsz

Miesarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Dul Lajos MDK

Esteledik, olf.

Mücsarnok 1933 Fiatal müvészek kiállitása

Dul Lajos

Esteledik, olf.

Dul Lajos

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Gyermekfej, gipsz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

Dul Lajos MDK

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Dul Lajos

38 Napos ut, akvarell

39 Erdőben, akvarell

Uj Szalon, Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

Dul Lajos

Háborus emlékek, olaj
Férfifej, gipszszobor

Uj Szalon tav. kiáll. 1934. máj.

Dul Lajos

a kispesti művészek karácsonyi kiállításán alajfestménye szerepelt.

Ujság, 1928. dec. 23.

Dul Lajos.

A képzőművészek karácsonyi kiállításán olajfestményei szerepelnek.

Magyarság, 1928. dec. 20.

Dul Lajos.

A kispesti műrészek karácsonyi kiállításán olajfestményei szerepeltek.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 20.

Dul Lajos

Alkotásával szerepelt a "Fiatal Művészek Kiállitásá"-n a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Gál Lajos

Szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

PH. 1933. IV. 16.

Gul Lajos

Szerepelt a Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán.

NM 1933. IV. 16.

Dul Lajos.

festőművész

Kispest közgyűlési termében megnyílt csoportkiállításon művei szerepeltek.

Esti Kurir, 1928. dec. 18.

MDK

Dul Lajos, festő.

Nyári délután, v. f.

Műterem: VII - Balatoni Kiáll. Katalog. 1935
nov.-dec.

MDK

Dul Lajos, festő.

Balatoni fogas, v. f.

Művészem. – VII. Balatoni Kiáll. Katalog. 1935. nov.-dec.

Sal Lajos

szerepelt a Nemzeti Szalon téli tárlatán.

PH. 1932. XII. 2v.

Dul Lajos

festőművész

Kispesti Nagy Balogh János Társaság kiállítása - Kispesten a vár sháza nagytermében - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1929.V.18.

Dul Lajos

festőművész

Szinyei Merse Pál Társaság VIII. Tavaszi szalonja - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Esti Kurir
1933.III.19.

Dul Lajos

szobrász

Szinyei Merse Pál Társaság Tavaszi Szalonja - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Gyarmathy

Pesti Hirlap
1933.III.19.

MDK

Dul Lajos, festö

57. Balatoni táj. Olf.

Nemzeti Szalon. »A Balatoni Táro. IV.kiáll.
Bp.1930.szept. Kat.

MDK

DUL LAJOS

Nagy Balogh János Egy. kiáll. Képzőművészet, 1932. 51.sz. 136.l.

MDK

Dul Lajos, festö

Felhö tanulmány.	Olf.
Esti hangulat.	"
Viharfelhök.	Pasztell.
Naplemente.	Olf.
Tanyai házak.	Pasztell.
Balatoni táj.	Olf.

Kispesti Városháza. Nagy Balogh János emlékkiáll.
Repr. Egyes. Tárlat. 1931.márc.7-14. Kat.

Dul Lajos MDK

Rózseszedők az erdőn, vizf.

Mücsarnok 1941-42 téli kiállitás

Duda Lajos MDK

Gyermekfej, gipsz

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Dul Lajos MDK

Leányarcmás, gipsz

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c.kiáll.

Dul Lajos

festőművész

Kispesti Képzőművészek Kiállitása - Kispesti városháza nagytermében - képével szerepel.-
Felhőtanulmányai és balatoni tája nivós,müvészi alkotás.

Uj Nemzedék
1931.III.15.

MDK

Dul Lajos

Tájképeivel szerepel a Nagy-Balogh János Egyesület kiállitásán.

Cikk: A Nagy-Balogh János Egyesület kiállitása.

Képzőművészet, 1931. 97.l.

Dul Lajos festőművész

Esteledik

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Műcsarnok

MDK

Dul Lajos

A Nemzeti Szalon téli tárlata. Képzőművészet 1933. 57. sz. 38.l.

MDK

Dul Lajos, festö

Csendélet. Olajf.

Nemzeti Szalon.- 1931.szept. Őszi Tárlat. Katalogus.

MDK

Dul Lajos, festö

Budapest határában. Vizf.

GMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
BP.1937.ápr.29.-jun.20. K at. 13.1.

Dul Lajos
Őszi hangulat

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április 7 l.

26. kép. *Báti festő 1480 körül : Szent Borbála és Katalin.*

8. *Szent Jakab ravatalon*
(Külső jobb alsó.)
Fa, tempera, egy-egy kép 75·5 × 67 cm.

MDK

Dul Lajos

Budai táj, olaj
Esteledik, "
Piros almák, "
Báthory István, gipsz szobor
Édesapám, " "
Riadó, " " vázlat
Deák Lőrinc szinigazgató, cer.

Nagy Baloch János Egyesület kiáll. Kispest. 1933.
dec. 3 1.

Dul Lajos

Tihany felett kél a nap, olaj
A cswndes Balaton, "
A délutáni Magyar Tenger, "
Zalai falu, "
Magyar csendéket, "
Birsalmák, "

Nagy Balogh János Egyesület kiáll. Kispest. 1933.
dec. 1.

MDK

Dul Lajos

R.N. ur arcmása, gipsz
Leányka fej, "
Őszi táj, olaj
Esteledik, "

Nagy Balogh János. Egyesület kiáll. Kispest, 1934.
TESZ tárlat. ápr. ~~dec.~~ 3 l.

MDK

Nagy Balogh János Társ. kiáll. 1935. márc.
Műterem

MDK

Dul Lajos

Rőzseszedők az erdőn, vf.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 22. l.

MDK

Dul Lajos, festö.

Gladiolus, begonia. Akv.

Az Uj Szalon Szent Istvn-i kiállitása.
1934.Aug. Katal.

MNK

Dul Lajos

Bükkös patak vizesése, of.

Hóolvadás, of.

N.Szal.kiáll. 1927. jun. 1o. 1.

MDK

Dul Lajos,

Kispesten lakó képzömüvész a dec. 16-án megnyitott tárlaton szerepelt müveivel./1929/.

Vidéki Centrumok. Kispest. A Kispesti Képzömüvészek tárlata.
Képzömüvészet. 1929. 16.sz. 32.l. /Kis kiállitások./

MDK

Dull Lajos

A Balatoni Társaság képkiallitásan a földmű-
velésügyi miniszterium jutalomdijat Dull
Lajos "Balatoni fogas" vizfestménye nyerte.

Cikk: A Balatoni Tarsasag kiall.-anak nyer-
tesei éa matinéja.

Pesti Napló, 1935.dec.15. 21.1.

Dul Lajos

168. Gyermekfej. Gipsz.
176. Leányarcmás. Gipsz.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 15. l.

MDK

Dul Lajos

Hullámzó Balaton, of.

Orgonák, of.

Peoniák, of.

Uj Szal. ... karácsonyi kiáll. 1934. dec. 4. l.

Dul Lajos, szobrász. MDK

Russ N.ur arcmása. Gipsz.

Nemzeti Szalon.-Őszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

MDK

Dul Lajos, szobrász

Gyöngyösi István költö. Gipsz.

Nemzeti Szalon. -Téli tárlat. 1932. dec. Kat.

MD K

Dul Lajos, szobrász.

Manyi. Gyermekportré. Gipsz szobor.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat.1932.junius. Kat.

MDK

Dul Lajos, szobrász

Gyermekfej. Gipsz.
Leányarcmás. "

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll.1940.II.-III
Kat.15.1.

MDK

Dul Lajos

Fiatalok a Műcsarnokban. Művész-Élet 1933. 14-15.sz. 7.l.

Dul Lajos

MDK

Háborus emlékek, olf.
Férfifej, gipsz

Uj Szalon 1934. máj.
Tavaszi kiállitás

Dul Lajos szobrász

Gyermekfej

Fiatal Művészek Kiállítása katalógusa 1933.
Műcsarnok.

MDK

Dul Lajos

Képzőművészet 1934. 74. sz. 143.l.

MDK

Dul Lajos, szobrászm.

Tanulmányfej. Gipsz.
Gyermekfej. "

Műcs.-OMKT.1931-32 évi téli kiáll. dec.20.-jan.17. Ma
12.1.

Dulácska MDK

Negro, 1942

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Dulácska

Negro

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

dr. Dulánska Endre

az alábbi tervpályázaton rangsorolás nélkül kiemelt megvételben részesített 6. számú pályaterv egyik szerzője.

A Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiírt tervpályázat, 1970.

Magyar Ép.műv, 1971.3.sz.2-6.l.

Dr. Dulánska Endre

az egyik szerzője az alábbi pályázaton megvételt nyert 9.sz. pályatervnek.

Hofer Miklós: Szombathelyi vá rosháza tervpályázata, 197o. - Magyar Építőművészet, 1971.2.sz. 2-8. l.

Dulácska Endre

P.J.: Orvosi rendelő, 100 fős óvoda, 60 fős bölcsőde, Budapest, X. Kőbánya. - Építészek: Pomsár János, Péterfia Borbála, statikusok dr. Dulácska Endre, Falus Ferenc.

Magy.Ép.müv. 1972.5.sz. 30-33.l.

MDK

Dulácska

Negro. 1942., 126x94 OSZK 273

Magyar Plakat-Történeti Kiallitas.
1960.Mücsarnok. Kat. 18.1.

dr. Dulácska Endre

cikke: A falazott merkezetek tervezésének új nabványa.

Magy. Ép. ip. 1972. 9-10 sz. 581-587. l.

Dula'ska György

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1969. 11. számát.

49. l. (hátsó borító belül)

Dulácska

MIK

"Negro" 1942.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
18.1.

M.D.K.

Dulácska Pál festőművész

A Lloyd összes termeiben rendezett, "Divathét" cimen kiállitást -amerikai tőkével-Pán József iparművésszel együtt. A kiállitás márc. 29.-től ápr.6.-ig tartott, ahol magyar iparművészeti tárgyakat és ruhaterveket mutattak be.

Szinházi Élet. Bp. 1921. febr. 27.- márc.5.
X. évf. 9. sz. 28. lap.

MDK

M.Dulánszky, ip.müv.

háziipari tárgyai népművészeti elemeket visel magán és ezek a magyarságban kiképzett "Szerelemhuvók- ban nyertek elhelyezést a vitrinekben.

Az Iparm.Társulatnak az Iparm. Múzeumban rendezett 55 éves jub.Kiállításának résztvevői.
Magyar Iparművészet. 1935. 265.l.

DULAI MÁRIA

DULAI MÁRIA

1938-ban született Kiskőrösön.
Rendszeresen részt vett a zebegényi
Képzőművészeti Szabadiskolán. Az olaj-
festést Bozsó Jánostól tanulta.
Földrajz szakos tanár. Kiskőrösön él.

Művészetbarátok 2003 kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

Dunamell. Ref.Ek.lt. A/lo. b. A Tolnai

Kézírás.

Kajdacsra írt levél.

Gilicze Sándor ld. 893.sz.

1. FL-nak ilyen cikke nem ismeretes.

Dulauszky [Ilnö?]

a földmivelésügyi minisztérium gazdasági iskola harmadik tipusának terop. megvétel

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1927. 3-4. sz. 35. l

Dulánszky Jenő

épitész.

a pécsi vegykisérleti állo-
más terop. II és III.
dij

MAGYAR-EPITOMUVESZET

1929. 4. 7. 32. l

ENGERPART BODÁNÁL NORVÉGIÁBAN.

Dulánszky Jenő

~~[illegible]~~ épitész
Pécs

lakik: Megye u. 21.

Pécsi KMT művésztagja
1933

F

Magyar?

Dulánszky Jenő

építész Pécs

Részt vett a pécsi
ligetrendezés és nyi-
tott uroda terv-
pályázatain

MAGYAR·EPITŐMŰVESZET
1927. 2. sz. 31 l.

Dulánszky Jenő

épitész

l.

Gulyás. Magyar

irok. VI. 354-h.

997. **Szalongarnitura,**

kanapé, két karosszék és két támlásszék, faragott, aranyozott állványok, virágmustrás szövethuzatokkal. — SALONGARNITUR, bestehend aus Sofa, zwei Fauteuils und zwei Lehnsessel. Geschnitzte und vergoldete Holzgestelle ; mit geblumtem Stoff überzogen.

998. **Szalonasztal,**

paliszanderfa, aranybronzveretekkel. Négy hajlott Hermás-láb. Négy karélyos lapján különböző fákkal berakott hullámos inda és rozetta. — SALONTISCH, Palisander, mit Goldbronzbeschlägen. Gebogene, von Hermen durchsetzte Füsse. Die Platte in Vierpassform mit Wellenranke und Rosette in Intarsia.

999. **Női íróasztal,**

fényezett cseresznyefaborítással, parkettás berakással és bronzveretekkel. — DAMENSCHREIBTISCH, Kirschholz, politiert, mit Parkettenmuster in Intarsia und Bronzebeschlägen.

1000. **Vitrin,**

paliszanderfaborítással és aranybronzveretekkel. Hullámos felületü alsó részének mindhárom oldalán — bronzkeretben — bádogra festett tájképek alakokkal. Beugró, felső része üvegezett. — VITRINE, Palisander, mit Goldbronzebeschlägen. Der Unterteil in geschwungener Form, die drei Seitenwände mit je einer, auf Blech gemalten Landschaft in Bronzeumrahmung. Der zurücktretende Oberteil verglast.

1001. **Két kanapé,**

Dulánszky Jenő

pécsi főrendőr

l-

Gontpécsbelvt

46-l

Érkezett 1904. Szeptember 10.

670/1904.Ő. (Nyíregyháza, 1904. Szeptember 9-én 21.Ő.a.)

Dr. Csuri Béla beterjeszti a Szabolcsvármegyei múzeumi bizottság szervezésére vonatkozó indítványát. (Tudom. Közl. 1904. X. 3.)

Dubánszky Jenő

építész

Pécs város műszaki
ügyosztályának építészi
osztályának vezetője

l.

Gorsztpécsbelvt.

46. l.

TELEFON: 187—330.
POSTACSEKKSZÁM: 29521.
POSTAFIÓK: 311.

BUDAPEST, 1939.nov.22.

Nagyságos
Dr.Szentiványi
urnak
Budapest.

Van szerencsénk szives tudomására hozni, hogy egy igen jól összeválogytott nagyobb épitészeti-müvészeti könyvtárt vásároltunk, amely sok rendkivül érdekes munkát tartalmaz.

Igen örülnénk, ha az anyag megtekintése végett méltóztatnék bennünket alkalmilag felkeres-

Dulauszky Jenő

l.

Pécsi K. Szab. Szerv

1946. jun. – jul.

Alkotások Pécsen.

esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lap
XIII., 1876., 760. l. — Esztergom, 1878. V
évf., 370. l. — —ó: Az esztergomi herceg
prímási képtár. Magyar Korona, III., 1879
20. szám. — Rényi 22. l. — Z.: Az eszte
gomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sio
XVI., 1885., 767. l. — Körösy László: Es
tergom. Esztergom, 1887., 238. l. — Mas
laghy II., 187. szám. — Esztergom vá
megye... Bp. é. n. 176. l. — Gerevic
Az Újság, 1916., júl. 20, 4. l. —Lepold-
Homor 97. l. — Gerevich PA, 249. l. -
Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 192
173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze d
Christlichen Museums in Esztergom. A M
gyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lipp
56. l.

Keresztelő Szent János

Csúcsos felső záródással, fa, olaj, 89×42 cm.
Jelezve jobbra lent: Ittenbach, 1878.
Simor prímás rendelte a művésznél.
—ó: Az esztergomi hercegprímási kép
Magyar Korona, III., 1879., 20. szám.
Rényi 22. l. — Körösy: Esztergom. Eszt
gom, 1887., 238. l. — Z.: Az esztergo
érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XV
1885., 767—768. l. — Maszlaghy II., 3
szám. — Kreuzberg, P. J.: Ittenbach. Gl
bach, 1911., képe a 47. táblán. — Esz
gom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Ge
vich: Az Újság, 1916., júl. 20, 4. l. — Ge
vich PA, 249. l. — Décsei: Könyvismerte
MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Ma
Die Schätze des Christlichen Museums
Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.
Lepold—Lippay 56. l.

P. Dulánszky Jenő
építész

Szül: Mohács 1901.

Oklevelet nyert: 1926.

Műegyetem 6. e.

megírva

Dulánszky Jenő

építész

Szül. 1901. Mohácson. Középiskolait Pécsett járta, a műegyetemet 1926-ban végezte Budapesten. Építészi terveivel szerepelt a kiállításokon. 1953-54. az építészeti tröszt vezetője Komlón.

Király János közlése. 1954. jan. 3

MAGYARORSZÁGI GRAFIK
FŐNÖKEGY
BUDAPEST, V., MÁRIA VALÉRIA-

117/1924. szám.

H o r n y á n s z
magy. kir. udvari
t. igazg

E hó 25.-én ke
a könyvnyomdai munkabérek az ez évi
11 %-os, az ez évi február hó 11.-é
február hó 18.-án életbelépett 21°é

Dulánszky Jenő, építész;
sz. 1901. Mohácson. Építészmérnöki oklevelét 1926. a bpesti műegyetemen szerezte. Ugyanez ~~ev~~ évben Pécs város szolgálatába lépett, ~~hol~~ 16. műszaki tanácsos és a város főmérnöke lett. 1927. a földmivelésügyi minisztérium a jazdasági iskolák III.-ik típusának tervpályázatán pályanűvét megvette. Gesztonyi Gyulával egyett tervezte a pécsi városi strandfürdőt. 1929. a pécsi vegykísérleti állomás tervpályázatan a II-ci III. díjat nyerte. D. tervezte a pécsi köztemetőben felállított orosz hősi emlékművet. 1953-54. a z építészeti tröszt vezetője volt Komlón.

Utóbb itt a műszaki ontály építészeti ontályának vezetője, majd.

MDK

Dulánszky Jenő pécsi épitész

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm.és Műbar.Társ. 23.kiáll. 1938.jun.

MDK

Dulánszky Jenő pécsi épitész

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm.és Műbar,Társ. 23.kiáll. 1938.jun,

Dulánszky Jenő épitész MDK

Orsz.hősi emlékmü a pécsi temetőben

M.Mérnökök Szabad Szakszerv. Pécs-baranyai csoportjának kiáll. Baranya Vm. Muz. 1946.jun.

MDK

Dulánszky Jenő

az alábbi pályázaton 600 pengős II. dijat nyert

az alábbi pályázaton 400 pengős III. dijat nyert

Kőszeghy Gyula nyerte az első dijat a vegykisérleti állomás tervpályázatán. Dunántul 1929. ápr. 26.
3.l.

MDK

Dulánszky Jenő épitész Pécs

Pécsi Képzőmüv. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Dulánszky Jenő építész

A Balokanyi-liget tervpalyazatan, tervét 2 millió koronaért megvasarolták.

Cikk: Weichinger és Dörre építészek nyerték a Balokanyi-liget tervpalyazatanak I.dijat

Dunántul, 1926.dec.21. 3.l.

MDK

Dulánszky Jenő

A Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. művésztagjai 1938.

MDK

Dulánszky Jenő épitész, Pécs

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs,
1936. jun. 10 l.

Pincehely /Tolna/

R.k.templom, homlokzat előtti to
készült. A homlokzat szélén volu
íves szentély. Épült 1762-ben.

/Stippek József, 1945/

Haas Lipót LINOLEUM és Szőnyegház
viaszkosvászon és gummiáru gyári raktára
Pécs, Király-u. 27.
Megnyitás április elején!
Figyelje következő hirdetéseinket!

Augusztusban megkezdik a pécsi csendőrségi palota épitését

Pécs küldöttsége Hermann és Bud miniszternél

Pécs, márc. 26. — Pécs város megmozdult. Küldöttség szorgalmazta a kereskedelemügyi és pénzügyminiszternél a pécsi beruházásokat és mintahogy jelentettük Pécsett is tárgyalások folytak újabb építkezések megindítására.

Csütörtökön délelőtt *Fischer* Ferenc dr. főispán, *Nendtvich* Andor polgármester, *Igaz* Béla dr. prelátus, *Szuly* János, *Madarász* István dr., *Pekár* Mihály dr. felsőházi tagok és *Oberhammer* Antal országgyülési képviselő felkeresték *Hermann* Miksa kereskedelmi minisztert a minisztériumban, majd *Bud* pénzügyminisztert a képviselőházban. *Nendvich* polgármester a miniszterek előtt kifejtette Pécs város beruházási szükségleteit és kérték a minisztereket a fémipari szakiskola és más állami középületek felépítésére, valamint Pécs városának a II. lakbérosztályba való sorozását.

A miniszterek nagy előzékenységgel fogadták a küldöttséget. *Hermann* miniszter kijelentése szerint *a pécsi fémipari szakiskola felépitése a beruházási programba fel van véve* és azt hiszi, hogy nem lesz akadálya annak, hogy a program meg is valósuljon.

Bud János pénzügyminiszter igéretet tett, hogy a városok *lakbérosztályba sorozását revizió alá veszi.*

Nendtvich Andor polgármester a Dunántúl munkatársa előtt kijelentette, hogy a legjobb impresszziókkal jött meg Budapestről, mert komoly igéretet nyert és a megvalósitást állandóan szorgalmazni fogja.

Kijelentette még a polgármester, hogy a csendőrségi palota építése ügyében folytatott tárgyalások olyan szerencsés mederben haladtak, amely szerint remény van arra, hogy a *csendőrparancsnokság épületének épitését az Irányi Dániel-téren még augusztus havában megkezdik.* Ezt rövidesen követni fogja a csendőrségi iskola felépítése.

Örömmel számolunk be erről az eredményről, mert a város gazdasági élete a pangásnak ilyen korszakát még nem élte át.

Klebelsberg grófi kultuszminisztert a pápa fél órás magánkihallgatáson fogadta

Róma, márc. 26. — Klebelsberg Kunó gróf közoktatásügyi miniszter diszdoktorrá való avatása az egyetem rektorának fogadószobájában tegnap délelőtt 11 órakor ment végbe. Az épületben fascisták álltak díszőrséget. A közönség meleg óvációban részesitette Klebelsberg gróf kultuszminisztert, akit felesége és Nagy Elek vatikáni magyar követ kiséretében a pápa 25 perces magánkihallgatáson fogadott. Este a miniszter búcsúlátogatást tett Mussolininál.

—

Beethoven emléke

Budapest, március 26. — Beethoven halálának századik évfordulója alkalmából ma délelőtt Beethoven zenéjével ünnepi misét tartottak a Mátyás-templomban. Szentmise után a Zeneművészeti Főiskolában a Beethoven-ünnep második részét tartották meg, amelyen a kormányzó, a kir. hercegek és a kormány tagjai is megjelentek. Az ünnepi beszédet *Apponyi* Albert gróf mondotta óriási hatással. A bécsi Beethoven-ünnepségeken *Vass* József dr. népjóléti miniszter képviseli Magyarországot.

—

A francia szenátus leszavazta a nők választói jogát

Páris, márc. 26. — A szenátus közjogi bizottsága tegnap tárgyalta azt az inditványt, hogy Franciaországban a nőknek is legyen általános választói joguk, hosszabb vita után a bizottság 7 szavazattal 5 ellen elvetette a javaslatot.

—

Kinevezték az új budapesti holland ügyvivőt

Budapest, márc. 26. A hollandi kormány d' Aldenbourg Bentick grófot, a stockholmi követségnél négy év óta működő követségi tanácsosát, állandó ügyvivőül Budapestre nevezte ki. Gróf Bentinck kiválóan képzett diplomata és Hollandia egyik legrégibb és legelőkelőbb családjából származik. Vilmos német császár egyideig a Bentinek grófok kastélyában talált menedéket. Az új holland ügyvivő április elején utazik Stockholmból egyenesen Budapestre, hogy elfoglalja új állomáshelyét.

HIREK

— **A Dunántúl kiadóhivatala** felhivja t. előfizetőinek a figyelmét arra, hogy a mai számhoz csekklapot mellékelt. Kéri, annak felhasználásával a hátralékoknak, valamint az előfizetési dijaknak szives beküldését, nehogy a lap továbbitásában zavar álljon be.

— **Az uj kerületi rendőrfőkapitány Pécsett.** Az Issekutz Aurél utódjául kinevezett Teller Gyula székesfehérvári kerületi rendőrfőkapitány csütörtökön este a gyorsvonattal Pécsre érkezett és innét másnap reggel Mohácsra utazott, hogy ott a rendőrkapitányságot felülvizsgálja. Az uj kerületi rendőrfőkapitány visszatérőben első utja során tisztelgő látogatást tett a város polgármesterénél és a hivatalok vezetőinél. Pécs városát ma látogatta meg az uj kerületi főkapitány. Itt a délelőtt folyamán tisztelgő látogatást tett Virág Ferenc püspöknél, Fischer Ferenc dr. főispánnál, Nendtvich Andor polgármesternél, Fischer Béla alispánnál, valamint az összes állami hivatalok vezetőinél. Az uj kerületi főkapitány a holnapi nap folyamán Barcsra, majd onnét Gyékényesre utazik.

— **A keresztényszociálisták József-utca 15. szám alatt levő dísztermében lesz a Dunántúl versenyszavalása.** Közbejött akadályok miatt a Dunántúl versenyszavalása, nem mint jeleztük, a nőegyletben, hanem a keresztényszociálisták József-utca 15. szám alatt levő dísztermében lesz, holnap, vasárnap délután 3 órai kezdettel. A versenyszavalásra belépődij nincs és arra a szülőket is szeretettel várják. Tekintettel a jelentkezők nagy számára, a biráló bizottság az eredmény megállapitásával nem készülhet el mindjárt és igy az eredményt az április 3-án tartandó meselélutánon hirdetjük ki és ott osztjuk ki a dijakat is. A verseny a következő sorrendben lesz. Először a középiskolások, azután az elemiiskolások szavalnak.

— **Pécsi épitész sikere.** A Vállalkozók Lapjában olvassuk, hogy Budapesten a m. kir. földmivelésügyi miniszterium, téli gazdasági iskolákra kiirt tervpályázatán Pécs város egyik tehetséges épitészmérnökének Dulánszky Jenőnek tervét megvették. A siker értékét növeli, hogy az iskolatypusok tervpályázatán 90 drb. pályaművel vettek részt.

— **Kinevezés a pécsi egyetem gazdasági hivatalában.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Majthényi I. Gézát, a pécsi Erzsébet tudományegyetem gazdasági hivatali segédtisztjét gazdasági hivatali tisztté nevezte ki.

— **Beretvás Pasztilla a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja.**

— **A pécsi sakkör** március 27-én, vasárnap d. u. 6 órakor a Nádor külön helyiségében választmányi ülést tart, melyre kéri a pontos megjelenést.

Hirek néhány sorban

A spanyol király állapota rosszabbodott, vért hányt és igy nem utazhatott Sevillába, ahol a svéd királyi párral kellett volna találkoznia. — **Sub. auspiciis gubernatoris** avatják doktorrá a bpesti egyetem Imre Lajos és Bay Zoltán végzett bölcsészettanhallgatókat. — **A magyar delegáció** 8 hónapi tárgyalás után visszaérkezett Prágából. Az egyezményt husvét után teszik közzé. — **Szabadlábra** helyezték a Nagy István ügyben Huczik Elemér dr.-t. — **Frigyes kir. herceg perében** a tesseni birtokot a lengyel állam el nem vitatható tulajdonául itélték. — **Peticiót** adtak be Haller István egri és Zlinszky István paksi mandátuma ellen. — **Országos homoki nagygyülést** hivnak össze Kecskemétre. — **Propaganda** osztályt létesitettek az Omge kebelében. — **Az uj belgrádi magyar követ** Forster báró ma nyujtotta át megbizó levelét Sándor szerb királynak. — Rassay kijelentette, hogy a Pakots párthoz semmi köze. — **Elhunytak:** Somssich Andor volt képviselő Sörnye pusztán, Révész Elemér dr. soproni orvos Svájcban, Bohuniczky Endre ny. főerdőtanácsos Miskolcon, Dömötör Gézáné Ferenczi Erzsébet Sentiben, Muraközy Pál ny. városgazda Kecskeméten, özv. Hercsuth Albertné Csepcsányi Irén Rákospalotán, Tóth József a MFTR. műszaki felügyelője Bpesten, Mihálffy Ferenc Szeged felsővárosi kántor, Marton Gyula kormányfőtanácsos, a bpesti nemzetközi vásár ügyvezető alelnöke Bpesten. — **A bpesti tenyészállatkiállitást** eddig 20.000 ember látogatta meg. Ma megtekintete a kiállitást a kormányzó is. Az eddigi eredmény igen szép. — **A bankjegyforgalom** márc. 15—25-ig 11.1 millió pengővel csökkent. — **Érdemi tárgyalást** rendeltek el a gróf Andrássy Gyula hivei által Szabóky Alajos mandátuma ellen beadott petició ügyében. — **Chaplin** moziszinész megegyezett a feleségével, aki visszavonta válókeresetét. — **A főváros költségvetése** 4835 pengő felesleggel zárul. — **Gyenge földrengést** éreztek ma Bánokszentgyörgyön. — **Lovas baleset** érte Almássy Pál grófot, medencecsontrepedést szenvedett. — **Elfogtak** Bpesten Krakovszky Jánosné rovott multu uriasszonyt, aki Déri Józsefné, Pataki Károly, Róna Miklósné és Novotny Mária társaival különféle selyemlopással százmilliós kárt okozott a bpesti kereskedőknek. — **Öngyilkosságot** követett el két bpesti diák, Buskó Lajos és Mangold Lajos. Az utóbbi meghalt. — **Forradalom** tört ki Északalbániában Achmed Zogu kormányának megbuktatására. — **A kinai csapatok** gyujtogattak, raboltak és gyilkoltak az elfoglalt Nankingban. Amerika és Anglia közvéleménye fegyveres megtorlást követel. — **Időjóslás:** Változékony és inkább enyhe idő, helyenkint esővel

— **Gyermekkocsik** nagy választékban **Schwarcz és Kálmán** áruháza, Ferenciek-utca 2. sz.

— **A pécsi ipartestület** 1927. évi rendes évi közgyülését április 9-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a Városháza közgyülési termében tartja meg. Tárgysorozat az Iparosok Lapjában közölve.

— **Pályázatot irt ki Magyaróvár városa autóbuszok szállitására.** Igen sok jónevü teherautógyár ambicionálta, hogy e város pályázatát elnyerje. Győztesként a sok pályázó közül az Oszrák Automobilgyár r. t. került ki, mint a mely gyár kitünően sikert és a gyakorlatban annyira bevált 2 tonnás typusu a legjobban megfelelt a város által előirt igen terhes feltételeknek.

— **Vámos fest, tisztit a legszebben, Mária-utca 33. Telefon 6—37.**

Menetjegy iroda
(TAUSZ BANK) Király-utca 22.
Olcsó társas utazások!

— **Beethoven emléke a kat. kör vasárnapi böjti estjén.** A pécsi katolikus kör március 27-én, vasárnap, Beethoven emlékére rendezi III nagybőjti estjét az alábbi műsorral:

1. Isten dicsősége. Előadja a Pécsi Dalárda vegyeskara Weigele Oszkár vezénylésével.

2. Szonáta. Op. 90. (e-moll.) Zongorán előadja: Bán János.

3. Emlékezés. Elmondja: Schaurek Rafael dr.

4. a) A fájdalom gyönyöre, b) Emlékezés, c) A csók. Énekli: G. Höfler Mici. Zongorán kiséri: ifj. Graef János.

5. Vonósnégyes. Op. 59. (F-dur.) I. tétel (Allegro). Előadják: Graef Tildy (I. hegedü) Zettl István (II. hegedü) Knappig Tibor (mélyhegedü) Schumann János (gordonka).

Az estély kezdete 6 órakor. Utolsó nagybőjti műsoros est ebben az évben.

— **A Pécs-baranyamegyei muzeum egyesület** március 27-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja XVIII. rendes évi közgyülését a városháza közgyülési termében. A rendes beszámoló tárgysorozaton kivül gyászbeszédet tart Vasváry Ferenc dr. egyetemi ny. r. tanár néhai Késmárky István dr. választmányi tag felett és Sziebert Róbert felügyelő igazgató néhai Reberics Imre választmányi tag felett. Az elnökség ezuton hiv meg minden örökös alapitó és rendes tagot, valamint az érdeklődő nagyközönséget, s egyben pontos megjelenést kér.

— **Figyelem!** Saját készitményü férfi, fiu- és gyermekruhák elsőrendü kivitelben, nagy választékban olcsó árak mellett **Páll Ödönnél,** Széchenyi-tér 18. kaphatók.

— **Eljegyzés.** Galyasi Zsigmond ny. máv. főfelügyelő és neje leányát Elzát eljegyezte Wessel Imre bornagykereskedő Versec. (SHS.) (Minden külön értesités helyett.)

— **A katolikus központi választmány ülése.** A katolikus egyesületek központi választmánya március 31-én, csütörtökön délután 6 órakor tartja rendes havi ülését a pécsi katolikus körben.

— **A pécsi nemzeti kaszinó** holnap, vasárnap délelőtt fél 11 órakor tartja meg ezévi közgyülését, amelyre, a vezetőség ezuton hivja meg a kaszinó tagjait.

— **Magánlaksértés könnyü testi sértéssel.** Özv. Kovács Józsefné 70 éves dunaszekcsői lakós feljelentést tett a csendőrségen Máté József és György, valamint Malagunszky György ellen, akik kocsival betértek a házába és fia távollétében durván bántak el vele. Ezenkivül a szérüben álló cséplőgépről, amely Máté Józsefnek és a sértett öregasszony fiának tulajdona volt, a három magánlaksértő többféle gépalkatrészt elvitt. A csendőrség a szokásos eljárást megindította.

— **Anyák délutánja.** Ma vasárnap d. u. 3 órakor a szociális missziótársulat Káptalan-utca 4. számu helyiségében anyák délutánját tart, amelyre az anyák, minél nagyobb számban való megjelenését kéri az elnökség.

— **Pneumatik** Kontinentál Hannover **László Leónál,** Irgalmasok-u. 8.

PUCH
15 versenyben
15 első dijat nyert
1 Puch motorkerékpár
1926. évben.
Helyi képviselő:
Kisasszondy Lajos
Pécs.

— **A pécsi legényegylet negyedik** böjti estélyét Szent Ferenc harmadrendje rendezi meg gazdag és változatos müsorral, vasárnap, 27-én, este fél 9 órai kezdettel. Az estély számai a következők: 1. Prológ Sz. Ferenc jubileumára. Előadja: Stahl Rózsi. 2. Ünnepünk van és részlet Beretvás: Sz. Ferenc oratóriumából, előadja a III. rend énekkara. 3. Szent Ferenc. Szavalja Schein Terus. 4. Gitárszóló. Játsza: Gyenis János mücheni festőművész. 5. Sz. Ferenc szentélyeiről tartja: P. Juvenál. b) Élő szobor. Vigjáték 2 felvonásban. Belépődij nincsen, de adományokat hálával fogad a vezetőség.

— **Céllövészet Patacson.** A patacsi harcászati lőtéren a honvédség március 28-án, és 30-án éles tölténnyel lőgyakorlatokat tart. A lőtér közelében tartózkodás életveszélyes és ezért az elsőfoku közigazgatási hivatal felhivja a közönséget, hogy a lőgyakorlatok napján ne tartózkodjék a lőtér közelében.

— **A Stefánia szövetség pécsi fiókja** március 28-án, d. u. 5 órakor a Városháza közgyülési termében közgyülést tart, amelyre az elnökség a Stefánia szövetség tagjainak szives megjelenését kéri.

— **Halálozás.** Március 26-án, délután ¾5 órakor kisérték utolsó utjára a központi temetőben özv. Wirth Józsefnét. Az elhunytat menye, özv. Wirth Rezsöné szül. Tieffenbacher Józsa és a széleskörü rokonság gyászolja.

Paulics Géza mosonszolnoki gazdasági isk. igazgató március 22-én, Mosonszolnokon váratlanul meghalt. Temetése Pécsett lesz márc. 27-én, d. u. 4 órakor a központi temetőben. Halálát kiterjedt pécsi rokonság gyászolja.

Sulyos csapás érte vitéz Barnabás István dr. pécsi kir. tanfelügyelőt, a katolikus kör igazgatóját. Édesatyja Bredl Sándor ny. székesfővárosi iskolai igazgató 77 éves korában március 24-én, Sukorón meghalt.

— **Az ideiglenes házadómentesség engedélyezése.** Pécs szab. kir. város adóhivatala ezuton értesiti az adózókat, hogy a m. kir. pénzügyminisztériumnak az ideiglenes házadómentesség tárgyában folyó évi március hó 15-én 37845 szám alatt kiadott körrendeletével az ideiglenes házadómentességet illetőleg eddig fennállott rendelkezéseket a következőkben módositotta: Ha az adózó a saját használatára épült házának egy kisebb részébe lakáshiány miatt az épitkezés befejezése előtt beköltözik és hitelt érdemlően igazolja azt, hogy az épitkezés teljes befejezését anyagi vagy technikai okok késleltették, ugy a pénzügyminiszter indokolt esetben megengedheti, hogy az ideiglenes házadómentesség engedélyezésére irányuló kérvény beadásának határideje nem az épület egy részének idő előtti kényszerü használatba vételétől, hanem az épület épitésének befejezésétől számittassék. Mindazok, akik a pénzügyminiszteri rendelet értelmében ideiglenes házadómentességet kaphatnak, de ideiglenes házadómentesség iránt már, előbb beadott kérvényük elkésése miatt jogerősen visszautasittatott, legkésőbb április hó végéig kérjék az ügy tárgyalásának ujrafelvételét.

— **Szülői értekezlet.** A „Miasszonyunk"-ról nevezett női rend polgári leányiskolában március 27-én, vasárnap d. u. fél 5 órakor szülői értekezlet lesz, melyre a szülőket, az igazgatóság ezuton is meghivja. Az értekezlet a tornateremben lesz.

— **Csodaédes narancs** legolcsóbb **Kőszl János utódainál,** Irgalmasok-utca 24. sz.

— **Áramszünet.** Áramszünet lesz hálózat átkapcsolás miatt március 27-én, vasárnap reggel 6 órától délelőtt ½10 óráig és délután ½12 órától 3 óráig Zsolnay V.-utcán, Basamalom-uton, Pécsváradi országuton, Mohácsi országuton, Üszög-pusztán, Meszes-pusztán, Cassián-telepen és környékén.

Első Magyar Gazdasági Gépgyár RT.
Budapest, Gyár és igazgatóság: VI. Váczi ut 10.
Városi eladási telepe: VI., Vilmos császár ut 65.

Gyártási ujdonságai:
acélkeretes cséplőgépek eredeti kettősoru golyóscsapágyakkal

Losonczi „REKORD DRILL" szab. sorvetőgépek.
Losonczi „REKORD VILL" szab. sorvető és sortrágyázó gépek. — Modern malomberendezések.
Előnyös fizetési feltételek! Olcsó kamat!
Kerületi Képviselet: BARANYAI GAZDÁK R. T., PÉCS.

Karikagyürük,
eljegyzési és alkalmi ékszertárgyak, Schaffhausen, Omega, Doxa, Tissot stb. márkás svájci órák.
Futász János Pécs, Irgalmasok-u. 2

— **Gózon Béla szinművész meghalt.** A pécsi közönségnek még bizonyára élénk emlékezetében él Gózon Béla a pécsi Nemzeti Szinháznak éveken át volt kedvelt művésze. Gózon Bélát, aki néhány évvel ezelőtt költözött el Pécsről Budapestre idegbaj gyötörte s ma egy budapesti távirat hozta a szomoru hirt, hogy Gózon Béla ma váratlanul meghalt. A pécsi közönség fájdalommal fogadja a lesujtó hirt, mert Gózon Bélában egy kedves jó ismerőst, a magyar színészet pedig egy szép tehetségü tagját vesztette el.

— **A felsőkereskedelmi fiuiskola kongregációjának mai müsora.** A pécsi felsőkereskedelmi fiuiskola Mária-kongregációja ma vasárnap, d. u. 5 órakor vallásos tárgyu müsoros ünnepélyt rendez, a Legényegylet nagytermében a következő müsorral. 1. Pápai himnusz. Éneklik a kongregánisták. 2. Szent Ferenchez. Irta: P. Morovicz Szol. Ferenc. Szavalja: Pataki István III. évf. tan. 3. Ünnepi beszéd. Tartja a kongregáció présese. 4. Szent Ferenc karácsony estje. (Melodráma). Szövegét irta: Szepessy László, dallamát szerezte: Demény Dezső. Előadja: Rézbányai Béla IV., zongorán kiséri Szigriszt Rezső III. évf. tan. 5. Mendelssohn: Adante. Hegedün játsza: Wawruch Alajos IV. zongorán kiséri: Szigriszt Rezső III. évf. tan. 6. Szent Ferenc virágaiból. Felolvasás: Tartja: Gerber Andor IV. évf. tan. 7. Carl Bohm. (Trio). Előadják: Wawruch Alajos IV. hegedün, Igert János III. csellón, Szigriszt Rezső III. évf. tanulók. 8. Hajnallovag. Szimbolikus kép. Irta: Harsányi Lajos. Előadják: Balogh Pál IV., Gerber István III., Gruber Ferenc III. évf. tan. Belépődij nincs. Adományokat a tantermekben elhelyezendő feszületek javára köszönettel fogadnak.

— **Ref. anyák délutánja** lesz március 27-én, vasárnap délután 4 órakor a ref. egyház nagyobb gyülekezeti termében, amelyen Győre Dezső dr. gyermekklinikai orvos tart népszerü orvosi előadást. Minden érdeklődőt szivesen látnak.

— **LEGUJABB RUHA- ÉS KABÁTSZÖVETEKBŐL DÚS VÁLASZTÉK, OLCSÓ ÁRAK, LUKÁCSNÁL, Széchenyi-tér és Ferenciek-utca sarok.**

— **A pécsi iparosok olvasókőre** 1927. évi rendes évi közgyülését április 3-án, vasárnap délután 2 órakor saját (Rákóczi-ut 24.) helyiségében tartja meg. Tárgysorozat az Iparosok Lapjában közölve.

— **Talált tárgyak a rendőrségen.** Az utóbbi napokban találták és a rendőrségre beszolgáltatták a következő tárgyakat: egy télikabátot, egy kis összegü érmepénzt, egy retikült, egy arany melltüt, egy forgópisztolyt, egy cégtáblát pálinka, likőr és rum kimérés felirással, egy csavarszorító vasat, egy gyermeksapkát és karikára füzve többféle kulcsot. Igazolt tulajdonosuk a nagyértékü tárgyakat átvehetik a rendőrségen.

— **Eltünt pécsi cseléd.** A Felsőputurluk-utca 37. szám alatt lakó Weisz Ferenc ma délelőtt bejelentette a rendőrségen, hogy Kovács Anna nevü, szentlőrinci születésü 26 éves cselédje nyomtalanul eltünt. Az ügyben megindult a szokásos eljárás.

Dulánszky Jenő

(1936–2000)

A tervek aláírása mindig Csete-Dulánszky. Ópusztaszeri hajlított kupoláink minden bejáratánál megdöntött márványlapba vésve is. – Ezek már elkészítették a sírfeliratunkat is – mondja Duli. Jenő soha nem volt „a statikusom", aki szolgai módon kiszámolta volna a faszerkezetek, vasbeton gerendák és lemezek keresztmetszeteit, vasalását és egyebeket, neki nem volt szüksége andaxinra, kevés beszédű, okos, higgadt, kisportolt ember volt, akivel öröm volt az együttes tervezői munka harminc éven át. Szívesebben írnék csak róla, de ez ilyen kötet, egyetlen ember írhatja csak, ő legföljebb mosolyog egy kicsit, hitetlenkedve, hogy ez a Gyuri miket ír itt, de már a maga mindig udvarias, halk modorában finoman sem szól bele, hogy neveink alatt mit adok közre.

Dulánszky Jenő, tudatom Veletek, már nem ebben a földhözragadt háromdimenziós térben tartózkodik, és az ideje sem szűkre szabott, mint a miénk. Bólyai Jánossal beszélget a végtelenben találkozó paralellákról, Csonka Pállal a héjszerkezetek elméletéről, Frei Ottóval pókhálókról és kötélszerkezetekről, Luigi Nervivel az alul bordás vasbeton héjakról vált szót, bajszát húzogatva, ha figyelmét felkeltette valami, amit nem úgy tudott, vagy nem próbálhatott ki a gyakorlatban. Nyilván vitára bocsátotta a beremendi Megbékélés-kápolna héjszerkezetének tervezési és kivitelezési tapasztalatait, amelyről tanulmányt írt a Pécsi Tudományegyetem ez évi Tartószerkezettervezés kötetében és ott, abban a görbült terű katedrálisban szó esik majd az ópusztaszeri és kőszegi hajlított szerkezetű tornyokról, templomkupolákról is, melyeknek több ezer éves előképek nyomán adtunk ismerős teret és formát. A hajléképítés tudománya, újra felfedezése elegáns képletét adta az organikus magyar építészet ősformáinak, hitelesítette azokat visszamenőleg is.

Barátunk heroikus küzdelmet vívott öt éven át a rákkal. Megátalkodott következetességgel harcolt ezzel az új magyar betegséggel, már-már legyőzte azt. Nem hagyta magát könnyen leteríteni. A test elhagyta, az agya mindvégig tiszta maradt. A legjobb terápia a munka – talán bajainkra, félelmeinkre is ez a leghatásosabb gyógyszer. Minden számítást, rajzot befejezett, teendőit elvégezte, rendet hagyott ránk, arcára sütött a lenyugvó Nap, ahogyan békében távozott a túlsó partra.

■ CSETE GYÖRGY

Részlet a Kijárat Kiadó Vallomások – Architectura sorozatában október elején megjelent, *Csete György és Dulánszky Jenő* című kötetéből.

Royal Szálló – múlt, j

Egy évtizede zárták be Budapesten az Erzsébet körúti – egykor Euró kedő – Royal Szállót. Az épületet 1997-ben vásárolta meg a máltai C *Szolgáltató Kft.*, akik 18 milliárd forintos beruházás keretében kíván ban, építészeti és kulturális értékeiben újjáéleszteni. Elképzeléseik sz inek, de a város polgárainak is kínálja majd szolgáltatásait. A Corinthia ja meg kapuit.

1.

2.

A szálloda potenciális vásárlói között az elmúlt tíz év során több olyan jelentkező is akadt, aki az épület teljes bontásában, az építési telek másfajta hasznosításában gondolkodott.

A Nagykörút tudatos urbanisztikai koncepciója a Belvárost fizikailag is jól körülhatárolt kulturális egységgé formálta. Itt készült el – Ray Rezső tervei alapján – a Royal Szálló, francia reneszánsz stílusban, az 1896-os millenniumi kiállítás vendégei számára. Az épületben 20 önálló lakás, 232 vendégszoba volt, a padlástérben személyzeti szobák. Luxusminőségben, világszínvonalon szolgálták ki az előkelő átutazókat, külföldi vendégeket. Posta, bank, fodrász, jegyiroda, két étterem, kávéház, Gerbeaud-cukrászda, író- és olvasóterem mellett különböző szalonok és különtermek is működtek benne. Kellemes és intim része lehetett az épületnek a nyugati cour d'honneur-ben kialakított pálmakert.

A szálloda tulajdonosa, a Royal Nagy Szálló Részvénytársaság kitűnő üzleti érzékkel ismerte fel a helyi polgárságban az újdonsült vendégkört. Az étterem művésztársaságok, színészek, írók törzshelyeként működött. Heltai Jenő, Bródy Sándor, Harmath Imre, Krúdy Gyula, Ady Endre gazdagította a bentlakó vendégek névsorát. A Royalban volt a törzsasztala az úgynevezett Royalista Képzőművészeti Körnek, akik a modern művészetek esküdt ellenségeiként buzgólkodtak, de itt rendezett felolvasóesteket a Nyugat és a Vajda János Társaság is. A húszas években már amerikai jazzt játszottak a szállodában.

A második világháborúban a város ostroma alatt bútorait, értékes berendezési tárgyait elrabolták, a belseje kiégett. 1947-ben az eredeti terveket teljesen figyelmen kívül hagyva felújították, irodaházként funkcionált. 1956-ban a tetőszerkezete égett le, és jelentős károk keletkeztek az épületben is. A rekonstrukciós feladattal Janáky Istvánt bízták meg, aki saját korának megfelelő koncepcióval áttervezte az épületet. Ki-

DULÁNSZKY Jenő építész

BONTA János: A magyar organikus építészet. =
Mozgó Világ, 18.évf.4.sz.1992 47. p
54. p

DULÁNSZKY Jenő építén

B 14. k.

Lerice 78352.

Müvtört.Ért. 1930 1:4 182-183.p.

M.D.K.

Dulánszky Jenő

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 10000 Ft-os megvétel

Társtervező: Erdélyi Zoltán- Nyári József- Máthé András- Széll Béla

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

Dulánszky Jenő

Sz/igetvári/ J/ános/ - D/ulánszky/ ~~E/nő/~~ J/enő/:
Kaposvár, középmagas paneles lakóépület. /Szigetvári János építész./ - Miszaki Tervezés, 1967. 12.sz. 13. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7.1./

75. 1.

DULÁNSZKY JENŐ

Csete Györggyel közösen újították fel a magyar pavilont a velencei VII. Nemzetközi Építészeti Kiállításon.

Kevesebb esztétikát, több etikát!
Magyar Nemzet, 2000. 06. 19. 13.o.

Dulánszky Jenő

statikus

A paksi Atomerőmü és lakótlepe paneles lakóépületeit a Pécsi Tervező Vállalat Ifjusági Irodájának kollektivája készitette

Bartha Attila: A "paksi kisérlet".
Müvészet, 1975.junius - 36.oldal

Dulánszky Jenő, építész

L: Csete György

-: E számunk ... 4.

Látóhatár, Bp. 1978. jún.

(1. oldal)

Dulánszky Jenő

építén

„Hajlék" címmel a Pécs Csoport kiállítása a Budapest Kiállítóteremben.

(Balassa Zsuzsanna cikke)

Művészet
98/6

DULÁNSZKY Jenő építész

MENDÖL Zsuzsa: A modern építészet térhóditása Pécsett és Baranyában. = Baranyai Müvelődés, 1987.1.sz. 56.p.skk.

Dulánszky Jenő, építész

P. Szabó Ernő: Hajlek.

A Pécsi Csoport „Hajlék" címmel, mottóval kiállítást rendezett. A Csoport tagjai: Csete György, Blazsek Gyöngyvér, Deák László, Dulánszky Jenő, Jankovics Tibor, Kistelegdi István, Kovács Attila, Nyári József, Ultai Péter törekvéseiben, választott példaképei – pld. Lechner Jenő, Kós Károly – valóban építészetünk legjelentősebb alakjai közé tartoznak.

Budapest folyóirat, 1988., 3., 4-old.

Dulánszky Jenő

A Pécsi Tervező Vállalat Ifjuságí Irodájának épitészcsoportja nevében: Csete György, D. Blazsek Gyöngyvér, Deák László, Dulánszky Jenő, Jankovics Tibor, Kistelegdi István Kovács Attila, Nyári József, Oltai Péter és Pálfi Miklósné a paksi atomerőmü lakótelepének épitésztervezői, -"Kisérletünk Paksson" cimmel- szólnak hozzá a "Vita az épitészetről" c. cikksorozathoz.

Fenti cikk Major Máté nevénél található.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15.
XIX. évf. 46. sz. 5. lap.

A lap bemutatja a lakótelep tervrajzát is a cikk mellett.

Dulánszky Jenő, építész

L. Pilch Lajos

29-32

Mendöl Zs.: Pécs építészete a két világháború között

Magyar

Építőművészet Bp. 1983 83/2

M. D. K.

DULANSZKY Mátyás kőtarasó

1760. Lőcse polgára, tehbeli származású

Agghaży: Barokk szobrászat... Bp. 1959

I. 186. l

MDK

Dulánszky Nándor püspök

Schmidt Frigyes br.főépitőtanácsost kérte fel a pécsi székesegyház átépitési feladatának megoldására.

Gerece Péter dr.: A pécsi székesegyház.

Magyar Épitőművészet 1907.9.sz.4-6.l.

W. Kilian: Des aller
gen. Erzherzogen, König
Augspurg Ao 1629.

hajtort. 8 20 Kr.

fordult,
negyszögletes alapon, tojásdad me-
szt és körszakált hord. ~~Ingének galléria~~
az aranygyapjas rend jelvényét lánczon viseli ~~lát~~
mezőn két koronás oszlop áll ~~fölül koronával~~.
F. Inclytus Victor Ac Triumphator"

e vicit, fortior ipso
revit, quicquid et orbis habet.
ese spoliasse corona
ti tot domuisse manu."

Philippi deß ersten Son, Römischer

„... nien gefürt" kezdettel s „eingehän-
t szöveg olvasható.

.8 : 11.9 és a réslapnak : 17.1 : 12.2 cm.

25

243/95 No 5

Dulfalva

Máramaros m.

Gör. kath. templom

Harang 1673-ból

ndiek temploma.
mplom.
olna.
plom.
t.
zeték.
szt (Rastkreuz).
Leonhardkapu mellett be-

yomai.
n.
m. (?)
polna.

Martin Duldner /Puk3el ?/,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő cég legénykönyvéből,1685 után:"Martin Duldner Puk3el schirffter ge3el den 1 Nouember bin ich Dum Ersten mal bey der ge3elen lat xxxxx xxxxx frem ge3e3en gebürtig Von Nab$.106.ol

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüves égének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Evkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Dulházy Béla

A Szép Otthon kiallitasan a fafestés és faragas kiallitói között szerepelt.

Cikk: A mi kiallitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

Dulházy Béla

iparmuvész

Amsterdami kiáll.

1937 jan.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 38. l.

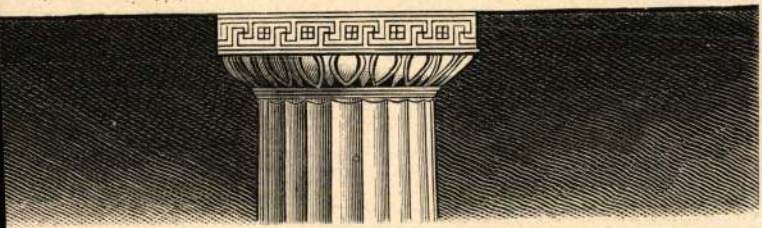

M.D.K.

DULICZKI Emericus murariorum magister

Vác

1952,

Müvért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 135 .l.

Duliczky épitém M.D.K.

Vácott s másutt Pest-megyében halgazott.

Rampis A: Kömpvismertetés. Müvtörz Ért. 1958 4 z. 301.

Duliczky Károly
építész

A magyarnándori r.K. templom.

A régi helyén uj alapokon Carolus Duliczky épitette. Fundamentumát Lang gyarmati kömüves készitette. Alpkőletétel 1855 ápr. 21.
Duliczky elitéltetés után Canizsai Alajos váci uradalmi épitész folytatta a munkát 1855-ben. Felszentelték 1858-ban.

264.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

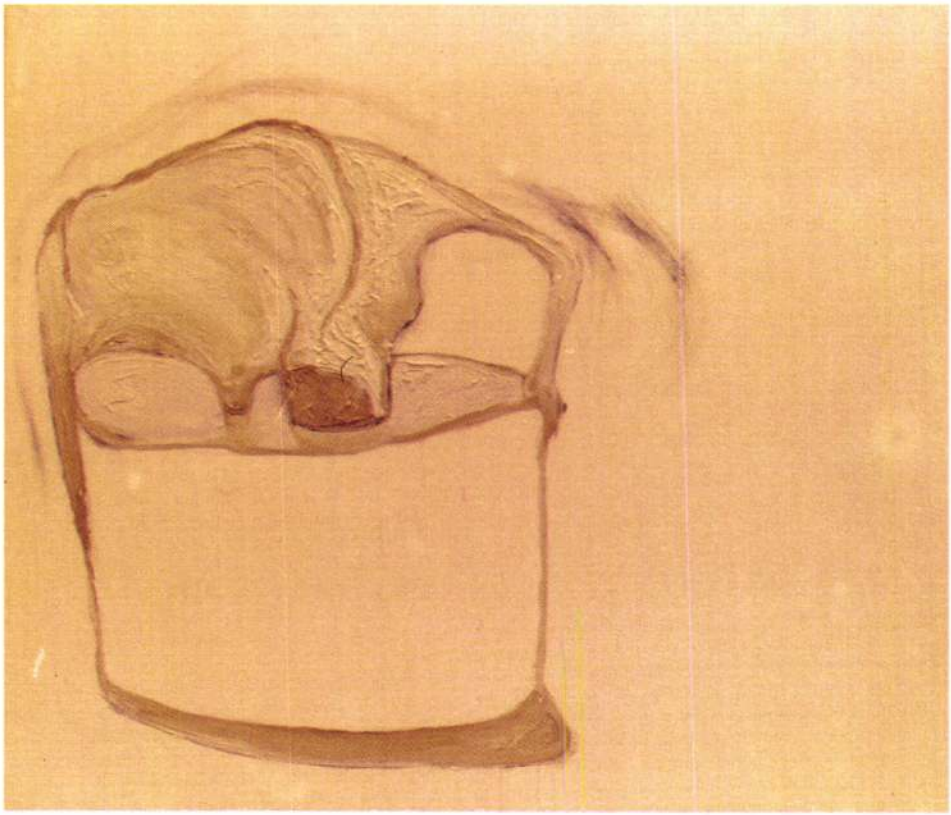

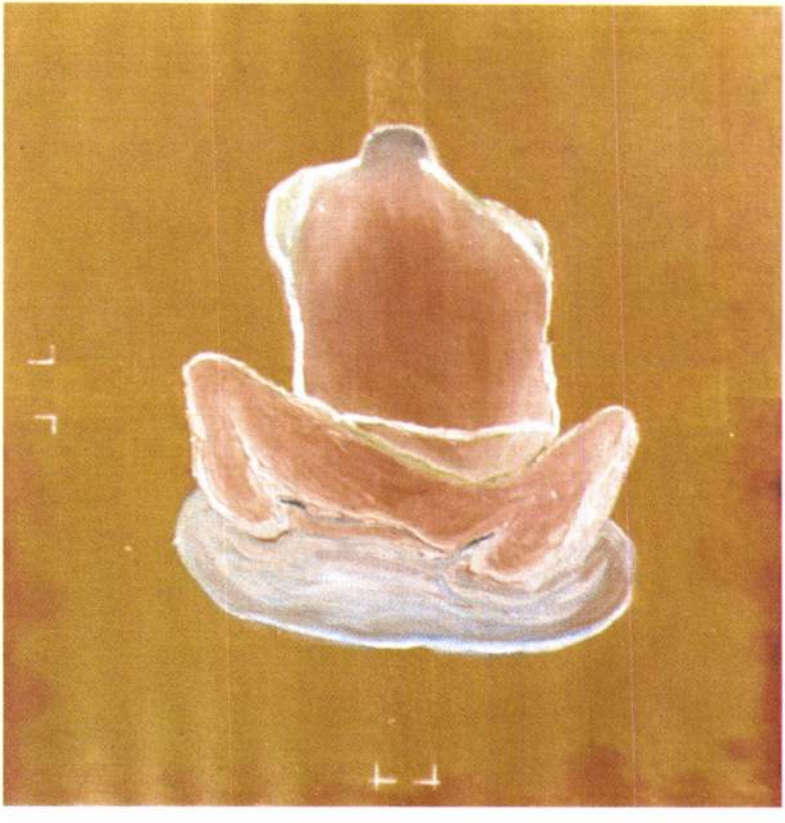

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Duliskovich Bazil (1969–)
Cím nélkül 1995
vászon, olaj 130x150 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Duliskovich Bazil (1969–)
Cím nélkül 1996
vászon, olaj 150x150 cm

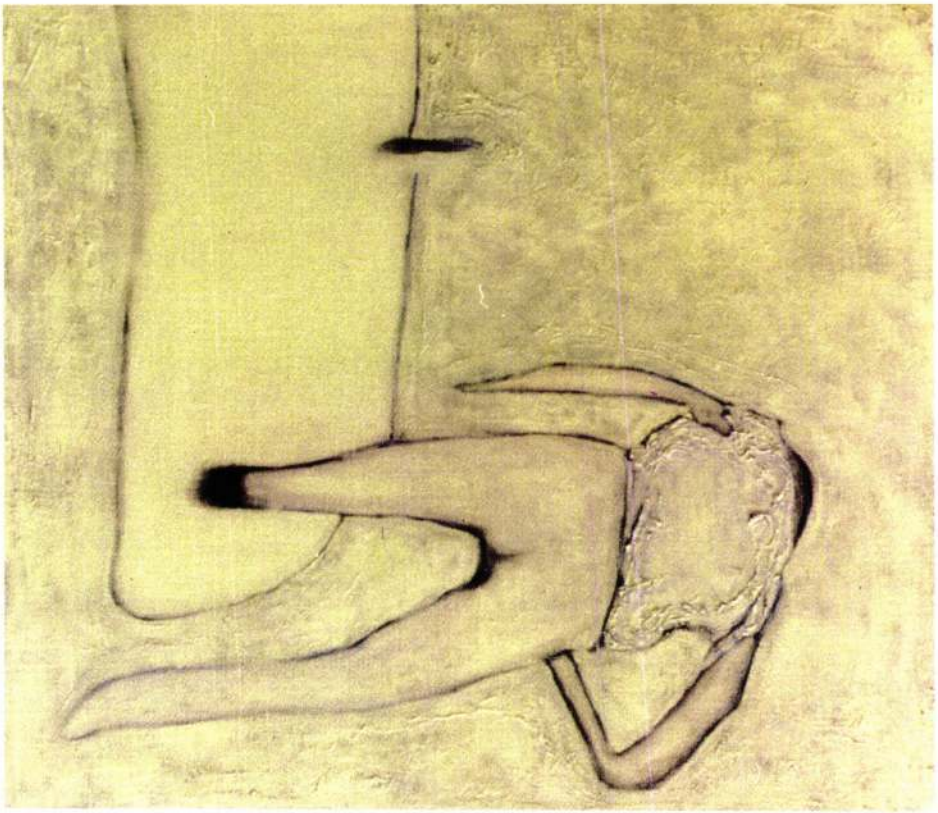

Duliskovich Bazil (1969–)
Cím nélkül 1995
vászon, olaj 150x130 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Duliskovich Bazil (1969–)
Cím nélkül 1995
vászon, olaj 60x100 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Duliskovich Bazil (1969–)
Durák 2004
vegyes technika 31×40 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

TOPMODEL KÉTDIMENZIÓS BARÁTNŐJÉVEL • TOPMODEL WITH HER TWO-DIMENSIONAL GIRLFRIEND

Duliskovich Bazil (1969–)
Topmodell kétdimenziós barátnőjével 2004
vegyes technika, montázs 18×22 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

TOPMODEL KÉTDIMENZIÓS BARÁTNŐJÉVEL • TOPMODEL WITH HER TWO-DIMENSIONAL GIRLFRIEND

Duliskovich Bazil (1969–)
Topmodell kétdimenziós barátnőjével 2004
vegyes technika, montázs 18×22 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

Dulitskovich Bazil (1969–)
Durák 2004
vegyes technika 31×40 cm

MOZGÓ VILÁG 1051 BP. NÁDOR U. 26.

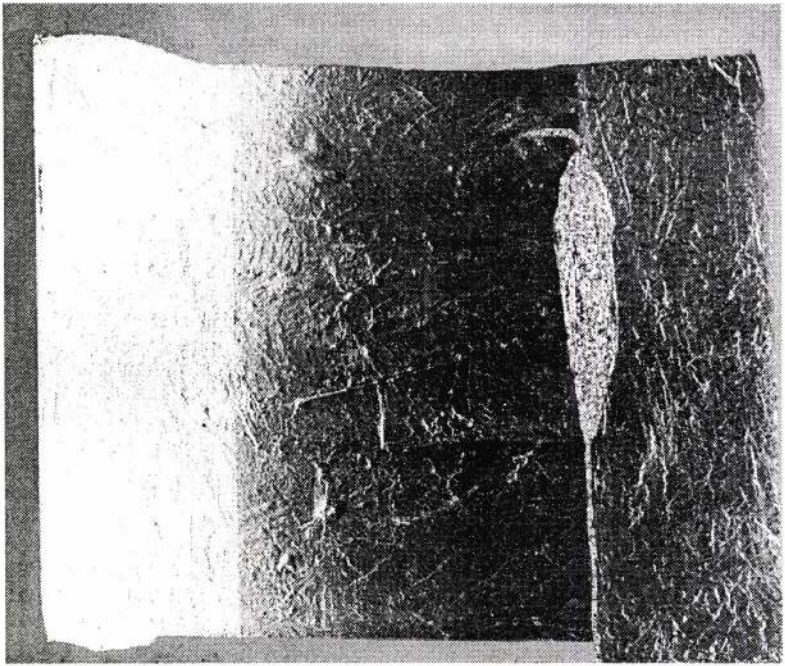

A GLÓRIA ART STÚDIÓ

Tisztelettel meghívja
Önt és kedves családját

DULISKOVICH GYÖRGY

festőművész

kiállítására, melyet

HERNÁDI MIKLÓS
író nyit meg.

Megnyitó:
1997. április 24. (csütörtök) 18 óra

Cím: 1053 Budapest, Kecskeméti u. 6.
(az udvarban jobbra)

Megtekinthető: április 24-től május 14-ig
hétköznap 10–18-ig, szombaton 10–14-ig

MTA Művészettörténeti Kutató Csoport
PATAKI GÁBOR
igazgatóhelyettes úr

Budapest
Úri u. 49.
1014

AZ ERNST MÚZEUM
DOROTTYA
GALÉRIÁJA
■ BUDAPEST ■

1051 Budapest, Dorottya u. 8. • telefon/fax: (+36-1) 266 08 77
e-mail: dorottya_galeria@axelero.hu • www.ernstmuzeum.hu/dorottya

Díjhitelezve
1376 Bp. 62.

MPR
2005 02 1
ML 62 ML

Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait

Duliskovich Bazil: Sokaság című kiállítására.

Megnyitó: **2005. február 22-én, kedden 18 órakor**
Bevezetőt mond: **Kertész László** művészettörténész

Megtekinthető 2005. március 19-ig, hétfőtől szombatig 10 és 18 óra között.
A kiállítást és a kiállítás alkalmából megjelenő katalógust a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatta.
A kiállított művek megvásárolhatóak.

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTÉRIUMA

The Ernst Museum's Dorottya Gallery cordially invites you to the exhibition of

Bazil Duliskovich: Multitude

Opening: **Tuesday, 22 February 2005, at 6 p.m.**
Opening speech by **László Kertész**, art historian

The exhibition is on view until 19 March, Monday to Saturday, from 10 a.m. to 6 p.m.
The show and the accompanying catalogue have been realised
with the kind support of the National Cultural Fund.
The exhibited works can be bought.

Tímár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézet
Budapest
Úri u. 49.
1014

05. 02. 14

OLK 05.02.15

portként" írtak alá. Nem más ez, mint a régi szép időkből ismerős védekezés a *szervezkedés* lehetséges vádja ellen; igen nagy lehet a frakciónyomás. Ám dacol vele Beke Kata képviselőnő. *„Több hónapja* – írja többek között – *nem kerülnek napirendre a racionális parlamenti és frakciómunkarendet célzó javaslatok. (...) A képviselők több mint fele nem jár a frakcióülésekre; meghatározhatatlan – ám anonim közvélemény-kutatással felderíthető – hányaduk minden bizonnyal azért, mert nem is nagyon érdemes. (...) A mi úgynevezett »lázadásunk« márciusban épp a magasabb színvonalú frakciómunkát kívánta elősegíteni. Ám Maga, kedves Imre, azonnal személyes síkra terelte ezt, bizalmatlansági indítványt követelve önmaga ellen. És mert az csak konstruktív lehetett, Balás Istvánt jelöltük az elnöki tisztre, éppen mert frakciótitkárként bizonyított már. Ám amikor Horváth Béla egy felszólalásában a Salamin-ügy okát Balás István sértett ambícióiban látta, hiába kértem: nem kaptam szót. (...) Véletlen-e, hogy az elnökségre jelölt Balás István, a Maga elleni bizalmatlansági indítványt benyújtó Csapody Miklós voltak az első célpontok?"*

Beke Kata szerint ellenőrizhető, hogy Kónya dr. újra és újra azonnal le akarta zárni a Salamin-ügyet; közben *„a frakció kontra Salamin András ügy Balás István kontra Salamin András üggyé, majd csak Balás István-üggyé szűkült le"*. Balás nem támadhatta meg Salamint az egész frakció színe előtt, ezért terelődött az affér – ó! – a sajtóba. És mivel eredetileg a frakció bizalmatlan a hivatalvezetővel szemben, érvel a képviselőnő, előbb az ő ügyét kell megvizsgálni, és *„minden kétséget kizáró módon lezárni"*, tehát a 25-i határozat idevonatkozó *2/a)* és *2/b)* pontjai felcserélendők. Nemcsak ő vélekedik így, ezért a *Magyar Hírlap*ban ezt is közölni kellett volna mint kisebbségi álláspontot.

„Mindaz, amit leírtam – összegez a képviselőnő –, *okát és értelmét veszíti persze, ha ez már nem az MDF, hanem valami egészen más, amit megszokásból, kényelemből, no meg a választási eredmények okából ugyanígy hívnak. Mert abba az egészen másba belefér mindaz, ami az MDF szellemébe nem. Az autokrata irányítás, a kisebbség lesöprésének gyakorlata. A »belső ellenség« keresése és az ellene irányuló hisztéria keltése. A kritika elfojtása, a töretlen pártegység hangsúlyozása. A tolerancia hiánya, egészen a gyűlölködésig. A nyilvánosságtól való félelem. És nem utolsósorban az a kontraszelekciós folyamat, amelyben gyanúsnak minősül az értelem, a szakértelem, a személyes és a képviselői szuverenitás minden megnyilvánulása a gondolkodást és kételyt nem ismerő nyájszellem elleneben – amely utóbbi nem téveszthető össze az értelmes lojalitással. Ebben az esetben azonban, kedves Imre, szólnunk kellett volna, hogy tudjuk mihez tartani magunkat. És akkor az is kiderülhetett volna, hogy a »lázadók« voltaképpen ortodoxok; és hogy közülünk hányan kívánnak és nem kívánnak a Magyar Autokrata Fórum tagjai lenni."*

A frakcióvezető válasza

Kónya frakcióvezető szerfelett szomorkodik amiatt, hogy *nyílt* levelezésre kell fordítania energiáit. Szerinte nincs is lesöpörve a kisebbség, bárki kamatoztathatja szakértelmét, már aki akarja. *„Levelében a tolerancia hiányával, »erőltetett pártegységgel«, a kisebbségi vélemények elnyomásával vádol. Őszintén szólva nem is tudom, kit. Engem? A frakcióelnökséget? A frakciót? Ezt komolyan gondolja?"* Megközelítőleg sincs más pártfrakciókban annyi egyéni vélemény – cáfol Kónya dr. cáfolhatatlanul –, mint épp az MDF-ben.

A politikai replika ezután személyes, frakciójoginak nevezhető és sajtórendészeti szálakon fűződik tovább. *Személyes* vonatkozásban Kónya dr. osztja a vádelőterjesztő Debreczeni véleményét,

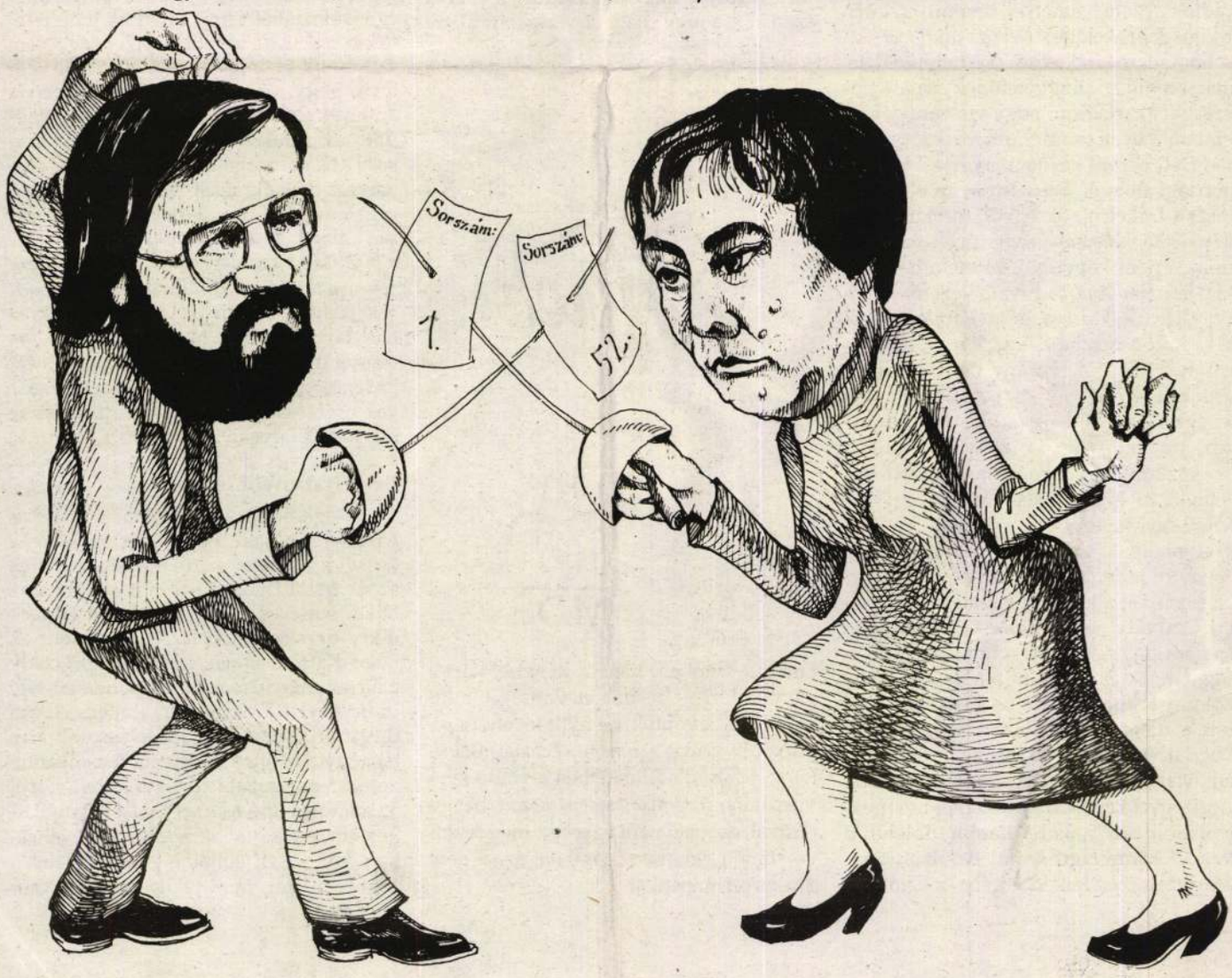

DULISKOVICH LÁSZLÓ RAJZA

MDF-frakcióbizalmas

„Hányan kívánnak a Magyar Autokrata Fórum tagjai lenni?"

Hogy, hogy nem, kezünkbe került az MDF parlamenti csoportjának belső, *Bizalmas* feliratú lapjának egy példánya. Az igazat megvallva, vadászunk is az országos jelentőségű *bizalmas*okra, e csillapíthatatlan gyűjtőszenvedélyt még a régi jó szocializmus oltotta belénk. Mohón felcsapjuk tehát a *Frakció Hírek* szamizdatos grafikájú címlapját; de előbb még konstatáljuk gyorsan, hogy a példányokat *sorszámozzák* (bár a miénken a sorszám le van takarva), számítógéppel szerkesztik, fénymásolatban terjesztik, A/4-es formátumban. A lap egy-két hetenként jelenik meg, tájékoztatók, emlékeztetők, az MDF-es képviselők egymás közti vitái és irodalmi próbálkozásai sorakoznak benne, valószínűleg beérkezési sorrendben.

Július 9-én, pontban 14.00 órakor zárták le a kezünkben lévő, 27–28. hét közlendőit tartalmazó számot. Az első, felületes reakciónk a csalódás: mintha az MDF-bizalmas által egy jottányival sem jutnánk közelebb a valóság megismeréséhez. Nyüzsögnek benne a sajtóban már agyonrágcsált ügyek. Hírhedtté vált már *Bogdán Emil* Fejér megyei listás képviselő rádiójegyzete, amelyet, amint szintén tudjuk, a frakciótárs *Debreczeni József* „kisebbségeket kirekesztő, fajokat elítélő, lealacsonyító" hangvételűnek talált, és ezért el akarta érni, hogy visszahívják az emberi jogi bizottságból a szerzőt. Szintén Debreczeni kezdeményezte a jogi bizottsági alelnök, *Balás István dr.* elmozdítását a frakcióelnökségből, mert a jogász képviselő *nyilvánosan* visszaélésekkel vádolta a nem képviselő, sőt nem is MDF-tag *Salamin András* hivatalvezetőt, valószínűleg attól tartva, hogy a frakcióvezetés – különösen ha *Kónya Imre dr.* káderéről van szó – a botrány eltussolásában érdekelt. Ha légből kapottnak kiáltanak ki egy visszaélési ügyet, kisebb botrány várható, mint ha bebizonyítják – tehát kockáztatott a kormányhoz egyébiránt feltétlenül lojális Balás dr. Az egykori Széchenyi-könyvtáros *Csapody Miklós dr.*-t pedig a vizsgázott népitáncoktató *Király B. Izabella* frakciótársnő igyekezett elmozdítani a külügyi bizottságból, amiért Csapody egy Jeszenszkynek írt *nyílt levélben* igyekezett levonnni a Zwack-ügy tanulságait. Amint a *Magyar Hírlap*ból megtudhattuk, június 25-én úgy döntött a frakció etikai bizottsága, hogy *1.* Bogdán rádiószózatával nem foglalkozik, viszont *2/a)* kivizsgálja Balás dr.-nak „az üggyel kapcsolatos valamennyi megnyilvánulását"; *2/b)* Salamin dolgait a frakció háromtagú számvevőbizottságához utalja, *2/c)* felkéri Király frakciótársnőt, pontosítsa etikai vádjait Csapodyval szemben.

A két mumus

A *Frakció Hírek*ben ezeket az ismert ügyeket rágcsálják tovább egymás közt. Igaz, egy frakcióhatározat meg is tiltotta nekik, hogy az etikai vizsgálat lezárása előtt fennen nyilatkozzanak. A Csapody-ügy közben csakugyan lezárult, a végzés szerint – ahogy maga a vizsgálati alany

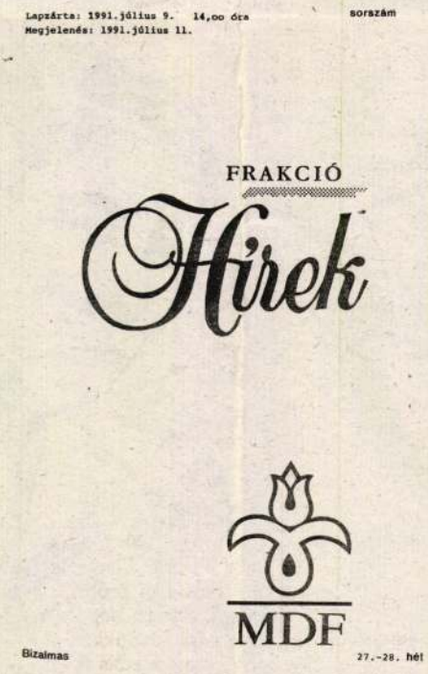

„nem a sajtóban, hanem képviselőtársai előtt" idézi – a bizalmatlansági indítványt visszavonták, de nyílt levele *„a politikai célszerűség szempontjából kifogásolhatónak minősült"*. Ellentétben a vádló képviselőtársnő *nyilvánosságra hozott* beállításával, ebben ő nem egyezett meg senkivel önnön elmarasztalásában, azaz: nem gyakorolt önkritikát.

A frakcióbizalmas teljesen hűségessé válik műfajához, amidőn tájékoztatót közöl a májusi fogyasztóiár-emelkedésekről, vagy egy svájci lapból szemléz, egy – csakugyan nem valami barátságos hangnemű – cikket a magyarországi cigánykérdésről. A pártállam bizalmasa, a C is egyre kevesebb használható információt közölt, amidőn kitört az átkozott sajtószabadság. A Duna-gate idején napvilágra került III/III-as jelentések is szánalmas információszerzési készségről tanúskodnak. A bizalmas pusmogásokban épp az a poén, hogy mi izgatja az egymás közt pusmogókat. Hát, például a fogyasztóiár-emelkedés meg a cigánykérdés. De ezeknél is jobban a két mumus: az *etikai bizottság* és a *sajtó*.

A kettő, ahogy láthattuk, összefügg, az etikai ügyek egyszersmind sajtóügyek is. Viszont akár a profisajtóból sem, a frakcióbizalmasból sem tudhatjuk meg pontosan, mi is az az etikai bizottság. Nem szüremlik ki, hogy kikből áll, az viszont igen, hogy nincsenek rögzítve az elvek, amelyek szerint egyes képviselőket amorálisnak minősítenek. A konstruktív *Csapody Miklós* szorgalmazza is az etikai szabályzat megalkotását, valamint a bizottság működési kereteinek meghatározását, *„annak garanciájával együtt, hogy (...) a bizottság által alaptalannak ítélt vádaskodás nem maradhat minősítetlenül, a feljelentgető szankcionálatlanul"*. Csapody etikusnak tartaná tehát, ha frakcióberkekben visszahullna a vádló fejére a hamis vád. Érdekes: a régi és az élő, modern jogelvek összecsapása másutt is, a *Beke Kata–Kónya*-párharcban is felbukkan.

Beke Kata nyílt levele

Kétségkívül ez a párharc adja a *Frakció Hírek* vivőcikkeit. Beke Kata *nyílt levelet* (értsd: a sorszámozott képviselői körnek szánt írást) intéz a frakcióvezetőhöz az etikai bonckés alá vett Balás dr. és Csapody dr. védelmében. A két védenc is, Beke Kata is tagja „az 52-eknek", akik aláírtak márciusban egy bizalmatlansági indítványt a frakcióvezető ellen. Az indítványt leszavazták; emlékezzünk arra is, hogy a *Magyar Hírlap*ban (az etikai bizottság határozatával egyszerre!) közöl az aláírásgyűjtő *Kincses Gyula* egy nyilatkozatot, miszerint az 52-ek – akik valójában csak 49-en voltak – „nem léteztek", „egyénenként, nem pedig működő cso-

MDK

Dulitzky és Dvorzsák építészek

magánépitési engedélyek Bp.

Vállalkozók Közl. 1905. nov. 8. 5 l.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 1
A MEDOSZ LAPJA

Dulity Tibor

1021

Gyurkó bá'

Dulity Tibor első díjat nyert olajportréja

ség esetén pedig az őszinte kritikával, vagy önkritikával is;

e) a gazdasági vezetőkkel
segítsék elő,

Dulity Tibor

MDK

Gyurkó bá, olf.

Miskolcnak 1960.Képző- és Diszitőművészeti Kiáll.

DULITY TIBOR
1021

TUDÓSÍTÓINKTÓL

NÉPMŰVELŐ-FESTŐ

A Bács-Kiskun megyei Szakszervezeti Művelődési Központ sorra bemutat nem főhivatásban alkotó művészeket. *Tóth István* fotóművész, *Lakos Kálmán* fotós és *Bagi Béla* festő után *Dulity Tibor* népművelő festményeit állították ki Kecskeméten. *28 éve foglalkozom népműveléssel* – írja Dulity. *Egész eddigi életem szorosan kötődik az emberekhez. A festészet számomra a kapcsolatteremtés egyik lehetősége.*"

(Képünkön: Asszonycsoport I. és Párás táj II.)

K—B

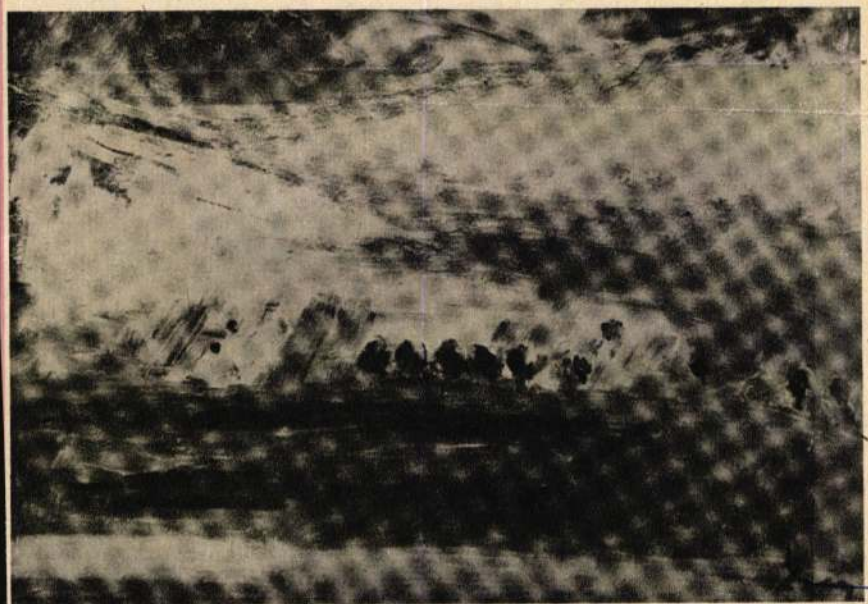

TUDÓSÍ

GADÁNYI-EMLÉKK

Gadányi Jenő (1896–1960) ... n-
lékeztet a *debreceni Déri M* ... il.
A művész – aki a képzőmű ... ek
tagjaként a haladást szolgálta ... tt
a konstruktivizmus, a szürrea ... g-
zotikus táj, Naplemente (kép ...),
portréi, köztük híres Bartól ... e)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Népművelés
1981
1

ti)

ÚJ GALÉRIA

Gyöngyösön felavatták az új galériát a Petőfi utcai Haller–Berényi műemlék-kastélyban. A kisiparosok társadalmi munkában hozták rendbe a három termet, melyekben a Herman Lipót-hagyaték grafik meg az érdeklődők. önarcképe.)

Dulity Tibor, festőművész

Ötödik alkalommal szól a tudósítás a hajósi nyári képzőművészeti tábor eseményeiről, az ott folyó munkáról. – A kiállításon szerepel – a festői teljesítmények közül messze kiemelkedő – „Pinceajtó" című Dulity Tibor műve.
(említve és repr.)

Csoltói Gyula: Jegyzetek a hajósi képzőművészeti alkotótábor kiállításáról.

Petőfi Néke, 1983. febr. 8. 5. old.

Dulity Tibor festőművész

DULITY TIBOR SZOT-ösztöndíjas festőművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután Lajosmizsén, a művelődési házban.

Népszabadság, 1985. X. 1

Dudity Tibor

SZOT ösztöndíj '85-86

Magyar Nemzet 1985. VII. 5.

Dulitz Tibor

SZOT öszlöndig - nyomtatt
1985-86

Népszava 1985. VII. 5.

A *Tiszai* GALÉRIA Kft TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS BARÁTAIT

DULITY TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA, MELYET

dr. BENKŐ ÉVA

NYIT MEG 1997. NOVEMBER 24-ÉN HÉTFŐN 17 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1997. DECEMBER 13-IG

HÉTFŐ - PÉNTEK: 9-12 ÉS 13-17; SZOMBAT: 9-12 ÓRÁIG

BELÉPÉS DÍJTALAN

Tiszai GALÉRIA Kft CSONGRÁD, DÓZSA GYÖRGY TÉR 4.

TEL./FAX: 63/482-210

MEGHÍVÓ / EINLADUNG / INVITATION

Dulity Tibor

Dulity Tibor SZOT művészeti ösztöndíjas festőművész kiállítása nyílott meg kedden a lajosmizsei Művelődési Házban. A kiállítást Kőrös Gáspár, az SZMT vezető titkára nyitotta meg.

Népszava 1985. X. 2.

MAKIR SAJTOFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dulity Tibor festő ur

PETŐFI NÉPE
1984 MÁR 25

gyer vezetői a Hatalok lakushelyi...

1021

● E hónap végéig láthatják az érdeklődők Dulity Tibor festőművész képeit Kalocsán a Városi Kiállítóteremben.

	1 egyes x hetes 2 négyes
5.	Ki nyerte Münche olimpiai aranyérm 1 Ragnar Ska x Zigmund S 2 Mark Spitz

Dulity Tibor

DULITY TIBOR festőművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap Kiskőrösön, a Petőfi Sándor Művelődési Központban. A tárlaton bemutatott művek témája a szülőföld — Bács-Kiskun — tanyavilága, az itt élő emberek élete, sorsa.

Népszabadság, 1987. 11. 4.

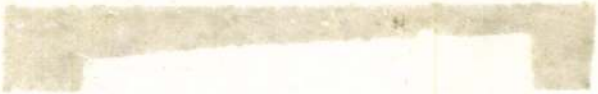

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

A MEDOSZ LAPJA

1981 SEP 15

1021

„A festészet, híd az emberek között"

Dulity Tibor kiállítása Kecskeméten

Dulity Tibort nem kell bemutatnunk lapunk olvasóinak. Rajzaival többször találkozhattak már az elmúlt években, igen sokan pedig szakszervezeti munkája során ismerték meg, hiszen hosszú időn át a *MEDOSZ Bács-Kiskun megyei Bizottságának* volt munkatársa. Dulity Tibor művészként is közismert szűkebb hazájában, s most érkezett el művészi pályafutása újabb állomásához: *Kecskeméten*, a *Szakszervezetek Bács-Kiskun megyei Tanácsa Művelődési Központjában* szeptember 6-án került sor festményeinek kiállítására. Megnyitót *Urbán Pálné*, az SZMT kulturális osztályának vezetője mondott, majd *Goór Imre* festőművész tartott tárlatvezetést.

Dulity Tibor — aki az SZMT kultúrosztályának helyettes vezetője — *Bácsalmás* szülötte, és ez a helység hatással van egész munkásságára. Képeinek központjában a paraszti élet, a paraszt ember áll. Olyan megjelenítő erővel képes ábrázolni a munkájukat végző parasztokat, és a munkában megfáradt magányos öregeket, hogy érezzük, nemcsak jól ismeri az életüket, hanem szereti is őket.

Ebből adódik képeinek drámaisága. Mindezt fokozza a sötét és világos színek kontrasztjával, és különböző embertípusok sajátosságainak kinagyításával. Ettől válik több képe groteszkké, sőt gyakran humorossá.

Dulity Tibor lendületes, szuggesztív alkat. Először 1958-ban jelentkezett a nyilvánosság előtt *Bácsalmáson*, a *Vörösmarty emlékkiállításon*. Ugyanebben az évben a MEDOSZ napokon is láthattunk alkotásaiból. Később részt vett a pedagógusok képzőművészeti kiállításán.

„A festészet számomra az emberi kapcsolatteremtés egyik lehetősége, híd az emberek között" — vallja, s valóban erről tesz tanúságot képein.

Dulity Tibor kiállítása szeptember 19-ig látható Kecskeméten, az SZMT Művelődési Központban. Kecskemét után Bácsalmásra, a szülőfaluba viszik képeit. Ezt követően több állami gazdasági is helyt ad a kiállításnak

Németh Gabriella

Szüretelik a szőlőt Baranyában

Baranya egyes szőlőtermő tájain a kistermelők megkezdték a *tramini* és a *rizlingszilváni* fürtjeinek szedését. Régóta nem volt példa arra, augusztus utolsó napjaiban, szeptember elején borszőlőt szüreteljenek a baranyai gazdák. Természetesen ez még nem a nagyszüret, csak egyes korán érő fajták termése kerül a kádakba. Az elmúlt hetek száraz, forró időjárása általában két-három héttel előbbre hozta a szőlő érését, s némely fajta cukorfoka már most annyi, vagy még több is, mint tavaly októberben volt. Igaz, a múlt évben nem kedvezett az időjárás és gyenge volt a minőség.

Diófási Lajos tudományos kutatónk, a *Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet Pécsi Állomása* igazgatójának a korai szüretről az a véleménye, hogy *csupán ott érdemes leszedni a termést, ahol az aszály leperzselte a tőkék lombját és valóban befejeződött a tápanyagfelvétel folyamata.* Ilyen helyzet alakult ki például a *Mecseki* borvidéken, ahol a köves, forró talajon a szőlők nem tudták átvészelni a csaknem két hónapig tartó kritikus időszakot, emiatt *kényszerérés* következett be. A szőlő cukorfoka magas, ám hiányzik a kellő íz- és zamatanyag. Az esősebb napok után meggyorsult a szőlők tápanyagfelvétele, a következő hetekben feltétlenül javulnia kell a minőségnek is. Érdemes tehát várni még akkor is, ha a szüret időpontjának elhalasztása bizonyos kockázattal jár.

Szüreti előkészületek

Igen fontos a szakszerű feldolgozás, mert a szőlőskertek présházaiban a bogyózásra nem nyílik lehetőség. Ezért a darálást követően úgy kell [illegible] ladjunk befelé. Ezzel is csökken a sérülésveszély.

A földre hullott almák megnyomódnak még akkor is, ha ezt azonnal nem lehet felfedezni rajtuk. *A hullott almát ne tegyük a tárolásra vagy eladásra szántak közé,* ez csak azonnali fogyasztásra, házi vagy konzervipari feldolgozásra alkalmas.

A hagyma tárolása

A vöröshagyma azok közé a növények közé tartozik, amelyeket viszonylag könnyen és jól lehet tárolni hosszú időn keresztül. Ennek ellenére sokan tapasztalhatták, hogy a termés *befülledt, kihajtott* vagy *megrohadt.* A tárolásra alkalmas fajták vastag páncélzatot fejesztenek, magas a szárazanyag-tartalmuk, a termés tömör és kemény. A dughagymáról termesztettek (például a makói) mindig jobban tárolhatók, mint a magról vetettek, mert lényegesen magasabb a szárazanyag-tartalmuk.

Meghatározó az évjárat és a csapadék is. Esős évben, különösen, ha a betakarítást megelőző hetekben sok a csapadék, a víztől megszívott hagyma rosszul tárolható. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a nitrogénnel túltrágyázott hagymánál is ez a helyzet.

A felszedett hagymát — mielőtt válogatni kezdenénk — néhány napig hagyjuk *száradni.* Ez azért fontos, hogy a termésről leszáradjon a föld és a külső burokleveleik jobban beérjenek. Ezután válogassuk ki a sérült és hibás darabokat. A gondosan átnézett, szárától megfosztott, ép páncéllevelű termést száraz, fagymentes helyen tároljuk. Legbiztosabb a vékony rétegben történő kiterítés, de lehet zsákban, vagy jól szellőző ládákban is tartani.

Hagymás dísznövények ültetése

DULITY TIBOR

VALÓSÁGKÖZELBEN 1021

Dulity Tibor képei előtt

Őszinte érdeklődés kíséretében nyílt meg a Szakszervezetek megyei Tanácsa Művelődési Központjában Dulity Tibor kiállítása. A mintegy kétszáz érdeklődő figyelemmel hallgatta Urbán Pálné bevezető szavait, melyekben a festő közéleti szerepéről, emberi kapcsolatairól, népművelői teljesítményéről szólt. Hangulatossá varázsolta a megnyitást az SZMT Művelődési Központjának kamarakórusa, mely Sipos Károly karnagy vezetésével szerencsés indítást adott a művek szemléléséhez.

● **Asszonycsoport I. (A reprodukciókat Lakos Kálmán készítette)**

Az olajfestményeken az a világ nyert maradandó formát, amely Dulity Tibort eddigi életútján körülvette. Különös hangsúlyt kapott a figurális paraszti világ; közülük is elsősorban az öregek, akiknek hangsúlyozott megjelenítése a humánum jegyében volt látható. Ezeken a műveken a világos és sötét színek kontrasztja, de az alakok megtörtsége, kemény szikársága, vagy elesettsége Dulity Tibor elsődleges mondanivalója. E munkák között remekül sikerült kompozíció tartja össze kisebb méretű asszonycsoportját, a Várakozókat. Nem egy műve jelzi a művész groteszk ábrázolásra való hajlamát, expresszív erejét, az élet sokféle oldalának különös szemszögből lehetséget megjelenítését. Legjobb példánk erre a háromszögbe komponált, s a kiállítás főfalán függő öregember alakja; mely az előadásmód dacára is együttérzésre tudja hangolni a nézőt, s ez nem kis művészi teljesítmény.

Dulity nem kolorista festőként indult. Az előbb említett képek, régebbi munkái, erről vallanak; de nem idegen előtte a színek felbontottabb, oldottabb világa sem.

Erre az érettebb színvilágra lelhetünk, ha a főfalon bemutatott két tájképét nézzük, melyekben atmoszférikus hatásokat ér el; s a valóságnak ezt a líraibb, festőibb kifejezését választja a fentebb leírtak helyett. Ezekben a művekben is realista; de nem a képmezőben leírt tárgyak azonossága, „leltári" helye által, hanem a látvány lényegének festői megfogalmazása által. Néhány alakot is felvázol ebben a nemrég megtalált, az előző ábrázolásnál sokkal nemesebb lelemény jelentő előadásmódban. Ilyen a jobb oldali oldalfalon kiállított groteszkbe hajló női portré.

Dulity Tibor, ha rövidebb ideig szemlélte is egy-egy mester alkotásmódját, valójában autodidakta festő. Mint ilyen küzdötte előre magát a rajzolás mestersségében, a színek kezelésében, az olajfestés technikájában — amiben nem egy főiskolát, művészképzőt végzett kollégája megbukott. Dulity előnye a rendszeres képzésben részt vett művésznővendékkel szemben az, hogy sohasem került olyan hatás alá, amiről később ki ne „menthette" volna magát. Hátránya, hogy minden buktatót egyedül kellett megjárnia. — Kiállítását szemlélve azt mondhatjuk, ez sikerült neki; hiszen a bemutató legjobb darabjai, melyek a színességet is célul tűzték ki, szabad utat jelentenek számára a reményteli folytatásra. Művészete, mely a társadalommal a társadalomért szólal, szükséges java a társadalomnak. Igazi elhivatottsággal teheti ezt „hivatásos" és „nem hivatásos" művész egyaránt. Dulity Tibor festői szava hiteles, őszinte, szuggesztív beszéd. Ezért van az, hogy figyelnünk kell rá, igazodnunk kell hozzá akkor is, ha a festőnek nincs „hivatalos papírja" (de sokaknak nem volt) arról, hogy művész, vagy tagja valamelycéhnek.

Goór Imre

● **Párás táj II. Jobbra: Egyedül**

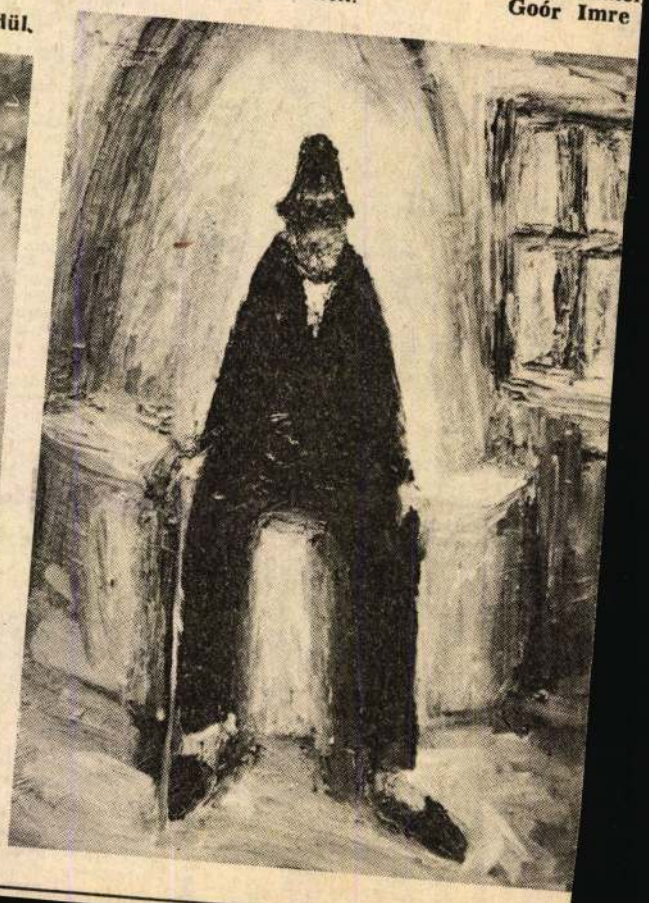

1981 SEP 1 3

PETŐFI NÉPE
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-126

SZAKÁCSOT (szakképzettség nélkül is) felveszek szerződéses üzletembe. Jelentkezés Tiszaugon a Pegazus fogadóban. Telefon: 4. 33150

A „FÉMMUNKÁS" Vállalat Kecskeméti Gyára korszerű gépi berendezések karbantartásához géplakatosokat és villanyszerelőket keres felvételre. Jelentkezni: a gyár munkaügyi osztályán lehet 6001. Kecskemét, Izsáki út 2—6. 4183

KECSKEMÉTI munkákra felvételre keresünk festő és kőműves szakmunkásokat, valamint segédmunkásokat kőműves brigádokhoz. Bérezés: kollektív szerződés szerint. Jelentkezés: Kecskeméti Lakásszövetkezetek Társulása, Kecskemét, Szolnoki út 7. szám alatt. 4163

TERMELŐSZÖVETKEZETÜNK pályázatot hirdet szőlészeti ágazatvezetői munkakör betöltésére. Követelmény: szakirányú főiskolai végzettség. Fizetés megegyezés szerint. Összkomfortos szolgálati lakást biztosítunk. Szakember házaspár előnyben. Jelentkezni lehet: személyesen, vagy írásban a tsz. elnökénél. Címünk: 8719. Böhönye, Somogy megye. 1431

ÉBKM Vízmű Vállalat felvesz: T—100-as típusú dózerra dózerkezelőt, szerelvizest, villanyszerelőt, szakvizsgával rendelkező növényvédő szakmunkást. Jól gépesített építési részlegéhez: hálózatépítő szak- és betanított munkást, kőművest és ácsot. Felvétel esetén a gyermekének bölcsődei vagy óvodai férőhelyet tudunk biztosítani a vállalati gyermekintézményeinkben. Jelentkezés helye: ÉBKM Vízmű Vállalat Munkaügyi Osztálya, Kecskemét, Izsáki út 13. 4226

ÉBKM Vízmű Vállalat felvételt hirdet a szennyvíztisztító telepére az alábbi munkakörök betöltésére: villanyszerelő és építőipari segédmunkás. Felvétel esetén a gyermekének bölcsődei vagy óvodai férőhelyet tudunk biztosítani a vállalati gyermekintézményeinkben. Jelentkezés helye: ÉBKM Vízmű Vállalat, Szennyvíztelep, Kecskemét, Mindszenti út 10. 4227

PÉNZTÁROST felvesz a kecskeméti Centrum Áruház. 4320

KŐMŰVES, ács szakmunkásokat és segédmunkásokat azonnali belépéssel felvesz a Helvéciai Petőfi Mg. Tsz. Jelentkezés: Kecskemét, Mindszenti út 1. szám alatt, az építésvezetőnél. 4182

MEZŐGÉP Vállalat Kecskemét, Külső-Szegedi út 136. kiemelt órabérrel szerszámüzemébe felvesz marós, szerszámkészítő, köszörűs, lakatos, gyalus munkakörbe szakmunkásokat, segédmunkásokat. Jelentkezni: Hajnali Zoltán üzemvezetőnél. 1546

A FELSŐSZENTIVÁNI Mgtsz erőteljesen fejlődő angóranyúl-telepére ágazatvezetőt keres. Érdeklődni lehet közelebbről a termelőszövetkezet elnökénél. Fizetés: a 4/1981. MÉM—MÜM. sz. rendelet alapján. Egyéb kedvezmények is biztosíthatók. 1430

GABONAFORGALMI és Malomipari Vállalat felvételre keres rakodói és lezsákolói munkakörbe jó kereseti lehetőséggel munkavállalókat. Jelentkezni lehet: Kecskemét, Halasi út 25. szám alatt a körzeti üzem vezetőjénél. 4162

KÖZÉP- és felsőfokú műszaki végzettségű szakembereket keresünk szerkesztő, gyártásfejlesztő és technológusi munkakörök ellátására. Jelentkezni lehet: a „Fémmunkás" Vállalat Kecskeméti Gyára, Izsáki út 2—6. 4185

A MÁV Kiskunhalasi Pályafenntartási Főnökség felvesz: gépesített pályamunkára, férfi fizikai dolgozókat a Solt, Kunszentmiklós, Kiskőrös, Kiskunhalas, Bácsalmás, bajai főpályamesteri szakaszaira. Munkaidő: átlagosan heti 44 óra, minden héten szabad szombat — 1981. XI. hótól heti 42 óra tervezve. Bérezés, utazási kedvezmény; munkaruha a kollektív szerződés szerint. Jelentkezés: a főpályamesteri főnökség munkaügyi csoportjánál, Kiskunhalas. 1745

KEZDŐ vagy gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót keresünk felvételre. Jelentkezni a gyár munkaügyi osztályán lehet. Cím: Fémmunkás Vállalat Kecskeméti Gyár, Kecskemét, Izsáki út 2—6. 4076

KECSKEMÉTI Sütő- és Édesipari Vállalat felvételt hirdet: a Sütő- és Édesipari Vállalat az alábbi többműszakos munkakörbe hirdet felvételt azonnali belépéssel: karbantartó munkára elektroműszerészt vagy villanyszerelőt, hegesztő vizsgával rendelkező lakatost, vizsgázott fűtőt, asztalost, segédmunkást. Jelentkezni a központi üzem vezetőjénél, Kecskemét, Róbert Károly krt. 2. sz. alatt lehet naponta 8—16 óráig. 1686

ÉPSZISZ Kecskemét, Külső-Szegedi út 3/a felvételt hirdet éjjeliőr munkakörre. Jelentkezni lehet munkaügyi vezetőnél. 4131

IGV. Sokszorosítógép Gyára Kecskemét, Matkói út 2. sz. pályázatot hirdet osztályvezetői munkakör betöltésére, vezetői gyakorlattal rendelkező gyártástechnológia szakos gépészmérnök számára. A pályázatot a gyár személyzeti vezetőjének kell megküldeni, részletes önéletrajz-melléklettel. 4130

KMEGYEI Kórház Tüdőbeteggondozó Intézete a vidéki tüdőszűrésekhez, alapfokú elektromos képesítéssel és érettségivel rendelkező dolgozót keres, csoportvezetőnek. Kiskunhalasiaknak előnyösebb. Továbbá keresünk élelmezési osztályunkra konyhalányt, raktárost, betanított munkást. Műszaki osztályra gyakorlattal rendelkező vegyésztechnikust vízvizsgáló laboratóriumba vezető-laboráns munkakörbe. Jelentkezés a Nyíri úti munkaügyi osztályon. 1731

A FÉMMUNKÁS V
Kecskeméti Gyára ir
líbiai exportcsarnokol
tásához a feltételek n
esetén a későbbiekbe
földi szerelési lehető
lakatos és hegesztő
illetve betanított munkásokat
felvételre. Jelentkezni lehet: a
munkaügyi osztályán, 6000. Kecs
Izsáki út 2—6.

A KECSKEMÉTI MÁV Pályafenn
si Főnökség felvételre keres „C
kategóriás gépkocsivezetőket (d
zelői vizsgával rendelkezők előn
MTZ-vezető, autószerelő, autóvill
sági szerelő, lakatos, érettségizet
és takarítónőt. Jelentkezés a MÁ
lyafenntartási Főnökség (Kecsl
Köztársaság tér 3. sz. alatt, a N
lomás mellett.)

MEZŐGÉP Vállalat Gyártmányfe
tési Osztálya felvesz gépészmér
ket, gépész üzemmérnököket, g
technikusokat, műszaki rajzolókat
deklődni a vállalati főkonstruktőrnél.
Kecskemét, Külső-Szegedi út 136. 1739

A KISKUNHALASI Baromfifeldolgozó Vállalat középiskolai végzettségű árúátvevőt keres felvételre. Jelentkezni lehet a vállalat személyzeti vezetőjénél. 1743

DUNAVIDÉKI Vendéglátó Vállalat az Akadémia Éttermébe szakképzett és szakképzetlen felszolgálót és szakképzett szakácsokat vesz fel. Érvényes egészségügyi könyv szükséges. Jelentkezés a területi igazgatóságon. Kecskemét, Árpád krt. 2. 1741

A Magyar Honvédelmi Szövetség
Gépjárművezető Iskolája
személygépkocsi-vezetői tanfolyamait részletfizetési kedvezménnyel folyamatosan indítja.
Jelentkezni lehet:
Kecskemét, Bajcsy Zs. u. 2. MHSZ. 4080

Minta után könnyebb a választás!
Szatmár bútorok
értékesítéssel egybekötött
bemutatója
Dunaújvárosban a
DUNAKER
Tüzép úti és Táncsics Mihály utcai
BÚTORBOLTJAIBAN
Várjuk vásárlóinkat!
DUNAKER
1766

Árusítással egybekötött
HI-FI
B
E

1200 LITERES szüretelőkád, 2 darab 150 literes hordó, 2 darab fémvázas, 15 férőhelyes nyúlketrec eladó. Érdeklődni: Kecel, Katona u. 1/a. Tóth Károly. 33144

BOROSHORDÓK, szőlőprés eladó. Vasadi József, Lakitelek, Kisalpár u. 108. 4234

FÖNIX pálma közületnek eladó. Kecskemét, Bakonyi A. u. 1/d. Válik. 33139

ELADÓ megkímélt állapotban levő szekrénysor. Megtekinthető: 6 óra után, Szabó, Kecskemét, Lenin tér 8. földszint 34. 4198

ELADÓ használt pianinó. Érdeklődni: 18 óra után, Kecskemét, Irinyi u. 38. III. 7. 33164

TÖLGYPARKETTA áron alul eladó. Kecskemét, Március 15. u. 8. III. em. 7. (Széchenyiváros) 17 órától. 33198

10 HL-S hidraulikus víznyomásos szőlőprés eladó. Laczi József, Soltszentimre, Patak utca 16. 4272

Vegyes

VÁLLALATNAK, intézménynek Kecskemeten nagyméretű lakás, csak lakás céljára, novembertől kiadó, garázzsal vagy anélkül. Ajánlatokat: „Központ 133864" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 4092

ÁLTALÁNOS és középiskolásoknak matematikából, fizikából korrepetálást vállalok, egyetemi felvételire előkészítek. Érdeklődni: 23-106-os kecskeméti telefonszámon, egész nap. 33079

HENGERFÚRÁS, dugattyúzás, csapágyazás, személygépkocsi és RS-traktorokhoz. Kiskőrös, Lenin u. 17. Tóth. 1607

IGÉNYES butikosok figyelmébe ajánlom most megnyílt női szabóságomat. Telefon: Budapest 352-854. 35454

BÚTOROZOTT szoba, konyha albérletbe kiadó. Kecskemét, Külső krt. 25. Rendőrfalu. 33130

KÖZLEMÉNYEK

Gyászhír

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal akik ismerték és szerették, hogy drága jó feleségem, édesanyánk, nagymamánk

MOLNÁR PÁLNÉ
Csenki Mária

hosszan tartó, súlyos betegség után szeptember 8-án, 54 éves korában elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása f. hó 15-én, kedden háromnegyed 3 órakor lesz a kecskeméti Köztemetőben. Gyászoló család. 4379

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapánk, fiunk és testvérünk

KÖKÉNY ZOLTÁN

DULITY TIBOR

MEGHÍVÓ

A Szentesi Művelődési Központ szeretettel meghivja
Önt és Barátait a
GALÉRIÁBA (Szentes, Kossuth tér 5. I. emelet)

DULITY TIBOR

festőművész
TÁRLATÁRA.

A kiállított festmények árengedménnyel megvásárolhatók.

Megtekinthető:
1992. április 2—26-ig vasárnap és hétfő kivételével
naponta 10—13 és 15—18 óráig.

„1935-ben születtem Bácsalmáson. Tanulmányaimat a Debreceni Tanítóképző Intézetben végeztem. Közel hetven egyéni kiállításom volt Bács-Kiskun, Csongrád, Fejér, Pest, Szolnok és Tolna megyében, Budapesten, valamint Jugoszláviában, Németországban, Franciaországban és Ausztriában.

Alkotásaimat közintézmények, vállalatok és magángyűjtők őrzik. 1990-ben állandó kiállításom nyílt Bácsalmáson, a Gyűjtemények Házában.

1984—85-ben SZOT művészeti ösztöndíjas voltam. 1990-ben Bácsalmás város Művészeti díjban részesített.

Jelenleg Kecskeméten élek és alkotok.

Közel kétszáz festményből válogattuk e kiállítás anyagát, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy szeretnénk, ha mindenki megtalálná a neki tetsző képet, amelyikkel szívesen találkozna nap, mint nap szobája falán."

Dulity Tibor

DULITY TIBOR

Dulity Tibor festőm. kiall. Jánberény, Hütőgépgyár Munkás és Ifjúsági Ház, 1984 ápr. 27 - május 9 bev. Csáky Lajos. Jánberény: Hütőgépgyár, 1984 [4] p. ill

Dulka József, [ ] MDh

Működvelő szobrász a most ötvenéves építőipari munkás. A József Attila Műv. Ház szobrász-szakosztályának tagja. Halászok c. szobra kétalakos kompozíció.

Szalkai Sándor: A napi feszültség itt oldódik nyugalommá 2

EST! HIRLAP, Bn. 1965. nov. 6.

Dull Antal

1968-ban az UFO kiállitáson Szentendrén szerepelt a müvész.

Beke László: Dátomok a magyar avantgarde müvészetről. MŰVÉSZET, 1980. október - 20. lap.

MDK

Dull Lajos, szobrászm.

munkája elismerést érdemel.

A Műcs. téli tárlata. -

Képzőművészet. 1932. VI.évf. 46.sz.18.l.

Dull Lajos

festőművész

A Balatoni Társaság kiállitásán elnyerte:

a földmivelésügyi miniszterium jutalomdiját: Balatoni fogas c. vizfestményével.

Pesti Napló
1935.XII.15.

Dull Lajos

festőművész

A Balatoni Társaság képkiállitásának nyertese:

A földmüvelésügyi miniszterium jutalomdiját nyerte:
Balatoni fogas c.vizfestményével.

Nemzeti Ujság
1935.XII.15.

Ø Dull Margit

rajztanár

lád

Kmettyné Dull. M.

aldott -

g o s B i z o t t s á g á n a k

B u d a p e s t

8.sz.iratomban jelentettem a m.t. Bi-
zása alá tartozó pannonhalmi m i l l é-
a vezetékét valaki ellopta.Az esetet
is bejelentettem.A csendőrségnek sem-
ebben a mai helyzetben állandó vesze-
lámháritóval felszerelve,amelynek a
kösen félni kell,hogy villámcsapás' éri.
felnivjam erre az ügyre a m.t.Bizott-

Dull Margit

1921/22 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

77-l.

való versenyben
tetése, épületekkel ékesített tájképes
háttérrel (freskó, S. Gregoro al Celio
1608), utána (1609—10) életteljes freskó-
ciklusa Szt. Nilus életéből (Grotta
Ferrata), köztük a két leghíresebb:
Szt. Nilus találkozása III. Ottóval,
epizódoktól mozgalmas kompozíciói és
a grotteferrarati kolostor építése, to-
vábbá a S. Luigi de Francesci (Róma),
Szt. Cecilia életét ábrázoló freskói. Az
első római korából való leghíresebb
oltárképe: Szt. Jeromos áldozása (Va-
tikán, képt.), melyet korában és a
XVIII. sz.-ban a legszebb oltárképnek
tartottak Raffael Krisztus színváltozása mellett Rómában. 1617. ismét Bolognában van, mialatt Péter mártír megölését és a kissé túlzsúfolt Madonna del Rosariót festi (1621; mindkettő Bologna, képt.). 1621. visszatérve Rómába, alkotja leghatalmasabb freskóit, a felhőkön trónoló 4 evangelistát a S. Andrea della Valle kupolája alatti boltcikkelyekben. Túlzottan mozgalmasak a S. Carlo ai Catinari boltcikkelyeiben levő 4 főerénye: bölcsesség, vitézség, mértékletesség, igazságosság. Közben oltárképeket festett: Szt. Ágnes mártírhalála (Bologna, képtár), a csellózó Szt. Cecilia, kinek egy angyal tartja a kottát (Louvre). ezzel rokon felfogásban a Borghese-képtár (Róma) híres Szibillája, Szt. Jeromos félalakja és a térdelő bűnbánó Jeromos tájképes háttérrel (Berlin), neki tulajdonítva Dávid Bóliát fejével (Budapest, Szépműv. Múz.). Fontosabb profán tárgyú képei: Diana vadászata (Borghese, képt.), Caritas (Drezda). Tájképeket apró staffázsalakokkal is festett, mint Ann. Carracci (Róma, Doria-képt.). Kiváló arcképe: Vinzenzo Scamozzi építész mellképe (Berlin). Élete utolsó időszakát (1630-tól) Nápolyban töltötte: alakoktól hemzsegő freskók Szt. Januárius életéből (dóm). Mint építész is tevékeny volt Róma-

MDK

Dullien

1927. "medaglia commemorativa"-t kapott.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

HAJDUNÁNÁS (Hajdu)

Muzeum.

(Molnár József: Levél Hajdana
2781)

MDK

Dullien E.

1926-tól tagja az egyesületnek.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

Egyek (Hajdú)

R.k. templom homlokzati toro
Péter és Pál szobrával. Félk
Kovács Mihály két képe: Sz.
XVIII. sz. végén.

(Bíró Béla: Kovács Mihály. Bp. 19

MDK

Dullien Edith

Mult

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 18 l.

MDK

Dulien Edit

Képzőműv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

MDK

Dullien Edit
Pihenő táncosnő, olaj
Rudas Irén urhölgy arcképe, olaj

B.szsl. 574. kiáll. 1927. márc.
1.
lo

MDK

Dullien Edit

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 8 l.

Dullien Edith
Női arckép, olaj

1924

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 6 l.

Dullien Edith
Bünbeesés, olaj
Ősszel, "
Szoba, "

U.M.E. III. Bpesti kiállitása. Nemz.Szal. 1931.
febr. 2, 6 . l.

MDK

Dullien Edith

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben./Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

MDK

Dullien Edith

UME bécsi kiáll. 1928.

MDK

Dullien Edith

1931/32. iparostanonciskolai rajztanitói oklevelet kapta.

Képzőm.főisk.évk. 1931/32. 126.l.

DK

Dullien Edit.

Dicsérő elismervényt nyert.

Nemz. Szal. 333.kiáll. 1925.márc.III.15.-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ.által dijazott művészek kiáll.-a.

MDK

Dullien Edith, festö

az UME törzstagja.

Az UME I.bp.-i kiállitása. -Nemz. Szo.1928.febr.

Dullien Edith

Műcsarnok kiállításán
neve szerepelt.

8.d.u.932.II.21.

Dullion Edit.

„Kis búcsús" c. gyerek portréja szerepel a Nemzeti Szalonban, az UME. bemutatkozó kiállításán. (ecolitre.)

Az Est, 1928. febr. 19,

Dullien Edit.

A Nemzeti Szalonban rendezett UME első budapesti kiállításán műve szerepel.

Magyarság, 1928. febr. 19.

Dullien Edith

UME második kiállításán a Nemzeti Szalonban "Veranda" c. képe szerepelt.

EK. 930. IV. 27.

Dullien Edith

szerepelt a chicsarnok Őszi tárlatán.

PH 1926. X. 24.

Dulien Edith

Szerepelt a pesti tárlatokon, és a németországi, varsói, fiumei és a mostani nagymarosi művéntelep kiállításán

Nemzeti Ujság 1927 VIII. 18

Dullien Edith.

Az VME első bécsi kiállításán
műre szerepelt.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Dullien Edith

Nemzeti Szalon UME kiállításán neve szerepelt.

UN. 931. II. 1.

Drillich, Edith

Nemzeti Szalon UME kiállításán "Ősszel" c. verandaképével szerepelt.

931
PH. ~~932~~. II. 1.

Dullien Edit.

Nemzeti Szalon UME kiállításán színes őszi tájképével szerepelt.

8.ö.u. 931. II.1.

Dullien Edit.

Az Uj Művészek Egyesületének bécsi, a Künstlerbund Hagen termeiben lévő kiállításán művei szerepelnek, melyről a W. Allg. Zeitung megemlékezik

Magyarság, 1928. j.m. 18

MDK

Dullien Edit

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

Dullien Edith MDK

Cigánynő, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállítás

Dulbien Edit

Lestó"

8 órai Nyság

1924 dec. 18. 8. l.

Dullien Edith

MDK

Cigánynő

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Dullien Edith.

Ume néven részt vett a Kut 1926-ben rendezett harmadik kiállitásán.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézira

MDK

Dullien Edit

Műveivel szerepelt az Uj Művészek Egyesületének kiállitásán.

Cikk: Az új művészek...

Képzőművészeti Figyelő, 396.l.

MDK

Dullien Edith

Női arckép, of.

Képzőműv.Főisk. ifj. kiáll. Ernst Muz. 1924.

6. 1.

MDK

Dullien Edith,

Vaszary János tanár növendékei.

Női arckép.

Az Ernst Muz. OMKK Főisk.Helikon kiállításai.
Az OMKK Főisk.Növ.Munk. kiáll. Bp.1923 márc.18-25.
Kat. 13.1.

MDK

Dullien Edith,

Vaszary János tanár növendéke, rajzokkal szerepelt a kiállitáson.

Az OMKK Főisk.Növ.Munk.kiáll. 1923 márc.18-25. Kat. 19.

Ernst Múz.

Dullicu Edith

festőművész

Spirituális Művészek kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Egyetlen képe ujabb bizonysága egyre fejlődő tehetségének.

Nemzeti Ujság
1930.V.29.

Dullien Edit

Nemzeti Szalon

1926. Tavaszi tárlat (Szal.)
Véngazember, olaj
Önarckép, olaj

1927. Tavaszi tárlat (Szal.)
Pihenő táncosnő, olaj
Rudas Irén arcképe, olaj

1928. UME kiáll.
Leány pirosban, olaj
Kis bucsus, olaj
Nagymarosi utca, graf.
Pince utca, graf.

1930. UME kiáll.
Tájkép, olaj
Veranda, olaj

1930. Spirituálisok kiáll.
Vándor, olaj
Hajosok, olaj

1931 UME kiáll.
Bünbeesés, olaj
Ősszel, olaj
Szoba, olaj

Dullien Edit

Dullien Edith

szül. Krompan (?) 1899
dec. 7. ág. ev. 6 felső leányisk.
1918/19. I elsőéves művész-
nőv.
1918/19 II. " "
(szül. Koronysán (?) 1899
dec. 7)
1919/20 I. — II. másodéves
(szül. Korompán Szepes
m. 1889 dec. 7.)
1920/21. I-II. harmadéves
Vaszary János

Hortobágyi leletek VIII. 126.

Důllicu Edit

a KMPT-tól dicsérő elismerést kapott.

~~Asatás, balácrai VII. 165.~~

Dullien Edit

1918/19 – 1923/24 I, 1924/25 I,
1925/26 I.

Ferképzomfoiskèvk

1932-33. 771.

Dulien

DULIEN *Edit*, festő és grafikus. • Körösnapa (Szepes vm.) 1899 dec. 7. A bpesti Képzőm. Főiskolán, Vaszary Jánosnál tanult. Budapesten működik. Az Új Művészek Egyesületének törzstagja. A Szinyei-Társaságtól dícsérő elismerést kapott.

K. G. I. 262 d

T. Lipót gyermek korában:

Derékon alól, állva s
kisúján ékköves gyűrűt visel
masztja. Középütt elválasz
lanak, szemöldöke s szeme ba
dőjének négyszeres csokorja két
ra van vetve. Jobbra a piros
ri korona s a keresztes orsz

„169
Rex Rom
s ez alatt lenn: „ M. C.

Olajfestés, vász
Lanfranconi

Dullien Edith

szül. Kerempán /Szepes m./

1906. /?/

Vaszary növendék

Az UME könyvtára

38.100
21.600
59.700 × 8 incl
477.600,— Kč

76.200
30.000
100,000 × 8
800,000

800,000
477.600
1,277.600

Dullien Edith

festő. UME tagja.

Műcsarnok

1932, febr.-márc. kiáll.

Kut. 406.

Dullien Edith

festo Bpest.

Unne törzstag

Unne 1928 febr. Eiáll.

2 oláff. 2 graf.

~~Gyöntatószék I. 44, 45.~~

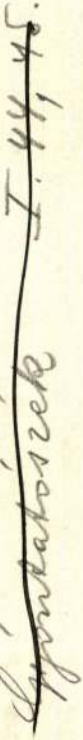

1905. VI. 8.

Pécs Tz. kir. város tanácsának: a Mátyás Flórián-könyvtárról szóló adásvevési szerződés jóváhagyatik, a 2500 kor vételárból 1500 kor. a Ministerium jóváhagyása utan folyósittatik, a Széchenyi ktár részére egyes füzetek kéretnek s a Historiae Hung. fontes domestici példányszámáról intesités kéretik (436/1905.)

~~UMB~~ Képzen Fóisk Ifj. kiáll

1923 márc (Ernst
Női archép I. of
Rajz

1924 dec - 1925 jan (h.o.)
Női archép II. of

02.405 szamu kiadási csekks
1925.évi december hó 23-án.
Zoltán s.k. miniszteri tanác

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
9. /1926. szám
Érk.: 1926 év jan. hó 13. n.

Dullien Edith

Vengazember, olaff.
Önarckép, olaff.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon
1926

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Duldien Edith

festö

Pihenö táncosnö,

olaff.

Rudas Irén arcképe, olajf

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

Vallás- és közoktatásügyi m.

Jegyzőkönyvi szám: ..... 19 ....

..... osztály.

A beadvány { száma: / kelte: / beérkezése: }

Tárgy:

Dullien Edith festo

Mutsamdi,
1926. özi Ei ott. 520. V kut

Kut
1926 wiese-ajzi (Trust)
Muet

~~Paray, pozsonyi ötvös V. 98.~~

~~[illegible]~~ Kut (2) Dullien Edith

1926 okt.-nov (Müncs)
cigánynő, festm.

1932 febr.-márc (N.o.)
Pihenő táncosnő, festm

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
5. /1926 szám
Érk.: 1926. év január hó 9. n.

Budapest, 1926.

A Műemlékek Országos Bizotts

DULLIEN EDITH, Budapest.

66. Leány pirosban olajf.
67. Kis búcsús olajf.
68. Nagymarosi utca graf.
69. Pince utca graf.

Nemzeti Szalon

1928

Ume febr

1930 ápr (k.o.)
Tájkép
Veranda) of

1931 febr (k.o.)

Bünbecsés
Gösszel
Szoba
/of

Spirit. Mův. Társ.

1930. [N. Szal]

Vándor
Hajósok) of

Kassai Karinczy-Kör IV. 260.

Külföld:

1927 Fiume
1928 Bécs, I. Velence

Dullien Edit

festő

Műcs. kiáll. 1926tól

Lipics 111. l.

7

Dullien Edith

l.

Mův. kiáll-ok
kulföldön
az

Déry B 1927 évben

23. l. 1928

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Dulló

Gör. kel. román templom

Harang, súlya kb. 52 kg. 1759-ben Temesvárott öntetett, két nevet képével.

Dulovits Jenő

A magyar fotóművészet 25 éve c. kiállításon szerepelt müve a Magyar Nemzeti Galériában.

Maksay László:Négy kiállitás
Rajztanitás 1967. II. 25-26.l.

Dulovits

A bethleni konszolidáció, majd a gömbösi „új erredév" a társadalmi harc felfüggesztését sugalmazta és ugyanekkor... szitolta a sovinizmust és a faji gyűlöletet. A fotótól viszont ugyancsak az idillt várta. Ezt sugallta Herczeg Ferenc „Új Idők"-je, Bethlen Margit „Ünnep"-je, s a többi polgári lap is. (A „Új Idők"-et Dulovits, Szöllősy és Vadas Ernő fotói illusztrálták.)

Lelkes István: A magyar fotóművészet útja.

Új Irás VI. évf. 1966. jun., 6. sz. 94. l.

Dulovicsné Dombi Mária

az alábbi tervpályázaton II. díjjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr.Boischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata. 1970. - Magyar Ép.műv.1971.4.sz.2-4.l.

Tévénapló

Az amerikai szisztéma

Az egyszerű halandó nem érti, miért lett egyszerre olyan sarkalatos kérdés hírünk a világban. Vezető állású kormánypárti férfiúk miért ragadtatják el magukat miatta mértéken felül, miért akarják — fölöttébb reménytelenül — itthonról irányítani?

Az egyszerű halandó úgy tanulta az anyukájától, hogy a jó hír valami olyasmi, amit az ember tettei és nem a szándéka kelt. Azt meg még az elsős tanító néni okította, hogy a hibákat, ballépéseket, bűnöket tisztességes kisgyerek nem próbálja kimagyarázni, meg letagadni. Hát még, akik hittanra is jártak…! Nekik vajon mit tanított a plébános bácsi…?! Úgy tudom, ő volt a legszigorúbb ezekben az ügyekben. A Létkérdések e heti műsorának is „hírünk a világban" volt a témája, Franka Tibor nemrégen reaktivált, megbízható műsorvezető irányításával. Franka műsorvezető valamit sejt, mert igen komoran vizslatta a kamerát, és erős lelki felindulásában alig-alig vágott a szereplők szavába. Persze, lehet, hogy azért volt dühös, mert az MDF és az MSZP képviselője mellé — bejelentése szerint — 15 politikusnak is felajánlotta a harmadik széket, de senki sem akart ráülni. Ilyenek a liberális politikusok — sugallta Franka műsorvezető dühe. A liberális politikusok meg persze azt mondhatták erre, hogy ilyen a Magyar Televízió, ilyen a Létkérdések című műsor, no meg ilyen maga Franka műsorvezető híre.

A műsor azért lezajlott, és mondhatjuk egyébként is, a múlt héten ismertségre szert tett Tom K. — aki megbízása szerint kifelé öregbíti hírnevünket — eszmetársai nem tétlenkednek, ők az országhatárokon belül igyekeznek formálni a tudatokat. Az immár teljesen a kezükbe kaparintott rádióval és televízióval, amerikai szisztéma szerint, hátha még nem késő.

Sokak szerint az amerikai demokráciára jellemző a médiumokon keresztül megvalósított gondolatellenőrzés. Persze, ez komoly, jelentős vállalkozás, mondhatni iparág, amely nagy múltra tekint vissza. Az a mai amerikai választópolgár, akinek a gondolatait ellenőrizni tudják, már legalább a harmadik generáció. Mondhatni, rég be van etetve. Ilyen szempontból a nálunk próbálkozó erők csak kisiskolások, amint a műsorok fogadtatásáról készült felmérések mutatják. Az istennek sem úgy sülnek el a dolgok, mint ahogy szeretnék. Lám, még a saját maguk által kinevezett és jól fizetett felügyelőbizottság is undorodik attól a jó kis Szuperbolától…

Hát még, ha végignéznek — felügyelés közben — egy-egy rejtve megbújó, éjszaka sugárzott műsort. A legutóbbi (lehet, hogy utolsó?) Videóvilágot, ami változatlanul olyan friss és okos, mintha bármelyik európai közszolgálati televízióban lenne. Az Amerikai álom(tévé) és a valóság című adásukban a zseniális Noam Chomsky professzorral készítettek izgalmas interjút. Chomsky, aki szerint a demokráciákban alkalmazott médiumpropaganda egyenértékű a diktatúrákban alkalmazott erőszakkal, csak az előbbi alattomos, mert a szabadság illúziójával takarózik, az elmúlt évtizedekben persona non grata volt Európának ezen a tájékán. Még levelezni sem tudott errefelé élő híveivel. Ahogy elemzését hallgattam a Videóvilágban, világossá vált, hogy most sem lenne sok esélye mifelénk a hivatalos szervek támogatására. Tisztára úgy gondolkodik, mint azok a szellemi erők (más megfogalmazásban huszadrangúak), akik mint tudjuk, azért gondolják azt, amit, mert a liberálisok uszályába kerültek. Akármilyen katasztrofális is a helyzet a televízióban, bármennyire is fenyegető az elbocsátások híre, azért még mindig működik a tévések humorérzéke. Így azután másolják és nézik az általunk is szóvá tett Halló, vasárnap! adásokat, különös tekintettel a főszerkesztő személyes megjelenéseire. Azt mondják, tanítani kéne az egészet, úgy, ahogy van. Simon V. László főszerkesztő érzelmei — ki nem titkolja elragadtatottságát a műsorát kitüntető elnöki jogokat gyakorló elnökhelyettese iránt — viszonzásra találtak. Ennek eredményeképpen elindult a Halló, péntek! főműsoridőben, hetente 25 percben. Az ország népe a lehető legnagyobb számban ámulhat rajta, hogy mivel is traktálják pihenőidejében, rapstílusban. (Idősebbeknek: ostoba rímeket skandálva.) Egy pufók, ámde szapora szavú fiatalember (Dévényi Tibor-tanítvány?) műsorvezetésében, aki miközben szaval és ugrál, az első adásban néha-néha belecsípett a hónaljánál tartózkodó bájos ifjú hölgy combjába. Úgy látszik, ennyi szertelenség mégis sok volt valakinek, mert a következő alkalommal a pufók ifjú már nem csipkedte a hátterét dekoráló személyzetet. Pedig a bájos ifjú hölgyek már ketten voltak.

Hogy jobb legyen az ország kedve.

• Virág F. Éva

Dulovits Jenő-emlékülés

Dulovits Jenő: A budapesti Margit híd alkonyatban

A Mafosz (a Magyar Amatőrfotóklubok és Szakkörök Szövetsége) emlékülést rendez Dulovits Jenő munkásságáról szombaton 14 órakor Budapesten, a Stefánia úton, a Honvédség Művelődési Házában. Az emlékülésen válogatást mutatnak be találmányaiból és felvételeiből.

Egy újabb rendezetlen kulturális örökség: a magyar fotószakírás hosszú évtizedek óta adósa Dulovits Jenő pályájának értékelésével. Az eddig megjelent két Fotólexikonban néhány sort közölnek róla, a Műszaki lexikonban nem is szerepel a neve.

Dulovits Jenő (1903—1972) Duflex névvel kisfilmes tükörreflexes fényképezőgépet konstruált, amelyben több technikai újítást is alkalmazott. Ő a lágyrajzú fényképezés úttörője, feltalálta a DUTO lágyítóelőtétet, könyvei, különösen a Művészi fényképezés című, több magyar és német kiadást megértek. Fényképészi és oktatói munkássága a háború előtti amatőr fotóélet és a magyar fotóművészet meghatározó eleme volt.

Az 1945 előtti magyar fotográfia történeti bemutatását biztosan újra kell gondolnunk, kritizálva Hevesy Iván leegyszerűsítő megállapításait. A magyar fotográfia háború előtti hagyatéka sokkal gazdagabb és árnyaltabb annál, semhogy a rangsorolás (ha szükség van egyáltalán rá) megoldható volna a szociofotó csúcsra helyezésével, az újító törekvések mérsékelt értékelésével és a művészieskedőnek mondott törekvések legfeljebb fanyalgó felemlegetésével. Az pedig, hogy a lágyrajzú fotózást, a festőies hatásokat is alkalmazó magyar fényképészetet mint destruktív elemet ki kell söprűzni a magyar fotográfiából, nagyon is vitatható álláspont. Tudományos igénnyel kell különválasztani a retrográd ideológiákat kiszolgáló, igénytelen gyöngyösbokrétát a művészi igényű l'art pour l'art vonulattól.

• Szarka Klára

Könyvek között

Egy korszak naplója

Ha eljuthatunk majd az utóbbi évtizedek irodalmi-szellemi életének tárgyilagos fölméréséig, a tanúságtevők közt bizonnyal ott lesz Karinthy Ferenc naplója, melyet 1967-től csaknem haláláig vezetett.

Nem tagadja sajátságosan kivételezett helyzetét — hogy is tagadhatná, aki külföldi tantiémjeiből többször körülutazta a világot, aki oly sokszor lubickolt a sikerben anélkül, hogy meg kellett volna tagadnia önmagát. Szerencsés alkat, mert viszonylag távol maradt az irodalmi élet beltenyészetétől, a „ciniség" ötletes menedékébe húzódva. Igaz, kívülállása révén nem ártott senkinek, így az apjától örökölt racionalizmus kései örökösét könnyű volt szeretni.

De azért „ítélet van"; sokakon elveri a port naplójában Dérytől Máraiig és tovább. Annyi bizonyos, hogy kiforrott írásaiban erkölcsös maradt, életforma és munkaforma kettőssége ebben a köz- és magánvéleményre hasadt időszakban a végső elemzésben egységes. „Karinthy Ferenc, az író okosabb, mint Cini, az ember" — vallja, mert a jólét, a bohém életmód mögül fogalmazás közben előbukkan a rendszer hazugsága és álszentsége. „A Cini azonban minderről nem tud vagy nem akar tudni, lubickol a hévízi tóban, este tévézik vagy átjár Szigligetre íróbarátokhoz társasjátékokkal szórakozni. De ha leül az íróasztalához, tollából vér folyik" — írja egyik mesteréhez, Kosztolányihoz méltó tömörséggel. A folyamatos olvasás során példázatosan világlik ki a közkeletű félreértés az írói lustaságról. Cini nem lusta, sőt a munka élteti, visszatérő panaszai szerint a szellemi tétlenséget gyötrődve viseli, szinte vadászik a témalehetőségekre. Csupáncsak lassan dolgozik, az Epepét például három évig írja.

Szinte mániákusan tér vissza vélekedéseiben az irodalmi kísértezés elutasítása, az abszurdtól egészen a posztmodernig. Ugyanő, aki Lukács György ízlésbeli süketségét gúnyolja, szinte befalazza magát a történet elsőbbségét dicsőítő, „hagyományos" realizmusába, minduntalan igaza megerősítését várva. Nem érti továbbá, hogy miért áll jobb lábon a népiekkel (Németh László, Illyés, Veres, Tamási), mint a vele egyívású „urbánusokkal" (Örkény és mások). Holott van rá magyarázat: stíluseszménye közelebb áll hozzájuk, mint a pesti újítókéhoz — az élményanyag különbözősége ellenére. A visszatérő kérdések valamely tudatalatti bizonytalanságról árulkodnak, vajon a „modern idők" nem száguldottak-e el fölötte.

Végül s ebben rejlett szerzőnk „lustasága": nem vágott neki az ismeretlennek. Magas szinten ugyan, ám a beváltat ismételte, s az útkeresők keserű bírálata voltaképpen önvédelmi reflex. Ennek a belső művészi-emberi küzdelemnek a jelei ütköznek ki az alkotói gondokról elejtett megjegyzésekből. A napló dokumentuma annak, miképp vívja a sikeres drámaíró az élet és életmű közötti sikertelen személyes drámáját.

Így a búvópatakként fölbukkanó depresszió, a küzdelem a káros szenvedélyekkel lassacskán fölemészti a „sportos playboy" kikezdhetetlennek látszó életerejét. „Milyen kár, hogy most, amikor körülbelül már megtanultam, hogy kéne élni, lassanként meg kell halni" — olvassuk 1982-ből.

Utolsó éveiben az amúgy várt társadalmi változáshoz már képtelen alkalmazkodni, s ebben bizonnyal ludas az a „hatalom védte bensőség", amely a távolságtartás ellenére elismertségét is meghozta: felröppentette, de bizonyos értelemben el is pusztította. Bár az önsajnálat csapdájába mégsem taszíthatta.

• Lehotay-Horváth György

Misura Zsuzsa jubilál

Természetesen nem áruljuk el, a művésznő kérésére, magánénekesi pályafutásának hányadik évfordulóját ünnepelte egy óriási sikerű koncerten Misura Zsuzsa, a Magyar Állami Operaház vezető szopránja és a Szegedi Nemzeti Színház állandó vendégművésze. Azt azonban „kiszivárogtathatjuk": Verdi, Wagner, Ponchielli, Puccini áriáinak interpretálásával Misura éppoly hatalmas sikert aratott, mint az elmúlt években Európa számos jelentős operaházában, valamint Japánban és a Carnegie Hallban. Ismét megbizonyosodhattunk arról, amit a világ számos kritikusa vetett papírra az elmúlt években, nevezetesen, hogy jóval csekélyebb súlyú, jóval szerényebb hajlékonyságú hanggal, összehasonlíthatatlanul csekélyebb empátiaérzékkel is futottak már be világkarriert szopránénekesnők…

A pálya nem volt egyszerű, egy avatatlan énektanár hajszál

Rosta

Csak rajtunk múlik

Ott ül a minap Fodor Gábor kisfiús arcával a kamera előtt, és arra kell válaszolnia, mit szól azokhoz a megjegyzésekhez, amelyekkel egykori, elhagyott pártjának, a Fidesznek vezetői illették őt abból az alkalomból, hogy most „összeállt" a szabaddemokratákkal.

Fodor elébb azt mondja, nem szereti, amikor egymáshoz közel dásmódjára vall. Egy olyan politikus ember reflexét hallhattuk, aki komolyan veszi, hogy mindenkinek jogában áll a saját természete szerint viselkedni — és a különféleképp viselkedők önmagukat minősítik. Ki-ki a maga szóhasználatát, szellemiségét, módszereit.

Ez a magatartás párját ritkítja a hazai közéletben, a hatalmon lé- vigasztaló ez a tény, legalább olyannyira meglepő is. Szinte hihetetlen. Hiszen ellentmond a történelmi, a társadalomlélektani tapasztalatoknak. A modern tömeg nem szokta honorálni a minőséget; annál inkább a demagógiát, az izgatást, a leszámolósdit. A század magyar históriája sem az értelem, a morál és a haladás dia-

FavoritTOURS

Bangkok—Pattaya

11 nap, 9 éjszaka repülővel.
Thaiföld varázslatos világa várja Önt!
Gazdag programok, meseszerű környezet!
Indulás: febr. 8.
Ára: 94 900 Ft/fő.

FAVORITTOURS
1126 Beck Ö. Fülöp u. 5.
Tel.: 202-2017, 202-2046, 202-2162.
Tx: 22-3830, Fax: 156-4995

REKLÁMÁR — JANUÁR 27-re!

14 napos utak, Budapestről különjárattal, magyar idegenvezetővel, színes programokkal!

BANGKOK—PATTAYA	**89 900 Ft**
BANGKOK—PATTAYA—SZINGAPÚR	**119 850 Ft**
THAIFÖLDI KÖRUTAZÁS	**109 900 FT**

Kárpótlási jegyet is elfogadunk!

TAN-TÚRA Utazási Iroda,
1065 Budapest, Lázár utca 6.
Tel.: 131-5368, 132-5527, fax: 153-2159.

GARANCIÁT AKAR?
KERESSE EZZEL AZ EMBLÉMÁVAL JELÖLT IRODÁKAT!
1850 BKIK
BUDAPESTI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA IDEGENFORGALMI TAGOZAT
UTASVÁRÓ
utazási irodák napi ajánlatai

PRIMAtour

Tel.: 117-1140
Fax: 117-7034

SÍSZÁLLÁSOK OLASZORSZÁGBAN

5 fős apartmanok már 21 450 Ft-tól.

FOCUS TRAVEL

ISZTAMBULBAN is most vásárolhat a legolcsóbban. 4 nap repülővel, központi 3 csillagos szállodában, félpanzióval, városnézéssel, fakultatív programlehetőséggel.
KÉRÉSRE MEGBÍZHATÓ DISZKONT VÁSÁRLÁSI LEHETŐSÉG NAGYKERESKEDŐNÉL.
Ár: 29 900 Ft/fő (a magyar nyelvű csoportkísérőt és a biztosítást tartalmazza.)
Indulási időpontok:
január 29., február 12., 26., március 12., 26.
Egzotikus üdülések, körutazások:
MALDÍV-SZIGETEK, INDONÉZIA, KENYA, SRÍ LANKA, DÉL-INDIA.
SZLOVÉNIÁBA egyéni és csoportos utak.
FOCUS Travel, Bp. 1081. Köztársaság tér 10.
Tel.: 134-0966, 114-1613, 114-0459.
Fax: 114-0616, Tx: 224765.

TÁRSASUTAK 1994-BEN

Nápoly—Sorrento 10 nap luxusbusszal
áprilistól októberig **18 900 Ft-tól**

Velencei karnevál 4 nap luxusbusszal
február 9-től **7900 Ft-tól**

Velence—Firenze—Pisa—Elba-sziget—San Marin 6 nap luxusbusszal
áprilistól júniusig **19 900 Ft-tól**

Francia Riviéra 10 nap luxusbusszal
áprilistól júliusig **19 900 Ft-tól**

Párizs, ill. a Loire menti kastélyok—Center Parcs 1 hét luxusbusszal
májustól júliusig **19 900 Ft-tól**

Benelux körút 1 hét luxusbusszal
márciustól júniusig **18 900 Ft-tól**

London—Windsor—Oxford—Cambridge 1 hét luxusbusszal
áprilistól júniusig **34 900 Ft-tól**

WEST Travel
Bp. III., Szépvölgyi út 3/A
(Kolosy tér)
Tel./fax: 168-6051, 188-8510.
KÉRJEN TÁJÉKOZTATÓT!

KALAND A KINCSES-SZIGETEN!

10 nap a Karib-tenger szívében, a Cayman szigetek korallparadicsomában. Indulás: csoportok február 12., március 12. egyénileg (2 főtől) minden pénteken folyamatosan. Irányár: 136 200 Ft-tól.

TAVASZI SÍTÚRA A SZIKLÁS-HEGYSÉGBEN
10 nap a sívilágkupa lesiklópályáin, Coloradóban. Indulás: április 1. Jelentkezés: február 1-ig. Irányár: 149 000 Ft-tól.

Kérje részletes tájékoztatónkat:
NOMAD SAFARI utazásszervező iroda,
1097 Budapest, Vaskapu u. 1. Tel./fax: 215-3825.

PROTEA

25 UTAZÁSI IRODA AJÁNLATÁT BÖNGÉSZHETI EGY HELYEN A BELVÁROS SZÍVÉBEN!
Akciós áron, közvetlen járattal I. 27. 14 nap

Bangkok—Pattaya	89 900 Ft
Bangkok—Pattaya—Szingapúr	119 850 Ft
Thaiföldi körutazás	109 900 Ft
Egyéb ajánlatok:	
Velencei karnevál	9 900 Ft
Tunézia	31 250 Ft-tól
Kanári-szigetek	42 900 Ft-tól
3 hétre Tenerifán	78 200 Ft (II. 18., 25.)
Korfu, Kréta V. hótól	19 950 Ft-tól (repülővel)

PROTEA UTAZÁSI IRODA
1073 Budapest, Erzsébet krt. 20. I. 2.
Telefon: 142-6157, telefon/fax: 121-4012.
7621 Pécs, Széchenyi tér 6.Telefon/fax: (06-72) 336-150.

MANAGER TOURS

OLASZORSZÁGI APARTMANOK—CESENATICO
Rendkívüli kedvezmények, ha február 15-ig befizet.
Pihenés a WALLERSEE-partján, kirándulás Salzburgba.

Időpontok: március 12—15., április 1—4., május 20—23., június 16—19.

Részvételi díj: 10 500 Ft/fő.
Jelentkezés és felvilágosítás:

MANAGER TOURS
1065 Budapest, Nagymező u. 12.
Telefon: 122-6666, 142-8834.
Fax: 142-3399.

NAPFÉNY, TENGER, EGZOTIKUM...'94

EGYIPTOM—IZRAEL—JORDÁNIA 10 nap/9 éj
február 18. 89 900Ft.
SZENTFÖLDI KÖRÚT—8 nap/7 éj
márc. 15., ápr. 19. 69 900 Ft.
BANGKOK—PATTAYA — 11nap/9 éj
febr. 8., márc. 1., 22. 94 900 Ft.
BANGKOK—PATTAYA—SZINGAPÚR —
11 nap/9 éj febr. 8. 114 850 Ft.
THAIFÖLD—JAPÁN—HONGKONG 14 nap
febr. 17., márc. 31. 184 500 Ft.

TAN-TÚRA Utazási Iroda
1065 Budapest, Lázár u. 6. Tel.: 131-5368, 132-5527.

VÁROSLÁTOGATÁSOK EUROTOURS SZÍNVONALON!

Utazás luxusautóbusszal, elhelyezés korrekt ** szállodákban, színvonalas programok, idegenvezetéssel. PÁRIZS 5—6—7 napos 12 900—32 900 Ft. PÁRIZS—BRÜSSZEL—GENT 29 900, HOLLAND KÖRÚT 37 900 Ft. KATALÁN VÁROSOK 21 300, Andalúz körút 49 900, NAGY SPANYOL KÖRÚT (20 nap) 65 900 Ft.
Jöjjön be programfüzetünkért, hisz ez csak ízelítő kínálatunkból.
HA BÁRMELYIK UTUNKAT február 15-ig kifizeti 10%, ha március 31-ig lefoglalja 5% kedvezményt adunk.

EUROTOURS,
V. Bp., Nagy Ignác u. 14. 269-1426, 269-1427.
VI. Bp., Ó utca 16. 269-4375, 269-4376.
Szeged, Hungária szálló, (06-62) 480-580.
SZÍNVONALAT IS VÁLASZTHATJA!

Ω

OMEGA BUSINESS TRAVEL

a Tengerentúli utak szakértője!
ÜZLETKÖTŐK FIGYELMÉBE:
MŰANYAGIPARI CSOMAGOLÁS, NYOMDAI HONGKONG
1994. május 19—25.
185 100 Ft
1073 Budapest, Erzsébet krt. 21.
(az udvarban)
Telefon: 267-9863. Fax: 267-8962.
Eng.: OIH-43/1992.-B.K.I.K.

A TÉLI TAVASZI SLÁGER EILAT
ÜDÜLJÖN A VÖRÖS-TENGER IZRAELI PARTJÁN EILATON!

Február 8-tól keddenkénti közvetlen budapesti indulással EL AL járattal
7 éjszakás üdülőprogram.
Elhelyezés 3-4-5 csillagos luxusszállodában büfé reggelivel, fakultatív félpanziós ellátással
48 900 Ft-tól
SIVATAG, PÁLMAFÁK, NAPSÜTÉS ÉS ÉGSZÍNKÉK TENGER VÁRJÁK ÖNT A SZÖRFÖZŐK ÉS BÚVÁROK PARADICSOMÁN EILATON!

Jelentkezését várjuk a
CHEMÓL TRAVEL UTAZÁSI IRODÁBAN
1052 Budapest, Vörösmarty tér 2.
Telefon: 266-2261, 266-2173, 266-2174.

Viaje Hungria

KANÁRI-SZIGETEK/PLAYA DEL INGLES
NON STOP CHARTERGÉP SZERDÁNKÉNT BUDAPESTRŐL
SZÁLLÁS—FÉLPANZIÓ—TELEPÍTETT IDEGENVEZETŐK

JELENTKEZÉS: VIAJES HUNGRIA,
1111 Bp., Karinthy Frigyes u. 22.
Tel.: 185-0381, 185-1075.
LAST MINUTE LEHETŐSÉGEK!!!

DANUBIUS travels

1052 Budapest, Szervita tér 8.
Tel.: 117-3652 fax: 117-0210

MÁR MOST... AKCIÓ!!!
Már most, jó előre gondoskodjon családja nyári üdüléséről!!!
Ha 1994. április 30-ig befizeti nyári üdülésének 50%-át,

OLASZORSZÁGI APARTMANÁRAINKBÓL 10% KEDVEZMÉNYT ADUNK!

(Az apartmanok az olasz ADRIÁN, VELENCE szomszédságában, CAVALLINÓBAN vannak.
A legolcsóbb előszezoni ár:
10 500 Ft/ház/hét/3 fő! —10%
A legdrágább főszezoni ár:
60 500 Ft/ház/hét/6 fő —10%

DELTA SKANDINAVIA

REPÜLŐJEGY AKCIÓ EURÓPA FŐ városaiba!

Március 15-ig 10 000 Ft-tól 20 000 Ft-ig.
Például: KOPPENHÁGA 15 000 Ft. HELSINKI: 17 500 Ft. PÁRIZS 20 000 Ft. MÜNCHEN: 10 000 Ft. STOCKHOLM: 19 000 Ft. LONDON 18 300 Ft. AMSZTERDAM: 15 000 Ft. BARCELONA: 15 000 Ft. AMERIKÁBA: 39 900 Ft-tól!
Újjunk: 4 nap/3 éj, szálloda, repülő, ellátás. Amszterdam 23 670 Ft-tól. London 25 200 Ft-tól. Koppenhága 25 920 Ft-tól. Stockholm 30 700 Ft-tól. Helksinki 31 310 Ft-tól. Párizs 33 500 Ft-tól. Ciprus március 7-ig, 8 nap/7 éj, félpanzió + meglepetés! 35 600 Ft.!!! Madeira hetente! 75 000 Ft-tól. Finnország—Katinkulto Sportcenter 8 nap/7 éj 51 050 Ft-tól. Izrael, körutazás a Szentföldön, március 6—13-ig 63 900 Ft.

DELTA SKANDINÁVIA
V., Kecskeméti u. 8. Telefon: 118-7549, 266-1518.

KOMPAS

NINCS MÉG VEGE A TÉLNEK! SÍELJEN VELÜNK!

SZLOVÉNIA
ROGLA—Hotel Planja pályaszállás!
7 éj félpanzióval 1 főre 16 300 Ft.
(uszoda, szauna, fedett teniszpálya, squash, masszázs)

OLASZORSZÁG
AKLLEGHE—Residence al Lago
4 fős apartman ára 7 éjre 39 950 Ft.
SZLOVÁKIA—Magas-Tátra
JASNA Hotel Posta
7 éj félpanzióval 1 főre 17 050 Ft.
Érdeklődjön személyesen vagy telefonon irodánkban:
KOMPAS Kft.
Buda-Penta Szálló, 1013 Krisztina krt. 41—43. I. emelet.Telefon: 156-6333/111, vagy 112 mellék. Fax: 155-8882.

KENYA
— Egy álom most elérhető áron.

Teljes ellátással ***** szállodában az Indiai-óceán partján. Szafarik, egzotikus hajóút és egyéb programlehetőségek.

+1 HÉT AJÁNDÉK 1 hetet fizet 2 hetet marad.
2 hetet fizet 3 hetet marad.
2 hét ára: 117 000 Ft, most 3 hét ára 135 000 Ft.
Indulás: 1994. január 3.—április 30-ig HETENTE.
Kérje színes tájékoztató füzetünket.
INTERJET GOLD
1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 114-1656.
Telefon/fax: 133-9938.
7100 Szekszárd, Széchenyi u. 21.
Telefon: (06-74) 319-922.
Telefon/fax: (06-74) 319-933.

Academic Year in America

KÖZÉPISKOLAI TANÉV AZ USA-ban!

AIFS-KENNEDY ALAPÍTVÁNY KÉPVISELETE:
ARANYOROSZLÁN Kft.
Telefon: 136-9313.
Telefon/fax: 136-2321.

A VÁLASZTÁS LEHETŐSÉGE AZ ÖNÉ, 4 év tapasztalata a miénk!

Cégünk ügyvezetője:
dr. Rosztóczky Katalin
személyesen áll rendelkezésére.

TÉLI UTAZÁSOK

München	29.900,- Ft
Amsterdam	39.900,- Ft
Párizs	49.900,- Ft

Utazás repülővel, 3 éjszakai szállás reggelivel, városnézés.

***BLAGUSS-VOLÁNBUSZ* UTAZÁSI IRODA**
1051 Budapest, Erzsébet tér, Autóbuszpu.
Telefon: 11-77-777
BV INTERNATIONAL

QUEEN TOURS

KAIRÓ / ASSZUÁN / LUXOR / HURGHADA
jan. 10–22., febr. 18–márc. 1. 74 900,-
KAIRÓ / LUXOR / ASSZUÁN
jan. 28 – febr.3. 82 900,-
KAIRÓ jan. 14–20., febr. 25–márc. 3. 56 900,-
HURGHADA febr. 11–17. 60 900,-
KAIRÓ/HURGHADA febr. 18–26. 65 900,-
KAIRÓ/HURGHADA
jan 28–febr. 3., febr. 25–márc. 3. 55 900,-
KAIRÓ febr. 21–26. 56 900,-
TUNÉZIA üdülés Sousseban, jan. 27-febr. 3., márc. 24–31. 39 900,-
Szaharai körutazás
márc. 10–17. 49 800,-
ISZTAMBUL márc. 11–15., félpanzióval 31 900,-
HÚSVÉT LONDONBAN április 2–6. 43 900,-
Várjuk jelentkezését irodáinkban:
QUEEN TOURS
1114 BUDAPEST, BARTÓK BÉLA ÚT 49.
TEL.: 267-1262, 267-1263 FAX:166-4020

Tours Emmanuelle

VÖRÖS-TENGER
rendkívüli kedvezmény
1 hetes üdülés már csak jan. 23-án és 30-án

REMEK IDŐ, GAZDAG PROGRAMOK
10 fős csoportok esetén extra kedvezmény

EMMANUELLE TOURS
1052 Budapest, Váci utca 9.
Tel./fax: 137-7590.
6720 Szeged, Oroszlán u. 1.
Tel.: 62/ 471-066.
8000 Székesfehérvár,
Várkörút, Ramkert,

Töltéstava Község Önkormányzata Képviselő-testülete pályázatot hirdet JEGYZŐI ÁLLÁS BETÖLTÉSÉRE

Feltételek: tudományegyetem állam- és jogtudományi karán szerzett oklevél vagy igazgatásszervezői képesítés.

Államigazgatási szakmai gyakorlat előnyt jelent.
Bérezés megegyezés szerint.

A pályázat tartalmazza az életrajzot, oklevélmásolatot és az erkölcsi bizonyítványt.

A pályázatot 1994. február 10-ig kell dr. Duschanek Péter polgármesterhez benyújtani.

Balatonföldvár Város
Önkormányzata pályázatot hirdet a balatonföldvári **kertmozi** 1994. évi üzemeltetésére.
Induló ár: 400 000 Ft + áfa.

A versenytárgyalás helye:
Városháza kisterme,
8623 Balatonföldvár, Petőfi u. 1.
A versenytárgyalás ideje:
1994. február 9-én (szerda) 10 óra.
A versenytárgyaláson való részvétel feltétele 50 000 Ft bánatpénz letétele.
Érdeklődni a Polgármesteri hivatalban.

Balatonföldvár Város
Önkormányzata árverésen értékesíti a Balatonföldvár, Galagonya u. 3. alatti 615 m² nagyságú **lakótelket;** kikiáltási ár: 1 195 000 Ft, valamint a Balatonföldvár, Galagonya u. 3. alatti 529 m² nagyságú **lakótelket;** kikiáltási ár: 1 029 000 Ft.

Az árverés helye:
Városháza kisterme,
8623 Balatonföldvár, Petőfi u. 1.
Az árverés ideje:
1994. február 8-án (kedd) 14 óra.
Érdeklődni a Polgármesteri hivatalban.

Balatonföldvár Város
Önkormányzata eladásra meghirdeti a Balatonföldvár, Liszt F. u. 13. alatti **nyaralóingatlanát.**

Az ingatlan 816 m² alapterületű, 139 m²-es épülettel beépített.
Vételár: 5 778 500 Ft (áfát tartalmazza).

Érdeklődni a Polgármesteri hivatalban, telefon: (84) 340-340.

UTAZZON A KOMTURISTTAL!
Síelések Szlovákiában és Ausztriában.

Városlátogatások, körutazások.
Tengerparti üdülések.
Zarándokutak (Fatima, Mariazell).

Keresse ajánlatainkat irodáinkban!
Irodáink valutaváltással (szlovák korona is) várják Önt.

Felvilágosítás:

Dubovitch Imre

FILMEK TOPLISTÁJA

DULOVITS JENŐ

Élen az Amerikai szépség

Berobbant a pesti mozikba az *Amerikai szépség:* nyitóhetének csaknem negyvenezres nézőszámát idén csak a *Hatodik érzék* kezdése előzte meg. A hatvanötezer nézővel kezdő Bruce Willis-darab hetedik hete tartózkodik a lista élbolyában, csak a tizenegyedik hete játszott *Amerikai pite* előzi meg a játszott hetek számában.

Az Amerikai szépség egy film, amelynek úgy tűnik ezúttal minden összejön: sok-sok Oscar-jelölés, közönségsiker és ráadásul még élvezetes, jó mozi is. A nyitó képsorok alatt például a főhőst alakító Kevin Spacey (zseniális volt a *Közönséges bűnözőkben)* így nyit: „A nevem Lester Burnham. Ez a környék, ahol lakom. Ez az utcám. Ez az életem. 42 éves vagyok. És alig egy éven belül meghalok. Ezt persze most még nem tudom. Bizonyos értelemben már most halott vagyok. Nézzetek rám. Rejszolok a zuhany alatt. Ez a napom fénypontja. Innen már csak rosszabb lesz. Ez a feleségem, Carolyn. Látjátok, hogy megy a metszőolló nyele a kerti cipőjéhez? Ez nem véletlen. Már a puszta látványa lefáraszt. Nem volt mindig ilyen. Régen boldog volt. Régen boldogok voltunk. Ez a lányom, Jane. Egyke. Teljesen tipikus tinédzser. Dühös, bizonytalan, zavart. Bár mondhatnám neki, hogy ez elmúlik, de nem akarok hazudni. A feleségem és a lányom is azt hiszi, hogy irdatlan nagy vesztes vagyok. És igazuk van. Elvesztettem valamit. Nem tudom pontosan, mi az, de tudom, hogy nem voltam mindig ilyen... kába. De tudjátok mit? Sosincs késő megtalálni, ami elveszett." Egy fergeteges film a kertvárosi Amerikáról, nemcsak kíméletlen, hanem főleg a kamerájával mindent rögzítő kamasz színreléphése miatt felemelő is.

A harmadik helyen kezdett a Best Hollywood új bemutatója, *A szörny*. Az amerikai thrillerben a rettegés oka, egy szelíd tóban tanyázó háromméteres, csattogó fogú krokodil, egy zabálógép. Bridget Fonda, mint terepmunkán lévő paleontológus Bill Pullman, mint vad- és halvédelmi felügyelő, egy seriff és egy gazdag és különc mitológiaprofesszor keresi a fenevadat.

A *Rosszfiúk* még éppen felfért a listára, de kétséges, hogy három ilyen fővárosi hét után, hogy fog összejönni az, amit a rendező egy interjújában említett, a háromszázezer feletti nézőszám.

Összességében a február vége egy kicsit gyengébb eredményt hozott a korábbiakénál.

Utoljára karácsony előtt volt így kilencvenmillió forint körüli a jegybevétel a fővárosi mozikban.

Sós B. Péter

Népszabadság 2000. 03. 02.

A 2000. FEBRUÁR 17. ÉS 24. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

	A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-néző-szám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1.	○ **Amerikai szépség** *(UIP)*	22 068	37 098	1	38 885	23 468
2.	▼ (1.) **Stigmata** *(UIP)*	10 486	16 827	2	47 528	29 821
3.	○ **Szörny** *(Best Hollywood)*	7 956	13 046	1	13 716	8 498
4.	▼ (3.) **A napfény íze** *(InterCom)*	7 462	13 723	4	64 540	35 411
5.	▼ (4.) **Hatodik érzék** *(InterCom)*	6 931	11 493	7	221 501	131 843
6.	▼ (2.) **Zuhanás** *(InterCom)*	5 402	8 447	3	52 444	32 208
7.	▼ (5.) **A kétszáz éves ember** *(InterCom)*	4 536	7 618	2	21 812	12 844
8.	▲ (9.) **Amerikai pite** *(InterCom)*	3 555	5 536	11	210 664	126 780
9.	▼ (6.) **Harcosok klubja** *(InterCom)*	3 163	4 982	4	69 540	41 855
10.	▼ (7.) **Rosszfiúk** *(Budapest Film)*	2 734	4 508	3	27 435	15 912
	A Top 10 összesített eredményei:	74 292	123 278			
	Budapest összesen:	91 220	158 080			

▲ feljebb került ▼ lejjebb került ● változatlan ○ új film a tíz között

Forrás: Budapest Film

NÉPSZABADSÁG-grafika

elbontani az építményt, s ezért még kárté- igérkezett, melyeket három, szintben el- –, a hegypálya óránként sok

VÁROS-KÉP

Egy kis jóvátétel Dulovits Jenőnek

Dulovits – Duto – Duflex – ellenfény – sós hívó. Ha sorrendbe akarnám állítani azokat a területeket, ahol valami jelentőset hozott létre, némi tépelődés után ezt választom: fotóművész, feltaláló, szakíró, székesfővárosi tanár, filmoperatőr.

Hogy miért éppen a fotográfusi munkásságát értékelem a legtöbbre? Mert egyik megalapozója volt a magyaros stílusnak. Mert az ellenfény használatának legnagyobb mestereként nemcsak meghirdette a fény elleni fényképezést, de hatásának fokozására egy új előhívási módszert is kidolgozott. Elsősorban a zsánerfotókban, városképekben, csendéletekben alkotott jelentőset, mondom, miközben tudom, hogy több tízezernyi képéből alig néhány száz hozzáférhető manapság. Mert ő az egyetlen általam ismert fotográfus, aki nem tudott rossz, csúnya, lepusztult képet alkotni Budapestről (sem). Mert hatása a magyar fotográfiára mind a mai napig kimutatható.

1903. június 22-től már csak nyolc évnek kellett eltelnie, hogy elemi iskolásként maga fabrikálta fényképezőgéppel dolgozzék. A budapesti tudományegyetemen szerzett tanári diplomát 1927-ben, ezt követően matematikát tanított, miközben Szőts István filmrendező mellett operatőrként is dolgozott. Legismertebb közös filmjük a Kádár Kata (1943).

Tóth Miklóssal közösen tervezték meg a Duto előtétsorozatot. Ő találta fel a legendássá vált, gyűjtők által hőn áhított Duflex kisfilmes fényképezőgépet, melyre öt különböző szabadalmat jelentett be. Kevés kamera volt a világon, melyben ennyi újdonság egyidejűleg jelentkezett volna. Könyveiből több fotósnemzedék tanult itthon és Németországban. Elsőként a Lichtkontraste und ihre Überwindung jelent meg Bécsben 1936-ban. Értékét talán mutatja, hogy rövid idő alatt még öt nyelven adták ki. Ezt követte a Művészi fényképezés 1940-ben a szerző kétszáz felvételével és hét rajzával, majd következett az Így fényképezek (1957).

Személyével polarizálta az embereket, kevés számú barátja mellett sok ellenséget szerzett zárkózott, nehéz természetével, bizalmatlanságával, néha megalapozott – máskor kevésbé az – üldözési mániájával. „Mint kuriózumot mesélem el, hogy a Dulovitscsal is találkoztunk, méghozzá Csömörön, mert a legtöbbször odamentünk és ő is. És amikor együtt utaztunk a HÉV-en, akkor ő egy külön oldalra ült, noha nem volt harag köztünk, csak ő ilyen zárkózott volt. És amikor megérkeztünk, akkor azt kérdezte tőlünk: Ti most jobbra vagy balra akartok menni? És akkor ő az ellenkező irányba ment" – mesélte néhány évvel ezelőtt Járai Rudolf.

Betegen, csalódottan, a minimális elismerésben sem részesülve, keserű emberként halt meg 1972. július 24-én. A hivatalosságok még harminc évvel holta után sem

Dulovits Jenő: Kávéházban, 1932 körül

FORRÁS: MAGYAR FOTOGRÁFIAI MÚZEUM

ismerték el – legalább posztumusz. Mi, nem hivatalosságok legalább egyszer menjünk el Farkasrétre, álljunk meg a sírja előtt (V 21-9-19), és gondoljunk Valakire.

Kincses Károly

ENDREFFY ZOLTÁN:

Az 1 százalék és a szolidaritás

Február 23-án tragikus hirtelenséggel elhunyt Endreffy Zoltán, a kiváló katolikus filozófus, ismert liberális gondolkodó, a hazai közélet tekintélyes szereplője, aki lapunkban gyakran publikált.
E cikk közlése megjelenésre várt, ezzel búcsúzunk tőle.

Az 1 százalék. Március idusán évről évre ezzel a kellemes gonddal szembesülnek a magyar adózók, hogy eldöntsék, melyik közhasznú alapítványt vagy egyesületet támogassák az adójuk egy százalékával. Legalábbis azok, akik hajlandók vagy fél percig gondolkodni, hogy eldöntsék, hogyan rendelkezzenek az állam pénzének e csekélyke hányadával, és vállalják még azt a fáradságot is, hogy elolvassák és kitöltik az adóbevallási ívhez mellékelt ún. rendelkező nyilatkozatot. A polgártársaink által felajánlott összeg egyre tekintélyesebb: az 1997. évi 1,85 milliárd 2003-ra már több mint a háromszorosára, 6,1 milliárd forintra nőtt. Ám ennek ellenére alighanem igazuk van a közhasznú területek önkénteseinek, akik szerint Magyarországon ma hiánycikk a szolidaritás, és nagyon kevesen hajlandók közcélokra, például szegény kisgyermekek tanítására-nevelésére, vagy mecénásként olyan folyóiratok, könyvek kiadására fordítani pénzük, javaik, szabadidejük egy részét, amelyek – éppen igényes tartalmuk miatt – nem ígérkeznek üzleti sikernek.

De mi is voltaképpen a szolidaritás? Szolidaritáson általában azt szokták érteni, hogy a gazdagok segítsenek a szegényeken, az egészségesek meg a betegeken. Nem rossz ez a felfogás, de mégsem fejezi ki pontosan a szolidaritás elvét. Ezt az elvet a társadalomfilozófia a XIX. században vette át a jog nyelvéből, a „közfelelősség" fogalmából, lényegét pedig a XX. században fejtette ki. A szolidaritás elve e szerint azt jelenti, hogy az egyes ember és a társadalom *lényegük szerint* és *tevékeny módon* egymásra van vonatkoztatva, e vonatkozás mibenlétét pedig következőképpen fogalmazhatjuk meg.

A szolidaritás különleges fajtája az összefüggésnek, az összekapcsoltságnak. Ennek a sajátszerűsége abban áll, hogy a szolidáris módon összekapcsolt személyek mindegyikének sajátos módon kell kötelezettséget vállalnia, mégpedig úgy, hogy *minden egyes* személy igénybe vehető az *egész* működése, teljesítménye vagy eredménye érdekében. Vagyis kinek-kinek nemcsak a reá háruló részt kell nyújtania vagy hoznia, hanem be kell ugrania akkor is, ha a többiek kudarcot vallanak, vagy a balszerencse sújtja őket. Mert mindnyájan egy hajóban ülnek. A hajómetafora jól kifejezi, hogy nemcsak erkölcsi vagy jogi követelmény a szolidaritás, hanem tényleges összekapcsoltság is. A szolidaritás azt jelenti, hogy az egymással így összekapcsolt emberek – ha akarják, ha nem – jóban-rosszban együtt vannak.

A szolidaritásnak tehát két oldala van. A szolidaritás egyrészt tényleges állapot, amely fennáll – függetlenül attól, hogy helyeslik-e, elfogadják-e vagy sem, sőt, függetlenül még attól is, hogy egyáltalán tudnak róla vagy sem az egymással szolidaritáskapcsolatban állók. Másrészt jogi-erkölcsi követelmény is a szolidaritás, amelyet vagy teljesít, vagy elutasít az egyén, egy csoport, egy cég vagy a társadalom.

(A szolidaritás mint a mai politika egyik fő problémája.) A közélet egyik legfontosabb kérdése napjainkban a szolidaritás, akár tudják ezt a választók, a politikusok és általában közszereplők, akár nem. Így van ez legalábbis a fejlett országokban: Amerikában, Európában és Ausztráliában, ahol mind a mai napig őriz keresztény hatásokat a jó társadalom eszménye. Egészen nyilvánvaló ez a hatás a kereszténydemokrácia esetében, de tagadhatatlanul érvényesül a szociáldemokráciában és a konzervativizmusban is. Ezek ugyanis szintén elfogadják a modern alkotmányos jogállam eszményét, az pedig aligha jöhetett volna létre a nagy francia forradalom nélkül, amelynek vezéreszméi – a szabadság, az egyenlőség és a testvériség – a keresztény Európa fejlődésének termékei. Az Európai Unió egyik sajátszerűsége egyébként – amely az EU-t megkülönbözteti, mondjuk, az Amerikai Egyesült Államoktól, e szintén jogállami keretek között működő kapitalista piacgazdaságtól – épp a szolidaritás elvének tudatos érvényesítése. Ami például abban is megnyilvánul, hogy az EU gazdagabb országai, régiói és termelési ágazatai (például Németország, Franciaország és Hollandia; illetve Bajorország, Toszkána és Elzász-Lotharingia; illetve az informatika és a kommunikáció technológiája) támogatni próbálják, mégpedig okosan, a szegényebb országokat, régiókat és ágazatokat (amilyen például Portugália, Írország, Magyarország; Szicília és Északkelet-Magyarország; illetve a mezőgazdaság és a környezetvédelmi iparágak). Hogy mennyire nehéz átültetni a gyakorlatba a szolidaritás eszményét, mutatja az is, hogy az elmúlt 300-400 évben hányféle kísérlet történt az anarchistáktól kezdve a géprombolókon, kommunistákon, szocialistákon, trockistákon, maoistákon, kereszténységszocialistákon át egészen a globalizáció mai kritikusaiig, akik szerint „lehetséges egy másik világ".

A magyar baloldalt mindenestre elismerés illeti, mert a szolidaritás fontosságát a baloldaliak közül némelyek már ki is merik mondani. Miként tette ezt például a *Merjünk baloldalinak lenni!* című dolgozatában Gyurcsány Ferenc és a *130 pont*jában Bokros Lajos, aki „több versenyt és több szolidaritást" kíván (és akiben, mint a *Hívő értelmiségiek II. levelé*nek egyik aláírójában, úgy látszik, a legeredetibb kereszténységszocialista gondolkodót tisztelhetjük ma Magyarországon).

De ha a szolidaritás az egyik legfontosabb problémája társadalmunknak, akkor nagy szolgálatot tehetnének nemzetünknek a jobboldali pártok, az MDF és a Fidesz-MPSZ – amelyek szívesen hirdetik magukról, hogy a „keresztény értékek mentén" politizálnak –, ha megmutatnák, hogyan lehet ma átültetni a gyakorlatba a személy, a közjó, a szolidaritás és a szubszidiaritás elvét, a keresztény szociális etika alapelveit. A szellem emberei pedig – legyenek akár jobb-, akár baloldaliak – felhívhatnák a figyelmet arra, hogy milyen javakkal és előnyökkel, illetve milyen károkkal és ártalmakkal jár a szolidaritás etikai elvének az érvényesítése, illetve annak elhanyagolása, semmibevétele.

(A szolidaritásnak, illetve hiányának következményei.) E kérdéskört a legcélszerűbb talán a közjavak és „közrosszak" segítségével szemügyre venni. Mert mi, modern individualisták épp ezekkel kapcsolatban érezzük a legerősebb kísértést arra, hogy megfeledkezzünk a polgártársainkkal való tényleges összekapcsoltságunkról, és azt képzeljük, hogy személy szerint minket nem érint a közjavak romlása. Mert szűnjék meg bár a *közbiztonság*, és szaporodjanak el bár egyre inkább a maffiózók, gengszterek, stricik és más bűnözők bandái, engem és a családtagjaimat azért megvédenek a magándetektíveim meg testőrségem jól fizetett és jól kigyúrt emberei – ha másképp nem, hát védelmi pénz megfizetése ellenében. És váljék bár elviselhetetlenné a *közkörnyezet* a zaj, a bűz és a zsúfoltság miatt az egykor kedvelt városomban, én azért megengedhetem magamnak, hogy zöldövezetben építtetett, szép, erődnek is beillő családi házban lakjam, ahonnan – oxigénpalackokkal, gázálarccal és ásványvizes palackokkal felszerelve – naponta bejárhatok a városba az ügyeimet intézni a golyóálló limuzinommal. És szedjék bár áldozataikat a rossz *közegészségügyi helyzet* miatt AIDS-, ebola-, madárinfluenza-, SARS- vagy más vírusok által okozott járványok, én vagy nem utazom szexturistaként Thaiföldre, vagy meghozom magam a költséges, de szükséges óvintézkedéseket. És romoljanak bár reménytelenül a hazámban a *közerkölcsök* (hassa bár át az élet minden területét a kemény korrupció, váljék bár egyre ritkább tüneménnyé a kötelességtudat, a becsület, az igazmondás, az ígéretek megtartása, váljék bár egyre roszszabbá a hazám állapota, ahogy azt a Transparency International méri), és süllyedjen bár a hazámban egyre mélyebbre a *közművelődés* színvonala (legyenek egyre többen valódi vagy funkcionális analfabéták, tűnjenek el egyre inkább a szakmájukhoz valóban értő mesteremberek, tanárok, mérnökök, orvosok, jogászok), én azért megtehetem, hogy a cégemet átköltöztessem valamelyik adóparadicsomba, termelő beruházást meg ott létesítsek, ahol bízhatok az üzletfeleim, a menedzsereim, a munkatársaim adott szavában, ahol szoktak válaszolni a levelekre, és ahol nem kell nap mint nap szabotázsakcióktól, szélhámosoktól és kontároktól tartanom, hanem valóban számíthatok azoknak a tudására, szakértelmére, akiket szakembereknek gondolok.

(A közlegelő tragédiája.) Ha mástól nem, hát Berzsenyitől tudhatjuk, hogy „Így minden ország támasza, talpköve / A tiszta erkölcs, melly ha megvész: / Róma ledűl, s rabigába görbed" (Berzsenyi: *A magyarokhoz).* Azaz, ha hiányzik a szolidaritás, ha elsorvad a közfelelősség erénye, és az *egésznek* a működése, teljesítménye vagy eredménye érdekében *nem* vállalnak szolidáris módon kötelezettséget a ténylegesen összekapcsolt, egy hajóban ülő individualista egyének, akkor előbb-utóbb bekövetkezik a „közlegelő tragédiája", és a hajó elsüllyed.

Hogy a közjavak elhanyagolása hogyan vezethet a „közlegelő tragédiájához", azt sokan látják már Seattletől Bombayig és Davostól Porto Allegréig (hogy a Szociális Világfórum néhány eseményére utaljunk), főleg 2001. szeptember 11. óta. A hajómetaforánál maradva, jól látható, hogyan érinti a hajóban utazó jómódú utasok sorsát is, ha egyrészt az utasok leggazdagabb és legszegényebb egytizedének *(felső és alsó decilisének)* életszínvonala között olyan égbekiáltó különbségek vannak, mint amilyenek napjainkban állnak fenn jómódú polgárok és a világ szegényei életszínvonala között, másrészt ha a jómódúak semmit sem tesznek a kirívó különbségek mérsékléséért. Előfordulhat például, hogy elkeseredésükben a legszegényebbek randalírozni kezdenek a hajón. Berontanak a jobbmódúak kabinjaiba, elözönlik a korábban csak a jobbmódúak számára fenntartott üzleteket, szórakozóhelyeket, bevásárlóközpontokat, és úgy viselkednek, mint tavaly a szlovákiai romák, akiknek megfékezésére vízágyúkat és könnygázt kellett bevetni.

Hogy milyen következményei vannak a szolidaritás elhanyagolásának, azt mutatja az is, ha összehasonlítjuk az egyelőre még lakható európai városokat (Genf, Firenze, Párizs) a harmadik világ megapoliszaival (São Paulo, Mexico City, Calcutta stb.). Amíg ez utóbbiak a szolidaritás teljes hiánya miatt már annyira lezüllöttek, elszlamosodtak, akkora a lég- és zajszennyezettségük, a csatornázatlanság következtében oly infernálisak a higiénés viszonyaik, hogy már réges-rég elmenekültek belőlük a valamelyest tehetősek, addig az európai városok – amelyeknek lakosai hol jobban, hol rosszabbul, de azért alkalmazzák a szolidaritás elvét – egyelőre még lakhatók.

A szolidaritás hiánya ma már nemcsak egy-egy társadalom pusztulásához vezethet, mint ahogy történt ez 1789-ben a francia ancien régime-mel, vagy 1917-ben a cári Oroszországgal, hanem – a globalizáció következtében – az egész földre is csapást hozhat, amely lehet jégkorszak, atomfegyverrel történő terrortámadás vagy valamilyen globális ökokatasztrófa.

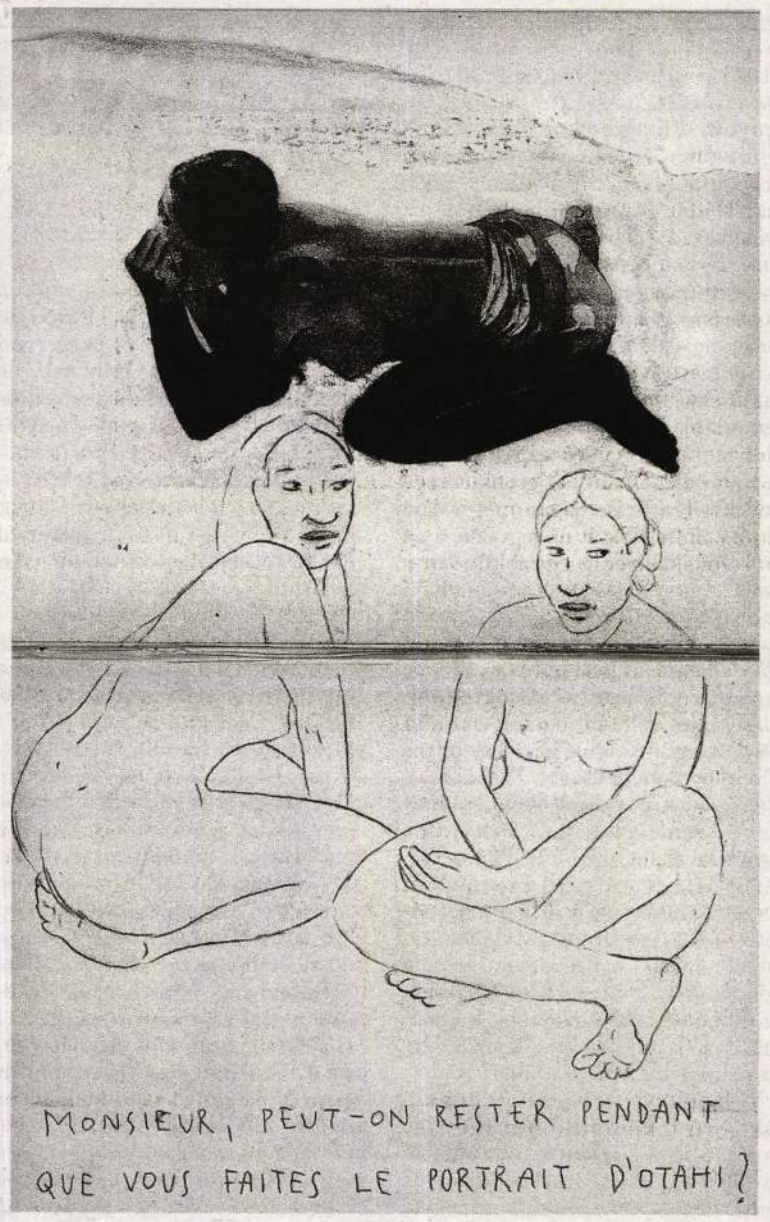

Egy festő könyvtára

Duliskovich Bazil munkáiról

Könyvek kinyitva, de vitrinesdobozba zárva; csak nyitott oldalukat nézhetjük, nem lapozhatunk, üveg alatt, elzárva a külvilágtól, egy festő ábrái által preparálva más jelentést kapnak. Így a könyvek relikviák, személyes üzenetet hordoznak, mégis közszemlére lettek kitéve, de nem lapozhatunk, csak önmagunkba tekintve olvashatjuk tovább, saját emlékeinkben lapozva, továbbgondolva, magunkhoz idomítva a furcsa ábrákat, saját emlékképeinket hozzápárosítva folytathatjuk a furcsa párbeszédet.

Miért éppen könyvoldalakra helyezte üzenetét a művész, miért könyvekbe rejtette titkos párbeszédét? A könyv varázsa már gyermekkor óta kísért, hiába csalódunk benne, újra és újra titkok hordozóját látjuk benne. A könyv adja meg a keretét annak a szférának, amely a valóság tükörképe, titkon azt hisszük, hogy a valóság igazi valóságossága, az a rejtett lényegi, amely által tisztábban láthatjuk a világot. A könyv által lépjük át a küszöböt, átlépünk egy másik életbe, ahol a vágyak, érzelmek irányítanak, ahol a belső képzelet uralkodik, ahol titkos világunkat építhetjük tovább. Talán ezért lett a nyitott könyv a hordozója ezeknek a képeknek, amelyeknek nemcsak része, hanem lényegi építőeleme a könyv, azok a könyvek, amelyeket a művész használt, elhasznált, vagy valamilyen személyes viszonyba került velük, valamiképp fétistárgy lett belőlük, relikviákká váltak.

Titkokat rejtenek a könyvek, s ha jobban belegondolunk, végeredményben a létezés titkát keressük. Kutakodunk, mintha egy kabbalista szöveg mögé szeretnénk látni; a mögöttes jelentést keressük, mintha a szöveg csak egy homályosító függöny lenne. Könyvről könyvre haladva keressük a kulcsot, de csak egyre több titkot fedezünk fel, ám a keresés szépsége kárpótol minket. A titok csak rejtve titokzatos, az örök közelítés, a megfejthetetlenség is a művészet lényege, így a könyv a művészet metaforája. Bazil preparált könyveinek tartalma még megközelíthetetlenebb; a könyvek mint képeket hordozó varázslatos tárgyak; testük, kötésük, tépett kopottságuk, régiségük az időbevetettség melankolikus szépségét sugározzák.

A legtétovább dolgok általában a vallomásszerű művek, mert ki tudja önmagáról, hogy valójában kicsoda. Így a vallomás önmagunk keresése, régi énünkre emlékezve próbáljuk meghatározni jelenünket. Minden emlékezés egyben képzelgés, a múltat újra és újra átalakítjuk. Csak elképzelt valóságok léteznek, ahány kapcsolat, ahány párbeszéd, annyiszor módosul egyéniségünk. Minden nyitott könyv más stílus, más anyaghasználat, más hangulat. Képek, szövegek ütköznek, a művész párbeszéde önmagával és barátaival. Titkolózás és kitárulkozás, személyes üzenetek, amely által azt hihetjük, hogy a másik titkaiba is bepillantást nyerhetünk. Mintha a másik belső élete színpaddá válna, a rejtett világ kitárulkozna, de ez csak illúzió. Csak a titokzatosság fokozódik, minden kompozíció csak sejtetés, elillanó költői kép. Emlékek, kiismerhetetlen önmagunk újragondolása. Fiktív lelki napló töredékei, titkos lélekrajzi vázlatkönyvek. Lírai forgácsok, amely által a művész belső élete továbbra is titokzatos marad, vagy inkább úgy mondhatnánk, hogy ez által vált titokzatossá. Nincs más lehetőség, csak saját érzelmeink, emlékeink által vehetjük fel a kapcsolatot a művekkel.

Önmagunkat vizsgálva saját bensőkben folytatjuk az emlékező újraálmodást. Költői világ, itt nincsenek megismerhető dolgok, a gyakorlat embere hiába keres valami konkrét megfejtést. Tárgyköltemény minden vitrinbe zárt könyv, emlékképeket őriznek, mozdulatlanná válva, a zajos külvilágtól elzárva, megélt érzelmeket zárnak magukba.

Gaál József

Bővített vallomás

Drága régi barátom, Ervinem! Hány éve is annak, hogy nem láttuk egymást? Negyvennél is több, azt hiszem. Most, hogy írok neked, azt sem tudom, hogy élsz-e még. Könnyű lenne megbizonyosodnom róla: csak fel kellene vennem a telefonkagylót és tárcsáznom. Mégsem teszem. Ez ma már nem csupán kettőnk dolga, ezért is választottam a nyilvánosságot. Egy vallomással és bocsánatkéréssel tartozom neked. Négy évtizede mardos a lelkiismeret.

Furcsa nosztalgiával gondolok a Markóban töltött hónapokra. Ott ismerkedtünk meg, abban a kétpricscses zárkában, ahol tucatnyian lehettünk összezsúfolva. Természetes szükségleteinket a zárkatársak szeme láttára végeztük. Ebben a miliőben tudtunk vidámak lenni, heccelni egymást, és órákon át tartó, mindenfajta szellemi játékokkal múlatni az időt. Angolul tanultunk. Sétára együtt vitték a zárkabeli társaságunkat. Itt már más zárkabeliekkel is összekeveredtünk. Egyszer a séta közben mellém lépő Angyal István megkérdezte: „Nem te köpettél velem?" – „Én" – válaszoltam. – „Akkor hogy kerültél ide?" Elmondtam. Válaszom – úgy tűnt – kielégítette.

Akkor a Markóban sok mindent megtudtunk egymásról. Én megtudtam, hogy egyetemista korodban ellenálló voltál a nyilas érában, majd a felszabadulás után rabként Budadélre, majd Kistarcsára, később Recskre kerültél. Te megtudtad, hogy emigráns szülőktől Moszkvában születtem, hogy apámat 38-ban letartóztatták. Akkor még nem tudtam, hogy kommunista apámat kommunisták lövették agyon a Moszkva környéki Butovóban. Megtudtad, hogy egyetemistaként november 5-én önkéntesen jelentkeztem a karhatalomnál. Kommunista meggyőződésemet sohasem tagadtam. Másfél hónapnyi idő után a Fő utcai katonai ügyészségre irányítottak szovjet nyomozók mellé tolmácsnak. A bejárat, akárcsak a börtönbe, a Gyorskocsi utcából volt. Ott tudomásomra jutott, hogy körözik egyik egyetemista barátomat. Megkerestem és figyelmeztettem. Később a lakásomon bújtattam. Mindketten lebuktunk. Őt napközben fogták el az utcán, engem aznap éjjel vittek el. Államtitok megsértése volt ellenem a vád. Enyhítő körülményekre való tekintettel – ahogy a bíró felvilágosított – nem 15, hanem csak egy évre ítéltek.

Nem vettek vissza az egyetemre, az Akadémiai Nyomdában helyezkedtem el monoszedő tanulónak. Lakásom megmaradt, az albérlőként nálam lakott barátnőmnek sikerült megtartania. Egyik nap becsöngetett hozzám három ember, egyikükkel korábban együtt tolmácsoltunk a szovjet nyomozók mellett. A másik kettő bemutatkozott, a cégtől jöttek, mondták. Megkérdezték, nincs-e kedvem újból együttműködni velük. Azt hittem, újból tolmácsolhatok. Egy budai villába vittek, az emeleti szobában a régi stílusú bútorhoz illő nagy kerek asztal várt ránk, tálcákon gondosan elkészített szendvicsekkel, az akkori időkben ritkaságszámba menő szeszes italokkal. A szendvicsekhez – úgy emlékszem – hozzá se nyúltunk, az italból fogyasztottunk, nem sokat. Azt mondták a beszélgetés kezdetén, soroljak fel néhány embert azok közül, akiket a börtönben megismertem. A váci börtönre gondoltam. Ott sokféle emberrel, köztük nácibarátokkal is, nyilasokkal is találkoztam. Közülük említettem néhányat.

Megszakítottak. Láttam, hogy a nyilasok nem érdeklik őket, kettőjüket – a régi ismerősöm alig szólalt meg. Akkor hangzott el a te neved: rólad mit tudok mondani. Megdöbbentem. Barátságos hangra váltottak. Hosszú fejtegetések következtek arról, hogy kik is a rendszer ellenségei. A legnyomósabb érv az volt, hogy Bajcsy-Zsilinszky is – ha megéri a felszabadulást – a rendszer ellensége lett volna. Az, hogy részt vett Áchim András meggyilkolásában, mellékes körülmény volt. Sokkal több szó esett az ellenállási mozgalomban betöltött szerepéről. Ez hatott, hagytam magam meggyőzni. Aláírtam az elém tett nyilatkozatot.

Megkaptam az első feladatot. Felmentem arra a lakásra, ahol akkoriban a nővéreddel és a sógoroddal laktál. Azt hiszem, megéreztél valamit, arra hivatkoztál, hogy vendégeitek vannak, be se mehettem a szobába. Aztán hébe-korba találkoztunk. Írtam rólad néhány jelentést, rövidet, ócska fecnikre, igyekeztem nem ártani neked. A megfelelő módszer magától adódott. A két beszervező lett a két tartótisztem. Felhívtak telefonon, aztán valamelyik presszóban találkoztam hol az egyikkel, hol a másikkal, hol mindkettőjükkel. „Csak ennyi?" – kérdezte egyszer az egyik. – „Ennyi. – mondtam. – Miért, hazudjak?" – „Nem, hazudni nem kell." Hát ebbe kapaszkodtam én bele: hazudni nem kell.

Aztán el is tűntem az életedből. A szó szoros értelmében a föld alá mentem. Otthagytam a nyomdát és elmentem Tatabányára, bányába csillésnek. Három hónapot töltöttem ott. Nem tudom, meddig maradtam volna, ha nem jön közbe a baleset. Egy csille súrolta a gerincemet, otthagytam a bányát, visszajöttem Pestre. Nem tudtam, mit kezdjek magammal, öngyilkosságot kíséreltem meg, kórházi ágyon ébredtem. Így kerültem jó egy hónapra öngyilkosjelöltek, neuropaták, elektrosokkal kezelt elmebajosok, elvonókúrások közé.

Újból megkerestek. Egy alkalomkor a tartótiszt egy ismerős lány után érdeklődött. Nyomasztóan hatott, de hát úgy éreztem, hogyha már egyszer elvállaltam, muszáj csinálni. „Hazudni nem kell" – gondoltam. Írtam róla néhány semmitmondó jelentést, és a további érdeklődés megszűnt.

Ezt a vallomást először akkor akartam megírni, amikor a Tar Sándor-ügy kipattant. Elmentem a barátomhoz, aki már a kezdettől fogva tudott a dologról. Mondtam, hogy mi a szándékom. Eltanácsolt a nyilvános vallomástételtől. A lánnyal kapcsolatos történetet viszont nem ismerte. Amikor elmondtam neki, elcsodálkozott: miért érdekelte őket a lány? Én meg hirtelen rádöbbentem, hogy ki volt az, aki szóba hozta a lányt, és arra is rájöttem, hogy csakugyan ő volt az, aki annak idején feladott. Valaki, akinek az életét mentettem. De hát az ő árulása sem volt roszszabb az enyémnél.

Bemutattak egy harmadik tartótisztnek. Tőle kaptam az újabb feladatot: „Állítson össze egy listát az összes párttagról, akit ismer." Nem válaszoltam, erre nem voltam kapható. „Megint saját soraikban kezdenek kutakodni" – gondoltam. Megkértem anyám barátnőjét, kapcsolatai révén tegye lehetővé, hogy bejussak Münnichhez. Egy nap mehettem a Parlamentbe. Azt hittem, Münnichhez megyek, de csak a titkárságáig jutottam. Nincs ló, a szamár is jó. Elmeséltem az egész történetet. A titkár végighallgatott. „Nem köteles mindezt megtenni" – mondta. Ebben maradtunk.

Több hónap is eltelt, mire jött az újabb telefonhívás.

Szép nyári nap volt. Üldögéltünk a presszó teraszán, sütkéreztünk a napsütésben. A tartótiszt kávét rendelt. A kávézás után elém tett tollat, papirost. „Megírhatja a kilépési nyilatkozatot – mondta. – Írja!" Ő diktált, én írtam. Már írás közben is úgy éreztem, kő esik le a szívemről. Mondatfoszlányokra emlékszem: „a módszerrel nem értek egyet" és hasonlókra. Jobbat magam sem tudtam volna kitalálni. A háromévnyi függőségem véget ért. Végérvényesen. Nem gyávaságból tettem, amit tettem. Nem azért, mert engedtem volna valamiféle zsarolásnak, igazából nem is zsaroltak. Ha ingadoztam is, hitemnél fogva ráncigáltak bele az egészbe. Sokat nem szedtek ki belőlem. Nem ártottam, inkább menteni próbáltalak, legalábbis szándékom szerint. Hasznom nem származott belőle, nem is számítottam rá. Hosszú évekig nem sikerült tartósan elhelyezkednem. A személyzetin mindig alaposan leprioráltak. Többnyire szabadúszóként mindenféle delegációk mellett tolmácsoltam. Itt a kutyát se érdekelte, ki vagyok, mi vagyok. Többször Aczélnál is megfordultam.

Barátom, már régen kellett volna vallanom neked, de őszintén szólva most sem kettőnk miatt teszem. Tiltakoznom kell az ellen, hogy esetleg egy listán – még nincs, majd lesz – megjelenjen a nevem, és olyan ügyek gyanújába keveredjek, amelyekhez semmi közöm. Barátaim és ismerőseim között akadnak olyanok, akiket megfigyeltek. Krassó Gyuri. Ő már nem él, de élnek néhányan, akik tudnak barátságunkról. Név nélkül megemlít a *Maradj vélünk* című írásában, a 226. oldalon. Az adatok nem egészen pontosak. „Tolmácsom a Szovjetunióban született, veterán magyar kommunista szülők gyermekeként: a budapesti Lenin-intézetben tanult [nem tanultam ott – T. T.]. Ha az orosz tiszt kiment, beszélgettünk, adott cigarettát, elmondta, hányan disszidáltak már, és figyelmeztetett arra is, hogy cellatársam besúgó, vigyázzak, mit beszélek neki. Egyszer megkérdeztem tőle, meggyőződésből, kényszerből vagy pénzért végzi-e munkáját és ő azt felelte: »Lehet, hogy mindhárom okból.« Később a börtönben elítéltként láttam viszont [a börtönben nem találkoztunk – T. T.]: elárulta egy barátjának, hogy letartóztatás fenyegeti, az disszidált [nem disszidált, elítélték – T. T.], őt pedig államtitok megsértéséért lecsukták."

Gyurival évekkel később találkoztam a Luxor presszóban. A szabad életben is barátságot kötöttünk. Ha beszéltünk is politikáról, azt a lehető legelvontabb formában tettük. Politikai tényekedéseiről mit sem tudtam.

Végre eljutottam odáig, amiért tulajdonképpen tollat ragadtam. Bár kötve hiszem, hogy a mai zűrzavarban ennek bármi foganatja lehet. Úgy tűnik, ma már elkerülhetetlen, hogy – minden jogszerűséget nélkülöző, tetszés szerint értelmezett (politikai vagy erkölcsi) igazság érvényesítése folytán – bővülni fognak az eddig is nyilvánosságra hozott ügynökliszták. Meddig? A nyilatkozatok szerint addig, amíg a nevek száma el nem éri a több tízezres, esetleg százezres nagyságrendet. Meg kell ismerni a közelmúlt történéseit. Természetesen a történettudományi kutatásokhoz nélkülözhetetlen a levéltári anyagok széles körű megismerése. De hogy jön ide egy százezer (vagy ki tudja hány) nevet tartalmazó lista nyilvánosságra hozatala? A nép nem csupa történészből áll. Amennyire az embereket ismerem, leginkább azt fogják kutatni, hogy van-e a listán rokon, ismerős, kolléga, de legfőképp haragos. És vajon magát a kutatómunkát nem fogja zavarni, hogy némely kutató összekeveri a kutatást a kutakodással? És mi van magukkal a jelentésekkel? Ha az áldozat hozzájárulása nélkül nyilvánosságra hozzák őket, akkor sérülnek az áldozat személyiségi jogai? És ha megszűrve kerülnek nyilvánosságra, akkor esetleg a leglényegesebb, mondjuk éppen a zsarolásra leginkább alkalmas szenzitív részek maradnak ki? Hol marad ekkor a történelmi hűség? Tudvalevő, a részletigazságok alkotják a legnagyobb hazugságot. Azon el lehet gondolkodni, hogy a megszerzett adatoknak vagy részadatoknak a médiumokkal való közlése mennyiben tartozik az öninformációs joghoz. Ostoba vita folyik arról, hogy az ügyosztályok között volte átjárás. Természetesen volt, ami nem jelenti azt, hogy a szervezeten belül mindenki szabadon járt-kelt. Az átjárást a feladatkör szabta meg. Egyébként teljesen mindegy, hogy átjárt-e valaki, vagy sem. A listára kerülendők adatvédelemben nem részesülnek. Kimondatik: jogi értelemben nem vonhatók felelősségre. A diszkrimináció állampolgár és állampolgár között vajon nem jogsértés? Régen volt, amikor a kaloda és a pellengér büntetőeszköznek számított. Az előző miniszterelnök III/II-es ügyének kipattanása után Magyarországon megszűnt a jogállamiság. A jogsértéseket semmiféle szankció nem követi. A jogállamiság korábbi legnagyobb protagonistái ma a legnagyobb jogsértők.

Azt olvasom, hogy egy történet szereplők nélkül nem több fikciónál. Valaki vette a fáradságot és összeszámolta, hány egyed említtetik meg a *Háború és béké*ben. Ötszázat számolt össze. Mind fiktív személyek. Sőt, a regényben szereplő arisztokrata családok tagjai és a történelmi személyiségek – noha megvoltak valóságos prototípusaik – ugyancsak fiktívek. A történelmi művekben sincs ez másképp.

Nem is történelemről van itt ma szó. Politikai haszonlesésről és az emberek porig alázásának élvezetéről, kollektív büntetésről. Elég visszaemlékezni Tar Sándor esetére. Ahol megoldották a problémát (sic!), ott nincs öngyilkossági hullám (!), mondják az ügynökliszták propagálói, akik úgy érzik: itt az idő, hogy végre be lehessen fejezni a commoratiót. A kérdés csak az, hogy útjukat állja-e az Alkotmánybíróság, és ha igen, akkor visszaáll-e az országban a jogrend. És ha mégis lesz lista, és a listán szereplők közül csupán egy ember – ki tudja, milyen előzmények után – követ el öngyilkosságot, akad-e valaki, aki felelősséget és lelkiismeret-furdalást érez majd? Lehetséges, hogy egy ilyen ember csak csavar volt a gépezetben. Most, hogy a gépezetet már ismerjük – röhej! –, meg akarjuk ismerni a csavarokat. Az ember az egy csavarocska (cselovek – eto vintyik). Állítólag Sztálin szavai.

Ervinem, annyit botladoztam az életben, annyi kelepce került az utamba, szinte mindegyik kattant. Annyi mindent megbántam. Egy dologért viszont nem érzek lelkiismeret-furdalást: azért, hogy 1956. november 5-én Kádárékhoz csatlakoztam. Most azt is elárulhatom, ki volt Magyarország első számú megfigyeltje: Kádár János. Nem a későbbi Biszku-féle bemószerolásra gondolok. Még 1956 decemberében, a kihallgatások szünetében véletlenül a kezembe került néhány dosszié, amely valahogy az asztalon felejtődött. Egyedül voltam a szobában. Kíváncsiságból belekukkantottam a mappákba. Az egyikben a Kádárra vonatkozó adatok voltak. Orosz nyelven. Sokat nem tudtam elolvasni, mert jött az orosz nyomozó, és elvitte az egész paksamétát. Ezt próbálja meg valaki kihozni valamelyik orosz titkos levéltárból!

Évekkel ezelőtt készült velem egy interjúsorozat. Archiválták. Ez a történet kimaradt belőle. Úgy határoztam, hogy a levéltári anyagot ötven évre titkosítom.

Búcsúzom, barátom. Gyóntam neked, akár Bakunyin a cárnak, csak az ő gyónása sokkal hosszabb volt, és egészen másról szólt. Amikor utoljára beszéltünk telefonon, azt mondtam, jó neked, mert a te lelkiismereted tiszta. Erre nem válaszoltál, talán a hangomból kiérezted a fojtott vallomást. Legszívesebben úgy kérném bocsánatodat, hogy a kebledre borulnék, és kisírnám magam. Elérzékenyültem. Pedig, ha élni akarok, keménynek kell lennem.

Téri Tamás

(Addig is, amíg a parlament késlekedik az ügynöktörvény megalkotásával, időről időre közreadunk ügynöktörténeteket. A Kádár-korszak állambiztonsági feldolgozása történészi feladat, de reményeink szerint a lapban megjelenő önvallomások és dokumentumok hozzájárulnak a közelmúlt megismeréséhez.)

LICHTHOF

Mari alszik

Üveges úr lánya alszik.

Ezt, mármint hogy az Üveges Mari alszik, onnan lehet tudni, hogy amikor áthaladunk a ködbe burkolózó erzsébetvárosi kapualjon, megközelítve az udvart, amely, míg ki nem érkezünk rá, homályló fényfolt csupán, olykor a megtévesztésig olyan, mint az a bizonyos fény lesz az alagút végén, amin majd egyszer átmegyünk, csak ez még nem komplett, mert a kapualj végén nem angyalok ugranak elő, hanem az ordító Vidák gyerekek; szóval, visszatérve Üveges úr asszonylányára, onnan tudható, hogy alszik, hogy amikor az udvarra érünk, s a lépcsőházba fordulnánk, Üveges úr magasföldszinti lakásának bejáratán Üveges Mari alvását méretes tábla hirdeti.

Konkrétan a következő van a táblára írva: „Alszok. Erősen kopogjatok, ha fontos. Mari."

Mármost mondhatnánk, hogy ebben a ricsajban, amit Vidák úr görkorcsolyázó leszármazottai az Üveges Mari ablaka alatt csapnak, s amihez csak hozzátesz, hogy a Móni a harmadikról karján egyszülött gyermekével megint le akar a gangról ugrani, aludni nem lehet, de Üveges úr lánya garantáltan alszik, sőt, alszik Üveges úr asszonya, mi több, Üveges úr is személyesen, mert Üveges úrék délutáni alvását a bejárati ajtó mögül, legalábbis amikor a Móni nem rikolt odafönt, hogy ugorna, hallani, három különböző alvás ez, melyek néha összeolvadnak, hogy megremegtessék a bejárati ajtót, aztán szétválnak megint.

Mármost az Üveges Mari kopogásra vonatkozó utasításait nem mindenki tartja be.

Van, aki gyengén kopog, s alvása miatt Mari értelemszerűen nem engedi be, de van olyan is, egy nyakigláb szakállas ember, aki dörömbölésével a bejárati ajtó üvegét csaknem kitöri, sőt, karját széttárva megfogja, átöleli az egész ajtót, és megrázza, mintha a Föld lenne, amelyet sarkából ki kell dönteni; de Üveges úr lánya nem jön ki.

Mivelhogy alszik.

Nem tudja, görkorcsolyáznak-e, vasrácsot hegesztenek, csirkét nyakaznak, vagy tényleg az angyalok kara énekel az udvaron, mint ahogy nem észleli azt sem, ahogy a Móni embere arra utal odafönt, hogy a Móni ugorjon, ha akar, vagy végezzen magával annak a konyhakésnek a segedelmével, amit, íme, most a Móni kezébe ad; Üveges Mari csak alszik.

Noha a külvilággal azért kapcsolatot akar a tábla szerint, csak nem szorosat.

Nem így Üveges úr.

Üveges úr egyáltalán nem szeretne semmit, kapcsolatot tartani a külvilággal meg általában az emberiséggel aztán végképp, legalábbis abból, ami az arcára van írva, amikor a nyakigláb szakállas ember fékevesztett dörömbölésére az üvegezett ajtóhoz érkezik, erre következtethetünk. Üveges úr nem is szól semmit, egyszerűen csak átöleli belülről ő is az üvegezett ajtót, amit a nyakigláb szakállas még nem tudott elengedni, meg egyébként is ki akarta dönteni; nos, Üveges úr a félig nyílt ajtót belülről rázza meg kissé, mintha ő is meg akarná emelni, de tulajdonképpen nem akarja. Egyszerűen csak lerázza róla a csudálkozó nyakigláb szakállast, a Vidák gyerekekhez vág egy már egyébként is csorba tányért, majd a táblát megfordítva, bezárkózik megint.

A táblán a várakozások ellenére nem a „Make up the room" felirat áll, hanem a következő: „Alszok. Haggyatok békén. Üveges."

Mese nincs.

Molnár Erzsébet

GRAFIKUSOK, DEKORATŐRÖK, RAJZOLÓK
PROFI MARKEREK – TOLLAK
59 TÍPUS x 4–18 SZÍN
317-9498
artline-online.hu
ÉS-OLVASÓKNAK
15% engedmény
ezzel a hirdetéssel!

Ír filmek a Művészben

Egy kocka Neil Jordan Michael Collinsából

Irigykedve tekintünk a nyolcvanas évektől az ír filmgyártásra. Csütörtöktől egy héten át a Művész moziban a szigetország alkotóinak az utóbbi éveikben forgatott kilenc játékfilmjével és nyolc dokumentumfilmjével ismerkedhetünk meg.

Pat O'Connor, Jim Sheridan (*A bunyós* című filmjét nemrégiben sugározta a tévé), Neil Jordan munkásságához köthető annak az ír rendezőnemzedéknek a megjelenése, akik rendre nemzetközi feltűnést keltenek filmjeikkel. O'Connor 1998-as *Pogány táncát* hétfőn vetítik.

Eddig tizenkét filmet készített Neil Jordan, köztük az *Angyalt,* a *Síró játékot,* az *Interjú a vámpírralt,* valamint a képünkön látható *Michael Collinst.* A filmhéten ezúttal két művét vetítik, *A kis véreskezű* című munkát, amely az 1998-as berlini filmfesztivál Ezüst medvéjét kapta, de sok kritikus esküdött rá, hogy az volt a fesztivál legjobb filmje. És a tavaly készült *Egy kapcsolat vége* című filmet, amelyet a pénteki vetítésen túl áprilistól az InterCom bemutat.

Az ír filmhét vendége Stephen Rea, aki Neil Jordan valamennyi filmjében szerepelt, és a Síró játékban nyújtott alakításáért Oscar-díjra is jelölték.

Szombaton hat órakor Alan Parker tavalyi alkotása az *Angyal a lépcsőn* látható, amelyben együtt látható Emilly Watson és a nálunk a *Trainspottingból* és az *Alul semmiből* ismert Robert Carlyle.

Egy elsőfilmes rendező is bemutatkozik: *Lerohadás* a címe Paddy Breathnach ír akciófilmjének, amelynek hősei ütődött gengszterek. A nagynevű rendezők sorában látható John Boorman – rengeteg filmje közül most csak az *Excaliburt* említsük –, akinek *A bűncézár* című filmjét vetítik, amelyért 1998-ban Cannes-ban legjobb rendezői díjat kapta.

A dokumentumfilmeket a filmhét alatt négy órától vetítik a Művész Bunuel-termében, ezek közül csak egyet emelnék ki: a pénteki *James Joyce világa* címűt, csak abból az apropóból, hogy az első igazi mozit 1909-ben Dublinban, a később világhírű író közreműködésével nyitották.

Egy másik izgalmasnak ígérkező filmes esemény is várja a különös mozgóképek kedvelőit: pénteken és szombaton négy blokkban levetítik Szirtes András rendező 1979 és 2000 között forgatott *Naplóját* az Örökmozgó Filmmúzeumban. A rendező az utóbbi húsz év egyes időszakaiban mindennap forgatott, és a felvett anyagokat később összeállította. Monumentális vállalkozásáról azt írja: „olyan struktúrát akarok létrehozni, amiben a jelen, a múlt, a jövő, az emlékek, a vágyak, a képzelet, a fantázia, mind egyetlen sűrítményé áll össze".

S. B. P.

FILMEK TOPLISTÁJA

Élen az Amerikai szépség

Berobbant a pesti mozikba az *Amerikai szépség:* nyitóhetének csaknem negyvenezres nézőszámát idén csak a *Hatodik érzék* kezdése előzte meg. A hatvanötezer nézővel kezdő Bruce Willis-darab hetedik hete tartózkodik a lista élbolyában, csak a tizenegyedik hete játszott *Amerikai pite* előzi meg a játszott hetek számában.

Az Amerikai szépség egy film, amelynek úgy tűnik ezúttal minden összejön: sok-sok Oscar-jelölés, közönségsiker és ráadásul még élvezetes, jó mozi is. A nyitó képsorok alatt például a főhőst alakító Kevin Spacey (zseniális volt a *Közönséges bűnözőkben)* így nyit: „A nevem Lester Burnham. Ez a környék, ahol lakom. Ez az utcám. Ez az életem. 42 éves vagyok. És alig egy éven belül meghalok. Ezt persze most még nem tudom. Bizonyos értelemben már most halott vagyok. Nézzetek rám. Rejszolok a zuhany alatt. Ez a napom fénypontja. Innen már csak rosszabb lesz. Ez a feleségem, Carolyn. Látjátok, hogy megy a metszőolló nyele a kerti cipőjéhez? Ez nem véletlen. Már a puszta látványa lefáraszt. Nem volt mindig ilyen. Régen boldog volt. Régen boldogok voltunk. Ez a lányom, Jane. Egyke. Teljesen tipikus tinédzser. Dühös, bizonytalan, zavart. Bár mondhatnám neki, hogy ez elmúlik, de nem akarok hazudni. A feleségem és a lányom is azt hiszi, hogy irdatlan nagy vesztes vagyok. És igazuk van. Elvesztettem valamit. Nem tudom pontosan, mi az, de tudom, hogy nem voltam mindig ilyen... kába. De tudjátok mit? Sosincs késő megtalálni, ami elveszett." Egy fergeteges film a kertvárosi Amerikáról, nemcsak kíméletlen, hanem főleg a kamerájával mindent rögzítő kamasz színrelépése miatt felemelő is.

A harmadik helyen kezdett a Best Hollywood új bemutatója, *A szörny.* Az amerikai thrillerben a rettegés oka, egy szelíd tóban tanyázó hárommétereres, csattogó fogú krokodil, egy zabálógép. Bridget Fonda, mint terepmunkán lévő paleontológus Bill Pullman, mint vad- és halvédelmi felügyelő, egy seriff és egy gazdag és különc mitológiaprofesszor keresi a fenevadat.

A *Rosszfiúk* még éppen felfért a listára, de kétséges, hogy három ilyen fővárosi hét után, hogy fog összejönni az, amit a rendező egy interjújában említett, a háromszázezer feletti nézőszám.

Összességében a február vége egy kicsit gyengébb eredményt hozott a korábbiakénál.

Utoljára karácsony előtt volt így kilencvenmillió forint körüli a jegybevétel a fővárosi mozikban.

Sós B. Péter

A 2000. FEBRUÁR 17. ÉS 24. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

	A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-néző-szám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1.	○ **Amerikai szépség** *(UIP)*	22 068	37 098	1	38 885	23 468
2.	▼ (1.) **Stigmata** *(UIP)*	10 486	16 827	2	47 528	29 821
3.	○ **Szörny** *(Best Hollywood)*	7 956	13 046	1	13 716	8 498
4.	▼ (3.) **A napfény íze** *(InterCom)*	7 462	13 723	4	64 540	35 411
5.	▼ (4.) **Hatodik érzék** *(InterCom)*	6 931	11 493	7	221 501	131 843
6.	▼ (2.) **Zuhanás** *(InterCom)*	5 402	8 447	3	52 444	32 208
7.	▼ (5.) **A kétszáz éves ember** *(InterCom)*	4 536	7 618	2	21 812	12 844
8.	▲ (9.) **Amerikai pite** *(InterCom)*	3 555	5 536	11	210 664	126 780
9.	▼ (6.) **Harcosok klubja** *(InterCom)*	3 163	4 982	4	69 540	41 855
10.	▼ (7.) **Rosszfiúk** *(Budapest Film)*	2 734	4 508	3	27 435	15 912
	A Top 10 összesített eredményei:	74 292	123 278			
	Budapest összesen:	91 220	158 080			

▲ feljebb került ▼ lejjebb került ● változatlan ○ új film a tíz között

Forrás: Budapest Film

NÉPSZABADSÁG-grafika

VÁROS-KÉP

Egy kis jóvátétel Dulovits Jenőnek

Dulovits – Duto – Duflex – ellenfény – sós hívó. Ha sorrendbe akarnám állítani azokat a területeket, ahol valami jelentőset hozott létre, némi tépelődés után ezt választom: fotóművész, feltaláló, szakíró, székesfővárosi tanár, filmoperatőr.

Hogy miért éppen a fotográfusi munkásságát értékelem a legtöbbre? Mert egyik megalapozója volt a magyaros stílusnak. Mert az ellenfény használatának legnagyobb mestereként nemcsak meghirdette a fény elleni fényképezést, de hatásának fokozására egy új előhívási módszert is kidolgozott. Elsősorban a zsánerfotókban, városképekben, csendéletekben alkotott jelentőset, mondom, miközben tudom, hogy több tízezernyi képéből alig néhány száz hozzáférhető manapság. Mert ő az egyetlen általam ismert fotográfus, aki nem tudott rossz, csúnya, lepusztult képet alkotni Budapestről (sem). Mert hatása a magyar fotográfiára mind a mai napig kimutatható.

1903. június 22-től már csak nyolc évnek kellett eltelnie, hogy elemi iskolásként maga fabrikálta fényképezőgéppel dolgozzék. A budapesti tudományegyetemen szerzett tanári diplomát 1927-ben, ezt követően matematikát tanított, miközben Szőts István filmrendező mellett operatőrként is dolgozott. Legismertebb közös filmjük a Kádár Kata (1943).

Tóth Miklóssal közösen tervezték meg a Duto előtétsorozatot. Ő találta fel a legendássá vált, gyűjtők által hőn áhított Duflex kisfilmes fényképezőgépet, melyre öt különböző szabadalmat jelentett be. Kevés kamera volt a világon, melyben ennyi újdonság egyidejűleg jelentkezett volna. Könyveiből több fotósnemzedék tanult itthon és Németországban. Elsőként a Lichtkontraste und ihre Überwindung jelent meg Bécsben 1936-ban. Értékét talán mutatja, hogy rövid idő alatt még öt nyelven adták ki. Ezt követte a Művészi fényképezés 1940-ben a szerző kétszáz felvételével és hét rajzával, majd következett az Így fényképezek (1957).

Személyével polarizálta az embereket, kevés számú barátja mellett sok ellenséget szerzett zárkózott, nehéz természetével, bizalmatlanságával, néha megalapozott – máskor kevésbé az – üldözési mániájával. „Mint kuriózumot mesélem el, hogy a Dulovitscsal is találkoztunk, méghozzá Csömörön, mert a legtöbbször odamentünk és ő is. És amikor együtt utaztunk a HÉV-en, akkor ő egy külön oldalra ült, noha nem volt harag köztünk, csak ő ilyen zárkózott volt. És amikor megérkeztünk, akkor azt kérdezte tőlünk: Ti most jobbra vagy balra akartok menni? És akkor ő az ellenkező irányba ment" – mesélte néhány évvel ezelőtt Járai Rudolf.

Betegen, csalódottan, a minimális elismerésben sem részesülve, keserű emberként halt meg 1972. július 24-én. A hivatalosságok még harminc évvel holta után sem ismerték el – legalább posztumusz. Mi, nem hivatalosságok legalább egyszer menjünk el Farkasrétre, álljunk meg a sírja előtt (V 21-9-19), és gondoljunk Valakire.

Kincses Károly

Dulovits Jenő: Kávéházban, 1932 körül

FORRÁS: MAGYAR FOTOGRÁFIAI MÚZEUM

TESTNEVELÉS

Tiszta Amerika!

A Szabadság-szobrot domborító nőalak kezébe súlyzót nyomtak, s ő lőn a cég címere. A Skála Metro melletti New York Fitness Center névválasztását nyilván e remek ötlet vezérelte. Meg az, hogy Amerika nem hivatalos fővárosának égisze alá bújni errefelé még mindig olyan nagyon menő. Szerencsére a hely szelleme méltatlan a zsúfolt, embertelen metropolishoz, a Jókai utcai alagsorban egészen családias helyre bukkanunk.

A kifejezetten kellemes légkörből a recepciónál még mit sem sejteni. A minimálbérgyanús alkalmazott minimális energiát szán ránk, de a legszükségesebb információt megosztja velünk. Kiderül például, hogy a kétféle áron kínált napijegy mindegyike magában foglalja a szaunázást és a konditermet vagy az aerobikórát. Kellemes tarifának tűnik a négyszázhatvan forintos konditermes változat. Fizetéskor – furcsa – keresztnevünket is kérik, ám cserébe se kitűzőt, se más jutalmat nem kapunk. Kissé csalódottan baktatok hát az öltözőbe. Itt a szokott látvány fogad: a legtöbb fitneszszalonhoz hasonlóan a szekrények és az ülőhelyek száma jelentős eltérést mutat. Az előbbi javára.

A center különben hatalmas és kényelmes lakásra emlékeztet. Rengeteg szobából áll, a légkondicionálás kellemes, és mindenhol szól a zene. Kondigépből szinte mindenféle van itt, de mégsem zsúfoltan, aminek köszönhetően nem lihegnek egymás fülébe a vendégek. Ráadásul a vendégkört nem a Nyugati téren időző roppant csinos fiatalemberek alkotják, jóllehet a túl közeli pályaudvar miatt akár ide is járhatnának. De nem, ők nyilván már tökéletes testtel születtek, szerencséneke.

A tükrös, művirágos szobákból hiányoznak a tiltótáblák – úgymint a súlyzókat szanaszét hagyni tilos, vagy ne állítsd át a gépet! –, igaz, az edző is hiányzik. Pedig egy ismerős csapattól kedvet kapunk speciális edzőterv elkészíttetésére, egyelőre hiába. Az ügyeletes edző valahol eltűnt a szobákban. De a gépek többségén legalább ott van a magyarázó ábra, és a rutinosabb vendégek is szívesen segítenek. Hihetetlen.

Az elszánt önsanyargatónak több típusa létezik. Az egyik csoportot a réveteg tekintetűek alkotják, kettő közülük ide is bejáratos. Egyikük a futószalagot vette birtokba, ahonnan legfeljebb egy áramszünet parancsolhatná le. A másik fiú meg az evezést imitáló gépet akarja zátonyra futtatni, ő nyilván vadvízi túrára készül. Az elszánt önkínzók legnagyobb létszámú csapata viszont az újévi fogadalmak után, valamint a strandszezon kezdete előtt bukkan fel a fitneszszalonokban. Ők kisebb feneket és feszesebb mellet akarnak, nem véletlenül. Szerencsére a sors igazságos – állapítjuk meg. A szalon legszebb lábú nőjének arcán, a legszebb arcú nőjének meg vaskos lábain látszik a természet egyensúlyteremtő képessége. A tökéletesek szerencsére filmforgatáson vannak, s viszonylag ritkán fordulnak meg efféle helyeken.

Nem tudom, a New Yorkban mikor van csúcsforgalom, mindenesetre a recepciólány kerek perec közli, hogy a huszonkét órai zárás azt jelzi, hogy akkor már ő szereti bezárni maga után az ajtót. Értettük. Azt viszont kevésbé, miért csak banánturmixból és banánturmixból lehet választani a vitaminbárban, amelynek pultján egyébként néhány narancs is kínálja magát. A zord lányka összes próbálkozása hiábavalónak bizonyul, nem szegi kedvünket. Amerikainak szánt látszata ellenére nagyon is középeurópai, kicsit ütött-kopott, kicsit rendezetlen, de nem lepusztult, s éppen ettől barátságos ez a hely. Olyan, mint amit használnak, s nem elhasználnak. Az öltözőben hagyott tárgyakért felelősséget persze itt sem vállalnak, de az erre figyelmeztető papíron például ott a megjegyzés telefonszámmal, hogy valaki arany fülbevalót talált.

Mi meg rátaláltunk arra a New Yorkra, ahová szívesen visszatérünk. Remélve, hogy akkorra rendezik a pultoslányok bérét.

Vidéky Fanni

NSZ 2000. márc. 2. 36. old

Dulpinszky Tomás

Marco Casagrande egri és esztergomi mühe-
lyében dolgozott.

Pusztai L.: Marco Casagrande dati per la
Storia della Scultura Classicista Ungherese.
Acta Historiae Artium, Bpest 1973 1-2

1241

Dulsinszky Tamás

Ltáb. III. 96, 97
IV. 92

Brukovina VII. 24

közigazg. kerület.

A bejelentő (hivatal, vállalat, intézet stb.) neve (cége): .....

szabad bejelenteni!

A felveendő választó					
neve	foglalkozása	lakása		születési éve	mióta lakik Budapesten?
		Budapesten (közig. kerület, utca és házszám)	vidéken (község neve, utca és házszám)		

Dulsinszky

l.

LykaMagyműI800-50
357, 481. l.

Dulsinszky

č.

Lykanomzromantika

105, č.

Kaln Landos
Kistelek

Dulsynszky Tamás

zsobrász

l.

Pálinkás Csaga

19. l.

Durchleuchtigsten Haus Oestereichs Herzo-
und Kayser Eigentliche Contrafacturen.

V. Károly:

⊥ Ingének gallérja le

Mellig, ~~[illegible]~~ jobbra
daillonban. (Rövid hajat, baju
~~behajtott~~ ⊥ Vértje felett ~~[illegible]~~
~~jak~~. Alól a medaillonban a
Feliratai a kereten:
„Imp. Caes. Carolvs V. P.
a párkányon: „Plvs Vltra"
a kép alatt négy sorban:
„Carolvs invictum s
Cum solium sp
Pulchrius imperij s
Qvam reges for
a kép felett:
„Carolvs der fünffte,
Kayser"
Az „a" jelzésü lap hátán pedig:
diget befejezéssel néme
Rézmetszet, méretei az alapnak 14

888

Dulsinszky Tamás F.M.19.2.

Marastoni tanitv. Tájképek. /Ly.N.e.r. 1o5./

Duma György

Kerámikus

Vajdahunyadi

Középisk. rajztanár,

okl. keramikus mester,

mint helyettes tanár

működik ar alábbi

intézetnél 1939-40 óta.

1. Rádiparrajzok

1939-40. - 9. l. 23. l.

U.o 1940-41, 6, 16. l.

U.o. 1941-42. 15. l.

18. l.

Sirok, bugacrmonostori népvándorlás-kori

VIII 138.

Duma György

vajdalmuzadi
keramikus

l.

Budapesztjzisk

1938/39. 15. l.

Kiss Ernő:

Mellig, kissé jobbra r
tétbarna, szeme barna, sz
ravalója alól ingének állo
zsinórzású atillája kékes-

Olajfestés, vászon
Az 1848-dil

1896. IV. 23án az ezred
honnan 1896. XII. 31.

Dumka György vajda-
hunyadi
keramikus mester
az iparrajzi-hola
ideiglenes tanára
lett.

Budiparrajzisk
1940-41. 6. l.

Dumfa György

l.

Budiparrajfiok

1940-41. 7. l.

Della Sopraintendenza delle Col
Pubbliche dell'Ungheria e nella
zione della Tipografia della R.
sità di Budapest è stata pubbli
pera di Elemér Kőszeghy, intito
Segni degli orefici dell'Unghe
medioevo fino al 1867.

L'opera presenta i disegni prec
ingranditi di più di duemila se
sulle loro opere dagli orefici
gheria storica, nell'epoca dell
razioni, come segni dei maestri
punzonature del metallo prezios
rato. L'autore aggruppa, sotto
di centotredici città la materi
sue lunghe ricerche, unendola c
tati delle pubblicazioni della
specialità. Nelle introduzioni
pitoli riassume i più important
storici della formazione e dell
luppo delle 56 corporazioni di
ceria indipendenti e delle 22 c

Duma György

1931/32 - 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

1932-33. 77.1.

mat alkothatunk magunknak az Akro-

Duma György

Középisk. rajztanári
oklevél

Ferk pzomfoiskèvk

1935-36. 86. l.

Lásd u. o. 87. l

Pengő		
3% forgalmi adó	1	68
szesen Pengő"	57	68
da kölcsönzés á 60	6	—
Pengő", mely	63	68
lvettem.		

Kiváló" köztelettel

KALOCSAI ILLÉS
BÓTORSZÁLLÍTÓ

Duma György

V. c

Ø tanárinak

Ferkèpzọmfoiskèvk

1935-36. 73. l.

Ngs.

KARDOS TESTVÉREK

TELEFON: 31-3-59 BUTORÁRUHÁZA TELEFON: 31-3-59

BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI UCCA 18

KAZINCZY UCCA SAROK

Modern uj butor minden kivitelben raktáron — Eladás készpénzért és részletfizetésre is.

Köny

f.hó 1.én esedékessé vá

összeget nem küldötte b

a részletek pontos be n

tesz1,felkérjük fentt ö

legyünk peresitent, s ö

Duma György

III. é.

bunári szak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 45. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
447/1930

M e g h

A belvárosi
sére kiküldött bizottság f.
órakor központi városháza I.
ülést tart, melyre t. Czim s.

Tárgy: A II.
vességének megszüntetésére.

Budapest, 19.

Duma György

Keramikus

l.

Fővárosi Népművelési

Központ. Munkaserv.

1945. September

73. l.

74 l.

Ø

Rovatvezető: *Dr. Lósy-Schmidt Ede*, egyleti könyvtárnok.

László Ernő: Taschenbuch für Brennstoffwirtschaft und Feuerungstechnik 1926. (Írta: Hubert Herrmanns) 4
—: Einführung in die Chemie und Technologie der Brennstoffe. (Írta: Dr. Ernst Börnstein) 4

3. Szemle.

Back Oszkár Ing., Wien nyomán Mg.: A bécsi Dunai kikötő 28
Borus Ferenc: Bulgária villamosításához 68
Haller Ferenc gróf: Vizierők és villamosítás ügye Franciaországban 1927 elején 17
—: A munka tudományos nemzetközi megszervezéséről 18
Marusák Dezső: A világ automobilgyártása 1926-ban .. 22
—: Csonka-Magyarország mezőgazdasági gépei 22
—: Papíripari szabványok 37
—: Permetező öntözés 27
W. G.: A német birodalmi vasutak 1926-os üzletéve 45

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 1927. Budape

Duma György

Képröm. (tőisk.) kiáll. 1937.

2 alakrajz.

Tanár: Réti István

Duma György

vajdahunyadi

legújabb kerámikái

Repr.

u. i.

MAGYAR IPARMUVESZET

1942. 40. l.

Kép

35. kép. *Kehely. Olasz, XIV. század.*

ozott bronz, mag. 32 cm.
olyi gyüjteményből.
magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajst-
ma. Bp., 1884., második terem, 46. l. —
yházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti
zágos kiállításon. Egyházművészeti Lap.
., 1885., 301. l. — Radisics Ipolyi 39. szám.
Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjte-
nye. AÉ, VII., 1887., 344. l. — Gerevich
, 260. l.

Li-g

ENETI KERESZT,
isztus-test, szárvégekben négy evangelista.
jon négy szent.
XIV. század.
nagon, mag. 36·5 cm.
yi gyüjteményből.
evich PA, 259. l. — Őszi kiállítás, 1930.
yi, 138. szám.

Li-g

ENETI KERESZT,
közepén Krisztus-test, szárvégekben fenn
ei, balra Szűz Mária, jobbra Sz János
Sz Magdolna. Hátoldalán ülő Krisztus,
ekben evangelista szimbolumok.
s részletekkel. Olasz munka, XIV. század.
éz, famagon, mag. 45·5 cm.
vich PA, 259. l.

TEL.: 825-04

PESTI LLO

BUDAPEST
V, MÁRIA
VALÉRIA UCCA 12

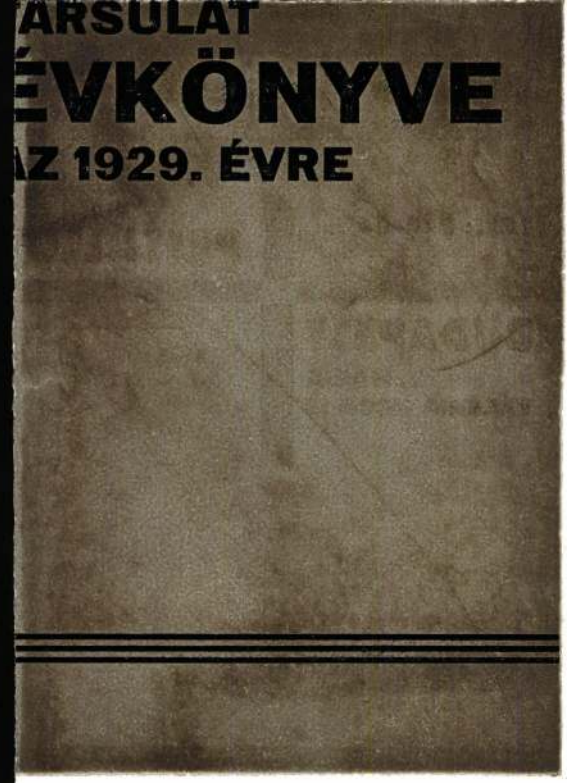
ÁRSULAT
ÉVKÖNYVE
AZ 1929. ÉVRE

Duma György

l.

Szépmüvèszet

1942 289 l

Sándorfyné Rusicska Ý.

Cert. m. keramikai kiáll

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Duma György

(Arien felv.)

Duma György keramikust elismerő oklevéllel tüntették ki a keramikai kiállításon bemutatott művéért. *(Wachter felv.)*

Tolnai Világlapja

1942. 50. szám

DUMA GYÖRGY

Születetett Budán 1912-ben. Főiskolai tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte 1921-1936-ig, ahol Réti növendéke volt. Tanári oklevele megszerzése után az Iparrajziskolán agyagiparból mesterlevelet szerzett. Ez évben másodszor szerepel kerámiával a „Műterem"-ben. Jelenleg h. tanár az Iparrajziskola agyagipari osztályán.

KERÁMIÁK

1938—39

			Pengő
130. Váza	(fajánsz)		mt.
131. Váza	„		mt.
132. Váza	„		mt.
133. Tál	„	Iparrajziskola tulajdona	
134. Váza	„		mt.
135. Váza	„		12.-
136. Váza	„		35.-
137. Váza	(agyag, korongozott)		mt.
138. Váza	„	„	25.-
139. Váza	„	„	25.-
140. Váza	(fajánsz)		15.-
141. Váza	„		30.-
142. Váza	„		20.-
143. Váza	„		14.-
144. Gyümölcstál	„		30.-
145. Tál	„		16.-
146. Virágtartó			16.-

Műterem kiállításai.
Hét magyar művész
második kiáll. (1939.)

Nyomatott az O. M. Királyi
Képzőművészeti Főiskola
Grafikai Osztályán.
BUDAPEST
1939

*

Felelős kiadó: Varga N. L.

Dunna Gyuri
Keramikus

Gy. Duma

Docens a Kolozsvári Iparművészeti Főiskolán.
(Kerámia).

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed. H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 1122 l.

MDK

Duma György keramikus

Ijjas A: O. M. Keramikai Kiáll. Nemzeti Ujság, 1942. nov. 8. 15 l.

letes, 8 tengelyes. Koraeklektikus,

16 l./

MDK

Duma György keramikus

A müvészi m.kerámia ünnepe. Magyarság, 1942.nov.7.

Bajót (Komárom)

Kálvária, Sz.Mária és János ev. kősz
újabb.

/Hazai Tudósitások, 1807, II.félesz

MDK

Duma György keramikus

B.A: Orsz. keramikai kiáll. Magyar Nemzet, 1942. nov. 7.

Szombathely

Herény, Szent Imre herceg utca

1880 körül.

/Szombathely V és MV. Bp. 1951.

MDK

Duma György

O.M.Iparmüv. Társ. Kerámia Kiáll. 1947. dec.

MDK

Duma György iparművész

o.a: Hét magyar művész. Ujság 1939. nov. 24.

MDK

Magánépitési engedélyek. Épitő Ipar -,Épitő Müv.
1928. aug. 1. 12o l.

Duma György

Kiállít

NU. 1942. XI. 8.

özpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
épzőművészeti Élete"
amely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
tkozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

kiadványai közül kapható
ok 1954-55."
özpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

ok 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

MDK

Duma György iparmüvész

Hét magyar müvész második kiállitása. Müterem kiáll. Bpest. 1939.

EA.....ltsz.

Duma György

Csoportkiállítason szerepelt a dűtereinben.

NM 1939. IV. 5.

Duma György

Csoportkiállításon szerepelt a Műteremben.

NM 1939 XII 3.

IDK

Duma György, iparm.

P: Hét magyar művész kiáll. Esti Ujs. 1939. nov.25.
3 l.

MDK

Magánépítési engedélyek. Építő ipar -, építő műv.
1928. aug. 1. 120 l.

MDK

Duma György, keram.-Tanár.

Szép,mázas agyagedényekkel szerepel.

Dr.Ruzicska Ilona:"Művészet az iparban.". Ip.műv. Tára. Karácsonyi kiállítása. 1941. dec.- M.Ip.Műv.12.sz. 133-135.l. 1941.

MDK

Duma György, kerámikus

kiváló munkákkal szerepel.

R.Szörédi Ilona: A kultuszminiszter nyitotta meg a kerámikai kiállitást.
Uj Magyarság. 1942. nov. 7. 6.1.

MDK

V. Duma György

Huzicska I. cikke, Művészet az iparban a Képsőm. Törs. karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet, 1941. képek: 139 l.

MDK

Duma György, ip.müv.,tanár

52. Tál.
Váza /folyatott máz/
Váza /kék,irizáló/
Váza /fehér/
56. Váza /zöld/
57. Váza /zöld/
Váza /fekete-fehér/
Váza /szürke/
Tálka /fekete-fehér/
Tál /fekete-fehér/

OMIP Márc.Bp.-Orsz.M.Ker.Kiáll. 1942. Kat. 26.1.

MDK

Duma György, ip.müv.-tanár.

/Herendi porc.gy./

Mattmázas kisérletei alapján készitette 1942-ben Huszár Imre :Fóka c. figuráját.

M.Ip.Orsz.Egy. keramikai szak-ezüstérmét nyerte.
A Vall.és Közokt.Min.müv.elismerő okl.nyerte.

M.Ip.Társ.Gy.-Orsz.M.Ker.Kiáll. 1942. Kat.

MDK

Duma György keramikus

Duma György keramikus mutatja be legujabb munkáit a Műterem kiall.-an.

(dr.d.m.): A Műterem kiall-

Magyarország, 1939.apr.2. 8.l.

MDK

Duma György

Kerámiai munkakkal szerepelt a Műterem kiáll.-an.

(F): Hét magyar művész kiáll.

Esti Ujság, 1939.nov.25. 3.l.

Duma György, keramikus

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai, tanarsegédek, /segédtanárok/, -Duma György, 1943-1944.-Agyagipari kémia technika 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

MDK

Duma György keramikus

Zábráczky Remecz gyüjteményével egyidoben mutatta Duma György keramikusművész alkotásai javaból összevalogatott kis gyüjteményét.

Cikk: Zábráczky Remecz L.gyüjtm.

Magyar Nemzeti Művészet,1939.2.sz. 50.l.

MDK

Duma

Emlékek a 25 eszt. nagybányai festiskoláról.
Világ, 1921. nov. 25. 5.l.

Duma Gusztáv mukás - fertő

(n. 95): Bányász képzőm. közök kiall.

Nepszava 1955 jul. 7. 83 évf. 158 n.
6 l.

Ø Duma Lipót

órás Oravicabánya

l

Ezredéveskiáll

IX. csop 45. l.

Dunna Sándor

M.D.K

Méltatás

Devényi Iván: Tersánszky Jenő és a képzőművészet
Művészet, 1968. junius - 20 lap.

Magyar

Dúma Sándor

~~104, 105, 125. szám~~

~~Szőts István~~

42, 55, 56, 57, 63,
66, 126. szám

Czigány Dezső

338, 380 szám

Czóbel Béla

49, 83, 86, 191, 236, 275.
szám

Duma Sándor

106. 341. szám

Nagybányai kiállítás
Kalocsa 1912

Budapest, 19 39. XII/14.

ula urnak,

Bpest.

á 5.-- P. 25.--
6.--

P. 31.--
10.--

P. 21.--
6—

tük.

váló tisztelettel P. 27.—

MAGYAR JENŐ
könyvesbolta
és antiquariuma
Budapest, IV. Múzeum-körút 31.

Magyar

Duma Sándor

Tájkép
Oláh fiú
Giródtótfalusi táj
of

Börtsök-Rete

Nagybányai h. h. 1912

871/23

Duma Sándor festő, sz. 1890.
k. Gyrodtótfalubán (?) mh. 1916.

Állandó az nyomorat kuzdott s élet-körülmé-nyei az iparrajzis kolaban majd tanult-
1906 a bpesti képzőmű-
ezeti fő-kolaban
1911. ~~[illegible]~~ három hónapy
Nagybányán tanult-
Az 1912. évi nagybányai
jub. kiállításon
< > képeivel
szerepelt-
Legtöbbet a hare-
téren dolgozott,
vol az redese jó-
vottabot mutter-
net rendezett be
fődözésben a Sve-
ta Mária hegy
~~[illegible]~~ oldalában
Tifuszban pusztult
el a Krajmaban
temettek. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Tehetsig ~~[illegible]~~ az festőtött ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ harétéri vázlatait
~~[illegible]~~ különösen értékelték-

A nagybányai iskolu körülvaló kiszérletezésekben kezdte.

Terrasz-épitmények, őskori, Turócz vár megyében VI. 10

Duma Sándor

Duma Sándor

Nagybányai jub.kiáll. 1912.:

Tájkép, Oláh fiu, Giródtótfalusi táj, ef.

Ősállati fog

Nagybányai k. k. 1912

87

Határidő 1908. március 1.

E V É I

artozó intézetnek.

llamsegélyek elszámolása ugyében
iratomnak 2. pontjára, fölkérem Czi-
ló intéeet 1907. évi állapotiról és
a főfelügyelőségi uj szabályzat 7.§.
a., b., c., és d, pontokra kiterje-
yban csatolt rovatos ivek pontos fel-

Duma Sándor

festő

gimn. érettségi

3 hónap, elégséges

Tanár Vesztróczy Manó

Iparrajziskola 1911.

1911.

1901
4
1897
6
1890

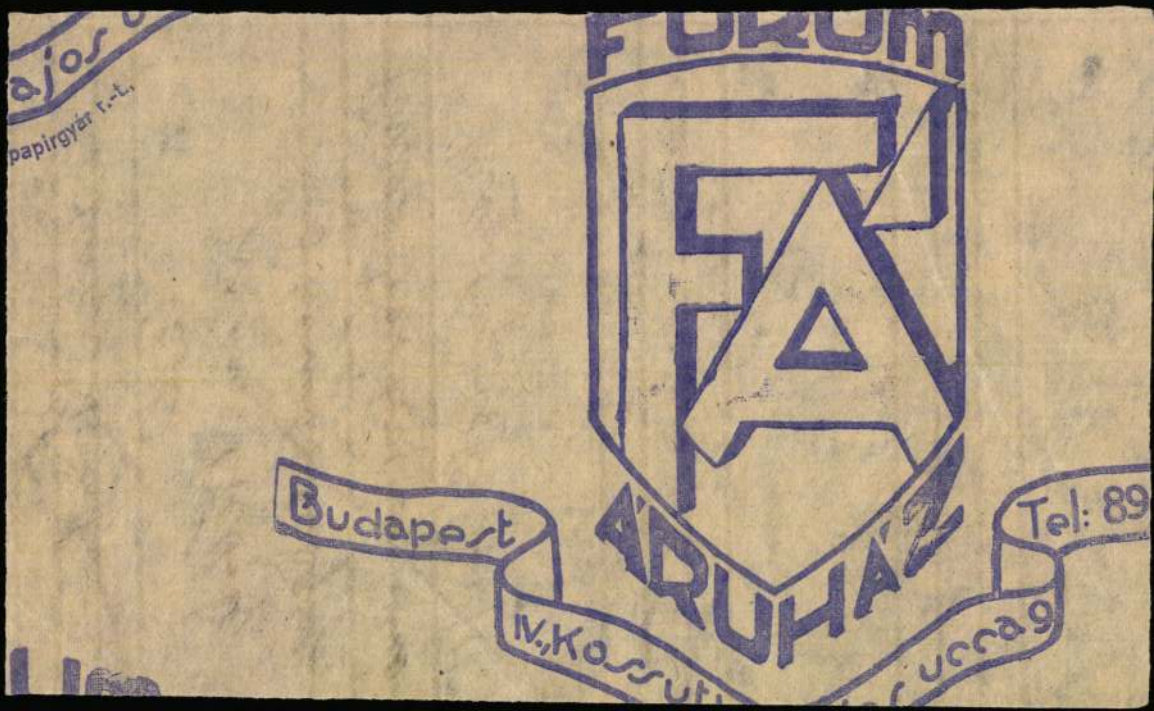
papirgyár r.-t.,
FÓRUM
ÁRUHÁZ
Budapest
Tel: 89

Duma

festő

Nagybányán tanult. Girolt-Tótfalu, egy el-oláhosodott régi református falu talajából nőtt és festett intimérzéseket, amelyeket nem fertőzött meg semmi. A háborúban eltűnt.

Keletmagyarország

1921. dec. 12. (A nagybányai festőművészet jubiláris tárlata.)

ásatások során előkerült ki-

kori falfestmények konzerválá-

Duma Sándor

1906/7 I.

Ferképzőmfoiskévk

1932-33. 77 l.

Duma Sándor

Jestő

wód

Tersánszky J. Jenő:

Még uchany „Nagy-Balog"-ról. Nyugat. 1920. ápr. 1. 7. n. 397. l.

Használható adatokkal A cikket lásd Nagy-Balogh János csomagjában.

KOSÁRYNÉ KÉZ LOLA

Mikor a hutman a bányába ment, a munkásokat hátraparancsolta és dörgő tüzes porral nyitott széles utat a vájatvégen. Lyukasztás volt, de a megsebzett szikla nyers oldala a Miller Kristóf tárójába nézett. Az odasietők bányászok felkiáltottak, — a mécsfényben ott sárgállott, cikk-cakkosan az arany telér. A hutman kacagva hajolt át a nyiláson és göröngyöket szedett ki az agyagos sárból.

Nagy áldomás volt a Miller Kristóf udvarán. Három hosszú asztalnál ültek a vendégek és tüzes vörös bort ittak. A hutman meg is szédült tőle egy kissé és a felköszöntője végén ezt mondta:

— Engem pedig a bányabiró ezentúl be ne zárasson, mert most már elég nagy úr vagyok hozzá, hogy vigyázzak a feleségemre.

Fel van jegyezve a régi írásokban, hogy a hutman telért találván, nagy vendégséget csapott, de tiszteletlenül viselkedett s ezért a bányabiró az Óvárba záratta.

Ám Miller Kristóf, nem tudni, hogyan, még aznap este kiszabadult és víg dalolással igyekezett hazafelé. A bányabiró a szép Karolina mellett ült, mikor egyszerre csak megzörgették az ajtót.

— Nem kaptam sem ebédet, sem vacsorát asszony, éhes vagyok! Kiáltott be a hutman. — De nem akarok a bányabiróval egy asztalnál ülni, add ide a részemet a fazékkal, magammal viszem.

Az asszony remegőn, sápadtan jött ki a fazékkal. A hutman belenézett.

— Ejnye, ejnye, — szólt, — hát nincs benne hus? Akkor hát a szamaradat megfőzöm benne, te lemehetsz a városba a biró hátán.

De még a biró sem mert szólni hozzá, olyan kemény lett a szeme

Duma Sándor

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 160,

MDK

Duma
Sándor

Ciródtótfalusi táj, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
1o4 l.

MDK

Duma Sándor,

Tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
118 l.

MDK

Duma Sándor,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1908-1912./ 87.

Duma Sándor

Elesett az első világháborúban
Tekránszky: Nagy ábrajakkal
bizalmasan c. könyvében
írt róla

Vigilia, 1963, 10 n., 633 old.

MDK

Duma Sándor

Nyugat, 1920.ápr,1.395-398.o.

M.D.K.

DUMA Sándor festő

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybányá. Bp. 1954. 329.l.

Dunne Sándor
festő

emlitve

(Tersánszky Józsi Jenő)

Új Szés IX. évf. 1969. júl. 7. sz. 79. l.

M.D.K.

DUMA Sándor lestő

1912-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya,,, Bp. 1954. 332 329.l.

MDK

Duma Sándor

Oláh fiu, of.

Börtönök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

12o l.

Ø Dumel József

Győr 1876.

l.

Yankó Ötvös-apródok

11. l.

Dumicich A

anularatos Fiume

l.

Ráth György 1896

200 l.

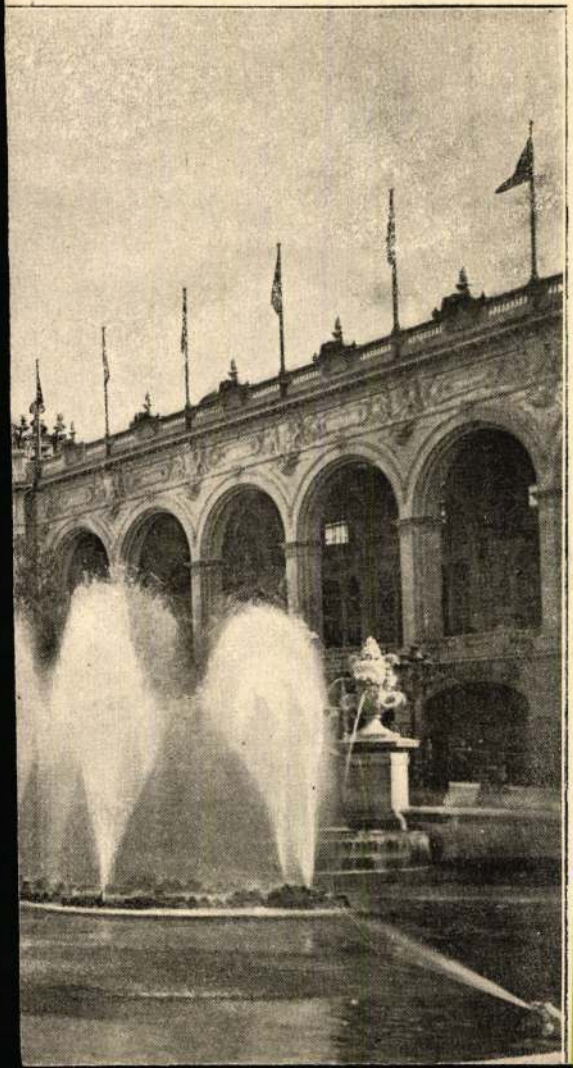

megirva

Dumell (v. Dunnel)
Simon

gjöri szobrán
szszödése a pápai pléb. templom
belső díszítésére vonatk.
1783. okt. 24
1785 aug. 19.

Pigpáp. 68, 69 l.

Sümegi Darnay mirem
(1910. évi költségelőirányzat) III. 169.

Dümell (Tümler, Tümel) Simon

győri szobrász mint szakértő szerepelt az alábbi leltározásnál

Csatkai Endre dr.:

Győri művészek és iparművészek a csornai prépostság leltározásánál 1787-ben. Győri Szemle 1940. 250. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Dumicich M.

Fiume

l

Közlezrkiäll

1356. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

J. Dunki (?) Frantz

1792

Kolozsvári asztalosok

2. l–

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

NYOMTATVÁNY

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Dumler Henrik

veszprémi építőmester,

1769

megjegyzés

Dumler Henrik, veszprémi építőmester és molnár, 1769 jún. 5-én iratkozott be az építészeti szakosztályba.

lása

Fleischer Bées 38. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dumler János
kőműves, Pestről, 1816.

Dumler János, kőműves, Pestről, 1816 dec. 10-én iratkozott be.

lásd Fleischer Béla 38. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

~~Bihol~~ Dunder Simon

Szobrász vérit vett az 1786-os
becsélsben

Csatkai Endre. Az 1786-ban, felosz-
hatot gyűri ferences kolostor és
templom leltára
Arrabona 1964. 139. l

M.D.K.

Dammer Emánuel, váci
kőműves

1805-ben a váci pozi szemi-
náriumhoz készített alaprajzát
az egri érseki levéltár őrzi.

Heves megye müemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 321. old.

DUMMER Emánuel váci kőmüves mester, akinek a váci papi szemináriuihoz készitett alaprajzát az egri érseki gazdasági levéltár őrzi 1805-ből. /Tervjegyzék 134./

A Hevesmegyei Topoggráfia adatgyüjtéséből.Voit.

Dummer Emánuel

kömüves mester MDK

A kálló̧i r.kat. templom /1806-11/ épitőmestere Dummer Emánuel, a pallér Billnger György kállói lakós volt.

/238. 236.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M. D. U.

DUMMER Emánuel építész

Vác, püspöki palota terve
(udvari homlokzat) Repr.

Dercsényi - Granasztói: Vác, Bp. 1960.
204-205. l.

Dummer Emanuel M.D.K.

építén

Vácott s másutt Pest megében dolgozott.

Kampis A: Környvismertetés. hüvtöst.
Ért. 1958 4 n. 301

M.D.K.

DUMMER Joannes murariorum magister

Gödöllő

tőkt segéddel

Művért: 1952 Kapossy János: Építők, szobrászok, festő és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 135.1.

Dümmerling Ödön, építén

Zs. Pilch Andor

29-32

Mendöl Zs. Pécsépítészete a két világháboru között

Magyar

Építőművészet Bp. 1983. 83/2

DUMITRAŞ Gheorghe

M.D.K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1628.

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 339.e.

DUMITRESCU Ioana Ioan

M.D.K.

1920-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybány.... Bp. 1954. 334 l.

DUMITRESCU gh.

K.D.K

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola
tagja.

Réti: Nagybánya ... 336.l

DIARIO

M.D.K.

DUMITRON Gheorghe

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya..... 337.l.

Dumont, hadimérnök M.D.K.

1708. alá is egy bizonyítványt, melyszerint a ferenciek vizivárosi ~~most~~ monostorát ő terverte és epizette.

1708. okt. 11 halt meg Budán, mint tűrérségi erredes – a jezsuiták szerint. (sulyos jebben) okt. 12. temettékel a ferenciek vár-belitemplomában.

Schoen Arnold: Dumont nyomában..

Műemlékvédelem, 1958. II évf. 2 sz. 90 l.

Dumont, hadimérnök MDK

1703 holnok uj lôpostornya és erôditése körüli munkáját kifiretik.

Budai vár kerület magánépítkezései, vásepítése a felügyelete alá tartozik.

1707 Bécsben végrendelkezik, a végrehajtásra a bécsi hadi tanácsot és budai magisztrátust kéri.

1708 - panaszkodik, hogy mivel állandó hadi szolgálatban van, budai telkeiről és szőlőiről nem gondoskodhat, kéri a magisztrátus védelmét.

Schoen Arnold: Dumont nyomában.

Dumont, hadimérnök MDK.

1703 Buda-vizivárosi ferences monostos alapkőletétele, tervet Dumont készítette Bonaventura páter kérésére. Évekig épül.

1703 Budai magiszrátus tárgyalja, hogy D. 9 budai polgárt megrsarolt, mielőtt építési engedélyt adott volna.

1703 Pest város erődítéseit a kurucok ellen ő vezeti - tulsok költséggel.

Schoen Arnold: Dumont nyomában...

Műemlékvédelem, 1958. II évf. 2. n. 89 l.

Dumont (Nicolaus Barry, Baron de Dumont)
MDK.

Császári hadimérnök, Bergundiában
született 1648-ban. 1679-től I. Lipót szolgá-
latában áll, Részt vett Buda 1684. és 1686.
ostromában, harcol Arad, Csanád, Szeged
Kiskanizsa felmentésénél.
1687 hárasságot kőt Becsben Jukowitsch
Máriával. 1687. Konstanzban egy száradot
kap, 1689 Mainzban megsebesül, 1690. Savo-
yában van, 1695 „hadi főmérnök alezredes"
1697. Budára rendelik
Schoen Arnold: Dumont nyomában...

Műemlékvédelem, 1958. II. évf. 2 sz. 880

Dumond Ferdinand

báró

1720

l. Buda

Pásztor Bp.

138. l.

HELYSÉG

DEÁKI.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Templom

KOR

XX. sz.

ŐRZÉSI HELYISÉG

Bencés templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Mellékoltár.

LEIRÁS (ANYAG, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

FÉNYKÉP, RAJZ

AHA 1958

DUMONT

DONNÉES SUR L'ACTIVITÉ DE L'INGÉNIEUR MILITAIRE DUMONT EN HONGRIE

A. Schoen

Après la libération de la forteresse de Buda de l'occupation turque en 1686, la tâche militaire la plus urgente qui s'imposait était la reconstruction de cette place ruinée par la guerre, car l'ennemi, exaspéré par sa défaite, ne voulait aucunement se résigner à la perte de sa position militaire la plus importante en Hongrie. C'est ce dont témoigne la tentative de trahison du lieutenant impérial Fink en 1687. Les travaux de reconstruction de la forteresse ont été dirigés par des ingénieurs militaires d'origine autrichienne, allemande, italienne et française. Ainsi, pendant les vingt premières années de la reconstruction de Buda, le Conseil de Guerre de Vienne y envoya de nombreux ingénieurs français, tels que Beaulincour, Du Bois, Dupergue, Haüy, Juvigny, Lambion, La Vergne, les deux De La Vigne... Ils ne firent, dans la forteresse en ruines, que des séjours plus ou moins courts ; il n'y en eut qu'un seul qui s'y établissait définitivement et c'était D u m o n t.[1]

L'ingénieur du génie impérial Dumont (il signait son nom : Nicolaus Bany Baron de Dumont, avec les variantes : Pany = Panny) était d'origine française. Il naquit en Bourgogne, probablement en 1648. Il entra au service de l'empereur d'Allemagne Léopold Ier vers 1679. Selon son propre aveu, il a servi en Italie et Savoie ; il participa au siège de Buda en 1684 et en 1686 contre les Turcs ; il a lutté plus tard, saignant de treize blessures, dans les combats livrés pour la reprise d'Arad, de Csanád, de Szeged et de Kiskanizsa. Le 9 février 1687, il a célébré son mariage, comme ingénieur militaire et capitaine sapeur-mineur de l'armée impériale, avec Marie Jukowitsch, veuve d'un enseigne, dans la chapelle sainte Catherine du dôme de Vienne. Il eut, de ce premier mariage, un fils nommé Ferdinand Antoine. On lui confia, dès 1687, le commandement d'une compagnie du régiment Stadel du garnison de Constance. En 1689, il fut blessé à Mainz ; puis il travaillait à la fortification de Petershausen d'où il alla en Savoie pour rejoindre l'armée, il y était encore en 1690. Le 18 avril 1695, il fut promu lieutenant colonel en tant qu'ingénieur en chef dans l'armée impériale et il quitta sa compagnie. En 1697, il fut transféré à Buda pour servir dans les troupes impériales en Hongrie. (La date et les circonstances de son élévation à la baronnie qui eut lieu entre-temps, ne sont pas connues encore.)[2]

Il commença ses activités à Buda par une inspection minutieuse — faite dans la compagnie du commandant de la place nommé Frankenberg — de l'intérieur et de l'extérieur des fortifications et constata la nécessité urgente de leur reconstruction en sept endroits ; le commandant envoya un rapport de cette inspection au Conseil de Guerre de la Cour de Vienne le 20 décembre 1697.[3] Le 20 février 1698, il reçut, *gratis*, cinq terrains contigus couverts de ruines et situés entres les rues Uri, Dárda et Országház actuelles, à la condition d'y construire — en moins de trois ans — une grande maison qui lui appartiendrait ; il était logé, en attendant, dans la maison du charcutier Gall et son loyer était payé par la Chambre de Buda. Faits caractéristiques des fonctions qu'il remplissait à cette époque : le 13 mars 1698, il conseilla au comité délégué pour examiner, du point de vue de l'urbanisme, le problème de la construction du couvent et de l'église des capucins dans le quartier *Víziváros*, de joindre une ruelle au terrain de capucins et de la construire.[4] Le 12 juin, il répondit au Conseil de Guerre de la Cour de Vienne, par un avant-projet, appuyé de plans détaillés, sur la construction inévitablement nécessaire de certaines parties des murailles de Buda et sur le montant des frais de construction qu'il avait déjà négocié avec l'archevêque de Kalocsa.[5] Le 17 juillet, il demanda des vignes à l'administration de la Chambre de Buda en trois endroits différents du finage nord de la ville. Il mit beaucoup de zèle à l'acquisition de vignes : bien qu'au commencement de 1699, il possédât déjà des vignes en huit endroits différents, il jeta son dévolu — dès l'été de la même année — encore sur une vigne située sur le versant du mont Gellért. Quand, en voulant satisfaire sa cupidité, il se heurta à certaines difficultés administratives, et se croyant offensé dans son amour-propre, il mit tant d'ardeur dans sa lutte pour la vigne convoitée qu'il crut nécessaire d'énumérer tous ses mérites militaires, ses combats et ses blessures dans la requête qu'il a adressée le 7 août à l'administration de la Chambre pour appuyer sa demande et pour s'assurer une pleine satisfaction.[6]

Ce fut le 7 janvier 1700 que fut tenue sur les fonts de baptême sa fille, Marie Antoinette Thérèse qu'il eut de sa deuxième épouse, Marie Thérèse Barbe Molitor von Lewenburg, originaire de Tyrol.

La cérémonie eut lieu dans l'église paroissiale de la forteresse de Buda; le parrain et la marraine furent choisis dans le monde aristocratique.[7] Comme les autorités avaient insisté, à plusieurs reprises déjà, sur l'urgence de la construction des cinq terrains qu'il avait reçus intra-muros, il demanda, au début de l'année 1701, à l'administration de la Chambre, un délai de deux ans qui lui fut accordé. Il invoqua la maigreur de sa solde et de ses revenus, ses voyages officiels dispendieux qu'il fit dans les provinces héréditaires, à Vienne et à Arad où l'on construisait une nouvelle forteresse ; ces voyages ne lui laissaient ni assez d'argent ni assez de temps pour la construction de sa propre maison.[8] Un fait qui témoigne de ses difficultés financières : son intendant, Jacob Riezler le quitta au mois d'août 1701 n'ayant pas reçu sa solde arriérée. A partir du printemps 1702, il dirige la démolition des forteresses d'Eger, de Székesfehérvár, de Palota et de Simontornya avec la collaboration des maîtres mineurs La Rose, Arnoth, Louis Nason, Charles Gundri et Johann Geissler.[9]

Au début de mars 1703, les franciscains de Buda-Víziváros posèrent la première pierre de leur monastère à un étage dont le plan avait été dressé par Dumont sur la demande et d'après les instructions du père franciscain Bonaventure ; la construction a duré pendant plusieurs années.[10] Ce fut le 25 juin de la même année que la magistrature de Buda s'occupa de la plainte de neuf bourgeois de la ville contre Dumont qui n'a autorisé la construction de leur maison qu'en les mettant à rançon. Cette affaire, ainsi qu'un rapport sur d'autres atrocités militaires ont été transmis à la Chambre de Buda le 1. juillet.[11] En 1703, Dumont dirigeait les travaux de fortification de la ville de Pest contre les *kuruc*. Ces travaux absorbaient des frais si insupportablement onéreux que, sur la demande de la ville, d'ailleurs très pauvre, le Trésor de Buda lui promit, le 10 septembre, une aide financière.[12] Le 20 septembre de la même année, Dumont signa le reçu de ses honoraires pour sa collaboration à la construction et la fortification de la nouvelle poudrière de Szolnok.[13] Comme les constructions civiles, dans l'enceinte de la forteresse de Buda, étaient soumises à sa surveillance afin de les mettre en accord avec les exigences de la fortification, il donnait, en plusieurs cas, son autorisation et son avis sur ces constructions, comme par exemple, le 30 juillet 1704, à l'aubergiste Straub. Le 5 septembre de la même année, Athanase Paulovics a demandé la permission d'acquérir un petit terrain à bâtir dans le quartier Víziváros de Buda en alléguant qu'il avait été le trompette du général Ricciardi et qu'il était, à la date de sa requête, l'intendant privé de Dumont.[14]

Cet homme d'instinct, irascible et même violent, qui ne cessait pas de souffrir de ses anciennes blessures, soldat rude mais croyant en Dieu, angoissé par l'idée d'une mort subite et craignant que son décès imprévu ne fasse éclater, dans sa famille, un conflit entre ses héritiers, disposa par testament de sa fortune à Vienne le 12 novembre 1707 ; il confia l'exécution de son testament au Conseil de Guerre de la Cour de Vienne et à la magistrature de la ville de Buda. Dans une lettre de réclamation datée du 30 mai 1708 et adressée à la magistrature de Buda, il expose qu'il n'avait pu pourvoir au maintien de ses terrains et de ses vignes de Buda puisque, depuis deux ans et demi, il devait faire, sans interruption, son service ordonné par le Conseil de Guerre de la Cour de Vienne soit en Transylvanie soit en Hongrie ; il proteste contre l'empiètement sur ses vignes par le déplacement des bornes et il demande à la magistrature de les prendre sous sa protection.[15] Le 24 août, il transige avec son ancien intendant, Paulovics sur le paiement par acomptes de sa solde arriérée. C'est sûrement sur la demande des franciscains qu'il rédigea ou signa un certificat, le 30 août, selon lequel le plan de leur monastère de Víziváros avait été fait par lui et qu'il en a dirigé la construction. Il mourut à Buda à l'âge de soixante ans le 11 octobre 1708 — *ex vulnere et lapsu graviore* — selon une note des jésuites, par suite d'une blessure causée par une chute grave ; la dépouille mortelle du colonel d'artillerie fut ensevelie à la hâte le 12 octobre dans la crypte de l'église des franciscains de la forteresse de Buda.[16] Aucun jésuite n'assista à son enterrement bien que l'aumônier de l'enceinte de la forteresse fût le supérieur des jésuites qui était investi des droits du curé. L'ensevelissement hâtif de Dumont est une conséquence de la sourde discorde qui divisait les deux ordres religieux.

De nombreuses circonstances de la vie de Dumont ne peuvent naturellement pas être élucidées faute d'un nombre suffisant de documents d'archives ; ces points obscures ne pourront être éclaircis qu'au moyen de recherches qui seraient à faire dans les archives étrangères, surtout dans les archives de guerre de Vienne. Les nombreuses variantes du nom de Dumont se conservaient assez longtemps grâce aux complications qui se sont produites autour de son bloc de maisons situé dans la forteresse. Ce bloc fut en grande partie détruit, avec tout son ameublement, le 28 mars 1723 par l'immense incendie qui s'étendait sur toute l'enceinte du château. Bientôt après même le souvenir peu populaire de Dumont tomba dans un oubli total à Buda.

NOTES

[1] A. Schoen : Kik építették újjá Budát az 1686. évi romokból ? (Qui étaient les reconstructeurs de Buda après sa dévastation en 1686 ?). Művészettörténeti Értesítő VI : 1957, n° 4. — On trouve le nom de Dumont dans les documents d'archives sous les formes suivantes : Dumon, Dumond, Doumon, Doumond, Doumont, Thumon, Thumont, Tumon, Tumondt.

[2] Les données relatives aux séjours à l'étranger de Dumont proviennent d'une part de l'écrit intitulé. »Abschrift« de M. Oskar Regele, conseiller aulique, qu'il a eu l'obligeance de m'envoyer le 19 novembre 1955 et, d'autre part, de la requête que Dumont a adressée à l'administration de la Chambre de Buda le 7 août 1699 ; ce dernier document est conservé aux Archives Nationales Hongroises (Budai kamarai adminisztráció; Memorialien und Anbringen, fasc. 3929, D 17). — La donnée sur le premier mariage de Dumont a été publiée par Hajdecki dans Quellen zur Geschichte der Stadt Wien, vol. VI, 1ère partie. Wien, 1908, p. 80, n° 7015.

[3] Arch. Nat. Bud. kam. adm., Berichte und Schreiben, fasc. 3907, N° 43, 20 déc. 1697.

[4] Arch. Nat. Bud. kam. adm., Hof-Befehle, fasc. 3865, N° 14, 13 mars 1698.

[5] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Hof-Befehle, fasc. 3865, N° 1, 12 juin 1698.

[6] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Memorialien und Anbringen, fasc. 3928, D 17, 7 août 1699.

[7] Matricule des baptêmes de l'église paroissiale de la forteresse de Buda, 7 janvier 1700.

[8] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Buchhalterey-Acten, fasc. 3834, N° 15, sine dato.

[9] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Expeditionen, fasc. 3810, N° 51 et 52, 17 février 1702. — Ibid., Buchhalterey-Acten, fasc. 3838, N° 140 et 142, févr. et 2 mars 1702. — Ibid., Buchhalterey-Acten, fasc. 3839, N° 75. Résumé des gages des sapeurs-mineurs. Sine dato. — Ibid., Memorialien und Anbringen, fasc. 3938. S. 280, 15 avril 1702. — *S. Takáts:* Kísérletek a magyar haderő feloszlatására 1671—1702. («Tentatives en vue d'une dissolution de la force armée hongroise (1671—1702)») Századok 1904, p. 339. — *S. Takáts:* Magyar küzdelmek («Luttes hongroises»). Budapest 1929. Pp. 309—310. — *L. Gerő:* Magyarországi várépítészet («L'architecture des forteresses de Hongrie»). Budapest 1955. Pp. 407—408.

[10] Protocollum Conventus S. Francisci Budae ... ab anno 1693 ... Manuscrit conservé aux archives des franciscains de Buda. — *Emericus Pavich:* Ramus viridantis olivae ... per Ungariam ... diffusae ... Budae, MDCCLXVI Pp. 205—206.

[11] Aux Archives Municipales de Budapest. Procès-verbal de la séance du Conseil de la ville de Buda : 25 juin 1703, et Acta adm. cam. de Buda, 18 juillet 1703.

[12] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Beschaidt Protocoll, fasc. 1775, Lit. P 1., 10 sept. 1703.

[13] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Expeditionen, fasc. 3815, N° 91, 30 juillet 1703 et fasc. 3815, N° 2, 3 sept. 1703. — Ibid. Varia et Reponenda, fasc. 3958, 12 et 20 sept. 1703.

[14] Arch. Nat. : Bud. kam. adm., Memorialien und Anbringen, fasc. 3940, W 116., 5 sept. 1704.

[15] Aux Archives Municipales de Budapest, Budai telekkönyvi iratok, fasc. I—XVI, N° 4.

[16] Régistre mortuaire de l'église paroissiale de la forteresse de Buda, 12 oct. 1708.

APPENDICE

Les documents jusqu'ici mis à jour ne m'ont permis d'esquisser que quelques traits du portrait et de l'activité de l'homme un peu aventurier et ayant un penchant à l'exaltaltion «baroque» qu'était Dumont. Son testament jette une vive lumière sur sa vie familiale, sa situation de fortune, sa vie, sa conception de la vie, son caractère, sa mentalité. C'est pourquoi nous en publions, ci-dessous, le texte complet :

«In Nahmben der Allerheylligsten undt Unzertheilten Dreyfaltigkeit, Gott des Vatters + Sohns + undt Heylligen Geistes + Amen.

Habe Ich Nicolaus Bany Baron de Dumont Kayl : Obrist Leüthen : undt Ober Ingenieur zu Ofen mir zu Herzen geführet, undt betrachtet, wie nemblich Jeden menschen nichts gewüssers zugerathen, dan der Todt, nichts ungewüssers aber als die Stundt desselben, dahero dan damit nach meinen zeitlichen Hintritt durch dem Seegen Gottes meines erwerbenen Vermögen halber einiger Zwitracht, undt Strittigkheit nicht entstundte, als habe hiemit annoch Gott Lob mit guetten Vernunft undt Verstandt, da ich es wohl thuen khönen, meinen Lezten Willen undt Testament mit Nachfolgenten verfasset ; wann dann

Erstlichen Gott dem Allmechtigen belieben werdte, mich von diser Zergänglichkeit der Weldt abzufordern, befehle Ich meine arme Seel in seine grundtlose bahrmherzigkeith, Er wolle sye durch die Verdiensten, undt bitteres Leyden undt Sterben seines eingebohrnen Sohns, dann Fürbitt aller Lieben Heyligen an : undt aufnehmben undt selbe in die Reich deren Himmeln einführen der todte Leichnamb aber Christlich Catholischen gebrauch nach der Erdt abzustatten.

Andertens verschaffe Ich ein Hundert Gulden auf 200 Heyllige Messen für meine arme Seel, also gleich nach meinen absterben lessen zu lassen,

Drittens Disponire Ich, dass meinen Sohn von der Ersten Ehe Ferdinando Antonio Bany Freyherr von Dumont 2500. fl Rhein : zu einem voraus von unzertheilten meinem Guett und Vermögen, solle abgestattet werdten, undt zwar dises von darumben, weillen solches seine Frau Muetter seel : mir zuegebracht, also dise 2500 fl Ihme meinen erst berühr ten Sohn als ein Muetterliches Erbguett zustatten zukhom men, ebenmässig

Viertens, ordinire Ich, als meinen Sohn ingleichen zu einen voraus undt praelegat mein aigenes Böth sambt zuegehörigen Weissgezeüg, undt die 2 besten von meinen 2 Pferdten mit Sattl undt Zeüg auch zuegehörigen gewöhr empfangen solle, beynebens auch alle meine Kleydter

Fünftens, Solle Meinen Sohn Ferdinand mein Aderliches Deploma undt Kayl : Decret, sambt allen andern behörigen schriftlichen Documenten zustatten kommen undt selbigen extradiret werden, undt obwohlen,

Sechstens ich nicht verbundten wehre, meiner Frau Gemahlin Theresiae Barbarae gebohrnen Molitorin von Lewenburg ichtwas hinaus zuvermachen, zu deme sye primo vermög der Ehe : undt dem aufgesezten Ehe Contracten zugegen : nach absterben Ihres Herrn Vattern Seel : die an sich gezogene Erbschaft in keine gemeinschafft mit mir gebracht, undt solches vermögen nicht mir unterthänig gemacht, sondern für sich von mir Separirter, alles in ihren Nuzen angewendet, auch Secundo nach obgedachten Ihres Herrn Vatters Seel : Todt ihren Consens gegeben dass die Mühl zu Hinterweil oder von Dorff Pr : 1800 fl verkhauffet, ungeachtet, Ich darwider protestiert, worüber die fundamental nachrichten annoch bey einem Löbl : Magistrat zu Waldtsee khönnen eingehellet wertden, wie auch bey dem Landtrichter zu Weingartten die protestationes würckhl: befindlich, Item pro Tertio Haben Ihro Röm : Kayl : May : etc etc dero Herrn Vattern Seel : Georgio Mollitori von Lewenburg eine Mühl Wüssen undt Fischwasser zu Mundter Küng an der Donau zu einem Erb, undt Kuntel-Lehen allergnädigst gegeben, welche gleichfals mit Ihren Consenz (weillen sye die ölteste Dochter undt dero H : Bruder ohne Erben verstorben ware, also die Mühl Ihr undt dan mit Ihr erzeigten meinen Kind Antoniae Theresiae zuegehört hette) der Edl Frauen von Untermarckh Pr 10500 fl verkhauffet wordten, vermitls welchen mir den Kindt undt der Familie ein grosses praejudiz zuegewachsen, weillen solches Erbliches Lehen von dem Haus distrahiret, undt also in

unersezlicher schadten hierdurch causiret, welches alles die Prothocolla zu Mundter Küng sattsamb dociren können, auch Herr Baron von Kozinger Inspector über die 5 österreich : Städl in Schwaben, dann Ihro Excell : Herr Graff von Kőnigsegg als Ober Vogt nicht anderst sagen werdten können, und darneben die Lőbl : Hoff Cammer undt respective Regierung zu Insprugg solches sufficienter zu verificiren vermőgen, dass also meine Frau Gemahlin über 14 Jahr all dises Geldt für sich und Ihre Familia à parte genüesset, undt innen hat, sich auch von mir selbsten separiret, ungeachtet vilföltig Ihre verschidene amicabile Compositiones vorgetragen wordten, gleichwohlen aber nichts bey Ihr verfangen, undt bis auf dise Zeit allen Nuzen, interesse, undt Vermőgen, die sye gleichwohlen in die gemeinschafft mit mir vermőg EheContract zubringen verbundten, sonderbahr in Ihren Nuzen undt Vortheil verwendet, ohne deme, dass ich das geringste weis, wo sye eines undt anderes hin bis dato von Ihren Vermőgen verwendet, wo gleichwohlen Ich Ihr Jährliche Subsistenz Geldter von Meinen Eigenen Mitteln zuegeschickhet, disen nun allen obangeregten Warhaften verhaltungen ohngeachtet, so will Ich hiemit dannoch zu Völiige Universal Erben in 3 gleiche Theil überall mein Haab und Guett, nach abzug obiger vorausmachungen undt legaten meine erst gemelte Frau Gemahlin Theresiam Barbaram gebohrne Molitorin von Lewenburg als mit mir verehelichte Freyin von Dumont, dann meinen Sohn Ferdinandum Antonium Bany FreyHerr von Dumont, undt Meine Tochter Mariam Antoniam Theresiam Freyin von Dumont instituiret, undt eingesezt haben, dass über abzug obiger legaten undt praelegaten mein hinterlassenes Vermőgen, es bestehe in beweglichen, oder unbewőglichen guett, Recht oder gerechtigkeit, activ Schuldt, forderungen, fahrnussen oder pretiosen Dingen wie solches immer Nahmen haben mag, mein ist, heist oder genent werdten kan, in gleiche 3 Theil getheillet, ein Theil meiner Frau Gemahlin, der anderte Theil meinem Sohn Ferdinandt, undt der 3te Theil aber meiner Tochter Mariae Theresiae zustatten khommen, undt mein völlige verlassenschafft aequis tribus partibus pleno Jure Dominii cum omni causa anheimb zufahlen, iedoch sollen sye erst benenthe Meine 3 Universal Erben verbundten seyn alle meine passiv schulden abzustatten, undt zue entrichten, wie ich dan auch hier auff mein gänzliches Verthrauen seze, fehrners Disponire, undt

Siebentens, Will ich hiemit meinen ungesagteu (!) Sohn Ferdinando Antonio Bany FreyHerr von Dumont für Gerhaben verordnet haben, den Herrn Caspar Stessler Einer Lőblichen N. : Ő : Landschafts Raith Officirn, 1 Loco, 2do Loco aber Herrn Claudium Carl Burgern und Kayl : Hoff Crepinmacher, welcher Jährlichen einen jedwedern ein duzet Specie Reichsthaller pro fatigio zuereichen, dafern aber

Achtens mein Sohn Ferdinand in ungewogten Jahren mit Todt abgehen solte, welches Gott der Allmechtige gnädtigklich verhüette, wüll ich auf solchen Fahl, selben pupillariter meinen Herrn Bruedtern Dionysium Bany wohnhafft in Freyburgg undt Athos in den ambt Dornany und dessen Sőhne substituiret haben ; Wann nun dises mein Testament nichts als ein zierlicher lezter Will, widter verhoffen ob ainig etwan abgengigen Soleniteten gehalten wurdte, so will Ich jedoch dass solcher mein lezter Will, als ein Codicil, geschanckhnus auf den Todten fahl gerichtet oder sonsten ein anderer Lezter Will geldte, wie Ich dan alle requisita so von Statt oder Landts brauch, geistlichen oder weltlichen Recht hierzue erfordert werdten, bey gesezt haben will, et valeat omni meliori modo, quo valere potest, Meine gnädtige obrigkeit bittent solchen Meinen Lezten Wüllen in allen zu manuteniren undt darwider nichts handlen zuelassen ; Aller massen dann ich Einen Hochlőbl : Hoff Kriegs Rath ; undt nebst selben Einen Lőblichen Magisträth zu Ofen in Ungarn gebetten haben will, Meines verfastens Testaments Executores zu seyn, damit in einen undt andern in mündtesten Nichts Contra veniret werdten mőge, gleich wie nun Ich mein Testament in Nahmen Gottes angefangen, also auch geendtet, alles gethraulich, undt ohne gefehrte, zu Uhrkhundt dieses verfassten Lezten Willen undt Testament habe ich mich in undt auswendig aigenhendig underschriben, selbiges Pöttschäfftlich gefärttiget, zur Zeichen aber Herrn Johann Joseph Zeller beedten Rechten Doctorem auch Hoff undt Gerichts Advocaten mündtlich durch absonderliche Bett Zetl, aber Herrn Johan Caspar Ressler Einer Lőblichen N : Ő : Landtschafts Raith Officirn, Herrn Claudium Carl Burgerl : undt Kayl : Hoff Crepinmacher, dann Herrn Peter Gerevet Hoff befreyten Handlsman, schriftlich alles fleisses ersuechet, dass selbe von aussen dises Mein Testament, Selben aber ohne Nachtheil undt schadten als Zeigen coroboriret ; So geschehen Wienn den 12 9br 1707. (L : S :) Nicolaus Bany Baron de Dumont . . .»

Cette copie du testament de Dumont avait été exécutée, pour la magistrature municipale de la ville de Buda, par le copiste officiel de Vienne immédiatement après la rédaction de l'original dont elle reproduit l'ortographe inconséquente ; elle n'est pas munie de la signature du testateur ; le testament fut publié à Buda le 9 novembre 1708. Il est conservé aux Archives Municipales de Budapest, sous la cote : Budai levéltár : Testamenta N° I. 306.

Dugas, Charles (1885–1957): francia régész, az ókori görög festészet jeles kutatója. Főbb művei: *Le sanctuaire d'Aléa Athéna a Tégée,* 1924; *La céramique des Cyclades,* 1925; *Aison,* 1930, és a délosi francia ásatások vázaanyagának feldolgozása (4 köt.) 1928–52.

Dughet, Gaspard: → *Poussin,* Gaspard

Duiker, Jan (Hága, 1890. márc. 1.–Amsterdam, 1935): holland építész, a delfti technikai főiskolán tanult. Hilversumban a *Napsugár Szanatóriumot* (B. *Bijvoet*tel együtt, 1928) és a *Grand Gooiland* szállodát építette.

Dujardin, Karel (Amsterdam, 1622–Velence, 1678. nov. 20.): holland festő. N. *Berchem* legkiválóbb tanítványa. Tájképbe helyezett állatképein kívül festett életképeket *(Olasz komédiások,* Louvre), arcképeket (P. *Potter arcképe,* Amsterdam) és bibliai jeleneteket *(Tóbiás és az angyal,* Bp.). Festményei mellett rajzai és főleg tájakat ábrázoló rézkarcai jelentősek.

Dukai Takách Jenő: → *Takách* Jenő

Dul Dezső (Gyula, 1925. jún. 18.–): építész, Ybl-díjas. Részt vett az 1950-es évek lakótelepépítkezéseiben. Jelentős műve a *csillebérci atomreaktor* (1956), a *Lendvay u.-i lakótelep,* a *Mártírok útjai Lottó-ház.*

Dulac, Edmond (Toulouse, 1882–1953): francia születésű angol illusztrátor, az 1900 k. kialakult angol szecessziós illusztrációstílus legismertebb képviselője A. *Rackham* mellett. Csaknem kizárólag meséket illusztrált *(Ezeregyéjszaka, Andersen meséi).* Stílusára a szecesszió mellett a perzsa és indiai miniatúrák s a japán művészet is hatott.

Duma György (Bp., 1912. jan. 30.–): keramikus, főleg kerámiatechnológiai munkaterületen működik; 1943–48 között a Művészeti Gimnázium, 1949-től az Iparművészeti Főiskola tanára s a főiskolai kutatólaboratóriumot vezeti. Archeológiai kutatásokhoz agyagtani analíziseket készít.

Dumonstier: francia művészcsalád a 16–18. sz.-ban. *Jean* ~ (? – 1535 k.) miniaturistát először 1528-ban említik. Fiai, unokái, dédunokái portréfestők voltak. Legismertebb köztük *Daniel* ~ (Párizs, 1574. máj. 14.– Párizs, 1646. jún. 21.) udvari festő. Kortársait élethű pasztellportrékban örökítette meg.

Dumont, Augustin (Párizs, 1801. aug. 4. – Párizs, 1884. jan. 28.): francia szobrász. Klasszicizáló stílusa és népszerűsége mintaképéhez, P. J. *David d'Angers*-hez teszi hasonlóvá. Változatos életművéből képmásai és emlékművei emelkednek ki: *Guérin* mellszobra (Louvre), N. *Poussin, Szt. Cecília* (Párizs, Madeleine-templom), *Cherubini síremléke* a Père-Lachaise-temetőben.

Dumont, Nicolaus *Bany* (Panny), Baron de (Burgundia, kb. 1648–Buda, 1708. okt.): hadi építészmérnök, végül tüzér ezredes. 1679-től I. Lipót osztrák császár szolgálatában állt. Részt vett Buda 1684. és 1686. évi ostromában, továbbá Arad, Csanád, Szeged és Kiskanizsa felszabadításában. 1697-től Budán mint császári hadi főmérnök tevékenykedett haláláig. Irányította a budai vár helyreállítását, 1702-től több erődítmény (Eger, Székesfehérvár, Simontornya) robbantását vezette. 1703-tól a ferencesek vízivárosi monostorát építette saját terve alapján. Pesten, Szolnokon, Aradon és Erdélyben is működött. *Schoen Arnold*

Dunai iskola: A. Altdorfer: Szt. Flórián holttestének megtalálása (Nürnberg, Germanisches Nationalmuseum)

dunai iskola: a gótika és a német reneszánsz átmeneti korának jellegzetes festészeti iránya, mely a 16. sz. első felében virágzott – aránylag rövid ideig – Regensburg és Passau környékén. Jellemzője a gazdag tájképi részletek szeretete, az ember és táj egységes hangulatának ábrázolása. Legkiválóbb képviselői A. *Altdorfer* és W. *Huber* voltak – *Irod.* H. Voss: Der Ursprung des Donaustils. 1907; L. Baldass: Die Bildnisse des Donaustils. 1922. (Städeljahrbuch, II. kötet.)

Dunaiszky: szobrászcsalád. – 1. ~ *Lőrinc* (Libetbánya, 1784. júl. 15.–Pest, 1833. febr. 5.) apja asztalosműhelyében tanulta az asztalosmesterséget, 1806-ban iratkozott be a bécsi akadémiára, J. M. *Fischer* és H. *Füger* tanítványa volt. 1809-ben telepedett le Pesten. Első munkája 1811-ben a *Kasselik* Fidél által épített terézvárosi templom homlokzatán álló *Szt. Teréz-szobor.* Hasonló műve az 1820-ban készült józsefvárosi templom attikáján álló *Szt. József-szobor.* Egyik legkiválóbb alkotása 1813-ban készített domborműve, az egykori

Dumont Miklós báró

ezredes

XVII, XVIII sz.

l.

Pásztor Bp

34. l.

MOB kut. 2144.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

TÁRGY

EGYÉB ADAT

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Dumondt

francia származású hadmérnök.
1687-ben foglalták vissza Egert
a töröktől. A kincstár csakhamar
belátja, hogy ily nagy terjedelmű
várnak az ország belterületén
semmi hitjogosultsága nincs, fenn-
tartása pedig nagy önzegekbe kerül.
A budai katonai főparanes-
nokság elrendeli a külső vár
lebontását. Dumondt végzi
el a rombolást 70 aknával;
1702 jul. 1-én robban fel
közülök az utolsó. A romok
építésre használható köanyagát
a jezsuiták nyerik meg, a telkeket
a kincstár adományozza a be-

Chapitre II

Les premières années d'enfance.

1884. — Le [illegible] mois d'août
a été [illegible] à Limoges [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Dumondt (2

telepedő neinet iparosok-
nak.

Pataki Vidor dr. Az
egri vár élete. Eger,
1934. 34. l.

-1-

M.D.K.

Dumont, Nicolaus de, katonai mérnök (1648? - 1708)

Francia származásu, Budán halt meg. I. Lipót szolgalátában járt Itáliában, 1684-ben c. 1686-ban részt vett Buda felszabadításában, majd később a délvidéket körüli harcokban. 1687-ben Becsben tartotta eskuvőjét, két és múlva Mainznál harcolt, majd különböző helyeken erőditési munkálatokat vezetett és vezérőrnagyja lépett elő. 1997-ben (akkor már bárói rangga), mint a császári sereg főmérnöke Budára került. Rész-

./.

Acta Historiae Artium, Bp.1958.Tom.V.fasc.3-4.

Schoen A.: Adatok Dumont katonai mérnök magyarországi müködéséről, /fr,szöv./ 407-410. old.

M.D.K.

Dumont, Nicolaus de, katonai mérnök

... Lefes ellenőrző utjairól jelentéseket küldött a bécsi katonai Tanácsnak, melyek érderes helytörténeti adatokat tartalmaznak. 1698-ban öt összefüggő telket kapott ingyen az Uri- a Dárda- és a jelenlegi Országház-utcák körök, azzal a feltétellel, hogy legfeljebb 3 éven belül nagy házat épít rajtuk, saját részére. További jelentéseiben, értéres javaslatokat tesz a Vízivárosrendezési tervezére, főleg a Kapucinusok kolostorának környékére, arová egy utca nyitását tartja szükségesnek. ./.

Schoen A.: Adatok Dumon katonai mérnök magyarországi müködéséről /fr.szöv./

Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.

407-410 old.

M.D.K.

Dumont, Nicolaus de, katonai mérnök

... úgyszintén részletes tervekkel támasztja alá a Budai Vár falainak több helyük szükséges megcrösitését. A Budai Tanácstól a város északi részének három különböző helyén szőllőt kér; úgy látszik szőllők birtoklását különösen fontosnak tartotta, mert 1699-ben már a város különböző pontjain nyolc szőlő birtoka volt - ci még egyet vásárolt a Gellérthegy oldalában. Végül összeütközésbe került a katóságokkal, akik megelégeltér kapcsiságát. Ekkor hosszú beadványban sorolta fel katonai érdemeit, harcait ci sebesüléseit. Miros háza felépítésére vonatkozó kötelezettségét nem teljesi-

Schoen A.: Adatok Dumont katonai mérnök magyarországi müködéséről /fr,szöv./

Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.

407-410. old.

M.D.K.

Dumont, Nicolaus de, katonai mérnök

... te, hosszú bladványokban cesetelte nehéz anyagi helyzetét. 1702-től kezdve irányította az egri-, a szérasfehérvári, palotai- és simontornyai várak lebontását. 1703 márciusában kezdtek meg a ferenceset egy emeletes kolostorúk építését a Vízivárosban, melynek terveit Dumont készítette. 1703-ban Pest város erődítési munkálatait irányította (amire a kurucok ellen volt szükség), később a szolnoki lőportorony építkezését. Polgári építkezéseket engedelyezésén sokszor szerepel a neve, de panaszok is érkezter ellene szarolás vádjával. Erőszakos, pénzéhes, de istentűvő ember volt akinek végrendelete és működése kortörténeti érdekességű.

Schoen A.: Adatok Dumon katonai mérnök magyarországi müködéséről /fr.szöv./

Acta Historiae Artium, Bp.1958. Tom.V. fasc.3-4.

407-410 old.

Dumont, mérnök MDK:

részletes forrás és irodalom jegyzék.

Pavich Imre: Ramus viridantis olivae. 1766
említi (205-60) ferences monostor terverője

Takáts Sándor: Kiséletek a magyar hadérő
felosztalására (Háradok, 1904, 339o/

Takáts Sándor: Magyar kürdelmek 1929, 309-10l

Gerő J.: Magyarországi vásépítészet, 1955, 407-80.

Schoen A.: Bpest műemlékei I. 1955, 6510.

Quellen zur Geschichte der Stadt Wien, VI. Bd. 1. Abt.
Wien. 1908. - 7015 nám 8. oldal.

Kriegsarchiv, Wien.

I. n. állami levéltár: Zeiger über die Vöstung
und Wasser Statt 1696

./.

Gewöhn Prothocoll der Statt Ofen, Lib l.
Telekkönyvi iratok,
I, II, XVI, XX f. budai városi tanácsülési
jegyzőkönyvek,
Acta Adm. Cam.
Budai levéltár Testamenta I. 306.

Schoen Arnold: Dumont nyomában
Kiszletekbe menő adatgyűjtés D. életére!
Az említett tervrajzot nem találta meg.

Műemlékvédelem, II. évf. 2 a. 90 l.
1958

Dumont, hadi mérnök MDK.

1697. Budán, jelentést ír a bécsi hadi tanácsnak, hogy a várom 2 helyen aronnal meg kell kezdeni a helyreállítást

1698. Telket kap, hogy építsen rajta házat magának (mai Ilri - Dárda - Országhás utca körött)

A kapucinusok virivárosi kolostora és temploma ki építéséhez egy utca be építését javasolja.

Schoen Arnold: Dumont nyomában...

Műemlékvédelem, 1958. II, évf. 2. r. 88l

Dumont, hadi mérnök MDK

1698 tervrajzos előterjesztés a budai vár fahészeinek helyreállítására.
hőlőkertet igényel több helyen, erről adatok...
1700 lányának keresztelője a főplébánia templomban.
1701 Hárának felépítésére 2 évi haladékot kér
1702-től: Eger, Lékes fehérvár, Palota, Simontornya robbantását vezeti La Rose, Arnoth, Louis Nason, Charles Gundri, Johann Geissler aknász mesterekkel.
Schoen Arnold: Dumont nyomában...
Műemlékvédelem, II. 1958. 2 n. 89 l

Dumont, Nicolas

francia hadmérnök

A XVIII. sz. első évtizedeiben Magyarország déli hatásvidékén dolgozott, ahol francia rendszerű védőművelet emeltek.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975

457. old.

Dimmont Donny Miklós

1703-ban épített az I. Fő u. 41-43. p. a.
templom mellé egy emeletes kolostort.

Bezzo László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb: Budapest lexikon, Budapest
1973. 133-51

3011

MDK

Dumont Panny Miklós br. katonai mérnök

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.szám. 298.l.

Dumont Panny Miklós báró MD K
mérnökkari ezredes

1703-ban kis kolostoréptületet tervezett a ferencesek számára. Ezt a Fő utca vonalán /41-43/ épitették fel.

Zakariás G. Sándor: Abudai Batthyány tér
Bp. 1958. 6.o.

Dumont Pamay Miklós MDK
mérnökkari ezredes

1703-ban a ferenceesk részére
épitett egyemeletes kolostort /Fő utca 41/, majd
ott állt az Erzsébet apácák korháza /Tallher Józse

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

27.1.

M. D. K.

DUMONT Miklós mérnökkari ezredes

Buda Vízivaros; ferencesek kolos-
lorának terve 1703

Preiszik Gábor: Bp. városépítésének
története .... Bp. 1960. 21. l.

A VAK BOTTYÁN MÚZEUM

meghívja Önt a

DUNA-MŰHELY '76 KIÁLLÍTÁS

megnyitására a múzeum főtéri kiállítótermébe
(Vác, Március 15. tér 19.)

A kiállítást 1976. augusztus 18-án 16 órakor
DR. CSICSAY IVÁN,
a Pest megyei Tanács elnökhelyettese nyitja meg

Megtekinthető szeptember 19-ig – hétfő kivételével –
naponta 10-től 18 óráig

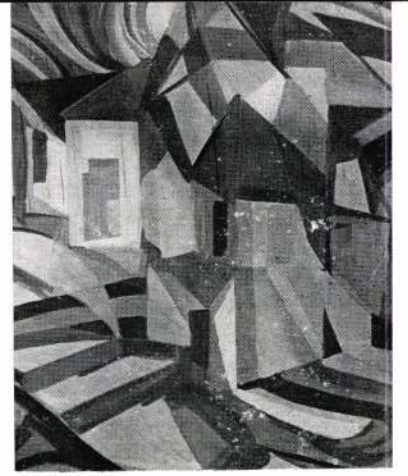

MŰVEK JEGYZÉKE

DÁNIEL KORNÉL

Csendélet, 40×50 cm, tempera
Csendélet II., 60×80 cm, tempera
Táj, 80×100 cm, tempera
Városszél, 95×70 cm, tempera
Alkony, 60×80 cm, tempera

FÖLDVÁRY CSABA

Díszkút, 130×210×170 cm, vörösréz

GAÁL IMRE

Dombos táj, 80×100 cm, tempera
Dunai táj, 50×70 cm, tempera

HIDVÉGI VALÉRIA

Niké, 120×70 cm, olajtempera
Megújhodás, 100×100 cm, olajtempera

MARKÓ ERZSÉBET

Kismadár, 90×70 cm, olaj
Színes üvegek, 70×100 cm, olajtempera
Lány vadkacsával, 120×100 cm, olaj

MIZSER PÁL

Szárnycsapás, 80×110 cm
Földhöz kötve, 60×70 cm, olajtempera

MONOS JÓZSEF

Búzatábla nyárfával, 80×100 cm, olaj
Gyümölcséréskor, 80×100 cm, olaj

NAGY B. ISTVÁN

Kurázsi papa, 90×70 cm, olaj, akril
Szobor és bábuk, 65×120 cm, akril

ORVOS ANDRÁS

Osztott felület, 90×90 cm, olaj
Virág, 70×70 cm, akril
Levelek, 32×32 cm, vegyes technika

SÁROS ANDRÁS MIKLÓS

Kis Büszt, 31,7×23,2 cm, aquatinta
Fantom, 31,5×23,2 cm, aquatinta
Torzó, 31,5×23,3 cm, aquatinta
Beállítás, 21,1×17,8 cm, színes rézkarc
Este, 20,5×28,8 cm, rézkarc

Katalógusterv: Szunyog József
A kiállítást rendezte: Nagy B. István

F. k.: Philipp Clarisse, 1200. Pest megyei Nyomda, Vác. 76-2521

DUNA MŰHELY '76

Óbudai Pincegaléria

Budapest, III., Fő tér 1. (Zichy-kastély)

Néma költészet

DUNAI BEÁTA

kiállítása

Megnyitja 2008. május 27-én 18 órakor
Sándor Miklós festőművész

A kiállítás megtekinthető május 28-tól június 22-ig hétfő kivételével 14-18 óráig

nka
Nemzeti Kulturális Alap

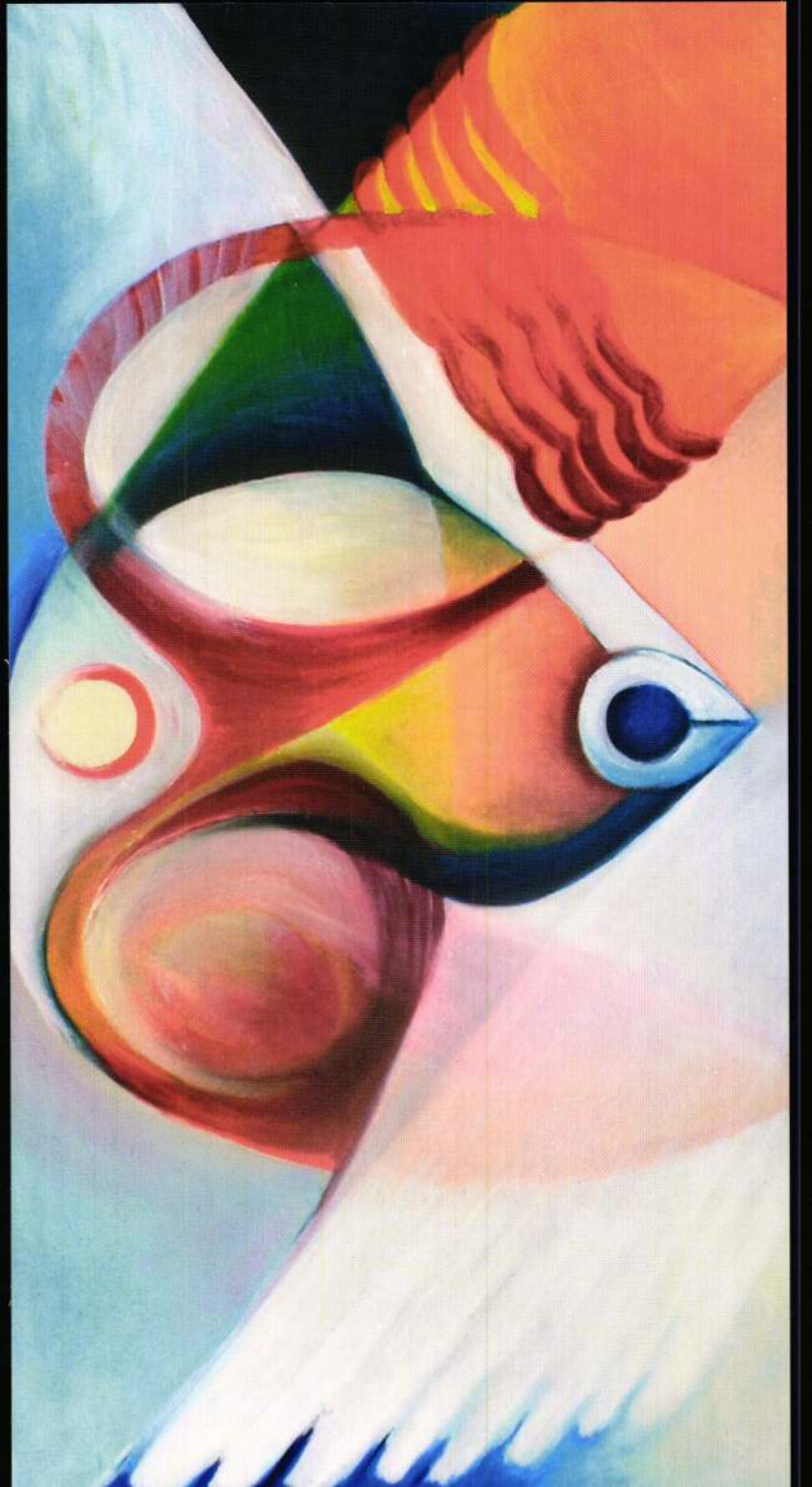

Duna Tivadar

Tartott megemlékezést Rippl-Rónai szigánál Kaposvárom, 1961-ben, Rippl-Rónai 100. születésnapja alkalmából, - a somogymegyei képzőművészek nevében.

Lánló Gy. - Martyn F. - Takáts Gy.: Rippl-Rónai emlékmepek Kaposvárom 1961. Bp. 1962. 48 l., ill. - 9. l.

DUNAALMÁS (komárom)

Dunaalmás

Vétes?

RÓM. KATH. TEMPLOM épült 1754-ben.

REF. TEMPLOM hajdan a Vencséhé volt, gótstílu; 1890-ben restaurálták.

Dunabogdány

DUNABOGDÁNY (Pest)

(Onzedőlt a tornya 1937)

R.K. TEMPLOM épült 1724-ben.

REF. TEMPLOM épült 1802-ben.

RMU 2, 111 l.

BOLHAVÁR, a falu alsó végén római hídfő nyomai.

RÓMAI ROMOK

Dunacséb

(Bács-Bodrog vm)

Dungyerszky-Kastély
227. l.

Zádor – Rados

MAGYAR
TELEFONHIRMONDÓ
ÉS RÁDIÓ RT.
IGAZGATÓSÁG

Ir.o/Du.

*Budapest, 194*2. december 4-én.

VIII, Sándor-utca 5—7
Telefon: 145-510

Nagyságos
Dercsényi Dezős dr.urnak
Budapest.
Hőgyes Endre-u.10 sz.

Tisztelettel értesitjük, hogy a december 7-én: "Mükincsek az ovóhelyen"-cimmel

Dunaegyházi

ág. ev. templom

(Pest vm)

Említve

Chobotvác 235. l.

Dunaföldvár Tolna

Sztehlo O 1905.

1) alapvajzok és metszet 1:100

2) Keresztmetszetek 4(2)

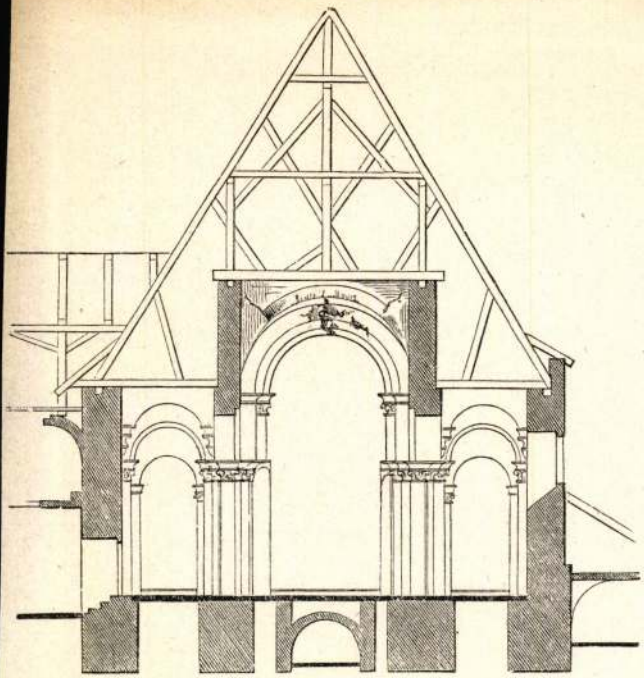

10.

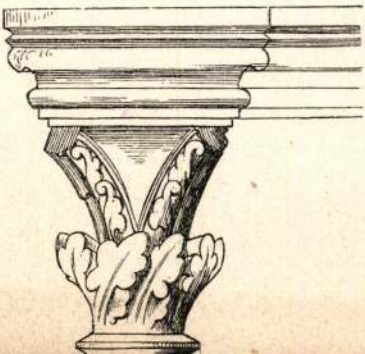

Dunaföldvári török

Torony

kepe repr

Nagy Magyarkép

I. r. 215. l

	TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT
	SZÁRMAZÁSI HELY
37	MESTER Ender
4 x 18	SZEMÉLYI VONATKOZÁS
	EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

LZES):

Dunaföldvár

Czirákyné

Dunaföldvári album.

Petrik 1886–1900.

Dunaföldvári

apátság tornya

Kimnach László

vágta

Repr.

Om IV. 271. l

6889
T. 6453. -

ontosabb városok látképben tüntet-
a külön keretben:

discritione di
di zara et Sebe-
entemente descrit-
iligentia intagliato
lani Veronese.
1570.

8.3 : 40 cm.

Dunaföldvári

török torony

Luppa Péter

Duna-Földvár.

Vas. Ujs. 1860 –

5 6 q. l. képpel

Velazquez

Klassiker der Kunst

VI. Band

III/2 pole

Dunaföldvári

török torony

Vas. Ujs. 1860

596 l

Képel-

Dunaföldvári ref. templom

** *(Templom-szentelés.)* Dunatöldvárott m. hó 25 kén szentelték fel ünnepélyesen a három év előtt leégett és ujra fölépitett reformatus templomot. A már-már fennakadt épités befejezhetését a község a zirczi rend elő-szállási igazgatójának köszöni, kitől igen jutányos föltételek alatt kapott kölcsönt.

Vas. Ujs.

1863. 411. l.

Méltóságos

Dr. Szentiványi Gyula úrnak

XI Lágymányosi u. 16

1 emelet

Budapest

S azzal visszament a csatába. Az első nyilat ujjára fekteté s a zászlótartó karját lőtte vele keresztül, ki Tamás vezér mellett a lobogót hordta. A zászló aláhanyatlott.

Akkor a másik nyilat röpité utnak, s az Tamás vezér szemét ütötte ki.

Egy nagy jajkiáltás zendült fel a damaskusiak harczsorában, midőn zászló és vezér egymásután leomlott. De percz mulva ismét fölemelkedék mindakettő. Tamás vezér bekötteté kilött szemét s maga emelte fel a zászlót; s igy sebesülten végső erőfeszitéssel rácsapva az ellenre, visszaüzte azt, mig Kaled tartalékjai előjöttek. Csak az est vetett véget a csatának.

Az éjféltől estig tartott dühös harcz után az arab vitézek aludni mentek. Bizton hihették, hogy a visszavert ellen, a kifáradt keresztyén, a sebesült hadvezér szinte örülnek az éjszakának, mely sebeket hegeszteni, ernyedt izmokat felüditeni jő. Alusznak azok is.

De azok nem aludtak.

Az előálom idejében, mikor minden élő halott, megkondult a harang; s egyszerre, mint a felhőtlen zivatar, rohant elő a görög sereg az alvó szaraczénokra.

Most nem várták öket kész hadsorok, mint a mult éjjel, most nem állt pánczél pánczél ellen, lovas lovas ellen; álmaikból felugráló félmeztelen alakok kapkodtak elszórt fegyvereik után, s gyalog maradt vitézek kerültek a görög pánczél-lovak patkói alá; a kaszás harczszekerek odarohantak a vezértelen hadgomolyok közé, s a kétélü pallos nem harczolt, hanem aratott közöttük.

A hadicsel kárhozatos volt a szaraczénokra nézve. Legjobb vitézeik védtelen hullottak el a mészárlásban; Tamás bég kegyetlen árt vett elvesztett szeméért; ezrek friss vére fizetett meg érte.

„Oh Allah! ki soha nem alszol! kiáltá Kaled kétségbeesetten, ne hagyd el, álmukban meglepett szolgáidat!“ Csak egy gyapot-kaftán volt rajta, csak egy kard volt a kezében, ugy rohant nyergeletlen lovon oda, hol legnagyobb volt az öldöklés. Nem volt vele több, mint vagy négyszáz lovas.

Hanem a maroknyi had csodatettei, az Isten kardjának legyőzhetlen harcza megállitá Tamás vezér rohamát, s mig e kis csoport az egész haddal elfogadá a csatát, azalatt a bölcs Abu Obeida rendbeszedé a szétzavart hadsorokat; az örjöngő Derár oldalt furta magát a kitörők hadoszlopába, s félóra mulva megfordult a hadszerencse. Mire a gönczöl az égen elérte a láthatárt, Tamás vezér serege is vissza volt verve Damaskus bástyái mögé, csak a kö-vető gépek a falakon feleseltek még az üldöző szaraczénokkal.

(Folytatása következik.)

Az érzékek kölcsönös helyettesitése.

(Folytatás.)

Kétségtelen azon tapasztalás, hogy vakoknál a tapintás helyettesiti a látást. A sötétben is, hol nem látunk, tapintás által tájékozzuk magunkat. Sok vak megérzi, ha magas épületek és falak közelébe jut, s ekkor aggasztó, nyomó érzés foglalja el bensejöket, vigyázatra intvén öket. Albani biborokot, noha öreg és vak volt, Rómában tapintása finomságánál fogva érmek és köszörült kövek legnagyobb ismerőjének tartották.

A vakon született, hires arabs költő Abu el Itella el Maari ugy tanult meg irni, hogy a betüket gőzfürdőben hideg vizzel iratta hátára.

Ágostában 1837. junius 30-án temették Windprecht Sebestyén antiquariust, ki a város nevezetességei közé tartozott. Vakon születvén, előbb a takács mesterséget tanulta; azután pedig régi könyvekkel és rézmetszetekkel való kereskedésre adván magát, ötven éven át ritka irodalmi ismereteket szerzett és bámulatra méltó tapintási finomsága által annyira kitünt, hogy csaknem valamennyi hangszeren egyenlő ügyességgel játszott. Fáradhatatlanul vezette egész hetven éves koráig könyvkereskedését; csaknem minden keresztülutazó tudós meglátogatta, és majd 30,000 kötetnyi könyvgyüjteményt hagyott maga után.

A vakok tapintásuk által képesek a kártyákat megkülönböztetni. Vannak vakok, kik tarokot játszanak. Robertson Liverpoolban egy vak lányt ismert, ki ujjai hegyeivel minden szint megismert.

Kersting udvari fő-lóorvos példája is megérdemli a fölemlitést. A hannoverai udvar szolgálatába állván, mint gyógykovács, ifjukorában gyakran kellett megbizatások következtében éjjel bizonyos földalatti sötét folyosón át járnia. Természeténél fogva nagyon félénk levén, ez utat erősen behunyt szemekkel tette. Igy azon tapasztalásra jutott, mely később bekövetkezett vakságában egészen bebizonyult, hogy valahányszor valamely kemény tárgyhoz közeledett, bizonyos meleget érzett egész testén. Most gyakorlá magát a behunyt szemekkel való járásban, miközben a kemény tárgyhoz közeledve mindig ugyanazon meleget tapasztalá; mi által oly ügyességre tett szert, hogy sötétben soha semmibe sem ütközött, s később, miután megvakult; mindenhol veszély nélkül járhatott. Későbbi kiképzése a physiologra és lélekbuvárra nézve nagyon tanulságos. A ló-boncztan az ember-boncztanra vezette öt. Valóságos autodidacta volt, s beszédben és irásban világos előadása által tüntette ki magát. Mint gyógykovács, a hesz-szeni tartomány-gróf kiséretében 1757. Siléziában a porosz hadseregnél volt. A kocsi, melyen ment, felfordulván, fején oly ütést kapott, hogy eszmélete elhagyta. Magához tért ugyan, de megvakult, s az örültség bizonyos neme szállta meg, környezőit folyvást horvátoknak tartván. E lelki megháborodás nehány nap mulva eltünt ugyan; de vaksághoz a hallás és beszélés elvesztése csatlakozott. Szerencsétlensége utáni hatodik hétben a beszélés, félév mulva pedig a hallás is visszatért. Azonban vak két évig maradt, midőn egyszer, miután éjjel azt álmodta volna, hogy látását vissza fogja nyerni, reggel tökéletesen látva ébredt föl, s ezután érzékeit háboritlanul használta.

Vaksága közben annyira vitte, hogy egyedül tapintásának finomsága által nagy betükkel nyomtatott könyveket olvashatott. Midőn szemevilágától meg volt fosztva, akkor irta a korában annyira becsült könyvét a lópatkolásról. Idejét jáczintok és tulipánok ültetésével töltötte; továbbá kertjében gyümölcsfákat szemzett és oltott, virágokat ápolt stb. minden reggel fölkereste fácskáit és növényeit, pontosan megtapogatta öket, és tapintás által meghatározta virágai szineit, valamint fácskái minden szemét és bimboját megkülönböztette. „Senkinek nem tanácsoltam volna — mondá egyik barátjának — hogy fáimról csak egy levelet vagy egy bimbót leszakitson, melyeknek számát a mindennapi tapogatás folytán határozottan ismertem.“

Nevezetes e rendkivüli embernél azon körülmény, hogy ugyanazon reggel, midőn szemevilágát visszanyeré, e finom tapintás végkép eltünt. Ujjai hegyei eltompultak, söt viszketést érzett bennök, mint a behegedt seben, ugy hogy visszanyervén látását, semmit sem mert megfogni, kezeit folytonosan dörzsölnie kelle, és csodálkozva tapasztalá, hogy eddigi finom tapintatának egészen vége.

Legnevezetesebb azonban, mi süketsége közben történt vele, s ezt örömest és gyakran beszélte el barátjainak. Egy reggel ébren felesége mellett feküdt az ágyban. Emez véletlenül vállát érinté szájával. Ugyane pillanatban lépett a hálószobába a szolgáló, s a nő ily helyzetben kezdett hozzá beszélni. Kersting e beszélgetés közben különös borzongást érzett karjaiban. Különös, egymástól különböző rángások, érzések, reszketések jelentkeztek, majd csupán a karban, majd az egész testben, majd erősebbek, majd gyöngébbek, aszerint, mint a feléje elmondott szavak különbözők voltak. Ezáltal figyelmeztetve, meztelen válla felé beszélteté nejét, és ugyanazon hatást érzi. Ezután kérte nejét, hogy kezét szájához téve, az egész ABC-ét, előbb minden betüt sorban, utóbb azonkivül is mondja el. Minden betü más hatást eredményezett testében, s ezeket megfigyelve, tapasztalta, hogy e hatás ugyanazon betü ismétlésénél ugyanaz. Ekkép idő folytán a betük ismeretének oly tökélyére jutott, hogy süketsége daczára nejének csak kezére kellett tennie száját, és ugy beszélnie, hogy vele társaloghasson. „Midőn nöm — mondá — első izben mondta el kezemen az ABC-ét, szájának némely mozdulatainál ugy éreztem, mintha mindjárt meg kellene fuladnom. Szivem elszorult, minden tagjaim rezkettek, s ijedten mondám: Istenem, mit csinálsz velem? Épen az **r** betüt mondta, és valahányszor ezután is e betüt kiejtette kezem felé, ugyanazon ijedelem szállt meg, ugy hogy azt lehetőleg kerülnie, vagy pedig minél halkabban kellett kiejtenie.“ Miután hallását visszanyerte is, némi ellenszenvvel viseltetett e betü iránt.

Továbbá elbeszélte, hogy egy izben több barátja volt nála vacsoránál, kik öt egészen süketnek ismerték. Neje észrevétlenül szájához teszi férje kezét, mire Kersting azonnal hangosan felel: „Igen, igen, hozass abból a jó borból!“ Barátjai meglepetve néztek egymásra, azt hivén, hogy jól hall. Ekkor felfödözte előttök titkát, s ők is meggyőződtek, hogy csak akkor hall, midőn keze felé közelről irányozzák a beszédet, máskép a leghangosabb kiáltásra nézve is süket.

E történethez egy másik csatlakozik, mely az érzékek teljes felbomlását mutatja, s melyről 1829-ben sokat beszéltek a hirlapok. Egy gazdag, cholericus, élénk korszikait, rögtön fekete hályog lepvén meg, ennek folytán rövid időn nem volt képes a nappalt az éjtől megkülönböztetni. De azért szellemi tehetségei épek maradtak. Azon fontos hivatalt, melyet viselt, tovább is ellátta. Pontosságánál és rendszereteténél fogva annyira ment, hogy különféle iratait fiókos szekrényében megrendezte, hogy a kellöket mások segélye nélkül kivehesse. Tapintása oly finom lett, hogy különböző nyomásokat hasonlithatott össze egymással, hogy a réz- és fametszeteket s választóvizzel és vésüvel készitett lemezektől meg tudta különböztetni. Kártyázott, társaságokat látogatott s igen szeretetreméltó volt. Megvakulása után egy évvel nagyot kezdett hallani, s ez utoljára tökéletes süketséggel végződött. Ekkor mozgó féldomboru betüket csináltatott, melyeknek segélyével másokkal értekezhetett. Emléke rendkivül élénk és erős volt. Végre a tapintást is elvesztvén, az izmok összehuzódása elenyészett. A dombormü-jeleket nem volt képes többé megismerni. Nem létezett eszerint többé semmi mód vele értekezhetni. Testének egész felszine elveszté érzékenységét és tagjai egymásután megbénultak. A beteg azonban be-

*

szellemi képes volt és folytonosan jó étvággyal birt. Legfájdalmasabb volt rá nézve, hogy családjától ugy szólva egészen el volt szakasztva, melyhez ő maga szólhatott ugyan, de annak szavait nem érthette. Ekkor neje és gyermekei észrevették, hogy orczáinak egyike még érzékeny. A beteg élénk képzelme azon gondolatra jutott, hogy arczának e részére irasson betüket, s igy lehetett vele nehány mondatot megértetni. De szellemi ereje oly tevékeny volt, hogy már első napokban az arczára irt szó első tagjánál többnyire az egész mondatot kitalálta. Ezuton tudósitották az akkori politikai nagy jelentőségü eseményekről, sőt XVIII. Lajosnak visszatérte utáni első beszédjét fia betüről betüre arczára jegyezte.

(Vége következik.)

Duna-Földvár.

Duna-Földvár Tolnamegye legnagyobb városa, közel 15,000, nagyobb részt r. kath.. magyar ajku lakossal, Tolnamegyének legfelsőbb részén, Fehérmegye szomszédságában a Duna jobb partján, az itteni dunai vidék egyhanguságа között, meglepőleg kies fekvéssel bir.

Daczára annak, hogy fekvése igen alkalmas a kereskedésre, hogy határa termékeny, hogy heti vásárjai élénkek és népe munkás; az összes lakosság mégis kevésbbé mondható vagyonosnak, legalább az itteni magán és középületek s intézmények igen korlátolt jóllétre mutatnak. A nőnem öltözködési fényüzéséből azt lehetne ugyan következtetni itt is, hogy általános vagyonosság, jó mód uralkodik, azonban a külszin csal. A roppant tűzvészek, melyek e várost az utóbbi évtizedben ismételve pusztitották, sokat rontottak az itteni nép vagyoni állapotán.

A házak czélszerütlenül vannak épitve, alacsonyak, setétek, nádfedelesek, de mégis feltünően tiszták. — A tűzvész óta történt épitkezések az uj házak csinosságára s kényelmére nézve is befolyással voltak. Mindkét nem sokat ad a csinos külsőre, erős testtel, s vig kedélylyel van megáldva; régi szokásaikhoz ragaszkodók, házi ünnepeik, mint például lakodalmaik eredetiek s festőileg szépek. A földváriak többnyire föld- és szőlőmivelésből élnek, de sokan e mellett kézműiparral, hajózással, s különösen hajó-vontatással is foglalkoznak.

Mint képünk is mutatja, Duna-Földvár nehány halom oldalán s az azok által képezett völgyben fekszik. Annyi bizonyos, hogy Földvár igen régi város, s oklevelek bizonyitják, hogy már 1199-ben Imre király a sz. Benedek-rendi szerzeteseknek ajándékozta. A birtokosok azután gyakrabban változtak, azonban Földvár mégis mindenkor papi birtok maradt, hol egy szerzet, hol egy főpap kezében. Csak midőn József császár több szerzetesrendet eltörlött, akkor szünt meg papi birtok lenni. Ez idő óta Földvár a pesti kir. magyar egyetem tulajdona s jövedelme nagy részének egyik forrása.

Hogy Földvár a török hadjáratok idejében is kiváló szerepre volt hivatva, az már fekvésénél fogva sem lehetett máskép. Egyik főszállóhelyök volt ez a törököknek, ugy annyira, hogy a XV. században egy erős várat is épitettek ide. E vár maradványa gyanánt most már csak amaz idomtalan, messzire ellátszó nagy torony áll fenn, mely képünk hátterében is látható. (Külön rajzát s leirását már a V. U. 1860. évi 49. száma hozta.) — E torony azelőtt börtön volt, ujabb időkben magtár.

Duna-Földvár. — (*Miskovszky Gy.* rajza után.)

szerencsés pillanatában nem üzérekből, hanem honfiakból részvény-társulat alakult ez eszme kivitelére.

Ez volt a pesti állatkert ügyének állása a mult év végén.

A szükséges összeg maig sem gyült ugyan még össze, de a hol komoly szándék erős kitartással párosul, a czél el van érve. A társaság csöndben bár, de észrevehetőleg müködik. A város tanácsa a legkedvezőbb helyen, a városligetben megajánlá a szükséges tért, s ha a még hátra levő összeg egy pár ügybarát buzgósága folytán összejő, a legközelebbi tavasz a virágokkal együtt reményeink egyik szebbikét, a pesti állatkertet is meghozza, s igy nemcsak a főváros, hanem hazánk egy hasznos intézettel lesz gazdagabb.

Ez az ügy állása jelenleg.

És most, midőn a pesti állatkert nem puszta ábránd többé, — annak létesülése, gyarapodása és haszna felől némi tájékozásul, nem árt a külföld egyik hasonnemü jelesebb müvére, a *hamburgi* állatkertre pillantanunk, habár eszünkben sincs reményleni oly ritka szerencsés körülményeket, mint a minök még alig egy éve megnyilt intézetet már eddig, az ilynemü intézetekben különben is gazdag külföld egyik legszebb müvé alkoták.

Épen három éve, hogy a hamburgi állatkert eszméje megpendült. Részvény-társulat vette azt is kezébe, s bár hasonlithatlanul tetemesb pénzösszeggel rendelkezett, mint a mi részvénytársaságunk: mégis több akadálylyal kellett küzdenie, mint nálunk.

A várostól alig tiz percznyire, épen a temető mellett egy puszta tér, eddig használatlan mező terült el, közepén egy kis tóval, melyben nyáron át a gyermekek fürdeni szoktak. Sokan e fürdőhely átengedését nem akarták. Mások halottaikat féltették a közel hyenáktól, állitván, hogy azok afrikai természetükhöz hiven, — a halottszagot érezve, — még ketreczeiket is széttörik. Sokan pedig a vadállatoknak oda hurczolása által a közbátorságot látták veszélyeztetve.

Mind e kifogások később legfölebb csak mosolyt idéztek elő; az alapitás pillanatában azonban oly komolyan voltak fölhozva, hogy az engedély megadása előtt jónak látszott különös nyomatékkal emelni ki, hogy a hyenákat és egy pár ragadozó szárnyast kivéve, holttesttel egy állat sem él, s azért azokra a halott-szag izgató hatást nem gyakorol.

A másfél millió négyszög lábnyi nagy, de igen szabálytalan alaku téren, másfél év alatt a szükséges épületek nagy része be volt fejezve, s az allatkertet 1863 május 16-ikán már átadták a nyilvánosságnak. Az azelőtt sik tért oly rövid idő alatt, valóságos hegyvölgyes vidékké változtatták. Itt sziklákat halmoztak egymásra, amott folyót vezettek keresztül, s még mesterséges vizesésről is gondoskodtak. Sok költséggel és fáradsággal bokrokat, fákat ültettek, s a vadak számára többnyire egyszerü, de izlésteljes épületeket hoztak létre. Különös gondot fordítottak az állatok sajátságaira, s azok kielégitéseért iparkodtak hiven utánozni a természetet.

Hogy a hamburgi állatkertben az állatfajok mily gazdagon lehetnek képviselve, már a város szerencsés fekvéséből is következtethető. Hamburg Európa kereskedésének életütere a tenger közelében. Minden nagyobbszerü szállitmány ott jő és megy keresztül, mint az élet-eren a vér, s minden ujabb lüktetés ujabb táplálékot nyujt a többek közt az ottani állatkertnek is. Alig érkezik hamburgi hajó, mely a még zsenge intézetnek a külföld ritkaságaiból valami érdekes ajándékot ne hozna; — alig mulik el nap, hogy az ügyszeretet vagy jóakarat ez állatkertet egy-egy szép adománynyal ne gazdagitaná. Eddig 1200 állattal körülbelől 300 faj van képviselve, s némely ketreczek annyira tul vannak tömve, hogy a közel rokon fajokat egymáshoz kellett rekeszteni. A szemlélőnek mulattató látványt nyujt a majmok, farkasok, medvék, továbbá egyéb ragadozó állatok csoportja. Itt egy méltóságos elefánt sétál, mig amott az amerikai bizon méregeti hatalmas korlátait. — A gólyák és darvak szelid egyetértésben az afrikai ibissel, a tó tükrében pedig a hatytyu a vadkacsákkal tanyázik együtt. Ezeket tojásból költve, szabadon nevelték, s ugy szoktatták a kis tó vizéhez, melynek most állandó hű lakói. Átalában a nem épen ritka, s kevés munkával megszerezhető fajoknak több szabadságot engednek; a vadász csodálkozik a vadruczák különböző fajain, midőn szeme előtt egész seregben kanyarodnak föl, s néha egy negyedóráig tartó légi ut után szeliden visszatérnek a mindig népes és zajos kert vizébe, mintha nyugalmasabb tanya nem is volna számukra a világon.

Dunai Imre, grafikusművész

1984.IV.5. 17,30 Tvl. Nagy Judit

Dél-Alföldi Krónika

- A képzőművészetben is kincs a jó cim. Dunai Imre grafikusművész erre szolgált néhány példával. ..irógép, Párbaj, a Rövidlátó vasutas esete. A kifejezések a karikatúra világát idézik. Azt pedig, hogy képei a cimekkel egyenranguak, bizonyithatják az érdeklődők, akik látták kiállitását Békéscsabán a KNER Nyomda épületében.

Dunai Imre, karikaturista

L. Kajan Tibor

P. Szücs J.: Erről jobb (nem) beszélni 7.

Nincszabadság Bp. 1981 aug. 7.

MDK

Dunai iskola, festők

A misztikus természetszemléletet kifejező festői irány. Legjelentékenyebb a Borbála-oltár, melyhez Dürer metszeteit használják, ezen 1509. évszám szerepel. Legnagyobb alkotó M.S. mester volt.

A magyarországi művészet története I. 252.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Dunai Kati

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 349-796

1970 MÁR 5

HÉTFŐI HÍREK
Budapest

1021

Kislány és műve

Öt kisdiánylány az Újvidék téri általános iskolából bebizonyította: nem volt véletlen, hogy a tavalyi indiai Világ Gyermekrajz Pályázaton 17 díjat nyertek a magyar gyerekek. Ők öten az idén újból pályáztak és mind az öten a díjazottak közé kerültek. Képünkön egyikük: Dunai Kati és díjazott rajza.

rel. A 15
másodszor
vastapsot
csak Chud

**A viada
tehát M
3:1 ará**

Ujabb „
nagy hár
folytatódott

McKenzie nyomásban *Földivel*, *Pearman* szakításban *Bakossal*, *Hancock* pedig lökésben *Tóth Gézával* vette fel a versenyt. A válogatotton kívül lepkesúlyban *Holzreiter világcsúcsjavítási kísérletet jelentett be.*

A „második félidőre"

szépen megtelt a Sportcsarnok,

a nézők nem is csalódtak. Először *McKenzie-nek* szólt a vastaps, aki a nyomásban 110 kilóval új brit csúcsot ért el.

A versenyen kívül induló Holzreiternek nem sikerült a lepkesúlyú nyomásban megbirkózni a 114 kilóval, tehát maradt a régi világcsúcs, amelyet a szovjet Kriscsisin 113,5 kilóval tart.

Földit már több szerencse kísérte. Támadást indított a bolgár Kucsev 131 kilós pe-

a magyar csapat 4:1

Köve
Jugos

*Sikerrel vette ha
a férfi kézil*

PÁRIZS. — Lezárult a férf
kézilabda-világbajnokság els
szakasza és több csoportban
csak gólkülönbség döntötte e
a helyezések sorrendjét.

A legjobb nyolc közé került
Svédország, NDK, Csehszlová-
kia, Jugoszlávia, NSZK, Romá-
nia, Magyarország és Dánia.

*A 9—12. helyért folytathatj
a küzdelmet:* Szovjetunió, Ja-

M.P.K.

DUNAI Rezső építész

Díszhuesz a Veszprém városközpont
já rendezésére kiírt tervpályázaton

Tarstervező: Kohza Károly

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

Dunahidasi templom

~~[illegible]~~

románkori
gotikus toldaszál-
távlati kép
ei alapraj-
kösátoros oltár
gótikus szentség-
fülke

lásd

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.

134, 137, 139. l.
141. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Dunaharaszti báró

Loffert-Eastély

l.

Bár Bpestbalp

76. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Dunaharaszti

báró Laffert-Kastely

Épült 1718-ban

Emlitve

Chobotvac

237. l.

Dunaharasztii tk.

templom

Régi temploma a falu közepén állott, fallal volt körülvéve, 1702-ben már romokban hevert.

A XVIII. sz. első felében épült templomot 1903-ban bontották le, mikor új, neogót stílü templomot építettek kb 100,000 korona költséggel s azt 20000 k költséggel berendezték.

Chobotvác 237. l.

1762-ben Kálváriát emeltek a szent Kereszt felmagasztalásának tiszteletére, mely most is fennáll.

Ngs.

Dr. Szentiváry Gyula

titkár urnak

U

IX. Högyes Endre u.

Műemlékek orsz. Biz.

BUDAPEST
11 IV. -3 15
4 H

Budapest Székesfőváros Polgármes

Dijmolányozva

Dunaharaszti templom

Althann M. Károly váci
püspök építtette a XVIII.
században.

Nevtára, A váci egyház-
megye története — .
Vác. 1917. II. 622. l.

Budapest székesfőváros polgármestere

_____ szám

193 .....

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Műemlékek Országos Bizo[illegible]

tekintetes Elnökségének

Budapest

IX. Hőgyes [illegible]ndre-u. 10

Hivatalból

Közszolgálati ügyben

Díjátalányozva

MÁV. egyesületek vezetői a Csepeli Dunaágon

A Magyar Vasutas Szövetségek a Csepelszigeti Duna Egyesület meghívására szeptember 21-én hajóút keretében megtekintették *Lázár László* MÁV. igazgató vezetésével a Csepeli Dunaágat. A hajóúton résztvettek: A *MÁV. igazgatósága* részéről: dr. Lázár László igazgató, a MÁV. szociálpolitikai és jogi főosztályának főnöke, dr. Zagróczky Jenő főtanácsos, dr. Semsey István tanácsos, BIB. előadó és Csia Sándor ig. főorvos. *Vasutasok Családgondozó Országos Egyesületétől:* Wolff István ügyv. elnök, dr. Andrássy Kálmán elnök, dr. Oláh Imre ig. tag, Torjai Lajos titkár. *Vasutasok Jótékonysági Orsz. Egyesületétől:* Jánoska Géza elnök, Réz József főszámfejtő, dr. Láng Viktor ügyész. *Magyar Vasutasok Országos Szövetségétől:* dr. Petrás Lajos titkár, Szalay István főmérnök. *MÁV. Alkalmazottak Rudolf trónörökös Egyesületétől:* Székely András elnök, dr. Stingly Kálmán titkár. *Magyar Államvasutak Takarék- és Segélyszövetkezetétől:* Prihradszky Kálmán felügy. biz. elnök, m. kir. kormányfőtanácsos, dr. Dankó János ig. tag, László Imre aligazgató. *Magyar Ker. Szoc. Vasutasok Orsz. Gazdasági Egyesületétől:* Tóth Lajos közp. titkár, Varasdy Géza közp. számtartó. *Vonatkísérők Országos Otthonától:* Zima István elnök, Juhász István titkár. *Vasúti és Hajózási Clubtól:* Müller Gyula MÁV. főtanácsos. *Vonatkísérők Keresk. és Hitelszövetkezetétől:* Kovács Oszkár igazgató. *Gazdák Biztosító Intézetétől:* Kápolnás Ödön igazgató, Fodor László cégjegyző.

A hajó az ősz kezdőnapjának gyönyörű napsütésében úszott a történelmi multú partok között a Dunaág síma víztükrén. Wolff István Őméltósága mesés kedélyétől felélénkülve, a társaság minden tagja derűs hangulatban figyelte a frissen dolgozó evezősöket, a fürge motorosokat, a parton ülő halászok hálóit és amint a nagyváros kőházai és aszfaltútjai helyét a zöld erdők, csendes víztükör foglalta el, úgy a társaság tagjainak lelkében az élet gondjai, a napi kötelességek terhe helyébe a jókedv és derű lépett. Végtelen jóleső érzést váltott ki Szigetszentmiklós község figyelme. Mikor a hajó a Csepelsziget első kikötőjéhez, Szigetszentmiklóshoz ért, a sziget üdvözletét fejezte ki *Mocsáry* Dániel, a ráckevei kerület országgyűlési képviselője, *Józsa* Lőrinc, Szigetszentmiklós főjegyzője és Sz. Szabó József, Szigetszentmiklós községi bírója. *Józsa* Lőrinc főjegyző szeretetteljes szavakkal a Csepelsziget terményeit tízórai keretében ízleltette meg a vasutas egyesületek kiküldöttjeivel, kifejezve avval azt, hogy a magyar vidék népe szeretettel várja a kemény munkájuk után pihenést kereső városi magyar testvéreket. Az egymásután következő hajóállomások közti időt ezután a változatos szigetek sora élénkítette meg. Az erdős Lacháza, a parti fekvésű Ráckeve után a hatalmas fák között fekvő végállomás, Dömsöd következett, ahol Szepessy Gyula főjegyző és Kesserü Dénes adóügyi jegyző fogadták az érkezőket. A gyönyörű időben, derűs hangulatban eltöltött pár óra után búcsút vettek a magyar vasutasok a Csepeli Dunaágtól, — előtte azonban két nagyértékű elhatározást tettek. Az egyik, hogy a legközelebbi üdülőtelepet a magyar vasutas-egység kidomborítására a vasutas egyesületek közösen építik meg, a másik, hogy a Csepelszigeti Duna Egyesülettel felvett kapcsolatot komoly formában kiépítik. A dömsödi tölgyek alatt, Lázár László igazgató Őméltósága és Wolff egyesületi elnök Őméltósága szeretetteljes beszéde és a többi kiküldött urak közvetlen szavai után örömmel várjuk, hogy a magyar vasutas-egységnek ez az új otthona a Csepeli Dunaág mentén minél előbb megépüljön.

Meleg szeretettel köszöntjük a magyar vasutasságot ezen alkalomból, mert a magyar vasutasság a nemzeti becsület éltető eleme volt mindig. Dunaági letelepedésük nemcsak gazdasági, hanem erkölcsi tekintetben is nagy értéket jelent vidékünkre. Hozza Isten őket!

Dunaharaszti község Hősi ligetének és Országzászlajának ünnepélyes felavatása

Egyesületünk elnökének, *Bornemisza Géza* kereskedelmi és iparügyi miniszter úr Őnagyméltóságának a Csepelsziget vidékének népe iránti szeretetét éreztük újra, amikor megjelent feleségével együtt egyesületünk egyik községének, Dunaharasztinak Hősi liget és Országzászló avatási ünnepén, hogy a Kegyelmes Asszony a zászlóanyai tisztet, Elnökünk Őnagyméltósága pedig az országzászló-avatási tisztet betöltse.

Dunaharaszti község belterületén évekkel ezelőtt még egy három holdas, vízzel teli gödrökből álló térség volt, amelyet a község vezetősége, Földváry Aurél községi főjegyző elgondolása alapján feltöltött és alig két év leforgása alatt gyönyörűen befásított, virágágyakkal, rendezett utakkal egy gyönyörű Hősi ligetté varázsolt. A Hősi ligetben 170 harctéren elesett dunaharaszti katona emlékére 170 hársfát ültetett el, amelyek mindegyikét az elesett hős névtáblájával jelölt meg. A Hősi ligetbe helyezte el a Hősök szobrát és az ereklyés országzászlót is. A Hősök szobrának talapzatában gyönyörű elgondolással van beépítve az örökmécses, — amelyet Nagymagyarország határait feltüntető színes üveg véd, — alatta a felírás: „Így volt, így lesz". Az országzászló rúdja tetején pedig egy esküre emelt bronz kéz van elhelyezve, amely szimbolizálja Dunaharaszti egész közönségének érzését: Esküszünk, hogy a zászlóhoz hű maradunk és nem nyugszunk, amíg a félárbócról a zászlórúd csúcsára fel nem röppen. A hősök emlékére ültetett hársfák körül a legkülönbözőbb színű és fajtájú virágok díszítik a Ligetet, a három holdas területet határoló szép kerítés mellett pedig mindenütt jegenye nyárfák állanak őrt, a liget belsőrészén lévő vízmedence fölé szomorúfűz hajlik, míg más helyen sziklakertek teszik még változatosabbá a Liget színpompás képét.

Rendkívül szép milliőhöz méltó műsorról gondoskodott a szeptember 26-án megtartott avatási ünnepélyen a községi elöljáróság. Délelőtt ½10 órakor a Hősi ligetben felállított tábori oltárnál dr. *Csik* József apátplébános celebrálta a főpapi tábori misét. A szentbeszédben lángoló hazaszeretettel, megrázó szavakkal emlékezett meg a hősi halottakról, akiknek áldozata teszi lehetővé egy új Magyarország feltámadását.

Dunaharaszti országzászló a hősi szoborral.
(Földváry Endre felvétele.)

A protestáns egyházak részéről *Pál* Dénes dr. tábori esperes mondott imát és adott áldást. Nagy erejű beszédben világított rá a magyar sorsra, amely egyenként szép magas tölgyhöz hasonló, de sajnos, erdőt alkotni, összefogni nem tudunk. Ezért buzdít a szeretet hangjával az összetartásra.

Ezután a Dunaharaszti Kert Egyesület dalköre a Budapesti VI. ker. levente zenekar kíséretével a Himnuszt énekelte el a közönség áhítatos csendjében, majd *Pohl* Sándor dr. Pest vármegye központi járásának főszolgabírája mondotta el megnyitó beszédét, amelyben elsősorban, mint a járás feje, szeretettel üdvözölte a megjelenteket, majd ismertette a Hősi liget megépítését, hangsúlyozta, hogy a községi elöljáróság példaadóan szép cselekedetet végzett, amikor főjegyzőjének nemes elgondolásához az anyagi eszközöket megteremtette. Rámutatott a dunaharaszti gazdák hazafiasságára, akik a mocsaras terület feltöltéséhez saját kezük munkájával hozzájárultak, a dunaharaszti közönség áldozatkészségére, amely a társadalmi gyüjtése útján lehetővé tette, a hársak, jegenyék, szomorúfűzfák elültetését és a dunaharaszti hölgyek önzetlenségére, akik a virágok ápolásában működtek közre. Megható történetet mesélt el amerikai útjáról, amikor azt látta, hogy az új világba szakadt földműves magyar testvéreink az ó hazából hozott földdel szentelték amerikai földjüket, bízva abban, hogy Szent István birodalmából hozott föld áldást fog hozni új munkájukra.

Ezután *Kiss* Ferenc, a Nemzeti Színház kiváló tehetségű tagja szavalta el vitéz Somogyváry Gyula orsz. gyűl. képviselő, Gyula diák: „Miatyánk" című versét, amely mély meghatódást és rendkívüli tetszést váltott ki a közönség köreiből.

A Hősi liget avató beszédét *vitéz Somogyváry* Gyula orsz. gyül. képviselő tartotta, aki megrázó szavakkal mutatott rá a Hősi liget jelentőségére és domborította ki az elhúnyt hősök emlékének élőfával való megörökítésének jelentőségét. Leírta az anyák fájdalmát és azt a mély meglátást, amivel hősi halott fiúk minden lépését a távolból látták és szeretetükkel, gondoskodásukkal kísérték. Halottak, elesett katonák emlékére teremtették meg ezt a ligetet és ez mégsem temető — mondotta költői képekben gazdag beszédében. — A temető a gyász, az elmúlás helye, ez itt a lelkes emlékezés, az örvendező lelki találkozás helye. Nem halottak helye ez, hanem az élő hősök temploma, kiknek lelke itt suttog a fák leveleiben, itt ragyog a nap játszó sugaraiban. És Ti, fiaitokat vesztett anyák, apát nélkülöző gyermekek, vagy férjeiteket sirató feleségek, gyertek ki ide minél többet. Itt vigaszt fogtok találni, megvígasztal benneteket hőseitek itt élő halhatatlan szelleme.

Bornemisza Géza miniszter országzászló avatóbeszédét mondja. (Földváry Endre felvétele.)

Bornemisza Gézáné őnagyméltósága, zászlóanya, a Dunaharaszti-i országzászlóval. (Földváry Endre felvétele.)

Felejthetetlen kép volt, amikor *Bornemisza* Gézáné, a díszmagyar ruhában öltözött lányok kíséretében, kürtösök harsonája közben, mint zászlóanya átadta a zászlót. E pillanatban az országzászló mögül a Postagalambtenyésztők Orsz. Egyesülete 1000 fehér postagalambot engedett a levegőbe.

A zászlót ezután félárbócra húzták.

Az ereklyés országzászló nagybizottság nevében vitéz *Rátvay* Imre tábornok mondott beszédet, aki a magyar katona lánglelkű szavaival hívta fel a közönséget a zászlónak tiszteletére és arra, hogy addig ne nyugodjunk, ameddig a félárbócról fel nem röppenhet Nagymagyarország valamennyi zászlaja az árbóc csúcsára.

Bornemisza Géza Őnagyméltósága mondotta ezután országzászlóavató ünnepi beszédét. „A magyar zászló nemcsak szimbólum, hanem eleven valóság. Félárbócra eresztve hirdeti: mit jelent ma magyarnak lenni. A magyar zászló szava a szél járásában susogón megszállja a lelkünket a magyar nép szellemével emlékeztet történelmi diadalainkra, megpróbáltatásunkra egyaránt. Hirdeti a magyar lelkekben élő titokzatos erőt, ennek a földnek hitét, öröklött magyar kötelességének tudatát. A zászló a régi időkben a harcok jelvénye volt, kopjákra tűzték fel és ha a harcban a zászló lehanyatlott, a csata elveszett és a harcosnak futás, vagy a rabszolgaság megalázó kenyere volt büntetése. Ha a zászlót sikerült fenntartani, az a győzelmet hirdette. A magyar zászló néma tanuja a dicsőséges, véres és küzdelmes multnak, megtanít a mult megbecsülésére és hőseinknek arra az ezer éves hitvallására, amelyel a legszörnyübb megpróbáltatások között is híven ragaszkodtak a magyar röghöz. Megtanulhatjuk zászlóinkból, hogy Magyarország csak akkor volt nagy és boldog, amikor a magyarság összetartott, de nyomban megindult a szenvedések útján, mihelyt pártoskodva széthúzott. Ne higyjük, hogy őseink szerencsésebb korban éltek. A magyarságnak mindig harcolni kellett az ország fennmaradásáért és puszta létünk biztosításáért annyi erőt, vért, verítéket kellett áldoznia, míg a védettebb nyugati nemzetek világra szóló kultúrát és birodalmat építettek. Szent István, Szent László, Nagy Lajos, Mátyás, Rákóczi, Kossuth, Széchenyi példája buzdítson arra, hogy az örök helytállásnak és küzdelemnek ez a reánk mért történelmi sorsa ne csüggesszen el minket, hiszen őseink is hűséggel teljesítették ezt a küzdelmet európai magyar kötelességük és a válságuk óráján önmagukat megtalálva és összefogva mindig megmentették a nemzetet és az ország jövőjét.

Sokat beszél a magyar zászló és mindig egyet jelent, **erőt és egységet a kereszt jegyében.** Ezért nem szabad pártoskodnunk, mert az ország csak akkor lesz nagy és boldog, ha összetartunk és szívós, vállvetett munkával küzdünk igazunkért.

Az Országzászló az egység szimbóluma, az országmentő, nemzetfenntartó összefogásé. Miként összeköt minket a dicsőséges történet révén hőseinkkel, úgy köt össze a jövő magyar nemzedékkel. Ezt a zászlót nem cserélhetjük fel és nem is cseréljük fel semmiféle más zászlóval, amint hitünket sem cseréljük fel semmiféle más hitvallással. *Törhetetlen egység a zászló és a kereszt jegyében, ez az ami összeforraszt, felemel és győzelemre vezet bennünket.*"

A 8000 főnyi közönség szünni nem akaró éljenzéssel és tapssal fogadta Bornemisza Géza országzászló avató hatalmas beszédét.

Az ünnepi beszédek alatt a távolban Péter Mihály tárogatózott és Laurisin Lajos a m. kir. operaház művésze vitéz Somogyváry Gyula beszédének végén „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország", Bornemisza Géza beszéde végén „Igazságot Magyarországnak" című dalt énekelte, miközben Bura Sándor cigányzenekara kísérte.

Krüger Aladár dr. országgyűlési képviselő mondotta az ünnepség záróbeszédét, amelyben kitért arra a gyönyörű összetartó munkára, amelyet a község magyar és német ajkú lakósai vállvetve végeztek. Megállapította, hogy Magyarországon nincs értelme kisebbségekről beszélni, mert az idegen ajkú magyar honpolgárok mindig ugyanolyan megbecsülésben részesültek, mint a többiek. Hitet tett a magyar egység mellett, mondván, hogy a Volga partjáról jött és a Rajna partjáról jött magyarok egymást mindig őszinte magyar testvérnek tartották.

Földváry Aurél Dunaharaszti község főjegyzője a község nevében átvette az Országzászlót és a Hősi ligetet és ez alkalommal melegen megköszönte Bornemisza miniszternek és feleségének, Preszly főispánnak és a többi megjelent vendégeknek eljövetelét, megköszönte munkatársainak segítségét és fogadalmat tett, hogy Dunaharaszti község közönsége

Dunaharaszti hősi liget

a Hősi ligetet ápolni és gondozni fogja és az országzászlóhoz mindig hű marad.

Az ünnepi beszédek között a Dunaharaszti Kert-Egyesület dalköre a magyar Hiszekegyet, a Nem, Nem, Sohát általános tetszést aratva énekelte, az ünnepség befejezéseképpen pedig a Himnuszt a budapesti VI. ker. leventezenekar kíséretével intonálta.

A gyönyörű ünepség után Bornemisza miniszter és felesége kíséretükkel megtekintették a Hősi ligetet, majd a Szántó-féle vendéglőben rendezett ünnepi ebéden vettek részt.

Az ünnepségen megjelent közönség soraiban helyet foglaltak Bornemisza Géza keresk. és iparügyi miniszter és feleségén kívül Preszly Elemér dr Pestvármegye főispánja, Krüger Aladár dr. a kerület országgyűlési képviselője és felesége, az Ereklyés Országzászló Nagybizottság nevében vitéz Rátvay Imre tábornok és vitéz Horváth Béla fővárosi főjegyző, vitéz Somogyváry Gyula országgyűlési képviselő a feleségével, ifj. dr. Temple Rezsőné, dr. Csik József apátplébános, országgyűlési képviselő, Pál Dénes dr. esperes, Bényi Károly dr. postafőigazgató, Pohl Sándor dr. főszolgabíró, a különböző katonai és csendőri alakulatok képviselői, Pestszenterzsébet város küldöttsége dr. Horváth Endre tanácsnok, polgármester h., Csepel képviselői dr. Koncz János főjegyző, Soroksár küldöttei Handl Mihály főjegyző vezetésével stb. stb.

A Hősi liget létesítésében Földváry Aurél községi főjegyző munkatársai a terv megrajzolásában és kivitelezésében Kuzman Béla műszaki tisztviselő, a terület felmérésében és beosztásában Szepessy József okl. mérnök, a munkálatok vezetésében Maylänner Mátyás építőmester, a községi és társadalmi szervezésben Havasi András volt bíró és Óberfrank György jelenlegi községi bíró, a bizottsági munkában Képessy Béla áll. polg. isk. igazgató és Borokay Tivadar községi jegyző voltak.

Az ünnepi közönség egyöntetű véleménye szerint a dunaharasztii hősi liget első helyen áll az országban. Különösen emeli Földváry főjegyző és munkatársainak érdemeit az, hogy nemcsak szépet alkotni tudtak, hanem gondoskodtak a fenntartásáról, amennyiben vízvezeték útján a liget állandóan öntözhető. A vízvezeték motoros szivattyúkútja egyúttal tűz esetén hatalmas mennyiségű vizet tud rendelkezésre bocsájtani és a szomszédos utcák öntözését is lehetővé teszi. Méltó dísze a Hősi liget annak a munkának, amit Földváry főjegyző 8 éves működése alatt végzett, a községháza átépítésének, a Dunapart fásításának, a járdák betonnal való burkolásának, temetők, piactér rendezésének, négy szivattyús motoros-kút építésének, mindezt a község régi 200.000 P-s tartozásának kifizetése és 1929 óta a pótadó több mint felére való lecsökkentése mellett.

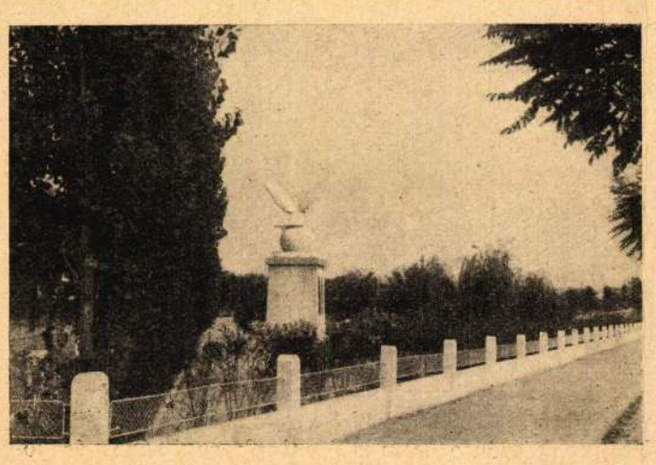

Dunaharaszti hősi liget. (Földváry Endre felvétele.)

Meg kell emlékeznünk még az ünnepség kitűnő megszervezéséről is, amely nemcsak az előbb leírt művészi rendezésben nyilvánult meg, hanem abban a példás fegyelemben, amelyet a nyolcezer főnyi közönség az ünnepély fényétől és szépségétől meghatódva magára vett.

Őszinte örömmel és szeretettel tárjuk közönségünk elé a Dunaharaszti Hősi Liget és Országzászló epítésének hatalmas munkáját és gyönyörű ünnepségét avval a reménnyel, hogy egyesületünk többi községeiben is szeretettel fogadják ezen nemes cselekedetnek hírét és sikerül a többi községek vezetőségében és lakóiban is lángra gyujtani a szunnyadó magyar lelkeket és rövidesen újabb nemes alkotásokról adhatunk hírt egyesületünk értesítőjében. *Földváry* Aurélt és munkatársait pedig arra kérjük, hogy a megindult úton haladjanak tovább törhetetlen akarattal és fejlesszék községüket továbbra is igaz hazaszeretettel és lángoló lelkesedéssel.

LAPSZEMLE

A Magyar Sajtó ez évben is szeretettel, melegséggel foglalkozott a Csepelszigeti Duna Egyesület 1937 július 6-i hajóútjával és közgyűlésével. *Hálásan köszönjük* a magyar sajtó ezen lelkes támogatását, amellyel újra bizonyságot szolgáltatott, hogy a köz érdekében meginduló mozgalmakat szívesen felkarolja és támogatja. A fővárosi napilapokban a következő cikkek tájékoztatták a nagyközönséget egyesületünknek Bornemisza Géza Őnagyméltósága elnöki vezetésével folyó működéséről.

Az Est: „Második Balatonja legyen Budapestnek a *szép Csepeli Dunaág*".

Budapesti Hírlap: „*Bornemisza Géza miniszter:* A Csepeli Dunaág legyen az ország második Balatonja".

Esti Ujság: „Bornemisza Géza a *Csepelszigeti Duna Egyesület* közgyűlésén".

Függetlenség: „*A Csepeli Dunaág legyen az ország második Balatonja* — mondotta Bornemisza Géza a Duna Egyesület közgyűlésén".

Friss Ujság: „A második Balaton legyen a Csepeli Dunaág".

Kis Ujság: Bornemisza Géza *Dömsödön.*

Magyarság: „*Második Balatonná* akarják fejleszteni a Csepeli Dunaágat".

Magyarország: „*A Csepeli Dunaág* legyen a második Balaton".

Nemzeti Ujság: „*Nagy tervek a Csepeli Dunaággal:* A Balatonhoz méltó üdülővidékké akarják kiépíteni".

Pesti Hirlap: „*Bornemisza miniszter* a Csepeli Dunaág fellendítéséről".

Csepelszigeti Duna-egyesület hivatalos értesítője 1937. 3.

MDK

Dunai Anna

ruhaterv

4. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1959. dec.

MDK

Dunai Anna, ruhaterv

4. Orsz. ipa rm. kidll. Mücs. 1959.

MDK

Dunai Anna

Dunai Anna /ruhaterv/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiall.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitas.Műcsarnok Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31. Kat.

Turai Anna

Ruházati formatervező, részt vett a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás Miskolcon, 1975. jún–júl.

Dunai Anna
diszatterverő

Illusztráció

—: Kék ég alatt.
Nők Lapja, 1973. július 21 — 19 oldal

Dunai Árpád

terve: Toš Warnsdorf ipari csarnok.
Építép: Pácza J.

Ipartero: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

291

Dunai Árpád

Terve: Tiszavasvári mákgubó tároló.

Építész: Szotyori Nagy M.

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

29.1

Dunai Árpád

Terve: Szegedi H. K. kavicssiló tetőszerkezet. Építész: Szotyori Nagy M.

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

30 l

Dunai Árpád

terve: Masped raktárcsarnok. Építész: Rácz Endre

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása. Budapest, 1972.

291

Dunai Árpád

terve: Miskolci H. K. betongyár és cement-
siló. Építész: Mezei Gy.

Ipartérv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

30 P

Dunai Árpád

Fülöp Imre: Házgyárak. - Statikusok: dr. Bosri Béla, Dunai Árpád, Farkas Endréné, Gellyas László, Nagy Pergo Zoltán, Pikler Éva. - Épületgépészet: Katona Lajos, Kadosa Gyuláné, Skublics Viktor, Valló Béla. Közmű: Koposay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.műv. 1971.4.sz. 25-29. l.

Dunai Árpád építész (Ipartery)

Szerepel az alábbi pályázatom
(2 rajz, repró)

Dr. Gyöngyösi István: Nemzetközi szervezetek - UNIDO - IAEA - központja
Bécs, terv pályázat, 1969

Magyar Építőművészet 1970/2 sold.

Dunai Árpád

cikke: Bővíthető műkgubótároló

[illegible] 1972. 4-5. sz. 186-189 l.

Dunai Árpád

Az IPARTERV-nél dolgozó épitészek alkotásaiból rendeztek kiállitást a Müegyetem aulájában. A tárlaton szereplők körülbelül tiz éve fejezték be egyetemi tanulmányaikat és most elsősorban ipari épületeket terveznek. A művész munkái közül a "játékos, könnyed hatásu, elegáns szerkezeti megoldásai"-t emeli ki Németh Ferenc: "Lehet-e szép a gyár?" c. beszámolójában.

Élet és [1]rodalom, Bp. 1972. nov. 11.
XVI. évf. 46. sz. 12. lap.

Óbudai Pincegaléria

Budapest, III., Fő tér 1. (Zichy-kastély)

Néma költészet

DUNAI BEÁTA

kiállítása

Megnyitja 2008. május 27-én 18 órakor
Sándor Miklós festőművész

A kiállítás megtekinthető május 28-tól június 22-ig hétfő kivételével 14-18 óráig

nka
Nemzeti Kulturális Alap

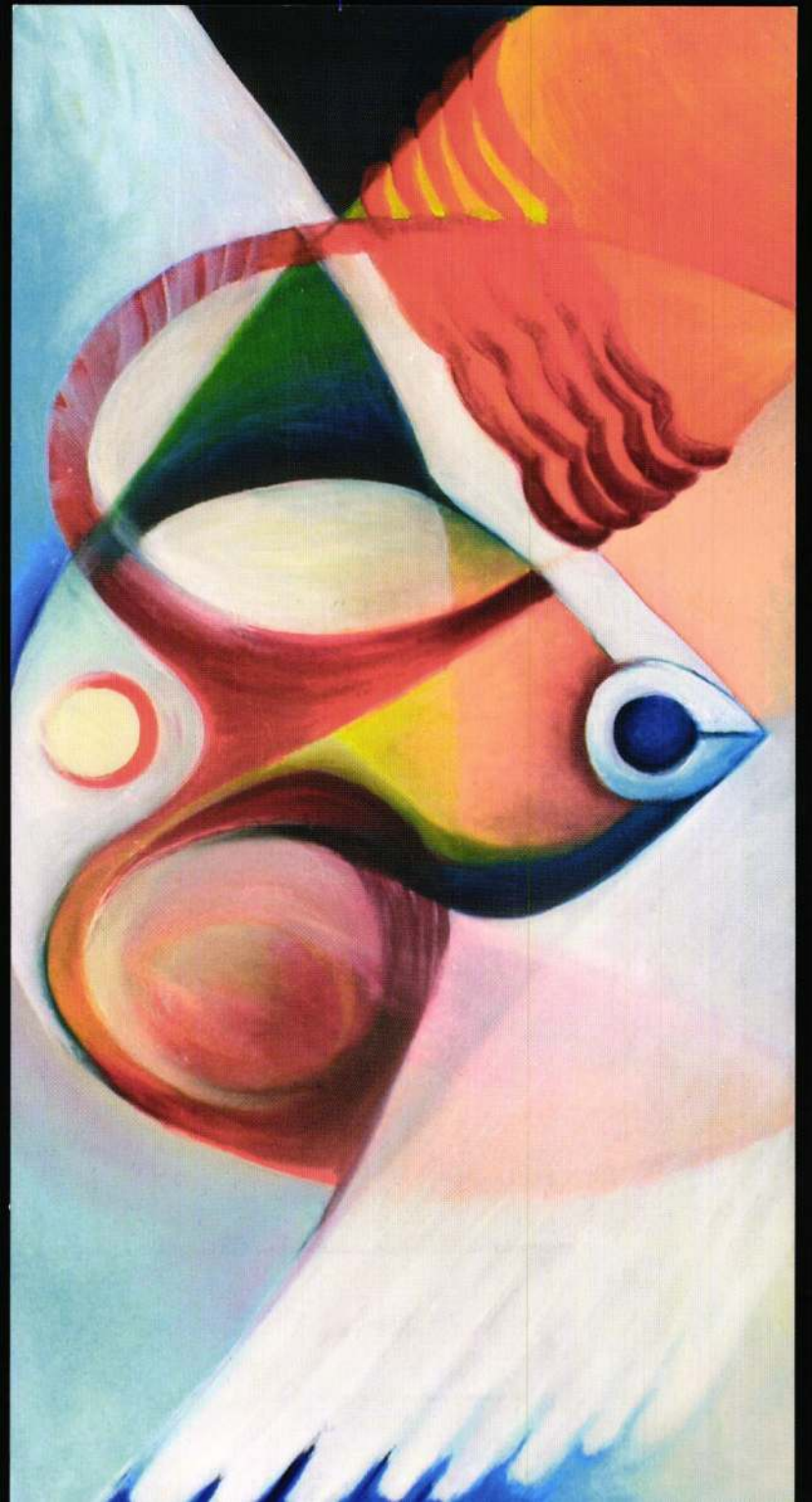

Dunai Imre

1948. július 15-én születtem Pesterzsébeten.

1965 óta jelennek meg rajzaim, karikatúráim a különböző magyar lapokban.

A nemzetközi szatirikus és karikatúrafesztiválokon rendszeresen részt veszek.

Díjak: MAROSTICA (ITALIA) 1976.
A NEMZETKÖZI SCI-FI BIENNÁLÉ NAGYDÍJA
KNOKKE-HEIST (BELGIUM) 1976.
A NEMZETKÖZI ZSÜRI KÜLÖNDÍJA
DIPLOMÁJA

Jelenszky László

1947. február 3-án születtem Alagon.

Első karikatúrám 1968-ban jelent meg.

Több nemzetközi kiállításon vettem részt, ahol az alábbi díjakat nyertem:

1973. MOSZKVA (bronz)
1976. BORDIGHERA (Nagydíj és Ezüst Pálma) Itália
1977. SKOPJE (Különdíj) Jugoszlávia
1977. MAROSTICA (Különdíj) Itália
1980. SKOPJE (Ezüst)
1980. BORDIGHERA (Különdíj) Itália

Felelős kiadó: Chikán Bálint

Kossuth Nyomda, Budapest

A STÚDIÓ GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

studio galéria

DUNAI IMRE
ÉS
JELENSZKY LÁSZLÓ

GRAFIKUSMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1980. SZEPTEMBER 24-TŐL
OKTÓBER 12-IG

STÚDIÓ GALÉRIA
BUDAPEST V., BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

Dunai Imre
grafikus

Részt vett a moszkvai Nemzetközi karikatúra kiállításon.

—: Nemzetközi karikatúra kiállítás, Művészet, 1973. augusztus - 43 oldal.

Dunai Imre

A Fiatal Karikaturisták
Klubjának tagja

N.N.: Hogyan gyűjtsünk
Karikaturistákat?

Nagyatád Ifjúság 1971 VII. 9

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dunai Imre
MAGYAR HÍRLAP
1972 MÁR 4

1021

ÁMBÁR SZERETNÉK, HA TÖBBET TUDNÁNAK ADNI

Fiatal karikaturisták

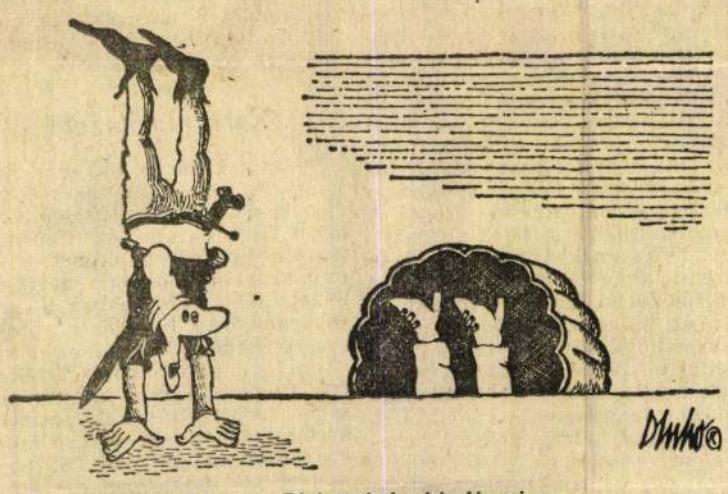

Súgó. – Dluhopolszky László rajza

Lehet, hogy erre a kérdésre: *mitől lesz valaki karikaturista,* az a tíz fiatalember sem tudna válaszolni, aki a Magyar Újságíró Szövetségben — a karikaturista szakosztály jóvoltából — állított ki. De arra a kérdésre, hogy hogyan lesz karikaturista, már inkább adhatnának választ.

Kezdjük ezzel: Tízük közül egy sem járt képzőművészeti főiskolára, egyiknek sem hivatása a grafika. Sőt; éppen az, hogy *főiskolán nem tanítják a karikatúrarajzolást,* sodorta őket egymás mellé, hozta így össze őket. Akad közöttük — és szám szerint ők vannak legtöbben — nyomdász, van fényképész, építészeti egyetemi hallgató és technikus, bányászati szerkesztő és fogtechnikus is. (Az utóbbi legalább előddel dicsekedhet ezen a szakon, dr. Pesti István fogorvossal.) A többieknek nincsen ősük. Azaz mégiscsak. Legalábbis kiállított rajzaik alapján kikövetkeztethetjük, hogy *a világ karikatúratermésében ki merre orientálódott, ki kit választott példaképül magának.* De ez rendjén is van így: mindenkinek kell tanulnia valakitől. Ők pedig *tanulnak, szívósan.*

Tulajdonképpen múlt év februárjában kezdődött az egész. Egyiküknek eszébe jutott, hogy hallomás alapján összehívja azokat, akiket érdekel a karikatúra, s velük együtt megalakította a *Karikaturisták Klubját,* a Budai Pamutnyomó Vállalat (Goldberger), népszerű nevén a „Goli" kultúrtermében. S ettől kezdve hetenként jöttek össze, hogy megmutassák egymásnak rajzaikat és szövegeiket is: akkor még úgy hitték, hogy *a szöveg és rajz elválaszthatatlan.* De éppen a beszélgetések, egymás bírálata világította meg a számukra, hogy a rajz — ha valóban karikatúra — szöveg nélkül is tud beszélni, még tömörebben, élesebben, felkiáltójelesebben, mint szöveggel együtt. A krónikás elmondhatná, hogy bírálat közben miként alakult stílusuk, rajzkészségük, de ez fölösleges is, hiszen a közönség a múlt évben a *Divatcsarnok Lotz-termében,* majd a *Május 1. mozi előcsarnokában* láthatta rajzaikat. S ha most módja nyílna egybevetni azokkal a rajzokkal, amelyek a MÚOSZ-ban láthatók, úgy krónika nélkül is lemérhetné azt a fejlődést, ami egy év alatt ment végbe.

A tízek — és most már soroljuk a neveket: *Dunai Imre, Rau Tibor, Gáspár Imre, Dluhopolszky László, Jelenszky László, Benkő Viktor, Lakatos Ferenc, Tarnóczy Zoltán, Tettamanti Béla és Krenner István* — egytől egyig kiforrottak grafikailag, mindegyik sajátos — habár olykor még kielemezhetően kölcsönzött — stílusban dolgozik. De a stílus jelent-e már saját világot is? Jelenti-e vajon azt, hogy máris megtalálták azt a sajátos, nem csupán rajzi, hanem — szinte így mondanám — filozofikus hangvételt, ami egységes világnézeten belül egyéni árnyalataikat meghatározná? Vajon megtalálták-e már önnön gondolataikat? Vélhetően — azt a csodaszert, amelynek segítségével a világ megváltását remélhetik? Avagy: egyáltalán meg akarják-e váltani a világot? Erre az utóbbi kérdésre ez idő szerint még nem lehet válaszolni. Jószerivel témaválasztékuk alig terjed túl a megszokotton („kis ország, kis probléma") — ámbár *szeretnék, ha többet tudnának adni,* mint azt, amit maguk is megvehetnek az újságos standokon.

Miben mások mégis? A hangvétel fanyarságában, a szándékolt szárazságában, a rajzi eleganciát kerülő, célratörő karikírozó kedvben, abban, hogy még erotikus téma esetében sem keresik azt, ami „vonzó", azaz a karikatúra pongyolájába bujtatott közkeletű és felhígított „szépséget". Továbbá: inkább a gondolati jellegű humorra hajlanak, semmint a viccelődésre, s jobban kedvelik a fekete humort, mint a rózsaszínűt. Elég ennyi? Nem. De *ki lehet indulni belőle.*

Nézzük a témákat: labdarúgás, alkoholizmus, filmkészítés, portré, történelem, öreglányok és agglegenyek, külpolitika és egzotikum. De ami szerencsére hiányzik; Közért, BKV és érdektársai. Mintha azonban még *nem jöttek volna rá a karikatúra publicisztikai ízére,* nem találtak volna rá annak lehetőségére, hogy grafikai humorral, vagy grafikai iróniával, netán a szatíra erejével vegyenek részt a *közéletben,* s fedezzék fel a felszíni jelenségek mögött a pellengérre igazán méltó lényeget.

Lesz-e lehetőségük, van-e létjogosultságuk? Nincs-e máris túl sok karikaturista? Persze, ahogy vesszük. Ha csupán egy szatirikus hetilapunk van, akkor máris nagy a túltengés. De kérdés, hogy elegendő-e, szükséges-e, hogy csupán egy legyen? *A verseny, a konkurrencia alighanem jót tesz a humornak is.* S a fiatalok e csoportjának próbalapja, a Bakfity — minden fenntartott bírálatunk ellenére — máris azt mutatja, hogy *egy második gárda kialakításának adottak a lehetőségei.*

Bojár Iván

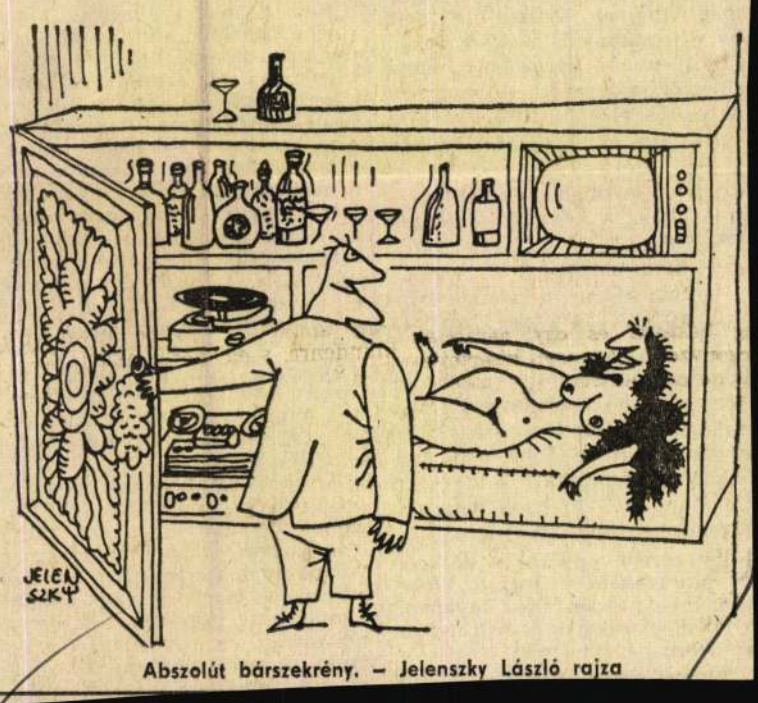

Abszolút bárszekrény. – Jelenszky László rajza

ná megmagyarázni, miért? A *jockey clubok* zártkörű, arisztokratikus világa iránt érzett nosztalgia hívta volna életre? Aligha. Sokkal inkább az Amerika- és angolimádat. Annak a folyamatnak egy tünetéről van itt szó, amely az idegen, főként az angol nevek utánzásában nyilvánul meg, amelynek eredményeként az éjjeli mulatók a *night club*, a szállodák, az *Annabella*, a *Marina*, a számítógépek, a *kompjúter* (így *-pjú*-val mondva), a zenekarok, *Scampolo*, *Neoton*, *Locomotiv* (így *-c*-vel), *Mercedes* (ez Felsőjózsán muzsikál), *Black Star* (ez meg Balmazújvároson zenél) és még sorolhatnánk a példákat, neveket kapják.

Vagy így akarnak valakik európaiabbaknak és műveltebbeknek feltűnni? Tessék elhinni, nem kell szégyelnünk magunkat még a művelt Nyugat előtt sem, ha egy nálunk is meghonosodott intézményt — bár angol nyelvterületről származott — magyarul nevezünk el.

Ne tegyünk úgy, mint az adomabeli mester, aki cégtáblájára ezt írta: csizmadia és *kéjgáz*.

— Mi az a *kéjgáz*? — kérdezték tőle.

— Nem tudom.

— Hát akkor miért írta oda?

— Mert olyan szép.

A valóban művelt nyugati jobbik esetben megmosolyog bennünket, rosszabb esetben pedig szánakozik rajtunk, hogy szégyelljük anyanyelvünket, hogy nem tudjuk, vagy nem akarjuk magyarul mondani azt, ami csak magyarul értelmes számunkra.

Úgy érzem, ezekkel a kérkedő, álműveltséget fitogtató, előkelősködő nevekkel édes anyanyelvünket sértegetjük és nemzeti érzésünket bántjuk meg.

Áldozatkész hazafiak, költők

A hűtlenségi per

Volt valami szimbolikus abban a tényben, hogy a korai magyarországi munkásmozgalom vezetőit a párizsi kommünnel való szolidaritásuk, a nemzetközi munkásosztállyal való együttérzésük miatt fogták először perbe. A XVIII. század végétől eltelt közel száz év folyamán szinte tradícióvá vált, hogy *a magyarországi haladás tábora a Párizsból kiinduló eszmékre, mozgalmakra reagál.* A jakobinusoktól a 48-as forradalmi mozgalmakon keresztül egészen a kommünig Párizs követőit fogták perbe, hurcolták meg mind az osztrák császár hatóságai, mind az önállóvá vált magyar kormány rendőrei. De míg korábban nemesek, polgárok vagy soraikból származó értelmiségiek kerültek bíróság elé, a francia polgári forradalom eszméinek hirdetéséért, most egy új osztály, a munkások, s a hozzájuk csatlakozó intellektuellek — a szocialista átalakulás, a Marx vezetésével nemrég megalakult I. Internacionálé céljainak hirdetéséért kerültek a börtönök mélyére.

Egyszerű, szegény emberek

Vincze Edit szépen megírt, gondosan szerkesztett, széles körű forrásanyagra épült elbeszélő történeti munkája elsősorban az által kelt mély benyomást az olvasóban, hogy *egyénien mutatja be ennek az új osztálynak első hősi képviselőit.* (A könyv címe: *A hűtlenségi per.*)

Nem a magyar haladás táborában általában megszokott szép hangzású nemesi nevek, s nem a viszonylag jól szituált családból kikerülő művelt, képzett intellektusok a könyv hősei. *Egyszerű szegény emberek, munkások vagy új értemiségiek*, sok közöttük még nem is magyar, maga vagy családja még osztrák, vagy cseh földön született. Nemcsak intellektuális érdeklődésük, de saját élettapasztalatuk, a fizikai munka ismerete, és a munkássors átélése vitte őket a szocializmus gondolatainak táborába. — Farkas Károly, Politzer Zsigmond, Külföldi Viktor, Ihrlinger Antal, Essl András nevét alig-alig, csupán kis munkáskör, az első munkásszervezet tagjai ismerték korábban.

A szerző az első hazai munkásszervezkedés történetét lobbantja fel, bemutatva, hogyan jutott el a magyarországi munkásság a párizsi kommünnel való szolidaritásig. A magyarországi kapitalizmus még jórészt a kezdeteinél tartott, *az országban alig néhány százezer ipari munkás volt, és ezek zöme is a kisiparban dol-*

pártok befolyása alatt álltak; e pártok demokratikus, kispolgári gondolatai és ellenzékisége, úgy tűnt, a munkásosztály érdekeit is kifejezik.

Keresztmetszet

De az a kevés is, aki ezen túljutott és szocialistának mondta magát, *eszmeileg egyáltalán nem látott tisztán.* A népszerű német munkásvezér, Lassalle befolyása, még nagyobb volt Marxénál. Fellelhető tehát a korszakban, a szervezkedésben *az indulás nagyfokú romanticizmusa.* Vincze ezt a romantikát annak ellenére érzékelteti, hogy világosan kifejti: *sorsukat tudatosan vállaló, eszméikért mindent kockára tevő munkásvezérekről volt szó.* S hogy minden romanticizmus ellenére a kormány mennyire tartott már az első méreteiben jelentéktelen munkásszervezkedéstől, azt mi sem bizonyítja jobban, minthogy vezetőit letartóztatja, és hűtlenségi pert indít ellenük.

Vincze Edit a per történetét adja elő a letartóztatástól a felmentésig és keresztmetszetet ad a korai munkásmozgalomról. (A per 1872. április 22-én kezdődött és december 20-án végződött.)

A munkásvezetők letartóztatása és perbe fogása *szerves része* volt annak a nemzetközi hajszának, melyet a különböző kormányok szinte összeurópai méretekben indítottak a munkásszervezkedések ellen. A könyv jól érzékelteti, hogy miközben a kormányok — sőt más vonatkozásban a perbefogottak védelmére sietők ellenzék is — a nemzetköziséget kárhoztatják a munkásmozgalomban, addig maguk is nemzetközi szinten kapcsolódnak a szocializmusellenes hajszában.

Szép, igaz emlék

Mai szemmel — a tömegvérengzések, vallatások, koncentrációs táborok után — ez az üldözés is naivabbnak tűnik. A liberális korszak még nehezen tudta saját magát áthágni, s a munkásmozgalom üldözésének megfelelő rendőri módszereit, még inkább jogi formuláit megtalálni. A per döntő bizonyítéka — az I. Internacionálé vezetőivel folytatott levelezés — melyet Vincze Edit a moszkvai Marxizmus—Leninizmus Intézet irattárában fedezett fel újra, *nem volt elégséges bizonyíték* az államellenes összeesküvés koncepciójának bizonyítására. A bíróság pedig még nem függött annyira a kormánytól, hogy kívánságát — a vádlottak elítélésére — minden további nélkül honorálja.

A per tehát *részben kudarccal végződött.* Csak részben — mert a vádlottak felmentése ellenére is a per *visszavetette a mozgalom terebélyesedését.* De a fő célt a kormány mégsem érte el. Azt akarták ugyanis bizonyítani — és ebben a kispolgári ellenzék is egyetértett a kormánnyal —, hogy *Magyarországon nincs munkáskérdés.* Maga a per, s még inkább a munkásmozgalom további fejlődése adta ennek a feltételezésnek *legvilágosabb cáfolatát.* (Vincze Edit értékes írása talán ebben marasztalható el, hogy nem adott képet arról, miért és miként létezett ténylegesen munkáskérdés Magyarországon.) Hamarosan megalakult az első Magyarországi Munkáspárt, s bár még közel két évtized telt el míg a Szociáldemokrata Párt megalakulásával létrejön a munkásosztály tartós politikai szervezete — a magyarországi munkásmozgalom első vezetőinek tevékenysége ezt az utat készítette elő.

Vincze Edit könyve *szép és igaz emléket állít a magyarországi szocializmus előtörténetének*, az ifjú magyar munkásmozgalomnak és sokszor méltatlanul feledésbe ment katonáinak.

Ránki György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TEXTILÉLET

Dunai Imre

1021

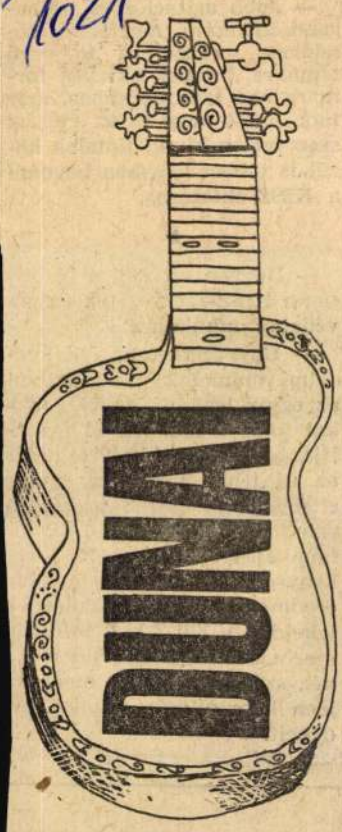

Dunai Imre, a Fiatal Karikaturisták Klubjának tagja, huszonhárom éves, tehetséges, ötletes, újságrajzoló karikaturista. Szánt szándékkal nem írom le, hogy művész, hiszen ma már majdnem mondenkire rámondják egyszer-másszor. A fiatal pestszenterzsébeti srác első rajzai az ERZSÉBETI DIÁK című iskolaújságban jelentek meg. Majd cinkografus lett a Kossuth nyomdában és eljegyezte magát — azt hiszem örökre — Grafika-szépasszony Karikatúra lányával.

Rajzi ötletét jó készséggel és élvezetes stílusban jelenteti meg. Minden rajzában ott lappang a báj, kedvesség, mely humánumból fakad — nem nyomorít és nem tesz senkit nevetségessé, hanem, nevetséges szituációt teremt; meglelve az élet egy-egy furcsa, nevetségessé váló pillanatát. Ezt a pillanatot jeleníti meg, jól komponált grafikában a karikatúra rajzos keretein belül élményt adó, mosolyt, derűt keltő lapjain.

— Kit tart példaképének a magyar karikaturisták közül?

— Többeket. Hegedüst, Rébert, Sajdikot.

— Mit remél a Fiatal Karikaturisták Klubjától?

— Örülök, hogy összeismerkedtem a fiúkkal, élmény minden találkozás, minden klubnap.

Én remélem, hogy Dunai Imre nemsokára ismert és kedvelt karikaturista lesz Pest-Budaszerte.

Szánthó Imre

Fortissimo

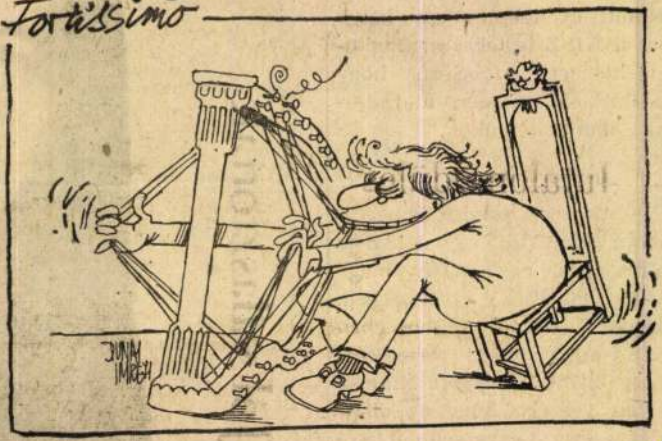

Fortissimo

megemlíti, h
KISZ-vezetők
tagok... az
kérték szár
szervezettől.
bizottsága vi
egyet ezzel, s
szervezeti je
biztosítani a
magyarázza e

— A KISZ
is ez, amit a
hoz kell alkalmaznunk. A tömegbefolyás erősítésében a párt-, a szakszervezet és a vállalat óbudai egységeinek gazdasági vezetői is sokat segíthetnek.

★

— Az alapszervezetek és a gyári (és központi) KISZ-szervezetek beszámolóiban, s a PNYV KISZ-bizottságáéban is alapvető okként említik a munkaerővándorlást, mint a nem megfelelő KISZ-munka magyarázatát. Lehet-e minden hiányosságot ezzel indokolni?

— Nem. De, hogy a fluktuáció a KISZ-vezetőségeket is jelentősen érintette, s ez hátráltatta a jó ifjúsági tevékenységet. Káderképzésben nem lehetett lépést tartani a munkaerő-mozgásokkal. S ha mennyiségileg ki is használtuk a lehetőségeket, nemegyszer nem elég átgondolt volt néhány fiatal továbbképzése. A fluktuáció már nem növekszik olyan mértékben, mint az elmúlt években, s egy keveset a KISZ is tehet a munkaerő-helyzet javításáért, hogy a fiatalok szívesen maradjanak munkahelyükön.

★

— Az évek, esetleg hónapok során kialakult egy KISZ-es törzsgárda, egy „aktív mag" a kerületi PNYV-egységekben. Tagjai döntő többségben KISZ-megbízottak, vezetőségi vagy bizottsági tagok. Nincs-e olyan veszély, hogy az alapszervezetek egyszerű KISZ-tagjaihoz alig vagy nehezen eljutó informálás miatt zártkörű klikkek lesznek e „ma-

— Hogyan értékeli a bizottság a KISZ-szervezetek érdekvédelmi munkáját?

— Úgy tudom, az érdekvédelmi munkánk a kerületben az egyik legjobb, de még sokkal jobb is lehetne. Ehhez az ifjúságpolitikai határozat és az új ifjúsági törvény gyors elterjedésére és tudatosítására van szükség. Az üzemi, illetve munkahelyi négyszögek tevékenysége így sokkal élőbb, eredményesebb, jelentősebb lehetne. A KISZ-nek is olyan megbízottakat kell küldenie a négyszögekbe, akik megfelelően képviselik a fiatalok érdekeit.

Jól választottak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI LAPOK
Budapest
1973 NOV 28

Dunai Imre karikaturista
1021

Megjegyzések rajzban

DUNAI IMRE FAMETSZETEIVEL, JELENSZKY LÁSZLÓ SZIGET-VIZIÓJÁVAL ÉS TETTAMANTI BÉLA KEDÉLYHULLÁMZÁS CÍMŰ RAJZÁVAL JELENTKEZIK MÁSODSZOR A FIATAL KARIKATURISTÁK KLUBJA LAPUNK HASÁBJAIN.

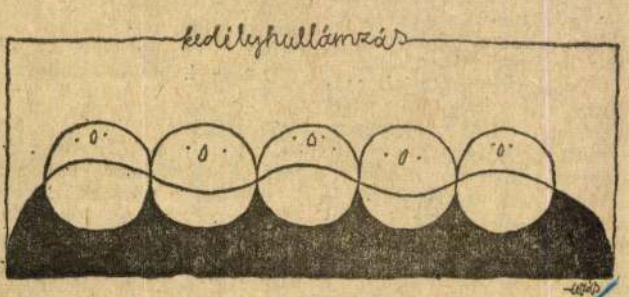

JÓ TANULÓ —

SZABOLCSI JÁNOS

Negyedéves magyar—francia szakos hallgató a Jó tanuló, jó sportoló verseny egyik győztese, sakkozó.

1966 óta játszik, a Vasastól került a BEAC-hoz. Itt érte el a mesteri címet, és csapatával az OB I-ben a 6. helyet. Edzői: Káposztás Miklós mester, dr. Szily József nemzetközi mester, Flórián Tibor nemz. mester, de sokat segített még Staar Gyula, az egyetem sakkszakosztályának vezetője is.

— Melyik partidra emlékszel vissza a legszívesebben? — kérdezem az ifjú mestertől.

— Volt több is. Játszottam a magyar élmezőny sok tagjával, közülük Dely Pétert és Szilágyi mestereket legyőztem, Forintossal döntetlent értem el.

— Rendszeresen olvasol sakkfolyóiratokat?

— Természetesen. A magyar lapokon kívül jugoszláv és német újságokat veszek.

— Úgy tudom, néhány játszmád külföldi lapokban is megjelent. Így van?

— Igen. Angol, svájci, finn, szovjet újságok publikáltak egy-két partit.

— Miben látod Fischer klasszisát?

— Roppant nagy energiát tud összpontosítani és napi edzésidejében összesíteni.

— Hogyan ítéled meg Portisch esélyeit?

— Portisch nagy sakkozó. vasakaratú. Sok partiját vizsgáltam. de még ma sem tudom egész pontosan, hogy mit is csinál a táblán. Megverheti Petroszjant.

— A kombinatív, vagy a pozíciós játék híve vagy?

— A játszmák legtöbbjében higgadt pozíciós játékra törekszem.

— Mik a terveid egyetem után?

— Középiskolai tanár szeretnék lenni, az emberek jobban érdekelnek, mint a tudomány.

IRINYI GYÖRGY

Gyuri másodéves vegyészhallgató, tájékozódási futó.

A KSI-ben kezdett sportolni atlétizált Iharos Sándor felügyelete alatt. 1966-ban választotta a tájékozódási futást, akkor igazolt a BEAC-hoz. Kemény munkával, ami az edzési időszakban heti négy alkalommal 15—20 km futást jelent, jó eredményeket ért el Tavaly még junior volt, a idén már felnőtt mezőnybe indult. Nem tartja magát a élvonalhoz tartozónak, de eredményei rácáfolnak; ifjúsági vá logatott volt, a Jó tanuló, j sportoló versenyben elért ké legjobb eredménye az április 2. hely váltóban, valamint a augusztusi 5 napos nemzetkö versenyben hozott 12. hely.

— Jártál-e külföldön? — fo dulok Gyurihoz.

— Igen, 1969-től három alka lommal is volt verseny Cseh szlovákiában, egy 2. és egy helyet értem el.

— Nem vesz el sok időt futás?

— Szeretem minden perce met maximálisan kihasználn és nem ez az egyetlen elfog laltságom a tanuláson kívü Sokat olvas, németet fakultatí módon az egyetemen; angol kezdő szinten otthon tanul.

Kutatóvegyész szeretne len ni. Tanulmányi eredményei é a falon függő oklevél bizonyít ja, hogy a legjobb úton hala Az oklevelet 1970-ben a Nem zetközi Kémiai Olimpián rész vett négyfős magyar csapa tagjaként kapta.

Sokat köszönhet barátainak akik a tanulásban, sportba egyaránt segítették.

— Kit tekintesz sportoló példaképednek?

— Ez nem nehéz kérdés Balczó Andrist. Szorgalma, ki tartása, fegyelmezettsége szin te páratlan. **Mátrai Tibor**

TTK-GYŐZEL

November 2—3 között Pécs volt a házigazdája a harmadízben lebonyolításra került Hatvani Kupának, mely a tudományegyetemek egyik legrangosabb kispályás labdarúgó-versenye.

A idei találkozó a hagyományos résztvevőkön túl új nevekkel is bővült: négyéves fennállása során első alkalommal rajtolt a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Kihelyezett Tagozata (Pécs) együttese, s küldöttségünkben helyet kapott a BTK-s legénység is.

A torna hat csapata két csoportban vívta meg első mérkőzéseit. A PEAC tornacsarnok melletti villanyfényes pályákon már a csoportmérkőzések során nagyszerű küzdelmeket láthattunk. Az I. csoport első találkozója szinte a döntőnek is beillett: a kupavédő pécsi jogászcsapat, s nagy esélyes TTK-s válogatottunk változatos, színvonalas mérkőzése (2:0-ás hazai vezetés után) 3:3-as döntetlenne végződött.

A másik csoport három csapata körbeverte egymást. A debreceniek sorsa szinte tragikusan alakult: a BTK ellen 3:0-ás vezetés után kapott ti zenegyessel nem jutottak to vább: az 5—6. helyért kellet játszaniuk. Ha nem kapnai gólt — döntősök... A csoport ban a holtversenyt tizenegyes rúgások döntöttél el: a szerencse a pécsi közgázosok oldalán állt — a BTK csapatának a 3—4. helyért kellett játszania.

Szombaton délután a helyosztók után került sor a döntőre. Az első percekben ránkijesztettek a pécsiek, de a kiegyenlítés után fokozatosan följött csapatunk, s a második félidőtől kezdve „móka, játék kacagás" folyt a pályán. Csapatunk végül is könnyed, fel szabadult játékkal, parádé

ahol nagy a dombocska
oda szalad a nyulacska

Dunai Imre

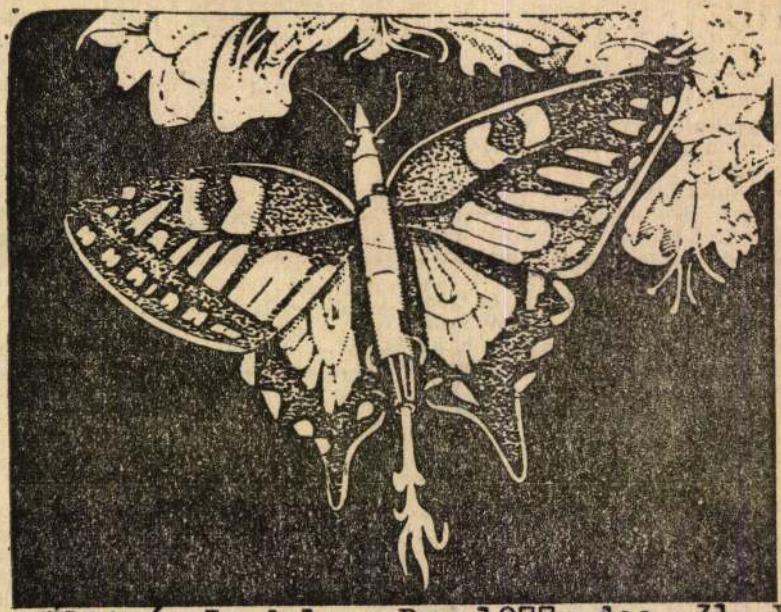

Dunai Imre rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31. XXI.évf
53. sz. 14. lap.

Az idén 150 éve halt meg Beethoven. Va-

HEGEDÜS GÉZA:

...on beljebb, ...óf úr!...

y ba-
geim-
nőve
azokat
allják
bará-
s még
gysem
mint
a kö-
zonfe-
aksze-
ely az

végre
s kör-
is ál-
hazá-
tartja
ermé-
zt tán
nég ha
bihez.
ved és

ményszomjban nehezen terem babér a magamféle szerénykedő lángelmének.

— Nincs benned ilyenkor a túlzás egyedülálló közérzete? — kérdezte Sróf Károly, hangjában némi kötekedő izgalommal, megrázva ősz, zsíros tincseit.

— Azt hiszem, jobb, ha én kérdezek: hát benned nincs semmi abból az ibolyaszerű, túlzott hazai szerénységből, amelynek rögeszméje lett, hogy a gondolkodás méretei nem haladhatják meg az ország területét? Volnának javaslataim azok számára, akik önbecsülésemet túlzásnak tartják. Garantálom, jól járnának, de nagyon finynyás vagyok a nyelvekre.

— Elismerem — mondta Sróf kissé dermedten, újabb konyakot hörpintve erősítésül —, hogy sok igazság van szavaidban. Ha úgynevezett „nehéz" író vagy is, amiről a postádból, telefonokból, pestiektől, budaiaktól és egyéb vidékiek-

mud, hogy engem feltettek? Megijedtek, hogy valaki utánozni próbál. Egyszóval, belátom, sok baj van velem és ezért megpróbáltak a víz alá nyomni, de ott úszni kezdtem, pedig istenuccse nem nagyon szeretek fürödni, különösen a hideg vízben nem. Aztán kihalásztak, a partra dobtak, a többit rám bízták. S még egyelőre itt vagyok. Ehhez mit szólsz, jó Srófom?

— Hát alaposan megkaptad a magadét. Nem is azért, mert nem értik, amit mondasz, talán nagyonis értik. Ezért hát ne csodálkozz, ha én is rúgok majd egyet rajtad, mert irodalmi életünk jólneveltségéhez tartozik, hogy az ember időnként rúg egyet-egyet. De hát hogy képzeled te, hogy olyan utakon járkálj, amelyek kitaposatlanok egy nemzet irodalmában? A parkban sem léphetsz a gyepre, mert a csőszök helyes követelése, hogy vigyázzunk a virágokra és ne köpdössünk a szökőkútba. Ezért azt tanácsolom neked, hogy a jövőben légy illedelmes, szerényen maradj a háttérben, mint ahogyan az szófogadó ebecskéhez illik, aki ha szépen tud pitizni, hébe-hóba még cukrot is kap. Ezt én mondom neked, Sróf Károly, irodalmunkban megőszült fejjel, hisz jól látom, hogy remeg az orrcimpád minden mondatnál, mert úgy akarsz a má-

Bemutatjuk Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla grafikusokat

Három fiatal grafikus — Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla — jelentkezik e hasábokon. Képzeletük elrugaszkodott. A valóság talajáról dobbantottak, ugrik a gyerek is, ha túl akar látni a párkány magasán... Rajzaikban jövővé hosszabbodik a jelen. Mindhárman a „Csak az van, ami lesz (lehetséges!)" gondolat elkötelezett alkalmazói — más-más eszközökkel.

Így aztán nem csoda, ha Dunai Imre „barokkos" képzeletében már az USA-beli előtt megszületett a szárnyas rakéta... Igaz, csodás pillangószárnyakkal szelídítette. Jelenszky László az elgépiesedő világ jövő-jelen képeinek valamelyikében igyekszik helyet találni az emberi vágyak örök, ártatlan kalandorának, a vagabundnak. Az ütköztetés, a drámai asszociáció Tettamanti Béla sajátja — lírai feloldások nélkül.

Ők hárman évek óta dolgoznak együtt. Önmagukat — a legutóbbi keszthelyi kiállításuk meghívójában — a következőképpen jellemzik.

DUNAI IMRE:

„Huszonkilenc éves vagyok. Autodidakta. Rajzaim, grafikáim 1965-től jelennek meg a magyar sajtó hasábjain. Díjak: 1976. Marostica első díj. 1976. Knokke—Heist, a nemzetközi zsüri különdíja. 1970-től a fiatal karikaturisták alkotócsoportjában dolgoztam, 1976-ban lettem a fiatal képzőművészek stúdiójának tagja. Jól bírom a kritikát és nagyon szeretek rajzolni."

JELENSZKY LÁSZLÓ:

„Harmincéves vagyok. Díjak: 1973. Moszkva (bronz). 1976. Bordighera (Ezüstpálma). 1976. Bordighera, Európa-tanács nagydíja. 1977. Marostica, kritikusok különdíja. 1976-tól a fiatal képzőművészek stúdiójának tagja."

TETTAMANTI BÉLA:

„Harmincéves vagyok. A legtöbbet Steinbergtől, Folontól, Lenicától, Rébertől és a görögöktől tanultam (és az elmúlt hónapban Balczótól). Díjak: 1973. Gabrovó, III. díj. 1974. Szófia, bolgár képzőművészeti szövetség különdíja. 1975. Tolentino, zsüri különdíja. 1976-ban lettem a fiatal képzőművészek stúdiójának tagja. Jelenleg kiállításrendező grafikusként dolgozom, két gyermek legális apjaként. 80 éves is szeretnék lenni."

Nyakas Szilárd

Tettamanti Béla rajzai

Élet és Irodalom, Bp. 1977.

1977. DECEMBER 31.

december 31. XXI. évf. 53.sz.
2. lap.

nagyapánknál. Az ő, valamint ha és unokája korára vonatkozóan nagyjából már megegyezett a tudomány, s meglepetés itt már aligha várható. Eszerint nagyapánk, a Homo erectus 750 ezer, apánk, a Neandervölgyi 150 ezer évet élt, s a fia, a Homo sapiens a százezredik éve körül jár. Kereken egymillió éves a családunk. Tízezer évszázad! Ezer évezred!

Nem, nem indokolt, hogy az első kétlábra állt ősünknél kezdjük, akinek a koponya-köbtartalma éppencsak elhagyta a hozzá hasonló majomfélékét. Kezdjük magunkkal. Tehát százezer év. Túlságosan kerek; adjunk hát hozzá, csak úgy, a nagyobb valószínűség kedvéért valamennyit, mondjuk —, hogy azért teljesen meg se keveredjünk — 1978 évet. Így könnyen kijavítható már idén is a naptár. Csak egy egyest és egy nullát kell az évszám elé írni: 101978. Igen, nem a XX., hanem a CXX. évszázadban vagyunk!

●

Tagadható-e, hogy korunkhoz képest már benőhetett volna az évezredes fejlődés során a majmok 400 köbcentiméter űrtartalmú lapos koponyácskáját kerek egyezer köbcentivel lepipáló boltozatos koponyánk, amelyben agyvelőnk — a kifinomult működéséhez leginkább szükséges legnemesebb alkatrészből — a neuronokból körülbelül 17 milliárdot tartalmaz, több mint négyszer annyit, mint a majmoké. Még kínosabb, hogy a koponyánk

giznie, már el kellett volna végeznie egyetemi tanulmányait, s érett férfiként a lehető legbölcsebben rendezni be életét. Ehelyett még csak az alapfokú ismereteknél tart, még csak most ismerkedik az atomok részeivel, még csak a gén- és űrkutatásnál tart, no meg az otrombábbnál otrombább stikliknél.

●

Ha az életrajzát kutatom a Föld e legfiatalabb öregének, ha vallatom: dadog. Szabódva bár, de bevallja, bizonyos dolgokat szívesen felejt el szándékosan is, bizonyos dolgokra nem szívesen emlékezik. Nehéz sorsára hívatkozik, küzdelmes ifjúságára, a kegyetlen körülményekre. Minél régebbi időkről kérdezem, annál zavartabb és borongóbb. Csak akkor élénkül fel, amikor arról kezd beszélni, hogy úgy tízezer évvel ezelőtt, az összes teremtett lény közül egyedül ő tért át a gyűjtögetésről és vadászásról a földművelésre és állattenyésztésre, s hogy mi mindent csinált, talált fel. Városok, birodalmak neve röpköd a száján, törvények, eszmék seregét emlegeti. Ha figyelmeztetem, hogy saját törvényeit nem fogadta meg, bölcs eszméit veszni hagyta, vállat von. Írt, alkotott helyettük másokat, nagyobbakat, jobbakat. Ha hülyeségeire, bukásaira, visszaeséseire figyelmeztetem, vállat von; nem ment másképp.

feled el szándékosan is, aki nem ceg a tudományával, bölcsességé vel, de ha csak teheti, elhallgatja hogy az egyikkel visszaél a másik kal nem él, aki elhordja tegna emelt templomainak és palotáina köveit disznóólnak, aki az okos ságára butaságával felesel, az ér telmességére értetlenségével bá mul, aki a pillanatnyi vélt érde keit követve könnyelmű szívve felejti valódi érdekeit, s aki h olykor számon kéri magán gyö nyörű emelkedéseit és iszonyato bukásait, önmagáért és önmaga el len való cselekedeteivel telje múltját, akkor szánalmasan dadog ügyetlenül mentegetődzik, s „em berek vagyunk" — mondja ilyen kor, és persze, hogy nem azt, hog okos, értelmes, bölcs emberek (sa piens!) s aztán hebegni kezd sorscsapások súlya alatt elfelejte nagy korszakáról, az egyszer má megvalósult aranykorról, s mag sem tudja, hogy valóban volt- ilyen, hogy valóban emlékezhet- rá, vagy csak hazudik. S még a sem volna baj, ha legalább ennel a megbocsátható önámításnak a alapján szilárdan hinné: sikerült- már egyszer vagy sem, most maj sikerülni fog.

●

Mit tegyek, mit tehetek, mit fo gadjak meg ennek a 101978. évnek kezdetén? Legelső és egészen ap róka lépésként talán kijavítom az az álságosan szerény és önámításr csábító számot a naptár tetején.

Sextus H. Ferenc

ÁRA: 2,50 Ft

Dunai Imre

Két rajzát hozza a lap. Az egyik a "Képző-
művészet"c. rovatban Vadas József: "Szokat-
lan zászlók" c. kritikája mellett, a másik
a Vadas-kritika hátlapján látható.
Repr.-ók.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 5. és 6. lapokon.

Dunai Imre

Dunai Imre rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. lo. lap.

de szerdán, lapzártakor, minden megtörténhet. Vagy, miként főszerkesztőnk mondja: tudniillik nálunk ekkor van élet és irodalom. A maga részéről ő mindjárt szerdán fogadja az elhagyott költőnőket, akik a dialektikus gondolkodású esszéistákkal együtt folyamatosan felolvassák neki az irodalmat, miközben méltósággal tüsténkedik a telefonjában az élet: a minisztérium és az írószövetség.

csütörtök. Akkor még nem volt eléggé sajtómunkás. Csupán egy nagy Kossuth-díjas költő volt, és nem szerkesztett, csak írt az ÉS című hetilapba, mely minden ellenkező hír dacára a szerdai lapzárták nyomán nem annyira a Lipótvárosra, mint amennyire a Lipótmezőre szokott emlékeztetni a harmadik napon. Miért?

ÖRTÉNELMI VICC-NTOLÓGIA

— És a szocrealista?

— Amit hall.

— A HARMADIK ötéves terv végére mindenkinek lesz televíziója és saját repülőgépe — mondja a népnevelő.

— Aztán minek az a repülőgép? — kérdi valaki.

— Hát, mondjuk, maga megtudja a televízióból, hogy Nyíregyházán gumicsizmát osztanak, akkor csak fölpattan a repülőgépre és előbb kerülhet a sorban, mint a szegediek.

KRAUSZ BÁCSI notórius rémhírterjesztő. Amikor harmadszor viszik be, ráijesztenek. Kiviszik az udvarra, bekötik a szemét, rálőnek vaktöltéssel. Utána reszkető inakkal kívánszorog az utcára, meglátja egy ismerősét, odainti.

— Mondok valamit, Szabó úr, de ne adja tovább! — Közelebb hajlik, súg: — Képzelje, már töltényük sincs!

SOKADIK BÉKEKÖLCSÖN-JEGYZÉS az üzemben. Valaki nem jegyez. Kérdik, miért?

— Nézzék: van már egy Inotám. Van Kazincbarcikám. Van egy kohóművem Sztálinvárosban. Most szeretnék végre egy lódenkabátot is.

BESZÉLGETÉS 1956 nyarán:

— Mi a véleménye a belpolitikai helyzetről?

— Van véleményem. De úgy

mondja el az életrajzát.

— Kérem. Rőfösségéd voltam az Osztrák—Magyar Monarchiában. Aztán önálló kiskereskedő a Csehszlovák Köztársaságban, majd zsidónak minősülő személy a Magyar Királyságban. Végül szövetkezeti dolgozó a Szovjetunióban.

— Szép — bólogat Péter. — Maga aztán jól összebarangolta a világot.

— Én? Egész életemben ki se mozdultam Munkácsról.

60-AS ÉVEK

KÁDÁR JÁNOS megérkezik New Yorkba. Tüstént megrohanják az újságírók. Az egyik megkérdi:

— Mi az ön véleménye az amerikai sztriptíz bárokról?

Kádár kivágja magát:

— Vannak Amerikában sztriptíz bárok?

Másnap a lapok első oldalán ott a szenzáció:

„Kádár János első kérdése Amerika földjén: Vannak itt szriptíz bárok?"

KÉT FOGOLY a zárkában:

— Maga miért ül?

— Mert nem értettem egyet a kormánnyal.

— Kis izgatás, mi?

— Nem. Abban nem értettem egyet, hogy ötven orkánkabátot nem lehet vámmentesen behozni.

KOVÁCS először utazik nyugatra turista-útlevéllel. Párizs, sztriptíz bár. Színes reflektorok, halk zene, gyönyörű nő kéjesen vetkőzik. Kovács kiköp maga elé. Rendőr, bírság, kivezetik.

Hazatér Pestre. A felesége megkérdi:

— Gondoltál rám odakint, Lajos?

— Egyszer, drágám. Az is száz frankomba került.

FŐHIVATAL brigádja téeszbe megy, segíteni az őszi betakarítást. Első nap: kukoricatörés. Ragyogó teljesítmény. Második nap: krumpliszedés. Kitűnő, lelkes munka. Harmadnap: a felszedett krumpli szétválogatása, nagyság szerint.

Az elnök délfelé ellátogat hozzájuk. Ülnek gondterhelten, a kupac érintetlen.

— Mi az, elvtársak? Hisz eddig olyan jól ment a munka...

— Hja, ez más. Itt dönteni kell!

70-ES ÉVEK

Dunai Imre, grafikus

● *VONALAK ÉS GONDOLATOK. Berlinben a Magyar Kultúra Házában a minap nyílt meg három fiatal grafikus: Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla kiállítása Vonalak és gondolatok címmel. A szatirikus rajzokat korábban Varsóban már bemutatták, s Berlin után még az idén az NDK egyik kikötővárosában, Stralsundban állítják ki.*

-:o Vonalak

8.

Esti Hirlap, Bp. 1978. nov. 3.

Dunai Imre, grafikus

HÁROM FIATAL GRAFIKUS, Jelenszky László, Tettamanti Béla és Dunai Imre rajzaiból rendeznek kiállítást a varsói Magyar Kultúra Házában szeptember 7. és 29. között.

—: Hír

—: Három fiatal grafikus

8

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 8.

Dunai Imre

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenri rajzot lásd: Jelenszky László rajzának hátlapján. Ez is cimnélküli.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. dec. 31.
XXI. évf. 53. sz. 12. lap.

IMRE DUNAI

Imre Dunai

Szpilki, Warszawa, 24-09-78.

To, że samochód ma duszyczkę, która czasem rzęzi lub zgrzyta, było dla mnie zupełnie oczywiste. Każda struktura skomplikowana musi wytworzyć duszę, choćby całkiem malutką. Nie ma zaś struktury bardziej skomplikowanej niż automobil. Wyższy stopień złożoności osiągają tylko organizmy żywe, i to dopiero od ssaka.

Odkąd na szkoleniu dowiedziałem się, że duszy nie ma, zacząłem upraszczać samochód, aby do ateizmu dojść doświadczalnie. Sworznie, wahacze i resory zastąpiłem układem scalonym; trochę pomogło. Zastosowałem opony bezdętkowe. Wszystkie co do jednego koła zębate wymieniłem na jedno bezzębne. Kable, których ilość jest tak niesłychana, że można by z nich zrobić elektrownię, świetnie wyręczył jeden dwumetrowy, gruby drut.

W samochodzie przestało rzęzić i nic nie stukało. Duszyczka chyba ulegała dekompozycji. A jeździł coraz lepiej. Gdy wyrzuciłem koła, zaczął się unosić jako poduszkowiec.

Wreszcie samochód stał się dwuczęściowy, jak kostium kąpielowy, miał tylko tłok i szybę przednią. Dusza, o ile istniała kiedykolwiek, na pewno zeń uleciała. Mimo to pojazd stale poprawiał swe osiągi eksploatacyjne. Ugruntowałem swój materialistyczny światopogląd, a ponadto przestałem zanudzać „Polmozbyt" o bocznikowe filtry oleju, które są w ogóle niepotrzebne.

Dunai Imre

Illusztráció

Dunai Imre: Egy karikaturista találmányai.
Tükör, 1977. április 10 – 26. lap.

Dunai Imre

Dunai Imre első karikatúrái 1965-ben az ifjusági lapokban jelentek meg. Azóta már külföldi kiállításokról is díjakat kozott hara.

Kaján: Egy karikaturista találmányai. Tükör, 1977 április 10 – 26 lap

Dunai Imre

A Gutenberg Művelődési Házban
volt kiállítása a művészmek. Té-
mái többnyire sci-fi jellegűek.

Kaján: Egy karikaturista találmányai.
Tatár, 1977. április 10 – 26. lap

Dunai Imre

Rajz

—: Negatív űrhajó

Tüchör, 1977. május 29 ~ 26 lap

Dunai Imre

Pinczehelyi Sándor a kőszegi Tábornokházban szeptember 9.-ig,
Tettamanti Béla, Jelenszky László, Tarnóczy Zoltán, Krenner István, Dluhopolszky László, Dunai Imre az ujpalotai Lila Iskolában május 29.-től,
Kiss Attila a salgótarjáni Képcsarnokban junius 1.-től mutatja be müveit,-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 27.
XXII. évf. 21. sz. 8. lap.

Dunai Imre

Dunai stílusát a keményen
határolt felület jellemzi. A-
laposzhöze a folt és a széles,
rövid vonal.

P. Szabó Ernő: Fiatal grafikusok karikatúrái.
Új Tükör, 1979. március 11 - 3 lap.

Dunai Imre, grafikus

Magyar kiállítás

Nyugat-Berlin, január 5.

A Haus am Lutzowplatz bemutatótermeiben — Nyugat-Berlin egyik legrangosabb képzőművészeti kiállítási helyiségében — tegnap este megnyílt három fiatal magyar művész: *Dunai Imre*, *Jelenszky László* és *Tettamanti Béla* 69 képet tartalmazó karikatúrakiállítása. A különböző társadalmi témákkal foglalkozó szatirikus grafikák a magyar képzőművészet egyik sajátos ágazatát mutatják be. A február 11-ig nyitva tartó kiállítást *dr. Joachim Brickert*, a ház igazgatója és *Nagy László* nyugat-berlini főkonzul nyitotta meg.

-: Magyar kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1979. jan. 5.

1.

Dunai Imre, grafikus

Magyar kiállítás Nyugat-Berlinben

A Haus am Lutzowplatz bemutatótermeiben — Nyugat-Berlin egyik legrangosabb képzőművészeti kiállítási helyiségében — csütörtökön este megnyílt három fiatal magyar művész: *Dunai Imre, Jelenszky László* és *Tettamanti Béla* 69 képet tartalmazó karikatúrakiállítása. A különböző társadalmi témákkal foglalkozó szatirikus grafikák a magyar képzőművészet egyik sajátos ágazatát mutatják be.

A február 11-ig nyitva tartó kiállítást *dr. Joachim Brickert*, a ház igazgatója és *Nagy László* nyugat-berlini magyar főkonzul nyitotta meg. A megnyitón részt vett a város kulturális, képzőművészeti életének sok ismert személyisége, s a nyugat-berlini konzuli képviseletek számos vezetője.

–: Magyar kiállítás Nyugat-Berlinben

Új Szabadság, Bp. 1979. jan. 6.

7

Dunai Imre, grafikus

□ JELENSZKY LÁSZLÓ, Tettamanti Béla és Dunai Imre kiállítása holnap nyílik meg a Ferencvárosi Pincetárlaton. A kiállítás hétfő kivételével mindennap megtekinthető.

– Jelenszky László

. 2.

Esti Hírlap,

Bp. 1979. febr. 17.

Dunai Imre

Dunai Imre: Elefántkilövés

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 8.
XXII. évf. 27. sz. 9. lap.

szomszédságában, barátaim költő

Filológia mindenkine

■ *Babits Mihály: Az európai irodalom olvasókönyve. (Magvető, 237 old.)*

Akik hivatásuknak vallják az irodalomtörténet művelését, s nem elégednek meg tudományszakuk „belterjességével", azoknak el kellett gondolkodniuk szakmájuk egyik égető kérdésén. Azon, hogy kinek írnak, kiknek a számára tárnak fel sokszor értékes, de feledésbe merült, vagy eladdig ismeretlen szövegeket? Túllép-e egy-egy őket lázba hozó felfedezés a szűkebb szakma céhkeretein?

[redacted]

sebb érdeklődésre számító eredményei nem találkoznak az irodalombarátok szakmán kívüli táborával, ennek kárát olvasáskultúránk, műveltségünk hanyatlásán mérhetjük.

Mindezek a kérdések felvetődnek abban, aki a *Gál István* kutatásai nyomán és *Romhányi Katalin* művészi tervei szerint készült Babits-művet, *Az európai irodalom olvasókönyvét* a kezébe veszi.

Babits Mihály a nagyközönségnek szánta tervezett könyvét. *Az európai irodalom történetéhez* kívánta — kiegészítésül — közreadni. Nem egyszeri szöveggyűjtemény lett volna ez, hanem szövegek és elemzések együttese. A kiadvány a

mint költők, s a verset nyűgnek érzik".

Mégsem filológia-ellenesség ez. Tudjuk, Babits becsülte és művelte az *irodalomnak használó* filológiát, úgyannyira, hogy „fogyaszthatóvá" akarta tenni mindenki számára. Ezt valósította meg *Az európai irodalom olvasókönyve* elkészült részeiben.

Ne gondoljunk hát száraz textológiára. Az az írott szöveg mögött, a gondos válogatásban, s az anyaggyűjtésben segédkező *Halász Gábor*nak — a kiadványban közre-

a továbbélése is. Így hozza elénk a homéroszi eposzok kezdeténék,

Dunai Imre, grafikus

A BERLINI MAGYAR KULTÚRA HÁZÁBAN megnyílt három fiatal grafikus, Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla kiállítása Vonalak és gondolatok címmel.

8.

– : Hír

Népszabadság, Bp. 1978 nov. 3.

Dunai Imre, grafikus

(Dunai Imre rajza)

Bertha Bulcsú: Az üvegfalon sut. 20

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JÚL. 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Dunai Imre

1021

Dunai Imre: Elefántkilövés

Babits Mih
irodalo
(M

Akik hivatásuk
irodalomtörténet n
elégednek meg
„belterjességével", azoknak el kell-
lett gondolkodniuk szakmájuk
egyik égető kérdésén. Azon, hogy
kinek írnak, kiknek a számára tár-
nak fel sokszor értékes, de feledés-
be merült, vagy eladdig ismeretlen
szövegeket? Túllép-e egy-egy őket
lázba hozó felfedezés a szűkebb
szakma céhkeretein?

Ólomszárnyú akadémiai kiadvá-
nyaink sokszor méltatlan sorsán
okulva, megbecsüléssel gondolha-
tunk a nagyközönséget szolgáló ki-
adók ma már gyakori felismerésé-
re: ha az irodalomtörténet széle-
sebb érdeklődésre számító ered-
ményei nem találkoznak az iroda-
lombarátok szakmán kívüli tábo-
rával, ennek kárát olvasáskultú-
ránk, műveltségünk hanyatlásán
mérhetjük.

Mindezek a kérdések felvetőd-
nek abban, aki a *Gál István* kuta-
tásai nyomán és *Romhányi Kata-
lin* művészi tervei szerint készült
Babits-művet, *Az európai iroda-
lom olvasókönyvét* a kezébe veszi.

Babits Mihály a nagyközönség-
nek szánta tervezett könyvét. *Az
európai irodalom történetéhez* kí-
vánta — kiegészítésül — közread-
ni. Nem egyszeri szöveggyűjtemény
lett volna az, hanem

számára. Ezt valósította meg
európai irodalom olvasókönyv
készült részeiben.

Ne gondoljunk hát száraz te
lógiára. Az az írott szöveg mö
a gondos válogatásban, s az ar
gyűjtésben segédkező *Halász
bornak* — a kiadványban k
adott Babitshoz írott level
rejtezik. Az olvasónak azonba
ményt akar nyújtani. Érdekli
ez egész módszerére jellemz
egy-egy műfajnak vagy eszm

Dunai Imre

Tett amoutli Béla, Gelenszky László és Dunai Imre kiállítást rendeztek a Ferencvárosi „Pincetárlat"-ban.

P. Szabó Ernő: Fiatal grafikusok karikatúrái. Új Tükör, 1979. március 11 - 3. lap.

Dunay Imre, építész

L: Mezei Éva

-: Hét

8.

Népszabadság, Bp. 1978 dec. 20.

Dunai Imre

Rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Csajka G. Cyprián: "Családi cimerek" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. augusztus 11.
XXIII. évf. 32. sz. 5. lap.

Dunai Imre

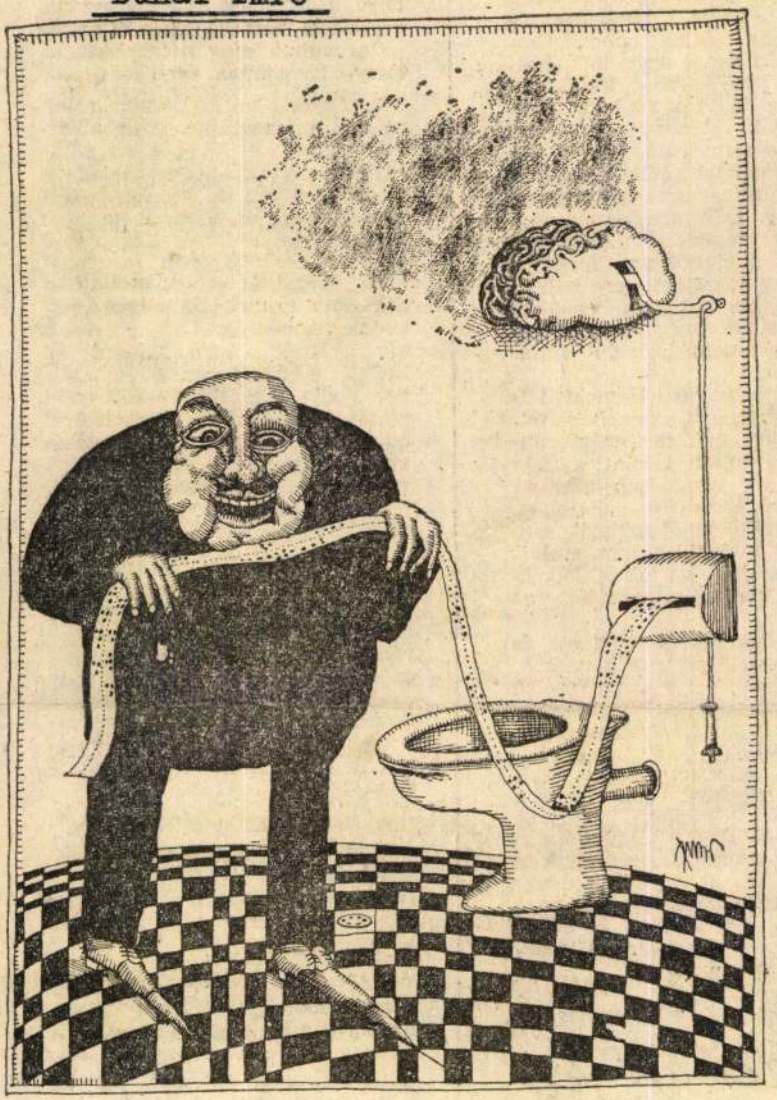

Dunai Imre: Quod erat demonstrandum

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 24.
XXIII. évf. 12. sz. 2. lap.

tven-ötven-
csökkent
szatornász-
szükséges
zonkettőből
építettünk
gorodcsány-
szjatyinban,
uszton. A
ok ma-
onti fűté-
faházak-
legtöbben
Miskolcról
eírni, hogy
zság azon-
a három-
ztette őket
-négy évet
töltsenek,
körülmé-

ban annyi
y itt lehet
ak valami
ogy meg-
követelt a
ak utolsók
k építésén
et között:
vagy ép-
ne hin-
belátástól
re méltó,

György, a
Operaház
felkért,
dalszínhá-
rát vezes-
inban és
n, öröm-
rá. Évek
yanis (ba-
ében egy-
pera nem
aj; kapóra
alkalom a

tro felszó-
dő imája
ez azt su-
k, a bogo-

kore gyűjtötte a távoli kedvéshez címzett sóhajokat, Bánk áriája pedig Magyarország irányába tájolta őket. Csocso-szán sorsa elgondolkodtatta a bővérűbb fiatalokat: messze földön, a „köd előttem, köd utánam" tudatától tüzelve sem lehet mindig következmények nélkül szédíteni a hiszékeny fehérnépet, Carmen csábdala lázadó madárként repdesett a széksorok fölött, diadalmasan hirdette, hogy sem kalitka, sem babusgatás nem tarthatja kordában a szerelmet (még az előbbihez hasonló aggályoskodó intelmek sem).

Egy bizonyos: Homoki István főrendész (a Bogorodcsányban gyakran megforduló Soós Zoltán szerint: a „vén csekista") nyugodtan alhatott ezen a márciusi éjszakán. Semmiféle rendbontástól nem kellett tartani, hiszen szelíddé, békéssé váltak a lelkek, tiszta volt a muzsikától az álom.

Egy-két hónap még — és visszatérhetnek otthonaikba. Az operások voltak utolsó művészvendégeik. Előttük mások is jártak ott, színészek, humoristák.

Nem hinném, hogy csak ezért dolgoztak jól. Nem a hazulról küldött kultúra „agyonfűzködött fűzfakosaracskája" szállította nekik a nehéz fizikai munkához szükséges kalóriamennyiséget. Ám a lélek táplálékából is elkelt olykor egy kevés, mert közelebb hozta a hazát.

S ez ott is jólesik, ahol otthon érzi magát az ember.

Baranyi Ferenc

nem kizárható, de vizsgálódásom

hogy ha én nem hallottam a szektáról, azért még létezhet, szóval ezektől a lehetőségektől eltekintve is marad még két konklúzió. Fifty-fifty alapon.

1. Azért nem hallottam róluk az említett eset óta, mert alkalmi szekta volt. Abból az alkalomból alakult, hogy az egyik srácnak éppen a kezébe került egy gyertya, és jobb dolga nem lévén, társai áhítatos figyelmétől övezve az aluljáróban meggyújtotta. A szektát ebben az esetben a gyertya hozta létre a kíváncsiskodók segédletével, akiknek a kíváncsiságát természetesen ki kellett elégíteni valamivel. Mivel pedig a szekta csak ezért született, a gyertya elkobzásával és a csoportosulás felszámolásával létalapja és létcélja egyszerre szűnt meg. A hecc az ötlettől eljutott a megvalósulásig. Az ismétlésnek nem lenne értelme.

2. A szektáról azért nem hallottam azóta, mert igazi szekta volt. Igazi, amelyik — ha a föld alatt is, nevezetesen egy aluljáróban, de — a nyilvánosság elé próbált lépni, hogy híveket, vagy csodálókat toborozzon. Miután azonban a kísérlet külső beavatkozással végződött, a szekta valószínűleg egyhamar nem próbálkozik újra.

A két következtetésből mindjárt le lehetne vonni egy harmadikat is, hogy tudniillik: ha a szekta úgysem kerül elő, márpedig a jelek erre mutatnak, kár is vele foglalkozni.

(Azért nem egészen úgy van az.) Bizony nem. Mert lehet ugyan, hogy nálunk nem fenyeget a szekták elterjedése, sem az aluljárókban, sem fölöttük, de ha csak egy is felbukkanhatott, figyelmeztetni kell a veszélyre, nem szabad szó nélkül hagyni.

ÁRA: 4.– FT

Dunai Imre

Galambos Tamás a debreceni Kölcsey Művelődési K
Központban március 8.-ig,
Kass János a kispesti Nagy Balogh Teremben
március 4.-ig,
Baska József a Műcsarnokban március 4.-ig,
Engel Tevan István a Helikon Galériában már-
cius 4.-ig, Szijártó Kálmán és Fazekas György
a Fiatal Művészek Klubjában március 1.-ig és
március 2.-től,
Beretvás András az Eötvös Klubban márc. 2.-ig,
Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Bé-
la a Ferencvárosi Pincetárlaton febr, 28.-ig,
Banga Ferenc a hajdúböszörményi Művelődési
Központban február 28.-ig,
Dévényi Antal a Derkovits Pinceklubban február
26.-tól mutatja be műveit.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 24. XXIII.évf
8. sz. 8. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Dunai Imre

1979 MÁR 7 4

1021

Dunai Imre: Quod erat demonstrandum

címzett sóhajokat,
ája pedig Magyaro
nyába tájolta őket.
-szán sorsa elgondolkod
a bővérűbb fiatalo
ssze földön, a „köd e
, köd utánam" tudat
elve sem lehet mindig
kezmények nélkül széd
a hiszékeny fehérnép
men csábdala lázadó ma-
ként repdesett a széksorok
tt, diadalmasan hirdette,
y sem kalitka, sem babus-
s nem tarthatja kordában
erelmet (még az előbbihez
nló aggályoskodó intel-
sem).
y bizonyos: Homoki Ist-
főrendész (a Bogorod-
yban gyakran megfordu-
ós Zoltán szerint: a „vén
sta") nyugodtan alhatott
a márciusi éjszakán.
miféle rendbontástól nem
tt tartani, hiszen szelíd-
békéssé váltak a lelkek,
volt a muzsikától az

-két hónap még — és
térhetnek otthonaikba.
perások voltak utolsó
szvendégeik. Előttük
is jártak ott, színészek,
risták.
hinném, hogy csak
dolgoztak jól. Nem a
ól küldött kultúra
fűzködött fűzfakosa-
ja" szállította nekik a
fizikai munkához szük-
kalóriamennyiséget. Ám
táplálékából is elkelt
egy kevés, mert köze-
ozta a hazát.
ott is jólesik, ahol ott-
zi magát az ember.

[illegible]

sracnak éppen a kezébe került egy gyertya, és jobb dolga nem lévén, társai áhítatos figyelmétől övezve az aluljáróban meggyújtotta. A szektát ebben az esetben a gyertya hozta létre a kiváncsiskodók segédletével, akiknek a kíváncsiságát természetesen ki kellett elégíteni valamivel. Mivel pedig a szekta csak ezért született, a gyertya elkobzásával és a csoportosulás felszámolásával létalapja és létcélja egyszerre szűnt meg. A hecc az ötlettől eljutott a megvalósulásig. Az ismétlésnek nem lenne értelme.

2. A szektáról azért nem hallottam azóta, mert igazi szekta volt. Igazi, amelyik — ha a föld alatt is, nevezetesen egy aluljáróban, de — a nyilvánosság elé próbált lépni, hogy híveket, vagy csodálókat toborozzon. Miután azonban a kísérlet külső beavatkozással végződött, a szekta valószínűleg egyhamar nem próbálkozik újra.

A két következtetésből mindjárt le lehetne vonni egy harmadikat is, hogy tudniillik: ha a szekta úgysem kerül elő, márpedig a jelek erre mutatnak, kár is vele foglalkozni.

(Azért nem egészen úgy van az.) Bizony nem. Mert lehet ugyan, hogy nálunk nem fenyeget a szekták elterjedése, sem az aluljárókban, sem fölöttük, de ha csak egy is felbukkanhatott, figyelmeztetni kell a veszélyre, nem szabad szó nélkül hagyni.

Dunai Imre

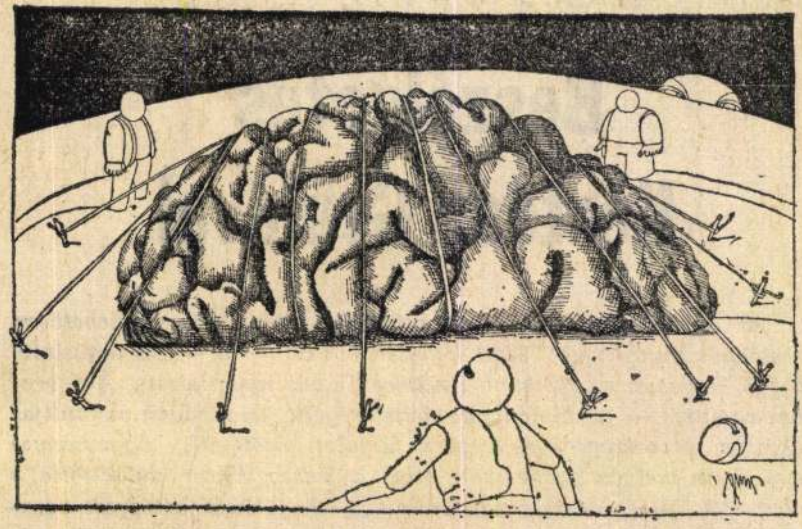

Dunai Imre: Pszichoterápia

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14.
XXIII. évf. 28. sz. 11. lap.

A félelem szorongása

MAGYAR OPERAJÁTSZÁS – 1979

Beszélgetés Kertész Gyulával

Az ország nagyvárosaiban működő társulatok meglehetősen mostoha körülmények között kénytelenek dolgozni — ezt tanúsította Pál Tamás, s még inkább Breitner Tamás nyilatkozata. A debreceni együttes — körülményeit, lehetőségeit, adottságait és múltját tekintve — a szegedi és a pécsi társulat között áll; hagyományai nem olyan mélyen gyökerezők, mint a Vaszy Viktor kialakította, s most Pál Tamás vezette operarészlegé, de jobban beleépült városának zenei életébe, mint a Breitner Tamás irányítása alatt álló pécsi gárda. Kertész Gyula, a debreceni Csokonai Színház rendezője 1964 óta részt vesz a testület irányításában; ez a

DUNAI IMRE

GRAFIKA A STÚDIÓ GALÉRIÁBAN

Dunai Imre és Tettamanti Béla grafikáiból nyílt kiállítás a Stúdió Galériában. A tárlat április 14-ig tekinthető meg. Képünkön Dunai Imre rajza (Lásd még a 26. oldalt.)

ÚJ TÜKÖR 1968/XVIII/ 15. sz. 43. o.

lines was used to shape the inner contours of the building components, the drapery and the pattern of the clothes /5/.

3. Silk embroidery on the base fabric.
Stem stitches /6a/ were used for the contours of the gold embroidery and in between the different types of stitches. The silk thread of the stem stitches is generally red but for the outlines of the swords blue, for those of the hair brown colour is also to be found.

The embroidery technique of the collar.
The basic stitch of the gold embroidery is a variant of Anlegetechnik. The uncoloured silk thread led on the reverse was used to pull the gold thread on the face through the fabric for one stitch.
Stem stitches in blue silk were used to contour the gold embroidery.
Its border was ornamented by filigree embroidery and beading; the latter was to be applied on the whole of the collar as later mendings ensued.

As a final step of the technical investigation a drawing was made of the motif depicting Christ enthroned in order to re-

Dunai Imre, grafikus

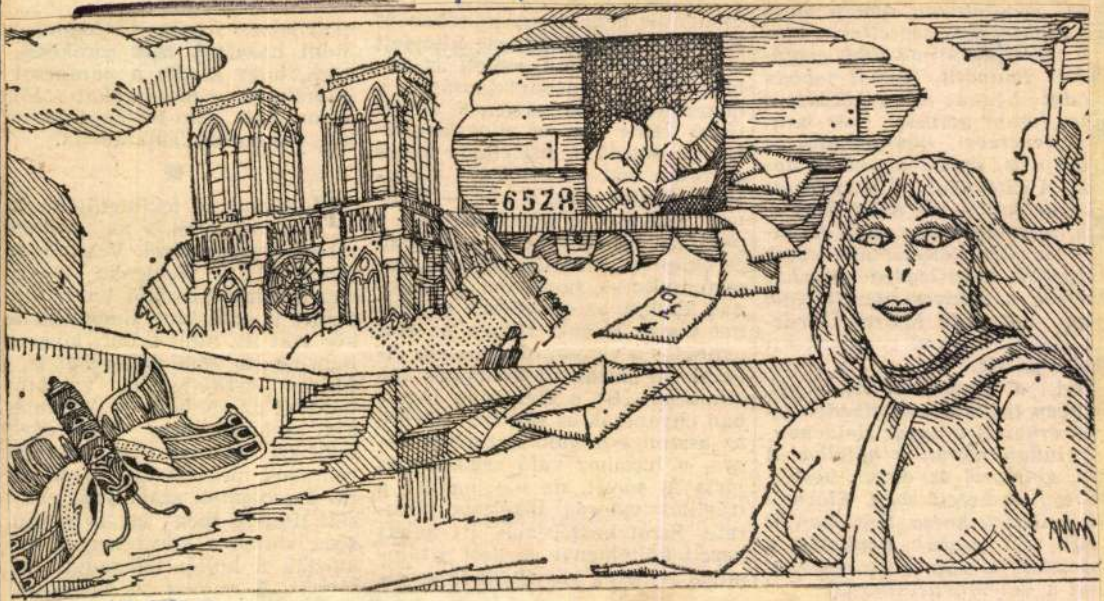

Népszabadság, Bp. 1979. 7.

Dunai Imre rajza.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-743, 340-726

1979 AUG 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Dunai Imre
grafikusművész

1021

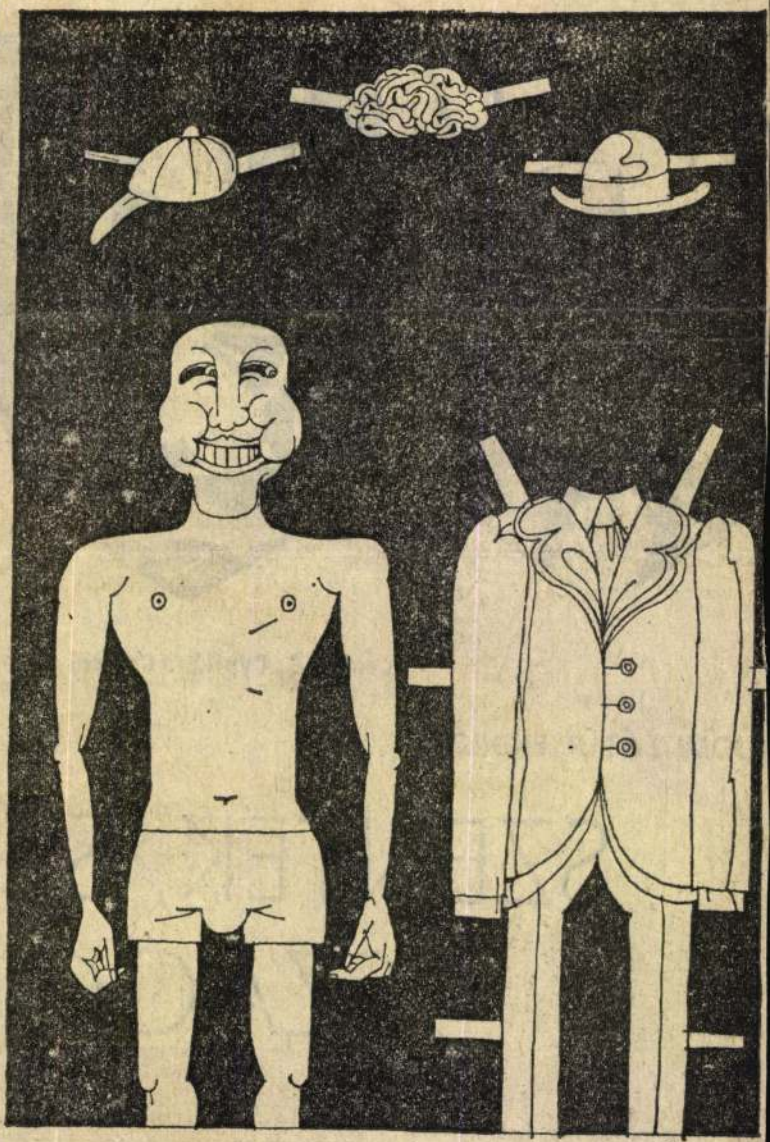

Dunai Imre rajza

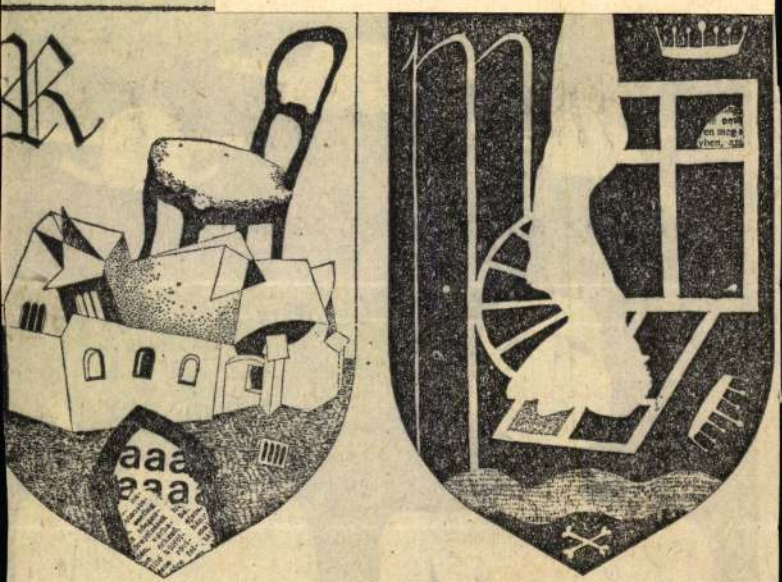

Csajka G. Cyprián: Családi címer

AJOMI LÁZÁR ENDRE:

SZENTEK, SZ
SZAGO

Nizzai naplómból

Május 30.

Azt hiszem, kevés helyen van
en szöges ellentét egy városon
lül! Az autóbusz, amely a gaz-
g Angol Sétányon, a milliomo-
k Negresco-féle kéjszállói, a

ci, három centes, hazai ajándék
nak szánt konyakos üvegecskét.
— Minek ez a háló? — kérde

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JAN 7

DAILY NEWS

Imre Dunai

Ungarische Grafiken in Westberlin

1021

Westberlin (MTI) — In einem der bedeutendsten Ausstellungszentren Westberlins, im „Haus am Lutzowplatz" wurde am Donnerstagabend eine Ausstellung mit Karikaturen von drei jungen ungarischen Künstlern, Imre Dunai, László Jelenszky und Béla Tettamanti, eröffnet. Ihre satirischen Grafiken repräsentieren einen eigenständigen Zweig der ungarischen bildenden Kunst. Die Schau wurde vom Direktor des „Hauses am Lutzowplatz", Dr. Joachim Brickert und vom ungarischen Generalkonsul in Westberlin, László Nagy, eröffnet. Am Festakt nahmen zahlreiche führende Persönlichkeiten des kulturellen Lebens der Stadt teil. Die ungarische Ausstellung wird bis zum 11. Februar in Westberlin geöffnet sein.

UNSERE TIPS:

I. Lauf: Cselszövő-Csattanó-Templár-Anica
II. Lauf: Csinos-Durcás-Csabi-Berci
III. Lauf: Zűrös-Bárcsak-Vulkán-Tomaj
IV. Lauf: Egres-Erdőszépe-Elégtétel-Ellenkező
V. Lauf: Spártai-Cent-Absztrakt-Vicces
VI. Lauf: Colorado-Adoma-Dahomey-Ciráda
VII. Lauf: Adria-Tétova-Vezúv-Rivaldafény
VIII. Lauf: Darling-Dolmány-Cirka-Dáridó
IX. Lauf: Alamuszi-Akrobata-Ultra-Amanda
X. Lauf: Csavargó-Carmen-Capriccio-Célszerű

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Telex: 1-83538 –OS–
Aufl. i. Tsd. | lt. Stamm 1978
Richtung:
Die Welt, Ausg. Berlin
5300 Bonn (NRW)
1021
16,4;u
-2.01.79 H

AUS DEM KULTURLEBEN

Willig bei Taube

Die Galerie Taube eröffnet am 5. Januar eine Ausstellung mit neuen Bronzen und Zeichnungen von Heinz Willig. Die Ausstellung in den Räumen der Galerie, Pariser Straße 54, kann bis zum 10. Februar besichtigt werden.

Suchen Sie das Besondere?
RadioPerschke Kurfürstendamm 203
TELEFUNKEN CR 2000 Radiorecorder 298,–

Kunst aus Ungarn

Eine Ausstellung „Ungarische Karikaturen“ wird in der Studiogalerie des Hauses am Lützowplatz vom 5. Januar bis zum 11. Februar gezeigt. Zu sehen sind Arbeiten von Imre Dunai, Laszlo Jelenszky und Bela Tettamanti.

enauswahl.
ilmersdorf.

en

hner
ucht.
n SONN-
. 50

en verdie-
9 DM ein-
stellen in
n 24 Tage
sgeld und
Anruf er-

schen und ... in Quarz- und Electronic-Uhren. Groß-auswahl in Goldwaren nach Gewicht, in Zuchtperlen und Brillanten. Eigene Importe. Verkauf an Privat. Uhren-Goldwaren-Import, Berlin 30, Passau-r Str. 4, gegenüber KaDeWe

Goldfinger-Juwelier, den empfehl' ich dir. Karl-Marx-Str. 177, preiswerte Trauringe, Großauswahl in Uhren und Brillanten

Umzüge

Stadtumzüge korrekt und preisgerecht, Eilfuhren, Schlarp-Transporte, Telefon 881 85 23

Plischka-Umzüge, auch in Ihrer Nähe, Stadt-, Ferntransporte, ausführliche Telefonauskunft, unverbindliche Kostenvoranschläge, Zentrale 774 14 21, ... 261 60 41, im Norden

Lernen ... Havel Lemke, auch terrestrische und astronomische Navigation. 362 20 81

Bootsinstallationen/Bootszubehör ... wie Reparaturen, Anfertigung von N... roteilen, Bugkörben, Beschlägen usw. nach Ihren Angaben. Qualitätsseg... werden nach Ihrer Maßskizze zu b... sonders günstigen Konditionen herg... stellt. 601 10 40

Holz für Ihr Boot. Platten, Leiste... Bretter, Mahagoni, Teak, Eiche usw. Zuschnitt sofort. „Holz + Platten" Tegel, Buddeplatz, am S-Bhf. 433 10 45

Glastron, Hammond, Thunderbird, Se... vice und Verkauf. Bootshaus Jürge... Ostwald, Wannsee, Grüner Weg 5-... Tel. 805 22 87

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Dunai Imre
1979 MÁJ 6
NÉPSZABADSÁG
Grafikusművész

Annak idején, amikor odahaza
zóba jött, hogy ő tartson előadást
Párizsban „A jelenkori magyar

más, mint amit maguk Közép-
Európának tartanak, magyarázta
a Musée des Arts Decoratifs egyik

bizonyosan itt volt, nagy, söté
mélyen ülő szemeivel nézte
most tűnt el ebben a pillanatba

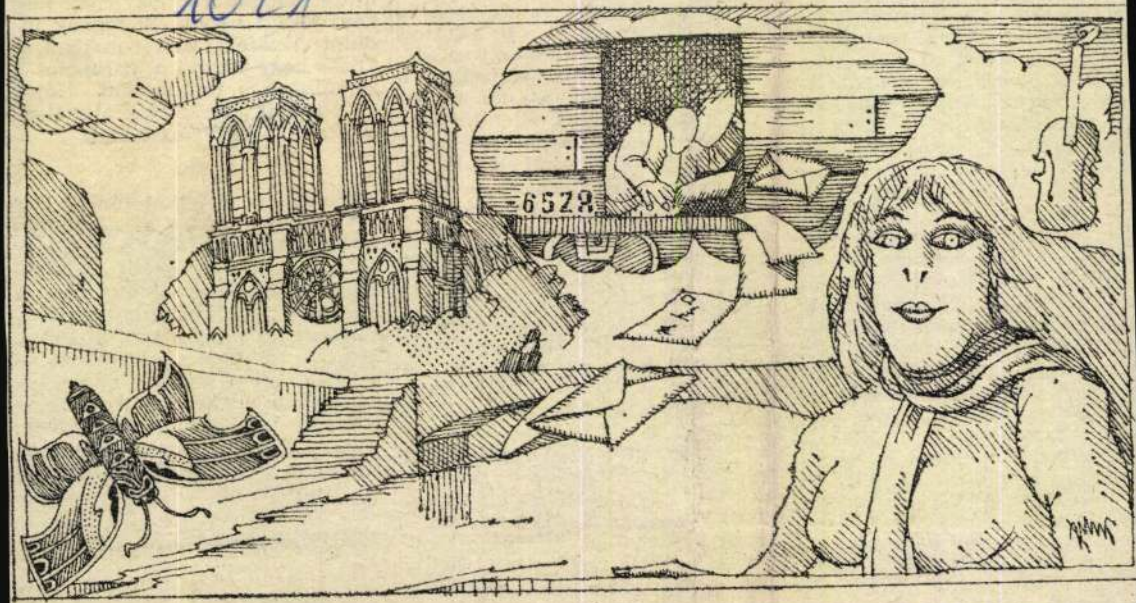

Dunai Imre rajza.

rico García Lorca című verseim. Támad. És fellebbez. A nép, amely túléli a hóhérokat és az áldozatokat; amely majd eti azokat, akik szerették, s akit ő szeretett. Minél több gyalát éri Radnótit, annál jobban ősödik benne ez a kötődés a phez, majd amikor már minn rettenetével kibontakozik az okalipszis, éppen akkor, a hahoz. A kitagadott, a megalázott eke helyett — az üzött helyzeben, megfeledkezve saját bajai — megírja költészetünk egyik gnagyobb, mert legdrámaibb haversét, a sokszor idézett Nem dom...-ot, Ady Endre: Üdvözt a győzőnek című versének ezt méltó párját.

Ezzel, a katarzisokkal edzett, képpen tisztult és emelkedett lékkel érkezett a Lager Heidenau, s indult onnan a halálba. A oda, amelyről az elején beszélm, így eshetett meg. Előzmények kellettek hozzá. Sok éven át óbák és próbák, gyakorlat a rsirásban is úgy, hogy egyszerind a jellembeli állhatatosságn, a szabadságban.

Kellettek az előző versgyőzelk az utolsó, végül a mártírium

be kell helyezk
lásra várakozás
tek. A várakozás
szülője, s megszü
mondásos érzései
társaiban hasonl
a hazatérés öröm
honi helyzet biz
hozzátartozók ho
tének réme. De
sokkal küzdő ké
az öröm volt az
sen sejtették még
nóti művészi érz
politikai műveltsé
és ekkor is nemcsak sejtette, hanem tudta —, hogy ami a náciknak kudarc, az végzetesen perdülhet vissza reájuk. Hiszen az élni akarás, s a valószínű pusztulás ellenpárjai járták át esztendők óta alkotásait. Itt a Heidenau lágerben ugyancsak az életben való hit, az asszonyhoz való hazatérés vágya, a hazához való ragaszkodás járja át sorait, de ugyanakkor a tragikus valóság tökéletes ismerete. Erről beszél más, itt keletkezett költeménye mellett a himnikus zengésű, reménykedő sorai-ban a jugoszláv partizánokra is

menet országútjáról. Vessünk egy pillantást a Heidenau lágerra, ahová innen távolból Varga Imre szobra is odatekint. Emberibb légkör volt itt, mint a bori központban, de a többi táborénál is. — Milyen csekélységek válhatnak döntővé az életben! — Az emberség táplálója nem volt egyéb, mint az, hogy az itteni keretparancsnok megtartotta, nem lépte túl a szolgálati szabályzat előírásait. Persze még így is megalázóak voltak a körülmények, megalázták a költőt ugyanúgy, mint társait. A munka is nehéz volt, nagy fizikai megerőltetést kívánt. Radnóti mind nehezebben visel-

Marostica: fantapoesia contro fantascienza

Si è detto più volte che l'autentica funzione del giornalista non è solo quella di informare, ma di esercitare una coraggiosa azione critica nei confronti della società in cui vive. Identica cosa si potrebbe ripetere per quegli artisti che fanno, per così dire, del « giornalismo disegnato ». Per la verità è un compito che molti di essi assolvono con non minore impegno ed efficacia dei loro colleghi della stampa. Lo abbiamo potuto constatare, in maniera ampia e convincente, all'« Ottava Rassegna Internazionale: Umoristi a Marostica » tenutasi nella pittoresca cittadina veneta nella prima settimana di maggio. Va premesso che il tema del Concorso non offriva questa volta i vivi appigli per una critica alla società, così come era stato lo scorso anno con quello de « L'uomo e il potere ». A prima vista il tema 1976, « Fantascienza », sembrava fatto apposta per stimolare la fantasia dei disegnatori, piuttosto che il loro spirito polemico. Eppure anche questa volta buona parte dei disegnatori non si è lasciata scappare l'occasione per sottolineare, con sferzante ironia, le macroscopiche contraddizioni della nostra epoca. Si direbbe che la fantascienza non è stata vista come una fantasiosa divagazione sulle portentose conquiste della scienza ma, se mai, come motivo di contestazione di un progresso tecnologico destinato a portare l'uomo all'autodistruzione, o quantomeno alla rinuncia del suo mondo poetico e sentimentale. Un disegno che, forse proprio per la sua eccessiva crudezza non ha potuto entrare nella rosa dei premiabili, ci mostrava un cervello assiso sul water closet è intento a liberarsi di un escremento: il cuore. Altri hanno sviluppato questo motivo della contrapposizione tra mondo razionale e mondo poetico in maniera meno brutale, ma con efficacia non certo minore. In particolare l'opera, cui la giuria ha decretato all'unanimità di assegnare la « Scacchiera » per il cartoon, riesce con molta grazia a mettere a confronto il dolce, suggestivo mondo che il buon Dio ha regalato agli uomini e quello freddo, spigoloso che gli uomini hanno creato a gloria di sé stessi. Un missile, dotato di variopinte, enormi ali da farfalla, attende di portarci non alla conquista dell'universo fisico, ma forse di qualcosa di più intimo e nello stesso tempo di più universale. La motivazione dell'ambito premio, toccato all'ungherese Dunai Imre, dice appunto: « per la vena poetica e nostalgica ricca di gradevolezze coloristiche ispirate a temi liberty, con cui ha affrontato le angosciose realtà dell'odierna tecnologia missilistica ».

Molto trattato anche il tema dei robot, destinati secondo il parere della maggior parte dei disegnatori, a sostituirsi in un futuro agli uomini nel governo del mondo. Non di rado dalle vignette traspare una satira sottile che sembra andare al di là del senso di una prima interpretazione. Significativo, al proposito, il disegno di un artista rumeno il quale ci presenta un corteo di robot che, all'uso delle parate tipiche dei Paesi dell'Europa Est, portano enormi cartelli con l'effigie del personaggio al potere: cioè, un uomo. Il concetto che subentra di riflesso è che, in certe società, gli uomini siano già oggi, nient'altro che dei robot comandati da un padrone. Tutto ciò viene ancora una volta a testimoniare come il messaggio portato da un'immagine (diversamente dalla parola che procede lungo un unico filo) si sviluppi su diversi direzioni e a livelli anche subliminali.

Altri disegni mettono in risalto il ruolo assunto dalle macchine « pensanti », per cui l'uomo è convinto di impartire loro ordini, ma sono esse alla fine, attraverso un circolo vizioso, che impartiscono ordini a lui. Qualcuno va anche più in là e dipinge l'uomo come una vera marionetta manovrata dalle macchine. Un artista italiano ci presenta un gigantesco apicultore-robot, simbolo della civiltà tecnologica, che raccoglie il miele dal-

i disegni eseguiti nei lager tedeschi dal 1943 al 1945 e continuò nell'ampia serie (1945-1963) ispirata al mondo dei contadini, dei braccianti e dei pescatori delle terreacque del Delta Padano e in quelle che si sono succedute in quest'ultimo decennio. In essa è possibile individuare una costante: l'immediatezza espressiva, determinata dalla volontà di documentare una situazione, un fatto, una condizione vissuti nella loro dimensione storica, implicante cioè i caratteri che sono alla radice di un accadimento e le connotazioni

cani in lotta; figure di donne in preda a esplosioni d'ira e di violenza, e spinte dal desiderio di cimentarsi in difficili equilibrismi su chiomati cavalli) che solo apparentemente possono sembrare lontani da quelli affrontati abitualmente dall'artista emiliano. In effetti la maniera in cui Cavallari tratta la figura femminile è tipica dei suoi modi refrattari a ogni idea di vagheggiamento d'una bellezza assorta, distaccata o tanto meno idealizzata. Risalta anzi qui un acre sapore di pungente ironia e di sarcasmo che mette a nudo ci-

Dalla cartella di opere serigrafiche di Alberto Cavallari, edite dalla Galleria Alpone.

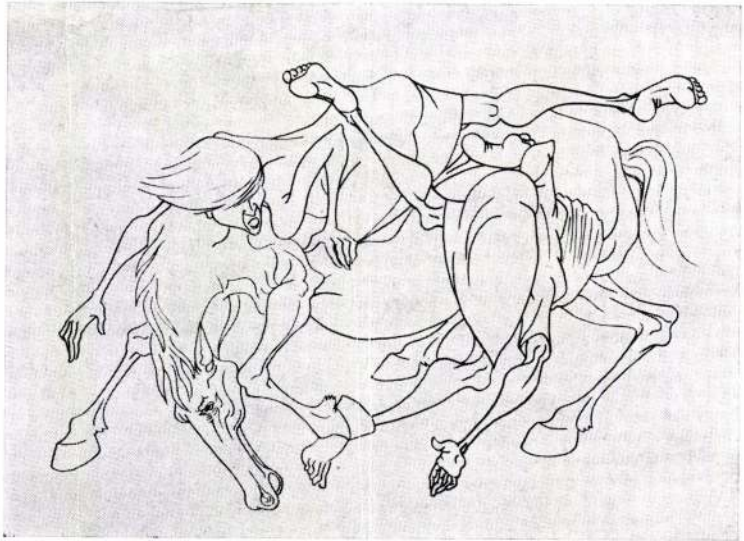

obiettiva di un test emblematico l'artista segue quando rappresenta gli animali: il cavallo che soggiace o che riafferma la sua indomita aspirazione alla libertà disarcionando l'amazzone; i cani sorpresi nell'aspro groviglio della lotta.

Alberto Cavallari appartiene a quello sparuto novero di artisti grafici i quali affidano ogni valore di comunicazione all'incisività significante del segno. La sua linea è quel « continuum » che costituisce la trama narrativa da cui hanno origine e da cui si articolano i nessi figurali, il contrappunto scandito dal ritmo, le inflessioni emotive, le necessità strutturali e l'organizzazione dello spazio. E si tratta in questo caso di un segno puro, privo di incertezze e di pentimenti, pronto a obbedire alle sollecitazioni della fantasia e alle motivazioni del racconto senza perdere di vista le connotazioni linguistiche e il carattere precipuo della sua poetica legata al realismo.

Franco Chiani

A un altro filone della cultura figurativa europea, e precisamente a quella che trova i riscontri più netti nel Surrealismo, nel Neo-Dada e nel Mec Art, si ricollega il linguaggio **Franco Chiani** (nato a Firenze nel 1940). Le sottolinea molto opportunamente anche Piero Franceschetti, cui si deve la presentazione critica della cartel-

sistema
modelli
proprio
zamento e
zione.

Il segno di Chiani è fermo, insistente, fitto nel creare le sue retine incrociate, pungente nel suggerire allusioni, o nel sottolineare precise presenze simboliche, così come è alieno da implicazioni ed estetismi più o meno scoperti. Ci si accorge che l'impegno dell'artista toscano è incentrato nel tradurre, con rigore e determinazione, queste sue immagini ferme e impietose, ottuse e insieme rappresentative nella stessa misura in cui emergono direzioni e significati verso i quali si appuntano gli strali della sua ironia o della sua satira.

Tono Zancanaro

Non si scopre più nulla quando si afferma che, da circa un trentennio, **Tono Zancanaro** ha assunto una posizione di rilievo nella grafica d'arte italiana. Lo certificano l'autonomia del suo linguaggio, l'imprevedibilità delle sue figurazioni, gli slanci esaltanti di evocazione fantastica, la melodia e l'euforia dei suoi ritmi contraddistinti dal segno trasparente e toccante a misura della grafica vascolare ellenica, rapportata alla tensione fantastica e lirica che continua a riflettersi nel proprio flusso, come avviene allorquando l'invenzione grafica trova nel sogno e nell'ironia la sua ragione

L'ECO DELLA STAMPA
(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)
UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394
Direttore: Ignazio Frugiuele
VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
20129 MILANO
Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674
LEGGASI A TERGO
LEGGASI A TERGO
LINEA GRAFICA
VIA FOPPA 7
Dunai Imre
20144 MILANO
1021
MAG. 1976
- 6 GIU. 1976
STAMPA - MILANO

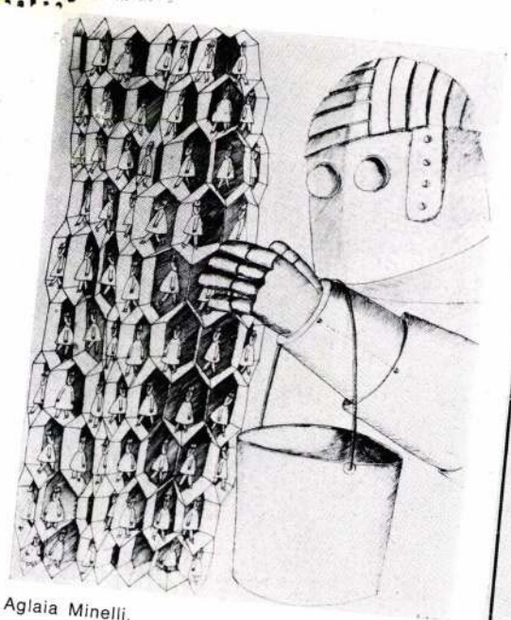

Aglaia Minelli.

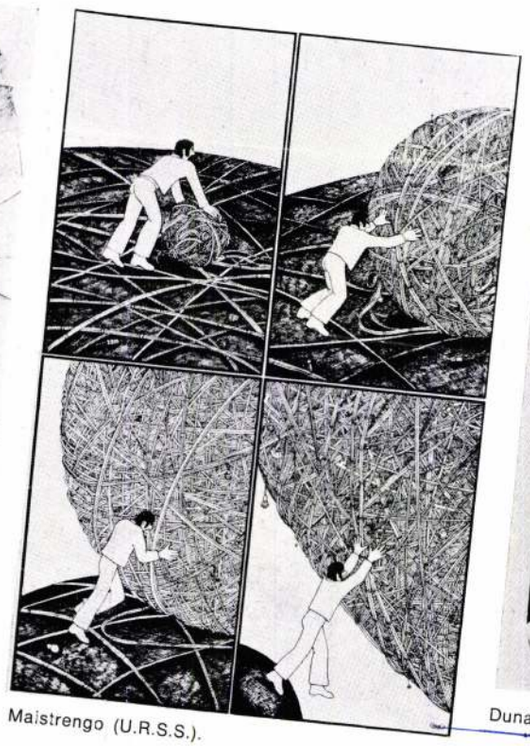

Maistrengo (U.R.S.S.).

Dunai Imre (Ungheria).

l'alveare dove vivono gli uomini-api. Un'allegoria conturbante di una società deve ogni ideale si sintetizza nel rapporto produzione-consumo.

Ma il dato di maggiore interesse, per la nostra rubrica, che si può trarre dalla rassegna di Marostica è costituito dalla testimonianza che l'immagine grafica subisce una notevole influenza, sul piano dei contenuti come del linguaggio, dai mass-media della comunicazione visiva: cinema e televisione. In effetti i molti disegni, pervenuti alla manifestazione da ogni parte del mondo (a « Umorismo a Marostica » sono presenti gli artisti di circa venti Paesi, con una fortissima rappresentanza dei disegnatori dell'Europa Orientale) riprendono argomenti portati al pubblico dalla TV e dalla cinematografia più impegnata. A sottolineare questo rapporto sottile di contenuti, si è offerta in particolare l'altra « Scacchiera » in palio alla manifestazione di Marostica: quella riservata alle « strip ». Queste, presentatisi come veri « story board » per film a cartoni animati, si offrivano ad una duplice valutazione di carattere cinematografico: l'idea da svilupparsi in sequenza e l'efficacia della sua realizzazione in immagini diverse. Si può dire che proprio tale duplice rapporto ha posto la giuria di fronte ad un dilemma, i cui corni erano costituiti dalle due opere più significative: la « strip » dell'italiana Silvana Migliorati e quella del russo Leoniv Tishkov. L'opera dell'italiana si distingueva per l'originalità e la suggestione grafica, offerta dal tratto, dal gusto cromatico ed infine dallo stesso modo di impostare la sequenza delle immagini. Quella del sovietico invece si imponeva all'attenzione per la forza dell'assunto, sostenuta purtroppo da una grafica non altrettanto buona: sia per la mediocrità del tratto che dell'impostazione generale. la « strip » della Migliorati ci presentava il mondo come un enorme pallone gonfiato che l'uomo, spinto dalla curiosità e dal gusto delle esperienze, riduce alla fine in un involucro afflosciato. Più preciso e graffiante l'argomento dell'opera di Tishkov: sempre alla ricerca di fonti di energia, gli uomini fanno sgorgare dal sottosuolo un prezioso petrolio « rosso »; man mano che il liquido esce copioso alla superfice però si verifica uno strano fenomeno: gli alberi rinsecchiscono, il cielo si fa oscuro. Alla fine gli uomini si accorgono di avere affondato le sonde in un enorme cuore, il cuore stesso del mondo, e di averne pompato il sangue.

La diversa valutazione delle due opere ha creato qualche perplessità nei giurati ma, a seguito di varie votazioni, è emersa nell'ultimo giudizio la « strip » della Migliorati, cui è stata assegnata a maggioranza la « Scacchiera » con la seguente motivazione: « per l'efficace sintesi grafica utilizzata in funzione di un discorso di evidente significazione ecologica ».

Un notevole gruppo degli artisti concorrenti a « Umorismo a Marostica » ha contestato dunque la fantascienza come glorificazione dello spirito razionale e pionieristico dell'uomo per contrapporle la fantapoesia, cioè il piacere onirico dell'immaginazione, matrice di poesia e di abbandono sentimentale. E, soprattutto, ci ha ammoniti a non distruggere, per amore della scienza e del nostro spirito pragmatico, quanto di piacevole e suggestivo il mondo è ancora in grado di offrirci.

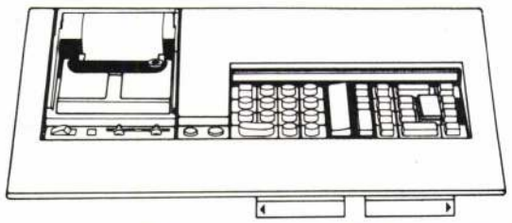

Olivetti Logos 70
calcolatrice elettronica scrivente
a programmi preregistrati

Perché sacrificare le doti di velocità di una calcolatrice elettronica da ufficio nell'eseguire di volta in volta tutti i passaggi di una sequenza operativa complessa, tipo ruolo-paga o quadratura? Olivetti ha ideato per voi la soluzione: la Logos 70, calcolatrice in grado di ragionare da sé, grazie a una serie di programmi operativi preregistrati su cassette e utilizzabili istantaneamente. Inserite il programma che vi serve, impostate i dati di partenza e date il "via": la macchina elabora autonomamente il risultato finale e lo scrive con tutti i dati intermedi da voi richiesti.

olivetti

Giunto men che ventenne a Parigi nel pieno della prima guerra mondiale, avido di conoscere pittori e poeti piuttosto che di tuffarsi negli studi di diritto tosto abbandonati, è con Zervos nei Cahiers d'Art che fa le sue prime esperienze; più tardi la collaborazione, con l'amico Maurice Raynal, alla rubrica artistica dell'Intrasigeant (per sette anni firmarono spiritosamente — I due ciechi —), gli dà modo tanto di chiarire le sue idee e i suoi giudizi sul Cubismo e Surrealismo quanto di moltiplicare i contatti con l'ambiente intellettuale della Ville Lumière. Infatti nell'inverno '32-'33 con Albert Skira, un altro greco, e l'appoggio di George Bataille, fonda Minotaure, il periodico che pur non essendo emanazione ufficiale dei surrealisti ortodossi riuniti intorno a Breton, ebbe grande importanza nell'evoluzione del movimento.

Quasi contemporaneamente decide con Maurice Raynal la pubblicazione di un foglio in cui entrambi possano esprimersi liberamente; Michel Leiris ne sceglie il titolo e André Beaudin lo disegna: è la Bête Noire che l'1 Aprile 1935 esce con questo programma: — La Bête Noire è diretta contro i transfughi dello spirito moderno —. Se ne avranno soli otto numeri fino al principio del '36 con la partecipazione di scrittori e artisti di diversissimi gusti e tendenze, Reverdy, Artaud, Lers, Breton, Le Corbusier, Borès, Daumal, Mélès, quel Beaudin sempre prediletto da Tériade, che gli affiderà l'illustrazione con 34 litografie a colori di Sylvie, il capolavoro di Gérard de Nerval.

Beaudin nel '31 aveva dichiarato: — Siamo nati in una prigione, il Cubismo. Abbiamo balbettato a lungo in questa prigione. Oggi questa prigione salta in aria. La libertà si afferma ogni giorno di più. La vittoria sarà in questa libertà fino alla follia. Sarà poi il nostro turno di imprigionare altri con essa —: un'affermazione che, se si tien conto della data, è molto importante, e che del resto concorda con certe scelte di Tériade rimasto fedele all'ideale classico. Alla fine del '36 Tériade lascia Minotaure. Ormai si consacrerà interamente alla grande opera della sua vita, Verve, ed alla sua attività di editore di stupendi libri illustrati dai più famosi artisti del suo tempo.

Questi artisti sono Matisse, Beaudin, Bonnard, Rouault, Chagall, Léger, Picasso, Jacques Villon, Mirò, Gromaire, Gris, Le Corbusier, Giacometti, Laurens; ed è con le loro illustrazioni, talvolta con gli stessi testi manoscritti dai loro autori come nel caso del Chant des morts illustrato da Picasso, che si compone il magnifico — Omaggio a Tériade —, la mostra aperta nel palazzo di Torino Esposizioni fino all'8 Maggio, già presentata a Parigi e Londra, a Napoli e a Firenze, ed in procinto di trasferirsi in America. E' un allestimento superbo (particolarmente affidato a Mlle Alberte Grynpas, ispettore alla Création Artistique del ministero della Cultura francese) perché coi

Matisse - Torsi di donna.

Matisse.

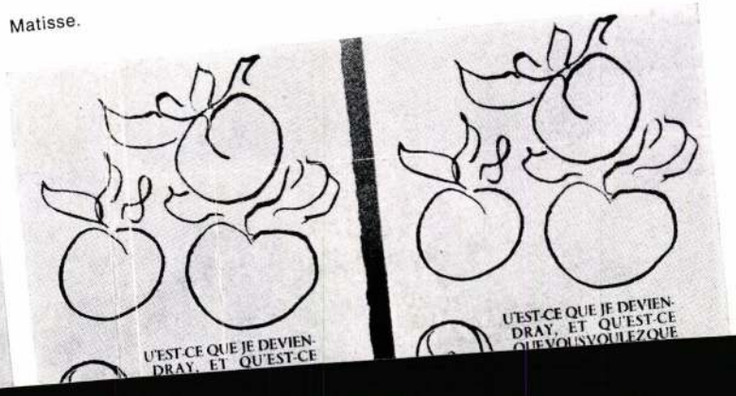

Dunai Imre karikaturista

Nov. 30.-án nyílt meg Varga Csaba szobrász és Gáspár Imre grafikus portré-karikatura kiállítása, melyet Dunai Imre nyitott meg a II. Ker. Művelőd. Központ Vízivárosi Pinceklubjában.

Pesti Műsor, 1974. dec. 18.

Dunai Imre, karikaturista

— ELSŐ DÍJ. Az olaszországi marosticai nemzetközi karikatúrakiállítás első díját Dunai Imre fiatal magyar karikaturista nyertę el.

— Hír —

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Dunai Imre, karikaturista

ZALAI HÍRLAP

1975 NOV 2

1975. november 2.

1021

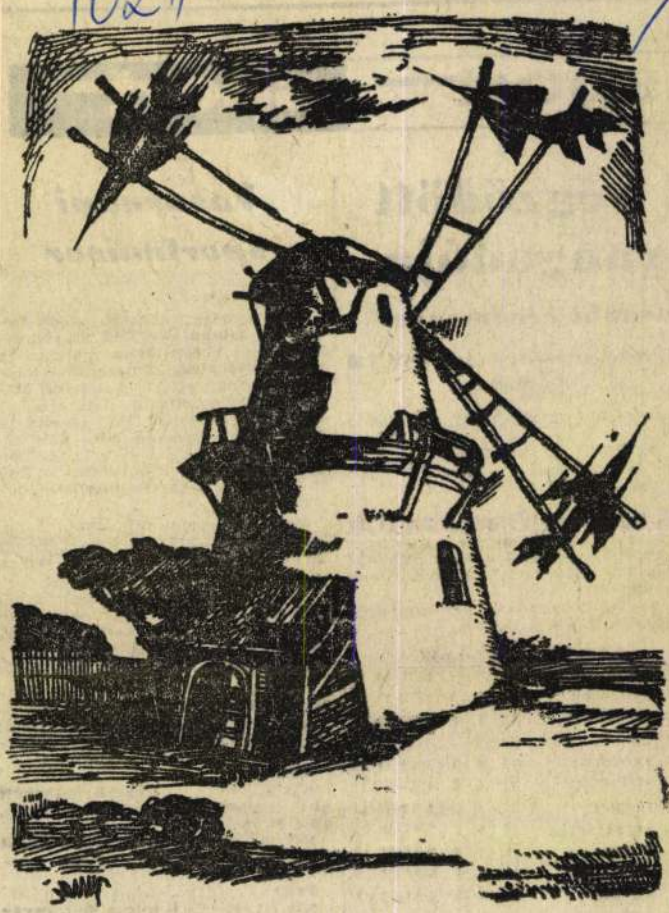

FŐ A KORSZERŰSÉG

Dunai Imre karikatúrája a fiatal karikaturisták zalaegerszegi kiállításának anyagából

sport

végző
rangad

további eredményei

Ferencváros—Haladás VSE 1:0 (0:0)

Üllői út, 22 000 néző. Góllövő: Bálint.

Az FTC „egykapuzott", de csak három perccel a befejezés előtt tudta bevenni a vasiak kapuját.

Ú. Dózsa—Salgótarján 2:1 (1:1)

Megyeri út. 4000 néző. Góllövők: Zámbó, Horváth, illetve Jeck (11-esből).

Az Ú. Dózsa csak nehezen szerezte meg a két pontot.

AZ NB I. ÁLLÁSA:

1. Ferencváros	11	10	—	1	27-10	20
2. Videoton	11	7	2	2	25-11	16
3. Ú. Dózsa	11	7	1	3	25-17	15
4. Bp. Honvéd	11	5	3	3	21-16	13
5. Diósgyőr	11	5	3	3	13-14	13
6. Haladás	11	4	3	4	17-15	11
7. Csepel	11	4	3	4	14-14	11
8. Salgótarján	11	5	1	5	17-19	11
9. Kaposvár	11	3	5	3	18-22	11
10. MTK-VM	11	4	1	6	12-12	9
11. SZEOL	11	3	3	5	11-23	9
12. ZTE	11	3	2	6	17-16	8
13. Vasas	11	3	2	6	16-19	8
14. Rába ETO	11	2	4	5	14-17	8
15. Tatabánya	11	3	1	7	12-23	7
16. Békéscsaba	11	1	4	6	7-18	6

Labdarúgás:

Megyei bajnokság: **N. Volán-Dózsa—N. Alkotmány TSZ SK**, Nagykanizsa, Volán-Dózsa pálya, 13. **Zalaszentbalázs—Tótszentmárton**, Zalaszentbalázs, 13. **Letenyei ME-DOSZ—Zalaszentgrót**, Letenye, 13. **Lenti TE—Z. Volán MTE**, Lenti, 13. **MÁV NTE—Bottyán SE**, Nagykanizsa, MÁV NTE pálya, 13. **Z. Építők—Thury SE**, Zalaegerszeg, Építők pálya, 13.00. **Olajmunkás SE—Zalalövő**, Lovászi, 13.

Országos ifjúsági bajnokság: **ZTE—Pécsi MSC**, Zalaegerszeg, ZTE-stadion, 11. **Z. Dózsa—Barcs**, Zalaegerszeg, Dózsa pálya, 11.

Zalaegerszeg és Nagykanizsa városi kispályás bajnokának mérkőzése: **Z. Fogtechnika—N. KÖGÁZ**, Zalaegerszeg, Építők pálya, 10.

Kosárlabda:

NB III. Férfi: **Olajmunkás SE—Győri Dózsa**, Zalaegerszeg, Építőipari Szakközépiskola, 10.30. Női: **N. Vasas Izzó—Soproni VSE**, Nagykanizsa, dr. Mező F. Gimn., 11.

Röplabda:

NB I. Férfi: **ZTE—Kecskeméti SC**, Zalaegerszeg, Kilián-iskola, 9.30. Juhász.

NB II. Férfi: **Z. Építők—Pécsi EAC**, Zalaegerszeg, Építők pálya, 12.

Teke:

NB III. Férfi: **Kanizsa Bútorgyár—Sárvári Kinizsi**, Nagykanizsa, sörgyári csarnok, 11.

Egyéb:

Tanács Kupa — járási döntők (atlétika, labdarúgás). Zalakaros, megyei sporttábor, 12.30.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

19?? OKT 28
Zalai Hírlap

Dunai Imre

1021

Dunai Imre, Gáspár Imre és Varga Csaba karikatúráiból nyílt kiállítás vasárnap délután az egerszegi Ady filmszínház dohányzójában. A bemutató november 2-ig tekinthető meg. Képünkön: érdeklődők a kiállítás látnivalói előtt.

tották le, s köz
versenyszámban av
Az éremtáblázat
Ar
1. Egyesült Áll. 1
2. Kuba
3. Kanada
4. Mexikó
5. Brazília
6. Argentína

•

Gallis, a csehszlovák labdarúgóválogatott kassai középcsatára áll az első helyen 16 góllal az európai góllövő-verseny élén. A magyarok közül Kocsis Lajos (9) a tizenkettedik.

ZALAIPARKER-nél

november 1-ig
anizsai és az olajvidéki
OLTJAINKBAN
LYI KÖTÖTTÁRUGYÁR
KEIBŐL
óverek, gyermek kötöttáruk —
AL EGYBEKÖTÖTT
RENDEZÜNK
laszték! Szolid árak!
e meg kirakatainkat!

Jármű

750-es Zasztava eladó. Zalaegerszeg, Landorhegyi u. 22/a, 17 óra után. Csóka. 310

Kitűnő állapotban 250-es Sport MZ eladó. Bak, Petőfi u. 3. 427 878

Ingatlan

Egyszobás első emeleti OTP lakás eladó. Érdeklődni: Nagykanizsa, Hermana

Zalaegerszegi
bás, összkor
öröklakás
beköltözhetően
adó, hatezer
négyzetmétere
55 000 Ft kölcs
vállalható. „53
zetméter" 427
igére a zalaeg
hirdetőbe.

Zalaegerszeger
tók Béla u
három szoba,
komfortos, g
lakás 4 lakás
sasházban
„Igényes
427 898 jeligére
laegerszegi h
be

Dunai Imre, grafikus

● HÁROM FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZ, Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla állítja ki rajzait holnaptól Keszthelyen, a városi művelődési központban.

O-: Három fiatal képzőmű vész

Esti Hírlap, Bp. 1977 okt. 14.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 DEC 3 1
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Dunai Imre
anyagból ruhát készítenek,
1021

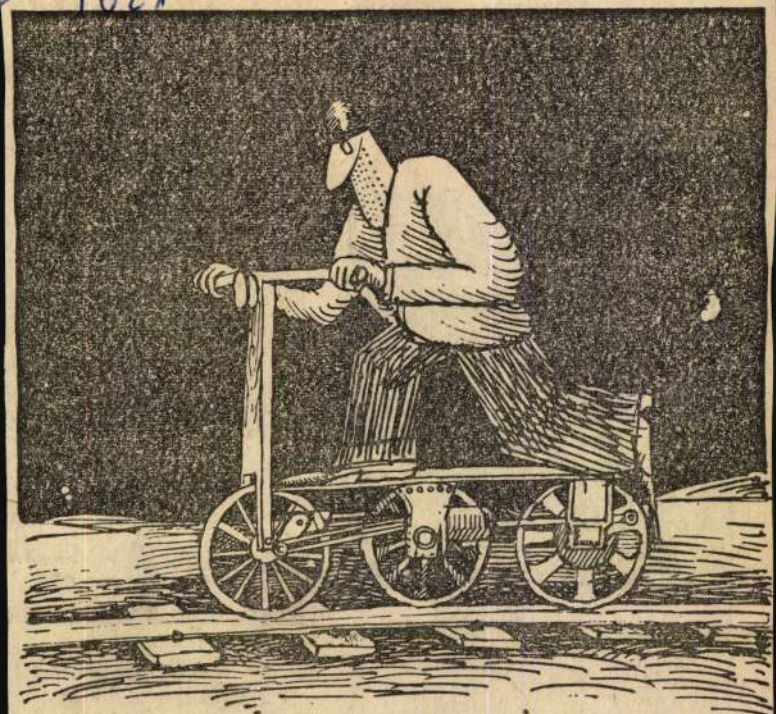

Dunai Imre rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

— belekeverve a
sziromfoszlány,
fáról lesodort lev
ki vesz észre,
ki figyel rád?

A varjúfészkes e
a csönd nádrenge
Van-e, aki hallja
a csak szívvel ha
Van-e, aki

kirohan a térre
Vesna Vulovič ne
— e halványkék
s ott diadalmasan
dalol, dalol?
Mert mégiscsak n

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 DEC 31
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Dunai Imre
zőnet mas k
lik. Száraz G
gimnazistát említi, a
1021

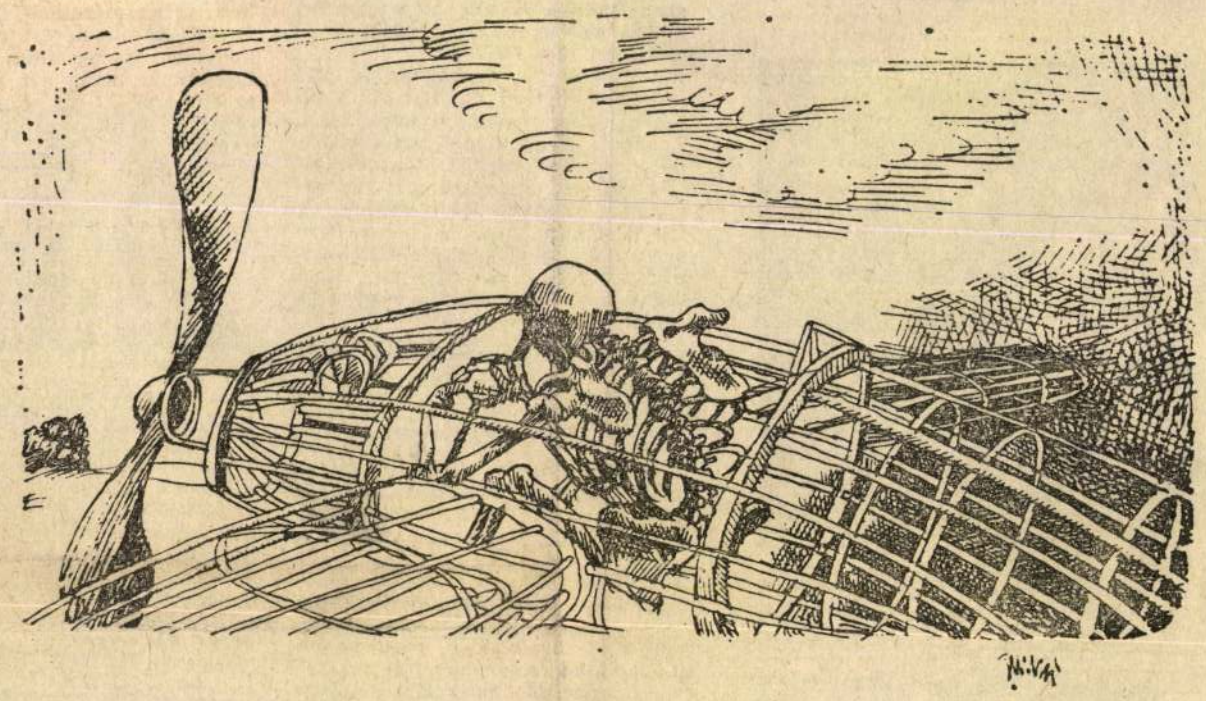

Dunai Imre rajza

KÁLDI JÁNOS:

Egy régi újsághírre

„Gyógyultan távozott az egyik belgrádi kórházból Vesna Vulovič jugoszláv légikisasszony, aki másfél évvel ezelőtt egy utasszállító repülőgép felrobbanásakor tízezer méter magasból zuhant le."

Röpke, kis üzenet,
néhány szürke sor,
— belekeverve a hír-oldal temetőjébe, —
sziromfoszlány,
fáról lesodort levél,
ki vesz észre,
ki figyel rád?

A varjúfészkes erdők közt,
a csönd nádrengetegében
Van-e, aki hallja
a csak szívvel hallhatót?
Van-e, aki

kirohan a térre
Vesna Vulovič nevével
— e halványkék zászlóval —
s ott diadalmasan
dalol, dalol?
Mert mégiscsak megtörténhet —
a lehetetlen.

neteres lobogója. Annak jegyében: i milyennek képzeli a maga zászaját.

Szokatlan a kiállítás módja. tt aztán van fal bőven: mármint ázfal. S a fedett tér is tágas. De művek nem a falak előtt és a érbe állítva mutatják magamagukat. Hanem — stílszerűen — a ázak közé feszített zsinegre erősítve, a fejünk — a járókelők feje — fölé lógatva. Ettől — a lógástól — zászlók.

Szokatlan az alkalom: az elmúlt vtizedekben hozzászoktunk ahhoz, ogy a magyar művészek magyar iállításait látjuk. Hogy ez tautógia? Így igaz. De tény: művézetünkből mást kap a külföldi a keleti és a nyugati egyaránt), int az itthoni látogató. Még a emzetközi sikereinkkel sem igen icsekszünk — idehaza. Ez a kiállítás szerencsére kivétel: Párizs tán érkezett a Párizsi Udvarba.

Szokatlanok a művek. Akad gyan a textilek között hagyományos is. De a szituáció még a legagyományosabb műveket is új elentéssel ruházza fel. *Bódi Irén* llatfigurával ékes kékfestő falikárpitjából így lesz — zászlóként iakasztva — sajátos arculatú művészetének képes névjegykártyája. Harci lobogó, mint egykor a lovai játékokon. A festmények sem estmények; *Keserű Ilona* fehéren yűrűző, színes hullámai és *Szilitzky Margit* kettémetszett haravagy motívumot sem találunk. Csak egy csomagot, s alatta a következő feliratot: a kapott zászlóanyagból ruhát készítettem, amit nappal később nagy tábla került a zászlók alá: *Utcatárlat.* Rendezte: a *Fővárosi Tanács*, az *Artex* és az *Iparművészeti Vállalat.*

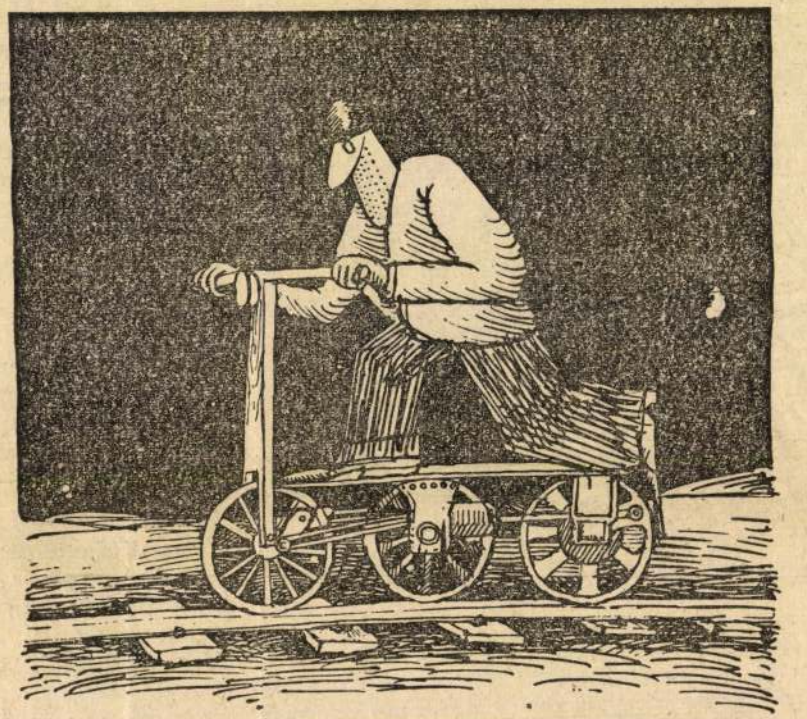

Dunai Imre rajza

kívánnék, mint amilyet a mai avantgard ígér. De senkire se akarnám rátukmálni a gondolataimat. (Viszont szépen kérem, hogy rám se, másra se tukmáljon senki semmit. Se Zsdánov, se Adorno, se más.) A stílus egyébként is másodrangú kérdés, minden stílusban lehet jót is, rosszat is produkálni. Továbbá: de gustibus non est disputandum — ne vitatkozzunk ízlésekről —, sőt, végül, esetleg variálva, könyveskálmánosítva a mondást: de gustibus quae non sunt, nulla mentio fiat — ízlésekről, melyek nincsenek, ne tétessék említés. Bocsánat a rossz tréfáért!

— Ha jól értettem, akkor egyes stílusok zsarnoksága ellen tiltakozik. Ez azt is jelenti, hogy egyáltalán nem tartja szükségesnek a kapcsolatot a külföld kultúrájával?

— Dehogynem. Mindenről tudni kell, mégpedig idejében. Nemrég megtaláltam Korunk zenéje című, nyolc rádióelőadásom kéziratát 1947-1948-ból. A sorozat beszámolt a külföld (nyugat és kelet) zenei újdonságairól. Stravinsky Poétique musicale-ját is én ismertettem előbb a szövetségben, majd a rádióban. (Le is kozmopolitáztak érte. Pár év múlva aztán ünnepélyesen fogadták Stravinskyt.)

— Engedjen meg egy közbevetett kérdést. Ha nem említette volna Stravinsky iránti érdeklődését, zené-

— Vagyis: a jövő zenéjéért? Ön fogalmazta így: „a modern, emberséges »mindenki zenéje« a modern, emberséges ‚mindenki világában' fog megszületni... a fehér és színes kultúrák újszerű szintéziséből... ennek előkészítésén kellene dolgozni". De szükséges-e ehhez valamiféle tradíció megragadása?

— Ha igaz, hogy az új a régiből nő, hogy élet csak életből, élő zene csak élő zenéből születhet — akkor nyilvánvaló, hogy senki se nélkülözheti valamiféle élő tradíció gyökérzetét és táptalaját. Persze, nevetséges volna azt hinni, hogy bárki, egyedül megtalálhatná az áhított új világot és új zenét. Még a nagy, irányt mutató népvezérek, (mint Mózes, Lenin, Kodály) is csak messziről láthatták meg az ígéret földjét. Nem kétséges, hogy az emberiség — és zenéje is — előbb-utóbb eléri közös célját. De ehhez még sok — egyéni és közös — munkára lesz szükség.

Feuer Mária

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 DEC 3
Dunai Imre, grafikus
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bemutatjuk Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla grafikusokat

1021

Három fiatal grafikus — Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla — jelentkezik e hasábokon. Képzeletük elrugaszkodott. A valóság talajáról dobbantottak, ugrik a gyerek is, ha túl akar látni a párkány magasán... Rajzaikban jövővé hosszabbodik a jelen. Mindhárman a „Csak az van, ami lesz (lehetséges!)" gondolat elkötelezett alkalmazói — más-más eszközökkel.

Így aztán nem csoda, ha Dunai Imre „barokkos" képzeletében már az USA-beli előtt megszületett a szárnyas rakéta... Igaz, csodás pillangószárnyakkal szelídítette. Jelenszky László az elgépiesedő világ jövő-jelen képeinek valamelyikében igyekszik helyettalálni az emberi vágyak örök, ártatlan kalandorának, a vagabundnak. Az ütköztetés, a drámai asszociáció Tettamanti Béla sajátja — lírai feloldások nélkül.

Ők hárman évek óta dolgoznak együtt. Önmagukat — a legutóbbi keszthelyi kiállításuk meghívójában — a következőképpen jellemzik.

DUNAI IMRE:

„Huszonkilenc éves vagyok. Autodidakta. Rajzaim, grafikáim 1965-től jelennek meg a magyar sajtó hasábjain. Díjak: 1976. Marostica első díj. 1976. Knokke—Heist, a nemzetközi zsüri különdíja. 1970-től a fiatal karikaturisták alkotócsoportjában dolgoztam, 1976-ban lettem a fiatal képzőművészek stúdiójának tagja. Jól bírom a kritikát és nagyon szeretek rajzolni."

ny, s meglepetés itt már alig-
árható. Eszerint nagyapánk, a
erectus 750 ezer, apánk, a
dervölgyi 150 ezer évet élt, s
a Homo sapiens a százezre-
ve körül jár. Kereken egymil-
es a családunk. Tízezer év-

z első
djük,
talma
ason-
gunk-
gosan
úgy,

férfiként a lehető
rendezni be életét.
csak az alapfokú isr
még csak most ism
mok részeivel, még
űrkutatásnál tart, n
rombábbnál otromb

●

Ha az életrajzát k
e legfiatalabb öregé
tom: dadog. Szabódva bár, de be-
vallja, bizonyos dolgokat szívesen
felejt el szándékosan is, bizonyos

a,
p
k
l
a
s

való cselekedeteivel teljes múltját, akkor szánalmasan dadog, ügyetlenül mentegetődzik, s „emberek vagyunk" — mondja ilyenkor, és persze, hogy nem azt, hogy okos, értelmes, bölcs emberek (sapiens!) s aztán hebegni kezd a sorscsapások súlya alatt elfelejtett nagy korszakáról, az egyszer már megvalósult aranykorról, s maga sem tudja, hogy valóban volt-e ilyen, hogy valóban emlékezhet-e rá, vagy csak hazudik. S még az sem volna baj, ha legalább ennek a megbocsátható önámításnak az alapján szilárdan hinné: sikerült-e már egyszer vagy sem, most majd sikerülni fog.

●

Mit tegyek, mit tehetek, mit fogadjak meg ennek a 101978. évnek kezdetén? Legelső és egészen apróka lépésként talán kijavítom azt az álságosan szerény és önámításra csábító számot a naptár tetején.

Sextus H. Ferenc

ÁRA: 2,50 Ft

Dunai Imre, karikaturista

FIATAL KARIKATURISTÁK, Dunai Imre, Jelenszky László és Tettamanti Béla állítja ki rajzait mától Keszthelyen a városi művelődési központban.

-: Hü

8.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 15.

'85

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 DEC 3 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Dunai Imre

1021

Dunai Imre rajza

nek stb.) is megvan a maga technikája. Ezt előbb meg kell tanulni, aztán jöhet a tehetség. 2. Ez, kérem, nem boszorkányság, hanem egyszerűen: technika.

tévé Ablak a nagyvilágra. Mindenütt ott van, ahol történik valami.

Texas (Unalmas szónokra:) Ezt a pasast Texasban már rég lelőtték volna.

titok Magyarországon az titok, amit csak százezren tudnak.

többnapos ünnep Megbolondítják az embert: ide-odatologatják a napokat. Nem tudni, mikor van hétfő, és mikor vasárnap.

tud Tudod-e, öcsém, mi a hepatitis? Nem? Hát én azt kívánom neked, hogy soha ne is tudd meg.

út A bürokrácia útjai kiszámíthatatlanok.

ül (Leültető gesztusra:) Hagyd, ülök én egész nap eleget. (Cinikusabban:) Hagyd, fogok én még ülni úgyis.

vers Ezek a mai versek!...

víz Na, veled is kinn vagyok a vasszerlejtungból. (Buta emberre:) Árvíz van nála: a fejében.

ziccer Egy a fontos: nem szabad kihagyni!

ekik éppen mi vag
mák?

ozgalom 1. Már
vele a kapcsolat
rán belekapcsolódna
kellene élni, ahol m
ap.
oronganak a zsúfo
lelátókon.
ben mind egyformá
zt tudtam nyújtani" hal-
Legalább ne nyújtanád,
nincsen.
gyszer bevallhatnák a
, hogy nem tudnak
ni. Ha nincs orvos, be-
s, így van ez. Bízni kell
okban, ha már más se-
incsen.
Rétegesen kell öltöz-
ha nem akar megfázni
r. Persze, másoktól még
elkaphatja.
Parancsoló szükséglet-
lentkezik az az igény,

vicc A társadalom bizszelepje.
gia 1. Az ember elolvas
ichológiai cikket, tisz-
an, mint az Idegen sza-
tára, csak lóugrásban.
hológia: így épp annyi
van, és legalább ki le-
dani.
ndig ott van dugó, ahol
rányítja a forgalmat.
Nem kell félni tőle:
g nem maradt senki.
Futballcsapat váltja
utóbbi győzelmével.
ce Az Északi-sarkra is
jön a szerviz.
tő Hiába váltják le, ha
úra ugyanaz marad.
Mind hentesek.
Arra a hírre, hogy va-
gati országban él:) Sze-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 DEC 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Budapest

Dunai Imre

mert nem tér le a sínről.

1021

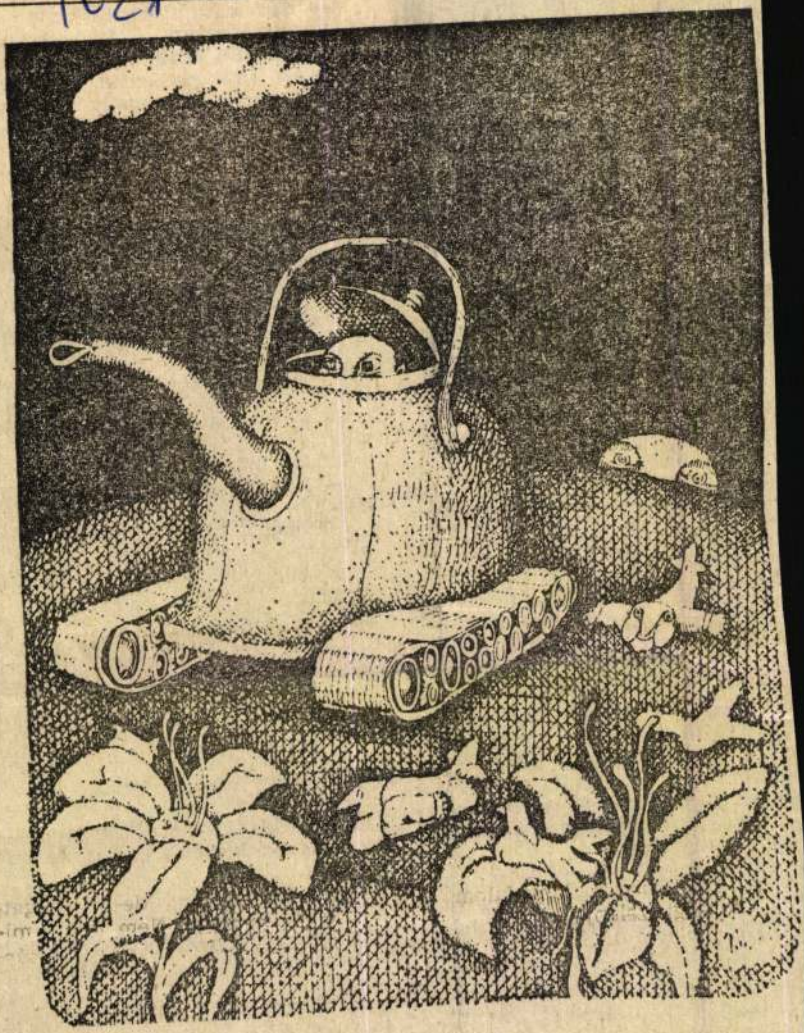

Dunai Imre rajza

ENELMI VICC- TOLÓGIA

— És a szocrealista?
— Amit hall.

— A HARMADIK ötéves terv égére mindenkinek lesz televízió- a és saját repülőgépe — mondja népnevelő.

— Aztán minek az a repülő- gép? — kérdi valaki.

— Hát, mondjuk, maga meg- udja a televízióból, hogy Nyír- egyházán gumicsizmát osztanak, akkor csak fölpattan a repülőgép- re és előbb kerülhet a sorban, mint a szegediek.

KRAUSZ BÁCSI notórius rém- hírterjesztő. Amikor harmadszor viszik be, ráijesztenek. Kiviszik az udvarra, bekötik a szemét, rálő- nek vaktöltéssel. Utána reszkető nakkal kívánszorog az utcára, meglátja egy ismerősét, odainti.

— Mondok valamit, Szabó úr, e ne adja tovább! — Közelebb ajlik, súg: — Képzelje, már tál-

— Én? Egész életemben ki se mozdultam Munkácsról.

60-AS ÉVEK

KÁDÁR JÁNOS megérkezik New Yorkba. Tüstént megrohanják az újságírók. Az egyik megkérdi:

— Mi az ön véleménye az amerikai sztriptíz bárokról?

Kádár kivágja magát:

— Vannak Amerikában sztriptíz bárok?

Másnap a lapok első oldalán ott a szenzáció:

„Kádár János első kérdése Amerika földjén: Vannak itt szriptíz bárok?"

KÉT FOGOLY a zárkában:

— Maga miért ül?

— Mert nem értettem egyet a kormánnyal.

— Kis izgatás, mi?

— Nem. Abban nem értettem egyet, hogy ötven orkánkabátot nem lehet vámmentesen behozni.

KOVÁCS először utazik nyugatra turista-útlevéllel. Párizs, sztriptíz bár. Színes reflektorok, halk zene, gyönyörű nő kéjesen vetkőzik. Kovács kiköp maga elé. Rendőr, bírság, kivezetik.

Hazatér Pestre. A felesége megkérdi:

— Gondoltál rám odakint, Lajos?

— Egyszer, drágám. Az is száz frankomba került.

Dunai Imre, grafikus

Dunai Imre rajza

Thiery Árpád 12.

Nemzeti 30 okt. 5.

konyhában meghallja, picit mo-
lyodjon el örömében.

Egyszóval Zsiga, aki mindössze
ak hároméves, valójában szinte
l évszázados. És pont olyan si-
sra görbedt szájjal fogadja a
dvességemet, mint én annak
ején a kormánybiztos úr közle-
dését. És pont úgy nem akarja
egköszönni az ilyen-olyan apró-
gokat, mint én, mikor anyám
réssel is fenyegetett. Egyszer,
kor az idei makacs grippe ágy-
z kötött s a nem-szeretem na-
n is kénytelen voltam itthon
rtózkodni, többszöri eredmény-
len kedveskedéseim után azt
rdeztem magamtól: vajon, ha
iga író lesz, ő is olyan fájdal-
as idegenkedéssel fog rám emlé-
zni, mint én saját nagyságos
aimra? Az élet furcsaságai miatt
fájdalom azonban nem tudott
éggé elhatalmasodni rajtam,
ert Zsiga kielégítette aznapi fur-
aságigényemet. Először is az
gott meg, hogy bukaresti szüle-
se és illetősége ellenére olyan
iromszékiesen beszélt, mint a fő-
g írói munkássága révén ismert
eress Dani. Aztán az a figurája
órakoztatott el, hogy kizárólag

Dunai Imre, okleveles építészmérnök.

Ápr.-ban írták ki az Építészeti Tanulmánypályázatot, az Építőművészek Szöv.-e és az Építésügyi és Városfejl.-i Minisztérium 3-ik közös pályázatát. A legmagasabb, 12 ezer frt-os díjat két pályázó nyerte el. A másik pályázó „Gondolatok az első 15 éves lakásépítési tevékenységéhez terv" igen hasznos következtetéseket von le az ízlésformálás tekintetében. A terv szerzője Dunai Imre.

Esti Magazin.

1978. dec. 19. Kossuth 18.30 (V Gné).

Dunai Imre, karikaturista

Túlöltözött kentaurok

Két karikaturista a Stúdió Galériában

Áll egymással szemben két lény a *Stúdió Galériában* kiállított karikatúrán. Az egyiknek lófeje van és emberteste. A másiknak lóteste és emberfeje. Mindkettő rémes. És mindkettő majd szétreped a röhögéstől, amint a másikra néz. Ha csak enynyi lenne — és nem több — *Dunai Imre* rajza, tiszta szívből a szörnyekkel együtt kellene nevetnem, kockáztatva akár azt is, hogy a félállatok felém fordulva nevetnének igazán, szépen példázva minden konvenció viszonylagos értékét. Ám a lófejű és lófenekű lények nevetésükkel magukra maradtak, mert poroszos alapossággal és együttes erővel megölték a karikatúra poénját. A gyilkos fegyvert úgy hívják, hogy képzőművészet, pontosabban úgy, hogy Képzőművészet.

Mielőtt az a vád érhetne, hogy a karikatúra-műfajt le akarnám taszítani az őt méltán megillető magaslati helyről, folytatom a műelemzést. Mitologizáló szörnyeim ugyanis nem elégedtek meg az állati és emberi jegyek jól felismerhető, rajzilag *éppen elégséges* kidomborításával, hanem vizuális kellékekkel hangsúlyozták a nyilvánvalót. Kentaurunk szája úgy húzza fülig, orrát akkorára növeszti, lábát addig vékonyítja, hogy még a vaknak is látnia kell: ez a karikatúra minden porcikájában karikatúra. Minden négyzetcentiméterében szellemes és minden vonalkanyarulatában humoros. Néha keménykalapot is hordanak a figurák. Nem eleganciájukat fitogtatandó. Humoruk túlbiztosított jelvényéhez tartozik a ruhadarab.

Jelenszky László és *Dunai Imre* produkciói önmagukban nem roszszak, „képzőművészetileg" hiánytalanok. A hiány a szemléletben keresendő. Sokáig azt hittem, hogy ez a műfaj — hála a szorító szükségnek és a pontosan meghatározott funkciónak — soha nem fogja kifejleszteni a puszta tetszésre számító grafika dekadens változatát. A „szép" karikatúráét. Azt a kentaurstílust, amely nem bízik az intellektuális tartalom lehető legegyszerűbben képre fordított közleményében, hanem — kisebbrendűségi érzésből? virtuozitásból? félreértett képzőművészkedésből? — addig csűri, csavarja a formákat, míg a rajz a maga grafikai minőségében ugyan hibátlan lesz, de a vicc természetes színét a modor halványra betegíti. Mit betegíti, rejtélyessé, nehezen megfejthetővé, érthetetlenné teszi!

Ha jól látom, az egyik lapon meztelen szépség kelleti magát az ablakban, míg a ház előtt három férfi a szirénre nem hederítve, inkább egy karburátor dűznijei között matat. Lehet, hogy a szirén és a karburátor közötti feszültség maga a csattanó, de lehet, hogy nem. Az akt, a házfal, a nyitott kocsi, a szerelők agyonrepedezett vonalvezetéssel, kínzóan expresszív szenvedéllyel kavarognak. Ki tudja melyik kacskaringó mögött pislákol még egy poén, amely a lankadó figyelem számára homályban maradt. A másik lapon egy tank előtt szerelmespár ölelkezik, az idill körül négy katona vigyorog, egyiknek még a könny is kicsordul a szeméből a bornírtak boldogsága láttán. Így groteszk, így szürreális, így hátborzongató a jelenet. De mit keres a tank mellett egy valóban groteszk, szürreális, hátborzongató kellék, egy vigyorgó protézis? A főborzongás mellett egy alborzongás? A gyengébbek kedvéért?

Bonyolultak ezek a lapok. Mint ahogy túlbonyolultak, és túlintellektuálisak, túlgrafikusak, és túlfilozofikusak akartak lenni az utóbbi időben mindazok a karikatúrák, amelyek arisztokratikusan szakítottak a „Ludas Matyi-hagyományokkal", a napilapstílussal, sőt általában valamennyi populáris stílussal. Mit nyertek? Talán homogénebb lett a rajzok vizuális anyaga. Bátrabban folyamodtak a színekhez. Rasztertől árnyékpig terjedt a formaalakítási skála. A Bürokráciától a Környezetszennyezésig terjedt a tematikai skála. Mit vesztettek? Alighanem a humorukat.

P. Sz. J.

földszinti [illegible]. Kortárs művészet: Filmvetítések. Kortárs művészet: Patetta, Vasarely, Borsos Miklós, Mozaik aranyháttérrel (Barcsay).

A művelődési házak programjából: **A Gutenberg Művelődési Otthonban** du. fél 4 és fél 6 órakor: A férfi, aki szerette a nőket (magyarul beszélő színes francia film). — **A Rózsa Ferenc Művelődési Házban** este 7-től 11-ig: Tánc, játszik az Oxigén együttes. — **A Radnóti Miklós Művelődési Házban** este 6-tól: Egyedülállók klubja. — **A Rideg Sándor Művelődési és Ifjúsági Házban** du. 3-tól: Rózsa és Ibolya (mesejáték); este 6-tól: Rock és diszkó klub, lemezlovas Boros József. — **A Marcibányi téri Művelődési Központban** este 7-től: Jazz-lemezklub, vezeti Deseő Csaba. — **A Ságvári Endre Művelődési Házban** este fél 7-től: Zenés, táncos klubest. Társasági keresők-kedvelők klubja. — **Az Angyalföldi József Attila Művelődési Házban** du. 2-kor: Nyugdíjasklub; 5-től: Teadélután. — **Az Ady Endre Művelődési Központban** du. 5-től este 9-ig: Rock-táncklub, a Forma I. együttes fellépésével. — **A Láng Művelődési Központban** du. fél 4-től: Filmklub. — **A Pesterzsébeti Csili Művelődési Központban** reggel 9-től: Nyugdíjas klub; este 6-tól 8-ig: Gambászkör. — **A KPVDSZ Budapesti Művelődési Központban** du. 5-től este 10-ig: Társaságot kedvelők klubja. Zenés hétvége. (Belépődíj 30 forint.)

VASÁRNAP

Szentendrei városnézés. A Dunakanyar városnéző autóbusza a szentendrei HÉV-állomásról indul 9, 11, 13 órakor. Program: Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Ferenczy Múzeum, Szerb Egyháztörténeti Gyűjtemény, városnézés. (Jegyek a helyszínen, az idegenvezetőnél válthatók.)

Vasárnapi kórusmuzsika a Nemzeti Galéria kupolatermében de. 11 órai kezdettel. Az Észak-budai Áfész Móricz Zsigmond kamarakórusa és a Nyíregyházi Vegyeskar hangversenye, ivókúrára használható [illegible]. — **A Pataky István Művelődési Központban** de. 11-től: Színes animációs filmek vetítése. — **A Marcibányi téri Művelődési Központban** reggel 9-től du. 2-ig: Új Tükör szabadidőközpont. A programban bábelőadás, hanglemezbemutató, sajtófórum, japán harci játékok, folklórműsor (Takszonyi asszonykórus). — **Az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban** de. 10-kor: Ötlet-játék (díjtalan gyermekfoglalkozás) du. 2-től: Nyugdíjas klub. — **A Gutenberg Művelődési Otthonban** du. fél 4 és fél 6 órakor: A férfi, aki szerette a nőket (magyarul beszélő színes francia film). — **Az I. kerületi Tanács Művelődési Házában** du. 5-től: A Mini együttes koncertje. (Belépődíj 25 forint.)

A budapesti színházak mai műsora

Erkel Színház: Cédrus (4. bérl. 1. ea., 7). **Zeneakadémia:** Jazz-hangverseny (fél 8). **Zeneakadémia Kisterem:** Új Zenei Stúdió (este 10). **Madách Színház:** A merániai fiú (7). **Vígszínház:** Popfesztivál (7). In memoriam Ö. I. (éjjel 11). **Pesti Színház:** Equus (7). **Fővárosi Operettszínház:** János vitéz (7). **Zsebszínház:** Lola Blau (fél 8). **József Attila Színház:** Pályamódosítás (Nyilvános főpróba, 7). **Thália Színház:** Énekek éneke (7). **Vidám Színpad:** Segítség, válunk! (7). Játék a csillagokkal (Kis Színpadon fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** Bimm-Bumm Bömböló (de. 10). Minek néz engem? (fél 9). **Várszínház:** Don Juan (7). **Józsefvárosi Színház:** Veszélyes forduló (Bemutató 7). **Radnóti Miklós Színpad:** Budapest Nagykávéház (7). **Egyetemi Színpad:** Frontátvonulás (7). **Állami Bábszínház:** Szentiványéji álom (Népköztársaság útja 69., du. 3). Csizmás kandúr (Jókai tér 10., de. 10).

Dunai Imre és Jelenszky László

A két (már nem is túl fiatal) grafikus majd fél tucat külföldi díj és oklevél tulajdonosa, ám itthon alig ismerik őket. Azért is különös ez, mivel mindketten karikatúrákat rajzolnak. Úgy látszik azonban, hogy ennek az elvileg populárisabb műfajnak hazai megítélése nem kedvez a grafikailag igényes, nehezen verbalizálható munkának. Dunai és Jelenszky pedig kétségtelenül határhelyzetet céloz meg – s láthatóan jól érzi magát e kettős szerepkörben.

Jelenszky László burjánzó, kissé szövevényes rajzmodora távol áll a modern karikatúra egyszerűsödött fogalmazásától. Kihegyezett poénok helyett szolid irónia jellemzi a rajzokat. Nem a néha visszaköszönő tematika és alapötlet (a bürokrácia, a hivatal mint erőd stb.) fontos, inkább az a közeg, ahol figurái mozognak. Ez a világ meghitt, talán túlságosan is megértő és megbocsátó alkotói magatartás szülötte.

Dunai Imre szellemes és kimunkált stílusa a cseh Born fekete abszurdjával tart rokonságot. Elmélyült, kesernyés humorának a több rajzon önállósult röhögő (vagy vicsorgó?) száj lehetne a cégjelzése. S röhögés és vicsorgás ugyancsak jól megfér egymással manapság. Úgy tűnik, a határhelyzet lehetőségeit Dunai Imre használja ki jobban.

P. G.

Stúdió Galéria,
1980. IX. 24.–X. 11.

Dunai Imre

Kiállitási panoráma.
P.G.: Dunai Imre és Jelenszky László.
Művészet, 1981. január - 61. hap.

Gábor Pataki: New Graphic Acquisitions *56*
Katalin Gellér: Commemorative Exhibition of Miksa Róth *57*
Ottó Mezei: Enamel Works of Lilla Bencze *58*
Péter Sinkovits: Collecting in the Age of Pop Art (Foreign graphics from the collection of Imre Bak) *59*

On the cover Ferenc Medgyessy: Self-portrait, bronze, 10×10 cm (photo by István Somfai)

Dunai Imre, grafikus

Szuszlov: A világ amelyben élni

c. művét illusztrálta.

Maros Dénes: Olvastató

7.

Népszabadság, Bp. 1981 jan. 23.

Dunai Imre, grafikus

□ DUNAI IMRE és Jelenszky László grafikusművészek kiállítása október 12-ig tekinthető meg a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában.

-: □ Dunai Imre

Esti Hírlap, Bp. 1980. szept. 29.

2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981 JAN, 61. old.

MŰVÉSZET

Budapest

Dunai Imre,
grafikusművész

Dunai Imre és Jelenszky László

Let us look together at

the Eloquent Carpets of Azerbaidjan (Rasim Efendi) *36*

Window on the World

Anatoly Kantor: Flowers of Armenia (The exhibition of Martiros Saryan in Moscow) *42*
Ferenc Bodri: Notes on the Paintings of Tamás Konok *44*

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dunai Imre grafikus-karikaturista

NÉPSZAVA

1984 MAR 24

1021

Dunai Imre **SZÉLMALOMHARC**

évenkén
tósságuk

Kerám
a színes
ra nem
anyaga
ségű ólm
edény felülete savanyú étel-
miszerrel, mint például gyü-

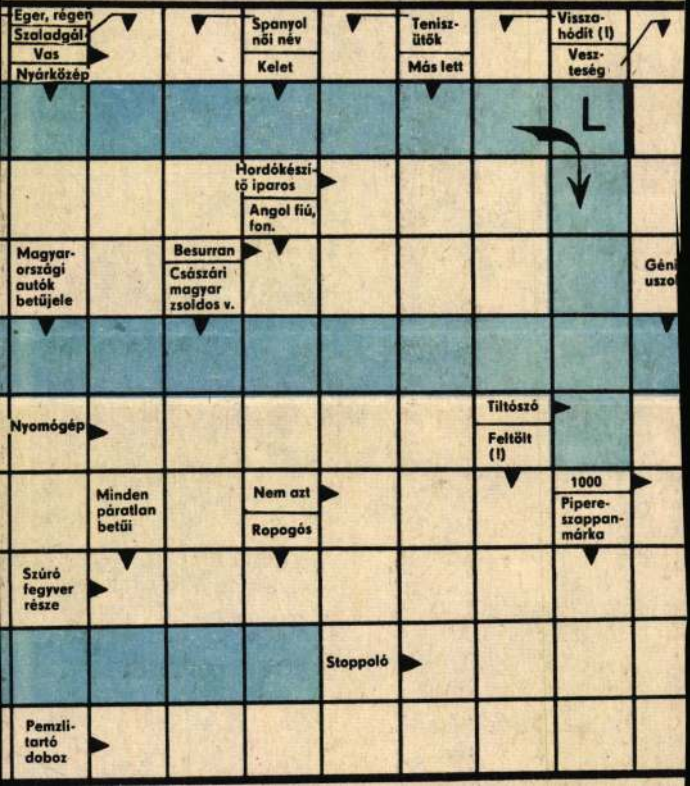

Dunai Imre

▲ Dunai Imre grafikusművész kiállítása Nyíregyházán, a megyei könyvtárban tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. III. 31

Dunai Sere

Grafikai műnészek kiállítása a
Poseher János u-i műtárszállodában

Wéposzane 1985. XII. 28.

Dunai Imre

— **Dunai Imre** karikaturista kiállítása nyílik ma 17 órakor a komáromi Kisgalériában. (Csokonai Művelődési Központ, Kelemen L. u. 7.) Megnyitja Mészáros András.

Népszava 1985. 1. 18.

Dunai Imre

Nepszava
1985. 11.23.

Dunai Imre **MONA LISA, MA**

Gyulay Zsolt

BOROSPINCE

Dunai Imre

Január 18-tól február 9-ig látható a komáromi Kisgalériában (Komárom, Kelemen László u. 7.) Dunai Imre karikatúrakiállítása. A fiatal, több hazai és nemzetközi díjjal kitüntetett művész főként napjaink közéleti gondjairól szól sajátosan iro-nizáló, szürrealisztikus lapjain. Képünkön Perspektiva című karikatúrája

Nőnap
1985. I. 24.

Dunai Imre

— **Kiállítás.** Október 7-én, délután 4 órakor nyílik Dunai Imre karikaturista kamarakiállítása a Gutenberg Művelődési Otthon Galériájában. A kiállítást, amely október 31-ig tekinthető meg, Kiss Dénes költő nyitja meg.
— **Mintalakótelep.** Kisker-

Vasárnap 1985. X 7.

MAHIR
Sajtófigyelő

NÉPSZAVA

Dunai Imre

/1021 Grafi Mozaikok

BAT, 1983. SZEPTEMBER 10. **NÉPSZAVA**

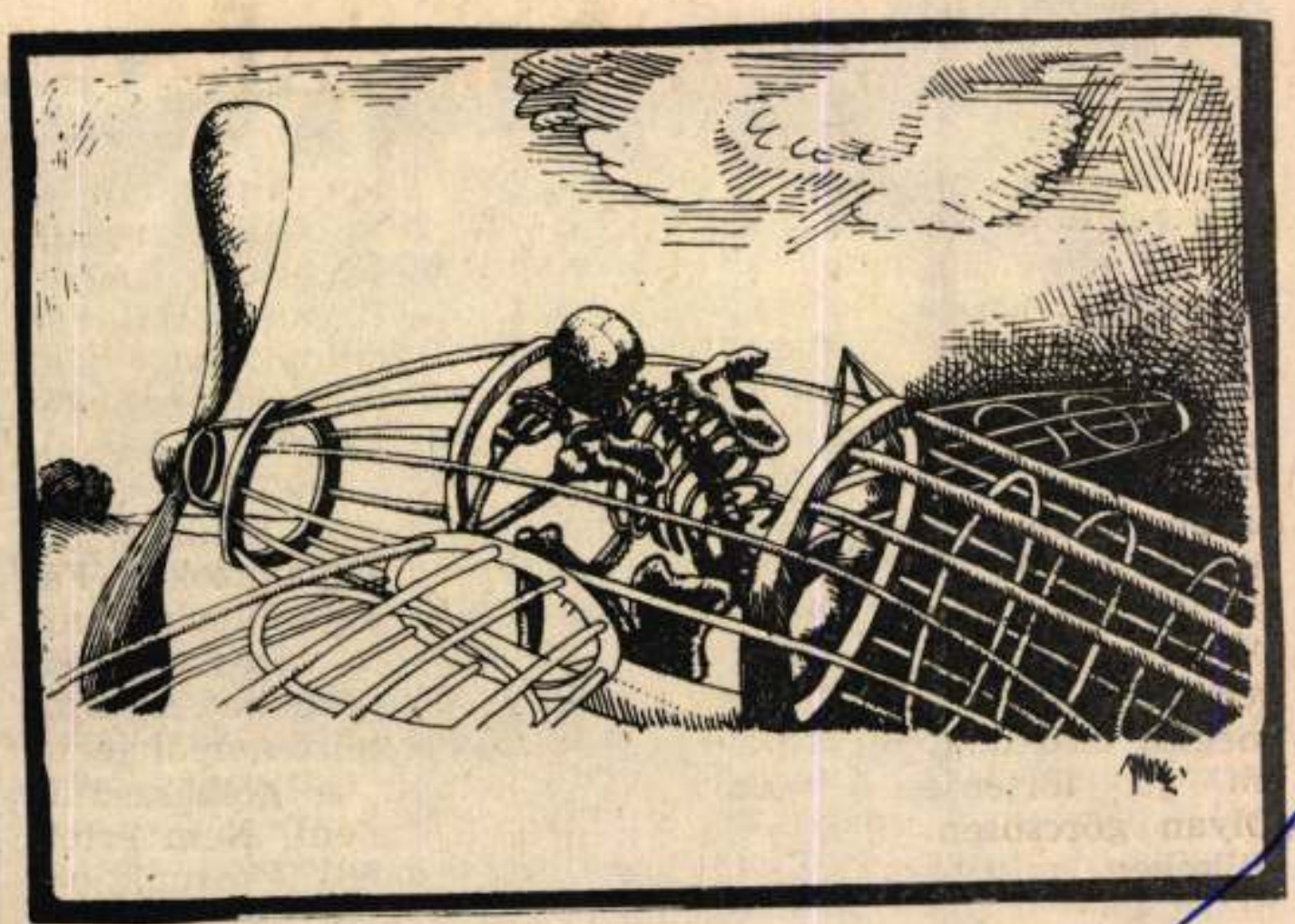

Dunai Imre

PERSPEKTÍVÁK

:PSZA

ányai Gábo

Minek tap

psolni jó. Örömből, kár-
örömből, tetszésből, lel-
lésből. Néha kényszer-
néha ütemre. Megszo-
ól és udvariasságból.
yos taps, vastaps. Gól-
helyzetnek, szép alakí-
ak, remek alakoskodás-
Minek tapsolunk? Mert
tt vagyunk, mert ki aka-
: fejezni valamit tömege-
mert nem merünk kü-
özni, mert jól akarjuk
ni magunkat, mert jól
éreznünk magunkat.
házban, meccsen — tap-
helyeken. Hogy bizonyít-
jelen vagyunk, láttuk,
s részesek vagyunk. Hát-
visszatapsolnak.
Iert a színház például

gája rossz helyzetéről beszél-
getvén: lehet, hogy a helyzet
rossz, de legalább helyzetben
van! Mondják sokszor, a ma-
gyar színház rossz helyzet-
ben van — gyenge a színvo-
nal, kevés a pénz, elfoglaltak
a színészek és így tovább. Jó
lenne, ha valóban ez lenne a
legfontosabb és sürgetően
megoldandó problémasor.
Nekem az a félelmem, hogy
alapvetőbb a baj: a magyar
színház jelenleg nincs helyzetben. Nem része a társadalmi cselekvésnek, nincs benne a társadalmi mozgások erőterében. Kevésbé bonyolultan fogalmazva: nem fontos ma nálunk a színház.

Vagy még egyszerűbben:

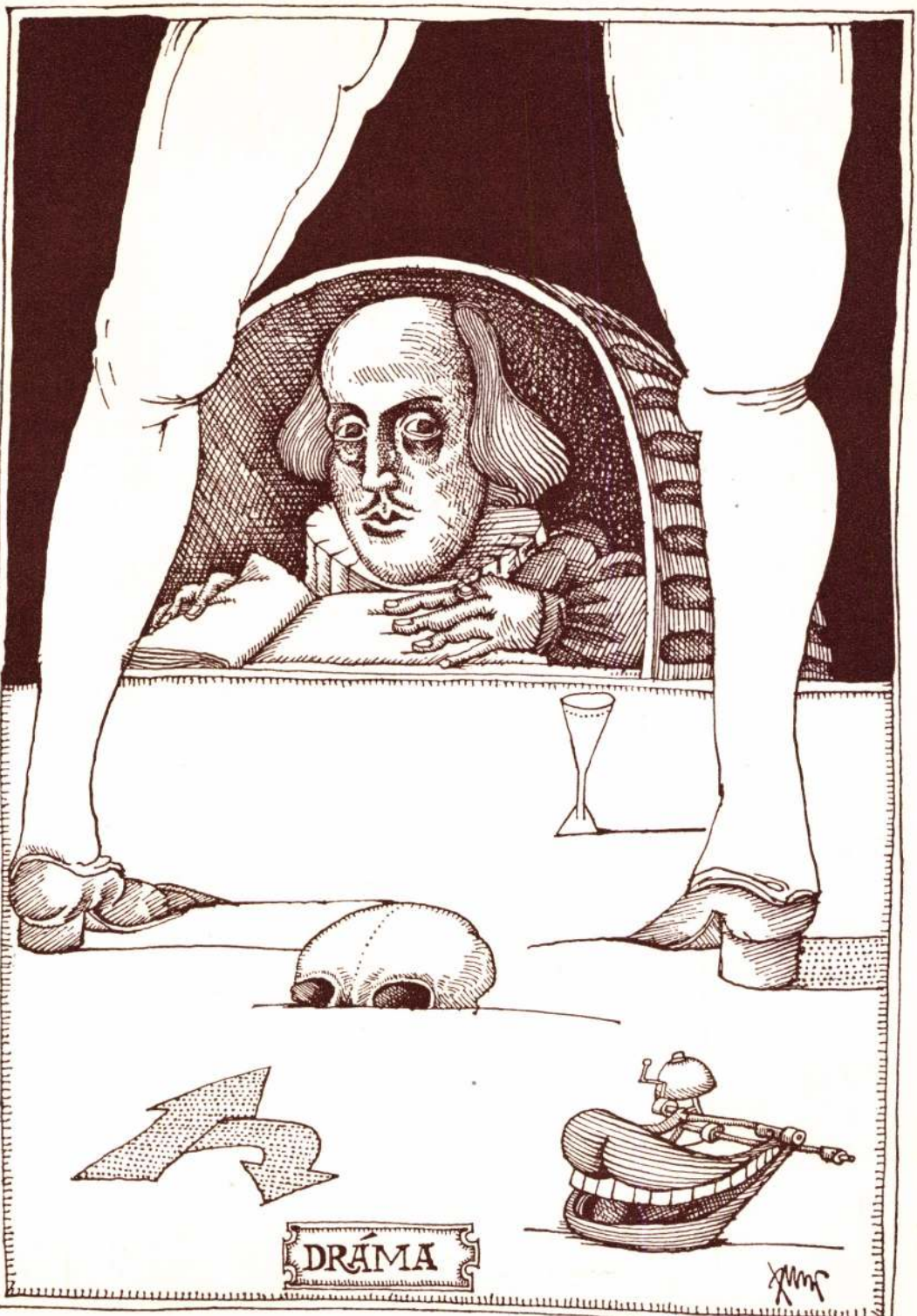
DRÁMA

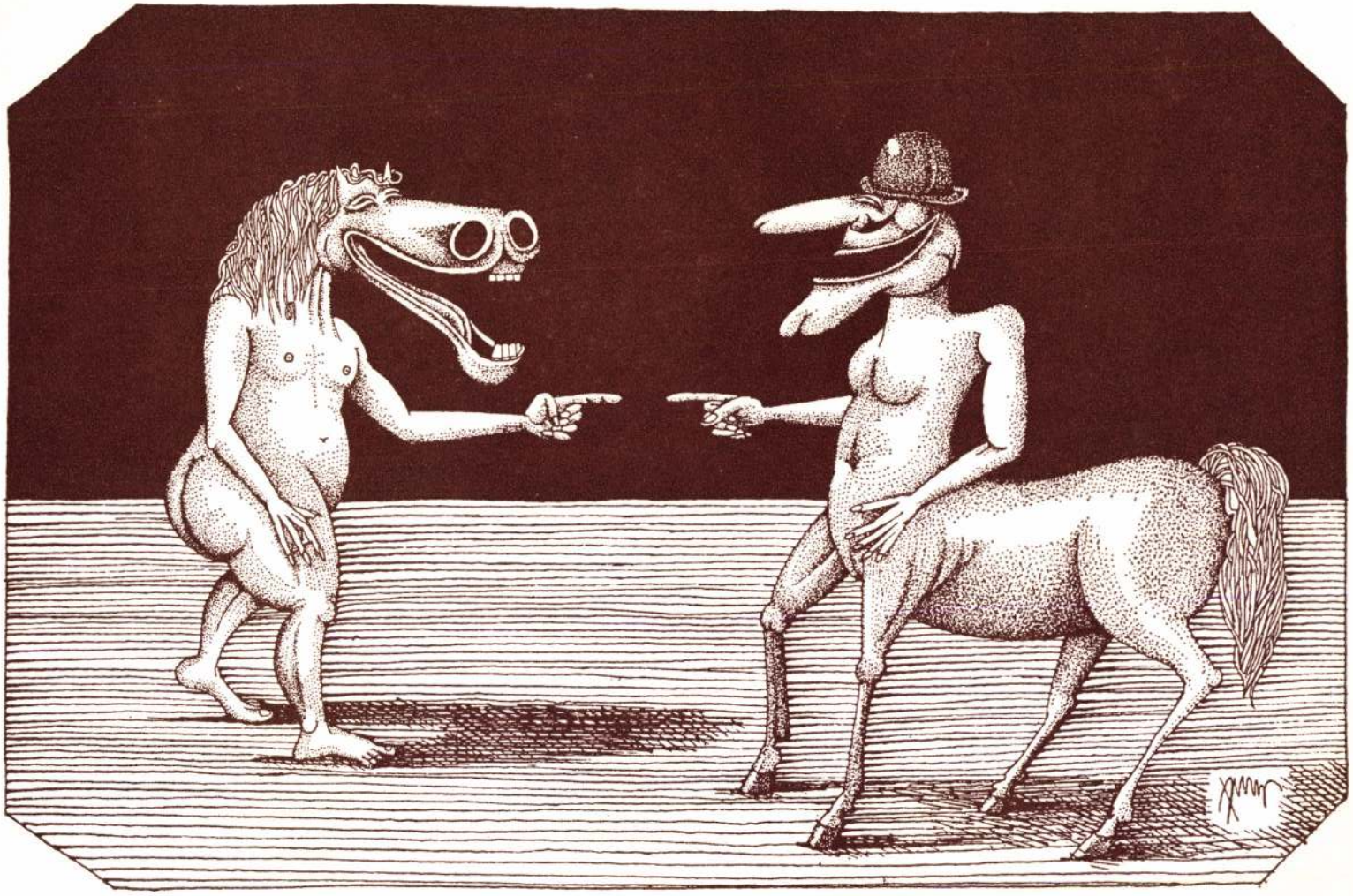

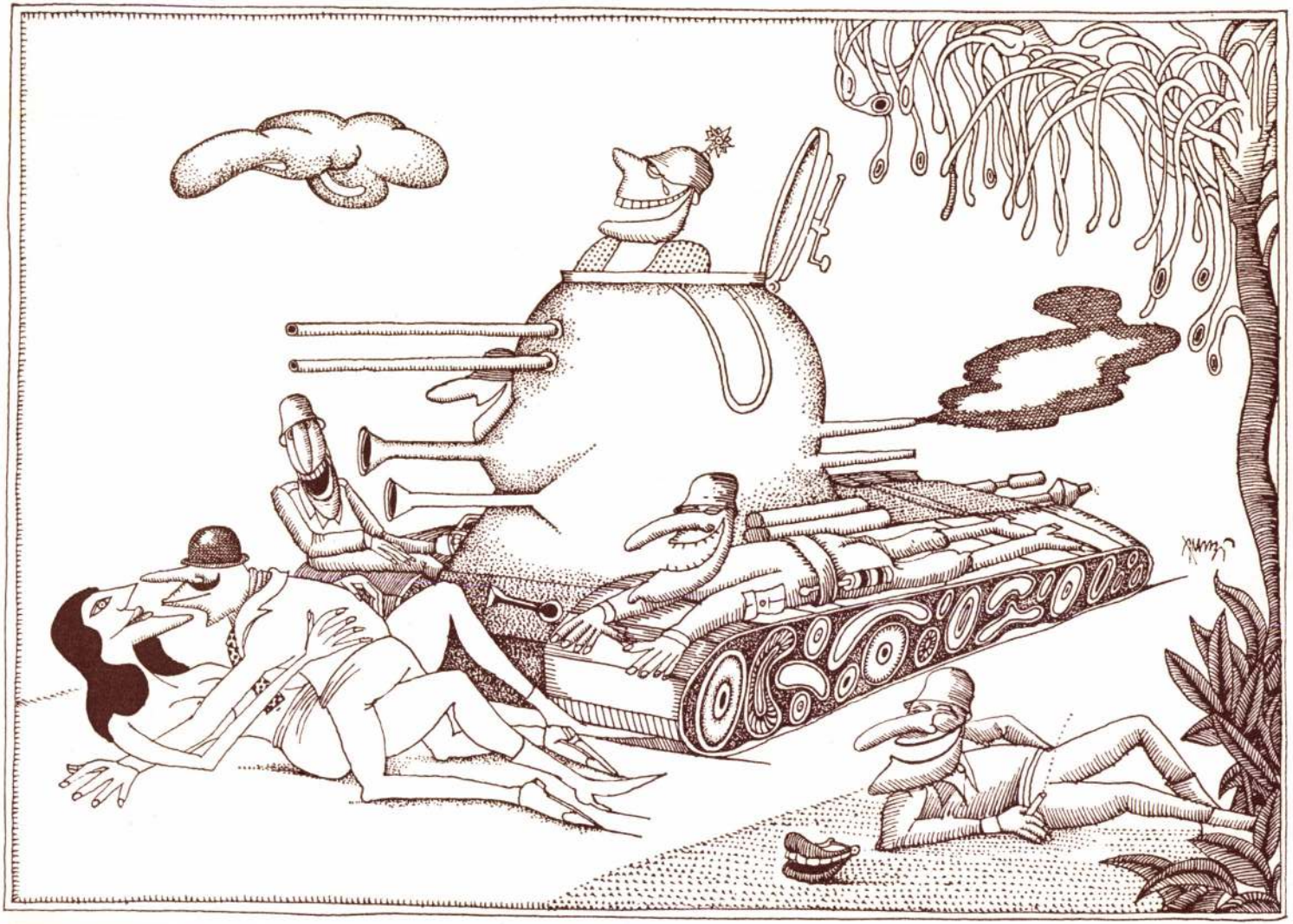

OPTIK-CHANCE Kft. Dr. ARCIBASEV SZEMSEBÉSZETI KLINIKA

Budapest, 1118 Számadó utca 19 Telefon: 209 0526, 209 0527, Fax:209 0528

Meghívó

„Szemünk világa
és a
művészet világa"

címmel

az Arcibasev Szemsebészeti Klinika megrendezi **Tiepolo Giovanni Battista**, a barokk festészet egyik legnagyobb olasz mestere születésének 300. évfordulója alkalmából

a Münchenben élő **Dunai Zoltán** festőművész első hazai kiállítását.

A kiállítást megnyitja **Balázs Ferenc Pál**, az Ungarn Panorama főszerkesztője. Muzsika: Valkó Zsuzsanna (hegedű) és Valkó Béla István (brácsa), az Óbudai Népzenei Iskola növendékei.

Az esemény időpontja: 1996. május 9. csütörtök 15 óra.

Színhelye: Arcibasev Szemsebészeti Klinika, 1118. Budapest, Számadó u. 19. (Gellérthegy). Megközelíthető a Móricz Zsigmond körtérről 27-es autóbusszal.

Tisztelettel meghívjuk Önt és munkatársait az eseményre. Ha előre bejelenti részvételi szándékát, megköszönjük.(T:209-0526,-27 Fax:209-0528)

Tisztelettel:

Dr. Arcibasev Szergej
főorvos

DUNAI Zoltán

DUNAI ZOLTÁN festő

Zenei világ(más)nap

Miskolc (ÉM) – A Zene Ünnepe alkalmából nemcsak június 21-én, hanem másnap, szombaton is lesznek programok Miskolcon az Erzsébet téren – az Alliance Francaise ajándékaként a miskolci polgároknak. A program délután 5 órakor kezdődik a miskolci majorettek bemutatkozásával, majd a Miskolci Kamara Együttes – Regős Zsolt vezetésével – népszerű opera-, operett- és musical-részleteket ad elő. Háromnegyed 6-tól a debreceni egyetemistákból álló Rekettyés együttes csángó népdalokat játszik. Negyed 7-től Szanyi Borbála énekel népdalokat, fél 7-től pedig Gryllus Vilmos előadása szórakoztatja a közönséget. Este 7-től a Téka együttes koncertjét hallgathatják az érdeklődők.

Nyári Tárlat

Tokaj (ÉM) – Négy zempléni város – Szerencs, Sárospatak, Sátoraljaújhely és Tokaj – vezetősége úgy döntött 1989-ben, hogy megteremti a Zemplénben élő és Zemplénhez kötődő képzőművészek seregszemléjének lehetőségét. Ebben az évben Tokaj a házigazdája a IV. Zempléni Nyári Tárlatnak, ahová közel száz alkotó küldte be munkáit, grafika, fotó, olajfestmény, akvarell, kisplasztika, kerámia stb. műfajokban. A beérkezett műveket neves szakértőkből álló zsűri bírálta el (Dobrik István, Goda Gertrúd, Kishonthy Zsolt).
A tárlatnyitót június 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor tartják a Tokaji Galériában. A kiállítást Dobrik István művészettörténész, a Miskolci Galéria igazgatója ajánlja az érdeklődők figyelmébe. Közreműködik Tokaj város vegyes kara. A kiállítás augusztus 11-ig tekinthető meg.

Ecseri lakodalmas

Miskolc (ÉM) – A Magyar Állami Népi Együttes vendégszerepel – a miskolci Ifjúsági és Szabadidő Ház szervezésében – Ecseri lakodalmas című műsorával július 18-án este 8 órától illetve július 19-én este 6 órától a Diósgyőri várban. Jegyek az Ifjúsági és Szabadidő Házban igényelhetők, érdeklődni a 46/411-747-es telefonszámon lehet.

Dixieland a várban

Miskolc (ÉM) – Nemzetközi Dixieland Fesztivált rendez az Ifjúsági és Szabadidő Ház június 30-án, vasárnap délután 5 órától a Diósgyőri várban. A fesztivál vendégei a Black & White Dixieland Band, a Lucky Boys Dixieland Band, a Miskolci Dixieland Band, a lengyelországi Old Metropolitan Jazz Band, valamint Pierre Boussaguer nagybőgős, Vincent Cordelette dobos, Francois Biensan trombitás és Jean-Marc Montaut zongorista Franciaországból. A fesztivál házigazdája a Benkó Dixieland Band, szólistavendég Berki Tamás. Jegyek elővételben az Ifjúsági és Szabadidő Házban, a Dum-Dum Discben és a Diósgyőri várban válthatók.

Magánkiállítás

Miskolc (ÉM) – Túri Imre amatőr [illegible] alkotásaiból saját udva-

Tojásokra festett szálloda

Dunai Zoltán festőművész Miskolcon készül budapesti tárlatára

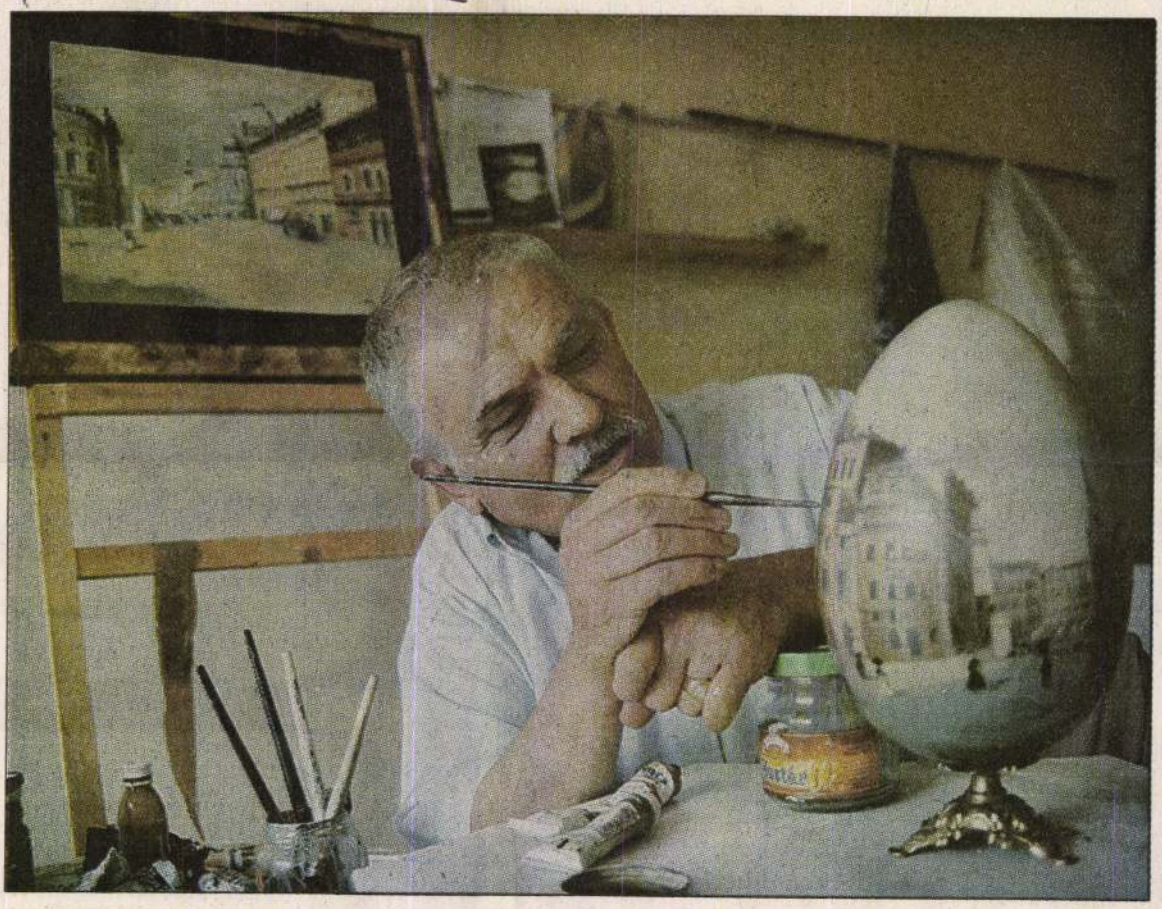

Készül a Nemzeti Hotel „tojása"

A szerző felvétele

DOBOS KLÁRA

Miskolc (ÉM) – **„Én vagyok a magyar származású olasz festő Németországban" – jellemzi magát egy mondatban Dunai Zoltán miskolci származású, Münchenben élő alkotó, aki jelenleg szülővárosában készül fel budapesti kiállítására.**

'56 „vitte ki" a városból, az országból. Először Zürichbe került, ahol dekoratőrként dolgozott. Aztán sikeres egyetemi felvételit tett, de miután az ösztöndíj nagyon kevés lett volna, megpróbált a gyakorlatban tanulni. Meghirdettek egy állást egy jónevű vállalatnál, amire több mint harmincan pályáztak. Őt vették fel. Mikor megkérdezte miért, azt a választ kapta: „azért, mert maga nem tud semmit, magából még lehet valami..." Két évig volt ott dekoratőr, majd Münchenben, Velencében, Párizsban élt és dolgozott. Üdvözlőlapokat, naptárakat tervezett, festett, tíz éven keresztül kiállított a müncheni szabadtéri kiállításon, sok-sok kapcsolatot szerzett.

– Egyszer a Guggenheim Galéria ügynöke is kért tőlem képet, de akkor nem tudtam adni, mert egy nagy müncheni tárlatra készültem. Ezt ma már egy kicsit sajnálom. Bár abban az időben elég szörnyű képek voltak Guggenheimnél kiállítva: motorkerékpár befáslizva, csomagok össze-vissza dobálva, úgyhogy nem is bánom, hogy nem kerültem ott be egy sarokba. Nem szerettem ezt az absztrakt irányzatot. Aztán jött egy naiv korszak, abban sem nagyon vettem részt. Most, életem alkonyán végre megérkezik az én irányzatom, a realizmus.

Jelenleg Miskolcon az unokaöccsénél készül egy kiállításra. (Közben foglalkozik az unokaöccs tehetséges fiával, hiszen mint mondja, ez olyan, mint egy társasjáték. Neki is sokan segítettek: legtöbbet a francia kultuszminiszter, illetve a müncheni konzul.)

– Egy tárlatot csinálok a Nemzeti Hotel százéves évfordulójára. Ez lesz a második kiállításom Magyarországon. Az első a budapesti Arcibasev Szemsebészeti Klinikán volt. Többek között készítettem egy különlegességet, egy nagy tojásra ráfestettem a klinikát. Az egyik oldalán homályosra, hisz' aki bemegy, ilyennek látja, a másikon pedig tisztára, fényesre, ami a gyógyult szemet jelképezi. Nagy sikere volt a tárlatnak. Hálás vagyok Arcibasev Szergej főorvosnak, hiszen ő volt az első, aki megadta a lehetőséget, hogy a hazámban kiállítsak... Aztán jött ez a Nemzeti Hotel-es felkérés. Megkérdeztem, nem történt-e ott valami különleges gyilkosság, vagy nem tüntek-e el nászutasok, de sajnos nem tudnak semmi különösről. Pedig ezeket is meg lehetett volna festeni. Ha én megszállok ott, biztos történt volna valami... De így inkább csak tájak lesznek a képeken, mégpedig úgy, mintha a századfordulón készültek volna.

Most régi képeslapokat, könyveket nézeget, ezek adják „vázlatait" a június 24-én nyíló kiállításhoz. Három tojást is megfest (az egyik már el is készült), illetve 25 képet tervez.

De nemcsak tojásra vagy vászonra dolgozik, hanem falra is. Seccokat is csinál. Például „áttelepítette" München egyik villanegyedének lépcsőházába Velencét. Most az egész úgy néz ki, mintha kanális lenne, és a vízen megy a gondola. Máshol toscanai táj került a téli kertbe. Most is siet vissza, mert egy alsóbajorországi hotel fürdőjét kell kifestenie „olaszosan". A falfelület száz négyzetméter, a magassága hat méter.

– Ez nem is magas. Tíz-tizenöt méternél szoktam kezdeni, úgyhogy attól félek, beverem a fejem – mondja vidáman. – Meg kell csinálnom egy hónapon belül, mert csak annyi időre zárják be a hotelt. De szerencsére elég gyorsan dolgozom.

S hogy Miskolcon nem készül-e bemutatkozni? Dehogynem. Nagyjából bejárta a világot, kiállított Melbourne-től Amerikáig, hogyne szeretne szülővárosában is ismertté válni. De mondja, ez nem rajta múlik...

Tudásukkal igaz ügyet szolgálnak

Certifikációt kaptak a Miskolci Bölcsész Egyesület diákjai

Miskolc (ÉM – HI) – Certifikációosztó ünnepséget tartott a Miskolci Bölcsész Egyesület tegnap délelőtt a rendezvény keretében 122 nappali tagozatos és 22 másoddiplomás hallgató vehette át az oklevelét.

Imre református lelkész szólt. A biblia szavaival arra kérte a diákokat, maradjanak meg választott hi-

ÓMBÖLYÖN a
ercre 300 négy-
m-es faházzal,
építve eladó. Ér-
en. *103241/I
)L telek szőlő,
, pince kút kis-
) 000 Ft. Érd.:
5/I
ÁN, Junó Szál-
épülettel beépít-
elek, kedvező
illany a telek
03190/I

SVÉTEL

itúra (kanapé +
huzattal eladó.
6/319-263.
krény akasztós,
ágyneműtartós
tartozékokkal.
. 46/351-273 8-
57 18–20-ig.

égy székkel, sa-
sztallal, kanapé
zó asztal, lábbal
fotelek eladók.
0/I
i régi kihúzható
amié, két fotellel
-088. *103584/I
ES rekamié két
46/313-297.

- ÚJ ÁLLAPOTBAN valódi bór ülőgarnitúra (3-2-1) eladó. 46/320-593. *103794/I
- ELADÓ Réka A-682 elem, világos szín, 3 fiók, lenyíló ajtó, nyitott polc. 46/363-771. *103810/I
- ALUMÍNIUM kerti bútor fehér színben új állapotban ernyővel eladó. Érd.: 46/365-554, 14 után. *104047/I
- VÁLASSZA a WÉBER Bútor kárpitos garnitúráit. Nagy választék, kedvező ár, gyors, pontos szállítás. Technika Háza. Miskolc, 46/325-055, 46/325-233/19 mellék. *98422/1I
- ELADÓ 1 db 2 ajtós akasztós szekrény, 2 ajtós polcos, diófa szekrény, 1 db egyszemélyes heverő ágyneműtartós, Teatúzhely tartozékaival. 46/363-057, 19–21-ig. *99580/I
- ELADÓ 4 személyes rekamié 3000 Ft-ért. Érd.: Miskolc, Szentgyörgy u. 34. 6/2. 16 óra után. *101726/I
- ÚJ állapotban lévő, barna, bőrgarnitúra eladó (3-2-1 üléses). Érd.: 46/320-593. *102475/I
- ÜZLETI berendezésként használt üveges, polcos bemutató szekrények és 3 fiókos angol pult eladó. 46/322-932. *102613/I
- ELADÓ Holland stílusú nappali vitrines szekrény, bőr ülőgarnitúra 3+1+1 + asztal megkímélt állapotban. 06-30/550-852, 46/312-353. *103139/I
- ÚJ kombi kiságyak fehér színben 3 db és divatos vonalvezetésű fekete szekrénysor eladók. Iár: 16 000 és 37 000 Ft. 46/456-370. *103177/I
- JÓ állapotban lévő fekete-fehérrel kombinált szekrénysor fehér dohányzóasztallal eladó. 46/394-736. *103182/I

ELADÓ kisméretű, ágyneműtartó, 80 cm hosszú, 50 cm magas, sötétbarna színű. 46/353-821. *103184/I*

HÁZTARTÁSI GÉP

- ELADÓ új E 553 GORENJE 4 lapos, kerámiaalapú villanytűzhely Tel.: 46/327-933, 16 óra után. *103602/I
- 110 LITERES Royal (angol) fagyasztó láda olcsón eladó. Tel.: 46/362-893. *103888/I
- 3 lapos gáztűzhely, megkímélt állapotban, nyomáscsökkentővel eladó. Ára: 6000+1000 Ft. Miskolc, Szentistványi u. 43. 46/439-587. *103929/I
- FÖLDGÁZTÜZELÉSŰ tűzhely, konvektor és kéménybe köthető fali kályha eladó. 46/369-391. *103930/I
- 200 LITERES bojler és 160 literes fehér öntöttvas fürdőkád eladó. Tel.: 46/331-775. *104036/I
- JÓ állapotú, 160/120 literes LEHEL/KOMBINÁLT HŰTŐSZEKRÉNY eladó. Érd.: 46/319-646, 17-után. *102585/I
- 300 literes Lehel fagyasztóláda sürgősen eladó. 46/324-906. *102850/I
- 60 LITERES fagyasztó újszerű állapotban eladó. Érd.: 343-144. *103050/I
- GORENJE E-553 új, 4 lapos kerámiaalapú villanytűzhely eladó. 46/327-933, 16 óra után. *103214/I
- ELADÓ egy 160 l-es Gorenje hűtőláda jó állapotban. 333-933. *103222/I*

ELEKTRONIKA

- VIDEOTON Super Color TV (Hitachi képcsővel) nem távirányítós, komplett parabolaegység eladó 150 000 Ft. Tel.: 46/319-616. *103315/I
- ELADÓ 2 db régi, üzemképes szalagos magnetofon. Egyik muzeális értékű. 46/338-376. *103339/I
- DOB, FX53 gitár torzító eladó. I.á.: 8000 Ft. 46/323-459. *103362/I
- AT-286-os SZÁMÍTÓGÉP olcsón eladó. 47/352-126. *103612/I
- 320 l fagyasztó láda eladó. Érdeklődni: 48/345-893, este. *103785/I
- 380 V-os villanymotorok eladók. 474-353. *103816/I
- ELADÓ Super Nintendó játékkazetta Earth-Worm Jim II. vagy mortal-kombat III-ra cserélem. 46/334-208. *103886/I
- ÜZEMKÉPES nagyképernyős, fekete-fehér Orion-Merkur TV eladó. Telefon: 46/382-134. *103918/I
- TV színes 51 cm, szuper sarkított, műanyagdobozos, időkapcsolós 90 csatornás, OSD-s, fekete-fehér kisképernyős TV 37 cm, videorecorder távirányítóval. 46/311-523, 06-30/584-472. *103955/I
- ELADÓ APX-100 végerősítő, TV.stabilizátor 220 V 300 VA villanymotor DOR 380 V, 750 W, FF. TV. Modul stár 24. 381-090. *104017/I
- C-64-es játékprogramok széles választéka lemezen eladó. Válaszborítékért listát küldök. Cím: Kovács Tamás 3529 Miskolc, Sibrik M. u. 2. *100163/I
- SZÍNES TV és MUSIC Center eladó. Érd.: 359-570. *100257/I
- PANASONIC A3 VHS-C rendszerű videokamera, gyári csomagolásban 100 000 Ft-ért eladó. 06-20/265-771. *101585/I
- NAGYKÉPERNYŐS színes televízió: teletextes, magyar menüs, Siemens típusú, 1 éves, sürgősen eladó. 06-30/457-608. *102049/I
- SEGA MEGA DRIVE II. Tv-re kapcsolható játék újszerű állapotban eladó. 46/322-932. *102614/I
- IBM AT 386-os számítógép eladó. I.á.: 25 000 Ft. 46/364-759. *102640/I
- YAMAHA Casio szintetizátorok, gitárok eladók. 46/355-962. *102899/I
- WESTEL 450-es rádiótelefon eladó. Érd.: 06-60/350-268. *103187/I*

GÉP, SZERSZÁM

- ZETOR-SUPER 50-es traktor jó állapotban, 1 db egytengelyes pótkocsi, 700-as és 500-as szalagfűrész eladó. 46/385-962. *103267/I
- ROBI 55-ös kapálógép eladó. ára: 20 000 Ft. Tel.: 48/358-123, este 19 után. *103287/I
- MZ ES 250/2 tip. oldalkocsis mkp. eladó. Érd.: 361-411. *103289/I
- HÁZIKÉSZÍTÉSŰ utánfutó kerti kapához eladó, 1,25x80x50. Iár: 15 000 Ft. 464-426. *103589/I
- PANNÓNIA varrógép olcsón eladó. (cikk-cakkot is varr) Varga. Szirmabesenyő, Petőfi út 15. *103591/I
- ELADÓ GYÁRI FAESZTERGA SÜRGŐSEN. Érd.: 47/392-116. *103749/1K
- UTÁNFUTÓ rendszám nélkül munkagép után eladó. Méretei: 160x115, Érd.: 474-353. *103780/I
- ASZTALI köszörű 400 Wattos új, 125 mm átmérőjű koronggal olcsón eladó. Érd.: 360-563. *103973/I
- VILLANYMOTOROK 4,8 KW, 380 V amperes 1420 ford., 3,7 KW 380-220 V, 1420 ford. amperes eladó. 06-46/391-688. *103978/I
- ELADÓ nagyteljesítményű univerzális barkácsgép. Érdeklődni: 49/347-573, este 20 órától. *104001/I
- EVIG hegesztő dinamó bontva alkatrésznek, 5 kw-os áramfejlesztő motor nélkül, 8 m-es körmös szalag eladó. Tel.: 06-46/391-688. *104055/I
- NAGYTELJESÍTMÉNYŰ terménydaráló, lucernát, csöveskukoricát is darál. Asztali körfűrész eladó. Érd.: Révész László. Szikszó, Mohácsi köz 9. *104184/1K
- T 174/2 WEIMAR rakodógéphez, alkatrészek eladók. Érdeklődni: 42/315-009 telefonszámon, munkaidőn kívül is. *104192/I
- ZETOR 60-11 adagoló eladó vagy kismotorra cserélhető. Ugyanitt 2 db ZUK önindító. Érd.: Kiss István Felsőgagy. *104214/I
- ELADÓ 380 V-os betonkeverőgép 1 000 mm-es csúcstávolságú vaseszterga-gép 1200x900 rajzasztal, rajzgéppel. Érd.: 48/315-422, 19 óra után. *103094/I
- ELADÓ dagasztógép, mázsa, főzőüstök, húsdarálógép, burgonyahámozógép, kávéfőzőgép, gázzsámoly. Tel.: 46/369-813. *103095/I
- NAGYÜZEMI konyhagépek, vendéglátóipari gépek javítása garanciával kedvező áron eladók. Tel.: 46/369-813. *103096/I

ÁLLAT

- PIETRAIN hízó 170 kg-os és 100 kg-os eladók. 46/319-469.
- PULI kiskutyák eladók fekete, törzskönyvezett szülőktől. 46/311-730. *103302/I
- ÉKSZERTEKNŐSÖK (ivarérett, tenyérnyi nagyságúak) eladók. 46/355-654. *103403/I
- SZIBÉRIAI Husky szuka, 1 éves oltva, törzskönyvezett olcsón eladó. (szánhúzó) 46/361-922, 06-20/413-337. *103480/I
- NÉMET JUHÁSZ kiskutyák nagy testű szülőktől oltva, olcsón eladók. Érd.: Mindennap, 16 óra után. Taktaharkány, Jókai u. 12. *103603/I
- ELADÓ egy 8 hónapos nápolyi Masztiff kan. Apa: Bellicosó II Testradó. 46/439-296, 17 óra után. *103735/1K
- 2 db magyar-tarka növendék üsző 4,5-5,5 q-sak. 185 Ft/kg-os áron eladó. 47/369-321. *103779/I
- SZIÁMI kiscicák 10 hetesek, fóka színűek, kék szeműek eladók. Kedves ajándék gyermekeknek, felnőtteknek. 46/375-999. *103839/I
- AMERIKAI Spániel tenyészpár trikolor színűek eladók. 06-20/382-368. *103927/I
- ALPESI ózbarna 4 hónapos, szarv nélküli bakkecske, továbbtenyésztésre, kiváló tejhozamú, vágásra is eladók. Kecsketej eladó. 46/606-089. *104004/I
- NAGYTESTŰ szülőktől sárga-fehér amerikai Staffordshir Terrier kiskutyák eladók. 47/325-696. *104059/I
- ELADÓ törzskönyvezett szülőktől, Dobermann kan kölykök farokvágva, oltva, sporttársai áron eladók. 5000 Ft/db. 330-302, 17 óra. *104062/I
- TOJÓTYÚK eladó! Továbbtartásra is alkalmas. Érd.: Miskolc-Görömböly, Kárpitos u. 17. délután. 46/368-956. *104117/I
- CANE CORSO az országban egyedüli sárga színű növendék kan kutya tenyésztési garanciával eladó. Vérvonala: 100% Dyrium. 48/311-611/369 mellék munkanapokon 16–17-ig. *97237/1I
- 110 kg hízott sertések eladók, hasítása megoldható. Érd.: 46/383-623. *100475/I
- TORPEUSZKÁR fehér szuka törzskönyvezett eladó. 46/382-563. *102027/I
- NIMFAPAPAGÁJ hím eladó kalitkával együtt. 46/382-563 17 után. *102028/I
- DOBERMANN kiskutyák eladók fekete színben, TK nélkül. 46/386-550. *102492/I
- SI-CU nagyon kedves jelzőkutya, csodaszép ajándék, egész családnak öröme, gyermekek vakációs pajtása, szolid áron várja gazdáját. 46/439-020. *102675/I
- ELADÓ 2 szuka, 2 kan Újfullandi és Bernát keverék 4 hetes kiskutyák, ugyanitt pekingi palota pincsi kan kiskutyák. 439-842. *102697/I
- TOJÓTYÚK eladó! Továbbtartásra is alkalmas. Érd.: Görömböly, Kárpitos u. 17. Tel.: 368-956 a délutáni órákban. *102719/I
- CIRÁDA kenelből származó, kiállítási eredményekkel, főtenyészszemlével rendelkező világosdrapp színű pekingi palota tenyész pár eladó. Érd.: 06-47/336-126. *103077/I
- DÉL-KILIÁN lakótelepen elveszett fehér alapon barna foltos perzsa cicánk. A megtalálót jutalomban részesül. Tel.: 337-519. *103097/I
- EGYÉVES félvér kanca csikó Ozora 1 apától származik eladó. Érd.: Soós Lajos Vatta, Tóth Endre u. 49. 46/327-299. *103117/I
- NÉMET juhász kutyák tenyészszemlézett, diszplázia mentes, munkavizsgás, kitűnő szülőktől, világgyőztes vérvonalból szuper idegrendszerrel eladók. 46/439-024. *103130/I
- DOBERMANN! HJCH. CAC Felox Arzén és Arany-Sárkány Ulja R.Cac barna szuka kölykei eladók

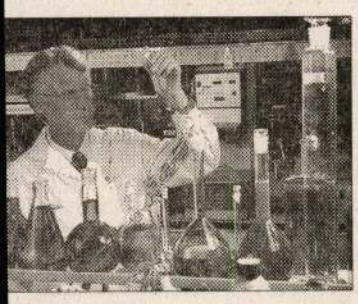

Ma már a finomítók után az olajipari kereskedelmi szervezet is rendelkezik az **ISO 9002 nemzetközi minősítéssel!** A MOL képzett szakembergárdája az ellenőrzött, garantált minőséget és a biztos energiát adja mindennapjainkhoz.

Működteti és fejleszti **az ország legnagyobb töltőállomás-hálózatát,** ahol a szolgáltatások széles

DUNAI ZOLTÁN
Déli Hírlap 1998. IV. 11

Klinika a tojáson

Jelkép a tojás. Akár, ha még csak eredetien fehér, akár, ha már befestették valamelyik magyar faluban, az ősrégi húsvéti szokás szerint. A leányok, asszonyok találékonyak. Ötletes mintákkal cifrázzák ki a tojás felületét.

Versenyre kelt velük azonban egy festő. Egy hivatásos művész. *Dunai Zoltán* festőművész, amikor egyszer Budapesten járt és képeit kiállította a gellérthegyi Arcibasev Szemsebészeti Klinikán, annyira megtetszett neki az épület, ahol a klinika működik, hogy egy tojás alakú műanyag testre ráfestette. Ez egy művész tréfája, de ami még lényegesebb, húsvéti üdvözlet és időszerű ünnepi jókívánság is. Egy fotóriporter mindezt megtudta. Kitette Dunai Zoltán festményét a klinika előtti gyepre. Egyet kattintott. Íme, a kép. Kellemes húsvétot így is lehet kívánni Budán.

(Kép és szöveg: Molnár Károly)

tásra 4,3 milliót kapta
rendelkezésére pedig
bővítésre – majd' 3
áll.

PLUSZ 12 FOK A HATÁR

Pótfűtés, kívánsá

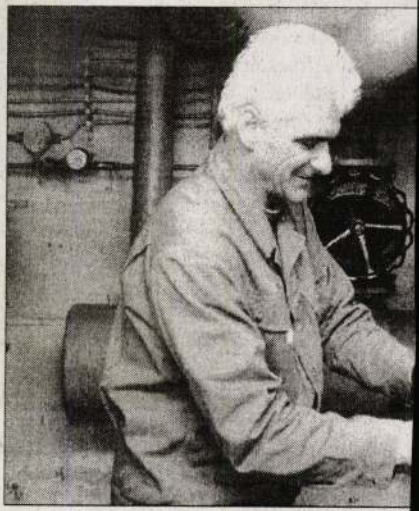

Az 1997/98-as hivatalos fűtési idény április 15-én befejeződik. A pótfűtés módjára vonatkozóan az érintett lakóközösségekkel a MIHŐ Kft. korábban írásos megállapodást kötött. Eszerint Miskolcon április 16-tól, ha a külső hőmérséklet napi átlaga tartósan 12 Celsius-fok alá süllyed, azon lakóépületekben, melyekben a megállapodás szerint a fűtést a hőszolgáltatóra bízták, külön megrendelés nélkül beindítják a pótfűtést. Természetesen rendelkezésre állnak azon lakóközösségek részére is, akik a fűtés indítását és leállítását saját hatáskörben, esetenként kívánják eldönteni. Ebben az esetben igényüket a MIHŐ Kft. a pótfűtést megelőzően két nappal írásban kéri bejelenteni. A pótfűtési na-

DUNAI Zoltán 1996. aug. 8.

Észak-Magyarország.

Ajándék az alma maternek

A Münchenben élő festőművész 45 éve végzett Diósgyőrben

Diósgyőr (ÉM – BGY) – **Dunai Zoltán ugyan Münchenben él, de mégis velencei festőművészként tartják számon. Vásznain megelevenedik az Adria színvilága és a patinás város történelme, gazdag hagyományai. Dunai Zoltán hosszú évtizedeken keresztül nem járt idehaza. A kilencvenes évek elejének történései visszahozták a szülőföldre: Miskolcra, a rokonaihoz, a Lövei családhoz.**

Dunai Zoltán (jobbra) átadja a Finito-t Németh Lászlónak (balra) az intézmény igazgatójának. *Fotók: Bujdos Tibor*

Eddig a fővárosban kétszer állított ki, legutóbb a Nemzeti Hotel százéves évfordulóján. Az ott bemutatott művek egyikét, a Finitót – melynek színhelye, mi is lehetne más, mint kedves Velencéjének templombejárata, amikor a karneválnak már vége és a szereplők letették maszkjaikat – tegnap délelőtt az egykori alma maternek, a mai Diósgyőr-Vasgyári Szakmunkásképző és Szakközépiskolának ajándékozta. Dunai Zoltán ugyanis 45 esztendővel ezelőtt, 1951-ben hagyta el a vasgyári iskola padjait. Címfestő-dekoratőrként indult a nagyvilágba, majd érett, elismert festőművészként tért haza. Az ajándékot Németh László, az intézmény igazgatója vette át az egykori 116-os iskolában, a mai kollégium kultúrtermében. Az igazgató úrtól megtudtuk: dekoratőr-képzés már régen nem folyik az iskolában. Elsősorban vasas és gépész szakmákra oktatják a gyerekeket.

Iszonyúan nehéz lesz a visszavágó

Bajnokok Ligája selejtező: IFK Göteborg – Ferencváros 3-0

Miskolc (ÉM – BG) – **Tegnap este a stadionbetiltás miatt nem otthonában, hanem attól 200 km-re, semleges pályán, Norrköpingben fogadta szerdán a svéd IFK Göteborg labdarúgó BEK-selejtezőbeli ellenfelét, a Ferencvárost.**

Ferencváros – IFK Göteborg (1-0)
Norrköping, vezette: Stephane Bre (francia).
IFK Göteborg: Ravelli – Landberg, Lucic, Anegrund, Nilsson – Alexandersson, Mild, Lindqvist, Blomqvist – A. Andersson, Pettersson (Wahlstedt).
Ferencváros: Hajdu – Limperger (Milovanovics), Telek, Nagy N. – Szűcs, Miriuta, Jagodics, Lisztes (Arany), Aranyos – Horváth, Nicsenko (Touati).
Sárga lap: Limperger, Szűcs, Milovanovics.

Anderssont üldözi Jagodics és Telek *Telefotó: Dobos Klára*

Bátran kezdte a mérkőzést a magyar bajnokcsapat, az első negyedórában többet birtokolták a labdát a svédeknél, a helyzetek kialakításáig azonban alig jutottak el a zöldfehérek. Az 5. percben Miriuta pettyest, a labda azonban végül elgurult a kapu előtt. Nem sokkal később a Ferencváros irányítója, Lisztes Krisztián egy lövés után

céban Pettersson ugrott ki a magyar védők közül, 14 méterről leadott lövését Hajdú még védte. Egy perccel később Aranyos hatalmas

Dunaiszky L.

Pesten

1857. pesti kiáll.

Világtóli megválás,
(Weltliches Scheiden)
basrelief gypsből.

2 meltóbor

L 1857.

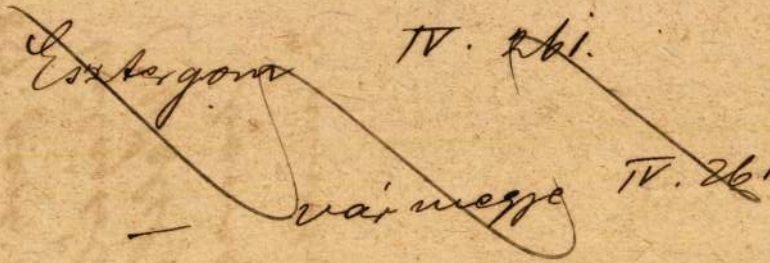

~~Esztergom IV. 261.~~

~~— vármegye IV. 261.~~

Dunaiszky László

~~zobrán~~

plakettje Beran
Lajostól, egyebekkört
kiállítva

Kunsth. Mus. Ung.
Medaillen 1934

Dunaiszky László

kiállítva Ártatlanság
c. karrarai márvány
szobra

l.

B.A. Nefelejts 1868

202. l.

igyi

Másolat hiv.használatra.

A 71.sz.polgárdi-keszthelyi állami
közut 71/III/10-b.jelü,85.5-90.65 km
szakaszán végrehajtott munkák után
esedékes járandóság engedményezése.

á r o l y urnak,
i vállalkozó
Budapest XI.
-ő----------
olff Károly u.80 szám.

ogy a felterjesztett és 395.914.02 P
hó 9.-ik napján t.Cim mint engedménye
Központi Takarékpénztár r.t.mint en-
rüen kiállitott és a 71.sz.polgárdi-
III/10 b.jelü 85.500-90.650 km.szaka-
ó járandóságra vonatkozó okiraton ala
ettem,azonban azzal a korlátozással,
ti vállalati összegből a Magyar Orszá
hoz t.Cim folyószámlája javára I-IV.
200 P.-re már nem terjed ki,hanem

Dunaiszky

Vasárnapi Ujság 11-ik számához 1860.

— (*Mikép gyülnek a hazafiui adakozások.*) Fentebb közöltük a hozzánk beérkezett adakozások rövid heti kimutatását; illő hogy az adakozások egyes részleteiről is megemlékezzünk ismét, hogy minél többen ismerjék azon áldozatkészség forrásait, mely napjainkban oly kitünőleg jellemzi a magyar haza fiait. A mult heti kimutatás részleteivel kell kezdenünk.

Kunhegyesen febr. 16-án az iparosok tánczvigalmat rendeztek, mely igen népes, élénk s barátságos volt, s mely — mint tudósitónk irja — „valláskülönbség nélkül mindenféle rendü polgárokat s egészséges, szép nőket gyüjtött össze. Magyaros volt minden — de ezt már mondani sem kell. Nevezetes, hogy a vigalomba belépti dijt fizetni nem kellett; e helyett a vigalom alkalmával adakozások gyüjtettek; igy egy alapitandó könyvtárra összegyült 40 ft, az Akademia palotájára pedig felküldtek 15 ft 23 kr. A szép magyar estélyen részt vettek számosan Kalocsa, Moha és Jákó iparosai közől is. — Bereg-megyében *Som* helységben febr. 15-én Julianna előestéjét ünnepelte egy vidám, derült kedélyü, alig 12 személyből álló falusi társaság. A jóizü magyar ételek, italok után, minthogy czigányuk egy szem sem volt, elővették gyönyörü nemzeti dalainkat s áhitattal énekelték a „Szózat“-ot. A ki idáig érkezett, az itt meg nem áll; megtörtént a rögtönzött inditvány s hamar együtt volt az Akademiának szánt 20 ft 70 kr. melyhez hozzájárultak: Horvát Károly 5 ft. Bary János 5 ft. Janku Péter 2 ft, Bosky Antal 2 ft, Barmos János 2 ft, Nagy András 1 ft, Baksa András 1 ft, Maizlik Antal 2 ft, Ködöbötz János egyházfi 50 kr, Nagy János 20 kr. — Szintén Beregmegyéből, *Bótrágy* helységből vettük egyes lakosok következő adakozásait: Sárkány Sámuel 1 ft, Bajusz Antal biró 1 ft, Péter János kurátor 1 ft, Vida Mihály 13 kr, Izsák János 25 kr, Izsák József János 20 kr, Karakó Péter 10 kr, Simon József 10 kr, Kováts András 10 kr, Geső János 10 kr, Demjén Mihály 10 kr, Bajusz Sámuel 10 kr, Szabó János 25 kr, Göntzy Antal 1 ft, — összesen 5 ft 43 kr.

Mária-Pócson (Szabolcs) egy baráti körben szintén megtörtént az inditvány, melynek folytán csakhamar 94 ft küldetett be hozzánk. Az egyes adakozók nevei:

Gergelyfy János földbirtokos 18 ft, Szilcz István földbirtokos 9 ft, Fejér Mór földbirtokos 5 ft, Gergelyfy József földbirtokos 2 ft, Gergelyfy Mihály földbirtokos 3 ft, Beretöy Mihály földbirtokos 5 ft. 10 kr, Beretöi János földbirtokos 5 ft, Szaplonczay János földbirtokos 5 ft, Szilcz Istvánné 5 ft, Bálpataky Márton földbirtokos 4 ft, M.-Pócsi zárda 10 ft, Egy névtelen 4 ft, Markovics Emil 5 ft. Jámár Imre plebános 5 ft, Jámbor Menyhért 2 ft, Kremper József 1 ft, Ritli Imre 1 ft, Lichtmán Ignácz 40 kr, Svarzenberg A. 1 ft, Freid Móricz 50 kr, Höffer Fridrik 1 ft, Remcsák Mihály 1 ft, Simák Pál 1 ft.

A felső-zemplénmegyei *mező-laborczi völgy*, Galliczia határán hazánk legszegényebb vidékeinek egyike, hol a magyar értelmiség szétszórva csak kis töredék a más ajkuak nagy többsége között. S még e helyen is jókor megkezdődtek az önkénytes adakozások a m. Akademia házára, melyek becse annál nagyobb lehet, mivel a legszegényebb felvidéki magyar s idegen ajku földmivelők nehánya is teljesiteni igyekvék itt kötelességét a haza, nemzet és a testvér irányában, kivel századokon át közösen megosztá az öröm és bú napjait. Olvassuk csak azon neveket, melyek a küldött 32 ftnyi összeghez hozzájárultak:

Kutka János 2 ft. Gojdics János 5 ft, Pankovics Antal 2 ft, Bacsinczky Ágoston 5 ft, Bezeghy Mihály 1 ft, Vanek Károly 1 ft, Kutka Antal 1 ft, Petrásovics Sándor 1 ft, Terledy Vladimir 1 ft, Szekerák János 1 ft, Jaczkovics Bazil földmivelő 50 kr, Csapkay Eduárd 1 ft, Beschkidt Mihály 1 ft, Gaganecz János 30 kr, Maczkó Hricz (Gergely) földmivelő 34 kr., Habura községe 1 ft, Leukanics András 1 ft, Gulovics Mihály 1 ft, Viszloczky Gyula 1 ft, Gulovics Péter 1 ft, Erlach Ant. 2 ft, Jálcs Péter földmivelő 50 kr, Bober Iván (János) földmivelő 50 kr, Lopata Tódor földmivelő 50 kr, Dzupina Miklós földmivelő 50 kr. — Összesen 32 ft.

Zalából a *Tapolcza kerületi* kath. papság is beküldé adományát névszerint:

Főt. Hágen Godfrid cz. kanonok 2 ft, Ferber Ferencz alesperes 5 ft, Szeles Ferencz plebános 2 ft, Ludovics Károly káplán 1 ft, Fatér Mihály plebános 2 ft, Tartsai József plebános 3 ft, Aczél József plebános 2 ft, Varga József káplán 2 ft, Gábor Lajos káplán 1 ft, Szmodits Pál káplán 1 ft, Csupor János nevelő 2 ft, Szikora Imre plebános 2 ft — Összesen 25 ft.

Miskolczról Doleschall Gábor orvostudor által egy 120 ftból álló önkénytes gyüjtést vettünk, melyhez hozzájárultak:

Szatúry Antal tiszai vasutvállalkozó 50 ft, Böszörményi József 8 ft, Pajtás Ferencz 1 ft, Steinhaufel testvérek 5 ft, Sir Ferdinánd 1 ft, Káposztás Károly 5 ft, Dvorszky Béla 1 ft, Réty Károly 1 ft, dr. Szabó Gyula 4 ft, Forgó Tamás 1 ft, Sveitzer József 1 ft, Kecskés Károly színész 5 ft, Spiller Alajos 2 ft, Országh Pál 1 ft, Kohány Sámuel 1 ft, Marko Pál 2 ft, Giovanini Rudolf 2 ft, özv. Kiss Gyuláné 5 ft, Nagy István 1 ft, Altmann Pál 1 ft, Szegő János 1 ft, Makovics Károly 1 ft, Dvorszky Mária 5 ft. Lichtenstein József 3 ft, Csatlás Ferencz 2 ft, Tunyogi János 1 ft, Klein Antal 1 ft, Stener Tamás 1 ft, Schmidt József 1 ft, Schoja Antal pinczér 5 ft, Rácz Fábián 1 ft, Lessich Gyula 5 ft.

Kakoluban szintén baráti körben Platthy Jenő ur házánál az utolsó farsang napjaiban gyült 40 ft.

Kálózon egy tánczvigalomban szintén jótékony czélokra gyüjtöttek s ez alkalommal, mint a Gaal Lajos ref. lelkész ur által hozzánk beküldött összegek tanusitják; 27 ft, gyült össze a Ráday-könyvtárra s 54 ft, az Akademia palotájára.

Kajdacson a nép tartott egy táncmulatságot, s hogy itt 17 ft, 50 kr, gyült össze az Akademia számára, részletesebben megmagyarázza egy innen irt vidéki levél, melyet egész terjedelmében fogunk közleni lapjainkban.

A somogymegyei *iharos-berényi* urodalom tisztsége is felküldé az Akademia palotája felépitésére hazafiui adományát. Innen 73 ft 10 krt vettünk, melyhez hozzájárultak:

Ih.-Berény: Farkas János urad. ügyvéd 10 ft, Pfeiffer Gyula urad. orvos 10 ft, Báuss Zsigmond tiszttartó 5 ft, Géczy András számtartó 10 ft, Szekeres József ispán 1 ft, Rieder Jakab fővadász 5 ft, Rubustyuk Ferencz ménesmester 2 ft, Jozán István ügyvéd segéd 2 ft, Noszlopy Mihály postamester 2 ft. 10 kr, Gosztonyi Sándor irnok 2 ft, Pete János irnok 1 ft; P.-Sz.-Péter: Mikoleczki György ispán 10 ft, Gogl Konrád fővadász 4 ft; F.-Denes: Skopál Sándor ispán 2 ft; Ganna: Vogronits Sándor ispán 5 ft; Csicsó: Fülöp László ispán 2 ft.

Nyüvedről (Dél Bihar) három testvér, kik ugy vannak meggyőződve, hogy ott, hol a nemzeti szellemképesség fokmérőjének, a tudományos Akademiának hajléka épitéséről van szó, „a kisebb birtokuaknak sem szabad hátramaradni“, öt darab 20 pftos nemzeti államkölcsön-kötelezvényeket, azok szelvényeivel együtt, küldte be. Látván e levél elküldését az egyik adakozó gyermekei, kérték atyjukat, engedné meg nekik, hogy ők is küldhessenek valamit. S ekkor fenekig kiüriték takarékpénztáraikat, s elküldék ők is megtakaritott ezüst pénzöket, négy darab egy forintost és egy huszast. Neveik fentebb olvashatók heti kimutatásunkban.

A győrmegyei *Hali puszta* arról ismeretes a vidéken, hogy ott az ősi magyar vendégszeretetnek és fesztelen szivességnek egy kedves tanyája van. Ez a mult hónapban ismét egybegyülve látá falai között azokat, kiket őszinte tisztelet s barátság csatolt lakóihoz. A napjaira agg, de szellemére s szivére nézve még mindig ifju *nagy- és szép-anya*, Zsömbörgei Zsuzsánna assz. névnapját megülni jöttek össze fiuk, unokák, vők és ezek gyermekei s a szellem- és érzés-rokon barátok, itt nem elégedtek meg puszta szép szóval, hanem tehetségeikhez mérten lerakák a haza oltárára szivből jövő áldozataikat. Névszerint adakoztak a magyar Akademia palotájára: Matkovics János 5 ft, Matkovics László 1 ft, Kolosváry Sándor 3 ft, Szabadhegyi György 1 ft, Virághalmi Károly 1 ft, Lepossa József 2 ft, Virághalmi Ferencz 5 ft, Matkovics Gábor 2 ft, Itzés Ferencz 5 ft, Freund Adolf 1 ft, Tót Sándor 50 kr, — összesen 26 ft. 50 kr.

Német-Szent-Mihály azon részén van hazánknak, hol azt hihetné valaki, hogy a szomszéd stajer havasok hidege a lakosság nagy részét a haza ügyei iránti közönyösségig meghütötte. De a tapasztalás bizonyitja, hogy ez nem ugy van. Itt is összeállottak nehányan, kik a farsangot ugy vélték legjobban befejezni, ha közös anyánkra, a hazára megemlékeznek, s tehetségökhöz képest annak oltárára áldoznak. A magyar Akademia palotájára a következő adakozásokat vettük innen: Czuleger Sándor 2 ft, Vehofsits N. 1 ft, Kern József 2 ft, Kőváry Gábor 4 ft, Kőváry Nina 2 ft, Unger János 2 ft, Riemer Mátyás 2 ft, Nagy László 2 ft, Szemeri János 4 ft, — összesen 21 ft.

Biharmegyei *Kaba* község lakosai sem maradtak el adományaikkal. Bonyhay József ur által 33 ft. 16 kr, vettünk innen, melyhez hozzájárultak:

Nagy Károly 2 ft, Bartha István 1 ft, Szilágyi Lajos 2 ft, Gere József 50 kr, Sári Márton 1 ft, Szilágyi Márton 30 kr, Szilágyi János 30 kr, Barta József 50 kr, Pap József 30 kr. Sári György 30 kr, Rácz Imre 59 kr, községtanácsbeli hivatalnokok; Szabó Péter 1 ft, Soltész László 1 ft, Szegedi János 30 kr, Kovács Sándor 26 kr, Tősér József 50 kr, egyházi hivatalnokok; Major Alajos postatiszt 1 ft; továbbá Kovács István 3 ft, Szilágyi Gábor 2 ft, Nagy Gáspár 3 ft, Erdei József 50 kr, Csegöldi Sándor 1 ft, Barta Lajos 1 ft, Vas Sándor 30 kr, Széles Ján. 30 kr, S. Nagy Lajos 30 kr, Daróczi Gáspár 40 kr, Juhász Bálint 1 ft, Mácsai Mihály 1 ft, Mácsai Sándorné 40 kr, Borbély András 40 kr, Csudor János 50 kr, Buday Endre 40 kr, földmivesek; végre Rosenfeld Ignácz 90 kr, Mandel Jakób 1 ft. 50 kr, Kohn Ábrahám 60 kr, Kohen Ábrahám 20 kr, Blum Ábraham 20 kr, Kis Mózes 20 kr, Kurzer Simon 30 kr, izraeliták; melyhez a felküldés postadiján kivül még a beküldő adott 1 ftot, s igy lett az összeg 33 ft. 16 kr.

Több izben jelentették már a lapok, hogy az iparos czéhek tagjai szintén meghozzák áldozat-filléreiket. Legközelebb *Orosházáról* vettük ennek örvendetes bizonyságát. Itt ugyanis mart. 2-án az egyesült *kovács- és bognárczéh* évnegyedes gyülését tartván, Rentsisovszky Ferencz felhivására a következő adakozások történtek. Rentsisovszky Fer. 5 ft, ifj. Hézer Mihály 1 ft, Czimmer János 50 kr, Brestyanszky Mih. 50 kr, id. Holecska János 1 ft, ifj. Holecska Ján. 1 ft, Pusztay András, 50 kr, Szilasy István 50 kr, ifj. Bokor Pál 1 ft, Kéri István 40 kr, Lukács Péter 20 kr, Plentér Istv. 1 ft, Hézer József 20 kr, Fehér József 50 kr, Orbán István 50 kr, Králik János 40 kr, Trucz Pál 20 kr, Czismadia János 1 ft, Fehér András 50 kr, Kovács János 1 ft, Szentandrási Sámuel 1 ft, Pusztay György 1 ft, Soós János 40 kr, Madarász Mihály 60 kr, Kluka József 1 ft, Béli György 60 kr, Pusztay András 50 kr, Pukanszky András 1 ft, a czéh ládájából közakarattal 10 ft, öszvesen 33 ft. — Továbbá az ugyan ottani *czizmadia-czéh* szintén évnegyedes gyülést tartván, a m. Akademia részére a következő adakozások történtek: Rentsisovszky Ferencz 5 ft, Király János 20 kr, Király István 20 kr, Harsányi György 10 kr, Oszatzky Mihály 10 kr, Veiszer Sándor 20 kr. Masztics József 20 kr, Prokop János 20 kr, Kón Ferencz 20 kr, Tóth István 10 kr, Sulkovics András 10 kr, Szücs József 30 kr, Konkolyos István 20 kr, Oskó Pál 20 kr, Kovaltsik József 20 kr, Danda János 20 kr, Ambrózy János 20 kr, ifj. Krajcsovits János 20 kr, Teslák András 10 kr, Gabnay Pál 30 kr, Szabó Mihály 50 kr, Boros András 10 kr, Pokánszky János 1 ft, Gabnay János 1 ft, a czéh ládából közakarattal 20 ft, összesen 31 ft, 10 kr.

A pesti gazdasági gépészek és segédeik közül ismét többek nevével találkozunk az adakozók rovatában. *Gubicz András* gépész és segédei 74 ftot küldtek be. Ezen öszveghez járultak:

Gubicz András gépész 50 ft, Kovács Ferencz 1 ft, Minih Vincze 1 ft; Benedek Sándor 1 ft, Gubicz Sándor 3 ft, Konzál József 1 ft, Felker Ferencz 1 ft, Molnár József 1 ft, Rétézár Antal 1 ft, Dricsics József 1 ft, Tóth József 1 ft, Horvát Imre 1 ft, Sillér János 1 ft, Kovács Jakab 1 ft, Gasparik János 1 ft, Horvát Imre 1 ft, Szabó Mihály 1 ft, Pászta Károly 1 ft, Ellek Ferencz 1 ft, Gébel János 1 ft, Günther József 1 ft, Kuczogi Ferencz 1 ft, Lutter János 1 ft.

Vas. Ujs, 1860.

De az ország egy másik végpontjuról és egészen uj körökből is érkeznek adományok. A nagyrészt idegen nevek között több külföldi férfiu adakozását is tiszteljük. *Orsováról* kaptunk 12 ft 10 krnyi küldeményt, melyhez hozzájárultak : Kenessey Albert gőzhajó-kapitány a házra 1 ft 50 kr. a tőkéhez 1 ft 50 kr. Silva a házra 1 ft, Fábián a tőkéhez 1 ft. Molitor a tőkéhez 1 ft. Rechl a házra 1 ft. Habasek a házra 1 ft. Max de Leys capitano a házra 1 ft. a tőkéhez 1 ft 10 kr. Joh. Steffens, maschinist 2 ft. Tisztelet az adakozók nemes érzelmének.

Az erény karöltve jár; egyik jó tulajdonság nemzi a másikst. *Tisza-Nagyréven* (Szolnok) templomot és iskolát épitettek csaknem egy időben, ez által a ref. egyház tetemes adósságba keveredett, melyből csak a mult évben sikerült kifejtőznie, sokat segitvén rajta e részben a heves-nagykunsági traktus, mely mintegy 400 ftnyi követelését nagylelküen elengedte. De azalatt az egyház temploma és épületei nagyon megviselődtek s szomoru külsejökkel mintegy kérni látszottak : „Sion leányi, megrongyollottunk, tatarozzatok meg minket!“ A kérő szó nem hangzott el a pusztában, mert az egyház közbirtokos tagjai — többnyire özvegy nők — a mivel Isten őket megáldotta, bizonyos számu hold földeket bizonyos évekre az egyház használatára felajánlottak. S minthogy már benn voltak a jótékony adakozásban, nem feledkezének meg az Akademiáról sem, a község több tagjai összeállottak s beküldének e czélra 8 ftot. névszerint :

Nagy Sándor 1 ft, Majer István 30 kr, Pákozdi Ádám 30 kr, Majer Lajos 30 kr, Lecki István 1 ft, Ambrus István 30 kr, Szendi Lajos 10 kr, Ecsedi János 30 kr, Földesy 1 ft, Rósa Lajos 20 kr, Fejes Eduárd 20 kr, Szödényi Nagy Sámuel 70 kr, Pabar Pál 20 kr, Csabai Gábor 10 kr, Pólák Jakab 2 ft.

Végre *Rába-Hidvégen* is megtartottak február hóban egy nemzeties szellemü szép tánczvigalmat, mely az ottani könyvtár számára 53 ftot. jövedelmezett, azonkivül a vasmegyei gazdas. egyesület részére részvényes aláirások történtek s végre a m. Akademia palotájára is (a házra 59, a tőkéhez 5 ft.) összesen 64 ft. gyült be. Az utóbbi összeghez járultak :

Kelemen Pál 5 ft. Payer Károly 1 ft, Takács Lajos 3 ft, Gaiger Benedek 2 ft, Oppenheimer 1 ft, Tóth György 5 ft, Gaiger László 1 ft, Sövegjártó Lajos 1 ft, Farkas József 1 ft, Tevely József 3 ft. és 3 ft. a tőkére, Páál Sánd. 2 ft, Tóth József 1 ft, Krancz Lipót 1 ft, Molnár Imre 1 ft, Tóth Benedek 1 ft, Molnár 1 ft, Schlick fővadász 1 ft, és a tőkére 1 ft, Egerváry Miklós 1 ft, Marceglia Antal 1 ft, Zarka 2 ft, dr. Nagy Károly 2 ft, Rozsás Mihály 1 ft, Muszer Károly a tőkére 1 ft, Bertalanfy 1 ft, Septey Sándor 2 ft, Patonai Lajos 1 ft. Kiss István 2 ft, Schwartz Jak. 1 ft, Szabó Pál 2 ft, Csontos Ferencz 3 ft, Jánossy Péter 1 ft, G. S. 2 ft, Nemes Lajos 2 ft, névtelen 1 ft, Nagy Pál 1 ft, Somogyi Ignácz 2 ft, összesen a házra 59 ft, a tőkére 5 ft.; mindössze 64 ft. a. é.

Ismét egy lapot irtunk tele oly tényekkel, melyekre mindig örömmel fog visszaemlékezhetni a magyar ember.

+ (*Makón az Akademia palotája javára*) jan. 28-án tánczvigalmat rendeztek, mely a mondott czélra 220 ftot jövedelmezett. Sokan voltak — irják a „P. Naplónak“ — kik a vigalomban részt nem vehetvén, járandóságaikat mindamellett szives készséggel küldték meg. Többek közt Graner makói izraelita hazánkfia 10 forintot küldött be ily levél kiséretében : „Szeretem, hogy tér nyilt számomra megmutatni. hogy én is magyar vagyok és hazafi, kit hona jóléte boldogit s gyönyörrel áraszt el; örömmel mellékelem ide ezen 10 ftot a m. Akademia palotájának fölépitésére, azon ohajtásom kifejezése mellett, bár minden izraelita hitsorsosom hasonlóan érezve járulna e nemes czélhoz.“

+ (*Jótékony czélu tánczestély.*) Freitag János ur, az ozorai kerületi urodalmak főtisztje, hg. Eszterházy Pálnénak sulyos nyavalyából történt felgyógyulása örömére Miklósvárott, Tamási mellett, a herczegi vadászkastélyban jan. 24-én zártkörü tánczestélyt adott, melyet a jelenvoltak hazai czéllal ohajtván egybekapcsolni, azon alkalommal az *Akademia palotája* javára egyszeriben 114 ftot volt együtt. — Fájdalom, hogy ezen örvendetes tényhez gyászhirt kell csatolnunk — irja tovább a „P. N.“ — Ugyancsak Freitag János, tisztán az Akademia javára febr. 15-én Dombovárott tánczvigalmat rendezett. A vendégkoszoru, lakásán már együtt volt, midőn esti 6½ órakor szélütés érte s az 52 évre terjedt érdemdus életnek végeszakadt. Áldás poraira!

— *Ugy értesültünk, hogy a magyar Akademiára* a szatmári csizmadiaczéh 100 ftot, a gubásczéh 40 ftot, a czipészczéh 20 ftot oly móddal ajánlt fel, hogy ezen összeget az illető helyre, f. évi márt. hó 5-re fel is küldendik. — *K. G.*

+ (*Az Akademia alaptőkéjére és palotájára*) a Bánságban is szépen gyülnek az adakozások, különösen szerb testvéreink tetemes összegekkel áldoznak a tudományok oltárán.

+ (*Facséton,*) hol a magyar ajkuak aránylag csekély számmal vannak, szintén rendeztek a farsang folytán tánczvigalmat az Akademia palotája javára, mely a mondott szép czélra több mint 200 ftot jövedelmezett.

Irodalom és müvészet.

— *Jókai Mór „Decameron“-jának* utolsó két kötete napokban adatott sajtó alá s nehány hét mulva az egész 10 kötetes gyüjtemény kész leend, a mikor az előfizetőknek a még hiányzó két kötet is rögtön meg fog küldetni.

△ Megjelent : „*Néhány szó báró Eötvös Józsefhez.* Báró *Kemény* Gábortól.“ — B. Kemény Gábor mult év nov. 4-én egy *nyilt levelet irt báró Eötvös Józsefhez*, melyben elmondja, hogy midőn ő a b. Eötvös József által irt „A 19-ik század uralkodó eszméi“ czimü munkájára közzé tette sokban ellenkező nézeteit, a hirlapok e nézeteit gunynyal fogadták; de elégtételt nyert, mert b. Eötvös a pesti Kazinczy-ünnepen mondott hires beszédében a nemzetiség eszméjére nézve, az ő nézetével egyezőleg nyilatkozott. De Eötvöst most a hirlapok ezért nem gúnyolták ki, mint előbb őt!! pedig az igazság mindig ugyanaz, akárki mondja is el azt! — De félretéve mindent, b. Eötvöshöz azon kérdést intézi : nem volna-e helyes, a nemzetiség eszméjét a hivatottaknak megvitatni s tisztába hozni stb. — Ez főtartalma azon fönemlitett nyilt levélnek, melyet sem a „Pesti Napló“, sem később a „Magyar Sajtó“ nem akart közölni. Mire a szerző az emlitett füzetet adta ki. Egyébiránt az egész füzet igen komolyan van irva, minden személyeskedést szorgosan kerül.

+ (*Az „Uj Magyar Muzeum“*) első vagyis januári füzete 1860-ra megjelent, következő érdekes és tanulságos tartalommal : Nagy napok (I.) *Toldy* Ferencztől. — Gróf Dessewffy József leveleiből, *Kazinczy* Gábortól. — A mohácsi ütközet Pecsevi török iró után *Vámbéry* Armintól. — Magyar történelmi adalékok : I. Zsigmond kir. fogsága ideje. Országos tanács. Csallóköz kerület. II. A szikszó-ujfalusi harcz 1678. *Toldy* Ferencztől. — Camoens Luziadája. *Greguss* Gyulától. — A muzeum tárczája. Névtelen levelek. — Magyar akademiai szemle januárról. — Budapesti orvosi egyesület. — Irodalmi napló. — Kazinczy-irodalom. 1860-ra irodalmi ujdonságok és hirek. — Az idei folyam az eddiginél csinosabb kiállitásban jelent meg. Az előfizetés egész évre helyben 5 ft., postán 6 ft. Előfizethetni Emich Gusztáv könyvkiadó-hivatalában.

+ Emlitettük lapunk mult számában, hogy *Ormody Bertalan „Akademia könyve“* czim alatt egy versgyüjteményt fog összeállitani. Erre vonatkozólag *Ormody* azon felvilágositást tevé közzé, hogy az *„Akademia könyvét“* legjelesb költőink műveiből ugyan, de melyek még eddig sehol meg nem jelentek, tehát egészen uj költeményekből fogja összeállitani.

+ (*A „Sárospataki füzetek“*) negyedik évfolyamának II. füzete megjelent, következő czikkeket hozván : Róma és Francziaország viszonya a multban 752 — 1832, *Somosi* Istvántól. — Husz János reformátori működései és végórái *Nagy* Józseftől. — Templomban, *Kis* Árontól. — Adatok a tiszántuli ref. egyházkerület multjából, *Révész* Imrétől. — Kivonat Végh János csehországi ref. prédikátor emlékirataiból, *Szentpéteri* Sámuel. — A bazeli egyetem anyakönyvéből *Zsindely* Istvántól. — Végszó az egyházi zene érdekében Sz. G. urhoz, *Ivánka* Samueltől. Szeremlei „Keresztyénvallás-tudomány“, *Hegedüs* Lászlótól. — Világkrónika. Az evangeliomok szétszórtan. Fridberg, Szilezia, Madagaskar.

⊙ (*Értesités.*) *Remellay* Gusztáv értesiti az illetőket, hogy ifjusági beszélyei harmadik kötetét képező *„Szent István hazánk első királya“* czimü ifjusági elbeszélését, Burger Zsigmond, szegedi nyomdatulajdonos ur, mindenkinek, a kit illet, husvét napjáig mulhatlanul el fogja küldeni. Hazánk bíbornok herczegprimása, ezen munkát előbb megbiráltatván, megengedni méltóztatott, hogy Remellay azt ő eminentiája 50 éves áldozarsága ünnepe emlékére adhassa ki. E kötetet pünkösdkor egy *„Sz. László“* czimü elbeszélés fogja követni. A kiállitás csinosságáról Burger Zsigmond ismert buzgalma kezeskedik.

+ (*Vahot Imre*) az ő „Napkelet“-ében közelebb keményen nekirontott a „Divatcsarnoknak, hogy oly izléstelen magyar divatképeket küldözget szét előfizetőinek. Csudálatos, hogy Werfer ur, ki a képek iránt, ugylátszik, élőszeretettel viseltetik, saját érdekében is a mostaninál ügyesebb rajzolót nem keres. Most már nemcsak hazai, de külföldi lapok is küldenek szét előfizetőiknek magyar divatképeket, s ugyan megköszönjük Werfer urnak, ha a külföldi kiadók az ő divatképeit veszik mintául.

+ (*A „Férfidivat-közlöny“*) tavaszi illetménye megjelent, divatkép és szabásrajztábla mellékletekkel. A szöveg tartalma : „Előfizetési felhivás“ a „Férfidivat-Közlöny“ 1860. évi folyamára. — A divatképen levő alakok jelmezeik leirása, *Jámbor Endrétől.* — A szabásrajz magyarázata, Jámbor Endrétől. — Szabásrajz magyarázata, Kostyál Ádámtól. — Magyar nadrág szabás — magyarázata, Horváth Ferencztől. — Szabásrajz magyarázata, Kiss Sándortól. Üzlettudósitás gyár- és kereskedések kimutatása és a divatszinek magyarázata. — Iparunk érdekében. — Divattudósitás.

+ (*A bukareszti magyar lap.*) A bukaresti, *„Hunnia“* czimet viselő magyar olvasó-egylet, melynek alapitója s elnöke *Koos* Ferencz, bukaresti deréklelkész, egy magyar hetilapot indit meg e hóban, „Bukaresti magyar közlöny“ czim alatt, s *Váradi* Ádám szerkesztése mellett. E lap tiszta jövedelme a régi magyar telepekből fenmaradt községek körébeni magyar könyvtárak s később iskolák felállitására lesz forditva. Tartalma leend : 1. Az itteni magyarságot érdeklő kormányrendeletek rövid kivonatban. 2. Politikai szemle. 3. Kereskedelmi és iparüzleti közlemények. 4. Az oláh tartományok ismertetése. 5. A magyar telepek s azok mostani helyzetének tüzetes ismertetése, kiterjeszkedve a Bukaresti magyar egylet utján e lap által elősegitendő magyar könyvtár- és iskolaügyre. 6. Vegyes közlések. 7. E jótékony czélu lap bevételei és kiadásai félévenkinti pontos számadása. Ára, hetenkint egy nagy negyedrét ivet számitva, félévre postabérrel 6ft., helyben 10 ezüst huszas. A pénzek Bukaresztbe Koos Ferenczhez küldendők. Az első szám, mihelyt a kiállitási költségek kétharmada fedezve lesz, szét fog küldetni. Nem kételkedünk, hogy e, külföldön első magyar lap nemcsak bukaresti magyar testvéreinknél, de a két testvérhazában is méltó pártolásban fog részesülni.

+ Megjelent *„Cherami, a párisi kalandor.“* Vig regény, irta *Kock* Pál, ford. K. T. Első rész. E könyv 9. és 10-ik füzetét képezi azon, külföldi regényeket és utirajzokat magában foglaló olvasótárnak, melyet Hartleben K. A. közelebb inditott meg.

+ (*Négy Kazinczy-emlék-minta*) van már a műtárlatban közszemlére kitéve, melyek közől kettőt Dunaiszky, egyet Lakner s egyet Marschalkó készitett. Müértők állitása szerint ezen tervek egyike sem alkalmas a kivitelre. A pályázat tán több sikert eredményezne.

öt előfizetőt gyüjtő tiszteletpéldányban részesül. — Az előfizetések Jámbor Endre szabómesterhez utasitandók, annak zsibárosutczában levő boltjába.

+ *(Egy latin nyelven irt dráma)* jelent meg közelebb Pesten Hartlebénnél. Czime ez: „Veronica, Drama in tribus actibus, ex orginali germanico Auctricis E. R. senariis latinis redditum, notitiisque biographicis de Veronica et Seraphia illustratum a Georgio *Bajzáth* de Peszák, Pestini.“ Megörülne-e ezen munkának Cicero? ez azon kérdés, mellyre felelni nem tudunk.

+ *(Az erdélyi természettudományi egylet)* tárgyalásai és közleményei IX. évi folyamának I. II, és III. füzete megjelent.

+ *(Szigligetinek „Mátyás király lesz“)* czimü uj darabja f. hó 27-re van kitüzve először adatásul.

+ *(Fáy András)* derék veterán irónk „Régi pénzek“ czimü vigjátékát ujonnan átdolgozva sajtó alá adta.

+ *(Lisznyai Kálmán)* ujabb versei „Dalzongora“ czim alatt a napokban megjelentek. A szép kiállitásból azonnal sejteni lehet, hogy e könyv Heckenast Gusztáv nyomdájából került ki. Ára 2 pft.

△ *(A magasabb zenéhez értőknek)* nagy szolgálatot tett *Hallberger* Ede stuttgarti műárus az által, hogy *Beethoven*, *Clementi*, *Mozart*, *Haydn* s több classicus zeneköltő közkedvességü darabjait diszkiadásban közrebocsátja. A művek különösen csak zongorára szerkesztvék. A munka 400 nyomott ivre fog terjedni s havonkinti egy füzete jelenik meg. A gyüjtemény egyes darabjait ivenként 4 pkrért kaphatni. Egy illy 4 ivnyi füzetre az aláirás 14 pkr. — Az aláiró kötelezi magát az összes mű átvételére, melly 18 hó alatt jelenik meg. A három első füzet már megjelent s ékességük által a legdiszesebb salonokban is helyt foglalhatnak, olcsoságuknál fogva pedig a kevésbé tehetségesek által is megszerezhetők.

+ *(„Tatai emlék“)* czim alatt közelebb egy csárdás jelent meg *Seidemann* Ferencztől Emich nyomdájában. A zenemü Ferencz Sándor urnak van ajánlva.

+ *(Frank Ignácz)* ismert nevü, s termékeny zeneszerzőnktől közelebb egy szép magyar zenemü jelent meg, mellyet szerző Lakatos Sándor „Ősapáink tobor tánczára“ szerzett, s melly a pályadijul kitüzött 10 aranyat elnyeré. A szerzemény gróf *Fáy* István máltai vitéznek van ajánlva, s kapható Pápán a szerzőnél, ki azt példányonkint 1 pftért bérmentesen küldi meg a megrendelőnek.

+ *(Baján Mólnár szintársulata)* f. hó 5-én „Bánk bán“-nal kezdte meg előadásai sorozatát. Ugyanott német szinészek is működnek, s Molnár társulata csak azon föltétel mellett tarthat előadásokat, ha jövedelmének egy harmadát a német szintársulatnak adja.

+ *(Fridberg Katalin)* fiatal orosz tánczosnő sok dolgot ad Párisban a kritikusoknak. E szánandó emberek azt sem tudják, hogy minő frázisokkal éljenek, midőn e nevezett művésznő tánczáról birálatot irnak. A párisi nagy operaházban közelebb az „Alvajáró“ balletben lépvén föl, müvészetét roppant tetszéssel produkálta. A tánczművésznőt gyönyörü szőke teremtésnek mondják a lapok. — Ugy halljuk, hogy Szentpétervárról egy egész tánczművész-társaság van indulóban, mellynek föladata körutat tenni a mivelt Európában. Nem fogyunk ki egyhamar Bagdanoffokból.

+ *(Havi ur vidéki szinigazgató)*, egy jól szervezett opera-ballet- és dráma-társasággal octoberben kezdi meg előadásait a kolozsvári szinpadon, hol a szinházi választmány részéről némi segélyben is részesül.

⊙ *(Zágrábban a szinházi bizottmány)* a déliszláv szinirodalom emelése végett három jutalmat tüzött ki, éspedig 1300 ftot a legjobb magasb eredeti drámára, 2200 ftot, a déliszláv népéletből meritett legjelesb népszinműre vagy vigjátékra; 3100 ftot a nevezett két nemhez tartozó bármelly darabnak legsikerültebb forditására. Csak örvendenünk lehet, midőn szomszédainkat saját nemzetiségük kifejtésében illy szép példaadó buzgalommal látjuk működni.

+ *(A műegylet)* a jelen havi kiállitásból a következő hat képet vásárolta meg kisorsolás végett: 1. „Hegyi patak“ Kühner Lajostól Brüszelben. 2. „Magyar életkép“ Lotz Károlytól Pesten. 3. „Ut a zárdához“ Jansen Józseftől Düsseldorfban. 4. „Kincsások“ Lichtenheldtől Münchenben. 5. Milton „Elvesztett paradicsomát“ mondja tollba három lánya körében Orlai Petricstől Pesten. 6. „Egy rendkivüli futár“ Van der Venne Adolftól Pesten.

— (*Jókai Mór életnagyságu mellszobra*) most készül pesti szobrász *Dunaiszky* műteremében. A mű igen sikerült s hiszszük, hogy a müvész igen kedves szolgálatot teend vele a magyar közönségnek.

Egyházi és iskolai hirek.

⊙ *(Kath. convictus Pesten.)* A kegyesrendüek fölügyelete alatt és házában gymnasialis ifjak számára convictus állittatik. Ez intézetben a növendékek a valláserkölcsi nevelés, nyilvános és magánszerü oktatás mellett élelmezés, lakás, szolgálat, szóval mindenben részesittetnek, a mit egy rendezett convictus igényel. Az ezekérti járandóságról kellő tudomást szerezhetni Pesten, városháztér 2 sz. alatt *Nagy Márton*, a kegyes rendiek házának igazgatójánál. — E convictus felállitásával a fővárosban egy nagy szükség leend pótolva. Még igen jó emelékezetben áll a szerzet többrendbeli convictusa, mellyekben annyi nemes csemete nyert ápolást.

— (*Egyesült protestans gymnasium első évi próbatétele.*) Utólagosan értesülünk, hogy a losonczi ágost. és helv. hitvallásu egyesült gymnasiumban julius 26-ik 27-ik napján tartattak a vizsgák. Nagyobb részvéttel s igy nagyobb figyelemmel is, mint rendesen, kisérték a jelenlevők a vizsgák folyamát, mert hiszen az egyesülés egy évi gyümölcseire mindnyájan kivánesiak voltak. S valóban az egyesülésnek örvendetes és sikerdús eredménye volt, s a tanárok egyesitett munkássága áldással koronáztatott. A növendékek minden tekintetben megfeleltek a várakozásoknak, sőt a harmadik és negyedik osztály növendékei kivált a latin és görög nyelvben, mennyiségmértanban, földrajzban s más tudományokban igen szép haladás jeleit mutatták. Ezen egyesült iskolának, melly egy életerős s eleven üzlete s keresked ése által kitünő városban áll fenn, átalában igen szép jövendője lehet, kivált ha azt a lelkes nógrádi evang. esperesség hathatósan felkarolni s igy gyámolitani fogja, mire a rendelések az utolsó esperességi gyülésben már megtétettek. De az iskola nagylelkü pártfogók rokonszenvének is örvend, kik annak fenntartására és szervezésére bőkezüen adakoznak. Az uj iskolai év oct. 1-jén kezdődik; az intézet az illető szülőknek jó lélekkel ajánlható.

△ *(Pesten egy német gymnasium)* lenne felállitva, hahogy a hir igaz, ellenben a piaristáknak most fennálló gymnasiuma teljesen magyar maradna.

△ *(A protestans egyetem.)* A Prot. Egyh. és iskolai lap. 32 és 36-ik számában tárgyalt kérdést ajánljuk az illetők figyelmébe, melly illyképen hangzik: „Eljöttnek vélik-e az illetők az időt arra nézve, hogy a *protestans egyetem* rég szendergő eszméjének, a kilátásba helyezett zsinat után élet adassék? s ha igen, micsoda kutfőkből vélik annak szükségeit legbiztosabban fedezhetni?“

△ *(A nagybányai kath. algymnasium)* hatodik évi programmja az $185^{7}/_{8}$-ki tanévre. Rendes tanárok a minorita rendből Pongrácz Gellért igazgató, Máté Jób, Gmitter Alphons, Chudik Keresztély, Czinóber Amadé, Pongrácz Gellért, Szegedy Gyárfás. A tanév végén volt összesen 104 hallgató. Fölsőbb parancs folytán német nyelven adattak elő: a) a német nyelvészet mind a négy, b) a történelem s földrajz a 3. és 4. osztályban. A többi tantárgyak előadása magyar nyelven történt. Rendkivüli tantárgyak, a szépirás, rajz, zene, egyházi ének. A magyarul szerkesztett programm egy értekezést tartalmaz: Bányászati vázlat czim alatt Pongrácz Gellérttől.

— *(Szentes József pesti fitan- és nevelő-intézetében)* a növendékek felvételi beirása a jövő 1858—59. iskolai évre illy módon történik: Olly növendékeké, kik a gymnasialis irányt követik, és hogy államérvényes bizonyitványt nyerhessenek, magokat a pesti nagy gymnasiumban mint magántanulók beiratni ohajtják, folyó évi september hó 26 tól 30-áig; ollyanoké pedig, kik a nyilvános vizsgáknak nincsenek alávetve, folyó évi september hó 28-tól october 8-ig. (Az intézet szállása papnövelde-utcza 4-ik szám.)

Ipar, gazdaság, kereskedés.

⊙ *(A méhtenyésztés Magyarországban)* haladást tesz, a mit a helyi papság és tanitók befolyásának lehet tulajdonitani, 1857. év hét első hónapjában 5338 m. viasz ment külföldre, a behozatal azonban ezt 3668 mázsával haladta meg. Azóta azonban azt tapasztaljuk, hogy a behozatal csökken, s hogy következőleg a viasztermelés valószinüleg ugyanazon mértékben emelkedik. És igy van remény, miszerint a termelés egykor olly magasra hág, hogy a kivitel tulhaladja a behozatalt. Bizony nem lehetne csudálni, ha a méhtenyésztés a legnagyobb mérvben minélelőbb elterjedne; mert a gazdaságnak alig létezik jutalmazóbb ága, mint ez. Egy 50 kasból álló méhes 200—250 pftot jövedelmez. Dzierzon 360 köpüjétől átlag 2250 pft. jövedelmet huz évenkint.

⊙ *(Igaz-e, hogy a földbirtok végelaprózáshoz közeledik?)* Sok évig panaszkodtak Franciaországban, hogy a földbirtok végnélkül felosztatik, elaprósodik s mintegy elporlódik. A statistikai táblázatokból azonban kisült, hogy 1789 óta, vagyis a jobbágyi viszonyok megszüntetésének idejétől fogva a nagybirtokok száma szaporodott, és ellenkezőleg a kisbirtokok vannak apadásban. Hasonlót tapasztaltak Poroszországban is. És ez azért van igy, mert a kisbirtokos utódai többszöri osztozás után végre olly kis birtokhoz jutnak, hogy abból az egyes tagok megélni nem tudván, czélszerübbnek látják a földet eladni és a pénzen osztozni meg. Illyenkor aztán a nagyobb birtokos vagyis pénzesebb ember veszi meg az eladó földet és igy az lassankint mind nagyobb darabokba öszpontosul.

△ *(A borok szállitási díját)* tetemesen csökkenteni határozta el a Dunagőzhajózási társaság, a végből, hogy hazai boraink kivitelét keletre megkönnyitse. — Reméljük, hogy követni fogják e példát vasutaink is, mellyek rövidebb uton Hamburg felé visszik az Angliába tengeren át szállitandó borainkat.

△ *(Czukorgyártás)* $185^{7}/_{8}$-ki gyárévszakban f. é. jul. végéig az egész birodalomban czukorgyártási czélra 10,595,700 m. répa volt megadóztatva. Ebből Magyarországra 1,268,961 mázsa esik. Mind ez összesen 119 gyárban lőn feldolgozva, miből Magyarországban 21 van, Erdélyben 1. A birodalomban eszközölt répaczukortermelés kedvezőbb esetben alig tesz 7—800 ezer mázsát. Franciaország csaknem négyszerte ennyit termel. Egyébiránt a répaczukorgyártás jövője mindenek felett a vám és adókulcs szabályzatán fordul meg s kellő intézkedések mellett Franciaországgal egyedül Magyarország is előnynyel vetélkedhetnék.

⊙ *(A telekkönyvi és helyszinelő munkálatok Magyarországon)* ez évi második évnegyed folytán következő eredményt mutatnak; „a pesti közigazgatási területen 76,993; 2) a pozsonyin 471,962; 3) a sopronyin 87,228; 4) a kassain 249,998; 5) a nagyváradin 46,821, összesen 1,003,001 részlet helyszineltetett. Ez adatokból látható, hogy az annyira szükséges telekkönyvezés Magyarországon folytonos haladásban van.

⊙ *(E takarmányszük időben)* nem lesz felesleges megemlékezni a gazdának, miszerint nekünk két terményünk van, melly egészséges takarmányul használható t. i. a makk és burgonya. A makk kedves eledele a juhnak, szereti a ló is, ha pár hónapi szoktatás után reá kap, a sertés szintén igen gya-

rapul tőle. A juhot a tél beálltáig makkos erdőn legeltethetni, de ha a hó kevés, az ürü az alól is kikaparja a makkot. Téli takarmánykép napjában egyszer adható étetésül délben, 100 juhra $1^1/_2$—2 vékát számitva. — Az ökör főkép a bükkmakkra hamar rászokik, de csak kicsinyenkint kell elé adni, mert különben dugulást kap. A ló minden előkészités nélkül eheti. Egy mázsa jó makk tápértéke körülbelöl 80 font kukoriczával ér fel.

△ *(Az ausztriai birodalom vasgyárnokai és vashámorosai)* e hó 6-án Bécsben congressust tartottak. Hogy még az elmult években alig birtak eleget tenni a megrendeléseknek, most pedig a hámorokban a vas összehalmozódik, s a finomitó műhelyek nem dolgoznak: e körülmény okának főkép azt tekintik, hogy e czikket illetőleg a védvám hiányzik, mióta az ujonnan engedélyezett vasuttársaságoknak a külföldi vas és gépek behozatalára a behozatali vám felényire le van szállitva. Azért a congressus elhatározta, hogy a magas kormányhoz petitio menjen, mellynek lényeges pontjai következők: tartassék fenn a vasra nézve a törvényes vám, s ne legyen alóla kivétel; e vám nehány évre tartassék fenn, s ha legalább is öt év mulva annak módositása terveztetik, a tanácskozásra a vasiparosok is hivassanak meg, ellenőriztessenek azon vasuttársaságok, mellyek már a vasszállitásra nézve kedvezményben részesülnek, nehogy jogosultságukat átlépjék; és az illy társaságok csak azon esetben mentessenek fel valamelly vonal kiépitésétől, ha lemondanak a félvámokról; ha pedig ezek az épitési idő meghosszabbitásáért folyamodnak, a kért időre nemcsak jogot ne nyerjenek a félvámra, sőt ezen jogot egészen elveszitsék. A congressus ezek szerint nem kiván vámfölemelést, hanem csak fenntartását azon szerződésnek, mellyet Ausztria 1854. jan. 1-től 1859. végeig kötött. E petitióhoz a gépgyárnokok is részesekül hivattak meg. Végül el lőn határozva, hogy Ausztria összes vasiparosai egy társaságba egyesüljenek, mire nézve nemsokára meg lesznek téve a lépések.

△ *(A horvát-tótországi záloglevél intézet)* aug. 22-kén bizottmányi ülést tartott, mellyen az intézet lényegét illető inditványok elfogadtattak, s igy az intézet megalakultnak tekinthető. Mikor mondhatjuk már ezt el mi is egy hitelintézetről, melly földbirtokosainkat fölszabaditná az uzsora alól.

△ *(A jelesb tenyészkanczák jutalmazására)* aug. 19-ére Törökszentmiklósra fölsőbbleg kitűzött határnap, a szolnokmegyei gazdasági s versenyegylet kérelme folytán sept. 26-ára elhalasztatott.

Közintézetek, egyletek.

△ *(Az alakuló gyöngyösi orvosi egylet)* a casinót kérte fel, hogy termében tarthassa üléseit. A casinóban egy lelkes ügybarát azt inditványozá, miszerint a termek az egyesületnek ugy lennének átengedendők, ha azokban magyar nyelven tanácskozik; a hosszuképü közönösség azonban azt akará fölállitni ez inditvány ellenébe, hogy a tudomány nincs *nyelvhez kötve!*

△ *(A hegyaljai bormivelő egyesület)* jövő oct. 26-án fogja tartani közgyülését Bodrogkereszturon.

△ *(Az első magyar általánosan biztositó-társaságot)* Svédország egyik nagyobb biztositó-intézete viszontbiztositásra szólitá fel. A társaság a tengereni biztositást is megkezdé a napokban, s a viszonosságnál fogva a svéd tengeri hajók biztositási dijaiban is fog részesittetni.

— *Viski fürdő* (Mármaros), sept. 3. *(Dicséret és panasz.)* Visk mezőváros Mármarosmegyében a Tisza partján, a huszti járásban, a fürdő pedig ezen várostól félórányi távolságra az ugynevezett Várhegyen van; a kilátás a Talabor völgy felé igen felséges, a viz pedig áldott s hathatós erővel bir. Megérdemelné a bővebb vizsgát; tudom, ha egyszer bővebb szemlére fogják méltatni és a kényelem jobb leend, lesz elég látogatója. Eljön az idő, midőn a külföld nem fogja fogyasztani, sőt inkább nevelni a magyar fürdői társaságot, főleg ha a vasut hasitani fogja Mármaros völgyét. Egyetlen egy viz ez a maga nemében, főleg a gyengék helyre állitására; a nőkre pedig valódi csodahatással van. Tapasztalásból állitom, miként az idén párnák közt hoztak ide nőket, leemelve a szekérről. Rövid idő alatt megfrissültek erőben, és egészségben jártak alá s fel, résztvéve a társaságokban. — Voltak és vannak, kik nem kura miatt, hanem egyedül ezen hatalmas viz iránti hálából jelentek meg az idén, a mennyiben a mult években reájok jótékonyan hatott. Csupán a fenséges kincstárt kellene figyelmeztetni, hogy kényelmes szállások felállitásáról kegyesen gondoskodnék, mert az által a szenvedő emberiség, különben is szánandó helyzetének enyhülést okozna, és saját jövedelmét is nevelné. A mi az élelmezést illeti, erre panaszunk az idén nem lehetett, mert volt egy ügyes derék vendéglősnénk, jó izüen főzött és kielégitőleg, de csak addig, mig őt sikerült jó kedvében megtartanunk, de ha egyszer megharagudt, már akkor megéreztük az ételekben is reánk kiható boszuját. — Végül ismétlem azon ohajtásomat, bár a fenséges kincstár elé panaszunk mielőbb eljutna, és a lakhatatlan, mindenféle állatokkal telt, inkább marhaólakat, mint fürdőszobákat képező szállásokat bővebb szemle után a már fentálló két kis faépület mintájára szintén felépittetné Isten segitse, mert a kényelem a fürdőben fele kura. — *N. A. J.*

Mi ujság?

⊙ *Főherczeg Főkormányzó Ur* Ő cs. kir. Fensége még folyvást tartó szemleutjában e hó 8 kán Gödöllőn utazván át, az éjet Gyöngyösön tölté, másnap Miskolczon Kápolnán, Mezőkövesden, Szikszón át Kassára érkezett, Itt 11-én a helyőrség tábori gyakorlatot tartott, ezután Ő Fensége Szántón, Tályán, Mádon és Tarczalon keresztül Tokajba utazott; másnap Nyiregyházán, Hadházon át Debreczenbe érkezett; 13-án a vasuttal Czeglédre s onnét Kőrösre utazott.

— *Ő cs. k. Fensége Albrecht* Főherczeg Főkormányzó ur jelen körutja alkalmával N.-Kőrösön a ref. főgymnasium tanári karát is fogadván, a tanárokkal huzamosb ideig értekezett az iskola állapota felől s *Arany* Jánosnak azon hő ohajtását kegyeskedett kifejezni, hogy az ország által ünnepelt müveivel az irodalmat továbbra is gazdagitsa. (P. N.)

⊙ *De Luca érsek* s apostoli nuntius ő eminentiája, mint a „Kr. Ztg." irja, Balázsfalvára már megérkezett, hogy az ottani románokat, kik a róm. kath. egyházzal egyesülvék, meglátogassa; ő eminentiája 4 hétig szándékozik Erdélyben mulatni.

— *(Markovics Antal kanonok gyilkosai)*, a Dárda faluban elfogott Borbély Kati és szeretője, nehány nappal ezelőtt Kalocsán, büntettök bevallása után, kötél általi halálra itéltettek s kivégeztettek.

△ *Baldacci Antal* ur a pesti ev. ref. theologiai intézet alapját 12,000 pft. alapitványnyal gyarapitá. Az intézet ez áldozatot nagy hálával fogadta.

⊙ *(Az uj pénzzel)* az iparlovagok már megkezdték a csalást, mint ezt előre is lehetett várni tölük. Ugyanis az uj negyedforintosokat huszasok gyanánt adják a dologhoz nemértőknek. A negyed forintos csak 25 uj krajczárt, a huszas pedig 35 uj krajczárt érvén, a rászedett minden darabnál 10 uj krt. veszt. Ebből azaz üdvösséges tanulság, hogy siessünk az uj pénz nemeit, értékét magyarázó könyvecskét szerezni.

— *(Üstökös az égen.)* A csillagászok kiszámitása szerint azon üstökös, melly jelenleg egünkön mutatkozik, s mellyet felfedezője után *Donátiféle* üstökösnek neveznek, september végeig lesz látható, s fénye, most már a nap mindig korábban áldozván le, estvénként növekedni fog. Az üstökös jelenleg pályáját azon tündöklő hét csillag alatt futja keresztül, mellyek az ugynevezett gönczölszekeret képezik. Sept. 20 a után ez üstökös sugárfarka a holdfény nagyobbodásával bágyadtabb leend. 9 óra után a láthatár alá rejtőzködik s kora hajnalban ismét az északkeleti égen jelenik meg. Azt állitják ezen üstökösről, hogy ez első vendégszereplése a föld közönsége előtt; s hogy még ezelőtt nem volt látható.

— (*Jókai „Üstököse.*") Eszme rokonságnál fogva beszéljünk a Jókai „Üstökösről", melly nem ugyan az égen, hanem annál mulatságosabban vendégszerepel nehány hét óta ez árva földön. Könnyü annak a Donáti-féle üstökös-vitéznek odafenn mosolyra inditani, mulattatni azokat a csiklandós, barátságos, vidám csillagokat, — de tessék neki leszállani e planétára, s a planétának egy bizonyos darabjára, a holott majd minden embernek az orra vére folyik; a hol annyi átjárhatlan bőr és annyi vaskalap fedi a kebleket és fejeket, a hol annyi más kimondhatatlan mindenféle spanyol fal áll az ő fényének eléje — tessék Donátinak itt mulattatni és pocsolyába nem pottyanni, avvagy üstökét valami ledönthetlen falba nem verni! — Mindazáltal e földi „Üstökösnek" nehány heti vendégszereplését már is fényes siker koronázta s még szebb reményekre van kilátásunk, midőn a próbahetek leteltével, az octoberi évnegyedben mint journalistai rendes szerződött taggal találkozandunk vele. A kiadott 5. szám eléggé bizonyitja, hogy a szerkesztő a humoristicus téren jelentékeny erőkről s készletről rendelkezik, s a mi illy fiatal vállalatnál mindenekfelett meglepett, rajzai olly jelesek mind felfogásban, mind kivitelben, minőknél jobbakat e téren még kevéssé gyakorlott rajzművészeinktől tulságoskodás nélkül alig lehetne kivánni. Pedig mind a szöveg, mind a rajz idővel még tökélyesülni is fog. Figyelemmel fogjuk kisérni e nagy fényre hivatott csillagzatot s szólandunk róla máskor is. Kapni lehet a sept.—decemberi folyamot 2 ftnyi előfizetési áron.

\+ *(Ira Aldridge)*, az ismert néger szinész, jelenleg Prágában szerepel. Sept. 9-én lépett föl először „Othellóban."

△ (*A pesti műegylet*), mint a vidékről a „P. N."-nak irják, vidéki megbizottjaival nem magyar nyelven levelez! holott a műegylet hivatalos nyelve a magyar. jegyzőkönyve tanácskozásai is e nyelven folynak.

△ *(A magyar borkereskedés érdekében)* czélra vezető eszközök kinyomozására e hó 14-én indult el Konstantinápolyba *Korizmics László* pénzügyi tanácsos ur ifju b. *Orczy* és dr. *Laszlavik* barsmegyei főorvos társaságában.

\+ *(A miskolczi szinház javára)* m. hó 24-én rendezett hangverseny a nevezett czélra 271 ft. 41 krt jövedelmezett.

— *(Zrinyi Miklós emléknapja.)* Szigetvár sep. 10. Egy érdekes jelenetet akarok e becses lapokban közleni, egy szép jellemvonást városunk ifjai és leányairól. — *September 7-ik* nagy nap reánk nézve, mert e napon hullott el a honért a magyar Leonidás, Zrinyi Miklós, s e nap viradt reánk. — Rég vártuk már e napot, hogy az apák ünnepét minél fényesebben megülhessük, s az eredmény ha szabad magunkról dicsérőleg szólani, mindenkit meglepett. Az ódonvár százados komorságából tündéri fénynyel emelkedett fel, agg falait száz és száz lámpa dicsőité, komor kapuja felett büszkén emelkedett fel egy diadaliv, mellyen nemzeti szinekkel e pár sor diszelgett, (s mellyben a jó akarat bőven kipótolta a verstani hiányokat : *Szerk.*)

Honfi! e nagy sirnál bámuld az ősök erényit,
S példájokból a hont égve szeretni tanuld.
Bámuld! és ne feledd, hogy méltányolni tanulta
Ősei nagy tettét századokig az utód."

mig két felől az ország és város czimerével diszesitve két gula emelkedett. A városház szintén pompásan ki volt világitva, s az utczák tündéri fényben diszelegtek, szóval, az egész város ritka ünnepélyes szint öltött magára. Különös dicséretet érdemelnek a város ifjai s leányai; az ifjak az egész kivilágitást saját kezeikkel alkották s a nők pompás füzérekkel diszesitették a pyramisokat. Nem emlitünk meg névszerint senkit, de köszönet a lelkes ifjaknak s kedves nőknek a hős iránti kegyelet- és szeretetért. Mig a fő téren hangászaink bus magyar zenével gyönyörködtették a számos közönséget, addig a vár dicsőitett falairól közbe közbe megdördülő mozsarak dördültek meg, mintha csak az üstökösök dörgő szózata hallatszott volna a tisztelgő utódokhoz. *Kendy.*

Dumaiszky László.

1904 Téli kiállitás.

— Deák Ferenc ,gipsz,
+ Tavasz márvány,
+ Keresztelő szt.János,márvány
— Jókai,gipsz,
— Liszt Fer,gipsz,
— Madonna,cink
— Deák Ferenc gipsz,
— Hungária,gipsz,
+ Szentpéteri Zs.,márvány
— Katona József,gipsz,
— Tanulmáyn,gipsz,
O Jókainé,bronz,
— Hungária,gipsz,
— Női tanulmáyn,gipsz
— Tanulmányfej,gipsz
— Hadfi cink
+ Ámor,márvány
— Erkel Ferenc gipsz
— Női maszk,gipsz
— Andromeda,gipsz
— Petőfi,gipsz
+ Széchényi,márvány
— Krisztus,gipsz

Nemzeti Szalon

Dunaiszky László

Dunaiszky László

MDK

Széchényi István mellszobra

Műcsarnok 1877. nov.8.

Dunaiszky László

„Laborfalvi Róza", fiatalkori mellszobor öntött vas, 1850-asévek, 37 cm.-

Magyar színészportrék 2. Cennek Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX század. Budapest, 1966. Katalógus, 491.

1353. KÉT SZÁRNYAS ANGYALFEJ, faragott és aranyozott fa. Német, XVII. sz. — Zwei geflügelte Engelköpfe, aus Holz geschnitzt, vergoldet. Deutsch, XVII. Jh.

1354. CSILLÁR, köszörült üveg, hat karral, 12 égővel, csüngőkkel. XVIII. sz. — Luster, geschliffenes Glas mit 6 Arme, 12 Leuchterkörper und Gehänge. XVIII. Jh.

1355. ÁLLÓ NŐALAK, fehér márvány, tagozott kerek talapzattal. Jelezve: Dunaiszky, 1881. Magyar, XIX. sz. — Stehende Frau, weisser Marmor, mit profiliertem Fuss. Ungarisch, XIX. Jh.

1356. OVÁLIS KOSÁR, fa, berakott diszitéssel. Biedermeier. — Ovaler Korb, Holz mit Intarsia. Biedermeier.

1357. MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY, eredeti képekben, 68 acélmetszet, Rohbock-tól. 1856. — Ungarn und Siebenbürgen in Bildern. 68 Stahlstiche von Rohbock, 1856.

1358. KÉT AJTÓKERETDISZ, szinezett és aranyozott fa, szárnyas angyalfejjel. XVII. sz. v. — Zwei Türrahmendekoratione, farbig und vergoldetes Holz mit Engelkopf. E. XVII. Jh.

1359. NÉGY ZENÉLŐ FAUN-GYERMEK HOMOKKŐSZOBOR. — Vier musizirende Faunkinder Sandsteinfiguren.

1360. MADONNA A GYERMEKKEL ÉS SZENT JÁNOSSAL, szinezett faszobor álló helyzetben, Német, XV. sz. — Madonna mit dem Kind und dem heil. Johanes, färbige Holzfigur stehend Deutsch, XV. Jhr.

1361. MADONNA A GYERMEKKEL, szinezett faszobor ülő helyzetben. Német, XV. sz. — Madonna mit dem Kind, färbige Holzfigur, sitzend. Deutsch, XV. Jhr.

1362. KIS HÁZI OLTÁR, aranyozott fából. Magyar, XVIII. sz. — Kleiner Hausaltar, vergoldet

Dunaiszky László

1336. LESSING'S WERKE, illusztrálva. 3 kötet. — Illustriert, 3 Bände.

1337. KÉT LEBEGŐ ANGYAL, szinezett fa. XVIII. sz. — Zwei schwebende Engelfiguren, farbiges Holz. XVIII. Jh.

1338. II. FERENC ÉS KÁROLY FŐHERCEG MELLSZOBRA, alabástrom talapzaton. Osztrák, XIX. sz. e. — Franz II. und Erzherzog Karl, Alabasterbüsten, auf profiliertem Sockel. Österreich, A. XIX. Jh.

1339. NŐI MELLSZOBOR, fehér márvány, a tavaszt jelképezi. V. Luccardi, Róma, 1873. Olasz, XIX. sz. — Frauenbüste, weisser Marmor, die Allegorie des Frühlings. Italienisch, XIX. Jh.

1340. NŐI MELLSZOBOR, fehér márvány, az őszt jelképezi. Jelezve: V. Luccardi, Róma, 1873. Olasz, XIX. sz. — Frauenbüste, weisser Marmor, die Allegorie des Herbstes. Italienisch, XIX. Jh.

1341. KÉT FALI GYERTYATARTÓ, festett és aranyozott fa, felhőn ülő angyal, kétkaru gyertyatartót tart. Olasz, XVIII. sz. — Zwei Wandleuchter, Holz, vergoldet, Engel halten den zweiarmigen Leuchter. Italienisch, XVIII. Jh.

1342. CSILLÁR, köszörült üveg, húsz karral, csüngőkkel. — Luster, geschliffenes Glas mit zwanzig Arme und Gehänge.

1343. JUNÓFEJ, fehér márvány, antik után. XVIII. sz. v. — Junokopf, weisser Marmor, nach der Antike. E. XVIII. Jh.

1344. ÉKSZERDOBOZ, békateknő, aranyozott bronzverettel, kagylóidomu. Osztrák, XVIII. sz. — Schmuckkassette, Schildpatt, mit vergoldete Bronzebeschläge, muschelförmig. Österreich,

136. sz. Lendvay Márton szobrának terve Dunajszky Lászlótól.

Székesfővárosi Történeti Múzeum.

Höllr Nemz-Szinh. kiáll-

Dunaiscky László

Múzeumból lomtár

Van egy gazdag múzeumunk, amelybe nem egy nemzedék hordotta össze szeretettel, tudásvágygyal, a nemzeti becsület átérzésével kincseit, a mult drágaságait, azokat a kultúr-romokat, amelyeket a véletlen még megőrzött a százados dúlások alatt. S ebből a múzeumból, ime, lomtár lesz. Be van jelentve. Maga az igazgató mondja. S bizonyítja is tárgyi argumentumokkal, hogy a szép múzeum már útban van a „fejlődés“ e stációja felé.

Ez az intézmény, amelyet mi ilyformán ápolunk, az Erdélyi Országos Múzeum, Kolozsvár egyik nevezetessége. Negyvenkét esztendőn küzdötte magát által. Most pedig Pósta Béla egyetemi tanár, az érem- és régiségtár igazgatója, férfias nyiltsággal bevallja, hogy a híres magyar nembánomság minő módon formálja át lomtárrá ezt az intézményt. Alig hiszünk a szemünknek, amidőn e kétségbeejtő sorokat olvassuk. Lehetséges-e? Idáig jutottunk ma, amidőn egy csomó hiresség éppen múzeumok alapításában utazgat? Hát kell-e nekünk új múzeum, ha a meglevővel, a kincsekben gazdaggal így sáfárkodunk?

Az igazgató jelentése, amely hivatalos irat s tehát csak szűkebb körök elé kerül, megérdemli tartalmának szörnyűségénél fogva, hogy az egész magyar közönség megismerkedjék adataival. A múzeum 1903-ban körülbelül harmadfélezer régiséggel és éremmel gyarapodott. Azonkivül ásatásokat végeztetett több fontos helyen. Az innen kikerült anyag legalább kétszer annyit tesz ki, „azonban — úgymond az igazgató — ez anyag számárol pontos adatokkal nem szolgálhatok, miután azokat hely és munkaerő hiányában föl se bontottuk, annál kevésbbé lajstromoztuk s valószinüleg nem is fogjuk ezt lajstromozhatni soha“. A XV. századbeli ferencrendi-zárdából a múzeumba jutott emlékeket is ez a sors érte. „Egy tömegben hevernek az egyetem souterrainjének a fűtőház mellett levő folyosóján.“

A múzeumnak ez évben kétezer korona túlkiadása volt. Ezt a túlkiadást az igazgató személyes felelőssége mellett fölvett bankkölcsönből és a sajátjából fedezte. Látnivaló, hogy az igazgatónak ott igen sokoldalu férfiúnak kell lennie.

„Éremtárunk — szól tovább a keserves ének — ma is éppen olyan rendezetlen, mint amilyen öt évvel ezelőtt volt.“ Hiányzik a földolgozáshoz való munkaerő. „A gyűjteménytárban az anyag fölhalmozódása következtében negyedik kiállítási termünket a közönség elől kénytelenek voltunk elzárni. Folyosóinkon fölbomlott a rend, ott is kénytelenek voltunk fölbontatlan ládákat elhelyezni. Kőrégiségeink ez évi anyaga az udvarra szorult, ahol azoknak sem épségéért, sem hiánytalan megmaradásáért felelősséget nem vállalunk. Mindezek bekövetkezését előre láttuk és nem kell különös jósló tehetség ahhoz sem, hogy ezen állapotok folytatását jelezzük. Negyedik termünk bezárását csakhamar követnie kell a harmadik terem bezárásának is, sőt újabban érkezett nagyméretü képküldeményeink máris szükségessé tették a második terem egyik ajtajának elzárását . . . Be kell látnom azt, hogy ebből az érem- és régiségtárból olyan régiségtárat, amely e nevezetre méltó, nem lehet csinálni, mert az ehhez szükséges helyiséget, szakbeli segédszemélyzetet, tárgyi dotációt a kormány, amely e tekintetben szerződéses kötelességet vállalt, megadni nem akarja. Kétségtelenné vált, hogy e gyűjteménytárat nemcsak fejleszteni nem lehet, hanem még oly módon kezelni sem, amily módon minden közvagyont kezelni kell. Ha minden tényező meg van azzal elégedve, hogy osztályunk anyaga földolgozatlanul, számbavétel nélkül, részben az udvarra, részben raktárban, részben a fűtőház mellett levő pincefolyosón hever, a nagy közönség előtt láthatatlan lesz, annak tudatából kivész, ha minden tényező megelégszik azzal, hogy e tudományszakban Erdély területén csak a nemzetiségek fejtsenek ki számbavehető működést: akkor nekem sincs jogom az összes tényezőkkel szembeállva meg nem elégedettnek lenni és én igérem, hogy ezentúl hallgatni fogok. A züllést azonban ott, ahol kötelességét egyetlen tényező sem teszi meg: egymagam meg nem akadályozhatom.“

Ehhez a siralmas énekhez talán nem kell semmiféle kommentár. Hallatára elszorul a szívünk s nagyon, nagyon szégyeljük magunkat.

—

Egy öreg bohém halála

Dunaiszky László szobrászművészszel, aki a héten halt meg, a legöregebb magyar bohémet vesztettük el. Könnyelműbb, vidámabb, de egyben dolgosabb embert nem ismertem nála. A legutóbbi négy esztendőn át gyakran együtt voltam vele és soha nem vettem észre rajta, hogy bánat gyötörné, pedig sok anyagi baja volt, sőt néha ebédelni sem tudott. Csak fél-évvel ezelőtt, — elmult akkor nyolcvankét esztendős — változott meg hirtelen. Mintha megcsapta volna a közelgő hatalmas rém hideg szele.

Igazi bohém volt, de csöppet sem hasonlított azokhoz, akiket mi ezen a könnyen osztogatott melléknéven ismerünk. Huszonötéves kora óta alig éjszakázott. Addig is csak a baráti beszélgetés tartotta ébren. Tudniillik aféle száraz lump volt; sohasem ivott. Az ő lump-kompániájának olyan tagjai voltak, mint Petőfi, Jókai, Barabás. Ki is faragta mind a háromnak a képét két-két példányban. Egyet odaadott nekik, a másikat megtartotta magának és semmi pénzért nem akarta eladni. Őket nézte akkor is, amikor utolsó perceit élte.

DUNAISZKY LÁSZLO

Őket, meg egy női szobrot. Első és egyetlen szerelmét. Tiszta kékszemü, délceg fiu volt, még nyolcvanéves korában sem hajlott meg a dereka; az asszonyok valaha bolondultak utána, de egy se tudta meghódítani annyira, hogy örökre, az oltár előtt is leköthette volna magának.

A vén bohém némelyik esztendőben tízezer forintot keresett. Mutatott egyszer egy adóslevelet, amelyet Munkácsy Mihály állitott ki vagy negyven évvel ezelőtt kétszázötven forintról. Nem engedte Dunaiszky, hogy a kölcsönt visszafizesse. A pénzt megvetette és szórta két kézzel, amikor volt belőle. Ha nem volt, koplalt. A kis lakását zsufolásig megtöltötte műkincsekkel, de inkább két napig nem evett, semhogy túladjon belőlük egyen is. Nyitott egy síremlék-raktárt, amely nagyon jól jövedelmezett. Egyszer csak fölkereste egy ismerőse s panaszkodott, hogy gyalázatosan megy a dolga.

Dunaiszky átadta neki a raktárt. Egy fillért se kapott, mindent hitelezett. Az a szerencsétlen flótás tönkrement, Dunaiszkynek tizenegyezer forintja veszett oda, de azért egy szóval sem panaszkodott.

Csodásan bohém volt, de csak nappal. Hajnali négy órakor kelt, ötkor már a budai hegyek közt, télen ugyanabban az időben a Városligeti útjain bolyongott. Mindenfelé összegyűjtötte a gyermekeket s összes pénzét kiosztotta köztük. Sokszor nem ebédelt emiatt s így tett Rómában, Münchenben is.

Másik különös kedvtelése volt, hogy szerette az esküvőket. Ahol észrevett ilyen poétikus aktust, ott mindig megjelent, ha szerét ejthette és egészen ismeretlen menyasszonyoknak is virágbokrétát küldött. A virágot egyáltalán roppantul szerette. Volt olyan nap, hogy — teszem azt, télen — öt forint árát összevásárolt s széjjelszórta a kicsi műtermében.

Tömérdek ilyen kedves bogara volt. Amellett nehéz, fárasztó tudományokkal foglalkozott. Schopenhauert szerette egyideig, később állandóan Spencerben búvárkodott. Filozófiai tudására büszke volt, míg hevesen tiltakozott, ha csak emlegették is a képfaragóművészetét.

Dolgozott, amíg a kezét bírta. Még a Vörösmarty-szobor pályázatán részt vett, aztán abba kellett hagynia a munkát. Néhány hónappal ezelőtt, hogy tehetetlen aggastyánná lett, hirtelen meglepte a vén emberek gyöngesége és — meglepték az emberek is. Hiénák, akik kifosztották; műkincseit potom áron kicsalták tőle, mert meglesték, amikor nem volt pénze ebédre, vacsorára.

Négy héttel ezelőtt háromszáz forinthoz jutott egyszerre. Nagy szüksége volt reá, de nem ismerte a pénz értékét, épp úgy mint egykori jóbarátja, Jókai sem, s ezért gondolkodás nélkül kiadott kétszáz pengőt egy XII. Lajos korából való kazettára. Maradt száz. Erről nem tudni, mire költötte egy hét alatt. Mikor beteg lett, egy fillérje sem volt. Teljes huszonnégy óráig nem evett, amikor unokanővére reányitotta az ajtót. Meghülésé-

olytán sikerült is. Ugyanis a magyar bika roston sült fogast rendelt és a pincér éppen hozta a pirosra sült pompás halat. Ám amikor a magyar bika belé akarta döfni a banderillóját, két chuli megragadta kétfelől és az aréna felé kezdte cipelni.

— Előbb hadd egyem meg a fogast roston! — hörgé a magyar bika.

— Majd a vidal után! — dörmögte komoran a két chuli.

Ezzel betuszkolták a sötét kamarába és rázárták az ajtót. Ezalatt benn az arénában lélekemelő események folytak le. A zsüri helyet foglalt a bírói páholyban és a zenekar Konti József vezetésével a Carmen-indulót fütyülte.

A toreador fölvonult és körüljárta büszke léptekkel az arénát. Aztán megállott a bírói páholy előtt és földobta kabátját a zsürihez:

— Ezzel, vagy ezen!

Ujból megszólalt a zene, a chulik félretolták a sötét kamara csapóajtaját és a magyar bika komor léptekkel dübörgött az arénába. A napfényes porondon hunyorogva állott meg és felbődült:

— Adjátok ide a fogast roston!

A pillanat kedvező volt a támadásra. Kölcsönkértem Ujházy Ede piros zsebkendőjét, amelyet a kedélyes apa szerepkörben szokott használni és ingerkedve lobogtattam feléje. De a magyar bika hirtelen kikapta a kezemből és zsebre dugta.

Ekkor én bámulatos ügyességgel és hidegvérrel keresztül másztam a kerítésen és onnan visszaszóltam hozzá:

— Add vissza a zsebkendőmet!

— Előbb adjátok ide a fogast roston! — mormogta a magyar bika és törölni kezdte a homlokát a zsebkendővel.

Ez már felbőszített. Visszamentem a porondra és a két banderillót szabályszerüen belédöftem a két vállába. A zsüri lelkesülten tapsolt és én éppen élvezni akartam a diadal mámorát, amikor a magyar bika közömbösen mondta:

— Bánom is én! Ki van vattázva a vállam, hehehe! . . .

Ennyi cinizmus már igazán fölháborított; most már jöjjön, aminek jönnie kell, én el voltam szánva a végsőkig!

A Könyves Kálmán jogosításával

ZEMPLÉNYI TIVADAR: FÉRJ ÉS FELESÉG

Gyorsan átszökkentem a kerítésen, kiszaladtam az arénából, fölrohantam a vendéglőbe és megettem a fogast roston. Mikorára a többiek odaértek, már csak a csontváza volt meg.

A magyar bika le volt sújtva.

(Ne)

Orosz ágyúk, amelyeket a japáni seregek a jalui ütközetben zsákmányul ejtettek

Az első névmagyarosítások. Névmagyarosítás tulajdonképpen mindig volt Magyarországban. Ha régi királyaink valamely külföldről származott úrnak birtokot és magyar nemzetséget adományoztak, — kész volt a magyar név, mert azt ezentúl a magyar birtokáról nevezték. Nem minden esetben volt ez így, de a legtöbb esetben és legszebb magyarnevü mágnáscsaládaink közt akárhány olyan van, amelynek családfája Németországban, Csehországban gyökerezik. De nemcsak királyi adománylevéllel, hanem anélkül is folytonos volt a névmagyarosítás, igaz, hogy volt idő, — amikor az emberek a nevüket latinosították és amikor a szél Bécsből fújt, akárhány szélkakas sietett magyar nevét németesíteni. Mégis azonban általánosabb volt a magyarosítás, még pedig az önkényes magyarosítás, úgy hogy 1814-ben Ferenc király sajátkezűleg írt levelet küldött a magyar kancelláriának, amelyben figyelmezteti azt a törvénytelen névmagyarosításra és szigoru rendszabályokat követel meggátlására. A király egyszersmind mellékel egy csomó ilyen nevet, amelyet a magyar állami sematizmus legújabb példányában lelt. Ezek: Andor Ferenc, a magyar kancellária tisztviselője, akinek neve Bécsben még Andorth volt, Nyilassy József kamarai tisztviselő, akit 1813-ban még Linczenpolcz néven neveztek ki, Hollober József kamarai tisztviselő, akinek Hollóbér a neve, Hinka József helytartósági tisztviselő, tulajdonképpen Hink, Hoffmányi József pozsonyi inspektor Hoffmann, Zemány Ferenc uradalmi tiszt Seemann, Király János mohácsi sótiszt König. Ezek névváltoztatását tehát érvénytelenítették, noha az immár belekerült a hivatalos lajstromokba. A névmagyarosítás mozgalmát azonban efféle rendelettel nem lehetett többé megakasztani.

Voltaképpen mély és szép a névmagyarosílás alapgondolata. Benne gyökerezik minden nemzetben. Annyira, hogy a francia, az angol, a német még a rá nézve külföldi hirességek nevét is a maga nyelve értelmében formálja át.

ből tüdőgyuladás lett s elgyöngült teste ezt a nagy bajt már nem bírhatta ki.

Két nappal a halála előtt vésőt, kalapácsot kért s annak a leánynak a márványszobrát, akit annyira szerett.

— Valamit javítani kell — susogta — a szeme körül. Most tisztán látom, milyen volt akkor, amikor az esküvőre ment.

De persze nem bírta már fölemelni a vésőt sem. Szomoruan mondta:

— Ezt az egy szobrot sose adjátok el

Aztán mintha szégyelte volna, hogy érzeleg. Mosolyogva szólt:

— Odaát is szép idő lehet. Nem kell majd dolgoznom, egész nap csavaroghatok és nem kell enni sem, azt hiszem. Pfuj a pénz!

Szószerint ezt mondta. Azontul nem beszélt. Este megcsókolta az unokanővére kezét s azontul meg sem mozdult.

Talán ő volt az utolsó igazi bohém.

T. K.

Modern konyha

Irta Kovácsics Mátyás. Kiadja Singer és Wolfner. Ára vászonkötésben 5 kor.

Kovácsics Mátyás, a párisi Hôtel de la bourse et des Ambassadeurs, a londoni Grand Hotel és a Budapesti Park-Klub szakácsa. Ez az eddigi működése elég biztosítékot nyújt arra, hogy a klasszikus konyhának nemcsak tanítványa, de mestere is. Ez a könyv csupán különösen finom, ízletes ételek leírását tartalmazza, a hivatásos főzők szokatlan őszinteségével. Aki a könyvet áttanulmányozza s híven követi az előírást, kitünő ételt kap, föltéve, hogy nem gondolkodik az asszonyok módjára: hogy ez így is jó, úgy is jó. Az ily finom recipéknél fontos az, hogy szószerint alkalmazkodjunk hozzájuk. Apróságokon néha sok múlik. Például nagy a különbség, hogy friss kecsegét használunk vagy sokáig jegeltet. Sajnos, nálunk oly kevés súlyt helyeznek arra az elárusítóhelyeken, hogy kitünő minőségü anyagot kapjon a vevő, sőt bizonyos fokig szabad a becsapás s a gyakorlatlan vásárló akárhányszor csak otthon veszi észre, hogy mit kapott. Rossz vagy másodrendü anyagból sohasem lehet elsőrangu ételt csinálni. Németországban ettől meg van óva a gazdasszony: nemcsak hogy a kivánt árút kapja, de ha egyebet vagy rosszat kapott, elég az egyszerü följelentés, hogy nyomban megtorolják az esetet.

A „Modern konyha“ sok zavarból segíti ki a háziasszonyt. Akárhányszor megesik, hogy valami kitünő ételt találtunk a vendéglő menükártyáján. El szeretnők készíteni otthon, keressük szakácskönyveinkben, de hiába, még csak megközelítőt se találunk. Most azonban előttünk fekszik ez a hézagot pótló, a szakácsművészek féltve őrzött titkait felderítő könyv. Nincs az a mesterfogása a modern konyhának az előételek, halak, rákok, hideg és meleg mártások, levesek, főzelék, saláták, vad, sertés, malac, borju, ürü, marhahús, szárnyasok között, amit itt meg nem találtunk. A tojásfélék, amelyek az egyszerü konyhán alig szerepelnek étel gyanánt: itt számtalan mesés étellé válnak, végül a tésztafélék, krémek és fagylaltok (összesen 484 előírás), valamennyien kipróbált mesterművei a recipéknek. Aki ezt a könyvet végiglapozza, önkénytelen kedvet kap, hogy ezek közül a kitünő ételek közül egypárral megpróbálkozzék. S a magasabb szakácsművészet e könyve könnyen érthető, még kevésbbé gyakorlott gazdasszony is teljesen eligazódik benne. Sőt — megtanul gazdálkodni is. Akármilyen furcsán hangzik is ez, a figyelmes olvasó rájön, hogy a modern konyhán, akár a természetben, semmi sem vész el, semmi sem marad felhasználatlan. A maradék hús, a vagdalék, amit mind a forma szépségeért szoknak levágni, mártások-, töltelékekhez használandók fel. A halaknak néha még az idege is inyenc csemegévé lesz. A hozzáértő kezén ezek az ételek csak látszólag költségesek: az értelemmel való kezelés nemcsak kitünővé, de ízletességéhez képest olcsóvá is teszi a fogást.

A „Modern konyha“, bármily bőkezü is a legfinomabb recipék előadásában, nem akar olyan szakácskönyv lenni, amely a főzés alapfogalmait közli az olvasóval. Kiegészítője, koronázója minden más szakácskönyvnek: adja a klasszikus főzés remekeit, a gourmetek kedves fogásait. Azt mondhatnók: magasabb szakácskönyv. Ugy aránylik a többi szakácskönyvhöz, mint a telivér versenyparipa a szimpla konflis-lóhoz.

Szent Hubertus vadászkápolnája. Egy vadásztársaság Csobánka mellett az úgynevezett Pásztorhegyen, Szent Hubertusnak a vadászok védszentjének emelt egy díszes kápolnát, amely részben egyes személyek áldozatkészsége, részben közadakozásból épült fel. A kápolna céljára a területet Teleky Tibor gróf adományozta, az építés körül pedig Martin Sándor dr., Gmellin Otto dr, Exler Sándor dr, Rehák Ferenc és József, Nitzky Rikárd főhadnagy és Zboray Gyula buzgolkodtak. Terveit Módl Lajos műépítész készítette, a művészi oltárkép Horváth Andor festőművész munkája. Az építési összköltség nyolcezer koronát tett ki. A kápolnát Péter és Pál napján nagy ünnepséggel szentelte föl a székesfehérvári püspök megbizotta: Várady Géza visegrádi apátkanonok. A festői kápolna képét e számunkban közöljük.

Kőrösi Csoma Sándor. A mult hamva lehull Kőrösi Csoma Sándor emlékéről, nagy neve ismét fényesen világít felénk. Talán nemsokára ércszobor mutatja a nagy magyar alakját. A háromszéki egyetemi hallgatók Kőrösi Csoma-bizottsága lelkes buzgalommal dolgozik azon, hogy ez a szobor mielőbb meglegyen. E hó 7-én Kőrösön és Kovásznán ünnepet rendeztek a szoboralap javára. Ez alkalommal szavalta el Fadgyas Jenő, Endrődi Sándornak egy szép költeményét „Ének Kőrösi Csoma Sándorról“ címen. Ezt a művet ebben a számunkban közöljük olvasóinkkal.

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldték:

Munka után. Versek. Irta Nikelszky Géza. Pécs, 1904.

Áruházi tolvajok. Irta Balkányi Kálmán. Különlenyomat a „Huszadik Század“-ból 7. l.

Tárgymutató a Posta és Távirda Rendeletek Tára 6 kötetéhez. (1898—1903). Szerkeszti Székely István. 6. kiadás. Segesvár, a szerző tulajdona.

Szózat. Irta H. Sáfáry József.

A magyar kül- és belpolitikai tévútjai. Közli Ilijcs Branko dr. Ujvidék, 1904, 39 l.

Irodalomtörténeti Közlemények. Szerkeszti Szilády Áron. XIV. évfolyam, 2. füzet.

Hangulatok. Irta Oltfalvi J. Aladár, Budapest, 1904, Lampel R. (Wodianer F. és fiai) kiadása. 131 l.

Budapesti Szemle. Szerkeszti Gyulai Pál. 1904 juliusi füzet.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Régi előfizető *Tatán.* Az igazi bikaviadal lefolyása a következő: A toreadorok egy városi tisztviselő vezetése alatt vonulnak az arenába. A menet élén halad az *espada* fényes nemzeti ruhában, egyik kezében hozza az egyenes kardot, amelylyel a bikát később leszúrja, a másik kezében a *muletá*-nak nevezett piros posztót, amelylyel a bikát ingerli. Utána lovas csapat jön, a *picadorok,* akiknek hivatásuk, hogy lándzsaszúrásokkal bőszítsék a bikát; gyalog jönnek a *banderilleros*-ok, ők horgas botokat döfnek az állat nyakába; velük van a piroskötenyeges *chulos* vagy *capeadores*-csapat. Amikor az egész *cuadrilla* bevonult, az alcalde ledobja páholyából a bikaistálló kulcsát, ezzel megadva az engedélyt a viadal megkezdésére. Megindul a hajsza, amely a toreádorok részéről sok ügyességet és bátorságot föltételez. Céljuk, hogy a bikát lehetőleg felbőszítsék. A piros kendők lobogtatásával, lándzsadöfésekkel és a banderillasokkal (a nagyon tunya állat megvadítására gyujtókkal ellátott banderillas-t is használnak) ez rendesen sikerül is. A toreadorok igyekezetét elősegíti az izgatott közönség ordítozása és sikoltozása is. A vérző és bömbölő bika dühének több ló is szokott áldozatul esni. Végül megjelenik az elegáns espada. Jó ideig vakmerő játékot űz a megvadult állattal, majd a nyakába döfi a kardját. Ha nem tudja egy szúrással kivégezni, akkor kifütyüli és lehurrogja a közönség. A halott bikát a *matadores* (szolgák) hurcolják ki az arenából. Ezek szokták megadni a sebesült állatnak a kegyelemdöfést is. Egy este nyolctíz bikát is leölnek. Egy esztendőben átlag ezer bika és három-négyezer paripa esik áldozatul ennek a mulatságnak. A bikákat külön telepeken nevelik. Spanyolországban számos folyóirat és könyv foglalkozik ezzel az úgynevezett sporttal. Elsőrangu espadak nyolc-tízezer koronát is kapnak egyetlen föllépésükért.

Ábrándos leány. 1. Az orrvérzésnek és szívdobogásnak többféle oka is lehet. Látatlanba nem lehet ilyen dologban tanácsot adni. Forduljon orvoshoz. 2. A hadbíró is csak házassági biztosíték mellett nősülhet. 3. A legtöbb ember huszonnégy éves koráig nő. A növést semmiféle mesterséggel nem lehet elősegíteni. Aki azonban egészséges és edző életmódot folytat, az rendesen normálisabban fejlődik. 4. Többi kérdéseire nem válaszolhatunk.

Ika. A szerzőnek nincs kifogása ellene, de nem tud önnek egy ilyen lapot ajánlani.

Aramis. Nem közölhető.

K. K., *Budafok.* A kérdezett könyvek a következők: Gothard, A fotografia gyakorlata és alkalmazása. Kötve 2·50 kor. Sajóhelyi, Fotografálás —.60 kor. Schmidt, A gyakorlati fotográfozás kézikönyve, kötve 6.— kor. Wágner, Műkedvelő fotografálás; a Kodakgépek ismertetése — 20 kor. Megrendelheti Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapest, Andrássy-út 10.

Végzet. 1. Az első három kérdésre legközelebb válaszolunk, előbb meg kell tudakolnunk. 2. Súlyos meggondolatlanságot követett el, amely azonban még reparálható, persze nem máról holnapra. Fődolog, hogy tisztába jöjjön azzzal, amit tenni akar. Ha komoly szándéka jóvá tenni hibáját, akkor tüzzön maga elé bizonyos időt, mondjuk egy egész esztendőt, amelyet ennek a feladatnak szentel. Ne gondoljon annyit magával, hanem igyekezzék kiérdemelni szüleinek előlegezett bocsánatát. Vesse sutba veszedelmes ábrándjait, alkalmazkodjék mindenben szüleinek akaratához, éljen szerény és kötelességtudó életet, ne keresse, de ne is kerülje a társaságot. Egy esztendő mulva feledésbe ment a dolog és alkalmasint rendbe jött az ön lelki egyensúlya is. Lehet, hogy akkor már egészen más szemmel nézi a világot és más formában keresi a boldogságot.

Fényképeket és kéziratot nem adhatunk vissza, hacsak a szerkesztőség a szerzőkkel vagy beküldőkkel előzetesen másként nem állapodott meg.

A modern házasság elvei. Fürgén megírt apróság, tárgya azonban módfelett léha. Nem alkalmas a lapunkban való közlésre.

Tibi úr. Akihez levelét címezte, nincs Budapesten, a kéziratot csak augusztus elsején adhatjuk át.

K. L., *Arad.* Eleve kijelentettük, hogy az Uj Idők galeriájában megjelent képek dolgában megtartjuk a diszkréciót. Igy hát nem szolgálhatunk a kivánt fölvilágosítással.

Ifj. K—s. Latin neve Rubus, magyar neve vidékenkint változik, a magyar botanikusok szedernek nevezik. A nép azonban igen sokféle névvel látta el.

O. G. *Egyetem.* Levelünk visszaérkezett azzal a megjegyzéssel, hogy „nem kereste". Kérjük pontos címét.

N. G. Akihez sorait s küldeményét intézte, most nincs Budapesten. Augusztusban visszajön s átadjuk neki.

Mult számunkban reprodukáltuk Nagy Vilmos „Modellek" és Jendrassik Jenő „Magdolna" című képét. E képeket a Könyves Kálmán műkiadó társulat jogosításával közöltük.

Álom. Nem közölhető, még kezdetleges.

R. A. Elégséges ez a cím: Bánffy-Hunyad.

Sz. Á. Dr. Garay Benő.

N. M. Fülemile van Budapest környékén elég, sőt még némely városi kertben is. A Városligetben bokrai közt, a Népligetben, a Margit-szigeten, a budai hegyek közt mindenütt van. Az egyetlen madár, amely késő este énekel: már erről is ráösmerhet. Csak a hímje dalos, az sem az egész éven át. Budapesten minden madárkereskedésben kapható.

Bélavadnai. Nem ajánljuk semmiképpen, hogy egy ilyen „műintézethez" forduljon arckép-festetés céljából. Azoktól csak teljesen értéktelen, sablónos munka várható. Még hozzá sokszor drágább is, mintha valamely tehetséges fiatal festőnél rendeli meg. Ilyen fiatalember van elég, legtöbbjük sokkal szegényebb, semhogy a társaságban szerepelretne: szerényen megvonulva élnek a tanulmányaiknak. Gyakran igazi nagy tehetségek vergődnek az élet súlya alatt s ilyeneknek nagyon jól esnék, ha egy-egy arcképmegrendeléshez juthatnának. De a megrendelő is jól jár, mert először is nem gyári munkát kap, másodszor kilátása van arra, hogyha az a fiatal festő egészen kifejlődik: annak az arcképnek pénzbeli becse is egyre emelkedik. Sok ily kép kelt el már magas áron, holott a megrendelő egykor nagyon olcsón kapta, abban az időben, amidőn a kép festője még küzdelmek közt ette a szegénység kenyerét. Szivesen igazítjuk önt útba, ha megírja nekünk, hogy hol kellene az arcképét festeni és körülbelül mennyi pénzt szánhat rá.

G. K. *Szép Katóka.* Halva született költeményét hczzá méltó koporsóba tettük: a papirkosárba.

H. G. Teljesen dilletáns rajzok, nem közölhetők.

V. L., *Budapest.* A Pecsovics elnevezésről a következőket írja Dézsi Lajos: Pecsovics névvel illették az alkotmányharcot követő időkben az olyan embert, aki az Ausztriával való kiegyezés mellett foglalt pártállást; később az elnevezést a túlbuzgó kormánypárti emberre alkalmazták. Nevét állítólag Pecsovics nevü emberről kapta, aki a negyvenes évek elején Festetics Rudolf gróf tiszttartója volt s a kormánypárti kortesek vendéglésével volt megbizva.

Döntés. Megírjuk őszintén, ahogy kivánja: a dolgozat gyenge és nem igér sokat. De nincs kizárva, hogy még kibontakozik ebből a sablónból. Egész oldalakat lehetne kihúzni ebből a cikkből, pedig eléggé rövid. Semmitmondó szók, semmit sem jelző jelzők. Legyen meggyőződve róla, hogy nincs az a gimnazista, aki a női ajakról ne ezt írná: „rózsás ajak". Pedig ez így már annyira el van csépelve, hogy immár semmit sem jelent. Nézze meg jobban a jelenségeket, lát ott egyebet. Ön azonban minden jelenséghez ezeket a semmitmondó, már semmit sem jelentő jelzőket fűzi: „halvány holdfény", „bájos arc", „tüzes szem„, „titkos rejtelem", „nemesen előkelő", „lágyan simuló haj", „kínos gyötrődés". Mindezt a sok banalitást tíz rövid sorból szedtük ki. Íróember nem használ ilyen kaptafát, mert nem ér vele célt. Hisz mind e sok pomádés, limonádés jelzővel nem jellemez semmit sem. Amit itt kicsiben, e szólásformák használatánál láttunk, az ismétlődik az egész elbeszélésben, sőt ilyen a témája, ilyen az architektúrája is. Mintaképe a sablónnak.

Vizió. Dagályos, nem közölhető.

K. R. *Borús órák.* Arra kér bennünket, hogy javítsuk ki versét, ha szükséges. Szükségesnek szükséges volna, de mégsem vállalkozhatunk rá, mert ez a vers olyan javíthatatlan, hogy a legszigorúbb versjavító intézet sem segíthetne rajta.

M. N. I. *Annak adták... A te hajad...* Mind a kettő írójának nagy fogékonyságát mutatja az élet tarka mozzanatainak ellesésére. Már közel jár hozzá, hogy bemutathassuk olvasóinknak. Már mi magunk is szeretnők mennél előbb, mert minden beküldött versében látjuk a tehetséget. Lankadatlan kitartása, folytonos önképzése reményt nyujt, hogy előbb-utóbb sikerülni fog.

Epikúr. *A megtalált lant* szerzőjét kérjük: közölje velünk valódi nevét.

H. B. *Új cél felé.* Verse szép, de szeretnők, ha valami más nevet választana írói névnek.

F. A. *Nem is lenne...* Oly kedves a maga egyszerűségében! Igazi, könnyed dalocska. Érző szívnek boldog vágyakozása. Madárszó a virágos berekben. A másik már gyöngébb, komplikáltabb. Azt a szépet közölni fogjuk.

N. L. A *Nyár-éjszakán* címűt a közlendők közé soroztuk.

V. T. *Nehéz szatirát nem írni...* Úgy veszszük észre, hogy önnek nehezebb írni.

S. A. *Hull a levél, költözik a fecske...* Dehogy hull, dehogy költözik! A nyár legpompázóbb szakában, időelőtt minek sárgítja már a lombot? Minek költözteti az eresz alatt vidáman csicsergő madarat? Annak idejében majd lehull a levél is, elvándorol a fecske is. Igen, igen, de ön már akkor virágfakadásról, hazatérő madárról fog énekelni, ugy-e? Megálljon az úr, minek siet úgy? Különben, ha siet is, ön mindig elkésik.

Nem közölhetők: Hogyha megértenél... Bocsásson meg... Szőkehaju... Sárga levél. Azt beszélik, beteg vagyok... Hej, de sokat sírtam én már... Szerelem. Bár soha se láttalak vón tégedet! Bánatom. (Fordítás.) Szeretlek-e? (Fordítás) Csak azért. A köny.

Több kérdésre a jövő számban válaszolunk.

Tartalom

Szöveg: *A vén Ozory megifjodása.* Irta Nagy Endre. — *Apróságok a háborúról.* Irta —s. — *A legmélyebb patak. Újra elszállt egy nap...* Irta Pósa Lajosné. — *Horkayné a Parkklubban.* — *Börtön virága.* Irta Jókai Mór. — *Rudnyánszky új költeményei.* — *Az otthon.* Irta Lengyel Laura. — *Nyári éjszakán.* Irta Nászai Lujza. — *gyurgyókai Zilahi Simon.* — *Ének Körösi Csoma Sándorról.* Irta Endrődi Sándor. — *Szekula tanár úr.* Irta Wolfner Pál. — *Rovatok:* Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei.

Képeink: Péter és Pál napja (négy kép). — A nádasban. — A fiumei gabonaraktár romjai. — Mignon és apja a hárfával. — A főhercegi kastély-kápolna oltárképe. — Túry Gyula festménye. — Dunaiszky László művészi hagyatékából (két kép). — gyurgyókai Zilahi Simon. — Férj és feleség. Zemplényi Tivadar festménye. — Lukács Béla. — Dunaiszky László.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI. ker., Andrássy-út 10. sz.

A Rimaszombati Konzervgyár

szállít postán, frankó csomagolás, 1 literes dobozokban zöldborsót, gyengebabot 1 kor., paradicsomot 75 fillér, spárgát 1 kor. 60 fillérért 1 kilós pohárban mellange-marmeladot 1 kor., áfonya-kompótot 1 korona 20 fillért, 24-féle húskonzervet á 1 korona.

Ha őszül a haja,

használja a *„Stella"* vizet, amely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 korona, Zoltán Béla gyógyszertárában Budapest, V. Szabadság-tér, Sétatér-utca, sarkán.

TANNINGENE

a legismertebb hajfestőszer sötétszürke, barna és fekete, ára 2 frt 50 kr.

Czerny-féle keleti **Rózsatej**

(Orientalische Rosenmilch)

a legkedveltebb szépitőszer, ára 1 frt. Hyg. Balsamin-szappan 30 kr. Fritsch-féle napraforgó olaj-szappan 50 és 35 kr.

ANTON J. CZERNY

Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Szétküldés utánvét mellett. Kapható minden nagyobb gyógytárban, drogériában és illatszertárban. — Prospektus ingyen. Budapesten: Török-fé e gyógytárban

Fürdői olvasmány.

Az Egyetemes Regénytár piros kötetei fürdői olvasmányul a legalkalmasabbak. Ott látjuk azokat mindenütt, ahol egyáltalán olvasnak. Az eddig megjelent 350 kötetből milliónál több kötet forog közkézen s hány millió azoknak a száma, akik az Egyetemes Regénytár köteteit állandóan olvassák? Nagy-népszerűségét ez a gyüjtemény kitünő tartalmának köszönheti. A piros könyveknek bármelyikét vesszük is kézbe, nem fogunk csalódni. Érdekes mind a 350 kötet, egyiket sem tesszük addig le, mig végig nem olvastuk. Egy-egy kötet ára, szép piros vászonkötésben 1 korona. — Teljes jegyzéket kivánatra ingyen küld

Singer és Wolfner könyvkereskedése

Budapest, VI., Andrássy-út 10.

Dunajszky László, szobrász, 1822-1904

Viktorin József költő melszobra, 132. Képtábla, 240. old. 1854. bronz. Holly János melszobra, 1854. 133. Képtábla 241. old. Dunajszky Lőrinc, relif, fehér márvány 1884. 134. Képtábla. 142. old.

Anna Petrová-Pleskotová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 36-37. old.

MDK

Dunaiszky László nabrán

1866. Szakvélemény ad a cementről a KT-nek.

MDK-A-1-1/348.

MDK

Dunaiszky László,

a müegyesület részéről a helytartótanács a kiküldendö bizottmány tagjául jelölte.
A jövö évben tartandó londoni világiparmükiállitásra.

Ipar,gazdaság,kereskedés.
Vas. Ujs. 1861. 296.l.

MDK.

Dunaiszky László

1862 v. 1861. KT. igazgatósági tagja

MDK-A-I.-1/49.

Dunaiszky László

2

Átrette atyja (Dunaiszky Lőrinc) nagyforgalmú kőfaragó műhelyének irányítását, onnak halála után.

Gádor E.: Budapest sobrai, Budapest, 1955. 271.

Dunaiszky Lőrinc

kőfaragó mesternél tanult fia, Dunaiszky László, ki később átvette atyjának nagyforgalmú kőfaragó műhelyének irányítását.

Gádor E.: Budapest szobrai. Budapest, 1955. 271.

MDK

Dunaiszky László szobrasz

Dombormüvei és fejei a Nemzeti Szalon karacsonyi művasaran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők,1904-5.XI.11.sz. 276.l.

M.D.K.

Dunaiszky László, szobrász

Lőrinc fiának nevét
cseliti:

Lengyel Géza: A szép mesterségek kezdete.
Ferenczy István sorsa.
Bp. 1964. 191 l. 14 t.

189. old.

RÓZSAFÜZÉR,
3 darab, kettő fa, egyik fémszemekkel, egyik Lourdesből.
111, 60·5 és 35 cm.
XIX—XX. század.

TÁLCA,
3 darab, kettő fa-, egyik fémszemekkel, egyik Lourdesből.
Átm. 42 cm.
XIX. század.

MODELLEK,
5 darab, Esztergom és várak.
XIX. század.

TINTATARTÓ,
zöld márvány.
XIX. század.

KONZOL-ASZTAL,
három darab.
XIX. század.

LIBAPÁSZTORLÁNY,
fafigurácska.
Magyar, XX. század.

LOPÓTÖK,
népies véséssel.
Magyar munka, XX.

Dunaiszky László

Pest 1850-a évek

vod.

Haeufler 1854

I. 153. l

mdk

Dunaiszky László

egy lázi megrendelésekre dolgozott; köfa rágó
műtely vezetője volt sok dekorativ megbízá-
tást vállalt. Vázlatok, kisplasztikák mutatják
hogy többre lett "volna hivátva"

Kovács Éva. Magyar Művészet Az Elnyomatás Korában
Bp. 1462 29. l

Dunaiszky László

1822-ben született, 1904-ben halt meg Budapesten. Atyjánál Dunaiszky Lőrincnél tanult, majd Münchenben és Bécsben képezte magát; Athon az 50-es évektől jelentékeny tevékenységet fejtett ki.

Gádor E.: Budapest szobrai, Bpest, 1955. 271.

Dunaiszky László szobrász

/Dunaiszky Lőrinc sz. fia/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Damaszky László

Lyka Róma

74. l. 79. l

Mária

Maria n

Vászon — 270

X

Vas. Ujs. 1859.

Azon vidékről, hol ezek megjelennek, a lakosok ki szoktak költözni, ha nincs elég erejük azokat kiirtani; hanem e kiirtás ritkán sikerül, hacsak ugy nem fognak hozzá, mint Prefontain, midön Guyana-ban táborozott. Ő a hangyakupot körülvéteté árokkal, mellyet tele rakatott száraz fával, ezt meggyujtatá s mikor már mindenütt lángolt, a hangyakupot ágyuztatni kezdé. Stedman kapitány mondja, hogy Guyana-ban egész utjuk alatt a hangyákkal volt bajuk, mellyeket tüzhangyáknak neveznek, mert csipésük a tüz égéséhez hasonló fájdalmat okoz. E rovarok feketék, igen piczik, de olly számosak, hogy sürüen álló lakóik miatt sokszor elörehatolni nem lehetett, s ha véletlenül e lakok valamellyikére valaki ráhágott, lába azonnal el volt lepve hangyák által, mellyek annyira beleragaszkodnak a börbe, hogy inkább el hagyják szakasztani magukat, mintsem azt eleresztenék. A fájdalom, mit csipésük okoz, nem csupán a sértésből, hanem inkább bizonyos méregtől ered, mellyet a sebbe eresztenek. Történt, hogy egész századot összecsipdestek e hangyák, s mindegyik katona teste feldagadt, mintha forró vizzel lett volna leöntve.

A *vándorhangyák* (formica cephalotes) Surinamban különösen azáltal tünnek fel, hogy dolgozónéik feje szokatlanul nagy, gesztenyebarna szinnel birnak. Cayenne-ben *vadászhangyáknak* nevezik s a lakosok nagy jótéteményül tekintik, mert kitisztitják a házat a poloskától, egér-, molytól és egyéb mindenféle féregtől. Milliárdnyi csapatban huzódnak házról házra. Megérkezésüket 1—2 nappal mindig egy bizonyos fekete madár, hangyászgébics megérkezése jelenti, melly kimaradhatlanul folytonosan előttük jár. Illyenkor a lakosok kinyitják szekrényük minden ajtait, s a házakat elhagyják. A hangyák most ellepik az egész házat s hat óra lefolyása mulva kitisztitják azt minden póktól, poloskatól és egyéb féregtől, mi pedig azon a vidéken annyi szokott lenni, hogy ha e hangyák nem segitnének pusztitani, a házak végre teljesen lakhatlanokká válnának. E hangyák kiszedik az eszterhajból az ott tanyázó, másfél hüvelyknyi nagy darázsokat; az egér szörébe ezer meg ezer belekapaszkodik, kihuzzák a szabadra, ott mozdulatlanul lefogva tartják s addig csipdesik, mig élni meg nem szünik.

Midön a házat már kitisztitották, kivonulnak gyepeshelyre, ott elköltendök a szerzett zsákmányt. Illyenkor szoktak rájuk lecsapni a hangyászgébicsek s közölök számtalant felfalnak.

A vadászhangyák azonban évenkint csak egyszer tesznek illy kirándulást, söt néha 2—3 évig is kimaradnak. A föld alatt, néha 8 lábra leható üregekben laknak. Minden évben kivándorolnak s e közben tisztitják ki a házakat. Ha utközben valamelly mély hegynyilásra, vizpartra akadnak, ugy tesznek, mint némelly majom. Egyik a másikba kapaszkodva lánczot alkotnak, melly a szél által s tulsó oldalig hajtva, ott megkapaszkodik, s az igy támadt hidon aztán az egész sereg átkel.

A hangyák háztartása, élete még nincs teljesen kikutatva, ismerve; de a mit tudunk róluk, az is felette érdekes s elég arra, hogy a hangyát a természetben sajátos jelenetnek tartsuk.

A Haller-huszárok támadása a montebellói csatában.

(Május 20-án).

Lapunk mult száma hozta a montebellói csata leirását s rajzát a küzdelem egy részének. Most ismét egy másik érdekes részletet közölhetünk a mostani olasz hadjárat ezen első komolyabb, nagyobbszerü ütközetéről. E részlet a derék *Haller-huszárok* (azelőtt Nádor-huszárok) egy csapatának támadása a piemonti lovasság ellen, mellyben, bár a csata végkimenetele nem vala szerencsés, a bátorságnak s vitézségnek fényes jeleit adák. Az olasz föld általában nem alkalmas, nagyobb lovas csapatok használatára; s innen van, hogy mindekkoráig összesen csak 3 huszárezred egyes osztályai vettek részt az olasz háboruban, u. m. a Császár-, Porosz király- és Haller-huszárok. A külföld mindig nagyobb számmal hozza a nevezetesb hadi tények, helyszinen készült rajzait; s azon helyzetbe jutunk ezáltal mi is, hogy minél több és érdekesebb csatarészleteket nyujthassunk olvasóinknak.

A székesfehérvári nönövelde.

Hosszu évek során át szintén állandó panasz tárgyát képezé hazánkban az, hogy nevelési ügyünk el van hanyagolva; hogy e szemrehányás alapos volt, ennek bizonyitványa épen azon később bekövetkezett, mondhatni köztörekvés, oktatási és nevelési ügyünket nem csak elmaradottságából kiemelni, hanem egyszersmind olly polczra fejleszteni, melly a kor kivánatainak teljesebben megfeleljen.

Hálátlanság lenne, el nem ismerni, hogy az utóbbi idők, e részben a legszebb előhaladást tanusitották, s a nevelés ügye olly lendületet nyert, melly dús gyümölcsöket igér a gyönyörü kezdet után; de mi tagadás benne, ha honunk széles térein, városain ugy mint falvain végig tekintünk a nevelés azon ágában, melly az emberiség gyöngédebb nemére vonatkozik, még folyvást, kivéve egyes városokat, legtöbb helyütt parlagot találunk, s csak most s itt-ott kezdenek uj csirák támadni : nönevelésünk, nem tagadhatni, még igen-igen sok hézagot mutat.

E hézagot érzé a legutolsó időig Székesfehérvár városa is, s azért bizonyára legnagyobb jóltevője gyanánt áldja azon férfiut, ki e hiánynak kitöltését tetemes áldozatokkal magára vállalá. *Királyhegyi Farkas Ferencz* nagyprépost ur, kinek arczképét a mult félévi folyamban közlötték e lapok, évek során át sajnosan tapasztalá ezen szülöhelyének ebbeli hiányát, s mint már nyilvánosan is gyakran a legnagyobb méltánylattal és elismeréssel emlitve volt, egy olly intézetet ajándékozott e város lakosságának, melly alapitványa nagyszerüségénél fogva nem csak e városnak, de egész hazánknak is egyik diszeül szolgál.

Ez alapitvány teljes mivoltában már be levén mutatva a közönségnek, érdekesnek tartottuk, egyszersmind hü rajzban azon intézet külsejét is bemutatni. A rajz, mint látjuk, olly épületet tüntet föl, melly rendeltetése magas czélján kivül egyszersmind épitiszeti szépség gyanánt is ékeskedik, s alapitója mellett *Szász*, sz.-fehérvári jeles épitésznek is dicséretére válik, kinek terve után az épült.

Ezen intézet a Notredámi szüzek kezébe tétetik át. Hogy nagylelkü alapitója nem kimélt semmit, mi által azt a czélnak megfelelöbbé tegye, mutatja ezt már a szép barátságos épület külseje is; még inkább meggyözödik pedig erről az, ki annak belsejébe lép. Mindenről gondoskodva van itt, mi akár a zárdanénikék kényelmét, akár a növendék leánykák igényeit illeti. Gyönyörü tantermek, tiszta szellös lakszobák emelik azt, s hogy a szellemiekről minden időre gondoskodva legyen, magában foglal ez épület egy kápolnát is, mellyben a növendéksereg rendes imáit s isteni tiszteletét végzendi.

Ez intézet f. é. május 1-én nyilt meg ideiglenes használatra, s mint értesülve vagyunk, annak már eddigi látogatottsága is mutatja, hogy az alapitó hálás és elismerő keblekre talált Székesfehérvár anyái- és leányaiban.

Ámde mindez csak kezdet, s tulajdonképi müködése ez intézetnek csak oktober elején induland meg, a midön a Notredámei szüzek azt átveendik, s midön Székesfehérvár és környékének gondos szülöi sietni fognak, gyermekeiket e jótékonyságban minél számosabban részesiteni. *V. S.*

TÁRHÁZ.

Kakas Márton levelei.

CX. Levél. *Gyula szerelme. Egy frakk kevés. Lendvay álló szobra.*

Két fiatal ujonez-ezred — vagy mit mondok? — poéta, volt ez uttal először a csatában, s mondhatjuk, hogy törhetlen erővel állották ki a tüzet. Két egyfelvonásos kis guerilla, mind a kettő ügyesen voltigiroz, az utóbbi igen jól lő czélba vontesövü élczekkel, a mik közöl különösen amaz utolsó, hogy a kinek egy frakk kevés, csináltasson hozzá még egy attilát, sok embert szivesen talált. A közönség szép számmal volt jelen s buzditólag fogadta a két vigjátékot, mik közöl az elsőt Győry Vilmos, a másodikat K séri irta; ugyanakkor a Jól őrzött leányban Zöldi Vilma lépett fel, kinek gyermeteg ügyességét a közönség már a Szegény ifju történetében is tetszéssel fogadta; mostani játéka is szép reményeket költ felőle.

A jelen havi-műtárlatban legnevezetesebb mű Lendvai álló szobra, föszbe (gipsz) öntve; Dunaiszky hazai müvészünk munkája. Ugyanez érczbe öntve a nemzeti színház előcsarnokában fog felállittatni. Emberentuli magasságban kivive, egyike maradand fővárosunk legszebb emlékeinek még akkor is, midön minden köztér nagyjaink szobraival lesz is tele. Hármas örömünk van e szobrot látva ; egyik az, hogy im egy elhunyt jelesünk emléke örökitve van, másik az, hogy e mű alakitójában ismét egy hazai müvészt mutathattunk fel, kinek alkotó kezére büszke lehet a hazai müvészet, és a harmadik, hogy egy derék magyar ember (Tomori), ki e szobor létrejöttét eszközlé,

ismét talált alkalmat hazafiui buzgalmát becsülettel tanusithatni. Reméljük, hogy e szobor rajzát nemsokára a Vasárnapi Ujság is fogja közleni, s fenntartjuk magunknak az alkalmat, akkor Dunaiszky felől bővebben szólhatni.

Kakas Márton.

Fürdöi élet. *)

Szinyák (Kékes), jun. 28-án. Beregmegyének északi részén Munkács mezővárostól a vereczkei országut vonalán fekvő Szent-Miklós nevü falutól balra egy kies hegyszoros kanyarodik föl egész az ugynevezett s csak 22 év óta fönnálló, 20 házat számitó ***Szinyák*** nevü faluig, melly, ős hegyektől környezett bükkes erdőséggel gazdagon ellátott elég tágas dombon fekszik; a lakosok házikói alacsonyak, rovott fákból készültek; deszka darabokkal, tőkékkel s nagyobb kövekkel lenyomva födöttek, lakói r. kath. svábok, favágók, télen nyáron hat váltó garasba kerülő faczipőkben járnak. — E telepitvény aljában egy kis negyed órányi, Munkácstól pedig mintegy négy órai távolságra fekszik Szinyák (Kékes) nevü fürdő, 5 fürdő és 12 lakószobácskával, van egy külön vendéglő is, két elő- s a haszonbérlő által elfoglalt két hátsó szobával. — Van mellette egy fürész- s örlőmalom, eléggé elhagyatott állapotban, van használható zuhanyfürdője, és sétánya is, csakhogy felette elhagyatva; maga a helyiség gr. Schönborn uradalom sajátja. Fekvése igen regényes, zugómoraju kristály vizü patakja pisztrángokkal bövelkedik, több forrása a legjobb italu havasi vizzel vetélkedik; legnagyobb figyelemre méltó, s a hirhedt fürdővizeket sok tekintetben felülmuló ásványvize, melly kékes szürke, kén, timsó, vas, jod, s más alkatrészekből áll, különösen a máj-csuz köszvény s aranyér-betegségeket bizton gyógyitja, mint ezt több példa igazolja. — Nincs tudomásom, vajjon dr. Török József ur legujabban kiadott s Magyarország ásványvizeit ismertető s elemző munkájában megemlékezett-e eme méltán figyelmet érdemlő ásványvizről **); azonban hiteles hallomásból tudom, hogy 7 évvel ezelőtt dr. Balassa János főorvos ur a bereghmegyei ásványvizeket Pesten vizsgálván, a szinyáki vizről eme kedvező véleményét nyilvánitá „az uradalom nem tudja, minő kincsnek van birtokában," és fájdalom! hogy ez utóbbi olly kevés gondot fordittat eme fürdő fentartására, különösen pedig annak felette rosz utja megjavittatására. 15 év előtt, mint állitják, volt e fürdőnek jó utja s számos látogatója is, annyira, hogy Munkácsról még szinész-társaság is ide rándulván, több előadást rendezett; műkedvelők is többször rendeztek előadásokat; most azonban az ide közel fekvő Munkácsról még orvos sem látogatja, vendégei is igen kevesek, főleg az ut tulroszasága miatt, mivel ezeknek nem mondom ***kényelméről*** (például, hogy a faváluk helyett kellő csavarral ellátott vascsövek alkalmaztatnának, miután az uradalomnak itt közelben ugy is több jeles vasgyára van; — vagy hogy gyalogposta alkalmaztatnék, melly Munkácsról hetenkint legalább párszor ide el-eljárna), hanem szükségletei fedezéséről sincsen kellőleg gondoskodva, — egyébiránt nem tudom csodálni ezt, miután az idők és körülmények igen megváltoztak, s maga az uradalom még néhány év előtt virágzásban s jó karban tartott gazdászati épületeit is most elpusztulni s romokba dülni engedi. E jótékony fürdő állapota pedig közelről érdekli a közönséget, s az egészség megszerzése s fentartásaért használni ohajtó szenvedő emberiséget; miért is kivánatos lenne, ha erre az előbbi évek alatt tanusitott eljárás szerint nagyobb gond s figyelem fordittatnék. Bizony, mondom, hogy megérdemlené! ugyis könnyü módot találni reá; ha annak mostani haszonbére, mellyet egy teljességgel nem szakavatott izraelita bérlő fizet, elégtelen a szükséges javitások költségeinek fedezésére, czélszerü lenne, egy más ügyes bérlőnek több éven át haszonbérbe bocsátani, a melly eljárás, ugy vélem, az urodalomnak több hasznot, a szenvedő látogatóknak nagyobb kényelmet, s magának a különben is belbecse miatt figyelmet érdemlő ásványviznek állandó hirnevet biztositana — sőt nem kételkedem, hogy jó körülmények között kellően megkerestetve, maga a közigazgatási járásbiróság is az utak megjavittatása körül szives közreműködését s segitségét sem tagadná meg.

Markos Miháty.

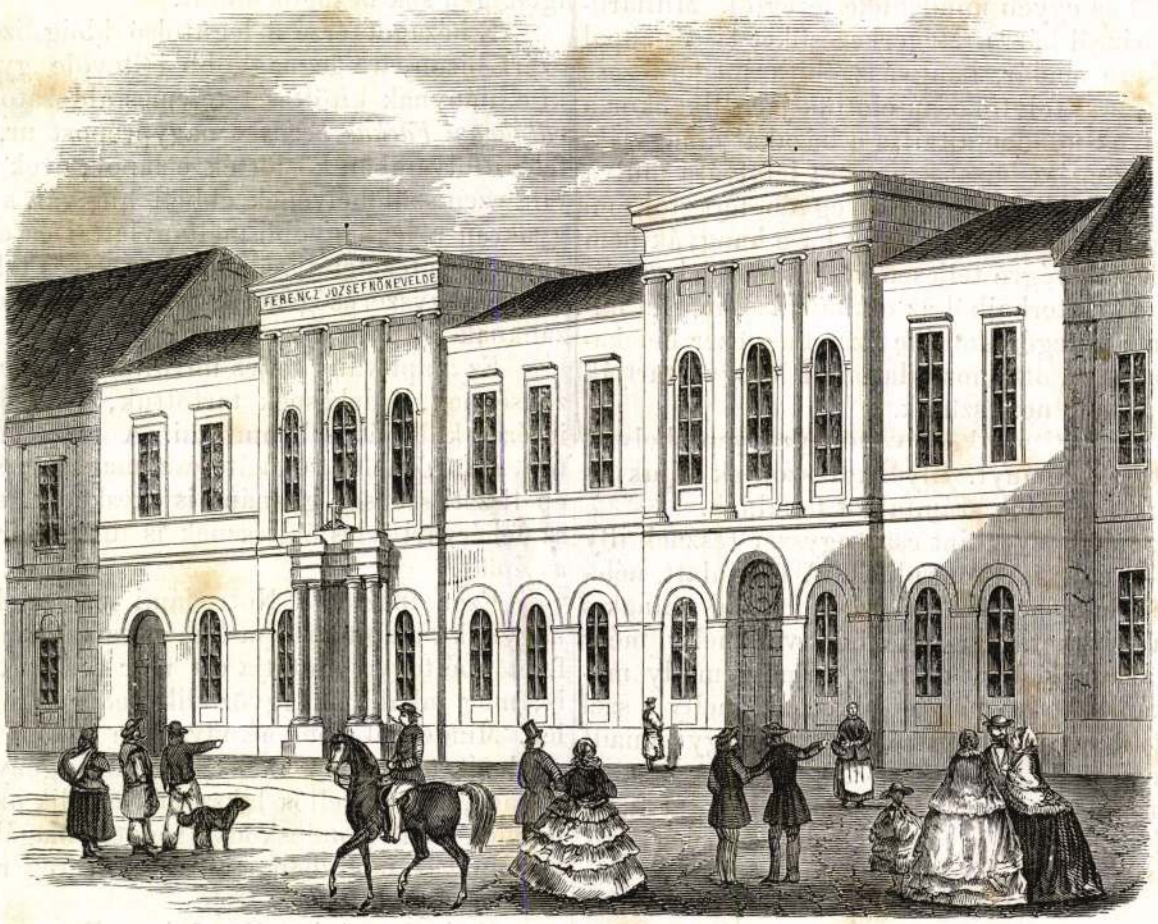

A székesfehérvári nőnövelde. — (Lásd a szöveget 331. lapon.)

Harkány (Baranya), jun. 23. Örömmel kell tudatnunk, mikép e fürdő körül minden elkövettetik, hogy a magyarországi fürdőkkel kiállhassa a versenyt. Igy taval állandó fürdő-orvos neveztetett ki, ki a fürdői szak alatt a fürdőben tartózkodik. — Az idén az ugynevezett alsó fürdők helyébe, mellyek a köznép használatára voltak készitve, uj, ugyszólván palotaszerü épület emelkedett. Zuhany-fürdő épittetett, s számtalan csinositás vitetett végbe. Ha ez igy megy, ugy méltán okunk van hinni, hogy kevés idő mulva nemcsak Magyarországnak, hanem a külföld nevezetesb fürdői szinvonalára emelkedik e hely. A vendégek részéről már is igen számosan látogatják. Igy 1855-ik évben volt itt 475 család, 1100 egyén; 1856. évben 510 család, 1230 egyén; 1857. évben 545 család, 1460 egyén; 1858. évben 575 család, 1500 egyén. — Igy tehát az évenkinti vendégek száma évről évre szaporodik. *Bs.*

Ungmegyéből, junius 23-án. (***A szobránczi fürdőszak lassu kezdete.***) A tagadhatlan jótékony hatásu ***szobránczi*** fürdő majus végével megnyittatott itt. A vendégek azonban csak lassan gyülekeznek; junius vége felé vagyunk, a névsor a századik számot még nem haladta meg! a vendégek közől többen családosok, van azonban elég praenumeráns még. A virgoncz és jó kedélyü fiatalság egy része, melly itt összeseregelvén (mint Pr. Antal, H..th Simon, H..thy Antal, B...cz Ferencz, Rácz Gergely stb.) iparkodik felejtetni velünk a but s a gondot, s elénk tükrözi, hogy „vanitas vanitatum" mind; azaz: hogy minden mulandó, semmi sem állandó, csak a változás. — Tehát csak leszakasztani a virágot ott, a hol lehet. Mélt. Haas Mihály püspök urhoz is lesz szerencsénk.

A fürdő sokban csinosbult, a vendégek kényelméről eléggé gondoskodva van, mindamellett egy jó kuglizó is, melly most itt-ott divatozni kezd, igen ide illenék még.

Az ételek, italok ellen semmi kifogás, az éjjeli kivilágitás igen disziti a fürdőt; igaz, hogy némi tekintetben ez kissé alkalmatlan. Az ujonnan alakitott sétatérek igen sikerültek.

Természetünkben van a „spiritus contradicendi," alig irhatunk valamelly tárgyról, hogy a gravámeneket egyszersmind föl ne hoznók. Különben jogában áll a közönségnek, pénzéért követelőleg föllépni, mig egynehány ujkrajczárért tulságos dolgokat követelni szinte nevetséges. A fürdőszobák fölemeltetését sokan nem hagyják helyben; egy kád fürdő volt ezelőtt 16 ezüstkrajczár, most többre van emelve, véleményünk szerint 28 ujkr. elegendő lenne, — ha elegendő lenne, mert miután ezt a fürdő tulajdonosának mondottuk volna, azt felelte: hogy ő is többet fizet; hát mit tudott tenni? — Ha minden emelkedik, neki is emelkedni kell.

A Péter-Páli bálra sokan készülnek ide. Az ungvári zenekar is megérkezett már. A lapokból jár ide: Pesti Napló, Napkelet, Wanderer, Üstökös, Gazdasági Lapok, Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok stb.

Graefenberg, jun. 30. (***Hangok a viz országából. Priesznitz óta hogy áll itt a világ?***) Annak daczára, hogy *Priesznitz* dicső találmánya az egész világra mintegy álomból felrázó hatást gyakorolt, és még most is napról napra ellenállhatlanabb erővel téritgeti a szenvedő emberiséget lobogója alá; a különféle nemzetek közt, s igen nagy részt hazánkban is, még mindig a legferdébb fogalmak uralkodnak a vizkura felől. A nyilvánosság terén, bár nagy számu magyarság, s közte főkép az intelligentia, köszönheti visszanyert egészségét Graefenberg életujitó forrásának, még eddig csupán e fürdő társasélete nyert inkább ismertetést nálunk, mint tulajdonképen maga a vizgyógymód, mellynek szellemét s valódi lelkét tudósaink, sőt orvosaink közől maig is csak igen kevesen birták helyesen felfogni. Valóban mosolyogni vagyok kénytelen olykor, ha eszembe jutnak azon nevetséges vélemények s idétlen nyilatkozatok, miket a vizkuráról otthon különben értelmes egyéniségektől annyiszor hallottam, és némelly orvosaink avatatlansága, kik, midőn

*) Reméljük, hogy a nyár folytán, hazánk minél számosb fürdőhelyeiről fogunk hozhatni e rovatban tudósitásokat. Kérjük illető ügybarátaink e részbeni támogatását. — Szerk.

**) Bizony hiában kerestük benne. Szerk.

Dunaiszky László: Lendvai Márton

Foto: Röckel

A Nemzeti Színházban mindíg baj volt a fejlődő élethez alkalmazkodó színjátszó stilusokkal. Mikor a naturalizmus divatba lendült, az állami prózai műintézete görcsösen ragaszkadatt a koturnushoz és csak később a stilizálás korszakában tért át a naturalizmusra, akkor amidőn a természethű színjátszás már szintén a mult emlékévé vált. Általánosságban megállapítható, a Nemzeti Színház sohasem tartozott a színpadi haladás zászlóvivői közé, kérdés azonban, hogy az új keresése a még százszázalékos bizonyossággal ki nem próbált frissnek az alkalmazása feladatkörébe tartozik-e?

Menjünk csak el Párisba és nézzük meg a francia állam prózai műintézetét, a „Comedie Francois"-t. Régebben Iványi Jenő, ujabban Hevesi András írták meg, hogy a színházi kultúrával telitett francia fővárosban mennyire konzervativ vár a Comediete nemzeti színházak, de általában az állami intézmények mindíg, mindenkor tartanak őrizni a hagyományokat. Igaz ugyan, hogy az elmult időkön való vajudás maradiságot jelent, de nem szabad elfelejteni, a minden áron való ujat keresés legtöbbször gyökértelen, viszont a hagyományokon

Művészet
1937. 11-12. sz.
129. l.

Ugyanilyen ballépéses a helyzet a hagyományok tiszteletbentartása körül is. Németh Antal elszánt színpadi reformer, aki állandóan kísérletezik a mindenen keresztül való ujat akarásával. Viszont a Nemzeti Színház kisérletezésekre nem alkalmas, az ország első színpadán mégsem lehet rendezni „studió"-előadásokat.

Amilyen örömmel töltheti el a magyar szellem minden igaz barátját a százéves évforduló, annyira selejtesen kell, hogy hasson az utolsó két esztendő. Az egészben mindössze egy vigasztaló körülmény adódik. A Nemzeti Színház, mint intézmény a maga értékállóságával az emberi eltévelyedést túl fogja élni.

Erdős Imre

z Ember Tragédiája — Páris)

ÉKOK SZEGEDEN

LYI ÁRPÁD

letet kell akár építeni, akár vetíteni, az lehet játék a szabadtéren, de szabadtéri játéknak alig nevezhető". Ő sem jelölte meg azonban a módokat, hogy a kőszínház számára írt darabokat, milyképp rendezzék a szabadtéren. (Nem gondolunk itt oly darabokra, amelyek kifejezetten szabadtéri előadásokra készültek, vagy ilyen előadásokra inkább alkalmasak: például Hoffmannsthal „Jedermannja", amelyet Budapesten is elég stilusos előadásokban láthattunk az Állatkert szabad színpadán, annak ellenére, hogy itt a szabadtér előfeltételei nincsenek meg és a komoly darabot a paródiahangulat sok-sok lehetősége veszélyezteti.)

Ilyen szempontból is a szegedi Dóm-teret ideális, zárt szabadtérnek tartjuk, ahol a színpadról elhangzó halkabb beszéd is jól hallható, a nagy dikciók pedig pompásan érvényesülnek. Mert a Dómtérnek páratlanul szép akusztikája van. Kitünően

NEKROLÓG HELYETT

Meddig él egy szobor?

A Halászlány-kútszobor százegy évesen, lényegében 1963-ban pusztult el, jóllehet, ezután jó tíz esztendő beletelt, míg ráütötték a pecsétet „temetési engedélyére". Azóta ismét elmúlt néhány év, s a szobor máig sem került végső nyughelyére — a kőtemetőbe. Ha idejében odakerül — s ebben igazat kell adnunk Zsigmond Attilának, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság vezetőjének —, bizonyára kevésbé borzolja fel a kedélyeket a Budapest májusi számában megjelent írás, melyben műemlékkutató amatőr detektívünk beszámolt a hányatott sorsú kútszobor eltűnéséről és megtalálásáról. Immár a Halászlány-dosszié tartalmának ismeretében — mert gondosan vezetett, fényképes „személyi lapja" van az igazgatóságon a főváros minden rendű és rangú, régi és új képzőművészeti alkotásának — azt mondhatnánk: a megfogalmazás lehetett volna tárgyilagosabb, pontosabb, de optimista már semmiképpen sem. (Tudniillik abban, hogy a kútszobrot felállítva láthatjuk majd a fővárosban.) Igaz viszont az is, hogy szükség van az ilyen és hasonló, az információkban talán nem mindig százszázalékosan pontos (s azért nem, mert éppen az adatközlő hely ismeretlen vagy a történtekről, jóllehet azok közérdekűek, valamely okból nem értesült a nyilvánosság, vagy egyszerűen nincsenek adatok, és mi is azt keressük) észrevételekre-bírálatokra, amelyek olykor Krimi rovatunkban is megjelennek. Lapunk júliusi számában például három értékes műemlék tábla után nyomozunk. Sajátságos összejátszása a véletlennek, hogy a Képzőművészeti Igazgatóságnak ezekről nincs fényképe, semmiféle adata. Nem is lehet, mert meglétét és lelőhelyét a „helyi illetékesek" korábban elmulasztották feltérképezni (hogy kik, miért és mikor, nem tudhatjuk), tehát nem került a központi nyilvántartásba.

Nemes gesztusként zárójelben szokás ilyenkor megemlíteni, hogy a hiány pótlására a táblák leírását, lelőhelyének címét és a fényképeket készséggel átadjuk. Csakhogy — úgy véljük — ez a kötelességünk, mintahogy feladatunk — az eredményesség érdekében — a nyilvánosság előtt keresni az „áldozatokat" és — a „vétkeseket" is. Azzal ugyanis, hogy ha egy intézmény, hivatal vagy vállalat elhárítja magától, esetleg részben vagy egészben vállalja az ismeretlen illetékes(ek)nek felrótt hibákat-mulasztásokat, már közelebb jutottunk a megoldáshoz. A főváros műemlékeinek védelmében emellett számítunk az olvasók, a lakosság segítőkészségére, lokálpatriotizmusára. Az, hogy valakinek hiányzott a lebontott Halászlány-szobor, utánajárt, s nem találván, hangot adott aggodalmának, egyszersmind tanulsággal is szolgál: egyrészt, hogy mindig akad valaki, aki észreveszi, hogy hiányzik vagy megváltozott valami lakókörnyezetében vagy a nap-nap után bejárt útvonalon — s ezt szóvá teszi; másrészt pedig arra figyelmeztet, hogy szükség van előzetes tájékoztatásra még egy köztéri szobor lebontásakor is.

A Halászlány-kútszobor történetének utóbbi tizenöt éve azonban még egyéb tanulságokkal is szolgálhat. Dunaiszky László szobrán igaz ez már nem segít, és annak idején sem menthette meg semmi, nem volt esélye a túlélésre, pusztulása törvényszerűnek látszik, ezért felelősség senkit sem terhel. A szobor pusztulásának azonban van néhány olyan motívuma, ami megtévesztő lehet a törvényszerűségét illetően. Ilyen mindjárt az első mozzanat, amelyik talán nemcsak számunkra tűnik meghökkentőnek. A népligeti Halászlány-kútszobrot ugyanis a Magyar Autóklub bontatta le még 1963-ban. Persze nem önkényesen. Szabályszerűen kérte az emlékmű-felügyelőség hozzájárulását. Indoklás: útban van. Mármint a gyakorlóvizsgázó autók-autóvezetők útjában. A klub az engedélyt azzal a feltétellel kapta meg, hogy fedezi a bontási költségeket. Az emlékmű-felügyelőség álláspontja nyilván egyezett azzal, ami miatt az autóklubnak egyáltalán eszébe juthatott, hogy az I. osztályú műemlék eltávolítását kérje, vagyis a szobor már nagyon rossz állapotban volt. A talapzat megrepedezett, szétt öredezett, az időközbeni kőcserék ellenére tönkrement az architektúra is. Az egykor szép leányalak arcvonásait a felismerhetetlenségig lemarta az idő: egy-másfél centiméter mélységben állott a puha homokkő.

A bontás közbeni intermezzó — kiderült, hogy az engedélyezés nem egészen megalapozott, további szakértői véleményre és felsőbb jóváhagyásra lett volna szükség — már nem változtathatott a tényeken, de ebben a stádiumban még nem volt ok különösebb aggodalomra. A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat végezte a munkát, szakszerűen, részletes bontási dokumentációt készített, mert a tervek szerint a szobrot 1967-ben újra felállították volna. Mondanunk sem kell, hogy a bontás — a legnagyobb elővigyázatosság ellenére is — ártott a szobornak, továbbá a Fővárosi Kertészeti Vállalat népligeti telepén töltött évek alatt — hiába volt szakszerű a tárolás — állaga tovább romlott. Mindezekkel összefüggésben 1966—67-ben már kérdésessé vált a Halászlány jövőbeni sorsa. Az hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy csak újrafaragás után lehetne felállítani. De így sem lett volna már igazi, „műemléket csinálni" pedig nem szabad — legfeljebb egészen kivételes esetben. Alaposan megterhelte a mérleg serpenyőjét az a negyedmillió forint is, amibe a bontás-újrafaragás-felállítás került volna. Az emlékmű-felügyelőség nem tartotta indokoltnak, hogy ennyi pénzért egy mű műemléket csináltasson — s 1967 februárjában leállt a mentőakció.

S itt belépett a Halászlány életébe — pontosabban a helyére — a Najádok kútja, melynek rekonstrukciója folyamatban volt: Győri Dezső szobrászművész újrafaragta — a sírból hozta vissza — két nőalakját. (Ez volna a fent említett egészen kivételes eset?) Indokoltan került vissza eredeti helyére — elsőbbségi joga volt rá —, bár a korábbi tervben a Ferenciek temploma előtti tér szerepelt a Halászlány felállítási helyéül is...

A szobor a lebontás előtt
Csigó László felvétele

Három év múlva, 1970 februárjában a műemlék-felügyelőség kért szakvéleményt, majd ismét három év múltán, 1973 márciusában összeült egy neves művészekből és szakemberekből álló bizottság, amely — figyelembe véve valamennyi tényezőt — nem tartotta indokoltnak a kútszobor rekonstrukcióját. Itt hangzott el egyik neves szobrászművészünk megállapítása, miszerint ha újrafaragják és felállítják a Halászlányt, akkor az „az elpusztult szobor síremléke lesz".

Amikor 1974-ben a három illetékes minisztérium együttes határozatával megszüntette a Halászlány-kútszobor műemléki védettségét, Dunaiszky László alkotása már csak egy alaktalan, málladozó, használhatatlan kődarab volt...

O. I.

gyobb méretű és architektoniailag egyik legszebb parlamentjének építését. Hosszú ideig sokan nem szerettük ezt az épületet, mert a feudális magyar urak és tollasodó polgárok megalomániájának torzszülöttét láttuk benne. Közben változott az ízlésünk, s az eklektika számos más alkotásához hasonlóan megtanultuk értékelni.

A tervező, Steindl Imre, a kor egyik legjobb magyar építőművésze volt. Az ő hírnevét öregbíti egyebek között a Váci utcai Újvárosháza, az Állatorvosi Egyetem, a Kereskedelmi és Iparbank budai székháza, a Budapesti Műegyetem központi épülete, a kassai székesegyház, a debreceni Bika-szálló és még számos más, főként középület.

A szorosan vett építőmesteri munka megkezdése előtt 176 ezer köbméter földet kellett kiemelni, ami a telek közvetlen Duna-parti fekvése miatt kényes műszaki feladat volt. Az épületnek csak az alapozása három és fél hónapig tartott. Ez idő alatt 61 ezer köbméter betont használtak föl. A homlokzatba Süttő, Piszke, Haraszti, Almási, Beszterce bányáinak követ építették be. A középkemény és puha követ a sóskúti és a varasdi bányákban fejtették. A belső díszítés kőszükségletét a siklósi, gyüdi, vaskohi, olaszországi és svédországi gránitbányák szállították. Ipartörténeti tény, hogy az Országház roppant méretű nemeskő szükséglete fellendítette a hazai márványbányászatot, amely napjainkban is termel nyugati exportra.

A kőfaragó munkák 30 ezer köbméter és 20 ezer négyzetméter, a lépcsőfokok 20 ezer folyóméter márványt nyeltek el. 550 ezer darab faragott kő díszítőelemet, 173 ezer köbméter égetett téglát, vagyis 40 millió darab kis méretű téglát építettek be. Ennek a téglamennyiségnek az elkészítése ma is több téglagyár teljes évi kapacitását lekötné. Végül a belső díszítőmunkához 24 300 köbméter Zsolnay-gyártmányú mázas pirogránit téglát is felhasználtak.

Érdemes végül megemlítenünk, hogy az épület hosszúsága 265 méter, legnagyobb szélessége 123 méter. A fűtendő helyiségek együttes térfogata: 250 ezer köbméter.

Kormányzatunk az ország felszabadulása óta nagy anyagi és munkaerő ráfordítással óvja az Országház külső és belső állagát. A legtöbb problémát az okozza, hogy a múlt század végének szakemberei nem ismerhették a beépített mészkő korrózióállóságának határát. A homlokzatok ugyanis főként sóskúti mészkőből készültek, amelyeket a bánya széles körzetének településeiben több száz éven át nem ért semmiféle károsodapest levegőjében a kén és az egyéb ártalmas anyagok mennyisége erősen túllépte a sóskúti kő fagy- és korrózióállóságának felső határát. Az elmúlt 35 év során az épület homlokzatának mintegy 33 százalékát kellett fagy- és korrózióálló burkolatra kicserélni. A hátralevő 66 százalék rekonstrukciója halaszthatatlan feladattá vált. Az öregedés és a levegő szennytartalmának növekedése kikezdheti a felbecsülhetetlen értékű belső freskókat, a hatalmas felületek nemes anyagát és a berendezési tárgyakat is. További nagy áldozatok árán is mielőbb el kell kezdeni az általános rekonstrukciót. El kell végezni a csaknem százéves épület elavult épületgépészeti, akusztikai és egyéb elektronikai korszerűsítését is. Most folynak e hatalmas munka előkészítő műveletei: a műszaki adatfelvétel, a munka volumenének mennyiségi és minőségi felmérése majd a tervek elkészítése.

A homlokzatok burkolóanyagát süttői kőre cserélik ki, hogy alkalmassá tegyék az épületet újabb száz esztendő átvészelésére. A hazai kövek közül egyedül a süttői tudja a főváros levegőjét károsodás nélkül elviselni. Ezen tulajdonsága miatt exportáljuk is tisztes mennyiségben. Már az első tapasztalatok alapján megállapították, hogy a Parlament felújításához erősen ki kell bővíteni a süttői bányát. Megalapozott előrebecslés szerint új

Az ipar gépesítése, automatizálása, a műanyagok elterjedése számos olyan ősi iparág kihalását eredményezte, amelyek száz esztendővel ezelőtt még virágzó, megbecsült foglalkozási ágak voltak. Közülük jónéhányra igen nagy szükség lesz az Országház rekonstruálásakor. Például: üvegfestő, aranyozó, fafaragó, hogy csak a legkülönlegesebbeket említsem. A freskók helyreállításához pedig speciális freskófestő művészeket kell munkába állítani, akik a szakmunkásokkal szinkronban végzik majd

A Parlament a századfordulón

Dunaiszky László

1860-ban alkotta az I. Országház u. 21. sz. előtt felállított Lendvay Márton szobrát.

Bezerédy László, Bernáth György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973 133.o.

8971

Dunaiszky László Gyula

Száműzve a Népligetbe

KRIMI

A Halászlány esete

Legszebb lány a halpiacon

Klösz György felvétele

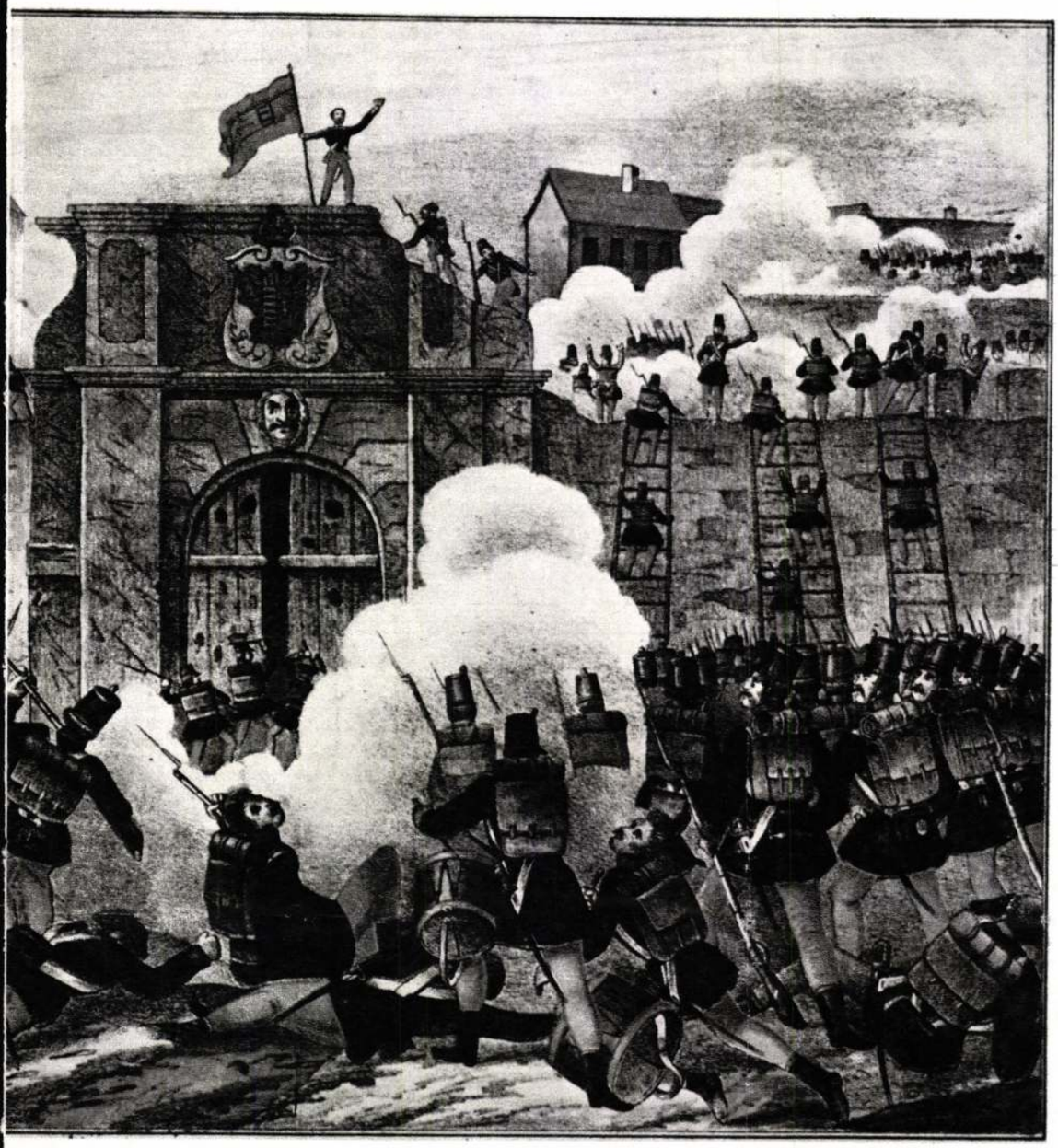

SZOMBATHY VIKTOR

„Buda vára nevetett"

de nem is tudták a császári lovasok összeszedni magukat, csak Latinger csász. generális szaladt ki egy csapat Jaegerrel, Abony felé is megtörtént még 2 másszor, meg a Zagyvának szorítottuk bizony. A Zagyva elvolt gátolva, ágyú, muniziós szeker és fekete strimflis cserepár belefúlva, úgy, hogy száraz lábbal át lehetett menni rajtuk."

A napló fő eseménye: Buda visszavétele.

„Ezek után szép nap derült fel, Buda vára nevetett, falai fehérlettek ránk kaczagva, mintha hívogatólag intett volna jertek fiúk most vagy soha. Az egész Pest és terei üresek lettek, egy reggelre jöttek a mi huszárjaink azzal a hírrel, hogy nincs német, no, ha nincs úgy mi is behúzódunk B.pest felé, a nép eleinkbe jött, örömmel és szívesen fogadott, a ki mit hozhatott hozott s kínált minnyájunkat, volt zene szó, öröm, dalolás, be is mentünk a kerepesi úton át a Neugebaude kaszárnyába Gyulai őrnagy zászlóalj parancsnokom és Szilágyi T. százados urakkal az egész 47. zászlóalj.

Elérkezett május 21-ike, reggeli 2 órára kaptuk megelőző napról a parancsot a rohamra, mi a 47-ik zászlóalj a csepel szigeti csolnak hajón mentünk át a Dunán a vízi városhoz közeledve, de ám észre jött Hentzi bácsi, hogy húzódnak a kis honvédek, ugyan eresztette felénk a 24 fontos ágyúgolyókat. Akkor éjjel 2 oldalon húzódtunk egyenként föl a vár felé a vízi városon a szt. gellérti szemközti kapuhoz, a korona laktanya kis közbe vártuk meg a roham jelszót, az ágyúzás megszűnt 2—3 óra tájon kezdődött meg a kis puska robogás a Schwab hegyről, bomba se jött többet, csak fegyver robogott. Szilágyi T. százados kint rendelkezett a rés törésen, hogy miként lehetne át bújni — a legmagasabb bástyákat tüzeltük, most már jó világos is volt, Szilágyi kapitányom kardot emel s föl simítja vörös szakálát eme jelszóval „fiúk lajtorjára", s én, Antal Károly alacsony zömök termetű szakaszvezető és Czeglédy őrmester a kapuhoz húzódtunk s 2en döngettük a bezárt kapu külsejét, onnan viszakozva a réstörés felé: Czeglédy őrmester a bástyán levő zsákok mögül a bonczába kapott (megkaptam már a magamét — ez vólt a szava) s én a falazathoz húzódtam és mihamar kapitányom mellett vóltam, aki így kiáltott fel: fiúk az egész zászlóaljban egy akarat legyen, föl! vagy meghalni vagy bemenni. Nem is akadt köztünk rest, mintha 1000 és 1000 favágó vágta volna az erdőn a fát úgy robogott a kis puska, — nos most félkézzel a lajtorját fogva, másik kézbe a fegyvert tartva s mind feljebb érve gondoltam most dugd ki német a fejedet a bástya mögül, vagy 2 ki is dugta a fejét s én ólmot küldtem feléje, voltak a bástyán búzával, gabonával meg rakott zsákok, melyek mögül minket oda len lövöldöztek s én kis katona lehajtottam a fejemet s be is ugrottam a platzra, jött is a segítség, jött minden lajtorján, így benn voltunk, de ott a vár platzon is volt még egy kis pif-paf, volt ott egy Svadron Svalizer, ki akartak rontani az istállókból, de már mi rájuk tüzeltünk s így ők se ide se oda, hát kidobálták nekünk a kardjaikat, a bent levő cserepárok pedig behúzódtak mentségül a kaszamátákba. És én ki is tettem bár ha nem hihetik is el a bomba téren egy kis szerű nemzeti zászlót Pest felé, Élyen a honvéd! felkiáltásokkal, így visszakoztunk, de kinek vólt jó kedve, a palotát is meglátogattuk, sokan el is csíptek mit ezt mit azt, — mire Görgey megjelent a Schwáb hegyről eme szavakkal: „tiltom, hogy nem szabad a lusztert vinniök!" — így bevégeztetett Budavár bevétele."

Így írja le, egy szuszra, Antal Károly Budavár bevételét — számára ilyen egyszerű volt —, s a királyi palota csillárjai is megmenekültek. De hová is cipelték volna őket a nagy mozgalomban?

„Továbbilag" elmondja még a zömök kis katona, hogy a sikeres várvívás után pihenőt kapnak, azaz *„szabadon kirándultunk egy kis örömlakomára a Városmajorba"*, ahonnan jóval takarodó után vergődnek haza. Nem történik azonban semmi baj sem, az örömlakomát fegyelmi büntetés nélkül ússzák meg. A pihenő után Komáromba vezényelték őket, a Cigánymezőn vertek sátortábort, a vár átadásáig ott is maradtak, Feldmayer parancsnoksága alatt. *„5 napra dupla zsoldot almási bankóban ki is kaptunk"* — írja elégedetten.

Sok hányattatás, nyert s vesztett ütközetek, végül a komáromi vár feladása után került vissza Antal Károly szűkebb, Sajó-völgyi hazájába. Elővette hevenyészett jegyzeteit, s mert ismerősei, komái arra biztatták: nekiült s tisztes formába öntötte hadi emlékeit.

Nyilván nem is folytatta tovább az útkaparó mesterséget. Őrmesterként szerelt le. Erről már nem szól a krónika. Ahogy a korabeli Rozsnyó városát ismerjük, mihelyt alább hanyatlott a csász. kir. Bezirker hatalma, Antal Károly is bizonnyal nyugalmasabb városi állást kapott mint kiszolgált s Komáromnál kapitulált honvéd.

A „jelenlevő s szereplő kortárs" szemével nézve ilyen volt Buda bevétele...

Minden krimiben van tettes, áldozat és van felelősségre vonás. A mi Krimi rovatunkban szobrok, épületdíszek, emléktáblák az áldozatok. A tettesek egyelőre ismeretlenek. A felelősségre vonás késik. Nem lehetne ez másképpen?

A szobor — ma

Csigó László felvétele és reprodukciója

A pesti Duna-parton, a mai Duna utca—Irányi utca között terült el 1758-tól 1898-ig a Hal tér. (Helyét ma az Irányi utca 1. számú házon emléktábla jelzi.) Az 1800-as évek derekán itt volt a pesti halászcéh piaca, itt sorakoztak a céhtagok sátrai, elárusítóhelyei. Árujuk frissen tartása érdekében a vizet eleinte a Dunából hordták a haltároló kádakba, később díszes kutat állíttattak a térre. Készítője a Dunaiszky szobrászcsalád egyik jelentősebb tagja: *Dunaiszky László Gyula*. 1862 novemberében avatták fel *Halászlány* című kútszobrát. A majdnem két és fél méteres lányalak — kezében hálóval és hallal — háromlépcsős, háromkávás talapzaton állt. A tisztított vizet a Dunából kapta a kút föld alatti vezetéken. Pest legjobb ivóvizeként tartották számon.

Az építendő Erzsébet-híd hídfőjének kialakítása és a régi Belváros rendezése idején, a 19. század végén, a lebontásra ítélt házakkal együtt maga a Hal tér is eltűnt. A Halászlány-szobrot pedig 1899-ben a Népligetbe szállították, ahol az még sokáig működő kút volt.

Az 1960-as évek közepén a Népligetben autópályát építettek, és a forgalmat akadályozó kutat lebontották. Hová lett, mi történt vele? Az 1970-ben kiadott Budapest Enciklopédia, majd a Buda és Pest egyesítésének centenáriumára megjelent Budapest Lexikon a vonatkozó helyeken csak annyit jegyez meg, hogy „jelenleg a Népligetben" van.

De hol?

1976-ban a *Nereidák kútja* újra visszakerült eredeti helyére, a Belvárosba, a Károlyi utca torkolatába. A felújítást követő felállítás után az V. kerületi Tanácsnak szándékában volt, hogy „hazahozatja" és felállíttatja a Halászlány-szobrot is. Kerestékkutatták — de hiába, eltűnt. Amatőr detektívként magam is részt vettem a „nyomozásban". A helyszínen, a Népligetben, ahol az „áldozatot" utoljára épségben látták, megtudtam a közelben levő Építők SE sporttelep gondnokától, hogy a kútszobrot lebontották, megítélése szerint „kellő gondossággal". További sorsáról azonban semmit sem tudott. Ezt követően tudomásomra jutott, hogy az illetékes műemlékfelügyeleti szervek 1975-ben közösen felvett jegyzőkönyve alapján a szobrot törölték a műemléki jegyzékből. Érthető tehát, hogy az V. kerületi Tanács elállt a kútszobor újbóli felállításának tervétől. Már csak azért is, mert nem tudták, hol lehet.

Ez év januárjában előadást tartottam a Kossuth Klubban a főváros köztéri és udvari díszkútjairól. Említést tettem az elpusztult szép Halászlányról is. S mit tesz a véletlen! Egy „szemtanú" — hozzászóló — elmondta, hogy a szétszedett kútszobor megvan, mégpedig a Fővárosi Kertészeti Vállalat népligeti kirendeltségének telepén. Valóban, a volt Mutatványos téren — félig földbe temetve, a hó alatt — megtaláltam a Halászlányt. Az „áldozatról" kiderült, hogy lebontása — vagy szállítása-tárolása? — nem éppen „kellő gondossággal" történt. A szobor feje letörött ugyan, de a talapzat, az egyik látható káva, valamint a szobor többi része egy darabban ott található. Szakszerű, gyors beavatkozással — véleményem szerint — élete megmenthető lenne. A Nereidák kútja — újbóli felállítása előtt sokkal rosszabb — úgyszólván életveszélyes — állapotban volt. Aki arra jár, láthatja a restaurálás nyomait. Két nőalakját *Győri Dezső* szobrászművész az eredetinek megfelelően faragta újra. A kút ma a Belváros dísze.

Remélem — reméljük! —, a hosszú hányódás után jobbra fordul a Halászlány sorsa is.

Rajna György

Budapest 1980/5

04... 04... 04...

Épül a mentők új központja

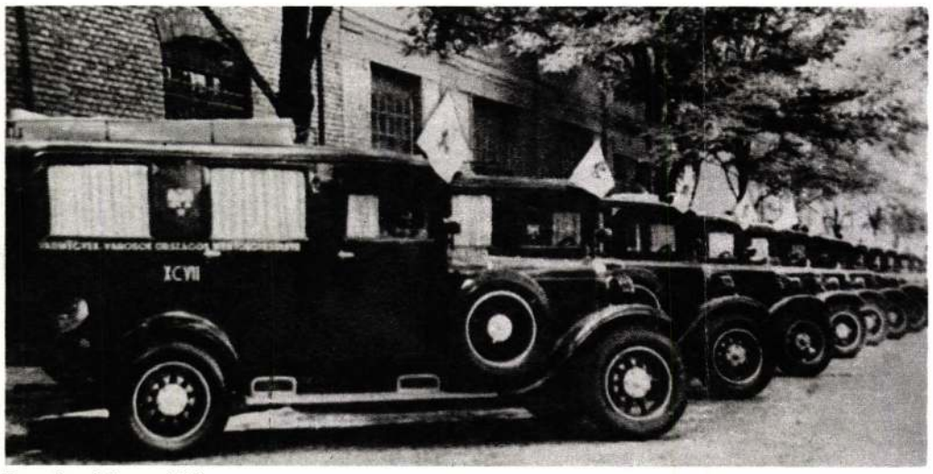

Bevetésre készen, 1926

A megalakulás első napján mindössze két beteghez hívták ki a mentőket. 1979-ben több mint 1,8 millió beteget szállítottak, gépkocsijaik ezalatt 45 millió kilométernyi utat futottak be

Aki évek óta már-már értetlenül szemlélte a Markó utcában a „ridegen tartott" mentőautók hosszú sorát, nemsokára megnyugodhat: a fehér kocsisorok 1981 novemberének végére tető alá kerülnek, sőt, a mentők országos központja is elköltözik a Belvárosból.

A mentők sohasem voltak a sors kegyeltjei. Jóllehet, száz-egynehány éve, 1876-ban törvényt hoztak arról, hogy az ország nagyobb városaiban mentőegyesületet kell létrehozni, a budapesti szervezet csak tíz év múlva, 1887-ben alakult meg.

Hollandiából indult el az a mozgalom, melynek célja nemcsak háború, hanem béke idejére is szóló segélynyújtás megszervezése. Az angol mentőegyesületek — St. John Assotiation Ambulation — 1888. évi londoni kiállítása példát mutatott más országoknak is hasonló szervezetek felállítására, ezek működési rendszerére és felszerelésére. Dr. Kresz Géza az itteni tapasztalatokat is felhasználva látott hozzá az elképzelések hazai megvalósításához. Nagy nehézségek leküzdése után 1887. május 5-én alakult meg a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület, a BÖME. Első, mindössze négy helyiségből álló székhelye a Bazilika melletti, az ún. Lipót templombazár 47. szám alatti földszintes házban volt. Működéséről falragaszok értesítették a lakosságot, közölve, hogy az egyesület feladata: „Mentés és segélynyújtás mindennemű balesetek alkalmával (utcákon, gyárakban, nyilvános épületekben, mulatóhelyeken), árvízveszély, mozgósítás és háború esetén (csupán Budapest határain belül), valamint egyáltalában a rendőrségnek és a hatósági közegeknek támogatása terén. Az egyesület ezen céljához képest mindenkinek, gazdagnak-szegénynek egyaránt, a nap és éj bármilyen órájában és minden díj nélkül segélyt nyújt."

Korábban, ha valakit baleset ért, a közelében lévők igyekeztek segítségére lenni, orvost hívni. Ezután már volt hova fordulni, igaz, csak rendőr vagy küldönc útján. Az akkor még mindössze kilenc tagú gárda szervezetten működött és kellő felszereléssel rendelkezett. A segítséget nyújtó szigorló orvosok közül kettőnek állandóan inspekciót kellett tartania.

Újabb fejlődési fok: lovas mentőkocsik alkalmazása. Istállójuk az akkori Bálvány utca (ma Október 6. utca) 16. szám alatt volt. A mentőkocsik bakján ülő kísérő piros zászlót lengetett, és kis haranggal adott jelzést, míg éjjel a zászlót égő fáklya helyettesítette.

A megalakulás első napján mindössze két beteghez hívták ki a mentőket, de 1887. májusában már 56, júniusban 194, decemberben pedig 373 volt a kivonulások száma.

1889-ben a főváros közgyűlése 57 ezer forintot szavazott meg a Markó utca és a Bihari János utca (az egykori Sólyom utca) sarkán felépült székház építéséhez. Az egyesület igazgató főorvosa továbbra is Kresz Géza, aki 1901-ben bekövetkezett haláláig dolgozott itt.

A BÖME-nek időnként nagy feladatokkal kellett megbirkóznia, így például 1892 őszén a Hamburgból behurcolt kolerajárvány megfékezésével. A Rókus Kórház Stáhly utcai részén külön kolera-mentőőrséget állítottak fel. A szórakozóhelyeken, a színházakban egyébként ügyeletet, nagyobb felvonulásoknál, tömegszerencsétlenségeknél, tűzeseteknél pedig mozgóőrséget szerveztek. Az 1896. évi millenniumi kiállításon külön kirendeltséget létesítettek.

A BÖME vállalta a mentők kiképzését és mentőállomások megszervezését Székesfehérvárott, Szabadkán, Nagyváradon, Kolozsvárott és Temesváron. Ezeket a működésükhöz szükséges felszereléssel is ellátta. 1902-től a lovas kocsikat fokozatosan autókkal cserélték ki. A betegellátásban további jelentős fejlődést hozott a telefonhálózat kiépítése is.

Az első világháború alatt a mentők mintegy félmillió sebesültet részesítettek elsősegélyben. Ők gondoskodtak a fővárosba beérkező sebesültszállító vonatok betegeiről is, bár létszámuk csökkent, mivel a katonai behívók őket sem kerülték el.

A második világháború végén a visszavonuló, menekülő német csapatok magukkal vitték a mentők teljes felszerelését, természetesen az autókkal együtt. A különböző biztosítóintézetek — OTI, MABI stb. — a háború után kisebb betegszállító egységeket alakítottak ugyan, de a mentőszolgálat újjászervezése csak 1948-ban kezdődött meg Oravecz Béla kormánybiztos, majd főigazgató irányításával. A BÖME egyesült a még 1926-ban alapított Vármegyék és Városok Országos Mentő Egyesületével (VVOME), és így alakult meg az Országos Mentőszolgálat. A mentőállomások száma a háború utáni 76-ról napjainkra 159-re, az összlétszám 399-ről 5786-ra növekedett, járműparkja pedig 156-ról 1350 gépkocsira szaporodott. 1979-ben több mint 1,8 millió beteget szállítottak, gépkocsijaik ezalatt 45 millió kilométernyi utat futottak be.

Budapest határainak kiterjesztése, másrészt az urbanizáció mértéke is szükségessé tette a szervezet állandó továbbfejlesztését. 1954-ben — Európában elsőként — megkezdték az ún. rohamkocsik alkalmazását. Ennek a mentőautónak igen korszerű a felszerelése, az alapvető gyógyászati eszközök mellett például lélegeztető berendezést, defibrilláló készüléket és pacemakert

D U N A I S Z K Y L Á S Z L Ó

szobrász
b i b l i o g r á f i á j a

Dr.Szentiványi Gyula anyaga alapján /nem teljes anyag, mert a D.-re vonatkozó anyag egy része még fut az előző neveknél./

A Gyüjtő. 1912. 165.l. - A Mübarát. 1921. 250.l. - A Pesti Városháza. 1935. 4.sz. 18.l. - Az Építési Ipar. 1880. 37.l. - Az Ország Tükre. 1864. 214,334.l. - Báthory J.: A Nemzeti Szinház épitésének és lebontásának története. Magyar Mérnök és Épitész Egylet Közlönye. 1914. 397-419.l. - Bory I.: Hol a Lendvay-szobor ? Pesti Napló. 1937.aug.24. - Buday J.: Bpest szfv.közterein álló szobroknak és emlékmüveknek törzskönyve. Széchenyi István gr.szobrának leirása és története. Bp. 1895. 27,28,45.l. - U.a.: Deák Ferenc szobrának leirása és története. Bp. 1897. 24.l. - Budapesti napilapok 1904.jul. 5.-i számai /nekrologok/. - Családi Kör. 1864. 213,643,859.l. - Csatkai E.: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus den "Bürgenländischen Heimatsblättern". Jahrgang 1936. Heft 2.147.l., 97.sz. - Divald K.: A Besztercebányai Muzeum. Muzeumi és Könyvtári Értesitő. 1909. 215.l. - U.a.: A M.Tud.Akadémia palotája és gyüjteményei. Bp. 1917. 74,80.l. - U.a.: Magyar müvészet történet. Bp. 1927. 154.l. - Életképek. 1846. II. 188.l. - Emléklap Katona József emlékszobrának Kecskeméten 1861.máj.20.-án történt leleplezési ünnepélyéről. 8-r., 32 l. Kecskemét, 1861. - Ernst L.: Magyar képzőmüvészet uttörői. Dunaiszky Lőrinc és László. A Nemzeti Szalon 1904.évi téli kiállitásának tárgymutatója. - Ernst Muzeum. Ideiglenes katalogus. Bp. 1912. - U.a.: Petőfi arcképei. Ernst Muzeum III.kiáll. Bp. 1922. 27,30.l. /Képpel./ - Exposition universelle de 1867 à Paris. Catalogue spécial du Royaume de Hongrie. Paris, 1867. - Ferenczy Z.: Az Ernst Muzeum leiró lajstroma. A Petőfi-terem. Bp. 1922. 18,21.l. -

Fieber H.: Modern müvészet. Bp. é.n. 117.l. - Figyelő. 1872. 56.l.- Forster Gy.: Erzsébet királyné emléke. Bp. 1907. 10.l., XV.t. - Fővárosi Lapok. 1867.jan.13. /Fővárosi hirek./ ,- ápr.14. /"Magyarok albuma"./,- dec.21. /Fővárosi hirek./ - 1872. 98.l. - Gálos R.: Br. Eötvös József és a budapesti Széchenyi-szobor. Müvészet /Lyka-féle/. 1911. 45.l. - Genthon-Zakariás: Budapest müemlék-jellegü épitményeinek jegyzéke. Bp. 1949. 65.l. - Gutenberg-Lexikon. IX.k. 316.h. - Haeufler,J.V.: Historisch-topographische Skizzen von Ofen und Pest und deren Umgebungen. Pest, 1854. I. 153.l. - Hekler A.: Budapest als Kunststadt. Küssnacht am Rigi /Schweiz/,1933. 92.l. - Honmüvész. 1834. 429.l. - Horváth E.: Történetek az öreg Budáról és Pestről. Bp. 1937. 67.l. - Horváth H.: Budapest müvészeti emlékei. Magyarország müv.emlékei. II.k. Bp. 1938. 59,92.l.,149.t. - Höllrigl J.: A 100 éves Nemzeti Szinház emlékkiállitásának katalogusa. Bp. 1937. 16,25, 49.l., III.t. - Incze H.: Magyar müvészeti almanach. Bp. 1905. 229-231.l. /Arcképpel./ - Just F.: Az Erzsébet-emlékmü pályázatának 1902. évi eredménye. Magyar Mérnök-és Épitész Egylet Közlönye. 1902. 163.l.- Kabdebo Gy.: A szobrászat története. Bp. 1909. 166.l. - Kakas Márton levelei. Vasárnapi Ujság. 1859. 331,507.l. - Kampis A.: Az ujabb magyar szobrászat. Különnyomat a Szépmüvészetek Könyvéből. Bp. 1940. 511.l. - Keleti G.: A párizsi világtárlatra szánt magyar mütárgyak kiállitása. Fővárosi Lapok. 1867. jan. 18. - Képes Ujság. 1859. 59.l.- Képzőmüvészeti Társulat Évkönyve. 1861-1862. Pest, 1863. 4,6,54-55.l.- Képzőmüvészeti Szemle. 1879. 151.l. /Dunaiszky László./ - 1880. 1.sz. 16.l. / Dunaiszky László./,- 2.sz. - Kertbeny: Ungarns Männer der Zeit. Leipzig, 1862. 115.l. - Kreilisheim Gy.: Régi magyar fényképezés. Bp.,é.n. 13.t. - Kritikai Lapok. 1862. I. 81.l. /Mübirálat a londoni kiállitásra szánt képzőmüvészeti tárgyakról./ - Krücken-Par-

lagi: Das geistige Ungarn. I.k. 250.l. - Liber-Cserhalmi-Pacher: Budapest szobrai és emléktáblái. Bp. 1934. 67-68, 72-73, 151,168-170, 277-78, 410.l. - Lyka K.: A m.táblabiróvilág müvészete. Bp. 1922.149. l. - U.a.: Magyar müvészet. 1800-1850. Bp. é.n. /l.a névmutatót./ - U.a.: Nemzeti romantika. Bp. 1942. /l.névmutatót./ - U.a.: Magyar müvészek Rómában a 19.század első felében. Szépmüvészeti Muzeum Évkönyvei. II.k. 1920. 74,79.l. - Magyar Mérnök-és Épitész Egylet Közlönye. 1902. IX.t. /Erzsébet-emlékmü pályázat./ - Magyar Müvészet. 1925. 504.l. - 1929. 30.l. - Magyar Sion. 1867. 307-399.l. /lg.: Album Hungarorum./,- 533.l. /ch.r.: Mit tettek a lefolyt félévben a holt kezek ?/ - Magyar Szinmüvészeti Lexikon. Bp. 1929. I.k.380.l.- Medve I.: Magyar festészet és magyar festők. Az Ország Tükre. 1862. 87.l. - Medvey L.: Vezető Budapest szobrai megtekintéséhez. Bp.1939. 109.l. - Meller S.: Ferenczy István. Bp. 1905. 149.l. - Mihalik J.: A kassai muzeum gyüjteményeinek leiró lajstroma. Kassa,1903. 9,12,17. l. - Müvészet /Lyka-féle/. 1902. 122.l. /Kép./,- 355.l. - 1903. 278. l. - 1904. 316-19.l. /D.J.: Dumaiszky László., képekkel./ - 1906. 349.l. - 1908. 343,346.l. /Arcképpel./ - 1909. 339.l. - 1910. 58. l. - 1911. 121.l. - Müvészet /Kende-féle/. 1937. 11-12.sz. 129.l. /Kép./ - Myskovszky E.: A magyar képzőmüvészet története. Tudom. Zsebkönyvtár. 196-198.sz. Bp. 1906. 54.l. - Nefelejts. 1866. 540.l. /-k.-r.: Mütárlati szemle./ - 1868. 202.l. - Oroszlán Z.: A magyar szobrászat a 19.században. Bp. 1936. 8.l. - Pallas lexikon. V.k. 600. l. - Pasteiner Gy.: A magyar szobrászat. Budapesti Szemle. 1883. 34.k. 195,197.l. - Pesti Hirlap. 1930.ápr.26. /Kép a mellékletben./ - 1936.máj.24. /t.e.: Lendvay Márton a szinész és a szobor, képpel./ -

Pesti Müegylet Évkönyve. 1863. 4.l. - Pesti Napló. 1937.szept.15. /A Nemzeti Szinház Lendvay-ünnepe./ - Peregriny J.: Az Orsz.M.Szépmüvészeti Muzeum állaga. III/3.k. 547.l. - U.a.: A Történelmi Képcsarnok állaga. 352,527,555.l. - Petőfi-Album. Bp./1907/. 92.l. /Kép./ - Petrovics E.: Élet és müvészet. Bp. 1937. 92.l. - U.a.: Az Ernst Muzeum leiró lajstroma. VII.k. Magyar müvészek arcképei. Bp.1931. 7.l. - Pipics Z.: Adalékok a Társulat történetéhez. Képzőmüvészeti Társulat Évkönyve. Bp.1928. 101.l. - Porzó/Ágai A./: Utazás Pestről Budapestre. III.kiad. Bp.1912. 54.l. - Rédey T.: A Nemzeti Szinház története. Bp. 1937. 266.l. - Schoen A.: Hermina főhercegnő emlékkápolnája. Bp. 1937. 9.l. - Schmall L.: Adalékok Bpest szfv.történetéhez. Bp. 1899. I.k. 270.l. - Seiz,J.Ch.: Feldmann's Wegweiser durch Pest und Ofen. Pest, 1855. 157.l. - Somogyi M.: Magyarok a münchemi képzőmüvészeti akadémián. Müvészet /Lyka-féle/. 1912. 179.l. - Sourek,K.: Die Kunst in der Slowakei. Prag, 1939. 72.l. 948.sz. - Szana T.: A magyar müvészet századunkban. Bp. 1890. 14,72,104,110.l. - U.a.: Képzőmüvészetünk a 40-es években. Pesti Napló. 1890. 263.sz. - U.a.: 100 év a magyar müvészet történetéből. Bp. 1901. 12,72,122,130.l. - Szendrei-Szentiványi: M.képzőmvészeti lexikon. Bp. 1915. - Szépmüvészet. 1943. 62.l. - Szépmüvészeti Muzeum Évkönyve. X.k. Bp. 1941. 207.l.,VIII.t. - Szokoly V.: Londoni tárlat Pesten. Az Ország Tükre. 1862. 75.l. - Tábori K.: Egy elfelejtett szobrász. Az öreg Dunaiszky. Pesti Napló. 1902.febr.16. - Theater Zeitung./Wien/. 1856. 30.sz. - Thieme-Becker. X.k. 137.l. - Toman,P.: Novy slovnik československých výtvarnych umělců. Praha, 1936. 108.l. - Uj Idők. 1904. 28.sz. 36. l. /Képek./ ,- 42-43.l. /T.K.: Egy öreg bohém halála./ - Uj Magyarság

1937.szept.16. /Kép./ - Varju-Höllrigl: Ernst Lajos magyar történeti gyüjteménye. M.Nemz.Muzeum kiállitásai VII. Bp. 1932. VII/1. 21.l.- Vasárnapi Ujság. 1858. 453.l. /Jókai mellszobra,- 590.l. /Z-y K-ly: Vajda Péter./ - 1859. 118.l. /A Lendvay-szobor./,- 309, 331,453.l. /Uj Katona-szobor./,- 478.l. - 1860. 130.l. /Négy Kazinczy-emlék minta./ ,- 176,291,425,429-30.l. /Lendvay-szobor, képpel./ ,- 436.l. - 1861. 57.l. /A Katona-szobor./,- 180,251.l. / A Katona-szobor leleplezése./ - 1862. 297.l. /Dunaiszky Sámson és Delila szobra./,- 527. l. /A pesti haltéri kut. - Dunaiszky Sámson és Delilája megvásárolták/ - 1866. 177.l. - 1879. 758.l. /Lendvay szobra./ - 1881. 528.l. /Horváth Mihály siremléke./ - 1902. 121-123.l. /Képek./ ,- 641-42.l. - 1904. 478.l. /Nekrolog, arcképpel./ ,- 862.l. /A Nemzeti Szalon uj kiállitása./ - 1911. 483.l. /Kép./ - Világ. 1913.szept.24. /Lendvay Márton szobra./ - Wagner, V.: Profil slovenského výtvarného umenia. Ismerteti: Forum /Bratislava/. 1935./21.l., V.t. -/ 299-300.l.- Weisz A.: Izsó Miklós élete és müvészete. Bp. 1939. 17,22,26,33,45, 46.l. - Wurzbach: Biographisches Lexikon. Wien, 1858. III.k. 393-94. l. - Zombory G.: A haltéri uj kut Pesten. Vasárnapi Ujság. 1862.580.l. /Képpel./

D U N A I S Z K Y L Á S Z L Ó

művei pesti kiállitásokon:

1834.évi kiállitás: Siremlék /Gyászoló Géniusz/ 1833/.

Pesti Müegylet tárlatai: 1844.: Hermina főhercegnő mellszobra, márv.- 1846: Arckép, basrelief,márv., Hunyadi László és Cilley Ulrik párviadalban, alabástrom. - 1847: Alvó Jézus, márv. - 1851: Világtóli megválás, basrelief, gipsz, Mellszobor I-II. - 1853:május: Krisztus a keresztrefeszités előtt, Ámor Ámorkákkal. - 1854.máj.-jun.: Holly János szláv költő mellszobra, gipsz. - 1854.aug.-szept.: Harcos, gipsz. - 1856.máj.-jun.: Ártatlanság, carr.márv., Liszt Ferenc, Vörösmarty Mihály, Erkel Ferenc arcképszobrai, gipszek. - 1857.aug.-szept.: Vajda Péter arcképszobra, Eszményi mellszobor, Arcképszobor I-III., gipszek. - 1858.nov.-dec.: Jókai Mór arcképszobra, gipsz.- 1859.febr.-márc.: Keresztelő Szt.János, carr.márv., Nympha és sas /Hamadriade a tölgyfa félistennője,aki Jupiter madarának inni ád/, gipsz. - 1860.jan.-febr.: Kazinczy Ferenc emlékszobrának mintái I-II., Arckép, gipszek. - 1860.máj.-jun.: Petőfi Sándor mellszobra, Arckép mellszobor, gipszek. - 1860.jun.-jul.: Reményi Ede mellszobra, gipsz.- 1860.nov.-dec.: Katona József mintaszobra siremlékhez. - 1861.jun.-jul.: Arckép. - 1863.dec.-1864.jan.: Sámson és Delila, Táncosnők I-II. /vázlatok/, gipszek. - 1864.aug.-szept.: Madonna, carr.márv.-

A Képzőművészeti Társulat kiállitásai: 1866: Szüzmária, dombormü. - 1868: Ártatlanság, carr.márv. - 1872: Reményi Ede mellszobra, Fogoly Ámor. - 1877.téli: Széchenyi István gr.mellszobra. - 1878.mtk.: Harcos, horganyöntvény, Judith, márv. - 1880.: Palestrina. - 1903.téli: Széchenyi István gr.mellszobra, márv. - 1904.tav.: Szent János szoborka, márv. - 1937. Biedermeier-kiállitás: Judith és Holofernes, Tavasz, márv. -

Nemzeti Szalon, 1904.téli kiállitás: Jókainé Laborfalvy Róza, bronz ;
Tavasz, Keresztelő Szt.János, Szentpétery Zsiga, Ámor, Széchenyi István gr., márv. ; Deák Ferenc, Jókai Mór, Liszt Ferenc, Hungária,I-II. Katona József, Tanulmány, Női tanulmány, Tanulmányfej, Erkel Ferenc, Női maszk, Andromeda, Petőfi Sándor, Krisztus, gipszek ; Madonna, Hadfi, cink szobrok.

Az Ernst Muzeum alábbi aukcióin szerepeltek müvei:

1930. XLV.á.: Álló nőalak, márv.

XLVII.a. II.r.: Jókainé Laborfalvy Róza, bronzozott cink.

Az Árverési Csarnok aukcióin az Ernst Muzeum anyagának aukcióján és a 99.sz. aukción.

Dunaiszky László

Művészet. 1937. II. évf. 11-12. sz. 129. l.

Dunaiszky László: Lendvai Márton

Foto: Röckel

Ugyanilyen ballépéses a helyzet a hagyományok tiszteletbentartása körül is. Németh Antal elszánt színpadi reformer, aki állandóan kísérletezik a mindenen keresztül való ujat akarásával. Viszont a Nemzeti Színház kisérletezésekre nem alkalmas, az ország első színpadán mégsem lehet rendezni „studió"-előadásokat.

Amilyen örömmel töltheti el a magyar szellem minden igaz barátját a százéves évforduló, annyira selejtesen kell, hogy hasson az utolsó két esztendő. Az egészben mindössze egy vigasztaló körülmény adódik. A Nemzeti Színház, mint intézmény a maga értékállóságával az emberi eltévelyedést túl fogja élni.

Erdős Imre

Dunaiszky László, szobrász

Maradi klasszicizmusa miatt a kritika sokszor elmarasztalta a hasonló Kugler Pál Ferenccel együtt. 1872-ben a Képzőmüv. Társ. kiállitasáról a "Figyelő" irta: "A Műcsarnok látogatóit az első teremben még most is Dunaiszky László ízléstelen faragványai és Kugler márványba öntött cicomás süteményei fogadják." 176. old. 50. jegyz

Soós Gyula: Kugler Pál Ferenc soproni szobrász/1836-1875/ 171. old.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965. Sopron

Dunaiszky László

MDK

Dunaiszky László

Laurisin: A m. Opersház. 1941. 35 l.

M.D.K.

Dunaiszky László, szobrász

még öt más magyar szobrásszal egyik felszólítást kapott az Eperaház külsején négy kategóriába csoportosított, összesen 16 szobor modelltervének szüzelbhörin pályázatára.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1880. IX.évf.

febr. 1. sz. 39. old.

Dunaiszky László

Sz. Mgy. XIX. rd. 2.

1851 zirlőrektől nyit a karegeri Temető rózelése } ly: N. r.
Kar. Szt. János 525 Ft. } carrarai mármany.
Madonna 350 Ft.

Ányakvi sz.: .....

v: .....

kcim: .....

aktárgyak: .....

folyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

aktárgyain kivül tud .....

.....

nitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

apott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

egjegyzések: .....

MDK

Dunaiszky Lénló nobrán

Zsüritag a Kirfaludy Sándor siremlék-tervének elbirálására. (Gerenday nobrán terve.) 1868.

MDK-A-I-1/464.

MDK.

Dunaiszky László

„Markó" gipsz mellnobrát eladja a KT-nek.
„Szent János" a mérvényhobrát a felajánlott 500-Ftért nem adja oda. (1863.)

MDK-A-I.-1/71.

Dunaiszky László M. D. K.

szobrán

1822 - 1904

A hucsarnok 1878. kiállitásán két harcost ábrázoló nobrát mutatták be: Küzdő harcos, Nyugvó harcos (repr. 98 o.)

Soós Gy: Magyar tört. kisplantiza a 19 sz. ban
hüv. tört. Ért. 1954 1 sz. 95

MDK

Dunaiszky (szobrász)

Néhány szobra a Fővárosi Múzeum birtokában van.

Dr. Telleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 82. l.

MDK

Dunaiszky László sokszám

Badik Ottó: „Tamelmány fej" ét KT sorsolásra

D. L. nyeri. 1887.

MDK-A-I-1/2118.

MDK

Danaiszky Lauló hobrán

1868. Szépmův. albirottság tagja

MDK-A-I-1/448

MDK

Dunaiszky László, a Képzm. Társ. igazg. tagja

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében. Bp. 1939. 71 l.

MDK.

Dunaiszky Lánló

1863. „Hamadriade" c életnagyságú gipszszobrát a KT a kért ömegét nem veni meg.

MDK-A-I.-1/76.

MDK

Dunaiszky László

Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képzőművészete
Magyar Művészet 1925. 497-523.l.

MDK

Dunaiszky László, nobrán. (1822-1904)

Mellnsbor. Gipsz. 1856. Bp-i Operaház.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. - S. 58.

— 1. — M. A. K.

DUNAISZKY László szobrász
1822 – 1904.

Diana (1881.)

Fiatalkori önarckép

Kentaur

Küzdő harcos

Leányrablás

Nessus és Dejanira

Női akt

A M. N. Galéria állagjegyzére I./a. r

Bu. 1959. 83.–84. b

-2.- M. D. K.

DUNAISZKY László szobrász

Nyugvó harcos

Madonna a gyermek Jézussal

Meghötözött Amár

Orlai Petrich Soma mellszobra

Petőfi álló alakja

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a. r.

Bu. 1959. 84-85. l.

Dunaiszky László

l.

Mysk Ernő

54. l.

mányos munkához szükséges anyagokat.

ifj. Maurer Gyula (1912, Szeged, róm. kat.), okl. mérnök a Smith Jeremiás-alapítványból nyert 4000 pengő ösztöndíjjal március 18-tól szeptember 4-ig volt úton, amely alatt az Egyesült Államok jelentősebb vízépítési munkálatait tanulmányozta. New Yorkban a kikötő újabb építményeit tanulmányozta és az ottani mérnökegyletben tett látogatást, amelynek nagy könyvtárában szaktudományi szempontból igen értékes irodalmat talált. Washingtonban az illetékes minisztériumokat kereste fel, ahol ajánlóleveleket kapott a különböző kirendeltségekhez és építésvezetőségekhez. Innen először a Tennessee völgyébe ment és egy hónapon keresztül részletesen tanulmányozta a Tennessee Valley Authority munkáját (árvédelem, folyószabályozás, duzzasztó- és völgyzárógátak stb.). Ezután több hónapot töltött a Mississippi völgyében, ahol a folyószabályozás és árvédelmi munkálatok vezetésével megbízott hadimérnököktől nyert alapos tájékoztatást az itt folyó munkálatokra és ezzel kapcsolatban nem egy olyan problémára nézve, amely hazai viszonyainkkal is szoros kapcsolatban van. Behatóan tanulmányozta még a Mississippi nagy mellékfolyóit, az Ohiot, a Tiszával erősen rokontermészetű Missourit és néhány kisebb folyót, majd néhány

Dunaiszky László

Dunaiszky László életrajzát közölték a napilapok jul. 5-iki számai. 1904

(Művészet 1904. 350. l.)

M.-Vásárhely, N.-Enyed, Torda, S. Sz.-György, Dées és Zilah jelöltetek ki.

△ (*A Londonban kiállitott magyar tárgyak közül*) az „Alföld“ szerint eddigelé 30 volna kijelölve, melyek a jury által érmekre méltóknak tartatnak.

Közintézetek, egyletek.

+ (*Magyar Akademia.*) A m. Akademia f. hó 16-án tartott ülésében *Ormós* Zs. tartá székfoglaló beszédét, melynek tárgyát Cornelius Péter, a nagyhirü német festész élete és müveinek megismertetése képezé. Még néhány apróbb tárgy elintézése után, az osztályülés közülléssé alakult, s a társaival mult szombaton hazatért *Kubinyi Ferencz* felolvasta a Henszlmann J. és Ipolyi A. társaságában tett utazásáról szóló jelentést; e tárgyról bővebben önálló kiadványban fog értesittetni a közönség, ezenkivül pedig az Akademiának titkos jelentést nyujtanak be buváraink. A jelentésből megértjük, hogy gr. Forgách kanczellár utazóinkat ajánló-levéllel látta el, b. Prokesch-Osten, konstantinápolyi osztrák követhez, ki igen szivesen fogadta őket. Sok fáradság után sikerült engedélyt eszközölniök arra, hogy a zultáni titkos könyvtárba bejuthassanak. Ezzel a kincstárnokhoz mentek. Itt a titkos könyvtárból előhoztak számukra 9 kötetet. Ezek közöl kettő Mátyás király könyvtárából való. Az egyik nyomatott, a másik pergamentcodex, s görög és latin nyelven a szent atyák életét tartalmazzák. Vörös és violaszin bársonyba kötve, Magyar- és Csehország czimereivel, miniature képekkel, Mátyás neve kezdő betüivel s arebeskek és czifrázatokkal ékitvék. Ismételt kérésre bebocsáttattak a másik terembe, hol az asztalon 50 könyvet találtak; ezekből 11 Mátyás könyvtárából való, s a szent atyák életét, és Tacitus, Cicero s más klasszikusok müveit tartalmazzák. E könyvek egyikén Mátyás király arczképe látható, a mint karszékben olvas. Kérdezősködtek a Corvina többi könyveiről is, de nem kaptak semmi feleletet. — A többi a titkos jelentés tárgya lesz. Hazánkfiai kitünő gondot forditottak a Konstantinápolyban levő magyar siremlékek iránt is; Tököli és Rákóczy sirjainak rajzait a majd kinyomatandó értesitvényhez fogják csatolni. Rodostoban megnézték a szerencsétlen fejedelem lakát, kápolnáját, miseés imakönyveit; Mikes K. több hagyományára is ráakadtak. B. Prokesch-Osten régészeti gyüjteményéből érdekes tárgyakat, Szilágyi Dániel, konstantinápolyi könyvkereskedő pedig 50 török könyvet küldött az Akademia számára. Athénből nehány uj hellen müvet és a hellen archeologiai társulat kiadványait hozták magukkal, mely az Akademiával csereviszonyba akar lépni.

△ (*A pesti magyar kereskedelmi bank*) f. hó 14-én tartotta közgyülését, mely alkalommal jelentés tétetett az intézet mult évi forgalmáról, mely 41,743,818 ftot tesz. A bank követelési és tartozási összege 4,307,868 ft. 35 krban kiegyenliti egymást. A bevétel 240,799 ft. 60 kr; kiadás 118,117 ft. 62 kr; igy tehát a mult év eredménye 122,591 ft. 98 kr; ebből levonva az adót és egyéb költségeket, osztalékul marad 48,450 ft. Az elnök Jalics Ferencz inditványára megszavaztattak: a kereskedelmi akademia évenkinti segélyezésére 400 ft., a magyarországi árvizkárosultak részére 500 ft., a pesti leányárvaház számára 200 ft., a magyar irói segélyegyletnek (e két utóbbi adomány földtehermentesitési kötvényben) szintén 200 ft. Végül Halbauer, Spitzer, Perger és Ullmann igazgatók ujra megválasztattak.

⊙ (*A magyar földhitelintézet ügye.*) Nehány hét előtt a lapok ismételve oly jelentéseket hoztak, melyeknélfogva azt hittük, hogy a magyar földhitelintézet ügye a lehető legrövidebb idő alatt kedvezőleg fog megoldatni. S ime, most azt irja a „P. Lloyd“ bécsi levelezője, hogy az e tárgyra vonatkozó irományok ujra kezdik körutjokat, megint visszaküldettek a

ajánlója tünök föl, nem élünk azon vak hiszemben, hogy már ezentúl minde-
tüdőségv, az egyszerű hurúttól kezdve egészen le a sorvasztó tüdő-
vészig, biztossággal leend gyógyitható : ezt sem olvasóimmal, sem betege-
immel elhitetni nem akarom. Csak a mi haszon ezen uj gyógymódból bizol
nyos, tagadhatatlan és mint más orvosok, mint saját tapasztalásaim által
már is bebizonyult : csak azt igyekeztem ezen fejtegetésben az olvasóvat
közölni. S merem állitani, hogy, ha van mód, tüdőkórost kigyógyitani, az
csak az imént fejtegetett beszivási gyógymód czélszerű alkalmazása mellet
történhetik.

Dr. Kraus Vilmos.

Irodalom és művészet.

\+ (*A „Statistikai közlemények“*) harmadik kötetének 1-ső füzete most jelent meg, hozván a következő czikkeket : A pesti egyetemi nyomda alapjának költségvetése az 1862-ik évre, dr. Konek Sándortól; A kegyes tanitórend statistikája, Nagy Mártontól; Magyarország gabonaforgalma az 1861-ik évben, Jellinek Mórtól; Az egyházmegyék népességi statistikája dr. Tormay Károlytól; A magyar birodalom népesedési mozgalmai, dr. Konek Sándortól; Függelék a pesti egyetem és egyetemi nyomda alapját tárgyazó értekezéshez; végül több apróság.

△ (*Dunaiszky „Sámson és Delila“ szobrát,*) mely a londoni világkiállitásra küldetett, több műbarát 100 aranyért megvette a Muzeum számára.

\+ (*A magyar pomologiai album második füzetét*) most szinezik, s a jövő héten készen leend. A harmadik füzet julius végén jelenik meg ; a 4. 5. és 6-ik füzetek pedig sz. Mihálynapra készülnek el.

\+ (*Röpirat.*) Temesvárott e napokban ilyczimü röpirat jelent meg : *„A szerbek kivánalmai, tekintve a közös hon érdeke szempontjából.“*

⊙ (*A kalocsai „1862. évi árvizkönyv“*) jövő julius 25-én fog megjelenni.

⊙ (*A „Magyarország szerkesztését,“*) Pompéry véglegesen visszalépvén, az államgazdászati czikkeiről ismert békési *Szathmáry Károly* vette át.

△ (*Az „Ország“ czimü uj lap megindulása*) julius 1-re volt kitüzve, e határnap azonban Pompéry Jánosnak, mint a lap leendő szerkesztőjének fogságban léte miatt, octoberre lőn halasztva.

△ (*A Nagy-Károly-féle csillagda müszerei*) legközelebb megérkeznek Pestre, s részint az egyetemben, részint az Akademiánál lesznek ideiglenesen letéve.

Egyház és iskola.

\+ (*Kerületi tanulmányi főigazgatók kinevezése.*) Bécsből irják a „P. Hirnök“-nek, hogy a kerületi tanulmányi főigazgatók kinevezése Magyarországra nézve megtörtént, és pedig a pudabesti kerületbe *Festl* Károly, iskolai tanácsos és cz. prépost, a pozsonyiba *Barton* József, iskolai tanácsos és apát, a győribe *Kádas* Rudolf, a Szent-István-társulat igazgatója, a nagyváradiba *Kümmer* Henrik Károly, iskolai tanácsos s végre a kassaiba *Morovics* Márton, a kassai jogakademia igazgatója, neveztetett ki, s egyszersmind mindnyájan, valamint *Schmidt* Szeverin, volt iskolai tanácsos is, királyi tanácsosi czimmel ruháztattak fel.

\+ (*A zágrábi egyetem felállitása ügyében*) e napokban határozattá lőn, hogy a jövő tanévben felállittatik a negyedik tanfolyam a zágrábi jogakademiánál, s a történet, bölcsészet és szláv philologia tanszaka szabályoztatik. Az illető tanárok egyelőre a jogakademia tanáraival képeznek egy tanári testületet; a theologia tanárai is felszólittatnak, hogy e czélra az illető bizottmánynyal értekezzenek.

*

Vas. Ujs. 1862. 29. l.

Plasztika

Dunaiszky Lőrinc emléktáblája
/Dunaiszky László vsz./

Müvészet
VIII.évf.1909.
339.l.

Plasztika, körplasztika.

Pannónia, Dunaiszky/László/

Divatcsarnok, 1855. febr. 10. 8.

160.

Művészet.

Dunajszky László Jali

festi Jobráz

készítette Holly János kat. pléb.
(1785–1849), szlovák költő
Jobrát, amelyet Jókön álli-
tottak fel 1854.

87. IV. 1011

Plasztika, körplasztika

Jókai Mór mellszobra, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1862.16. sz. boriték

Dunaiszky...

Dunaiszky János Lőrinc

megnes szobrász

Dunaiszky János Lőrinc, szobrász; szül. ~~1828~~-ban, megh. 1865 február 17-én ~~Pesten~~. u.o. D. Lőrinc (827 máj. 18. Pesten

majd segédje s végül ~~[illegible]~~ fia, temitványa, mühelyenek egyik vezetője.

Gyászjelentés.

Dunajszky László

1609. KONZOLTÜKÖF ekete fa, be
mit Intarsia. F

1610. SZALONBU ET, feket
karosszék, egy kerek
gestreifte berzug. Ein
Tisch.

1611. SE , fekete fa, bronz
g ak, Empire. — Secre
. Im Inneren Ahornw

16 SZEKRÉNY, fekete fa,
ekor. im Empirestil.

ÁLÓSZOBABUTOR, kettőságy,
erek asztal, egy állótükör, mahag
zwei runde Tischchen mit Stehlam
Empirestil.

1614. EGY KANAPÉ, két karosszék,
Neobarok. — Ein Kanapee, zwei
Damasttapezierung. Neobarock.

1615. ASZTAL, diófa, faragottdiszü,
geschweiften Füsse mit Schnitzer

1616. HÁLÓSZOBABUTOR, két ágy, ké
Neobarok. — Schlafzimmergarni

328. **Jókainé Laborfalvy Róza** (1817—1886) kismeretű mellszobra. Bronzozott ón. Dunajszky László (1822—1904). Székesfővárosi Történeti Múzeum.

XVI. stilusban. — Luster, Bronzeguss mit sechs Armen.

2 égővel, csüngőkkel. XVIII. sz. — Luster, geschliffenes
ınd Gehänge. XVIII. Jh.

l. Empire. — Luster, mit Glasgirlanden. Empire.

— Luster, aus Perlen. Biedermeyer.

eobarok. — Luster, vergoldetes Holz, mit sechts Armen.

on csiszolt üvegekkel. Tizennyolc karral. — Glasluster,
s. Mit achtzehn Armen.

— Glasluster, mit 12 Armen. XVIII. Jh.

ással. Olasz, XVIII. sz. — Schreibschrank, Nussholz,
Jh.

gy karosszék, egy asztal, aranyozott fa, figurális gobelin
alongarnitur, ein Kanapee, vier Armstühle, ein Tisch,
ntapezierung. Louis XVI. Stil. Illusztr. XXXIX. tábl.

Y, három esztergályozott oszloppal, épitészeti tago-
Délnémet, 1676. — Grosser zweitüriger Kleiderschrank,
ktonisch gegliedert, mit geschnitzten Obstgewinden.

Dunaiszky László

b.— (*A Katona-szobor*), melyet Kecskemét város lakossága Dunaiszkynál megrendelt, már öntésre egészen készen áll. Tehát jeles drámaköltönk szobra szülővárosában nemsokára föl leend állitva.

Vas. Ujs.

1861. 57. l.

Ilgos, F. Walter

Munkácsy, M. v.

II/2 polc

Dunaiszki László

pesti szobrász által a londoni világ műkiállítás számára készített Sámson és Delila c. szobormű, mely egy működvelő társaság által 100 arányzat jutalmaztatott, ugyan e társaság által az egyletnek kisorsolás végett ajándékoztatván, az kisorsoltatott.

PMÉsk 1863. 4. l.

Vas-diatretum - utánzatok

VIII. 46.

Dunaiszky László, szobrászm. MDK

VII.terem.

Gróf Széchenyi István. Márvány mellszobor.

Képzőm.Társ. 1903-4. téli kiáll. Kat.36.1.

Emléklap Katona József emlékszobrának Kecskeméten 1861 évi Május 20-kán történt leleplezési ünnepélyéről.

8°, 0K, 32L, Kecskemét, 1861.

Dunaiszky László

2.

Dunaiszky László

"Sámson és Delila" c. szoborcsoportozatát megvásárolta a Müegylet a részvényesek közötti kisorsolás végett,-közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. febr. 28. V. évf. 9. sz. 213. lap

DUNAISZKY LÁSZLÓ /1822-1904/

müve Katona József /1791-1830/ bronz mellszobra. 1861-ben készült. A kecskeméti Katona József sétányon van felállitva.

Entz Géza - Genthon István - Szappanos Jenő: Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l. /Városképek- Müemlékek sorozat./ - 93. l., 171. l. /191. jegyz./

Vas. Ujs. 1861.

A vita részleteit s a nevezetesb szónoklatokat a Politikai Ujdonságok közelebbi számában hozandjuk.

— (*Horvátországban*) a nép hangulata felette ingerült. Május 19-ről szóló tudósitások szerint egyes helyeken máris tettleges, sőt erőszakos tüntetésekre került a dolog, mi eleinte a horvát nemzeti jelvények, u. m. zászlók, vörös köpönyegek, sipkák, szurkák stb. átkokkal kisért elpusztitásában nyilatkozott, melyektől, mint uj szerencsétlenséget előidézhető jelenségektől félnek. Zágrábi tudósitások szerint a horvát nép, a magyar zászló kitüzését követeli, mint az egyesülés jelvényét. Általános néplázadástól tarthatni, ha a magyar testvérek elleni ellenséges politika jobbra nem változik. Szivünkből ohajtjuk, hogy a horvát értelmiség vezérei mielőbb a törvényesség és testvériség közösen boldogitó utjára térjenek.

+ (*A Katona-szobor leleplezési ünnepélye Kecskeméten*) f. hó 20-án következőleg ment véghez: Reggel 7 órakor a „Sz.-Háromság"-temetőben Katonának ujonnan felállitott sirköve r. kath. szertartás szerint beszenteltetett. — Fél 11 órakor a harangok jeladása után megindult a városházától az ünnepélyes menet az uj sétányra, hol a szobor áll; elöl ment az ünnepélyt rendező bizottmány, utána a koszorukat vivő leánykák és Kecskemét város hölgyei, a papi és tanári kar, a vidéki küldöttek, Kecskemét város hatósága, a honvédsegélyző-egylet, a kaszinó és olvasókör, a czéhek, a tanuló-ifjuság, végre a város összes népe. A helybeli dalárda nyitányul Kölcsey Hymnuszát zengé; ezután Horváth Döme lépett föl az emelvényre, felolvasá Katona életrajzát, mire a kecskeméti hölgyek megkoszoruzák a szobrot; ezután Garay Alajos és Marikovszky G. pályanyertes költeményei olvastattak fel. Végezetül P. J. tanár tartott beszédet. — Igy ment véghez azon ünnepély, melylyel a halhatatlan „Bánk bán" szerzőjében az irodalom megtiszteltetett. — *Szász Károly* jeles költőnk is irt ez alkalomra egy szép költeményt, mely szintén felolvastatott. — Az ünnepély, melyben mintegy 20,000-en vettek részt, d. u. félegykor végződött, s a kaszinó teremében több mint 200 teritékü lakomával fejeztetett be. A rendet, mely sehol sem zavartatott meg, az ifjuság tartotta fenn.

— *Esztergomból*, május 17-ről irják a „P. Naplónak": E mai nap volt a reánk nehezedő válságos napjaink egyike közől, — szilárd elhatározással s törvényeink szentségének bűv-erejétől megkezdve fogadtuk a cs. k. adónak erőszakkali behajtása végett minket megszállott cs. k. katonaságot, melynek őrnagyja a megyeház eleibe felállitván zsoldosait, egy kisebb részével annak belső lakaiba betört, és az első alispán ur szállását kérdezte, a kit is honn nem lelvén, Andrássy Gyula szolgabiró ur szállására rohant be, a hol is vagy nyolcz jelenlevő tisztviselő ur közől emlitett szolgabiránkat az erőszak parancsoló hangjain szólitván meg, „a milyen volt a jó nap, olyan volt a fogadj Isten," a szolgabiró ur komoly elhatározással ülve fogadta, mire őrnagy ur őt fölállani parancsolta, azonban higgadt lenézéssel azon választ nyeré őrnagy ur: „ez az én szobám, itt én ülve maradok, erőszakkal önök is foglalhatnak székeket," mire az őrnagy ur kiséretében megjelent adófelügyelő Stielfried és ezeknek tolmácsa egy cs. k. pénztárnok, követelvén a szolgabiró urtól a cs. k. adó főkönyveit, azon *választ* nyeré: „én önöknek azt sem mondom, hogy azok itt vannak, azt sem mondom, hogy nincsenek itt; kutathatnak erőszakkal, de én önként semmiben sem fogok kezet nyujtani, mert engem csak törvényeink és megyénk e tárgyban hozott és felmutatott végzései köteleznek." Ezek után őrnagy ur a terrorismus egy ijesztőbb módjához nyult, és ez az volt, midőn a legerősebb 12 emberét a szoba elé parancsolta azon meghagyással: hogy onnan senki ki ne bocsáttassék. Azonban foglyaink, daczára ezeknek, a szoba előtt szuronyszegezve álló 12 őr és künn álló zászlóalj hallatára a Szózatot fönhangon egész lelkesedéssel énekelték. Ez alatt őrnagy ur a számvevőért küldött, de megyei legényeink a katonai parancsnoknak nem engedelmeskedvén, azokat is mind katonai őrizet alá tetette, és egy pandurt szuronyok közt a számvevőért küldött. Eközben érkezett meg első alispánunk P. R., ki midőn a történeteket meghallá, férfias bátorsággal és méltóságteljes elszántsággal figyelmezteté az őrnagy urat, hogy ő sem leczkézni, de még kevésbbé önhatalmilag büntetni, annál kevésbbé tisztviselő urakat foglyokká tenni van vagy lehet meghatalmazva, hanem egyszerüen és egyedül a törvénytelen adónak erőszakkali behajtására vannak ide rendelve, miben segédkezet semmiesetre alkotmányos tisztviselőtől nem várhatott, nem is várhat. E komoly szavak hatni látszottak; mert csakugyan mind az elzárt tisztviselő urak, mind a megyei legénység kibocsáttattak. De a kivánt főadókönyvek mindezek daczára még sem kerültek elő, — és most láttuk, hogy a szurony *hatalmát* a törvény ösvényén maradt következetesség ha megtörni nem is, de meggyengiteni tudja. Ezek után hajszoltatták pénztárnokainkat, de senki közölök fellelhető nem levén, kénytelenek valának elvonulni, magukat önmaguk a városban elszállásolván. Most daczára a magyar vendégszeretetnek — ők nem szeretett vendégeink. — Ez volt az első felvonás, mi lesz belőle, dráma-e? vagy tragoedia, nem tudjuk.

— (*Egy elveszett fiu nyomai.*) Szabolcsmegyéből *Keresztut*, — máskép *Kotajról* — maj. 7-ről veszszük e sorokat: A Vasárnapi Ujság f. évi 18. számában közzétett s pozsony-vidéki evang. lelkésztársamtól elkóborlott fiu holléte felől sietek önt tudósitani — azon reményben, hogy ön is sietni fog egy megszomorodott apa megvigasztalásául soraim tartalmát az illető szülék tudomására juttatni, s ez által utat és módot nyujtani egy tékozló fiu feltalálására! Mai nap, azaz maj. 7-én reggel épen a mezőről jövén haza, fáradtan: illedelmes kopogtatás után belép házamba egy szőke, jó kinézésü ifju, kopott szürke kabátban s ugyanolyan szinü rongyollott nadrágban, s miután előttem s nőm előtt ruházata után nem várt szerény üdvözletét elmondta, kenyeret és szalonnát kért oly hangon, mely szivemig hatott, s oly képpel, melyen nem látszott a csavargókat jellemző szemtelenség. — Szótalanúl reá néztem s inkább részvét, mint kiváncsiság ösztönéből kérdém, miféle ember, s honnan jön? Mire ő szintén elpirulva, szatler vándorlegénynek mondta magát. Bár szavai tüstént elárulták rejtőzködését; mégsem tudtam neki több kérdést tenni irántai kiméletből s felgerjedt szánalom-érzetemben. — S nőm a kért reggelit kiszolgáltatván neki, ő szives köszönés után eltávozott. Délután meghozzák a V. Ujság emlitett számát s szokásom szerént végig futva rajta, megütközve olvasom: a Presb. Zeitungból átvett hirdetményt „egy evang. lelkészfiu felől, ki apjától elszökött; szőke, 19 éves szürke kabátban s szürke nadrágban s vékony bajuszszal". Azonnal közlöm nőmmel s mindketten annak találjuk, miután a látott ifjut a leirással pontról pontra egybehasonlitottuk, s e felett hozzávettük a nem közönséges arczot, szelid kérő, szivigható hanggal, s ruházatához igen is nem illő művelt testmozgást s viseletet. Én tehát azonnal a községi bíróhoz siettem, s elmondtam neki részben menetelem okát, s felkértem a nevezett ifju felkeresésére, ha még a faluban feltalálható lenne. Midőn ezen sorokat irom, még semmi jelentést nem vévén, s hihető, hogy nem is fogván — mivel vagy eltávozott már falunkból, vagy ha el nem távozott is, de ily szétszórt s nagy területen fekvő községben nehezen sikerül a kis birónak ugy is lomha eljárási modora miatt azt kapnom: szándékozom a szomszédban fekvő Nyiregyháza városa kapitányához egy pár sort irni ezen ügyben — ha talán ott sikerülne, a szegény ifjut feltartóztatni eltévedt ösvényén. Sziveskedjék azért szerkesztő ur ezen sorokat a szomorodott szülékkel tudatni s mi hamarább, hogy ők itt Szabolcsmegyében kereshessék elveszett fiukat. Ha talán Nyiregyházán feltalálható lesz, rögtön tudósitni fogom önt. — *Várady Pál*, keresztuti ref. lelkész.

+ (*Azon bécsi egyetemi tanulók*), kik a dr. Bergernek adott macskazene alkalmával elfogattak, nyolcz napi fogságra itéltettek, s ez itélet a főtörvényszék által is helybenhagyatott.

+ (*Halálozás.*) Id. *Perczel Sándor*, Perczel Mór és Perczel Miklós édesatyja, Tolnamegye egyik előkelő birtokosa, Bécsben május 10-én, 83 éves korában meghalt. Hült tetemei eltakaritása Bonyhád mellett Czikóban ment véghez.

+ (*Hübner báró*), hir szerint, római követté fogna kineveztetni Bach helyébe, kit az államszolgálatból végkép el akarnak bocsátani. Mi azt mondjuk rá : „Amen!“

+ (*Benedek tbsznagy*) két havi szabadságidejét Bécs mellett Brühlben töltendi, hol a lakás már meg van rendelve számára.

+ (*A kilencz idegen bün.*) A lapok következő törvénytelenségek jegyzékét hozzák : A Ludoviczeum alaptőkéjéből 884,579 ft 10 kr. Bécsbe, katonai kezelés alá szállittatott; az országháza Pozsonyban; a nádor felügyeletére bizott országos pénztárhoz tartozó indigenatusi dijak; az 1809-ben alkotott fölkelősereg főpénztára; a nemzeti Muzeum; a magyar nemzeti szinház; a siketnémák intézetének és országos tébolydának alapjai; a nemzeti testőrség alaptőkéje s bécsi palotája; a nagyváradi nemes ifjak convictusának, Alapy-Bibics-féle 330,183 ft 51 krt tevő alapitványa és nagyszerü épülete; a magyar kétforintos bankjegyek alapjaul szolgáló 600,000 ft ezüstpénz, törvény ellenére felelősség nélkül idegen kezek által, idegen czélokra használtattak, s használtatnak; a nemzet szent tulajdonából, a magyar államjavakból 150 millió, adósságtörlesztésre fordittatott 138 millió értékü rész pedig eladatott; a törvényhatóságok magán-tulajdonán s árvák vagyonán ejtett sérelem pedig épen fölszámithatlan. De vajjon lehetett e mást várni egy oly kormánytól, melynek minden tette maga a megtestesült törvénytelenség volt!?

+ (*A szász föld*), Szebenszék kivételével, rendezve van. Szebenszékben a napokban volt a tisztujitás megtartandó.

— (*Adakozások.*) A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a mult héten beküldetett :

Egy kéztörést szenvedett, 8 gyermekü atya családja számára : Debreczenből Kenessey Zsigmondné 5 ft.

Táncsics Mihály családja számára : Kis-Harsányból az ottani választók, kiknek 1848-ban Táncsics Mihály országgyülési képviselőjök volt, Alföldi Sándor ref. segédlelkész által 12 ft. 50 kr. — Vilonyáról Márton ref. segédlelkész gyüjtése a községben 5 ft. 30 kr. — T.-Füredről P. Oláh Mih. városbiró gyüjtése 20 ft. (*Eddig e lapokban Táncsics számára beküldetett összesen 358 ft. 50 kr.*)

Farkas Ignácz elmebeteg számára : H.-M.-Vásárhelyről Verbőczy István 2 ft. — Pozsonyból S. M. 4 ft. (*Eddig e czélra beküldetett összesen 247 ft. 82 kr.*)

Az irói segélypénztárba : Puszta-Gyugyról Németh Imre jószágbérlő (a M. Sajtó utján, honnan e lapokhoz küldetett át) 3 ft. (*Eddig e czélra beküldetett összesen 48 ft.*)

A honvédsegélyzési alap számára : Bécsből az ottani magyar iparosok könyvtárának olvasó tagjai aprilis 8-án, mint gr. Széchenyi István halála napján; Balog Gyula által 35 ft. 50 kr. (*Eddig e czélra beküldetett összesen 204 ft. 50 kr.*)

A Bécsből küldött összeghez járultak : Andrászcsik János 2 ft, Balogh Gyula 2 ft, Leszik Miksa 1 ft, Gyöngyös István 1 ft, Kerepesi Kálmán 1 ft, Serli Ede 1 ft, Kelemen Lajos 1 ft, Lánder Móricz 40 kr, Fehér Ignácz 50 kr, Farkas József 50 kr, Hegedüs Sándor 50 kr, Szólósi Imre 50 kr, Fülöp Péter 50 kr, Janzsó Gergely 50 kr, Horvát Antal volt honvéd 30 kr, Lővészi Soma 50 kr, Smognovics László 1 ft, Tóth Márton 1 ft, Stánicz János 50 kr, Hadek József 1 ft, G. M. 30 kr, Glosz Sándor 30 kr, Nigszti Antal 30 kr, Palfner Károly 20 kr, Stefánics János 30 kr, Zerabek József 50 kr, Vas Márton 1 ft, Mongold Márton 50 kr, Kis András 1 ft, Budics István 50 kr. Tót Károly 50 kr, Keserü Péter 1 ft, Varga József 50 kr, Kovács István 40 kr, Soltész István 50 kr, Néger Péter 30 kr, Kriszt Antal 50 kr, Adámcsik János 3 ft, Kund Józsefa 50 kr, Istványi Sándor 1 ft, Csekó Miklós 1 ft, Pelók Mihály volt honvéd 1 ft, Zokai Gyula volt honvéd 50 kr, Dautlich Ferencz 50 kr, Szunovics Antal 60 kr, Kiszling Soma 30 kr, Sipos Pál 30 kr, Papsst Ferencz 70 kr, Galócsik Márton 40 kr, Fejes György 40 kr. — Összesen 35 ft. 50 kr.

SAKKJÁTÉK.

74-ik sz. feladvány. — Szívos Mihálytól (Sárospatakon).

Sötét.

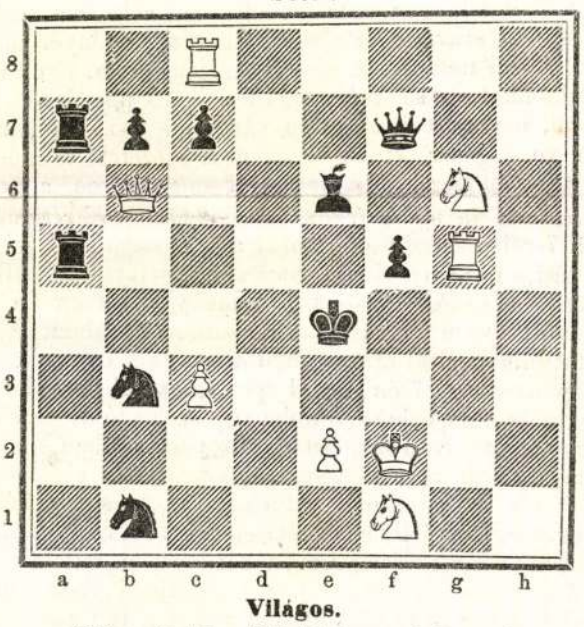

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 69. számu feladvány megfejtése.

(Weisz A. J. tanártól.)

Világos.	**Sötét.**	**Világos.** A)	**Sötét.**
1) V b 3 — h 3	F g 4 — h 3 : A)	1)	H h 7 — g 5
2) H g 2 — f 4 :	e 5 — f 4 :	2) V h 3 — g 4 :	tetszés szerint.
3) F a 7 — d 4 ‡		3) V g 4 — ‡	

Helyesen fejtették meg. *Lessen* : b. Meszéna István. — *Pesten* : Cselkó György. — *Bécsben* : Gold Samu. — *Parabutyban* : Rothfeld József. — *Monokon :* Skvór Antal. — *Kis-Kürtösön* : Csemiczky Károly. — *B.-Ujvároson* : Kovács Lajos. — *Tordán :* Wolff Gábor.

Rövid értesitések. *B.-Ujváros* : K. L. Mind hibátlan, csak a 72-ik sz. f. fő változatában, ha t. i. Sötét K d 5 — d 4 lépéssel védi magát, a második lépés nem helyes. — *Sz.-Fehérvár :* A feladványt köszönettel vettük. A megfejtés ezuttal nem sikerült.

Színházi napló.

Péntek, május 17. *Moesner Mária* k. a. hárfaművésznő *hangversenye.* Ezt megelőzte az „*Angolosan*“ czimü kis vigjáték, melyben Feleki s főleg Szigeti tünt ki. A hangversenyzőnő teljes diadalt aratott hárfajátékával, melynél szebbet, művésziebbet alig lehet képzelni. Ujjai oly könnyüséggel pengeték e költői hangszert, mintha szellő suhant volna végig hurjain. Az átalános tetszés igen sok taps és kihivásban nyilvánult. Előadott darabjai a következők voltak : „Ábránd“ „Don Juan“ dallamaira (saját szerzeménye); „Morceau de salon“ Páris Alvarstól; a Szózat; „Rondeau brillant“ Gode-

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomtatja **Lande**

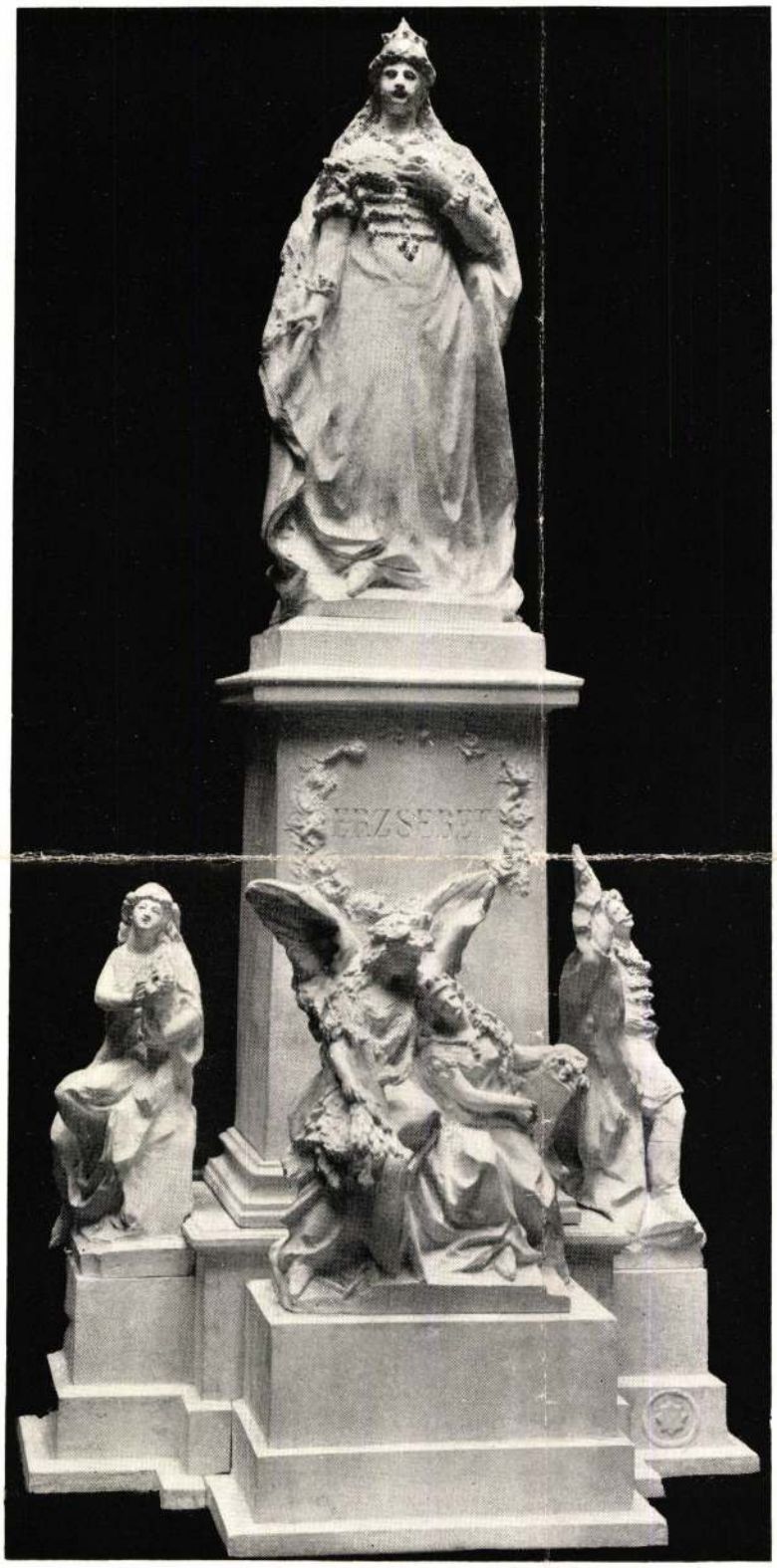

AZ ERZSÉBET-EMLÉKMŰ-PÁLYÁZAT
DUNAISZKY LÁSZLÓ MŰVE
MEGVÉTELLEL KITÜNTETETT PÁLYAMŰ

A tájfestészet nagy, ritka vonzó ereje s szinte megdöbbentő igazsága azonban a színben keresendő s e tekintetben a XIX. század második fele igazán korszakos hatású volt a festészet többi ágaira. A tájfestők voltak első sorban azok, a kik a „plein airt" fedezték föl, kik a fényes napvilágot a vászonra merték vetni s a miről a megelőző korok nem is álmodoztak, az ma valósággá lett: öntudatosan használják a fényt s ezerféle változásait a legsötétebb éji homálytól a legragyogóbb levegőrezgésig. Ezzel új utat nyitottak összes emberi vágyaink megnyilatkozására s e téren várható még a legnagyobb fejlődés, mert nemcsak egyéni törekvéseink, hanem az emberiség közös világnézete arra vár, hogy hatalmas, harmonikus tájképekben méltó kifejezést nyerhessen.

Ha ma egy nemzetközi tárlat angol tájfestményeit nézzük, azonnal szembe fog ötleni az a nagy felfogáskülönbség mely e festőket s különösen a skótokat jellemzi. Ezeknél, különösen Stevenson, Paterson, Morley, Cameron, Grosvenor, Harthey, Frew, Hamilton és Spence tájképein valami közös érdekes tulajdonságot vehetünk észre: azt a törekvést, hogy a látott hangulatot mintegy átszellemülve, saját nemzeti jellegüknek megfelelően adják vissza, s ha néha tapétaszerűvé is válnak, még sem követik el a természeten azt az erőszakot,

AZ ERZSÉBET-EMLÉKMŰ-PÁLYÁZAT
FÜREDI ÉS FÖRK MŰVE
MEGVÉTELLEL KITÜNTETETT PÁLYAMŰ

érdekes fejtegetése tárgyává tette (Das optische Formgefühl) s azon eredményre jutott, hogy a vonal szemlélete mindig bizonyos érzelemmel függ össze, mely lelkünkben hullámzik. Egy-két vonással odavetett vázlat számtalan érzelem forrása lehet, mert nem a vonalnak tulajdonítunk bizonyos becset, hanem magunkat fedezzük fel azon kedélyhullámzásban, melyet a csak odavetett rajz, mint szuggesztiv tényező lelkünkben előidézett. Hangulatkeltő lesz a vonal akkor, ha a festményen inkább sejtet, jelez, mintsem az összes apró részleteket mutatja. Ilyenkor a képzeletnek tág teret nyit s az elnyomott részletek kiegészítése s az ebből eredő lelki öntevékenységünk gyönyörrel tölt el.

AZ ERZSÉBET-EMLÉKMŰ-PÁLYÁZAT
RÉSZLET FÜREDI ÉS FÖRK MŰVÉBŐL

Dunaiszky László Perten.

1853 máj. kiáll. Műegylet.

Krisztus a keresztre feszítés előtt, szobormű, a hercegprimás tulajd. — Ámor Ámorkákkal, szobormű.

1854. máj.-jun. kiáll.: Holly János szláv költő mellszobra, gipsz, Viktorin József tulajd.

1854. aug.-szept. kiáll.: Hős, szobormű gipszből.

1856. máj.-jun. kiáll.: Az ártatlanság, ~~szar~~ carrarai márvány. — Liszt Ferenc archépe, gipsz. — Vörösmarty Mihály archépe, gipsz. — Erkel Ferenc archépe, gipsz.

1857. aug.-szept. kiáll.: Vajda Péter archépe, gipsz. — 3 drb archépszobor, gipsz. — Eszményi mellszobor, gipsz.

1858. nov.-dec. kiáll.: Jókai Mór archépe, gipsz.

1859. febr.-márc. kiáll.: Keresztelő szent János, carrarai márvány, 525 frt. — Nympha és sas, gipsz, 525 frt.

Lahvicska József, Kath. tanító

V. 62.

D

M.D.K.

DUNAISZKY LÁSZLÓ

Kudvay - szobrával art irja Szily Kálmán
egy levelében, (1860. jan. 29.) hogy Grüllich:
Kolóna József szobrával minden ezeke jelenelb.

Soós G.: Izsó Miklós levelei

Budapest, 1958. 127.o. 14. jegyzet.
128.o. 139.o.

DUNAISZKY László szobrász

PROHÁSZKA László: Széchenyi István ábrázolás a szobrászatban. = Pavilon 7 (1992) 36.

a kertek különféle stíluséra
és kertszobrai /fabriques/ nemcsa
/tempiettók, antikos szobrok stb.
/török sátor, gótikus ház stb./,h
sokszor jelképes emlékidézést is
Gessner "siremléke" a körmendi ke

Klasszika és romantika tendenc
zamossága nálunk főleg a 18. száz
első évtizedeiben figyelhető meg
csolatos ágazatok terén, habár úg
elég gyorsan válik uralkodó stílu
kell tekinteni az olyan eseteket,
templom /Moreau/, amely igényeseb
gotizáló vagy egzotikus alkotásai
rosi templombeli szószékét /1809/
vására gótizáló templomát /1810-1
Mihály tervei szerint gótizálóan,
körülburkolt pécsi székesegyház é
stiláris ellentmondásait a közizl
ellenérzéssel fogadta.

Dunaiszky László

1398. Horváth Géza.

Dunaiszky László ~~szobra~~.

Mellig és szembenézve van ábrázolva. Feje kopaszodik, hátrafésült haja és szakálla rövid, bajusza hosszú. Mindkét szemének sarkán és orrának jobb felén egy-egy szemölcs van, homloka és arcza ránczos, nyakizmai pedig látszanak. Inge és oldalzsebes kabátja elől szétáll. Jelzése balról, de hátul: Horváth G. 1903.

szobor

Terracotta, méretei a magasságban 64 és a szélességben 66 cm. — Lelt.sz.1398.--Vétetett az 1913 október 17-iki 159141 sz.leirat szerint a művésztől 1000 K-án (2026-913).-- Kifizettetett 1913 októbei 29-én.-- Elszámoltatott 1913 november 8-án (2103-913).

Sz.n.73-913
2108-913-1
Át.lelt.12461.

3166

Dunaiszky László

1860. jan. – febr. kiáll.: Kazinczy Ferenc, vázlatok gipszből (2 drb.) – Arckép, gipsz.

1860. máj. – jun. kiáll.: Petőfi Sándor mellszobra, gipsz. – Arckép mellszobor, gipsz.

1860. jun. – jul. kiáll.: Reményi Ede mellszobra, gipsz.

1860. ~~okt.~~ nov. – dec. kiáll.: Katona mintaszobra kecskeméti siremlékéhez.

1861. jun. – jul. kiáll.: Arckép, szoborum.

1863. dec. – 1864. jan. kiáll.: Sainson és Delila, gipszcsoport. – Táncosnők, vázlatok gipszből.

1864. aug. – szept. kiáll.: Madonna, carrarai márvány, 350 frt.

Ezüsthajtűk VII. 242.

MDK

Dunaiszky,

Fényes Elek 1836-ban megjelent forrásmüvében:"
"Magyarországnak s a hozzákapcsolt tartományoknak
mostani állapotja statistikai és geogrphiai tekin-
tetben" a jeles müvészek között emliti.
Hunyadi László és Cillei Ulrik párviadaláról ké-
szitett alabástrom szobrot. /Szendrei-Szentiványi:
I.m. 4o4.l.

Pogány Ö.G .: M.szobrászat a 19.sz. elsö felében.
Bp.1939. 26.l.

Dunaiszky László. Sz. 19 ~~7~~.

1817. Vajda Péter mellmebre
1860 Lendvai Marton mebre Neus. Szinl. előtt.
1860 Petőfi, Kasinszy.
1852 Pestjónefvárosi templom márvány-mezei
1850 Kerentlevétel (fa.)
1853 Krisztus a Kerentrefemités előtt.
1859 márvány Ker. Mt. János
1864 — " — Madonna.
1862. A pesti Halter kútja egy Halásleányokkal.
1854-8. Lint. Vörösmarty, Erkel, Jókai, Helly mellu-

volt a kelta, később római *Annamatia* város. A népvándorlás után szlávok telepedtek le a vidéken. Az Árpádok korában több környékbeli községet olvasztott magába, vásártartási jogot nyert, a XIV. század óta mezővárosnak említik. A XII. században alapított bencés apátságát Szent Péterről (a török idők óta Szent Ilonáról) nevezték; hiteles hely is volt. II. Lajos király útban Mohács felé Földváron pihenőt és tanácskozást tartott. A város és vár 1526—1602 közt, majd 1628-tól a felszabadító háborúig török kincstári birtok és erősség volt. Az elnéptelenedett községbe szerbek és németek telepedtek. Az omladozó várban 1705-ben labancok védték magukat Bottyán kuruc tábornokkal szemben. 1729-ben a Ferencrend telepedett le a községben. Az apátságot Mária Terézia megszüntette és birtokait a nagyszombati (ma budapesti) egyetemnek adományozta. P. ORMÓS J.

Dunagőzhajózási Társaság, rövidítve D. G. T. (ném. Erste k. k. priv. Donau-Dampfschifffahrts-Gesellschaft, rövidítve D. D. S. G.), a Dunának és mellékvízeinek legrégibb és legnagyobb hajózási vállalata. 1830-ban alakult és «Franz I.» nevű gőzösével már 1830 szept. 4-én tette meg első útját Bécsből Budapestre. A D. G. T. megalapításánál és továbbfejlesztésénél hervadhatatlan érdemet szerzett Széchenyi István gróf, aki nagy közgazdasági érzékével rögtön helyesen fogta fel a gőzhajózásnak szerepét, maga is vásárolt részvényeket és rábírt erre sok magyar főurat is. A társaság 1835-ben megszerezte az óbudai sziget területét hajójavító és hajóépítő műhely céljaira, 1845-ben már 32 gőzöse és 47 uszályhajója, valamint számos állomása volt és 1853-ban megvette a pécsi szénbányákat, amelyekhez mindjárt vasutat is épített a mohácsi hajó állomásáig. Az 1856-iki párisi kongresszus és 1858-i Dunahajózási szerződés megszüntetvén a hajózásban minden «szabadalmazottságot» és a dunai hajózást teljesen szabaddá téve, sok kisebb-nagyobb hajózási vállalkozásnak szülőanyja lett. Évi teljesítménye a háború előtti időkben elérte az 1 milliárd tonnakilométert és kereken a 100 millió személykilométert. Hajóállományát, állomásait, rakodóberendezéseit és műhelyeit folytonosan fejlesztette. A társaság neve 1918 óta Első Dunagőzhajózási Társulat. Jelenlegi hajóállománya: 64 kerekes, 7 csavargőzös, 1 mótoros hajó, 14 úszódarú, 2 úszóműhely, 1 úszó gőzszivattyú, továbbá 386 vasuszályhajó, 29 petróleum tankhajó és 10 dereglye. SCHWANDA G.

Dunaharaszti, nagyközség Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. központi j.-ában, (1920) 5921 lak. A soroksári Dunaág mellett épült, gyorsan fejlődő község; vasútja, posta- és távíróhivatala van, a fővárosiak kedvelt nyaralóhelye. P. ORMÓS J.

Dunai bánság, Jugoszláviának az az új közigazgatási kerülete, amely a Bácskából, Bánátból, Szerémségből és Északszerbiából alakult (Belgrád, Pancsova és Zimony kivételével). Északról Magyarország, nyugatról a szávai és drinai, délről a moravai bánságok határolják. Székhelye *Ujvidék* (Novi Sad). Területe 30.158 km². Lakossága 2,310.220 lélek. KÖNIGSTÄDTLER O.

Dunai konföderáció, államszövetség terve, amelyet *Kossuth Lajos* különösen Ghyka román herceggel való megállapodás után a XIX. század második felében propagált és amelynek alapgondolata, hogy a dunamenti államok (Ausztria, Magyarország, Románia és Szerbia) államszövetségbe lépnének. Az államszövetségben minden egyes nemzet és faj teljes kulturális és vallásszabadságban, kantonális rendszer szerint élne, ellenben gazdasági és külpolitikai tekintetben egységként szerepelne. A dunai konföderáció tervével szemben a volt monarchia kormányai és államférfiai elutasító álláspontot foglaltak el. Utóbb Jászi Oszkár és társai vetették föl újra a dunai konföderáció gondolatát, amely a világháború után, a párisi környéki békeszerződések okozta visszásságok hatása alatt ismét fölmerült.

Dunaiszky *László*, szobrász, szül. Pesten 1822-ben, megh. u. o. 1904 júl. 3-án. Bécsben, Münchenben és Rómában tanult; az 1850-es évektől Budapesten működött. Anatómiai fogyatkozásokban szenvedő realisztikus kompozícióinál (Sámson és Delila, Keresztelő Szent János, Halászleány) több szerencséje volt arcképszobraival, melyek közül említésreméltók id. Lendvai Márton, Deák Ferenc, Reményi Ede, Horváth Mihály püspök stb. képmásai. SZENTIVÁNYI GY.

turnszeverini zuhatagos szakaszán lényegileg több, a fenékből kiálló sziklacsoportnak eltávolításából, illetőleg hajók által járható csatornának kirobbantásából állt. A munkálatok legfontosabb része a tulajdonképpeni Vaskapucsatorna kiépítése volt, amely a Prigrada nevű sziklacsoportban kirobbantott 73 méter széles, 3 méter mély és két oldalt a legmagasabb vízszín fölé emelkedő töltéssel szegélyezett, mintegy 1800 m hosszú csatornából áll (Verciorova alatt). A munkálatok az 1892. évtől 1898. évig tartottak s az aldunai hajózásra az akadályok eltávolítása igen nagy mértékű könnyítést jelent. ROHRINGER S.

A Duna nemzetközi jogi viszonyai. Az 1815. évi bécsi kongresszus mondta ki a több európai államot átszelő folyókra a szabadhajózás elvét és az egységes hajózási rendészet és illetékrendszer szükségességét. A bécsi kongresszus elveit azonban a Dunára csak az 1856. évi párisi békeszerződés alkalmazta. A párisi békeszerződés felállította az európai Dunabizottságot, melynek tagjai Ausztria, Porosz-, Orosz- és Franciaország, Szárdinia, Anglia és Törökország voltak s egy parti bizottságot, melyben Ausztria, Württemberg, Bajorország és Törökország kapott képviseletet. Az európai bizottság feladata volt azoknak a munkálatoknak végrehajtása, amelyek Isacceatól lefelé a Dunatorkolatban a hajózás akadályainak elhárítására szükségesek voltak. 1865-ben megkötötték a galaci egyezményt, mely a Dunatorkolatokat és az európai bizottság összes munkálatait, személyzetét és intézményeit semlegesnek mondta ki. Az 1878. évi berlini szerződés kiterjesztette a Duna semlegességét a Vaskapuig s azon alul a torkolatig az összes erődítmények lerombolását rendelte el. Az európai Dunabizottságban Románia is képviseletet nyert.

A világháború befejezése után a Duna nemzetközi jogi helyzetét az új Duna-egyezmény két nemzetközi bizottságot állít fel; az egyik az *Európai Dunabizottság*, mely egyelőre Franciaország, Anglia, Olaszország és Románia képviselőiből áll és illetékessége az ú. n. tengeri Dunára, vagyis a Dunának tengeri hajókkal is járható Braila és a torkolat közötti szakaszára terjed ki. A másik bizottság a *Nemzetközi Dunabizottság*, melynek illetékessége az ú. n. folyami Duna, vagyis a Duna Ulm és Braila közötti szakaszára és nemzetközinek nyilvánított mellékfolyóira terjed ki. Képviselve vannak benne: Magyarország, Ausztria, Németország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Bulgária, Románia, Anglia, Franciaország és Olaszország. VAJNA I.

Dunaalmás, nagyközség *Komárom* és Esztergom e. egyesített vm. tatai j.-ában, (1920) 982 lak. Vasútállomása, postahivatala és telefonja van. Határában nagy kőfejtők, kőfeldolgozótelep, kénes forrás. A forrás vizét fürdőül és ivókúrára használják. Ref. templomának egy része a hajdani bencés templom maradványa. A kolostor elpusztult; romjai közt írták alá a zsitvatoroki békét. A községben élt a XVIII. században *Wály* prédikátor, *Imperátorok tükre* c. műve az egyik első magyar éremtani kézikönyv. Itt lakott Csokonai Lillája is. P. ORMÓS J.

Dunabogdány, nagyközség Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. pomázi j.-ában, (1920) 3028 lak. Dunai gőzhajóállomása, posta- és távíróhivatala van. Határában a Csódi hegyen nagy andezitbányák vannak. Az ott fejtett kővel burkolják Budapest utcáinak nagy részét. Váradpusztán volt a rómaiak egyik legnagyobb katonai tábora. 1930-ban tárták föl a jó állapotban megmaradt alapjait; számos fegyver, pénzdarab stb. került napvilágra. P. ORMÓS J.

Dunacsún, kisközség Győr, *Moson* és Pozsony e. egyesített vm. rajkai j.-ában, (1920) 650 lak. U. p. és u. t. Rajka.

Dunaegyháza, nagyközség Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm. dunavecsei j.-ában, (1920) 2153 lak. Vasútállomása, posta- és távíróhivatala van.

Dunaföldvár, nagyközség Tolna vm.-ben, a Duna mellett, járási székhely, (1920) 11.733 lak. Vasúti és gőzhajóállomása, posta- és távíróhivatala, több pénzintézete és szövetkezete, téglagyára, számos iskolája és egyesülete van. Közúti Duna-hídját 1930-ban adták át a forgalomnak. A neolitos kőkorszak óta lakott hely; vaskori földvárak nyomait mutatták ki a határban. A jól felismerhető római (aquincum-mursai) út mentén erődítések állottak; emlékkövek, pénzek stb. nagy számban kerültek elő. Valószínű, hogy Földvár határában

Dunaiszky László

Vas. Újs. 1904. 862 l

A Nemzeti Szalon új kiállítását deczember 4-ikén nyitotta meg *Berzeviczy* Albert közoktatási miniszter, nagy közönség jelenlétében. Ott voltak többek közt *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, báró *Forster* Gyula, a Képzőművészeti Tanács elnöke, *Szmrecsányi* Miklós miniszteri tanácsos, művészeti főfelügyelő, *K. Lippich* Elek osztálytanácsos, a művészi osztály vezetője. Berzeviczy minisztert *Ernszt* igazgató üdvözölte ; a miniszter röviden válaszolt s azonnal elindult a kiállítás megtekintésére. Az új kiállítás főczélja, hogy a műértő közönség a karácsonyi ünnepekre válogathasson ajándéknak szánt művészi képek közül. *Benczúr* Gyula két amorettje, *Munkácsy* Mihálynak Petőfi költeményéhez, «Befordultam a konyhába» fiatal korában (1867) festett képe a tárlat legelső darabjai, de van még sok jó festmény kiváló nevű művészektől, most mutatkozó tehetségektől. A szobrok közt is elég a művészi. Szendéné-Dárday Olga, egy fiatal hölgy, atyját, Dárday Sándort ábrázolta mellszoborban, nem közönséges képességgel. *Dunaiszky* László úttörő szobrásznak, ki nem régen hunyt el, több szobra s ezenkívül Lőrincz fiától fafaragású szobrok vannak kiállítva. A Nemzeti Szalon ügyvezető igazgatója, *Ernszt* Lajos 400 koronás díjat alapított oly művek számára, melyeket először a Szalonban állítanak ki. Ezt a díjat a biráló-bizottság *Kacziány* Ödön «Város-égés» czímű képének itélte oda.

tejezoztatást nyújt a közönségnek a magánhasználatra szánt telefonokról és egyéb villamos berendezésekről, ellátva 23 mintával és 4 táblázattal is. A telefonvonalat létesíteni kivánókra nézve igen hasznos könyv nemcsak az ilyen berendezést óhajtó magánosok, gyárosok, uradalmak, ipari és közlekedési vállalatok, stb. hanem azon közhatóságok számára is, melyeket a törvény a telefon és villamos berendezésére hatáskörrel felhatott és a nélkülözhetetlen. A csinos kiállitásu könyv *Szalay* Péternek, a magyar posta, távirda és távbeszélő elnök-gazgatójának van ajánlva. Megrendelhető 2 koronáért a szerzőnél, Budapest, Lógody-utcza 33 szám.

Már holnap minden óra bút meg bajt hoz.
Mert holnap immár mind azon sohajtoz,
Szokott nyügébe hogy majd visszatér.

Pajzán legényke!
A te virág-korod
Ép ilyen széleskedvü nap,
A legderűltebb, legvigabb,
Ha meg közbéléd ünnepé.
Elvezd, ham! Oly édes ez a lét,
Oly szép e kor!

Nem mondok egyebet.
De ah! viseljed könnyü szívvel,
Hogy messze van még ünneped!

1324 Kains: Die Derbheiten im Reden des Volkes. Sprüchwörtes. F 4.-

1192 Emléklap Katona József emlékszobrának Kecskeméten 1861 máj. 20.-an történt leleplezési ünnepélyéről, Kecskemét, 1861. " 1.50

Kazinczy

1336 Baross Gy.: Kazinczy Ferencz és Kadvánszky Teréz, Bp. 1908. " 1.50

1343 Berz Gy.: Kazinczy irói összekötteté-sei fogsága idejeig. Esztergom, 1916. " 1.20

1338 Berzsak J.: Az ókori classicusok és Kazinczy. Bp. 19[illegible]. " 1.80

1340 Kaufmann L.: A görög és római classi-

Dunaiszky K. (?)

/ kerületének elöljárója

40 IV.-2 21
112

zékesfőváros XI. kerületi
parancsnokság.

i András

Ovente

H.

1. Lágymányosi u. 16

pritékmintája 1939 — 10791

Ernst Múzeum aukciói XLVII
II rész

583. FALI DISZTÁL, aranyozott ezüst. 80.—

584. NAGY DISZTÁL, aranyozott ezüst. Augsburg, XVII. sz. 150.—

585. MADONNA DOMBORMŰ, szineze fatt. 100.—

586. 16 KARD ÉS 1 BUZOGÁNY. Magyar. 200.—

587. KÁLYHAMINTA, mázas cserép. Magyar, XVIII. sz. 80.—

588. SZÖVŐÁLLVÁNY. Magyar, XVII. sz. 100.—

589. KÉTOSZLOPOS ÓRA, réz. Magyar, biedermeier. 50.—

590. TÜKRÖS LÁDIKA. Magyar, biedermeier. 40.—

591. TÁLCA, lakkfestékkel. Neobarokk. 40.—

592. JÓKAINÉ LABORFALVI RÓZA, bronzozott cink. Dunaiszky L. műve. 100.—

593. MAGYAR VÉRTEZET, kovácsolt vas, rézveretekkel, magyar cimerrel. 300.—

594. KÉT VÁZADISZ, aranyozott fa. 40.—

595. KÉT NAGY KÉPKERET, aranyozott fa. 150.—

596. KORONGOS CSUTORA, mázas cserép. XIX. sz. 150.—

597. FAJÁNSZTÁL. Strassburg, XVIII. sz. 15.—

598. FAJÁNSZTÁL. Strassburg, XVIII. sz. 15.—

599. FAJÁNSZTÁNYÉR. Strassburg, XVIII. sz. 12.—

600. TÁNYÉR, kinai porcellán. XVIII. sz. 12.—

601. TÁNYÉR, Bécs, Dr. Paquier-korszak, 1730 k. 12.—

602. NYOLCSZÖGŰ TÁNYÉR, kinai porcellán. 12.—

603. TALPAS TÜKÖR, ezüst, két angyallal, bronz és márvány talapzaton. *V. Romanello* munkája. Olasz, XIX. sz. Ezüstsuly 3660 gr. 200.—

604. KÉT GIRANDOLE, aranyozott bronz. 120.—

605. CSENGŐHUZÓ, gyöngyhimzés. Neobarokk. 30.—

606. KÉT FÖDELES VÁZA, kinai disszel. Herendi porcellán, 1914. 90.—

607. A CSOKOLÁDÉS LEÁNY, nagy porcellánszobor. Meissen, XIX. sz. 50.—

608. ALVINCI KORSÓ, fajánsz. XVIII. sz. 30.—

609. ALVINCI KORSÓ, fajánsz. XVIII. sz. 12.—

610. FAJÁNSZ-KORSÓ, osztrák. XVIII. sz. 25.—

611. SZENT GYÖRGY A SÁRKÁNNYAL, öntött ezüst, márvány talapzaton. Bécs, XIX. sz. 160.—

612. KÉT GYERTYATARTÓ, ezüst. Bécs, 1807. 60.—

613. DISZTÁL, ezüst. Német, XIX. sz. 280.—

614. KÉT KAROSGYERTYATARTÓ, ezüst. Pest, 1829. 1800 gr. 300.—

549. DOMBORMŰ, angyal keresztelő Szt. Jánossal. Faragott fa. Osztrák, XVIII. század. 60.—

550. KIS DISZTÁNYÉR, jelenettel, ólom. 60.—

551. NŐI MELLSZOBOR, alabástrom. 100.—

552. SZEKRÉNYÓRA, Boulle-berakással. 110.—

553. ÁLLÓ ÓRA, aranyozott bronz. Besztercebánya, 1830 k. 100.—

554. LANTALAKU ÓRA, empire. 120.—

555. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Bécs, XVIII. sz. 80.—

556. ARANYOZOTT CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Bécs, 1817. 50.—

557. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Bécs, 1813. 50.—

558. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Bécs, 1830. 40.—

559. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Bécs, 1835. 50.—

560. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Velence, XVIII. sz. 25.—

561. CSÉSZE ALJJAL, porcellán. Herold, Meissen, 1735 k. 120.—

562. CSOKOLÁDÉS KANNA, porcellán. Meissen, 1730 k. 100.—

563. ÜGETŐ KOCSI, ezüst, versenydij. 2150 gr. 215.—

564. NYELES KÁVÉSKANNA, ezüst. Bécs, 1805. 180 gr. 36.—

565. FALI SZENTELTVIZTARTÓ, ezüst. Olasz, Louis XVI. 20.—

566. KÁVÉSKANNA, ezüst. 267 gr. 50.—

567. ILLATSZERES PALACK, üveg és ezüst. 25.—

568. ILLATSZERES PALACK, üveg és ezüst. 15.—

569. NÉGY SÓTARTÓ, ezüst. 225 gr. 25.—

570. KÉT PORCELLÁNVÁZA. Sêvres, XIX. sz. 80.—

571. TIZENKÉT TÁNYÉR, porcellán. Meissen. 80.—

572. HALALAKU VÁZA, porcellán. Herend, 1860 k. 60.—

573. IMMACULATA-SZOBOR, mázas cserép. Német, XVIII. sz. 50.—

574. SZEKRÉNYÓRA. Pest, Louis XVI. 30.—

575. EGYSZEMÉLYES EVŐKÉSZLET, ezüst. Bécs, 1840. 15.—

576. VERDURE, Flamand, XVII. sz. 275—230 cm. 950.—

577. ELHAGYATVA, márványszobor, talapzattal. Pásztor János műve. 100.—

578. ÜLŐ MADONNASZOBOR, szinezett fa. Olasz, gót. 500.—

579. FADOMBORMŰ, félalakokkal. 100.—

580. OVÁLIS DISZTÁL, aranyozott ezüst. 60.—

581. OVÁLIS DISZTÁL, aranyozott ezüst. 60.—

582. DISZTÁL, aranyozott ezüst. 70.—

DUNAISZKY LÁSZLÓ

ajánlólevelével Münchenbe ment, Schwanthallernél akart tanulni, de nem talált meghallgatásra. 1846-ban ismét Pesten főként festészettel foglalkozott. Ez időből ismert festménye: Hunyadi László átveszi Nándorfehérvár kulcsait. 1847-ben készítette Sárváry Pál mellszobrát a debreceni Református Kollégium megrendelésére. 1848-ban Weimarban Liszt Ferencről egy domborművet mintázott (Kat. 69). Hazatérve 1848 végén kisméretű Kossuth szobrokat árult, darabját 5 forintért. A szakirodalom ezeket a szobrokat gyakran összetéveszti Schossel András ugyancsak 1848-ban mintázott Kossuth szobrával (Kat. 104). Kilátástalan helyzete miatt 1849-ben Londonba emigrált, ott is halt meg teljesen elfeledve 1850-ben.

Irod: Bögel 1961

69. Liszt Ferenc arcképdomborműve, 1848 *50.*

márvány, 31,5 cm
Jelezve a nyaknál: C. DOSNAY. WEIMAR. 1848.
MNG ltsz. 4150

Az ovális alakú vörösmárvány lapra felragasztott carrarai márványdomború a fiatal Liszt Ferencet ábrázolja. A kissé idealizált portré antik gemmák ábrázolásmódját követi, bár megfogalmazásában kissé rideg, szigorúan racionalizált. A szobor 1912-ben Berkes Ferencné tulajdonából került a Szépművészeti Múzeum gyűjteményébe, majd 1957-től a Magyar Nemzeti Galériába. Szerepelt a SZM Modern szoborgyűjtemény 1926–32. évi kiállításán.

Irod: Petrovics 1932, 12, 12. sz.; Csap 1959. I/a. 81.

P.L.

DUNAISZKY LÁSZLÓ (Pest, 1822 – Budapest, 1904)

Dunaiszky Lőrinc szobrász fia. A szobrászatot apja műhelyében kezdte tanulni, már 12 évesen egy síremléktervével szerepelt kiállításon. 1840-ben Bécsbe, majd Münchenbe ment a Képzőművészeti Akadémiára, ahol Schwanthaler tanítványa volt. Ausztriai és olaszországi tanulmányútjai után 1850 után jött vissza Pestre, s hamarosan a legkeresettebb arcképszobrász lett. Első nagyobb műve, melyet Tomory Anasztáz megrendelésére készített: Lendvay Márton színész szobra. (1859; egykor a Nemzeti Színház előtt, ma Budán,az Országház utcában áll). Ugyancsak Tomory megrendelésére készítette Katona József szobrát is 1860-ban (ma Kecskeméten). 1862-ben a londoni kiállításon mutatták be Sámson és Delila c. márványkompozícióját, melyet ott meg is vásároltak. 1862-ben állította fel Halászlány című szobrát a pesti Hal-téren (ma romos állapotban a Népligetben).

Számos kiemelkedő személyiség portrészobrát készítette el 1850–1860 között (Holly János szlovák költő, Liszt Ferenc, Vörösmarty, Erkel, Jókai stb.). 1866-ban részt vett Széchenyi István szobrára kiírt pályázaton, de sikertelenül.

Művészet Magyarországon 1830 - 1870
MTA MKCS - MNG Bp. 1981.

Sikertelenül pályázott már 1863-ban a Vigadó szobraira is Alexy Károllyal szemben. Történeti tárgyú (Hunyadi és Czillei párviadala), vallásos és mitológiai témájú szobrokat egyaránt alkotott (Keresztelő Szt. János, Nyugvó harcos, Küzdő harcos), de nem volt idegen tőle az elbeszélő jellegű, romantikus téma sem (Leányrablás). Az 1870-es évektől az eklektikus épületekkel gazdagodó Budapest dekorációs munkáiban vett részt. Készített síremlékeket is, közülük kiemelkedik Horváth Mihály történetíró síremléke.

70. Fiatalkori önarckép, 1850 körül *51.*

gipsz, 24 cm
Jelezve a talapzat bal oldalán: DUNAISZKY
MNG ltsz. 7901.

A mellszobor hosszúhajú, szakállas, magas homlokú fiatalembert ábrázol. A hermaszerűen végződő talapzat a jobb és bal oldalon simán lecsiszolt. A finom felületkezelés mellett feltűnően oldott a haj, a szakáll és bajusz mintázása. A portré magabiztosságot és önelégültséget áraszt.

A szobor egy Leféber nevű családtól került 1940-ben a SZM-ba, majd 1957-től az MNG-ba.

Irod: Csap 1959. I/a 82; Dömötör I.: D. L. M 1904, 316–319.

P.L.

71. Nyugvó harcos, 1860 körül *75.*

terrakotta, 28,9 cm
Jelezve a talapzaton: D.L.
MNG ltsz. 2611

Hatszögletű talapzaton álló, páncélingben, mellvasban és lábvasban, valamint fegyverköpenyben ábrázolt középkori harcos alakja. Egyenes kardját farönkre támasztja. Feje kissé előre esik. Sisakja alól dús, hullámos haj omlik ki, a harcos hosszú bajuszt és rövid körszakállt visel. Koronaalakú sisakján sas és babérdísz, mellvasán kereszt. A szobor feltehetően szent lovagot, királyt ábrázol. A ruha és a fegyverzet ábrázolása feltűnően jó archeológiai ismeretekről tanúskodik.

Irod: Csap 1959, I/a. 84.

P.L.

72. Petőfi álló alakja, 1866 *77.*

terrakotta, 38,5 cm
Jelezve a talapzaton: D.L.
MNG ltsz. 56.215–N (FK. 6490).

A Petőfi-szobor pályázatára készült terv. A költőt dolmányban, vállán köpönyeggel, jobbjában lantjával, bal kezében papírtekerccsel ábrázolja. Lábainál hátul fekvő oroszlán. A kis vázlat szinte a későbbi Petőfi-ábrázolások, emlékszobrok valamennyi kellékét és jelvényét felhasználja, mintázása azonban megőrzött valami frisseséget és üdeséget.

Vétel útján, özv. Deák Tamásnétól került a múzeum gyűjteményébe.

Irod: Csap 1959, I/a. 85.
Kiáll: a PIM Petőfi kiállításán (1972); a 175 éves a MNM c. kiállításon 1977.

K.M.

A Haske Ferenc rajza után Rusz Károly által készített metszeten Engel műtermének részletét láthatjuk, a Széchenyi-emlékmű végleges méretben készült modelljével. A hatalmas méretű szobrot állványzat veszi körül, melynek tetején a szobrász az öntődei szállítás előtti utolsó simításokat végzi. A kép baloldalán külön talapzaton ott áll az emlékmű kisméretű modellje. Az előtérben érdeklődő látogatók.

A rajzoló és metsző adatai: **HASKE FERENC** (?, 1833 – Bp., 1894) réz- és acélmetsző, kőnyomdász. Magyarországon és Lipcsében töltött tanulóévei után pesti kőnyomdákban dolgozott, főleg arcképeket rajzolt. 1850-ben saját kőnyomdát és fametsző műhelyt nyitott. A Vasárnapi Újság és a Hazánk s a külföld grafikusa volt. Később a M. kir. állami nyomda műszaki tisztviselője.

72

71

108

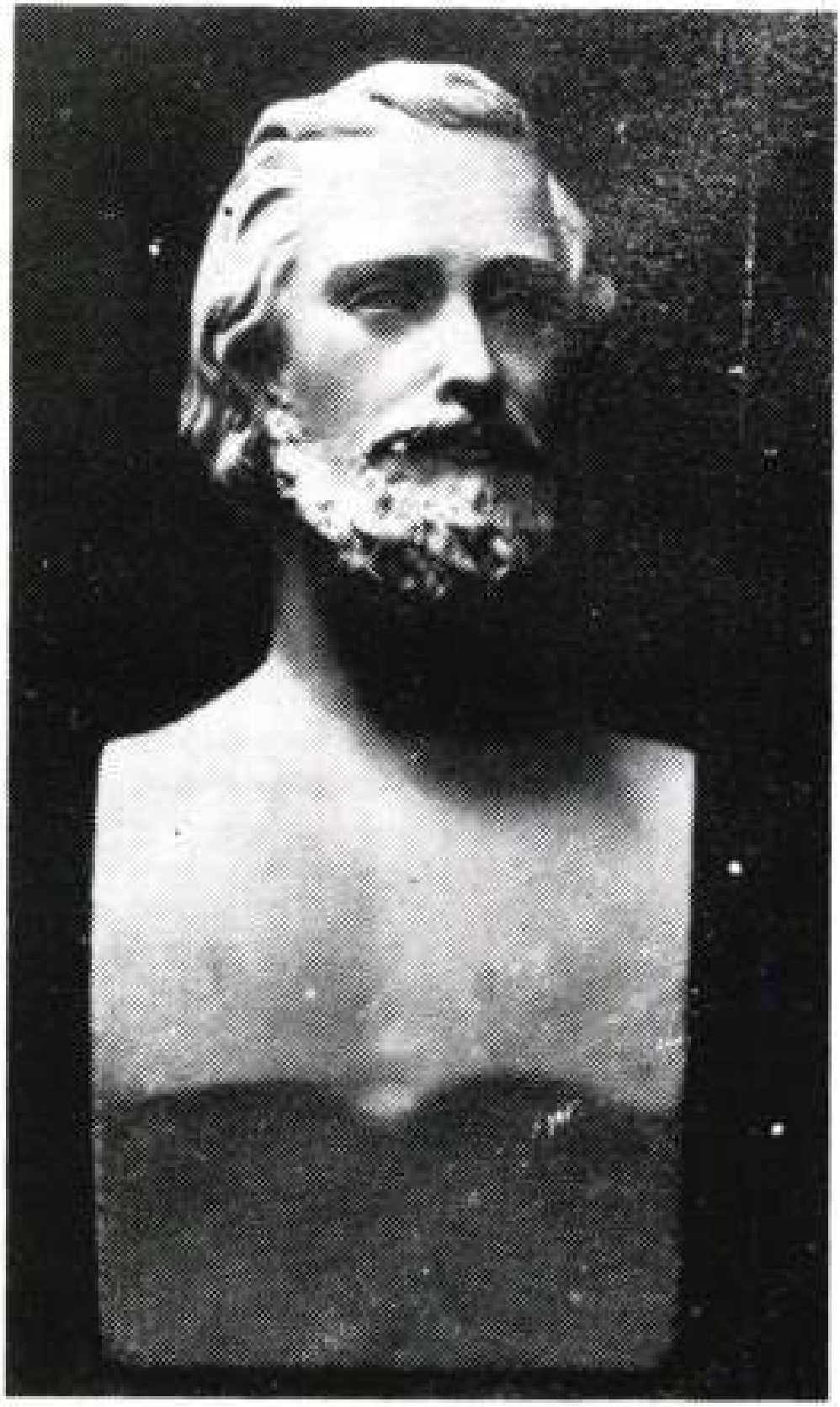

Katona József ellopott szobra

■ Sümegi György

Kecskemét első, köztéren fölállított Katona-szobra ellen alig helyrehozható, durva merényletet követtek el: a július elsejéről másodikára, vasárnapról hétfőre virradó éjszakán ledöntötték, ellopták. *Dunaiszky László* (1822–1904) „leleplezési ünnepély" keretében 1861. május 20-án fölavatott szobra 139 évig és 43 napig mutatta a Bánk bán írójának arcát.

Július 4-én reggel 1,7 kilogramm ólomhulladékot, lemeztörmeléket, szobortöredéket tudtam fölszedegetni belőle. Egy jó maroknyi maradt a valószínűleg beolvasztásra ítélt ólomöntvényből. S az üresen árválkodó posztamens, a plasztika hűlt helye. A vádló ürességet. A szobortalan plinthosz (talplemez), a szobrától megfosztott talapzat: torzó. A köztéri fémszobrok pestise ezt is elérte. Az utóbbi években fölerősödött vandalizmus nincs tekintettel sem az alkotókra, sem az ábrázolt nagyságokra, hiszen korábban már sok költő, író szobra (például *Vilt Tibor* margitszigeti ülő *Madách*a) esett áldozatul a parttalan szoborpusztító szenvedélynek.

A szobrot nem egyszerre lopták el, megcsonkításának folyamata most csupán betetőződött. Az 1970-es évek derekán már kitépték az alépítményt a szobortartó hengerrel összekötő, nyolcszögletű középrész elé helyezett koszorús-maszkos öntvénydíszt. Vagyis az író szobrát – s ebben kivételes a története – két részletben, két alkalommal rongálták, illetve tették tönkre.

Katona első szobrát *Czélkuti-Züllich Rudolf* 1857-ben készítette el – *Tomori Anasztáz* megbízására –, s az első, szabadban fölállított hazai emlékszoborként helyezték el (1858. június 8-án) a Nemzeti Színház előtti kertben. E sikertelen Katona-ábrázolást eltávolították eredeti helyéről, 1881-ben Kecskemétre szállították (jelenleg a Katona József Gimnáziumban található).

A Dunaiszky László mintázta szobor előtörténetéhez tartozik *Vahot Imre* 1853-as fölvetése, miszerint Kecskemét „méltó reá, hogy ő emeljen szobrot emlékének". Gyűjtést szerveztek, amelybe a két, Horváth Döme-féle (kecskeméti) Bánk bán-kiadás (1856, 1860) jövedelme is befolyt. A kiadó jelzi, hogy „a síremlék készítésével, a beadott görög stílbeni rajzterv szerint" Dunaiszkyt bízták meg. Eredetileg a drámaíró Szentháromság temetőben található sírjára szánták az emléket – erre egyértelműen utal az alépítmény –, de végül is az Új téren, a vasútkertben állították föl.

A 103 centiméter magas szobor Katona József B*arabás Miklós* litográfiái (1856, 1860) által ismertté vált arcképét mintázta, mivel ez felelt meg a kor és a megrendelő ízlésének. (Korabeli, autentikus portré nem maradt fönn Katonáról; a XIX. század közepéről származó pasztellkép is csak egy hitelesnek föltételezett ősképről készített másolat lehet.)

Dunaiszky mellszobrán ilyen öltözetben (volt) látható a nagy drámaíró: kihajtott gallérú ing, nyakban megkötött, széles sál, fölötte gombos, magas nyakú mente, amely elöl drapériaszerűen hullámos. Nyakában búzakalászból font, kétsoros koszorú. Haja nagy tincsekbe rendezett, igen dús. Ajkának vonala határozottan metszett, homloka magas. A szem, a szemhéjak és a szemöldökívek elhelyezése jól mutatja, hogy a szobrász mintázáskor természetszerűen számolt a szobor magas talapzatra (270 centiméter) helyezésével, a plasztika alulnézetből való szemlélésével.

Az emlékművön együtt érvényesült a késő klasszicizmus fölfogása és Barabás Miklós idealizáló ábrázolásmódjának átvétele. A költő szoborarca derűt és ünnepélyes nyugalmat árasztott. Éles ellentétben állt *Déryné* Katonát hitelesen megidéző leírásával: „Igen különös egyéniség volt. Nagy különc, szörnyű komoly mindig, s igen rövid beszédű. (...) Alakja elég csinos volt, sugár termettel, de arca nem volt szép. Haja gesztenyeszín, de úgy állott, mint a szeg."

Az eltüntetett Katona-szobor pótlására több lehetőséget kell fontolóra venni: ha fönnmaradt valahol a szobor mintája – vagy esetleg másodpéldánya –, akkor újraöntéssel pótolható a mű. Ha ilyen nincs, akkor a terv és a létező fotók alapján akár újramintázható vagy (lopás ellen biztonságosabb lenne) újrafaragható: kőből, márványból. Harmadik lehetőségként fölvethető: az eredeti talapzattal harmonizáló, teljesen új szobor (pályázaton történő kiválasztással) elkészíttetése.

Dunaiszky László valószínűleg nemesfém-kereskedés(ek) olvasztókemencéjében megsemmisült Katona-szobrának pótlására gyűjtést kellene hirdetni, ahogyan annak idején tették. Kecskemét városukat és annak művészeti emlékeit szerető, becsülő polgárai nemrég példamutatóan fölújíttatták a Katona József nevét viselő színház előtti barokk Szentháromság-oszlopot. Ha keserű szájízzel is, de most követniük kellene a saját példájukat. Kecskemét legnagyobb fiának becses emlékét tisztelve.

tudományos, demográfiai trendeket nézi, jogos. Ám a védekezése leginkább csak a siránkozással s annak patetikus változataival írható le, amely mindent és mindenkit okol, de a saját önzését mintha kifelejtené az ide vezető útból, pedig... és holott... ebben a modern kori önzésben van az eb, akarom mondani, a nemzet jövendője elhantolva.

Nem cinikusan beszélek és tudom, hogy kiknek szólok. A barátaimnak, a közvetlen rokonaimnak, az utcabélieknek, a községemben, a városomban élőknek. A velem egy buszon utazóknak, az ugyanabba a templomba járóknak, a valahai iskolatársaknak stb.

József Attila ezt írja Juhász Gyulához című korai, szép versében: „mert hogyha nem remél a költő, más ki remélne az új hazában?"

Trianon után vagyunk két évvel, a fiatal József Attila is tragédiaként élte meg az ország szétdarabolását, mint ahogy *Babits*, *Kosztolányi*, *Karinthy* is. De az új haza, a területében és népességében alaposan megfogyatkozott, élni akart. Átkozódva, sírva, majd mindent visszakövetelve, de élni.

A költők a reménység helytartói, mondjuk tovább *Illyéssel*. A legpeszszakos válásnak, amelyet nem a szülők gondoltak el egy zaklatott pillanatban, hanem a távoli, sosem látott, gazdag és tájékozatlan rokonoknál jártak ki a szomszédok. A területi megfogyatkozás, az élő test részeinek elmetszése a lelkekben végezte el a legnagyobb csonkolást. A remény- és hitfogyatkozás ragályát és bűnét civilizációs, materialista pótszerekkel, illetve az emberi esendőség dominatív túlzásaival próbálta és próbálja feledtetni.

József Attila Gyönyörűt láttam című versének utolsó három versszaka félelmetesen aktuális ma is. Egyik sorában ez áll: „Jogállamban a pénz a fegyver." Ez a fegyver öl. Önzővé tesz, hiszen megszerzésének és elosztásának módja az emberi jellemet állítja próba elé. A lelkiismeret elaltatása, a mának élés olyan dimenzióban zajlik, amely minden józanságot és mértékletességet kiiktat. Hiszen a világminták és -trendek mind arra szólítják fel az egyént, hogy éljen jól, szerezze meg mindenáron az élet élvezetének drága cikkeit. Habzsoljon fölösen is, és ne törődjön azzal, mi van körülötte. Illetve nézzen körül, és tanulja el a „még jobb" példákat. Érje utol azt, akinek többje van. torzítják az embert. Paradicsomi állapotban, gyermeki örömmel tépdesi a gyümölcsöket az éden fáiról. Keringőzik az áruhegyek, polc-Himaláják között. És fizet, aztán autójához tolja a sört, a mogyorót, a chipseket meg a drága húsokat, a ritka déligyümölcsöt, a legjobb sajtokat és a reklámokban naponta sztárolt piperecuccokat. Aztán a legújabb (mintakövető) szabadidőruhában kimasíroz a csak magára figyelő fogyasztói társadalom öntudatos egyenpolgára. És a hétvégére gondol, amikor főnökeivel piknikezik: pozícióit erősíti, kapcsolati tőkéjét egy kis grillezés közben sokszorozza, és elgondolja, hogy az idén nyáron olyan távoli szigetre utazik, ahol még alig jártak előtte. Olyan videokamerát visz magával, amelyik testére erősítve automatikusan rögzíti a látványt, akkor is, ha erről netán az élvezetek habzsolása közben elfeledkezne. Elmondani nem tudná, otthon majd belöki a kazettát: nézzétek, barátocskáim, s irigykedjetek! Képzelete határai eddig terjednek.

Drága a benzin, sőt egyre drágább. Az autók száma egyre növekszik, hiszen már a családtagok is külön, saját autóval növelik az autósor hosszát. Mindenkinek jár egy autó. Ezek az „börtönbe", ahol a pénz a fegyver. Mert jogállam van. A jogállamot a pénz mozgatja. Meg a siker, a mindenáron való emelkedés.

Ha lefelé (is) vezet az út, akkor a kétségbeesés következik. A jólét nem a nagyobb családokat szereti. Ott nem talál fogást. A pénzkereső magára keres. Másra, másokra is már sokkal több energia, önmegtartóztatás, lemondás kéne. Ezt nem érti, pontosabban nem akarja érteni. Fölméri, ha nincs kölyke, vagy ha csak egy van, kevesebb a gondja, több jut saját magára. Egyszer élünk...

És akkor mi a baj? Ki szólhat ebbe bele? Senki. Állampolgári jog a jogállamban, ahol a pénz a fegyver. Az önzés. Állampolgári jogon lehetsz boldog és boldogtalan, szerencsés és szerencsétlen. Rendelkezhetsz egyetlen életeddel. Élsz, hajszolva magadat a boldogságba. Lehetsz öngyilkos is. Hallom a döbbenetes történetet egy ismerős család tragédiájáról. A férfi, még jóval innen az ötvenen, sikeres, mondhatni gazdag vállalkozó lett éppen az elmúlt tíz esztendő ködbe vesző privatizációi okán. Egyik nap sietett, de nagyon, sőt még alkohol is hajtotta az új, gyönyörű kocsiját. Igazoltatták, és mint visszaeső ki-

zakban. A nehezen mozdulást, az igazi elszánás hiányát, a beismert tétovaságot ismét csak arra kell visszavezetnem, hogy a szekularizált, modern ezredvégi ember Isten reménysége, bátorító szavainak meghallása nélkül akar boldogulni, s így saját erőből válik semmivé és senkivé. Válik önmaga rabjává, szolgájává, miközben azt hiszi, hogy határtalanul szabad.

A remény fontosságáról szóltam. Ezt a magam területén konfesszionális értelemben is kinyilvánítottam épp akkor, amikor a rendszerváltozás első pillanataiban különösen élesen vetődött föl a kérdés: hogyan, milyen lelki munícióval (tartalékokkal, jövőképpel) vergődünk tovább és gázolunk át majd az új évezredbe? Jegyezvén szalmaszállal című versemet így zártam:

„... kívül és belül:
poklosan örvényült, háborult világ,
de a remény sohasem meghaló,
ha minden utolsó szalmaszál
ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ!"

Ennél többet ma sem tudok mondani.

(Az írás megkésett válasz Solymosi Frigyes akadémikus körkérdésére)

Dunaiszky László

Brest Halászkút, Nép-
liget.

Liber Brest szobrai

151.

Dunaiszky László

gróf Széchenyi István mell-
szobra

4. **U. a.** Mellszobor, fehér márvány. Dunaiszky László (1822—1904) műve. Jelzése: Dunaiszky L. Budapest 1877. (1508. sz.)

Széchenyi-Museum

Dívald Akad. palotája

80. l.

A

. Kir. József Nádor Műegyetem Budapesten székelő karaira beiratkozott az

| | | |

Dunaiszky László

Erőd

Kreilisheim

13. tábla

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Dunaiszky László

Halászkut a bpesti
Népligetben, repr.

Lykanomzromantika
329. l.

Schinko János, miszenni a Volga

IX. 87.

MDK

Dunajszky László, szobrászm.
1822-1904.

328. Jókainé Laborfalvy Róza /1817-1886/
kisméretü mellszobra. Bronzozott ón.

Székesfövárosi Történeti Muzeum.

Höllv. Nemz. Szing. kiáll. 49.2.

MDK

Dunaiszky László, szobrász

M. kir. Operaház diszitö szobrai. 1875-84.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 62. l.

M. D. K.

Dunaiszky László ~~[illegible]~~ nobrász

id Markó K. mellszobra

Pogány. Markó 453.

Dunaiszky László

MDK

Deák mellszobra

Mücsarnok 1878. nov.31

Dunaiszky

"Jeles szobrászunk" a párisi mükiállitásra készült Pannonia c. szobrát befejezte és kiállitotta Kétsas utcai mütermében,-közli a Müvészet c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1855. febr. lo.
8. sz. 16o. lap

M.D.K.

Dunaiszky L. szobrász

az épitési bezöttség felhivására, mintázat küldött a dalszinház külsején alkalmazandó 16 szoborra."

Vállalkozók Lapja.

~~Épitőipar - Épitőművészet, Bp. 19 évf. sz.~~

Bp. 1880. I. évf. ápr. 11. sz.

Dunaiszky László MDK

Gróf Széchenyi István, márványmellszobor

Mücsarnok 1903/4. téli kiáll.

Lajló MDK

Dunaiszky ? nobrán

Két pályatervet küldött a kéche
nyi nobre pályázatra, azonkívül
egy mellnobrot.
Réztven a talepnat domborművének pály
zatán.

Kéchegyi István gr. nobrának leírása és
lőrt. kath. Buday József. Ny. 1895. 27, 28, 45,

mDK

Dunaiszky, pesti szobrász

Jókai Mór életnagyságu mellszobra. Most készül D. műtermében.

Vas.Ujs. 1868. 453.1.

Dunaiszky László

nobrain

l

Scholu Hermina-Eaji

g. l

Dunaiszky László szobrász

Dunaiszky László (Pest, 1822.okt.15. -- Bp. 1904. jul.3.): szobrász, S Lőrinc fia. Münchení és bécsi tanulmányut után klasszicizáló stilusban számos emlékművet, épületdiszitő szobrot és portrét készitett. Halaszkut (a Népligetben) c. müvén kivül ismert a volt Nemzeti Szinház oldalhomlokzatát diszitő Lendvay Márton- és a kecskeméti Katona József-szobor.

Magyar Életrajzi Lexikon

Dunaiszky László

"Holly János szláv költő mellszobra tiszta kidolgozás, az idomok komoly összhangja" jellemzi a müvet,-irja a "Május-juniusi mütárlat" c. kritika a Müvészet c. rovatban.

Családi Lapok, Pest. 1854. I. félév.
12. sz. 589-590. lap

1276. ÁLLÓ NŐALAK, fehér márvány, tagozott kerek talapzattal. Jelezve: Dunaiszky, 1881.
Magyar, XIX. sz. — Stehende Frau, weisser Marmor, mit profiliertem Fuss. Ungarisch,
XIX. Jh.

Dunaiszky László
Budapest

Ernst Muzeum aukcioi
XLV. (1920.)

terreich, XVIII. Jh.

Délnémet, XVI. sz. — Bischof, braun gebeizte Linden-

t fa. — Zwei Giebeldekor, geschnitzt, vergoldetes Holz.

sett kardmintával. Magyar, XVIII. sz. — Lebkuchen-
Säbel. Ungarisch, XVIII. Jh.

LÓ MELLSZOBOR, talpukban ereklyetartók részére
z, XVII. sz. — Zwei Bischofbüsten, mit Reliquien-
XVII. Jh.

nyozott. XVIII. sz. — Rahmen, aus profilierte ver-

és szinezett fa. — Säulenpostament, Holz, geschnitzt,

el, 1544-es évszámmal. Fakeretben. Olasz. — Paneau'
hreszahl. Gerahmt. Italienisch.

ezett. Holland, XVII. sz. — Spiegelrahmen, geschnitzt,
n.

rokokostilus. — Vier geschnitzte Holzdekorationen,

Dunaiszky László nobrán M.D.K.

egy alabástromból faragott kisméretű nobra — csak írott forrásokból ismert — Hunyadi László s Cilley párviadalát ábrázolja.

Soós Gy., hagyar történelmi kisplantíza a 19 n. ban. hűvlört. Ért. 1954 1 sz. 93

Dunaiszky Lábló

Szépm. Muz.

Nessus és Dejanira, gipsz

Küzdő harcos
Nyugvó harcos
Leányrablás
Női alt

} terrac.

3.

gos bizottsága.

beadvány { száma: 191
kelte: 191
beérkezése: 191

ellékletek száma:

atáridő:

őirat száma:

óirat száma:

p. 191.....hó

Dunaiszky László

1822-1904.

Vas. Ujs. 1904. 478. l.
(Nekrolog, archeppel.)

Sokadattal.

Anna

285

Dunaiszky László

l.

Weisz Anna:

Izsó liklós élete és
munkászete, Bpest,
1939. 17. l. 22. l.
26. l. 33. l. 45. l. 46 l.

Slovenský biografický slovník 1986 | DUNAJSZKY Lajos
I.

udržiaval spojenie s partizánskym oddielom Vysoké Tatry. Pri plnení úloh ho zatklo gestapo, väznilo v Liptovskom Mikuláši, Ružomberku a Bratislave, 1945 ho nem. bezpečnostná polícia odviekla do koncentračného tábora v Mauthausene, kde zahynul.

R. 1945 in memoriam vyznamenaný Za zásluhy I. stupňa a Radom SNP I. tr.

Literatúra: *Slavkovský, D.: Vo vzduchu i na zemi. Ba 1969, s. 22, 41, 218; Protifašistický odboj na Slovensku 1938–1945. Mt 1980; ES 1, s. 602; ESNP, s. 116.*

DUNAJEWSKI, Julian – poľský buržoázny politik, národohospodár, právnik (4. 7. 1822 Nowy Sącz, PĽR – 27. 12. 1907 tamže). Pochádzal zo šľachtickej rodiny, brat Albín, krakovský arcibiskup a kardinál.

Študoval na gymnáziu v Novom Sączi, na univerzitách vo Viedni, Ľvove a Krakove. JUDr. 1852 doc., 1855 mimoriadny, 1860 univ. prof., 1872 člen Poľ. akadémie vied v Krakove.

Po skončení štúdia pôsobil na krakovskej univerzite, 1855–60 na Právnickej akadémii v Bratislave, 1860–61 na univerzite vo Ľvove, 1861–80 v Krakove, 1880–91 rak.-uh. minister financií.

Prednášal najmä politické a hospodárske vedy, trestné a administratívne právo, o čom i publikoval. Od zač. 70. rokov sa venoval prevažne politike, vodca klubu poľ. poslancov v rak. Ríšskej rade. Politický konzervatívec, obhajca triednych záujmov veľkostatkárov a veľkoburžoázie. Odporca poľ. povstania 1863, predstaviteľ prorak. poľ. orientácie. Z pravicových pozícií bojoval proti nem. liberálom, usiloval o autonómiu Haliče, 1871 vypracoval projekt jej administratívneho usporiadania. Vo funkcii ministra financií dosiahol po dlhých rokoch schodkov vyváženosť št. rozpočtu, a to sústavným zvyšovaním daní (okr. pozemkovej), a najmä zavádzaním nových nepriamych daní postihujúcich najširšie vrstvy obyvateľstva. R. 1887 viedol rokovania o predĺžení rak.-maď. vyrovnania na ďalšie obdobie. Po nútenom odchode z ministerskej funkcie sa utiahol z politického života.

Od 1870 poslanec haličského zemského snemu, 1873–91 poslanec rak. Ríšskej rady, od 1891 člen panskej snemovne. R. 1864 a 1868 rektor Jagelovskej univerzity v Krakove. R. 1870 c. k. vládny radca, 1881 vnútorný tajný radca, vyznamenaný veľkokrížom Radu sv. Štefana, 1881 rytierskym Radom železnej koruny 1. tr., 1887 veľkokrížom Leopoldovho radu.

Dielo: Ziemia i kredyt. 1864–69; Zarys organizacji władz administracyjnych dla Galicji. 1871; Gesammelte Reden 1–2. 1901; Wyklad ekonomii politycznej. 1935.

Literatúra: *Wielka encyklopedia powszechna PWN 3. Varšava 1964, s. 184; Bibliografia Polska XIX stulecia 5. Kraków 1967, s. 227–228; nekrológy: Morgenblatt der Neuen Freie Presse 29. a 30. 12. 1907; Otto 8, s. 182–183; ÖBL 1, s. 204–205; ES 1, s. 607.*

DUNAJSKÝ, Henrich Augustín (Dunaiszky) – sochár, učiteľ (16. 2. 1812 Budapešť-Pešť – 18. 12. 1875 Timişoara, RSR). Otec → Vavrinec D., brat → Ladislav Július.

Prvé odborné skúsenosti získal v otcovej dielni. R. 1833 študoval u Petra Geiselera v Bratislave, od 7. 11. 1833 na AVU v Mníchove. Žil v Budapešti, od 1842 učiteľ na kresliarskej škole v Timişoare.

V Budapešti tvoril náhrobníky a diela dekoratívneho charakteru. Z timişoárskeho obdobia sú nateraz známe iba jeho kresby. Podľa Gersziovej vytvoril na základe jeho predlohy biograf J. Schmid 1828 litografickú podobizeň Jozefa Dobrovského.

Literatúra: *Gerszióvá, T.: A magyar kőrajzolás története a 19. században. Bp 1960, s. 22, 84, 198; ES 1, s. 609.*

DUNAJSKÝ, Ladislav Július (Dunaiszky) – sochár (15. 10. 1822 Budapešť-Pešť – 3. 7. 1904 tamže). Otec → Vavrinec D., brat → Henrich Augustín.

Od mladosti pracoval v otcovej dielni v Pešti, od 1847 študoval na AVU v Mníchove (prof. L. Schwanthaler). Po študijnom pobyte vo Viedni a v Taliansku sa v 50. rokoch usadil v Pešti.

Úspešný portrétista (S. Petőfi, F. Liszt atď.). Zasiahol aj do oblasti hist., sakrálnej a náhrobníkovej skulptúry, realizoval niekoľko kompozícií pre architektúru (M. Lendvay, 1859, pôv. pred Nár. divadlom v Budapešti; socha Rybárka, 1862, pôv. na Rybnom námestí v Budapešti). Jeho tvorbu charakterizuje dobrá profesionálna úroveň a akademický klasicistický názor.

Na Slov. známy ako autor pomníka na hrob básnika Jána Hollého na Dobrej Vode, kt. vznikol z iniciatívy a verejnej zbierky Slovákov, odhalený 1854 na dobrovodskom cintoríne. Má podobu busty básnika na vysokom kamennom podstavci. V priebehu prác 1854 vznikla i podobizeň jedného z propagátorov tejto akcie – spisovateľa J. K. Viktorina. Na otcov rodný dom v Ľubietovej vyhotovil zač. 70. rokov pamätnú tabuľu (žula s mramorovým portrétom Vavrinca D. a s nápisom); jej inštalácia sa však neuskutočnila. Istý čas bola na ľubietovskej radnici, potom v majetku ev. farského úradu, napokon v banskobystrickom múzeu.

Jeho sochárske kompozície a kresby sú v Maď. národnej galérii v Budapešti, niekoľko búst vo Východoslov. múzeu v Košiciach a v SNG v Bratislave.

Výstavy: *individuálna:* Budapešť (posmrtná výstava); *kolektívne:* Budapešť 1834, 1854 (busta J. Hollého), 1860, 1903, 1904; Viedeň 1955 (busta J. Hollého); 1862 (mramorové súsošie Samson a Dalila, kt. tu predal); Mníchov 1869; Londýn 1862, 1871..

Literatúra: *Popol do rieky. Nár. noviny, 31, 31. 7. 1902; MÉL 1, s. 403; ES 1, s. 609.*

Plasztika, körplasztika
Lendvay Márton szobra, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1860. juni 12.24.190.

Rózsaági Antal: Társaséleti Szemle

Plasztika, körplasztika, XIX sz.m.f.

Dunaiszky László: Lendvay szobra
/A pesti Nemzeti Szinház előtt/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika

Lendvay Márton szobra, /Dunaiszky László/

Divatcsarnok, 1859.nov.22.3.23.

Fővárosi és vidéki hirek

Plasztika, körplasztika
Lendvai Márton szobra Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859. márc.8.239.
Fővárpsi és vidéki hirek

Plasztika, körplasztika

Lendvai Márton szobra, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859.márc.8.234.

Budapesti társasélet

Plasztika, körplasztika

Lendvay Márton szobra, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859.juni 28.

Fővárosiés vidéki hirek

Plasztika. Lendvay Márton. Dunaiszky László

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

Plasztika, körplasztika

Lendvay Márton szoba, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859.juli 12.381.

Fővárosi és vidéki hirek

Pest

Dunaiszky László: Lendvay szobra

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika

Hegedüsné mellszobra, Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859. szept.27.646-647.
Fővárosi és vidéki hirek

MDK

Dunaiszky László

Judith és Holofernes, márv.

Tavasz, márv.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.
17 l.

MDK

Dunajszky László, szobrász
1822:1904

Judith. Márvány-szobor.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. A nagy uttörö mesterek gyüjt. kiáll. MKT-Mücsarnok. Kat.

Az Est 1935 ápr. 10.

UJ SZOBROK, AMELYEKET MOST ÁLLITANAK FEL A FŐVÁROSBAN. Fent: Lechner Ödön szobra (Farkas Béla műve), lent balról jobbra: Lendvay Márton szobra (Dunaiszky ~~Lőrinc~~ műve), »Budapest« kútfigura (Pátzay Pál műve), Kút (Horvay János műve), Déryné (Ligeti Miklós műve)

, talapzatra helyezett tojásdad medail-
t s sem bajusza, sem szakála nincs. Jobb
nyakkendője fehér, mellfodra s csipke kéz-
i paszomántszegésű. Hermelines palástját
bb vállától bal csipője felé háromszínű
anygyapjas rend nyugszik s mellét a Má-
díszíti! A medaillon mellett, melyet rész-
talapzaton, mely előtt balról oroszlán
és babérgaly képez díszt. Feliratai a

noldo
heria, E Di Boemia,
Granduca Di Toscana &&&

tia, che tante laudi adempi?
che contempli tanta luce?
ntin! felici tempi!
i del"
i scolpì".

Vas. Ujs. 1859

zeti diszruhában leginkább a vidék lakói képviselték. Az ünnepély programmja érdekes volt. A város fényesen ki volt világitva. Az iskola-utcza Kazinczy-utcza nevet nyert. Esti 9 órakor nagy lakoma tartatott, mellyben mintegy 150 egyén vett részt a megye minden részéből. Vajas Károly ügyvéd ur felszólalása folytán mintegy 300 pft. gyült be a Kazinczy-alapitványra. Ezenkivül kilencz szatmári lelkes hölgy a Kazinczy-ünnep emlékére egy párnát készitett, melly 17 p. fton el is adatott árverés utján. Ez összeg a rom. kath. és helv. hitv. gymnasium kitünő növendékei számára magyar pályaművek készitésére alapul határoztatott. Végül a jelenvoltak elhatározták, hogy ezentul mindnyájan magyar ruhát fognak viselni.

Moldva. *Bottosán*, nov. 16. (*Kazinczy-ünnepély itt is. — Magyar szellem és lelkesedés nyomai.*) Örömérzetek között ragadok tollat önnel s nagy számu tisztelt olvasóival tudatni, miszerint ez idegen égalj alatt is megtartók — habár nem olly nagyszerüleg is, mint a kedves testvérhaza hü fiai a két testvérhonban, — de mégis az itteni népszokásokat s más hangzásu nyelvet tekintetbevéve — elég fényesen a halhatatlan *Kazinczy Ferenczünk* százados ünnepének emlékét. — Ugyanis fáradozásimnak sikerüle egy itteni ismerősöm nagy salonjában egy zenészeti s szavalati estélyt rendeznem, hová is ismerőseim, jóérzelmü barátaim közől többeket meghivtam; — kik is örömmel fogadva meghivásomat, eljövének sokan, jelenlétökkel e nagy est dicső emlékét még jobban emelendők. — Előbb földiszitve a terem falait, hirneves, politikai téren működő s szépirodalmi magyar irók arczképeivel s egynehány nagy jelentőségü magyar történeti képpel, elközelge a várva várt est, midőn jelentkezni kezdének a meghivott s hivatlan vendégek; — kik között a legkevesebb magyar s franczia s a legtöbb német és oláh egyén vala. — Az est nyitányát megkezdők, egy általam, ez est nagy emlékére készitett, Kazinczy czimet viselő, magyar szellemet lehellő *Indulóval*, mellyet az öt tagból álló zenekarunk elég szabatosan, a jelenlévő vendégek megelégedésére eljátszott, mellynek öt hangszerre áttett hangjegyeit, a tisztelt szerkesztő ur engedelmével kész leendek fölküldeni, hogy legalább, ha nem is a nemzeti szinházi karszemélyzet, de valamelly czigányzenekar egyszer-máskor eljátszsza, hogy a nagy érdemü közönség meghallhassa, mit tudnak itt a külföldön is késziteni. — Ezt követé a halhatatlan magyar nyelvkirály életének, tetteinek s működéseinek átalán röviden elmondott vázlata, mellyet, hogy a jelenlevők is megérthessenek, három, u. m. német, franczia és oláh nyelven mondám el. — Többen voltak a vendégek között, kik előtt ismeretes volt e halhatatlan név. — Ezután következének magyar és olasz dalművek kellemes dallamaiból szerkesztett egyvelegek, mellyeket fölváltva játszánk el a jelenlévők nem kis meglepetésére s gyönyörére. — Továbbá egy egyszerü, de magyar zamatu lakoma, mellyet megint egynehány kellemes magyar dallam válta föl általam előadva, ezután e nagy nap emlékeért világos virradtig mulattunk, s végezetül befejezők ez ünnepélyt a föntebb emlitett Kazinczy-indulóval. — Igy mulatánk mi is ezen idegen honban s nem feledkezénk el a nagy nemtő emlékéről s más hirneves nagyjainkról sem.

De mivelhogy magyar szellemü tárgyak leirásával foglalkozom, eszmetársulat nyomán meg kell, hogy emlitsek nehányat : Nem egy könnyen mutathat föl idegen honbeli város olly szellemi működést s irodalompártolást, mint ez a miénk; járatunk több magyar politikai s szépirodalmi lapot s más magyar könyveket is egyszer-máskor meghozatunk. — Különösen ez az érdem leginkább megilleti itteni első gyógyszerész *Hajnal* Imre barátomat, kinek is a szobáiba belépve, legelsőbben is a Hunyady-ház diadalünnepe, Mátyás az igazságos s hirneves magyar irók arczképei lepik meg a belépőt, könyvtára rakva van magyar irodalmi termékekkel, kinek vendégfogadó körében olly otthonosnak érzi magát az ember, hogy még Magyarhonban is ritkitja párját, hát ha még azt a szép hangzásu magyar nyelvet a család legkisebb tagjától is hallva, milly örömérzet ragadja meg a keblet, — ő azon magyarhoni szellemi s anyagi termékeket kedvelő honfitárs, ki már több év óta rendel Pestről dr. Entz urtól, maga s mások számára különféle növényeket s Vidats urtól az ő elhirhedt ekéit. — Jelenleg is uton van mind a két urtól egy nagy mennyiségü megrendelt szállitvány.

Meg kell, hogy emlékezzem még orvos *Zsombori* Elek barátomról is, ki is a nemes jellemü s jóérzelmü, Kallimaki Teodor főur háziorvosa, hozzá is belépve, magyar vendégszeretetre s fogadtatásra számithatsz, ott is a szobák falairól csüngnek alá a magyar irók arczképei s más történeti jelentőségü képek, ő is hő pártolója magyar irodalmunknak, nála is — a mezőre kimenve — Vidats-féle ekékkel találkozik a pillanat, maga a főur is igen jártas a magyar történet s irodalom mezején s nagy érdekkel olvassa annak előhaladását s fölvirulását. — Éljenek hát azért az illyen honfiak s rokon idegen hon polgárai is!!

Jól esik az el nem fásult léleknek, ha a messze távolban illyen jó lelkületü honfiakkal találkozik a jobb sorsot kereső vándor s az illyen honfiakról méltó megemlékeznünk. *Tasnády Károly.*

\+ (*Szombathelyen a Kazinczy-ünnepélynek megtartását*) addig-addig pengették, mig végre a sok pengetés miatt elszakadt a hur. Nem kell az illy dolgot soká fontolgatni, hanem hozzá kell fogni amugy magyarosan. Az ünnepély elmaradásának valószinüleg az az oka, hogy nem akadt kezdeményező.

\+ (*Molnár György szinigazgató*) a Kazinczy-alapitvány gyarapitására 53 ftot küldött be a „Hölgyfutár" szerkesztőségéhez. A nevezett igazgató nov. 29-én Miskolczon drámai előadást rendezett a mondott szép czélra, s ez alkalommal gyült be a fenebbi összeg.

\+ (*A Kazinczy-ünnepélyt.*) Sz.-Udvarhelyt és K.-Fehérvárott is megtartották.

\+ (*A Kazinczy-ünnepélyt Szegszárdon is megülték*) a fényesen kivilágitott szinházban. Bővebb tudósitás jövőre.

\+ (*Kazinczy-ünnep Kun-Szent-Miklóson.*) Nov. 27-én tartatott meg a városház nagy termében. Tudósitónk levelét jövő alkalomra vagyunk kénytelenek halasztani.

\+ (*A gyulai kaszinó a Kazinczy-alapitvány gyarapitására*) mult hó 26-án estélyt rendezett, következő műsorozattal : 1. Dicsbeszéd Kazinczy fölött, Jerney Antal ügyvéd által. 2. Kölcsey hymnusa, előadva műkedvelők által; 3. Czerny K. zongora-változatai, játszák Erkel Ágnes és János 4. A pásztor, magándal; 5. Szász Károly emlékköltemény, szavalta Szakál Lajos; 6. Mendelssohn „rondo capriciosoja," zongorán játszotta Erkel László; 7. Erkel Ferencz „Magyar puszta" dala, éneklé Kottek Nándor; 8. „Rákos nymphájához" Kölcseytől, szavalta Endrefi Károly; 9. Chopin „Ábránd"-ja, zongorán előadá Erkel László; 10. Varázskürt, kettős dal Mezeytől, éneklé Farkas Zsigmondné és Erkel János. — A hangverseny tiszta jövedelme 250 ftot tett; a lakoma alatt pedig aláirás utján 400 ft gyült össze s igy a nevezett alapitvány összesen 650 fttal gyarapodott.

— (*Kazinczy-ünnep Olaszországban.*) A messze honra gondolunk mi is, — fölmerülnek képzeteinkben a haza örömei, mellyeket itt más viszonyok közt, nélkülöznünk kell. — De igy is osztozunk mi véreink örömeiben s áldozunk a nemzet minden ünnepélyére, a mennyire erőnk engedi, s viszonyainkkal megegyez; — igy p. o. megültük mi is nagy Kazinczynk országos ünnepét, nem nyilvánosan bár, de annál nagyobb áhitattal és benső lelkesedéssel. Szép volt nézni a kisded lakománál egybegyültek ihletettségét, — dicső hallani a toasztok ömlengéseit a Császár ő felségére, továbbá ünnepélyünk hősére, és végre az irodalom választottjaira; — a felállitandó Kazinczy-szobor ügye is szőnyegre hozatott; — az eredményről tudósitani fogom önt. — Montagnana, dec. 1. — *K.*

Kakas Márton levelei.

CXVI. *Furcsa ötletek.* Hauser Miska ur.

Tisztelt szerkesztő ur! A napokban a muzeumi képtárban őgyelegtem, s a közben ez a furcsa ötletem támadt. Millyen sajátságos természeti tünemény az, hogy a müvészek közől a *festők* az *énekesekkel* és *zenészekkel*, a *szobrászok* pedig az *irókkal* és *drámai színészekkel* rokonszenveznek. A muzeum képcsarnokában egyetlen magyar drámai színész, magyar iró, költő vagy tudós arczképét sem lehet feltalálni. Keresi valaki *Vörösmartyt, Kazinczyt, Kölcseyt, Petőfit, Bajzát, Lendvayt, Szentpéteryt, Gregust*, igen természetes, hogy magyar nemzeti muzeumi képtár levén a világon, annak termeiben véli azokat mind együtt megtalálhatni s csalatkozni fog; hanem a helyett megtalálja *Liszt Ferenczet, Schodelnét, Hollósy Kornéliát, Egressy Bénit, Biharit*, meg talán *Boka Károlyt*, s minthogy szintén az énekes osztályhoz tartozott, a felejthetlen *Hegedüsnét*, a kik bizonyosan megérdemelték, hogy ott legyenek, elismerem; sőt még azt is helyeslem, hogy azon több pesti magyar hölgy, a kik *Stéger Ferencz* hazánkfiának ezüst övet készitettek, a felülmaradt összegből azon derék énekesünk életnagyságu arczképét fogja a muzeum számára lefestetni, a mi iránt tisztelt barátunkat Sz . . . ssy Józsefet már fel is hatalmazták; hanem csak mégis sajátságos tüneménynek találom azt, hogy a festőmüvészet kizárólagos ideáljai azok, a kik a zene és ének bűbájos muzsájával foglalkoznak; a két könnyüvérü művészosztály önkénytelenül, hogy vallja be egymás iránti szerelmét! Ellenben a szobrász mind iró, költő és színész testvéreivel foglalkozik. Ott állnak a szoborteremben *Kölcsey, Kazinczy, Berzsenyi, Kisfaludy* szobrai : másutt *Katona* álló szobra, *Széchenyi, Vörösmarty, Petőfi* mellszobrai. Ismét másutt *Vajda* életnagyságu mellszobra, *Lendvay* nagy állószobrát, mit *Dunaiszky* készitett, most öntik érczbe, szintén ő késziti *Megyeri* márványszobrát s *Jókainé* mellszobrát; *Züllich Kisfaludyját* a jövő tavaszszal fogják felállitani B.-Füreden s Tomori barátunknál látni tőle egy szép állószobrát *Széchenyinek*. Mind költő, tudós, drámai művész! Hogyan van az, bogy a komolyabb elem a komolylyal s a derültebb a derülttel még a müvészet terén is illy különváltan találkozik? Ezt magyarázná meg valaki, ha tudná!

Mult szerdán hallottuk Hauser Miska urat a nemzeti szinházban (ha Hauser, hát miért „Miska?" és ha Miska, miért „ur?"), a ki hazánkfia levén, mind az öt világrészt bejárta, és hegedült fehér, fekete, réz- és olajszin-füleknek és blazirtaknak és barbaroknak; müvészeknek és kannibáloknak, sőt a „faágon éneklő madár" dalával annyira megnyerte még a pomárei félig fekete királyné szivét is, hogy ő mezitlábos felsége rögtön megajándékozá őt a haytii cserebogár-renddel. El kell ismernem, hogy nagy müvészettel játszik, mindenre képes a hegedün, még fütytyöngetni is tud vele, és csicseregni mint a madár, az európai operákra irt változatai remekek, hanem arra, hogy az amerikai „fűzfánfütyülő" madárdala által annyira elragadtassam mint az indus királyné, nem voltam eléggé mezitláb, a csizmám pedig nem lehetett hirtelen levetnem; mert tetszik tudni : magyar nadrágban és sarkantyus csizmában járok, annak a lehuzásához pedig famacska kell és assistentia. *)

Ma, csütörtökön van a tárogató-hangverseny; de a mit csütörtökön a Vasárnapi Ujság tárogatójába fúnak, az csak vasárnaphoz egy hétre enged ki belőle, mint báró De Manx vadászkürtjéből a megfagyott nóta, tehát addig tessék várakozni a tisztelt olvasónak. *Kakas Márton.*

Egy uj tárogató Tinnyén.

A tárogató felélesztése körüli kutatásaink eddigi eredményét, a mult csütörtökön tartott muzeumi hangversenyben láthatta a közönség, miről még

*) Hogy ne tudnám, láttam az arczképén azt a csizmát — (az „Ustökös" czimlapján). Szerk.

bővebben szólandunk. Suck András ur a muzeumban látható legépebb tárogató mását készitteté, kitanulta csinját binját, s nehány hét alatt annyira vitte az egyszerü hangszerrrel, hogy annak hangjaiban már mások is gyönyörködhettek. Ez eddigelé a legtökéletesebb illynemü hangszer, melly azonban még további fejlesztésre is alkalmas. Az első hangversenynek czélja csak volt, a tárogatót *eredeti* minőségében mutatni be.

Azon hangszer, mellyet Vahot Imre állitólag a Nyitrán lakó Ligats ur tárogatója után másoltatott, Suck András muzeumi tárogatója mellett eddigelé igen tökéletlen, gyermekes hangszernek bizonyult be. Meglehet, hogy a ki el tud vele bánni, más véleményre birand bennünket.

A következő sorokban, mellyeket *Tinnyéről* (Pestmegyéből) ***Miskey Rezső*** urtól vettünk, ismét egy uj fajta s ugylátszik, figyelemre méltó tárogatóról értesülünk. Miskey ur ezeket irja :

„Egy 14 lyukra, elefánt-csontból készült *tárogató*-hangszer, melly elődöm, néhai Miskey István tábornokról a 17-ik századból maradt, az én birtokomban is van. — Ezen hangszert, mit eddig családi ereklyeképen őriztem s őrizek, a nemzeti zene előmozditása érdekében nemzeti Muzeumunknak, ha ott illyen nem lett volna, ajándékozni volt szándékom. — Később a hirlapokból megtudtam, hogy ott több rendbeli példányok léteznek, minélfogva az odaajándékozást feleslegesnek tartom. Hanem, ha kedves hazánkban találkoznak ollyanok, kik erről másod példányokat csináltatni ohajtnának, hirlapi felhivásra az érintett hangszert Pesten biztos helyen, honnét ismét visszakaphatom, letenni késznek nyilatkozom. Tinnyén (Pestmegyében, utolsó posta *Dorogh* Esztergommegye). — ***Miskey Rezső.***“ —

Miután, mint a hirlapokból tudva van, a tárogatónak tovább fejlesztése ügyét a *pesti zenede* karolta fel, felszólitjuk az ajánlatot tevő Miskey urat, hogy hangszerét ennek rendelkezése alá bocsátani sziveskedjék. A zenede elnöke b. Prónay Gábor; igazgatója Mátray Gábor.

Tárogató (?) a Dom Miguel cs. k. sorezred bandájánál.

Montagnanából, az ezred jelenlegi állomási helyéről vészszük e sorokat: „Örömmel olvasók a Vasárnapi Ujság utóbbi számaiban a tárogatók több példányokbani fölfedezését; figyelemmel néztük a közlött rajzokat, s most immár mi is előállunk egy tárogatóval, a melly egészen roncsolt állapotban az ezred zenekari raktárában van. Fájdalom, e hangszernek csak hasadt csöve és dereka (corpus) van meg; fuvókája hiányzik, szerkezete semmiben sem különbözik a V. U. nagyobbszerü tárogatójától, szilvafából készült, s mint látszik, esztergályozott mű.

Vannak köztünk egyének, a kik tárogatónk szavát hallották, és nem győznek róla eleget mesélni. — Midőn én ezen régi hangszerromot oboistánknak mutattam, és neveztem volna, hát ő bizony azt felelte : „Das ist nicht „*Torogáto*,“ sondern „Bass-Oboe,“ egyébiránt fuvására ajánlkozik. — De ne csépeljünk üres szalmát, hanem sürgessük a tárogatók tökéletesitését és elterjesztését. Küldjenek önök errefelé is egy darabot, hadd fujja rajta jeles oboistánk a „Hunyadyt,“ majd akkor vigabban masérozunk mi is . . .

Daczára az idő változékonyságának, jár hozzánk 2 Vasárnapi Ujság, 2 Politikai Ujdonságok, 1 Hölgyfutár, 1 Üstökös, azután még töménytelen Presse, Allg. Zeitung és Fremdenblatt.

A katonai létszám leszállitása következtében vagy hétszázan tőlünk is haza ballagtak, épen tegnap kisértük ki a város végeig a szabadságos csoportot zeneszóval; izentünk is tőlük a messze Magyarországba sokat. — *Kapsafalvi.*

\+ (*A pestbudai zenede választmányi ülésében*) m. hó 30-án következő érdekesebb határozatok hozattak : 1. A b. Prónay Gábor elnök ur által évenkint kitüzött s 10 aranynyal jutalmazandó zene-pályamű szövegeül a jövő évre *Czuczor* „Ki az?“ feliratu költeménye lőn elfogadva. 2. A zenede ezentul évenkint megünneplendi *Tinódy Sebestyén* lantosunk emlékét, az illy emlékünnepül adandó évenkinti hangversenyek jövedelméből örökös és külön kezelendő *Tinódy-alapitványt* képezvén, mellynek rendeltetését a választmány az első hangverseny után tartandó külön ülésében határozandja meg. Az első hangverseny január hó 2-ik felében leend. 3. A zenede kötelességének érezvén a halottaiból feltámasztott *tárogató* bővebb kiismerését, tanulmányozását s a magyar zenére alkalmazását elősegiteni, ez ősi hangszer ügyét magáévá teszi, s ennélfogva összeköttetésbe kiván lépni mindazokkal, kik a nevezett hangszert a haza különböző részében még kezelik. — Szolgáljon ez az illetőknek figyelmeztetésül.

Irodalom és müvészet.

— **(A „Falusi Gazda“ czimü lap)** előfizetési felhivása lapunk mai számához van mellekelve. A szerkesztő, *Galgóczy* Károly szavaihoz kevés hozzá adni valónk van. Itt csak annyit kivánunk tájékozásul az illetőknek megjegyezni, hogy ez jelenleg a *legolcsóbb* gazdasági lap (egész évre csak 4 ft.) Tartalmát teszik : minden számban 8—9 fő czikk, szemle a többi lapok tartalma felett; a gazdákat érdeklő kormányi intézkedések, egyesületi működések, vidéki gazdasági levelezések. A gyümölcsészet és kertészet is bőven van képviselve; de különösen az erdőszet, állathizlalás, baromfitenyésztés s főkép a gazdasági gépészet ismertetése s fejlesztése azon tárgyak, mellyekre e lap folytonos, kitartó figyelmet fordit. Többi gazdasági lapjaink mellett jól betölti helyét, és megérdemli, hogy kisebb gazdáink körében minél inkább elterjedjen.

\+ (*Az ügyes tollu Jósika Juliától*), az „Eszter szerzője“ nejétől két kötetes regény jelent meg. A regény czime „Éva.“ Kiadta *Heckenast Gusztáv.*

\+ (*Uj magyar lap.*) Baján fog ez megjelenni ujévtől kezdve, „Bajai Közlöny“ czim alatt. Szerkesztője *Kolmár* József tanár.

\+ (*A magyar Akademia kiadásában*) közelebb megjelent müvek: „*Akademiai emlékkönyv a Kazinczy Ferencz születése évszázados ünnepéről*, október 27. 1859.“ Tartalma a Kazinczy-ünnepélyen elmondott beszédek- és költeményekből áll. Toldalékjában pedig olvashatók : az ünnepélyre vonatkozó pályahirdetések, Kazinczy Ferencz márvány-mellszobrának, az emlékérmeknek, a hölgyek által ez alkalomra készitett festménynek leirása s a készittetők névsora. Czimképe Kazinczy Ferencz mellszobra, Simonyi fényképésztől. — A másik már korábban megjelent munka : „*Kazinczy Ferencz és kora.*“ Irta *Toldy* Ferencz. Első rész. Tartalmát a könyv czime eléggé megmagyarázza. A diszesen kiállitott munkát Kazinczy Ferencz ifjukori (1791.) arczképe disziti. E müveknek nem kellene Kazinczy tisztelőinek körében seholsem hiányzani. Pedig illy tisztelők, Istennek hála! sokan vagyunk.

* — (*Az „Egyetemes magyar Encyclopaedia“*) I. kötete kikerülvén a sajtó alól, a munkába vett bekötés után néhány nap mulva azon kedvező helyzetben leendünk, mind a társulat tizztelt tagjait és előfizetőit illető példányok szétküldését megindithatni, mind annak megzerzésére könyvkereskedési uton módot nyujtani, melly utóbbi tekintetben az „Encyclopaedia“ jelen kötetének ára *négy* forintra ujpénzben van megállapitva. — S minthogy e szerint e munkához a társulati tagok jutányosabban jutnak, mert 3 pfrtnyi évdijuk fejében az Encyclopaedián kivül még egyéb nyomtatványokban is részesülnek, — sietünk figyelmeztetni a tisztelt közönséget, hogy a társulatba ujonnan belépni szándékozó tagoknak és előfizetni óhajtóknak az Encyclopaedia első kötetével egyelőre még folyvást fogunk szolgálhatni, csak ne sajnálkozzanak ez iránt vagy egyenesen a Sz.-István társulat ügynöki hivatalához (Lipót utcza 8. sz) intézendő leveleik által, vagy pedig a társulat tiszteleti tagjainál jelentkezni. Pest, nov. 30. 1859. — ***A Szent-István-társulat ügynöki hivatala.*** (Az első nagy kötet e napokban már megjelent *Szerk.*)

\+ (*A „Történelmi arczképcsarnok“*-ra) Pfeifer Ferd. már szétküldte az előfizetési iveket. Miután a korszerü vállalat minőségét már a minap megismertettük olvasóinkkal, jelenleg csak előfizetési árára és megjelenési határidejére szoritkozunk. A nagyságára a műegyleti műlapokhoz hasonló „történelmi arczképcsarnok“ első lapjának előfizetési ára 4 ujft, az első és másodiké együtt 7 ujft., mind a háromé együtt 9 ujft. Megjelenik az első lap 1860-évi mart. 1-én, a második julius 1-én, a harmadik nov. 1-én. Megjelenése után minden egyes lap bolti ára 5 ft. leend.

* (*A Nádasdy-féle jutalomra nézve*), melly évenkint 50 aranyat tesz, a magyar Akademia, a nyelv és széptudományi osztály inditványa folytán, azt határozta, hogy az ezentul csak minden második évben s igy 100 aranyban legyen kiadandó, a pályázó művek tárgyát pedig ne csak a magyar történetből, de a mondakörből is lehessen meriteni. Az utóbbi változtatáshoz azonban még az alapitó megegyezése kivántatik.

\+ (*Kazinczy-Ferenczneк*) több még ismeretlen levele fog megjelenni a „K. Közlönyben“ mellyeket az ünnepelt férfiu egykor Dessewffy Aurél grófhoz irt, s jelenleg bold. Petr. Horváth Lázár levélgyüjteményében őriztetnek.

\+ (*A második philharmoniai hangverseny*) folyó hó 26-án lesz, a harmadik pedig januar 6-ra van kitüzve. Többen azon óhajtásukat fejezék ki, hogy vajha a lelkesitő Rákóczy-indulót ismét előadnák. Az inditványhoz mi is hozzájárulunk.

\+ (*Suck András,*) a mint halljuk, a vidéken is teend körutazást tárogatójával, s több czigány-klarinétost be fog tanitani e hangszer fuvására.

Mi ujság?

— **(A magyar Akademia)** folyó évi **nagygyülését** dec. 15., 16. és 17. napjain, *igazgatósági rendes ülését* dec. 18-án, ünnepélyes *közülését* pedig dec. 19-én tartja, mi ezennel a tagoknak hivatalosan tudtul adatik. Pesten, dec. 4. 1859. — *Toldy Ferencz,* titoknok.

\+ (*Kisfaludy Károly tetemeinek átszállitása.*) A „B. H.“ irja, hogy a cs. k. helytartósági osztály elnökségénél egy joghallgató által benyujtott kérelem az elhunyt költő Kisfaludy Károly holt maradványai átszállitásának megengedéseért, elutasittatott, mivel illy átszállitási engedély kieszközlésének joga mindenekelőtt csak ez elhunytnak még életben levő családtagját illeti; e szerint a fenforgó esetben is ezen jog a Kisfaludy-családnak még életben levő tagjai irányában az idegen folyamodónak meg nem adathatott. Az elhunytnak legközelebb álló rokona a Budán élő nyugdijazott cs. k. tábornok Kisfaludy. Boldogult költőnk hamvai e szerint emlitett rokona kivánságára s folyamodására fognak az uj temetőbe átszállittatni.

\+ (*A nagyszebeni jogakademia ifjusága*) 200 pftot küldött Kolozsvárra az ottani Muzeum alaptőkéjének gyarapitására.

\+ (*Erkel Ferencz arczképe*), a zenede igazgató választmányának egyhangu elhatározása folytán, kitüntetésül az intézet nagy termében arany keretben ki fog függesztetni. Az egylet elnöke, báró Prónay Gábor örömmel ajánlkozott az emlitett arczképnek saját költségén leendő megszerzésére és a közhatározat foganatositására.

* Lapunk mult számának az *erdélyi nemzeti Muzeum* megnyitási ünnepélyéről szóló czikkében, a titkárválasztásnál Finály Henrik többsége Dózsa Dániel fölött hibásan levén 70-re téve, ezt 13-ra kell igazitnunk.

* (*Medgyes*) a szentesi ref. egyház lelkészi meghivását, mint értesültünk, el nem fogadván, továbbra is Erdélyben kiván maradni, hova multja, összeköttetései és a jövő reményei csatolják.

Vas. Ujs. 1859. 453 l.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— Örömmel adunk helyet a következő becses közlésnek: A V. U. f. hó 1-jén 35-dik szám alatt megjelent a gácsi posztógyár állitólagos hanyatlására vonatkozó czikket alulirt elnökség az innen támasztható tévedések megelőzése tekintetéből oda igazittatni kéri, hogy az érintett gyár egyedül csak az időközben szerzett uj gőz és egyéb gépek felállitásának s illetőleg átalakulásának ideje alatt szüntette meg müködését, a munkások számát pedig csak a mostani nyomasztó kereskedelmi viszonyokhoz kényszerittetett alkalmaznia. *A gácsi finom szövet- és posztógyár részvényes társulatának elnöksége.*

△ (*A gabonák megdülésének*) ellenszerét fedezték föl, irja a „Magyar Gazda“ s ez abból áll, hogy soha sem kell valamelly gabonát tisztán vetni, hanem mint a kétszerest, vegyitve, minél főleg arra kell ügyelni, hogy az egyik növény mindig magasabb száru legyen, mint a másik. Az illy vetéseken a szélnek, esőnek nincs annyi hatalma. De ennél jobb ellenszer a föld mélyen munkálása; válaszszunk továbbá erős száru növényt s vessük azt el ritkán.

\+ (*Debreczennek több mint százéves ménesét*) jövő hó 10-én el fogják árverezni. E ménes 108 darab magyar és spanyol vérü lóból áll.

⊙ (*A pest-bécsi borkereskedő-társaság*) kibocsátott iveire az aláirások már megütik a megalakuláshoz szükséges 1 millió forintot. Mi reméljük, hogy az aláirások tul fogják haladni a megkivántató tőkét, ugy hogy alább kell azokat szállitani, melly alkalomkor azután a társulatban levő honfiaink kötelessége lesz őrködni a felett, hogy minél több részvény maradjon honfitársaik kezében.

⊙ (*Kőszéntelep.*) A cs. kir. vasuttársaság, oraviczai kőszene számára Pesten nagy áruhelyet nyit.

Mi ujság?

— (*Nekrolog.*) Az enyészet kérlelhetlen szelleme, ismét egy nemesen érező kebelt, egy melegen dobogó szivet fagyasztott meg. Élte delében törte ketté az áldásosan tenyésző törzsököt, kinek lombjai a legjobb családot védték az élet viharaitól, s kinek árnyaiban számtalanszor csendes családünnepet ültek szerető nő s szerető gyermekek. — A *Klobusiczky* család sok érdemdús, sok kitünő embert adott már a hazának, de jobbat nem adott *Klobusiczky Eduárdnál*, ki sept. 9-én, rövid, de kinos szenvedés után typhusban kimult. Egy erényekkel őrzött fészek volt e család *Monos-Petriben* mellyből a szülők, a fiak, s a lányok ollykor-ollykor csak azért repültek ki, hogy ismerőiknek, barátaiknak, örömöket szerezzenek, hogy a szenvedőket vigasztalják, az elhagyottakat istápolják. — A köztiszteletben és szeretetben élő nő, báró *Dőry Etelka*, ki a legszebb reményekre jogositó fiu pár év előtti halála miatt, most is arczán és szivében hordá a bánatnak fátyolát, illy rövid idő után a legjobb férjet kiséré fia mellé az ősi sirboltba. Vigasztalja e nemeslelket, kit ember vigasztalni nem képes, az a jó Isten, kihez mindenkor olly igaz, s olly buzgó áhitattal fordult, könyitse fájdalmait — az egész vidék s annyi tisztelőinek osztozó fájdalma, kik vele együtt könyeznek a kiszenvedett fölött. — Atya és fia pedig kik egy sirban hamvadnak, nyugodjanak csendesen! — *L. G.*

\+ (*Kecskeméthy József*) jeles népzenész hosszabb betegeskedés után f. hó 8-án meghalt.

\+ (*Uj Katona-szobor.*) A „Nefelejts“ szerint Tomori Anasztáz áldozatkész hazánkfia uj Katona-szobor készitését rendelte meg Dunaiszky tehetséges szobrászunknál.

\+ (*Az aradi szinházat*) a jövő téli saisonra *Budai* József szinigazgató vette ki.

\+ (*Gr. Zichy Miklós*), mint a lapok irják, egy ép s igen érdekes római kőkoporsó birtokában van, melly azonban eddig kutválunak használtatott. Ha a gróf ezt megtudja, kétségkivül készséggel átengedendi e régiséget a nemzeti muzeumnak.

\+ (*A hirlapi irodalomra*) valószinüleg jelentékeny befolyás vár Ausztria reorganisatiójában, irja a „K. K.“ Báró Hübner, az uj rendőrminiszter ő exja aug. 23-án egyik titoknoka által a bécsi nagyobb lapok szerkesztőit magához hivatta s kinyilatkoztatta, hogy ajtaja a journalistika képviselői előtt mindig nyitva áll. Midőn a korábbi kormány alatti kedvezőtlen helyzetről felvilágositttatott, azt felelte a miniszter, hogy e részben fölvilágosittatja magát, s a hiányokat elenyészteti; egyszersmind többszörösen kijelenté, hogy a közvélemény közlönyei iránt egész rokonszenvvel viseltetik.

⊙ (*Földrajzi baklövés.*) A „P. Lloyd.“ a franczia hivatalos „Moniteur“ben egy erős földrajzi bakot fedezett föl. Az emlitett franczia lap 10-ik számában a mi szép testvérországunk *Erdély* az *orosz* birodalom rovata alá esett. Miért? mivel Erdélyben és Oroszországban is van „Kronstadt“, pedig a czikkiró az idézett városok: Maros-Vásárhely, Szamosujvár stb. magyar hangzásu neveiről könnyen észreveheti vala tévedését. Azért volna igen czélszerü az orosz Kronstadtóli megkülönböztetés végett az erdélyi Kronstadtot mindig *Brassónak* nevezni.

⊙ (*Uj csatorna.*) A pesti községtanács egy uj csatorna épitését határozta el, melly a Ferenczváros főutczáján huzódik végig. A költség 8079 ftra van számitva.

— (*Iskolai értesités.*) A kecskeméti helvet hitvallásu nyilvános főgymnasiumban az $18^{59}/_{60}$-ik tanév oktober 3-án nyittatik meg. Az előleges beirások sept. 29., 30. és okt. 1-én történnek. Mit is a t. cz. szülőknek tisztelettel juttat tudomására Kecskeméten, sept. 12. 1859. — *Az igazgatóság.*

\+ (*A kecskeméti helv. hitv. lelkész-képezdében*) az iskolai év f. é. okt. 10-én veendi kezdetét; a fölvételi vizsga pedig okt. 8-án fog megtartatni.

*

+ (*Osztriga-betegség.*) Velenczében osztriga-betegséget vettek észre, melly miatt nem tanácsos osztrigát enni, mert belső fájdalmakat okoz.

+ (*Egy jóslatban*), mellyet a „M. F.“ szerint egy zárda levéltárban találtak, az állana hogy : „a 40 és 8-ik évben semmi sem sikerül; 50 és 9-ben sem sok lesz; 60-ban mind ájultak vagyunk; de 60 és 1-ben mind mind egyek leszünk.“

+ (*Klopstock emlékszobra.*) Hamburgban azon házon, mellyben Klopstock mintegy 30 évig lakott, a „Messiás“ irójának emlékszobrot emeltek. Erre a „Hölgyfutár“ azt jegyzi meg : hogy nálunk is nem rég a nagy Kazinczy lakásából alakitottak — *pálinkaházat!*

+ (*Hátszegvidéken egy földmives*) szántás közben szép aranylánczot talált, melly még a római időkből maradt fenn. A bécsi cs. k. régiségtár tette sajátjává, 1800 ftért. Ez az ember elmondhatta, hogy ott is aratott, a hol nem vetett.

+ (*A „Wiener Theat. Ztg.“ szerkesztője*), ki nem régiben bucsut vett a kapufélfától, mint a bécsi lapok irják, szerencsésen New-Yorkba ért, hol lapot akar szerkeszteni.

+ (*A bor- és husfogyasztási adó*) bérbeadásánál követendő eljárásra nézve a m. pénzügyminiszterium uj határozatot bocsátott ki, melly a Velenczei királyságot, Mantua területét, Dalmátiát és a határőrvidéket kivéve, minden koronaországra kihat. E szerint a fogyasztási adó haszonbérbeadásának ezentul mindig nyilvános csődület utján, ugy szóbeli árverés, mint irásbeli ajánlatok begyüjtése által kell történnie. Ha az árverésnél nem ajánlják legalább a kiállitási árt, akkor vagy uj árverés hirdetendő, vagy tudtul adandó a jelenlevőknek, hogy irásbeli ajánlatok még bizonyos óráig elfogadtatnak.

+ (*Ritka érzékenység.*) Berlin egyik külvárosában nem rég tánczvigalom volt egy magános család kertjében. A társaság egyik tagja, miután holmi szeszes kortyoktól jó kedve kerekedett, tánczra kért egyet a jelenvolt lányok közől; ez azonban szépen megköszönte a felhivást, s nem tánczolt. E miatt most a visszautasitott férfi annyira elkeseredett, hogy legott felkötötte magát nyakkendőjével egy fára. Azonban szerencsétlenségére a hibát csakhamar észrevették, s hirtelen levágván őt a fáról, szerencsésen életre hozták.

+ (*A czipész boszuja.*) Egy berlini magán társasszinházban két hetyke fiatal ember azzal mulatta magát, hogy az előadásra sértő élczeket csinált, s ezt olly hangosan tették, hogy a társaság már azon gondolkodott : az ajtón lóditsa-e ki őket, vagy az ablakon? Mikor aztán a felvonásnak vége lett, egy jelenvolt czipészmester intett társainak, hogy csak maradjanak békességben, majd elvégzi ő a dolgot egymaga. Ezzel rangjához illő komolysággal odalépett az egyik gavallérhoz, s dörgő hangon rárivalt : „Hallja az ur! mikor fizeti meg nekem azt a három tallért, a mivel csizmájáért tartozik?“ A megtámadott fiatal ember természetesen szörnyü zavarba jött, s jónak látta megkérni a czipészt, hogy hallgasson most vele, ne csináljon botrányt annyi szem láttára. „Pénzt, vagy csizmát!“ kiáltott most a czipész még határozottabban. Erre a gavallér, látva, hogy hitelezője csakugyan nem tréfál, komolyan elkezdte zsebeit kutatni, de bizony a követelt összeget sehogysem birta előteremteni. Most a mester egyet int ujjaival, mire a szerencsétlen áldozatot egy pár izmos kéz ragadja meg, s csizmáját a társaság óriási kaczaja közt lehuzzák. „Igy ni! mond a czipész — s most szerencsés utat kivánok!“ A fiatal ember nem merte megvárni, mig másodszor is szerencsés utat kivánnak neki, félvén, hogy a csizma koptatása fejében még harisnyáját is lehuzzák; távozott tehát *zajtalan léptekkel*, de annál zajosabb hahotáktól kisérve.

+ (*Egy medve mérséklete.*) A heidelbergi vaspályaudvaron, épen midőn a vasut megérkezett, egy erős lökés következtében az odaszállitott állatsereglet egyik kalitkája fölnyilt, s lakója egy bozontos medve, szabadságot vett magának onnan kisétálni. Első élőlény, melly szeme elé került, egy majom volt, mellyet (talán szabadsága feletti örömében) olly hévvel talált ölelgetni, hogy a szegény majom megfuladt bele, mielőtt segedelmére siethettek volna. Mindenki azt hitte, hogy most minden élő lényt csupa szeretetből rendre fojtogat; de a medve várakozáson felüli mérsékletet tanusitott, mert szépen megfordult, s méltóságteljesen visszaczammogott kalitkájába. Hanem untig elég volt az az egy csintevése is, mert heves ölelése, mellyben a majmot részesité, gazdájának 50 tallérjába került.

— A *Brassóban* mulató jeles kolozsvári szintársulat folyvást a legélénkebb részvétben tartja a közönséget, s a szinházi látogatás elannyira divattá vált, hogy rendesen már délben az esti előadásra jegyeket kapni nem lehet. Eddigelé Fridrikné, Folinus, Ferenczyné s Baráti a „Mártha, Hunyadi, Borgia, Ilka, Nabuco, Troubadour“ operákban, — Jánosiné, Paulai, Folinusné s *Komáromi* : „Essex, Fenn az ernyő, Huszárcsiny, Bányarém, Dalos Pista, Vén bakancsos s Bánk bán“-ban léptek fel köztetszés között. Megjegyzendő volna, hogy a t. cz. közönség ne igen nyilvánitná kézzel-lábbal magas tetszését, mert a szegény rozzant szinház, ha ez igy tart, nem soká tart.

— *Verebélyről* september 7-én irják : Alig olvastuk a Vasárnapi Ujság 36-ik számában, folyó évi augusztus 22.—23. Verebély mezővárosában kiütött tűzvészről szóló tudósitást, s már is ujolag kénytelenittetünk a t. cz. közönséggel tudatni, miképen e borzasztó elem 10 nap mulva, vagyis septemb. 3-kán, délelőtt 10 órakor, a város északi részén kiütvén, 13 szalma fedelü házat, 5 pajtát és 8 melléképületet több gabona-asztagot csak hamar lángba boritott; szerencse, hogy korán érkezvén segitség a legveszélyesb pontot, tudniillik a postaház előrészét megmentettük, a mellette levő magtár, cserepes fedelü levén, védelmet nem is igényelt, de valamint az előbbeni tűznél egy közföldmivelő cseréppel fedett háza főoka lehetett a kincstári sóház-épületeinek tűztőli megmentésében; ugy ez utóbbinál *Dillesz* cs. kir. postamester

Dunaiszky László

l.

Szépm. Mur. Évk

X. 207. l.

Dunaiszky László

l.

Szana 1890

104. l.

BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY U. 6.
TELEFON: 123-610

1970

Műemlékek Országos
Bizottsága

Budapest

Dunaiszky László

1.

Szana 1890

14. l.

A Müemlékek Orsz
kapcsolatosan pro-memoriát kész
pontokat követő azon nagyvonalu
években a felvidéki és erdélyi
keken el is követtünk politikai
vatkozhatunk erre a munkánkra. A
kulturális szempontok iránt, tal
különösen, ha szembeállitjuk az

De szerény nézetem
tapasztalat is azt mutatja, hogy
kulturális kérdések iránt a bon
gondjaiba merült hasonló érteke
tetnek.

Budapest, 1946. évi

3 melléklet

megakadályozzá
parancsát a vár
itt tanyáztak utc
Vajjon
rok, azok a kisz
ott senyvednek
Végigmegyü
át a vár legfelsó
séreljük lelkünk
termet sejtetnek
szélső a királyi
Elgondolkozunk.
erővel ható balla
A költői ké
teti meg a csoc
közelben levő
szinte kitörölhete
zadok óta élő é
az esemény ma
ellen, valamint
morú, valóság.
Ezt a valósá
Szentgyörgy hav
és két kis magz
nevelőikkel, Gyulaffa Khezicsi Miklóssal és Drugét János hadorfia Mik-

Dunajský Lászlo
Nótrán
Lása
Gourek
948. r.

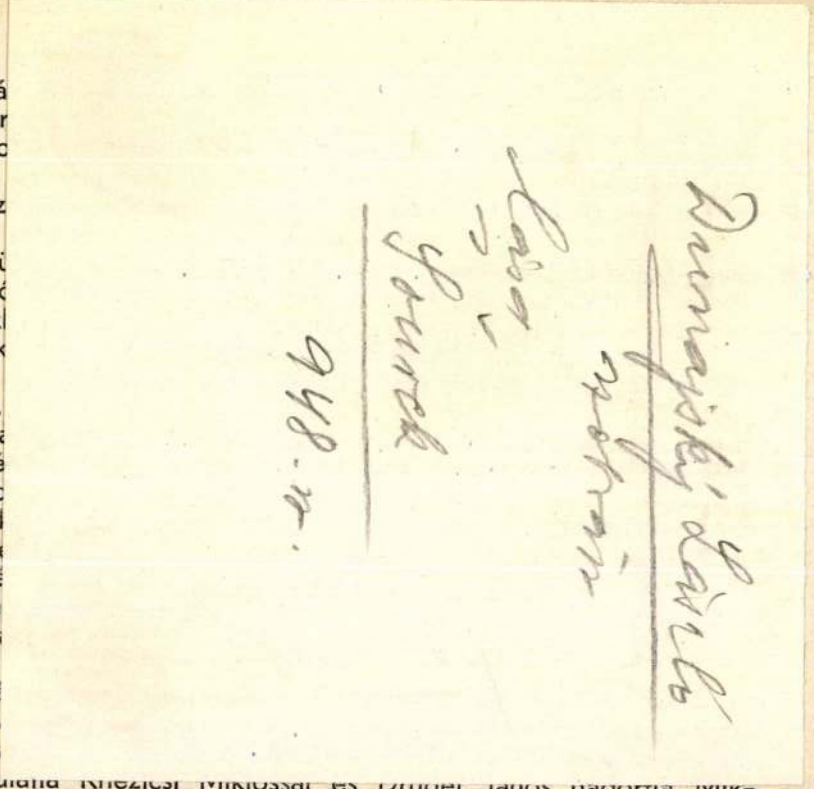

rályi tárnokmester, Nagymartoni Pál országbíró, Druget Vilmos szepesi gróf, Babonek János a királyné tárnokmestere, Dancs zólyomi ispán, János budai kapitány, Szécsi Dénes a királyi étekfogók mestere, Lack a székelyek ispánja és mások.

A bírák hosszas tanácskozás után 1330. május 15.-én hozták meg a kor minden durvaságát, fölháborító kegyetlenségét és igazságtalanságát magán viselő ítéletet, mely a Zách nemzetséget harmadiziglen kiirtatni rendelte. Igy hajtatott végre az ítélet Zách Nóé és Mihály fiain, Csua fiain, Kázmér fián, Feliciánon, Folkus Pál fiain, Kemény és Luka fiain, Péteren, a Berend fián, továbbá Istvánon és Domokoson, kiknek vagyonaik is közprédára kerültek. A harmadiziglenen túli rokonságot örökös szolgaságra ítélték.

Ebből az ítéletből tudjuk meg azt is, hogy Zách Felicián, ki »gyermekségétől öregségéig számtalan embernek, rokonának, földijének meggyilkolásában gyakorolta magát, melyekért százszor is megérdemelte volna a halált«, nem Klára nevű leánya meggyalázása, hanem a miatti bosszújában támadt a királyi családra, mert »Károly megsokalván garázdálkodásait, viselt méltóságainak megfosztásával akarta büntetni és zabolázni«

Ám a néphagyomány nem sokat törődik a történelmi igazsággal. Regéinek kiválasztott hőseit a maga önkényes elgondolása szerint vonja be a nagyság, dicsőség, vagy martirium zománcával. Ez történt Zách Klára esetében is s míg a kegyetlen bírák neveit réges-régen feledésbe borította az Idő, Zách Klára neve, emléke, késői nemzedékek tudatában is él és élni fog soká, mint egy szépséges ballada szomorú véget ért

Dunaiszky László

wód
z

Thieme-Becker

X. 137. l.

(Lyka)

Dunaiszky László

I.

Horváth magyar festők

Rómában.

XX.

349.

347.

348.

347.

Dunaiszky László

Gentmüeml

75,83.

Dunaiszky László

Perálltörtképes

353, 527 l.

Figyelmeztetés !

a távbeszélő előfizetőkhöz

A postavezérigazgatóság kiadásában megjelenő „Távbeszélő Névsor"-ok, valamint azokkal egybefűzött „Szaknévsor"-ok és „Szakmai Utmutató"-kban való megjelenésre **hirdetéseket,** beiktatásokat **kizárólag** a Magyar Posta Személyzet Jóléti Alapítványának kiküldöttei vehetnek fel.

A Távbeszélő előfizetők részéről hozzánk beérkezett tömeges panaszok szükségessé teszik, hogy figyelmeztessük

Dunaiszky László

l.

Szana 1890

14, 72, 104, 110

A m. [illegible] [illegible]. Ip. 1890.

u.a. Képzőmův-nik a 40-es

években. PN. 1890. 263. sz.

Rövid össz

a mükincsi és m

A./ Mükin

a_1./ Köz

/Kö

A kár okozója:

Németek.....

Nyilasok.....

Harcá cselekmények.....

Felszabadulás után keletkezett

Bennefoglaltatnak az egykori k

Dunaiszky László

archéprzobra,
relief.
Kitöl?
mincs meghmondva

Petr E M magyarművész
arcképek

7. l.

Szentpétery József
archeje, gipsz;
fentitöl

u. o. 7. l.

megirva

Dunaiszky László Gyula

Hobrák

Kül. 1822. Pest

A Mühorát

1921. 250

Petrovics Elek dr. javaslata a bécsi
múzeumok néprajzi anyaggal
leendő ellátása tárgyában

IX. 189, 190

Dunaiszky László

1822–1904

cvičení

z

Divald 1927

154. l

Gyorok u. 24

Dunaiszky László

vrod

Kabdebo Gyula:

A szobrászat sörté-
nete. Bp. 1909
166 cl.

— Goldene Pforte 184
— szobrászat 191
— kincstár, kristálygömb 239
BAŇSKÁ BYSTRICA l. Besztercebánya.
BAŇSKA ŠTIAVNICA l. Selmecbánya.
BÁNTORNYA *(Iurnišće, Zala m.)* Aquila János falképe 40
BARGA *(Ol.)* székesegyház, szószék 175
BARS vára 124
BÁRSAU l. Berekszó
BÁTASZÉK l. Cikádor
BÁTMONOSTOR *(Bácsmonostor, Bács m.)* timpanondombormű 36, 70, 193 ~~CCXV~~.
—on talált zománcos tál (Nemz. Múz.) 261. jegyz.
BAYEUX *(Calvados)* székesegyház, oszlopfő 139
— díszítő motívumok 153
BEAUCAIRE *(Gard)* szobrászat 173
BEAUVAIS *(Oise)* Múzeum, faragott férfi fej 144
BECKÓ l. Bolondóc
BENE *(Bena, Bereg m.)*
—ről származó freskótöredék a kecskeméti Múzeumban
— St. Michael-
fő 114
— Schatzkamm
238
— — Szt. Ist
kája, erszény
BÉCSÚJHELY
stadt
BÉLAPÁTFALV
kút, Trium Fo
m.) egyk.
templom 44
117, ~~CXIV~~
— alaprajz 31,
— homlokzat (3
— építési anya
— kapuk 102,
— boltozat 35
BENCÉS-rend
232
BIBURG *(Bayer*
templ., szobr
BIHAR földvár
BINA l. Kisbén
BIVONA *(Ol.)*
mand motiv
BIZÁNC 16,
138, 1
16
2
23
—i öt

Dunaiszky László

wód

z

Hekler Budapest

92. l.

1933

A MOZAIK

Dunaújváros László

l.

Forst Ernő

10, l.

XV. tábla

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

D u n a i s z k z y L á s z l ó
szobrász

Fővárosi Lapok.1867.jan.13. /Fővárosi hirek./~~D. L...~~/

Dunaiszky László

nobrász

Hód

Horváth Elemér:

Történetek az öreg

Budáról és Pestről.

Bp. 1937. 67. l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp. V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Dunaiszky László

wód

Fiebermodnův

117 l.

-

Irányossy Terézia, Irá-
k intézőjének feleségé;
rök nyugalomra.
torium-kápolna oltár-
ny két dusan aranyo-
ból és alacsony, csigás
yancsak volutás ívvel
za. A menza volutáin
yal térdel, az oromza-
egy kisebb angyal ül.
főlalakját ábrázoló
tlen festő közepes mű-
nkább a XIX.sz.első
, átfestések nyomait
elebb vezetne a datá-
1905-ben ujitották
yozta és aranyozta/47/.

D u n a i s z k y

szobrász

Fővárosi Lapok.1867.dec.21. /Fővárosi hirek./

Dunaiszky László

Vas. Lyc. 1879. 758 l

Lendvay szobra. A hatvanas években tudvalevőleg Tomory Anasztáz áldozatkészségéből az idősb Lendvay Mártonnak szobrot emeltek a nemzeti színház előtt. Időközben azonban a színházi épület oly átalakitáson ment keresztül, hogy a szobor többé ott nem maradhatott, hanem a színház udvarán helyezték el. Nagy-Bányán, hol Lendvay született, fölmerült a terv, hogy e szobrot elkérik a nemzeti színház igazgatóságától s a város piaczán állitják föl. Meglehet, hogy e terv alku utján létesül is, t. i. ha a nagy-bányaiak cserében elkészittetnék Lendvay mellszobrát a színházi előcsarnok számára. Ez 1500 frtba kerülne, mig az álló szobornak csupán talapzata vagy ötezer forintot képvisel.

KUNSZENTMÁRTONI

ELSŐ KÖTSZÖVŐÜZEM

TELEP: BETHLEN UCCA 1119. SZ. ✱ LERAKAT: KOVÁCS LÁSZLÓNÁL

FOLYÓSZÁMLA A KUNSZENTMÁRTONI TAKARÉKPÉNZTÁR RT.-NÁL

* **

.....

.....

.....

Érték: .....P.....f.

Utánvét: .....P..... f.

Dunaiszky László

Vas. Ujs. 1860.
36. sz. (Lendvay
szobra, Keppel)

8

~~Žichy Mihály~~

~~Landor Tivadar-~~
~~tól.~~

~~II/1 volc~~
~~hatul~~

Dunaiszky László

Lendvay Márton mellszobrát mintázta meg.
A lap bemutatja a müvet.
Repr.

Délibáb, Bp. 193o. szept. 2o. IV. évf.
38. sz. 16. lap.

MDK

Dunaiszky László

Lendvay Márton szobra, repr.

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

497.l.

Dunaiszky Lázár

vál
2

Rédey Tivadar:
A Nemzeti Kinkázó
története. Bp.
1937. 266. l.

a R. T., Kolozsvár.
Harrasowitz, Leipzig.

Dunaiszky László

Az Operaház épületét a mű-
vész alkotása díszítette.

Kerényi Erzsébet: Reflőzhodó szolszk.
Tukör, 1977. aug. 7 – 12. oldal.

Dunaiszky

Szerepelt alkotásával a MNG Művészet Magyarországon 1780-1830 című tárlaton

Magyar Hirlap 1980/6/22/8

Kenessei:Nem tsekély nyereség

Dunaiszky László

1861-tól pest városi
biz. tag volt

Schmall

I. 270 l.

Dunaiszky László szobrász M.N.K.

Dunaiszky Lőrinc szobrász legkisebb fia.

Lendvay Márton bronszobra a Nemzeti Szinház mellett

Petőfi arcképszobrai

Leányrablás.

Nesszosz és Dejaneira c. csoport stb

Kapnis Antal : A képzőművészetek története 690.1

A Kultura Világa B p. 1963.

Dunaiszky László szobrász M.D.K.

Müve az 191o-es években került a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe

Leányrablás,

Küzdő harcos, Nyugvó harcos, Női akt

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956. 196.1.

Dunaiszky László nobrán M.B.K.

D. Lőrinc fia.

Lendvay Márton bronznobra a Nemzeti Kinház mellett, Petőfi archépnobrai, Leányrablás, Nessus és Dejaineira c. csoportok a Nemzeti Galériában.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 479.

Dunaiszky László. (1822-1904).

nohránumírén

Katona József nohát Tiniteffe 1861 májusában

103 cm. magas, 270 cm-es görögös talapzaton elhelyezett, a mélyebb emberábrázolást meg sem kiserlő szobor teleplezése máj. 20-án volt. (repr.)

Petőfi Néje

1984 11.11.

Dunaiszky László

A Nemzeti Muzeum 590 forintért megvásárolta a müvész szobormüvét a Pesti Müegylet kiállitásán.
A lap a mü cimét nem közli.

Divatcsarnok, Bp. 1863. juli. 1.
26. sz. 227. lap.

Dunaiszky László, szobrász M.D.K.

Lőrinc három fia közül a legfiatalabb és legtehetségesebb. Több művei közül szerző Lendvay Márton szinész egész alakos ón-szobrát (1850), Petőfi Sándor mellszobrát, Nőrablás c. szoborcsoportját, Nessus és Deianeira c. kompozícióját említi.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 231. old.

A Lendvay szobor képe: 227. old.

Dunaiszky László

A fiatal szobrász,-mint a Müvészet c. rovat köz
li- egy gipszből készült mellszobrot állitott
ki az e havi Mütárlaton.

Divatcsarnok, Bp. 1854 május 25.
29. sz. 671. lap.

M.D.K.

Dunaiszky László,szobrász.XIX.sz.eleje

Lőrinc fia.Átlagot meghaladó művész./Lendvai Márton bronzszobra a Nemzeti Színház mellett,Petőfi arckép szobrai,Leányrablás,Nessus és Dejaneira c.csoportok, stb.a Magy.Nemzeti Galériában/.479.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és a film.Bpest.Minerva.1960

Dunaiszky

Roma. Musei Vaticani.
Album Hungarorum
1867.
Aranyozott fehérselyem kötésen fenti alabástrom domborművével.
A pápaság 1800 éves évfordulójára a magyar közönség ajándékozta IX. Pius pápának.

Magyar Sion. 1867.
397–399. l. (lg.: Könyvismertetés.)

Magyar Sion. 1867.
533. l. (ch. v.: Mit tettek a lefolyt félévben a holt kezek?)

tovább ~~Aranyossy Ákos~~

~~32. l.~~

~~Bikari Sándor 35 l.~~

Dunajszky László

Dunajszky Lőrinc

Jónás besztercebányai festő 49. l.

Kuhinka-testvérek

üveggyárosok 34. l

Markó Ernő

festő. 32. l. 35. l.

49. l.

Marastoni Jakab 86. l

Pichler Antal

üveggyáros 33. l

Szlányi Lajos 35. l.

Szoldatics Ferenc 86. l.

Weber Antal.

budai órás 34. l.

Weigl Bertalan

ötvös 35. l.

lásd

Divald Kornél - A Beszter-

cebányai Muzeum Kalauza -

Bp 1909.

3 | IX.27

llás- és Közoktatásügyi Minisztériumnak
Budapest,

Hivatkozással a Nm. minisztérium f.évi ~~xx~~
tus hó 3.-án kelt 52.917/1943III. sz.
etére, tisztelettel ~~jelentem~~ javasolom, hogy dr.
ványi Gyula főtitkárnak a MOB. ellátmánya
e 1ooo pengő rendkivüli munkadijat enge-
~~tem~~ni kegyeskedjék.

Budapest, 1943 ~~xkx~~ szept. 2o

.23.

I. E. Ny.

Dunaisky László mell –

Szobra Horváth Gézáról

Szépm. mus. ban (~~1952~~)

MDK

Dunaiszky László, szobrász
1822-1904

Petöfi Sándor mellszobra. Gipsz.

Orlai Petrich Soma, mellszobor. "

Ernst Múz. plasztikai anyagának emlékiója. Szobr.,domb.m.
Árver. Közl. 1939.jan.-1 rk.sz. Kat. 49.l.

Dunaiszky László szobrász
(1822 - 1904)

1

Dunaiszky Lőrinc fia
emlitve

Nápszava 1972 május 6
8. old.

Honi Chico, német csajok

A hét két filmbemutatója az esélytelenek nyugalmával került forgalomba: nem volt túl valószínű, hogy letaszítják az első helyről az igen tekintélyes, nyolcvanötezres nézőszámmal büszkélkedő A gyűrűk urát. Bár a Best-Hollywood forgalmazta Csajok a csúcson csaknem huszonnégyezer nézőjével a második helyig verekedte fel magát, letaszítva onnan a másfél hónapig rekorder Harry Potter és a bölcsek kövét.

A Csajok a csúcson Németország válasza az Amerikai pitére. Három jó barátnő története, akik egy csapatban röplabdáznak. Az Amerikai pite fiúcsapatával szemben itt azonban a három lány nem azért harcol, hogy elveszítse végre a szüzességét (egyikük ezen már túl van), hanem azért, mert orgazmusra vágynak. Inkent macsó pasija nem igazán elégíti ki. A csaj a problémát a biciklije ülésével oldja meg, ami körülbelül annyira reális és szellemes, mint amikor Jason Biggs a forró almás pitébe dugta a fütykösét. A csúnyácska Lena találkozik egy hasonlóan csúf fiúval, és egymásba szeretnek. Victoria, a dögös kis bringa pedig csak próbálkozik. Az internetszextől a színlelt orgazmusig mindenbe beleszalad, de a szüzességét nem veszti el. Szegény szerencsétlen széplányok.

Az elsőfilmes Dennis Gansel a Csajok a csúcsonban nemcsak a tini lányokat veszi górcső alá. Filmjében szinte az összes generáció az orgazmusban látja a boldogságot. Valljuk be, ebből a szemszögből nézve már nem is olyan rossz a film alapötlete. De a kivitelezés sajnos megragadt a poénkodás szintjén. De úgy látszik, ez kell a közönségnek: Németországban több mint két és fél millióan váltottak rá jegyet.

Fekete Ibolya új filmjére, a Chicóra a premier hetében 1845-en ültek be. Nekem elég sok bajom volt a filmmel. Először is Eduardo Rózsa-Flores nem akkora „ász", hogy egy olyan életrajzi film készüljön róla, amelynek még a főszerepét is eljátssza. Rengeteg helyre jutunk el – ez magában még érdekes –, de a fontos történelmi eseményeknek csak felszínes szemlélőivé válunk. Konkrétumokat nem tudunk meg semmiről, értékítéletet azonban igen. Ez utóbbi nagy baj. Például terjengősen beszélnek a közelmúlt horvátországi eseményeiről, de csak a főszereplő szemszögéből csöpögnek néha az információk. És mivel Rózsa-Flores a délszláv háborúban a horvátok oldalán harcolt – akiket én mellesleg szeretek –, teljesen egyoldalúvá válik az egész. A végeredmény így olyan, mint a propaganda.

Csákvári Géza

A 2002. JAN. 17–23. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (1.) **A gyűrűk ura** *(InterCom)*	68 817	84 359	2	204 876	166 443
2. (új) **Csajok a csúcson** *(Best Hollywood)*	19 156	23 753	1	24 745	20 135
3. (2.) **Harry Potter** *(InterCom)*	15 549	19 744	6	390 585	310 099
4. (3.) **Ne szólj száj** *(InterCom)*	7 466	8 363	4	71 909	61 938
5. (4.) **Csocsó** *(BudapestFilm)*	5 829	7 105	7	87 125	69 155
6. (6.) **Doktor Szöszi** *(InterCom)*	4 713	5 576	8	100 298	83 709
7. (7.) **Amerikai pite 2.** *(UIP)*	3 738	4 534	10	236 494	196 201
8. (5.) **Nő a baj** *(InterCom)*	3 716	4 240	3	27 107	23 171
9. (8.) **Lovagregény** *(InterCom)*	3 038	3 917	7	70 775	572 889
10. (10.) **Atlantis** *(InterCom)*	2 111	2 944	8	61 850	45 837
A Top 10 összesített eredményei:	134 133	164 535			
Budapest összesen:	150 878	190 409			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják

Forrás: Filmforgalmazók Egyesülete

NÉPSZABADSÁG-grafika

Ennyiből – ennyi

Fővárosi magyar sikerek és bukások: egy év mérlege

A 2001. ÉVBEN BEMUTATOTT MAGYAR FILMEK BUDAPESTI EREDMÉNYE

Filmcím	Megj.	Forgalmazó	Előadás	Bevétel (Ft)	Látogató	Kihasználtság
1. Üvegtigris	10. 18.	BpFilm	1 487	55 205 074	71 480	28
2. Sacra Corona	04. 12.	BpFilm	2 119	33 757 981	69 294	19
3. Moszkva tér	09. 20.	BpFilm	1 336	46 028 209	67 536	32
4. Csocsó	11. 31.	BpFilm	1 431	43 368 052	54 967	16
5. Vakvagányok	02. 08.	BpFilm	934	11 135 549	19 936	16
6. Pizzás	08. 23.	Intercom	594	17 365 619	19 518	22
7. I Love Budapest	04. 26.	BpFilm	604	8 689 064	18 547	32
8. Utolsó vacsora az Arabs Szürkénél	02. 15.	BpFilm	287	3 880 189	8 821	24
9. Werckmeister harmóniák	02. 01.	BpFilm	201	3 676 850	8 651	42
10. Paszport	11. 01.	BpFilm	222	3 081 406	7 630	27
11. Torzók	10. 25.	BpFilm	182	3 266 247	7 590	39
12. Feri és az édes élet	05. 24.	BpFilm	147	2 382 254	6 737	45
13. Hamvadó cigarettavég	12. 27.	BpFilm	143	4 258 142	6 269	23
14. Macerás ügyek	10. 11.	Mokép	213	3 359 647	6 076	26
15. Egyszer élünk	01. 18.	BpFilm	105	1 350 565	6 045	59
16. Csodálatos mandarin	04. 26.	BpFilm	84	748 320	4 436	70
17. Nexxt	11. 01.	Intercom	213	2 197 924	3 803	20
18. Cseh Tamás-film	02. 22.	BpFilm	171	1 414 520	3 342	24
19. Szalmabábuk lázadása	09. 27.	BpFilm	82	977 470	2 801	27
20. Ademberek	09. 27.	BpFilm	198	1 338 465	2 364	8
21. Anarchisták	02. 15.	Mokép	74	292 640	1 708	12
22. Ennyiből ennyi (Erdély 1990)	05. 10.	Mokép	33	88 740	239	6
Összesen:			10 860	247 862 927	397 790	

Forrás: Filmforgalmazók Egyesülete

Pénzügyileg jó évet tudhat maga mögött a magyar filmforgalmazás: a mozikba került összesen hetvenkét művet a fővárosban 10 860 előadáson csaknem négyszázezren látták, ami megközelítően kétszázötvenmillió fort bevételt hozott.

Egy igazi sikerfilmet mutatott be tavaly: az Üvegtigrist, a Sacra Coronát, a Moszkva teret és a Csocsót. A budapesti adatok alapján vezet *Rudolf Péter* első rendezése az Üvegtigris. Nemsokkal maradt le a Honfoglalás után újra történelmi kalandmmel jelentkező *Koltay Gábor* műve, a Sacra Corona. Itt látszik a fővárosi multiplexek hatása. Országosan stabilan vezet a Sacra Corona, 254 623-an látták, az Üvegtigris pedig csak a harmadik az országos listán 95 995 nézővel. Koltai Róbert Csocsójának ötvenötezer látogatója csalóka, mert a december 6-án bemutatott filmre idén is sokan váltottak jegyet, fővárosi nézettsége közelít a mágikus százezres határhoz.

Kommersz témájú filmhez képest viszonylag alacsony *Czabán György* és a Közgáz Vizuális Brigád által készített Feri és az édes életnek a nézettsége. Közel ugyanannyian ültek be Budapesten *Bacsó Péter* Karády-filmjére, a Hamvadó cigarettavégre, amelyet csak decemberben kezdtek el játszani a mozik.

A múlt év nagy bukásai közé tartozik *Schilling Árpád* Nexxtje, amely az azonos című színpadi produkció filmváltozata. Siralmas színvonalú és nézettségű *Szurdi Miklós* Vademberek című tévéfilmje, amely valószínűleg csak véletlenül tévedt be a moziforgalmazásba. Kevés emberhez jutott el *Tóth Tamás* Anarchisták című műve, amelynél kevesebben – kétszázharminckilencen – csak *Maár Gyula* Ennyiből ennyi című drámájára váltottak jegyet a fővárosban.

Cs. G.

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Lendvay Márton síremléke

A Kerepesi úti temető 1928-ban létrehozott díszparcellájában áll a sírkert egyik kimagasló művészi színvonalú, abszolutizmuskori emléke, Lendvay Márton sírköve. Jeles színművészünk portréját Dunaiszky László készítette, a síremlék igazi jelentőséget adó architektúra tervezője pedig feltehetően Feszl Frigyes volt. Felavatásakor, 1859-ben a különleges mű komoly sajtóvisszhangot kapott, ilyenformán a Gerenday-műhely első nagy sikerét jelezte. Lendvay síremléke kezdettől fogva ebben a sírkertben állt, de ma már nem eredeti helyén, hanem a főváros költségén másodlagos temetésekkel kialakított díszparcellában, ismertebb nevén a „művészparcellában" látható. Utóbbi ma is a temető egyik legrangosabb és legattraktívabb területe, nagyrészt XIX. századi síremlékekkel, melyek jelentős részén a jellegzetes Gerenday-szignó olvasható.

Legnevesebb, 1847-ben alapított sírkőfaragó cégünk munkáinak java – jóllehet a vállalkozás csak 1952-ben szűnt meg – a XIX. században készült, s a ma is meglévők legnagyobb része a Kerepesi úti temetőben látható. Működésük fénykorában, a XIX–XX. század fordulójáig Gerendayék rangos megrendelések százait teljesítették, egyedi és sorozatban gyártott művekkel egyaránt, lépést tartva a romantika, majd az eklektika divatjával, alkalmazkodva a funerális szobrászat iránti igény fokozódásához is. Elsősorban vállalkozásukhoz köthető a nemes anyagból készült sírkövek fővárosi elterjedése.

Legnagyobb reformkori színészünk, Lendvay Márton (1807–1858) a pesti Nemzeti Színház alapító társulatának egyik vezetője, egyben a romantikus színjátszás legkiválóbb képviselője volt, nemzeti tulajdonságok megtestesítője és eszményi hősszerelmes egyaránt. Sírkövére jellegzetes feliratok kerültek: a színjátszás eszméjét hangsúlyozó, számára írt eredeti sírvers, valamint a portré körüli tölgyfaleveleken Lendvay legfontosabb szerepeinek felsorolása. A sírbolton olvasható ifjabb Lendvay Márton (1830–1875) neve is, aki követte apját a színészi pályán, de jelentőségében messze elmarad mögötte.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Lendvay síremléke körül, a díszparcellában számos további idehelyezett XIX. századi színészsírt találunk, köztük Laborfalvi Róza, Tamássy József s egyetlen akadémikussá választott színészünk, Szigeti József emlékét. Ide került Széchenyi kedvence, Farkas Lujza és a Vörösmarty által magasztalt Hivatal Anikó is (utóbbi Lendvy felesége volt). Vízvári Gyula, illetve Vízváné Szigeti Jolán síremlék Margó Ede 1910-ben készült, egymást kiegészítő két műve az elhunytakat egy-egy népszerű szerepükbe jeleníti meg.

Itt nyugszik Nagy Imre is, a Nemzeti Színház első Faustja, Csongorja és Ádám, s ha már a Tragédiánál tartunk, a nagy mű első rendezője, egyben a színház akkori drámai igazgatója, Paula Ede sírja szintén a díszparcellában áll. A Kerepesi úti temető más részein pedig megtalálható az első Éva, Laczkó Mari, s az első Lucifer (majd Mephisto), Gyenes László síremléke is.

Tóth Vilmos

GOLYÓ-FOGÓ

Lidó Bowling Club

Mivel az amatőr bowlingot többen kocsmasportként, de legalábbis éjszakai sportként emlegetik, úgy tűnhet, mintha egy bowlingterem külső környezete lényegtelen volna. Pedig nem az. Ehhez a felismeréshez egészen a Római-partig kellett elzarándokolni, a fent nevezett hatpályás létesítménybe.

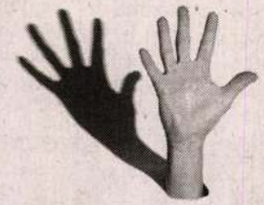

A klub épülete közel a Duna-parthoz és a strandhoz, jó levegőjű zöldövezeti szabadidőközpont területén helyezkedik el. Ennek megfelelően ide nemcsak a barátokkal, cimborákkal érdemes ellátogatni esténként, hanem a hétvégi családi program kellemes epizódjává is tehető a golyógurítás. Így tettünk mi is, amit egyáltalán nem bántunk meg: a szombat délutáni bowlingozást mind hároméves fiam, mind nagyanyja és nagyapja is igencsak élvezte.

Az épületet kívül vörös dísztéglák borítják, belül szintén, mélykékre festett faburkolattal kombinálva. Az ajtón áthaladva egy hajóorrutánzat böki mellbe a belépőt, nehogy elfeledkezzen róla, hogy a Római-parton van; a mellvéden túl áll a pálya mindenese. Az egyterű helyiség egyik felében folytatódik a hajószerű test, alsó szintjén magába fogadva a bárt, felső szintjén pedig az étteremrészt, amelyet az épület szabadon hagyott gerendaszerkezete fed. A hajóra merőlegesen áll a hat pálya, közöttük asztalok és egy kérdéses funkciójú fekete fapult található. Ez utóbbira legtöbben kabátjukat vagy innivalójukat helyezik.

A műanyag borítású pályák fölött két és fél méter magasan világos műmennyezet feszül, a dobótér két oldalán nagy, nyitható üvegajtók, amelyeken áradhat a napfény és a levegő (ha éppen jó idő van odakint). A teremben hál' istennek nem tobzódnak a neonszínek, mint manapság a legtöbb bowlingcentrumban, tervezőik nyilván tudták, hogy a környezet nem is engedné.

A hat pályából öt foglalt szombat kora délutáni érkezésünkkor, majdnem mindegyiken szülők bowlingoztak négy–tizenkét éves korú gyerekeikkel. Elkérjük a bowlingcipőket: kissé használtak, de látszik rajtuk, hogy állandó kezelést kapnak. A pályaadminisztrátor és egyben cipőtáros úgy dörzsöli őket folyamatosan ronggyal meg valami cipőápoló spray segítségével, mint Aladdin a csodalámpát. Míg buzgólkodik, megihatnék egy tonikot, dzsinnel.

A pálya jó minőségű, világos műanyag borítású, a golyókkal sincs különösebb probléma. A bábuállító szerkezet zsinóros, annak minden – előző tesztekben kifejtett – előnyével és hátrányával. A gépezet megbízhatóan működik, három óra játék alatt nincs különösebb akadás. Az eredményjelző automata is egyszerű, de magabiztosan működő szerkezet. Ez utóbbi egyébként azért szükséges, mert a pontok számolása ebben a játékban nem egyszerű matematikai művelet. Annyira nem, hogy a hatvanas években, amikor Amerikában a bowling néhány éves tündöklés után hanyatlani kezdett a bonyolult eredményszámlálás miatt, csak az automaták kifejlesztése és bevezetése tudta megmenteni a sportág népszerűségét.

A Lidóban összesen hatezer forintba került a háromórás szombat délutáni játék. A pályánkénti 2000 forint/óra bérleti díj azonban délután öt óra után 2500 forint/órára ugrik. Így este nem úsztuk volna meg 7500 forint alatt, ez azonban még mindig jócskán alatta marad a plázabeli bowlingklubok árainak. Az italárak is aránylag elfogadhatók, a rostos üdítő decije nyolcvan forintba kerül, a jobb minőségű sör korsója pedig négyszázba.

Tenczer Gábor

Napzab. 2002 jan 31

Dunaiszky

Vas. Ujs.

1859. 118 l.

+ (A „Lendvay-szoborra“), melly több lelkes magyar hölgy részvéte folytán leend fölállitva, három terv érkezett be Tomori Anasztázhoz. Több műértő a Dunaiszky tervét nyilvánitotta legméltóbbnak a kivitelve. Ez az elhunyt nagy szinmüvészt, álló nyugodt helyzetben, redözetes köpenybe burkolva, mosolygó arczczal ábrázolja. Hirszerint 4—5 hó mulva már föl is lesz állitva a nemzeti szinház előtt.

^ (Az [illegible]

lós III. IV. = 2 kötet, - (1901) Gritti Lajos, Izabella királyné - (1902) gf. Széchenyi Ferenc, gf. Zrinyi Miklós V. - (1905) Kakas István, Ferenczy István - (1906) Szatmári György, Kölcsey Ferencz - (1908) Beatrix királyné - (1911) Berzeviczy Márton, Rimay János - (1914) Ortvay Tivadar, Mária királyné - (1915) Báró Dévay Pál. -

- :: -

65. **Id. Lendvay Márton** (1807—1859) hajdan a lebontott Nemzeti Színház udvarán, jelenleg a Nemzeti Színház mellett álló szobra fejének kisméretű modellje gipszből. Készítette Dunaiszky László (1822—1904).

Nemzeti Színház Múzeuma.

Höllr Nemz. Szinh. Kiáll.

16. l

Dunaiszky László

nari porcellán modorában. XIX. sz.

llkép, aranyozott fakeretben. Berlin XIX. sz.

mekével. Aranyozott fakeretben. Berlin XIX. sz.

nagy és kis kanna, 6 csésze aljjal, cukortartó, süte-
. XVIII. sz. első fele.

t schlagenwaldi porcellánból. Kék S. jegy 1825.

négyszögü testtel. 1846.

egy. XIX. sz.

orcellán, F. M. jegygyel.

sel. Kék jegy.

cellán. Bőrtokban. Kék jogarjegy. XVIII. sz. v.

án. Kék jegy. Empire.

iszités. Kék jegy XIX. sz. e.

és bronz háromlábbal. XIX. sz. e. f.

Dunaiszky László

„A zalai lelkes hölgyek Kisfaludy Sándor érc-
szobrának ujra elkészitésével bizták meg a
jeles tehetségü szobrászmüvészt.
A lap Főváros és Vidék c. rovata megjegyzi,
hogy "igen szép volna, ha a jelenlegi szobor-
szörny helyett müvészkészitményt állitanának
fel."

Divatcsarnok, Bp. 186o. aug. 28.
35. sz. 28o. lap.

Dunaiszky

A Zrinyi utcában épülő Nádasdy palota nagy terme számára elkészitette Nádasdy Tamás nádor szobrát,-közli a Főváros és Vidék c. rovat.

Divatcsarnok 1861. nov. 12.
46. sz. boritólapján.

Dunajszky László MDK

Judith, márvány

Mücsa nok 1923 tavas[illegible] tárlat

Dunaiszky László MDK

Judith és Holofernes, márvány

Tavasz, márvány

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

~~118~~

38. **Vajda Péter** l. t., költő és író (* 1808 † 1846). Mellszobor. Gipsz. Jelzése : Dunaiszky L., Pesten, 1857.

75

A bécsi magyar technikusok ajándéka. (L. Új Magyar Múzeum VII. 2. 312. l.)

Dunaiszky László

Divald Akad. palotája

(74) 80 l. ~~77~~ l.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar botanikus kertje.

Igazgató: **Fehér Dániel dr.**, ny. r. tanár, (l. 2/a. pontnál).
Kertészeti főintéző: **Kiss Vilmos Lajos**, Sopron, Jókai-u. 12.
Kertészeti intéző: **Besenyei Zoltán**, Sopron, Wälder József-u. 7.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar tanulmányi erdeje.

Vezető: **Holbay Miklós**, okl. erdőmérnök. Sopron, Manninger-u. 1.

A bánya-, kohó- és erdőmérnöki kar tanulmányi vadgazdasága és halgazdasága.

Vezető: **Roth Gyula**, ny. r. tanár, (l. a 2/a. pontnál).
Felügyeleti tiszt: **Gerlai Arnold dr.**, okl. erdőmérnök. Sopron, Jacquin-tér 2.
Vadőrök: **Kaposvári János**, Brenbergbánya.
Tschurl Mátyás, Ágfalva.
Hammer János, Bánfalva.

MDK

Dunaiszky László

1864. jún. 14. „Petőfi" c hobrát a KT-nek a felajánlott árért nem adja el, s a leendő kiállításon a hobor sajátjaként fog szerepelni.

MDK-A-I. - 1/188.

M.D.K.

Dunaiszky László szobrász

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményében

Petőfi terrakotta szoborvázlat

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 204.1.

Dunaiszky László
a kiskőrösi Petőfi-szobor mintázója

A.A. Petőfi képek. Hazánk 1899. 18o.sz.

M. D. K.

Dunaiszky László

nolván

Petőfiről készített kisméretű mellszobrot valamint Széchenyiről.

Soós Gy: hagyar tört. kisplasztika a 19. sz. ban. Mův. tört. Ért. 1954 1 sz. 99

Dunaiszky László, szobrász

Petőfi szobra a Petőfi Irod. Múzeum van. 37 old. A 60 os évektől

Vayer Lajosné: Petőfi Sándor első szobra - Alexy Károly ismeretlen alkotása. 37.o.

A Petőfi Irodalmi Múz. Évkönyve. 1959. Bpest. 1959. Révai Nyomda. Ep.

Dunaiszky László

MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1878. okt. 16.

Dunaiszky László

1822 - 1904

l.

Ernst-Múzeumaukciója I.

49. l.

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY

A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS — ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO, NO. 243

BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS, AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI RK. EGYHÁZKÖZSÉGEK

KÖZREMŰKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL A SZÓLÓ RÉSZEKET MŰVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I., LANT-UTCA 2; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV., BÁSTYA-UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Dunaiszky Lánlo

lásd

Ernst-Muzeumaukcioja II

87. l.

MDK

Dunaiszki László szobrász

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.l.

Dunaiszky László

MDK

Deák Ferenc, Jókay Mór, Liszt Ferenc, Petőfi, Széchényi István gróf, Erkel Ferenc mellszobrai.

Mirovi Lyskovsky Ernő: A magyar képfaragóművészet története. Bp. 1906.

54.1.

Dunaiszky László

Föv. képt.

Megkötözött Ámor, márv.
Petőfi álló alakja, épitett agag
Kentaúr " "
Madonna a gyermek Jézussal " "
Diana, márv.

378. szám. 19

52811 szám.

A bizottságnak f. é. ju
231 sz. a. kelt jelentésé
jesztrebi e v. ref. templ
javadalom terhére 1600 k

Budapest, 190

A minister

Domaiszky László

1/ Petőfi Sándor szobra, életnagyságú alak, gipszöntvény, sötétre bronzozva. Magassága 205 cm.

2/ Petőfi mellszobra, gipszöntvény életnagyságban bronzozva. Magassága 74 cm az Ernst Múzeumban.

Fer Ernst 21. I.

Dunaiszky László

l.

Ferenczi E M Petőfi tesem

18. l. – 21. l. –

L Pesten

2613. ~~Dunaiszky László:~~ 1905.

~~Sz. 1822-ben (?) Budapesten, 1904 julius 3-án.~~

Női act.

látható nőt ábrázol, a ki egy

~~Az~~ egész alakban ~~ábrázolt nő~~ kissé előrehajlik és jobbra néz, mi közben jobbjával mellét takarja el. Kibomlott haja vállaira omlik, bal kezével támaszkodik, jobb lábát pedig kissé felhuzza.

Terracotta-szobor, mag. 31.2 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 50 K-án (358-905-8)

Elszámoltatott 1905:V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

96

III 3 – 98

Pl.

Vét 1905

Sz. n. 1388-905

198

Dunaiszky László
szobrán

M. D. K.

Deák Ferenc, Kazinczy s Kisfaludy szobrát mintaźta meg.

Soós Gy: Magyar tört. kisplasztika a 19 sz. van hüv. tört. Ért. 1954 1 sz. 99

Plasztika. Erkel Ferenc. Dunaiszky László

Magyar Müvészet 1925. 497-523. o.
Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képző-
müvészete.

DUNAISZKY LÁSZLÓ, szobrász

1822-1904.-Arcképszobrai: Liszt,ErkelSzéchenyi,stb.-Gát--Goldmann Fülöp 1921-ben plaketteket rendelt.Önarcképeket,és más müvészek portréit.-Köztük: DUNAISZKY LÁSZLÓ plakettjét BERÁN LAJOSTÓL.-A MNM.-ban van.-99+99 mm.-Leirása: HP. 1228. 32.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM. XXXII.évf. 1975-1. Bp. 1975

Dunaújvárosi Krónika

nove enlitve

Művészettörténeti értesítő 1972

78. old.

Dunaiszky László

Dunaiszky Lőrinc halála után műhelyét fiai vették át akik közül különösen László /1822-1904/ és Lőrinc /1827-1865/ munkássága érdemel említést.

Pusztai László: Dunaiszky Lőrinc.
Művtört.Írt.1972.1.sz.15-29.1.

28.1.

Dunajsky László szobrász
(1822 – 1904)

Dunajsky Lőrinc fia – emlékve

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky László

zobrán

Gentmüeml

75, 83. l.

selben wesentlich beizutrage

Ich erfülle nun eine fr

indem ich mir gestatte dem He

terstützung dieser lehrreiche

als auch im Namen des Senate

lichsten und wärmsten Dank zu

Genehmigen Euer Hochge

chen Hochachtung und aufricht

Seiner Hochgeboren,

dem Herrn Generalmajor Anton

Stellvertreter des k.u.k. Gene

Dunaiszky László

MDK

Palestrina, főszöntvény

Műcsarnok 1880. máj.1.

MDK

Dunaszky Lánló ~~[illegible]~~ nobrán

1867-i pénzi viláphiállításra bejelenti 2 ~~[illegible]~~ bobrát

1) „Ábrahám"

2) „Vimfa"

MDK-A-I-1/327.

mdk

Dunaiszky László

(a szobrgyűjteményben): portré

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum
Bp. 1962

56. l

Dunaiszky László 2

„Lendvay Máriton emlékszobra"

„Petőfi portréja", „Leányzablás" c.

szobrai emlékre

Népszava 1972 május 6

8. old.

Dunaiszky László

[illegible]

[illegible]

Soós Gyula: Magyar szobrászat a XIX. században
Természet- Társadalom CXIII/4 (1954) 231-234.

ism. : MMv. Ért. 1955. IV. 2. sz. 317.

Dunaiszky László

Önarcképe, gipsz repr.

Szépm. Mucz. Évk

X. VIII. tábla

Dunaiszky László

Nobrást

Szód

Tábori Kornél:

Egy elfelejtett nobrást:
az öreg Dunaiszky.
Pesti Napló
1902. 46-sz.

Elnök Ur!

os Műemlékek Orszá-
Elnökségének J. évi
920/1908 szám alatti kegyes
valaszolván, van
tsíteni a Méltósá-
hogy a megrendelt
et, melyeknek elkészi-

Dunaiszky László

1866. nov.

képism. társ.

Szüzmária, dom-
bormű

Nefelejts. 1866. 540. l.

(-k-r: Mütár-
lati szemle.)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

MDK

Dunaiszky László rozbrán

1865. „Mária" a harrasai mérvény dombormüvét a KT-nek eladja

MDK-A-I-1/304.

Danaiszky László
szobrász

1822–1904. Kőszobrászműhely vezetője.
Művei: „Pietà", „Nőalak".

A magyarországi műv. tört. I. 391.
Corvina 1970.

cle. D. K.

DUNAISZKY László szobrász

1822 – 1904.

Keresett kőszobrászműhely vezetője, sok egyházi és dekorativ megrendelése volt.

„Petőfi", „Nőrablás" (kisplasztika)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945.

Bp.1958. 149. e.

Dunaiszky László

l.

Liber Baptizatorum

277. l. - 278. l

Dunaiszky László

l.

Liber Bp. zobrai

410. l.

tevesen György-

nek irva

43a -70	-70	-70	-70	-70	3.50
B					
43a -60	-60	-60	-60	-60	3.-
11½				A	
44a 8.-			8.-	44a -50	16.50

Dunaiszky László

1822 - 1904

Ltáb. IV. 149

Dunaiszky László

Carrarai márványból készült "Madonna" szobrának kiállitásáról ir az Irodalom és Müvészet c. rovat.
A Müegylet aug.-szeptemberi tárlatán szerepel a mü.

Családi Kör. Bp. 1864. szept. 4. V. évf. 36. sz. 859. lap

erdőségeken. Ora
jutunk a Tapolcai

Edericstől Ba
szágút. Balról kar
gyek kisérnek. A
cék sora. A pinc
idején csodaszép
pártától, mintha
bódító a virágok
a méhek és dara

A Györök
nem derékszögb
teljesen különálló

Festő ecsetjé
két felén, arany
égszínű búzavirá
ritkás erdővel, h
a Balaton hatalm
ibolyás, bíborsze
rózsapirosra festi

A tetőre par
lat volt ide eme
nézzen a tó fe

Dunapatay László

1.

Sourek 72.1.

948.sz.

[illegible] katonai életet és elhatározta, hogy visszatér birtokára és ott mint remete fogja élete hátralevő részét eltölteni.

A Tátika vár melletti sziklakápolna barlangjába vonult vissza. Itt éldegélt már hónapok óta, mikor elkövetkezett Karácsony ünnepe. Az özvegy — régi szokása szerint, bizalmas környezetével — eljött az éjféli misére és magával hozta Mancit is. Ez az éjszaka volt kiszemelve arra, hogy megöljék. Ám a cinkosok nem számítottak arra, hogy közelükben más is tartózkodik. Igy esett meg, hogy mikor a papnak öltözött Pongrác a meredek szélére csalt leányt le akarta taszítani a mélységbe, Sándor remete segitségére siethetett. Izgalmas dulakodás támadt. A nagyerejü férfi féktelen dühében egymásután szórta a mélységbe a gonosz özvegyet, Hermányt és a segítségükre sietö csatlósokat. A megmentett leányban föltámadt a régi szerelem. De Sándor remetét fogadalma kötötte s így az egykori szerelmesek végleg elváltak egymástól. Manci kolostorba vonult. Rezy Sándor mint tábori pap állott be újra a király seregébe és a török elleni harcokban csakhamar elesett.

Tátika közelében, a kápolna romjait még ma is mutogatják. Ugyanitt egy töredezett, mohos kőlapot vastagon sző be a borostyán, mely a rege szerint a kolostorból idehozott Szánthó Manci porait takarja.

A tátikai romoktól toronyirányban vágunk délnek. Itt sűrű tölgyesek árnyékában járunk. Ott gyérfűvű, csúszós fenyéreken. Virágos legelők árvalányhajas domboldalak, víztől csicsogó rétek, mogyoróval, iszalaggal be-

Dunajský Ladislav

l.

Wagner Profil

21. l. 5. t.

35

218

Stil
chen
und
a-
aupt-
Grab-
das
pracht-
ientik,
latt-
rischen
des
ufetn
chan
mack
eine
zsvár
ional-
erung
en
otz
ige
nce.
nöschte,

Dunajszky László

l

Va Hö Ernst gyüjt.

VII/I. 21.

ivh

e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
tdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
asági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

ályért, Hazáért"

Dunaiszky László

szobrai a

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

Haubenstricker

I 224

Érkezett 1904. január 7.

14/1904. Tk. (Szeged, 1904. január 4-én 219/1903. A. Tk. a.)

A Szegedi Somogyi könyvtár és városi múzeum igazgatója jelentést tesz az 1903-i természetrajzi pegély felhasználásáról (Leirat az igazgatósághoz, 1904. I. 23.)

Dunaiszky László
művészcsalád

Művészeti Lexikon 1931.

Sír, lovas, pogánymagyar TV. 119

Dunaiszky László

lásd Medvey 109. l.

~~Syria IX. 74.~~

Dunaiszky László

Elkészitette Jókai Mór mellszobrát és a kecskeméti Kaszinónak ajándékozta,-közli a Vidéki Hirek c. rovat.

Divatcsarnok, Bp. 1862. ápr. 22.
16. sz. boritólapján

MDK

Dunaiszky László

O.Képzm.társ... Vas. Ujs. 1874. 572. l.

Dunaiszky László

l. Arv. Csam. 99. ankc. Eat.

Dunajský László

1822 – 1904

rod

–

Toman 108. l.

Nagys.

Dr. Szel

Dunaiszky László

l.

Petrélet

92. l.

(12)

~~Ferenchalmi káp~~

~~86~~

CIX

Dunaiszky László

Erod

Oroszlán magyarobr

8. l.

Demaiszky László

cród

Kampiscijabbruszobr

511. l

Dunaiszky László

robiony

wiód

Kart. Ung. 115. l.

Reisch Emil IV. 36.

Dunaiszky László

l. HorBp

59. 92. l.

149. t.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dunaiszky László

1.

Szépmüvészet
1943.62.1.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

NYOMTATVÁNY

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Dunaiszky László

Perálltörtképes

555. l.

Dunajszky Lajos

Nessus és Dejanira
és Nympha c.
művei az alábbi
nemzeti kiállításon

Exp Paris 1867
(Exposants 2. l.)

Vác megyei város közműveitől

136/1945. közmű sz.

T. fogyasztónk!

Értesítjük t. fogyasztóinkat, hogy a felemelt díjak megnövekedett kiadásaink ideiglenes fedezésére szolgálnak mindaddig, míg a Közellátási miniszter úrnak az árrendezésre vonatkozó s minden a díjakat érintő árténvező figyelembevételével megállapítandó díjak mértékéről rendeletileg nem intézkedik. A jelenleg engedélyezett szorzószám a multévi díjaknak tízszerese. A vízdíjaknál a szorzószám április és május hóra egyenkint ötszörös, június hótól kezdve tízszeres.

Vác, 1945 július 4.

Vác m. város közművei üzemvezetősége

Pestvidéki Nyomda Vácon 336/45

Dunaiszky László

o.

A Pesti Városháza

1935. 4-7. 18. l.

csatolt befizetési lap felhasználásával, címem-
re haladéktalanul átutalni szíveskedjék.-

Teljes tisztelettel

HOLZER SIMON

Számlatartozás

P. 35.50

1 bef.lap

Dunaiszky László

Szob
Z

Pipics Zoltán dr.

Adalékok a társu-
lat történetéhez.

Evk Km T.

1928

101. l.

TÁRSULAT ÉVKÖ

BELÉPÉSI NYILATKOZATOKA
AZONNAL KÜLD A TITKÁR

MDK

Dunajszky László,

Pecz Henrik a z Orsz.M.Képzőm.Társ. megalakitásáért folyó fára/dozásá az ő gláirását is eredményezte. /1859/.

PipiesZoltán: Nyole festész összefog.
az Uj Magyarság képes melléklete. 1939.V.21. 3.1.

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Toldy Ferenc síremléke

A Kerepesi úti temető történetének első évtizedeiről máig hiteles képet nyújtó falsírboltok egyik legművészibb emléke Toldy Ferenc (1805–1875) sírja felett áll. A nagy irodalmár mértéktartó, megkapó szépségű portréját Huszár Adolf készítette, akinek munkássága hidat alkotott egyfelől Izsó Miklós, másfelől nagy historista szobrászaink életművei között. A híd korántsem volt tökéletes, de biztos alapokon nyugodott, és így felbecsülhetetlen értékkel bírt a dualizmus kori magyar szobrászat számára.

Toldy személye ma már nem mondható közismertnek, pedig kora szellemi életének egyik vezéralakjáról van szó. Irodalomtörténészként s főként művelődésszervezőként meghatározó szerepet játszott, karrierje az egyetemi rektorátusig és az akadémiai titkárságig ívelt. Egyik kiemelkedő tette a XIX. század legfontosabb irodalmi szerveződésének létrehozása volt 1836-ban, ezt emeli ki sírfelirata is: „Toldy Ferencznek, megalapítójának közadakozásból emelte a Kisfaludy Társaság." Toldy volt az első neves személy, akit az Akadémia előcsarnokában ravataloztak fel, és akinek gyászmenete onnan indult a Kerepesi úti temetőbe. Később mellette kapott nyugvóhelyet két fia, Toldy István publicista és Toldy László, a Fővárosi Levéltár egyik vezetője, majd unokája, ifj. Toldy László zeneszerző is.

A Toldy-síremlék kimagasló jelentőségű alkotás, az újjászülető hazai síremlékszobrászat egyik korai reprezentánsa. Szobrászatunk XIX. századi fellendüléséről nemcsak köztereink vagy múzeumaink, hanem egyes temetőink is kiváló képet adnak, és erre a Kerepesi úti temető kiváltképp alkalmas. Budapest legrégebbi, ma is működő sírkertjében az indulás minden nehézségét elszenvedő Ferenczy Istvántól egyetlen művet találunk, melyet máshonnan helyeztek át, akárcsak az inkább „alkalmazott" szobrászatot művelő Dunaiszky Lőrinc két alkotását. Utóbbi fia, Dunaiszky László műhelyéből már több mű került közvetlenül ide, például Horváth Mihály nemrégiben eltűnt mellszobra. Izsó-szobor egyáltalán nincs a Kerepesi úti temetőben, bár egykor felmerült, hogy Pákh Albert sírján helyezzék el az íróról készült Izsó-portrét.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Huszár Adolf, aki több tekintetben közvetlenül folytatta Izsó munkásságát, egykor két fontos művel szerepelt a Kerepesi úti temetőben: Toldy, illetve Tóth Kálmán portréjával. Utóbbinak már rég nyoma veszett, Toldyé azonban ma is megtalálható, köszönhetően annak, hogy nem bronzból, hanem kőből készült. Az 1879-ben felavatott síremléken egyértelműen megfigyelhető a korabeli temetkezéstörténeti tendencia: a századfordulós síremlékektől eltérően itt a szobrászati rész még egyenrangú az architektúrával. Toldy koszorúba foglalt, nemesen egyszerű portréja nem tolakszik előtérbe, mégis a síremlék leghangsúlyosabb eleme.

Huszár Adolf személye egyébiránt vízválasztó a magyar temetői szobrászat történetében, hiszen az ő síremlékével debütált 1889-ben Donáth Gyula, a következő évtizedek funerális szobrászatának legegyénibb hazai mestere.

Tóth Vilmos

PLAZAFÍLING

Center itt, center ott

Gondolom, most sokan utálnak. A múlt héten belegyalogoltam a Pólus Centerbe. Belegázoltam a környékbeliek lelkébe. Pedig nem akartam. Berki Gábor újpalotai olvasónk sértődnek érezte, amit írtam. Ha így van, elnézést kell kérnem, alighanem sokaktól. Jól ismerem a lakótelepeket, de arra is emlékszem, hogy volt idő, amikor szívesen cseréltem volna akármelyik panelházbelivel. A lakótelepek nem az ott élőket minősítik: sokkal inkább az elmúlt negyven plusz tíz évet, amely nem talált megnyugtató megoldásokat a problémáikra.

A szociológusok néhány lakóteleppel kapcsolatban a szlömösödés fogalmát használják. Erről sem az ott élők zöme tehet (ők inkább a szenvedő alanyai), hanem azok, akik miatt a liftek nagyrészt olyanok, amilyenek, akik összefirkálják a falakat, üres befőttesüvegeket hajigálnak ki az ablakokból, és a gyerekeik a késő estéket talán éppen a bevásárlóközpontok játéktermeiben töltik. A panelproli kifejezést is inkább egy viselkedésforma jelzéseként használtam; a legtöbb ilyen embernek, éljen bárhol, általában nem a pénztelenséggel kell megküzdenie. Nem feltétlenül ő számol a hónap közepétől visszafelé a fizetésnapig, mint annyian az országban. Egy üzlet színvonala azonban árulkodhat a környezetéről, függetlenül az ott élők többségének és a bevásárlóközpont üzemeltetőinek szándékaitól.

Tökéletesen megértem Jármay László felháborodását is. Ő a Pólus Center Üzemeltető Kft. ügyvezető igazgatója, és természetesen nem érthet egyet az ilyen kritikával. Soraimat olvasva talán valami olyasmit érezhetett, mint én, amikor azt mondta a fiam óvónője, hogy a gyerek sovány, rosszul eszik, és beszédhibás. Az én tökéletes fiam. Az igazgató úr szememre veti, hogy a szakmai hozzáértés legcsekélyebb jele nélkül írtam. Azt hiszem, ez a bizonyos szakmai hozzáértés – sajnos – nemcsak belőlem: a legtöbb vásárlóból hiányzik. De vajon nem nekik készülnek-e a plazák? A Pólust – mint Jármay úr írja – évente tízmillió ember keresi fel, a létesítmény hetvenmillió dollárból épült negyven év amerikai és nemzetközi tapasztalatai alapján. Kétszázhetven kereskedő és szolgáltató legalább ekkora tőkét vonultatott fel, több ezer embernek ad munkát. De vajon hány vásárló gondol erre, amikor az üzletközpontban sétálgat? Ha tévedtem, készséggel elismerem. De mit lehet tenni azokkal, akik a Pólusban vásárolva netán ugyanazt veszik észre, amit én?

A Pólus Centernek és a Westend Citynek azonos az építtetője, ezért eleve az utóbbit szántam a Plazafíling sorozat következő részének. Főleg azért, mert ez a bevásárlóközpont merőben más. A Westend egy egész városrész képét alakította át, noha a Nyugati téri aluljáróban másként festenek az éjszakák, mint a bevásárlóközpont nappalai. A Westend lehetne bárhol Európában, és az itteni boltokat járva úgy érezhetjük, mintha máris csatlakoztunk volna a fejlett világhoz, akkor is, ha az emeleti üzletek jelentős részében a látogatók zöme csak vágyakozik a kínálat láttán.

A parkoló autókat kamerákkal figyelik, az épületben nem terepszínű ruhás, hanem öltönyös, fehér inges biztonsági emberek nézelődnek, akik azt is megkérdezik, miben segíthetnek. Az egyik cipőbolt kirakatában az eladólány tollseprűvel porolgatja a lábbeliket, a szinteken igazi növények teszik otthonossá a patikatisztaságú belső teret, a korlátok mellett több száz gyermekrajz vonja magára a vásárlók figyelmét. A Westendben jó érzés sétálni. A dohányosoknak nem kell a parkolóházba vezető hidakon, a szabadban füstölniük, mert a bejáratnál italautomatával felszerelt, kávéházak hangulatát idéző dohányzóhelyiség is van. A parkolójegy fizetésekor nem kell apró után kutatni, mert van pénzváltó gép, s egy másik berendezés a papírpénzeket is elfogadja.

Egyszóval, egy cseppet különbözik a XV. kerületi centertől, amely kétségkívül sokkal öregebb. Valaha a Pólus is olyannak készült, mint a Westend. Ha ma is olyan, akkor megkövetem Jármay urat. Ha pedig nem, mert hasonult a környezetéhez, akkor talán más igények kielégítésére szolgál.

Egyébként fiam szedi a vastablettát, és logopédushoz jár.

F. Hegyi István

Astra Classic
már 1 999 900 Ft-tól!

OPEL Maxabo

Éljen a lehetőséggel!

Astra Classic akár 17 796 Ft havi törlesztéssel!*

*60% kezdőbefizetés, 72 hónapos futamidő (THM: 17%)

1037 Budapest, Bécsi 254.
Tel.: 250-7373, Fax:3690

1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 32.
Tel.: 200-7200, Fax: 200-6820

e-mail: opel@mb.hu, Internet: www.maxabo.hu Nyitva tartás: H-P: 9:00-18:00 Szo: 9:00-13:00

angol–am.)* 4, 6, 8, éjjel 10.
CINEMA CITY ÚJ UDVAR (III., Bécsi út 38-44. Tel.: 437-8383) **Belphégor – A Louvre fantomja** (fr.)* n5, n7, n9, éjjel n11. **Shrek** (mb. am. animációs) f4, h6. **Lara Croft: Tomb Raider** (mb. am.)* f9, éjjel n11. **Kémkölykök** (mb. am.) f5, f7, f9, éjjel f11. **Bridget Jones naplója** (mb. angol–am.)* 4, 6, 8, éjjel 10. **Simpatico** (am.)** 4, 6, 8, éjjel 10. **Malena** (olasz)*** 4, 6, 8, éjjel 10.

(7. h. prol.). **Betépve** (am.)* éjjel 11, 4-én és 7–10-ig f7 is (6. h. prol.). **Lara Croft: Tomb Raider** (mb. am.)* f1, f3 (6. h. prol.). **Eszeveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) de. f11. **Beépített szépség** (am.)* f5 (19. h. prol.). **Pizzás** (magyar)* 4-én és 7–10-ig este f9. **Az ördögűző – Rendezői változat** (am.)*** éjjel 11 (12. h. prol.). 9. Titanic Nemzetközi Filmfesztivál 2001. október 4–14.: **Korcs szerelmek/Amores perros** 4-én f7; **Hazudós Jakab** 4-én 7; **A gyűlölet** 4-én 9; **Mélyvíz/The Deep End** 4-

Gadjo Dilo (T. Gatlif)* 5-én 5. **Tangó** (sp., C. Saura)* 6-án 5. **Tükör** (A. Tarkovszkij) 7-én 5. **Kikujiro nyara** (japán)* 8-án 5. **A cseresznye íze** (iráni)* 9-én 5. **Playtime** (fr., J. Tati) 10-én 5. **Vérvörös** (A. Ripstein)** 4-én 7. **Szellemkutya** (J. Jarmusch)*** 4-én 9. **Hálószobák és előszobák** (angol, R. Troche)**, kísérőfilm: **Öltözz** (Szűcs N.–Sándor D.) 5–7-ig 9. **Nosztalgia** (A. Tarkovszkij) 8-án 9. **Hadszíntér** (angol, T. Roth)** 9-én 9. **Tűzvirágok** (japán)** 10-én 9. Cirko galéria: Képzetek – Szeivolt Kati kiállítása.

égi[illegible] (am., N. Cassavetes) 4-én 5. **A zuhanás útján** (dán, U. Gad) 6-án f5. **A fekete álom** (dán, U. Gad) 6-án 5. **A filmprimadonna** (német, U. Gad) 6-án 6. **Az észak lánya** (német, W. Schmidthassler) 7-én f5. **Ran – Káosz** (A. Kurosawa) 8-án f8. **Tékozló szív** (fr., G. Franju) 9-én f5, 9. Titanic Nemzetközi Filmfesztivál 2001. október 4–14.: **Belgrádi levelek/Letters from Belgrade:** 4-én f7, 8-án f5; **Kuckók/Cosy Dens** 4-én 8; **Élet minden áron** [a film után beszélgetés a rendezővel, Jan Hrebejkkel (Divided We Fall) in presence of director Jan Hrebejk] 5-én f7; **Zenglük a dalt!/Let' s All Sing Around** 6-án f7; **Rossz**

Felelem és feszkelés Las Vegasban (am.)* 9-én h5. **A Millió Dolláros Hotel** (W. Wenders)** 10-én h5. **Érzéki csalódás** (am.)** 7. **Dobermann** (fr.)*** 4–5-én 9. **Titus** (am.)** 6-án h9. **Rekviem egy álomért** (am.)** 7-én 9. **A boldogságtól ordítani** (am., T. Solondz)** 8-án h9. **A vágy forradalma** (fr.)*** 9-én 9. **Az Álmosvölgy legendája** (am.)** 10-én 9.
VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Yamakasi** (mb. fr.)* 3. **Pizzás** (magyar)* 5. **A csábítás elmélete** (am.)* 7. **Tigris és Sárkány** (kínai–tajvani–amerikai)* 4–7-ig 9. **Bíbor folyók** (fr.)*** 8–10-ig 9. **Gladiátor** (am.)** 6-án f1. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 7-én 1.

FILMEK TOPLISTÁJA

Majom, buli, szoftvermaffia

Ritka eset: a harmincnyolcadik hét mindhárom bemutatója bekerült a tíz legnézettebb film közé. A Majmok bolygójának új változata csaknem ötvenháromezer nézőjével kiütötte az első helyről a Jurassic Park III.-at. Még ritkább eset, hogy magyar film az élmezőny első felébe küzdi fel magát. Török Ferenc Moszkva tér című alkotását majdnem tizennégyezren látták, ez a negyedik helyhez volt elég, nézőszáma megfelel egy második vonalbeli hollywoodi filmének, ami nagy szó, figyelembe véve, hogy a filmből öt kópia készült. Ez különösen jó hír annak fényében, hogy Tim Robbinst és a tini sztárok tömkelegét felsorakoztató, tíz kópiával induló, Bízd a hackerre! című antiglobalizációs thrillerre csak bő ötezren voltak kíváncsiak.

Nagy hisztéria előzte meg az új Majmok bolygójának bemutatóját. No nem a közönség, hanem a forgalmazó és a gyártó stúdió részéről. A Fox vezetői kitalálták: nem tartanak „általános" sajtóvetítéseket, csak szűkebb körű, úgynevezett „A" kategóriás újságíróknak mutatják be, megesketve őket, hogy nem írnak semmit a film befejezéséről.

Az izgalom felesleges volt, Tim Burton új verziója nem tartalmaz semmit, ami katartikusan hatna a nézőre. A látvány – szokás szerint – első osztályú, a színészi munka jó, de a dramaturgot megint kifelejtették a filmesek. Ám ez csak a kisebbik baj. Franklin J. Schaffner 1968-as, eredeti változatának borzasztó utópiája szinte felrázta a film nézőit, még ma is hatásos, aktuális alkotás. Burton ezzel ellentétben csak a szórakoztatásra játszik, és abban sem tökéletes. Könnyen megjósolható, hogy néhány év múlva már a kutya nem fog emlékezni az új verzióra.

Török Ferenc a magyar filmgyártás régóta hiányzó műfaját keltette életre. A tiszta zsánerfilm – jelen esetben vígjáték – ritka, mint a fehér holló. A Moszkva térben minden megvan, ami ehhez kell: jól megírt karakterek, kellemes sztori, gigantikus poénok, és persze a kihagyhatatlan szerelmi szál. Hosszú évek óta végre egy magyar közönségfilm, amely ráadásul a mai húsz- és harmincévesek generációjáról szól. Mintha a francia újhullám legszebb pillanatai születtek volna újjá a mai Magyarországra átgondolva. És ehhez nem kellett más, csak olyan személyes élmények mozgóképpé formálása, amelyekkel szinte mindenki azonosulni tud.

A Bízd a hackerre! című alkotás mellett sem illene elmennünk szó nélkül. Megszületett a számítógépes krimi bizarr változata: szép fiúk és topmodell küllemű lányok számítógépek előtt ülnek, és nagy dolgokat visznek véghez. A történet fordulatai is különböző hálózatokon, rendszereken bonyolódnak. Ezek ismeretében szinte rendezői bravúr, hogy a film nézője izgalmas másfél órát él át. A képek szempontjából azonban a mozi teljesen sivár. Lám-lám, a hatás mégsem mindig a látványban van.

Csákvári Géza

A SZEPTEMBER 20–26. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (új) **Majmok bolygója** (InterCom)	40 657	52 373	1	52 707	40 918
2. (1.) **Jurassic Park III.** (UIP)	14 226	18 016	3	126 036	99 848
3. (2.) **Bridget Jones naplója** (UIP)	13 290	17 865	5	175 198	131 872
4. (új) **Moszkva tér** (BudapestFilm)	9 951	13 520	1	13 840	10 051
5. (3) **Belphegor** (Best Hollywood)	8 418	10 897	2	34 365	27 274
6. (4.) **Dr. Dolittle 2.** (InterCom)	6 551	8 570	6	140 118	106 469
7. (5..) **Betépve** (Kinowelt)	4 606	6 000	4	53 773	40 980
8. (6.) **Pearl Harbor** (InterCom)	4 303	5 239	7	157 009	124 616
9. (új) **Bízd a hackerre!** (Best Hollywood)	4 210	5 134	1	5 134	4 210
10. (7.) **Shrek** (UIP)	2 660	3 786	14	223 944	155 587
A Top 10 összesített eredményei:	108 872	141 400			
Budapest összesen:	118 621	157 859			

A zárójelben lévő számok az előző heti helyezést mutatják

Forrás: Filmforgalmazók Egyesülete

NÉPSZABADSÁG-grafika

miát gyámolító társulat évkönyve. 1846—1851. Pest, 1852. 32. l.

Dunaisky, l. *Dunaiszky.*

Dunaiszky Gusztáv, szobrász. D. Lőrincz fia. Atyja műhelyében tanult, de mindvégig jelentéktelen maradt.

Meller Simon: Ferenczy István. Budapest, 1905. 149. l.

Dunaiszky Henrik, szobrász és rajztanító; szül. 1812-ben Pesten, megh. 1875 decz. 18-án Temesvárott. D. Lőrincz fia és László testvére volt. Eleinte atyja műhelyében, 1833-ban pedig a müncheni képzőművészeti akadémián tanult. Ezután egyideig Pesten élt, majd Temesvárra költözött, ahol 1842-ben a rajziskola tanítójává nevezték ki. 1872-ig tanított a rajziskolában, majd a belvárosi népiskolában, 1870—75-ig pedig a temesvári kegyesrendi főgymnasiumban. Temesvári tartózkodása alatt a szobrászattal már alig foglalkozott, s mindössze nehány sírszobrot, templomi és épület díszítményeket készített. 1847-ben költségvetési tervezetet csinált az akkor még a temesvári városháza előtt álló Nepomuki szent János szobor restaurálásáról, de a szobor kijavítása ez alkalommal elmaradt.

Berkeszi István dr.: Temesvári művészek. Temesvár, 1910. 16, 104, 110. l. — *Meller Simon:* Ferenczy István. Budapest, 1905. 149. l. — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 178. l.

Dunaiszky László, szobrász; szül. 1822-ben Pesten, megh. 1904 júl. 3-án Budapesten. D. Lőrincz fia. A szobrászatot atyja műhelyében kezdte tanulni, s alig töltötte be a 12-ik évét, mikor a pesti első »műkitétel«-en 1834-ben már egy síremlék tervével szerepelt. Mint kőfaragólegény utóbb Bécsbe ment, honnan azonban csakhamar Münchenbe távozott s az ottani képzőművészeti akadémián 1847—48-ban a híres Schwanthaler tanítványa volt. Elvégezvén tanulmányait, ismét visszatért Bécsbe, majd Olaszországot kereste fel s Rómában hosszabb ideig tartózkodott. Az 50-es évek legelején visszajött hazájába s azóta állandóan Pesten élt, hol ezután két évtizeden át a legkeresettebb arczképszobrász volt. Első nagyobbszabású művét, id. Lendvai Márton színművész szobrát (a régi Nemzeti Színház udvarán) 1859-ben Tomori Anasztáz megbízásából készítette, akitől a következő évben Katona József kecskeméti emlékének elkészítésére kapott megbízást. 1861-ben részt vett a Képzőművészeti Társulat megalapításában s az első igazgatóságnak éveken át tagja volt. Ugyanez évben készült Sámson és Delila cz. nagyobb kompoziczió-ja, melyet 1862-ben a londoni kiállításra is elküldött, hol az eredeti márvány példány állítólag vevőre talált. E művének egyik gipsz példányát a következő évben a pesti

[redacted]

és ügyesen sikerült, karja azonban, mellyel Sámson haját tartja, hiányos.« A londoni kiállításra ezenkívül még Petőfi gipsz mellszobrát és Keresztelő szent János gyermekkorában cz. márványszobrát küldötte el. Petőfi mellszobráról az volt a vélemény, hogy amennyiben a költő halála után, képekről készült, mint arczképszobor kielégítőnek mondható, de vonásai igen élesek lévén, az arczban kevés lágyságot mutatnak. Keresztelő szent János szobrában a felfogást dícsérte a bizottság, de megállapította, hogy a kivitel nem sikerült. »A homlok igen kidülled, ellenben a fej teteje igen laposnak, vagy hiányosnak ötlik fel. A szemek hasonlag igen kidülledtek, s balkeze oly erőszakoltan van meghajtva, hogy azzal aligha tarthatna valamit. Melle és oldalbordája kissé szűkeknek látszanak, valamint vállai keskenyeknek.«

1862-ben fejezte be s állította fel Halászleányát, mely eredetileg Pesten, a régi haltéri kúton állott, a Belváros szabályozása következtében pedig az 1890-es évek végén a Népligetbe került. 1866-ban D. is részt vett a Széchenyi-szobor pályázaton, két pályaterve azonban Izsó és Engel műveivel a versenyt nem állotta ki s még a harmadik helyről is leszorult. 1871-ben Nympha, Keresztelő szent János és Tavaszszal cz. műveivel ismét részt vett a londoni világkiállításon s ez alkalommal kitüntetésben is részesült. A 70-es évek folyamán úgyszólván kizárólag arczképszobrok készítésével foglalkozott, s ekkor készült mellszobrai közül említésre méltók: Deák Ferencz, Reményi Ede (1872), Széchenyi István gróf (1877), Horváth Mihály püspök (1879), Prónay Gábor báró (1879) stb. képmásai. 1880-ban Palestrinájával részt vett az Operaház dekorativ szobrainak pályázatán, de e szobormüve a kritika szerint inkább egy vitézt,

gipsz csoportozat. Kisorsolás céljából megvette a műegylet 510 frtért, s megnyerte Bende József Ó-Becsén. — Tánczosnők, vázlatok gipszből (2 drb.).

1864. aug.—szept. kiáll.: Madonna, carrarai márványból (350 frt.).

A Képzőművészeti Társulat kiállításain (1877-ig katalogusok hiányában csak hézagosan összeállítva):

1872. évi kiáll: Reményi Ede mellszobra. — Fogoly Ámor.

1877. téli kiáll.: Széchenyi István gróf mellszobra (1000 frt.).

1878. évi nagy nemzetk. kiáll.: Harczos; horganyöntvény (500 frt.). — Judith; márvány-szobormű (500 frt.).

1880. évi kiáll.: Palestrina. Pályamű.

1903. téli kiáll.: Széchenyi István gróf, márvány mellszobor.

1904. tavaszi kiáll.: Szent János szoborka, márvány.

Dunaiszky művei közül a Kassai Múzeumban vannak: Barabás Miklós, Reményi Ede és Jókai Mór mellszobrai, valamennyi gipsz.

Atyja relief arczmása fehér márványból, szürke gránitalapon tót felírással: — Lorenz Dunaisky akademicky rezbar — és születési, valamint elhalálozási évszámmal, Libetbánya város tulajdonában volt. A város újabban letétbe helyezte ezt a szobrot a Beszterczebányai Múzeumba.

Az Ernst-Múzeumban Budapesten vannak: Petőfi Sándor, Erkel Ferencz, Jókai Mór, Liszt Ferencz, Szentpéteri, Laborfalvi Róza (bronz), Orlai Petrich Soma és Eötvös József báró arczképszobrai.

A Gyűjtő. 1912. 165. l. — *Az Építési Ipar.* 1880. 37. l. — *Az Ország Tükre.* 1864. 214, 334. l. — *Buday József dr.:* Budapest székesfőváros közterein álló szobroknak és emlékműveknek törzskönyve. Széchenyi István gróf szobrának leírása és története. Budapest, 1895. 27, 28, 45. l. — *U. az:* Deák Ferencz szobrának leírása és története. Budapest, 1897. 24. l. — *Budapesti napilapok* 1904 júl. 5-iki számai. — *Családi Kör.* 1864. 213, 643, 859. l. — *D. J.:* Dunaiszky László. *Művészet.* 1904. 316—319. l. (arczképpel). — *Divald Kornél:* A Beszterczebányai Múzeum. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1909. 215. l. — *Ernst Lajos:* Magyar képzőművészet úttörői. *A Nemzeti Szalon 1904. évi téli kiáll. tárgymutatója.* — *Ernst-Múzeum.* Ideigl. katalogus. Budapest, 1912. — *Életképek.* 1846. II. 188. l. — *Évkönyve,* A Magyar Képzőművészeti Társulat —. 1861 és 1862. Pest, 1863. 4, 6, 54—55. l. — *Figyelő.* 1872. 56. l. — *Fővárosi Lapok.* 1872. 98. l. — *Gálos Rezső dr.:* Báró Eötvös József és a budapesti Széchenyi-szobor. *Művészet.* 1911. 45. l. — *Honművész.* 1834. 429. l. — *Incze Henrik:* Magyar művészeti almanach. Budapest, 1905. 229—231. l. (arczképpel). — *Just Ferencz:* Az Erzsébet-emlékmű pályázatának 1902. évi eredménye. *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye.* 1902. 163. l. — *Képes Ujság.* 1859. 59. l. — *Képzőművészeti Szemle.* 1879. 151. l. — 1880. 16, 74. l. — *Kiáll. tárgymutatók.* — *Kritikai Lapok.* 1862. I. 81. l. (Műbírálat a londoni kiállításra szánt képzőművészeti tárgyakról.) — *Medve Imre:* Magyar festészet és magyar festők. *Az Ország Tükre.* 1862. 87. l. — *Meller Simon:* Ferenczy István. Budapest,

D. budapesti kiállításokon 1834—1904-ig következő műveit állította ki:

Az 1834. évi kiállításon: Síremlék. (Gyászoló Géniusz, 1833.)

A pesti műegylet tárlatain:

1844. évi kiáll.: Hermina főherczegnő. Mellképszobor márványból.

1846. évi kiáll.: Arczkép, basrelief, márványból. — Hunyadi László és Czilley Ulrik párviadalban; alabastrom.

1847. évi kiáll.: Alvó Jézus. Márvány.

1853. évi május havi kiáll.: Krisztus a keresztre feszítés előtt, szobormű, Scitovszky János herczegprimás tulajdona volt. — Ámor Ámorkákkal, szobormű.

1854. máj.—jún. kiáll.: Holly János szláv költő mellszobra; gipsz. Viktorin József tulajdona.

1854. aug.—szept. kiáll.: Harczos, gipszszobormű.

1856. máj.—jún. kiáll.: Ártatlanság, szobormű carrarai márványból. — Liszt Ferencz, Vörösmarty Mihály és Erkel Ferencz arczképszobrai gipszből.

1857. aug.—szept. kiáll.: Vajda Péter arczképszobra, gipsz. — Eszményi mellszobor, gipsz. — Három arczképszobor gipszből.

1858. nov.—decz. kiáll.: Jókai Mór arczképszobra, gipsz.

1859. febr.—márcz. kiáll.: Keresztelő szent János, szobormű carrarai márványból (525 frt.). — Nympha és sas (Hamadriade, a tölgyfa félistennője, ki Jupiter madarának egy pohárból inni ád), szobormű, gipszből 525 frt. Carrarai márványból 5000 frt.

1860. jan.—febr. kiáll.: Kazinczy Ferencz emlékszobrának mintái (2 drb.), gipsz. — Arczképszobor, gipsz.

1860. máj.—jún. kiáll.: Petőfi Sándor mellszobra, gipsz. — Arczkép, mellszobor gipszből.

1863. decz.—jan. kiáll.: Sámson és Delila,

1905. 149. l. — *Mihalik József:* A Kassai Múzeum gyűjteményeinek leíró lajstroma. Kassa, 1903. 9, 12, 17. l. — *Művészet.* 1902. 122, 355. l. — 1903. 278. l. — 1906. 349. l. — 1908. 343, 346. l. (Arczképe Rákosi Nándortól.) — 1909. 339. l. — 1910. 58. l. — 1911. 121. l. — *Pallas Lexikon.* V. 600. l. — *Pasteiner Gyula:* A magyar szobrászat. *Budapesti Szemle.* 1883. 34. k. 195, 197. l. — *Seiz, Joh. Christ:* Feldmann's Wegweiser durch Pest und Ofen. Pest, 1855. 157. l. — *Somogyi Miklós:* Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián. *Művészet.* 1912. 179. l. — *Szana Tamás:* Képzőművészetünk a negyvenes években. *Pesti Napló.* 1890. 263. sz. — *U. az:* Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901. 12, 72, 122, 130. l. — *Szokoly Viktor:* Londoni tárlat Pesten. *Az Ország Tükre.* 1862. 75. l. — *Tábori Kornél:* Egy elfelejtett szobrász. Az öreg Dunaiszky. *Pesti Napló.* 1902 febr. 16. — *Theater Zeitung.* (Wien). 1856. 30. sz. — *Új Idők.* 1904. 28. sz. (Egy öreg bohém halála.) — *Vasárnapi Ujság.* 1858. 453. l. — 1859. 118, 309, 331, 453, 478. l. — 1860. 130, 176, 291, 425, 436. l. — 1860. 36. sz. (Lendvay szobra; képpel.) — 1861. 57, 190. l. — 1862. 527. l. — 1866. 177. l. — 1881. 528. l. — 1902. 121—123, 641—642. l. — 1904. 478. l. (arczképpel). — *Wurzbach:* Biographisches Lexikon. Wien, 1858. III. 393—394. l. — *Zombory G.:* A haltéri új kút Pesten. *Vas. Ujs.* 1862. 580. l. (képpel).

Az Ujság. 1914 máj. 17. (Budapest legrégibb szobrai.) — *B[illegible]szky Samv dr.:* Magyarország vármegyéi é[illegible] vár[illegible] Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. Budapest, é. n. [illegible] 50[illegible]. l. — *Divald Kornél:* A Be[illegible]terczebánya[illegible]eum. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 19[illegible]9. [illegible]15. l. [illegible]*aiszky Lőrincz* üzleti könyve. 1818—[illegible]837. Eredeti [illegible]ézirat német nyelven. 4.-r. [illegible] Szépművészeti Múzeum irattárában. — *Ernst Lajos* Magyar képzőművészet úttörői. *A Nemzeti Sza[illegible] 1904. évi téli kiáll. tárgymutatójában.* — *Honmű-vész.* 1833. 238. l. (Magyar szorgalom és mest[illegible]gek történeti rajzolatja.) — *Kenczler Hugó:* Du[illegible]iszky Lőrincz. *Művészet.* 1908. 341—345. l. (képpel). — *K(rüchten József):* Tudósítások a honnyi Mívészekről és az ő Míveikről. *Tudományos Gyűjtemény.* 1818. IX. 110—111. l. — 1819. I. 123. l. — *U. az:* Bérekesztése a honnyi Mívészekről stb. *U. o.* 1819. V. 116. l. — *Kunits, M.:* Topographische Beschreibungen [illegible]önigreiches Ungarn. Pesth, 1824. I. 133—135. l. — [illegible] Ferenczy István. Budapest, 1905. 146 [illegible] *U. az:* A magyar művészet kiala[illegible]zázad első felében. *Művészet.* 1911. [illegible]*űvészet.* 1903. 350. l. [illegible]9. 339. l. [illegible]y Lőrincz emléktábláj[illegible]*gy Iván:* [illegible]országi képzőművészek. *Szá*[illegible] 874. 37— [illegible] *Pallas Lexikon.* V. 600. l. — [illegible]*k Albert:* [illegible] Buda-Pest építőművészete. (Épít[illegible]nkaveze-[illegible]nyvtára 32. k.) Budapest, 1911. III. rész. 23, [illegible]

hetett. 1881-ben Horváth Mihály s[illegible] készítette s ezután két évtizedig úgyszólván teljesen visszavonultan élt s még a kiállításokon sem vett részt. 1902-ben, az Erzsébet-szobor pályázat alkalmából lépett ismét a nyilvános szereplés terére, s pályaművét, mely magas talapzaton fejedelmi díszben, fején koronával ábrázolta a királynét, a talapzat négy oldalán pedig külön szobormű-vek a szeretetet és lelkesedést fejezték ki, 3000 koronáért vásárolta meg a szoborbizottság. Utolsó műve a Vörösmarty-szobor pályázatra beküldött pályaterve volt. A Műcsarnok 1903. és 1904. évi kiállításain még szerepelt ugyan egy-egy szoborművével, de ezek évtizedekkel előbb készültek s már régebbi tárlatokon is ki voltak állítva. 1904 nyarán bekövetkezett halála után félévre a Nemzeti Szalon 26 drb. művéből kollektiv kiállítást rendezett.

A londoni kiállításra szánt képzőművészeti tárgyak megbírálására kiküldött bizottság e szoborról a következő bírálatot hozta: »E műben az eszme méltánylást érdemel, valamint a komoly igyekezet is, mely az egészen kitünik. Egyes részletek a sikerült tanulmányozást örvendeztetőleg mutatják; de mindezen előnyök mellett az összeállítás hiányosnak mondható, amennyiben egy oldalra, hol három láb jön össze, igen tömören, más oldalra egészen üresen ütött ki a csoportozat. Emellett Sámson alakja nem felel meg azon erő eszméjének, mely benne megkívántatik; melle igen gyengének tünik fel, s fejizmai sem eléggé erőkifejezők. Egyes részlete, mint például térdétől lábfejéig, igen jól van tanulmányozva; de már kanyarodása a fekvésben erőltetett, karjai pedig rövidek. Delila alakja az eszmének jobban megfelelő s redőzete szép

és ügyesen sikerült, karja azonban, mellyel Sámson haját tartja, hiányos.« A londoni kiállításra ezenkívül még Petőfi gipsz mellszobrát és Keresztelő szent János gyermekkorában cz. márványszobrát küldötte el. Petőfi mellszobráról az volt a vélemény, hogy amennyiben a költő halála után, képekről készült, mint arczképszobor kielégítőnek mondható, de vonásai igen élesek lévén, az arczban kevés lágyságot mutatnak. Keresztelő szent János szobrában a felfogást dícsérte a bizottság, de megállapította, hogy a kivitel nem sikerült. »A homlok igen kidülled, ellenben a fej teteje igen laposnak, vagy hiányosnak ötlik fel. A szemek hasonlag igen kidülledtek, s balkeze oly erőszakoltan van meghajtva, hogy azzal aligha tarthatna valamit. Melle és oldalbordája kissé szűkeknek látszanak, valamint vállai keskenyeknek.«

D. budapesti kiállításokon 1834—1904-ig következő műveit állította ki:

Az 1834. évi kiállításon: Síremlék. (Gyászoló Géniusz, 1833.)

A pesti műegylet tárlatain:

1844. évi kiáll.: Hermina főherczegnő. Mellképszobor márványból.

1846. évi kiáll.: Arczkép, basrelief, márványból. — Hunyadi László és Czilley Ulrik párviadalban; alabastrom.

1847. évi kiáll.: Alvó Jézus. Márvány.

1853. évi május havi kiáll.: Krisztus a keresztre feszítés előtt, szobormű, Scitovszky János herczegprimás tulajdona volt. — Ámor Ámorkákkal, szobormű.

1854. máj.—jún. kiáll.: Holly János szláv költő mellszobra; gipsz. Viktorin József tulajdona.

1854. aug.—szept. kiáll.: Harczos, gipsz-

A 70-es évek folyamán úgyszólván kizárólag arczképszobrok készítésével foglalkozott, s ekkor készült mellszobrai közül említésre méltók: Deák Ferencz, Reményi Ede (1872), Széchenyi István gróf (1877), Horváth Mihály püspök (1879), Prónay Gábor báró (1879) stb. képmásai. 1880-ban

MDK

n. Dunaiszky László és Lőrinc

műveiből 1904 -ben rendeztek emlékkiállitást.

A Nemz. Szal. 400-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.
1929. febr.

Dunaiszky László és Lőrinc

emlékkiállitása 1904.

Nemzeti Szalon 400-ik jubiláris és a Kéve XX. kiállitása 1929. február

DUNAISZKY László szobrai, XIX. sd. MDK.

Soós Erika: A Petőfi-szobor felállításának körülményei. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 337. l.

Dunaiszky L.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1847

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns k800 bis

1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Dunaiszky László

Dunaiszky Lőrinc

SZOBRÁSZAT

Magyar képzőművészet úttörői. Dunaiszky Lőrinc és László. Írta Ernszt Lajos. A Nemzeti Szalon 1904. évi téli kiállításának katalogusa.

Kérem kező könyvek megküldését: *Számlám terhére* —

Utánvét mellett ekintésre (*nem kívánt módozatot tessék áthúzni*).

Aláírás: Művészet 1905 VI. l.

Cim:

LEVELEZŐ-LAP

T.

Politzer Zsigmond és Fia

jogi könyvkereskedése

BUDAPEST,

IV., Kecskeméti ucca 4.

969. Rákosy N.
életrajzi adatai ismeretlenek.

969. Dunaiszky László. 1905.

Látható

Mellig, kissé balra fordul. Egyenes karimájú kalapot, széles szalaggal, csokorra kötött nyakkendőt, szürke mellényt és sötétbarna egyelejü kabátot visel. Hátrafésült haja, szemöldöke, bajusza és szakálla szőke, szeme kék. Jelzése balról félmagasságban: Rákosy N. Roma.

Vászon, mér. 49.2:42.4 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 300 K-án. (358-905-10)

Elszámoltatott 1905:V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

959

II. 555. Dunajszky László, 24 éves, szül. Pesthen, Magyarországon, atyja akadémiai szobrász, szobrászat, 1847 nov. 14., 1848 máj. 10. megkapja a matrikelt.

Som 179. l.

Mélyen tisztelt

A Müemlékek Orsz

előadássorozat iránt eddig is tan

van szerencsém arra kérni a mélyc

a legközelebbi előadásunkra vonat

tést nb. lapjának ..... szán

kintettel, dijtalamul közölni mél

Egyuttal szerenc

ozóló beszámoló ismertetést, ugya

nak az előadást követő legközeleb

sék.

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928.

Dunaiszky László

1861. pestvárosi birtok-
tag volt.

Schmall L. adalékai
Bp 1899. 270.
I.

MDK

Dunaiszky László, szobrász

Hírek mütermekből. Képzőmüv. Szemle. 1880. II.évf. 15-16.l.

Dunaiszky László

Két müvet fog a párisi világtárlatra küldeni szobrászunk. Az egyik "Nessus Centaurus Deianeirával" és majd egy ölnyi magas, a másik egy "Nympha", nem olyan magas, mégis szép." Irodalom és Müvészet c. rovat közleménye.

Családi Kör. Bp. 1867. jan. 2o.
3. sz. 66. lap.

D u n a y s z k y

szobrász

Keleti Gusztáv: A párisi világtárlatra szánt magyar mütárgyak kiállitása. Fővárosi Lapok.1867.jan.18.

Dunaiszky

Vas. lip. 1880. 425. l.

Arnaz céd.

A honvédelmi minisztérium palotájának szobrai.

A Budavárban épülő honvédelmi palotát diszitő szobrokra hét szobrásztól érkeztek be pályázó minták. Ezek közt *Árpád* háromszor fordul elő, és pedig Donáth, Kiss és Halásztól; Hunyady egyszer Vasadytól; Nádasdy kétszer, Engel és Szásztól. Engel mintája ugyanaz, melyet a bécsi arzenál diszcsarnoka részére márványból készitett; Zrinyi egyszer van képviselve és pedig Dunaiszkytól.

1-5

LA SITUAZIONE DEGLI UNGHERESI NELLA JUGOSLAVIA

(QUERE LE E POSTULATI DELLA MINORANZA MAGIARA)

Il problema delle minoranze nazionali acquista, soprattutto dopo gli avvenimenti dell'anno scorso — ma specialmente dopo quelli recentissimi —, una importanza ed una attualità sempre maggiori.

Nella Cecoslovacchia la soluzione dello scottante problema era stata continuamente rimandata e — peggio — trascurata, sì da provocare infine il fattivo intervento delle Potenze interessate, conclusosi nella conferenza quadripartita di Monaco e nell'arbitrato di Vienna. Il problema trovò poi, con la liquidazione di quello stato mosaico, una definitiva soluzione che si fondava parte sul principio etnico, e parte su quello — egualmente logico e fatale — che scaturiva dalla storia e dalle sue ineluttabili necessità.

Così, affiancata all'Italia ed alla Germania, anche l'Ungheria poteva ottenere, dopo un ventennio di paziente ma tenace attesa

Dunaiszky László

* *Dunaiszky László* művészünk ismét néhány mellszobrot készitett el s azok holló-utcai mütermében láthatók. Különösen jellemzetes müvek Horváth Mihály püspök és báró Prónay Gábor képmása. A mintázás gondja s a hüség egyaránt elismerést érdemelnek.

Képzőművészeti
Lexikon
1879. 157. l.

** (*Az Akademia-palota melletti puszta telket,*) mely bérház épitésére van szánva, hir szerint, a nemzeti kaszinó szándékozik megvenni, hogy rajta egy diszépületet emeljen.

** (*A pesti haltéri kut*) már kész, s amellett, hogy a térnek diszére van, jó ivóvizet is szolgáltat. A talapzat tetején Dunaiszky által mintázott kőszobor áll, mely egy hableányt ábrázol. Alatta e fölirat: „Állittatott a pesti polgári halászczéh által. 1862." (Rajzát közölni fogjuk.)

** (*Pest Pilis és Solt t. e. vármegyékben*) a tisztigyülés elébe tartozó s jobbára magán feleket érdeklő ügyek gyorsabb elintézhetése végett, ezentul minden hónapnak első *keddi* napján tisztigyülés fog tartatni.

** (*Halálozás*) Schreiber László győri kanonok okt. 21-kén élte 35-ik évében meghalt.

** (*Junák István, n.-váradi l. sz. kanonok*) lakását e hó 21-kén este 5 álarczozott fegyveres rabló támadta meg. Közölök három a cselédszobára tört, hogy azokat ártalmatlanokká tegye; azonban kettőnek sikerült az ablakon menekülni. A másik két rabló a háznál lakó Serényiné asszonyt támadta meg, az egyik bottal, a másik fölvont pisztolylyal fegyverkezve. A bátor asszony megragadta a rabló karját, saját pisztolyával reá akart lőni, de az nem sült el. A rablók ezen megboszankodva, Serényinét hajánál fogva czibálták s igen megverték. Ebből zaj támadt, a menekült cselédek is lármát ütöttek, mire a rablók jónak látták menekülni, s azt tették is, anélkül, hogy közölök csak egy is kézre került volna.

** (*Grechenek György*) ki 1849-ben Törökországba menekült, onnan pedig 1851-ben Amerikába utazott, s mostanában mint százados, az északiak hadseregében szolgált, május 6-ikán a williamsburgi ütközetben megsebesülve, meghalt.

** (*Nögyilkos, vigyázatlanságból.*) Pozsony mellett egy közel helységben egy földbirtokos, este, vadászatról hazatérve, a mint kertjén keresztülment, a félhomályban a mozgó bokrokban valamit látott. Nyulat gyanitva, melyek cserjéit gyakran fölkeresék, oda lőtt, s sajét nejét lőtte agyan, ki épen a nyulaknak tőröket vetett. Ez iszonyu hirtelenkedés egy vigasztalhatlan özvegyet s egy árvát hagyott hátra.

— (*Fölhivás a londoni kiállitás ügyében.*) Közeledvén a londoni világkiállitás berekesztése, — tekintettel arra, hogy a felállitási magyar biztosok a South Kensington Museum igazgatósága által Londonban arra szólittattak fel, hogy az 1. 2. 3. és 4. osztályokba tartozó tárgyak, u. m. bányászati, kő-, fém- és érctermékek; vegy- és gyógyszerészi termények, nemkülönben gabonák, vetőmagvak, mezei és erdészeti czikkek és gyapjak a fennirt muzeum részére azon végből engedtessenek át, hogy ott ezen czikkek a létesitendő állandó tárlatban hazánk terményeinek folytonos ismertetésére felállitva maradhassanak; tekintettel végül arra, hogy az országos központi bizottmány rendelkezése alá bocsátott csekélyebb belértékü tárgyaknak, a nevezettt muzeum részére leendő átengedése iránt intézkedés már tétetett; azon t. cz. érdekelt kiállitók, t. i. az 1. 2. 3. 4. osztálybeliek, kik tárgyaik iránt ezideig semminemü rendelkezést nem tettek, ezennel arra hivatnak fel, hogy f. é. novemberhó 10-ig az országos központi bizottmány alelnökségénél aziránt nyilatkozni sziveskedjenek: vajjon készek e kiállitott tárgyaikat a nevezett muzeum számára ingyen, vagy mely áron átengedni? hogy az országos központi bizottmány Londonban a további intézkedéseket megtehesse. — Pesten 1862. oktober 20-án. — Az országos központi bizottmány elnöksége megbizásából: *Péczely* Ferencz.

+ (*Dunaiszky tehetséges szobrászunk*) „Sámson és Delila" czimü szép márvány-csoportozatát, mely a londoni világkiállitásra volt beküldve, Londonban megvásárolták.

** (*A majomszinház*) a Széchenyi-térről november 3-kán elpusztul. Helyére valaki állatseregletet akart telepiteni; ezt azonban már mégsem engedték meg.

** (*Akadnak olyan iparlovagok,*) kik a jogász-segélyző egylet nevében kéregetnek. Jónak látjuk megemliteni, hogy ilynemü magángyüjtésekre senki sincs fölhatalmazva.

+ (*Ormodi Bertalant*), kit Sopronban 5 hónapig szigoru fogságban tartottak, legközelébb szabadon bocsátották. Hasonlókép megszabadult *Herz* nyomdatulajdonos is, ki a „Sárosy-album" nyomatásaért volt fogva.

— (*Még régibb harang s egyéb okiratok.*) Zemplénmegyei Málcza helységből veszszük e sorokat okt. 22-ről: A Politikai Ujdonságok 38-ik száma „Vegyes hirek" rovatában „Régi harang" czim alatt Römer Flóris kutatásaiban a mátra-verebélyi kath. templomban föltalált, 1608-ban öntött harangot, mint Magyarország legrégibb harangjai egyikét emliti. — Mi, Zemplénmegyében kebelezett málczai ref. egyház ennél jóval régibbel dicsekedhetünk ..... ily körirattal: „*Ladislaus de Málca anno domini milesimo CCCCXXXXVIII,* — a harang tökéletesen ép, tiszta, méltóságos, érczhangu. — T. Römer Flóris ur kedvéért a harang köriratát lerajzolva mellékeltük, azon jegyeket sem hagyva ki, melyek a szók közt tisztán láthatók. (A rajzot a régiségbuvárunknak át fogjuk szolgáltatni. *Szerk.*) — Egyszersmind a „Történelmi kalászatok" irójával van szerencsém tudatni, miszerint itt Málczán a Stépán-család több rendbeli régi iratoknak van birtokában, nevezetesen egy irat 1318-ból, aztán Zrinyi Miklósnak egy bizonyitványa, melyet egy ifju nemes Stépán részére adott s több effélék, melyeket a derék család, átnézés, vagy épen régiségi emlékül igen örömmel felajánl. — *Böszörményi Károly* m. k., málczai ref. lelkész. (Ugy emlékszünk, hogy dr. Römer F. csak „egy legrégibb *magyar feliratu* harangról" beszélt. *Szerk.*)

+ (*A „Divatcsarnok" szerkesztője, Szabó Richárd*) az emlitett lap vezetésetől uj évkor visszalép.

6240. **Lele.** Fontosabb események leirását kérjük. Kit érdekelne p. o. az illető helység határain kivül oly tudósitás, hogy két uri egyén párbajt akart vivni, hanem engedelmet kértek egymástól és kiengesztelödtek? Vagy pedig, hogy egy urfi „egy érdemes asszonyság hajadon leányával élczeskedvén és indulatba jövén, a nön levő Garibárdi-inget szétszaggatta?“ Biz a nem szép dolog volt, de azért még sem közlésre méltó.

6241. **Buda.** B. A. A hordár nem hibás, az hiven elhozta a levelet és czikket. Minden ily küldeményt nem a szerkesztő szállására, hanem a szerkesztői irodába (egyetem-utcza 4-ik szám) kérünk intéztetni, azóta el is olvastuk a történelmi czikket, s ugy találtuk, hogy nyelve nem eléggé magyaros, szelleme pedig valami lajthántuli forrásból van meritve. A min pedig segiteni kellene.

6242. **Amerikai képek.** A közlött tárgyak több izben voltak már lapjainkban képekkel illusztrálva s terjedelmesen leirva.

6243. **Őszszel** (Allegoria). A kisérlet nagyobb reményekre jogosit. Várjuk a folytatást.

6244. **Ádánd.** J. G. Magánlevelünk régen meg van irva s utnak inditása elrendelve. Most vizsgáljuk, hogy hol akadhatott meg? Az eredményről tudósitani fogjuk önt.

6245. **Nagyvázsony.** T. Elég boszantó és ritka esemény lehetett a jelenvoltakra nézve, de miképen jöhet ön azon gondolatra, hogy annak még másutt is nevessenek, ha valakinek a „szentelt viztartójába szivaliczát töltenek?“ Nagyobb dolgok nem történnek Nagyvázsonyban?

SAKKJÁTÉK.

149-ik sz. feladvány. — Bankos Károlytól (Kún-Sz.-Miklóson).

Sötét.

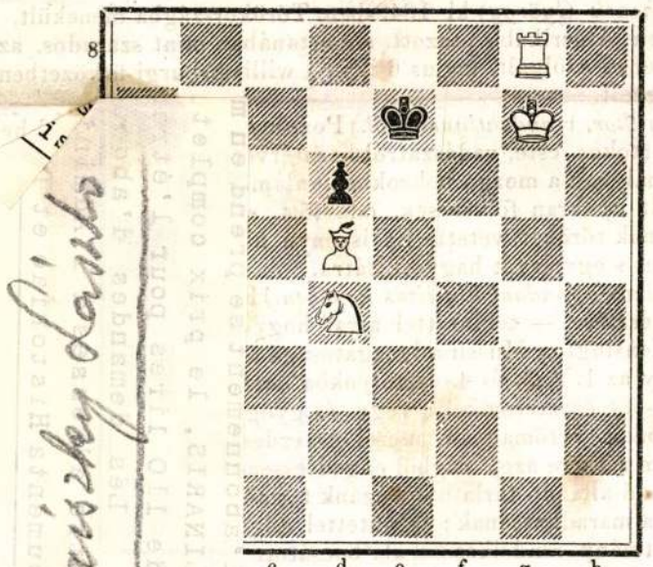

Világos.

ndul, s 3-ik lépésre matot mond.

zámu feladvány megfejtése.

Lilienfeldtől Dorpatban.)

ét.	Világos.	A) Sötét.
g 5 A)	1)	f 5 — e 4 :
g 4 :	2) V h 4 — f 6	K d 5 — c 4
e 4 :	3) V f 6 — e 6 †	K c 4 — c 5
	4) V e 6 — c 6 ‡	

1) V
2) V
3)
4) F

ç. *Veszprémben* : Fülöp József. — *Nagyváradon* : báró Meszéna István. — *N.-Marján* : Beöthy Maris. — *K.-Sz.-Miklóson* : Bankos Károly. — *B.-Csabán* : Vidovszky János. — *Gyepesen* : Kun Sándor. — *T.-Sz.-Miklóson* : Frankl A. — *Andráshidán* : Lukács Károly. — *Tiszatarján* : Nyilas Alajos. — *Kővágó-Örsön* : Gold Samu. — *Parabutyban* : Rothfeld József.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár		Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	⊙ Nap- kelet		⊙ Nap- nyug		☾ Hold- kelet		☾ Hold- nyug	
November			Oktob. (ó)	Mar.	ó.	p.	o.	p.	ó.	p.	ó.	p.
2	**Vasar.**	**E 21** Tób. v.	**E 20** Tób	**21 E 21** Hil.	9 Tób.	6	47	4	41	2	36	2	18
3	Hétfő	Halottak em.	Hubert	22 Albina	10 Hub	6	48	4	39	2	58	3	26
4	Kedd	Bor. Károly	Bor. Kár.	23 Jakab ap.	11 Kár.	6	50	4	38	3	22	4	34
5	Szer.	Imre herczeg	Imrike	24 Arethas	12 Imr.	6	51	4	36	3	48	5	41
6	Csöt.	Lénárd hitv.	Lénárd	25 Marczián	13 Lén.	6	53	4	35	4	19	6	46
7	Péntek	Engelbert p.	Adolf	**26 Dömöt.**	14 Ad.	6	55	4	33	4	54	7	48
8	Szomb.	Gottfried p.	Béke	27 Nestor	**15 Sab**	6	56	4	32	5	37	8	47

TARTALOM.

Gróf Wenckheim Gyula kastélya Gyulán (képpel). — Népdalok. *Bényei Gábor.* — villámjárta (folytatás). *Jókai Mór.* — A székesfehérvári régi főegyház és királyi sirbolt. *Semellay Gusztáv.* — A székesfehérvári vár maradványa. *Zombory Gusztáv.* — Magyarországi és erdélyi bányahelyek (két képpel). — A varázslat a görögök és rómaiaknál. Dr. *S. J.* — Ugocsában talált ősvilági állatmaradványok. *Lehoczky Tivadar.* — Vegyes egyzetek. Dr. *Bardocz Lajos.* — **Tárház** : Legyünk circumspectusok! II. (folytatás). *Jókai Mór.* — Irodalom és művészet — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások — Mi ujság? — Nemzeti szinházi napló. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** (lak. : magyar-utcza 1. sz.)

r és **Heckenast**, egyetem-utcza 4. szám alatt. Pesten 1862

Dunaiszky László

Lendvay szobrát készitette el a Nemzeti Szinház számára. A szobor „Lendvayt nyugodt helyzetben, redőzetes köpenyben, mosolygó arccal ábrázolja.
Fővárosi és Vidéki Hirek c. rovat közleménye.

Divatcsarnok, Bp. 1859. márc. 8.
239. lap.

Dunaiszky /László/ szobrász.

Divatcsarnok, 1855.febr.10. 8.

16o.

Müvészet.

Dunaiszky László, szobrász

Divatcsarnok, 1854. május 25. 29. 671.

Müvészet

Dunaiszky László

Biederm. Kiall. 1937

VI. terem.

Judith és Holofernes.

Márvány.

Tavasz. Márvány.

1380 10.

?

Dunaiszky László (?)

Lendvay Márton szobra. – A Nemzeti Szinház orek-lyeje. Világ 1913. szept. 24.

MDK

Dunaiszky, szobrászm.

a Lendvai-szobor mintáját , melyet/P/ nagyon sikerültnek mondanak D. szobr. már elkészitette.

A Lendvai-szobor.
Vas.Ujs. 1859. 309.l.

1363. KÉTOSZLOPOS IMASZŐNYEG, fehér
— Gebetteppich mit zwei Säu[illegible] auf
XVIII. Jh. 98—177 cm.

1364. KIS SIRÁSZ-SZŐNYEG [illegible] le
zackigem Blätterdekor. [illegible] 140—

1365. IMASZŐNYEG, ál[illegible] . Pande
204—134 cm.

1366. KINAI SZŐN[illegible] alapon tájkép
Landschaft. [illegible] ×173 cm.

1367. ÁLLATOS[illegible], perzsa rajzzal

1368. ÁLLA[illegible] SZŐNYEG. — Tep

1369. ÁL[illegible]NYEG, 12 mezőre oszto

1370. [illegible]ZTÁN-SZŐNYEG, tükréb
— Beludhistanteppich, im Sp

13[illegible] SZŐNYEG, barnás alapon le
räunlichem Fond, Bambuszweige.

[illegible]ELUDZSISZTÁN-SZŐNYEG, barna
und Rot. 90×160 cm.

136. Lendvay Márton (1807—1858) szobrának terve Dunaiszky
Lászlótól (1822—1904), gipszből.
Székesfővárosi Történeti Múzeum.

Höller Nemz. Szinh. Kiállí

16

25. l.

49

III. t.

Dunaiszky László

mohamed

ete alapon öt négyszögü medaillon. XIX. sz. — Shiras-
Fond fünf viereckige Medaillone. XIX. Jh. 303×117 cm.

, egyiptomi alakokkal, a falfestmények modorában.
tions Wandbehang, mit egyptischen Figuren, in Art der
n. 138×290 cm.

két dülényes medaillon. XIX. sz. — Shiras-Teppich, mit
148 cm.

ében virágcsokrok. XIX. sz. — Shiras-Teppich, im dunkel-
IX. Jh. 104×159 cm.

ás szinezéssel, tükrében három sor medaillon. — Teppich
unlicher Farbe, im Spiegel Medaillone in drei Reihen.

sszürke tükörrel, kétsávos kerettel. — Samarkand-Teppich,
ppelbordüre. 244×126 cm.

ŐNYEG, vörös tükrében kék medaillon. — Knüpf-Teppich,
Spiegel Medaillon in Blau. 186×124 cm.

rzsa rajzzal. — Tierteppich, Seide, mit persischem Muster.

Hol a Lendvay-szobor?

A Nemzeti Színház nagy ünnepén talán választ kapunk erre a kérdésre is, ha t. i. lesz, aki *tud* választ adni rá...

Lendvay Mártonnak, a régi Nemzeti Színház nagy — első — színészgenerációja egyik legjelesebb tagjának ércszobráról, mely előbb a színház főbejárata előtt, utóbb annak udvarán állott, — nem tudunk semmit. Egyszerűen eltűnt. 1913. év őszén, a színház épületének bontásakor elszállították egy külvárosi lakatosműhely udvarára (a kultuszkormány tulajdonjogát fenntartotta rá) s a rövidesen kitört világháború zűrzavara közt mindenki megfeledkezett róla, úgy látszik — örökre.

Lendvay 1858 legelején húnyt el, alig 50 éves korában s nagy népszerűségét az is mutatja, hogy halála után 30 hónap sem telt el: szobra már állott. *Tomori* Anasztáz — irodalmi életünk e nagynevű mecénása — vette kezébe a gyüjtés dolgát s ez oly eredményesen haladt, hogy feltűnően rövid idő múlva együtt volt a minden költséget fedező 2017 forint 10 krajcárnyi összeg s így a megbízást is kiadhatták a szobor elkészítésére. *Dunaiszky* alkotását a bizottság elfogadta, Bécsben ércbeöntötték s 1860. év június 4-én fel is állították a színház elé, Katona Józsefnek nem a legjobban sikerült szobra helyére.

Nem érdektelen az a levélváltás, ami ez ügyben *Tomori* és gróf *Ráday*, a színház akkori kitűnő igazgatója között történt, közvetlenül a szobor felállítása előtt, s amiből kiderül, hogy három ilyen emlékmű létesítését tervezték az épület elé: *Lendvayét, Katonáét* és *Kisfaludy Károlyét*. Tomori levele a következő:

Méltóságos Gróf Ur! A Lendvay-szobrot, melyet több lelkes honleány áldozatkészségéből ugyanaz ő becses megbízásuk folytán Dunaiszky (László) szobrászunk által készíttettem, óhajtanám június 4-én a Nemzeti Színház elé felállítani. Véleményem szerint — ha erre a mélyen tisztelt Igazgatóság jóváhagyását megnyerhetném — e szobor *egyelőre* azon helyet foglalhatná el, melyen jelenleg a kevésbé sikerült Katona-szobor áll, míg az általam megrendelt Katona-szobor elkészül. A két mellékoldalt azután a Lendvay-szobor s Kisfaludy Károly szobra (melynek legközelebbi kieszközölhetését remélem) foglalhatná el. Fogadja Méltóságod mély tiszteletem őszinte kifejezését. Gombán, május hó 30-án 1860. *Tomori Anasztáz.*

Mire az igazgató gróf így válaszolt:

Tekintetes Ur! A Nemzeti Színház igazgatósága tiszteletteljes köszönete mellett buzgó fáradozásaiért, örömmel adja jóváhagyását arra, hogy Lendvay szobra ideiglenesen a mostani Katona-szobor helyébe állíttassék, egyszersmind azon óhajtását fejezi ki, miszerint Katona József emléke iránti kegyeletből annak mostani szobra addig ne távolíttassék el a színház teréről, míg helyébe sikerültebb emléke készíttethetnék, hanem a színház területén kijelölendő arra alkalmas helyen állíttassék fel. Őszinte tisztelettel maradván Pesten június 1-én 1860. *Gróf Ráday Gedeon.*

A szobor a kiváló aktort másfélszeres nagyságban, embermagasságú kőtalapzaton állva, fedetlen, hullámosfürtű fővel ábrázolja. A fiatal arc kissé jobbra fordul s jobb lába előre lép. Öltözéke: zsinóros magyar ruha, nyitott inggallér, vállán bő redőkben leomló felleghajtó. Jobb keze melléhez szorítva kitűnően érzékelteti az ábrázolt személy színész voltát.

Az alak a színház kocsifeljárója előtti, vasráccsal kerített kicsiny kertben állott a leleplezés napjától, — 1860 június 4-től — a színháznak a 70-es évek derekán történt nagyszabású átépítéséig. (Ez volt a régi színházépület előtt az egyetlen szobor. A fali fülkékben és a homlokzat peremén semmiféle figura nem kapott helyet. A jubileumi plakáton látható épület tehát nem a régi Nemzeti Színházat ábrázolja való formájában, hanem annak csak tervét, ami *úgy* kivitelre sohasem került.) 1874-ben a színház udvarára vitték, ahonnan majd negyven esztendő mulva jelenlegi, ismeretlen helyére szállították.

A Nemzeti Színház centenáriumán előkerithetné valaki a művészi szempontból sem lekicsinylendő alkotást s kereshetnénk neki alkalmas helyet; annál mindenesetre alkalmasabbat és méltóbbat, mint a mostani.

Bory István

(*) Bródy Pál igazgató rendezi a Magyar Színház első újdonságát. A *Magyar Színház* első bemutatója Mazo de la *Roche* háromfelvonásos színműve, a *Százegyéves asszony* lesz. A bemutatót szeptember közepetáján tartják meg a darabból, amelynek figurái ugyanazok, mint a *Jalna lakói* című híres regényé. A figurák azonosak, a cselekmény azonban természetesen egészen más a darabban, mint volt a regényben. A darab női főszerepét *Vaszary* Piroska játssza, nagy szerepe van még *Törzs* Jenőnek, *Kabos* Gyulának, *Péchy* Blankának és *Földényi* Lászlónak. A darabot *Bródy* Pál igazgató rendezi.

(*) Kiosztotta a Nemzeti Színház a »Proletárok« szerepeit. A centennáris magyar klasszikus ciklus második nagy felújítása a *Proletárok* lesz. A *Proletárok* szereposztása a következő: *Vizváry* Mariska, *Szörényi* Éva, *Uray* Tivadar, *Makláry* Zoltán, *Bodnár* Jenő, *Ujlaky* László, *Kürthy* György, *Könyves-Tóth* Erzsi, *Gabányi* László, *Gobbi* Hilda, *Iványi* Irén, *Matány* Antal, *Rubinyi* Tibor, *Füzes* Anna, *Major* Tamás, *Kabók* Győző, *Lázár* Gida, *Dévényi* László.

(*) Milyen lesz a Nemzeti Színház kamaraszínháza? A *Nemzeti Kamaraszínház* renoválási munkálatai erőteljes tempóban haladnak, hogy szeptember derekán megindulhon a művészi munka a volt Andrássy-úti Színház színpadán. Az intim kis színház *Nemzeti Kamaraszínház* néven nyit majd kaput *október első napjaiban.* A Nemzeti Kamaraszínház cimeréül egy régi nemzeti színházi színlapon látható barokk címerpajzsot választott, amelynek alján két bőségszaruból virág és gyümölcs hullik szerte. Ez kőbefaragva, színesen áll majd a kapu felett. Ugyanez a címer ékesíti majd a színpadnyílást fenn és a szalón bársonyszékeinek támláját. A színház új artisztikus belső kiképzést kap. A *Nemzeti Kamaraszínház* a Nemzeti Színháztól eltérően *nem repertoirszerűen,* hanem *en suite* játssza bemutatott darabjait. A szeptember első napjaiban publikálandó új bérletrendszer lehetővé teszi majd, hogy a Nemzeti Kamaraszínház bérlői kedvezményes áron jussanak a színház előadásaihoz és a *Nemzeti Kamaraszínház* mégse legyen kénytelen kötött számú előadást nyujtani. A Nemzeti Kamaraszínházban bemutatott darabok *nem kerülnek színre a Nemzeti Színház színpadán és a Nemzeti Színház előadásai nem vándorolnak át a Kamaraszínházba.*

(*) Muráti Lili betegsége. *Muráti* Lili néhány hét óta *Londonban* tartózkodik, ahonnan hétfőn reggel kellett volna Budapestre érkeznie, hogy megkezdje a próbákat *Molnár* Ferenc vígjátékából, a *Delilából,* amelynek első női főszerepét *Darvas* Lili és egyik fontos női szerepét ő játssza. Vasárnap sürgöny érkezett Muráti Lilitől, aki arról értesíti a színházat, hogy lázas beteg és egyelőre nem gondolhat hazajövetelre. Hétfőn újabb sürgönyt küldött Muráti Lili, s ebben már azt jelenti, hogy *láza csökkent, s orvosainak véleménye szerint legkésőbb csütörtökön már Budapestre érkezhet.*

(*) Gigli 20.000 hallgató előtt. Benjamino *Gigli,* a világhírű operaénekes *Milánóban* szabadtéri színpadon énekelt a *Bohéméletben.* Giglinek ez alkalommal 20.000 hallgatója volt.

(*) A Filharmóniai Társaság műsortervezete. A *Filharmóniai Társaság* az 1937—38. évadban nyolc bérleti hangversenyt rendez. Az első hangverseny *október 25-én* lesz, melyen a társaság elnökkarnagyának, dr. *Dohnányi* Ernőnek hatvanéves születésnapját fogja megünnepelni. E hangverseny szólistája és karmestere dr. *Dohnányi* Ernő lesz. Külön érdekessége a hangversenynek, hogy dr. *Dohnányi* Ernő negyven évvel ezelőtt mutatkozott be mint zongoraművész *Beethoven G-dur* zongoraversenyével és e hangversenyen is ugyanezt fogja játszani. Műsoron van még Dohnányi d-moll szimfóniája. A következő bérleti hangverseny vendégkarmestere november 8-án Defauw *Desiré* lesz, aki műsorát francia művekből állította össze. Műsorán szerepel *Ravel: Seherezade* dalai (először). *Franck: Az elátkozott vadász,* szimfonikus költemény és *Fl Schmidtnek,* a mai francia zene egyik reprezentánsának Zsoltárja (először). A harmadik bérleti hangversenyt november 29-én dr. *Dohnányi* Ernő vezényli. Műsoron van *Bruckner* egyik legszebb műve, a *VII. szimfónia* és bemutatásra kerül *Siklós* új műve. December 15-én a negyedik bérleti hangversenyt *Furtwängler* vezényli. 1938 január 10-i bérleti hangverseny vendégkarmestere *Dobrowen* lesz. Műsorán Falla *El amor brujo* című művét mutatja be. Műsoron van még *Dohnányi: fis-moll Suitje, Haydn: Katonaszimfóniája* és *Berlioz: Benvenuto Cellini nyitánya.* A január 31-i *orosz estet Dobrowen* vezényli, amelynek műsora: *Glinka: Ruszlan és Ludmila,* nyitány (először), *Prokofjev: Klasszikus szimfónia* (először), *Rimszki-Korszakov: Suite a Cár Szaltán* című operából (először) és *Csajkovszkij: V. szimfóniája* lesz. A hetedik hangversenyen, február 14-én dr. *Dohnányi* Ernő vezényletével bemutatásra kerül *Bartók* új műve, ezenkívül műsoron van még *Liszt: Mazeppája* és *Brahms: I. szimfóniája.* A március 7-i nyolcadik bérleti hangverseny műsorán dr. *Dohnányi* Ernő vezényli *Haydn: G-dur szimfóniáját, Schumann: II. szimfóniáját* és *Debussy: La Mer-jét.*

Színházak keddi műsora

VÁROSI: Gyöngyösbokréta (1/8). — **TERÉZKÖRUTI:** Dr. Kerekes Mária (9). — **KOMÉDIA:** Folies Caprice (1/29). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Sárgapitykés közlegény (8). — **FŐV. CIRKUSZ:** Mexikanerek (4, 8). — **MÁRKUS PARK:** Gólyaszanatórium (8).

Rendkívüli színházi kedvezmény a Pesti Napló olvasói és előfizetői részére

Előfizetőink jegyet rendkívüli leszállított áron válthatnak: Az Est kiadóhivatalában, VII. Erzsébet körút 18—20. tel.: 1-438-80. reggel 9 órától délután 5 óráig vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

KEDDEN, augusztus 24. Városi: Gyöngyös Bokréta (7½). **Terézkörúti:** Dr. Kerekes Mária (9). **Erzsébetvárosi:** Sárgapitykés közlegény (8). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Komédia:** Folies Caprice (8½). **Főv. Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 este).

SZERDÁN, augusztus 25. Városi: Gyöngyös Bokréta (7½). **Terézkörúti:** Dr. Kerekes Mária (9). **Erzsébetvárosi:** Sárgapitykés közlegény (8). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Komédia:** Folies Caprice (8½). **Főv. Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 este).

CSÜTÖRTÖKÖN, augusztus 26. Terézkörúti: Dr. Kerekes Mária (9). **Erzsébetvárosi:** Sárgapitykés közlegény (8). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Komédia:** Folies Caprice (8½). **Főv. Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 esteó.

PÉNTEKEN, augusztus 27. Terézkörúti: Dr. Kerekes Mária (9). **Erzsébetvárosi:** Sárgapitykés közlegény (8). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Komédia:** Folies Caprice (9). **Főv.: Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 este).

SZOMBATON, augusztus 28. Erzsébetvárosi: Sárgapitykés közlegény (8). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Főv. Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 este).

VASÁRNAP, augusztus 29. Terézkörúti: Dr. Kerekes Mária (9). **Erzsébetvárosi:** Sárgapitykés közlegény (5 d. u. és 8 este). **Márkus Parkmozgó:** Muszáj nevetni (8). **Komédia:** Folies Caprice (5 d. u. és 8½ este). **Főv Nagy Cirkusz:** Mexikói revű (4 d. u. és 8 este).

MOZIK

Rövidítések: H. = Híradó. Sz. = Szombat. V. Ü. = Vasárnap és ünnepnap. M. = Matiné.

ADMIRÁL 1-537-07. Margit körút 5.): **Ne higyj a férfinek** (Clark Gable). **Az angol királyi pár koronázása** (színesf.). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **ÁLKOTÁS** (1-553-74. Alkotás u. 11.): **Pogányok** (Muráti, Kiss F.). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **ATRIUM** (1-540-24, 1-530-34. Margit körút 55.): **Hotel Kikelet** (Tőkés, Turay). H. (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BELVÁROSI** (3-845-63. Irányi utca 21.): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). **Az angol koronázás** (színesf.). H. (Jobbt.: 1/25, 7, 1/210; balt.: 8; V. Ü.: jobbt.: 1/24, 6, 1/29; balt.: 1/25, 7, 1/210.) — **BODOGRÁF** (14-95-10. József körút 63.): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). Farkasölő. H. (1/25, 7, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **BUDAI APOLLO** (1-515-00. Csalogány utca 46. szám): **Harcias hölgyek** (Jean Harlow). Nincs jobb mint a szerelem. Híradók. (1/25, 1/47, 1/410; vasárnap és ünnepnap: 3, 1/28, 1/410.) — **CAPITOL** (1-343-37. Baross tér 32. sz.): **Pesti mese** (Turay, Pager). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **CASINO** (1-831-02. Eskü tér 6.): **Segítség, örököltem** (Ágay, Rajnay, Uray). (1/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Jéggel hűtött nézőtér! — **CITY** (1-111-40. Vilmos császár út 36.): **Sherlock Holmes** (Hans Albers). H. (3/26, 1/28, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **CORSO** (18-28-18. Váci u. 9.): **Az édes anyaföld** (Paul Muni). H. (Mindennap: 1/25, 7, 1/210.) — **CORVIN** (138-988. József körút és Üllői út sarok): **Camille, a végzet asszonya** (Greta Garbo). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Jéggel hűtött nézőtér! — **DÉCSI** (1-213-43, 1-259-52. Teréz körút 28. szám): **Segítség, örököltem** (Ágay, Rajnay, Uray). (6, 8, 10; szombat vasárnap és ünnepnap: 4, 6, 8, 10.) Jéggel hűtött nézőtér! — **ELIT** (1-161-51. Lipót körút 16. szám): **Pesti mese** (Turay, Páger). **A levegő hősei.** H. (Mindennap: 4, 6, 8, 10.) — **FORUM** (1-897-07, 1-895-43. Kossuth Lajos u. 18.): **Az utolsó kaland** (Joan Crawford). H. (1/26, 1/28, 1/410; Sz. V. Ü.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **GLORIA** (1-448-00. Thököly út 56.): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). **Farkasölő** (Noah Berry). (1/25, 1/47, 9; V. Ü.: 1/28, 1/25, 7, 1/210.) — **HOLLYWOOD** (1-424-55. Bethlen tér 3.): **Camille, a végzet asszonya** (Greta Garbo). H. (1/24, 1/26, 1/28, 1/410; vasárnap és ünnepnap: 1/22, 1/26, 1/26, 1/28, 10.) — **JÓZSEFVÁROSI** (1-346-44. Kálvária tér 7. szám): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). **A két angyal** (Deanna Durbin). Színes koronázás. (1/25, 1/47, 1/410; Sz.: 4, 6, 8, 10; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **KULTÚR KERTMOZGÓ** (1-861-93. Kinizsi u. 16.): **Piccadilly Jim** (Robert Montgomery). Sport és flirt (sportf.). Afrika (kultúrf.). H. (Teremben: 5; kertben: 1/28, 1/210; V. Ü.: teremben: 1/23, 5; kertben: 1/28, 1/210.) — **METRO** (1-122-30. Teréz körút 60.): **Prolongával Édes anyaföld** (Louise Rainer). H. (1/25, 7, 1/210; Sz. V. Ü.: 1/23, 5, 1/28, 10.) Szép idő esetén nyitott tető! — **MŰJEG** (118-254. Városliget): **Königsmark** (Elissa Landi). Nymphenburg (útif.) Ősd, nem apád (Walt Disney). (Folytatólog előadások: 1/28, 1/210.) — **NYUGAT** (1-271-62. Teréz körút 41. szám): **Fivérem feleségé** (Robert Taylor). Gyerekek a tilosban. Sárkányölő (színesf.). Híradók. (1/25, 7, 1/210.) — **ODEON** (1-302-63. Rottenbiller u. 37/b.): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). Az angol király koronázása (színesf.). H. (1/25, 7, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **OLYMPIA** (1-429-47. Erzsébet körút 26.): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). Angol koronázási ünnepségek (színesf.). H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **OTTHON** (Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Pogányok** (Muráti Lili, Kiss F.) Szakáll az esetem (Popeye). H. (4, 1/27, 9; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **PALACE** (1-365-23. Erzsébet körút 8.): **Pergőtűz** (Egry Mária, Kiss F.). Hollywoodi pletyka. H. (Mindennap: 4, 6, 8, 10.) — **RADIUS** (12-20-98, 12-92-50. Nagymező u. 22—24.): **Rabszolgahajó** (Wallace Beery). H. (3/26, 1/28, 1/410; szombat, vasárnap és ünnepnap: 1/24, 1/26, 1/28, 1/410.) Jéggel hűtött nézőtér! — **REX** (1-394-16. István út 39. szám): **Az utca üdvöskéje** (Shirley Temple). **A farkasölő** (Noah Berry). Híradók. (1/25, 1/47, 9; vasárnap: 1/23, 1/25, 1/47, 9.) — **RIALTO** (1-394-97. Rákóczi út 70.): **Ne higyj a férfinek** (Clark Gable). Az angol királyi pár koronázása (színesf.). H. (D. e.: 1/211; d. u.: 1/21, 1/23, 5, 1/28, 1/210; V. Ü.: d. e.: 10, 12; d. u.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **ROYAL APOLLO** (1-419-02, 1-429-46. Erzsébet körút 45. szám): **Hotel Kikelet** (Tőkés, Turay). Híradók. (6, 8, 10; szombat, vasárnap, ünnepnap: 4, 6, 8, 10.) Jéggel hűtött nézőtér! — **SAVOY** (1-460-40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2.): **Charlie Chan az olimpiászon** (Warner Oland). Híradók. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; vasárnap és ünnepnap: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) Vas. d. e. 10 és 1/212-kor: M. — **SIMPLON** (2-689-98, 2-689-99. Horthy Miklós út 62.): **Pesti mese** (Kabos, Páger, Turay) és a kísérő műsor. (1/24, 1/26, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **STUDIO** (140-840. Akácfa u. 4.): **Önagysága Inasa** (Jean Harlow). H. (4, 6, 8, 10; V. Ü.: 2, 4, 6, 8, 10.) — **TIVOLI** (1-230-49. Nagymező u. 8.): **Pogányok** (Muráti Lili, Egry Mária). Az angol király koronázása (színesf.). (4, 1/47, 1/210; Sz.: 1/24, 1/26, 1/28, 10; V. Ü.: 1/22, 1/24, 1/26, 1/28, 1/210.) — **TURÁN** (128-401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Ne higyj a férfinek** (Clark Gable). **Szerelmes város** (Buster West). H. (3/24, 3/26, 3/28, 3/210; vas. és ünnep: 3/22, 3/24, 3/26, 3/28, 3/210.) — **URÁNIA** (1-460-46. Rákóczi út 21.): **Sherlock Holmes** (Hans Albers). H. (5, 1/28, 1/210; V. Ü.: 1/23, 5, 1/28, 1/210.) — **VESTA** (1-326-39. Erzsébet körút 39.): **Ne higyj a férfinek** (Joan Crawford). **A két kis angyal** (Deanna Durbin). (3/24, 1/27, 1/410; V. Ü.: 3, 1/26, 1/28, 1/210.)

RÁDIÓ AUGUSZTUS 24. Budapest I. 6.45: Torna. **Utána:** Hanglemezek. **Kb. 7.20:** Etrend, közlemények. **10.00:** Hírek. **10.20:** »Széchenyi csónakdájától a hétvégi kiránduláshig.« Irta Hárs László (felolvasás). **10.45:** Hírek az őszi divatról (felolvasás). **12.00:** Harangszó, időjárásjelentés. **12.05:** Hanglemezek. **Közben kb. 12.30:** Hírek. **13.20:** Időjelzés, időjárásjelentés. **13.30:** A rádió szalónzenekara. **14.40:** Hírek. **15.00:** Élelmiszerárak. **16.15:** »A központi háztartás.« Simon Blanka előadása. **16.45:** Időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **17.00:** »Séta a bűnjelek közt.« Dr. Sellye Ferenc előadása a Bűnügyi Múzeumról. **17.30:** Lakatos Tóni és Lakatos Misi cigányzenekara. **18.15:** »Nyár a falun.« Szirmay Sándorné (Mouche) elbeszélése. **18.45:** A »Rózsalovag« ismertetése. **19.00:** A salzburgi ünnepi játékok keretében a »Rózsalovag« c. opera közvetítése. Dalmű három felvonásban. Szövegét írta Hofmannsthal Hugó, Zenéjét szerezte Strauss Richárd. Vezényel Hans Knappertsbusch. Közreműködik a Bécsi Filharmóniai Társaság. **Az I. felvonás után kb. 20.10—20.20-ig:** Hírek. **A II. felvonás után kb. 21.20—21.35-ig:** Hírek. **Az előadás után kb. 22.45:** Időjárásjelentés. **22.50:** Közvetítés a Dunapalota-szállóból. Jávor Sándor jazzenekara játszik. **23.30:** Közvetítés az Ostende-kávéházból. Parádi Jóska cigányzenekara muzsikál. **24.05:** Hírek külföldi magyarok számára. — **Budapest II. 17.00—17.20-ig:** Lakatos Tóni és Lakatos Misi cigányzenekara. **18.15—18.40-ig:** A földmüvelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **19.00:** »Gépkocsin Ankarába.« Lovag Fehrentheil Tibor útleírása. **19.25—20.30-ig:** Hanglemezek. **20.35—20.55-ig:** Hírek. **21.00—22.00-ig:** Közvetítés a Gundel-étteremből. Rácz Zsiga és cigányzenekara muzsikál. — **Telefonhírmondó. 6.45—11.20-ig:** Budapest I. műsora. **11.20—11.50-ig:** A Telefonhírmondó külön műsora (szórakoztató lemezek). **Utána 15.20-ig:** Budapest I. műsora. **15.20—15.50-ig:** A Telefonhírmondó külön műsora (művészlemezek). **Utána:** Budapest I. műsora. — **Közvetítőállomások. 6.45—19.10-ig:** Budapest I. műsora. **19.10—19.35-ig:** Budapest II. műsora. **Utána:** Budapest I. műsora.

SZINHÁZ

A százéves Nemzeti Színház ünnepnapja

Száz esztendeje volt vasárnap, hogy a *Nemzeti Színház* megnyílt. Ennek a száz évnek ünneplésére vasárnap délelőtt ½10 órakor a Nemzeti Színház tagjai, élükön *Németh* Antal igazgatóval, kivonultak a kerepesiúti temetőbe, a Nemzeti Színház *első* igazgatójának, *Bajza* Józsefnek sírjához. A sírnál *Németh* Antal megható ünnepi beszédben méltatta *Bajza* József érdemeit. »Ez a jubileumi nap — kezdte beszédét Németh Antal — nem múlhat el azokra való visszaemlékezés nélkül, akik ott voltak a Nemzeti Színház megszületésénél, akik életrehívásában döntő szerepet játszottak és akiknek ezért a heroikus munkájáért az utókor mindörökre hálás lehet.« A Nemzeti Színház igazgatója ezután megkoszorúzta *Bajza* József sírját.

Délelőtt 11 óra előtt a Nemzeti Színház református vallású tagjai *a Kálvin téri református templomban* gyülekeztek össze, ahol *Muraközy* Gyula lelkész tartott ünnepi beszédet. Többek között a következőket mondotta: »Színház és templom egymás mellett áll. A Nemzeti Színház: *nemzeti szószék.*«

Féltizenkettőkor római katolikus hálaadó istentiszteleten vettek részt a Szent István bazilika Lipót-kápolnájában a színház katolikus vallású tagjai.

Az ünnepi hálaadó misét dr. *Witz* Béla pápai kamarás, a Bazilika plébánosa mondotta, aki ünnepi beszédét a következő fohásszal fejezte be: »Legyen a Nemzeti Színház a jövőben is a nemzet számára az, ami eddig volt!« Az ünnepi hálaadó szentmisén dr. *Koudela* Géza orgonált, *Eyssen* Irén és *Kiss* Ferenc énekelt. Délután két órakor *Németh* Antal igazgató vezetésével küldöttség ment *Tassra, Földváry* Gábor, az »*alapító alispán*« sírjának megkoszorúzására. Tasson *Hóman* Bálint kultuszminiszter, mint a Földváry-család és rokonság képviselője fogadta a Nemzeti Színház küldöttségét, levezette a kriptába, majd a kripta fölé épült teremben tartották meg az emlékünnepet. Németh Antal igazgató méltatta a színházalapító érdemeit. Este félhétkor nagy közönség gyülekezett össze azon a telken a *Rákóczi út* és *Múzeum körút* sarkán, ahol egykor a *Nemzeti Színház* állt. A *Gyöngyössy István Társaság*, amely az összes vármegyék íróit tagjai közé számítja, *F. Szabó* Géza ny. főispán, alelnök vezetésével jelent meg a telken, ahol nagyszámban jelentek meg a *Nemzeti Színház* tagjai is. *F. Szabó* Géza *Földváry* Gábor alispán emlékét idézte és beszélt a meggondolás nélkül lebontott színházról. Utána Pest vármegye nevében *Erdélyi* Lóránt alispán beszélt. Németh Antal pedig letette a *Nemzeti Színház* koszorúját. Végül *Rexa* Dezső, a Társaság alelnöke *Vízváry* Mariska koszorúját helyezte el a telken. Este *kivilágították a Nemzeti Színházat, amelynek minden ablakában mécses égett.*

Bulla Elma a Victoria Regina próbáin a Vígszínházban

Szombaton megkezdődtek a próbák a Vígszínházban Lawrence *Housman* »*Victoria Regina*« című történelmi színművéből. A próbákat *Hegedüs* Tibor vezeti, a bemutató körülbelül három hét mulva lesz. Beszéltünk *Bulla* Elmával, aki a következőket mondotta:

— Az idei nyár legnagyobb részét *Karlsbadban*, egyrészét pedig *Pozsonyban* töltöttem. Teljesen kipihentem magam, és most a legnagyobb kíváncsisággal és izgalommal nézek az új szezón elé. A *Terézkörúti Színpadon* már megkezdtem a játékot a *Dr. Kerekes Mária* címszerepében. Ma még nem tudom pontosan, meddig fogjuk játszani a darabot. Egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a vidékről Budapestre jött közönség rendkívül érdeklődik az előadások iránt és esténként teljesen megtelik a kis színház.

Megkérdezzük:

— Úgy volt, hogy a Vígszínházban először az *Asszonyok* című színdarab kerül színre, a darabnak 40 női szereplője lesz, de férfi egy sem. Mi az oka annak, hogy az *Asszonyok* egyelőre nem kerül színre?

— Fogalmam sincs az okról. Csak annyit tudok, hogy a *Victoria Reginában* próbálok és ebben a híres darabban lépek először ebben a szezónban a *Vígszínház* közönsége elé. Minden bemutatómtól félek, de különösen félek a *Victoria Reginától*, amelyben Gaby *Morlay* és Newyorkban Helen *Hayes* volt az elődöm. *Viktoria* királynő a darab elején egészen fiatal és a végén már jóval több mint *hetvenéves*. A szerep nagyon nehéz. A tizenhatéves királyné a darabban *huszonnyolcéves* lesz, azután *negyvenegy*, *ötvenhét* és végül *hetvenhétéves*. Nem az a nehéz, hogy *öreg* vagyok a szerepben, hanem az, hogy *sokfajta öreg*. Mindegy. A fontos az, hogy maga a darab rendkívül érdekes, itt-ott eléggé izgalmas is.

— A *Victoria Regina* tulajdonképpen Viktória királynő életéről szól. A királynő életéről és *Alberttel* való házasságáról. Viktória királynő a darabban *az angol konzervativizmus, az angol tisztesség szobra*. Kimondottan drámai jelenetek nincsenek a darabban, alig van benne valami kitörés, de az az érzésem, hogy ilyen szép darabban és ilyen nagyszerű szerepben már nagyon régen léptem fel. Utolsó történelmi szerepem a *Szent Johanna* volt a Belvárosi Színházban. *Szent Johanna* a *megszállott nő* volt, *Viktória* királynő: *maga a kispolgáriasság!*

(*) Lengyel Menyhért új darabjából kedden lesz az első próba a Művész Színházban. A *Művész Színházban* kedden délelőtt lesz az első rendelkező próba *Lengyel* Menyhért új darabjából. A darab végleges címe: *Királyi vér.*

(*) Latabár Kálmán első prózai szerepe. *Latabár* Kálmán első prózai szerepe *Bókay* Jánosnak *Szakits helyettem* című új vígjátékában lesz a *Belvárosi Színház* színpadán. A darab női főszerepét *Mezey* Mária játssza, egy másik fontos női szerepben *Dobos* Annie lép a közönség elé. A vígjátékot, amelynek bemutatója szeptember 15-én lesz, *Hermán* Richárd igazgató rendezi.

(*) Helge Roswaenge és Godin Szegeden. Helge *Roswaenge* és *Godin* Imre, a bécsi Staatsoper magyar származású tagja november hóban *a szegedi Városi Színházban* vendégszerepelnek.

(*) Augusztus végén zár Salzburg. A salzburgi ünnepi játékok *augusztus végén fejeződnek be.* Az utolsó estéken a *Figaro házassága* és a *Jedermann* kerül színre.

(—) Adler Adelina operaénekesnő szeptember 15-én megkezdi *énektanítását*. Értekezni lehet Gellérthegy u. 1. Telefón: 15—09—83.

(—) Rozgonyinál 3 menyasszonyi kép 8 P. Kálvin tér 5.

Utazzon a Dolomitokba

CORTINA D'AMPEZZO

Grand Hotel Bellevue — Elsőrangú. 150 ágy. 30 fürdőszoba. Zenekar. Taverna. Magyar vendégek által látogatva. Tul.: Fausto Menardi

PARC HOTEL FALORIA — 160 ágy. 20 fürdőszoba. Zenekar. A helység egyetlen különálló szállodája. Hosszabb nyári tartózkodásra nagyon alkalmas. Tul.: Fausto Menardi

Pension Serena — Ahova a magyarok örömmel mennek és ahol jól érzik magukat. Családi ház. Minden modern komfort. Csodálatos, csendes fekvés. Különleges megállapodások családok részére. — Tulaidonos: E. Pompanin

PENSION MARIELLA — Családi ház. Minden modern komfort. Központi nyugalmas fekvés. Kiváló ellátás.

»VILLA BLU« — Gyógyház gyengébb gyermekek részére. Igazgató: Dr. Carlo Tomassini Barbarossa úr.

AZ ŐSZ MERANO-BAN EGYEDULALLÓ AZ EGÉSZ VILÁGON!

(OLASZORSZÁG)

NEMZETKÖZI LÓVERSENY. SZŐLŐKURA.

50% kedvezmény az olasz államvasutakon. Felvilágosítás: Azienda Autonoma di Soggiorno

HOTEL ESPERIA — (volt Auffinger). Elsőrangu. 120 ágy. Családi ház. A város központjában. Tulajdonos: Dr. J. Auffinger

Splendid Corso Hotel & Café Europa — Családi szálloda. A város központjában. Kiváló konyha. Bécsi kávéház. Pesti Napló naponta olvasható. Igazgató: Untergasser Paolo úr

Hotel Restaurant Milano — Corso Druso. Magyarok által jól látogatva. Polgári konyha. Minden modern komfort. Penzió 35.— lira, mindennel együtt. Tul.: B. Casartelli. Azonos vezetés: Hotel Grisi — Selva (Val Gardena)

Pension Villa Betania — Viale Poggio Imperiale 5. Pompás fekvésű svájci ház. Nagy park. Teniszpálya. Garázs. Svájci vendégek kedvelt otthona. Penzió 27.— lirától felfebb. — Svájci tulajdonosok: Bauer család.

PENSION IRMA — Remek fekvésű csendes családi ház. — Minden modern komfort. Tulajdonos: Frau Irma Meister

PENSION MIRAMARE — Magyarok által kedvelt ház. Penzió 25 lirától feljebb. Merán legszebb fekvésű részében. Napsütés. Nyugalom. Minden modern komfort. — Igazg.: Fritz Henschkel

SANTA CRISTINA

(1.500 m. t. sz. f.) Télisport. Nyári tartózkodás. Napsütés, természeti szépségek, kirándulások, csodálatosfekvés Bolzano mellett. Felvilágosítások: „Proloco Santa Cristina" (Val Gardena Provincia Bolzano) által.

Hotel Posta — A helyaég legfrekventáltabb szállodája. Teljesen ujiaalakitva. Központi fütés. Hideg- és meleg folyóvíz. 80 ágy. Nyári és téli idény. — Tulajdonos: ANTONIO COMPLOI

SELVA

(Val Gardena) 1.600 m. t. sz. f. Télisport. Nyári tartózkodás. Napsütés, természeti szépségek, kirándulások, csodálatos fekvés Bolzano mellett. A Dolomitok központja. Felvilágosítások „Pro Selva" (Val Gardena Provincia Bolzano) által.

PLAN (Selva körzete) – Hotel Alpino — Elsőrangú családiház. Csodálatos fekvésü hegyek közt. Csendes. Tulajdonos: Antonio Callegari

DOBBIACO

Felső Pustertal · Dolomitok — 1234 m. t. sz. f. Téli- és nyári idény. Kirándulások a tavakhoz és a volt harcszintérre. (Monte Piana—Misurina—Cortina közvetlen közelében.) Jégpálya. Símezők és ugrósáncok

PENSION HOTEL SAVOIA — Elsőrangú családi szálloda. Tul.: Sepp Schreiber

Hotel Stella d'Oro — Családi szálloda. Kiváló konyha. A helység központjában. Nyugalmas fekvés. Tulajdonos: Unterhuber Mária

RENON (Dolomitok 1250 m) Soprabolzano Costalvara — Stella Renon — Colle Renon Collalbo

Soprabolzano – Hotel Savoia & Villa Maria — A város legnagyobb és legelőkelőbb szállodája. Előnyös fekvés, pompás kilátással a Dolomitokra és a Központi Alpokra

Costalovara – Pension Miralago — A tó partján. Remek fekvés. Az állomástól 5 percnyire. Kiváló konyha. Mérsékelt árak. Tul.: Plaschke Anna

Collalbo – Hotel Miramonti — Minden modern komforttal ellátott családi ház Páratlan remek fekvésben kilátással a Dolomitokra. Nyugalom. Mérsékelt árak. Tul.: Massimo Bachmann

VIPITENO

Hotel Centrale-Posta Vecchia — Magyarok kedvelt szállodája. Elsőrangú. Nyugalmas központi fekvés. Családi szálloda. Azonos vezetés: Bondone Hotel, Monte Bondone Vaneze. Tul.: F. P. Kleewein

Hotel Rosa — 90 ágy. Vipiteno legnagyobb és legmodernebb szállodája. Terasz. Park. Tenisz. Prospektusok. Tul.: Giuseppe Obexer.

Dunaiszky László [illegible]ebrászmúvészről

Fővárosi Lapok 1867. 1. 13. 43.

Kir

Dunaiszki Ladzko szobrasz

Pesti Hirlap. 1883. nov. 4. 3.

Prein József: A Calvin-téri szobornt

Nessus Centaurus — Dunaiszky
tâszló szobráról

Fővárosi Lapok 1867. 1. 13. 43.

Hír

Dunaiszky László

Lendvay arcz.

Vas. Ujs. 1860

429, 430. l.

képpel.

Dunaiszky László

Lendvay Márton
Wolra a Nemzeti
Kiinhai előtt

Vród

Porzó (Ágai Adolf)

Utazás Pestről —
Budapestre. 1843–1907.
III. Kiadás. Bp. 1912
54. l.

Budapest, 18. November 1933.

Feutsch,

Brassó

iben vom 18. d. M, und sind
n Schleder durch sie besorgen

ngen entsprechen uns, nur
ir zu hoch und bitten um
eaufskommission auf 2%.
wort erwartend zeichnen wir

hochachtungsvoll

Julius Wolfner & Cie

Dunaiszky László, szobrász

Életképek, 1846.II.186-188,217-220.
Ney: A pesti mükiállitás

Dunaiszky László, szobrász

Művészet, III., 19o4. 316-319.

D.I.:Dunaiszky László

Nympha — Dunaiszky László

Szobrázól

Fővárosi Lapok 1867. 1. 13. 43.

Hír

Patak Jenő

Plasztika.

"Carrarai márvány Madonna". Dunaiszky szobrász müve a Müegylet kiállitásán

Fővárosi Lapok 1864. I. VIII. 26. 809. o.

Patak Jenő

Plasztika.

Szobor. Dunaiszky László müve a Képzőművészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864-I.X.950.old.

Dunaiszky Lánló szobrán M.D.K.

Ruttner Ferenczy Józefa siremléke

Veszprém, Alsóvárosi temető.

Genth. Müeml. 1959 I. 416.

Dunaiszky László MDK

Négy oltárszobra a krisztinavárosi templomban.
Két más fafaragványa és egy gipsz dombormüve a szépmüvészeti muzeumban.
Lendvay Márton szobra /Nemzeti Szinház udvarán/
Horváth Mihály püspök mellszobra /Kerepesi temető/
Katona József szobra /Kecskemét/
" Halászleány " a budai Hal-téren a halász céh által felállitott monumentális kuton.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

54.1.

Dunaiszky László, szobrász M.D.K.

Készítette a közadakozásból felállított Lendvay Márton szobrát, melyet a régi Nemzeti Színház bontásakor egy Erőmvölgy-utcai állványfa-telepre szállítottak. Dunaiszky műve még az egykor a Hal-téren, később a Népligetben felállított Helászlány szobor, a hecshemeti Katona József emlék és a krisztinavárosi templom oltárszobra.

Báthory István: A Nemzeti Színház építésének és lebontásának története. (42 á.)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1914. 48. hét. 416. old.

MDK.

Dunaiszky László,szobrász

egészéletén át apja mühelyének hatását viselte.

Pogány Ö.G.: M. szobrászat a 19.sz. első felében. Bp. 1939. 48,49.l.

Dunaiszky László
szobrász

Pesti Hirlap Vasárnapja. 1936. máj.24. ((te.): Lendvay Márton: a színész és a szobor.)(Képpel.)

MDK

Dunaiszky László

Lendvay Márton, szobor, repr.

Müvészet 1937 II.évf. 11-12.sz. 129 l.

u tektonika s anyagszerűség jellemzi.

zsef: -+ Balogh József

rs, 1785. jun. 29. -- Eger, 1846.
gy évig Bécsben tanult. Kazinczy
tt haza. 1817-től Egerben élt s a
anitással foglalkozott. Oltárképei
az egri szervita, a tiszafüredi,
s nádudvari templomokban maradtak
Kazinczy Ferencé válik ki. Legsi-
latok.

lestown, 1819. jun. 3. -- Montcalir,
egjelentősebb amerikai szobrászok e-
volt az uj amerikai művészetre

M.D.K.

Dunaiszky László szobrász

Lendvay-szobor,

Izsó Miklós levelei, Bp. 1958. 127.1.

Dunaiszky László

(*) **A Nemzeti Színház Lendvay-ünnepe.** Kedden délben egy órakor helyezték el a *Nemzeti Színház* oldalfalában *Lendvay* Mártonnak, a Nemzeti Színház néhai nagy művészének szobrát, amelyet 1860-ban állítottak fel a régi Nemzeti Színház színészbejárójánál. A szobor mellett, amelyet *Dunaiszky* László szobrászművész alkotott, a Nemzeti Színház két díszruhás hajdúja állott díszőrséget. Az ünnepségen megjelent a kultuszminiszter képviselője, a polgármester kiküldöttje, a magánszínházak küldöttsége, megjelentek a Nemzeti Színház tagjai, tisztviselői és személyzete. Élükön *Németh* Antal [illegible]

Pesti Napló
1937. szept. 15

füzetek pontos kihordása és szétküldése tekintetéből, bejelen
a régi lakhelyekre megküldött s kézhez nem vett füzeteket

A Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Muzeum
megrendelhetők:

1. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1885. I. uj év
2. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1886. II. uj év
3. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1887. III. uj é
4. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1888. IV. uj é
5. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1889. V. uj é
6. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1890. VI. uj é
7. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1891. VII. uj é
8. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1892. VIII. uj é
9. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1893. XI. uj é
10. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1894. X. uj é
11. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1895. XI. évfol
12. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1896. XII. uj é
13. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1897. XIII. uj é
14. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1898. XIV. uj é
15. Történelmi és Régészeti „Értesitő“ 1899. XV. uj é

Az „Értesitő“ megjelen évnegyedenké

Külön kapható: 1) **Adattár Délmagyarország XVIII. s**
sulat megbízásából szerkeszti **dr. Baróti Lajos.** I. rész. **Udva**
1—127 lap. Ára 2 kor. — II. rész. **Admin. körözvények**
kerületi tiszttartóság (1718—1753.) 129—296. lap. Ára 2 ko
pancsovai és temesvári kerületi tiszttartóságok. (1717—1753.
— IV. rész. **Csákovai és verseczi ker. tiszttartóságok.** (1717
tárgy- és névmutató az I. kötethez. Ára 2 kor. — V. rész.
és facseti kerületi tiszttartóságok. (1718—1753.) 1—171 lap.
az 1893. 1894. 1895. 1896. és 1899. évi „Értesitő“ III. és IV
Az 1897. és 1898. évi „Értesitő“ III. és IV. füzete hel
magyarország régiségleletei a honfoglalás előtti időkből
Bódog. I. rész. **Őskori leletek.** (1—198 lap. 300 ábrával.)
korszaki barbár és népvándorláskori leletek. (1—205 lap. 1
térképpel). Ára 4 kor.

Dunaiszky László
/1822- 1904Bp./

szobrász

Atyja D. Lőrinc tanitotta, majd Münchenben Bécsben járt.

"Lendvay Márton" 1860. Blaha Lujza téren 1934-től.

"Halászlány-kut" ~~Népliget~~. 1862. Népligetén 1899

27.o.

Gádor Andre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Dunaiszky László

Lendvay Márton álló horganyszobra. 1860.
1934-től a Nemzeti Szinház oldalhomlokzata előtt.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
157.1.

gyar szentek körébe tért. Az építészeti rész *Korb* és *Giergl* munkája. *Fadrusz* művét a közönség megilletődéssel szemléli a Műcsarnokban. A nemzetközi birálat nem említi a szobor magyarságát. Ezt idegen nem is igen veszi észre.

A megvásárolt művek közé tartozik Donáth Gyuláé. A tér közepén helyezi el a szobrot, félkörű épitmény közt. Lépcsők vezetnek föl hozzá. A királyné egyszerű talapzaton űl, nemes nyugodtsággal, fejedelmi jelvények nélkül, bal karját a római stilű szék szélén nyugtatva; ölében nyugtatott jobbjában legyezőt tart, a nőiesség szimbolumát. Ez az alak derült, nyájas, a szeretett királyné, ki azokban a verőfényes időkben oly sokat élt köztünk. Szobrától különválva huzódik két oldalt a félkörű fal, két-két mozaiknak hagyott helylyel, melyek a királyné életéből mutatnak jeleneteket. A szobor két oldalán magasabban, mint a szobor, nyúlik föl egy-egy posztament, legtetején allegorikus alakkal, alább az egyiken a meghatott költő, a másikon lobogót tartó, lelkesülő magyar. A félkör két végén nagy gömbökön ismét egy-egy allegorikus alak.

Rintel Géza fiatal szobrász pályaművét is megvették. Lépcsős síkon emelkedik a monumentum, a vallásos fogadalmi oszlopokra emlékeztetőn. Középen fölmagasló részén legfelül Mária, mint Magyarország védasszonya; alább az oldal-oszlopok párkányán egy-egy angyal, kik a magyar koronát tisztelik. A középső épitmény előtt kiszökellő talapzaton áll a királyné, a koronázási öltözetben. Két oldalt körfal, ezek végződésénél egy-egy sfinx, a sfinxek alatt hódoló alakok. A körfal belső hajlása két dombormű számára ad helyet. Ez a tervezet egyik oldala. A másikon a magas oszlopzat valóságos oltárrá alakúl. Ott nyugszik a keresztről levett Krisztus és ráborúlva sír Mária. A körfal görbületébe itt is domborműveket kiván alkalmazni a művész.

Damkó József, fiatal szobrász legfőbb figyelmét Erzsébet királyné alakjára fordította. E művet is megvették. A királyné alakjának mintázása szépen sikerült kupola alatt áll, jobb kezét áldólag terjeszti az alatta csoportosúlt alakokra, az öreg honvédra, a ki zászlóját hajtja meg előtte, az anyára, a ki gyermekével jött hozzá. Jobb és bal oldalon még két csoportot mintázott a művész, a hódoló népet ábrázolva. Az emlékmű hátsó részén levő dombormű azt a jelenetet tüntetné föl, a mint Erzsébet királynő koszorút tesz Deák Ferencz ravatalára. Az emlékmű építészeti részét *Villányi* János építész és építőmester készítette.

Az öreg Dunaiszky-val, ki az úttörő szobrászok közűl való, hosszú hallgatás és mély elvonúltság után ezen a pályázaton találkozunk ismét. Az ifjabb nemzedék alig emlékezik reá. Pályázó művét megvették. Magas talapzaton, állva ábrázolja a királynét, fejedelmi díszben, fején koronával. A talapzat négy oldalán külön szoborművek a szeretetet, lelkesedést fejezik ki. A művész már 80 éves.

Mátrai György pályaművét is megvételre érdemesítette a birálat. A fiatal szobrász, kinek atyja Mátrai Lajos szobrász-tanár, Párisban tanúlt s a Műcsarnok kiállításain plasztikus szobrokkal keltett figyelmet. Mátrai György kupolás épület mély kapuzata alatt ülő szoborban mintázta a királyné alakját, sok művészi érzékkel. Az épület alsó része gömbölydeden veszi körűl az emlékművet. *Förk* építész-tanár készítette a jelentékeny épületrészt.

Róna József is kupola alá helyezte a királyné álló alakját. A kupolát kigyózó oszlopok tartják. Magyaros díszöltözetében, fején diadémmal, nyugodtan áll a királyné, összefogott kezeiben legyezővel. Virágok, koszorúk, pálmaágak veszik körűl a talapzat felső szegélyét.

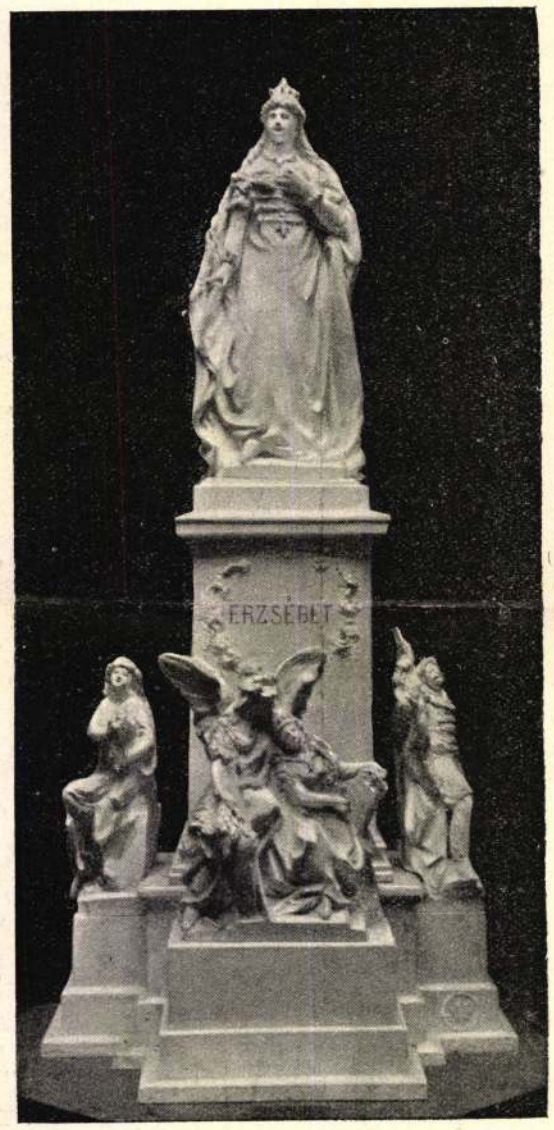

DUNAISZKY PÁLYATERVE.

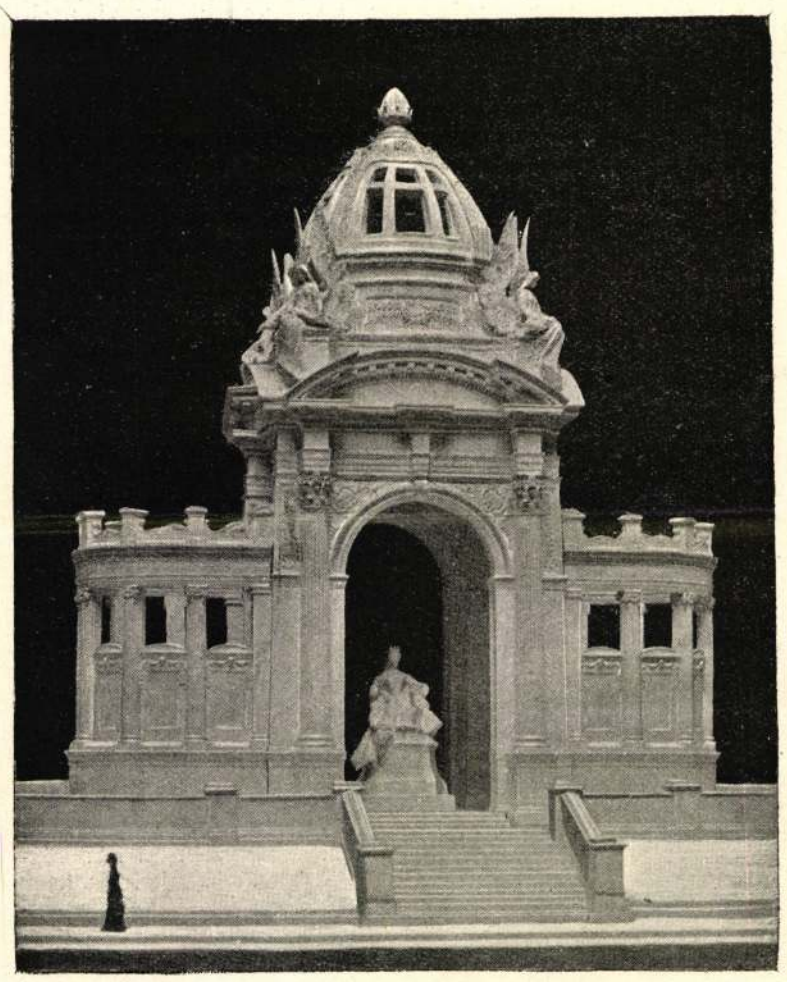

MÁTRAI ÉS FÖRK PÁLYATERVE.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR PÁLYATERVEI.

JAPÁNI SZINÉSZEK.

Sajátságos és a maga nemében érdekes szinházi különlegességben van most a budapesti közönségnek része az Uránia szinházban. Egy japáni szintársulat játszik benne japáni drámákat, a miénktől teljesen elütő mivelődés termékeit, olyan művészi eszközökkel, melyek nekünk teljesen idegenszerűek. Az előadások február 22-ikén kezdődnek.

A társulat megjárta már Európa legtöbb fővárosát s mindenütt érdeklődésre talált. Az 1900-iki párisi világkiállításon tünt fel s nemcsak idegenszerűségével, hanem a játékában feltünő s minden idegenszerűség mellett is érvényesülő ritka művészetével is. Főszereplőjét, *Szada Yakko*-t mint első rendű nagy művésznőt dicsérték, a kik akkor látták, a ki európai mértékkel mérve is igazi művészi tehetség s nagy hatást tud, különösen játékának realizmusával, elérni.

Szada Yakko az első nő, a ki japáni szinpadon szerepelt. A japáni szinészet, mint maga a japáni mivelődés is, nagyon régi már, de a legújabb időkig a nők ki voltak zárva gyakorlatából s a női szerepeket is, mint az ókori görög és római szinpadon, férfiak játszották. Nem lévén e tekintetben elődei, Szada Yakkónak önmagából kellett művészetének eszközeit kialakítania s e tekintetben az úttörők közé kell sorozni. Egyuttal ő alakította az első japáni társulatot, mely európai szinpadokon is bemutatta művészetét; eddigelé legfeljebb ha czirkuszokban láttak japáni bohóczokat, erőművészeket, a keleti szigetország komoly művészete teljesen ismeretlen volt.

Szada Yakko kicsiny, sovány, fekete asszony: a feje aránylag nagynak tünik fel, szintúgy nagyok a kezei is. A szinpadon teljesen fehérre és pirosra festett arczának sajátságos merevsége az első pillanatban szinte ijesztő; különben is ferde állású japáni mandolaszemei a festés által még ferdébbeknek látszanak, szája édeskés kerekre van csucsorítva, hogy hosszú fogai kilátszassanak. Így jelen meg a szinpadon, egy sereg groteszk külsejű szinész kiséretében, a kiknek arcza úgy van festve, hogy akár álarcnak is lehetne nézni.

Már a külsejük is különös hatást tesz a nézőre, szokatlanságánál fogva is. Époly idegenszerű az is, a mit játszanak. A japáni komoly dráma, a mi fogalmaink szerint, véres kegyetlenségek halmaza. A középkor borzalmai jutnak eszünkbe láttára: szörnyű viadalok, kegyetlen öldöklések, bősz gyilkolások.

Az egyik darab például, melynek czíme «*A gésa és a lovag*», arról szól, hogy egy gésa (afféle japáni «Kaméliás hölgy«) bújában lovagja hűtlensége miatt egy véres verekedésbe keveredik s ott megölik. A másik dráma Japán történetéből, a tizennegyedik századból veszi tárgyát.

Mindezeket a dolgokat szinte hihetetlen realizmussal játszszák. Különösen a halálkínt, a végső vonaglást adják úgy, minden részletében, legapróbb jelenségeiben a valósághoz híven, a maga teljes borzalmasságában. Ezt látni, különösen eleinte, hátborsóztató dolog, de hogy művészettel s a megfigyelés rendkívüli hűségével van megcsinálva, az kétségtelen.

Európai útjukban a közönség kedvéért egy európai darabot is vettek fel műsorukba: Shakspere «Velenczei kalmár»-ának híres nagy törvényszéki jelenetét. A jelenetet természetesen lényegesen átdolgozták számukra; a japáni ruhájú és külsejű alakokban nehezen ismer rá az ember Shakspere alakjaira, de a játékban — bár idegenszerű — kétségkívül igen magas fokú realisztikus művészet nyilvánúl.

A japáni szinészek játéka nem olyan természetű, hogy valami hatást lehetne tőle várni az európai művészet fejlődésére. A felfogás és az izlés egész világa választja el ezt a kettőt egymástól. Azért mégis nem csupán a kuriózum kedvéért érdekes *Szada Yakko* és társulata, érdekesnek kell találnunk őket, mint a mienkkel ugyan ellentétben álló, de bizonyos irányban rendkívüli fejlettségű művészet képviselőit is, a kik a maguk nemében nagy dolgokat csinálnak s nagy hatást tudnak elérni. Mutatja ezt az az érdeklődés is, melyet eddigi körútjukon Európaszerte keltettek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bárd Miklós: Versek. *Budapest, 1902.* E kötet szerzője, bár új embernek tekinthető az irodalomban, nem egészen új ember lapunk olvasói előtt, a kik két-három év óta több szép versét olvashatták

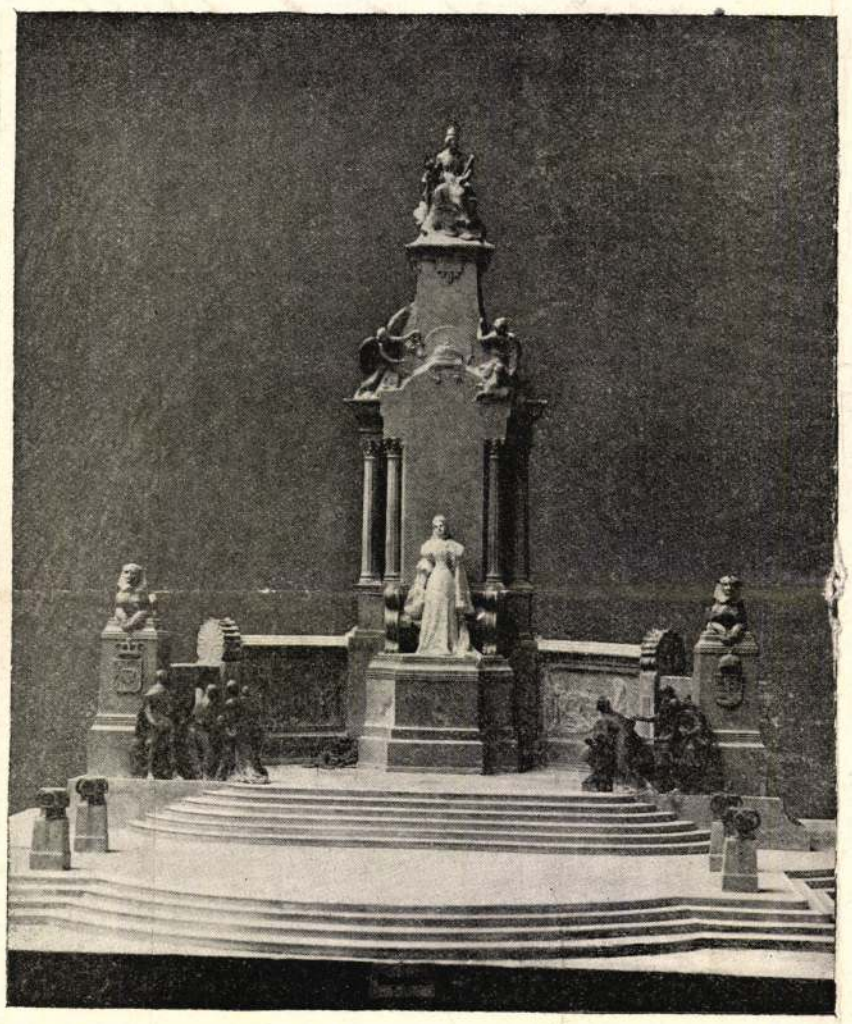

AZ EMLÉKMŰ ELÜLRŐL.

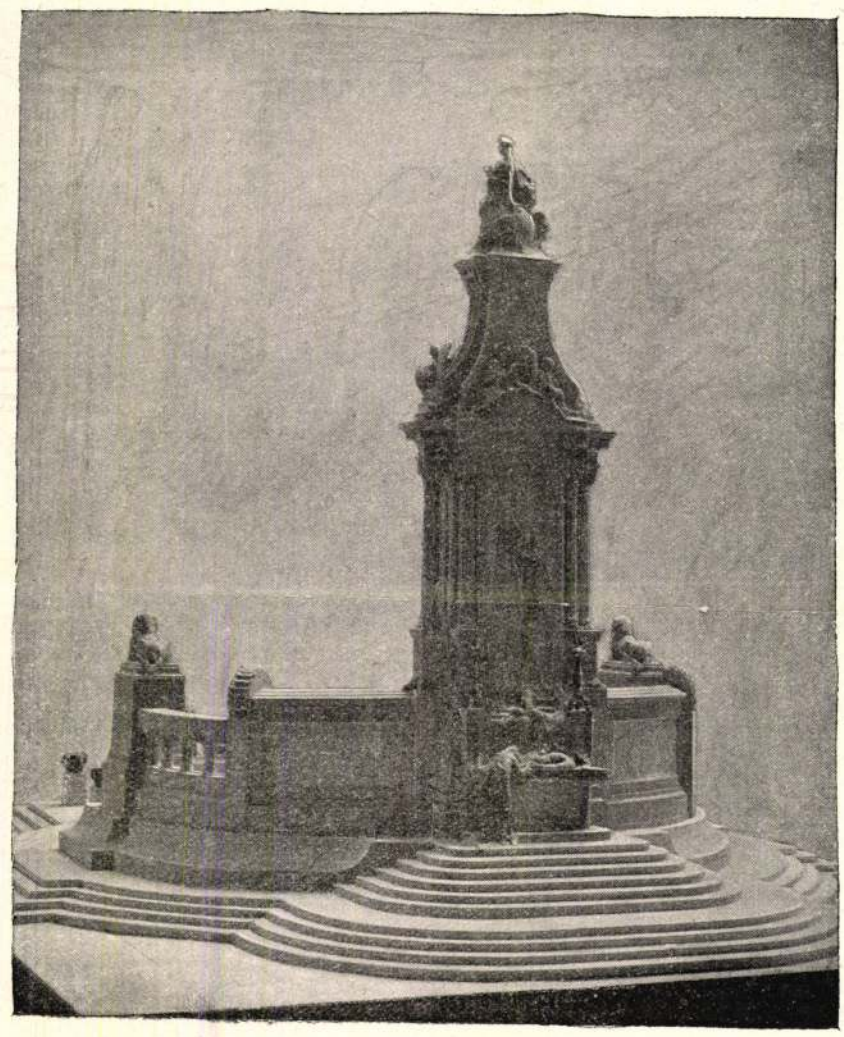

AZ EMLÉKMŰ HÁTULRÓL.

AZ ERZSÉBET-SZOBOR PÁLYATERVEI. — Rintel Géza pályaterve.

e lapok hasábjain, köztük a kötet egyik legszebb darabját, az «Az én ősz hajszálim csillognak» címűt. Kötetét *Rákosi* Jenő adta ki meleg hangú előszó kiséretében, melyben elmondja, hogy a *Bárd Miklós* név álnév, melyről ő maga se tudja, ki rejlik mögötte. A költő néhány év óta többször küldött verseket Rákosinak s ezek sikerén felbátorodva, a múlt nyáron egész csomagot küldött neki munkáiból azzal a kéréssel, hogy itélje meg, érdemesek-e arra, hogy éljenek. Rákosi érdeklődését megkapta a költő érdekes egyénisége s bár kilétét, mint irja, maga se tudja még, kiadta a verseket kiadó vállalatában. — Olvasva a kötetet, a mi leginkább vonzza s legerősebben megragadja az embert, az a költő érdekes, rokonszenves egyénisége. Negyven éven felüli ember, egykor huszártiszt volt, most — úgy látszik, — valahol Ungvár környékén él falún boldog családi életet, melynek csendes összhangját elmúlt küzdelmek emlékei csak mélyítik, nem zavarják. Nejéről, három fiáról mindig az igaz szeretet hangján énekel, hol aggódva értük, hol büszkélkedve velük. A természettel benső érzelmi közösségben él, képeit szereti rajzolni, jelenségeit híven megfigyeli, gyakran meglepően friss, közvetlen szineket talál benne érzelmei megelevenítésére. Mélyen érzi a holdfényes éj, az őszi borúlat, a kopár tél költészetét s mélázó örömmel várja és üdvözli a tavaszt, elmúlt ifjusága jelképét. Szenvedély nem viharzik lelkében, az évek haladásával reflexióvá tisztúlt benne s a jelen békés összhangjában csak mint kedves emlékek élnek elmúlt, ifjúkori lelki viharjai. Szeret elmélkedni az élet nagy kérdéseiről, életfilozófiája a nemes gondolkozású művelt magyar ember józan, emberszerető világnézletében gyökerezik. A hazafiság többnyire a huszárélet emlékei kapcsán ad hangokat ajkára, de egy-egy ferdesége a hazai életnek a szelid irónia hangját is megszólaltatja Sokfelé megfordult pályáján az országban s szeretettel, megható melankholiával emlékszik vissza a különböző vidékeken töltött szép napokra, mint pl. a már emlitett «Az én ősz hajszálim» című költeményben:

Áldja meg az isten szép Biharországot!
Bácska boldog földjét — dúsabb a kalász ott
S láng heve a vérnek.
Napsütött hegyoldal, nemes borok anyja,
Csalitos, ligetes zöldelő Baranya,
Oda száll az ének.
Oda, hol én ifjan s java legénykorban
Mámoros szivemmel vígan tékozoltam
Ifjuságom kincsét;
A hol újra szórnám, ha még annyi volna,
Ha a nap még egyszer úgy égne, ragyogna
Delelőjén ismét.

Színfalhasogató pathos ép oly távol esik költészetétől, mint a sebeivel kérkedő, lármás, beteges szenvelgés: bizonyos férfias büszkeség és szemérem-érzet tompítja öröme és fájdalma kitöréseit egyaránt, néha kelleténél is jobban. Maga mondja költészetéről:

Nemes szemérem az, mely félve rejti,
És őrzi egy árny: a bántó tudat,
Hogy közre adva — fénye messze tetszik —
Köréje gyűl és lángjánál melegszik
Sok lepkeszív, sok kétes indulat.

Alig van rá eset az egész kötetben, hogy szavából ki ne érzenék az őszinteség; csakis azt mondja el, a mit igazán érez és gondol s úgy, a hogy érzi és gondolja. Ezért aztán az ember úgy olvassa verseit, mint egy kedves jóbarát bizalmas vallomásait.

Egy-két rajzában túlmegy a líra határain s epikai képeket rajzol, ezek közt erős hangulatával s nemes reflexiójával szép «Az orosz», a falúsi baromfi-udvar életét kedvesen érzékíti meg «A les». Jóleső érzéssel kell még kiemelni tiszta erkölcsi érzületét, mely még pajzánkodó tréfáiban is (A kakukk) biztos vezetője ízlésének. Legfőbb hibája verseinek a külső forma darabossága. Nehézkesen versel; az ütemes formával még csak megbirkózik, de jambusai többnyire gyöngék. Talán ez az oka annak, hogy előadása is bizonytalan néha: vagy kevesebbet mond, mint a mennyit kell, vagy többet; némelyik versét kelleténél jobban elnyújtja. A csinos kiállítású, érdekes és becses tartalmú kötet 202 lapra terjed, s ára két korona 50 fillér. Mutatványúl három költeményt közlünk mai számunkban a kötetből.

***Műkedvelő fényképezők kiállítása.** A Műbarátok körének a Ferenciek terén, a Király-bazár épületében levő helyiségében a *Photo-club* fényképkiállítást rendezett, melyet e hó 16-án nyitott meg *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter. Sok érdeklődő jelent meg. A minisztert *Konkoly-Thege* Miklós — a ki maga is régi fényképező — üdvözölte, Wlassics miniszter azt válaszolta, hogy a kiállítás iránt nagyon érdeklődik, s bizton reméli, hogy a legutolsó ily kiállítás óta technika és kivitel dolgában nagyot haladt a műkedvelők művészete. A minisztert Konkoly-Thege Miklós és Kőnig Tivadar főtitkár kalauzolta a kiállításon.

A kiállítást, melyet közelebb részletesebben ismertetünk, sokan nézik. Délelőtt 10 órától esti nyolcz óráig van nyitva. A belépő-díj 40 fillér, csütörtök kivételével, a mikor egy korona. A *Photo-club* kiállítása iránt napról-napra élénkül az érdeklődés. Főkép a stereoskópok körül mozgalmas az élet.

Művészet. Díszesen kiállított folyóirat viseli e címet, Lyka Károly az ismert művészeti író szerkeszti, s az országos képzőművészeti társulat támogatásával kiadja Singer és Wolfner könyvkereskedése. A képzőművészeti társulat tagjai évdíjaik fejében kapják a folyóiratot, melyből évenként hat füzet jelenik meg 8—10 ívnyi terjedelemben. A folyóirat a magyar művészetet kivánja szolgálni, s bemutatja festőink, szobrászaink, építészeink műveit; közleményeket, képeket ad művészeink műtermeből, vázlatkönyveiből. Az első füzet most hagyta el a sajtót negyedrét alakban, 80 oldalnyi terjedelemben. Székely Bertalannak egész sorozat kartonját mutatja be e füzet, melyeket a vajda-hunyadi vár falfestményeihez készít, s tárgyuk a magyar előidőkből való. Ezenkívül több művészünk legújabb vagy készülő műveiből, vázlataiból művészi sokszorosításban, sőt szines nyomásban is ad közleményeket a füzet. Az építészetet főleg a postatakarékpénztár új palotájának bő részletei képviselik. A czikkeket Lyka Károly, Diner-Dénes József, Vajda Ernő, Landor Tivadar, Gerő Ödön és Divald Kornél írták. A «*Művészet*»-et azok, kik nem tagjai a képzőművészeti társulatnak 18 koronáért (félévre 9 koronáért) rendelhetik meg Singer és Wolfner könyvkereskedésében. A kiadók franczia nyelven is közrebocsátják a köteteket.

Nemzeti Szinház. Február 14-ikén két franczia darabot mutattak be: «*A rejtély*», szinmű két felvonásban, irta Paul *Hervieu*, fordította Ambrus Zoltán; «*A betörő*», vigjáték egy felvonásban, irták *Labiche* és *Mélesville*, fordította Hevesi Sándor.

Az első darab, *A rejtély*, Párisban nagy hatást tett, s érdekes is. Előkelő nyelvét, finom vonatkozásait Ambrus Zoltán szerencsésen fordította le. Franczia szinművet már alig képzelhetni házasságtörés nélkül. Itt is ez a dráma, de a rejtély az, hogy a közönség előtt érdekfeszítőn jelenik meg a kérdés, két asszony közül melyik a bünös. Raymond és Gerard együtt laknak feleségökkel egy falusi kastélyban, s ott van vendégül a fiatal Vivarce is és Noste, a sokat tapasztalt öreg úr. Egy éjjel Noste meglátja, hogy Vivarce a kastély felé indúlt, ott eltünt és csak hajnalban tért vissza. Az öreg

Dunaiszky László

Lendvay motor
avatása.

Új Magyarság

1937. szept. 16.

(Képpel)

áros polgármestere

s Birottsága

ének

Budapest

IX. Hogyes Endre u 10

ez mintála — 2298

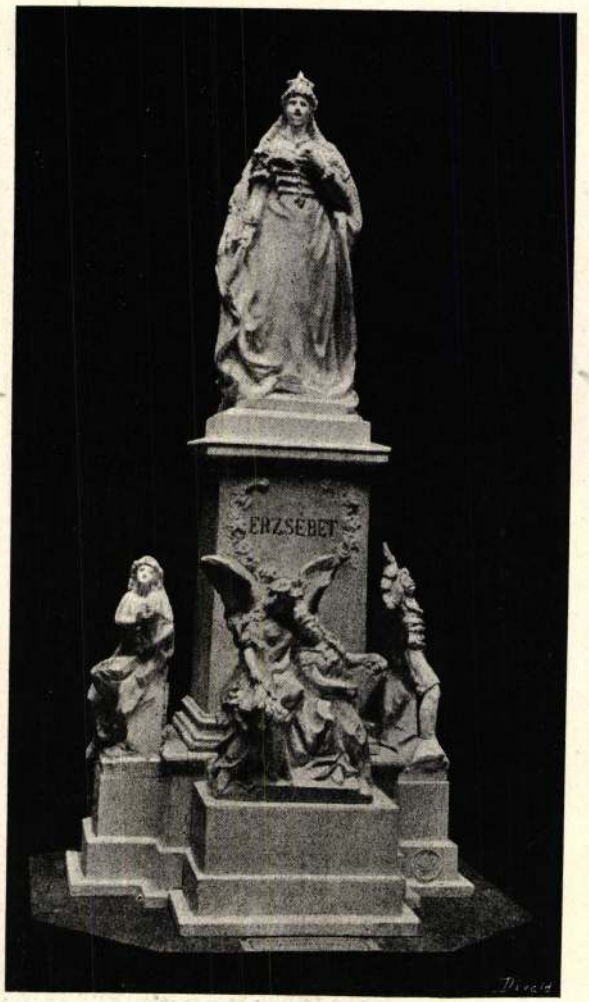

Szobrász: Dunaiszky László..

136. sz. Lendvay Márton szobrának terve Dunajszky Lászlótól.

Székesfővárosi Történeti Múzeum.

Dunaiszky László

Hó

Dunaiszky László

Dunaiszky Lőrinc fia, mindketten szobrászok. Az idősebb Lendvai Mártonnak a Nemzeti Szinházban álló szobrát mintázta meg Dunaiszky László.
I.F.: "A magyar müvészet századunkban" c. irása.

A HÉT, Bp. 189o. okt. 12. I. évf.
41. sz. 237. lap.

Dunaiszky László

„id. Lendvay Márton", fejszobor, gipsz, 35 cm.

Magyar szineszportrék. 2.: Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 49 l.

Dunaiszky László

Talapzata szürke gránit. A szobor 1,95 m, a talapzat 1,85 m. magas. Lendvay Márton szobra Célkúti (Züllich) Rudolf rosszul sikerült Zatona József c. müve helyére került.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 27 f

Dunaiszky László

Lendvay Mártonról képült szobra, a régi Nemzeti Szinház átalakitása után (1875), annak udvarára, végleges lebontása (1913) Gerenday kőfaragó telepére került.

Magyar szinészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX. század. Bp. 1966. Katalógus, 17 l.

Dunajszky László szobrász

legjik legrégebbi köztéri szobrunk a művész alkotása: Lendvay Márton-nak, a múlt század első fele nagy színé szének állított emléket. (emlétve).

1. Szántó Judit: Budapesti séták.
Esti Hírlap, 1975. jún. 16,

Dunaiszky László

Lendvay Márton c. sobra Tomori Anasztáz író és műbarát bőkezűségéből alkotta a művész. A régi Nemzeti Színház le bontása után hosszu ideig raktárban állott.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 271.

Dunaiszky László

1

szobrásznak, Lendvay Márton szobra volt az első köztéri színész szobor, melyet a régi Nemzeti Színház előtt 1860. jun. 4-én állítottak fel.-

Magyar színészportrék 2.: Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. katalógus, 171.

Dunaiszky László

„id. Lendvay Márton", egész alakos szobortervе, gipsz, 1860., 34 cm.,

„id. Lendvay Márton", egész alakos szobor, bronz, 1860. 195 cm.-

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek, a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 49 l.

Dunaiszky László.

Lendvay Márton, VIII. ker Blaha Lujza tér. A Nemzeti Szinház épületének falónál. 1860-ban állitották fel, a mai helyén 1934-ben. Anyaga horgany.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 27 l.

Dunaiszky László Gyula

1850-től Pesten dolgozott; ő alkotta
a Lendvay Márton szobrát (1859), vala-
mint a Négligeti Halászkútat (1862)

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973 1335 2581

Dunaiszky László

„id. Lendvay Márton", fekete-fehér táblán reprodukció, egész táblán.

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, kobrok, dombormüvek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 67 l. 17. k.

Dunaiszky László

Lendvay Márton szobra.
Jelenleg elraktaróiva.
Liber Bpest - szobrai
67 - 68. l.
72 - 73. l.

ÁNT E

festőmu

TEMÉNYE

árcius 24-t

Belépőd

Igazgató: Schmidek Tibor dr.

Alsózott itt már ma

Az 1891-ben alakult Otthon kör elfeledett s

Száztíz éve, 1891-ben alakult meg az „Otthon" Írók és Hírlapírók köre, amelyet a ma fennálló klubok közül talán a Fészek Klubhoz hasonlíthatnánk. A Fészek idén tölti századik évét, mindenki ismeri, az Otthon viszont eltűnt, ma már csak sajtó- és irodalomtörténészek emlékeznek rá. Pedig egykor meghatározója volt ez a kör a pesti szellemi és társas életnek. Molnár Ferenc, Bródy Sándor, Krúdy Gyula voltak mindennapos vendégei.

„A kör célja a magyarországi hivatásos újságírókat erkölcsi testületté összefoglalni, a sajtót közösen érdeklő kérdésekben eljárni, hírlapirodalmi ügyeket megvitatni, az újságírók testületi érdekeit ápolni, s őket erkölcsileg támogatni; az irodalmi érdekeket képviselni; művészi és társadalmi kérdések előbbvitelében közreműködni; a társas érintkezést a kör tagjai között elősegíteni" – olvashatjuk a komoly hangú alapító okiratban, melyet Rákosi Jenő, az Otthon első elnöke írt alá. A magasztos célok ellenére azonban valószínű, hogy a hajdani zsurnaliszták leginkább a jó társaság kedvéért jártak ide. A fennmaradt emlékezések szinte mindegyike nagy kártya- és biliárdcsatákról, szabad szellemű beszélgetésekről, élcelődő hangnemről mesél.

Az alapítása utáni években a kör „otthontalanul", albérletről albérletre vándorolt. Fiume Szálló, Múzeum körút, Kerepesi út (a mai Rákóczi út) és New York-palota – ezek voltak első lakcímei. 1898-ban azonban a tagok vásároltak maguknak egy bérházat a Dohány utcában, egy sarokra, alig ötven lépésre a New York-palotától, a 76. szám alatt. Ezt kényelmes székházzá alakították, s itt élte fénykorát az Otthon. Ez volt az egyik legelső nyugatias klubpalota a városban.

A bérház átalakítását Márkus Géza, a magyaros szecessziós építészet egyik gazdag fantáziájú egyénisége végezte. A mindössze negyven évet élt alkotó ma többek közt a kecskeméti Cifra-palota, a budapesti Vörösmarty-szobor (Kallós Edével), a Király utcai volt Király Színház és az Erkel Színház elődjének tervezőjeként ismert. Ezek azonban mind későbbi munkái. Az Otthon belső tereinek kialakításakor mindössze huszonhat éves volt. A Magyar Szalon egyik 1899-es számában Gelléri Mór tudósít az elkészült munkáról: „Az Otthon-ba lépve a kapu aljában elsőbben is egy csinos előtérrel találkozunk, melyen magyar stilü padok kinálkoznak a pihenésre s ugyanilyen táblákról olvashatjuk le a szinlapokat és hirdetéseket. Tovább haladva egy csinos foyert, olyan váróterem-félét találunk, kényelmes ülésekkel és modern kosárfonásu pamlagokkal. Földszint van a ruhatár, ettől balra a könyvtár és irószoba, jobbra a földszinti játszó és billiárd-terem két nagy billárddal és 16 játszóasztallal. Az emeleten igen kellemes hatást tesz a kényelmesen berendezett foyer-szerü nagy társalgó; e mellett van az elegáns elnöki szoba s ezzel szemben a kisebb játék szoba (8 asztallal), végre a szecessziós-stilü remek diszterem, melynél szebb alig van ma Budapesten. Hétköznap ez lesz az olvasó és ebédlő, ünnepnap pedig a hangverseny és tánczterem."

Szerencsére az újság több képet is közöl a klub életéről, s a vidám kártyajelenetek mellett akad egy fotó a díszteremről is. Jól látható, hogy falfestmények és tükrök borították a falakat. A mennyezetet vastag, kazettás ívpántok tagolták, az udvarra néző ablakokat földig érő függönyök szegélyezték. Krúdy Gyula is részletesen megörökítette a klubházat Bródy Sándorról – a kör egykori alelnökéről – szóló regényes életrajzában: „Az emeleten tágas előcsarnok várta a lépcsők vándorait, amely előcsarnok az akkori klubbérlő (és lóversenyjátékos) nagylelkűségéből haragosra volt festve. Kalotaszegi és valódi perzsaszőnyegekkel volt berendezve ez az előcsarnok, mégpedig Márkus Géza tervei szerint, aki a Városi Színház építése mellett ráért kedvenc klubjának a berendezésével is foglalkozni. Igen nagy bőr karosszékek és még szélesebb díványok (valódi angol stílusban) állongtak a falak mentén. (...) Vajda »Ádám és Éva«-festménye, valamint a Glatz-képek és a többi, ajándékba kapott olajfestmények..." díszítették a termeket.

Kerti tarokkparti, kibicekkel

A ház udvarában szépen ápolt kertet tartottak fenn, ahol tavasztól őszig éjszakába nyúló kártyázások és egyéb asztali játékok zajlottak. A házirend szerint éjjel egykor volt a záróra.

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Schlick Ignác síremléke

Most induló sorozatunkban Budapest temetőinek rejtett értékeit mutatjuk be, elsősorban a művészi értékű, illetve a legrégebbi síremlékeket. Nem törekszünk teljességre, sem valamilyen rendszerre. Inkább válogatunk a több ezer szóba jöhető síremlékből, kiemelve olyanokat, amelyek fontos temetkezéstörténeti jellegzetességeket tükröznek, és amelyeknek méltó helyük lenne a főváros jelentős történelmi vagy művészeti emlékei között.

A Kerepesi úti temető, Magyarország legrangosabb sírkertje hivatalosan 1849-ben, Pest város köztemetőjeként nyílt meg, a Kerepesre vezető országút mellett. Vannak sokkal régebbi temetők is a magyar nyelvterületen, ám egy sincs, amely ennyire összefonódott volna történelmünkkel. Más temetőinkben is akadnak nevezetes építmények vagy szobrok, de a legfontosabbak itt állnak. Van olyan sírkertünk, ahol több neves személy nyugszik, ám itt kaptak nyugvóhelyet a legnagyobbak. A temető legrégebbi, viszonylag épen megmaradt részét a falsírboltok képezik, számos nevezetes síremlékkel, köztük a XIX. század derekán épült, különleges vasszerkezetű mauzóleumokkal. Ezek egyike Schlick Ignác (1821–1868), az egyik első hazai vas- és bronzöntöde tulajdonosa számára épült az 1860-as években.

A romjaiban is elragadó szépségű, évekkel ezelőtt beszakadt tetejű sírbolt a fővárosi ipar egyik jelentős úttörőjének hamvait rejti. Schlick első műhelyét Budán nyitotta meg, még a szabadságharc előtt, majd több költözés után Pesten, a Váci úton épült fel híres öntödéje, ahonnan olyan jelentős középületek számára szállították a tetőszerkezetet, mint az Akadémia palotája, a Fővámház vagy az Operaház. Hídszerkezeteket, gépeket, később közlekedési eszközöket is gyártottak, sőt külön szoboröntő műhelyt rendeztek be.

Feltételezhető, hogy Schlick mauzóleumának vasszerkezete saját öntödéjében készült, és ez szimbolikus jelentőséggel bír: a síremlék egyúttal az elhunyt egykori tevékenységét, alkotásait is megjeleníti. A Schlick-öntöde több temetői megbízást is teljesített, a legjelentősebbet az 1880-as években: ők kivitelezték Deák Ferenc mauzóleumának hatalmas angyalszobrát, Kiss György alkotását. Ez volt az első nagyobb bronzszoboröntés Budapesten. Ebből az öntödéből került a sírkertbe számos kisebb mű is, például Horváth Mihály, a neves történetíró-püspök nemrég eltűnt szobra, Dunaiszky László alkotása.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A Schlick-sírbolthoz hasonló öntöttvas mauzóleum áll a görög Lyka Anasztáz, továbbá a fővárosi árvaügyben jelentős szerephez jutó Vécsey János sírján. Egykor ilyen síremléket emeltek az alapítványtévő Gozsdu Manó nyughelye fölé is. A Vécsey-sírboltot az utóbbi években helyreállították, Gozsduét 1996-ban szintén restaurálás szándékával bontották le és szállították el, ám újraállítása azóta is késik.

A Kerepesi úti temető öntöttvas sírboltjainak jelentőségét jól mutatja, hogy az első nyolc műemlékké nyilvánított síremlék között találjuk Lykáét, Gozsduét és Schlickét is. A továbbiak: a Batthyány-, a Deák-, a Kossuth- és a Ganz-mauzóleum, valamint Jókai Mór síremléke. Sírboltjának köszönhetően így igencsak előkelő társaságba került az egykori pest-budai öntőmester.

Tóth Vilmos

Dunaiszky László

A SZEPTEMBER 27-TŐL OKTÓBER 3-IG

10, 28–29-én éjjel h12 is, 29–30-án de. f11 is. **Pearl or – Égi háború** (am.)* 2, h8, 29–30-án de. f11 is. **Piz-** (magyar)* h6, 28–29-én éjjel n12 is. **Evolúció** (mb.)* 3, 27-2-ig 1 is, 29–30-án de. 11 is. **Moszkva tér** gyar)* 5, 7, 9, 28–29-én éjjel 11 is. **Shrek** (mb. am. aniciós) h1, h3, h5, h7, 29–30-án de. h11 is. **Betépve** .)* este h9, 28–29-én éjjel n12 is.

WOOD MULTIPLEX ÓBUDA (III., Bécsi út 154. Tel.: 453-00) **A majmok bolygója** (mb. am.)* f1, 3, f6, 8, éjjel f11, -30-án de. 10 is. **KÉMKÖLYKÖK** (mb. am.) n1, n3, n5, n7, , éjjel n11, 29–30-án de. n11 is. **Bridget Jones naplója** b. angol–am.)* n1, f3, h5, 7, 9, 28–29-én éjjel 11 is, -30-án de. 10 is. **Dr. Dolittle 2.** (mb. am.) 1, 3, 29–30-án e. 11 is. **Pearl Harbor – Égi háború** (am.)* 5, f9. **Belphégor A Louvre fantomja** (fr.)* h4, h6, h8, éjjel 10. **Final Fantasy A harc szelleme** (mb. am.)* 27-én és 29-2-ig h2, 29–30-n de. h12 is. **Jurassic Park III.** (mb. am.)* n2, n4, n6, f8, 10, 29–30-án de. n12 is. **Shrek** (mb. am. animációs) h1, 3, f5, f7, 29–30-án de. h11 is. **A pók hálójában** (am.)** este h9, 28–29-én éjjel h11 is.

SSUTH 4 MOZI (XIII., Váci út 14. Tel.: 349-3771) **Bridget Jones naplója** 27–30-ig és 2-án 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10, 1-jén 10, 12, 2, 8, 10, 3-án 10, 12, 2, 4, 10. **Betépve** 27–30-ig és 2-án n6, f8, h10, 1-jén f8, h10, 3-án n6, h10. **A mexikói** 27–30-ig és 2–3-án n5. **Érzéki csalódás** 27-2-ig f7. **Hannibal** 27-2-ig n9.

WESTEND STER CENTURY MEGAPLEX (VI., Váci út 1–3. Tel.: 238-7222) KÉMKÖLYKÖK (mb. am.) f11, f1, f3, f5, f7, f9, éjjel f11. VADEMBEREK (magyar)* n12, f2, h4, 6, 8, éjjel n11. GET CARTER (am.)** 12, n3, h5, 7, n10, 28–29-én éjjel f12 is. **A majmok bolygója** (mb. am.)* n11, h1, n4, h6, n9, éjjel h11. **Jurassic Park III.** (mb. am.)* h11, 1, n4, f6, h8, h10, 28–29-én éjjel h12 is. **Belphégor – A Louvre fantomja** (fr.)* h12, n3, h5, 7, n10, 28–29-én éjjel f12 is. **Shrek** (mb. am. animációs) 27-én és 1–3-ig 12, 3, 6, 8, éjjel 10, 28-án 12, 3, 6, 29–30-án 12, 3. **Bridget Jones naplója** (mb. angol–am.)* h12, h3, 5, n8, f10. 28–29-én éjjel h12 is. **A leskelődő** (am.)*** 27-én és 1–3-ig h3, h8, h10, 28–30-ig h3. **Evolúció** (mb. am.)* 27–28-án és 1–3-ig 12, n6, 29–30-án de. 12. **Bízd a hackerre!** (am.)* n1, 3, f6, 8, éjjel f11. **Moszkva tér** (magyar)* n1, f3, 5, f10, 27–1-jéig és 3-án 7 is, 28–29-én éjjel f12 is. **Betépve** (am.)* h2, h7, h10. **Final Fantasy – A harc szelleme** (mb. am.)* n12, n5. **Dr. Dolittle 2.** (mb. am.) f12, 4, f9, éjjel h11. **A csábítás elmélete** (am.)* h2, n7. **Yamakasi** (mb. fr.)* h12, 2, n5. **Pearl Harbor – Égi háború** (am.)* f7, éjjel 10.

ARTMOZI-HÁLÓZAT

BEM (II., Margit krt. 5/B. Tel.: 316-8708) **Szürke Bagoly** (angol) 27-én 4. **Hatodik érzék** (am.)** 27-én 6. **Mátrix** (am.)** 27-én 8. **Jeanne D'Arc – Az orléans-i szűz** (am.)* 28-án 4. **Az élet csodái** (fr.–német–vietnami)** 28-án f7. **Tigris és Sárkány** (kínai–tajvani–amerikai)* 28-án f9. **Mátyás, az igazságos** (magyar rajzfilm) 29-én 3. **Macska-Jaj** (E. Kusturica)* 29-én n5, 1-jén 8. **Csokoládé** (am.) 29-én n7. **Szeress, ha tudsz!** (am.)* 29-én f9. **Vuk** (magyar rajzfilm) 30-án 3. **Kirikou és a boszorkány** (mb. fr. rajzfilm) 30-án f5. **Az élet szép** (olasz)* 30-án 6. **Az évszázad gyermekei** (fr.)*** 30-án 8. **Simon mágus** (magyar) 1-jén 4. **Táncos a sötétben** (dán–svéd–fr.)** 1-jén h6. **Patch Adams** (am.) 2-án 4. **28 nap** (am.)* 2-án 6. **A szibériai borbély** (orosz–angol–fr.)* 2-án 8. **Csodás álmok jönnek** (am.) 3-án 4. **Ments meg, Uram!** (am.)** 3-án 6. **Gladiátor** (am.)** 3-án n9.

CIRKO–GEJZÍR (V., Balassi B. u. 15–17. Tel.: 269-0904) **Vérvörös** (A. Ripstein)** 27-én 5. **Csontváry** (Huszárik Z.)* 28-án 5. **Tangó** (sp., C. Saura)* 29-én 5. **A bűvös vadász** (Enyedi I.)* 30-án 5. **A gránátalma színe** (Sz. Paradzsanov) 1-jén 5. **Gabbeh** (iráni) 2-án h5. **2000, ahogy én látom... Az élet könyve** (H. Hartley)* 3-án 5. **Szindbád** (Huszárik Z.) 27-én 7. **Törökfürdő** (olasz, F. Özpetek)** 28–1-jéig 7. **Andrej Rubljov I–II.** (A. Tarkovszkij)* 2-án 6. **Solaris I–II.** (A. Tarkovszkij)* 3-án 6. **Szellemkutya** (J. Jarmusch)*** 27-én 9. **Lábad között** (spanyol, M. G. Pereira)*** 28–30-ig 7, 9, 1–3-ig 7. **Kikujiro nyara** (japán)* 1-jén 9. **Straight Story** (D. Lynch)* 2-án 9. **Születésnap** (dán, T. Vinterberg)* 3-án 9. **Eleven hús** (sp., P. Almodóvar)** 27-én 5. **Tükör** (A. Tarkovszkij) 28-án 5. **Etűdök gépzongorára** (Ny. Mihalkov) 29-én 5. **Édes2kettes** (hongkongi)** 30-án 5. **Nyírfaliget** (A. Wajda)* 1-jén 5. Filmklub 2-án 5. **Az ezredes úrnak nincs, aki írjon** (mexikói–sp.–fr., A. Ripstein) 3-án 5. **Jónás és Lilla** (fr.)* 27-én 7. **Gadjo Dilo** (T. Gatlif)* 27-én 9. **Hálószobák és előszobák** (angol, R. Troche)**, kísérőfilm: **Öltözz** (Szűcs N.–Sándor D.) 28–30-ig 9. **A cseresznye íze** (iráni)* 1-jén 9. **Tűzvirágok** (japán)** 2-án 9. **Nosztalgia** (A. Tarkovszkij) 3-án 9. Cirko Galéria: Képzetek – Szeivolt Kati kiállítása.

EURÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 27–28-án és 1–3-ig 3, 29–30-án f5. **Csenő manók** (mb. am.) 29–30-án 3. **Billy Elliot** (angol)* 27–28-án és 1–2-án h5, 3-án 3. **A világ második legjobb gitárosa** (am., W. Allen)* 27–28-án h5. **Amerikai szépség** (am.)** 28-án f7, 3-án h5. **Az óceánjáró zongorista legendája** (olasz) f7. **Sade márki játékai – Quills** (am.)*** 27–28-án és 30-án f9, 1–2-án f7. **Mi kell a nőnek?** (mb. am.)* 28–29-én f9. **Csokoládé** (am.) 30–2-ig f9. **A mexikói** (am.)* 3-án f9. **Idegielés – The Blair Witch Project** (am.)** 27-én és 2-án 3. **Vorosilov mesterlövésze** (orosz)** 28-án 3. **Lara Croft: Tomb Raider** (mb. am.)* 29–30-án h3, 3-án 9. **Lottózsonglőrök** (ir)* 1-jén 3. **Final Fantasy – A harc szelleme** (mb. am.)* 29–30-án f5. **Idióták** (dán)*** 27-én f7, 1-jén f5. **8 és 1/2 nő** (P. Greenaway)*** 2-án f5. **Erin Brockovich, zűrös természet** (am.)* 3-án h5. **Farkasok szövetsége** (fr.)** 29–30-án n7, 1–2-án f9. **Számkivetett** (am.)* 3-án h7. **Vakvagányok** (Tímár P.)* 27-én f9. **Ellenség a kapuknál** (am.)* 29-én f9.

HUNNIA (VII., Erzsébet krt. 26. Tel.: 322-3471) **Sohase volt glória** (magyar) 27-én n5. **Pop, csajok satöbbi** (am.)** 28-án h4, 29-én h6. **102 kiskutya** (mb. am.) 29-én h4. **Babe 2. – Kismalac a nagyvárosban** (mb. am.) 30-án f4. **A napfény íze** (mb. magyar–német–kanadai–osztrák, Szabó I.)* 1-jén f4, 30-án n6. **Lolita** (am.)*** 2-án 4. **Blöff** (angol)***, kísérőfilm: **A mesterlövész** 3-án h4. **Érzéki csalódás** (am.)** 27-én n7, 28-án éjjel 10. **15 perc hímév** (am.)*** 28-án h6, 1-jén éjjel 10. **Taxi 2.** (mb. fr.)* 30-án n9, 1-jén f7, 27-én és 2-án éjjel 10. **A gyűlölet** (fr.)** 2-án n7. **Mindent anyámról** (sp.)*** 3-án h6. **Franciska vasámapjai** (magyar) 27-én 8. **Csokoládé** (am.) 28-án és 1–2-án 8, 29-én h8. **Harcosok klubja** (am.)*** 29-én és 3-án este h10. **Bíbor folyók** (fr.)*** 30-án éjjel 10. **Egy kapcsolat vége** (am.)* 3-án h8.

KULTIPLEX (IX., Kinizsi u. 28. Tel.: 476-0116, 215-3388) **Kirikou és a boszorkány** (mb. fr. rajzfilm) 5. **Blöff** (G. Ritchie)** 7. **Yamakasi** (mb. fr.)* 9. **Kisterem:** OFF-film-válogatások: 6.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) **Moszkva tér** (Török F.)* 4, 6, h8, h9, h10, 28–29-én éjjel f11 is. **Pad a parkban** (spanyol, A. Vila)* 28–30-ig 7. **Betépve** (am.)* 27-én 9, 1-jén f7. **Memento** (am.)*** 1-jén h5, 2-án h7. SZERELMES THOMAS (fr., P.-P. Renders)** Premier előtt! 3-án 7. **A Kelet az Kelet** (angol)* 27-én 7. **Félelem és reszketés Las Vegasban** (am., T. Gilliam.)* 27-én f5. **Blöff** (G. Ritchie)** 28-án 5. **Lost Highway – Útvesztőben** (D. Lynch)*** 29-én h5. **Buena Vista Social Club** (W. Wenders) 30-án 5. **A Ravasz, az Agy és két füstölgő puskacső** (am.)** 1-jén f5. **A világ második legjobb gitárosa** (am., W. Allen)* 2-án h5. **Rekviem egy álomért** (am.)** 3-án 5. **Éjjel-nappal fiatalok** (angol)* 7. **Fűbenjáró bűn** (angol, N. Cole)* h9. **Tabu** (fr.–japán–angol, N. Oshima)*** 28-án este n10, 29-én n6. **I love Budapest** (magyar)* 30-án f6, 2-án h8. **Cuki hagyatéka** (R. Altman)* 1-jén 5. **Jadviga pámája** (Deák K.)*** 2-án f5. **Napsugárs étány** (német)* 3-án 5. **A vágy forradalma** (fr.)*** 27-én n6. **Wonder Boys – Pokoli hétvége** (am.)* 27-én n8. **Luna papa** (német–üzbég)** 27-én este n10. **Hullámtörés** (L. von Trier)** 28-án n5. **Táncos a sötétben** (L. von Trier)** 29-én 7, 2-án n6. **Gyorsbüfék, gyors nők** (am., A. Kollek)** 27-én n6, 28-án és 3-án 7, 29-én este f10, 30-án 9. **Liam** (angol, S. Frears)* 28-án, 1-jén és 3-án h9, 30-án f6. **Umca-umca Macska-zaj** (E. Kusturica)* 28–29-én n6, 30-án n8, 1-jén h7. **A nő kétszer** (angol–am.)* 1-jén 6. **A boldogságtól ordítani** (T. Solondz)** 1-jén 8. **Csodálatos mandarin** (Mészáros M.)* 2-án n6. **Feri és az édes élet** (magyar)* 2-án 6. **Szerelemre hangolva** (V. Kar-vaj)* 29-én este n10, 2-án este f10. **Születésnap** (T. Vinterberg)* 3-án 5. **Eleven hús** (P. Almodóvar)** 27-én f7. **A harcos és a hercegnő** (német, T. Tykwer)** 27-én f7. **Macska-jaj** (E. Kusturica)* 28-án 7. **Élés dolga** (fr., A. Jaoui)* 28-án 5, 3-án este n10. **A szibériai borbély** (orosz–angol–fr.)* 29-én 6. **Malena** (olasz)*** 30-án n6. **A millió dolláros hotel** (W. Wenders)** 30-án n8. **A nagy Lebowski** (am.)* 30-án este f10. **Werckmeister harmóniák** (Tarr B.)* 2-án 8. **Az élet egy füttyszó** (kubai) 3-án 5. **Cigányok ideje** (E. Kusturica)* 3-án 7.

ÖRÖKMOZGÓ (VII., Erzsébet krt. 39. Tel.: 342-2167) **Nő az ablak mögött** (am., F. Lang) 27-én f5. **A négy ördög** (dán, A. Lind) 27-én f7. **Halálugrás a kupola alatt** (dán, E. Schnedler-Sorensen) 27-én f8. **Magánbűnök, közerkölcsök** (Jancsó M.) 27-én f9. **Állat az emberben** (fr., J. Renoir) 28-án f5. **Emberi vágy** (am., F. Lang) 28-án f7. **Gösta Berling** (svéd, M. Stiller) 28-án 8. **Garabonciák** (magyar rajzfilm) + **A fehér rénszarvas** (finn, E. Blomberg) 29-én f5. **A filmprimadonna** (német, U. Gad) 29-én f7. **A sátán naplójából** (dán, C. T. Dreyer) 29-én 8. **Liliom** (fr., F. Lang) 30-án f5. Az Asta Nielsen-kiállítás megnyitója 30-án 6. **Pán** (norvég, H. Schwenzen) 30-án f7. **A zülés útján** (dán, U. Gad) 30-án f9. **Az észak leánya** (német, W. Schmidthassler) 30-án 9. **Aranypolgár** (O. Welles) 1-jén f5. **Aguire, Isten haragja** (W. Herzog) 1-jén f7. **Az élet és semmi más** 1-jén 8. **A francia nő és a szerelem** (R. Flair) 2-én f5. **Már másé a szívem** (indiai) 2-én 7. **Különös Viktor úr** 3-án f5. **Hamlet** (német némafilm), a zongoránál Kecskeméti Gábor 3-án f7. **Távol és mégis közel** (W. Wenders) 3-án 8.

PUSKIN [V. Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080 (személyes), 429-6091/92 (automata), 06-30-350-1200 (SMS a zárójelben lévő kód alapján)] **Moszkva tér** (magyar, Török F.)* 12, 2, 4, 6, 8, h10 (11298). A SZALMABÁBUK LÁZADÁSA (magyar, Palásthy Gy.) de. n12, f4 (11293). **Bridget Jones naplója** (mb. angol–am.)* f2, h6, h8 (83346). **Csokoládé** (am.) f12 (90865). **Rózsatövis – A francia pite** (fr.)** h2, f8 (80562). **Pad a parkban** (spanyol, A. Vila)* f6, f10 (87566). **Liam** (angol, S. Frears)* h4 (83340). **Éjjel-nappal fiatalok** (angol)* este n10 (81344). Café Cinema: Szepessy Ákos konceptuális művész 13 küldemény című kiállítása.

SZINDBÁD (XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773) **Moszkva tér** (Török F. with English subtitles)* (videó) n6, 7. VADEMBEREK (Szurdi M. with English subtitles)* (videó) h9. **Farkasok szövetsége** (fr.)** 27-én f5. **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 28-án f5. **Billy Elliot** (angol)* 29-én f5. **Szomorú vasárnap** (magyar–német)* 30-án f5. **Umca-umca Macska-zaj** (E. Kusturica)* 1-jén 5. **A mexikói** (am.)* 2-án f5. **Tea Mussolinivel** (olasz)* 3-án f5. **Csokoládé** (am.) f7. **Addig jár a korsó a kútra...** (fr.)* 27–30-ig f9. **Fűbenjáró bűn** (angol, N. Cole)* 1–3-ig f9. Szindbád Galéria: Szerelmem, Dalmácia – Tamás Amaryllis fotókiállítása.

TABÁN (I., Krisztina krt. 87–89. Tel.: 356-8162) **A mexikói** (am.)* 27-én 6. **A kilencedik kapu** (R. Polanski)** 27-én n9. Diákfilmklub: „Vizuális lüktetések" 28-án f4. **Fourbi** (fr.–svájci, A. Tanner) 28-án 6. **Gomolygó felhők** (finn, A. Kaurismaki) 28-án n9. „Megalkuvó macskák" rajzfilm-összeállítás gyerekeknek 29-én f4. **Az idő urai** (magyar–fr. rajzfilm) 29-én 5. **Buena Vista Social Club** (W. Wenders) 29-én f7. **Az óceánjáró zongorista legendája** (olasz) 29-én n9. **Tündér Lala** (magyar) 30-án f4. **Szegény Dzsoni és Ámika** (magyar) 30-án 5. **Fűbenjáró bűn** (angol, N. Cole)* 30-án f7. **Mátrix** (am.)** 30-án n9. **Hugó, a vízió** (magyar–fr. rajzfilm) 1-jén f5. **Mindent anyámról** (sp.)*** 1-jén 6. **A szibériai borbély** (orosz–angol–fr.)* 1-jén h8. **A riksás fiú** (vietnami–fr.)** 2-án f7. **No, megállj csak!** (mb. szovjet mesesorozat) 2-én f6. **Cecil B. Demented** (J. Waters)*** 2-án 7. **A harcos és a hercegnő** (német, T. Tykwer)** 3-án h5. **A lé meg a Lola** (német, T. Tykwer)** 3-án 7. **Tabu** (fr.–japán–angol, N. Oshima)*** 3-án f9.

TOLDI (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36–38. Tel.: 472-0397) **Nagyterem: Betépve** (am.)* 5, f7. **Rózsatövis – A francia pite** (fr.)** n8, 9. **Mese a Szaltán cárról** (mb. szovjet) 30-án 3. **Gémesterem: A millió dolláros hotel** (W. Wenders)** 27-én f5. **Félelem és reszketés Las Vegasban** (am.)*** 28-án h9. **Az Álmosvölgy legendája** (am.)** 27-én h9. **A vágy forradalma** (fr.)*** 28-án f5. **Rekviem egy álomért** (am.)** 1-jén h9. **Dobermann** (fr.)*** 29-én h9. **Csokoládé** (am.) 29-én n5. **Titus** (am.)** 30-án h4. **A boldogságtól ordítani** (am., T. Solondz)** 30-án h9. **A meztelen Maya** (B. Luna)** 1-jén h5. **Comic Strip – Képtelen képregény** (am., K. Smith)** 2-án f5. **Lost Highway – Útvesztőben** (am.)*** 2-án h9. **Szerelmes Shakespeare** (am.)* 3-án n5. **A velencei kurtizán** (am.)** 3-án h9.

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Yamakasi** (mb. fr.)* 27–28-án és 1–3-ig 3. **Dr. Dolittle 2.** (English version, eredeti nyelven, magyar felirattal) 29–30-án 3. **Tigris és Sárkány** (kínai–tajvani–amerikai)* 27–29-ig 5. **Bíbor folyók** (fr.)*** 30–3-ig 5. **Pizzás** (magyar)* 7. **Betépve** (am.)* 9. **Gladiátor** (am.)** 29-én f1. **A múmia visszatér** (mb. am.)* 30-án 1.

...ia...

...s: a Házibuli-filmek óta ...te ismert *Sophie Mar-...uxi* sztárja, *Frédéric Die-*...és két nagy veterán, ...*rrault* és *Julie Christie*. ... Salomé szinte minden ...ába beleszaladt, amely ... egy filmet: a rossz vá-...gyetlen és oda nem illő ...tétek, a kifejezetten ... digitális trükkök és a ...ramaturgia miatt külön-...venge fércmű került ki ...Az, hogy a Belphégor ...ó kis közönségfilm, tel-...ben Salomé hibája. Sőt ...ebizonyította, hogy fo-...s a rendezésről.

...lmazás rejtélye, hogy a ... című film miért csak ...an, a Puskinban és a ...tartolt. Noha nagyon jó ...tő film, így sajnos eső-...olt, hogy felkerüljön a ...Aki megnézi, rögtön ... *Amerikai pitét: Jean-...rvier* és *Agnés Obadia* ...határozottan és mellébe-...kül mutatja be a kama-...feltörő szexualitást. A ... röviden: két fiatal, ...bu (a lány) és Romain (a ...t keresnek, és mikor ta-..., szerelmet találnak. Jó ... hogy a témáról lehet jó-... egyben komolyabb fil-...készíteni. A Rózsatövis ...humoros jelenetei közé ...kelődnek be a felkavaró ...pillanatok, amelyektől ...vedivé és értékessé válik ...gyönyörűen ábrázolják a ... jellemző puritán és ...rzelmeket. Az ember úgy ...gy az élet nagy dolgai ... ugyanígy történtek meg ...haszkorában – felnőttként ...űleg már soha nem merné ...újra megtenni. Végül, de ...lsósorban: a Rózsatövis-...ebütáló *Julie Durand* ...dou) óriási felfedezés. ...erű színészi képességeit ...már harmadik nagyjáték-...n bizonyítja.

Csákvári Géza

NÉPSZABADSÁG
ELŐZETES

A **Népszabadság Budapest** folytatja sorozatát, melynek keretében bemutatja a főváros kerületeit. **Október 11-én** az összeállítás következő állomása:

BUDAPEST VI. KERÜLETE

Tervezett témáink:

- A Nagymező utcai mélygarázs
- Közgyűjtemény a kerületben: Postamúzeum
- Értékvédelem: Epres kert
- Híres ember a kerületből: Raksányi Gellért
- Adatok Terézváros környezeti állapotáról

Hirdetési ügyekben felvilágosítást ad **Papp Adrienn** médiamenedzser a 436-4435-ös és a 06 (20) 323-6826-os telefonszámon, és várjuk megrendelésüket a 368-9857-es és a 436-4437-es telefaxon

Immár 107. éve a magyar családok könyvespolcán

KINCSES KALENDÁRIUM

A 2002. évi kötet előfizethető ***a tavalyi áron*** a helyi postán és a kézbesítőknél vagy az alábbi megrendelés kitöltésével és feladásával:

Alulírott ..... (név)

..... irányítószám, helység

..... utca ..... házszám ..... ajtó

alatti lakos megrendelem a KINCSES KALENDÁRIUM 2002 című kiadványt

..... példányban, példányonként 430 Ft előfizetéses áron.

❑ Az előfizetési díjat a fenti címen jelentkező kézbesítőnek fizetem.

❑ Az előfizetési díjat a ..... pénzintézetnél vezetett

..... számú számláról egyenlítem ki.

.....

aláírás

A megrendelőlapot szíveskedjenek átadni a hírlapkézbesítőnek vagy borítékban, de bérmentesítés nélkül feladni az alábbi címre:

Budapesten: Magyar Posta Rt. Hírlapértékesítési Osztály
1846 Budapest

Vidéken: Posta, helyben

M.D.K.

Dunaiszky László, szobrász

művének, az egykor a Halpiacon, később a Népligetben felállított kútjának rövid történetét közli:

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. sz. old.

Dr. Solymos Ede, bajai múzeum igazg.
1.) az első, 1647-ben felállított, a ma rendelkezésre álló kút 2 képével
2) A Vasárnapi Ujság 1862. évi adatai alapján az új kút egy képét, és 3) a Hal-tér 1880-ból való képét

Dunaiszky László

műve (1862) a Népligetben álló Halász-lány kút.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

4211

Dunaiszky László

műve 1862-ből a X. Népligetben felállított „Halászlány" emlékmű.

Bersa László, Bernát György, Erdei Ferenc szb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8541

X. KERÜLET.

Halom-u.13. Ház, klasszicizáló, földszintes, 5 ablakos, kis padlásablakokkal. Oldalhomlokzata részben átalakitva,8 ablakkal a Liget-utcában.

Harmat-u.41.316 hrsz. Gitár-u.1. Csősztorony, romantikus, kis egyablakos házzal összeépitve, kivül körülfutó vaslépcsővel, neogótikus részletekkel, 1840 körül.

Kápolna-tér. Kápolna Segitő sz.Mária tiszteletére. Barok. Egy homlokzati toronnyal, kősisakkal, orma szélén egy-egy megujitott szobor és váza. Jón félpillérek. Félkörös szentély. Bent csavart oszlopos kőoltár, szobrai (Rozália, páduai Szt.Antal, assisi Szt.Ferenc, Szt.Rókus és Szt.Sebestyén) valószinüleg a soproni Conti Lipót Antal szobrásztól, aki a pestis elmultával fogadalomból épitette a kápolnát 1739-1740 között. A kép Cranach innsbrucki Madonnájának másolata. Oromkép: Szentháromság 1740-ből. II.József 1786-ban bezáratta. 1802-től ujból használatban. A főváros 1939-ben renováltatta.

Kápolna-u.9. Ház, klasszicizáló, földszintes, 13 nyilásos, az ablakok felett kis szellőztető nyilások. Oldalhomlokzata kilenc ablakkal a Cserkész-utcában.

Könyves Kálmán-krt. (Népliget) Oroszlános kut: tetején váza, rozettás középrész, alul két öntöttvas oroszlánfej. A kutat Kasselik Fidél készitette 1805-ben, eredetileg a terézvárosi templom előtt állott. A női szobor (ma lásd Népliget) helyén váza 1890-ből. Mai helyén 1896 óta.

Maláta-u.14. Ház, klasszicizáló, földszintes, 8 nyilással, jellegtelen,oszlopos udvar. Hátsó homlokzata földszintes, 8 ablakkal, Sörgyár-u.7.

Népliget. Szobor, Bauer Mihály müve, nőalakot ábrázol, a terézvárosi templom előtti 1805-ben állitott kutról (lásd azt Könyves Kálmán-krt.),melyre 1830 körül állitották. Homokkő, rongált, feje nincs, mai helyén 1891 óta.

Népliget. Halászkut. Halászleány, kezében hálóval és hallal, klasszicizáló talpazaton. Készitette Dunaiszky László 1862-ben. Eredetileg az egykori Hal-téren állott. Jelenlegi helyén 1899 óta.

Sörgyár-u.7. Lásd Maláta-u.14.

Szt.László-tér. R.k. plebániatemplom, magyaros neogótikus (szecessziós). Kiugró homlokzati toronnyal, alatta három nyilásos nyitott bejárati előcsarnok. Jobbra és balra a hajó homlokzat-vonalában két kis torony. Háromhajós belsőtér, a szentély a hatszög három oldalával záródik. Szines téglafalazás, szószék és oltárok szines kerámia. Épitette: Lechner Ödön 1893-1906-ig. A kerámia diszt tervezte Tandor Ottó, készitette a Zsolnay-gyár.

Zalka Máté-tér. Nereida-kut. Tulajdonképen Nájád kut. Klasszicizáló. A szobor, mely Uhrl Ferenc müve (1835), elpusztult. A talapzat, Feszl Mihálytól, megmaradt. Eredetileg a Ferenciek-terén állott. Mai helyén 1899-től.

Dunaiszky László
nobvász

Gen Zak Bypest

Sovább

D u n a i s z k y

szobrász

Fővárosi Lapok.1867.ápr.14. /Fővárosi hirek: A "Magyarok albuma".../

Dunaiszky László

Petőfi mellszobra

repr.

Petőfi-Album

Bp. [1907]. 92. l.

105. kép. *Pazzerotti, Bartolomeo: Madonna szentekkel.*

PÁRMAI ISKOLA, XVI. század

Dunaiszky László

Petőfi mellszobra
Repr.

Ernst Lajos:

Petőfi arcképei.
Ernst Museum III.
Bp. 1922. 27 l.
képpel

Petőfi életnagyság
szobra. Repr. u.o
30. l.

Gömör megye.

Dunaiszky szobrászunk

pedig az elhunyt müvésznö holttestéröl gypszöntvényben vette le arcképét, h. mellszobrat készithessen utána. /Arcképét Telepi K.festette. Nemz.Muz./

Vas. Ujs. 1859. 478.1.

Dunaiszky László

B.A.: A Magyar Tudományos Akadémia Vendégháza, Bp. I. Országház utca. - Építészek - belsőépitészek: Pfannl Egon és Budai Aurál. - statikus dr. Nagy Gyuláné. - Ismertetés, képekkel /foto Orlay Agoston/. - A ház előtt felállitották Dunaiszky László Lendvay Mártonról 1860-ban készült szobrát.

Magyar Épitőmüvészet, 1972.2.sz. 61-63.l.

Dunaiszky László

Lendvay Márton szobra.

wed

Báth Neurhumhar

4/6 l.

[illegible]
Műgyűjtő, V – 1931, 8 l.

~~[illegible] István: [illegible] [illegible]
[illegible]. Tőváros [illegible],
XIII – 1876, 760 l.~~

Dunavirky László, szobrász

† Lendvay-szobor készítője.

M. S. P.: Hol a Lendvay-szobor? M.S.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 3.

M.D.R.

DUNAISZKY László szobrász

Szentpéteri József gipsz mellszobra

(kép)

Mihalik Sándor: Szentpéteri J. Bp. .. 1954.

39. kép

PRAUDIN

Plasztika.Szentpétery Zsigmond.
Dunaiszky László.

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képzőművészete.

Dunaipky László

„Szentpétery Zigmond", mellszobor, gipsz.

Magyar kinészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, dombormüvek a XIX. század, Budapest, 1966. Katalógus, 51 l.

MDK

Dunaiszki Lánló nobrán

Rént vett a Deák nobor-pályázaton

Deák Ferenc nobrának leírása és tört.
herz: Buday József. Bp. 1897. 24.

Dunaiszki László

szobrai

1.

Budapest: Deák-szobor

24. l.

medaglioni, il ritratto di profilo dell'autore e quello di un personaggio, fino a pochi anni fa sconosciuto. Nel giovane con in mano il libro molti avevano creduto di riconoscere Janus Pannonius, così anche Jolanda Balogh, la quale data il codice tra il 1450—1460, trascurando la presenza sul frontispizio, dello stemma arcivescovile del Vitéz, percui il codice non poté essere compito prima del 1465, data dell'elevazione del Vitéz all'arvicescovato di Esztergom. Edith Hoffmann, molto giustamente, nega l'affinità del giovane col libro con Janus Pannonius, però non riconosce nello stemma quello del regno di Bosnia, e giudica il codice, lavoro mantovano o padovano. Recentemente sembra che Julius Hermann abbia risolto definitivamente il problema. Così, l'ignoto personaggio rappresenterebbe Borso d'Este, miniato su di una medaglia del Petrecini.[37] Ma oltre alla medaglia del Petrecini,vi sarebbe la medaglia di Borso d'Este eseguita, nel sempre 1460, come quella del Petrecini, dal Marescotti, colla quale il ritratto mostra grandissima affinità.[38] Riconosciuto nel personaggio il

MDK

Dunaiszky László szobrász

Az uj operaház szobrai. Vas. Ujs. 188c. 77. l.

Dunaiszky László

l. Coakai Liszt

97. 20

ber 1.

MDK

Dunaiszky L.

Az operaház külsején... 16 szoborra... Vas. Ujs. 16.sz. 1880. 259. l.

Dunaiszky

lásd okr

Emléklap Katona József emlékozobrának Kecskeméten 1861. évi május 20-kán történt lelepleresi ünnepélyéről. Sr. 32 l.

Kecskemét 1861.

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

müépitész Urnak

Dunaiszky László, szobrászművész (1822–1904).

Út a galériáig.

1861.-ben avatták fel a művész Katona Józsefről alkotott portréját. (említve).

V.M.: Képtár a Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Dunajszki Lajtó nobrán M. D. K.

Megbízák Katona József nobrának kivitelepésével, melyért 1000 frt-ot kap.

Emléklap Katona József emlékszobrának leleplezési ünnepélyéről. Kecskemét 1861, 4

MDK

Dunaiszky

Dunaiszky terve az Erzsébet-emlékmű terv-pályázaton.

Lyka Károly: Az Erzsébet-emlékmű.

Művészet, 1902. 105-110.l.

Dunaiszky László

Liszt szobra, 1856,
az Operaház muzeumában –

Csat Liszt I

177. l.

gipsz

Hogy Lechner ~~tö~~ épi-
tészetében nem is anny-
nyira a „magyaros stílus",
mint inkább a racio-
nális törekvés a kényel-
(?) bár kétséptelen
hogy ő leginkább az előb-
bire perlitott nagy gon-
[illegible] bizonyítja

Dunaiszky

Képfaragó müvészeink közül két nevet emlit meg a lap, akik „haladó izléssel, a magasabb igényeknek megfelelően üzik müvészetüket". Gerenday Antal és Dunaiszky szobrászok temetőbeli ujabb siremlékeikkel dicséretesen bizonyitják tehetségüket. Budapesti Szemle c. rovat kiemeli a két müvész alkotását.

/A lap nem jelzi, hogy a müvészcsalád melyik tagjáról van szó. Valószinüleg Dunaiszky László készitett siremlékeket./

DÉLIBÁB, Bp. 1857. nov. 8.
45. sz. 539. lap.

DUNAISZKY LÁSZLÓ

szobrászművész

HUTTNER Ferenczy Jozefa siremléke a veszprémi alsóvá
rosi temetőben 1870

Korompay György: Veszprém, 1956. Műszaki kiadó

230 l /kép: 231 l/

MDK

Dunaiszky László

résztvett az alábbi pályázaton

Az Erzsébet-emlékmü második pályázata. Müvészet 1903. 278.l.

MDK

Duaniszky László szobrász

Juszt F. cikke az Erzsébet-emlékműről. MMEE
19o2, IV.f. 153-63 l. képek.

M.D.K.

Dunaiszky László, nobrás

megvásárlásra javasolt Erzsébet-emlékmű palyamunháját ismerteti:

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1902. 36. ~~old~~ köt. 163. old. IX. t.

Dunaipszky László

müve a volt belvárosi Halter

Halászlány kútja. (1862).

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3041

MDK

Dunaiszky László

Gerevich László cikke. Corvina. 1939, május.
418-425 l.

Dunaiszky László

Magyar Müvészet 1925. 497-523.o.
Berzeviczy A: Az ötvenes évek képzőművészete.

MDK

Dumaiszky László

Horváth Henrik: Árpádházi Szent Margit siremléke és egyéb tanulmányok. Bp. 1944. 184-199 l.

MDK

Dunaiszky László

Ney Ferenc: Az idei mükiállitás. Életképek, 1844. I. évf. II. félév.

183, 184 l.

Dunaiszky László, szobrászm.

a bizottság egyik tervet sem fogadta el, a beérkezett pályaműveket 3 kategóriába osztotta be.
Munkája a III. kategóriába jutott.

Irodalom és Művészet. - A Vörösmarty - szobor.
Vasárnapi Ujság. 1902. 49.évf. 41. sz. 675.l.

MDK

Dunaiszky László

Berzeviczy A.: Az ötvenes évek képzőművészete. Magyar Művészet 1925. 497-523.l.

Dunaiszky

"Pesti szobrászunk" befejezte plasztikai müvét" Krisztust a megfeszittetés előtt, melyet a hercegprimás megbizásából készitett.

Divatcsarnok, Pest, 1853. május 8.
11. sz. 218. lap.

Dunaiszky

Helybeli képfaragó egy plasztikus művet fejezett be: "Krisztus Urunk megfeszitése előtt" cimmel, melyet közszemlére tesznek ki a mükiállitáson, mielőtt Esztergomban a rendeltetési helyére kerülne, -közli a Budapesti Hirek c. rovat.

DÉLIBÁB, Bp. 1853. május 8.
XIX. sz. 610-611 lap.

Patak Jenő

Plasztika.

"Sámson és Delila".Dunaiszky László szoborcsoportozata a Müegylet főnyer reménye.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.2.437.old.

Patak Jenő

Müpártolás.

A müpártolók megvették a Müegyletnek Dunaiszky László"Sámson és Delila" gipsz-szoborcsoportozatát.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.12.364.old

Patak Jenő

Müpártolás.

idulló

"Tripolszky ur /Óbecse/nyerte a Müegy let főnyereményét:Dunaiszky"Sámson és Delila"szoborcsoportozatát.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.2.437.old.

Patak Jenő

Plasztika.

"Sámson és Delila". Dunaiszky László szo
szobra a Müegylet sorsolásra kerülő mü
tárgyainak kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864. I. IV. 1. 332. old.

Patak Jenő

Plasztika.

"Sámson és Delila"gipsz-csoport Dunaiszky László szobrász müve a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.86.old.

Patak Jenő

Dunaiszky László szobrász/19.sz./ Petőfi szobrát kiállitják a Képző-müvészeti Társulat kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.17.581.old

Patak Jenő

Dunaiszky László szobrász/19.sz./
a Müegylet választmányi tagja.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.12.565.old

Patak Jenő

Dunaiszky László szobrász/19.sz./ müve a Müegylet főnyereménye.

Fővárosi Lapok 1864.I.V.2.437.old.

Patak Jenő

Dunaiszky László szobrász/19.sz./ szoborcsoportozata "Sámson és Delil a Müegylet nyereménytárgya.

Fővárosi Lapok 1864.I.IV.12.364.old.

Patak Jenő

Plasztika.

Petőfi szobor. Dunaiszky László müve a Képzőművészeti Társulat kiállitására kerül.

Fővárosi Lapok 1864. I. VI. 38. 585. old

Patak Jenő

Plasztika.

Petőfi,Markó és Erkel szobrai a Képzőm.Társ.csarnokában.Dunaiszky László szobrász müvei.

Fővárosi Lapok 1864.I.VI.24.605.old

Plasztika, körplasztika

Katona József szobra ,Dunaiszky László

Divatcsarnok, 1859.szept.13.600.

Fővárosi és vidéki hirek

Világi épitészet - Emlékmü

Dunaiszky László:
Erzsébet emlékmü pályaterve

M Ü V É S Z E T
I.évf. 1902.
105-110.
"Az Erzsébet emlékmü"

MDK

Dunaiszky László, szobrász

Halászleány kut. 1862. Eredetileg a Haltéren, jelenleg /1899-től/a Népligetben.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Páz. P. Tud. Egy. dolgozatai. 62. l.

H. D. K

DUNAISZKY László szobrász

Bp. Népliget: Halászkút a régi Hal térről (1862)

Gerődánló: Magyar építészet holadó hagyományai Bp. 1957. 53. e.

Dunaiszky László

Halászlány-kút, x. ker. Népliget. A szobor és épitmény anyaga kő (mész.) Magassága 2,40 m, az épitménye 3,65 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 271.

Dunaiszky László 7

A pesti céh, Halász Céh, tagjainak megbízásából 1862-ben az akkori Hal téren (ma: Március 15-e tér) állítottak fel először a kutat. A belváros rendezésekor 1899-ben került a mai helyére a Nápligetbe.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 271.

M.D.K.

Dunaiszky László, zobrák

„Halászlány-kut"-ja, mely 1862-ben az akkori Hal-téren - ma Március 15-e téren - állott, a Belváros rendezése során, 1899-ben került a Népligetbe.

Róna Tibor: Budapesti Kirándulóhelyek
Bp. /1960./, Panoráma, /Magyarország írásban és képban 1.köt./ 273. old.

Plasztika.Halászlány.Dunajszky László

Magyar Müvészet 1925.497-523.o.
Berzeviczy A.:Az ötvenes évek képző-
müvészete.

MDK

Dunaiszky László /1822-1904/

Akinek Haltéri kútja egykor hozzátartozott a belváros képéhez, maradandóbb értékű művekhez jutott el. /a Galéria új rendezése/

Magyar Hirdető Sajtófigyelő
Műterem 1958. -10.

M. D. K.

DUNAISZKY László

Halászkút. (Régi belvárosi Hal-lér. -jelenleg Népligetben.) 1862.

Magyar építészet. Bp. 1954. 93. l.

Dunaiszky László /1822-1904/ MDK

szobrász

Halléri kutja /régi belvárosban/

•-•

Farkas Zoltán: Ujkori magyar szobrok Galériája.
Müterem 1958 I.évf. 10.sz 4-7.o.

MK

Dunaiszky László

Halászkut. 1862.
Az egykori Hal téren állot.

1899- óta a Népligetben.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Kp. 1961.

175.1.

MDK

Dunaiszky László szobrász, Pest
Sámson és Delila, szob.

Szatmári Gy: Adatok 61 müvész 28o müvéről. Pesti Müegylet vásárlásai, 1853-63. Kézirat.

MDK

Dunaiszky Lajos

„Sámson és Delila"
„Petőfi mellszobra"
„Ker. Szt. János gyermekkorában"

} c. művei a londoni kiállításra bírálja Barabás, Telepy, stb.

MDK-A-T.-1/733.

Dunaiszky László MDK

Szt. János szoborka, márvány

Mücsarnok 19o4. tavaszi kiáll.

Dunaiszky László MDK

Harcos, horganyöntvény
Judith, márvány

Mücsarnok 1878.nov.3.

MDK.

Dunaiszky László

~~[illegible]~~ 1862. Londoni kiállításra szánt

„Sámson és Delila" (gipsz)

„Petőfi mellszobra" (gipsz)

„Kerentelő" szt János gyermekkorában"

c. szobrait a KT bírálja több tag aláírásával.

MDK-A-I.-1/29.

Dunaiszky László MDK

Harcos, horganyöntvény
Judith, márvány

Mücsarnok 1878. okt. 16.

Egyéb munkái: »Etelka Karjelban«, szomorúj. 4 szakaszban. Pest, 1794. »Báthori Mária«, szomorúj. 5 szakaszban. Pest, 1794. »Kun László« szomorúj. 4 szakaszban. 1795. stb. Szülővárosa a 30-as években arcképével díszítette a városháza nagytermét, 1876. aug. 19-én pedig felállították érczszobrát, melyet a róla elnevezett téren emelt a Dugonics-Társaság.

Dugovich Viktor, színműíró. Színműve: »Izzó homokon«, dr. 3 f. Társszerző: Gajáry István. Bem. 1924. márc. 28-án. Városszínház.

Dugva volt. Gyakori kifejezés a régi színházi kritikákban arra nézve, hogy a színház zsúfolásig megtelt. (Lásd »Honművész«, 1840. december 31. 810. oldalt.) Használatos volt az a kifejezés is, hogy a színház *fulladásig* megtelt. Később *tömötthház* kifejezést írtak a recenziókban. Manapság, ha megtelik a színház, úgy mondják, hogy *táblás ház* (L. o.) nézte végig az előadást.

Duka Béla, színész. szül. 1874. márc. 26-án, *Pelejtén,* Zemplénm. Színészi pályára lépett 1896. okt. 1-én.

Dulka Sarolta, színésznő, a Nemzeti Színház tagja, sz. 1850-ben. A színészakadémia elvégzése után 1868. áprilisban a Nemzeti Színházhoz szerződtették. 1873. nov. 2-án férjhez ment *Udvardy* Gyula akadémia festőhöz. Megh. 1885. márc. 30-án, *Budapesten,* 35 éves korában.

Dumanoir (dümanoár) francia színműíró. Munkái: »Don Caesar de Bazan««. (L. o.). »Tamás bátya kunyhója«, dr. 6 felv. Ford.: *Ország* Antal. Bem. 1853. máj. 13. Nemzeti Színház.

Dumas (düma) **Sándor** id., híres francia regényíró, sz. 1802. júl. 24-én, *Villers Cotteret*-ben (Aisne), megh. 1870. dec. 5-én, Puy-ben, Dieppe mellett. Korán jutott árvaságra, majd 20 éves korában az orleansi herceg könyvtárosa lett, ahol bő alkalma nyílt szeretettel foglalkozni az irodalommal. Számos regényt írt, amelyek igen népszerűvé tették nevét. Ezek közül többet dramatizálva magyar színpadokon is bemutattak. Ilyenek: »Darlington Richard«, ford.: *Fekete* Soma, »Lorenzino«, ford.: *Egressy* Béni (1841.), »Felhívás keringőre«, ford.: *Szigligeti* Ede, (1875.) stb.

Dumas (düma) **Sándor** ifj., francia író, sz. 1824. júl. 28-án, *Párizsban.* Megh. 1895. nov. 27-én, Marly-ban, (Párizs mellett). Nálunk Budán és a Nemzeti Színházban adott darabjai: »Neslei torony«, (Budán, 1835. nov. 4.), ford.: *Csathó* Pál, »Kean, vagy könnyelműség és lángész«, színjáték 5 felv. 1838. febr. 16., ford.: *Fáncsy* Lajos, »Dubarry grófnő«, udvari színjáték, 3 felv. (Előbb Pécsett adták, 1839. máj. 20., ford.: *Fáncsy* Lajos). »A kaméliás hölgy«, (l. o.), »Demimonde«, »Georgette«, »Alfons úr«, »Francillon«, (l. o.), »Denise«, (l. o.), Daniseffek«, »Clemenceau«, (l. o.), »Aubrayné elvei« (1897. ápr. 1.), »A tékozló apa« (1900. okt. 5.), »Georges hercegnő« (1906. máj. 23.) stb.

Du Maurier (dü morjé) **Georges Louis Palmella Busson,** angol rajzoló, író, sz. 1834. márc. 6-án, megh. 1896. okt. 8-án, *Párizsban.* Színműve: »Trilby«, szmű. Tsz.: *Potter* Paul. Ford.: *Fái* J. Béla. Bem. 1897. máj. 5. Vígszínház.

Dunaföldvári színészet. Dunaföldváron 1860. májusában *Tóth* János színtársulata járt. 1928—29-ik évben a város Solti Ernő színigazgató színikerületéhez tartozik.

Dunaharaszti színészet. Dunaharaszton (Pestm.) 1929. évben Tompos Péter a színigazgató.

Dunai Árpád, színész, ismert epizódkómikus, sz. 1857-ben, *Pesten.* Színipályára lépett 1881. okt. 4-én, Bogyó Alajosnál. 1914. dec. 23-án nyugalomba vonult.

Dunaiszky László, szobrász, sz. 1822-ben, *Pesten,* megh. 1904. júl. 4-én, u. o. Első nagyobbszabású szobrát (a régi Nemzeti Színház udvarán) 1859-ben Tomori Anasztáz megbízásából készítette. 1880-ban Palestrinájával részt vett az Operaház dekorativ szobrainak pályázatán. Ő készítette ezenkívül Erkel Ferenc, Szent-

Magyar Színművészeti Lexikon
Budapest, 1929. F. K.

jún. 14-én bemutatták a Vígszínházban is a berlini Deutsches Theater színészei.) »Az élet völgye (Das Thal des Lebens), c. tört. vígjátékát ugyanott ugyanazok 1903. ápr. 21-én mutatták be. »A tizenhétévesek«, szmű 4 felv. Ford.: Zólyomi. Bem. 1907. szept. 26. U. o.

Dreyfuss (drefüsz) **Ábrahám,** fr. hírlapíró és drámaíró, sz. 1847. jún. 20-án, *Párizsban.* Színművei: »Házasságközvetítő ügynökség«, vj. 3 felv. Ford.: *Milassin* Vilmos. Bem. 1881. júl. 8. Népszínház. »A kecskebánki fürdőn«, vj. 3 felv. Ford.: *Váradi* Antal. 1891. Nemzeti Színház. (Ezen kívül írt több egyfelvonásos darabot is.)

Drótostót. Operett 3 felv. Szöv. írta: *Leon* Viktor, zen. szerz.: *Lehár* Ferenc. Ford.: *Mérei* Adolf és *Ruttkay* György. Bem. 1903. ápr. 21-én, Magyar Színházban. *Századik előadása:* 1903. okt. 3. *Százötvenedszer:* 1904. ápr. 19-én adták. A Fővárosi Operett Színház felújította: 1924. szept. 19-én.

Drucker Ernő, hamburgi színigazgató, sz. 1885-ben, *Budapesten.* 1879-ben a hamburgi Karl Schultze-színház igazgatója. 1880-ban a Zentral-hallé-t vezette, azután a Varieté-Theatert.

Dubosque, (düboszk) a párizsi Nagy Opera optikusa, a színpadi villám cikázásának felfedezője. Tanulmányát nálunk először a budai Népszínház mutatta be, 1863. okt. 8-án, az »Ördög pilulái« előadásán.

Dudok Pál, ügyvéd, sz. 1811-ben. A harmincas évek elején Sárospatakon tanult, ahol az ifjusági egyesületnek is tagja volt. Megh. 1853. febr. havában, 42 éves korában. Színművei: »A bosszuálló lelkiesméret«, szomorújáték 4 felv. *Kotzebue* után, Kolozsvár, 1832. Előadták Budán, 1836. ápr. 12-én. »A rummelsburgi kisértet vagy a veres köpenyeges«, néprege 4 felv. Bem. 1835. nov. 29-én, Debrecen.

Duett (olasz) a. m. énekkettős, párdal.

Dugonics András, kegyesrendi áldozópap, egyetemi tanár, iskolai drámaíró, sz. 1740. okt. 18-án, *Szegeden.* Nagyapja bevándorolt dalmát iparos volt, aki azonban csakhamar asszimilálódott a minden idegent magába szívó büszke, jómódu szegedi felsővárosi néppel. Atyja, Dugonics András harminckét évig volt Szeged közszolgálatában mint városi tanácsnok. András az elemi iskolák elvégzése után, 1750-ben a piaristák gimnáziumába kerül, azt elvégezve, arra határozza el magát, hogy belép a rendbe. Hivatását a medgyesi piarista gimnáziumban kezdi meg mint a költészet és szónoklatok előadója. Medgyesről 1770-ben Nyitrára került, ahol a bölcsészet tanításával bízták meg, amely mellett a költészettel is élénken foglalkozott. Mintaképe *Gyöngyösi* István volt, a nemzet legolvasottabb klasszikus költője, akinek még kiadatlan munkáit Dugonics 1796-ban sajtó alá rendezte. Nyitrai tanároskodása előkelő nevet szerzett a tudományos világban Dugonics Andrásnak, úgy, hogy 1773-ban a nagyszombati egyetem mennyiségtani székének elfoglalására hívták meg. A következő évben ezt el is foglalta s ettől számítva harmincnégy éven át működött mint egyetemi tanár, közben Pesten viselte a dékáni és rektori tisztségeket. Majd 1808-ban nyugalomba vonult, hazament Szegedre. Itt tíz esztendei csöndes elvonultsága után 1818. július 25-én, 78 éves korában »fájdalom és a halál félelme nélkül« elhunyt, kikerült a »deszkás-temetőbe«, ahol nagy márványobeliszk hirdeti Szeged hajdani nagy fiát, melynek ez a felírata:

Hült pora itt nyugszik Dugonicsnak, lelke az égben,
Szittya magyar hősök dicsőült seregébe repült fel,
Mondjuk el mi is a költővel a kegyelet s hála szavát:
Ha csendes este méla homályain
Áldás-fohász ez ajkainkról:
»Béke reád szavakon köszönt ő.«

1770-ben írta »Gyöngyösi« c. vígszabású 4 felvonásos játékot, melyet tanítványaival elő is adatott. »Az arany perecek, vagy is Matskási Julianna« c. regéjét 1792-ben *Soós* Márton színész dolgozta fel színpadra 5 felvonásos nézőjátékká, színre került 1792. Szent Iván hó 18-án. Az est jövedelme 160 váltóforint volt.

pétery Zsigmond, Laborfalvi Róza bronz szobrait. (Az Ernst-múzeumban kiállítva).

Dunakeszin (Pestm.) 1929-ben Tompos Péter szintársulata tart előadást.

Dunanan (dünanán) **apó és fia utazása,** víg dalmű 3 felv. Zen. szerz.: *Offenbach* Jakab. Ford.: *Madarassy Tarnay* Pál. Színre került először 1861. jan. 17-én, Budán, Molnár György Népszínházában, hol 100-nál több előadást ért meg. Főszereplők: Dunanan: Simonyi, Patroclus: Vincze József; Tymperon: Szilágyi Béla; Lespenquot: Szép József; Asztrakán: Náday Ferenc; Vendéglős: Kővári; Pamela: B. Harmath Emma; Nagyváradon, 1864. jún. 4-én volt a bemutatója.

Dunántuli Magyar Színjátszó Társaság megalakult abból a győri mozgalomból, melyet 1829. nov. havában *Szegedy* nevű hazafi indított meg, ki azt tervezte, hogy a szomszédos hat vármegye közös erővel egy 20 tagból álló színtársulatot assecuráljon, hogy minden megye a kebelében töltendő két hónap alatt a társaságot 1200 frttal segélyezze. Ez a társaság ez év nov. 8-án kezdte meg működését. Tagok között ismertebbek voltak: Tóth, ifj. Nagy, Kátz, Komlóssy Ferenc igazgató stb. 1831. máj. 5-én Kisfaludy Sándor volt a főigazgató és ez évben létrehozta a balatonfüredi színházat.

Dunaparti Színház (azelőtt: Medgyaszay-Színház), megnyílt 1919. nov. 25-én, Budapesten. Igazgató: *Kellér* Gyula. Tagok: Bánhidy Ilona, Lóth Ila, Gróf Eszti, Kabos Gyula, Hegedüs Ferenc, Kovács Andor, Mihályfi Béla, Rónaszéki Béla, Dózsa István és Abos Elza. Megszünt 1920. márc. végén és újra megnyílt Kamara Színház név alatt. (L. o.).

Dunaszerdahelyi színészet. A városban előbb 1848. után jártak színészek, majd 1859. aug. hó elején látják viszont a magyar színészeket. Ekkor *Kőszegi* Endre társulata kapott játszási engedélyt, aki 200 frtos bérlettel nyitotta meg az évadot. Ismertebb tagok voltak: Balogh Alajos és Rudolf, Demjénné, Bogyó Alajos, Kőszeginé, Szigetközy Zsigmond, Kovácsné. A társulattal meg voltak elégedve, aminek élénk bizonyítéka, hogy ebben az évben újra meghívták őket. Október elején ismét Kőszegiék jönnek el tehát, amikor a bérlet is felszökött: 780 frt gyűlt ekkor össze a kultúra támogatására. 1860. máj. 24-én *Hubay* Gusztáv az igazgató. Az akkori kritika megemlíti Völgyiné, Szabó és neje, Draguss Károly, Sztupa Andor, Szabó Ödön, Kőmíves Imre, Keletiné, Kőrösi színészek neveit. 1870. jan. havában *Keleti* László társulata járt itt.

Dunay Győző, színműíró. Színműve: »A szókimondó ember«. Eredeti énekesbohózatos életkép 4 felv. Bem. 1895. júl. 5-én, a Városligeti Színkörben.

Dunay Károly, (családi néven: *Benke* István), nyug. törv.. bíró. Színműve: »Mindnyájunknak el kell menni!« Negyvennyolcas történet 3 felv. Zen. szerz.: Barna Izsó. Bem. 1906. márc. 15-én, Népszínház.

Dunay László, zeneszerző. Munkája: »A kis boszorkány«, látványos operett 3 felv. Szövegét írta: *Orbán* Dezső. Bem. 1909. júl. 9. Budai Színkör.

Duncan (dönkán) **Isadora,** kaliforniai táncosnő, nálunk 1902. ápr. 19-én mutatkozott be az Uránia Színházban. Klasszikus táncaival szerzett világhírt; ezekkel új ösvényt nyitott a színművészet terén. Tragikus körülmények között halt meg, 1927. szept. 15-én. Egy lobogó, hosszú autósawl, amely beleakadt a sebesen robogó kocsi küllőibe, egy pillanat alatt megfojtotta.

Dungyerszki Lázár, újvidéki birtokos. Ujvidéken 1895. ápr. havában szerb színházat épített. (V. ö. Ujvidéki színészet).

Dunkel, német színműíró. Munkája: »Éjfél után«. Ford.: *Gombos* Imre. (L. o.).

Dupont (düpon) **Gábor,** zeneszerző. Munkája: »A kecskepásztor«, opera 1 felv. Szövegét írta: *Cain* Henrik, ford.: *Várady* Sándor. Bem. 1904. dec. 15-én, a M. Kir. Operaházban.

Dur, kemény hangnem; (pl. C-dur, C kemény hangnem).

Durieux (dürió) **Tilla,** német színésznő, apai részről régi francia hugonotta-családból származik, anyja Nagybecskereken született. Nálunk többször vendégszerepelt. Járt többek között a háború után, — majd 1926. ápr. 28-án is, — a Fővárosi Operett Szinházban lépett fel ekkor, Dario Nicodemi »Az árnyék« c. színművének főszerepében.

Durieux (dürió) **J.,** francia színműíró. Munkája: Az ezred apja«. Énekes boh. 3 felv. Tsz.: *Mouezy* Egon, ford.: *Heltai* Jenő. Bem. 1911. máj. 13-án, Vígszínházban.

Durigo Ilona, énekesnő. (Lásd: Kasicsné).

Duru (dürü) **Alfréd,** francia színműíró. Munkái: »Favartné«, nagy operett 3 felv. Tsz.: *Chivot* Henri. Zen. szerz.: *Offenbach.* Ford. *Evva* Lajos és *Fái* J. Béla. Bem. 1879. nov. 13. Népszínház. »A franciák Milanóban, vagy az ezreddobos leánya«, operett 3 felv. Zen. szerz.: *Offenbach.* Ford. ugyanazok. Bem. 1880. dec. 17. U. o. »Az ácslegények gazdaszszonkája«, operett 3 felv. Zen. szerz.: *Hervé* M. Ford.: *Fái* J. Béla. Bem. 1881. márc. 26. U. o. »Olivet lakodalma«, operett 3 felv. Tsz.: *Chivot* H. Ford.: *Evva* Lajos. Bem. 1881. szept. 8. U. o. »A gyűrű«, operett 3 felv. Tsz.: *Chivot.* Zen. szerz.: *Audran.* Ford.: *Evva* Lajos és *Ukki* Imre. Bem. 1883. márc. 10. U. o. »Arthur kalandjai«, boh. 3 felv. Tsz.: *Chivot* H. Bem. 1897. márc. 2. Vígszínház.

Duschel József, pesti kalapos mester, 1837. aug. havában a Nemzeti Színház részére ajándékozott 3 veres kalpagot, 9 mázos kardszíjat, 4 polgári csákót, 6 fehér kalapot és 3 halcsont-kalapot. (»Honművész«, 1837—67. szám.)

Duse Eleonóra, olasz tragika, sz. 1859. okt. 3-án, *Vigepano-ban,* Venezia közelében, megh. 1924. ápr. 21-én, *Pittsburgban* (Pennsylvania). Budapesten a Városligeti Színkörben 1892. ápr. 27-én mutatkozott be a »Kaméliás hölgy« címszerepében. Vendégszerepelt még 1893. okt. 23-án, 1895. nov. 26-án, 1899. okt. 26-án, továbbá 1907. márc. 22-én, midőn a Vígszínház közönsége előtt lépett fel a »Kaméliás hölgy«-ben.

*

Tragikának ismerik általában Eleonora Duse-t, de ma már halálán tul és az elmult évek távolságán benne látjuk a modern színház megtestesítőjét. Mert Duse nem csak abban adott újat, amit recitálónak neveznek, hanem az emberi lehetőségek mindazon összetételéhez, amit színészetnek nevezünk, új utakat mutatott és ennek keretében új távolságokat ért el. Eleonora Duse a hang, a test, a mozdulat, a mimika csodálatosan összhangzatos együttese volt. Mert, amint véleménykülönbség nélkül mindenki előtt ismeretes, milyen magasságokat tudott elérni szerepléseiben, éppen olyan mély igazság az, hogy nemcsak a színészet terén, hanem más téren is — pl. a tánc terén szintén — ujításokat hozott. Ahogy Duse-t minden idők legnagyobb tragikájának tekinthetjük, éppen olyan joggal tekinthetjük a modern tánc megalapitójának. Ebben a megállapitásban is látszik, hogy nem csak nagy vonásokban, de legkisebb lehetőségeiben is mindig az a zseni maradt, akinek született. Eleonora Duse szerepeinek kidolgozásában éppen olyan fontosságot adott a részleteknek, mint az összhatásnak és ahogy törődött hangjának a legapróbb rezgéseivel, nem felejtette el egyuttal a legfegyelmezettebb szigoru ellenőrzés alá venni újjainak legapróbb remegéseit. És mint ahogyan rendszerint a színész ember-utánzó, Duse minden szerepében mindenek előtt ember volt, akit csak azért tekintettünk színésznek, mert szerepekben játszott. Mielőtt színpadra került Eleonora Duse, saját magával szemben is színész volt akkor, amikor próbát kellett sajátmagán végrehajtania a fegyelmezettségből. De abban a pillanatban, amikor a közönség ezer szeme elé került, midőn az emberi nehéz megpróbáltatásokon keresztül rá tudott parancsolni testére és hangjára, hirtelen leegyszerüsitette, vagyis emberi színészet volt benne. Visszatért a legcsodálatosabb természethez.

Még a halála előtti előadásokon is elég-

1 Pesten

2610. ~~Dunaiszky László:~~ 1905.

~~Sz. 1822-ben (?) III Budapesten, 1904 julius 3-án.~~

Küzdő harczos.

Kissé jobbra fordult ánábrázolt vitéz, kinek sisakját tölgy~~galy~~-koszorú diszitiés a felemelt jobb kezében lévő görbe karddal csapni készül, míg ~~és~~ baljában pajzsot tart Magyarország czimerével. Haja és körszakálla rövid, bajusza hosszú. Öltözete: ~~rövid ujjú~~ testhez álló kabát, rövid ujjakkal, szük nadrág ~~meg~~ és topán lehajtott szárakkal. Oldalán kardhüvely lógés vállravetett kaczagányának oroszlánfejéhez diszes kötő csatlakozik. Jelzése, oldalt jobbra, egymásbafont betükkel: LD.

Terracotta, mag. 28.8 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 50 K-án. (358-905-5)

Elszámoltatott 1905: V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

III 3-97

93

Pl.

Vétel 1905

Sz. n 1385-905

192

Pesten

2611. Dunaiszky László: 1905.

~~Sz. 1822-ben (?) Budapesten, 1904 julius 3-án~~

Nyugvó harczos.

~~Az~~ Állva és kissé balra fordultan ábrázolt keresztes vitéz a mellette lévő fatörzsre támasztott egyenes kardra dűl, ~~[illegible]~~ fejét kissé előrehajtja és gondolatokba merülten áll. ~~[illegible]~~ Öltözete: nyilt korona-alakú sisak sassal és babérdiszszel, pánczél felett vért kereszttel, vállravetett palást és ~~a derékon~~ kardkötő. Oldalt balról czimerpajzs tünik szemünkbe.

a ki mind két kezével

Terracotta, mag. 28 cm.

Vétetett Káspár János sz. Marquier Eleonorától 50 K-án. (358-905-6)

Elszámoltatott 1905: V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

Og 4

Jobb lábával fellép, testével pedig bal lábára nehezedik. Vállaira omló haja és bajusza hosszú, körszakálla rövid.

Pl.

Vétel 1905

III 3-97

Sz. n. 1386-905

194

HUNGÁRIA

JUDIT

DUNAISZKY LÁSZLÓ MŰVÉSZI HAGYATÉKÁBÓL

Te magad tudod legjobban, hogy mennyire szerettem az uramat, hiszen te voltál mindig az egyetlen bizalmas barátnőm.

Vargánénak valamivel lágyabb lett a hangja:

— Igen, te bizalmas voltál hozzám, mint menyasszony, én azonban már akkor megmondtam neked, hogy szerelmed majd csak a házaséletben állja ki a tűzpróbát. Nem voltál rosszabb leány, mint a többi, de nem voltál jobb sem. Beleszerettél egy csinosbajuszu, elmésbeszédü, ügyes mozgásu fiatalemberbe, vagy te legalább azt hitted, hogy szereted. Talán így is volt, mit tudom én? Ő, ő tudom, hogy igazán, nagyon szeretett téged és akkor őszintén, komolyan megmondtam neked, hogy bár jószívü leány vagy, meglehetősen léha és sekélyes a lelked. Nem mintha olyannak született volna, hiszen akkor szóvá sem teszem. Ha könnyelmünek, felületesnek születtél volna, sohasem jut eszembe ezért neked szemrehányást tenni, mert erről te éppen úgy nem tehetsz, mint ahogy a kék szemedet semmiképpen nem változtathatod át feketévé, még ha még úgy akarnád is. Ámde te erőszakkal, mesterséges módon sekélyesítetted el lelkedet. Gondolj vissza leánykorod utolsó éveire, nem voltál egyéb, mint egy társaságnak és társaságban élő masina. Néha úgy megszokásból elpanaszoltad, hogy halálosan el vagy fáradva, de sohasem jutott eszedbe, hogy félrevonulj és kissé magaddal is foglalkozzál. Egyetlen érzés, egyetlen gondolat sem bírt kifejlődni lelkedben, elnyomta azt az egyre-másra halmozódó impresszió. A lelked valóságos lomtár lett. Azaz nem jól fejezem ki magamat, hiszen a te lelkedben csupa új, divatos, szecessziós holmi foglalt helyet, egyik a másikon, össze-vissza. Nagy elszántság és erő kellett volna hozzá, hogy rendbe hozzad és sokat, — óh nagyon sokat, — kidobjál. De te bele sem kezdtél a munkába. Egynéhányszor figyelmeztettelek, különösen amikor szerelmedről beszéltél előttem, hogy ebből baj lesz, te azonban tovább haladtál utadon.

— Úgy éltem, mint a többi leány, — mondta a fiatal nő sápadtan, — ezért talán még nem érdemeltem meg, hogy egész életem tönkremenjen és . . .

— Ez nem érdem dolga, ez logikai következés.

— Hogy engem az uram megcsaljon.

— Igen, az. Gondolj vissza arra a két esztendőre, amely esküvőtök óta eltelt. Mit csináltál azóta? Folytattad a leánykori léhaságokat, még fokozottabb mértékben, hiszen most már több alkalmad, több jogod, több szabadságod volt reá, asszony voltál.

— Én hűséges felesége voltam az uramnak. Még csak álmomban sem jutott eszembe semmiféle aljasság.

— És azt hiszed persze, hogy ez elég. Hűséges felesége voltál az uradnak? Hát aztán? Ismétlem, gondolj vissza az eltelt évekre. Erősebb lett a lelki kapcsolat köztetek valamivel, mint a házasság első órájában volt? Pedig ez az a kapocs, amelynek mindig szilárdulni kell, nemcsak azért, mert eljön az idő, amikor már csak ez fűz bennünket férjünkhöz, hanem mert ez a benső, biztos meghittség emeli a hitvest minden más asszonyszemély fölé. A ti életetek? Istenem, mi volt a ti életetek? Brutális vagyok, de föl kell vetnem a kérdést, mivel lett volna más életetek, ha nem felesége, hanem kedvese vagy az uradnak?

— Anna, ez már sok.. Ne folytasd...

— Az igazság súlyát mindig el kell viselnünk kedvesem, bármilyen terhes is. Úgy van, amint mondom. A ti házaséletetek tulajdonképpen nem volt házasélet.

Uj Idők 1904. X. 28 sz. 36. l. (kép)

Rudnyánszky új költeményei

Rudnyánszky Gyula új költeményei vaskos kötetben megjelentek. Élvezettel forgattuk a könyvet, mert Rudnyánszky a forma művésze, a bájos, a leheletszerüen árnyékolt képek és hangulatok festője. Verselése, simasága, könnyed elegánciája megvesztegeti és kellemes mámorba ejti szépérzékünket, ami mindenesetre félsiker. Azonban Rudnyánszky versei nemcsak külsőség, hanem tartalom dolgában is értékesek.

A költemények fele szerelmi dal, elégia, a másik fele alkalmi vers, óda, szatira. Van egy hosszabb költeménye, afféle lírai elbeszélés, a „Szellemek útja" a címe, hőse egy költő, akinek szerető hitvese visszaadja szabadságát, hogy a földi kötelékekből szabadulván, a halhatatlanság felé szállhasson. Ebben a költeményben tündöklik legteljesebben Rudnyánszky verselő szépsége és csillogó stílusa. De egész sor költeményben csodáljuk kifejezéseinek üdeségét és versei harmonikus melódiáját. Különösen a „Hó" című költeménye szép, amelyben így találja meg a hó és az egyenlőség rokonságát:

Benső rokonság van valóban
Az egyenlőségben s a hóban,
Két nyom, de egy csapás;
Hisz' az egyenlőség se más,
Ráillik épp úgy, mint a hóra,
Hogy a különbség takarója.
Az egyenlőségben s a hó alatt
Megszünik az egyén s a gondolat;
Nincsen szabadság, nincs egyéni jog,
Az érték, az erő titok;
A bűn és az erény,
A lomha, a serény,
A bőség, a hiány,
A hős meg a silány
Egyforma lesz, egyformán láthatatlan:
Feloszlik egy közös nagy akaratban.
Így hát a föld s a lélek
Áldása egyszersmind keresztje:
Be jó, hogy nem sokáig élnek;
Be jó, be jó,
Hogy az egyenlőség csak eszme
És hogy csak hó a hó.

Rudnyánszky nem uszik az árral. Nem lelkesedik a divatos jelszavakért, vagy formákért, hanem megmarad a régi izlés és hagyomány korlátai közt. „Egy vén nemes halálára" című költeményében mély szimpátiával ír a tékozló fö'desúrról, aki elverte vagyonát, koldussá vált, de haláláig büszke volt nemességére.

A gyárak füstje, a demokraták
Lármája és sorsának nyomora
Lelkén a fátyolt szét nem szaggaták:
Ringatta őt ábrándok mámora.
És kifogott a koldusnyomoron:
Ragadta a reménység négy lovon,
Rokokó-díszü, címeres batáron,
Át ismeretlen tündérmese tájon.

Egyáltalán a hagyomány szeretete uralkodik költészetén, anélkül azonban, hogy sablonossá vagy utánzóvá válnék. Lírája különben komoly és borus. Minden köteténél őszintébb ez a könyve és ebben lírája. Nem kíméli magát, csalódásaiért nem okol mást, mikor azt írja:

Én okoztam, akárhonnan érte
Lelkemet a bánat!
A csapások, csalódások sorba,
Gyógyult sebek újra kivérzése
És mind, ami rajtam esett csorba:
Enkezem ütése!

Siratja füstbe ment életét, ifjusága elvirágzott fáját, amelynek gyümölcseit éretlenül maga tépte le; de nem esik kétségbe, hanem bizodalommal és föléledt hittel énekli:

Lesz e fának még egész gyümölcse
S koronája, hogy árnyékot hintsen:
Addig szélvész vagy szú, hogy kidöntse,
Nem hagyja az Isten!
Fölemelem fejemet nyugodtan;
Mért aggódjam? nem vagyok oly dőre!
Vérem lángol, a szivem megdobban:
Előre! előre!

Az itt közölt mutatványok, úgy hisszük, bizonyságot nyujtanak arról, hogy Rudnyánszky új költeményei sem tartoznak a sablonba, mert önállóság, őszinteség és izlés jellemzi őket. Még hozzátesszük, hogy az új kötet Rudnyánszky poézisában emelkedő irányzatot képvisel. A 320 lapos könyv Debrecenben jelent meg.

Az otthon

Elbeszélés

Irta Lengyel Laura

A fiatal asszony egy percig hallgatott, mintha feleletet várna. Milyen feleletet, jóformán maga sem tudta. Szerette volna, ha barátnője osztozik fölháborodásában, de még jobban kivánta, hogy bár védné, mentené valamivel azt a gazembert, akiről éppen most jelenti ki huszadjára:

— Megcsalt! Megcsalt! Megcsalt!...

Vargáné vállat vont és elfordult a másik asszonytól, aki remegett haragjában és fájdalmában. Odalépett az ablakhoz és kinézett az utcára. A nagy széles Andrássy-útra már ráborult a ködös őszi este, mintha az egész város ólmos homályban uszott volna. A gázlámpák sárgás fénye még bírkózott a sűrű, fojtó, ólmos ködděl, de aztán mintha megunta volna a meddő harcot, egyre halványabb, egyre bágyadtabb, egyre erőtlenebb lett a fénye. Pedig még korán volt, hat óra múlt el pár perccel s ezt meg lehetett ismerni a város arcán is. Ilyenkor mindig sok asszonyt lehet látni a kocsikban, a villamoson, az omnibuszon és gyalog, ilyenkor sietnek a zsúrokra.

— Legokosabb volna, ha elpusztítanám magamat, ezzel aztán vége lenne mindennek és...

— Egy haszontalanul eltöltött életnek megvolna a hozzá méltó, gyáva befejezése, — mondta Vargáné, anélkül, hogy fejét hátrafordította volna.

— Anna!...

Most már megfordult az asszony s szembe állt a másik, a síró, remegő teremtéssel és hidegen, kegyetlenül végignézett rajta.

— Talán nincs igazam? Mindannak a sok oktalanságnak, amelyet elkövettél, kétségkivül méltó befejezése lenne ez a bűnös gyávaság. Egy ugrás a harmadik vagy negyedik emeletről, vagy egy jó adag morfium... Ez a legkönnyebb és legaljasabb megoldás kibujni minden felelősség alól és a hátramaradt, úgynevezett bűnös félnek örökké tartó lelkifurdalást hagyni ajándékba. És mindezt miért? Mert nincs elég erő és igazság lelkedben, hogy szembe tudjál nézni a valósággal.

A fiatal asszony rémülten nézett barátnőjére és úgy ismételte:

— A valósággal? És mi az?

— Az, hogy a házaséletedet te magad tetted tönkre, következésképpen neked kötelességed a beállott katasztrófáért a felelősséget elviselni. Különben mit beszélek katasztrófáról? Szerencsétlenségről csak akkor lehetne szó, ha szeretted volna férjedet. De belőled csak a düh és a féltékenység beszél.

Az asszony szeme tele lett könnyel:

— De Anna, te tudod... neked tudnod kell, hogy igazságtalanság, rémes igazságtalanság amit beszélsz.

MDK

Dunaiszky Lőrinc szobrász

1809 letelepszik Pesten

Marczevicz E: A pesti Ferencek terének kutpályázata. Bp. 1931. 13. l.

M. D. U.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Medveczki dr. Medveczky Frigyes egyes. tanár (+ 1914.) és családja másodlagosan felhasználl sir-emlike valószínűleg az ő műve (1830 körül bizivárosi temető

Budapest műemlékei II. p. 196 . 558. l.

MDK

Dunaiszky

Karácsonyi művasár a Nemzeti Szalonban, a tarlatot műtörténeti érdekességű két Dunaiszky szobormű gazdagitja.

Cikk: A Nemzeti Szalon karácsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

Dunaiszky Lőrinc

Repr:

a borpréselés jelenetét ábrázoló dombormü
a volt Kalap u. 21. sz. házról. Bp. Tört.Muz.

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp. 1961.
27.o. 16. kép.

Dunaiszky Lőrinc MDK

Terézvárosi r.k. plébániatemplom, homlokzati körfolyosós tüzoltótoronnyal//Alatta szobor-fülkében Dunaiszky Lőrinc Szt. Teréz kőszobra./
Épitette Kasselik Fidél 1801-11 között.
Toronysisakja Ybl Miklóstól. 1871.
Renoválták 1887-ben /Barcza Elek , tetőbalusztrád/ és 1938-ban.
Helyreállitva 1945-48.

Repr. 241. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

141.1.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Szentpétery József pesti ötvösmester mellszobra. - Gipsz

Nemzeti Szalon 1939.jan.febr.
Székesfőv.Tört.Muz.uj szerz.

DUNAISZKY Lőrincz szobrai

A Szent Lélek partika dísztő faszobrai, 1913

Vida 1996 36.

- Miklós, Jakab fia 74, 361
- Péter 78, 302, 364
- Péterné 302
Jakó Zsigmond 16, 17, 21, 60, 222,
232, 234, 240, 241, 242, 243, 244,
265, 267, 268, 269, 272, 275, 276,
292, 293, 297, 298, 301, 302, 303,
316, 324, 325, 326, 327, 328, 329,
340, 341, 343, 344, 345, 346, 349,
358, 359, 360, 361, 364, 365, 366,
377, 378, 380, 386, 388, 389, 393,
418, 419, 420, 421, 423, 426, 427,
446, 447, 449, 451, 452, 453, 454,
476, 480, 488, 489, 491, 492, 494,
513, 517, 518, 519, 520, 522, 523
Jakobsdorf > Jakabfalva
Jankafi, Ősi család 460
- Apollónia 460, 461
- János 460
- Máté 261, 453, 460, 461
- Simon kanonok 206, 460, 522
János 423
János, XXIII., ellenpápa 91
János ács (Beszterce) 183
János ács (Dés) 172, 272, 273
János ács (Torda) 491
János ágostosnos perjel 37
János apát 34, 328

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

mint a XIX. századi magyar szobrászat egyik korai müvelőjét, emliti

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei, 1960.II. sz. 98.old.

M. D. K

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Orlandiny - siremlék (1834.) ?

bizivárosi kmetó

repr.

Budapest müemlékei II. B p. 1962. 554. 558. e.

Dunaiszky Lőrinc Lobrán

Szöveg a múzeum anyagának ismertetésével kapcsolatban említi,

Emlitett műve: az egykori király-utcai Török patika butorainak dombormüve.

Pakots György: „Orvostörténeti múzeum a Semmelweis-hárban".

Esti Hirlap, 1964. dec. 22.

Dunaiszky Lőrinc

M.D.K.

51) Szent Dorottya szobor. XIX. sz. e.

50) Szent Gellért a kis Szt Imrével.

Budapest Székesfővárosi Művészeti Tárgyaimak Katalogusa
Bp. 1913.

13b

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc
szobrász

A Deák-tízi „Két törökhöz" címzett háznak az attikafalán fekvő két törökhöt e szobrász faragta.

Dr. Lechner Jenő: Budapest Műemlékei
Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei József nádor korától a Főváros egyesítéseig. 1911.

Bp. 1924.

Dunaiszky Lőrinc

M.D.K.

63.) Barri Szent Miklós. Szobor. XIX. Sz.

64.) Alexandriai Szent Katalin. Szobor. XIX. Sz. elején.

Budapest Székesfőváros Múzeumi Tárgyainak Katalogusa
Bp. 1913.

144.

Dunaiszky Lőrinc. M.D.K.

szobrász

A krisztinavárosi templom oltárának fehér
faszobrait neoklassikus stílusban készítette.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barokk stílusköszak műemlékei 128 p.

MOK

Dunaiszky Lőrinc [szobrász?]

Keresztkompozíciók készítette Szegedre. Kérdés, hogy kapcsolatba hozható-e a felsővárosi templom előkertjének, vagy az alsóvárosi Vadkerti térnek ettől az időtől származó keresztcsoportjával.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka. Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 275. l.

Dunaiszky Lőrinc

1828-ban két angyal közé helyezett, órával ellátott oroandint terveszett a ~~mo~~ budai palota mai nagyudvari homlokzat középrizalitjana. Nem került kivitelre.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

194 l., 214 kép
a 35. l.

Dunaiszky Lőrinc

MDK

A sámsonházi ~~[illegible]~~
ev. templom oltárát, keritését és szószékét a hagyomány szerint Pollack Mihály terve szerint Dunaiszky Lőrinc készitette.
A gyenge mü nem engedi feltételezni a nagy mester közreműködését.

359.o.

Repr.: Oltár. 364. kép
oltárkerités. 365. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc
szobrász

Zambelli tervei alapján készült lövöépület portikuszának szobrait készíti — A Bálvány u 20 számú ház udvarán álló Flóra-szobor az ő műve. — A Krisztina városi plébánia templom oltárán a szobrokat is ő készítette.

Dr. Lechner Jenő: Budapest Műemlékei
Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei József nádor korától a Főváros egyesítéséig. 1931.

Bp. 1924.

MDK

Dunainszky Lőrinc kőfaragó szobrász

A szakértők véleménye szerint ő készítette a Majakovszkij utca 11. számú lakóházon látható dombormüveket. A tíz dombormű közül hat ezüstmívességet folytató puttófigurákat ábrázol, négy pedig virágfüzéreket és ezüstnemüeket. (A dombormüvekről három felvétel repr.)

Gárdonyi Jenő: A mesterség szobrai egy régi házfalon.
Érdekes Ujság, Bp. 1958. május 3. 19. l.

Dunaipzky Lóránc

alkotása a kp.-i v. Deák Ferenc Evangélikus templom előtéről.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463l

54l

Dunaiszky Lőrinc

2

Mint akadémiai szobrász

1809-ben Pestre telepedett meg

Nápszava 1972 május 6

S. old.

Dunaiszky Lőrinc
(1784-1883)

1

Bécsben tanult beszterczebányai szobrász

Nógrzova 1972 május 6
8. old

Dunaiszky Lőrinc

3

Nagy műhelyt szervezett, s elvállalt minden adódó feladatot.

Krisztina téri tpl. fából faragott oltárszobrait is ő részítette.

Népszava 1972 május 6

f. old.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász MDK

A Török patika batorai[illegible] domborműveit
Jaragta ki a nagy műlarát patikus:
Gömöry Károly felkérésére. A régi
patika most a Semmelweis házban
kap elhelyezést.

Pakots György, Orvostörténeti múzeum
a Semmelweis – házban 3,

ESTI HIRLAP

, Bp. 1964. dec. 22.

Dunaiszky Lőrinc MDK

/ a kor legjobb faragója/
munkáját Pollack Mihály a Gömöry-háznál

vette igénybe.

348.o.

ZÁDOR ANNA: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Dunaiszky szobrász

MDK

Képzőművészeti Szemle 1880. II. 1.sz. 16 l.

Magyar Néprajzi Múzeum – 6000 db – 64.85783 K

Dunajszky Lőrinc

az akadémián pedagógiai oklevelet nyert.

Pogány O. Gábor: Magyar festészet a XIX. században, Budapest, 1970.

71

Dunaiszky Lőrinc ifj. szobrász
1827-1865

id. Dunaiszky Lőrinc fiaként
említve

Művészettörténeti Értesítő 1972/1
28. old.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Siremléktervezet

Dr.Thirring G.: Spest részletes kalauza. Bp. 1926. 90.l. /Szépművészeti Muzeum/.

M. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc kőfaragó

Csemegi neki tulajdonitotta a Buda-Visi-
városi temetőben a Fleschner Fülöp sírem-
lehet (gyászoló oroszlán).

Csatkai szerint: a sírémlék alkotója: Huber József

Művészettörténeti Értesítő 1956. VIII. cf. 2-3. 7

Csatkai Endre: Huber József mesternüve
a budai vizivárosi temetőben. 1955. l.

Dunaiszky Lőrinc

4

Három szobrász fia zenit a legifjabb Dunaiszky László.

Népszava 1972 május 6

S. old.

Plasztika, alkalmazott faragvány
kecskeméti kálvária keresztje, Duna-
iszky Lőrinc

Hasznos Mulatságok, 1837.I.113-120.

Novák Dániel: Kecskemét.

Dunaiszky

Atheneum. 1874. II. 953.

Dunaiszky Lőrintz kipfarayi.

Tud. gyűjt.

1862. [illegible]

Dunaiszky Lőrinc nobrán.

Tud. gyűjt.
1818. IX., 110.

Dunaiszky Pázmán Lőrinc nobrán.
(: képfarajó :)

Tud. gyűjt.
1817. II., 175.
8. Uj minek és könyvek.

Plasztika, alkalmazott plasztika
siremlék, Dunaiszky Lőrinc

Művészet, II., 1903. 328-330.

B.J.: Az első Mű-Kitételek...

Plasztika, körplasztika
Nepomuki Szt. János Szentmárton,
Dunaiszky Lőrinc

Művészet, II., 1903. 350.

Dunaiszky Lőrinc...

Plasztika, körplasztika
a krisztinavárosi templom mellékoltárainak szobrai, Dunaiszky Lőrinc

Művészet, II., 1903. 35o.

Dunaiszky Lőrinc...

Művészeti díj. Dunainskey Lőrinc nobrán 1807-ben Bécsben nyert díjat.

Tud. gyűjt.
1818. IX., 110.

Dunaiszky Lőrinc szobrá

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 2. 4.

Az Operaház szobrára kiadetett....

Dunaiszky Lőrincz szobrász.

Tud. gyűjtemény.

1818. évf., IX. köt., 110. l.

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 29. 4.

Az Operaház szoborpályázata fölött....

Dunaiszky dőrinc szobrász

Pesti Hirlap. 1880. ápr. 12. 3.

Az Operaház szobrpályázata

Dunaiszky Lőrinc

Művészet, 1976. 11. 8. old.

Dunaiszky Lőrinc: Síremlék, gipszdombormű, 60,5x49 cm, 1833 (fotók Magyarné)

gyan lehet majd folyamatosan végigjárni a termeket, lesz-e valami történeti-logikai rendje az *egésznek*. A bizonytalanság-érzéshez az is hozzájárul, hogy az eddig megnyílt részek olyan terek, amelyek tulajdonképpen csak átvezetnek – folyosók, csarnokok, lépcsőházak, sok ablakkal, beugróval, oszloppal –, megérkezni egyelőre nem lehet sehova. A XIX. század művészete legalábbis eddig nem kapott egyetlen olyan szobát sem, amelynek négy, vagy legalább három oldalát egyszerű fal határolná. (A Munkácsy-terem és a történeti képeket bemutató Bálterem még nem nyílt meg, ezekről nem tudunk véleményt mondani.) A még leginkább teremszerű U alakú részben sem sikerült úrrá lenni a sok ablakon, oszlopon, belógó világítástartó szerkezeten, nem sikerült úgy megtölteni művekkel, hogy a műtárgyak dominálják, hogy azok határozzák meg a tér atmoszféráját.

A XIX. századi anyag belső tagolása sem megoldott. A kiállított művek sorában sem az időrend, sem valamiféle műfaji szempont következetes alkalmazása nem tükröződik. Sajnos, azt kell feltételeznünk, hogy gyakran a legformálisabb kritérium, a méret dön-

Donát János: Női arckép, olaj, vászon, 63x49 cm (fotó Corvina Archívum)

Dunaiszky Lőrinc

„Sirenulák"

Tímár Árpád: Tagolás, időtlenség

Művészet, 1976. november – 7 oldal

Dunaiszky Lőrinc 22

„Keresztelő Szt. János" (1814-18)

c. szobrának fotója a 24. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiszky Lőrinc 21

„Gyt. Borbála" a szobrának
(181-4-18)

fotója a 24. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc
(1784 - 1837)

20

„Tessedik Sámuel" síremlékterének
fotója a 23. oldalon

Műcsoszettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc 19.

Síremléktervének (1833)
fotója a 23. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc 18

„Lagner síremlékének" (1818)
fotója a 22. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunánszky Lőrinc 17

„Muslay Gábor" epitafiumánál
(1818.)

fotója a 21. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaisky Lőrinc

16

„Flóra" (1808) c. vybrával fotója a 21. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiszky Lőrinc 15

„Flóra" c. szobrának (1816-18)

fotója a 20. oldalon

Művészettörténeti Értesítő

1972/1

Dunaiszky Lőrinc 14

„Két török" (1822) a épületplasztikájá-
nak fotója a 20. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc

13

„Hajós n. i. kovácsműhely
egére" c. domlasművének fotója
a 19. oldalon.

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc 12

„Zománckészítés" c. domlor-
művének fotója a 19. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaj-szky Lőrinc

11

„Ötvösmühely" c. művének (domlozmi 1814-15) fotója a 19. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunáyky Lőrinc 10

„Az Élet génusza" c.
zotzánal fotója a 18. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiszky Lőrinc 9

„Orvostudomány" c.
szakánal fotója
a 18. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiczky Lőrinc 8

„Betygyógyítás" c. (1813)
szobrának fotója a 18. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc

7

„Vegyészet" a szobra (1813)
a 17. oldalon (reprodukció)

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc

„Gyógyszerészet" (1813) c.
orvosának fotója a 17. oldalon

Művelődéstörténeti Értesítő
1972/1

4

Dunaiszky Lőrinc

„Aesculapius" (1813) c.

~~mi~~ sobránd fotója a 16. oldalon

Művészettörténeti Értesítő

1972/1

Dunaiszky Lőrinc 5

„Hygieia" (1813) c. szobrának

fotója a 17. oldalon

Művészettörténeti Értesítő

1972/1

Dunaújky Lőrinc

3

1809-ben vali bizonyítványának fotója a 16. oldalon

Művészettörténeti Értesítő
1972/1

Dunaiszky Lőrinc

Dunaiszky Lőrinc az 1800-as
évek legfelkapottabb szobrásza
és sírkőkészítője volt.

Kelecsényi Gábor: A szobroknak is megvan a sorsuk.
Nők Lapja, 1976. dec. 4-25. oldal.

Dunaiszky Lőrinc

1828-ban tero pályázatot tűztek ki a Ferencich tere műveszi kutjának kivitelezésére. Erre Dunaiszky Lőrinc is beadta pályaművet.

Kelecsényi Gábor: A nobrohnak is megvanja sorsuk. Nők Lapja, 1976. dec. 4 – 25 oldal.

Dunaújváros Városház

"Flóra" szobra a Bp. V. Arany J. u. 15

sz. ház kertjében áll

Régi házak Pest-Budán. Főszerkesztő: Pereházy Károly
Műszaki Kiadó Bp. 1976.

67. old.

Dunaújvárosi Lőrinc

1784 június 15-én született a Tolna megyei Libettbányán. Apja asztalosmester

Művelődésügyi Értesítő
1972/1 15. old.

Dunaiszky Lőrinc
(1784 - 1837)

róla szóló tanulmány a
15 - 29. oldalon (Pusztai László írta)

Művészettörténeti Értesítő
1973/1

Dunaiszky Lőrinc 23

Békéscsabai főoltárának (1822
(ev. tpl.) fotója a 25. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1
25. old.

Dunaiszky Lőrinc 24

Szörjektenve (1819) a

26. oldalon (repr.)

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiszky Lőrinc 26

Országos munkásságának felépe
a 27. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Dunaiszky Lőrinc

25

Szögeltetvének reprója
a 26. oldalon (1816)

Művészettörténeti Értesítő 1972/1

Halála után műhelyének vezetését fiai vették át, akik közül különösen László és Lőrinc munkássága jelentős.

Művészettörténeti Értesítő 1972/1
28. old.

Dunaiszky Lőrinc

Készítette a N. Majakovszkij u. 12 sz. a. Török patika szobrait.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc szb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

7131

Dunaiszky Lőrinc

feltehetőművei az VI. Majakovszkij u. 11. sz. u. ház domborművei. Az földszinti részt Komarik Dénes helyreállító fedezte fel.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc szk.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

ifj. Dunaiszky Lőrinc

Dunaiszky Lőrinc halála után műhelyét fiai vették át, akik közül különösen László /1822-1904/ és Lőrinc /1827-1865/ munkássága érdemel említést.

Pusztai László: Dunaiszky Lőrinc.
Művtört.Írt.1972.1.sz.15-29.l.

28.l.

Dunaiszky Lőrinc

életművének részletes ismertetése és feldolgozása:

Pusztai László: Dunaiszky Lőrinc.
Művtört.Írt. 1972.1.sz.19-29.l.

M.D.K.

Dunántúli Lőrinc
ötvös

Kereszt kompozíciója.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 95l.

Ostern

Herbert Seidler - Siegfried Ausstellung Feb. 1974

Dunaiszky Lőrinc (kőfaragó)

mindig van munkája, ugyanakkor egy sereg jó-képességű „akadémiai" művész eltűnik a kulturális élethől.

Pogány Ö. Gábor: A magyar nemzeti képzőművészet kialakulása. MTA. II. Tdn. tört. Tud. Ont. Közl. XI. (1961.) 352. l.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász M.D.K.

(1784-1833)

a Bécsi Akadémián végzett tanulmányai befejeztével a század első három évtizedét Pesten töltötte. Sok megbízása volt állandóan foglalkoztatott műhelyében, melyet kereskedelmi érzékkel szervezett meg. Dekorációs munkái, sírcsulikai, kútfigurái körül Pesten még ma is sok található.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiad-, 1968. 912. old.

Dunaiszky Lőrinc

"A magyar müvészet századunkban" cimmel irja I.F.: A müvész "kezdi meg a magyar szobrászatot, ki Libetbányán született. Emlithető müve: egy Madonna Atádon, a kecskeméti Kálvária hat életnagyságu szobra, s négy szobor a Krisztina-városi templomban."

A HÉT. Bp. 189o. okt. 12. I. évf.
41. sz. 237. lap.

Dunaiszky Lőrinc szobra

Gerlach Rest.

Városház-u.7. Vármegyeháza, klasszicizáló, kétemeletes 5-7-5 ablakkal, középrizalit oszlopokkal, rozettás főpárkány, timpanonban cimer. Ifj.Zit-

44.l.

terbarth Mátyás épitette 1838-41 között, régebbi, meglevő részek felhasználásával. Második udvarán Hébe-kutszobra az egykori Lloyd palotából és több szobor és kut.

A nyugati főhomlokzatot 1840-ben fejezték be. A hátsó homlokzat Hofrichter Józseftől, 1822. Ez kétemeletes, 5-3-5 ablakkal, oromzatos középrizalittal, a két emeletet egybefogó, jón-fejezetü félpillérekkel. Kazettás-rozettás kapualj, kapu felett koszoruk. Semmelweis-u.6. Benne Dunaiszky néhány mellszobra.

Jobb oldalhomlokzat 28 ablakkal, Vármegye-utca. Helyreállitotta 1946-ban Imrényi Szabó Imre.

CHHANDLUNG

ASMUTH

H.

W. 8

strasse — 35.

t I, No. 2177.

Ingenieur-
und
technische Wissenschaften
Maschinenbau
Mechanik
Industrielle Künste
Berg-, Hütten-,
Eisenbahnwesen.

Erhaltung der Baudenkmale
Budapest

DEBET. Andrassy ut. 66.

Dez. 19 06

etzung.

sche Burgen

Mk. 12 50 11 25

MDK

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

Végvári Lajos előszava. Reformkor művészete.
Főv.Képt. 36.kiáll. 1948. jul.

7.1.

Dunaiszky Lőrinc

M. D. A.

1786 – 1837

emlitve

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931

227

Lyka: M.M.18oo-5o.214.o. Dunaiszky L[illegible] Sz.19.

A libetbányai D.L. előbb Besztercebányán tanult Barge
Barger képfaragótól, aztán 5 éven át a bécsi Akadé-
mián. 18o9 Pest. L8o7 egy görög géniust ábrázoló
mu kájára a szobrászati első dijat kapta.

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Dunaiszky Lőrinc (Libetbánya, 1784. jul.15. -- Bp., 1833. febr.5.): szobrász. Bécsben Fischer és Füger tanitvanya volt. 1809-től Pesten élt, s korának legtöbbet foglalkoztatott m. szobrásza. Számos egyházi szobrot, siremléket, épületdiszt készitett. Siremlék, Ecce Homo c. müvei, valamint egy kis mellszobra az MNG-ben, Alvinczy J. generális fából készült portréja pedig a Tort. Képcsarnokban található.

[illegible] Lexikon

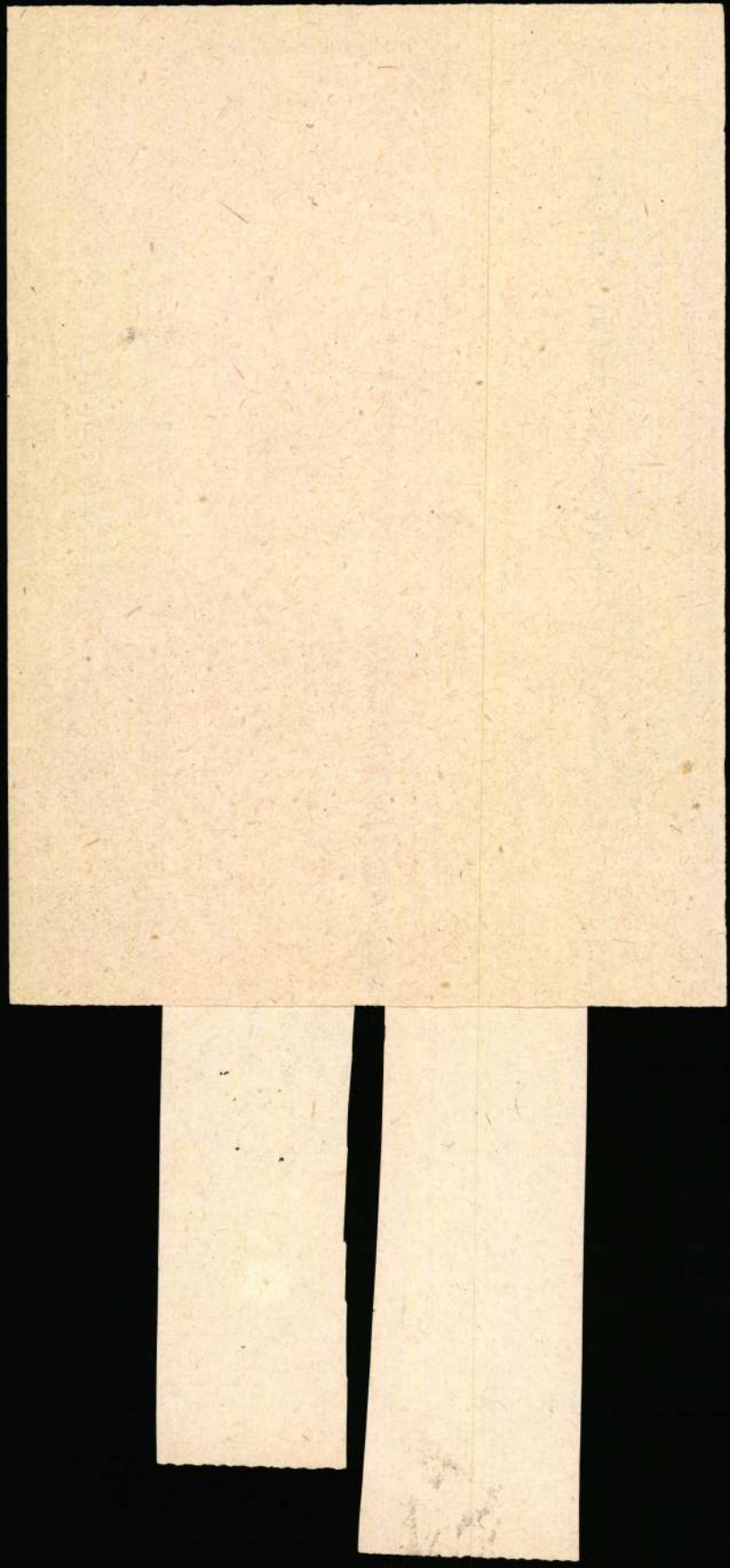

Dunaiszky Lőrinc szobrász MDK

Pesti Egy Szegedre készített feszület kompozíciót tulajdonítanak neki.
18 old (1829 ből)

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőmüvészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged.1957. Szegedi Nyomda Váll.1957

Lönic

Dunaiszky nolrán M.D.G.

rajza két fekvő angyaltól közrevett
órával 1828. ból.

Gerő L.: A budai várpalota tört. 1541-től
napjainkig. Kluj. Bpest hüemlékeiből. Bp.
1955, 296

MDK

Dunaiszki Lőrinc szobrász

Bp. régi szobrai. Vas. Ujs. 1911. 24.sz. 4&o. 1.

DUNAISZKY LŐRINC
szobrász a XIX SZ első felében

dolgozott a veszprémi 1747-ből származó Kálvária felujitásán a mult század 40-es éveiben

Korompay György: Veszprém, Bpest, 1956. Müszaki kiadó
196. lap

DUBAISZKY LŐRINC

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

Besztercebányán született. A 19. század szobrász nemzedékéhez hasonlóan tanulmányait Bécsben végezte. 1809-ben mint „akadémiai szobrász" Pesten telepedett le, körepes hiperségei ellenére nagy tűrnévre tett szert és tágas műhelyében minden megbízást elvállalt. Mint legjobb művét, szerző a krisztinavárosi plébániatemplom főoltárfiguráit említi.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

230-231. old.

Dunaiszky Lőrinc szobrász M.D.K.

A bécsi Akadémián tanult.

1809-ben kapott Pesten letelepedési engedélyt a tanácstól.

Nagy műhelyt szervezett.

Bp. krisztinavárosi plébániatemplom oltárszobrai

Kampis Antal: A képzőművészetek történe 690.1.

A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Dunaiszky Lőrinc szobrasz

Dombormüvei és fejei a Nemzeti Szalon karacsonyi művasaran.

Cikk: A Nemzeti Szalon karacsonya.

Uj Idők, 1904-5.XI. 11.sz. 276.l.

M.D,K.

"Dunaiszky Lőrinc, szobrász

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, a XIX. sz. első felének klasszicista felfogásban dolgozó épület-díszítő szobrászai körött.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia 189. old.

MDK

Dunajsky

"Csinos siremlék", gipsz

Az első "mü-kitétel" Pesten 1834-ben. Müvészet 1903. 328.l.

Dunaiszky Lőrinc szobrász M.D.K.

3 fia közül a legifjabb Dunaiszky László átlagot meghaladó művésszé fejlődött.

Kapnis Antal : A képzőművészetek története 690.1
A Kultura Világa B p. 1963.

MDK

Dunajszky szobrász

(Felsorolás; adalék az 1848 előtti pest-budai művészeti élet képéhez.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán. Városi Szemle, Bp. 1928. 402. l.

Dunaiszky Lőrinc szobrász M.D.K.

Müve a kiállitáson

Csap Erzsébet: Magyar szobrászat a XIX-XX. században
185-186.l. ~~185-18~~

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

-1- dr. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

~~1822~~ (1784-1833)

1804-ben a bécsi akadémiára megy

Besztercebányai

1807-ben telepedik le Pesten és csak-

hamar virágzó műhelyt teremt ma-

gának

legrendeliscirre teljegyzést kiszit ./.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-19

Bp. 1962. 62, 65-68, 69, 70, 71.

-2- M.D.K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Alig van a dekorativ kis- és vagy szobrászatnak olyan területe, vagy műtaja, amellyel ne foglalkozna műveinek tekintélyes része elpusztult. 1811-ben a Pollack építette pesti ev. templom belső felszerelését kiszéti

Genthen-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-19. Bp. 1962. 67, 68.

-3- Ill. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

1818-ban a krisztinavárosi plébánia templom oltártigurái

Dombormű a torpréselés jelenetével (repr.)

A volt Gömöry-patika 1813-ban készült domborművei, a gyógyszerészet allegóriáival ./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor:Magyar müvészet 1800-1945 Bp. 1962. 68, 70.

-4- M. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

1827. Ruszwurm-cukrászda faragványai.

A a vigadó belső díszítése.

A volt Gyürky-ház (Apáczai Csere János u. 5.) homlokzatát díszítő maszkok

./.

Genthon-Németh-Végvári-Z ádor: Magyar művészet 1800-19
Bp. 1962. 68.

— 5 —

K. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrai

Az Október 6 u. 10. 12. alatti ház homlokzat díszítése (1819)

A volt a Vadászkürt épületének szoborcsoportja

Flóra (Fülkeszobor, eredetileg: Okt. 6 utca 20 sz.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945 Bp. 1962. 68, 69. l.

– 6 –

M. D. K.

DUNAISZKY Lőrénc szobrász

Kemnitzer-ház oromzatát díszítő

„Két török" fekvő csatorfia. (1822)

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művé zet 1800-1945

Bp. 1962. 68, 69.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Pogány Ö.G.:M. szobrászat a 19-ik sz. első felében.Bp.1939.

M.D.K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Szt. Anna

újlaki plébániatemplom a tabernakulumán pából parasolt Pietà szobrcsoport

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 165.e.

M.D.K.

DUNAÍSZKY Lőrinc

Rosina Pistori (m. W. Dulitzky)
siremlike a nemetvölgyi temetőben (?)
(1828) repr.
újlaki plébánia templom Szt. Anna-
mellékoltárának álló Pietá szo-
horcsoport (1819.)

Budapest müemlékei I. Bp. 1962. 148, 150. l.

MDK

Dunaiszky Lőrinc szobr.

Nagymező utca. Terézvárosi r.k.pléb.templom
Szt.Teréz kőszobra, 1811.

GenZakBpest. Bp. műeml.jellegü ép. jegyz.
1949. 59. l.

I 50

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Dunaiszky Laurentius

Foglalkozás: szobrász

Szárm. hely: Lubeth – Bánya in com. Zolienai

Hitfelekezet: ág. Ev. Csal. állapot: Mózes

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1816 V. 4.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Király u. 12. Gömöry ház, benne Török patika,
plasztikai diszeit készitette

GenZakBpest. Bp. müeml.jellegü épitményeinek
jegyz. 1949.

MDK

Dunaiszky Lőrinc szobr.

Horváth Mihály tér. Józsefvárosi r.k.pléb.templom

Szt.József szob. 182o.

GenZakBpest. Bp. müeml. jellegü ép. jegyz. 1949.

66. l.

Dunaiszky Lőrinc nekrológ

Magyar Nemzet V. 1954 nov. 12. 7.

MDK

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19.sz. első felében.
Bp. 1939. 81 l.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Teleki P.u.2o.sz.házban Flóra szobra

GenZakBpest. Bp. müeml.jellegü épitményeinek jegyz.

1949.

M D K

Dunaiszky Laurentius, Pest, Terézváros.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 137 l.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

Reformkor művészete. Föv.Képt. XXXVI.kiáll.
1948. jul. 7 1.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Romhányi Gyula: A regélő utcakép. Szépmüvészet 1941. 10. sz. 254-255.l.

Dunaiszky Lőrinc MDa

Majakovszkij utca 12. Gömöry-ház.

Éputette Pollack Mihály egyemeletesre. 1812. Benne volt a Török-patika, melynek butorzata Rosznagel Márton pesti asztalos müve, plasztikai diszét Dunaiszky Lőrinc készitette /19/ 1812. A gyógyszertá 1786 ápt. 10-én nyilt meg. A berendezést Gömöry Károly készittette, aki 1804-től 1845-ig tulajdonosa volt. /Jelenleg raktárban/.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bpl 1961.

139.l.

M.D.K

Dunaiszky Lőrinc
szobrász

A Deák téri evangelikus templomot Dunaiszky szobrászmunkái díszítik, a templomot az ő esküvőjével szentelték fel.

Vidos Zoltán: A Kossuth Lajos téri hánasságkiöltöterem művészi kialakítása

Művészet, 1964. julius – 24 kgy.

MDK

n. Dunaiszky László és Lőrinc

müveiből 1904-ben rendeztek emlékkiállitást.

A Nemz. Szal. 400-ik jub.es a KEVE XX-ik kiáll.
1929. febr.

Dunaiszky Lőrinc MDK

VII. Majakovszkij u. 11. Prandtner-ház.

Pollack Mihály épitette Prandtner József ötvös részére 1912-ben kétemeletesre.
Földszinti nyilásai felett az ötvösművészetet jelképező domborművek valószinüleg Dunaiszky Lőrinctől.
A földszinti homlokzati architekturát 1958-ban Komárik Dénes helyreállitott.
A domborművek restaurálását Gáldi Gyula szobrászmüvész végezte.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
153.l.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrincz, szobrász

Lab 6

arcképéről, melyet Rákosi Nándor festett, emlités történik

42.

Ybl Ervin: Egy szegedi müpártoló.
Müvészettörténeti Értesitő, 1961.X.évf.1.sz. 42.
old.

MDK

Dunaiszky Lőrinc 1784-1839.

Allegoria, fa

Allegoria, "

Flóra, fa

Ernst Muz.M.plasztikai,graf.kiáll. 1954

1954.szept. 13. 1.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Deák téri ev.templom szószéke

GenZakBpest. Kézirat. 35.l.

SDK

Dunaiszky Lőrinc szobrász

A kut pályázatára tervet és számadást nyujtott be.

Horczevicz E: A pesti Ferenciek terének kutpályázata. Bp. 1931. 16. l.

Dunaiszky Lőrinc,

A Nemezeti Szalon kiállitotta müveit 1904-ben

-ende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Dunaiszky szobrász MDK

Vármegyeháza./Városház u. 7/

Ifj. Zitterbarth Mátyás épitette 1838-41 között. /Első alakjában 1804-ben épült./
A hátsó homlokzat /Semmelweis utca 6/ kazettás boltozatu kapualjjal Hofrichter József müve.1829-1832. Benne Dunaiszky néhány mellszobra.
Az 1904óes épülethez csatlakozó közgyüléstermet, a börtönöket és rabkápolnát/jelenleg megyei levéltár kutatószobája/ Hild János épitette és 1811-ben készült el.

Az egész épülettömböt/ Imrényi Szabó Imre 1945-1948-ban és 1959óó0-ban helyreállitotta. Ekkor hozták ide Károlyi Istvánné fóti siremlékét /Ferenczy István müve . 1831/.
Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 131.l. Repr. 233. kép.

M-D-U

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Dunaiszky-sírémlék másodlagosan, eredetileg Rosina Pistori számár készült 1828-ban

2.

repr.

Budapest müemlékei II. p. 196. 557, 558. l.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe n .

siremlék,

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956. Bp. 1956. 2-3 -

Dunaiszky Lőrinc MDK

szobrász

1784-1833.

Debreceni Nagytemplom szószéke
Pesti krisztinavárosi templom szent-szobrai.
A volt Gömöry-patika aranyozott.
A Russzwurm-cukrászda belső disze 1827
Az egykori Vigadó cukrásztermének stukkomunkája.
Az elpusztult Kemnitzer-ház oromzatát diszitő két török alakja.

Zádor Anna: A magyar reformkor művészete.
Bp. 1961.

26-27.l.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász

1824-ben, mikor Ferenczy harcérkezett Rómából - erősen foglalkoztatott művész volt Pesten, de Ferenczy lenézte, hogy épületszobrászi munkákat is vállal, és barátai biztatására sem volt hajlandó megismerkedni vele.

Lengyel Géza: A szép mesterségek kezdete. Ferenczy István sorsa.

Bp. 1964. 191 l. 14 t.

84. old.
+ 96. "

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Müve az 191o-es években került a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményébe

Siremlék

A Szépmüvészeti Muzeum 19o6-1956, Bp. 1956. 196.1.

gipszből készit "csinos emlékeket".

A Pesti Müegylet kiállitása 1840 jun.7.-én nyilt meg. Ezt szokták az elsö fövárosi mükiállitásnak tekinteni. - De ennél régebbi /1834/ mükiállitás, ahogy a Honmüvész cikke nevezi "Mükitétel Pesten". A "mü-kitétel" a pesti ev. iskolák elöljáróságától származik, a " rajziskola jelesebb növendékeinek szebb müveit állitja ki.

B.J.: Az elsö "Mü-Kitétel" Pesten 1834-ben. Müvészet.1903. 328330.l.

MDK

Dunaiszky Lörinc, szobrász

A krisztinavárosi rom.kath.plébánia templom diszitö szobrai javarészt az ö müvei. Hatásosan egészitik ki a nyugodt klasszicizáló izlésü architekturát. 1818.
A Kremniczer ház oromdisze a Deák téren.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp. 1942. Pázm. P. Tud. Egy. dolgozatai. 61.1.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.május 8.11.218.
Iró- és müvészélet.

Dunaiszky Lőrinc

Gyürky Pál háromemeletes házát /pesti Dunaparton/ 1814-15-ben Hofrichter József tervei szerint épitették. A Zeus zárókövés kapu felett Dunaiszky Lőrinc két szobra bőségszarut tartó női alakot ábrázolnak.

245.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

 M. D. K.

Dunajszky Lőrinc, szobrász, 1784-1833

Lepszik le. Klasicifáló stilusban fiával Lászlóval együtt a szobrászat körében tartozó számos művet alkotnak. Lihetbánya részére elkészíti nepomuki sz. János és mária magdolna szobrát.

Anna Petrová-Ploskoňová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1964. 36.-37. old.

 m. D. K.

Dunajszky Lőrinc, szobrász, 1784 1833

nyitrán is dolgozik: „Atalant" (káptalan ház) homokkő 1830 kor-nil. 127. Képtabla, 235. old.
Keresztelő kut Libetbánya, Zsuzsán na a fürdőben, relief jével.

Anna Petrova-Pleskotová: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 36.-37. old

Dunaiszky Lőrinc
nobrász

~ : A Török-patika berendezésének részlete.

* magyarországi műv. tört. II. 580.
Corvina 1971.

1) Dunaiszky Lőrinc
szobrán

Besztercebányai. 1804-ben a bécsi akadémiára megy.

1784-1833. 1807-ben telepedik le Pesten. Megbízói elsősorban az egyházak.

A magyarországi műv. tört. I. 347.
Corvina 1970.

2) Dunaiszky Lőrinc
szobrán

Magyarországi pontos feljegyzései. A dekoratív rendeltetésű kis és nagyszobrászattal foglalkozik.

1811-ben a pollack építete pesti ev. templ. belső felszerelését hírzi.

A magyarországi műv. tört. I. 349.
Corvina 1970.

3) Dunaiszky Lőrinc
szobrán

1813-ban a Gömöry patika velietjeit.
1827-ben a Ruszwurm cukrászda forag-
rányait; a Vigadó belső díszítésén is
dolgozot.
Épületszobrászati művei: a volt Gyárkig
A magyarországi műv. tört. I. 349.
Corvina 1970.

4) Dunaiszky Lőrinc
szobrán

-ház / Apáczai bere János u. 5 / homlokzatának maszkjai / 1813 /; Október 6. u. 10. sz. ház homlokzatdíszítése / 1819 /; a volt Vadászkürt épületének szobor-csoportja, a eredetiley Október 6. u. 20.
A magyarországi műv. tört. I. 349.
Corvina 1970.

ele. D. K.

DUNAISZKY László Szobrász

(1822 – 1904)

Vereselt kőszobrászműhely vezetője

bárlatai maradandó értékűek

„Petőfi" „Vándorlás" kisplasztikái

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1962. 147.

DUMOVITS. Írodai gyűjtő

„Az embereket nem lehet pénzzel megváltani"

Mészáros Béla, szlovéniai tapasztalatairól, a parlamenti munkáról

A héten SZDSZ-küldöttség járt Szlovéniában. A kétnapos látogatáson részt vett Mészáros Béla, Vas megye 5. választókörzetének parlamenti képviselője:

— AZ SZDSZ a szlovén liberális demokratáktól kapott meghívást erre a látogatásra. A Liberális Demokrata Párt testvérpárt, a miénkhez hasonló elképzelései vannak a társadalmi, gazdasági átalakulásról. Szlovéniában ez a párt nyerte meg a tavalyi választásokat, soraiból került ki a szlovén miniszterelnök, aki fogadott is minket — ez nem mindig egyértelmű, ha ellenzéki pártról van szó. Találkoztunk valamennyi parlamenti párt frakcióvezetővel, és pártelnökökkel is. Magam azért is nagy jelentőségűnek tartom ezt a találkozót, mert a magyarországi szlovének döntő többsége Vas megyében, választókörzetemben él. Nemcsak nekik, hanem valamennyiünknek fontos, hogy megépüljön az őrségi vasút, amely az Adriát kötné össze Nyugat-Európával. Ezzel kapcsolatban persze még vannak anomáliák, nem dőlt el, hol építik meg ezt a vasútvonalat, de az már biztos, hogy Vas megyén áthalad — Szentgotthárd—Rönök—Kondorfa—Őriszentpéter útvonalon —, és Bajánsenyénél hagyja el az országot. A másik fontos beruházás egy egészen Kievig tartó autópálya lenne. Most magam is megtapasztaltam, hogy Szlovéniában milyen nehéz a közlekedés. Ljubljanát Magyarországgal voltaképpen egyetlen olyan főútvonal köti össze, amely személygépkocsi-közlekedésre alkalmas. Terhelt az út, rengeteg a kamion — elemi érdek, hogy az autópálya megépüljön. Hogy a tervek komolyan vehetők, arra garancia lehet Németh Miklósnak, az Európai Fejlesztési Bank elnökének támogatása.

MÉG VALAMIT el kell mondanom: Szlovéniában béke van. Döbbenetes, hogy az emberek ezt nálunk mennyire nem tudják. Hazaérkezésünk után többen megkérdezték tőlem: „És lövések nem voltak?"

Szlovénia gyönyörű ország. Ha valakit repülőgépről ledobnának, hirtelen azt hihetné, hogy Svájcban van, vagy Ausztriában. Az idegenforgalmi hivatalokon is múlik, hogy megismertessék értékeiket a turistákkal.

A Liberális Demokrata Pártot viszontlátogatásra hívtuk meg Magyarországra.

***

ITTHON IS zajlott az élet. Áprilisban kerül a parlament elé az a hatpontos javaslat, amely megkönnyítené a kárpótlást. A javaslat kidolgozásában Mészáros Béla is részt vett:

— Akár Szlovéniából is indulhatnánk: meglepve tapasztaltam, hogy alig vannak műveletlen területek, szívesen vennének bérbe földet Magyarországon. Ez természetesen hosszabb tárgyalások eredménye lehet.

Ami a hazai mezőgazdaságot illeti: az átalakulás során a parlament mostanában érzékelte, ha nem is először, de igazán komolyan, hogy a gondok nagyok. A szövetkezetek átalakulása, a kárpótlás végrehajtása, a részarány-tulajdon kijelölése sem folyik olyan ütemben, mint ahogy az várható volt; egyre nagyobb a türelmetlenség. Itt, Vas megyében, különösen a természetvédelmi területek okoznak gondot.

A SZÖVETKEZETI átalakulási törvény olyan paragrafusokat tartalmaz, amelyek egyes helyeken lehetetlenné teszik a részarány-tulajdon kijelölését. Erre jó példa Petőmihályfa, ahol többször egyeztettünk a tsz-elnökkel és a földkiadó bizottsággal, de nem volt továbblépési lehetőség. Az állami erdőgazdaságok átalakultak részvénytársasággá, az Állami Vagyonkezelő Rt. egyszerűen nem adott lehetőséget arra, hogy önmaguk mozduljanak és földcserével megoldják a problémáikat: hogy erdőgazdasági tulajdonba kerüljenek a védett területek, helyette pedig az állami tulajdonban lévő, erdőgazdaság által kezelt földből kaphassanak a részarány-tulajdonosok területeket.

A FÖLDMŰVELÉSÜGYI és a Környezetvédelmi Minisztériummal egyeztetve megfogalmaztunk egy hat pontból álló törvényjavaslatot, amely végre helyére teszi a dolgokat. Ennek a hat pontnak az adja az aktualitását, hogy a múlt év végén — az őrült törvényalkotási szakaszban — a szövetkezeti átmeneti törvényből kikerült a 19. paragrafus, amely, ha marad, rendkívüli módon behatárolta volna a részarány-tulajdon kijelölését. A természetvédelem óriási arculcsapásnak érezte a paragrafus kikerülését, de nem „mozdult rá" a vita során.

BELÁTTUK, egyeztetésre van szükség, kompromisszumot kell kötni. Kánya Gábor MDF-es képviselő társammal delegált a mezőgazdasági bizottság egy olyan egyeztető tárgyalásra, amelyen részt vett a földművelési és a környezetvédelmi tárca államtitkára és a környezetvédelmi bizottság két tagja. Újabb egyeztetés kellett ahhoz, hogy megfogalmazzuk a már említett hat pontot, amelynek alapján végre lehet hajtani a részarány-tulajdon-kijelölést. Ez azért nagyon fontos számomra, mert — ne tűnjék demagógiának — választási ígéretem volt, hogy mindenki kaphassa vissza jogos tulajdonát, a törvényes keretek között. Vas megyében — a vend vidéken például — az erdő ad túlélési esélyt. De annyi ott a fokozottan védett erdő, hogy patthelyzet alakult ki. Ezt is feloldja a hat pont, amely áprilisban kerül a parlament elé.

ÚGY GONDOLOM, az embereket pénzzel megváltani nem lehet — a tulajdonosok az erdeiket akarják, és nem az erdő ellenértékét. Amit egyébként is nagyon nehéz megállapítani.

via

A sikertelenek gyenge osztályzatúak, és lányok — Továbbtanulási vágy

Négyezer nyolcadikos választása

Lezajlottak az első és második válogatási fordulók a megye középiskoláiban. 4100-nál több felvételi kérelmet bíráltak el. A nyolcadik osztályokban ugyan csak 3955 tanuló ül, de a tavaly végzettek, a szakmát, iskolát változtatók megemelik a számot. Valamennyire bővült a középiskolák befogadóképessége tavaly óta, a szombathelyi Savariában egy gimnáziumi osztállyal, az Orlay Fürstben egy szakmunkásképző osztállyal lesz több.

Március végén 374 továbbtanulási lap gyűlt össze a Vas Megyei Pedagógiai Intézetben, ennyi volt az elintézetlen kérelem. Mára 159-re apadt. Általában a gyenge osztályzatú lányok próbálkoztak sikertelenül. Még számukra is van lehetőség: fonalgyártó és cipőgyártó szakmára jelentkezhetnek. A realitás azonban az, hogy a még mindig helyet keresők kétharmada nem juthat középiskolába.

Szokatlanul erős a továbbtanulási vágy. Valószínűleg a munkahelyek hiányával függ össze, hogy azokat a gyerekeket is iskolába irányítják a szülők, akik elégtelen osztályzatokat gyűjtögettek. Százszázalékos a továbbtanulási igény.

b.r.

Segélyez a Vöröskereszt

Jól sikerült a városi vöröskeresztes szervezetek hagyományos húsvét előtti segélyakciója. Guttmann Miklós főelőadó elmondta, a megyeszékhelyen a szombathelyi városi szervezet közel 1700 nagycsaládosnak, egyedülállónak, kisnyugdíjasnak, munkanélkülinek és hajléktalannak adott ingyen vajat és tojást. Ami megmaradt az ötszáz tojásból, átadták a Segítőháznak és a Családgondozási központnak. Körmenden húszezer, Szentgotthárdon tízezer forinttal járult hozzá a polgármesteri hivatal a rászorulók megajándékozásához.

Továbbra is közvetít felajánlott bútorokat, háztartási eszközöket, ruhaneműket a Vöröskereszt.

A szombathelyi Engels utcában franciaágyat, a Kőszegi utcában működő hűtőszekrényt ajánlanak azoknak, akiknek szükségük van rájuk. 15-én, csütörtökön reggel nyolctól pedig a Domonkos utcai székházban ismét lehet ingyen ruhákból válogatni.

l.e.

Játék és muzsika

Nyolcadszor nyert a tanárnő

Hagyományos színhelyen, a szombathelyi Szimfónia Kávéházban várta tegnap a közönség a Kossuth Rádió negyedszázados komolyzenei vetélkedőjének kezdetét. A Ki nyer ma? — Játék és muzsika tíz percben című műsor vezetője ezúttal Magyar Kornél volt, a kisorsolt játékos pedig régi ismerős. Molnár Ilona matematikatanár eddig hétszer játszott, és mindannyiszor nyert. A zenei feladványok nagypéntekhez kapcsolódtak. Liszt, Haydn, Bartók, Verdi és Bach műveiből válogattak a szerkesztők. Kis segítséggel a rutinos, jól felkészült jelentkező valamennyi kérdésre helyesen válaszolt, és megnyerte az 1500 forintos fődíjat, valamint a kávézó ajándékát, kétszemélyes meghívót egy délutáni zsúrra.

Magyar Kornél játékvezetőtől megtudtuk, hogy sajnos öregszik a törzsközönség, általában mindig ugyanazok játszanak, a fiatalokat különösebben nem érdekli a komolyzene. Olyan is előfordult már, hogy nem akadt játékos. A nyereményt válaszonként háromszáz forintra emelték, azaz, öt kérdéssel összesen 1500 forintot lehet nyerni. Nehezítésül, ha valaki nem válaszol jól egy kérdésre, az előző nyereményeket is elveszíti. Ez azonban nem vonatkozik az utolsó kérdésre. Ha ezt nem tudja a játékos, akkor is megkapja az 1200 forintot. Jövőre lesz huszonöt éve, hogy elkezdődött a Ki nyer ma? — és nem szeretnék abbahagyni...

L.E.

Segély Munkácsra

A miskolci Kárpátalja Alapítvány újabb segélyszállítmányt indított útnak tegnap — Beregszász és Ungvár után —, ezúttal Munkácsra. Húsvéti ajándékként a Mocsáry Lajos Alapítvány 300 élelmiszer egységcsomagját és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat miskolci csoportjának nagyértékű élelmiszer-adományát küldték el rászoruló idős embereknek. Az alapítvány több mikrobusza könyveket is vitt Miskolcról; a magyar irodalom gyöngyszemeit a magyar iskoláknak juttatják el Ungvártól a Felső-Tisza vidékéig.

GLOSSZA

A bárányok hallgatnak...

Naponta újabb bástyákat vesz be az erőszak. Néha úgy tűnik, már átszakadt a gát, megfékezhetetlen a nyers erőszak terjedése, kiteljesedőben a bűnözés. Aztán jön egy pillanat, amikor a szörnyű hírek is eljelentéktelenednek, mert olyasvalami történik. Mint ama faluban, ahol egy felindult ember leszúrta az önkormányzati hivatalnokot. A kétgyerekes, negyvenes hölgy még védekezni sem tudott, értelmes szónak abban az irodában nem lehetett helye. A gyilkos ölni akart, és ölt is.

De ez most mégis más. Ha közhivatalnokra támadnak, ha egyszerűen leméészárolnak azért embereket, mert nem adott, nem adhatott segélyt, nem lehetett részrehajló, vagy csak nem tetszik a képe — nos, ha ezért ölnek, ott, abban az országban mélyre süllyedt a morál. Abban az országban természetesnek tűnik a pártviszály, a mocskolódás, az összefogás hiánya. Abban az országban jó esély van nemzetvesztésre...

Mit tehet ezek után a közhivatalnok? Mondjuk fegyvert kér. S elviseli az ezzel járó piszkálódást. Nemrég írtuk: a rendőrség két (!) civilnek engedélyezett fegyverviselést a megyében, mindkettő polgármester. Erre a számra nem kell büszkének lenni, mert közállapotainkra figyelve nagyon úgy néz ki: sokkal több engedélyt kellene kiadniuk. Pofozkodás, mi több, késelés már vasi önkormányzati hivatalokban is történt... Sajnálatos, de az önvédelem mai értelmezése együttjár a fegyver birtoklásával. Az az asszony is élhetne, ha védhette volna magát... Ha védhették volna.

kozma

○ ○ ○

Kupa-győzelem

Kupa ment, és mégis győzött. Megjelentek az első adatok a 92-es adófizetésekről. Azt szemléltetik, hogy a menesztett pénzügyminiszter igen jól értett az adóügyekhez. Tudta, hogy honnét lehet pénzt kicsikarni. Ahonnét eddig is: a fizetésből élőktől, a rendszeresen boltba járóktól. Tavaly még nem volt kétkulcsos az áfa, létezett a 0 kulcs is, mégis a fogyasztáshoz kapcsolódó adóbevételek nőttek a legjobban. Mióta a pénztárgépek automatikusan feltüntetik az árcédulán az áfát, van alkalmam eltűnődni, hányféleképpen támogatom egyetlen jövedelemből a költségvetést. Sokallom. A statisztika igazolt: az adóbevétel több mint felét az áfából és a személyi jövedelemadóból teremtették elő tavaly. A fogyasztási adóval együtt az adóbevételek 70 százalékát adtuk össze. Pótolta a lakosság a vállalatok, a bankok kiesett nyereségadóját. A bankok tavaly legfeljebb előleget fizettek a Apeh-nek, de végül 148 milliót visszakértek. Szegény, szegény pénzházak. Egy-két csődről hallottunk, de hogy valamennyi vegetálna, az új. Pedig már kamatot is alig fizetnek, mondván, csökken az infláció. Ami lehet, hogy igaz, csak az árak nem tudják.

Valami még mindig nem tökéletes ebben az adórendszerben, arról nekem két szám árulkodott. Az egyik: az ellenőrzések után hozott intézkedések 13,2 milliárd forint bevételhez juttatták a hivatalt. A másik: a büntetések, kényszerintézkedések 9,1 milliárd haszonnal jártak. A részleteket még nem ismerem, de gondolom, ezt nem a fizetésből élők adták összesze. Mi most a kétkulcsos áfával támogatjuk a költségvetést.

b.r.

○ ○ ○

Húsvéti nagytakarítás

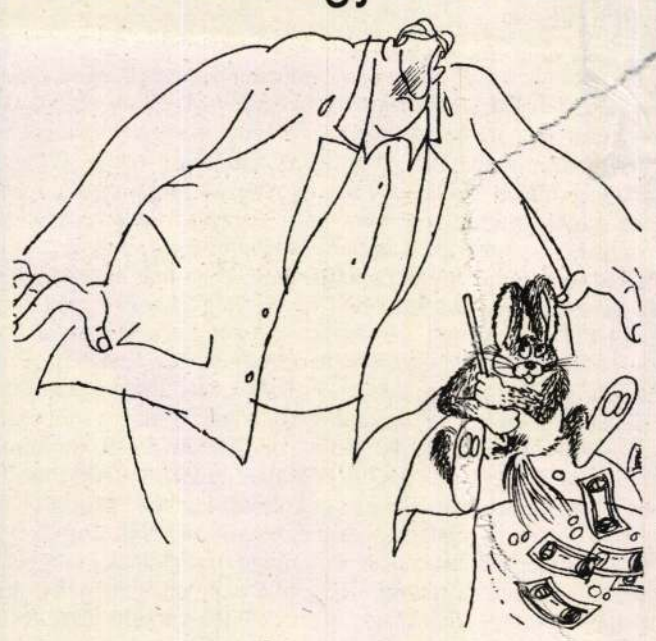

(Lakatos Ferenc karikatúrája)

Húsháború

A törzsi és vallásháborúk után itt van a gazdasági háború a nyakunkon. Az EK egyik napról a másikra bekeményített, megtiltotta a kelet-európai hús és tejtermékek bevitelét. Ausztria némi habozás után csütörtök délután csatlakozott a tilalomhoz. Európa húsvéti ajándéka Keletnek — sajnos nekünk is — ugyancsak fanyarra sikeredett. A magyar mezőgazdaság egy hónap alatt 50 millió dolláros veszteséget könyvelhet el — a becslések szerint. Ebből tizenkétmilliót csak a birkaexport kiesése jelent.

A MAGYAR kormány importtilalommal válaszolt. A lépés nem rázza alapjában az EK-t, mások a nagyságrendek, a tételek és mást jelentenek ott a dollármilliók, mint itthon. Más kérdés, hogy mennyire sikerül betartani ezt a szigorítást. (Az egyik üzlethálózat, nevet nem írok, mert mostanában mindenki sértődékeny, nemrég német tejtermékkkel öntötte el a magyar piacot. A háború egy apró mellékszínterének színfoltja lehet az kérdés, kapható lesz-e ezután ilyen termék vagy nem.)

NYUGATON hús és tejfelesleg van. Érthetően a helyi termelők nem szívesen látják a külföldi árut a boltok polcán. Valamit tenni kell, nyilván kemény érdekcsoportok, lobby szorítják a kormányokat. Most aztán azok léptek is. A nagy, a művelt, a piaci etikáról szónokló Európa azért rendelt el beviteli tilalmat, mert Olaszországban februárban fertőző száj- és körömfájást észleltek. A két dolognak semmi köze sincs egymáshoz, ez világos. Ennyi erővel azt is mondhatták volna, csak. Arról van szó, hogy a Nyugat megmutatta, ki az úr Európában. Nincs külön elbírálás senkinek, nincs liebling, kedvenc, ha gazdaságról van szó, akkor kard ki kard, legyen háború. Ismerve az erőviszonyokat, a végeredmény, ha a harci helyzet állandosul, vagy fokozódik — a nemzetközi helyzet mintájára —, nem kétséges. Mi vagyunk az ő piacaikra utalva és nem pedig fordítva.

KICSIT továbbgondolva a dolgokat, valami megint a vége fele közeledik a történelemben. A középkorban létrejött európai régiók (legalább három, de egyes történészek szerint több) végleg elfelejthetőek. A nyugati gazdaság, ipar, mezőgazdasági termelés megáll a saját lábán. A fejlődéshez szükség van olcsó munkaerőre, nyersanyagra, netán piacra, de nem feltétlenül. Már nincsenek csere-arányok, bár ne legyen igaz, külön világok kezdenek kialakulni. Egymástól elszigetelten, elszeparáltan, kapcsolatokkal ugyan, de mégis egymás mellett. A fejlett Nyugat, az átmeneti Közép és a bizonytalan Kelet. Bizonyos értelemben nincs változás az elmúlt századokhoz képest, viszont a két utóbbi terület egyre inkább kicsúszik az előző érdekszférájából. Mert milyen biztosíték van arra, hogy nem Délre figyel a Nyugat, úgy, mint eddig hanem inkább Keletre?

EGYETLEN szóval: semmilyen. Elég gond működőképessé tenni az Európai Közösséget a számtalan probléma közepette. Amíg mi fennen hirdettük, hogy menetelünk Európába, elfelejtkeztünk arról, hogy az új közösségnek az integráláson kívül lesz egy fontos feladata: a piacvédelem. Védekezés minden ellen, ami a kiszámíthatatlan Keletről érkezik. És itt nemcsak konkrét árukról, termékekről van szó... És most itt van, kaptunk egyet a pajzzsal bele az arcunkba és rázzuk a fejünket: ez nem lehet igaz.

DE IGAZ. Illúziókra nem lehet alapozni. Közel sem vagyunk annyira fontosak a Nyugatnak, mint azt mi gondoljunk. A mai politikához hozzátartozik, hogy minden, önmagát szuper-európainak és modern kormánynak el kell játsszani bizonyos szerepeket. Például, kiemelten foglalkozni kell a környezetvédelemmel, a szociális kérdésekkel. A keleti blokk szétesése után a volt szocialista országok „lelkének istápolása" szerepelt a napirenden. Most éppen a délszláv válságban kell valamit felmutatni. Két dolgot nem szabad elfelejteni. Egy: ezek az úgynevezett problémák, feladatok, időről-időre változnak. Kettő: a politikai tevékenység jó része kirakat-intézkedés és nyilatkozat-virág. A lényeg másutt van.

Ott, ahol a fontos intézkedéseket hozzák. Ami húsba vág, szó szerint. Mert más a szónoklat és más a nyakunkba sózott szankció. Így aztán marad a kiszolgáltatottság keserűsége, mi nem ilyen lovat akartunk, amí rúg, harap, ledob a hátáról és időnként elvágtázik mellőlünk, otthagy bennünk a nagy magyar pusztában. Most már felesleges azon vitázni, elkerülhető lett volna aktívabb, jobban kidolgozott gazdasági diplomáciával az egész. Lehet. De az is lehet, hogy most a beleölt energiát és munkát is sirathatnánk.

NEHÉZ mit mondani, hogyan lehet ebből kikecmeregni, hiszen épp arra voltunk büszkék, az exportunkat átállítottuk Nyugatra. Ahonnét aztán visszakerültek az áruk Keletre, de ez is csak a legújabbkori furcsaságaink tárát növeli. És akkor most mi van? A külkereskedők kártérítést nem kapnak, a szállítmányok nem indulhatnak el. Át kell értékelni az Európa-politikánkat, a jóságos EK-kép helyébe kell keresni egy másikat. Bármikor eszébe juthat a brüszszeli uraknak, hogy megállapodások, kedvezményes export-megállapodások ellenére azt mondják: stop! A mi stopunk közel sem durran ekkorát.

HÁBORÚ van. Nem számít már, hogy mi tiszteséggesek voltunk, bejelentettünk mindent, tartottuk magukat az előírásokhoz. A pofon arra mindenesetre jó volt, hogy kicsit eszméljünk. A felnagyított problémáinkon, ál-gondjaink mellett foglalkozzunk egy kicsit érdemi dolgokkal, amelyek meghatározóak. Annak a Nyugatnak a szemével kellene nézni a világot egy kicsit, amelyik így kezeli a Duna-tájat. Pontosan azért, hogy ne tegye, ne tehesse, ne érezzük, átgyalogolnak felettünk, zsebre vágnak, papírszélre írnak bennünk, mint százalékot.

töti

„Nem áldozat az,

Volt egy szép színes kép a szobájuk falán: első világháborús emlék. Az ismeretlen festő két részre osztotta a képet. A szívárvány alatt balról a szántó-vető ember volt látható — Béke legyen a földön! — felirattal, jobb oldalt frontról hazatérő katonák ölelkeztek össze rég nem látott szeretteikkel. Az ötvenes évek elején a határmenti falukban gyakran tartottak razziákat: Peresznyén is. Dumovitsékat azzal vádolták, hogy volt német katonákat rejtegettek, illetve csempésztek át a határon. Lakásukat feldúlták; meglátták a képet a falon, s tajtékozva, a gyereklek szemeláttára leverték és összetiporták. A nagymama zokogott, könnyek közt mutatta a két sihedernek, hogy mi van a képen, „Béke legyen a földön!" — a martalócokat azonban ez nem hatotta meg. Az édesapát elvitték, csak egy év múlva térhetett vissza Kistarcsáról.

— Kilencéves voltam akkor — emlékezik Dumovits István horvátzsidányi plébános. — A testvéreim kicsik voltak, egyedül én tudtam segíteni édesanyámnak. Szántottunk, vetettünk és reménykedtünk, hogy apát egyszer majd hazaengedik. Abból, amivel vádolták, egy szó sem volt igaz. Bűnbak kellett nekik.

Egy kisebb kép is volt a falon: a trianoni emlék. Középen — nagyon apró betűkkel — egy imádság, szövege körül Nagy-Magyarország 72 vármegyéjének címere. Az imádság alatt viaszpecsét, közepében, mint egy ereklye, a Kárpátok koszorúzta Magyarország térképe.

— A viaszpecsét egy-egy porszemet őriz minden vármegyéből — mutatja a képet a plébános. — Ezt szerencsére nem vették észre. Levettük a falról és éveken át dugdostuk.

Dumovits István halkan, megilletődve olvassa az imádság szövegét:

„Boldogasszony-Anyánk! Bánatban hervadozva borulunk színed elé. Idegen nem érti, csak Neked panaszoljuk vég nélkül való fájdalmunkat. Éhezők nyomorát, özvegyek siralmát, árvák sóhajtását. A szernvedő végek felől szüntelen jajszó, örökös zokogás hallatszik. Testvéreink rabságban, földünk szolgaságban s a maradék haza kese[rű] visszavonásban. Figyelmezz reánk, bánatos híveidre, Boldogasszony-Anyánk. Első szent királyunk halálára válva Neked ajánlotta birodalmát: hozzád kiáltottak őseink s meghallgattad őket. Hasonló bizalommal esedezünk mi is hozzád. Meg ne fogyatkozzék nagy irgalmad árva nemzetünk iránt.

Áldd meg ezt az ereklyét: minden vármegyének egyetlen porszemét, minden vármegyének megannyi gyermekét!

Anyánk, Mária, hajlítsd szíveinket, mi pártos lelkünket... nevelj bátorságra, kemény el-

A horvát népviselet

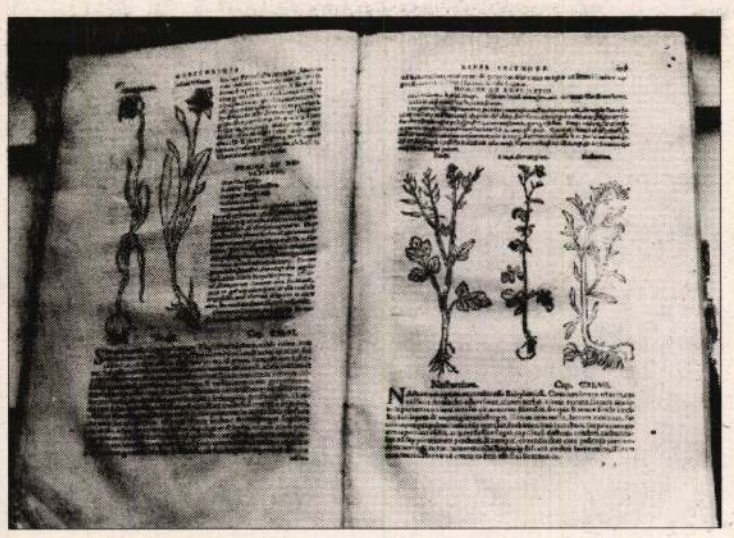

Részlet a fűvészkönyvből

Április végétől Zwack-részvény

Akár a történelem fintorának is lehetne nevezni, hogy a vörös báró néven ismert rábás vezérigazgató, Horváth Ede által építtetett csillogó-villogó győri vendégházban (ma szálloda) rendezte sajtótájékoztatóját a reprivatizáció során magyar gyártuljadonossá vált Zwack Péter. A Zwack Unicum Rt. elnök-vezérigazgatója stílszerűen egy kupica unikumot kortyolgatott. Rövidfilmmel szemléltetve beszélt az 1790 óta gyártott gyomorkeserű kikísérletezéséről és világhódító útjáról.

Elmondta, az 1948-as államosítás után lényegében hamis unikomot fogyasztottak a polgárok hazánkban, az eredeti Zwack-terméket Olaszországban kezdték gyártani a hetvenes években. (Az igazi unikumban 42 féle fű van, ha egy is hiányzik, az már nem az a gyomorkeserű.) 1987-ben kapott ajánlatot a hazatelepülésre, 1989-ben már létre is hozott egy vegyesvállalatot az eredeti nedű gyártására. A tulajdonosok, Zwack-Péter és az Underberg AG 1991 végén megvásárolta a Budapesti Likőripari Vállalatot. Az 1992-ben megalakult csúcsvállalat, a Zwack Unicum Rt. gyártja a nemes márkákat, a csoport másik tagja, a Buliv Kft. több mint 80 féle terméket állít elő. A csoport mögött jól képzett management és ügynöki hálózat áll. A társaság részvényeiből 25 százalékos részvénycsomagot eladott a világ egyik vezető angol bor és szeszesital gyártó és forgalmazó cégének.

A Zwack-részvények kibocsátásáról annyit jegyzett meg, hogy már apja vágya is az volt, hogy a fogyasztók is érdekeltek legyenek a termelésben és az eredményekben. Ezért a kisbefektetőkre is gondoltak a részvénycsomag kibocsátásakor. A részvények forgalmazásában részt vevő Postabank képviseletében Bárdy Károly számolt be arról, hogy két csomagot bocsátanak ki, egyet külföldre, egyet pedig a belföldi érdeklődőknek. Ötszázezer darab ezer forint névértékű részvény jegyezhető 2250 forint forgalmazási áron. Jelentős kedvezmény a kisbefektetőknek, hogy jegyzéskor csak 1350 forintot kell fizetniük, a többit egy pénzintézet kamatmentesen megelőlegezi és csak 1994. májusában kell fizetni. A részvényjegyzés április 26-án indul és várhatóan május 7-én fejeződik be. Bankfiókoknál, postahivatalokban, brókercégeknél, körülbelül háromszáz helyen lehet Zwack Unicum-részvényt jegyezni. Kárpótlási jegyet azonban nem fogadnak el. Az adóalapból a részvényes a teljes összeget, az az 2250 forintot írhat le részvényenként. Vidéken a Postabank fiókjainál lehet elvinni vagy óvadékos letétbe helyezni a papírokat. Ott intézik a forgalmazást, az osztalék-kifizetést. Osztalék már az idei teljes év után is jár. Megkérdeztük Zwack Pétert, hogy a Jägermeister rövidital mekkora konkurenciát jelent a hazai piacon az unikumnak.

— Természetesen számolunk a konkurenciával, de úgy tudjuk, elnyésző a Jägermeister forgalma az unikumhoz képest. Egyébként sem egy kategóriába tartoznak, mivel az unikum gyomorkeserű, a Jägermeister pedig egy nagyon jó minőségű likőrféleség — válaszolta. **l.e.**

Két fórum, két eset

Szellős szabadság, és a körgyűrű

Fórum fórumot követ. Szombathelyen a nagyhéten volt a szolgáltatói fórum. Ez a tanácskozás azonban sokban eltért az eddigiektől. A szolgáltatói fórum az érdekegyeztető tanács kiszélesítésének is tekinthető, mert a lakosság, a fogyasztók véleményére voltak kíváncsiak a szervezők, a polgármesteri hivatal, és a Vastávhő.

A távhőszolgáltatás dilemmái kerültek „terítékre" ezen az egyeztető tanácskozáson. Wagner András, Szombathely polgármestere így látja a felvetett gondokat: — A távhőszolgáltatást még az előző időszakból örököltük. Akkor a gazdaságosság még senkit nem szorított takarékosságra. Ez ma már a szolgáltatónak és a fogyasztóknak is érdeke. Ezért vetődött föl élesen az Ady téren élők és a Büntetésvégrehajtás „összeláncoltsága" Hisz egy vezetékről kapják a fűtést. A lakók nehezményezték, hogy sokat szellőztetnek a rabok, így az ő „szabadságukat" is nekik kell fizetniük. Miért nem választják ketté a két fűtési rendszert, kérdezték. Ilyen probléma másutt is tapasztalható. A fűtésrendszer korszerűtlen, az olajfűtésről a gazdaságosabb gázfűtésre is több közintézmény mostanában kezd csak átállni. Ez sokba kerül, nem megy egyik napról a másikra. A Vastávhőnek is érdeke a gazdaságosabb üzemelés, ezért komoly összegeket fordítanak a közeljövőben a város fűtésrendszerének korszerűsítésére. Az óvodák, iskolák a közös fűtésvezetékekről való leválást már előbb elkezdték, így ezen intézmények egy részénél már ilyen gond — mint [a] téren — nincsen.

— *Hét közben érdekegyeztető [ta]koztak a délnyugati körgyűrű kiépített lakókkal is. Milyen megoldást s[ze]ni?*

— A csütörtöki helyszíni bejárást m[e]gelőzően ültünk le a lakossági képviselőkkel. Sajnos, több szálon „futnak" a lakossági vélemények, érdekek. Az ott élők közül többen a teljes átterveztetés és nyomvonal-áthelyezés mellett kardoskodnak. Nem értik meg, hogy itt már bőven egy döntés megszületése után vagyunk. Az sem világos előttük, hogy ezzel az elkerülő úttal nem csak a főútvonal forgalmát tereljük el, hanem a városban élők is használják majd az így megépülő utat. A városi önkormányzat igyekszik az ott megfogalmazott érdekérelmeket orvosolni, ami nem lesz könnyű, épp a két ágon futó lakossági vélemények és érdekek miatt. A kérés, hogy teljesen új tervet készíttessünk, és másutt épüljön meg a körgyűrű, úgy tűnik, nem teljesíthető. **- sok -**

amit a pap művel”

szántságra, minden áldozatra. Szedd össze gyermekeidet a szenvedő végekről, szedd össze Szent István birodalmát, dicsőséged országát.

Boldogasszony-Anyánk, hozzád sóhajtozunk, benned bízakodunk. Meg ne vess, el ne hagyj...”

Ránk telepszik a csönd.

Sokára hallom újra a plébános szavait:

— A nép akkor ezt nagyon átélte. Szüleim is megilletődve néztek mindig erre a képre, erre az imádságra. Talán kívülről tudták a szövegét.

Megilletődöm én is: íme, egy horvátnak született magyar család így élte meg egykor Trianon fájdalmát. S a család egyik felserdült tagja őrzi ma is ezt a szép ereklyét.

— *Hogyan lett pap?* — kérdezem Dumovits Istvántól.

— Tulajdonképpen mindig az akartam lenni. Az említett körülmények azonban megnehezítették az én életemet is. Apámat hazaengedték, de a bélyeg rajtunk maradt. Nagy nehézségek árán jutottam be egy győri gimnáziumba. Másodikos voltam, amikor ötvenhatban kitört a forradalom. De örömünk nem tarthatott sokáig. Kamasz fejjel, egy nálam valamivel idősebb unokatestvéremmel nekivágtunk a határnak. Münchenben élt egy nagybátyánk, hozzá akartunk eljutni.

— *És sikerült?*

— Hosszú hetek után igen. Egy bécsújhelyi lágerből értesítették őket és értünk jöttek. Nagybácsiéknak nem volt gyermekük, örömmel fogadtak bennünket. Kilenc hónapig megvoltunk szépen, de akkor váratlan tragédia érte a családot: nagybátyám autóbaleset következtében meghalt. Ötvenhét nyarán hazajöttem Peresznyére.

— *És visszament a gimnáziumba.*

— Csak mentem volna. Mint fiatalkorút, nem bántottak, de öt évre kitiltottak az ország minden középiskolájából. Ez volt a büntetésem.

Peresznyén, a szociális otthonban kapott munkát, s egyúttal védelmet. Anyagbeszerzőként dolgozott, dédelgetett álmáról, hogy tanul és pap lesz, akkor sem mondott le. Hatvanegyben aztán sikerült bejutnia a győri papneveldébe; esti tagozaton befejezte a gimnáziumot, érettségi után pedig megkezdhette a teológiai tanulmányokat. Hetvenben szentelték pappá, még abban az évben elfoglalta első állomáshelyét a Komárom megyei Ácson. Négy év múlva innét került Undra plébánosnak és csepregi káplánnak, s 1978-ban jött át Horvátzsidányba. Azóta három kis nemzetiségi falu: Horvátzsidány, Olmód és Und plébánosa. A lelkészi tevékenység mellett azonban bőven van ideje és energiája másra is.

A parókia akár egy múzeum, lassan megtelik gyűjteményével. A paraszti világ tárgyi emlékei, a horvátok életének, szokásaiknak beszédes relikviái láthatók mindenütt. A régebbi és újabbkori népviselet, kegytárgyak, szentségtartók, lámpák, régi könyvek — köztük egy 1543-ból való latin nyelvű gyógynövényes és egy 1795-ös, kézzel írott imádsággyűjtemény. A móri kántor gyűjtötte egybe és örökítette meg gyönyörű kézírásával a környék egyéni imádságait. Szépen megmunkált pipák és sétabotok közt találjuk a peresznyei gróf, Berthold Lipót egyik értékes pipáját s egy másik, ugyancsak Trianonra emlékeztető relikviát, egy faragott sétabotot. Hihetetlen aprólékos munkával „ráfaragták” a magyarok ősi himnuszának, a Boldogasszony-Anyánk-nak két versszakát, az egyház nagy szentjeinek arcképét, s Magyarország történelmének jelesebb eseményeit.

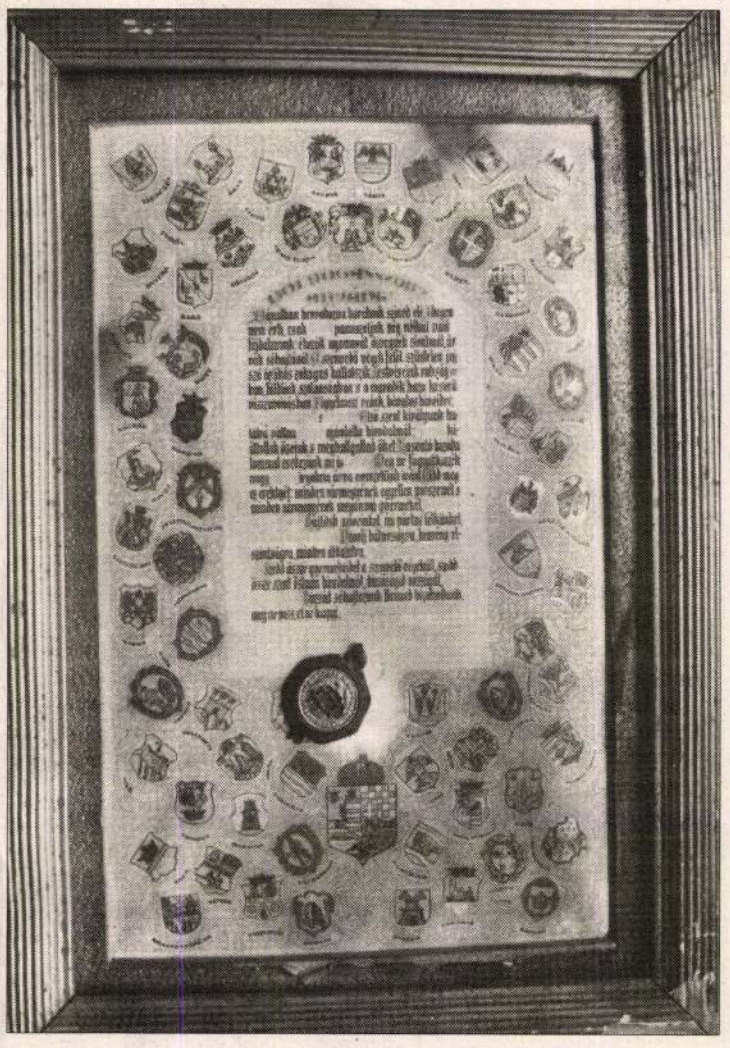

A trianoni ereklye

— *Mi minden foglalkoztatja a plébános urat?*

— Leginkább az őseink múltjának, életének a feltárása. Szeretném újraéleszteni azokat a szép szokásokat, hagyományokat, melyeket részben a kényszer, részben a feledékenység tetszhalálra ítélt. Ráébreszteni a a falusi embereket a múlt szépségeire, hogy megszépítsem vele a jelenüket.

— *Támogatókra, segítőkre talál-e?*

— Mindenkor vallom: a sikerek, amelyekben részesültem, közös munkának köszönhetők. A három falu népe szinte egyöntetűen támogatgja törekvéseimet. Akkor is segítettek, amikor az még bátor kiállást, merészséget jelentett.

Kilencvenben megalakították a Horvát Katolikus Ifjúság Vallási és Kulturális Egyesületet. Célja nagyjából megegyezik azokkal a szándékokkal, törekvésekkel, amelyekről már beszéltünk. 72 tagja van az egyesületnek. Évente két-három nagyobb rendezvényünk van. Rendezvényeikre szívesen és sokan elmennek. Példa rá az a jubileumi emlékműsor, melyet őseik idetelepülésének 450. évfordulójára rendeztek. A 870 lelkes faluból 497 meghívót küldtek szét a nagyvilágba az elszármazottaknak. 406 szerencsésen megérkezett Horvátzsidányba. Idén április 24-én megrendezik a gradistyei horvát faluk találkozóját. Mosonmagyaróvártól Körmendig 16 gradistyei horvát falu mutatkozik be, mintegy 15 ezer horvát nemzetiségű képviseletében. Legalább félezer fiatalt várnak műsorral a találkozóra. Van egy ifjúsági és egy felnőtt tamburazenekaruk, színtársulatuk, énekkaruk. Egy-egy színművet bemutatnak a környező faluk közönségének is.

Egyházi rendezvényeik közül kiemelkedik: minden évben zarándoklatot szerveznek Mária-Cellbe. A Csepreg-Tömörd-horvátzsidányi határtalálkozónál, az erdőben lévő Peruska Marija emlékénél Hubertusnak, a vadászok védőszentjének is tisztelegve istentiszteleteket tartanak, egész napos műsorral. Kapcsolatuk az anyaországgal és a burgenlandi horvátokkal igencsak gyümölcsöző. A boszniai ferencesek Duna menti missziós állomásainak létrehozása 350. és a mohácsi ferences kolostor alapításának 300. évfordulóját Mohácson ünnepelték március 31-én, illetve április 1-jén. A Vallási élet népi emlékei címmel kiállítás nyílt a Kanizsai Dorottya Múzeumban. A gradistyei horvátok képviseletében a zsidányi plébános vett részt az ünnepségsorozaton, s a liturgikus életről, illetve az anyanyelvnek a templomban történő ápolásáról tartott előadást. A horvátok kongresszusára is meghívták, ahol a Horvátok Szövetsége aranygyűrűvel ismerte el eddigi munkásságát. Vas Megye Önkormányzatától — nemzeti ünnepünkön — a Pável Ágoston Emlékplakettet vehette át Szombathelyen. Pável két nép: a magyar és a szlovén nép szolgálatában fejtette ki áldásos tevékenységét. Aki a róla elnevezett kitüntetést kapta, hasonlóan két népet, a magyart és a horvátot szolgálja.

Dumovits István ars poeticával felérő vallomása: alkotni ott lehet igazán, ahol van közösség. A horvátzsidányi plébános aligha panaszkodhat: neki van közössége, van segítsége. Persze ebben is neki van a legnagyobb érdeme. Korán kelő ember, örülni tud a virradatnak, szívesen járja a mezőt, a szőlőskertet, amely munkára is szólítja, számára a nap minden órája hasznos tevékenységgel múlik el. Minden hónap első péntekjén meglátogatja beteg híveit, menekülteknek segít, intézi ügyes-bajos dolgaikat, egyházi és világi közösségekkel keresi az együttműködés lehetőseit.

— Semmilyen áldozat nincs abban, amit a pap művel — jegyzi meg szerényen. Mert szerinte az csak látszat, hogy a pap egyedül él és dolgozik.

Pósfai János F.: K.Z.

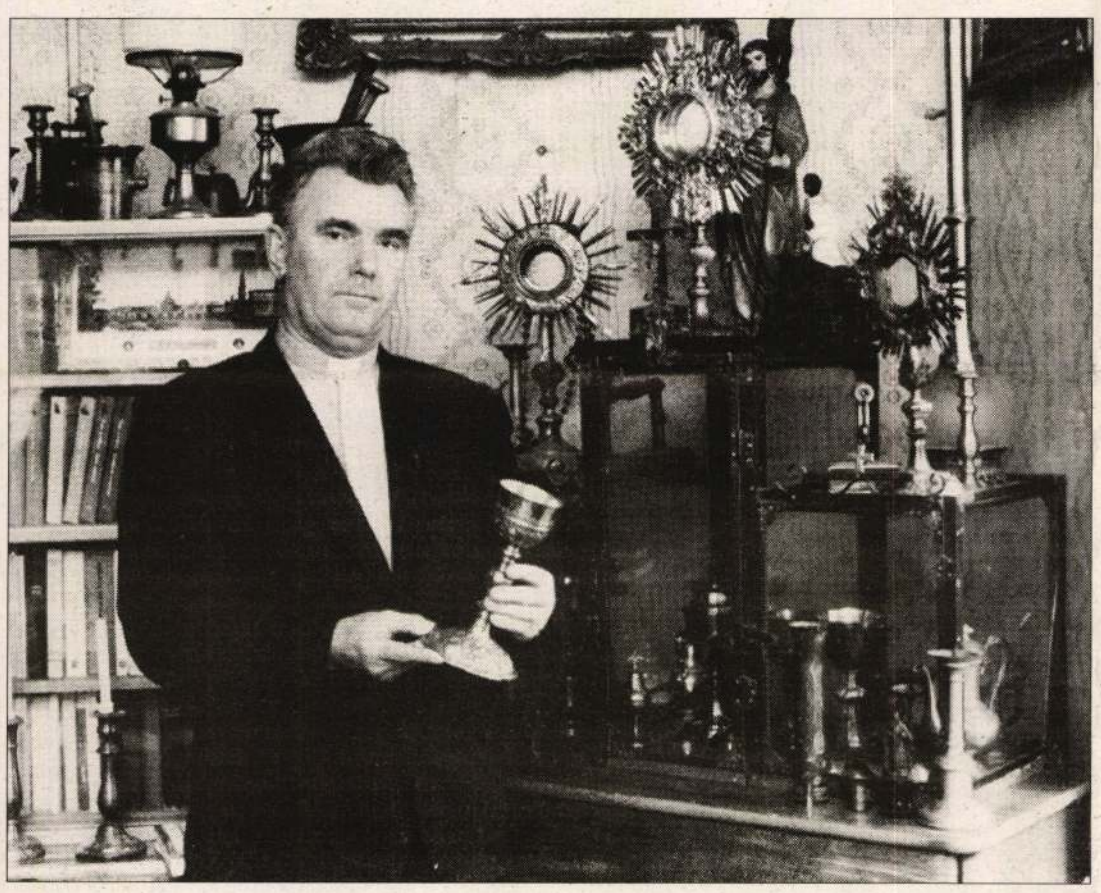

A plébános — gyűjteményeinek egy részével

A Pável Ágoston-plakett

Holdosi József a rádióban

A Szombathelyen élő és alkotó Holdosi József íróval készített riportműsort a napokban a Magyar Rádió. Az összeállítást a Petőfi Rádió holnapi Leporoló című műsorában közvetítik, délután két órától. Az egyórás programban az író műveiből vett részletek is elhangzanak. A Bennem fáradtak el az őseim című Holdosi-regény első részét lapunk adta közre, elkészült a történet második könyve is, rövidesen ennek közlését is megkezdjük.

Majki nyár

Az idén negyedszer rendezik meg az Oroszlányhoz tartozó Majk-pusztán, az egykori Eszterházy-kastélyban a Majki nyár kulturális rendezvénysorozatot. Zenei, színházi programok váltják egymást.

„Írj meg engem”

Április _hetedikén egy könyvesboltban a vers címszó mögött nyolc könyv sorakozik a polcon. És egészen máshol — nem tudom, milyen meggondolásból — Visky András Hóbagoly című kötete. Közeleg a költészet napja, megveszem. És a huszadik oldalon meg is találom, amit keresek, de amit úgyse tudtam volna elmondani. Hogy miért kell a költészet. Azért, mert már régóta lehetetlen, amit Visky András ott leír: „*most / minden csak önmagát jelenti a versben, hó: hó, / ablak: ablak, fa: fa, fű: fű, fénylő arccal alvó / ólombetűk elpattant véredényei.*”

Ez az, ami régóta — azóta igazán, amióta az ember írni tud — nem létezik. Semmi sem jelenti önmagát, minden mögött van valami, és a titok, mire megfejtenénk, már újra eltávolodott tőlünk. De mindenki keresi a régi, elveszett — ha létezett egyáltalán — teljességet, amelyben minden önmagát jelenti, amelyben béke van és nyugalom.

És néha, egy-egy kivételes pillanatra, meg is találjuk talán. Akkor nincs szükség versekre. De távol tengertől, erdőtől, mezőtől, füvektől — annál nagyobb.

Keresésből születnek ezek a versek, bármilyen kétségbeejtő és reménytelen végül is az a felismerés, hogy „amit elmondasz, az csak ítélet, nem *madár*, nem *fű*, nem *kő*, nem / *égbolt*. megtörsz mindent, mielőtt / felmutatnád, s az érintés már csak / emlékezet”, a költőt továbbra is zaklatják a tárgyak: „írj meg engem!”

Ő egyszer belehal ebbe, nekünk meg segít, hogy éljünk.

via

Nemzedékek— néptáncok

Aranyos sárváriak

Sárváron generációk nőttek fel a néptánc bűvöletében. Az első generáció — Kondora István, a sárvári Néptánckör vezetője is ide tartozik — ma már a táncot tanítja, mellette felnőtt újabb két generáció, ők a beat és rock virágzása közepette is kitartottak a néptánc mellett.

Az elmúlt hét végén a sárvári Néptánckör Mosonmagyróváron vett rész országos minősítő versenyen. A Szigetköz Táncegyüttes Darnózseliből, és a mosonmagyaróváriak Sárvíz Néptáncegyüttese aratott vastapsos közönségsikert a sárváriak mellett. A zsűri sem fukarkodott a szakmai elismeréssel, így az előző év augusztusában Nívódíjjal „jutalmazott” sárváriak tánctudását arany II. fokozattal jutalmazták. Azon az estén a sárváriak széki, somogyi, rábaközi, miregi, mátyusföldi és kalotaszegi táncösszeállítással káprázttatták el a táncszerető nézőket és a szakmát. Ez a siker nemcsak az együttes vezetőjének, Kondora Istvánnak és a tehetséges táncosoknak köszönhető, hanem a népzenét tanító, azt példaadóan művelő zenepedagógusoknak, előadóművészeknek is, mint Kálóczi György, és Szabó Endre. E két pedagógus a néptánc és népzene megszerettetésében vállalt úttörő szerepet, nélkülük valószínűleg a táncosok sem érnek el ilyen kimagasló sikert. Hisz a talpalávalót a Regös együttessel ők szolgáltatják. No és a másod vagy harmadgenerációt képviselő Boda ikrek.

- sok -

Fotó: Benkő

P. Ozsvát Katalin

Magdaléna megdicsőülése

Akkor hirtelen kinyílott az ajtó, és ő állt ott.

Minden szem rászegeződött, iszonyodó pillantások érték, borzadály futott át a házon. Szépsége olyan volt, mint egy halálos csapás.

Mindenki láthatta sarkáig lebontott haját, mely vörös és fekete volt egyszerre. Félig eltakarta arcát, zizegett, ahogy mozdult, és veszedelmes illatot árasztott. Az egész nőből áradt az illat, egy percig senki sem mert lélegzeni. Aztán átlépte a küszöböt, haját kirázta arcából, és megmutatta magát. Ebben a feltárásban akkora bátorság, akkora vakmerőség, és a kiszolgáltatottságnak akkora kínja volt, hogy csodálatra, megindulásra késztetett.

Úgy tűnt, mégsem indult meg senki. Ott ült a sok farizeus a saját bűntelenségétől elvakulva, de egyetlen egy sem akadt köztük, aki legalább egy percre meg ne kívánta volna. Ettől megbotránkozásuk még inkább fokozódott; halk, majd egyre erősödő szitkokba törtek ki, átkokat szórtak rá.

Nem hallotta, nem törődött vele. Már bejött, ezt nem lehetett meg nem történtté tenni. Ahogy megállt, látszott, nem lehet elűzni. Hosszú idő óta készült erre a betörésre, most elérkezett az órája. És szenvedélyes, gyönyörű arcát szinte a halál verejtéke öntötte el.

Azonnal meglátta, akiért jött. Arra az egyetlen férfira nézett, és senki más számára nem volt ott. A fiatal férfi félig ült, félig feküdt az asztalnál, a gyülekezet középpontja. Most ő is hallgatott, nem volt példabeszéd.

Kristálytiszta szempár fogadta az asszony dúlt tekintetét. Átmosta, felfrissítette. Az űzött pillantás helyébe szelíd könyörgés került.

— Ne vess el engem. Ne vess meg. Engedj melléd. Tudom a nevedet. J é z u s. Hallottalak. Ismerlek. Jézus...

— Ez az a némber — gondolta Simon farizeus —, akit a légió tisztjei meghurcoltak. Akit városról városra magukkal vittek. Aki nem egyszer győztes gladiátorok zsákmánya lett. Ez az a némber, aki nem átallott még a szent templom körül sem ólálkodni. Jártában-keltében kiválasztotta a legszebb férfiakat, hogy kedvét töltse velük. Ez a némberek némbere, ördögtől megszállott... Ez mer ide jönni, be az én hajlékomba.

Sovány, aszott arcán két lila folt égett. Fel akart ugrani, hogy kikergesse. Ám ismeretlen erő mozdulatlanságra kényszerítette.

A nő pedig ott függött a z o n a tekinteten. Jézus most őt nézte egyedül. Eddig egy gyülekezetet, sokaságot tekintett át egyszerre. Most csak őt nézte, kutatta. Legbelsejébe hatolt. A céda élet feslett rózsaként bomlott ki, sziromról sziromra tépődött. Ő is megérezte az édes, ártó illatot, mely oly régóta ivódott az asszony bőrébe, pórusaiba, hogy soha többé ki nem mossa belőle senki. És ő is tudta, kinek és miért kente, fűszerezte magát. Mégsem húzódott vissza.

A tanítványok visszahúzódtak. Megszokták, hogy mesterüket mindenki megszólíthatja, megérintik a leprások is.

De e n n e k a nőnek a megjelenése számukra is vérlázító volt.

Önkéntelenül Jézus felé fordultak, tömörültek, hogy megvédjék.

Jézus ekkor halványan elmosolyodott, egész arcával az asszony felé fordult. A hívás félreérthetetlen.

Egy szökkenéssel mellette terem. Hallja a fiatal férfi csendes, egyenletes lélegzését, és felnyíló ajakkal beleheli, amit Jézus kilehel.

Halk csörrenés, egy edény összetörött. Az asszony vékony, erős ujjai feltörték a pecsétet. Alabástromszilánkok hullnak széjjel. Olaj csorog Jézus fejére. Érinteni nem meri.

Egy pillanatig áll a csordogáló olajjal felemelt kezével. Az átitatott haj illata felszáll orrába.

Jézus most felnéz rá. A felpillantó szemekben mély megilletődés és ámulat van. Megindul a szívettépő bátorságtól.

Szeme pillantásától lerogy az

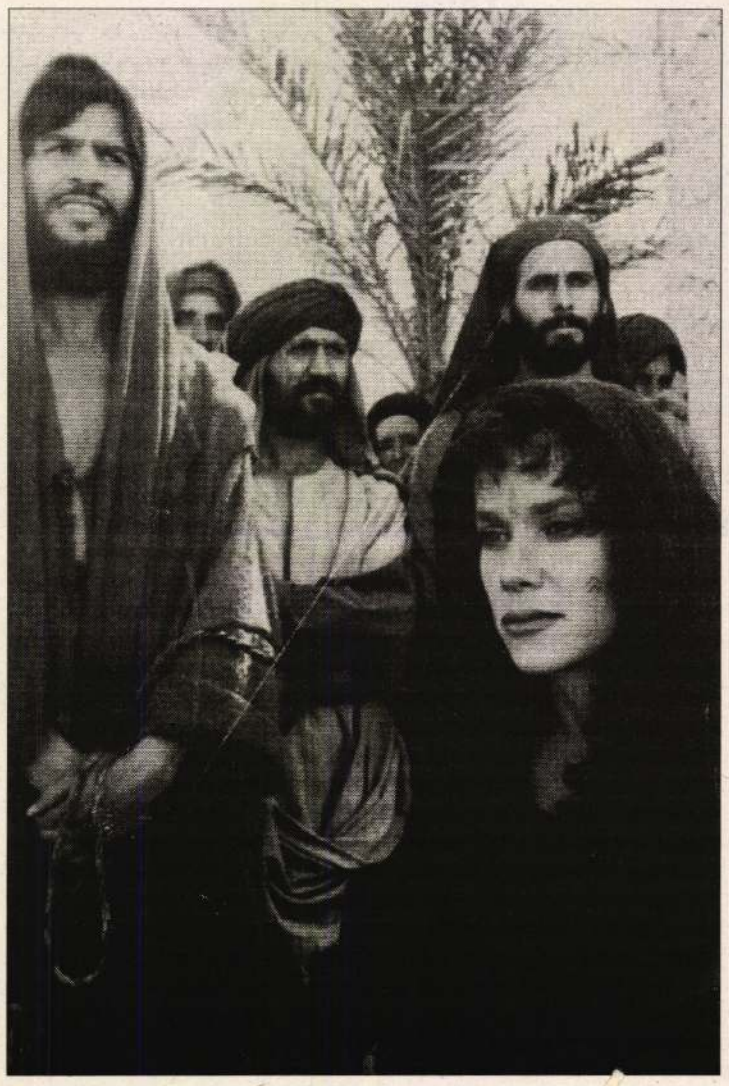

Jézus és Magdaléna (filmrészlet)

asszony, lábára borul. Könnyei elerednek, súlyosabbak, mint a nárdus. Megállnak a portól szürke lábakon. Nárdus, könny és csókok. Csókok szünet nélkül, alázatos csókok.

Jézus lenéz rá. Felmagasztaltatása olyan ajándék, hogy nem száll szembe vele. Most igazi Isten, anélkül, hogy csodát tenne. Igazi úr, aki előtt meghódolnak. Igazi férfi, akit szerelemmel szeretnek, és e l ő s z ö r imádnak.

Lenéz rá az e g é s z e m b e r tekintetével. Ez a tekintet isteni.

Hajtömegét szemléli, mely beborítja a nőt, mint a szentsátor. Beborítja és elrejti. Ezután már csak ő tud róla, és ő is csak róla tud. Már nem felejtik egymást soha többé.

Ettől kezdve Magdalénát nem látta senki.

Mintha elnyelte volna a föld. Pedig Rufius, a hevesvérű, kegyetlen centurió felkutatta érte fél Judeát, és szétszóratta az örömtanyákat.

Magdaléna elveszett. Vélték, ott jár ama názáreti nyomában, de nem ismerte fel senki.

Bizonyára kendők közé rejtette csodálatos hajzatát, és arcát elfödte. Valahol leghátul lopakodott, mert Jézus közelében egyszer sem tűnt fel.

Aztán eljött a nap, midőn felfigyelt rá mindenki.

Három gonosztevőt kísértek a Koponyahegyre. A katonák sorfala sem nyújtott védelmet a kőzápor, a mocskolódás, a durva röhej ellen. Rufius, a lovasság parancsnoka unta az elítéltek lassú vánszorgását, és undorodott a csőcselék szagától.

Ostorral vágott az üvöltők közé, majd odacsapott az egyik elítéltre, aki tántorgott a kereszttel.

A töviskoronás fej előre esett, aztán megingott az egész test. Lezuhant a földre, elterült, körülötte és alatta csupa vér lett a kövezet.

Rufius ismét megtorpant. Homályos borzongás futott végig rajta. Aztán elverte kínos sejtelmét, fejét rázta, ellenkezett saját magával. A szépséges Magdaléna tündöklött az emlékezetében... hófehér gyolcsokban, zsákmányolt selymekbe burkolva, mindennél fehérebb és mindennél selymesebb bőre hivalkodó paráznaságában. Nem volt hozzá fogható egész Jeruzsálemben, egész Judeában, Rómában sem. Maga a rágondolás is vad gyönyörűséggel töltötte el, fékezhetetlen haraggal, hogy nem találta meg.

De ez az asszony, ez a sikoltozó eszelős, formátlan ruhába és kendőkbe csavarodva, miképp juttathatta őt az eszébe?

Csodálkozott, hogy nem lehet elkergetni. Ment tovább az elítélt mellett és után, most kissé távolabb, de elűzhetetlenül.

Rufius már nem bántotta.

— Eszelős, de bátor.

Ám egyre a hajra gondolt, mely az átszakított kendőből kibuggyant.

Mégsem hitte, hogy ő az.

❁

A három kereszt ott állt már felállítva, midőn Rufius odalovagolt, hogy körülnézzen. Ugyanakkor érkezett meg Tigellinus is, a tribun. Gőgös hányavetiséggel ült lován, és enyhe gúnnyal köszöntötte Rufiust. Rufius arcán lángolni kezdtek a sebhelyek.

Reménytelen szerelmi ellenfele volt Tigellinusnak. Ha Tigellinus megkívánta Magdalénát, a nő nem ismerte meg Rufiust.

A két lator között a názáreti még élt.

Iszonyúan szenvedett, szörnyű hörgések törtek fel belőle, légszomjtól fuldoklott. Sűrűn ázott a vérben, összeráncolt, furcsán kicsavarodott teste borzalmas látványt nyújtott.

A kényes Tigellinus elfordult.

— Az utolsó percek — mondta közönyösen Rufius.

És akkor megint meglátta az asszonyt.

Ott állt a kereszt tövében, ágaskodott, hogy legalább a lábait elérje. Nem érte el.

Úgy tett, mint aki őrült. Verte a fát, és jajgatott.

— Halj meg! Halj meg! Halj meg!

Tigellinus a hangra elsápadt.

— Mikor felállítottuk a keresztet, még azt kiáltozta: — Nem ölhetitek meg! — mondta a kivégzőosztag parancsnoka. — Már nem tudja, mit csinál. Végigszenvedett vele mindent.

Az asszony most lerogyott a fa tövébe, fölemelte hozzá a fejét, és az arca egyszerre tele lett vérrel. Akkor lekapta kendőjét, hosszú haja lebomlott; abba törölte a vért, abba törölte könnyeit, és zokogott.

— Szerelmem... Szerelmem...

És mindenki hallotta ezeket a szavakat, aki csak a kereszt közelében volt. Hallotta Tigellinus is, és hallotta Rufius.

De senki sem mert nevetni, olyan mozdulatlan, halálsápadt volt a tribunnus, és úgy remegett a centurió.

Mind a kettő ugyanarra gondolt. Mereven nézték — az undor és szégyen sajátos vegyületével — azt a meggyalázott, eléktelenített testet, a megalvadt vértől felismerhetetlen arcot.

Tigellinus, a gőgös római arcán valami hitetlenkedő kifejezés ült, mint akit halálos sérelem ért.

Rufiust fojtogatta a gyűlölet. Éppen akkor szúrták át a názáreti szívét, és egy percig eszeveszett indulat ragadta el, hogy felkapja dárdáját, és az asszonyt is átszúrja vele.

De látta Tigellinus mozdulatlan gőgjét, és lelohadt.

Ám úgy érezte, meginog alatta a föld.

És valóban megindult.

Úgy érezte, elködösült a szeme, semmit sem lát.

És valóban sötét volt.

❁

H a r m a d n a p o n ott állt Magdaléna az üres sírnál, de nem a sírüreg mélyét, az egek távolságát kutatta. Az embertelen szenvedés, melyet nem csak lelkével, testével is elviselt, árnyékszerűvé tette, kinyújtotta, mintha ő is meghalt volna.

Jézus megbocsátotta sok bűnét, mégis átment a poklon, a poklok legijesztőbbikén. Ő is alászállt. L Á T N I A kellett a csúfos meghurcoltatásban, takaratlan szégyenében, emberi félelmeiben, felállítva a kereszttel együtt, jó magasan, hogy mindenki láthassa í g y.

És mindenki láthassa a mindinkább eltorzuló arcot, a kimeredt szemet, a gyámoltalan könyörgést a kiszikkadt ajkakon.

— Szomjazom... szomjazom...

Ő pedig nem tudta megitatni. Inkább kiszáradt vele együtt. Mindha minden nedvet elvontak volna a testéből, összezsugorodott, szája cserepes lett és fakó.

Látnia kellett szenvedni és meghalni.

Nem segíthetett rajta. Nem enyhíthette. Nem takarhatta be hajával.

— Szerelmem... szerelmem...

Ő mondta ki először ezeket a szavakat. Utána majd a legtisztább szűzek ismételgetik a világ végezetéig.

— Jézusom, szerelmem...

De ő a szégyen és a halál órájában mondta ki. Vajon meghallotta-e?

És amint ott állt kifeszített és tönkretett szívvel, egy hangot hallott, mely nevén szólította. A hang mögötte szólt, de mintha felülről jött volna.

— Magdaléna...

Most már leszállt rá a hang, érinti, annyira a közelébe jut.

— Magdaléna...

Akkor megismeri a hangot, beleszorul a lélegzet, és egy képtelen látomás keríti hatalmába.

Ő áll ott. Ő az. Nem lehet nem fölismerni. Valóságos jelenség, emberi test. Sűrű fénynyaláb fedi, arca fönséges. Szeme derűs és kristálytiszta, mint Simon farizeus házában. Mosolyától felragyog, kivirul újra Magdaléna elmúlhatatlan szépsége.

Csak azt nem tudja, a szenvedésektől ilyen gyönyörű.

Ő azonban tudta. Belevonta saját szépsége köreibe, és megdicsőülése első pillanatába. Ez volt az ajándéka Magdalénának.

Mert nem akart ú g y maradni emlékezetében, hanem í g y: diadalmas tökéletességben.

...És Magdaléna is feltámadt.

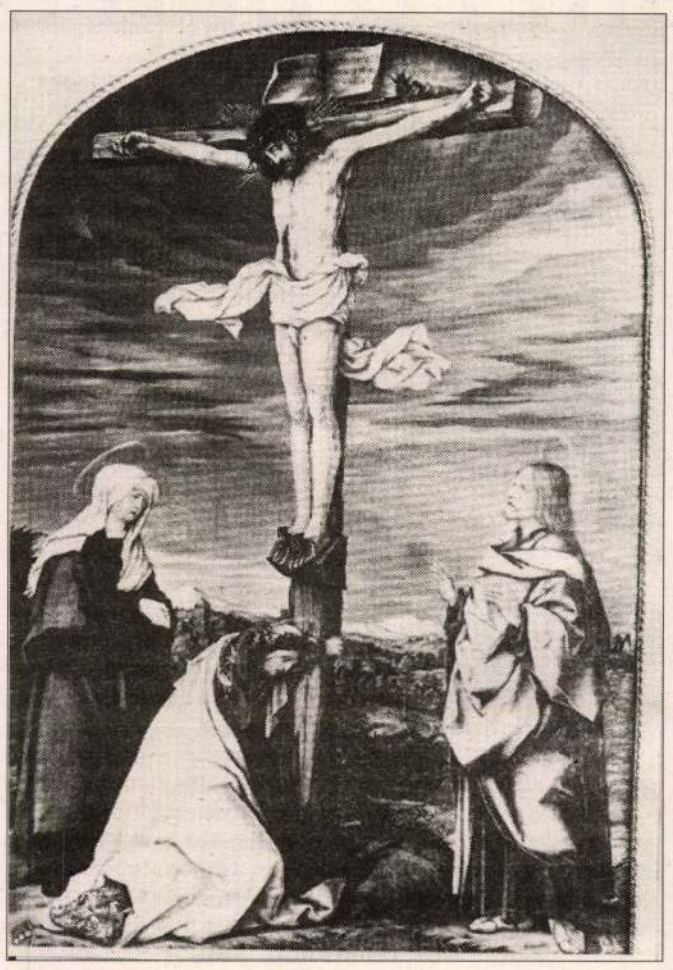

Zombor Béla

In memoriam

Názáreti Jézus

Ma
1 9 6 0 éve
örökre elszáradtak a rügyek.
A Föld megingott és meghasadt.
Kifordult az Élet szemefehérje;
a saját rikácsolása után futott a kakas...
És búját a Nap!:
Rejtőzött számító szégyene mögé.
A könnyek is önmagukba visszafolytak:
Tövises medrükbe temetve a SOSEM VOLT HALOTTAT.

—1993—

Dumovics János

vagy ismertebb nevén
Magister Johannes Dalmata de Tragurio

Trauból jött Mátyás
király udvarába és
sokoldalú tevékenységet fejtett ki.
Ennek a traui polgári
családnak az ivadéka
lehet a Tragor család
is.

Vácz Vácz [Tragor Ignác]
A legnagyobb emberek.
Vácz, 1925. 69, 70. l.

Ø Dumtsa György

Hobran

1911.

Éimisk 1930. 82. l.

~~Kecker k~~

~~Tamok~~

~~megfogtam~~

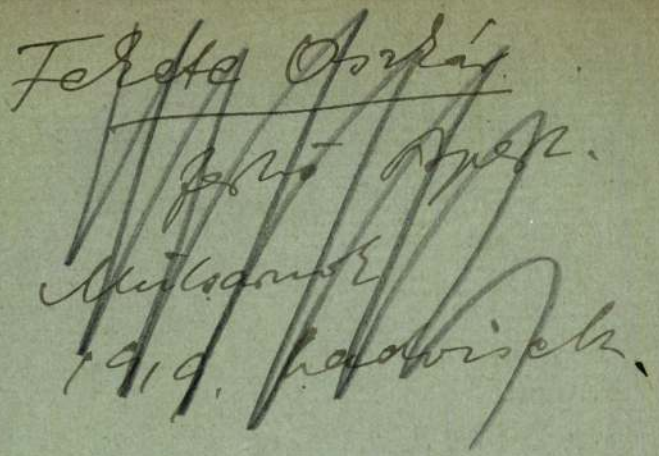

Népsab. 2002 január 3

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

Báró Alvinczi József síremléke

Egykor a vízivárosi katonai temetőben, vagy ahogyan éppen miatta nevezték, az Alvinczi-temetőben állt, ma pedig a Kerepesi úti temetőben látható a „régi Magyarország" egyik neves császári hadvezére, borbereki báró Alvinczi József tábornagy (1735–1810) sírköve. Az erdélyi családból származó hadfi egykor a hesseni herceg bravúros foglyul ejtésével vált híressé, emléke mégis elsősorban a koalíciós háborúk révén maradt fenn. Apró szépséghiba, hogy Napóleon csapatai ellen már nem ért el diadalokat: 1796–1797-ben több csúfos vereséget szenvedett, 1809-ben pedig ő volt a haditettek tekintetében ugyancsak értékelhetetlen – ám később a nosztalgikus múltidézés egyik pillérévé váló – utolsó nemesi felkelés katonai parancsnoka. Utóbbi révén végérvényesen a magyar katonai anekdotakincs egyik legismertebb hősévé vált.

Budai sírjának egykori nevezetessége, a fölé épített, reprezentatív baldachin mára éppúgy a múlté, mint maga a sírkert, amely e különleges síremlékről kapta nevét. A régi budai temetőket a XX. század elején záratta le a főváros. A nevezetes sírok várható felszámolása a valaha volt legnagyobb hazai temetkezésügyi sajtópolémiához vezetett, mégis, 1939-re eltűnt a két vízivárosi és a tabáni sírkert, s velük Budapest pótolhatatlan kincset veszített.

Egyes sírboltokat már 1930 körül a Kerepesi úti temetőbe telepítettek át – köztük például az Áldásy família, s vele a rokon Clark Ádám nyughelyét – míg a megőrzésre méltónak ítélt síremlékek többsége a Németvölgyi temetőbe került. A bombázások és az ostrom tovább rostálták a fennmaradt budai emlékeket, 1963-ban pedig nehezen indokolható határozat született a Németvölgyi temető felszámolásáról is. A budai síremlékek hírmondóit ekkor részben Farkasrétre vitték, részben a Kerepesi úti temetőbe, az 1848-as honvédsírokat a Kossuth-mauzóleum mellé, a többit az árkádsorok közelébe.

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

A víziárosi síremlékekből az utóbbi helyre került például a több egyetemi épületet tervező Szkalnitzky Antalé, az Alagút építését vezető James Teasdale-é, vagy a jelentős várostervezési tevékenységet kifejtő Reitter Ferencé. Dulitzky Vilmos levéltáros sírján a budai sírkertek kevés fennmaradt szobrának egyike, Dunaiszky Lőrinc 1828-as Szent Borbálája áll. A tabáni kövek közül ide menekítették Döbrentei Gáborét, melyen ma már ritkaságszámba menő ábrázolás, egy saját farkába harapó kígyó, az örökkévalóság szimbóluma látható. A Tabánból a pálos sziklatemplomba, majd onnan a Kerepesi úti temető művészparcellájába temették át a jeles költőt, Virág Benedeket. 1971-ben kapott új síremléket az egykor szintén Budán nyugvó Vásárhelyi Pál, a reformkor nagy vízépítő mérnöke.

A Budáról származó kövek ma a Kerepesi úti temető legrégebbi emlékei, nagy részük még a sírkert 1849-es megnyitása előtt készült. Ugyanakkor, ellentétben a falsírboltokkal, nem sokat mutatnak eredeti állapotukból: a többszöri áthelyezés mellett sokukat átvésték, így éppen a legértékesebb, több évszázados kövek pontos kora és eredeti tulajdonosa vált megállapíthatatlanná.

Tóth Vilmos

SZÁZÉRTSZÉP

Zsébet és Rian

Még a nagy nyári szabadságolások idején sem szokott olyan üres lenni a város, mint karácsony és szilveszter között. Álmos, bejglimérgezéses emberek hömpölyögnek, téblábolnak erre-arra, nem tülekednek, nem sietnek sehova. Aki szabadságon van, ráér, aki nincs, az se nagyon dolgozik. Az üzletekből mintha kifújták volna az ünnep előtti tömeget, a polcokat ugyan telepakolták, de valahogy mégis üresnek tűnnek a boltok.

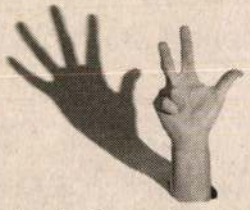

A Blaha Lujza téren végkiárusítást hirdet egy üzlet. Az eladólányok szentül ígérik, január végén bezárnak, de tényleg, nem reklámfogás a kiírás, hanem igaz a hír. Az olasz ruhanemű azonban még akciósan is eláll itt egy ideig, az egyetlen vásárlószerű család férfi tagja Krisztofer nevű kisfiát kergeti a polcok közt, míg anyuka lefitytyedt ajkakkal turkál a hétezer forintra leárazott nadrágok között. Üres kézzel távoznak, mire az eladólányok összenéznek, s csípősen megjegyzik, tudták, hogy ebből nem lesz vásár. Fene se tudja, nem szeretem az ilyesmit, mert azonnal elkezdek ügyelni magamra, nehogy később rólam legyen szó. A közeli százforintos viszont nagyon is él. Karácsony ide vagy oda, hatan is nézelődnek a boltban. Az ünnepi roham nem múlt el nyomtalanul: a kulcstartókat hirdető felirat környékén sehol egy kulcstartó, a százforintos öblítő helyén háromszáz forintos példányok sorakoznak és így tovább.

Érezni lehet, hogy ritkult a választék, pedig van áru minden polcon. Máskor egy ilyen méretű üzletben hosszasan el lehet nézelődni, most meg elég gyorsan végigsiklik a szem az egészen. Néhány cikkel korábban már megfogadtam, hogy soha többé nem firtatom, ugyan mi mindent adnak száz forintért ezekben a boltokban, de most az egyszer – utoljára! – nem bírok ellenállni a kísértésnek. Megmondom az igazat hát. Nem igaz, hogy itt majdnem minden száz forint. Sőt, sőt, sőt. A kínálat töredéke csupán, ami ennyi pénzért megkapható. Oké, oké, van például csomagolópapír egy százasért. De hát hol nincs? Meg szivacs. No persze, hiszen annak is annyi az ára. Füzetet is lehet venni ennyiért. Csakhogy máshol is.

Huh, kijött végre, muszáj volt, mert az igazat, csakis az igazat...

Mivel már nincs olyan dolog, amit az elmúlt két hétben ne vásároltam volna meg magam és szeretteim számára, igyekszem céltalanul bolyongani, csupán megfigyelni, hogy ugyan mit is vesznek a többiek. A szerencsés asszonytársaikkal ellentétben éppen munkahelyükön tartózkodó eladónők most leginkább egymással vannak elfoglalva, érthető. Bejgli- és gesztenyéspulyka-receptek cserélnek gazdát, miközben valami érthetetlen okból vevők jönnek és mennek. Két hölgy a szemhéjfestékek és körömlakkok terén szerzett – láthatóan – sok évtizedes tapasztalatait ecseteli egymásnak. Elmélyült tereferéjük végeztével a pénztárhoz mennek, kosarukból szalvéta, vécépapír, néhány apró játék kerül elő.

Mögöttük fiatal fiú és barátnője várakozik. Furcsa pár, láthatóan összetartoznak, de külön fizetnek. A lány gyerekjátékokat vesz, a srác meg egy szívmintás kispárnát. Mintha nem egymásnak szánnák. A sors útjai kifürkészhetetlenek. Pénztároslány viszont nagyon él. Zsébet, Rian, szólítgatja kolléganőit, az árakat tudakolván. Majd jókat nevet saját leleményén, mert ugye a Zsébet, az az Erzsébet, a Rian meg a Mariann sajátos becézése. Ni. Fanni.

Nem is rossz.

Vidéky Fanni

425-8111) **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) 2, 5, 8, 4–5-én éjjel h11 is, 5–6-án de. 11 is. **Ne szólj száj** (am.)** n2, f4, h6, 8, éjjel n11, 5–6-án de. 11 is. **Jay és Néma Bob visszavág** (am.)** f2, h4, 6, n9, éjjel f11, 5–6-án de. n12 is. **Atlantisz – Az elveszett birodalom** (mb. am. rajzfilm) 2, 4, 5–6-án de. 12 is. **Doktor Szöszi** (mb. am.) 6, 8, éjjel 10. **Kutyák és macskák** (mb. am.) f2, f4, 5–6-án de. f12 is. **Kéjutazás** (am.)** 6, 8, éjjel 10. **Neveletlen hercegnő** (am.) f4, f6, 8, éjjel f11. **NŐ A BAJ** (am.)* n4, n6, n8, n10, 4–5-én éjjel n12 is, 5–6-án de. n12, n2 is. **Zoolander, a trendkívüli** (am.)* n3, n5, n7, n9, éjjel n11, 5–6-án de. n11, n1 is. **Csocsó** (magyar, Koltai R.) 3, 7, 5–6-án de. 11, 1 is. **Doktor Szöszi** (mb. am.) h3, 5, 5–6-án de. h11, h1 is. **Kéjutazás** (am.)** este 9. **Amerikai pite 2.** (mb.,am.)** f3, f5, h7, h9, 4–5-én éjjel h11 is, 5–6-án de. f11, f1 is. **Lovagregény** (am.)* h5, n8, h10.

EURÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 3–6-ig 3. **Pizzás** (magyar)* 3–4-én h5, 7-én és 9-én 3. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 5–6-án 5, 9-én n9. **8 és fél nő** (P. Greenaway)*** 3-án és 8-án f5, 7-én h5. **Amerikai szépség** (am.)** 4-én f5, 8-án h5. **A világ második legjobb gitárosa** (am.)* 7-én 5, 9-én h5. **American Pie 2 – Amerikai pite 2.** (English version, eredeti nyelven, magyar felirattal)** 4–6-ig f7, 9-én h7. **Sade márki játékai – Quills** 9-én f7; **A harmonikás ember** (orosz, Ny. Dosztal) 6-án f5; **A csekk** (orosz, B. Giller) 6-án f7, 7-én f9; **Zéróváros** (szovjet-orosz, K. Sahnazarov) 6-án f9; **Jazzbolondok** (szovjet-orosz, K. Sahnazarov) 7-én f7; **Több, mint foci** (orosz dok.-film, V. Konovalov) + **Az orosz sport James Bondja** (orosz, J. Bogatirjov) 8-án f7; **A birodalom ura** (orosz, E. Urazbajev) 8-án f9; **'44 augusztusában** (fehérorosz, M. Ptasuk) 9-én f9. **A férfi mind őrült** (Gertler V.) 7-én f5. **Gyermek-**

Színház: A miniszter félrelép (7). **Katona** lizmán (7). **Kamra:** Portugál (7). **Madách Színház:** Macskák (7). **Madách Kamara Színház:** Páratlan páros (7). **Magyar Állami Operaház:** Don Carlos (7 – Házy/2. bérl.). **Thália Színház Új Stúdió:** De mi lett a nővel? (fél 8). **Thália Színház Régi Stúdió:** Liliom (este 10 – Krétakör Színház ea.). **Vígszínház:** A szecsuáni jóember (7 – Somló-bérl., 1. ea.). **Pesti Színház:** Bölcs Náthán (7 – Lenkei-bérl., 3. ea.).

Dunainszky Réka

FILMEK TOPLISTÁJA

A csúcsok csúcsa felé

A moziba járók szinte csak Harry Potterre voltak kíváncsiak

A csodák heteit éljük. Teljesen szokatlan jelenségek figyelhetők meg a toplistán. Először is: a múlt héten több mint 105 ezer (!) nézővel indult a Harry Potter. Ilyenre nem volt példa, amióta e hasábokon filmek budapesti szereplését követjük. Pedig annak jó néhány éve már. És a Harry Potter a második héten is 80 ezer nézőt vonzott: hasonló nagy durranásokra csak az első héten volt példa. Emellett a fővárosi összнézőszám abszolút átlagos volt. Vagyis a moziba járók szinte csak a Harry Potterre voltak kíváncsiak. A második helyezett nézőszáma alig haladta meg a tízezret.

Érdekes, hogy ebben a rekordőrületben az egyetlen listás magyar film, a Csocsó az ötödik helyről, ahol az első kör után állt, nézőszám-emelkedéssel (!) feljött a második helyre. Ez a magyar csoda.

Változatlanul népszerű az Amerikai pite 2., és a Dr. Szöszi is, melynek nézőszáma az előző héthez képest szinte nem is csökkent, s még mindig (6, illetve 4 hét után) az élbolyban van.

De még nincs vége a csodák sorának: a most lezárult hét előrejelzései óriási nézőcsúcsokat jósolnak. (A tényleges számok értékelését a következő csütörtökön olvashatják.) A két ünnep között naponta 50 ezren (!) mentek moziba Budapesten, s a fővárosi heti nézőszám így valószínűleg közelíteni fogja a háromszázezret. Az pedig a csúcsok csúcsa lesz. Mert ez a szám a kétszázezret is ritkán éri el.

És ezt az óriási kavarodást egy angliai tanárnő okozta, aki arról írt a gyerekeknek, hogy csoda és varázslat igenis van. De sikere lassan túlnövi az ő fantáziáját is, mert az igazi csoda az ő élettörténete. Egy elvált, gyerekét egyedül nevelő tanárnő írni kezd, és megszerez mindent, amiről álmodni sem mert. Sőt talán még hollywoodi forgatókönyvírók sem mernek ekkora sztorit álmodni. A hölgy könyvét az egész világon megismerik, hatalmas vagyont, az irodalomtól szinte idegenül nagy pénzt keres vele, s újra férjhez megy. Önök szerint kap Nobel-díjat? Micsoda reváns a sorsnak. Hősét egyre többen ismerik, már reklám is alig kell, a körülötte kialakult láz gerjeszti önmagát. No azért akadt egy-két nagymama Pesten, aki karácsony előtt még „Heni Pottert" keresett a könyvesboltban. De már biztosan ők is megtanulták a nevet.

A heti premierfilmek közül a Jay és Néma Bob visszavág jutott fel a listára, a hatodik helyre. A Shop Stop és a Képtelen képre-

A DECEMBER 20. és 26. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össznézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1. (1.) **Harry Potter** *(InterCom)*	64 413	80 119	2	185 779	148 130
2. (5.) **Csocsó** *(BudapestFilm)*	10 958	13 222	3	37 157	29 340
3. (3.) **Amerikai pite 2.** *(UIP)*	8 995	10 519	6	199 052	165 101
4. (2.) **Lovagregény** *(InterCom)*	8 599	10 357	3	42 778	34 532
5. (4.) **Doktor Szöszi** *(InterCom)*	8 047	9 395	4	63 733	53 182
6. (új) **Jay és Néma Bob visszavág** *(InterCom)*	5 149	6 452	1	6 605	5 300

A Bagger Vance-tól a Blöffig

Manapság divat, hogy azt a filmet, amelyet sokan megnéznek, és nagy bevételt hoz, egyértelmű sikernek könyvelik el. Hiába jelenik meg jó kritika egy filmről, ha kevesen látják, rögtön bukásról beszélünk. Bár a marketing segítségével a forgalmazók általában bármilyen hollywoodi termékből képesek kihozni elfogadható látogatottságot, ez azért nem mindig jön be.

A 2001-es év legnagyobb kommerszfilmbukása Robert Redford Bagger Vance legendája című műve. Hiába szerepel benne a népszerű rapsztár, Will Smith, a tehetséges Matt Damon vagy a csodaszép Charlize Theron, a nosztalgiázó golfdráma nem igazán hatotta meg a hazai közönséget. Igaz, a forgalmazó InterCom sem vitte túlzásba, egyetlen kópiát készítettek a filmből. Az 1864 budapesti néző nagyon kevés, különösen ha összehasonlítjuk egy másik egykópiás InterCom-filmmel, az Anyeginnel. A Fiennes család fémjelezte alkotásra közel húszezren ültek be. A forgalmazó legnagyobb többkópiás bukása (tizenkét kópiával) a Talpig majom volt. A hihetetlenül gyenge zagyvalék a Múmiával befutott Brandon Fraser mélyrepülése, a fővárosban alig hatezren látták.

A legtöbb kommerszbuktát halmozó forgalmazó (Betty nővér, Hullagyerek, fenegyerek, 13 nap, Sátáni játszma) a Kinowelt volt, amely a New Line filmjeit forgalmazta egy ideig. 2001. október 15-i hatállyal a Warner Bros. vette át a New Line Cinema filmjeinek forgalmazását több országban, így nálunk is. Így a télen már az InterCom forgalmazta az egykori kinoweltes filmeket is.

Gigászi bukás volt a Best-Hollywood nevű forgalmazó hat kópiával futó, alig hatezer nézőt becsalogató Simpatico című filmje. A három neves színészt – Sharon Stone, Jeff Bridges és Nick Nolte – is felvonultató műnek egyetlen baja volt: borzasztóan unalmas és érdektelen volt. Viszont ugyanez a forgalmazó hozta be hazánkba a Lé meg a Lola rendezőjének, Tom Tykwernek új, zseniális filmjét is, a Harcos és a hercegnőt. Ezt a remeket viszont sajnos csak bő négyezren látták.

Ennyiből ennyi. Budapesten 239 néző látta FOTÓ: GÖTZE KRISZTINA

Az „év legprimitívebb, legnézhetetlenebb multiplexborzalma" nem hivatalos díját az InterCom viheti haza. A Rémségek könyve 2. című mű véleményünk szerint még citromdíjra sem érdemes.

A művészfilmek legérdektelenebb darabjának Maár Gyula Ennyiből ennyi című műve bizonyult, Budapesten 239-en váltottak rá jegyet. A kis nézőszámban szerepe lehet a honi művészfilmek iránti általános érdektelenségnek, de a Mokép is szinte nulla reklám-

Dunaiszky Lőrinc

Sz. M. 19. 1.

* 1784 Libetbánya – † 1833 (37?)

Bergei nem zápfarnyó, majd 1804 Béni Kegin. Ad.
Fischer. Füger. Exner vallat tanárai. 1807 gőrög Génimet
mebr. i zi dij

1809 Pest. 1816 polgarjag. mihely.

Kiszimeváros tpl: St. Adalbert, sztoint meglownáma
St. Gellert, Borbála, Katalin 1819.
St. Kisalina 1831.

Bátrány. v. 20. Flóra 1818.
Salvator. gróppertar 1828.
Mellmebrok.

Ányakvi sz.: .....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: helyben — vidéken.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

MDK

Dunajszky, szobrász

Képzőmüv. Szemle, 1879. 12. sz. 151 l.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Az ujjáépitétett Semmelweis-házban elhelyezett Gömöry / utóbb Török , Király u. / patika munkái reliefek , 1813

Magyar Épitőművészet 1966&4. 42-43.l.

Szt. István Kiriszt. Dunaiszeg.

Tud. gyűjt.

1817. II., 175.

8. Új mivek és könyvek.

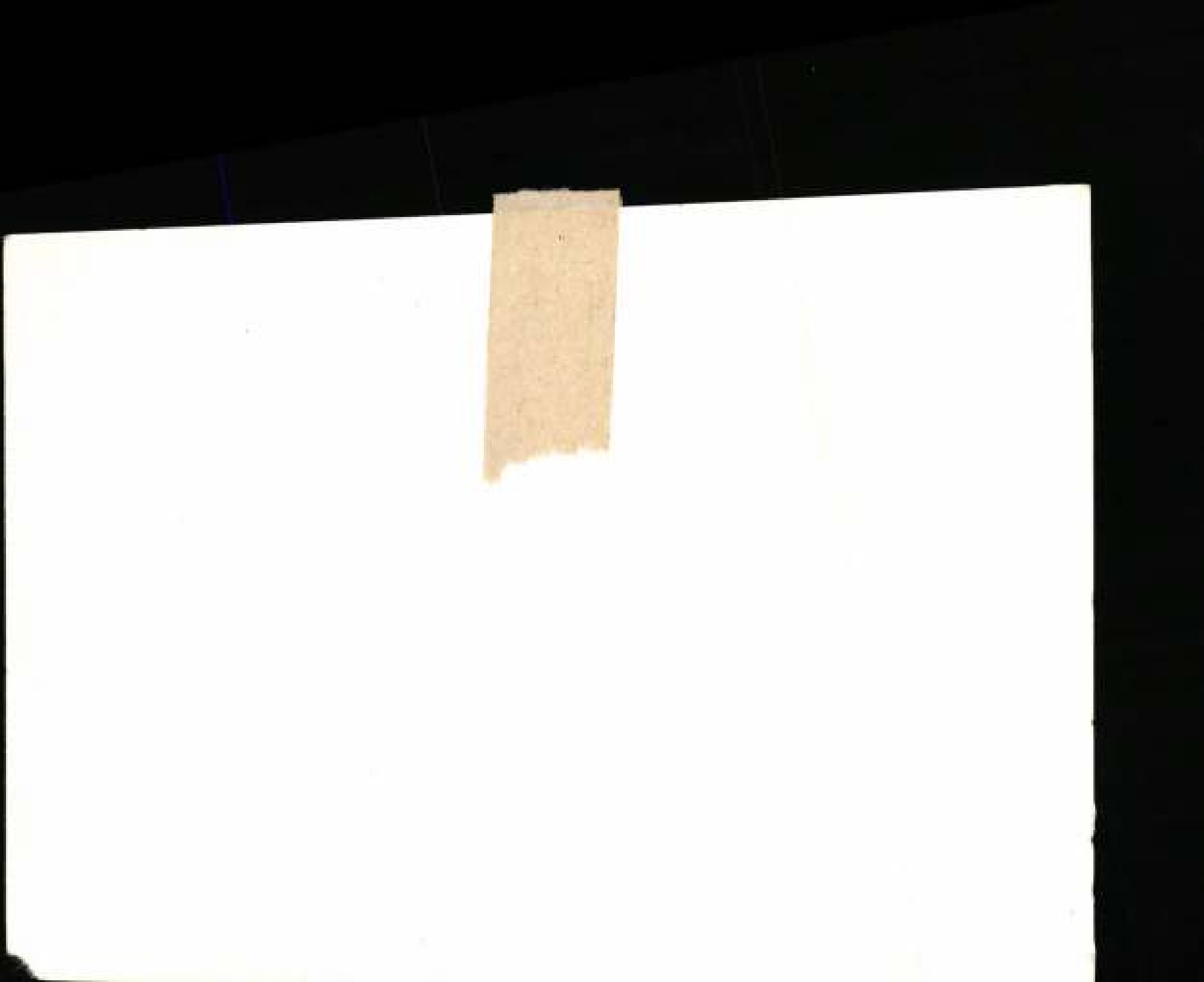

Dunaiszky Lőrinc

műve a józsefvárosi rk. plébániatemplom attikájón álló Szent József szobra. /1820/.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc szt.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

5081

Dunaiszki Lőrinc

faragta a Szt. Kristóf-szobrot (Váci u.-Kristóf tér sarok) - ez lett a tér névadója.

Barkóczi Péter: A Martinelli tér.

Budapest. 1972.1o.sz.3o-34.l.

Dunaipszky Lőrinc

alkotta az V. Apócai Csere János u. 5. sz.
ház lépcsőházának szobrászati díszét.

Berza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973 1335 l

52 l

Dunaipszky Lőrinc

alkotásai az I. Kriptina tér röm. kat. plébániatemplomban.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc

Stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973.

13351

6231

Dunaiszky Lőrinc

a bécsi Akadémián tanult, 1809-ben telepedett le Pesten; számos művet alkotott.

Berzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

2581

Dunaiszky Lőrinc

A Vigadó főhomlokzatának szobordíszéhez Dunaiszky Lőrinc már korábban készített vázlatokat, de végül a szobrokat Alexy Károly faragta ki 1863-64-ben.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Építés- építészettudomány. 1970. /2.köt/. 173-268.l.

193.l.

Dunaiszky Lőrinc

képzitette a Deák téri evangelikus templom szószékét.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

2361

Dunaiszky Lőrinc, szobrász
(kőfaragó)

A (VIII. ker.) József város plébania templomának szent József szobrát készítette.
[Dunaiszky Lőrinc, 1784-1833)

Puruczki Béla: Budapesti helynévek 971-976.

Élet és Tudomány, sz. 1972. máj. 26. XXVII/21.

szélesebb értelemben csak talapzatnak tekintette s rajta tartózkodott minden dísztől, hiszen üzleti táblák, cégérek amúgy is eltüntetnék a nem helyén való cicomát. A kétemeletet aztán mint egységet fogta fel s kétemelet magasságú pilaszterekkel fogta össze. A ház belső rendeltetésének a ház külsején való érzeztetése teljes mértékben sikerült s amit aztán játékos kedvében dísznek variált, az mind szervesen beleilleszkedett az architektonikusan egységes falmezőkbe.

Dekorativ elemei szegényesek, csaknem szárazak, de alkalmazásuk értelmes építő gondolkodására vall. Az oldal frontokat négy-négy pilaszteres alig kiálló rizalittal elevenítette meg; a főhomlokzaton két sarokrizalitot alakított szimmetrikus keretnek, amely keretben mint főmozzanat előlép a kapu fölött a vasrácsos balkon, akanthus fejezetü pilaszterek s ezeket koronázó balusztrádos attika. E szerkezeti aktiv díszítésen kivül alkalmazott passziv reliefdísz, mint az antik fejes medaillonok, kagylók és az empire korszakra, annyira jellemző kiterjesztett szárnyú sasok, a falból kiálló szerkezeti dekorációval — pilaszter, ablakráma, balkon — szemben a falsíkjába van ágyazva, mintegy falba faragottnak tetszik. Ez az értelmes és helyesen alkalmazott díszítés, mely nem bontja meg a fal vertikális síkját és nem akaszt a falra relief-képeket, s a szerkezeti dísznek az önálló járulékos dekorációtól való éles megkülönböztetése legszebb erénye ma is a Deák-téri Kemnitzer háznak (20. ábra). Az a körülmény pedig, hogy az átalakítás tervrajzán megjelölve sincsenek a dekoráció passziv elemei s a középrizalit hat pilaszterét az épületen négyre csökkenti, tanuság arra, hogy Brein Ignác az épület jellemèhez később szabta a reliefdíszt és nem akart gombhoz kabátot varrni.

Külön figyelmünkre érdemes az empire stilusú sárga háznak a főhomlokzati attikája (22. kép), mely három elemből áll; az attika mezejét elfoglaló epigrammából, melyet Brein a régi elsőemeletről alkalmazott ide, aztán a két szakaszos balusztrádból s az attikán heverő két török alakjából. A két törököt és a cimert Dunaiszky Lőrinc faragta így jegyezvén be

1822 február 19-én ezek költségvetését üzleti könyvébe: „Bildhauer Uberschlag über! Zwei ligenden Statuen in Orientalischen gustüm, *zwei Türken* vorstelend, eine Statue gros 7 schuh, das mitre Owal oder Wapen värmig, oben mit einer Kron oder sonst was imer gezirt nach Proporzion der zwei Statuen; ich pferpflichte mich die zwey Statuen vor den biligen Preis zum verfertigen 600 fl. und den mitren theil vor 200 fl suma 800 fl. der Stein darzu ist nicht mitgerechnet, *Herr v. Kemnitzer* können selbs mit die hiesigen Steinmetz Meister akordiren der den Sandstein der zuverschafen kan, gegenwärtig hat der H. Fessel den besten und dauerhaftesten Stein darzu"[7])

Az ovális cimer mellett heverő törökök szobrai darabos elnagyolt, *ható-formákat* nyujtanak, mivel nem közeli szemleletre, de magasban való hatásra készültek és Dunaiszky plasztikai készültségét, bár szapora munkássága következtében sokan gyárszerü üzleti vállalkozásnak minősítik tevékenységét, új oldaláról mutatják be. Dunaiszky műveinek tetemes része az intérieurt szolgálja s enemű szobrai, ha nem is dicsekednek elsőrendű eredeti invencióról, azonban külső megjelenésükben telve vannak intim finomságokkal, jól meglátott részletekkel és anyagszerű formákkal. Danaiszky helyes megitélésénél tehát a szobrászat mesterségi része irányadó; ő az anyag — kő, fa, alabastrom — természetéből csiszolja ki a formákat és a szobor zárt vagy szabad kompozicióját az anyagtermészetéhez szabja; nem kapatja el magát virtuozitásra, de higgadtan mérlegeli az anyag lehetőségeit. A két török megmunkálásában is csak azt adja, amit a homokkő porhanyós voltánál fogva megenged, elnagyolt, erős, nehezen elpusztítható formákat elsősorban azért, hogy az esővíz pusztítását ellensúlyozza, másodsorban azért, hogy a távoli szemlélő könnyen felismerhesse és megkülönböztethesse azokat.

A Kemnitzerház külső plasztikája után meglepetésszerűen hat az a két kútszobor, amely az épület udvarában áll. Azok, akik eddig némileg beletekintettek Pest ezidőbeli szobrászatába, mind hallgatnak e két szoborról. Pedig ugyancsak fontos művészettör-

téneti nyomokra vezetnek e szobrok. Az egyik Hermest, a másik Urániát ábrázolja ülőhelyzetben. Faragómesterüket ezidőszerint nem ismerjük, bármennyire is szeretnénk technikai készsége előtt meghajolni. Az Uránia szoborról mink is hallgatunk egyenlőre, hogy más alkalommal bővebben szólhassunk róla. A Hermes szobor ismertetését nem mi adjuk közre elsőkül, mivel annak az eredetijét a dán Lange már több mint kétévtizede elvégezte a Thorwaldsen emberábrázolásáról szóló vázlatában.[8]) Hisz ez a szobor nem más, mint a *Thorwaldsen* által 1818-ban Rómában befejezett Merkúrnak az utánzata bizonyos eltérésektől eltekintve (24. kép).

A római Merkúr, illetőleg görög Hermes szobornak a cselekvényét Thorwaldsen a görög mithosból vette. Zeus ugyanis szeretőjét, Iot tehénné változtatta, hogy őt féltékeny felesége, Hera boszujától megmentse. Hera azonban, hogy Iot szemmel tarthassa, a százszemű Argost bízta meg annak őrzésével. Zeus így nem tudván megközelíteni szeretőjét Hermesre hárította Io kiszabadítását. Hermes elmenvén Argoshoz, őt mindenféle elbeszéléssel mulatatta s ezáltal Argosnak minden gyanuját szétszórta ; éberségéből pedig hétágú sípja zenejével álomba ringatta s amint az a századik szemét is behunyta, Hermes kardot rántott és megölte Argost. A szobor azt a pillanatot rögzíti meg, amikor Hermes megállván sipolásában óvatosan kardot húz, hogy Argosba döfhesse. A pesti másolat csak abban különbözik Thorwaldsen eredetijétől, hogy Hermes általában izmosabb, erővel teljesebb, zömökebb és határozottan szilaj, továbbá kardját ravaszabbul rejti jobblábával és végül kardja még egészen hüvelyébe van dugva. Faragómestere tényleg farouche, szilajabb természetű lehetett, mint Thorwaldsen.

E Hermes faragómestere készítette a Hild József által 1828—1831 között épített és ma Lloyd néven ismert palota udvarára kútszobornak Hébet. A Lloyd Hébe szobrát előttünk már többen fedezték fel és megállapították róla, hogy arca klasszikus szépségű s ruházatának ügyesen rendezett redői pompásan

emelik testének szép formáit és a harmincasévek valamelyik kiválóbb szobrásza lehet a mestere, végül hogy mestere nevét az ismeretlenség és a feledés leple takarja.[9]) Sőt legújabban egy könyv hozza a a képét „Kútszobor a Lloyd épület udvarán" cimen minden egyéb magyarázat nélkül.[10]) Tehát ugyancsak népszerű szobor (23. kép).

Ez a szobor az örökszép Hébet, Zeus és Hera leányát, azon boldog időből ábrázolja, midőn még Zeusnak nektárt töltögetett; ebben a helyzetben, amint jobbjában korsót tart, baljával pedig nektárral telt csészet nyújt, Thorwaldsen örökítette meg 1816-ban szintén Rómában. S valóban a Lloydbeli szobor és Thorwaldsen Hébéje között átlagos szemléletre alig van külömbség. E Thorwaldsen nyomán készített másolaton az ismeretlen faragómester csak a hosszú redőket szaporította apró türődésekkel, az arcba abszolut nyugalom helyett némi mosolyt csalt bele s azáltal, hogy a chitont szinte nedvesen tapasztotta az alak idomaihoz, valamelyes érzékiséget csúsztatott bele.

Ha a Hermes és a Hébe szobor eredeti alkotások volnának, és nem Thorwaldsen műveinek a másolatai, akkor elsőrendű kérdés volna e kétremekmű mesterének a neve. Igy azonban módosított másolatokról lévén szó, melyeken a faragómester egyéni felfogása is megérzik, csak másodrendű a név kérdése és előtérbe tolódik az az általános nagyhatás, mely Thorwaldsen munkáiból egész Európára kiterjedt és Pestre, sőt Budára (Attila-körút 27. és 29. számú házak relief dísze) is elhatott. Thorwaldsennek ugyan egy magyar tanítványa, Ferenczy István, 1824 november 14-én Budán telepedett meg és lehet, hogy ő irányította Thorwaldsen e műveire a figyelmet; de már az ő művének tulajdonítani e két szobrot csak éppen olyan tévedés lenne, mint ahogy téves az a feltevés is, hogy a budavári Sándor mai miniszterelnöki palotának a reliefjeit Ferenczy faragta csak azért, mert ott lakott, holott e reliefek Kirchmaiernek szignált művei.

Források : Bpesti Székesfővárosi Levéltár. — [1]) Neure Kurier aus Ungarn 1791. 254—255. old. — [2]) Schmall Lajos: Adalékok Budapest történetéhez II. kötet. 1899. 11. old. — [3]) Doleschall : Das erste Jahrhundert aus dem Leben einer hauptstädtischen Gemeinde. 1887. 41 hold. — Die Stadt Pest von Joseph Leyrer. 1803. 26. old. — [5]) Verschön. Archiv. XXXVIII. 3148. sz. — [6]) Matricula civium Pesthinensium I. Abanno 1687—1815. — [7]) Dunaisky Laurentius Einschreib Buch a Szépművészeti Múzeum tulajdonában. — [8]) Julius Lange : Thorwaldsens's Darstellung des Menschen. Berlin 1894. 81—89. old. — [9]) Petrik Albert, Budapest régi szobrai Vasárnapi Ujság 1911. 24. szám és A régi Buda-Pest építőművészete II. rész. Bpest. 1911. 19. old. — [10]) Lechner Jenő : Képek Buda és Pest fejlődésének történetéből. Budapest 1918. 173. old.

24. HERMES
Kőszobor Thorwaldsen nyomán.

Pest város ujjáépítése XIX. század elején.

Hosszú éven át a nagy munkában.
A kies Pest lelke, őrszeme.
Garay: Pályaképek.

József nádornak a József-téren álló szobrára az van vésve, hogy „Pest városát ujjá alkotta." [1]) Ez a mondás a nagy nádor korszakalkotó munkásságára mutat rá, mellyel a szegényes külsejű Pest városát modern várossá alakitotta át. A pesti polgárság közvetlenül a nádor 1847 január 13-án bekövetkezett halála után igyekezett tartozó háláját leróni, midőn emlékének megörökítésére szobrot tervezett s a hálás pestvárosi polgárság kezdeményezésének és kitartásának tulajdonítható, hogy az ércszobor ma áll. József nádor úttörő munkássága nyomán tovább építettek az utódok s a kitartó munka meghozta gyümölcsét: Budapest ma világváros s szépségre és jóllétre a monarchia első városai között áll. Az ércszobor rövid mondásának kommentárjául készült e tanulmány, mely éppen olyan tisztelettel adózik a nagy nádor emlékének, a milyen szeretettel fogadta ő szivébe egy évszázaddal előbb a város ügyét.

Sajnos, meg kell cáfolnunk azt a regényes elméletet, mintha József nádor város építési tervét ifjú felesége kedvéért vetette volna fel. [2]) A város építési tervről megdönthetetlen hitelességű irások tanusítják, hogy 1804 végén fogant meg, a nádor fiatal felesége pedig már 1801 márciusában meghalt. [3]) Tagadhatatlan, hogy a nádor 1815 augusztus 30-ig özvegy maradt, az özvegység napjait azonban nem sulyosbbította kesergéssel, mert már 1803 farsang-

OKTÓBER

1	Sz	Remig	
2	Cs	Leodegár	
3	P	Kandid	Marastoni akadémia megnyit. 1846.
4	Sz	Assiss. Fer.	* Bárczy István 1866. — Lipótvárosi
5	**V**	Placid	szt. István templom alapkő 1851.
6	H	Brunó	
7	K	Rózsafüzér	
8	Sz	Magy. N. A.	
9	Cs	Ar. Dénes	* Weber Antal é. 1823—1866.
10	P	B. Ferenc	
11	Sz	Placidia	
12	**V**	Miksa	Rudolf szobor leleplezése 1908.
13	H	Kálmán	* Glatz Oszkár f. 1872. — † Lotz
14	K	Kalliszt	Károly f. 1833—1904.
15	Sz	Teréz	* Dunaiszky László sz. 1822—1904.
16	Cs	Gallusz	— Petőfi szobor leleplezése.
17	P	Hedvig	
18	Sz	Lukács	
19	**V**	Alk. Péter	† Prixner Gottfried rézm. 1746—1819.
20	H	Irén	* Körmendi Frim Jenő sz. 1886. —
21	K	Orsolya	Károlyi Sándor szobor leleple-
22	Sz	Kordula	zése 1908.
23	Cs	Ignác pátr.	
24	P	Ráfael	
25	Sz	Al. Margit	
26	**V**	Dömötör	† Fadrusz János sz. 1858—1903.
27	H	Szabina	
28	K	Sim. és Juda	
29	Sz	Narcisz	* Steindl Imre é. 1839—1902. —
30	Cs	Rod. Alfonz	* Kőrösfői Kriesch A. f. 1863.
31	P	Lucilla	Deák-téri evang. templ. alapkő 1799.

11. SZENT BORBÁLA

Dunaiszky Lőrinc műve 1809—1818 között.

Faszobor a buda—krisztinavárosi plébánia templomban.

NOVEMBER

1	**Sz**	**Mindensz.**	
2	**V**	Viktor	† Holló Barnabás sz. 1866—1917.
3	H	Halottak n.	
5	Sz	Imre herceg	* Kasselik Jenő é. 1835—1910.
4	K	Bor. Károly	
6	Cs	Lénárd	
7	P	Engelbert	† Stettner Sebestyén f. 1699—1758.
8	Sz	Gottfried	
9	**V**	Tivadar	Anonymus szobor felállítása 1903.
10	H	András	Pesti Müegylet megalakul. 1839. —
11	K	Márton püsp.	* Hampel József régész 1849—1913.
12	Sz	Márton vért.	
13	Cs	Koszt. Szan.	
14	P	Jozafát	† Zitterbarth Mátyás é. 1803—1867.
15	Sz	Gertrud	* Poll Hugó f. 1867. — † Bobula János é. 1844—1904.
16	**V**	Ödön	
17	H	Csod. Gerg.	
18	K	Ottó	
19	Sz	Erzsébet	* Schulek Frigyes é. 1841.
20	Cs	Val. Bódog	Lánchid megnyitása 1849.
21	P	B. A. bemut.	† Kisfaludy Károly f. i. 1788—1830.
22	Sz	Cecilia	
23	**V**	Kelemen	
24	H	Ker. János	Kossuth Mauzoleum avatása 1909.
25	K	Katalin	* Göröncsér Gundel József f. 1881—1908.
26	Sz	Konrád	
27	Cs	Virgil	
28	P	Kreszcenc	† Roskovics Ignác f. 1854—1915.
29	Sz	Szaturnin	Nagy Kristóf-szobor felállítása 1833.
30	**V**	András ap.	† Ipoly Sándor f. 1858—1903.

12. KERESZTELŐ SZENT JÁNOS

Dunaiszky Lőrinc műve 1825.

Faszobor a buda—krisztinavárosi plébánia templomban.

Dunaiszky Lőrinc
nobrár

Schoen Arnold:
Pest-budai művészeti almanach az 1919. esztendőre.
Bp.

13.

Szent Jeromos —
Dunaiszky Lőrinc ismol
1825.
Fanabor a buda-krisztina-
városi templomban

12.

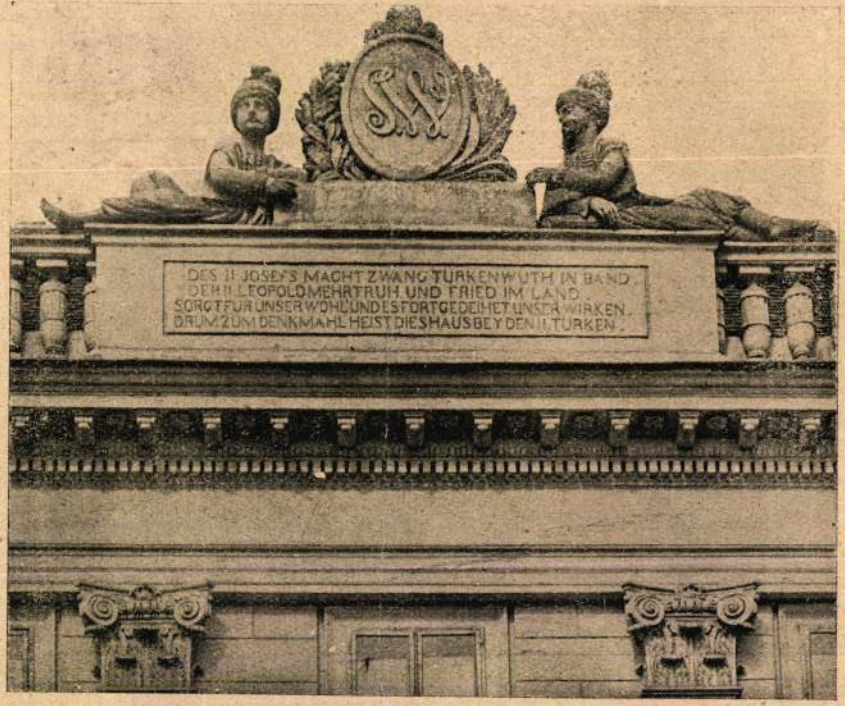

22. A két török. Oromdisz.
Dunaiszky Lőrinc műve 1822.

23. Hebe
kőszobor Thorwaldsen nyomán.
A Lloyd palota udvari fülkéjében.

11.

10.

Dunaiszky Lőrinc
szül 1809 – 1818. között
Faszobor a buda-kőszt.-
tiniavarisi plébánia –
semplomban.

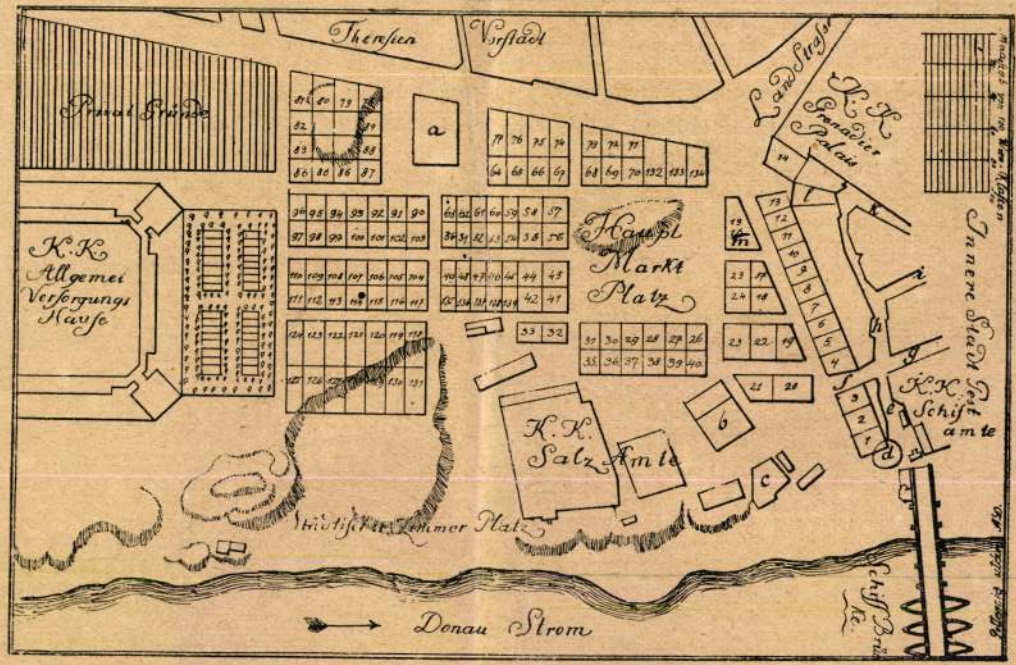

18. A pesti Lipótváros szabályozási terve.
Pollencig József rézlapja nyomán rajzolta Ada Dezső.

Der grosse Plaz zwischen dem ehemaligen Waiznerthore und dem k. k. allgemeinen Versorgungshause war eine ungleiche Ebene, wo man mit Mühe durch den Sand waden mußte, um zu dem Hezamphitheater, oder in das allgemeine Versorgungshause zu kommen.

Unter dem Präsidium Sr. Excellenz des Herrn Grafen Karl Zichy, war es dem königlichen Kameraladministrator des Pester Bezirks, Freiherrn von Schilson vorbehalten, den glüklichen Einfall zu haben, auf diesem Plaze eine Stadt anzulegen, die einstens, wenn sie ausgebauet ist eine Zierde von Pest sein wird.

Wie dieses Projekt durch die höchste Genehmigung Sr. Majestät die gehörige Sanktion erhalten hatte, wurde rasch Hand ans Werk gelegt. Nach dem hier beigelegten Grundrisse, wurden die Strassen, der Hauptplaz und die Häuserstellen ausgestekt, die ganze Flache planirt, die Strassen gepflastert, und das ehemalige Waiznerthor nicht nur abgebrochen, in dem kurzen Zeitraume von 7 Wochen, sondern auch alle vorher in Unordnung da gestandene Markt- und Speisehütten weggeräumt, und auf dem grossen Plaze die Markthütten in vier regelmässigen Abtheilungen oder Quareen gestellt. Man sah es mit Erstaunen, wie durch die unermüdete Aufsicht des Freiherrn von Schilson, und die thätige Verwendung des kön. Pester Stadtmagistrats diese Sache so schnell zu Stande kam. Die Häuserstellen um dem Plaz und alle jene an der innern Stadt Pest sind schon verkauft, und auf einigen wachsen bereits die Mauern aus der Erde hervor.

Erklärung der Buchstaben:

a Hezamphitheater des Herrn Sebastian Tuschel. b. k. k. Hauptdreisigstamt. c. Privat gebäude. d. Abzubrechende Rundelle. e. Brükengasse. f. Ehemaliges Waiznerthor. g Waizner gasse. h. Schiffgasse. i. Servitenplaz. k. Bekengasse. l. Neu durchzubrechendes Thor. m. Neues kon. städtisches Theater.

19. A Lipótváros szabályozásának a programmja.
Magyarázat Pollencig tereprajzához.

VI. tábla

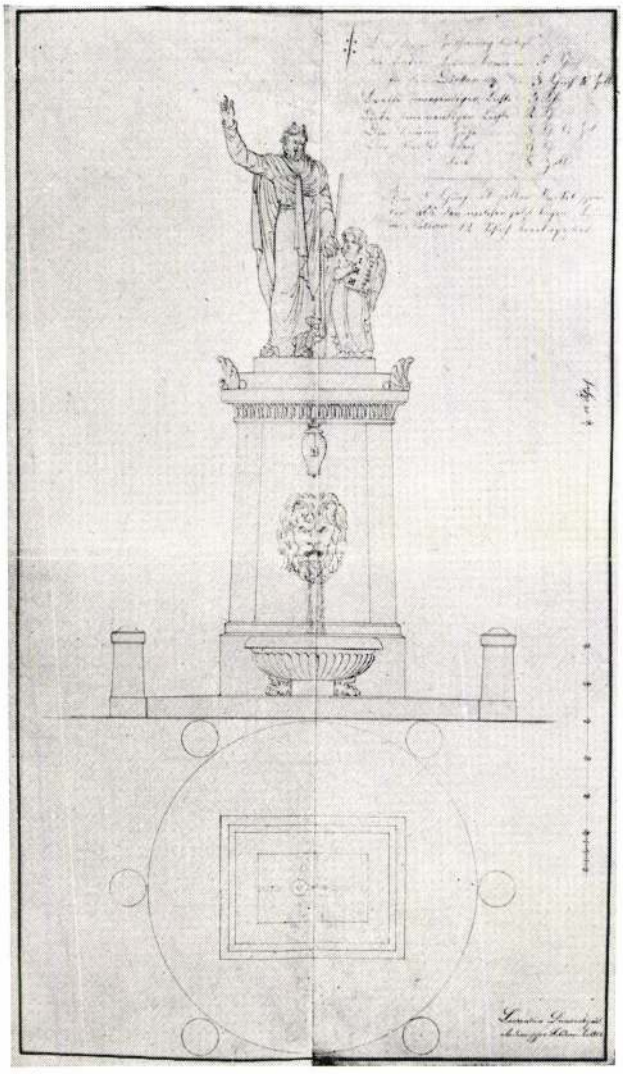

Dunaiszky Lőrinc: A Ferenciek-terére készülő kút terve.
(Fővárosi Levéltár. Int. 4919. a. n. sz.)

Dunaiszky Lőrinc

ród

z

Marczevicz

DUNAISZKY LŐRINC

séről értesíti Pyrkert. A szobor feltehetően 1833-ban került Egerbe, Casagrande személyesen hozta Velencéből.

Irod: Szmrecsányi 1927, 560–566; Heves II. 1972, 175; Pusztai 1973, 92.

264 Terv az egri székesegyház oromcsoportjához 79. TÁBLA

tusrajz 38 x 22 cm
Felirata a Szeretet nőalakja alatt: Magna et Caritas. La Carita la figuro come maestra nell' Amore di Dio, e del prossimo, come insegna S. Paolo-Caritas fraternitatis invicem diligentes – Quindi con due putti che a vicenda s'abbracciano – l' Amor di Dio, e del prossimo – distinti uno con fiamicella sopra la fronte e rivolto a fornirsi di Dio avendo l'altro in una mano fromento ed uva, per se e per gl'altri
A Hit szobra alatt: Sola Fides sufficit. Idea dell Autore. La Fede ha la croce ed il calice soliti emblemi: la poggia poi sopra le leggi Cristiane ed antiche che costituiscono la nostra credenza ed il potere die essa indicato nelle chiavi.
A Remény szobra alatt: In Te Domine, speravi. Umilia il cuore a Dio, e per i meriti di G. C. Tanto nelle buone come nelle anverse cose di questo mondo spera rimedio e pascia la vita eterna; l'ancora che ha il Genietto é il solito atributto: le spine ed il fiori in una mano indicano, e il cercio nell'altra l' eternita.
Eger, Heves megyei Ltár. Érseki Gazd. Ltár. Tervek II/2 g.

A tervrajz, az egri székesegyház főhomlokzatán álló központi szoborcsoport első variánsa, feltehetően 1832–33-ban készült Velencében, amikor Pyrker érsek Cicognaraval való levelezése útján kérte fel a művészt, hogy az általa megadott program szerint az épülő székesegyház szobrászati díszeit készítse el.

A vázlat 1834–35-ben kisebb eltérésektől eltekintve meg is valósult.

A Hit allegórikus nőalakja az ikonográfiai hagyományoknak megfelelően keresztet és kelyhet tart. Balra tőle a Szeretet nőalakja áll, két gyermekkel, melyekkel a Pál apostol tanítása szerinti isteni és felebaráti szeretetet fogalmazta meg. Kezével a Hit tartotta kehelyre mutat.

A szoborcsoport harmadik alakjában, a Reményben, az örök életben vigasztalást kereső lélek szimbólumát formálta meg. Érzelmesebb, mozdulataiban is sokkal lágyabb megoldású a többinél, mellette kis géniuszok, kezében az örök életet jelképező kör és a reményt szimbolizáló horgony.

Irod: Voit 1934, 50–56; Pusztai 1973, 93–94.

DUNAISZKY LŐRINC (Libetbánya, 1784 – Pest, 1835)

A 19. század első három évtizedének egyik legtöbbet foglalkoztatott szobrászművésze. A libetbányai asztalosmester fia 1800-ban Besztercebányára kerül egy Barger nevű fafaragó műhelyébe, majd 1804-ben beiratkozik a bécsi Akadémia szobrászati osztályára, ahol H. Füger és J. M. Fischer tanítványa. 1809-ben Pesten telepedik le és az 1810-es évek közepétől már szinte az ország minden részéről kap megrendeléseket. Monumentális, gazdag szobrászi díszekkel ellátott oltárokat és szószéket farag és tervez. Az itt kiállított terve alapján kivitelezi az iharosberényi rk. templom oltárának tabernákulumát 1826-ban (Kat 267). Számos portrészobrot készít főnemesi megrendelésre. Legtöbbje ma már fellelhetetlen. A művészettörténeti szakirodalom 34 síremlékéről tud, melyek

Művészet Magyarországon 1780–1830
MTA MKCS – MNG Gy. 1980

többségükben alakosak voltak. Vidékre szállított síremlékei közül az 1818-ban Baján felállított Lagner síremléket, valamint Tessedik Sámuel Szarvason álló síremlékét (1822) ismerjük. Hasonló jellegű emlék Muslay Gábor epitáfiuma (Rád, rk. templom), melyet a művész az elhunyt domborműves mellképével díszített (1818). Az itt kiállított síremlékmodellje (1833; Kat. 265), melynek felépítése, témája (négyzetes mezőben gyászoló női alak) Dunaiszkynál a leggyakrabban alkalmazott típus.

Ugyanezt az igényt fejezik ki Dunaiszkynak a mitológiai alakokat és eseményeket megörökítő szobrai is. Több vallási tárgyú önálló szobra ismert, ezek egyikének mintadarabjául készülhetett az itt kiállított kisméretű, felettébb igényes Ecce Homo szobrocska. 1828-ban a Ferenciek terére szánt közkút pályázatra készítette terv – mely egykori tanárának, J. M. Fischernek a bécsi Franziskaner-Platzon álló Moses-Brunnját utánozza – ugyan első díjat nyer, de anyagi nehézségek miatt nem kerül kivitelezésre (Kat 268).

Dunaiszkyt nem egyszer vádolták, hogy anyagi biztonsága érdekében a „tömegtermelés" rabjává válva, nem értette meg a művészet társadalomformáló jelentőségét, s így „nem születhettek olyan hazafiúi ábrándokon nyugvó művei, mint amilyenek fiatalabb kortársát Ferenczy Istvánt lelkesítették." (Lyka 1943.)

A kor új stílusáramlatának, a klasszicizmusnak formai jellegzetességeit azonban megértette, s a bécsi akadémia szobrászati stílusát eredménnyel ültette át hazai talajba.

265 Síremlékterv 79. TÁBLA

gipsz (festett), 60,5 x 49,3 cm
Jelezve az oszlop alján: DUNAISKY. SC. 1833.
MNG, Szobor O., ltsz. 2607

A gipszdomború gyászoló női alakot ábrázol, aki egy kőtömbön ül, homlokát egy félbetörött oszlop szélére helyezett jobb kezére támasztja, leeresztett baljában mákgubókból font koszorút tart. Az oszlop tetején hajó alakú mécses.

A terv a Canova által újjáélesztett attikai sztéléformák hatását mutatja. A típus első hazai alkalmazója Dunaiszky Lőrinc volt: Lagner (1818), valamint a Hofmeister síremléken (1824) már ezt a gyászoló nőalakot láthatjuk.

Ez a modell letisztultabb, arányaiban, formáiban s mintázásában is kiérleltebb az előbbieknél, mintegy betetőzése a művész ezirányú próbálkozásainak.

Rokontípusa Ferenczy Kulcsár síremlékének (Kat 275), de Dunaiszky műve érzelmileg és plasztikailag gazdagabb. 1905-ben az örökösöktől történt vásárlás útján került a SZM, majd a MNG gyűjteményébe.

Irod: Petrovics 1932, 10; Kenczler 1908, 341; Pusztai 1972, 23.
Kiáll: SZM Modern szoborgyűjtemény 1926, 1932.

266 Ecce Homo 78. TÁBLA

fa, 22,5 cm
Felirata az oszlop előlapján: ECCE HOMO
MNG Szobor O., ltsz. 2606.

Hatszögletes talapzaton álló gömbdíszes oszlop mellett áll a töviskoronás Krisztus. Egy-

másra fektetett kezeiben buzogányszálat tart. A kisméretű fafaragvány, mely minden valószínűség szerint mintaszobornak készült, Dunaiszky örököseitől került a SZM, majd a MNG szoborgyűjteményébe 1905-ben.

Irod: Csap 1968 I/a 303.
Kiáll: MNG Kisplasztikai Kiállítás, 1958.

267 Oltárterv (Iharosberény rk. templom) 79. TÁBLA

tollrajz, 52,5 x 36,2 cm
Felirata: a lap felső sarkában ceruzával írt német nyelvű szöveg: Dass Crucifix kommt oben zustehen aufs Tabernkel in der Nischen kommt der vor am Kubich die Fliegel bey den Engel samt Pandel um Knöpfel werden vergold
Jelezve: Laurentius Dunaisky akademischer Bildhauer, verfertigt 819.
MNG Grafikai O., Itsz. 1905–1390

A gondosan kivitelezett tervrajz a 19. század elején leggyakrabban előforduló oltártípus tabernákulumos sztipeszét mutatja. Alul a kiterített alaprajz, a sztipesz felülnézeti képe a térdelő angyalok, a gyertyatartók és a tabernákulum jelölésével.

A sztipesz kétlépcsős talapzatra helyezve, előlapján körös mezőben görögkereszt-motívum.

Középen emelkedik az oszlopokkal alátámasztott tabernákulum, benne feszület, a timpanonban Agnus Dei. Tetején gyertyatartók által közrefogott monstrancia.

A tabernákulumtól jobbra és balra 3–3 gyertyatartó, a széleken egy-egy kezét melléhez emelő angyal.

1822-ben az iharosberényi rk. templomban a rajzzal teljesen megegyező oltárt állított fel fából. A rajz több más hasonló rendeltetésű lappal és szoborral együtt 1905-ben vásárlás útján került A SZM, majd 1957-ben a MNG grafikai gyűjteményébe.

Irod: Kenczler 1908, 344; Pusztai 1972, 26.

268 A pesti Ferenciek terére szánt közkút terve 79. TÁBLA

tus, 28 x 46 cm
Jelezve: Laurentius Dunaisky del. akademischer Bildner Ao. 1828.
Felirata: A lap felső jobb sarkában német nyelven feltüntetve a méretek. Alatta magyarázó szöveg: – Die 3 Schuh ist selber Stadtel schreiber, als der welcher jetzt beym Brunn in Natura 12 Schuh breit –.
BFL. Int 4919.

A Pest város vezetősége által 1828-ban kiírt kútpályázatra beérkezett tervek közül az egyik legsikeresebb, mely anyagi okokból nem kerülhetett kivitelezésre. A tervlapon a kút alap, valamint szembenézeti rajza jelenik meg. Szerkezetének lényege egy hasábalakú tömb, melyhez a főnézetben kagyló illeszkedik, felette oroszlánfejes vízköpő és lámpás.

A tömböt lezáró akroterionos párkányon Mózes és a tíz parancsolat tábláit tartó géniuszalak áll. Mózes alakjának szerepeltetése a kútsémák ismert ábrázolásai közé tar-

tozik. A szobrászati elképzelés J. M. Fischernek a bécsi Franziskaner-Platzon lévő Mózes kútjával azonos.

Irod: Marczevich 1931, 35–40, 58; Czétényi 1977, 15–20.

FERENCZY ISTVÁN (Rimaszombat, 1792 – Rimaszombat, 1856)

A 19. század első felének legjelentősebb magyar szobrásza. Iparoscsaládból származott, apja megbecsült lakatosmester volt Rimaszombatban. Ferenczy a rimaszombati református gimnáziumban tanult, majd apja műhelyében szabadult fel 1809-ben. Vándorútra indul, Budán dolgozik Balás András lakatos műhelyében, közben Rauschmann János rajziskoláját látogatja. 1814-ben Bécsbe ment, ahol lakatossegédként dolgozott, (Wilhelm Thüriet műhelye) de „Rajz Oskolába" is járt. 1815 évégn felvétette magát az Akademie der vereinigten bildenden Künste vasárnapi – iparoslegények számára rendezett – tanfolyamára érmészetet tanulni. (Ferenczy levelek, 63. Meller 1905.10.) 1817-ben Solon fejét ábrázoló acélérmével díjat nyert. 1817 májusában már mint rendes növendék tanul az akadémia érmészeti osztályán. Tanárai J. M. Fischer és J. Klieber voltak. A bécsi tanulóévek egyetlen kézzelfogható emléke a kiállításon is bemutatott egyoldalas acélérme: A Béke allegóriája (Kat 276).

1818 tavaszán elindult Rómába, először A. Canovánál próbált munkát vállalni, sikertelenül, majd az ekkor Rómában dolgozó B. Thorwaldsen műhelyében sikerült lábát megvetnie. Egy Bécsből hozott metszet alapján hozzákezdett Csokonai Vitéz Mihály mellszobra kifaragásához (1818. aug. 3 Kat 269). 1820 körül önálló tervezésű munkába kezd: A szép mesterségek kezdete c. szoborhoz, melyet a közvélemény élete főművének tart. Az 1819–20-as évekből több rajztanulmánya ismert, melyek főként drámaillusztrációk, de található közöttük antik mellszobrokat és középületeket megörökítő vázlat is (Kat 273). Foglalkozott éremveréssel is. A kiállítoson bemutatott Hunyadi és VII. Pius emlékérmek a korai római évek termékei (Kat 277).

1822-ben a Szép mesterségek kezdete c. szobrának elkészültekor azt és Csokonai mellszobrát Magyarországra küldte. A szobrok hazai fogadtatása rendkívül lelkes volt. 1824-ben ő maga is hazatért. 1825–30 között több portrét, vallásos tárgyú szobrot, oltárt és síremléket készített. (Üdvözült lélek, Vál rk. templom; 1825; Szt. István mártír, oltárszobor, Esztergom székesegyház, 1828; Kultsár István síremléke, Bp. Belvárosi tmpl. 1829–32; Tiszolc, ev. tmpl. oltára 1825; Kazinczy Ferenc 1828; MNG; Ürményi József, Vál rk. tmpl. 1828; Rudnay Sándor, 1831. Esztergom Keresztény múzeum,másodpéldány MNG) (Kat 272).

Mindezekből kitűnik, hogy Ferenczyt megrendelői ellátták ugyan feladatokkal, de ezek a megbizatások nem találkoztak mindig a művész előtt lebegő nagy célokkal. Mindezek ellenére korának kiemelkedő személyiségei: Döbrentei Gábor, Fáy András, Kazinczy Ferenc állanak melléje, hogy munkáját segítsék. 1832-ben a Tudományos Akadémia tagjai sorába veszi.

Az 1830-as években megrendelőinek tábora megcsappan, főleg síremlékeket és portrékat készít. (Virág Benedek síremléke 1834; Rédey emlék 1834. Nagyvárad; Brunszvik síremlék, 1834–38, Alsókaporna; Forray síremlék 1836, Soborin ev. tmpl.; Szánthó síremlék 1834–38, Kecskemét ref. gimn.) Arcképei: Fáy András, 1834; Pólya

265

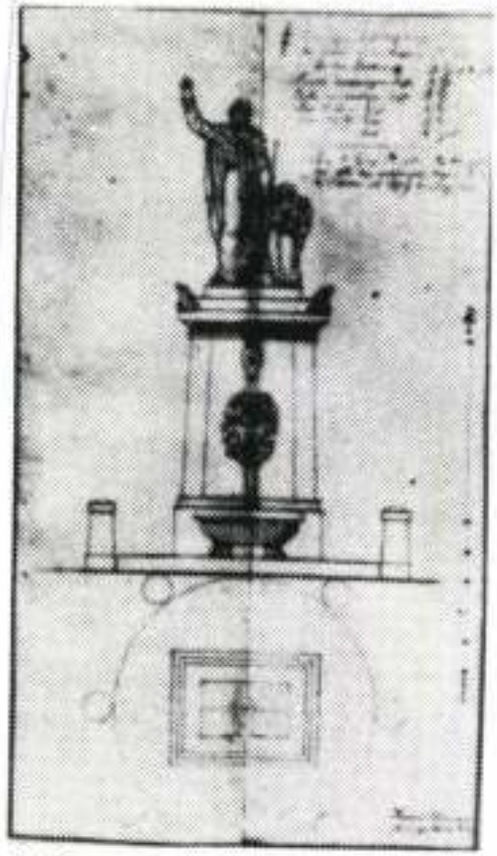

268

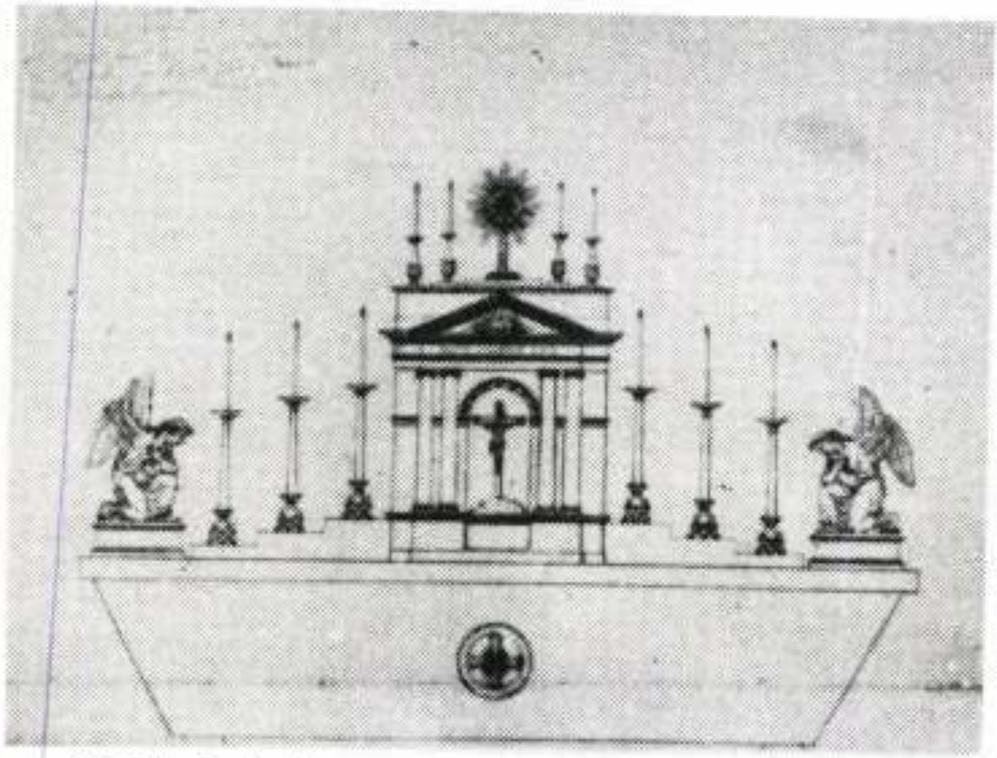

267 (részlet)

271

259

260

276

257

257

266

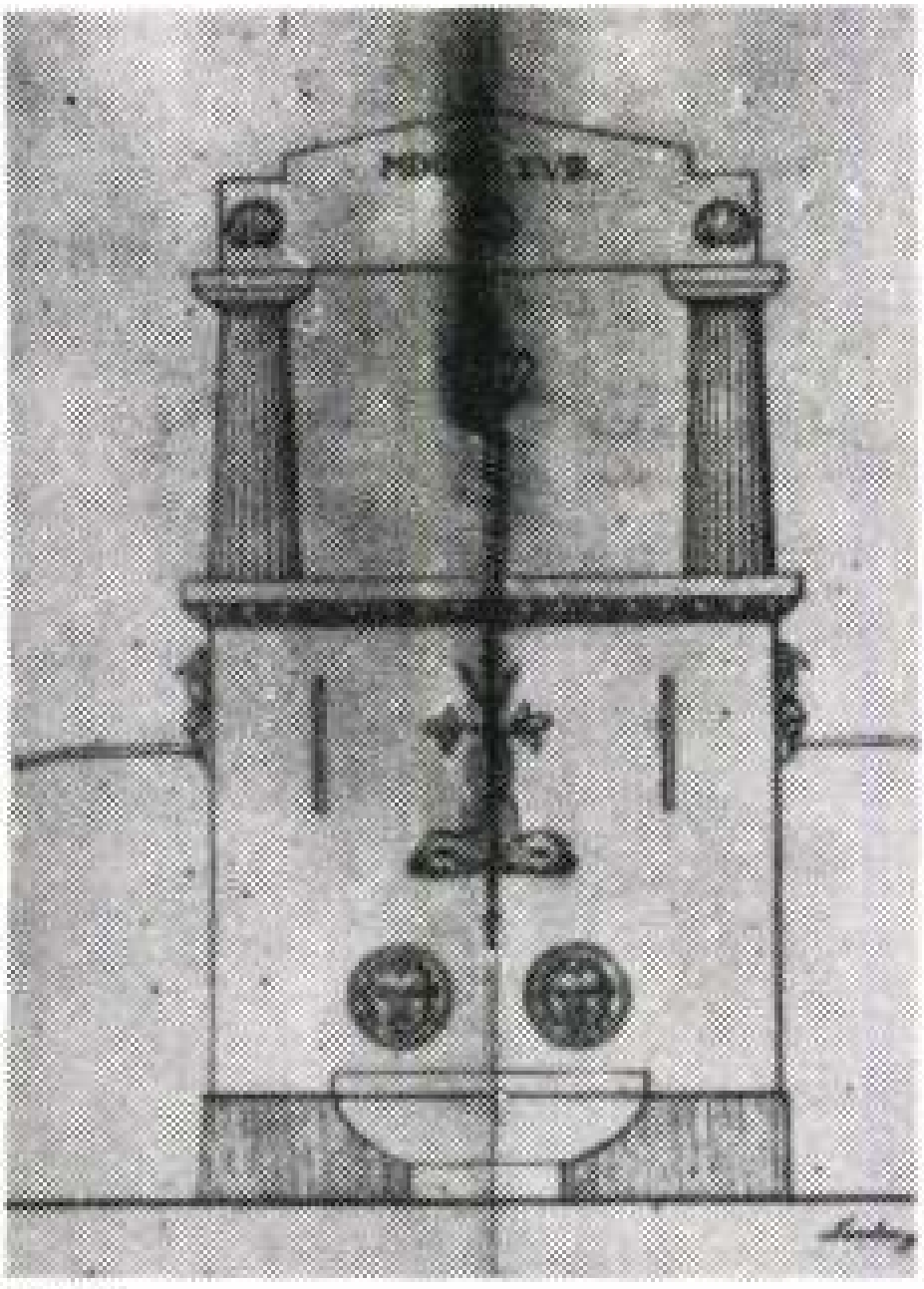

287

VII. tábla

Dunaiszky Lőrinc: Ferdinánd főherceg mellszobra.
(Budapest, Vármegyeháza.)

DUNAISZKY LŐRINC

M.D.K.

Radnay Oszkár: Modern szoborgyüjteményünk.

/Illusztrációkkal/

Az az óriási lendület, mellyel a magyar müvészet nem is egészen egy évtized alatt a vezető nemzetek sorába jutott, felrázta a közérdeklődést is. A tárlatok eseményekké váltak, tizezrek látogatják és a közönség egyre hangosabban áhitozott olyan stabil, rendszerbe foglalt képzőmüvészeti anyagra, amiből az egész magyar fejlődés lendületét végigfigyelhesse. A Szépmüvészeti Muzeum e kivánságnak és hivatásának megfelelően - csaknem egy esztendei gondos munka árán - megnyitotta végre azt a 169 müdarabból álló kollekciót, amely nagyjában felöleli az utolsó két század szobrászatát.

Az első fülkében a kronologikus sorrend Ferenczy Istvánnal, az első tudatosan müködő magyar szobrászmüvésszel kezdődik. Hat arcmás és egy pompás genre-márványszobor képviseli a jeles mestert, aki szellemi és nemzeti felfrissülésünk korának, az 1800-as éveknek szülöttje. Rimaszombatból indult el, mint vándor lakatoslegény, hogym a bécsi müvészeti akadémia ércmetsző osztályára eljusson. Ott Klieber tanár tanitványa lesz, aki a nagytehetségü ifjut ösztöndijjal Rómába küldi, ahol csaknem tiz esztendőt tölt el munkában és tanulással. Mikor visszajön hazájába, a fővárosban telepszik le és nehéz küzdelmeket viv a táblabiróvilág közönyével. Legjobb alkotásai közül való az itt kiállitott Kazinczy Ferenc szobra, melynek másodpéldányát a Magyar Tudományos Akadémia faragtatta ki a müvésszel 1847-ben. Pom-

pás a Fáy András portré, továbbá Széchy Mária és Schodel Róza énekesnő mellszobra. A "Pásztorlányka" cimü szimbolikus genre-márványszobra a Nemzeti Muzeumból került át ide.

Ferenczy István müvészete - mestereinek hatása alatt - az uj klasszicizmus szellemében fejlődött. Finomkodó stilussal készültek szobrai, melyeknek patetikus modora különösen a Kazinczy arckép-szobrán és a müvészet keletkezéséről regélő genre-jén érződik szembeszökően. Az ő hatása alatt növekedett melléje egymásután Dunaiszky Lőrinc budai faragómester, majd Engel József, Alexy Károly, Dosnay Károly, Izsó Miklós és Kugler Ferenc, akiknek részben tanitómestere, részben szellemi irányitója volt. Ők képviselik a magyar szobrászat első generációját, a német és francia hatásokon épült ujbarok és klasszicizáló, patetikus stilus-korszakot, amely után, szinte minden átmenet nélkül, a nemzeti érzés és vele az idegen hatásoktól elkülönülő nemzeti stilus jelentkezik a szobrászatban.

Izsó Miklós, aki Ferenczy Istvánnak volt növendéke, majd Bécsben és Münchenben folytatta tanulmányait, mindjárt első alkotásaiban magyarnak mutatkozott. A "Busuló juhász", mely most a muzeumban van, általános feltünést keltett és Izsó keresett müvész lett; egyre-másra alkotta meg az Alföld magyar néptipusainak genreszobrait. Táncoló paraszt-alakjai közkeletüek lettek. Ezekből egész terrakotta vázlat-kollekciót állitott ki a muzeum egy Izsó-vitrinben. A magyar szellem közben tovább szélesedik és Huszár Adolf müveiben folytatódik a maiak felé. Huszár Adolf "Huzd rá cigány"-a a 60-as évek egyik nevezetes

eseménye, a népszinmüvek virágkorának hangulatából fakadt és hatása jól érződik Huszárnak budapesti Petőfi-szobrán, sőt egy-két momentumban dunaparti többi szobrain is (Eötvös, Deák Ferenc).

Az átmenetet innen a finomkodó naturalizmusba Kugler Ferencnek kiállitott Pulszky-siremlék-reliefje adja. Ez a márványdombormü a magyar szobrászat legjelesebb értékdarabjai közül való és disze a kiállitásnak. Utána szinte szembeszökően látszik az az ujabb művészeti változat, melynek képviselői Zala György, Fadrusz János, Donáth Gyula, Stróbl Alajos, Róna József és Telcs Ede. Közülök az öt első egységes stilust képvisel és ez a stilus a monumentális naturalizmusban csucsosodik ki, bár az ujbarok ünnepiségét és pátoszát sem veti le egészen.

Zala György a milleniumi emlékmü, a parlament előtt álló Andrássy lovasszobor, a budavári 48-as honvédemlék és az aradi Vértanuk emlékének alkotómestere. Ebben a gyüjteményben, arcképszobrain kivül ott van a hires "Mária és Magdolna" hatalmas szoborkompoziciója, amely mesterének minden müvészi jellegzetességét elénk tárja.

Fadrusz Jánost, a korán elhunyt világhirü mestert csupán a farkasokkal viaskodó Toldi-jának bronzmásolata képviseli: Donáth Gyulát is csak egy szobor - igaz, hogy remekmü! - a "Halál angyala" reprezentálja. Stróbl Alajos müvészete azonban teljes szépségében áll előttünk az "Anyánk" nagyméretü, csudálatos márványszobrával és "Géniusz" cimü portréjával. Róna József müvészetét pedig barokhatásu Bacchus-szobra és reliefszerüen komponált, kissé disharmonikus"Zsuzsanna és

az öregek" márványcsoportja képviselik.

Ebből a müvészeti változatból Telcs Ede vezet át a ma uralkodó "modernizmusba", amely jelző egy egészen szétfolyó, kialakulatlan müvészeti "akarást" határoz meg. Telcsnek a "Góliát"-ját látjuk, a "régiek" stilusában megalkotva, mig a nemrég kiállitott "Toronyépitő"-je merész lendülettel már a modernizmus jegyében született. Plakettjei közül is egyik a naturális, másik a kereső stilust bizonyitják. Értékben pedig Telcs Ede az a magyar mester, akinek majdnem minden alkotása az egyetemes magyar müvészet egy-egy kiemelkedő eseménye.

A második terem a modern müvészeké, akiknek elrendezési sorrendje Simay Imre dekorativ állatszobrával kezdődik. Ezen az oldalfronton áll Cser Károly életnagyságu hires bronzszobra is, a "Győztes"; ez a férfiakt a jeles mester hatalmas tudásáról és invenciójáról tesz tanuságot. A "diadalmas férfit" ábrázolja, amint átköti homlokát a győzelmi szalagjelvénnyel. Sorban következnek aztán Körösfői-Kriesch Aladár finom márvány-portréja, Ligeti Miklós kis Anonymusa, Damkó József remekbe készült "Definitor" cimü terrakotta portréja, Kisfaludi-Strobl Zsigmond barokkosan vibráló "Venczell Béla arcmása", Tóth István pompásan megkomponált "Déli pihenő" bronzgenreje, Sidló Ferenc finom "Primaverá"-ja, Horvay János "Beethoven"-je, Szentgyörgyi István klasszicizált "Kigyóbüvölője", Moiret Ödön egy érdekes márványaktja, Pásztor János néhány szép aktja és "Bucsuzkodás" cimü hires magyar genréje, Sámuel Kornél végtelenül finom

márvány-reliefje és a "Menekülő" cimü bronzszobra, Ferenczy Béni elfinomitott bronzportréja, Orbán Antal markáns terrakotta fejtanulmánya és Lux Elek quattrocento-finomságu márványportréi. Az érem és plakettanyagban Beck Ö.Fülöp nagy kollekciója mellett Reményi József, zsákodi Csiszér János, Fémes Beck Vilmos, Berán Lajos, Murányi Gyula és Esseö Erzsébet vannak képviselve.

A külföldi szoborgyüjtemény büszkeségei a francia Rodin és a belga Meunier. Itt van Rodin világhirü márvány-kompoziciója, a "Tavasz ébredése", Laurens festő portréja, az "Ebredő ifju" életnagyságu bronzszobra és a párisi Hugo Viktor szobor mellékfigurájának szánt "Nereidák" bronzvázlata. Meuniert pedig a "Hajóvontató", egy remek bronzfej, nagyszerü életnagyságu dokkmunkása és több kisebb bronz-szobra reprezentálja. Mellettük képviselve vannak még Lagae, Dubois, Stoltenberg-Lerche, Rombaux, Hildebrand, Zügel, Liipola György Budapesten élő finn szobrász, Stappen, Franges, Zutt és Maillol.

A modern szoboranyag egyik része se teljes, sőt a hiányok a kiállitás rendeltetését erősen korlátozzák. Olyan mesterek hiányoznak, akik pedig a magyar szobrászatban igen jelentős szerepet vittek és visznek. Igy nincs muzeumunknak egyetlen Fessler Leo szobra se, aki pedig a palatinusi magyar renaissance fontos müvésze volt. Az ő alkotásai a Kalvin-téri "Danubius" kutszobor, amely Budapest legszebb köztéri szobra, Továbbá a királyi várkert oroszlánjai, a Bazilika apostolai stb.

Hiányzik Holló Barnabás is, akiről egyik legutóbbi számunkban irtunk és akinek özvegye, férje gazdag müvészi hagyatékának birtokában az éhhalállal küzd. A mai jelesek közül nincs képviselve Székely Károly, Margó Ede, Bory Jenő, Lukácsy Lajos, Csiszér János, Maugsch Gyula, Keviczky Hugó, Szamosi-Soós Vilmos, Kallós Ede, Siklódy Lőrinc, Istók János, Farkas Béla, Szántó Gergely, és Visnyovszky Lajos, akik mind kiegészitő egyedei, értékes müvészei szobrászatunknak. Viszont Lux Eleket jellegzetességében nem mutatja be a gyüjtemény, hiszen világhires táncos-szobrai hiányoznak a kiállitásról, azok a szobrok, amikben müvészi lendület és mesterségbeli tudás tekintetében szinte egyedülálló értéke a nemzetközi müvészetnek. Ugyancsak széles kiegészitésre szorul a külföldi anyag is, melyben csupán Rodin és Meunier vannak jól képviselve.

A meglévő müanyag gazdagsága, szépsége és elrendezése azonban minden figyelmet megérdemel és ha a hiányokat pótolhatja az állam, a budapesti Szépmüvészeti Muzeum a legjelentékenyebb kontinentális muzeumok sorába emelkedik.

Panoráma. Bécs. 1926.jul.11. 9.sz. 9-11.p.

HANGVERSENYEK

NÁDORTEREM – VAKOK ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA ÉS DIÁKOTTHONA (XIV., Ajtósi Dürer sor 39.) 30-án 19 órától a Landini Együttes 20 éves jubileumi hangversenye.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 29-én 19 órától Kertész Rita, Király Csaba (zongora), Rozmán Lajos (klarinét), Várhegyi Andrea (hegedű), Déri György (gordonka) hangversenye. Műsoron Berg, Schoenberg, Messiaen művei. 2-án 19 órától Az opera csillagai: Kováts Kolos. Beszélgetőpartner: Koltay Katalin és Clementis Tamás. Zongorán közreműködik: Oberfrank Péter.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 30-án a Magyar Állami Hangversenyzenekar koncertje. Vezényel: Kobajasi Ken-Icsiró. Műsoron Csajkovszkij: 2. szimfónia., 5. szimfónia.

AZ 1100. ÉV

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) Huszárok – egy könnyűlovas csapatnem évszázadai. Katonaiskolák az ezeréves iskolatörténetben.

IKARUS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XVI., Margit u. 2.) 150 éves a magyar vasút modellje.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Száz éve és ma – közlekedéstörténeti kiállítás. 150 éves a magyar vasút.

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) Vendégváró Budapest című kiállítás. A múzeum hétfőn és kedden zárva tart.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (I., Budavári Palota, F épület) Kincs, műkincs, közkincs című kiállítás.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Egészségügy a dualizmus korában.

TESTNEVELÉSI ÉS SPORTMÚZEUM (XIV., Dózsa György út 3.) Finn, észt és magyar tradicionális sportok és népi játékok című kiállítás.

TÁRLATOLGATÓ

ALBERTFALVI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XI., Pentele u. 8.) Albertfalva és környéke 1896-ban. Köszöntjük a 80 éves Simándy Józsefet. Faragó Krisztina népi kosárfonó és kézműves munkái.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ART-X GALÉRIA (I., Hess András tér 1–3.) Reich Károly és Reich Gábor grafikái és plasztikái.

BARKÓCZI GYULA GALÉRIA (XI., Kelenhegyi lépcső 4.) Barkóczi Gyula festőművész Balatoni képeinek kiállítása. A tárlat előzetes telefonbejelentés alapján látogatható (165-8729).

BENEDEK ELEK ÁLTALÁNOS ISKOLA (XVIII., Tövishát u. 8.) A Dr. Széky Endre Pestszentimre Történeti Társaság mozitörténeti kiállítása.

BERZSENYI DÁNIEL ÁLTALÁNOS ISKOLA (XIX., Berzsenyi u. 8.) Fejezetek Kispest oktatástörténetéből.

BIBLICAL WORLD GALÉRIA (VII., Wesselényi u. 13.) Zádor István festőművész 1927-ben készült jeruzsálemi rézkarcainak kiállítása.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai u. 47–49.) Sersovszky Zsuzsa festményei.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, -vázák.

BOLYAI JÁNOS KATONAI FŐISKOLA (IX., Üllői út 133–135.) A magyar harckocsizó fegyvernem 60 éve.

BUDAPEST BÁBSZÍNHÁZ BLATTNER GALÉRIÁJA (VI., Andrássy út 69.) Bródy Vera életmű-kiállítása.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Pátzay Pál állandó kiállítása. Viszontlátásra! – Marcel Duchamp magyarországi hatásai.

BUDAPEST KONGRESSZUSI KÖZPONT (XII., Jagelló út 1–3.) Gyárfás Gábor grafikus-tervezőművész 25 év 50 plakát című kiállítása.

BUDAPEST TÖRTÉNETI MÚZEUM (Budavári Palota, E épület) Buda középko

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Karácsony '96.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Barabás Márton Festetlen szobrok című kiállítása.

EL KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Takár Emőke és Heil Edith festőművészek kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ (XVII., Báthori u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epressgyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Berlin – Mitte (tizenöt német művész Birkás Ákos válogatásában).

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

ÉSZAK-PESTI KÓRHÁZ (XV., Őrjárat u. 1–3.) A Rákospalotai Művészeti Egyesület galériaavató kiállítása.

FLAMENCO HOTEL MINIGALÉRIÁJA (XI., Tas vezér u. 7.) Balassa Júlia kiállítása.

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ (XI., Sztregova u. 3.) Szövevényes történet – textilkiállítás B. J. születésnapjára.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, a herendi majolika bemutatása.

FŐRDŐS LÁSZLÓ ÖTVÖS-IPARMŰVÉSZ MŰHELYGALÉRIÁJA (III., Bécsi út 81.) Egyedi ékszerek és fémtárgyak.

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR – KÖZPONTI KÖNYVTÁR (VIII., Szabó Ervin tér 1.) Gyermeksorsok és gyermekvédelem Budapesten a monarchia idején.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Klimó Károly Dernier cri – legújabb munkák című kiállítása.

GALERIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Sol Lewitt Wall Drawings című kállítása.

GELLÉRT HOTEL (XI., Gellért tér 1.) Károly Éva festőművész és Kelemen Kristóf szobrászművész kiállítása.

GLÓRIA ART STÚDIÓ (V., Kecskeméti u. 6.) Diénes Attila szobrászművész és Pusztai Péter grafikusművész kiállítása.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. Tizenhárom nap... 1956. október 23.—november 4. Magyar Aero Múzeum, Oshawa, Ontario, Kanada. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1945. Katonák, várak, fegyverek (vármakett, XV. század). A hadak története Magyarországon, 896–1686. Buda vára a miénk – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. Szervátiusz Jenő szobrászművész emlékkiállítása. Buda Eliberate.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) Délkelet-ázsiai buddhista művészet.

ILLÁRIUM GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Gerzson Pál festőművész kiállítása.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Szecesszió – a XX. század hajnala. Az Iparművészeti Múzeum palotájának építéstörténete.

JÁTÉKSZEREK ANNO... (VI., Teréz krt. 54.) Hajdanvolt játékszerek kiállítóterme és hasonmásainak boltja. Anker kőépítőszekrények.

JÁTÉKSZÍN (VI., Teréz krt. 48.) Mgr. Art. Szilágyi Péter akadémikus festőművész kiállítása.

JÓZSEF ATTILA MŰVÉSZETI CENTRUM (VIII., Köztársaság tér 26.) Cigány festők kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága. Hommage á Kassák című kiállítás.

KELENVÖLGYI ISKOLAGALÉRIA (XI., Kecskeméti József u. 14.) Ács Ferenc fafaragó és Kovács Ágoston fafaragó, türelemüveg-készítő kiállítása.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli u. 108.) Válogatás a Fővárosi Képtár gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Pest-budai nyomdák a XVIII–XIX. században. Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Barokk szoborcsarnok. A cet gyomrában – Maurer Dóra és Szegedy-Maszák Zoltán kiállítása. Pető Zsuzsa és Pólya Zoltán Falak című kiállítása.

KISPESTI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XIX., Fő u. 38.) A községgé szerveződéstől nagy Budapest létrejöttéig (1871–1950).

ELSŐ LÁTÁSRA

Térbeli szervek és lapos kalandok

Újra van háromdimenziós mozija Budapestnek: az Ugocsa után most a volt Gorkijban próbálhatjuk ki a trükkös térlátást. A moziról csak annyit, hogy az átalakítására nem fecséreltek még annyi pénzt sem, mint elődjénél, ahol legalább ultraviola neonokat tettek be. Itt csak a meszelés a látható változás. És annyi. Az előtér, a terem ugyanaz a szakadt, a lepusztult, mintha a szovjet filmek után maradt volna így, akárcsak a rozsdás felirat kinn az utcán.

A műsoron tartott háromból két filmet már ismerhetnek azok, aki jártak a 3D Ugocsában. Az egyik egy jópofa számítógépes animációs kisfilm. Néhány percen belül látható benne minden kunszt, amit ez a háromdimenziós technika tudhat. Kedvcsináló. A *Tengeri álom* című természetfilmbe oltott látványbemutató is ugyanaz.

Az egyedüli friss beszerzés, ha nem is vadonatúj munka, *Andy Warhol Frankensteinje*. A pop-art pápája mulatságos horror-szexfilmet forgatott, egy kis dolgozatot a kiömlő belek, a szervek, a puszta test erotikájáról. A történetbeli báró (*Udo Kier* – szinkronhangja *Pusztaszeri Kornél*, akárcsak Pumuklié) tervei szerint létrehozza a férfi zombit, akinek meg kellene termékenyítenie egy női teremtményt. A férfi létrehozásába azonban hiba csúszik, az utoljára beszerzett „fejszerv" tévedésből nem a kuplerájból hazatartó nagyterméketű részegé, hanem az őt cipelő szerzetesaspiráns baráté. Életre kelnek, de a férfi zombi az istennek sem akar temékenyíteni. Fajalapítás sztornó. A történet másik szála a fehérmájú báróné köré szerveződik. A zombiteremtés és a testek plasztikus bemutatását a háromdimenziós technika teljesíti ki. A mély képeken erdőben, hatalmas ebédlőben szemlélődhetünk, hogy aztán beleborzongjunk egy szív vagy egy máj, netán egy lógó bél állítólagos érzékiségébe. Mindez térben csapongó denevérekkel, felnyársalt Frankensteinnel. A bizarr élmények kedvelői nem bánják meg, ha megnézik Warhol Frankensteinjét. Mások azért vigyázzanak.

Nincs is attól jobb, mint egy valódi – igaz, csak kétdimenziós – kalandfilm, ahol a hős egzotikus tájakon megpróbáltatásokon esik át, feladatokat teljesít, és megtalálja önmagát, kiteljesedik élete. Ha mindehhez a harc, az akció, a verekedés lelkesítő bája társul, ujjonghat a vérbeli mozizó. Kalandos-harcos film *Jean-Claude van Damme A kalandor* című – általa főszerepelt és rendezett – munkája, de ujjongásra semmi ok: siralmasan bárgyú történet. Nem a mesék egyszerűsége, hanem az ötletemberek és forgatókönyvírók szegényes fantáziája süt belőle. A verekedések meg olyan bántóan egy kaptafára koreografáltattak, hogy dögunalom az egész. Csak az elszánt Van Damme-rajongók ne hagyják ki. (*UIP-Duna Film*)

S. B. P.

nemzetközi kiállítás. 100 éve alapították a Közlekedési Múzeumot.

LÁNCHÍD GALÉRIA (I., Lánchíd u. 5.) Kis-Kéry Csilla iparművész selyemkendői.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári palota, A épület) Nemzetközi kortárs művészet.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gy. u. 24.) Kóka Ferenc pasztell képei és Orosz János festményei.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR ÉPÍTÉSZEK SZÖVETSÉGE ÉS KAMARÁJA SZÉKHÁZA (VIII., Ötpacsirta u. 2.) Az egyetemességtől a helyi értékig – a kilencvenes évek lengyel építészete.

MAGYAR KULTÚRA ALAPÍTVÁNY SZÉKHÁZA (I., Szentháromság tér 6.) Kesztyűs Ferenc grafikus- és festőművész kiállítása.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Disz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Középkori faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. Késő reneszánsz és barokk művészet. XIX. századi festészet, szobrászat. XX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. Munkácsy Mihály és Paál László művészete.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) A koronázási jelvények. „Őseinket felhozád..." A honfoglaló magyarság. Magyarország története István királytól a millenniumig. Magyarország története a XX. században.

MAGYAR TENGERI GYŰJTEMÉNY (VI., Izabella u. 68/B) Áttekintés a tengerek élővilágáról.

MAI MANÓ FOTÓGALÉRIA (V Nagymező u. 20.) Szaák Tamás Pillanat a természetből című fotókiállítása.

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Sorc sári út 24.) A malomipar története.

MARTON GALÉRIA (I., Tigris u. 5 Marton László szobrászművész kiállítá A tárlat előzetes telefonbejelentésre lá gatható (telefon: 175-0985).

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) I lyökidő – fotókiállítás.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháro ság tér) Egyházművészeti gyűjtemény.

MEDICINA ART GALÉRIA (VII., V

MOLNÁR C. PÁL MŰTEREM-GALÉRIA (XI., Ménesi út 65.) Nyitva: kedd–csütörtök 15–18 óráig, vasárnap 10–13 óráig.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Bartók műhelyében.

MŰCSARNOK (XIV., Dózsa György u. 37.) Játék a színpaddal című kiállítás. Fluxus Németországban 1962–1994.

NAGY BALOGH JÁNOS KIÁLLÍTÓTEREM (XIX., Templom tér) Körtvélyessy Magda festőművész kiállítása.

NEOGRÁDY ANTAL MŰTERME Látogatható előzetes telefonbejelentés alapján: 274-2923.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth L. tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. XII. Országos Népművészeti Kiállítás. Antik Enteriőr – III. Magyarországi Régiség Kiállítás és Vásár.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténet kicsiknek és nagyoknak.

OROSZ KULTURÁLIS KÖZPONT (VI., Andrássy út 120.) Varázslatos Dél-Szibéria – Kunkovács László fotóművész kiállítása.

ORSZÁGOS FÖLDTANI MÚZEUM (XIV., Stefánia út 14.) Magyarország ásványkincsei. Magyarország földtörténete. Ősvilági lábnyomok. A magyar földtan története. Lechner Ödön-emlékkiállítás.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB (VII., Kertész u. 36.) 29-én 19 órától Kupléra fel! című pályázatra beérkezett pályaművek elbírálása, ünnepélyes eredményhirdetés és gálaest.

KOSSUTH KLUB (VIII., Múzeum u. 7.) 29-én 15 órától zenés irodalmi előadás Weöres Sándor verszenéjéről.

STÚDIÓ „K" SZÍNHÁZ ÉS TEAHÁZ (IX., Mátyás u. 9.) 30-án 11 órától Képbújócska – Bibliai történetek a festészetben (művészeti műhely gyerekeknek). 29-én és 30-án 19.30-tól Csáth Géza: Zách Klára (tragikomédia).

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 29-én Felvidéki bál. 30-án Pál Utcai Fiúk koncert. 1-jén Sirtos görög táncház. 2-án Rece-fice táncház.

ARATÓ DISCO (V., Váci u. 33.) 29-én Tengs Lengs. 30-án Brillantin Rock 'n' Roll Brigád. Arató és Barátai tradicionális zenepartija.

BM DUNA-PALOTA (V., Zrínyi u. 5.) 29-én a G3 együttes blues-rock koncertje.

CAFÉ MIRÓ (I., Úri u. 30.) 30-án Dániel Annah Edith Piaftól Nina Simone-ig című estje.

CSOKONAI MŰVELŐDÉSI HÁZ (XV., Eötvös u. 64-66.) 30-án Katalin bál. Zene: Bank együttes.

E-KLUB (X., Népliget) 29-én Kisterem: MAD koncert. Nagyterem: Falanx, Moby Dick koncertek. 30-án House–Trance Disco Party + Rockcirkusz.

ELSŐ KERÜLETI MŰVELŐDÉSI HÁZ (I., Bem rkp. 6.) 29-én Téka táncház. 30-án Török Ádám és a R.A.B.B. koncert.

FERENCVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (IX., Haller u. 27.) 30-án Hűrock klub: Argon, Belfegor, Kasmír koncertek.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 29-én Kinderporno, Warpigs koncertek. 30-án Korai öröm koncert.

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ (XI., Sztregova u. 3.) 2-án Tóthváry György és Sinha Róbert klasszikus gitárestje.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) 29-én Péntek esti jazz: Rátonyi Kvartett.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós út 5.) 29-én Gitárálom – Benkő Dániel koncertje. Közreműködik: Benkő Consort és a Flóra együttes. 30-án Reggae club: Ladánybene 27 koncert.

JÓZSEFVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ (VIII., Somogyi B. u. 13.) 30-án Jazz klub.

KÖZGÁZ JAZZ KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 29-én Dresch Mihály és együttese.

KŐBÁNYAI SZABADIDŐ KÖZPONT (X., Előd u. 1.) 29-én Vörös István és a Prognózis.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 2-án indiai zeneklub a Calcutta trióval.

ÓBUDAI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (III., San Marco u. 81.) 29-én Atlantis klub '96.

PATKÁNYLYUK ROCK-RING (XIV., Mexikói út 5.) 29-én Underground Rap Party.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. u. 14.) 29-én Koncert az AIDS és a drog ellen: Junkies, Messanger, Dinasty, Akela (lemezbemutató). 2-án Old Boys házibuli.

POSTÁS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (VI., Benczúr u. 27.) 29-én Folk klub: Ezoterikus est. Fellép: Trio Esoteric.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap la-

VÁRGA VILMOS MŰVÉSZETEK ALAPÍTVÁNYA (XII., Szanatórium u. 4.) Kortárs képzőművészeti kiállítás.

VÁLI UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA (XI., Váli u. 1.) 85 éves a Váli – iskolatörténeti kiállítás.

VÁM- ÉS PÉNZÜGYŐR MÚZEUM (VI., Munkácsy M. u. 19/B) A vám- és pénzügyőrség története.

VÁR GALÉRIA (I., Táncsics M. u. 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VASARELY MÚZEUM (III., Szentlélek tér 6.) Ingo Glass szobrászművész kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Deli Ágnes szobrászművész és Mulasics László festőművész kiállítása. Andrássy Kurta János szobrászművész kiállítása.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Milos Boda (Pozsony) kiállítása.

ZVOLSZKY GALÉRIA (V., Szervita tér 2., III. em. 1.) Kortárs képzőművészeti lakásgaléria. Látogatható előzetes telefonbejelentkezéssel [118-3880, (06-20) 347-

XI. KERÜLETI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (XI., Erőmű u. 4.) A kerület régészeti, építészeti, ipari és repüléstörténeti emlékei.

V. A. M. DESIGN GALÉRIA (V., Váci u. 62.) XX. századi nemzetközi design gyűjteményes kollekció kortárs magyar képzőművészek alkotásaival.

(XIII., Tátra u. 20/B) Dr. Tállai Katalin kiállítása.

A nagypapa zsebóráját is elvihetjük

Antik enteriőr: régiségkiállítás nyílt a Néprajzi Múzeumban

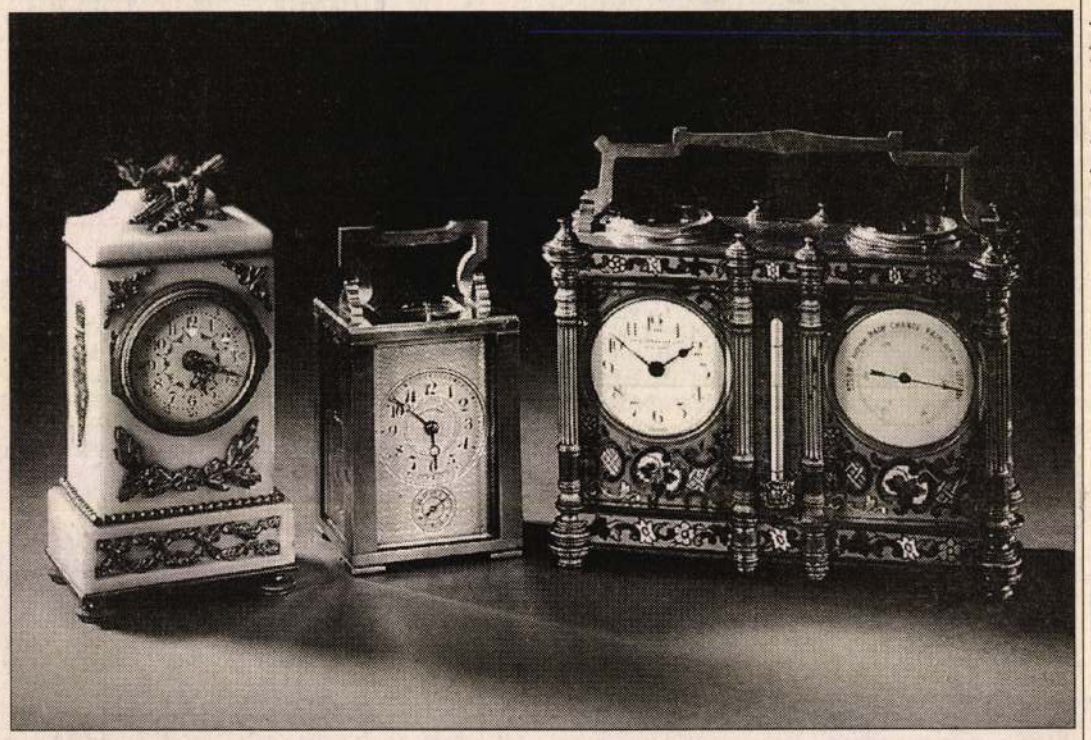

Egy hétvégére visszaforgatják az idő kerekét

Egy barnafoltos fehér porcelánmacska is lehet értékes. Feltéve, hogy múlt századi Rosenthal és nincs gombolyagja. Elvégre egy régiségkiállításon is érhetik meglepetések az embert. Egy zöld üvegváza például kísértetiesen hasonlít a kukapiacokon kínált tucatáruhoz, persze csak első látásra. Másodikra már kiderül, hogy szecessziós, irizáló osztrák üveg a századelőről. Ez egyébként egyike azon tárgyaknak, amelyeket a hét végén kisorsolnak a Néprajzi Múzeumban.

Harmadszor gyűlnek össze az ország legismertebb régiség- és műkincskereskedői, hogy elkápráztassák egymást, a szakembereket és az egyszerű lelkeket szebbnél szebb tárgyaikkal. Az első Antik enteriőrre elég volt kibérelni a volt Curia földszintjét, a másodikon már a galériákra is jutott kiállító. Az idén minden talpalatnyi hely foglalt pincétől a padlásig. Nyolcszázhúsz cég mutatja be válogatott kincseit. A rendezők tizenkétezer látogatóra számítanak a négy nap alatt, s hogy ez mennyire nem túlzó, azt jól mutatja a tavalyi adat, amikor is csaknem tízezren keresték fel a régiségkiállítást.

Ezen a hófelhős novemberi hétvégén több ezer antik bútort, ékszert, használati és dísztárgyat, kelmét, szőnyeget, festményt, könyvet, térképet, játékot és fegyvert csodálhatnak meg a régi tárgyak kedvelői. Nemcsak nézhetik, hanem meg is foghatják őket. (A kereskedők saját biztonsági őrt is fogadhattak.)

Van itt minden, nézni is tereh: olasz lovassági kard a századfordulóról, kétszáz éves Molltérkép, fenyőpad a szabadságharc idejéből, céhláda 1813-ból, 13 latos ezüst ruhacsat a Monarchia korából.

Ínyencek, jó lesz sietni! A kiállításon minden eladó, de sok tárgy már akkor gazdát cserélt, amikor kicsomagolták a selyempapírból. Az árak szabottak és sok számjegyűek. Ómamánk bizsuiból már néhány ezer forintért is választhatunk, ám az ezüst serlegeket ritkán adják ötvenezer alatt, a bútorok között pedig a milliók hallatán sem rezdülnek meg az edzett szempillák. Aki pedig a nagypapa zsebórájáról szeretné megtudni, érdemes-e még tartogatni vagy sem, az felkeresheti a Sotheby's kimért modorú angol óraszakértőjét, aki ingyen elmondja neki, mennyit ér.

Sz. A. A.

Orczy báró kertje, Fischer Rézi kútja

Az udvar népe már Zsigmond idejében, a XV. század elején facsöveken a palotába vezetett forrásvízzel olthatta szomját, a vezetékes ivóvíz azonban még századokig váratott magára fővárosunkban. Még a múlt század derekán is kínálta portékáját a Duna-vizes, nagy keletje volt hát a tiszta vizű kútnak. Híres volt az Illés-kút, mely az Orczy-kert előtt állt.

Kőváza az angolparkból

Három majorság helyén építtette a régi Pest egyik legszebb angolparkját Orczy László báró, gyönyörű árnyas fákkal, szabad pázsittal, virágágyakkal, üvegházakkal, ananászházzal, tavakkal, hidakkal és pompás kilátással Budára.

A kertet a híres kertépítő és esztéta, Petri Banhard tervezte, aki a francia forradalom elől menekült hazánkba. Így ír a keletkezéséről: „Báró Orczy Őkegyelmessége azzal a kerttel nem kis hálára kötelezte Pest és Buda lakóit, mert eddig nem volt kellemes sétahelyük. A tiszteletremeltó, dicséretemre nem szoruló tulajdonos dicsőségére el kell mondanom, hogy ez az egész vállalkozás nagyrészt abból a hazafias célból ered, hogy ezen a hiányon segítsen. Ezt tanúsítja Őkegyelmességének az a bámulatra méltó kitartása is, amellyel a mutatkozó nehézségeket legyőzi..."

Egyik nehézség volt például, hogy a legkisebb szél is olyan homokfelhőket kavart, melyek elpusztították a gyenge facsemetéket, 1794 száraz nyarán például háromszázezret. A báró azonban kitartó volt, meggyőzte őt Banhard leírása a kert jövőjéről: „Ennek a minden tekintetben nevezetes, olyan vidéken fekvő kertnek, amelyet a természet, úgy látszik, nagyon szerencsés kedvében alkotott, két külön bejárata van. Miután nagyon egyszerű hídon át, amely csendes víz fölött vezet, bájos ligetbe léptünk, a bal kéz felé nyíló úton indulunk el, amely természetes ízlésben telepített ültetvény kedves nyiladékához vezet. A természet barátját itt szemlélődésre és vizsgálódásra hívja meg terjedelmes pázsitszőnyeg fölött álló fák és cserjék kellemes színvegyüléke, szelíd és enyhén emelkedő domb látványa, mögötte másik, magasabb domb, amelyen ízléses templom áll, baloldalt előnyösen mutatkozó szőlőhegy és a korszerű lakóépület festői fekvése... Kis idő múlva szép hídhoz érünk, amely széles, kristálytiszta forrás fölött vezet. Ezen a helyen több út egyesül, amely a kert különböző részleteiből fut össze... Az Orczy-kertet már telepítésekor úgy rendezték el, hogy innen különböző utakon kétszer is átsétálhatunk ugyanazon részleten anélkül, hogy észrevennők, hogy a kertnek ezen vagy azon a részletén már egyszer átsétáltunk; és így természetesen a kert mind változatosság és meglepetések, mind pedig látszólagos kiterjedése tekintetében nagyon sokat nyert... Ha... tekintetünket a tó fölött a kert nagy szabad térségére fordítjuk, amely itt a művészet révén a nagyszerű tájjal valóságosan egybeolvad, a meglepő látvány csodálatra ragad, mert jobbra megjelenik előttünk Pest és Buda városa."

Maga a kút – melynek névadóját dombormű ábrázolta a kútoszlopon és a pesti görögök zarándokhelye volt – annak idején az Illés utca másik oldalán, az Orczy-kert és a Festeticskert között állt egy klasszicista kútházban. A kert hanyatlása a Ludovika Akadémia odatelepülésével indult, majd teljesen tönkrement. Az utóbbi években viszont jótékony szelek fújdogálnak arrafelé: a kert igazi kulturális központtá alakul, színházzal, kiállításokkal, nívós rendezvényekkel. A kutat is megtalálták, a kútházat újjáépítették.

Szerencsésen alakult a Halárus lány kútja is. A pesti nép által Fischer Rézinek becézett kút elődjét 1847-ben építették, és a magyarosodó város lakóinak legnagyobb felháborodására német felirattal látták el. Jókai Mór glosszát írt róla: „A Hal-piacon kutat építettek, németül írták rá a nevét. Helyesen! Magyar ember különben is ráismer, hogy kút." Rá egy hétre magyar felírás is ékeskedett rajta. Néhány év múlva új, szobros kutat állítottak. A Vasárnapi Újság írja: „A pesti Hal-téri kút már kész, s amellett, hogy a térnek díszére van, jó ivóvizet is szolgáltat. A talpazat tetején Dunaiszky által mintázott kőszobor áll, mely egy hableányt ábrázol. Alatta a felirat: »Állíttatott a pesti polgári Halász-céh által 1862«." A hableány az Erzsébet-híd építésekor a Népligetbe került, ma a Kristóf tér dísze.

Erki Edit

-1-

M. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

(1784 — 1833)

besztercebányai (Banská Bystrica)

1804-ben a bécsi akadémiára megy

1807-ben telepedik le Pesten

megbízói elsősorban az egyházak

különösen az evangelikus egyház

./.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945

Bp. 1958. 63, 66-67. 68-71.

— 2 —

M. D. V

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

1811. Pallach épitette pesti evangelikus templom belső felszerelése: oltárdiszek, szászék, keresztelő medence tedele.

1818. krisztinávárosi plibánia t. oltárfigurái

Flóra, Pülke szobor (repr.) /.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945. B. 1958. 69. l.

—3— M. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Dombormű a borpriselés jelenetével, relief (repr)

a vals Gömöry-patika domborműnei (1813)

Ruszwurm-cukrászda faragványai (1827)

bigadó belső díszítése ./.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945.
Bp. 1958. 70-e

- 4 -

M. D. K

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

A volt Gyürky-ház (Tráczai Lőrinc János u. 5) homlokzatot díszítő maszkjai (1813)

Oktober 6. u. 10. sz. ház homlokzatdíszítése (1819)

volt Vadászkürt épületének szoborcsoportja

./.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945. 1958. 70. l.

-5- M.D.K

DUNAISZKY Lőrenc szobrán

Kemnitzer-ház oromzatát díszítő

„Két török tekvő-csoportja (1822)

Fleschner Fülöp tirenelike (repr.)

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.

. 1958. 70, 71,

DUNAISZKY LŐRINC EMLÉKTÁBLÁJA. A Művészet tavalyi évfolyamában, a 341. lapon Kenczler Hugó közli Dunaiszky Lőrinc életrajzi adatait. A libetbányai városházán elfeledve hever az itt méltatott szobrász emléktáblája, amelynek felirata szerint, Dunaiszky Lőrinc nem 1837-ben, de 1833-ban halt meg. Az emléktábla két részből áll. A nagyobbik tátrai gránitkeretben, a szobrász fehér márványból faragott profilban ábrázolt domborművű mellképét foglalja magában, a kisebb kődarabon ez a vésett tót nyelvű felirat van: Dunaisky Lorenz akademicky rezbar *15. júl. 1784. † 5. febr. 1833. A dombormű alighanem Dunaiszky László műve. S bár a tábláról itt a város-

Művészet 1909. 339. l.

irodalom

házán ma már senki sem tud semmit, valószínű, hogy Dunaiszky Lőrinc születése 100-ik évfordulóján akarták szülőházát ezzel megjelölni, de nyilván tót nyelvű felirata miatt tisztelőinek ez a szándéka meghiusult. Kívánatos volna, ha az emléktáblát akár a besztercebányai múzeumban, akár pedig tót feliratát magyar nyelvűvel pótolva, a szobrász szülőházán helyeznék el. —X.

én az emelő rúddal, neki!... Zuhi! Zuhi!... S egyszer csak nyekk s Dani Jóska, a bíró ecsese, meg. Hát csak így.

Ugy-e, milyen pompásan eleveníti meg előttünk Malonyay az óvatos és mégis bőbeszédű, agyafúrt és mégis bajba kerülő góbét, kiben végre is meglepő erővel támad fel a régi virtus és dühében agyonveri háza bemocskolóját.

Annál lemondóbb, szomorúbb a másik típus, a hetvenen túl való öreg Kakas Mózsi bá' Kobátdemeterfalván.

Mózsi bá' a tornác küszöbén üldögélt. Mellette a vasvella. Sütött rá a nap. Beljebb ült, kis széken, guzsaly mellett, Véri asszony, Mózsi bá' édesanyja. Véri asszony mellett köhögős Sári néni, aki Dummogó

[illegible] ott volt az egész falu.

Az ügyvéd bólintott. Akkor nincs baj.

— Jó! Jó! az egész falu ott volt. Kettőt hát nevezzen meg.

— Kettőt-e?... Hát ize, ne tám... Vaszi Están komámuram es ott vót... s ha jól tudom, ejszen Halányos Gyurka es látta.

Az ügyvéd (hej! egy kicsit nagyon siet a szegény ember dolgával, mégis!) föl akarja jegyezni a komámuram, Vaszi Están, meg a Kalányos Gyurka nevét.

Csíki Gergő azonban hirtelen az ügyvéd kezéhez kap.

D u n a j s z k y L ő r i n c

1904. Téli kiáll.

Fafaragás,
Fafaragás amorett
Krisztus, fa
Amorett, fa
Venus, fa
Tristitia gipsz

Nemzeti Szalon

Dunaiszky Lörinc

968. A. Suchy. (dalbert)

Sz. Wienben 1782-ben. Ugyanott 1849 augusztus 25-én.

~~968.~~ Dunaiszky Lőrincz. 1905.

Derékig láskató, kissé jobbra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Karbatett kezei közül a balban mintázó pálczát tart. Oldalt elválasztott haja és szemöldöke barna, szeme kék, bajusza és szakálla nincs. Öltözete: fodros ing szétálló nyakkal, sötétkék kabát nagy gombokkal, ~~piros köpeny~~ vállravetett és derékon körülcsavart. Oldalt jobbról a mintázó asztalon mellszobor ~~látszik~~ van. Jelzése alól balra: A. Suchi pinxit 810.4.

Vászon, mér. 37:29.1 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 200 K-án (358-905-9)

Elszámoltatott 1905: V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

piros köpeny

957

Mezőhegyes. Ev. Templom. Prédikáló szószék

Dunaiszky Lőrincz műve.

Tud. gyűjt.

1819. I. Kat., 123.

Tudósítások a' Honnyi Mivészekről

és az ő Mivészkről.

Mezőberény, templomában:

Dunaiszky Lőrinc: Oltár és szószék faragványokkal diszitve

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Bécsi művéneti díj. 1807. Dunainszky Lőrincz

szobrán.

Tud. gyűjt.

1818., IX., 110. l.

Junaiszky Lőrinc szobrász

Magyar Müvészet 1925.225-227.o.
Dr.Csatkai Endre:Budapest müvészeti viszonyai a mult század 30-as éveiben.
Ujabb adatok.

Innocent Ferenc festő Ybl

1859-1934

Budapesti Hírlap, 1882. IX. 25.

264. sz. 3. o. /Sz. és M./

Dunaiszky Lörinc szobrász.

Műbarát.1921.I.145-49.l. 248-252.l.

Fémmüvesség XIX sz. e. f.
Ón
Dunaiszky Lőrinc szobrász: ónba öntött mellkép emlékkövön /Acsa/

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Dunaiszky Lőrinc szobrász

Életrajz, müvei

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Fémművésség, ón /?/, XIX sz. e. f.
Dunaiszky Lőrinc: Halászó géniusz lágyércből, egy pesti cég cimeréül

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

G

Amadé, gr.
Számára készült:
Dunaiszky Lőrinc: József nádor mellszo
szobra

Századok 1875. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Ácsa
br. Prónay kertjében/XIX sz.e.f./:
Dunaiszky Lőrinc szobrász emlékköve,
ónbaöntött mellképpel

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Ker. Imre [illegible], Dunaújváros.

Tud. gyűjt.

1867, II. kötet, 175.

8. Aj mivel és könyvek.

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Nemtő, siremlék
a bajai temetőben

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország ké zőmüvészei

Művészeti oktatás, szabályozás

~~Külföldi tanulmány,~~ XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc a bécsi akadémián

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Buda
Krisztinavárosi templomban:
Dunaiszky Lőrinc: 4 szobra a mellékoltárokon /Sz. Imre és Adalbert, Gellért, Borbála, Katalin/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Besztercebánya
Berger kőfaragó
Dunaiszky Lőrinc első mestere
/XIX sz. e. f./

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Pest

Dunaiszky Lőrinc: Halászó géniusz lágyércből, egy pesti cég cimeréül /XIX sz. e. ff./

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Mezőhegyes. Ev. templom. Oltár.
Dunaisky Lőrinc műve.

Tud. gyűjt.
1819. I. köt., 123.
Tudósítások a honnyi Mivészekről
és az ő Mivészekről.

Pest

Dunaiszky Lőrinc: Alvinczy tábornok és Kray tábornok mellszobrai a pestmegyei ~~xxx~~ fegyverátr részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Baja

Temetőjében /XIX sz.e.f./

Dunaiszky Lőrinc: Nemtőt ábrázoló siremlék vörös márványból

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Pest

Dunaiszky Lőrinc szobrász letelepedése /XIX sz. e. f./

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Fafeszület a pesti Lipótvárosi templomban.

Dunainszky László.

Ind. gyűjt.

1818., IX., 110. l.

Kertben

Dunaiszky Lőrinc szobrász: Lányi alispán emlékkőve hammvederrel, XIX sz. e.f.

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Ornamentika, vésett, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Oltár és szószék faragványokkal a mezőberényi templomban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

H

Szent Márton

Dunaiszky Lőrinc: Nepomuki szent

János szobra

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Építészet, kert, XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc szobrász: Flóra és más kerti diszitmények fövenykőből, magánosok részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

Dr. Margaret Martin

[illegible]

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Madonna /vörös márvány/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország kő szőmüvészet

Szeged
Egyik kápolnájában:
Dunaiszky Lőrinc: Krisztus feszülete

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Ornamentika, védett, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc : Kapudiszitmény
Pesten, Kovács Mózes házán, relief

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Szob

Dunaiszky Lőrinc : Oltár 4 szoborral
a szobi templomban /XIX sz.e.f./

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Rád /Nógrád m./

Dunaiszky Lőrinc: Muzlay emlékköve /fövenykő, alabástrom fenéssel, jelvényekkel/, XIX sz. e. f.

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Ornamentika, vésett, XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc szobrász: Emlékkő fövenykőből, alabástrom fenéssel, jelvényekkel diszitve Rádon.

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Ornamentika, védett, XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc szobrász: Emlékkő hamvvederrel és több diszitménnyel, Lányi alispán emléke /Kertben/

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Szent*György /Bánság/
Templomában:

Dunaiszky Lőrinc: Emlékkő portrait-kal szobrocskákkal. XIX sz. e. f.

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Sz. Nepomuki János két angyallal,/Szent Mártonban/.

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Alvinczy tábornok mellszobra a Pestmegyei fegyvertár részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: br. Kray tábornok mellszobra a pestmegyei fegyvertár részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Pest
Dunaiszky Lőrinc kapudiszitménye
Kovács Mózes házán

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Ornamentika, vésett, XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc: Előra és más kerti diszitmények fövenykőből, magánosok részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, XIX.sz.,körplasztika.
Krisztus a megfeszitès előtt Dunaiszky Lőrinctől

Divatcsarnok, 1853.május 8.11.218.

Iró- és müvészélet.

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: József nádor mellszobra gr. Amadé részére

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Flóra és más kerti di
szitmények fővenykőből, magánosok ré
szére

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészeti

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f. 121

Dunaiszky Lőrinc: Emlékkő ónba öntött mellképpel Acsán

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország kő szülöttei

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f

Dunaiszky Lőrinc: József Nádor mellszobra

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Emlékkő Rádon

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország kő szőművészek

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: 4 szobor /Sz. Imre és Sz. Adalbert, Sz. Gellért, sz. Borbála, sz. Katalin/ a budai Krisztinavárosi egyház két mellékoltárán

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f

Dunaiszky Lőrinc: Krisztus feszülete
a pesti régibb Sz. Leopold templomban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Krisztus feszülete egy szegedi kápolnában

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f

Dunaiszky Lőrinc: Ferdinánd főhg.
mellszobra

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet.

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f

Dunaiszky Lőrinc: I. Ferenc József mellszobra

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészet

Kovács Mózes /házán:/

Dunaiszky Lőrinc kapudiszitménye/relief

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Blaskovics-család, müpártoló

Művészet, II., 1903. 35o.

Dunaiszky Lőrinc...

Plasztika, relief, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Kapudiszitmény Pesten, Kovács Mózes házán /az egyptomi vizisteh jelvényeivel, a Duna női alakjával stb/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Plasztika, körplasztika, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: I 6 db. életnagyságu szent szobor a kecskeméti kálváriához fövenykőből

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Vegyes

Famüvesség /?/, egyházi bere[illegible]és,
XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc: Oltár 4 szoborral a szobi templomban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Dunajszky Lőrinc

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Emlékkő hamvvederrel disztitményekkel /Kertben/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi ké zőmüvészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Halászó géniusz lágyércből, egy pesti cég cimeréül

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván:Magyarországi képzőművészet

Plasztika, körplasztika, XIX sz.e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Emlékkő több portrait
vel és szobrocskával a szentgyörgyi
templomban /Bánság/

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Plasztika, relief /?/, XIX sz. e. f.

Dunaiszky Lőrinc: Ónba öntött mellkép Acsán /emlékkövön/

Századok 1874. 26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képző-művészei

Blaskovits

költségén készült:

Dunaiszky Lőrinc: Nepom.sz.János szobra, Szent Mártonban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészeti

Pozsony

Dunaiszky Lőrinc ottani munkássága XIX sz. e. f.

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészek

Veress

Famüvesség /?/, egyházi berendezés, XIX sz.e. f.

Dunaiszky Lőrinc :Oltár és szószék faragványokkal diszitve /kő?/ a mezőberényi templomban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván:Magyarország képzőművészet

Plasztika, relief, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Oltár és szószék dombormüvü faragványokkal a mezőberényi templomban

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőmiivészek

Pest

Dunaiszky Lőrinc szobrász: Krisztus feszülete a régibb Szt. Leopold templomban /XIX sz. e. f./

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

Dr. Ing. Ludwig Bauer
Wien I., Stubenring 1

Telephon: 72-0-45

Wien, am 14. Juli 1924.

Herrn
Professor Dr. Ing. Hermann Wilda
Wien

Nyitra

Dunaiszky Lőrinc ottani munkássága XIX sz. e. f.

Századok 1874.26-44 o.

Nagy Iván: Magyarországi képzőművészek.

Plasztika, körplasztika, XIX sz. e.f.

Dunaiszky Lőrinc: Oltár 4 szoborral
a szobi templomban

Századok 1874.26-44 o.
Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Ösztöndij /jutalom/ 1807

Dunaiszky Lőrinc jutalma a bécsi akadémián

Századok 1874.26-44 o.

Nagylván: Magyarországi képzőművészek

Kováts Mózes, müpártoló

Művészet, II., 1903. 35o.

Dunaiszky Lőrinc...

Kecskemét

Kálváriájához készült:

Dunaiszky Lőrinc: 6 db. életnagyságu szent szobor /fövenykőből/, XIX sz. e.f.

Századok 1874. 26-44 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészet

Mária fogantatása, mívány, Dunaiecky.

Trad. gyűjt.

1867. II. köt., 175.

8. Uj mivek és könyvek.

2608

2606. Dunaiszky Lőrincz: 1905.

Sz. Libetbányán 1784 julius 15-én. † 1837 -ben.

2606 Ecce Homo (Ján. 19. r. 5.).

Olyképen van ábrázolva, hogy

~~Az~~ oszlop mellett áll Jézus, egymásra fektetett és összekötözött kezeiben nádszálat tart, ~~és~~ fejét kissé előrehajtja, Hosszú haja vállaira omlik, palástját gomb tartja össze, derekát kendőöv fedi. Felirata az oszlopon két sorban: „ECCE HOMO".

Fa, mag. 22.5 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 50 K-án (358-905-1)

Elszámoltatott 1905: V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

töviskoszorúval ékesitett

és jobb lábával kissé kilép.

bajusza és körszakálla rövid,

III3-96

89

Pl.

Vétel 1905

184

Sz. n. 1419-905

2607. ~~Dunaiszky Lörincz:~~ 1905.

~~Sz. Libetbányán 1784 julius 15-én~~ ~~1837-ben~~
Mellszobor.

Kerek, oszlopszerü talapzatra helyezett ~~szobor~~ mű, a mely egy mellig [~~[illegible]~~ tábornagyot] ~~[illegible]~~ hátrafésült hajjal, barkóval és beretvált arczczal. Mellét a Mária Terézia ~~[illegible]~~ és a Lipót-rend jelvénye ékesiti, a melyeknek szalagjait is hordja. Álló gallérú kabátját tölgyleveles paszomant szegélyezi.

Fa, mag. a talapzat nélkül 4.6 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 50 K-án. (358-905-2)

Elszámoltatott 1905:V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

Látható ⊥ ábrázol

III 3-96

90

Pl.
vétel 1905

Sz. n. 1420-905

186

Dunaiszky lőrinc

Stéfan. Lenz.

Ecce homo, fa
Mellszobor "
Síremlék, gipsz

Bp. Deák Ferenc tér ev templom
Szászék.

68 l. Király u. 12. Gömöry ház - Bennea
Török pasika, melynek plesztikai dísze D. bukovzata
Rosnagel Márton pesti antalos
Mühe. A berendezést Gömöry K.
készítette a XIX. sz. elején.

Nagymező u.
Terezváros: pléb. templom.
A torony fülkében Szt Teréz
Kőszobra 1811.

75 l. Horváth Mihály tér. Józsefváros
rk. templom. Az attikán allo
pléb. Szt József szobor 1820.

Szany. Rk. templom.
Szászék 1822

Dunaiszky Lőrinc

Készítette a líbetbanyai templom főoltárának márvány Magdolnáját

Schoen Kr. 1916

62. l.

A kriszfinavárosi templom a bünbánó Magdolna oltárán álló Alexandriai szent Katalin és Nikodémiai szent Borbála fa-szobrait fehérre festve. 1818-ban e két szobor már a mai helyén állott.

u. o. 62, 63. l.

Német munka, XVII. század.
Ezüst, hossza 9 cm.

TÁNYÉRKA,
plasztikus virágkerettel.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ezüst, átm. 13·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich: PA, 260. l.

TALPAS SERLEG
vert növénydísszel.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott réz, mag. 18·7 cm.

DÍSZTÁL,
ovális.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott ezüst, szél. 26 cm.

FEDELES BILLIKOM,
fedelén és oldalán három-három ókori író arcképe.
Augsburgi munka, XVII. század.
Ezüst, mag. 14 cm.

KÓKUSZPOHÁR,
faragott dísszel, füllel.
Német munka, XVII. század.
Aranyozott ezüst, 9·4 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich: PA, 260. l. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 159. szám.

Dunaiszky Lőrinc

(no) 1951

Gentmüemlékei

~~17~~, ~~46~~, ~~53~~, ~~62~~, ~~63~~,

~~68~~, ~~69~~, ~~75~~, ~~83~~, ~~85~~,

~~137~~, ~~141~~ (~~kétszer~~)

~~[illegible]~~ törlendő

~~196, 206, 236,~~

~~207~~, ~~255~~ ~~358~~, 363.

Legisonertebb műve a pesti
Kemnitzer-ház attikáján
A két török-
ház műszett
ismert tartó két török szobra volt. Az 1945. évi
ostromban a ház rendki-
vül megrongálódott,
összeomlott, majd biztón-
sági okokból le kellett
bontani. A ház-
zal eljutt a Hebrok és elpusztultak.

Dunaiszky Lőrinc

Korábbi tanulmányában irt Pusztai L
Pollack-Dunaiszky Lőrinc épitész -szobrász
kapcsolatásról

Müvészet és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978 522.o.
Pusztai:Huber élete és munk ássága

Dunaiszky Lőrinc, szobrász 1) Folytatás:

1828-ban határozták el Pest város vezetői, hogy a Barátok terére új művészi kutat, terveztetnek. Pályázatot hirdettek a kút tervének elkészítésére, melyre felkérték a város tekintetbe vehető céhének két-két képviselőjét, név szerint: Landau Lénárd városi rajztanárt, Pollack Mihály és Kasselik Ferenc építészt, Dunaiszky Lőrinc és Bauer Mihály szobrászokat.

Vizy László: a „Najádok kútja", a Felszabadulás terén.

Budapest, 1978. 3. 42. old.

Dunaiszky Lőrinc

Jellinek Ferenc pesti, Simó Ferenc kolozsvári, Klimkovits Béla nyiregyházi rajziskolai igazgatót, a rajziskolák növendékei közül Benczúrt és Székelyt /Klimkovits-tanitványok/, Barabást /Nagyszeben/, Dunaiszky Lőrincet és Brocky Károlyt /Temesvár/ emliti

Rónai György: Gondolatok művé szneveléslink intézményesitésének centenáriumán. - Művtört.Ért.1971.3.sz.2o4-212. 1.

2o6.1.

Dunaiszky Lőrinc

Pusztai L. tanulmánya/MÉXXI. 1972 p.15-29/

Művészet és felvilágosodás Akadémiai Kiadó 1978

Zádos Anna:A felvilágosodá skori művészet kutatásának kérdése 12.oldal.

Dunaiszky Lőrinc

l.

Evang. templ. ok

316. l.

Kemény - Gimesy: 1944

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dunaiszky Lőrinc, 2) Folytatás.

A magisztrátus Bauer, Dunaiszky és Kronberger terveit választotta ki, de a városgazdasági bizottság sokallván a költségeket, új, szerényebb tervek bemjújtását kérte tőlük. Ezek közül Dunaiszky terve lett a nyertes, ő kapta meg a szobrászati munkára a megbízást. Az új kút még mindig igen költségesnek bizonyulhatott, mert végül is nem ő, hanem Uhrl József faragta ki a szobrokat

A. Czétényi Piroska: A Neveidák Kútja Pesten, Műemlékvédelem, Budapest, 1977. 1. 15. old.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász 2.) Folytatás.

Kronberger János és Kauser József kőfaragókat. A pályázatot a Kronberger-Dunaiszky-Bauer együttes terve nyerte. – A kút és a szobor kivitele a tervek költséges volta miatt elmaradt.

Vizy László: A „Najádok kútja", a Felszabadulás téren.

Budapest, 1978. 3. 42. old

Dunaiszky Lőrinc, szobrász 1)

A XVIII. sz.-ban, a ferences barátok temploma előtt, egy faszerkezetű kút adott vizet a pesti népnek. 1828-ban a város pályázatot tűzött ki egy új kútra. Pályaművet hét mester nyújtott be, köztük volt Dunaiszky Lőrinc és Bauer Mihály, szobrász.

Dunaiszky Lőrinc kútterve (1828) (repr.)

A. Czétényi Piroska: A Nereidák kútja Pesten. Műemlékvédelem, Budapest, 1977. 1. 15. old.

Dunaiszky Lőrinc

Lexikonomban tévedés, hogy fenti a kriszti-navarosi templom-ban egyebekközt szent Adalbert szobrát kerzi-tette az egyik oltárra. Ez a szobor nem Adal-bertet, hanem szent Gellértet ábrázolja. Javítandó.

Schoen Krv. 1916

törlendő 87,88l

nálam: „Szent Adalbert, amint Szent Istvánt koronázza." Ez a szobor ennyen Gellértet ábrázolja

188. kép. *Kókuszserleg. Magyar, XVII. század.*

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka 1570-ből.
Ezüst, 19·5 cm.

KANÁL,
baluszteres nyéllel.
Magyar munka, XVI. század.
Ezüst, 16·5 cm.

TALPAS POHÁR,
trébelt csigás dísszel, MG mesterjeggyel.

Dunaiszky Körinc

~~Darás Jánosné~~

~~Donáth Gyula~~

~~Dósa (Dozsa) Farkas András~~

~~Dunaiszky László~~

Dunaiszky Körinc

Medvey L/108.
109. l.

Vezető Bp
trobrai mestek-hez
1939

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Könyvkép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Dunaiszky ~~[illegible]~~ Lőrinc

Perállag III/3

547:l.

Dunaiszky Lőrinc

u.o. 547:l.

Dunaiszky Lőrinc

archépe

Tört. Képes

IV

Dunaiszky Lőrinc

Javitás a Szendrey-Szentiványi Lexikon 406.lapján

63. Ihalos Bőny : Iharos Berény Somogy megyében

Dunaiszky Lőrinc

Szerkesztő

Osztrák 1 forintos 1860

Av. Gyöngyköszön belül körirat: FRANC. IOS. I. D. G. AVSTRIAE IMPERATOR. Középen Ferenc József Jobboldali babér koszorus mellképe. Matta: A.

Rev. Gyöngyköszön belül körirat: HVNG. BOH. LOMB. ET VEN. - GAL. LOD. ILL. REX A. A. 1860. Középen: osztrák birodalmi amor. Matta: 1 FL.

Peremén: VARIBVS VNITIS.

Átm 29 m/m
Súly: 12·3 gr

Ugyanaz 1866-ból

Vétel Wien. Dr F. Hauda, I. Milkerbastei 12. à 2 P-ért

1017–1018

1929. XI. 29

Dunaiszky Lőrinc

szobrai a

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM · BUDAPEST, VI-ARÉNA-ÚT 41.

Hatvani nápkönyvtár I. 276

26.

1904 T. 23. A Magyar Nemzeti Muzeum Széchényi orsz. könyvtárának. A Grimani-breviarium T. kötete letétképen megküldetik (6/1904)

Dunaiszky Lörinc

1904. gyüjt. Eiäll.

Nemzeti Salon

Dunaiszky Lőrinc

Magyar Művészet
1925. ~~285~~, 504
– 1926. 257

Berzeviczy A:
az 50-es cock
képzm-e

Petrovics E:

a szépmiv
muz. modern
m. szobrai

Cohen VIII. 180.

Dunaiszky Lőrinc

MAGYAR MŰVÉSZET,

1925. ~~225~~, 504.

1926. 257.

T. 5033.

fekvő város kapujához csatlakozó
ntó hajt, melylyel szemben egy pol-
farakás körül, a hol egy asszony
aszkodó férfi beszél, az utat járó-

Königl: Freistadt Nagy Banya
garn
ille Nagy Banya
ngrie.

rl. 29 : 33.3 cm.

7.

Dunaiszky Lőrinc

nobrán

l.

Zádor-Rados

83, 370. l.

A klasszicizmus
építészete Mo-n

1943

Dunaiszky Lőrinc

szobrász, Libetbányáról,
1806-ban 22 éves.

Dunaiszky Lőrinc, szobrász, Libetbányáról, 22 éves korában, 1806-ban iratkozott be. 1807-ben a Gundel-díjat nyerte.

lásd Fleischer Béla 38. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Dunaiszky Lőrinc

Szobrász

1822. Pesten

Vojdisek, J. 110.1.

Adressbuch der
kön. freyen Stadt
Pesth
im 7. 1822

~~Beis IX. 140.~~

Dunajský Lőrinc

l.

Wagner, V.:

Dejiny výtvarného umenia na Slovensku

211. l.

Trnava 1930

rok.

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

LZÉS):

Dunajský Ľorinc (Vavrinec)

1784 – 1833.

viď

Toman, P: Nový

108. l.

Slovník
československých výtvarných
umělců. Praha, 1936

Gyula

Tittár Urnar

H.

Dunaiszky Lőrinc

nobrait

l.

Voit Pál

Régi magyar otthonok.
Bp. é n. 271, 272. l.
273. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M.

1912 évi 6300. számv. sz.

XIII. ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

A Müemlékek Orsz. Bizott

Folyó évi szeptember
átiratára van szerencsém Nagran
számláját 616 K-ra érvényesitve

Budapest, 1921. évi

A számvevőségi fő

Dunaiszky Lőrinc

wód

Voit Pál. Pest-
budai butorunivesség.
Budapest 1946.
342. l.

Dunaiszky Lőrinc

Kútszobor a Teleki
Pál utca 20 sz. ház
udvarán
repr.

S/
Tonelli pestbud

100 l.

Nagyapáink Pest-Budája. 1944

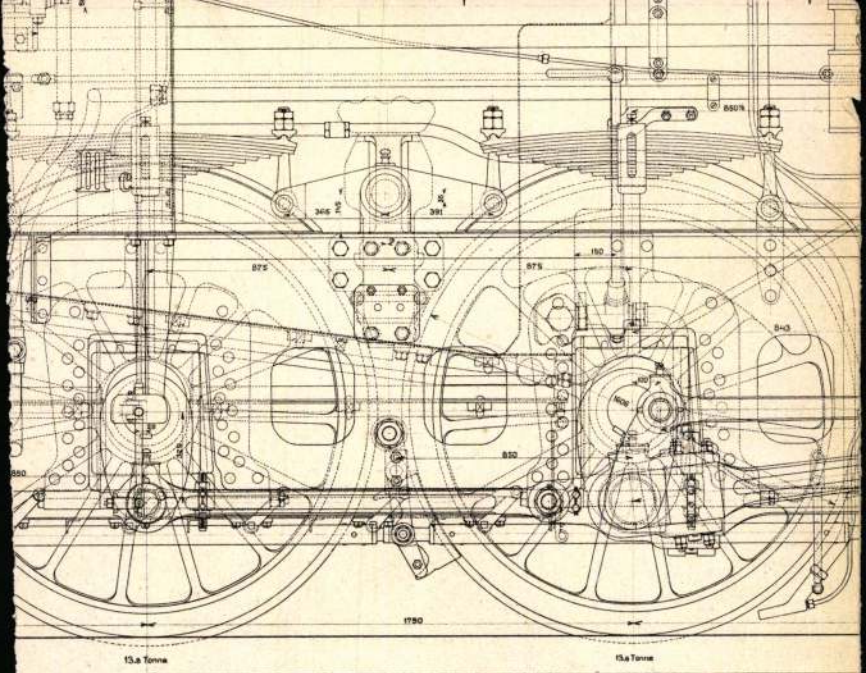

A m. kir. államvasútak gépgyárában készített öt tengely

Dunaiszky Lőrinc

Szobrász

a Kemnitzer-ház

(Deák Ferenc-tér)

attikáján a pajzsot

tartó két turbános

török nőbra fenti-

töl (1822) (A főváros

1945. évi ostroma al-

kalmával elpusztult.

Thirring (Gj.) Bpest

Rétsl. m. uli- 48. l.

halauzok. I. 68

1919

Dumaszky Corine

szobrai

l.

Tanulmányok Bp.

múltjából. VII. 43–

69. l. képekkel.

Voit Pál: Egy régi

pesti patika c.

cikke.

Dunaiszky Lőrinc

1827

váci Szenthár ozusap-szobor restaurálása

l.

Tragor Vácmuvészei

műemlékei és

Vác, 1930

48. l.

83

Kora vaskori-hallstadti-telep manganit ércolvasztással Kr. e. 1100—500-ig

Késő vaskori-La Téne-telep manganit, malachit olvasztással lignit és mész adagolással Kr. e. 500—200-ig.

A telep feltárása br. Miske Kálmánnak, a szombathelyi múzeum igazgatójának érdeme. Az évtizedekig tartott ásatások leleteinek legnagyobb része a szombathelyi múzeúmban nyert elhelyezést.

A kelta uralom megdöltével római imperium alá került a vidék és vele Szt. Vid hegye is, melyre mint elsőrendü hadászati pontra, a rómaiak őrtornyot épitettek. Ettől kezdve a hegy hosszú századokon át, nem szünt meg erősség lenni. Csak a népek, nemzetek váltogatták egymást, de csodálatosképen, birtoklását mindegyik szükségesnek tartotta. Mindegyik épitgetett, javitgatott rajta. Mindegyik kulcsnak tartotta a maga uralmának biztosítására. Igy bírták a népvándorlás váltakozó népei és igy került a magyarok birtokába is.

A XII. században, a Németújvári grófok hatalmának föllendülésével, rabló lovagvárrá lett. Aztán, mint fontos határvárat, hol a magyar, hol az osztrák bírta.

Mikor a XVIII. század elején a vár életideje betelt, a vidék akkori birtokosa: Batthyány Lajos nádor, Hilarian szerzetes és társai részére, a régi bástyák helyén, remetelakot és kápolnát épittetett, melynek megnagyobbitott mása maig is ott koronázza a hegyet.

Az ősi várnak ma alig egy-két köve található csak a tetőn, de annál több a hegy lábánál elterülő Velem faluban, melynek legtöbb háza a vár

Dunaiszky Lőrinc

nuive a pesti Kemnitzer-
ház két törökje és cimer-
pairsa az ejmlet attikájai
1822-ből

lásd

Spb. 67 – 69. l.

Dunaiszky Lőrinc

nobrán

l.

Tragor Vácmúvészei

83 l.

átírva

Keszle

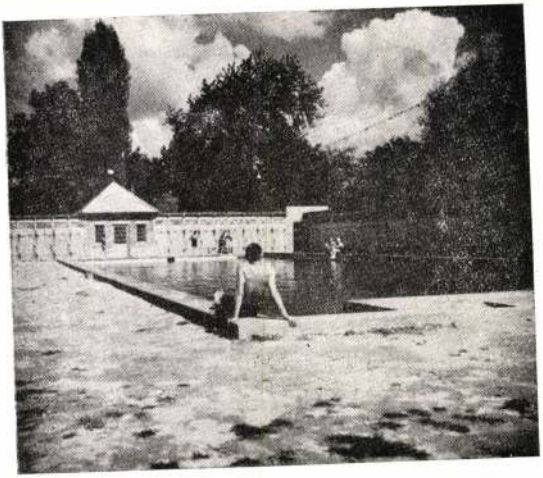

Lutz-féle strand Pécsváradon

Mausz Ferencné lova Pócsapusztán

Dunaiszky Lőrinc

A Bálvány-utca
20. sz. ház udvarán
fenti Flóra-nyolva

Thirring Bpest
68. l.

Dunaiszky Lörinc

laid

Spb. 104

Cityi (londoni) népkönyvtái III. 89.

egy reszelőt rejte
csát vittem maga
nem alhatott, ker
meg.

Az udvari lá
radtak, azt mond
Ezek nagyon örül
csomagoltak. Este
tottam s emberer
inasával a koron
gróf szobáján ker

A kápolnábar
s buzgón imádko
és böjtöket fogad
römpölést hallott
halálfélelemtől sz

Imádkozásom
ték, de a koron
után lehetett kin
a királyné pecsé
visszakerült oda,
vörösbársony pár

Ezalatt csaknem megvirradt. A [illegible]

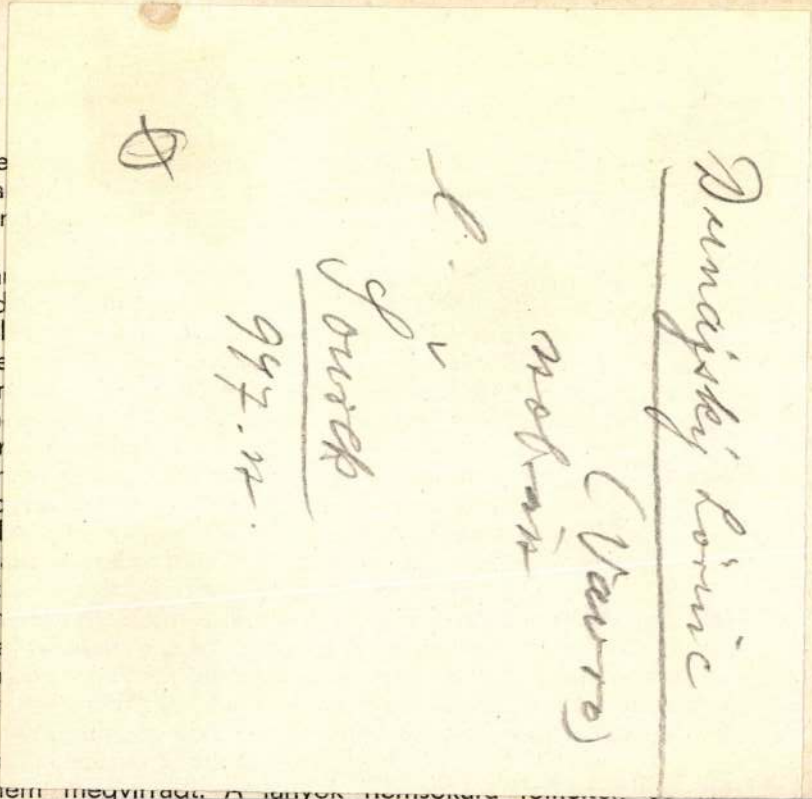

ként, Visegrád lassan hanyatlani kezdett. Az országnagyok, főpapok, mint például Druget Vilmos nádor, Ákos Mihály szlavón bán, László kalocsai érsek, Töttös királyi főajtónálló mester, Kanizsay Lőrinc barsi főispán, kiknek a királyi palota közelében voltak kastélyaik, szintén Budára költöztek. Visegrád hanyatlása Zsigmond korában már olyan fokú volt, hogy 1412-ben szigorú királyi rendelettel kellett a roskadozó félben levő épületek kijavítását megparancsolni.

A felső vár állta az idők múlását. Egykori fénye nem homályosult. Sőt patinásan nemesedett. 1412-ben itt látogatta meg Zsigmondott Ulászló lengyel király, ki a koronaboltból ekkor vitte magával a Nagy Lajos óta itt őrzött lengyel koronát. És ugyancsak a fellegvár falai látták lezajlani azt a fényes ünnepséget is, melyet Zsigmond Erzsébet nevű leánya és Albert osztrák herceg — később magyar király — eljegyzése alkalmával rendezett.

Mátyás alatt (1458—1490.) Visegrád régi fényét és jelentőségét újra visszanyerte. Sőt addig soha nem tapasztalt virágzást ért el. Ekkor építteté föl Mátyás a Salamon-toronytól a mai Fő-utca végéig terjedő területen mindenkitől megcsodált palotáját.

Hogy milyen volt ez a palota, azt többek közt a csaknem kortárs Oláh Miklós esztergomi érsek hangulatos leírásából elképzelhetjük. E szerint: »Mátyás új palotája mind gyönyörű fekvésénél, mind pompás mivoltánál, kimondhatatlanul nagyszerű királyi lak, lévén benne 350-nél több terem. Kapuja a mintegy 200 ölnyire folyó Dunára nyílik s a kapu és

Dunajský Lörinc

(Vavro)

l

Šourek (k:) 7 z. l.

947

Die Kunst in der Slowakei

Prag, 1939

állottak, Diszel házsora és a vele egybeépített Gyurhely tűnik szemünkbe.

Az északkeletnek forduló szeme élvezettel simogatja végig Hegyesdnek, a tájformák gazdag változatával gyönyörködtető vidékét. Vannak itt dús legelők, üde erdőfoltok, karsztos határrészek, aszóvölgyek, kőtengerrel borított legelők, bazaltpuszták, sűrű erdőségek, és mindezek közepéből mint egy óriási cukrosüveg, emelkedik ki a meredek oldalú, nehezen megmászható Hegyesd, messziről tűszerűnek látszó bazaltormán a hasonnevü vár romjaival.

Hegyesd, bár a kisebb várak közé tartozott, mégis mozgalmas multra tekinthet vissza. Az Árpádok korában, közvetlenül a tatárjárás után épült. Fennállásának első századáról nem maradtak irott nyomok, de annál több az Anjouk, Hunyadiak, és Habsburgok korából.

Kevés vár van a Balaton mentén, mely olyan gyakran cserélgette volna gazdáit, mint ez. Ma még a Bándok, Mikesek, Peleskeyek, Széchiek, faragtatták ki címereiket a várkapú fölé, de holnap már jött a másik birtokos és új címerek kerültek a régiek helyébe. Igy jöttek gyors egymásutánban a Perényiek, Rozgonyiak, Salgók, Ujlakiak, majd II. Lajos király hű embere: Ákosházi Sárkány Ambrus és ennek leszármazói, mígnem húsz évvel Buda eleste után, Payazit vajda török martalócai lopakodtak be a Kálózy András által hanyagul őrzött várba s közel két évig innen rettegtették a vidéket. Ormányi József és Gyulaffy László, a kópjavetései-

Dunaiszky Lörnic

l.

Római magy Eiall
kat. 1911. 21. l.

4446.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Krasznahorkán. 1909:4. Wagner Sándor: Magyar lovasok.

b) Budapesten. 1913:170. Wagner Sándor: Magyar lovasok (Ungarische Reiter).

Jegyzet. E festményre vonatkozólag l. még a Krasznahorkavár-alján felvett 1913 április 17-iki 65 sz.közjegyzői leltár/1381-913/ és az 1913 április 23-iki elismervény /2046-913/4. tételét.

43a

Dunaiszky Lőrinc

1. A m. mur. vára-dunkban.

Szana 1890

13. l.

14. l.

mű mellékleten összegszerű ért
azonban távolról sem érzékelte
azoknak sok esetben pótolhatat
két, továbbá azt a körülményt,
pénzben értékelni, miértis eze
gét vettük csak számitásba.

A háboru s közelebbr
emléki és műkincsi káraink köz
pografiai és tárgyi csoportosi
részletekben is összeállitott

Budapestet nemcsak a
ság fővárosa, hanem azért is,
teség érte. Legtöbbet szenvede
ke, a budai hegyen épült Vár,
utcáival, tereivel, középkori
királyi palotával: a maga egés
emlék. A Várnak mintegy fele el

Dunaiszky Lőrinc

l.

Schoenkörpvárosh

13.4. l.

A lefi hogy
városhára

1930

Megyünk Debrecenbe

Muhits Sándor akvarellje

POSNER BUDA PEST.

Dunaiszky Lőrinc

n.

irodalmatört

Spb. 31, 32 l

67-69, 104

Sorozat A:

Pest-budai

univ. almanach

az 1919.

ezt-re

Fiersze II. 24

1904. VII. 8.

Jászberény múzeum.

Nemz. Múzeum jelentése (436/1904.)

Dunaiszky Lőrinc

vrod

Romhányi Gyula

A regélő utcakép.
Szépmüvészet
1941. 255. l.

Dunaiszky Lőrinc

Irod

Radó Richárd. Nevezetes közkutak és régi pesti házak kutszobrai. A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1934. okt. 28.

dupl.

komponált, melyeknek tüzét első, zsánerfestő korszakában a barna aláfestés tompította. Később kolorizmusa felszabadult, színei megvilágosodtak, az ellentétek erősebbé váltak, míg utolsó műveiben a leromlás egészen a tarkaság határáig sodorta. Érett vásznain az égő kolorit aratja diadalát, aki egyszer alaposan megnézte néhány alkotását, soha nem felejti el azt a pompát, melyből olykor a fehér és a bársonyos fekete bámulatos kontrasztjai zengenek ki. Az átmenetek mestere volt s mint igazi kolorista, színes életet varázsolt elő, a nélkül, hogy túlságosan sokféle színt használt volna.

Ezekkel a tündöklő sajátosságaival, melyekhez hozzájárult megjelenítésének nagyszabású volta, férfiasan meleg és közvetlen baritonhangja, mely művészetén végigvonul, előadói zsenialitása, könnyed és érzéki erejű ecsetkezelése, akár a világ egyik legnagyobb festője lehetett volna. Művészetének szabad szárnyalá-

Dunaiszky, szobrász,

már régóta híres úg Pesten, mint Budán és az egész országban, művészi alkotásai révén. Ritkán kerül ki a keze alól olyasmi, ami ne lenne csodálatra méltó. Legsikerültebb művei: Flora, Benkovics pesti nagkereskedőnél és Apollo, Martzibányi úrnál Budán.

Schams: Pesth 287. l.
1821.

ronányi hozzájárulásával eléggé nem
a fontos és eredményes munkát.- De n
kasza főképen az idegenforgalom szem
tos volna, ha a tek. Várbizottság ma
769.25 P. összeg, vagyis Helmrich á
litését, amely esetben hozzájárulás
nát valamivel meghaladná, és megálla
rony" helyreállitásának eddigi költs
bizottság vállalta magára, ami való
merendő eredmény volna !

Amidőn fenti ja
gyelmébe ajánlom, maradok

Budapest, 1927 augusztus 13.-án.-

Dunaiszky Lőrinc

zobrán

l.

Péter II

84. l.

A m. univ. Tört.

1930

Dunaiszky Lőrinc

Hobrász

l.

Schoen Deákteri

5. l. (többnör)

6. l. 9. l. 10. l.

és 12. tábla

A pesti Deák-téri

ev. Szeplo.

1939

Klebelsberg, államtitkár IX. 149.

Dunaiszky Lőrinc

l.

Schoen 1948

13. l. – 16. l. (többszöt)

19. l.

Fővárosunk 1800–1873
Kőjött. Buda, Óbuda
Pest alakulása az
egesítés előtt.
Bp tfo Tört Mur. Múll
1948

Batthyányi Lajos gr.

látható,
Vállon alól (kissé
haját előre fésülte, bajus
tott, atillája szétáll, vál
lett a kardhordó zsinó

Aczélmetszet, át

Ltsza 869

Dunaiszky Lőrinc

cród

Thieme-Becker

X. 137-138.l.

(Lyka)

Huszt, Rákóczy ut. 48 sz.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrovics E:

A trépm. Mürz. modern m. trobrai. MM. 1926

251. l

Dunaiszky Lőrinc

szobrász

l. a 6pi.

Schoenjozsefvárosi

8. l. 13. l r. k. plib. tipe

1938

Csiszolt Ródarab VII. 246.

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Radó Richard: Nevezetes közkutak és régi pesti házak kutszobrai. Pesti Hirlap.(Képes melléklet.) 1934.okt.28. (Képekkel.)

Dunaiszky Lőrinc

1784 – 1837

A kvisztinavárosi templom Fájdalmas anya oltáran kédoldalt Kerentelő szent János és szent Jeromos szobrai fentitől. Fa faragvány fehérre festve. Klasszicizáló.

Schoen Kro 1916

56, 57 l. 60, 61 l.

U. ott a Szepomuki szent János oltáron szent Adalbert és szent Gellért-szobra. Fa szobrok, fehérre festve.

Készültek 1811-és 1818 között

TALPAS SERLEG,
filigrános zománcdísze XIX. századi.
Bécsi munka, 1737.
Ezüst, mag. 14 cm.

TÁNYÉR,
trébelt dísszel.
Balkáni munka, XVIII. század.
Ezüst, átm. 23·5 cm.

ÁLDOZATI KENYÉRTÁLKA,
középen Krisztus, körül 12 apostol vésett képéve
Velencei munka, XVIII. század.
Ezüst, átm. 14 cm.

KERESZT,
XVIII. század.
Gyöngyház, ezüst foglalatban, mag. 14 cm.

KERESZT,
közepén niellóban angyal, hasított szárain dom
ború félalakok.
Az angyal XV. századi, a kereszt balkáni munka
XVIII. század.
Mag. 9·5 cm.

KÖNYVFEDÉL,
előlap Kálvária, hátlap Feltámadás.
Balkán, XVIII. század.
Aranyozott ezüst, 11·5 × 19 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

KRISZTUS FÉLALAKJA,
öntött és vésett oromzattal.

Pogány Ö. G.

M. szobrászat a 19. sz. első felében

1939

15–17, 46, 49, 50, 52, 58, 64, 65, 68, 83–87

Dunaiszky Lőrinc

wód z O átírve

Kampisujabbm szobr

497. l.

keppel -

Dunaiszky Lőrinc

szobrász

l.

a bfi

Schoenterézvárosi rk

~~plib. teplom. 1938~~

5. és köv. lapokon

alábbiva.

5. tábla

Membránás hangszer VIII. 243

Dunaiszky Lőrinc

lásd

Liber Brest nobrai

Cserhalmi - Pacher

és emlékfáblái. 1934

49. l. 50. l.

52. l., 147

NEKD. TAKINCS

R ÉV
YAR
ORA

GYAR
VNAPI
DÁS

EZER É
MAGYAR HU

A LEGVIDÁMABB MAG

MAGYAR KÖNYVNAP

WOLFNER
NTÉZET R.-T.

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI

Dunaiszky Lőrinc

irod

=

Meller Simon: A magyar művészet kialakulása a XIX. sz. első felében
Művészet 1911. 179. l.

Sz.

376

Oldalt fürtözött haja, szeme s szemöl-
za leberetvált. Ingének lehajtott
mellénye, kabátja s köpenye fekete. Alól
lvasható.

méretei 31:22.5 cm.

1860. julius 4-én.

..., illetőleg az 1890. VII. 24-diki feltejesítés (118/90)
endeletet kiadatott (144/90) a bécsi sinnépesi

Dunaiszky Lörnic

l.

J)

Reizner teged tört.

tört. III.) 408. l

teged. 1900.

Sz-Sz

A magyar ifjúságról előadást tartott a Rapprochement International des Jeunesben, hol rövid rádióismertetésre is volt alkalma. Irányítása alatt a Tanulmányi Központ támogatásával megalakult és megkezdte működését egy francia—magyar ifjúsági csoport, melynek magyarországi tanulmányútját is előkészítette. Hosszabb utazást tett Dél-Franciaországban, Bayonne—Marseille—Lyon útvonalon, hol a különböző társadalmi intézményeket tanulmányozta, e mellett a nép és az ország művészi értékeivel is megismerkedett. Meglátogatta még a Loire-völgyi kastélyokat, Rouent és Bretagnet is.

Gara István (1912, Budapest, róm. kat.), német-francia szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Ösztöndíjas évét „L'influence du freudisme sur la littérature française contemporaine" című doktori értekezésének elkészítésére szentelte. Főként a Bibliothèque Nationaleban végzett kutatásokat; dokumentációgyüjtés céljából itt figyelemmel kísérte a tudományos folyóiratoknak tárgyára vonatkozó cikkeit s a háború utáni irodalmi művekről megjelent irodalmi és tudományos kritikákat. Az újonnan alapított katolikus főiskolai kollégiumban, a Bienvenue Universitaireben teljesen francia környezetben lakott.

Gombocz Ilona (1915, Budapest, ág. ev.), magyar-francia szakos szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). A második félévben volt ösztöndíjas, főként Raymond Radiguet írói

Dunaiszky Lőrinc

cród

z

Lyka Magyarvel

542. l. 543 l.

544. l. keppel

A szobrászat

M. Múzeum V. k.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

Dunaiszky Lőrinc

l.

Scholnkrisztinavárosi

12, 13, 14, l. 16. l.

~~56, 57, 60–63, 66–67, 87–88~~

? ? ? ? honnan vette a gépelő?

A krisztinavárosi

pláb. Teplon

1937

Zólyomi városi Közkönyvtár

VII - 288.

Dunaiszky Lőrinc

A Krisztina városi templom Szent Anna oltárán Szent Teréz és Szent Krisztina szobrai fentitől 1831-ből.

Schoen Károly 1916

66, 67. l. 2 képpel

Valószínűleg a többi itteni oltárszobrok szintén 1831 körül készültek. Valamennyi klasszicista

Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás laj
roma. Bp., 1884., ötödik terem, 9. l.
Radisics Ipolyi 87. szám. — Gerevich P.
260. l.

POHÁR,
két vésett jelenettel Remete Sz Pál és Sz János e
életéből. Talpán JMW 1707.
Német munka, 1707.
Ezüst, mag. 11'5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 92. szám.

MÉREI MIHÁLY KELYHE.
Fedelén kereszt, kosarán öntött ezüstdísz. Talp
felirat: MICHAEL MEREI EL EPPUS VE
LIEN CANONICUS STRIGONIENSIS F.
ANNO 1720.
Magyar munka 1720-ból.
Aranyozott réz, mag. 33'5 cm.

CSÓKTÁBLA,
rokokó kartuskereten Madonna Jézussal, ve
dombormű.
Ezüst, mag. 14'5 cm.
1937-es vétel.

PATENA,
XVIII. század.
Réz, átm. 15 cm.

Dunaiszky Lőrinc

Szent Borbála és
Szent Katalin a
Buda-krisztina-
városi templomban,
fa, repr. 611. l.

LykaMagymű1800-50

A pesti Király-
gyógyszertár szimboli-
kus frizei, aranyozott
fa, repr. u.o. 612. l.

Dunaiszky Lőrinc

1784 – 1833

Ltáb. IV. 149

Dumaiszky Lorinc

kesztette a pesti
lövelde pontikuszá-
nak szobrait. Elpusz-
tult az épülettel
együtt 1838 és arvizi
kor –

Lbp 193 l.

Egyházasszecsődi népk. V. 78.

Dunaiszky Lőrinc

lásd
= Medvey (109. l

Vereto Bf hobrai neg –
Tekintésiny

1939

Mécses bronzból, római VI. Vfb.

Dunaiszky Sosme

A Bálvány u. 20. 7.
haz udvaran levő Flóra
kutszobor fentitől

Lbp 193. l.

Ő Eszitette a Eviszthna
nagyon plébanatemplom
oltárain alló életnagy-
sagu fehérre mázolt
fasszobrokat is

Lbp 193 l.

Eötvös József báró V. 76.

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Lechner Jenő dr.:Amig Pest-Budából Budapest lett. Az Ujság.1925. febr.15.

Dunaiszky

Ltáb I. 47, 51, 68, 112, 118, 128.

Ltáb. II. 4, 20, 77, 86, 105, 106, 115, 127

III. 50, 53, 70, 77, 100

IV. 23, 27, 86, 88, 89, 91, 96, 149

A Táblabíró világ
mű vérete

1922

Dunaiszky Lőrinc

tanulmányai rol

Meller S./ Ferenc

Istvány 1905

Bp. 1905. 146–149, 204. l

bő adatok

Okr. felh.

Sz–Sz

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISZTER

106. 182-1912. szám.

A m.kir. igazs
is felhivom a t. Elnöks
ságügyminiszteri átirat
ban kivánt jelentését h
Budapest, 191
A

Dunaiszky Lörinc

l.

Lieber Brest nobrai

147. l.

EBET

LITÁSA

-ig

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Huray István: Pókhálós szobrok öreg házak udvaraiban. Délibáb. 1934. jun. 16.

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Lyka Károly: Szoborkalandok. Uj Idők. 1934.ápr.8. (Képekkel.)

Dunaiszky Lőrinc

nobrais

Lásd A pesti Ferencrich-
terének kút pályázata
1931

Marczevicz E:

16, ~~17, 18, 19~~, 20, 36,-42
~~37, 38, 39, 40, 41, 42~~,
44, l. 58, l. VI-VII. t

kápelkel

BUDAPEST

1934

Dunaiszky Lőrinc

erod
Z

A:Az

Kampiszyjakbm szobrá

tut
kap. tiszai ... 1940

496. l/-

497 / kiszel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dunaiszky Lőrinc (?)

Hermes és
Urániát ábrázoló kő-
kút. Wobor a Két török-ház
udvarából (Deák Ferenc-
tér) 1824 körül
Az én sejtésem szerint
fenti műve
Szerző nem említi a
Wobrant

Imrényi Imre: A pesti
vármegyeház újjáépítése-
II. A Vármegyeház építésé-
nek története. Építés-Épí-
tészet. 1950. 2 sz. 127. l.

Jelenleg a pesti Vármegyeház udvarán

vin
A LUJZA TÉR 1-3

Miklós

g.isk.IV.b.oszt.növ.

B u d a p e s t
I. Lenke tér 7.

1931 II/15.

römmel hczzuk sz.tudomására,hogy
t Biráló Bizottsága a beküldött
t a nyertesek közé sorozta.
e hó 17.-én,csütörtökön délután

Dunaiszky Lorinc

nobrai a Krisztinavai
rosi templomban
feharre festett faszobrok
neoklasszikus stilben

Lbp: 128, 191, 193,

Lechner J:

Bp mincvelekei
1924

Ursus arctos V. 31.

Flambacher János György ötvös. A pozsonyi ötvöscéh 1753. avatta mesterré. (Gyárfás T., Arch. Ért. 1910 416. l.)

[Mesterjegye IGH]

Dunaiszky Lörinc

Nobrász

l.

Kampis Antal

Magyar faszobrok.

Bp. 1939. 23. l. 24. t.

Officina

ÜEGY.NY.R.TANÁR.BUDAPEST.I.MÜEGYETEM.

Bizottságának,

B u d a p e s t .

templom homlokzatát felmértem és
zen rajzomról készült 1 drb. fény-
felajánlom.

Dunaiszky Lőrinc

a Krisztinavárosi
templom fa szobrai

wód

a

Jaj megszentelt

54. l.

Pest-Buda
é. n.
(1938 ?)

Dunaiszky Lőrinc

l. Z:

Kósa (195. l

Pest-Buda elmagyarosodása
1848-ig. 1937

Dunaisky Lőrinc

lásd

Lay Bpest iparmüvkiall

vr K: A régi Buda és Pest iparmüvénete ~~[illegible]~~ MI. 1935

48. l.

151

Dunaiszky Lörinc

wód
2

Krück. I. 250. l.

Római föliratos kövek a temesvári
múzeumban II. 204.

Dunaiszky Łoszuc

wod
z
La Rosée E

Bp. katolickie 22. l.
Teplomai
1938

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Dunaisky Lőrinc

Az Iparművészeti Múzeum kiállítása továbbá a pest-budai órások tevékenységének sok szép emlékét mutatja be a XVIII. század második felétől a XIX. század közepéig. Nagy gonddal és jó ízléssel készült munkák. Ezek közt különösen feltűnik az Országos Levéltár tulajdonát képező szép falióra, melynek faragott plasztikus díszítését Dunaisky Lőrinc akadémiai szobrásztanár készítette. De ezen kívül is számos darab fafaragóink művészi ízlését és kitűnő technikai tudását dícséri.

Layer Károly dr.
A régi Buda és Pest iparművészete.
MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1935. 157. l.

Dunaiszky Lőrinc

Nobrázi

1784 – 1833

Erdő

Katolikus Lexikon

I. K. Bp. 1931. 446. l.

HELYSÉG

Lúcse

SZAKCSOPORT

Szob

VÁRMEGYE

Szepes.

KOR

140

ÓRZÉSI HELYISÉG

Szt.Jakab templ.

MÉRET

102

TULAJDONOS

TÁRGY

Szt.Jakab oltár.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Fa. Ujabb aranyozás és átfestés
kében Szt.Jakab,János evang.,Ker
vértezetben ábr.szent.- /Sourek.

FÉNYKÉP, RAJZ

Dunaiszky Lőrinc

l.

Hor Bp [illegible] H

Mosk. [illegible] II.

59, 92. l 1928

150. t.

Dunaiszky Lorinc

A Deáktéri Kemmitzer (Wodianer) ház attika falan a Eét fekvő torokoz fenti faragta 1822 (?).

Lbp 191 l.

Gyűrűs sírmelléklet, népvándorlás kori

V. 194.

Dunaiszky Lőrinc

Kovács

Gen Zak Agost

Március 15.-tér. Contra-aquincumi castrum egy kaputornya és hosszabb fala. Feltárta 1932-ben Nagy Lajos. Ma földalatti muzeum.- A castrum másik, legyezőalaku tornyát a belvárosi templom szentélyfalánál tárta fel Bertalan Vilmos 1944-ben. (39

Mária Valéria-u.3. Ház, klasszicizáló, háromemeletes, 9 ablakos. Kazettás-rozettás kapubejárat, oszlopos lépcsőbejárat, klasszicizáló lépcső és folyosórácsok.

1811-ben építette Hofrichter József Szemerédy András számára.

Mária Valéria-u.5. Ház, klasszicizáló, háromemeletes, kilenc ablakos, kapu felett bőségszarut tartó két allegorikus női alak szobra, a kapu zárókövén Zeusfej, szép kazettás-rozettás kapubejárat, hátrább későbbi stukkódisz. 1813-ban Hofrichter József Gyürky Pál számára építette. Szobrászati disz: Dunaiszky Lőrinc.

ÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

B U D A P E S T

IX. Högyes Endre u.10.

ültünk, hogy a ráckevei gör.kel.
végzett restaurálási munkálatok
és az e célra folyósitott összeg
ntszéknek eddig azért nem lett
etű Czim f.évi június hó 26-án
a válasz nem lett megadva -
másolatban megküldeni az annak
adott és f.é.július hó 11-én

Dunaiszky Lőrinc

Dunaiszky László

vobrázok

irod

Ernszt Lajos: Magyar kép-
zőmüvészet üttörői. Du-
naiszky Lőrinc és László.
A Nemzeti Szalon 1904. évi
téli kiállításának kata-
logusa. Bpest. 1904.

1904. téli

kiáll. Nemzeti Szalonban

emlék kiállítás.

Sz-Sz

Alcune foglie

Dr. A. Penzig, Genova

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Findura Imre: Uttörő szobrászaink. Fővárosi Lapok.1869.aug.5.

Dunaiszky Lörinc

1786 – 1837

vod

Divald Magyarország

240 l.

Mors. mův. emléri

1927

a./ ÖSSZESEN:	2o.23
b./ Fütés, világitás:	
Fütés.....	6.9o
Világitás.....	5.53
b./ ÖSSZESEN:	12.43
c./ Telefondijak.....	9.86
d./ Kárbiztositási dijak...	1.67
e./ Közlekedési költségek..	29.17
f./ Fuvarozási költségek:	
Gépkocsikhoz anyag:	
BP-961 személygépkocsi	1.6oo
BH-934 teher " "	2.5oo
BG-5o9 " " "	3.ooo
Gépkocsik karbantartása munkabérek:	
BP-961 személy motorkerékpár.....	
BH-934 tehergépkocsi...	
BG-5o9 " " ...	
Gépkocsik karbantartása:	
BP-961 személy motorkerékpár.....	38
BH-934 tehergépkocsi...	1.5oo
BG-5o9 " " ...	1.5oo
ÁTVITEL:	1o.48

DUNAISZKY művész család

Lőrinc, szobrász, * Libetbánya 1784 júl. 15, † Pest 1837 v. 1843. Bécsben tanult s 1809-től fogva az egész országra kiterjedő szobrászati munkásságot (egyházi szobrok, síremlékek, képmások) fejtett ki a kor klasszicista stílusában. Ecce Homo c. faszobrát, egy fa mellszobrot és egy gipsz síremléket 1905. szerezte meg a Szépművészeti Múzeum. D. műve egyebek közt a Deák-téri ú. n. Kemnitzer-ház két törökje és címerpajzsa az épület attikáján 1822-ből. Fiai (mind Pesten születtek): *Henrik Ágost*, szobrász és grafikus, * 1812 febr. 16, † 1875 dec. 18. Temesvárott működött, ahol rajztanító volt; *Gusztáv*, szobrász, * 1820 máj. 30, † ?, *László*, szobrász, * 1822 okt. 15, † 1904 júl. 3. Atyjánál, Münchenben és Bécsben tanult, az ötvenes évektől fogva számos arcképet, egyházi és dekoratív munkát végzett s átvette atyja műhelyét. Nagyobb műve: Lendvai (1859) Budapesten, Haltéri kút (1862) u. o.). Művei közül a Nyugvó harcos, Küzdő harcos, Leányrablás és Női akt c. terrakotta szobrok, továbbá a Nessus és Dejanira c. gipszszobor a Szépművészeti Múzeumban, Petőfi Sándor egy álló és egy mellszobra (mind a kettő bronzozott gipsz) az Ernst-Múzeumban vannak.

E. G. I. 262. l

Péterffy János:

Derékig, szem közt néz
romszor fodrított, szemöldöke feke
csavart nyakkendője fehér, k
je, a melyet vállravetetten visel
széles. A háttérben pillért és
két sorban:

„BARO IOANNES PETERF
AURATUS EQVES. et ARCIUN

Olajfestés, vászonra, m
Lanfranconi Enea

Dunajszky Lőrinc

szobrász

Kisplasztikai munkái a régi görög-romai asztaldiszek mintájárása budai Ruszwurm cukrászdában

Hazai József: Ami a Lánchid történetéből kimaradt. Magyar Nemzet 1948. márc. 14.

1509. HAT SZÉK, hársfa, piro

1510. KÉT KAROSSZÉK, hasc

1511. HAT SZÉK, hasonló az

1512. KÉT KAROSSZÉK ÉS HA

1513. KEREK ASZTAL, diófa, Magyar, biedermeier.

1514. KIS KEREK ASZTAL,

1515. ASZTAL, diófagyökér, eg

1516. FIÓKOS KIS SZEKRÉNY

1517. KEREK ASZTAL, diófa,

1518. KIS FIÓKOS SZALONSZ

1519. FÉLKÖRÖS SZALONSZ tekkel és márványlappal.

1520. SZAVONAROLA-SZÉK,

1521. SZAVONAROLA-SZÉK,

1534. KAROSSZÉK, rokokó faragással, zöld és arany festéssel, piros szatén kárpitozással. Velence, XVIII. sz. 200.—

1535. KAROSSZÉK, hasonló az előbbihez. 200.—

1536. KAROSSZÉK, hasonló az előbbihez. 200.—

1537. KAROSSZÉK, barok faragásu, fehérre festett és aranyozott fa, piros szövet kárpitozással. Velence, XVIII. sz. 300.—

1538. SZÉK, hasonló az előbbihez. Velence, XVIII. sz. 140.—

1539. SZÉK, hasonló az előbbihez. 140.—

1540. SZÉK, hasonló az előbbihez. 140.—

1541. KABINETT-SZEKRÉNY, kinai modoru lakk bronzverctekkel. Hollandia. XVII. sz. m. f. 300.—

1542. KÉT KAROSSZÉK, hasonló az 1645. sz.-hoz 200.—

1543. ASZTAL, diófa, szalagos berakással. Magyar, Louis XVI. 200.—

1544. KIS KANAPÉ, diófa, rokokó-stilus. 100.—

1545. KEREK ASZTAL, diófa, 6 csavaros lábbal. Barok-stilus. 50.—

1546. TÁMLÁSSZÉK, diófa, faragott kartusokkal. Olasz, XVII. sz. 80.—

1547. NÉGY TÁMLÁSSZÉK, diófa, berakott kartusokkal. Olasz, XVII. sz.

Dunaiszky Lőrinc

l.

H

Horváth Szentpéteri

222. l.

József pesti

ötvösmester műveszete

1937 (ky Dr Réj)

Dunaiszky Lőrinc (II

kerésre bocsátani. A kamara megadta az engedélyt a kut felépítésére. 1835 esztendő tekinthető a Ferencick terén állott közkut keletkezési idejének s ez a kut mindaddig ott állott, míg a nagy városszabályozási munkák utjába nem jutott s ki nem ~~tett~~ vittek Kőbányára, ahol most is áll.

Historia 1928. 5. sz. 85-87. l. A Ferencick-terén állott közkút.)

I

Dunaiszky Lőrinc

szobrász

1828 készítette a a pesti Ferencich-tér állott köszönt tervét. 1834 ig pihent az ügy, mikor is városi gazdasági bizottság utasán foglalkozni kezdtek ~~az eredetileg~~ a Ferencich Tér állott rozoga fahut helyreállításának kérdésével. Minthogy a kútnak fából való helyreállítása 300 forintba került volna, s 1828-ban már megegyeztek a kútnak köből való rekonstruálásában amire különben a hépítő Bizottság is ismételten felhívta

a város figyelmét, minthogy
továbbá Fessl József kőfa-
ragómester hajlandó volt
1120 forintért e kivitelt olyfor-
mán elvállalni, hogy a költ-
ségben az Uhrl által végzen-
dő szobrászmunkák is benn fog-
laltattak, minthogy végül a
szobrászmunkák végzésére úgy
sem volt szokás árlejtést hirdet-
ni, a gazdasági bizottság
Fessl József ajánlatának az
elfogadását ajánlotta annál
is inkább, mert a felmerülő
1120 forintból 200 forint magánado-
mányból gyűlt össze, s a városi
pénztárból csupán 920 forin-
tot kellett e célra rendel-

Dunaiszky Lőrinc

wód

Gent Bpest (múltja és) műveszete

1932

65.1.–

megyva

Dunaiszky Lőrinc

fehérvári akadémiai szobrász 1832-ben 1101 fot-ért készítette a veszprémi kálvária mellékalakjait.

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház. Veszprém 1912. II. r. 473. l.

József müvészete jut eszünkbe.

Marastoni József egyike a l
tehetségesebb magyar müvészeknek
mult század derekán,de a gyorsüt
fellendülés adta sok feladat őt
arra kényszeritette,hogy megelé
jék a a litográfia olcsó,mindenr
sikerével,pedig bizonyára a nagy
vészetben is kiváló alkotásokat
hagyott volna maga után.Általán
jelenség ez e kor magyar müvésze
ben;igy járt Barabás,s többek kö
Jankó János is,aki alig győzte e
gezni azt a sok megrendelést,am
a vicclapok szerkesztői,mint csa
egyetlen torzkép ajzolónkat elha
ták.Pedig,mint festményei mutat
melyeket csak legritkább "ünnepr

D u n a i s z k i L ő r i n c z
szobrász

Az Ujság. 1914. jun. 17. (Budapest legrégibb szobrai.)

Sz-Sz

Dunaiszky Lőrinc

Dunaiszky *Lőrinc*, szobrász, (D. László atyja), szül. Libetbányán 1784 júl. 15-én, megh. Pesten 1833 febr. 5-én. Bécsben az akadémián végezte tanulmányait. 1809-ben Pesten alapított szobrászműhelyt, melyben fővárosi és vidéki templomok részére főleg faszobrok, oltárok és szószékek készültek szinte gyárilag. Néhány klasszicista kőszobra és több dekorativ kődomborműve pesti régi házakon máig fennmaradt. SZENTIVÁNYI GY.

Gutenberg Lex IX.

316 hasáb

zicio mellett,amit Klee képei
nak a háboru előtti primitiviz
egészen az infantilis-ig viszi
egy képe,amely a természeti vi
és benne az architekturát egés
naiv közvetlenséggel adja elő.
Vörösliget.1918.Vörös világ vo
akkor és a társadalom is dekom
lódott,s a müvészeknek is lega
egyik része együtt rohant ezze
Klee portréja zászlóval.Itt va
lyes nyoma van a kubista kompo
nak,mert a valósági formákat g
riai,de nem szabályosan bellie
geometriai formákkal helyette
A kép vedutája a legegyszerübb
mekre,sötétebb és világosabb f
ra van felbontva.A technika is
Azt is teljesen szétrombolta a
dalmi tisztitó áramlat,ami azu
tisztább légkürnek adott helye
Kevesebbel már nem lehet egy
megoldani,mint amennyi forma o

Dunaiszky Lőrinc

Cásd

Szeged. Felsőnárosi minorita rendház előtt. Felfeszitett Krisztus Máriaes Erzsébetkőt angyalokkal. 1816.

x 1]

Némedy Szeged 420. l.

Népzőmű-e. Várm. Szoc. I. Congrád ov. 1939

Dunaiszky Lőrinc

nobrász

és családja

l. ekv.

A Mübarát

1921. 250

Pozsonyi Tolly-Kör IX 186.

Dunaiszky Lörme

und

A Mubarát

1921. 147

Pilismaróti lelet IX. 55.

Dunaiszky Lőrinc

lásd.

Bónisné Vác

70 l.

Vác művészete
a XVIII. sz-ban
1935

Dunaiszky Lőrinc

l.

A Pesti Városháza

1938-7-n. 61-

c: hj kőntösben a
terézvárosi pléb. templom

BUDAP
FRANKLIN-
MAGYAR IRODALMI INTÉZ
(Egyetem-utcz

A brassói új református templom. Károly rajza ... 33
Képek Brassóból és környékéről: Az evangelikus leányiskola. — A fellegvár. — A városház. — A magyar királyi állami főreáliskola. — Rozsnyó. — Brassó látképe. — A lövészház. — Az evangelikus templom. — A Szent-Miklós-templom. — Honvédemlék a tömösi szorosban ... 35
Tállya és a tállyai evangelikus templom. *Cserna* Károly rajza ... 38
Kossuth Lajos szülőháza Monokon. *Cserna* Károly rajza ... 38
Budapest fő- és székváros közgyűlési terme az új városházán. — A régi városháza. — Az új városház lépcsőháza ... 41
A fóthi gunyhó, a hol Vörösmarty a «Fóthi dalt» írta. *Györök* L. festménye után ... 43
Fáy András nyári laka fóthi szőlőjében, a mely előtt Vörösmarty «Fóthi dal»-át elszavalta. *Linek* Lajos rajza ... 43
A komáromi új Duna-hid. *Cserna* K. rajza 44
A kolozsvári nemzeti színház. *Cserna* K. rajza 46
A kolozsvári nemzeti színház. — Az emléktábla, melylyel az erdélyi magyar színészet száz éves jubileuma alkalmával a Rhédey-házat megjelölték. — A Rhédey-ház, melyben száz év előtt az első magyar színielőadást tartották. *Bizam* rajza ... 47
Képek az Adriáról: Clissa. — Capocesto. — Brevilaquai partok. — Mirine. — Fiume. — Mulói világító torony. *Györök* Leo rajzai 47
Az Etna kitörése ... 34
Egy sasfészek lerajzolása Skócziában ... 37
A budapesti baromfi-kiállításból (6 kép) 40
Kholera-baczillusok vizsgálása a m. kir. bakteriologiai intézetben. *Jantyik* M. rajza ... 41
«Az éjszaki sarktól az egyenlitőig.» *Brehm* E. Alfréd könyvéből: Egy számüzött menekülése Szibériából. — Hazatérő bányászok az altaji koronauradalomban, Szibériában. — A pogány osztyákok éjszaki Szibériában. — Az osztyákok sátrának (csuma) belseje. — Kirgizek vadászata sassal. — Réti sasok fészke az aldunai erdőségben. — Utazás a Nilus sellőin. — Krokodilusok és az őr-lilék a kék-Niluson ... 45
Tetovált maori koponyák (2 kép) ... 51

V. Népviselet, genreképek.

Csics koldus ... 1
Kanadai mulatság. Egy montreali klub új tagjának feldobása ... 2
Egy amerikai lap rajzai Magyarországról: Magyar mágnás. — Magyar női typus. — Czigány zenészek. — Csárdás. — A Margitszigetről ... 3
A felvidéki tótok: Felvidéki tót népviselet. — Fenyves madarat áruló tót Budapesten. — Drótos tót falun. — Talpas tótok pihenője a Vágnak a Dunába szakadásánál. —

Dunaiszky Lőrinc

Flóra-kőszobor.
Benkovics-ház /Oktober 6.u. 20/, fülkében.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
118.1.

Dunaiszky Lőrinc

A szobrászok is igénybe vették a hírlapi reklámot. *Dunaiszky* Lőrinc 1829-ben faragásokat s kalaposok számára fejmintákat ajánl; mintázni is tanít. (l. 363.)

Pesth Ofner Vereinigte Zeitung 1829

Csatkai Endre, Budapest művészeti viszonyai a multi század 30-as éveiben. Magyar Művészet. 1925. 225. l.

Elefántcsont Krisztus-test, mag. 5 cm.
XIX. század

Berzeviczy A:

Az 50-es évek képzm-e

MM. 1925. 504. l.

Dunaiszky Lőrnic

1827-ben valószínűleg fenti megnyitotta

a váci szentháromi

ság nobrot.

Bartbpestbalp

83. l.

Barcza-Thirring

Rétsl. ke. kt. i kalauzok.

3. I. kd. BP. Dunabalparti

körjére. 1923.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Dömötör István: A régi Pest. Uj Budapest. 1922.febr.1.

Dunaiszky Lörinc

zvód
z

Csemegi József. Aj=
A Budapest – terez-
varosi r. kat. plé-
bániatemplom. Irta:
Dr. Schoen Arnold
Bp. 1938. Könyvism
MMÉE Kösl
1938. 376. l

VASARNAP

7

Kat. Cantate
Prot: Napoleon

O görög

24 Szaba vt.

HÉTFŐ

8

Kat, Mihály főa.
Prot. Gizella

25 Márk ev.

KEDD

9

Kat. N. Sz. G.
Prot. Gergely

26. Vazul

SZERDA

10

Dunaiszky Lőrinc

1784–1837

vrád

Divald 1927

154. l.

M. Lunóchettortrust. 1927

Fogyasztószám	Ele
	Mérőhaszn és kezel. c
805516001002	12

Az »1« jelű sorban a gázfogyasztás

2608. ~~Dunaiszky~~ Lőrincz: 1905.
Sz. Libetbányán 1784 julius 15-én. † 1837-ben.
Siremlék.

Balra fordultan ülő és gyászoló nőt ábrázol a lap. előrehajlik, (fejét a talapzat szélére tett jobb kezére támasztja, mig leeresztett bal kezében rózsakoszorut tart. Haját kontyba tüzötten viseli, rövid ujju ruhája a kar mentén össze gombolva, lepelje pedig bal válláról lecsuszott. A kerek talapzat hajóalakú mécses. Jelzése oldalt balról: L. DUNAISKY SC. 1833.
Gypszdombormü, mér. 60.5:49.3 cm.
Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 100 K-án. (358-905-3)

Elszámoltatott 1905: V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905: XI. 30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

Pl. Vckel 1905

Sz. n. 1383-905

188

Így lett Dunaiszky és maradt mindvégig kitűnően képzett, jó iskolával, elég jó ízléssel bíró igen szorgalmas és ügyes mesterember, aki azonban kisebb fából készült dolgaiban — mint az említett portrait, Alvinczy, Flora, Feszület és egy Ecce homo tanusága szerint (Szépm. Múz.) megállapítható — a maga korához viszonyítva értékes dolgokat is tudott alkotni. Kedvezőbb viszonyok között talán magasabbra fejlődött volna.

Üzletét haláláig 1837-ig[1] vezette, halála után fiai vették át az üzlet folytatását, akiknek a kezében minden sokkal alacsonyabb niveaun állott. Fiait mind kőfaragásra tanította, de csak László árult el nagyobb tehetséget. Ez Donnernél Bécsben segédeskedett, majd Münchenben tanult s apja üzletétől függetlenül, apjánál jóval nagyobb művészi ambicióval s tudással dolgozott késő aggkoráig.

Dunaiszky Lőrinc művei a Tudományos Gyűjtemény 1818. IX. füzet 108. l., 1819. I. füzet 123. l. (Tudósítások a honyi művészekről és az ő míveikről), Michael v. Kunits: Topographische Beschreibungen des Königreichs Ungarn und seiner einverleibten Provinzen. I. Band. (Pest, gedruckt bei Ludwig Landerer 1824) c. könyvéből, Dunaiszky Lőrincnek fiához intézett leveléből (1831. III. 18.) és üzleti könyvéből állapíthatók meg. Az első négy forrásban említett művek mind elkészültek, az üzleti könyvben csak az „akordiert" jelzéssel ellátottak készültek el biztosan, a többiről ez nem állapítható meg. Az alábbi csoportosításban csak a biztosan elkészült műveket soroljuk fel, a bizonytalanok közül csak a legeslegfontosabbakat említjük.[2]

I. Hiteles és ránk maradt szobrok.

I. Oltár fából, Szt. István, Imre herceg, két térdelő angyal és a Religio szobrával — egy kis Feszület — Szob — plebániatemplom 1816.

I. III. Flora — életnagyságnál nagyobb kőszobor — Budapest, Bálvány-utca 20. sz. ház udvarában 1818.

I. III. Alvinczy generális portrait-ja — Történelmi Arcképcsarnokban.

II. Krisztinavárosi plébániatemplom Buda: Szt. Adalbert szobra, amint Szt. Istvánt koronázza, Szt. Gellért, Szt. Borbála, Szt. Katalin szobra.

II. Mezőberény — ev. templom oltára és szószéke — két angyallal és egyéb faragványokkal díszítve 1819-ből.[3]

III. V. 29. Békéscsaba ev. templom főoltára és szószéke 1822. (Két angyal rajza a Szépművészeti Múzeumban.)

IV. Krisztinavárosi templom Buda: Szt. Krisztina 1831.

IV. V. 115. Orosháza ev. templomában egy orgona díszítése 1831.

V. 1—2. Muzsla r. k. plebániatemplom tabernaculuma — két angyal, Feszület 1818.

V. 29. Velence r. k. plebániatemplom tabernaculuma — két angyal, Feszület 1818. (Jelenleg szétszedett állapotban — az alakokat a plébános őrzi.)

V. 75. Budapest Síp-utca és Rákóczi-út sarkán levő Salvator-gyógyszertár fölött cégérül akasztva Salvator féldomború mellképe 1828.

Síremlék a Szépművészeti Múzeumban.

Ecce homo a Szépművészeti Múzeumban.

Kis mellszobor a Szépművészeti Múzeumban. (A három utolsó D hagyatékából vásárolva.)

Flora kis faszobor.

Feszület — több darabból, a jelenlegi tulajdonosnő állította össze. (E két utóbbi özv. Káspár Jánosnénak — Dunaiszky László örökösének a birtokában.

Végül ide kell sorozni a Bálvány-utca 10. sz. ház homlokzatának a díszítését is, amelyre ugyan nincs hiteles adat, de amelyen Flora alakja — a Bálvány-utca 20. sz. alatti Florával s még jobban a Dunaiszky hagyatékában fenmaradt kis minta-Florával feltűnően megegyezik. Ide kell még számítanunk hat darab rajzot, amely a Szépművészeti Múzeum tulajdonában van. A rajzok igen tiszta, jó iskolarajzok benyomását teszik. Egy ceruzavázlat a békéscsabai oltár két angyalához készült terv. Három oltárterv — építészeti rajz — egyik 1826. aug. 1 dátummal — Inkey v. Pallin megrendelésére (aláírva) — üzleti könyvvel való egybevetés alapján — Ihalos-Bönny temploma számára. A másik 1829-ből való — Feszület, Mária-, János-, Magdolna-szobrokkal — üzleti könyv alapján Taks temploma számára készült. A Helységnévtár egyik helyet sem ismeri. A harmadik Endrődy József megrendelésére történt kidolgozásnak szolgál alapul — a megrendelés 1823. XII. 3-án történt Temesvár számára. Maga a rajz 1819. dátummal van jelezve. Még két szószékterv van, amelyeknek azonban ismeretlen a vonatkozása. Az egyik figurális, a másik pusztán ornamentális díszítésű.

II. Hiteles művek, amelyek elpusztultak.

I. Hat életnagyságú szobor a kecskeméti Kalvariára készült.

I. Halászó Geniusz — Pesten cégérül készült az Urak utcájába.

III. Gyürky Pál házának a díszítése a Dunasoron.

[1] A család örököseitől kapott adatok szerint.

[2] A Tud. Gyűjt. 1818-iki évfolyama alapján álló adatok I.-el vannak megjelölve. II. A Tud. Gyűjt. 1819. évf.-ból vett adatokat, III. a Top. Beschr. IV. Dunaiszky Lőrincnek fiához intézett leveléből s V. az üzleti könyvből merített adatokat jelzi. Az V. után álló arabs szám az üzleti könyv lapszámát jelenti. A lapszámokat e sorok írója írta be írónnal a könyvbe.

[3] E helyen fejezem ki legőszintébb köszönetemet Jeszenszky Károly ev. lelkész úrnak szíves leveleiért, részletes leírásáért és a rendelkezésemre bocsájtott fényképért.

V. 105—106. A régi Vigadó díszítése több alakkal 1830. (E két utóbbi a szabadságharci ostromok idejében pusztult el.)

V. 51—52. Ceglédi ev. templom szószéke fából. 1825. — még abban az évben elégett.

III. Hiteles művek, amelyeknek holléte nem volt kideríthető.

I. Barátsági emlék portrait-val Prónay b.-nak Acsára.

I. III. Síremlék Lányi bihari alispán megrendelésére — neje számára.

I. Síremlék portrait-val Sikue úr megrendelésére Szt. György — Bánságban.

I. Síremlék Mustai csanádi főispán megrendelésére.

I. Síremlék Mustai fivérének Csanádmegye alispánjának a megrendelésére Ráthon felállítva.

I. Síremlék gyászoló Geniusszal a bajai temetőbe.

I. Szűz Mária — Csapodi urnak andánti kápolnájába Somogymegyébe.

I. III. Ferenc császár, arcképszobor a pesti Vármegyeháza számára.

III. József főherceg nádor, arcképszobor a pesti Vármegyeháza számára.

III. Ferdinánd főherceg, arcképszobor a pesti Vármegyeháza számára.

III. Kray generális, arcképszobor a pesti Vármegyeház számára.

II. Szt. Mártonba Blaskovits megrendelésére Nepomuki János, Hallgatás, Religio.

II. Kovács Moyses pesti házának alakos díszítése. (Talán a Bálvány-utca 10. sz. ház, de a leírás csak részben vág össze a tényleges állapottal.)

II. Feszület — egy szegedi földesúr számára.

III. V. 4. Marcibányai budai házába Apollo-szobra 1818.

III. Szirmainé szül. Podmaniczky báróné életnagyságú mellszobra Prónay Gábor rendelésére Aszódra.

V. 64. Oltár több alakkal Inkey Anton v. Pallin megrendelése — Ihalos-Bönnybe (?) 1826. Az oltár tervrajzát fent említettük.

I. Feszület a régi Lipótvárosi plébániatemplomba.

V. 66. Landau történeti festő rajza után Nyitray udvari tanácsos számára nagy oltár hat alakkal 1825.

III. Gróf Amadének: József nádor mellszobra.

III. Oltár Endrődy házikápolnájába — az oltár tervrajza a Szépm. Múz.-ban. 1823-ban rendeltetett.

III. Síremlék márványból Komáromba egy Nagy nevű embernek.

IV. Ráday grófné arcképszobra.

IV. Báró Prónay arcképszobra.

IV. Krisztus keresztelése, domborű Nagyváradra.

V. 4—5. Földvár pléb. templom — a csász. építési hivatal megrendelésére 1818.

V. 38. Tabernaculum, két angyal-Feszület, Temesvár alispánjának a rendelésére 1823.

IV., V. 126. Veszprém — szószék 1832.

V. 21. Gr. Gyulai büszte 1822.

A SZEGEDI BOSZORKÁNYSZIGET
RÁKOSI NÁNDOR FESTMÉNYE

Adatok művészetünk történetéhez

DUNAISZKY LŐRINC. Aki a XIX. század magyar művészet történetét akarná megírni, elemi nehézségeket kellene legyőznie. Újabb művészetünk történetének még az adatai is felkutatlanok. Nem lesz azért fölösleges a XIX. század első felében dolgozó magyar szobrász életére és munkásságára vonatkozó adatok közzététele.

Dunaiszky Lőrinc 1784 július 15-én született Libetbányán.[1] Atyja asztalosmester volt s fiát is az iparos pályára szánta; igen fiatalon Besztercebányára küldte, ahol egy Barger nevű képfaragónál[2] tanulta mestersége első elemeit. Bargerről Besztercebányán semmi adat vagy följegyzés sem maradt fenn, Dunaiszky különös érdeklődéséből azonban a kisebb faszobrok iránt s ezek kitűnő technikájából visszafelé következtetve, talán feltételezhető, hogy Barger esztergályosmester lehetett, aki esetleg emberi alakokat is faragott. A fiatal Dunaiszky Nyitrán és Pozsonyon át[3] Bécsbe ment, ahol 1804-ben a bécsi művészeti akadémiába lépett be. Itt öt évig, 1809-ig tanulta a szobrászati tanfolyamot, amikor kitűnő bizonyítvánnyal az intézetből elbocsájtották.[4]

Ebben az időben Zauner, II. József lovasszobrának a készítője, volt az intézet igazgatója. Az intézet maga virágzásának magas fokán állott, általános elismerésnek és tekintélynek örvendett, de az iskola tanítási módja, valamint a tanítók művészi képzettsége sem volt alkalmas arra, hogy határozott művészeti egyéniségeket fejlesszen ki.

Zauner maga, e kornak kétségtelenül legkiválóbb és legtörekvőbb osztrák szobrásza, röviddel azelőtt lett igazgató s a tanítástól teljesen visszavonult.

A szobrászatba Dunaiszkyt Johann Martin Fischer vezette be, míg a rajzra Heinrich Füger, e kor egyik legjelentékenyebb bécsi festője tanította. Az architekturai rajzot valami Exner nevű rajzolótól tanulta,[5] aki azonban, úgy látszik, kívül esett az akadémiai tantestület körén, legalább Lützow, aki a bécsi akadémia történetét írta meg,[1] nem tud róla semmit sem.

Dunaiszky iskolájának kiváló tanítványa volt, 1807-ben a szobrászati kis díjat nyerte meg egy görög Geniussal,[2] az 1809-ben kiállított hivatalos bizonyítvány szerint, úgy szorgalma, mint rátermettsége által igen ügyes művésszé képezte ki magát. Bizonyára mindent megtanult, amit megtanulhatott. Ez azonban nem jelenti azt, hogy mint határozott művészi egyéniség igen értékes legyen. Tudjuk,

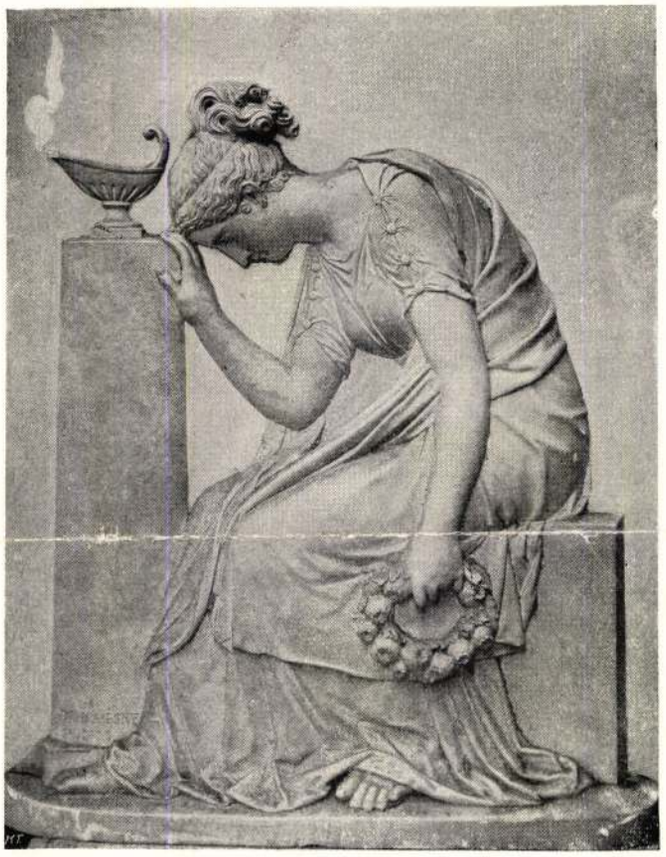

SÍREMLÉK
DUNAISZKY LŐRINC MŰVE

hogy ép a művészetben a mesteriskolák anyagának pontos elsajátítása nem mindig a legjobb ajánlólevél a művész jövőjére nézve. Még kevésbbé az, ebben a korban, amikor az új klasszicizmus általános formai sémái, amelyek minden intuitiv munkát, minden invenciót eleve kizárnak, olyan föltétlenül uralkodnak, mint ez ekkor Bécsben történt. Lényegesen hozzájárult, hogy ez az újklasszicizmus

[1] Dunaiszky Lőrinc szüleinek Káspár Jánosné birtokában fenmaradt imakönyvében levő tót bejegyzés alapján.

[2] Tudományos Gyűjtemény 1818. IX. 110. l.

[3] A Tud. Gyűjt. i. h. szerint a bécsi akadémia elvégzése után dolgozott volna Ny.-n és P.-ban, de ez chronologiai okokból (v. ö. 4. és 11. jegyzetet is) lehetetlen. Besztercebányáról Bécs felé e két város útba esik.

[4] A bécsi művészeti akadémia bizonyítványa 1809. IX. 14-én kiállítva a Szépm. Múz. irattárában.

[5] Topographische Beschreibungen des Königreichs Ungarn und seiner einverleibten Provinzen I. B., geschr. von Michael v. Kunits. Pest, 1824.

[1] Lützow: Geschichte der kais. königl. Akademie der bildenden Künste. Wien, 1877.

[2] A kitüntetésről szóló Akadémiai bizonyítvány a Szépm. Múz. irattárában van. A pályázat tárgya azonban csak a Top. Besch.-ból ismeretes.

itt nem is elsődleges termék, nem itt született, hanem Olaszországból importált elemeken tengődött, tehát még a közvetlenség termékenyítő melege is hiányzott belőle, amely pedig nagyon kedvező hatású lehet. Fokozta ezt az a körülmény, hogy Fischer maga igen jelentéktelen s alapjában roppant tehetségtelen, művészi teremtő fantáziával meg nem áldott tudákos karakter volt, aki nézeteinek tanítványaira való oktrojálásában látta az oktatás egyetlen biztosítékát. Műveiben is, tanításában, irataiban is bizonyos az antikból, esetleg Canovából leszűrt általános jellegű sémák kialakítását tartja szem előtt, amelyek utánzása a művész kizárólagos feladata. Fősúlyt a testalkat megismerésére, az anatómiára fordítja, de itt sem az egyes esetekben az élő test speciális alakulatával törődik, hanem általános testformációra helyez súlyt. Egy antik szobor, Myron Diskosvető-jének és egy erre a testalkatra igen emlékeztető, nagyon szép hullatest alapján fából egy testalkatot állít össze. Ez az anatómiai minta, amely a tanítás kánonját szolgáltatja. Az egyes testrészek a hulla után vannak külön-külön előállítva s az egész az egyes részletekből a Dyskosvető helyzetében összeállítva. Tanítványainak ezt a mintát kellett másolniok, s pedig az egyes részletek szerint, amint az anatómiai kanon maga is készült. Ezekből a részletekből azután össze kellett tákolniok a kívánt szobrot. A szükséges elméleti útbaigazításokat Fischer maga adta meg, sőt két ízben nyomtatásban is kiadta őket.[1] Dunaiszky a dolgozásnak ezt a módját teljesen elsajátította, egész életében mindig általános sémák után dolgozott, hagyatékában egy könyv is maradt fenn,[2] amelyben művészek számára egyházi és klasszikus tárgyú allegoriák és más művészeknek utánzás céljaira szükséges alakok voltak összeállítva. Két szobra is maradt fenn fából, egy kis Feszület és egy alig 15 cm. magas Flora, amelyek minta gyanánt szolgáltak neki. Valahányszor ilyen alakokat kellett csinálnia, a formákat a kész minta után lemásolta. A Flora után készült hű, nagyított másolat kőből ma is látható a Bálvány-utca 20. sz. házának udvarán. A Feszület több apró darabból készült, s az utána készült másolatok is a részletek szerint állíttattak elő, a szobor darabokban is maradt ránk, s csak a jelenlegi tulajdonosnő állíttatta össze. Ezt a részletekben való dolgozást szintén Fischertől sajátította el.

Füger, akitől a rajzot tanulta, Fischernél mindenesetre sokkal jelentékenyebb művész. Antik hatás alatt állott ő is, de azért a természetet is kellő figyelemre méltatta. Kortársai a „portrait miniaturistá"-nak nevezték, apró kis portraitképeiért, amelyeket nagy kedvvel s nagy ügyességgel festett. Ezek igen kis terjedelmű, alig néhány cm.[2] területet elfoglaló fej- vagy mellképek, amelyeken azonban általános, tipusjellegű formák mellett nem egyszer az ajak és szemizmok mozdulatával egyéni lelkiállapotot is fejez ki.[1] Ezt Dunaiszky is eltanulta tőle. Csak két portraitja maradt fenn fából, egyik Alvinczy generálist ábrázolja (Történelmi Arcképcsarnok birtokában) életnagyságú, a másik, amannál sokkal tökéletesebb, alig néhány centiméter nagy, ismeretlen férfit ábrázol, különösen a szemek és ajkak körül számos apró, finom, újjunkkal egyenként letapogatható formákkal, amelyek különös kesernyés hangulatot fejeznek ki.

A bécsi akadémiai tanulmányok befejezése után még 1809-ben Pestre jön, ahol letelepülési engedélyt kér. Ezt az engedélyt még 1809-ben megkapta.[2] Műhelyt nyit, s előbb egyedül, majd több legénynyel dolgozik. Üzlete gyors virágzásnak indult, még 1824 előtt jövedelméből a Holló-utcában házat vehetett magának, miután 1816-ban Pesten polgárjogot kért és kapott s a polgári esküt is letette.[3]

Rendkívül kiterjedt munkásságot folytatott s az ország minden részéből kapott megrendelést. A szó szoros értelmében üzletet folytatott, sőt fenmaradt üzleti könyvéből[4] úgy tűnik fel, arra is lehet következtetni, hogy fizetett ügynöke is volt, aki neki munkát szerzett. Tanultsága nem nagyon kedvezett arra nézve, hogy magasabb művészi ambiciók bántsák, tót szülőktől származó, elnémetesedett ember volt; de főkép üzleti könyvében fenmaradt számos üzleti leveléből s fiához írott leveléből[5] következtetve, igen alacsony fokon álló iparos műveltségénél fogva sem tudta az épp akkor lassan meginduló magyar nemzeti kulturélet jelentőségét megértetni vele, s így nem keletkezhettek olyan hazafiúi ábrándokon nyugvó művészi ideái sem, mint amelyek valamivel fiatalabb kortársát Ferenczy Istvánt lelkesítették.[6] Az ország általános műveltségének rendkívül alacsony foka, a művészet iránti teljes érdektelenség, amelyben Ferenczy hajótörése is gyökeredzett, szintén nem nyujtott komolyabb művészi ambiciókra természetes talajat.

[1] Erklärung der anatomischen Statue für Künstler von Johann Martin Fischer. Zweite durchaus verbesserte und vermehrte Auflage. Wien, 1804, bei Andreas Gaffler és Darstellungen des Knochenbaues von dem menschlichen Körper mit der Angabe der Verhältnisse derselben von J. M. Fischer. Wien 1806, bei A. Gaffler. (Mindkettő a Szépm. Múz.-ban, Ferenczy István hagyatékában.)

[2] Ikonologie für Dichter, Künstler und Kunstliebhaber. Wien. 1807, bei Anton Doll.

[1] Friedrich Laban: Heinrich Füger der Portraitminiaturist. Jahrbuch der preussischen Kunstsammlungen 1905.

[2] A folyamodvány (1809. XII. 11. dátummal) és A. Hoffmann városi tanácsos elfogadásra ajánló indítványa (dec. 22.) a Szépm. Múz. irattárában.

[3] A házról csak Kunits tesz említést. A Tud. Gyűjt. szerint még 1818-ban a Király-utcában volt a műhelye. A polgárjog elnyerésére és polgári eskü letételére vonatkozó okirat a Szépm. Múz. irattárában.

[4] A Szépm. Műz. irattárában.

[5] Ugyanott.

[6] Meller Simon: Ferenczy István élete és művei. Budapest, 1906. Athenaeum.

Művei:

I. *Budapesten.* 1—5. Krisztinavárosi plébánia templom: Szent Adalbert, amint szent Istvánt koronázza és szent Gellért, szent Borbála, szent Katalin szobrai. Készültek 1819 előtt. Szent Krisztina 1831-ből.

6. Bálvány-utcza 20. sz. ház udvarán: Flora; életnagyságnál nagyobb kőszobor. 1818.

7. Rákóczi-út és Síp-utcza sarkán levő Salvator gyógyszertár fölött czégérül alkalmazott Salvator. Féldombormű. 1828.

8. Bálvány-utcza 10. sz. ház homlokzatá-

Pesten élt, ahol a nagymd-utczai Ormenyházban volt a műterme. Silhouette képei annak idején a pesti úri családok körében nagy népszerűségnek örvendettek.

Palóczi Edgár: A régi Pest télen. *Pesti Hírlap.* 1914 febr. 1.

Du Schrefl, l. *Schrefl.*

Dussek Ede Adorján, festő és illusztrátor. Tanulmányait 1889—90-ben a budapesti mintarajziskolában, majd Bécsben végezte. A Műcsarnokban 1898-ban Kereszttűzben cz. olajfestményét állította ki.

Kiáll. tárgymutató. — Mintarajziskolai értesítő.

D u n a i s z k y L ő r i n c
szobrász

Bán Miklós: Pesti udvarok. Ma Este.
1925.III.évf.29.sz. (Képekkel.)

Dunaiszky Lőrinc

Muslay Gábor pestme-
gyei alispán sírem-
léke, 1827.

Rád, Nógrád m.

Izul.

~~Fejérpataky László VII. 149.~~

L Pesten

± Olyképen van ábrázolva, hogy egy

2612. ~~Dunaiszky László:~~ 1905.

~~Sz. 1822-ben (?) Budapesten, 1904 julius 3-án~~

Leányrablás.

~~[illegible]~~

A kissé balra fordultan álló körszakállás férfiú, ki karjaiban ~~az egy~~ tartja, az általa elragadott leányt ~~tartja~~, kinek kibomlott haja vállaira omlik és a ki hátraveti magát, mi közben bal kezét felemelte. A ~~leány~~ utóbbinak derekát körülvevő lepel hátra csapódik.

Terracotta-szobor, mag. 31 cm.

Vétetett Káspár Jánosné sz. Marquier Eleonorától 50 K-án. (358-905-7)

Elszámoltatott 1905:V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

95

III3-98

Pl.

Vétel 1905

Sz. n. 1387-905

196

1 Pesten

2613

2609. Dunaiszky László: 1905.

Sz. 1822-ben (?). 1904 Budapesten 1904 julius 3-án

2609. Nessus és Dejanira.

Abban a jelenet ben vannak ábrázolva, midőn a már elragadt Dejanira fenyetől, az Evenos folyó tulsó partjára ért Heraklestől, segélyt kér. 1 jobbra fordult, bal kezére és első bal lábára nehezedő Nessus jobbjával átkaroltan tartja Dejanirá, ki arczélben látható, balját felemelte és jobbjával az elrablónak kezét igyekszik csipőjéről eltávolitani. A felállni akaró Centaur, ki szembenéz és fölfelé tekint, és göndör hajat, bajuszt és körszakállt hord. Dejanirának kibomlott haja vállaira omlik, lepelje pedig hátra csuszott. Jelzése oldalt balra: DUNAISZKY.

1 Körülök a

1 zsákmányát, mig

Gypsz, mag. 170.5 (a talapzat mérete 100:47) cm.

Vétetett Káspár Jánosné, sz. Marquier Eleonorától 450 K-án. (358-905-4).

Elszámoltatott 1905:V. 15-én (508-905). Az elszámolás elfogadtatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz. alatt (1035-905).

III3-97

92

Pl.

Vétel 1905

190

Sz n. 1384-905

Dunaiszky László

3

„Nessos és Dejaneira" c. szobrai emlitve

Nápszava 1972 május 6
f. old.

MDK

Dunaiszky Lánló hobrász –

1867. „Ártatlanság" c carrarai márvány faragványát a KT megveni – „Nessus, Centaur és Dejanira" c alabástrom csoportozatát a KT-zrűri nem fogadja el.

MDK-A-I-1/429

Lailó

Dunaiszky L [őrinc], szobrán M.D.K.

műve a Kerepesi temetőben Horváth Mihály sírendére, melynek – több más hírességünk sírjával egyetemben – szomorú állapotáról számol be, és hőzli:

Móra Gábor: Hol sírjanak domborulnak...

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 8. sz. 26. old.

5) Dunaiszky Lőrinc
szobrán

alatt állott Flóra szobor.
Legsikerültebb: a volt Kemnitzer ház kom-
lokzatát díszítő „Két török" fekvő no-
portja 1822-ből.

A magyarországi műv. tört. I. 349.
Corvina 1970.

Dunaiszky Lőrinc
szobrán

1784 - 1833. Számos oltárdísz és kút-figura alkotója, gyakran dolgozott fában is. Műre - az egykori Török patika reliefje.
Magyar művtört. 6. 31.
MRT - Minerva 1971.

Dunaiszky Lőrinc
szobrán

~ ről: Schoen Arnold;

Wurst Edit: A XIX. u. első felének szobrászata /1954/ kézirat.

Pusztai Lánló: Dunaiszky Lőrinc /Műv. tört. Ért. 1970./

A magyarországi műv. tört. I. 379
Corvina 1970.

Dunaiszky Lőrinc
szobrán

„Szent Borbála" Repr.

Magyar művtört. 6. 50.
MRT-Minerva 1971.

Dunaiszky Kőrinc
szobrán

A Török patika reliefjei Repr.

Magyar művfört. 6 limlap
MRT-Minerva 1971

Dunaiszky László

Megbizást kapott Szilágyi Béláné, -a korán elhunyt müvésznő- siremlékének elkészitésére, -közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1864. juli. 3. V. évf.
27. sz. 643. lap

Dunaiszky László

l.

Liber Bpest nobrai

151. l.

EBET

LITÁSA

-ig

Dunaiszky Lőrinc

készítette a Majakovszkij 12. n. alatti volt Török patika plasztika díszcít.

Tóth Endréne: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1641

-116- m. D. Tk.

Dunajszky Lőrinc, szobrász 1784-1833.

Libethanyán született, apja kőfaragó mester volt, először apjánál később egy Berger nevű ismeretlen beztercebányai szobrásznál tanult majd a bécsi akadémiáu folytatta tanulmányait. Pest-Budán te-

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia.
Bratislava, 1966. 36.

Dunaiszky Lőrinc kohrán M.D.K.

szül. Besztercebányán. Bécsben tanult.
1816 ban Pesten telepedett le.

a Krisztinavárosi plébániatplom
Oltárosobrai

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 479.

Dunaiszky Lőrinc
szobrász.

Domborzú a préselés jelenetével.

Részlet az egykori Török-patika faszgványaiból

Flóra: Fülkeszobor.
Repr.

A magyarországi mův. tört. II. Kép sz. 531, 532, 533.
Corvina 1970

M.D.K.

Dunajszky [Lőrinc], és fiai szobrai

nevének említésével egyidejűleg szerző megjegyzi, hogy ennek a szobrászcsaládnak „minden esetre szűkebb szlovák hazáján kívül kibontakozott működésén túl..." a szobrászat Szlovákiában valóban teljesen hiányzott.

Anna Poltrová Pleskotová: Probleme der Forschung und Erläuterung der Kunst des 19. J.h. in der Slowakei

A R S , Kunsthistorsdhe Revue der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

Bratislava, 1967. 1. sz. 21. old.

Dunaiszky Lőrinc MDK

szobrász

Pollack munkatársa.
A Gömöry-patika belső berendezési munkáinál dolgozott.
155.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Dunaiszky Lőrinc

A szobrász

MDK

A Ferenciek terén felállitandó kut pályázatán /1828/ a Kronberger-Bauer- Dunaiszky-együttes terve nyert, de kifitelre egy olcsóbb megoldás került Feszl József és Dunaiszky Lőrinc együttes terveként. /az un. Nereida kut Köbányára került/.
227-228.o.

Zádor Anna: Pollack Mihály. Bp. 1960.

Dunaiszky Lőrinc MDK

Gyürky-ház /Apáczai Csere János u. 5/

Hofrichter József 1813-ban épitette.
Szobrászati disz Dunaiszky Lőrinctől.

Helyreállitotta 1953-ban Horler Miklós és Komárik Dénes.

Repr. 171. kép

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

93.1.

M. P. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

1784-1837.

Ecce homo

reelszobor

Sirémlék

A M. N. Galéria álmagjegyzete I./a r.

Bn. 1959. 85-86. l

M. D. K.

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Első mestere M. Berger besztercebányai szobrász

Agghásy: Barokk szobrászat... Bh. 1959.

T. 168. l.

Dunaiszky Lőrinc

Az 1827-ben megnyilt Richter cukrászda /Szentháromság utca 7./ belső berendezése Krautsiedler asztalos és Dunaiszky Lőrinc szobrász műve.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

48.l.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Bajó Gyula: Bpest ujabbkori épületszobrászata.

Bp. 1942. 23 l.

Digitized by Google

Dunaiszky Lőrinc

műhelye épületéhez készített domborműveket. Egyik ilyen: az Apáczai Csere János u. 5. sz. ház díszítése.

Cifka Péter: Ferenczy István. Bp. 1969. Corvina, 46 l., ill., 3o kép /A müvészet kiskönyvtára 37./

24-1

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Szobrai a Krisztinavárosi plébániatemplomban.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

33.1.

Dunaiszky Lőrinc

Valószinüleg az ő müve a krisztinavárosi templom pincéjében talált Szt. Krisztina szobor, mely most Antal Károly szobrász Százados uti mütermében van helyreállitás alatt.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

33.1.

M. D. K

DUNAISZKY Lőrinc szobrász

Vác, Szentháromság-szobor jelébisa

(1827)

Dercsényi – Gronaszlói: Vác, Bp. 1960.

201. l.

MDK

Dunaiszky Lőrinc

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 194o.

496,497. l.

MDK

Dunaiszky Lőrinc, Libetbánya

1807. 1.dij Gundel-dij.

Bécsi képzőm. akad. magyar ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 1oo. 1.

á n o s

Dunaiszky Lőrinc

festő

M.D.K.

Méltatás.

Rózsa György: Nemzethősi művészettörténeti munkacitcherlet

Művészet, 1961. szeptember – 42 l. Budapesten.

MDK

Dunaiszky Lörinc, szobrász

Lendvai Márton c.szobrát a Nemzeti szinház fala méllé állitják.

Harmine szobor utra kél a főváros raktáraiból.

Uj Magyarság. 1937 jun.6.

DUNAISZKY LŐRINC szobrász

Nádasdy Tamást ábrázoló szobrát említik a Sárvár történelmének ikonográfiája cím alatt. A szobrot a budapesti Zrínyi utcai Nádasdy palotában állították fel. Az életnagyságú szobor kőrhű fegyverzetben, a könyvnyomdászat jelvényeivel ábrázolta a nádort.

Kondics József Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben I° rész

Vasi Szemle 1983. 4.

Dunaiszky Lőrinc

Pusztai L: Dunaiszky Lőrinc, Müvészettörténeti Értesitő I/1972/ 15-3o

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 522.o.

Pusztai: Huber élete és munk ássága

MDK

Dunaiszky Lőrinc

kutterve a kivizetelezésig nem jutott el

Marczevicz B: A pesti Ferenciek terének kutpályázata. Bp. 1931.
39 l.

Dunaiszky mester

Lyka Károly: Szoborkalandok. Uj Idők. 1934. Ápr. 8. 15. sz. 520 l.

Dunaisky

tervei: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /nagyrészt a Tanajózási Igazgatóság anyagából/. Budai tervek cimü borítókban:

„BT. 94. Nagynotvari homlokrat óra felépitménye anyagalokkal Dunaisky del A° 1828."

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

Építési és

Dunaiszky Lőrinc MDK.

Csap E. cikkében emlitve

Budapest 1967 febr.

De azért utamra bocsátott:
«Légy jó fiú! s gondolj reám!»
Szavait, a hogyan megáldott,
Mintha csak ma is hallanám ....

Hejh, kis gyűrűm, régóta hordlak,
Sokat értél meg már velem!
De azért folt im' nem esett még
Sem lelkemen, sem fényeden.
Elkophatsz ujjamon dologtól,
Nem piszkítom be kezemet:
Bár nem várok sokat a sorstól:
Megőrzöm becsületemet!

Jelképe örök szeretetnek,
Kis gyűrűm, emlékeztetőm,
Ó te légy nehéz napjaimban
Megvigasztalóm, résztvevőm.
Ne engedd, hogy eltántorodjam
Az élettől egy perczre sem,
A nagy keresztet én is hordjam —
Szegény anyámtól átvegyem.

Nem akarom a szenvedésből
Kivonni én sem magamat.
Ne érjek el jobb sorsot én sem,
Mint annyi más az ég alatt! ..
Anyámnak is az volt a része:
A szenvedés, a türelem ....
Oh, adj nekem is a tűrésre
Több erőt, hitet Istenem!

Taníts meg gyűrűm, elviselni
Sorsomat változatlanúl.
Juttass egy keveset fényedből,
Mely el nem vesz, meg nem fakúl.
Óh kis gyűrűm, sohsem érezzem
Magamat veled egyedül;
Mert [illegible] tudom, hogy életemben

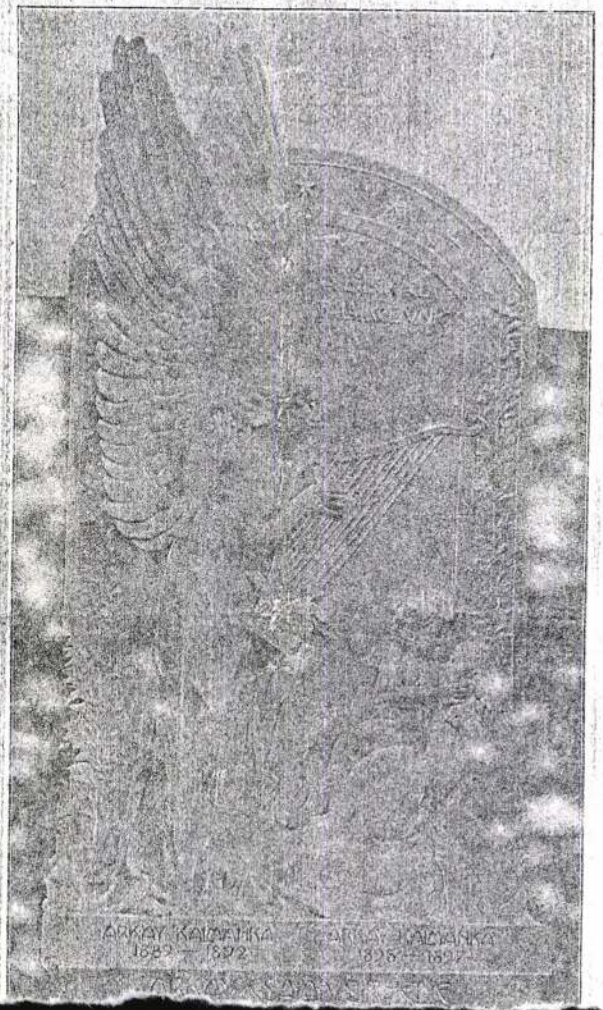

tatik. Ára 1 korona 20 fillér s megr
Méhner Vilmos-féle könyvkiadó hivatal
pest, Egyetem-utcza 4. szám.

Fehér könyv, *Bródy* Sándornak ezer
havonkint megjelenő köteteiből ismé
egy. Ennek első czikke «Beszélgetések
elmélkedés az általános elszegényedé
történeti elbeszélés következik «Hollós
czím alatt. «Egy főispán utópiája» czím
Andor csongrádmegyei főispánnak az alf
ságról írt czikkeivel foglalkozik. A töb
nyek irodalmi, szinházi ügyeket tárgy
novellisztikus rajzokat is találunk, vég
regényéből ad Bródy folytatást, az «Eg
szony természetrajzából». A «Fehér kön
kötetének ára egy korona 60 fillér.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYL

A Magyar Tud. Akadémia október 2
szes ülést tartott báró *Eötvös* Lorán
mellett.

Dr. *Högyes* Endre egyetemi tanár,
Pasteur-intézet igazgatója tartott emlé
nagy franczia tudósról, Pasteur Lajosról,
ség gyógyitásának föltalálásával az emb
vője lett, s ki Akadémiánknak külső tag
gyes ismertette egész élete folyását s na
ságát, melylyel annyi hasznára vált az em
Melegen, szeretettel szólt egykori ta
buvárlataiban sikert siker után ért el s
kat ő találta meg. Pasteur testestől-lelk
volt. Buvárkodásaiban a fölfedező, kia
lelkesedése mellett ott volt mozgató
nemzeti érzülete is. Jellemző az a mon
lyel egyszer kisérleti asztala mellől távo
nálnám, ha e fölfedezést nem franczia
volna!» Högyes emlékbeszédét élénk é

Dunaiszky László

L.

Liber Baptizatorum

168. l. 169. l.
170. l.

ír hó 1 Ví 1000 P

fizessen Ön ezen

Rendes Pál úrnak rendelet ére

gyezer pengőt

e számolásba tudósitás szerint

ly és Fia Úraknak

ecen

ecenben

Kiss Károly

Dunaiszky László

Erod

Krück. I. 250. l.

Ruhadisz, népvándorlás kori II. 207.

– római II. 207.

Dunajský

l.

Lykanomzromantika

11, 28, 29, 36,
71, 85, 86, 99,
250, 251, 253, 254. l.
329. l. (leží)

Ter.

Európa

film és körjv. tegyertő váll.

Budapest

(V Rothermere-u 12-III 2)

Dunaiszky

l.

LykaMagyműI800-50

41, 45, 114, 120, 129,
141, 145, 153, 160, 214,
221, 240, 258, 310,
327, 354, 398, 401–2,
474, 476–9, 504

DUNAJSKÝ, Vavrinec (Dunaiszky) – sochár (15. 7. 1784 Ľubietová, okr. Banská Bystrica – 15. 2. 1833 Budapešť-Pešť). Otec Vavrinec D., stolár, matka Mária, rod. Institorisová. Manželka, rod. Prixnerová, dcéra medirytca Gottfrieda P., synovia → Henrich Augustín a → Ladislav Július.

Prvé vedomosti získal u otca, od 1800 v rezbárskej dielni M. Bargera v Banskej Bystrici. R. 1804 študoval na AVU vo Viedni (prof. J. M. Fischer, F. A. Zauner, H. Füger), súčasne navštevoval súkromnú Exnerovu kresliarsku školu.

Od 1809 žil v Pešti, kde si otvoril rozsiahlu dielňu, v kt. realizoval sochárske kompozície najmä sakrálne, dekoratívne a náhrobníkové práce (o. i. vnútorné zariadenie ev. kostola v Budapešti, 1811; vnútorná výzdoba reduty a masky na fasáde domu na ul. Apáczai Csere János, č. 5 v Budapešti, 1813; náhrobník S. Tešedíka v Szarvasi, 1821).

Vo svojej dielni tvoril kríže, kazateľnice, oltáre i náhrobníky aj pre Slov., no časť týchto písomne doložených prác sa zničila (kompozície z 1818 pre Mužľu a i.), dnešná existencia ďalších zostáva neznáma (napr. Ján Nepomucký v Martinčeku asi z 1818, oltár so 6 figúrami pre nitrianskeho dvorného radcu z 1825). Vyšiel z domácej rezbárskej tradície a po vysokošk. štúdiu akceptoval klasicistické princípy formy (najmä vplyv J. M. Fischera a F. A. Zaunera). Jeho tvorbu možno charakterizovať ako klasicisticky precítenú výstavbu celku, kt. miestami oživujú neskorobarokové reminiscencie.

Niekoľko jeho plastík a kresieb vlastní Magyar nemzeti galéria, Orvostörténeti múzeum a Kincselli múzeum v Budapešti. R. 1807 získal Gundelovu cenu akadémie za sochu Gréckeho génia.

Dielo: Socha Márie Magdalény v skalách na hl. oltári kostola, Ľubietová (asi 1825); reliéf Zuzany v kúpeli (pôv. na krstiteľnici, dnes v múzeu v Banskej Bystrici; postava atlasa na rohu domu, Hradná ul. č. 7, Nitra (20. roky 19. stor.); Ukrižovaný na hl. oltári kostola sv. Kríža, Banská Bystrica; náhrobník rodiny Lissovényovcov a Kubinyiovcov na ev. cintoríne, tamže (signovaný, 1834); náhrobník P. Davidoviča, Komárno (po 1814, pri ortodoxnom kostole; s postavou sediaceho rytiera); ženská figúra na náhrobníku rodiny Wimmerovcov, Bratislava (Ondrejský cintorín); anjel na náhrobníku J. S. Cervu, Banská Bystrica (po 1819, ev. cintorín); náhrobník S. Toperecza, Ivančiná (ev. cintorín), súsošie Jána Krstiteľa u 1828 na námestí, Vyhne (pravdepodobný autor).

Literatúra: Petrová-Pleskotová, A.: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia. Ba 1966, s. 36–37; Tibenský, J.: Návšteva v ateliéri sochára Vavrinca Dunajského. Vlastivedný časopis, 15, 1966, s. 47; Luxová, V.: Zur Problematik der

Dunajszky Lőrincz (1784–1837). Művészettörténeti Értesítő, 1972, č. 1, s. 15–29; Dercsényi, D. – Zádor, A.: Magyarországi művészet története. Bp 1970, s. 347–351; Slovensko 4. Kultúra 1. Ba 1979, s. 796, 803, 805–806; ES 1, s. 609; MÉL 1, s. 403; ÖBL 1, s. 204.

Dunaiszky szobrászmüvész

A bécsi technikus ifjuság a pesti müvészt bizta meg, hogy szobrot készitsen "a szarvasi temetőben nyugvó Vajda Péterről..e ritka iróról és még ritkább emberről.." a pesti magyar tudóstársaság, a Nemzeti Muezum, a szarvasi gimnázium és az elhunyt özvegye részére, "hogy állandó emléket birjanak."
"Hirvásár" c. rovat közleménye.

Nővilág, Pest. 1857. juli. 5. I. évf.
26. sz. 41o. lap.

Dunaiszki Lőrinc, szobrász MDK

Az Október 6. utca 20 szám alatt lévő ház udvarán áll 1818 óta Dunaiszki egy Kőszobra. (Sulyomon megsérült. A fejé letörött s elhallódott.)

Pakots György: Nem műemlék már a Szép Ilonka és a fehér Ló- 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. aug. 11.

Dunaiszky László

Gipszöntetü szobormüve egy hőst ábrázol, amint a tegezbe nyilvesszőkért nyul. Az izomzat nem megvetendő tanulmányra mutat",-irja a kritika a Müvészet c. rovatban "Augusztus-szeptemberi mütárlat" cimmel.

Családi Lapok, Pest. 1854. II. félév.
4. sz. 187-188. lap

MDK

Dunaiszky szobrász

1809. letelepszik Pesten

Marczevicz E: A pesti Ferencek terének kutpályázata. Bp. 1931. 13. l.

Dunaiszky Lánló Sz. M. 19. 2.

1822 - 904.

1877 - 8 Schwanthaler tanítvány.

Bécs - Róma -

1859 Lendvai Márton szobra

1862 Sámson és Deila - - londoni Ziállítása.

Petőfi és Kerentelő Sz. János is.

1862 Halánlány.

Szécheni mellnebor, Barcelon, Remény, Jókai mellnebor.

Sorszám: .....

A Magyar Posta Betegségi Biztosító Intézete

Budapest, VIII., Mikszáth Kálmán-tér 5. szám.

Tel.: 139-860

Érvényes.....napra, a .....naptól fél ápolási díj erejéig

Kórházi utalvány

a Postás Alapítványi Kórház (Budapest, XII., Kékgolyó-utca 5 sz.)

..... kórház / klinika Gondnokságának

Szíveskedjék ..... posta

..... feleségét / gyermekét a kórház legalsó osztályára felvenni és legfeljebb a megjelölt időtartamig a M. Posta Betegségi Biztosító Intézete terhére ápolásban részesíteni.

Valószínű diagnózis: .....

Budapest, 195 .....

.....
intézeti igazgató

A kórházba beutalt beteg (hozzátartozója) előzetesen gondoskodjék a kórházi ágyhelyről és csak a férőhely biztosítása után utazzék a kijelölt kórház székhelyére.

P. B. B I. 902 sz. — 203 Államosított PHŐNIX-NYOMDA BPEST, VIII., JÓZSEF-U.

MDK

Dunaiszky Lőrinc kőfaragó

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében.
Bp. 1939. 71 l.

DUNAISZKY László szobrász

ld. Müvészettörténeti Értesitő, 1988.1/2. 78.p.

Adatok Szolnok megye történetéből. 1.köt.
Szerk. Tóth Tibor. Szolnok : Szolnok m.
Lvt., 1980

néhány arcképe visz mozgalmasságot e kor szobrászatába, halványan barok emlékeket idéznek. A XIX.sz. tizes éveiben diszitö müvet, sirszobrokat készit.
Flóra. 1818.
Apolló.
Halászó és gyászoló géniuszok.
46,49,5o,52, l.

Pogány Ö.G.: M.szobrászat. a 19.sz. első felében. Bp. 1939.

M.D.K.

Dunaiszky Lőrinc,szobrász.XIX.sz.eleje

1816-ban telepedett le Pesten.Szerény tehetség,de képzett.Nagy mühely.Ritkán müvészi.Kivételes alkotás a krisztinavárosi templom oltárszobrai.479.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Dunaiszky Lőrinc MDK

Józsefvárosi r.k. Plébániatemplom.
Repr. 255.kép.
Az Attikán álló Szt József szobor Dunaiszky Lőrinctől.
Főoltár Hild József müve, 1835-37. Szobrai Bauer Mihálytól, Főoltárkép: Szt József apotheózisa Leop-old Kupelwieser bécsi festőtől. Ugyanő Cranach után: Segitő Madonna, az oltáron.
A főoltár fülkéjének belső bélletében három kép Wagner József pesti festőtől.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
159.l.

MDK

//[illegible]/ Dunaiszky Lőrinc

Bp. X. Százados uti művésztelep.

Antal Károly műtermében Szt Krisztina kőszobra a krisztinatéri templomból. Valószinüleg Dunaiszky Lőrinc müve.

Helyreállitás alatt.

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

175.1.

Dunaiszky Lantó

Vrod

Vas. Ujs. 1881. 528 l.

(Horváth Mihály

Szreinlike.)

150/1938.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága.

BUDAPE

IX Rákos utcza 10 sz

~~VI. Aréna ut 41.~~

Schoen Arnold:
Pest-budai művészeti almanach az 1916 esztendőre. Bp.

Kemnitzer háza „a két törökhöz."

Schoen Arnold

1786-ban rakták le annak a várszerű építménynek az alapjait, melynek rendeltetése felöl titokzatos hirek keringtek a pesti polgárok között. Ez a rejtélyes épület a Neugebäude vala. A terület, melyre építették, a váci kapu előtt terpeszkedett, ahol mocsár és homokbucka váltakozott kertekkel és majorságokkal. E monumentális épület eszméjét II. József vetette fel, aki ezáltal új városrésznek adott életet s az építéssel megbízott mesterben, Hild Jánosban pedig oly elmét kötött le Pesthez, aki alapvető munkát végzett Pest szabályozásában.

A Neugebäude építésével kapcsolatban az uralkodó az egész Új város (Neustadt) rendezését kívánta s azt a helytartótanácsra és a kamarára bízta, amely gróf Zichy Károlyt és báró Schilson Jánost küldte a maga kebeléből a terv megállapítására és kivitelére. A szabályozás terve, melyet Pollencig József rézmetszetben (18., 19. ábra) sokszorosított, magában foglalta a mai Váci-körut, Arany János-utca, Nádor-utca, Deák Ferenc-utca övezte területet. E területet százharminckilenc háztelekre osztotta fel a bizottság s a háztelkek nyilvános árverezését 1789 május 26-án kezdte s 1793 junius 8-án végezte be a király által jóváhagyott következő feltételek mellett: minden pesti polgár (zsidó és földmives kivételével) vásárolhat háztelket s azon 3—4 éven belül köteles házat építeni; a tereket övező házaknak legalább egyemeleteseknek kell lenniök, a földszintes házakat pedig már eleve oly erősre kell építeniök, hogy később emeleteket emelhessenek rájok; a földszintes házak

Hild János

öt, az egyemeletesek tíz, a kétemeletesek tizenöt esztendei adómentességben részesülnek; a vételár egyharmada az árverésen azonnal, kétharmada pedig tízesztendő alatt félévi részletekben törlesztendő; a házak tervét tulajdonosaik előzetesen kötelesek a a városi építőbizottsághoz benyujtani felülvizsgálat és jóváhagyás végett.[1]) Ez az építő-bizottság így rendeleteivel együtt előfutára a József nádor által életbe léptetett Verschönerungs-Commissionnak.

Alig indult meg a telkek eladása, amidőn II. József meghalt s az új városrészt a magisztrátus 1790 április 12-én tartott ülésében minden okadatolás nélkül a még meg sem koronázott új királyról *Lipótvárosnak* nevezte el.[2])

A lipótvárosi telkek értékesítése elég nehezen ment, s az egykorú lapokban igen sűrűen jelentek meg az árverés feltételei, hogy felszinen tartsák az érdeklődést. A vásárlásnál még késedelmesebben láttak építkezéshez, úgy, hogy az építőbizottság határozatot hozott, amely szerint a vételnapjától számított négy éven belül be nem épített telek visszaszáll a városra s az újra elárverezheti. A vásárlók között volt Kemnitzer János választott polgár is, aki a 134. számú 376 négyzetöl terjedelmü telket vette meg 1789 junius 9-én 4148·32 forintért. Kemnitzer telke három oldalról a Landstrasse—Váci-körút, a Kohlmarkt—Deák-tér és Hauptmarkt—Erzsébet-tér felöl szabadon állván nem maradt soká használatlanul és már II. Lipót uralkodásának második esztendejében egyemeletes belsőudvaros bérház emelkedett a helyén. Az egyszerű és kevés csínnal tetszelgő bérház azonban homlokzatának attikájára faragott német verse folytán csakhamar hires lett „zu die 2 Türken" elnevezés alatt. Azért nevezték el a házat két törökről, mert a díszítő epigramma megemlékezik a törökverő II. Józsefről s a törökökkel békérelépő II. Lipótról így: DES II. JOSEFS MACHT ZVANG TÜRKEN WUTH IN BAND. DER II. LEOPOLD MEHRT RUH UND FRIED IN LAND. SORGT FÜR UNSER WOHL UND ES FORTGEDEIHET UNSER WIRKEN. DRUM ZUM DENKMAHL HEIST DIES BEY DEN II. TÜRKEN.

A Kemnitzer ház előtt levő tér, melyben négy felöl utcák egyesültek, a szomszédos még pedig új városi színháznak szánt telken emelt Ürményi ház, majd az Egerház s az evangelikus plébánia meg a Krausz Jánostól kezdett és Pollack Mihály izlése szerint befejezett és 1811-ben felszentelt evangelikus templom által[3]) bizonyos bájt kapott, melyet Leyrer már a templom építkezése alatt magasztalólag állapított meg.[4]) A térnek bájos voltáról persze a mai szemlélőnek hiába beszélünk, mert egyrészt a térszépség esztetikai finomságai iránt érzéketlen másrészt pedig éppen ez a tér, a Deák-tér ma tövestül más képet mutat, sőt, hogy elveszítse térjellegét, halárus bódé úgynevezett pavillon éktelenkedik rajta. Valóban jeles példa arra, hogy nem szabad egy teret „elrendezni".

A törpetornyú evangelikus templom magassága s a teret övező épületek két emelete folytán az egyemeletes Kemnitzerház horizontális áttekintésben kissé behorpadt lelapult s több mint egy évtizedig állott szerény egyemeletes magasságban, midőn az örökös, Kemnitzer Károly 1821 decemberében azzal a kéréssel fordult a nádori Szépítő Bizottsághoz, hogy engedje meg házát kétemeletesre építtetni s azt egészen új homlokzattal kiképezni. A Szépítő Bizottság 1822 január utolsó napján helyt adott e folyamodásnak, miután Hoffmann Antal tanácsnok Degen Jakab mérnök és Pollack Mihály építőmester meggyőződött arról, hogy a változtatás sem tűzveszélyes, sem életveszélyes és a tervben (20. ábra), melyet Brein Ignác építőmester készített, nincs izléstelen suta elem.[5])

A pesti születésű Brein Ignác személyéről édes keveset tudunk; 1815-ben nyert Pesten polgár jogot és azidétt már nős volt.[6]) A személyi adatoknál valamivel többet tudunk építőtevékenységéről, 1812-ből való Schütz István józsefvárosi házának a tervrajza, melyet laternáskupola díszített; 1813-ban tervezte Meisz Lipót (Knollengasse 291.), Gundmayer Lajos (Nussbaumgasse 301.), Stadler Ferenc (Nussbaumgasse 300.) földszintes házait mind mythologiai

reliefdísszel az ablakok fölött s ugyanezévből való Deáky Lőrinc földszintes háza (Lerchenfeldgasse) laternás kupolával; 1817-ben pedig Frick Józsefnek tervezett reliefesdíszű földszintes házat a Hatvani kapunál. Művei közül ezek méltók az említésre, mert bennük helyet szorított a díszitő plasztikának, és a Schütz meg a Deáky házban magasabb építészeti formák megoldását kereste. Mig a Schütz ház kerek kupolája csak tortadísz a ház középső négyszögletes terme felett, mely nem nőtt ki az épület strukturájából, addig a Deáky házának az ovális kupolája (21. ábra) ovális alapépítményből fejlődik ki, amelynek öblös terme ünnepi rendeltetésre szánt úgy, hogy a barokk reprezentáló terem jut eszünkbe, amelyből terraszra lépünk, jelen esetben pilléres tornácba. A Deáky ház alaprajzában megnyilvánuló artisztikus elrendezés, a teleknek adott határok között való elmés kihasználása, az egyes helyiségek célszerű és világos beosztása, az építészeti egységek symmetrikus jellege azt gyaníttatják velünk, hogy Brein Ignác — nem téveszthető össze Brein Fülöp építőmesterrel — jóval felülemelkedett a kispolgári háztervezés átlagos nivóján s valamint kupolája a magasba, úgy önmaga is mind magasabbra törtet az építésben odáig, ahol már művészi problémák izgatják a képzeletet. E házakból alaprajzokon kivül semmisem maradt fenn s így még az sem bizonyos, hogy maguk az épületek mennyit valósítottak meg a tervrajzokban levő részletekből, architektonikus problémákból. Körülbelül erre a tevékenységre tekintett vissza Brein, midőn a Kemnitzerház megbővítésére kapott megbízást.

A Kemnitzer-háznak egyemeletről kétemeletre való megnagyobbítása csak pallér munka volt; azonban a háromoldalu homlokzat kiképezése fejlettebb építészeti izlést követelt Breintől. A front alakításában egyetlen szempont vezette: a nyilvános üzleti és ipari célokat szolgáló földszintnek jellegzetes megkülönböztetése az intim lakásokra berendezett emeletektől. S ezt a helyes felfogást szerény dekorativ eszközökkel sikeresen juttatta érvényre. A földszintet

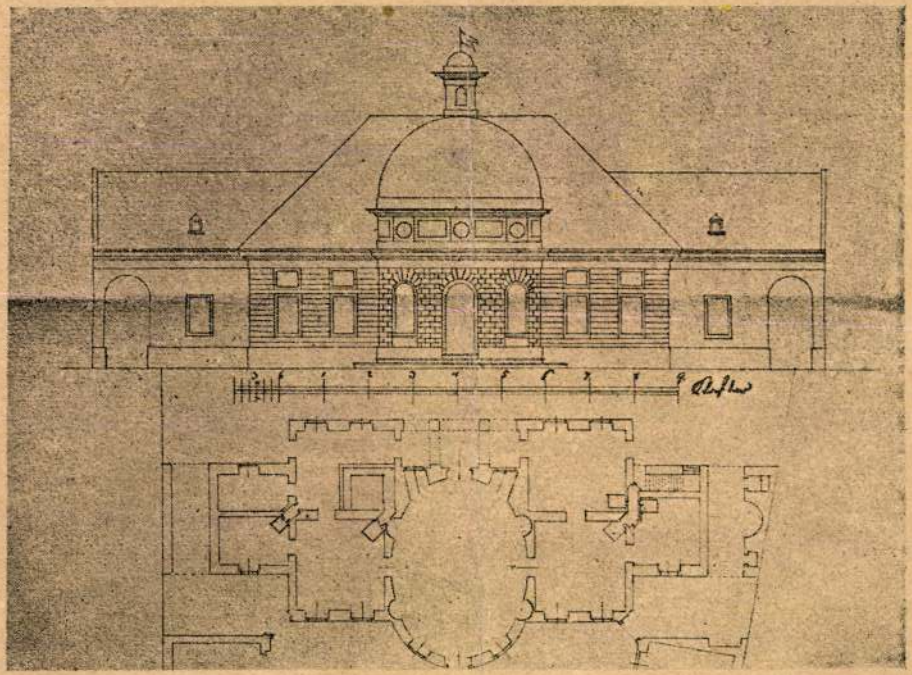

21. Deáky Lőrinc házának a tervrajza.
Brein Ignác műve 1813.
Fővárosi Levéltár.

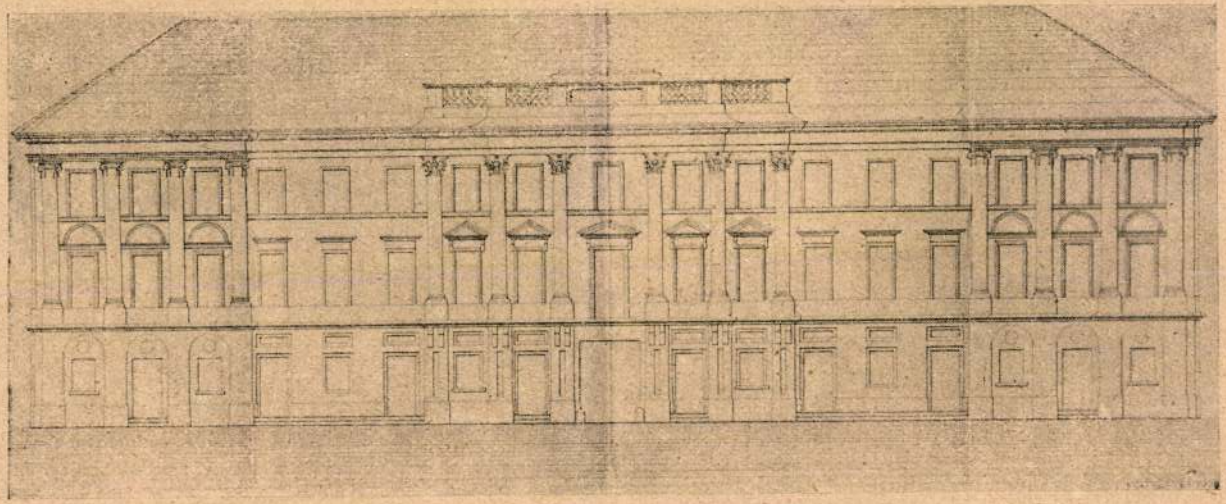

20. A Kemnitzer ház átalakításának a tervrajza.
Brein Ignác műve 1821.
Fővárosi Levéltár.

50. szám.

Vasárnapi Ujság.

Ötödik évi folyam.

Pest, december 12-én 1858.

A **Vasárnapi Ujság** hetenként egyszer nagy negyedrétben egy és fél iven jelenik meg. — **Előfizetési dij** julius—decemberig, azaz: 6 hónapra Buda-Pesten **házhoz** küldve vagy **postai uton** a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **4 ft. pp.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujságkiadó-hivatalához (egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó.

Vajda Péter.

(1808—1846.)

Ujabb időben, mióta az irodalmat nemcsak felsöbb hivatásnak, hanem sokan kenyérkeresetnek nézik, a jobbaknál is, mindinkább ritka eset, hogy az iró magán egyénisége a müveiben nyilatkozó szellemmel öszhangzásban legyen, söt a kettő közt gyakran egyenes ellentétet vehetni észre. — Mintha az irodalmi müködés csak fölvett szerep volna, mellynek pontos eljátszása mellett a közönségnek a szinfalak közé pillantani nem áll jogában. S e részben többnyire egyedül azon irók tesznek kivételt, a kik csiszolatlan vagy ferde egyéniségöket egész mivoltában az irodalom terére is átviszik, — mikor aztán az öszhangban megint semmi köszönet nincsen. Felvéve pedig, hogy az irodalomnak (valamint a müvészet minden egyéb ágának) czélja a társadalmat kormányzó természeti igazság és erkölcsi rend magyarázatában rejlik, tehát az iró feladata ezen igazságnak kiszolgáltatása: mint szerezhetne magának s vele a nyelvén hordott igéknek hitelt másképen az iró, ha csak azok követésében önmaga is jó példával nem megy elöre?!

E szempont jogosit fel azon követelésre, hogy a kik a nemzet szellemi életének kalauzolásához magukban erőt, kitartást és lelkesedést érezvén, a választottak sorába lépni elég önbizodalommal birtak: e hely méltóságát a polgári és társasélet minden viszonya között, magán jellemök épségében és tisztaságában is szilárdul megtartani törekedjenek, minélfogva egyéni tekintélyök a közös ügyre és nyilvános müködésükre is visszahatván, befolyásukat támogassa, minek szüksége az élet és irodalom érintkezési pontjainál mutatkozik leginkább. Ez volt az, mi Kazinczynk nehéz munkájának ollyan nehéz időben, midön többek közt a miveltséget a nemzeti nyelvtől külön, söt annak épen ellenében képzelték, a siker koronáját biztositotta, s a mi az idegenül tekintett magnak a kérges földben foganatot szerzett, és az irodalmat kölcsönös becsülés gyémánt-láncza által összefüzött szent szövetséggé emelte; ez vonta Kölcsey homloka fölé azt a dicssugárt, mellynek soha ki nem alvó szent lángjához áldozni jár minden nagyratörő ifju kebel, mig csak a haza- és emberszeretet drága szavának köztünk értelme lesz. — Illy szempontból kell felvennünk és méltányolnunk *Vajda Pétert* is, kinek minden betüje egy szeretni és gondolkodni tudó emelkedett léleknek s nemes és nyilt kebelnek volt hü visszatükrözése.

VAJDA PÉTER.

Született Vajda Péter Veszprém-vármegyében, Ványolán, 1808. január 20-kán, szegény de lelkes jó szülöktől, kiknek oldalánál tanulását is kezdte. Gymnasiumot Sopronban és Györben végezvén, mint a természetnek gyermekségétől folyvást hő imádója, orvosi pályára készülendő, Pestre költözött, hol önfentartását illetőleg, pusztán saját erejére volt szorulva s szükségeit magántanitásból pótolgatta, de szegény állapotában az orvosi szigorlatok költségeit sem birván, más kedvetlen körülmény hozzájárultával is, az egyetemből kénytelen volt kilépni. Ezentúl magát teljesen az irodalom különböző ágainak szentelte, s mindegyikben egyenlő hivatást, alapos készületet s lelkiismeretes buzgalmat fejtett ki. Egykép jártas volt a természet titkaiban és a napkeleti regék varázs-világában, s neve rövid időn a legtiszteltebb és kedveltebbek sorába tartozott. Első költészeti kisérletei a „Koszoru“-ban s „Hasznos mulatságok“-ban láttak volt világot; most egyik akkori tevékeny kiadó, a Pestről Lipcsébe költözött Wigand Ottó meghivására, a Lipcsében megjelent „*Garasos tár*“-t szerkesztette, melly kolozsvári ref. tanár Nagy Ferencz „*Mentor*“-jával együtt a népies irodalom felé az első, jól inditott lépést tette. Időközben Bajza „Athenaeum“-ának is szorgalmas dolgozótársa volt. — Onnan 1835-ben Németországot, Hollandot, Anglia egy részét beutazván, ujra hazatért, s ámbár kitünő tehetsége nagyobb részét olcsó napszámos-munkára volt

kénytelen vesztegetni : irodalmunkat több rendbeli tudományos és költői munkával gazdagitotta, (ezek közt az akkori legolvasottabb regények egyikével „*Tarcsai Bendé*“-vel, 3 kötet); ugy hogy ebbeli érdemei tekintetéből 1837-ben a magyar Tudós Társaság — három évvel azután 1840-ben a Kisfaludy-társaság is, tagjává választotta. Ekkorról való hazaszerte ismert és kedvelt „*Dalhon*“ a (4 füzet, 1839—40), mellyben gazdag költői erének s ragyogó képzelmének megkapó bizonyságaival találkozunk. — Buzgó és tevékeny tagja s 1843-ig első titkára volt a magyar természettudományi társulatnak, mellynek létrehozásában is nem kevés része volt. 1842-ben a pesti ágostai vallásu középtanodában ideiglenes tanárságot vállalt; innen következő évben a szarvasi gymnasium bölcseleti tanszékére hivták, hol a tanintézet egyik disze s éltető lelke volt, s nemes hatásával erkölcsi és nemzeti irányban legtöbbet tett az iskola jóhirnevének emelésére. Felolvasásait a város és vidék értelmisége is szorgalmatoson látogatta s örömmel és lelkesedéssel hallgatta. Itt halt meg, szép pályájának fele utján, erőteljes férfi korában, 1846. február 6-kán, alig 36-ik évében, rövid betegség után. Halála előtt kevéssel nyert jutalmat a Kisfaludy-társaságtól, „*Vegyes házasság*“ czimü velős politikai satyrája.

Tántorithatlan jelleme a legtisztább és őszintébb kedélylyel volt párosulva. Az oktalan vagy csuszó-mászó világ bohóságait majmolni : nem feküdt természetében. Gyülölte a piperét, került mindent, a mi kül-bel egyéniségének bármi tekintetben korlátozására szolgált; különczségei közé tartozott, hogy nyakravalót, kesztyüt, magas kalapot nem hordozott, a hajlongást, küszöbkoptatást nem gyakorolta; „*jó napot*“ köszönt „*alá-szolgája*“ helyett. Az ő sirkövére irta Petőfi, hogy :

„. . . sokkal inkább hajtá le fejét a
Szabad szegénység köszikláira
Semmint a függés bársony-pamlagára,“

A nyarat Pesten laktában a budai hegyeken, azok éltető növényzetével társalogva szokta tölteni; ezért, a budai hegyneveknek 1846-ban, Döbrentei Gábor inditványára történt magyarositása alkalmával a szép Zugliget egyik kitünő ormát az ő emlékére, *Vajda-bércznek* nevezték el.

Testalkatára nézve inkább kis termetü, szikár, de izmos, olajszin barna arczu férfi volt, napsütötte arczczal és kezekkel, göndör hajfürtökkel, lelkes homlokkal és szemekkel. Kedélye örökké derült és nyugott. Mert szigoru anyagi körülményei, viszontagságos élete sem tudták megzavarni lelki csendjét, s rendithetlen becsületen, jó sziven s mérsékelt életmódból származó ép testi egészségen alapult megelégedését.

Hátrahagyott, töredékekkel kiegészitett összes munkáit özvegye megbizásából Vahot Imre rendezi sajtó alá.

Vajda emlékezete iránt táplált kegyeletes tiszteletüknek a bécsi cs. k. iparmütanoda magyar növendékei pár év előtt azáltal igyekeztek maradandó bizonyitványát nyujtani, hogy köz költségen márványba vésett mellszobrát készittették, melly jelenleg a szarvasi iskola tantermében van felállitva. Őrizzük meg a dicsőült honfi és költő nemes képét — ápoljuk emlékét a mocsoktalan jellemü, becsületes embernek.

Z—y K—ly.

Népdalok.

I.

Mondják nekem, mondják nekem régen :
Van elég lyány, mint csillag az égen.
Vegyek társat közülök magamnak,
Hisz az évek gyorsan elsuhannak.

Tudom én azt, tudom én azt régen :
Van elég lyány, mint csillag az égen.
De közülök minek vennék társat?
Van nekem rég társam — a bubánat!

II.

Hideg őszszel nincsen virág az ágon,
Nincs öröme lelkemnek e világon.
Hideg őszszel elszáll a vig madárka,
Kedvem is elrepült messze határra!

Hideg őszszel hull a zápor, nyög a szél,
Hejh nem nyög az szomorubban szivemnél.
Gerliczeként sirva nyögök . . . mi haszna, —
Hideg az ég, nem hajt semmi panaszra!

III.

Nem marad a nap az égen
Szüntelen gyász köntösében.
Leveti azt nem sokára,
S aranyosat vesz magára!

Hát örökké csak én járnék,
Olly sötéten mint az árnyék? . . .
Rám derül még valahára
Az örömnek fénysugára!

IV.

Ejh hajh, félre bubánat . . .
Kancsót vágok utánad;
Vagy a világ csufjára
Befojtlak a pohárba!

Véremet már régóta
Szivod, mint a piócza.
Félre tőlem, ha mondom,
Mig boszum rád nem ontom!

Losonczy.

More patrio.

Regényes kóborlások JÓKAI MÓRTÓL.

(Folytatás.)

Abrudbányai lelkes barátaink másnap Vidráig elkisértek bennünket. Topánfalváig szekéren mentünk, ott meg kelle állapodnunk, hogy az utánunk jövő vezetékeket bevárjuk.

Ez tehát az oláh vidék hirhedett középpontja, a hol oláh intelligentia és birtokosság lakik. A mig szekereinknél ácsorogtunk, lejön hozzánk egy oláh nemes ur s szives unszolással kényszerit bennünket házába betérni. Tágas salonjába lépve, a legelső, a mi meglep bennünket — a *harmincznégy magyar iró arczképe.* Az oláh ur ott igen szivesen megvendégelt bennünket s mi valóban nem bántuk meg, hogy Topánfalván időztünk.

Innen ezután haladéktalanul siettünk a regényes vidrai vizeséshez.

Vidráról tudnunk kell annyit, hogy ez ollyan falu, a mibe délután két órakor megérkezve, négyig mindig befelé mentünk, másnap reggel hetedfélkor kiindultunk belőle, tizenegyig mindig kifelé mentünk, s csak akkor értük el a végét. Egyegy házcsoport, mérföldnyi távolságban van a másiktól, s azt rendesen egy atyafiaság lakja; hét külön temploma van a falunak, mert ha egybe kellene minden lakosnak járni, a szélsők szombaton indulhatnának el a vasárnapi predikáczióra s hétfön érnének róla haza.

Itt egy patak mellett láttuk üldögelni Janku Ábrahámot. Valami csárda volt ott, az előtt ült; fakózöld kalapja szemére lehuzva, zilált haja, barnult arczát segitett még szomorubbá tenni. Ott ült senkire sem ügyelve. Valaki kérdezte tőle, hogy nem jön-e fel a sógorához a vizesés mellé. Nem fogadta el a kérdést. Nem akar ő most senkivel beszélni; ő vele sem törődik senki. A mióta ő szegény emberré lett és kopottan jár, azóta nem nagyon becsülik. Ha valami jót lehet még felőle hallani, az a megmenekült magyaroktól jön, kik többen emlékeznek rá, hogy őket nagy veszélyből szabaditá meg, a mikor saját sorsosai többször rá is löttek. A szivekbe látó Isten itél és kegyelmez; ember ne szóljon ehhez. Mi hagyjuk bezöldülni szépen a szomoru évek sirját; s felejtsük el a tényeket, de tartsuk meg belőlük a tanulságot.

Nem fogok politizálni, de a mit láttam, a miről meggyőződtem, azt elmondanom emberbaráti kötelesség.

Az oláh nép közszellemében nem ellensége semmiféle szomszédjának, legkevésbé a magyarnak; az oláh köznép engedelmes, munkás, kevéssel megelégedő, könnyen barátkozó; a mi rosz, a mi félelmes benne : az a közmiveltség elhanyagolása. Statistikai adatokkal fogok bizonyitani. Zarándmegyének ez előtt tiz évvel megjelent statistikájában, a mit maga Zarándmegye egykori főispánja dolgozott ki, illyen hivatalos adatok olvashatók : „nehány elemi tanodán kivül nagyobb tanoda e megyében nincs, azok közöl is csak hat áll több év óta, Nagyhalmágyon egy magyar és egy oláh, Körös-Bányán egy katholikus és egy reformatus, mind kettő magyar, Brádon szinte egy magyar, végre Bojczán egy kamarai tanoda, mellyben ez ottani bányászok és más lakosok kedveért németül tanitanak. Tehát még a hat iskola közöl is csak egy az oláh; és a mellett van ennek a megyének *ötvenegy ezer* román ajku lakosa! Ennyi népre jut az összeirás szerint 17 (!) iskolamester, (ennek csak fele oláh), hanem van azután száz öt korcsmáros. Tanult 1846-ban a téli félévben hat tanoda padjain összesen 305 fiu és leány, s találtatott az összeiráskor irni, olvasni tudó ember 1540 magyar és németajku lakosság közt 559; és 51,323 oláhajku között 503 (!). A ki ebből sem érti, hogy mi a baj? annak nem tudom, hol kezdjem a magyarázást?

Százezer abécze és katechismus kell ennek a népnek, meg egy

Minerva) und schrieb ein moralphilosoph. Werkchen.

Dunaiszky, Ladislaus, Bildhauer, geb. 1822 in Pest, gest. 3. Jul. 1904. D. absolvierte seine Studien in München als Schüler Schwanthalers und in Wien und kehrte, nach einer Italienreise, 1863 in die ungar. Hauptstadt zurück. Er entwarf und modellierte die *Gedenksäulen der Dichter Holly, Katona, des Schauspielers Lendvay, des Grafen Stephan Széchenyi , Franz Liszts, Franz Erkels, Deáks, Szentpéteris, Petőfis, Jókais* u. s. w. Mit seiner „*Waldnymphe*" und „*Der Frühling*" erzielte er bei der 1871-er Londoner Ausstellung eine Auszeichnung; sein „*Simson und Delila*" wurde von Londoner Kaufleuten erworben. D. war einer der begabteren Vertreter der klassicisierenden Richtung der ersten Hälfte des vorigen Jahrhunderts.

Dunaiszky, Lorenz, Bildhauer, geb. 1784, gest. 1833 in Budapest, wo er seit 1809 als Bildhauer wirkte. Bedeutendere Werke: Eine *Madonna* aus rotem Marmor in Atád, sechs *Heiligenstatuen* am Kecskeméter Kalvarienhügel, *Kreuzigung Christi* in der Pécser Sankt-Leopoldkirche, *Büsten* des *Königs Ferdinand I.*, des Palatinus *Erzherzog Josef*, der Generäle *Alvinczy* und *Kray*.

Dunay, Ladislaus, Marineschriftsteller, geb. am 18. Sep. 1868 in Budapest, absolvierte die Fiumaner Marineakademie, trat, nach 10-jähriger Dienstzeit bei der gemeinsamen Kriegsmarine, in den ungar. Staatsdienst bei der königl. ung. Seebehörde in Fiume und ist derzeit Ministerialsektionsrat und ausserdem Professor an der kön. ungar. nautischen Akademie. D. veröffentlichte mehrere vortreffliche Fachstudien und in englischer Sprache ein Lehrbuch über Seemannskunde.

Dunkl, Nep. Johann, Klaviervirtuose, geb. 1832 in Wien, gest. 29. Jan. 1910 in Budapest, begleitete Franz Liszt 1846 auf seiner ungar. und oriental. Reise, nahm 1848 an den Wiener Barrikadenkämpfen teil, weshalb er flüchten musste und sich 1852 in Budapest niederliess, wo er an allen musikal. Ereignissen regen Anteil nahm. Ende der 50-er Jahre kehrte D. wieder nach Wien zurück, wo er die Dunklsche Kunsthandlung leitete. Nach dem preussischen Kriege verlegte er seinen Wohnsitz endgültig nach Budapest. Er gab mehrere Hefte umfassende Klavierstudien und das in Musikerkreisen noch heute geschätzte Werk: *Aus den Erinnerungen eines Musikers* (1876) heraus.

Dunkl, Norbert, Konzertdirektor und k. u. k. Hof-Musikverleger, früher Eigentümer der Budapester Firma Rózsavölgyi & Comp., war als Sohn des Vorigen 1862 in Wien geboren und nahm seit 1885 an der Leitung der renomierten Firma und allen Kunstbestrebungen der ungarischen Hauptstadt regen Anteil. Seine ganze Ambition war auf die Entwickelung und Förderung des ungarischen Musiklebens, besonders der Musikliteratur, gerichtet. 1891 führte er, als Erster am Kontinent, die Kon-

Romane und Dramen. D. trug mit seinen Werken in bedeutendem Masse zur Erweckung des ungar. national. Selbstgefühles bei, was ihm einen Ehrenplatz in der Literaturgeschichte Ungarns sichert. Er gilt als der Begründer der sogenannten volkstümlichen Schule, die die Wiederbelebung des altungar. Stiles bezweckte. Berühmt und das verbreitetste Werk seiner Zeit war auch sein Roman *Etelka*, der D. mit einem Schlage populär machte. Er schrieb auch zahlreiche Dramen und prosaische Schriften. Seine Werke besitzen heute nur mehr literaturhistor. Interesse.

Duka, Theodor, Schriftsteller, geb. am 22. Juni 1825 in Dukafalva, gest. 5. Mai 1908 in Bournemouth, gelangte nach dem Freiheitskampfe, in Gesellschaft des Generals Stephan Türr, nach London, wo er Medizin studierte, um als Regimentsarzt in die ostindische Armee einzutreten. 1877 mit Oberstrang pensioniert, kehrte D. wieder nach London zurück, wo er eine grosse publizistische Tätigkeit in ungar. und englischen Blättern entfaltete. Selbständige Werke: *Life and works of Alexander Csoma de Kőrös* (London, 1885 auch in ungar. erschienen), *Első benyomások* (Erste Eindrücke, in Ostindien), *Europai háztartás Keletindiában* (Europäische Haushaltung in Ostindien).

[redacted]

Studien und mehrere umfassende Werke über Raschi Salomon ben Gabirol, die jüdische Philosophie des X. Jahrhunderts u. s. w. Bekannter wurden: *Ehrensäulen und Denksteine zu einem künftigen Pantheon hebräischer Dichter* (1837), *Moses ben Esra* (1839), *Rabbinische Blumenlese* (1844), *Die Sprache der Mischna* (1846), *Philosophisches aus dem X. Jahrhundert* (1868).

Dulánszky, Ferdinand, kath. Theologe und Bischof, geb. am 15. Okt. 1829 in Esztergom, gest. 24. Jan. 1896 als Bischof in Pécs. D. wurde 1855 zum Priester geweiht und 1875 zum Székesfehérvárer, 1877 zum Pécser Bischof ernannt. Er redigierte zwei Jahre lang das kathol. Organ *Religió* und gab eine Dogmatik in latein. Sprache heraus.

Duldner, Johann, Historiker, geb. am 18. März 1854 in Segesvár, absolvierte die Universitätsstudien in Tübingen, Graz und Berlin und wurde 1881 an die evang. Bürgerschule, 1900 an das Bischof-Teutsch-Gymnasium seiner Vaterstadt als Professor berufen. Selbständige Werke: *Aus der Vergangenheit und Gegenwart der sächsischen Gemeinde Radeln* (1882, im Vereine mit seinem Vater Martin bearbeitet), *Der Schässburger Rektor Georg Seraphin 1669/77* (1889), *Gabriel Polnar, Bischof von Bosnien, Zur Geschichte des Überganges Siebenbürgens unter die Herrschaft des Hauses Habsburg, Aus dem Leben Schässburgs am Ende des XVII. Jahrhunderts* (1910).

Dulházy, Michael, Journalist, geb. 1786, gest. 1856, war der erste Redakteur der 1825 gegründeten, belletristisch-wissenschaftlichen Zeitschrift *Felsőmagyarországi Minerva* (Oberungar.

M.D.K.

Dunaisky Henrik szobrán rajzoló (?)

„Dobrowsky Josef" rajzát li-
„Lografálta Schmid János - 1828
„Kövy Alexandert" ugyanő

Gerri, A magy. köraj. 1960 198

MDK

Dunaiszky Henrik

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 194o.

497.1.

HDK

Dunaiszky Henrik, festöm.

Az 1806.évi Ratio Educationis által a középfoku iskolákban megszüntetetett rajzoktatássql uj iv rányt nyertek a hazai rajziskolák. A budai volt a legelőkleöbb intézmény,amelyhez félévenként felküldték a rajzokat az ország összes rajziskolái felülbirálás végett. Ez iskola a Föv. Ipar rajziskola elödje.

Ö is mint Brocky Károly a temesvári rajziskola tanitványa volt.

Jöó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
A müvészeti és iparó oktatás múltjábóó.

Dr Voit Pál:

Magyar Müvészet. 1936. 196.1.

MDK.

Dunaiszky Henrik

1865. A KT-nek bejelenti magát, mint „Akadémián képzett szobrász" és Temesvárott rajztanár.

MDK-A-T.-1/248.

MDK

Dunaiszky Henrik
a temesvári kegyesrendi gimn. rajztanára

Pogány Ö.G: M. szobrászat a 19. sz. első felében.
Bp. 1939. 71 l.

M.D.K.

Dunaiszky Henrik,szobrász.XIX.sz.eleje

Lőrinc fia.Jelentéktaelen munkásság atyja mühelyében.479.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Dunaissky Henrik M.D.K.

litografus

archéplitográfiákat készitett a 19 n. hunas éveinek végén.

Gerszi, A magy. körajz. 1960 22.

Dunaiszky Henrik és Gusztáv nobránok

M.D.K.

D. Lőrinc fiai, jelentéktelen munkásságot fejtettek ki apjuk műhelyében

Kampis Magy. műv. Bp. 1960 479

megvia

Dunaiszky Henrik

temesvári rajzmester és jeles képfaragó 1844-ben 747 frtért megnyitotta az újbessenyői rk. plébánia templom főoltárát.

Történelmi Adattár Csanád-egyházmegye hajdana s jelenéhez Temesvár 1871. 639-l.

Mélyen tisztelt

A Müemlékek Ors

előadássorozat iránt eddig is ta

van szerencsém arra kérni a mély

a legközelebbi előadásunkra vona

tést nb. lapjának ..... szá

kintettel, dijtalamul közölni mé

Egyuttal szeren

szóló beszámoló ismertetést, ugya

nak az előadást követő legközeleb

sék.

Kiváló tisztelet

Budapest, 1928.

Dunaiszky Henrik

† 1875-ben. 1870-től az alábbi iskolában ~~élt~~ ~~élt~~ tanította a rajzot.

Pfeiffer Antal: A kegyes tanítórendiek temesvári káisashára-nak és a főgymnásium-nak története. Temesvár 1890. 93. l. 108. l.

240.

Dunaiszky Henrik

1812 - 1875

Ltáb. IV. 149

I. 2105. Dunajszky Za Henrik, 21 éves, szül. Pesthen, Magyarországon, atyja szobrász, szobrászat, 1833 nov. 7.

Lom 178. l.

Dunaiszky Henrik Ágost

mit. 1812. Pest.

A Mübarát

1921. 250

Pécs - Baranyamegyei Múzeum - Egyesület

Értesítője IX. 80.

Muz. és Kvt. Ért.

Dunajszky Kamill VI. 187.

Dunajszky Kamill

Dunajszky Henrik

a temesvári főreáliskola rajztanára

Tanügyi Névtár

1895. 77. l.

Vasárnap **11** Laetare		**Protestáns** Aladár **Görög** G.N-b4,v. **Izraelita** Adar 24
Hétfő **12** I. Gergely p.		**Protestáns** Gergely **Görög** Teofanesz **Izraelita** Adar 25
Kedd **13** Szabin vt.		**Protestáns** Krisztián **Görög** Nicefor **Izraelita** Adar 26
Szerda		**Protestáns** Matild

Dunajský Henrik

Hobrán (Jindřich)

1812 – 1875.

Vrád

Toman

108. l.

Dunajszky

MDK

Dunajszky Za Henrik

Magyarok a müncheni képzőművészeti akadémián 1824-1890. Művészet 1912. 178.1.

megerve

Dunaiszky Gusztáv

nobrát

* 1820. Pest.
maj 30.

A Mubarát

1.921. 250

Meller S. Ferenczy István
Bp. 1905. 149. l.

Pécsi múzeum építk. segélye

IX. 189

Dunaisky H

Hauptfronte des Handelstands Gebäudes zu Pest. Dem Löblichen Handelstande zu Pest. Gewidmet von Samuel Blaschnek. - Illis quorum meruere labores. Jelzése, balre: "Aufgenommen von S:Blaschnek", jobbra: "H.Dunaisky". - 375/219 m/m. - Fővmuz.ltsz.2987.

"F.X. S a n d m a n n del. Ged. bei Jos. S
1850 körül. 45 x 60 cm.- Főv.Kvt.Bp

Buda és Pest a lánchiddal és
/a Gellérthegyről nézve a 40-es éve
Ofen"felirással .Jelz.:Gez.u.lithog
m a n n . Gedruckt bei J.Rauh in Wi

Buda és Pest a lánchiddal /a
nézve.Előbbitől csak abban különböz
jóhid elmarad/.-Gez.u.lithogr.X.S
Artist.Anstalt v.Reiffenstein & Rös
762 x 430 m/m.-Szfv.Muz.Lanfr.Gyüjt

"Ansicht der Städte Ofen und
/U.ez a kép oldalain magyar,olasz é
Szfv.Muz.ltsz.3873.-

"Buda-Pest.Ofen-Pest"

"Ofen-Pest".Nach der Natur vo
Lith.v.X.Sandmann.Gedr.bei J.Rauh.Ve
ria & Comp.in Wien.-Szfv.Muz.Lanfr.
szinezve.Lanfr.Gy.228.-

"

1, 2, 3, 4.

Pest.Szinezett kőnyomat.Feste
kőbe rajzolta S a n d m a n n .70 x
Főv.Muz.ltsz.131.

Pest a Várkert felől tekintve
és a hajóhiddal."Lith.G.Eigner.Gedr.
Szfv.Muz.ltsz.3179.-/A Mansfeld-Sand

DUNAISZKY János Lőrinc szobrász

ld. Müvészettörténeti Értesitő, 1988.1/2. 77.skk.

Adatok Szolnok megye történetéből. 1.köt.
Szerk. Tóth Tibor. Szolnok : Szolnok m.
Lvt., 1980

DUNAISZKY Károly harangöntő

életrajzi adatait ld. Müvészettörténeti Értesitő
1988.1/2. 78.p.

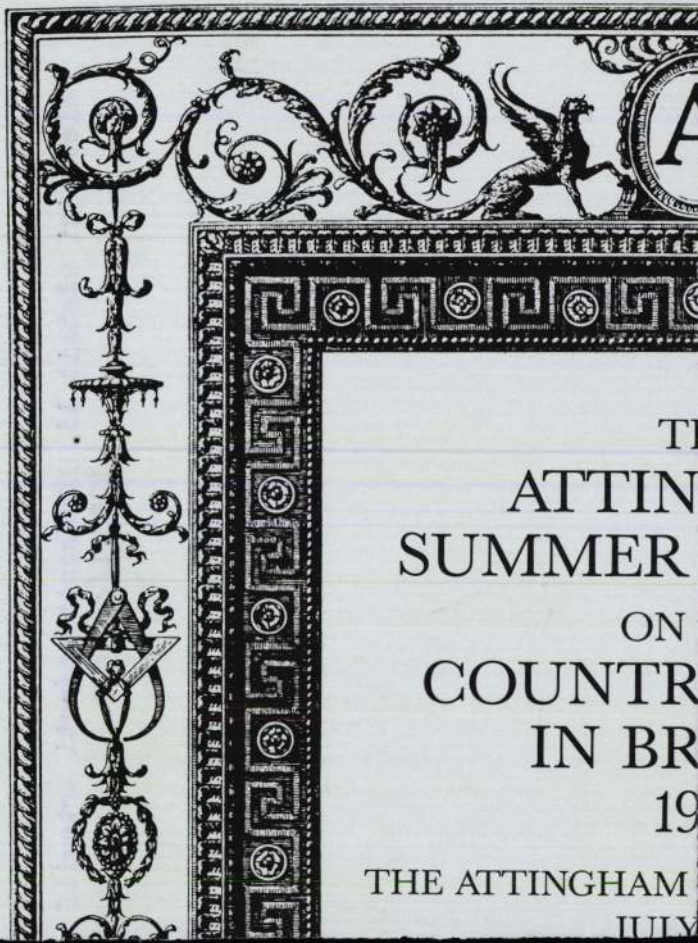
A
TH
ATTIN
SUMMER
ON
COUNTR
IN BR
19
THE ATTINGHAM
JULY

DUNAISZKY Henrik szobrász

ld. Müvészettörténeti Értesitő, 1988.1/2. 78.skk.

Adatok Szolnok megye történetéből. 1.köt.
Szerk. Tóth Tibor. Szolnok : Szolnok m.
Lvt., 1980

DUNAISZKY Gusztáv aranyozo

életrajzi adatait ld.

Müvtört. Értesitő, 1988.1/2. 78.

Dunakiliti ?

M.D.K.

Dunaiszky Gusztáv,szobrász.XIX.sz.eleje

Lőrinc fia.Jelentéktelen munkásságot fejtett ki atyja műhelyében.479.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A Képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Dunaiszky zobrazi

család

l.

Meller Ferenczy

146 – 149,

204. l.

RMU 1
Rados
13,

ÁS ÉS FONTOSABB | TELEKKÖNYVI ADATOK

TULAJDONOS

F.M. 312.

es, restaurálva angol neógót stil-

nház és képgyüjtemény.
óf Brunsvik-családé volt. Betho-
zkodott itt. Ma Dreher-családé.